

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ
ОСВІТИ**

**Збірник
матеріалів V Всеукраїнської
науково-методичної конференції**

**12-14 квітня 2023 року
м. Одеса**

УДК 378 (063)**О-40**

О-40 Забезпечення якості вищої освіти: матеріали V Всеукраїнської науково-методичної конференції (12-14 квітня 2023 р). – Одеса: ОНТУ, 2023. – 753с.

Збірник містить тези планарних доповідей, доповідей по інноваційним технологіям, шляхам розвитку і вдосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності (секція 1), інформаційним технологіям та методологічним особливостям дистанційних форм навчання (секція 2), методологічним основам формування кадрового потенціалу науково-педагогічних та педагогічних працівників (секція 3) та фахової передвищої освіти як складової механізму забезпечення якості вищої освіти (секція 4).

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори тез доповідей. Матеріали друкуються мовою оригінала. Передрукування матеріалів збірника дозволяється лише за згодою організаційного комітету. Ліцензія СС-ВУ.

УДК 378 (063)**© Одеський національний технологічний
університет, 2023**

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

УДК 378.011.3-057:378.091.321:004.77

ОСВІТНІ ПЛАТФОРМИ ЯК СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНОГО ВИКЛАДАЧА

Ф.А. Трішин, Н.О. Дец, Л.О. Ланженко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Онлайн-освіта – інноваційна форма виробництва освітніх послуг, що здійснюється з використанням ресурсів та технологій глобальної мережі Інтернет. За таким способом навчання, інформацію здобувачі отримують за допомогою мережі Інтернет через оцифровані платформи.

Передумовами становлення ринку онлайн-освіти стали технологічні (новітні засоби та технології навчання – електронні посібники, презентації лекцій, інтерактивні дошки, комп'ютерні тестування тощо), соціальні (потреба суспільства у новій якості освітніх послуг) та економічні (освіта – значний вклад у розвиток національної економіки) фактори.

Особливостями онлайн-освіти є:

- гнучкість (зручний час, зручний темп, зручне місце);
- модульність (формування індивідуальної траєкторії навчання за окремими навчальними курсами);
- паралельність (поєднання професійної діяльності з навчанням);
- віддаленість (навчатися дистанційно);
- асинхронність (здобувач і викладач можуть працювати за зручним для кожного розкладом);
- охоплення (кількість здобувачів не є критичним параметром);
- рентабельність (скорочення витрат на виробників освітніх послуг);
- нові інформаційні технології (використання мультимедійних систем, соціальних мереж тощо);
- соціальність (онлайн-освіта певною мірою знімає соціальну напруженість, забезпечуючи рівну можливість отримання освіти незалежно від місця проживання і матеріальних умов);
- інтернаціональність (інтернет-освіта забезпечує зручну можливість експорту та імпорту) [1].

Онлайн-освіта користується попитом серед різних напрямків підготовки, про що свідчить аналіз проведений у 2019 р. (рис. 1).

Для забезпечення онлайн-освіти, щоб здобувач міг отримувати її звідки завгодно та розширювати свій кругозір існують різні інноваційні освітні платформи, які:

- дозволяють здійснювати онлайн-зв'язок;
- дозволяють забезпечувати процес навчання, зберігати матеріали, обмінюватися ними, вести журнали відвідувань та оцінювання;

- дозволяють вдосконалювати навички та саморозвиватися тощо.

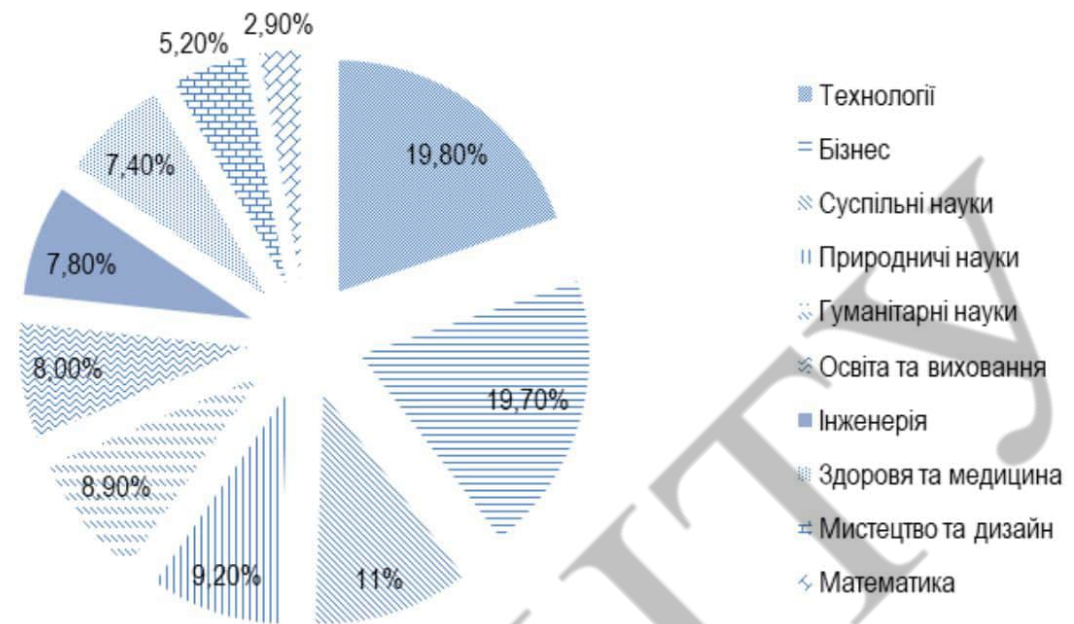

Рисунок 1 – Попит на онлайн-освіту за напрямками підготовки [2]

Для онлайн-зв'язку сьогодні широко використовуються різні платформи. Наприклад, з 2020 року після введення карантину в Українських вишах, у тому числі нашому університеті, активно застосовується ZOOM, хоча компанія була створена ще у 2011 році і активно розвивається до сьогодні.

ZOOM має ряд переваг і недоліків, дуже зручний у користуванні, з легким інтерфейсом, вигідно підходить для комунікації між здобувачами і викладачами (рис. 2).

Рисунок 2 – Платформа для онлайн-зв'язку Zoom

За останній час широко розповсюджується у використанні Microsoft Teams – робочий простір, створений Microsoft і який вигідно відрізняється від попередньої рівнем захисту та можливістю використовувати його більш широко – з обмінами файлів, завдань, контрольних завдань тощо (рис. 3). Окрім онлайн-зв'язку Microsoft Teams можна використовувати для оцінювання студентів, планування термінів виконання завдань, відправки завдань до викладача.

Рисунок 3 – Платформа для онлайн-зв'язку Microsoft Teams

Для оперативного комунікування «викладач-здобувач» викладачі активно використовують вайбер, телеграм, скайп – застосунки, які дозволяють створювати групи, надсилати текстові, відео- та аудіо повідомлення, обмінюватися інформацією як особисто, так і через створені групи (рис. 4).

Рисунок 4 – Застосунки для онлайн-зв'язку

Наступним різновидом освітніх платформ є платформи, які містять велику кількість різноманітних навчальних елементів, які забезпечують «діалог» та співпрацю між викладачем та студентами.

В Одеському національному технологічному університеті ще з 2014 року налагоджена робота з MOODLE, за допомогою якого викладач може обирати будь-який з модулів, розміщувати його на сайті, редагувати, оновлювати, використовувати для інформування, навчання та оцінювання студентів.

Платформа дозволяє використовувати в межах навчальної дисципліни форуми, слідувати за активністю студентів, містить зручний для користування електронний журнал оцінок (рис. 5).

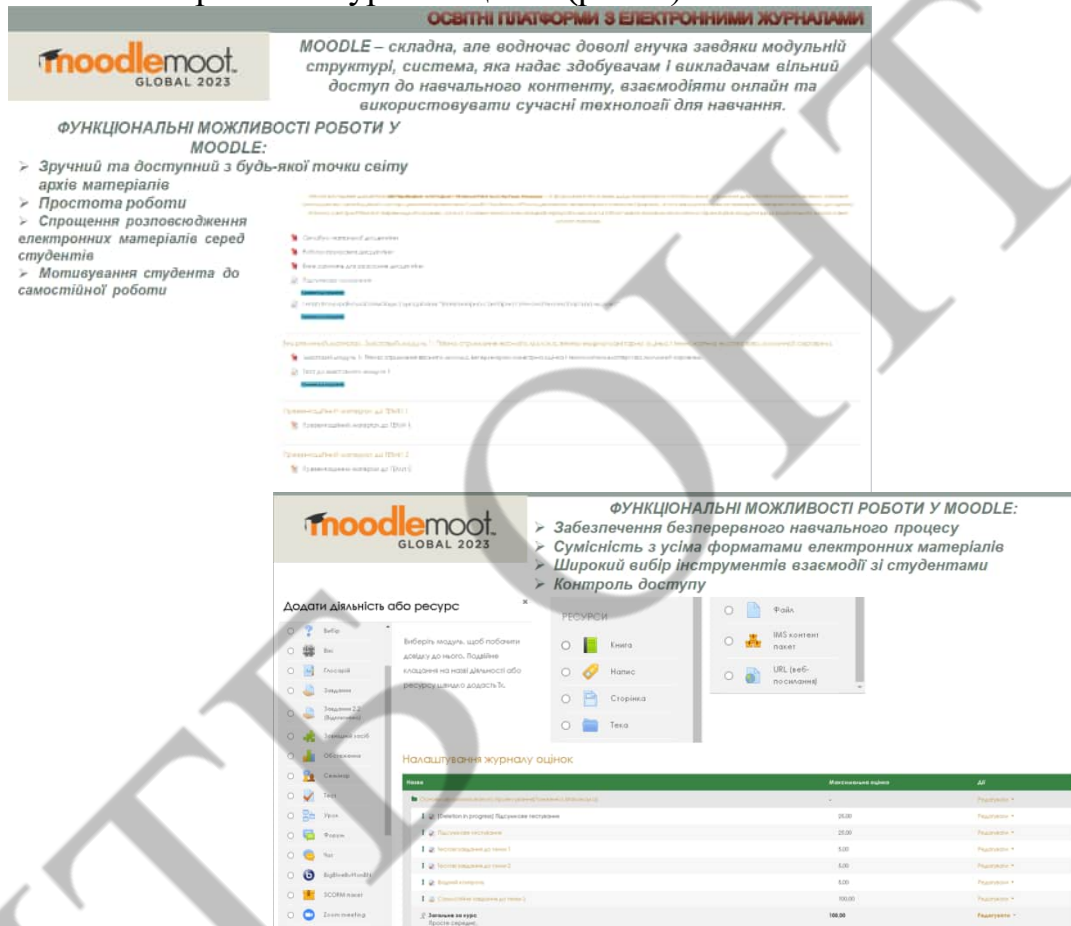

Рисунок 5 – Система MOODLE

Сучасна онлайн-освіта передбачає зберігання великих обсягів робочих матеріалів, у тому числі відеоматеріалів, тому для їх надійного зберігання можливо використовувати GOOGLE WORKSPACE FOR EDUCATION. Доступ до відповідних завантажених файлів налаштовується для конкретного здобувача або групи здобувачів.

Функціональні можливості GOOGLE WORKSPACE FOR EDUCATION:

- ✓ Безкоштовність послуг
- ✓ Безпечність інформаційного середовища

- ✓ Доступ до внутрішніх користувачів та створення ними матеріалів
- ✓ Налаштування обмеженого чи тимчасового доступу для зовнішніх користувачів
- ✓ Захист, налаштування та відновлення персональних даних користувачів
- ✓ Хмарне файлове сховище
- ✓ Вбудовані сервіси для спілкування та відеоконференцій
- ✓ Створення та запис відеоконференцій
- ✓ Імпортування оцінок із Google Forms
- ✓ Звітування про успішність здобувачів

Для підвищення знань, вдосконалення навичок, самовдосконалення і саморозвитку сьогодні для студентів існує велике різноманіття відповідних платформ, які містять матеріали, та після вивчення їх можна отримати різного роду сертифікати, які у подальшому здобувач може використовувати як підтвердження неформальної освіти та перезарахувати бали за відповідною навчальною дисципліною.

Наприклад, Ukraine Global Faculty – освітній проєкт, який долучає до надання студентам матеріалів професіоналів всього світу, надає доступ до великої кількості матеріалів, сприяє рівноправній співпраці, академічній мобільності та міждисциплінарній співпраці (рис. 6).

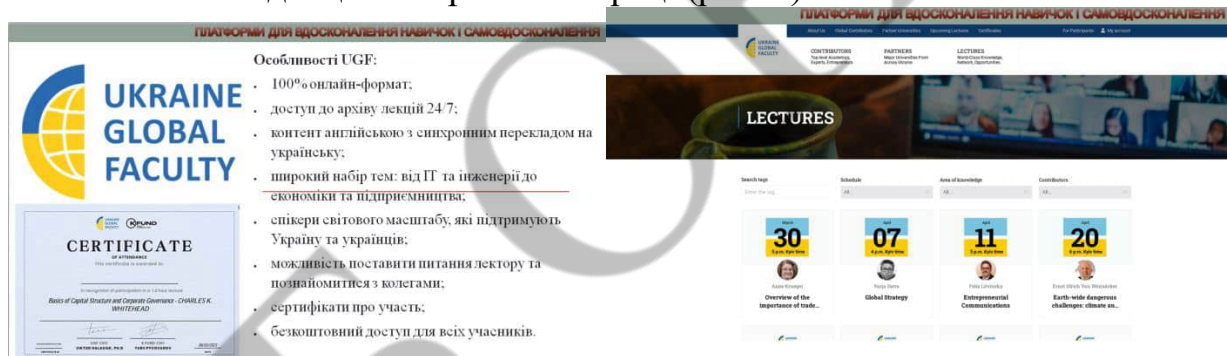

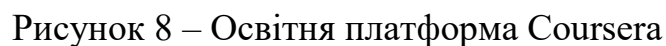
Рисунок 6 – Платформа Ukraine Global Faculty

AgriAcademy – цифровий освітній простір для взаємообміну знаннями і навичками в агробізнесі. Це нове цифрове освітнє середовище сучасних знань та практичних новацій (рис. 7).

Рисунок 7 – Освітній простір AgriAcademy

Coursera є освітньою компанією, яка пропонує онлайн – курси, які відомі як Масові відкриті онлайн-курси – масивні, масові, широкодоступні, публічні, відкриті дистанційні онлайн курси) – це інтернет-курси з великомасштабною інтерактивною участю та відкритим доступом через інтернет (рис. 8).

Курси Coursera можуть тривати як правило від шести до десяти тижнів, з одного до двох годин відео лекцій в тиждень. Ці курси пропонують вправи, іспити, тести. Студентам одного і того ж напрямку пропонується брати участь в форумах, в основному, щоб забезпечити онлайн спілкування між собою. Курси Coursera також можна проходити через мобільний пристрій.

Навчання на Coursera є асинхронним, тобто студенти можуть переглядати лекції чи робити домашні завдання в різний, зручний для них час, на відміну від синхронних курсів, в яких студенти та викладач взаємодіють одночасно у чітко визначеному вузькому часовому проміжку.

Сертифікати, отримані після навчання, студент може перезарахувати.

Udemy – це освітні можливості для викладачів та студентів. Світова освітня платформа Udemy зробила безкоштовними свої курси для викладачів і студентів з України. Udemy вже відкрило для українських студентів 7000 курсів зі своєї колекції курсів (рис 9).

Рисунок 9 – Освітня платформа Udemy

Платформа edX надала доступ до понад 1600 онлайн-курсів і програм від провідних світових установ і компаній на edX Online Campus.

EdX – світовий лідер у сфері онлайн-навчання, платформа містить понад 2,8 тис. освітніх курсів у галузі математичних, хімічних, біологічних, економічних, історичних, юридичних, психологічних, архітектурних наук, створених 160 університетами та організаціями-партнерами (рис. 10).

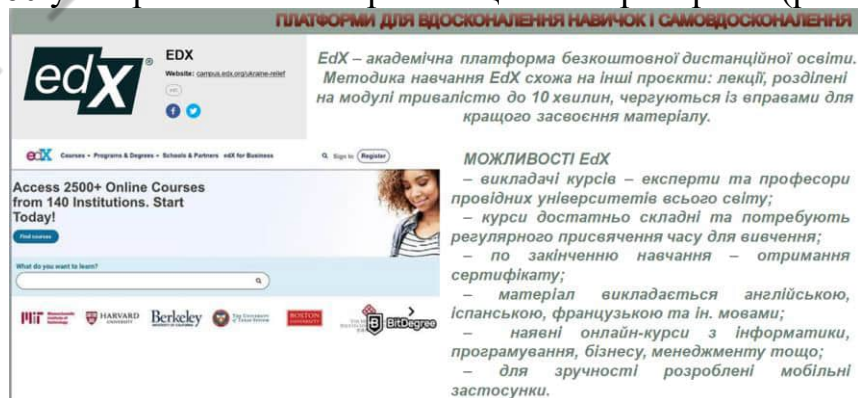

Рисунок 10 – Освітня платформа EdX

Платформа Labster – світовий лідер з розроблення віртуальних навчальних симуляторів, завдяки яким успішно навчаються вже 5 млн. студентів закладів освіти в 70 країнах світу.

Головна мета – забезпечення доступу до якісного дистанційного та змішаного навчання на платформі Labster, що надає безкоштовний доступ до своїх інтерактивних курсів до всіх коледжів та університетів України.

Віртуальні симуляції на платформі доступні з таких галузей: анатомія та фізіологія; біохімія; біологія; біотехнологія; хімія; наука про землю; мікробіологія; фізика та інші. (рис. 11).

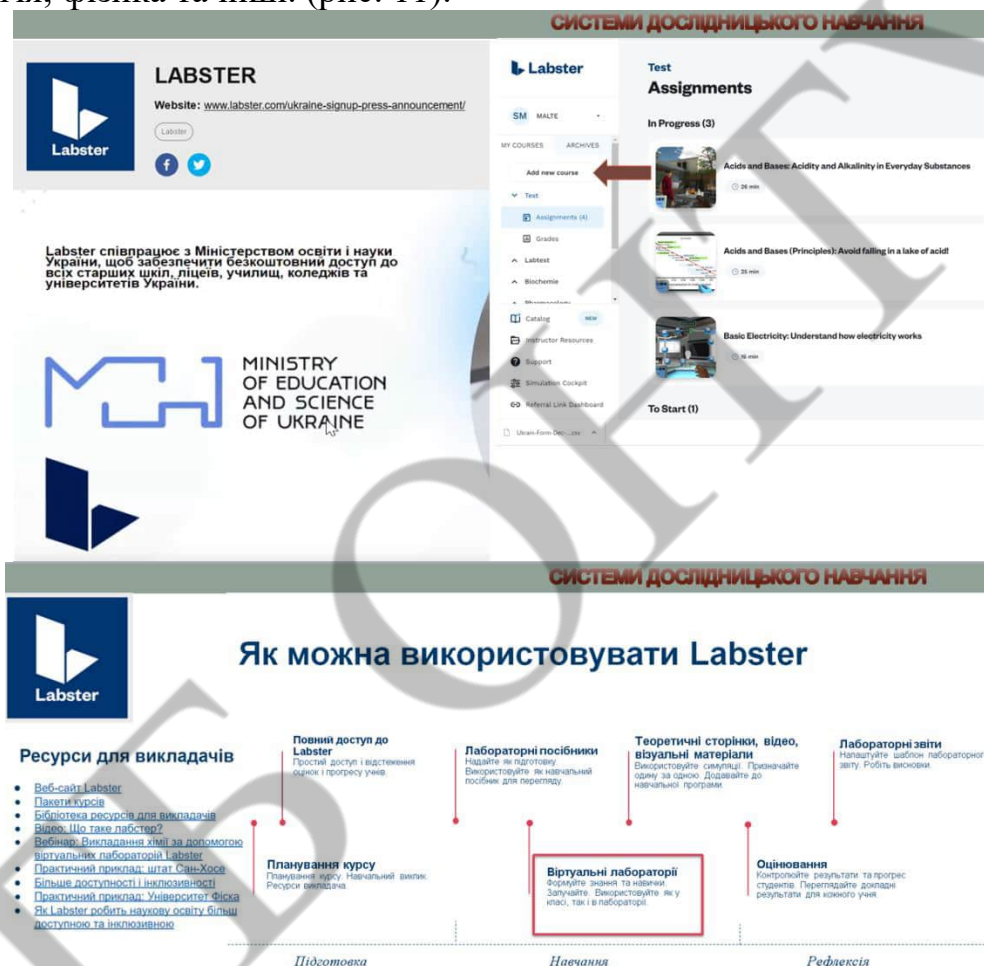

Рисунок 11 – Освітня платформа EdX

Ера інформації все більше загострює питання використання штучного інтелекту (рис. 12) – і не тільки на рівні наукових лабораторій та промислових підприємств. Ера інформації все більше загострює питання використання штучного інтелекту (рис. 12) – і не тільки на рівні наукових лабораторій та промислових підприємств. Сьогодні його проникнення в повсякденне життя – вже даність, яку людина навіть на завжди усвідомлює у багатьох сферах, у тому числі й у сфері освіти. Ступінь проникнення штучного інтелекту вже така, що провідні фахівці висказують думки стосовно впорядкування темпів його розвитку.

Як відомо, штучний інтелект є продуктом наукової думки представників різних країн, що є поглибленням міжнародної співпраці є істотною умовою розвитку цієї технології.

В парадигмі функціонування будь-якої системи, побудованої за принципом «максимум ефекту – мінімум витрат» штучний інтелект, дійсно, сприяє підвищенню її ефективності. Важливо розуміти, що систему характеризує не помилка, а реакція на неї. Зараз штучний інтелект не може передбачити наслідки своїх помилок, оскільки він позбавлений здатності розпізнавати чинники, які знаходяться поза межами автоматизованих алгоритмів. І звісно жодний штучний інтелект на даному етапі не може замінити сучасного викладача з його взаємодією зі здобувачами [3].

Рисунок 12 – Штучний інтелект

Далі наведено спілкування авторів (А) зі штучним інтелектом (ШІ) [08.04.2023 18:50]

А: З 12 по 14 квітня в Одеському національному технологічному університеті відбудеться V Всеукраїнська науково-методична конференція ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.

Що ти побажаєш її учасникам?

ШІ: Я бажаю всім учасникам V Всеукраїнської науково-методичної конференції "ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ" успішного та плідного обміну досвідом та знаннями у сфері забезпечення якості вищої освіти. Нехай кожен учасник знайде для себе корисні ідеї, підходи та рішення, які допоможуть покращити якість вищої освіти в Україні. Бажаю всім гарно провести час на конференції, зустріти нових друзів та колег і залишитися задоволеними результатами своєї участі!

А: Який найкращий інструментарій для сучасного викладача?

III: Найкращий інструментарій для сучасного викладача залежить від його потреб та вимог у навчальному процесі. Однак, ось кілька інструментів, які можуть бути корисними для більшості викладачів:

Електронний курсовий менеджер (наприклад, Moodle) - дозволяє створювати та управляти електронними курсами, викладати матеріали, виставляти завдання та оцінювати студентів онлайн.

Відеоконференційні програми (наприклад, Zoom або Google Meet) - дозволяють проводити відеоуроки та онлайн-конференції зі студентами.

Програми для створення презентацій (наприклад, PowerPoint або Google Slides) - дозволяють створювати презентації для лекцій та демонстраційних матеріалів.

Програми для створення та редагування відео (наприклад, Adobe Premiere Pro або iMovie) - дозволяють створювати відеоматеріали для демонстрації та ілюстрації матеріалів.

Електронні бібліотеки та бази даних (наприклад, EBSCO або JSTOR) - дозволяють використовувати наукові джерела для підготовки матеріалів та роботи зі студентами.

Соціальні мережі та інші інтерактивні платформи (наприклад, Twitter або Padlet) - дозволяють створювати інтерактивні курси та спілкуватися зі студентами в онлайн-форматі.

Месенджери (наприклад, Viber або Telegram) - дозволяють швидко спілкуватися зі студентами та вирішувати актуальні питання в режимі реального часу.

Використання цих інструментів може зробити процес викладання більш ефективним та інтерактивним для студентів та викладачів.

А: як створити цікаву лекцію?

III: Створення цікавої лекції - це важлива задача для викладачів, оскільки це може забезпечити більш якісне засвоєння матеріалу студентами. Ось кілька порад, які можуть допомогти створити цікаву лекцію:

Ретельне планування: перед початком лекції важливо ретельно спланувати її структуру та зміст. Слід визначити основні пункти, які потрібно включити до лекції, та забезпечити логічний перехід між ними.

Використання різноманітних джерел: для забезпечення різноманітності та інтересності лекції, можна використовувати різноманітні джерела - відео, ілюстрації, анімацію, графіки, меми та інші.

Використання прикладів та історій: студенти легше засвоюють матеріал, якщо він подається в формі історій та прикладів з життя. Такі приклади можуть бути дуже ефективними для пояснення складних концепцій.

Інтерактивність: важливо залучати студентів до лекції, створюючи можливості для інтерактивності - запитувати їх думку, пропонувати вправи, проводити дискусії.

Підсумок та повторення: важливо підсумувати матеріал на кінці лекції та переконатися, що студенти зрозуміли головні пункти. Також варто повто-

рити найважливіші моменти після лекції, наприклад, за допомогою тестування чи вправ.

Загалом, для створення цікавої лекції важливо залучати студентів та забезпечувати різноманітність та інтересність матеріалу

А: якими словами мотивувати студентів до навчання?

ШІ: Мотивувати студентів до навчання можна різними способами, оскільки кожен студент має власні цілі, потреби та мотиви. Однак, ось кілька загальних ідей, які можуть допомогти:

Наголошуйте на значимості знань, які вони отримують. Поясніть, як ці знання можуть допомогти їм у майбутньому житті та кар'єрі.

Запевніть студентів, що навчання є інвестицією в їх майбутнє. Чим кращі їх знання та навички, тим більше можливостей вони матимуть у майбутньому.

Створіть стимули для навчання. Наприклад, можна організувати конкурси, відзначення успіхів, надання стипендій тощо.

Пам'ятайте, що позитивний настрій важливий для успішного навчання. Спілкуйтеся зі студентами доброзичливо, підтримуйте їх інтерес до предмету, похвалюйте за досягнення.

Допоможіть студентам зорієнтуватися у своїх цілях та мотивації. Поставте їм запитання про те, чого вони хочуть досягти, які цілі у них є і що їх надихає. Допоможіть знайти зв'язок між навчанням та їх майбутніми цілями.

А: чи замінить штучний інтелект викладача-людину?

ШІ: На даний момент, штучний інтелект не може повністю замінити людину у ролі викладача. Викладацька робота потребує багатофакторного підходу, що включає в себе не тільки передачу знань, але і взаємодію зі студентами, адаптацію до індивідуальних потреб студентів, формування та оцінку навичок тощо.

Штучний інтелект може бути корисним для автоматизації деяких аспектів викладацької діяльності, таких як автоматизовані системи оцінювання робіт студентів, забезпечення доступності навчального матеріалу тощо. Штучний інтелект може також допомагати викладачам збирати та аналізувати дані про академічний прогрес студентів, що дозволяє їм краще адаптуватися до потреб студентів та забезпечити більш ефективне навчання.

Проте, важливо зазначити, що штучний інтелект на даний момент не може замінити людську взаємодію та розуміння. Викладацька робота потребує емоційного інтелекту, творчого підходу та здатності до взаємодії зі студентами, що на даний момент не може забезпечити штучний інтелект.

Отже, штучний інтелект може бути корисним доповненням до роботи викладача, але не може повністю замінити людину в ролі викладача.

Список використаних джерел:

1. Мельникова О., Олійник Ю. Особливості функціонування ринку онлайноосвіти у світі та в Україні. Економічний дискурс. 2020. № 3. С. 16-27

2. Dhawal Shah. By The Numbers: MOOCs in 2019. Retrieved from <https://www.classcentral.com/report/mooc-stats-2019/>

3. Погореленко А. Штучний інтелект: сутність, аналіз застосування, перспективи розвитку // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2018. № 32. С. 22-27.

УДК 37.014.5:378.4.016-044.3:001.82

**СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПІДГОТОВЧИХ ЕТАПІВ
АКРЕДИТАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ**

А.І. Капустян, В.Г. Мураховський

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Акредитація освітніх програм (ОП) – безумовно складний, але разом з тим необхідний захід для належної реалізації освітнього процесу та формування висококваліфікованих майбутніх фахівців згідно комплексного підходу, закладеного в освітньому стандарті.

Метою акредитації є [1]:

1) підтвердження відповідності ОП та освітньої діяльності за цією програмою наступним критеріям [2]:

- Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми
- Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми
- Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання
- Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою
- Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність
- Критерій 6. Людські ресурси
- Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси
- Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми
- Критерій 9. Прозорість та публічність

2) надання рекомендацій та консультацій закладам освіти щодо вдосконалення освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою;

3) надання усім заінтересованим сторонам інформації про освітню програму, освітню діяльність за цією програмою (у тому числі наукові здобутки), ефективність процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості вищої освіти за освітньою програмою;

4) посилення довіри до вищої освіти в Україні;

5) сприяння інтеграції українських закладів освіти до європейського простору вищої освіти.

Для коректного розуміння відповідності етапів підготовки ОП до визначених критеріїв, компетентний орган (Національне агентство із забезпе-

чення якості вищої освіти (НАЗЯВО)) надає певні тлумачення для систематизації даного процесу (табл. 1) [3].

Доповнюючи рекомендації НАЗЯВО, досвід акредитації ОП «Технологічна експертиза та безпека харчової продукції» дозволяє сформулювати також таргетну систематизацію підготовчих етапів до акредитації ОП. Основними цільовими об'єктами для підготовки та вдосконалення ОП є: освітня програма, здобувачі, освітнє середовище; кадровий потенціал, роботодавці та інші стейкхолдери.

Табл. 1 – Відповідність етапів підготовки ОП до акредитації визначеним критеріям [3]

Етапи підготовки ОП до акредитації	Відповідність критеріям
1 Задум ОП	1,2,3,7,8,9
2 Ліцензування	1,2,6,7
3.1 Добір кадрів та їхнє вдосконалення	3,4,6,8
3.2 Проектування набору	3,4,7,9
3.3 Осмислення викладачами змісту ОК та їх розробка	2,4,5,7,8
4.1 Викладання, навчання за програмою	2,4,5,6,7,8
4.2 Взаємодія зі здобувачами освіти	2,3,5,7,8,9
4.3 Організаційна діяльність за ОП	1,2,3,6,7,8,9
4.4 Наукова діяльність на ОП	4,5,7,8
4.5 Матеріальне забезпечення освітньої діяльності за ОП	4,6,7,8
5.1 Залучення роботодавців	1,2,4,6,8
5.2 Практика (зміст та база)	2,3,4,5,6,7,8
6.1 Формування культури якості	1,2,4,5,8
6.2 Дотримання академічної доброчесності	3,4,5,6,7,9
7.1 Моніторинг освітньої діяльності	4,5,8,9
7.2 Перегляд ОП	1,2,8,9
7.3 Засвоєння кращих практик	Усі критерії
8.1 Акредитація	Усі критерії
8.2 Урахування зауважень	Усі критерії

ОП, як таргетний об'єкт підготовки, по-перше, повинна мати чітку відповідність освітньому стандарту та матриці відповідності загальних й спеціальних компетентностей програмним результатам навчання. ОП – комплексна програма, що охоплює усі аспекти освітньої діяльності, але при формулюванні ОП, власних спеціальних компетентностей та програмних результатів навчання, при формуванні та наповненні освітніх компонент (ОК), слід особливу увагу приділяти унікальності, регіональному контексту та міжнародному досвіду реалізації конкретної ОП.

Щодо здобувачів як цільових об'єктів для підготовки до акредитації ОП і її постійного вдосконалення, необхідно забезпечити: обізнаність щодо змісту

ОП, процедури вибору вибірових дисциплін, змісту та значення силабусів освітніх компонент; участь в обговоренні та покращенні ОП; участь представників студентського самоврядування (факультету, університету) в обговоренні та покращенні ОП; залучення здобувачів до наукової роботи, участь у гуртках, олімпіадах, тренінгах, наукові публікації; надання можливостей для зарахування результатів неформальної освіти здобувачів; участь здобувачів в програмах міжнародної академічної мобільності та наукових грантах.

До науково-педагогічного персоналу, який приймає участь в реалізації ОП, застосовується також ряд вимог: відповідність рівня наукової та професійної активності прийнятим нормам [4]; регулярне підвищення кваліфікації, міжнародне стажування згідно напрямку ОП та ОК; участь в обговоренні та покращенні ОП (конкретні пропозиції та зауваження); розроблення робочих програм ОК у відповідності з ОП, комунікація з гарантом

Тісна комунікація з роботодавцями – невід’ємний елемент функціонування ОП. Роботодавців слід залучати до: участі в обговоренні та покращенні ОП (відгуки, конкретні пропозиції та зауваження), читання лекцій, практичних / лабораторних (фотозвіти), формування бази для практичної підготовки здобувачів та науково-педагогічних кадрів.

У цілому необхідно забезпечити участь в обговоренні та покращенні ОП здобувачів, випускників, роботодавців, академічної спільноти, при цьому доцільно враховувати їхні пропозиції шляхом анонімного опитування (врахувати якість викладання, академічну доброчесність і т.д.).

Перегляд та вдосконалення ОП з урахуванням пропозицій та зауважень стейкхолдерів має стати рутинним систематизованим процесом. До роботи структурного підрозділу, який здійснює підготовку здобувачів за певною ОП доцільно ввести рекомендований алгоритм дій:

- протягом року – робота робочої групи ОП та складання протоколів засідань;
- вересень - жовтень – ознайомлення здобувачів та інших стейкхолдерів з ОП;
- листопад - грудень – опитування здобувачів, науково-педагогічних працівників, роботодавців та інших стейкхолдерів, щодо якості ОП та освітнього процесу в цілому;
- лютий – обговорення ОП на розширеному засіданні кафедри за участю здобувачів, представників студентського самоврядування, випускників, роботодавців, НПП;
- березень – оприлюднення проєкту ОП, отримання відгуків від стейкхолдерів та академічної спільноти;
- квітень – затвердження ОП на засіданні кафедри, яка її реалізує;
- травень – затвердження ОП на Методичній раді зі спеціальності;
- червень – затвердження ОП на Вченій раді університету.

Отже, для ефективного функціонування ОП та забезпечення її відповідності визначеним критеріям [2], доцільно актуалізувати та вдосконалювати

зміст ОП та якість освітнього процесу не лише на підготовчих етапах акредитації, але й після неї.

Список інформаційних джерел:

1. Наказ МОН «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 11.07.2019 № 977 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19#Text>
2. Центр забезпечення якості освіти НаУКМА. URL: <https://www.ukma.edu.ua/index.php/osvita/quality-edu>
3. Основні етапи підготовки освітньої програми до акредитації: відповідність критеріям (НАЗЯВО) <http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/op-garant-5.pdf>
4. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів Постанова від 24.03.2021 № 365. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/365-2021-%D0%BF#Text>

УДК: 004.9

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ**

Л.В. Іванова

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Анотація. Одним з провідних напрямів розвитку сучасної освіти є її інформатизація. Реалізація цього напрямку дає можливість зробити освіту більш ефективною, гнучкою, сучасною, такою, що відповідає міжнародним стандартам. В статті приводиться порівняльний аналіз комерційних комплексних автоматизованих систем управління навчальним процесом із автоматизованими системами управління власних розробок закладів вищої освіти, а також їх функціональні можливості в управлінні навчальним процесом та їх особливості

Ключові слова: інформаційно-комутаційні технологія, інформатизація освіти, цифровізація, автоматизовані системи управління.

Постановка проблеми. Інформатизація освіти залежить від об'єктивних умов та сучасних тенденцій розвитку інформаційного суспільства. Невідкладного вирішення потребують проблеми розвитку та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у вітчизняній освіті, ключові з яких виокремлені в Національній доповіді 2016 р. «Про стан і перспективи розвитку освіти в Україні» [1].

Однією із характерних особливостей модернізації українського суспільства є його глобальна інформатизація, яка зумовила масштабне запровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітній процес, що дає змогу педагогу вирішувати методичні завдання на якісно вищому рівні.

Вихідні концептуальні положення означеної проблеми викладені у Законі України “Про національну програму інформатизації”, Концепції Національної програми інформатизації, Указі Президента України від 20.10.2005 р. № 1497 “Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій”, Державній програмі “Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці на 2006 – 2010 роки” та інших нормативних документах.

В останні роки інформація стає одним з найважливіших виробничих факторів і одним з головних важелів управління будь-якої організації, в тому числі й освітнього закладу.

Інформатизація освіти – це процес зміни його змісту, методів і організаційних форм, спрямований на досягнення нової якості освіти на основі застосування інформаційних технологій. Вона повинна допомогти розв'язанню двох основних завдань школи: освіта – для всіх, і нову якість освіти – кожному.

Інформатизація управління освітньою установою пов'язана з прийняттям більш обґрунтованих управлінських рішень на основі автоматизованої обробки соціально-економічної, психолого-педагогічної та іншої інформації. У даний час інформатизація управління освітою розглядається на декількох рівнях, а саме:

- приватному – інформатизація охоплює управління окремими навчальними закладами;
- загальному – загалом охоплює кілька навчальних закладів одного району чи регіону, передбачається частковий інформаційний обмін між навчальними закладами та органами управління освітою;
- системному – поетапно охоплює всі освітні установи даної території з організацією повного інформаційного обміну на підставі єдиних інформаційних стандартів, що веде до формування єдиного інформаційного простору освіти.

Актуальність проблеми інформатизації управління навчальним закладом полягає в створенні, впровадженні та розвитку комп'ютерно орієнтованого освітнього середовища на основі інформаційних систем, мереж, ресурсів і технологій. Головною метою є підготовка фахівця, в тому числі керівника закладу освіти до діяльності в умовах інформаційного суспільства, комплексна перебудова педагогічного процесу, підвищення його якості та ефективності. Вирішенню цього питання сприяє інформатизація навчального закладу.

Засоби інформаційно-комунікаційних технологій, які застосовуються в управлінні освітнім закладом, повинні у сукупності представляти собою систему, засновану на використанні сучасних методів керівництва об'єктом системи освіти, застосування математичних моделей і методів у процесі прийняття рішень та створення необхідної інформаційної бази на основі засобів комп'ютерної техніки і зв'язку, що забезпечує досягнення нової якості у підвищенні ефективності системи фахової передвищньої та вищої освіти. Керівнику навчального закладу в умовах інформаційного суспільства важливо звер-

нути особливу увагу на сучасні підходи у роботі з інформаційними матеріалами (збір, обробка, накопичення, зберігання, пошук і розповсюдження інформації), підготувати педагогічний колектив до реалізації засад «безпаперової інформатики» у побудові документообігу навчального закладу.

З вищесказаного можна зробити певні висновки: управління закладом освіти включає у себе велике коло питань: педагогічних, господарських, соціальнопедагогічних, економічних, правових, фінансових. Інформатизація суспільства загалом і інформатизація освіти зокрема, привела ці системи у відповідність з потребами і можливостями сучасного інформаційного суспільства. Важливим фактором удосконалення управління є інформаційні технології, які надають масу нових можливостей, а саме: дозволяють накопичувати і поновлювати великі обсяги інформації, є інструментом оптимізації часу і коштів, що витрачаються на вирішення окремих задач управління, сприяють підвищенню якості прийнятих управлінських рішень за рахунок надання оперативної і достовірної інформації про стан керованого об'єкта.

Актуальність теми обумовлена низкою факторів, а саме:

- обсяг інформації про хід і результати освітнього процесу стає вищою, ніж рівень достатнього розуміння цієї інформації;
- механічна обробка без певного стандартного алгоритму не дає оперативних даних, що дозволяють приймати оптимальні управлінські рішення за результатами діяльності;
- робота закладу освіти в інноваційному режимі потребує багатогранного аналізу освітньої діяльності, оперативного простежування динаміки змін і своєчасного коригування;
- складні інформаційні моделі (автоматизовані системи управління закладом освіти), як правило, не виправдовують себе з фінансової точки зору, тому необхідно і доцільно комп'ютерні технології вводити там, де алгоритм управління досить простий і технічно здійснений з відносно невеликими витратами.

Мета дослідження. Аналіз вимог до електронної системи управління навчальним процесом щодо враховування цілей та завдань аудиторії користувачів (студентів, викладачів, співробітників, адміністрації закладу). Процедури впровадження комплексної електронної системи управління навчальним закладом за умов технічної, програмної та організаційної підтримки.

Основний матеріал. Інформатизація освіти залежить від об'єктивних умов та сучасних тенденцій розвитку інформаційного суспільства, до яких варто віднести такі:

- забезпечення мобільності інформаційно-комунікаційної діяльності користувачів в інформаційному просторі (Mobility), подальший розвиток мобільно орієнтованих засобів та ІКТ доступу до електронних даних;
- розвиток технології хмарних обчислень та віртуалізації, корпоративних, загальнодоступних і гібридних ІКТ-інфраструктур, а також запровадження технології туманних обчислень (Cloud Computing and Virtualization, Private, Public and Hybrid Clouds, ICT-infrastructures, Fog Computing);

- накопичення та опрацювання значних обсягів цифрових даних, формування та використання електронних інформаційних баз і систем (Big Data, Data Mining, Data Bases), зокрема, електронних бібліотек (Electronic Libraries, Repositories) та наукометричних баз даних (Scientometric Data Bases);
- розвиток користувацьких характеристик Інтернету людей (Internet of People — IoP), розгортання топології широкосмугових високошвидкісних каналів електронних комунікацій (Broadband Communication Channels), систем формування ІКТ-просторів бездротового доступу користувачів до електронних даних (Cordless Access to Digital Data, WiFi, Bluetooth, Cellular Networks);
- формування Інтернету речей (Internet of Things — IoT), розвиток його програмноапаратних засобів, зокрема мікропроцесорних, та інтеграційних платформ, для забезпечення налаштування, управління та моніторингу електронних пристроїв за допомогою сучасних телекомунікаційних технологій;
- розвиток робототехніки (Robotics), робототехнічних систем, зокрема, 3D-принтерів і 3D-сканерів;
- розвиток систем захисту даних в інформаційних системах та протидія кіберзлочинності (Data Security and Counteraction of Cybercriminality);
- розвиток індустрії виробництва програмних засобів (Software Development Industry), зокрема, видання електронних освітніх ресурсів;
- забезпечення сумісності ІКТ-засобів та ІКТ-додатків, побудованих на різних програмно-апаратних платформах (Compatibility);
- розвиток мереж постачальників ІКТ-послуг (ринку ІКТ-аутсорсерів), передусім хмарних сервісів (Cloud Services), та мережі Центрів опрацювання даних (Computing Center Network) [2].

Невідкладного вирішення потребують проблеми розвитку та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у вітчизняній освіті, ключові з яких виокремлені в Національній доповіді 2016 р. «Про стан і перспективи розвитку освіти в Україні» [3].

Першою є проблема формування і широкого впровадження єдиного освітнього інформаційного простору України та забезпечення належного наукового супроводу цих процесів.

Другою є проблема розгортання та удосконалення необхідних елементів інфраструктури регіональних інформаційних і телекомунікаційних мереж, взаємопов'язаних як між собою, так і з глобальною мережею Інтернет, що дозволить подолати «цифрову нерівність» у різних регіонах України, зокрема в сільській місцевості.

Третьою проблемою є низький рівень інформаційно-комунікаційно-технологічних компетентностей (ІКТ-компетентностей) та інформатичних компетентностей населення, застосування застарілих підходів у навчанні та низька мотивація суб'єктів навчального процесу щодо використання прогресивних ІКТ. Варто зазначити, що масштабний характер застосування засобів

ІКТ в глобальній системі освіти зумовив появу нових методів і форм навчання (електронне навчання, мобільне навчання, застосування в освіті хмарних технологій, масових відкритих освітніх курсів тощо), що повільно запроваджуються в сучасній національній системі освіти України.

Четверта проблема — фактична не сформованість цілісної національної політики застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, недосконала нормативно-правова база, що не забезпечує побудову інформаційного суспільства та, як наслідок, гальмує інформатизацію освіти в Україні. Завдання інформатизації освіти не знайшли належного системного відображення в чинних законах України з питань освіти та їх сучасних проектах. Суттєвим недоліком нинішньої освітньої політики є недооцінка важливості стимулювання ініціатив із запровадження інформаційно-комунікаційних технологій, що ініційовані закладами освіти, науковими установами, освітянами, громадськими організаціями та приватним бізнесом.

Ефективність інформатизації закладу освіти значною мірою залежить від наукового обґрунтування цього процесу. Якщо узагальнити різні погляди науковців на інформатизацію закладу освіти, то можна зазначити, що більшість з них приділяють увагу такій функції, як підтримка управлінських рішень. Результати аналізу наукових праць та власного досвіду підтверджують, що інформаційні технології дають можливість підвищити ефективність усіх складових процесу розробки та реалізації управлінського рішення: отримання необхідної інформації, розробка управлінського рішення, доведення управлінського рішення до виконавців, контроль за виконанням управлінського рішення.

Однією з особливостей сучасної соціально-освітньої ситуації є самотійність освітніх установ. З одного боку це активізує творчі сили педагогічних колективів, сприяє розвитку інноваційних процесів в освітніх установах. З іншого боку, процес управління освітніми установами значно ускладнився і вимагає його якісного перетворення. Якісне перетворення процесу управління освітнім закладом в свою чергу вимагає якісного зростання професійних фахівців, які здійснюють цей процес.

Численні можливості використання інформаційних технологій розглядали О. Андріянова, З. Пожидаєва, Н. Сомилкіна, Л. Забродська, Л. Жиліна, Е. Палат, М. Бухаркіна, М. Моїсеєва, А. Петров [4]. Л. Даниленко вважає, що застосування комп'ютерів в управлінській діяльності дає можливість забезпечити своєчасне надання оперативної інформації працівнику, який приймає рішення, з урахуванням її характеру; своєчасне надання аналітичної інформації; надання оптимального обсягу інформації; надання рекомендацій за вибором рішень та скорочення тривалості процесу вироблення рішення [5]. погоджуючись з напрацюваннями науковців, зазначимо, що в швидкоплинних умовах актуальним стає пришвидшення використання інформаційних потоків в навчальному закладі. У наукових працях це питання висвітлюється фрагментарно, а питання комплексного застосування інформаційних потоків в навчальному закладі не висвітлено взагалі.

Освітня управлінська інформаційна система – це не тільки набір формалізованих та інтегрованих операційних процесів, процедур та організаційно-правових заходів, але й повноцінна інституційна культура, яка забезпечує суспільство актуальними та достовірними даними про стан розвитку освіти.

Відомі системи управління освітнім процесом орієнтовані на підтримку основних функцій навчання (особливо в дистанційній формі) і не завжди охоплюють такі комунікаційні процеси планування, виконання, навчання, аналізу, звітування та контролю. Крім того, серед відомих систем управління навчанням, як правило відокремлюють системи дистанційного навчання та моніторингу якості. На нашу думку, тільки комплексні електронні системи можуть стати ефективною інформаційною підтримкою для всіх категорій користувачів системи – від здобувача освіти до керівника навчального закладу. Саме це обумовило вибір та актуальність тематики досліджень.

Однак базовою для всіх інших функцій інформатизації навчального закладу є функція отримання, фіксації, зберігання та перетворення інформації. Ця функція є ширшою у зв'язку з тим, що інформація потрібна не тільки для прийняття управлінських рішень. Саме ця функція створює умови для реалізації ще однієї важливої функції інформатизації навчального закладу — задоволення інформаційних потреб учнів, студентів, працівників, потенційних споживачів освітніх послуг, працівників інших освітніх установ та структур управління освітою.

Серед важливих компонентів інформатизації освіти є розроблення програмного забезпечення. Програми, які використовують у закладах освіти, поділяють на такі програмні засоби: навчальні (скеровують навчання з огляду на наявні знання та індивідуальні здібності студентів, а також сприяють засвоєнню нової інформації); діагностичні (тестові – призначені для діагностування, перевірки, оцінювання знань, умінь, здібностей студентів); тренувальні (розраховані на повторення закріплення пройденого навчального матеріалу); бази даних (сховища інформації з різних галузей знань, у яких за допомогою запитів на пошук по різних областях знань знаходять необхідні відомості); імітаційні (представляють певний аспект реальності за допомогою параметрів для вивчення його основних структурних чи функціональних характеристик); моделюючі (відображають основні елементи і типи функцій, моделюють певну реальність); інструментальні (забезпечують виконання конкретних операцій, тобто оброблення тексту, складання таблиць, редагування графічної інформації) [6].

На разі Міністерство освіти і науки України активно приєднується до проєктів цифрової трансформації у ключових сферах. Система управління проєктами від Мінцифри налічує вже 94 проєкти цифровізації в Україні за різними напрямками. Цифровізація вже відіграла важливу роль у сфері освіти і науки України. Їх ціль – щоб всі освітні послуги стали більш доступними та контрольованими. Реалізація цих проєктів передбачає впровадження цифрових сервісів в освіту і науку, автоматизацію освітніх та управлінських процесів

Серед презентованих проєктів, зокрема:

- Цифровізація дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти (е-Школа). У межах проєкту е-Школа вже функціонує сучасний онлайн-ресурс "Всеукраїнська школа онлайн" для змішаного та дистанційного навчання учнів 5-11 класів із матеріалами, що відповідають державній програмі. А в найближчих планах – створення кабінету вчителя, де можна буде відстежувати навчальний прогрес, створювати та модифікувати уроки.

- Цифровізація вищої, фахової передвищої та професійної освіти (е-Університет); У межах проєкту е-Університет заплановано:

- автоматизація вступної кампанії;
- автоматизація процесів набору та навчання (стажування) іноземців та осіб без громадянства;
- запровадження електронного ліцензування;
- модернізація Єдиної державної електронної бази з питань освіти;
- створення та модернізація єдиної електронної системи моніторингу працевлаштування випускників.

- Модернізація систем подання документів та проведення державної атестації наукових установ і закладів вищої освіти в частині проведення ними наукової діяльності, розвиток репозитарію академічних текстів та підключення до нього локальних репозитаріїв і створення електронної системи доступу до нинішніх цифрових сервісів наукового призначення – серед цілей проєкту е-Наука

- Цифровізація фінансування та послуг у сфері науки (е-Наука).

Слід зазначити, що на сьогоднішній день існують діючі ІС моніторингу діяльності навчальних закладів. Серед відомих систем управління навчальним процесом у закладі вищої освіти на ринку України можна відзначити такі:

- автоматизована система управління навчальним процесом для вищих навчальних закладів усіх рівнів акредитації АСК “Вищий навчальний заклад”, розроблена у Науково-дослідницькому інституті (НДІ) прикладних інформаційних технологій, яка є частиною інформаційно-виробничої системи “Освіта” [7];

- система управління навчальним процесом для вищих навчальних закладів “Директива”, розроблена у ТОВ “Комп’ютерні інформаційні технології” [8];

- пакет програм “Деканат”, розроблений приватним підприємством “Політек-СОФТ”, до складу якого входить модуль “ПІС Студент” [9].

Поряд з цим у багатьох великих закладах вищої освіти функціонують і власні розробки подібних систем. До них можна віднести:

- електронну систему управління закладом вищої освіти "Сократ" Вінницького національного аграрного університету [10]

- інформаційно-аналітичну систему управління закладом вищої освіти “Університет” Херсонського державного університету;

– засоби автоматизації управління навчальним закладом, що діють в НУ “Львівська політехніка” та Львівського національного університету імені Івана Франка;

– автоматизовану інформаційну систему “Електронний університет” [11], створену у Хмельницькому національному університеті.

До популярних систем автоматизації та моніторингу в освітній діяльності можна віднести:

1. Інформаційно-виробнича система «Освіта», розроблена у Науково-дослідницькому інституті (НДІ) прикладних інформаційних технологій [12]

2. Інформаційна система «Вступ.ОСВІТА.UA» [13]

3. Програмно-апаратний комплекс «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту», розроблений ДНУ «Інститут освітньої аналітики» [14]

3.1. E-Journal

4. Програмний комплекс «КУРС: Освіта», розроблений ТОВ «Нові знання» [15]

4.1. «Курс:Школа»

4.2. «Україна. ІСУО»

4.3. Портал «NZ.UA»

4.4. «Курс:Дошкілля»

5. Автоматизована система підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, розроблена ТОВ «Активмедіа» [16]

Висновки. Провівши аналіз інформаційних систем управління навчальним процесом та систем автоматизації та моніторингу в освітній діяльності, можна зробити висновок, що перевагами універсальних систем є простіше початкове налаштування, яке потребує лише наявності підключення до мережі Internet, відсутність потреби адміністрування бази даних з боку користувача. Технологічні процеси у таких системах вибудовані згідно з вимогами і нормативними документами Міністерства освіти і науки. Однак у жертву широкомасштабності та універсальності була віддана продуманість окремих специфічних функцій та зручності користувача. Натомість спеціалізовані електронні системи управління потребують спеціального адміністрування, але це дозволяє їм бути більш гнучкими до будь-яких потреб закладу освіти. Значною перевагою цієї системи є те, що всі модулі використовують єдину базу даних як викладачів, так і здобувачів освіти. Також система спонукає персонал до підвищення виконавчої дисципліни, тому що не дозволяє довільно змінювати вихідну інформацію, створює необхідність використання сучасних інструментів навчання та комунікацій (корпоративної пошти, чату, науково-освітньої спільноти) тощо.

Результати дослідження дозволяють сформулювати такі рекомендації:

1. Створення електронної системи управління навчальним процесом повинно враховувати цілі та завдання аудиторії користувачів (студентів, викладачів, співробітників, адміністрації закладу);

2. Впровадження комплексної електронної системи управління навчальним закладом буде дійсно ефективним при умові технічної, програмної та організаційної підтримки.

Список використаних джерел:

1. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / НАПН України. — К. : Педагогічна думка, 2016. — 448 с.
2. Биков В.Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти [Електронний ресурс] / В.Ю. Биков // Інформаційні технології і засоби навчання. — 2020. — № 1 (15). — Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt>.
3. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / НАПН України. — К. : Педагогічна думка, 2016. — 448 с.
4. Забродська Л.М. Інформатизація управління навчально-виховним процесом у загальноосвітньому навчальному закладі: Дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Інститут педагогіки АПН України. — К., 2002. — 210 с.
5. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом : навч. посіб. / Є.М. Хриков. — К. : Знання, 2006. — 365 с.
6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М.М. Фіцула. — К. : «Академвидав», 2006. — 352 с.
7. Науково-дослідний інститут прикладних інформаційних технологій АСУ «ВНЗ» [Електронний ресурс].— Режим доступу: <http://ndipit.com.ua/ua/#tab2>. — Назва з екрану.
8. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>. — Назва з екрану.
9. Інформаційна система "Електронний університет" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://isu1.tup.km.ua/>. — Назва з екрану.
10. Електронна система управління навчальним закладом «Сократ» Збірник наукових праць ВНАУ Серія: Економічні науки №4 (81) 2013 ~ 215 ~ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.vsau.vin.ua>. — Назва з екрану.
11. Програмне забезпечення для вищих навчальних закладів України «ПолітекСОФТ» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.politeksoft.kiev.ua>. — Назва з екрану.
12. Інформаційно-виробнича система по забезпеченню осіб даними з питань освіти ІВС «ОСВІТА» — [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://osvita.net/ua/>. — Назва з екрану.
13. Вступ.ОСВІТА.UA [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://vstup.osvita.ua/>. — Назва з екрану.
14. АВТОМАТИЗОВАНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ КОМПЛЕКС ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://aikom.iea.gov.ua/>. — Назва з екрану.
15. Проект «КУРС: Освіта» [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: <http://ekyrs.org/ua/project/>. — Назва з екрану.

16. Автоматизована система підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <http://activemedia.ua/news/pochala-pratsiuvaty-avtomatyzovana-systema-pidvyshchennia-kvalifikatsii-pedahohichnykh-pratsivnykiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity/>. – Назва з екрану.

УДК 378.14 (430)

ДУАЛЬНА ОСВІТА: ДОСВІД КРАЇН ЄВРОСОЮЗУ ТА ПЕРШІ ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ОНТУ

П. І. Осадчук

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Термін «Дуальна освіта» (від лат. Dualis - подвійний) був введений у педагогічну термінологію в середині 60 років минулого століття в ФРН, як нова, більш гнучка форма організації професійного навчання. Тому батьківщиною дуальної освіти вважають Німеччину, яка запровадила навчання у пропорції «30% теорії, 70% – практики» ще в минулому сторіччі. Далі цей підхід запозичили в Європі, Канаді, Південній Кореї та Китаї.

Дуальність як методологічна характеристика професійної освіти передбачає узгоджену взаємодію освітньої та виробничої сфери з підготовки спеціалістів певного профілю в рамках організаційно відмінних форм навчання.

У країнах, де застосовується дуальна система професійного навчання, таких як Німеччина, Австрія, Швейцарія в середньому приблизно 40-50% молоді одного року народження навчаються за дуальною системою. Кожне 1/5 підприємство Німеччини займається навчанням на виробництві. 2/3 учнів системи проходять навчання на середніх і великих підприємствах. 2/3 з учнів, хто навчається на підприємстві залишаються працювати на ньому.

Щорічно підприємства Німеччини укладають понад 0,5 млн. угод щодо професійної освіти та інвестують в цю сферу понад 30 млрд. євро.

Для дуального навчання країн ЄС характерно - укладання 3-стороннього договору про професійне навчання (підприємство-здобувач-навчальний заклад). 70-80% навчання проходить на виробництві - 3-4 дні на тиждень здобувач навчається на підприємстві і 1-2 дня у навчальному закладі. Основні витрати по професійному навчанню несе підприємство. Підприємство також сплачує компенсацію інструкторам, які відволікаються від основної роботи і займаються наставництвом. Здобувач на підприємстві отримує винагороду (зарплата здобувача в середньому становить 80% від зарплати кваліфікованого співробітника). Підсумковий контроль знань здійснюється незалежними комісіями торгово-промислових палат.

Законодавча база ФРН: Закон про професійну освіту. Закон про охорону праці неповнолітніх. Положення про промисли. Закон про тарифні уго-

ди. Закон про тимчасове регулювання права промислових і торгових палат. Закони про торгіві і промислові палати. Закон про регулювання підприємств. Регіональні закони про школу. Координаційна угода між регламентом професійної освіти і рамковою учбовою програмою. Конституція – параграф 12

Договір про професійне навчання. Договір схожий на звичайний трудовий договір. Є юридичною основою для навчання на підприємстві під час отримання професійної освіти. Регулює тривалість навчання, початок і кінець навчання, випробувальний термін, право на відпустку, зміст навчання, оплату праці під час навчання, причини розірвання договору. Після підписання договору про професійне навчання між підприємством, здобувачем освіти та навчальним закладом, виникають стосунки професійного навчання. Торгово-промислові палати консультують підприємства щодо навчання. Здійснюють підготовку інструкторів і персоналу. Перевіряють і сертифікують підприємства, що здійснюють підготовку за дуальною системою. Здійснюють аудит, перевірку виробничого навчання та арбітраж вирішення спорів між учнем і підприємством. Організують проміжні іспити. Підтримують підприємства під час пошуку учнів. Організують заходи.

Профспілки: узгоджують оплату учнів; контролюють виробниче навчання; беруть участь у розробці стандартів; входять до екзаменаційних комісій.

Показники якості дуального навчання. Співпраця політиків, бізнесу, соціальних партнерів (наприклад екзаменаційні комісії, стандарти, незалежна сертифікація). Навчання під час роботи. Законодавча база та визнання національних стандартів (свідоцтв палат). Кваліфікований персонал (інструктори, викладачі). Інституційні дослідження і консультування. Конкретний запит підприємств до професійної освіти.

Мета впровадження дуальної освіти в Україні.

Усунути основний недолік традиційних форм і методів навчання майбутніх кваліфікованих робітників – розрив між теорією і практикою, освітою й виробництвом та підвищити якість підготовки кадрів з урахуванням вимог роботодавців в рамках організаційно-відмінних форм навчання.

Етапи впровадження дуальної освіти в Україні.

2014-2015: розпорядження МОН України про проведення експерименту, підготовка програми, заявки експерименту, матеріально-технічної бази закладів; конкурс НЗ щодо участі.

2015-2016: реалізація перших етапів експерименту.

У жовтні 2019 р. стартував пілотний проект у закладах фахової перед вищої та вищої освіти з підготовки за дуальною формою здобуття освіти, розрахований на 2019-2023 роки (наказ МОНУ від 15.10.2019 року, №1296). За результатами впровадження Проекту було підготовлено Положення про дуальну форму здобуття вищої та фахової перед вищої освіти.

Нормативно-правова основа дуальної освіти.

Закон України «Про освіту». Закон України «Про вищу освіту», ч.6 ст. 49. Концепція підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти, (ро-

зпор. КМУ від 19.09.2018, № 660-р). План заходів з реалізації Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти, РКМУ від 3.4.2019 р. № 214. Запровадження пілотного проекту у ЗФПО та ВО з підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти, наказ МОН від 15.10.2019 № 1296 (проект реалізується 2019-2023 рр.)

Переваги дуальної освіти для здобувачів:

1. Формування широкої професійної компетентності, необхідної для успішної професійної діяльності. 2. Відмінний шанс бути фінансово незалежним та самостійним. 3. Посилення мотивації до отримання знань. 4. Рання професійна орієнтація. 5. Сприятлива адаптація до дорослого життя. 6. Набуті вміння корпоративної відповідальності та роботи в колективі.

Пріоритети для роботодавців. Можливість забезпечити підприємство кадровими ресурсами дефіцитних спеціальностей та необхідної кваліфікації. Можливість відбирати кращих здобувачів на роботу. Не треба витратити час і ресурси щодо ознайомлення новоприйнятого робітника з особливостями роботи підприємства. Економія на витратах щодо пошуку і підбору працівників, їх перенавчання та адаптації. Зацікавленість не тільки в результатах навчання, але і в питаннях формування змісту і організації навчання. Участь у оцінюванні результатів навчання.

Переваги для ЗВО, які використовують дуальну освіту. Дозволяє здійснювати адресну, цільову підготовку робітничих кадрів для конкретних підприємств. Використовувати матеріально-технічну базу підприємств для навчання учнів на сучасному виробничому обладнанні з урахуванням інноваційних змін у виробничих технологіях. Розділяти витрати з роботодавцями щодо підготовки кадрів. Відкриває додаткові можливості підвищення кваліфікації та стажування педагогів на виробництві. Сприяє більш швидкому професійному розвитку здобувачів і їх соціалізації. Забезпечує тісний взаємозв'язок й взаємовплив різних систем (науки, освіти, виробництва), що призводить до якісних змін у професійній освіті.

Дуальна освіта в ОНТУ. 21 вересня 2020 була укладена угода про співпрацю з дуальної форми здобуття вищої освіти Одеської національної академії харчових технологій (нині Одеський національний технологічний університет) з «ДТЕК Одеські електромережі».

На базі цього були підписані тристоронні договори між університетом – здобувачем – ДТЕК. Були розроблені програма навчальної та практичної підготовки, графіки навчання студентів за дуальною освітою. На даний час пройшло підготовку за цією формою навчання шість здобувачів, які продовжують працювати у цій установі у тому числі і на керівних посадах.

Висновки. Дуальна освіта усуває розрив між теорією і практикою в процесі підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. Відкриває додаткові можливості підвищення ефективності підготовки кадрів. Дозволяє враховувати вимоги роботодавців щодо формування професійних компетенцій та показників оцінювання майбутніх кваліфікованих робітників. Стимулює роботодавців інвестувати в освіту, оскільки в результаті вони отримують якісно

підготовленого робітника. Сприяє більш різнобічному професійному розвитку здобувачів, формує нову психологію молодого фахівця. Підвищує мотивацію для отримання знань і набуття професійних навичок здобувачів, забезпечує високу ступінь соціалізації, адаптації у виробничих умовах наближених до реальності. Сприяє розробленню стандартів нових сучасних професій та організації нових робочих місць, соціалізації молоді.

УДК 378.14 (430)

ДУАЛЬНА ОСВІТА В ДТЕК ОДЕСЬКІ ЕЛЕКТРОМЕРЕЖІ

С.О. Аніканова, С.В. Рахубенко

**Центр з підготовки та навчання персоналу ДТЕК
Одеські електромережі, м. Одеса**

ОПЕРАЦІЙНА КОМПАНІЯ ДТЕК МЕРЕЖІ ДТЕК ОЕМ

Основні відомості про компанію.

Місія та бачення ДТЕК.

Цінності ДТЕК: професіоналізм, клієнтоорієнтованість, згуртованість, відповідальність, відкритість, прагнення вдосконалюватись.

Група ДТЕК – це

– диверсифікований енергетичний холдинг, до складу якого входять 6 бізнесів та корпоративний університет Academy ДТЕК, а саме:

У компаніях Групи ДТЕК працюють 56 тисяч працівників.

У своїй Новій стратегії 2030 року Група ДТЕК зобов'язалася трансформувати бізнеси в більш екологічні, ефективні та технологічні, які у своїй діяльності керуються принципами ESG, та взяла на себе зобов'язання досягти вуглецевої нейтральності до 2040 року.

ДТЕК Мережі розвиває бізнес з розподілу електроенергії та експлуатації електромереж в Києві, Київській, Дніпропетровській, Донецькій і Одеській областях. Підприємства обслуговують 5,4 млн домогосподарств і 150 тис. підприємств.

ДТЕК Мережі сьогодні - це:

- 5 400 000 домівок зі світлом
- 188 000 км підключених ліній
- 150 000 підключених підприємств
- 16 000 співробітників і співробітниць
- 7 великих підприємств
- 5 регіонів покриття

Навчання та розвиток персоналу.

Модель компетенцій ДТЕК – «Портрет» успішного співробітника.

Модель компетенцій – це набір ключових компетенцій, необхідних працівникам для успішного досягнення стратегічних цілей Компанії ДТЕК.

Щорічна оцінка діяльності (ЕОД) — інструмент керівника, що дозволяє оцінити внесок співробітника протягом року, намітити напрями розвитку та винагородити за результатами роботи.

ЕОД сприяє розвитку компетенцій співробітників та стимулює їх підвищити свої результати.

Академія ДТЕК - можливості для професійного та особистісного зростання на основі передових практик, унікального досвіду та корпоративних цінностей ДТЕК

Резидент UNIT City – першого в Україні інноваційного парку

Співпрацює з провідними навчальними закладами світу: INSEAD, IE Business School, Thunderbird, HRCI, KMBS

ДУАЛЬНА ОСВІТА В ДТЕК ОДЕСЬКІ ЕЛЕКТРОМЕРЕЖІ

Особливості дуальної системи навчання.

Дуальне навчання — це вид навчання, при якому теоретична частина підготовки проходить на базі навчального закладу, а практична — на робочому місці підприємства. При цьому НЗ та підприємство по черзі змінюють один одного, протягом усього періоду навчання

За цією формою студент не тільки вчиться у навчальному закладу, але й працює на підприємстві отримуючи вміння, навички роботи та заробітну плату

Основний принцип – це рівна відповідальність навчальних закладів та підприємств за якість підготовки кадрів

Дуальна освіта - унікальна можливість поєднувати навчання у ВНЗ і на підприємстві, отримуючи не лише стипендію, а й заробітну плату

Дуальне практикоорієнтовне навчання - це:

- 2 навчальних місця
- Практичне навчання на майбутньому робочому місці
- 70/30% баланс практики/теорії в навчальній програмі
- Впровадження/розвиток системи наставництва на підприємстві
- Збереження і розвиток технічної експертизи підприємства
- «Сендвіч-програма» - поєднання навчання в освітній організації з

періодами виробничої діяльності на підприємстві

Мета проєкту.

Популяризація «непривабливої» з погляду молоді спеціальності «енергетик»

Посилення бренду роботодавця та забезпечення бізнесу молодим, талановитим, якісно підготовленим персоналом на дефіцитні позиції

Цілеспрямована підготовка та розвиток студентів на «ключові позиції» Компанії

Втримання молодих спеціалістів. Створення простору для спілкування, взаємодії, вирішення виробничих завдань та реалізації соціальних проєктів

Основні етапи дуального навчання

1.Встановлення контактів

- Проведення зустрічей з керівниками вищих навчальних закладів, студентами
- Презентація дуальної форми навчання.
- Укладання договорів про співпрацю
- 2.Залучення студентів
- Проведення комунікаційних зустрічей зі студентами, заповнення анкет
- Надання ВНЗ підсумкових оцінок, пропусків занять та рекомендацій на переведення студентів на дуальну форму
- Відбір студентів згідно критеріїв
- Співбесіда з керівниками структурних підрозділів підприємства для узгодження робочого місця
- Проходження медкомісії за рахунок підприємства
- 3.Переведення студентів на нову форму
- Узгодження програм навчання на виробництві
- Підписання 3-х сторонніх договорів та строкових трудових договорів на період навчання
- Підписання графіка навчання та програми навчання
- 4.Навчання на виробництві
- Проходження інструктажів з охорони праці
- Закріплення наставників за дуальниками
- Навчання за програмою спецпідготовки та програми навчання на виробництві
- 5.Результати навчання
- Перевірка знань з ОП, ТЕ та ПБ
- Отримання 2, 3 групи з електробезпеки
- Навчання необхідним нормативно-правовим актам з охорони праці
- 6.Самостійна робота
- Проходження стажування, за необхідності дублювання
- Отримання допуску до самостійної роботи в ЕУ
- Комунікаційна-інформаційна підтримка дуальників
- Географія залучення ВНЗ ДТЕК Одеські електромережі
- ВНЗ партнер
- Одеський національний технологічний університет
- Одеський національний політехнічний університет
- Коледж комп'ютерних технологій ОДЕУ
- Механіко-технологічний коледж ОНТУ
- Нафтогазовий коледж ОНТУ
- ВНЗ з яким планується співпраця у 2023
- Захарівський професійний ліцей
- Подільський професійний ліцей
- Проект дуальної освіти на 2022/2023 навчальний рік

- Залучення вишів, проведення зустрічей з вишами, екскурсії, тренінги, відбір студентів на дуальну форму навчання
 - Укладання 3-х сторонніх договорів, погодження програм навчання дуальників на виробництві
 - Індивідуальне навчання за програмами спецпідготовки через наставників
 - Отримання студентами II-III групи з електробезпеки, офіціал. працевлаштування
 - Навчання дуальників у ЦПО на курсах за фахом, участь у тренінгах Soft
 - Проведення конференції (керів. ВНЗ, учасники ДО, дуальники, студенти, наставники, керівники ДТЕК ОЕМ)
- Бажане майбутнє
HR-brand ДТЕК Мережі як соціально-відповідальної компанії.
Вирощування «нового покоління енергетиків».
Залучення, утримання та розвиток талановитої молоді в Компанії.
Швидке освоєння нових технологій, кращих світових практик в енергетиці.

СЕКЦІЯ 1

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ШЛЯХИ РОВИТКУ І ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 378.016.2:004.738.5

**СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
В ЗАКЛАДІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК УМОВА
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ**

І.В. Тарасюк

Центральний інститут післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ

Реалії сьогодення вимагають творчих нестандартних підходів, генерування ідей, гнучких самостійних рішень у всіх сферах життя. Модернізація освіти України зумовлює організацію навчання у закладах освіти на засадах новітніх підходів і здобутків у галузі педагогіки та інформаційних технологій, які б враховували можливості й потреби студентів та давали змогу організовувати взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу, що передбачає «створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та

інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії» [1].

Дослідженням сутності і змісту поняття «освітнє середовище» займаються такі сучасні науковці, як А. Богуш, Л. Буєва, Ю. Мануйлов, Л. Новикова, Н. Селиванова, В. Петровський, І. Якиманська, та ін.

Інноваційні процеси у сфері вищої освіти вимагають створення інноваційного освітнього середовища від розвитку якого значною мірою залежить конкурентоспроможність майбутніх фахівців на ринку праці та ефективність процесу їхнього професійного становлення у закладах вищої освіти. Педагогічна інновація - це процес створення, поширення і використання нововведень для розв'язання тих педагогічних проблем, які до цього часу вирішувались по-іншому [2]. Основу інноваційних процесів в освіті складають дві важливі проблеми педагогіки - проблема вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду та проблема впровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику. Результат інноваційних процесів - використання теоретичних і практичних нововведень. Управління інноваційним процесом передбачає аналіз і оцінку введених педагогічних інновацій, створення умов для їх успішної розробки і застосування [4,6].

Освітнє середовище, на нашу думку, повинне бути динамічним, функціональним, відкритим, емоційно і психологічно комфортним. Лише за таких умов воно здатне, як зазначають дослідники, вирішити такі стратегічні завдання: організація умов і можливостей для ефективного розвитку і саморозвитку особистості; створення умов і визначення пріоритетів для навчальної, самоосвітньої діяльності учня (студента), реалізація індивідуальної освітньої траєкторії; організація умов і можливостей для формування життєвої компетентності вихованця [5, с. 232-233].

Підготовка майбутнього спеціаліста в будь-якій галузі потребує формування професійної компетентності на усіх рівнях, а саме: змістовому, організаційному, функціональному, комунікативному. Сучасні запити до конкурентоспроможного фахівця передбачають орієнтацію на спеціаліста високої кваліфікації, який досконало володіє новітніми технологіями [4,6].

На наше переконання, важливими складовими інноваційного освітнього середовища закладу фахової передвищої освіти в контексті професійного становлення майбутніх фахівців з харчових технологій є врахування таких критеріїв:

- використання сучасних технологій та програмного забезпечення для навчання та підвищення ефективності освітнього процесу;
- збільшення практичних, лабораторних занять та стажувань з метою підготовки майбутніх фахівців до реальних викликів у сфері харчових технологій;
- створення інтерактивних класів та мультимедійних лекцій для забезпечення якісного та зрозумілого навчання;

- організація науково-дослідної роботи та участі в проектах здобувачів освіти, що дозволить підвищити їх мотивацію та розвивати практичні навички;

- залучення фахівців сфери харчових технологій до освітнього процесу;
- розвиток інтегрованої системи моніторингу та аналізу якості освітнього процесу, що дозволить постійно покращувати освітній процес та відповідати на виклики сучасності.

Отже, створення інноваційного освітнього середовища у закладі фахової передвищої освіти є ключовим елементом для забезпечення якості підготовки майбутніх фахівців. Це включає в себе розробку та впровадження нових підходів до навчання, використання сучасних технологій та інструментів, активне залучення студентів до науково-дослідницької діяльності, забезпечення доступу до актуальної літератури та інформаційних ресурсів.

Таке інноваційне середовище може допомогти створити сприятливі умови для розвитку творчого та критичного мислення, сприяти формуванню професійних навичок та компетенцій, підвищенню рівня мотивації та зацікавленості студентів у навчанні.

Окрім того, інноваційне середовище може стати платформою для співпраці з іншими освітніми закладами та підприємствами, що дозволить залучати до навчального процесу практикуючих фахівців та забезпечити розширення горизонтів у плані підготовки майбутніх фахівців.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про вищу освіту» Документ 1556-VII, чинний, поточна редакція – Редакція від 23.03.2023, підстава – 2940-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 25.03.2023)

2. Микитюк С.О. Освітнє середовище як ресурс якості підготовки педагогів у ВНЗ. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pednauk/2012_6/308.pdf (дата звернення: 25.03.2023)

3. Радченко О.Я. Інноваційні технології як складова освітнього середовища сучасного закладу освіти URL: <http://surl.li/fufvp> (дата звернення: 25.03.2023)

4. Рибалко П.Ф. Організація фізкультурно - оздоровчого середовища дитячої освітньої установи. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. Журнал – Суми: 2019. № 10 (94). С. 176 – 186.

5. Сазоненко Г.С. Педагогіка успіху (досвід становлення акмеологічної системи ліцею). К.: Гнозис, 2004. 684 с.

6. Цюняк О.П., Інноваційне освітнє середовище як чинник професійного ставлення майбутніх магістрів початкової освіти. Теорія і методика професійної освіти, 2019. Випуск 14. Т. 1. С. 175 – 178.

УДК351.86:355.457>(477)**ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ
ТА ПІДГОТОВКИ В КРАЇНАХ-ЧЛЕНАХ НАТО****О.О. Мітягін, Н.В. Вавілова
Національний університет оборони України
імені Івана Черняховського, м. Київ**

Існуюча система військової освіти України на даний час ще не в повному обсязі враховує більшість сучасних тенденцій в підготовці військових фахівців, які прийняти в країнах - членах НАТО. Зокрема, не визначені механізми забезпечення якості професійної військової освіти, які відповідно до Концепції трансформації військової освіти від 30 грудня 2022 р. №1490, повинна забезпечувати якість військової освіти та впроваджувати інституційний аудит професійної військової освіти відповідно до політик та стандартів НАТО. Аналіз особливостей організації системи забезпечення якості освіти та підготовки офіцерських кадрів у системі НАТО показав що в систему забезпечення якості професійної військової освіти в країнах - членах НАТО входять: країни НАТО, навчальні заклади освіти та підготовки НАТО, слухачі, курсанти (інструктори), штаб Верховного головнокомандувача об'єднаних сил НАТО з трансформації, начальник підготовки об'єднаних сил НАТО (JFT), політики та директиви. Відповідно до директиви «Освіта та індивідуальна підготовка (E&ITD) 075-007 від 10 вересня 2015 року» Штаб верховного головнокомандувача об'єднаних сил НАТО з трансформації відповідає за зміст і сертифікацію курсів та закладів освіти НАТО. Заклади які були внесені до каталогу можливостей мають право на сертифікацію НАТО. У кожному закладі освіти та підготовки з метою забезпечення відповідності стандартам НАТО впроваджений процес постійного вдосконалення, який складається з внутрішнього та зовнішнього циклів. Заклади повинні збирати необхідну інформацію, аналізувати її, оцінювати результати та вносити зміни до наявних підходів та процедур, а також формувати щорічний звіт з аналізу якості освіти та підготовки. З метою підтвердження наявності у військовому закладі ефективної системи менеджменту якості освіти (Quality Management System, QMS) начальник підготовки об'єднаних сил НАТО з трансформації проводить інституційну акредитацію, після якої закладу надають доповідь щодо результатів оцінки, що містить рекомендації для покращення внутрішніх підходів та процедур. По результатам оцінки можуть бути прийняті такі рішення:

- а) безумовна акредитація, яка залишається дійсною протягом шести років;
- б) умовна акредитація, яка є дійсною протягом року чи шести місяців – за умови, що заклад освіти зможе обґрунтувати, показати покращення та усунення визначених під час інспекції недоліків;
- с) без акредитації, коли надаються рекомендації щодо усунення недоліків та покращення окремих аспектів діяльності. Усунення недоліків дозволить закладу освіти отримати акредитацію.

Після успішної акредитації Штаб верховного головнокомандувача об'єднаних сил НАТО з трансформації проводить моніторинг усіх акредитованих закладів освіти через щорічний звіт щодо гарантування якості. У подальшому формуються щорічні звіти щодо гарантування якості, збираються та узагальнюються в одну збірку рекомендацій для гарантування якості, яка містить передовий досвід, типові проблеми та запропоновані рішення.

Налагоджена система постійного вдосконалення та інституційної акредитації в закладах освіти дозволяє забезпечити якість підготовки військових фахівців на високому рівні відповідно до стандартів НАТО.

Відповідно до статті 16 розділу V Закону України «Про вищу освіту» в Україні існує та працює система забезпечення якості вищої освіти, яка схожа на Європейську систему якості вищої освіти та складається з систем:

а) забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості);

б) зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти та якості вищої освіти;

в) забезпечення якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ.

Треба зауважити, що такі підходи притаманні і системі вищої військової освіти України, яка інтегрована в державну систему вищої освіти. Але в системі неформальної освіти України, зокрема професійної військової освіти, відсутній державний незалежний орган з функціями щодо проведення ліцензійної експертизи та акредитації освітніх програм, за якими здійснюється професійна підготовка особового складу сил оборони України. Отже, актуальним є утворення такої державної інституції, яка буде відповідати за реалізацію політики Міністерства оборони України у сфері забезпечення якості професійної військової освіти.

Перспективним напрямком наукових розвідок є дослідження питання формування інтегрованої моделі системи забезпечення якості професійної військової освіти в силах оборони України на основі досвіду організації системи забезпечення якості військової освіти та підготовки в країнах – НАТО.

Це питання має вирішуватись у контексті інституційного забезпечення функціонування системи професійної військової освіти в Україні з урахуванням основних вимог професійної підготовки офіцерів на різних рівнях військової освіти в контексті сучасних завдань сектору безпеки і оборони та стандартів у країнах Альянсу.

УДК 351.86:355.457>(477)

**УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ
ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ДОСВІД США****В.С. Карпенко****Національний університет оборони України
імені Івана Черняховського, м. Київ**

Реалізація стратегічного курсу України на набуття повноправного членства в Європейському Союзі та НАТО потребує трансформації система військової освіти ЗС України, де одним із питань є забезпечення якості професійної військової освіти. [2]. На разі, з метою забезпечення готовності сил оборони, досягнення ними високого рівня навченості до дій за призначенням, комплектування їх професійним особовим складом, перехід до професійної армії за стандартами НАТО вимагає змін у формуванні структури і змісту системи військової освіти [3, с. 21], що у свою чергу потребує забезпечення якості професійної військової освіти.

Також слід зазначити, що інтеграція Збройних Сил України до НАТО передбачає імплементацію стандартів професійної військової освіти провідних країн-членів НАТО до національної системи військової освіти що передбачає також

- створення багаторівневої системи професійної військової освіти (далі – ПВО);
- уточнення вимог до змісту військової освіти;
- приведення організаційно-штатних структур ВВНЗ, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти та закладів фахової передвищої військової освіти, їх матеріально-технічної бази у відповідність до мети та змісту ПВО, вимог нормативно-правових актів та державного замовлення на підготовку військових фахівців;
- приведення рівня підготовленості науково-педагогічних (педагогічних) працівників, інструкторського складу до мети та змісту ПВО;
- забезпечення якості ПВО [1, с 134].

Таким чином, забезпечення якості ПВО в Україні є актуальним завданням. Для визначення основних умов забезпечення якості ПВО вважаємо необхідним розглянути цей процес у США.

У США освіта в контексті кар'єри офіцера передбачає ПВО. Система якої охоплює широкий спектр заходів, спрямованих на підвищення рівня розвитку військовослужбовця. Найчастіше – це курси підвищення кваліфікації. Також системою ПВО для кар'єрного зростання передбачено зарахування певних курсів, що були пройдені офіцерами у цивільних навчальних закладах. Слід зазначити, що навчання офіцерів у цивільних навчальних закладах може здійснюватися у службовий час. Крім того, офіцери отримують пільги на навчання. У такий спосіб забезпечується збільшення тривалості часу перебування офіцерів на службі у ЗС США [4].

Контроль за освітньо-науковими програмами (професійних стандартів) ПВО здійснює Канцелярія Міністра оборони. А оцінку ефективності цих програм та загалом оцінку забезпечення якості ПВО покладено на Government Accountability Office (GAO – Офіс підзвітності уряду). Це незалежна урядова установа яка здійснює свою аудиторську діяльність та надає засновану на фактах, позапартійну інформацію, яка використовується Конгресом США, керівниками виконавчих органів та керівниками військових навчальних закладів для забезпечення їхньої якісної діяльності [7].

Керівництво Міністерства оборони США, у свою чергу, стверджує, що вимірювання результативності є засобом оцінки ефективності, результативності та результатів, і що збалансована система показників оцінки ефективності включає нефінансові та фінансові заходи, орієнтовані на якість, час циклу та витрати [5].

Що ж стосується термінів та загальний процес проведення аудиту ПВО у США – від дуже схожий на процедуру, яка здійснюється в Україні НАЗЯ-ВО. Все починається з оформлення запиту навчального закладу на ініціювання проведення аудиту, після чого в Офісі підзвітності уряду (GAO) створюється група перевірки. У подальшому організовується проектування аудиту: група перевірки зустрічається з експертами GAO, зацікавленими сторонами та керівництвом навчального закладу, щоб розробити метод аудиту, який базується на фактах і може підтвердити висновки та потенційні рекомендації. Цей процес зазвичай займає близько 3 місяців. Після розроблення програми аудиту та уточнення не вирішених питань – група перевірки здійснює огляд навчального закладу та формує проект звіту в якому зазначаються висновки та рекомендації за результатами аудиту. З проектом звіту ознайомлюється керівництво навчального закладу та у місячний термін необхідно надати письмову відповідь групі перевірки щодо їхніх висновків та рекомендацій. Після надходження відповіді від навчального закладу, яка не впливає на остаточний звіт – у 14-ти денний термін на офіційному сайті GAO публічно оприлюднюються результати аудиту [6].

Отже, на сучасному етапі трансформації системи ПВО України необхідно зосередити увагу на:

- створення незалежної агенції, яка здійснюватиме аудит забезпечення якості ПВО у ЗС України (при цьому розвиток та контроль ПВО залишається за Генеральним штабом ЗС України);
- залучення фахівців та спеціалістів, які зможуть допомогти створеній агенції у розробці дійсних, справедливих та ефективних стратегій оцінки, що відповідатимуть конкретним потребам розвитку ПВО;
- залучення фахівців та спеціалістів, які зможуть допомогти у розробці оцінки та потреб відшкодування коштів за навчання та проведення аудитів.

Вважаємо, це кроки на які необхідно звернути особливу увагу вже сьогодні. Крім того, у подальшому новоствореній агенції забезпечення якості ПВО необхідно буде враховувати багато факторів при виборі або розробці інструменту оцінки та загальної стратегії.

Список використаних джерел:

1. Вітер Д., Мітягін О. Стратегічні пріоритети підвищення боєздатності Збройних Сил України в контексті професіоналізації військової освіти: політики і процедури. Зб. наук. праць ЦВСД: НУОУ, 2020. №1 (68). С. 133-137.
2. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 15 грудня 1997 р. № 1410. Постанова КМУ від 30 грудня 2022 р. № 1490 Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1490-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 24.03.2023).
3. Телелим В. М., Тимошенко Р. І., Приходько Ю. І. Військова освіта в системі безпеки та оборони держави. Наука і оборона : НУОУ, 2013. № 4. С. 21–28.
4. DOD education benefits: data on officer participation in and views on proposed changes to the tuition assistance program. URL: <https://www.gao.gov/products/gao-19-699r> (дата звернення: 24.03.2023).
5. Professional military education: programs are accredited, but additional information is needed to assess effectiveness. URL: <https://www.gao.gov/products/GAO-20-323#summary> (дата звернення: 24.03.2023).
6. Requests to GAO: process and timing. U.S. Government accountability office. URL: www.gao.gov (дата звернення: 23.11.2022).
7. What GAO does. URL: <https://www.gao.gov/about/what-gao-does> (дата звернення: 24.03.2023).

УДК 355.232 : 005.6**ЯКІСТЬ ОСВІТИ КРІЗЬ СЬОГОДЕННЯ**

Є.А. Іванченко, Н.Й. Білоножко
Військова академія, м. Одеса

Знання на сьогодні є головним трансформатором прогресу і найбільше цінується у всьому світі. Відтак, усі вищі школи України, які мають на меті першочергове забезпечення здобувачів вищої освіти якісною освітою, повинні задовільнити вимоги не лише внутрішніх стейкхолдерів, а й зовнішніх. Для того щоб розібратися в певній темі нам необхідно відшукати відповіді на ключові питання на кшталт, що таке освіта? що таке вища освіта? що таке якість освіти?

Для визначення понять “освіта”, “вища освіта”, “якість освіти” звернемося до педагогічної теорії та практики. В Енциклопедії Сучасної України трактується поняттям “освіта”, як процес поширення знань і культури в суспільстві. Важлива складова духовного, культурного, наукового, технічного поступу людства, в сучасному світі ще й необхідна умова всебічного розвитку людини як особистості. Також “освіту” можна тлумачити як організовану діяльність, спрямовану на задоволення освітнього обов’язку і навчальних по-

треб людини та досягнення соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства. У більш вузькому значенні “освітою” називають загальний рівень знань, умінь і навичок, здобутих під час навчання (передбачає освіченість, грамотність, вихованість) [1].

Згідно з Законом України “Про вищу освіту” вища освіта визначається як сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних світоглядних і громадянських якостей, морально-естетичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти.

Розкриваючи поняття “якість освіти” в педагогічній теорії та практиці вчені розмежовують поняття “якість освіти”, аналізуючи його як процес і як результат. З позиції процесу, “якість освіти” розглядається як такий стан та його здібність, що задовольняють потреби людини, а також відповідають інтересам суспільства та держави. А ось з позиції “якість освіти” як результат діяльності навчального закладу вказує на відповідність рівня підготовки здобувачів освіти вимогам чинних освітніх програм [4, с. 215].

Виходячи з аналізу поняття “освіта”, “вища освіта”, “якість освіти”, можна зробити висновок, що забезпечення молоді якісною освітою – необхідна умова постійного розвитку соціуму, прогресу в усіх його інституціях тощо.

Приділяючи велику увагу загальним питанням щодо вищої освіти та її якості, хотілось би більш детально розглянути тему якості військової освіти, як об’єкт дисертаційного дослідження.

Звертаючись до Енциклопедії Сучасної України ми встановили, що Військова освіта є різновидом професійної освіти і спрямовується на здобуття компетентностей у сфері професійної військової діяльності під час навчання у безпосередньому інтегрованому освітньому процесі для досягнення відповідних рівнів і ступенів освіти та/або рівнів військової освіти.

Аналізуючи нормативно-правову базу відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти Військової академії (м. Одеса), нашу увагу привернула Постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 року № 1490 [2], де подано концепцію трансформації системи військової освіти, що актуалізує низку питань щодо військової освіти сьогодення, а саме: відсутність новітньої матеріально-технічної бази, відсутність системи вдосконалення військових навичок, для подальшої передачі молодому поколінню військовослужбовців тощо. В вище зазначеному документі окреслені строки впровадження заходів щодо трансформації системи військової освіти терміном до 2032 року. Також в документі не менш важливим є розділ щодо описаних заходів впровадження Положення, а саме: залучення до навчально-педагогічного процесу лише найкращих закордонних практик; співпраця з відповідними структурами держав – членів НАТО; забезпечення та гарантування стейкхолдерами якісної військової освіти тощо.

Зауважимо, що нині прослідковується протиріччя між зростаючими вимогами до успішної професійної діяльності викладача вищого військового навчального закладу, з одного боку, та якістю військової освіти з іншого. Ускладнення полягає в тому, що “якість військової освіти” є різноаспектним поняттям та підпорядковане багатьом чинникам, як-от: якості освітніх програм, систем управління якістю освітньої діяльності, рівня інфраструктури освітнього процесу, якості викладання, “активністю” викладача тощо.

На наш погляд, вище окреслені фактори впливу водночас значні і в той же момент непов’язані між собою, що пояснює різноманіття інтерпретації поняття “якість вищої освіти”.

Перспективним вбачається прийняття та впровадження в кожному цивільному вищі нашої держави “Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки”. Щодо військових навчальних закладів, то вважаємо впровадження “Концепції трансформації системи військової освіти” на 2022 – 2032 роки, в якій окреслюється модель вищої військової освіти, на основі співробітництва з державами-членами НАТО, що, в свою чергу, підсилить українську систему військової освіти через впровадження загальноєвропейських вимог до освітніх програм і процедур, критеріїв атестації й акредитації вищих навчальних закладів; поширення академічної мобільності стейкхолдерів тощо. [3, с. 44].

Акцентовано, що якість освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах обумовлюється не лише її нормативними та технологічними факторами, а й психологічними та організаційними. Над якістю не можна працювати епізодично, отже у процесі організації навчального процесу треба приділяти увагу всім його складовим – якості ресурсного забезпечення, освітніх програм, кваліфікації персоналу тощо. Іншими словами, якість освіти має задаватись технологічно, організаційно, психологічно, оскільки вона є багатогранною категорією, а також враховувати ті об’єктивні здібності, які мають стейкхолдери, приходячи до закладів вищої освіти (ЗВО) [5, с. 31].

Вважаємо, що підвищення якості військової освіти можливо через якісний показник професорсько-викладацького складу, якість викладання, стан матеріально-технічної бази, лабораторного обладнання й фінансового забезпечення тощо.

Отже, якість військової освіти – інтегративна категорія, що відображає всі компоненти й аспекти розвитку освіти як системи, а її підвищення є одним з основних завдань вищого військового навчального закладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Енциклопедія Сучасної України / за заг. ред. І. М. Дзюби, А. І. Жуковського, М. Г. Железняка. Т. 24: “О”. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. 944 с. URL <https://esu.com.ua/article-76778>
2. Про трансформацію системи військової освіти : Постанова КМ України № 1490 від 30.12.2022 року. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%D0%BF#Text/>

3. Самоляк Н. Б. Якість вищої освіти в умовах глобалізації світового освітнього процесу. *Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 1 жовтня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 44 – 45.

4. Сігаєва Л. Є. Сучасні підходи до якості освіти: теоретичний аспект. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. - 2016. - Вип. 4. - С. 213-229.

5. Теоретико-методичні засади забезпечення якості освіти : монографія / за заг. ред. д. держ. упр., проф. Д. В. Карамишева. Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2020. 180 с.

УДК: 004.94

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ДОСТОВІРНОСТІ ОТРИМАНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

В.М. Сідлецький

Національний університет харчових технологій, м. Київ

Сьогодення характеризується бурхливим розвитком інформаційних технологій, що увійшли у всі сфери людського життя. Не винятком є комунікативна соціальна складова суспільства, що з одного боку є великим досягненням в спілкуванні, доступу і передачі інформації, формуванні груп за інтересами та інше, а з іншого це можливість поширення маніпулятивного, дезінформаційного впливу, що може бути використано для фабрикивання та підтасовування результатів при оцінюванні. Наприклад в процесах: анкетування, опитуваннях, тестуваннях груп при дистанційному режимі, інтерактивна можливість соціальних мереж в режимі реального часу, може суттєво вплинути на результати оцінювання. Тому розробка та використання інтелектуальної автоматизованої системи, яка б допомагала би в опрацюванні отриманої інформації в розрізі виявлення фактів цілеспрямованого підтасовування чи фабрикації інформації є актуальною задачею. Актуальність саме інтелектуальної автоматизованої системи пояснюється тим, що вона повинна мати засоби постійної адаптації, тобто можливість самонавчання при отриманні і обробці нових даних.

Розробка такої системи передбачає проведення ряду досліджень насамперед в класифікації поширення неправдивої інформації, щоб виявити мету, намір, наслідки. Наприклад, витівки зроблені заради розваги, гумору, є доброзичливі і можуть бути охарактеризовані, як прояв росту якогось індивіда, чи групи осіб. А також мати шкідливі, недоброзичливі, фатальні наслідки, що можуть бути використані, наприклад, заради вигоди. Саме тому наступним кроком, є моделювання можливих наслідків, а це в свою чергу передбачає

використанню сучасних методів імітаційного моделювання, розробці цифрового двійника досліджуваного об'єкта/об'єктів.

Розробка цифрового двійника досліджуваного об'єкта спонукає в дослідженні вибору методу, або групи методів моделювання. Наприклад методи, що дозволяють опрацювання із лінгвістичної, вербальної, невербальної інформації. Бути інтерактивною і працювати в режимі реального часу, або працювати із історичними, архівними даними.

Проведення досліджень в даному напрямку матиме як теоретичні так і практичні наслідки. Наприклад, теоретичні, дозволять виявити вразливі області в процесах забезпечення якості вищої освіти. Зрозуміти джерела формування підтасовування інформації та їх психологічного прояву. З практичної сторони, дослідження дозволять використати в роботі такі методи, як машинне навчання, нейронні мережі, нечітку логіку та інші інтелектуальні підходи. І головною задачею даних досліджень є забезпечення якості вищої освіти.

УДК 005.936.3:378

РОЛЬ ВЗАЄМОДІЇ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПІДГОТОВЦІ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ ФАХІВЦІВ

Б.В. Єгоров, А.В. Макаринська, Т.М. Турпунова
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Сучасний ринок праці потребує освічених, комунікабельних, ініціативних, відповідальних, здатних приймати нестандартні рішення фахівців. Ефективність майбутньої трудової діяльності зумовлена наявністю сформованого набору компетенцій. Сформовані компетенції характеризують рівень підготовленості майбутнього фахівця, є показниками його професійного рівня та сукупністю професійних повноважень, функцій, що забезпечують необхідні умови для ефективної професійної діяльності.

Сьогодні заклади вищої освіти пріоритетним напрямком ставлять не лише теоретичні знання на високому рівні, але й навички реальної професійної підготовки, що дозволить здобувачу освіти працевлаштуватися за фахом та мінімізувати тривалість адаптації на займаній посаді. Основою розвитку вищої освіти є модель «освітні послуги ↔ споживач ↔ ринок праці», яка знаходиться у постійному русі, розвитку та взаємозв'язку.

Колишня система централізованого розподілу молодих спеціалістів зруйнована, тому здобувачі освіти при виборі спеціальності повинні проаналізувати моніторинг ринку праці та потреби у фахівцях певного напрямку діяльності, зокрема роль закладу вищої освіти в працевлаштуванні випускників. Вирішення проблем працевлаштування випускників Одеський національний технологічний університет здійснює комплексно, починаючи від комплектування контингенту до надання першого робочого місця. Позитивний досвід

щодо розв'язання проблем працевлаштування випускників – проведення різних видів практик під час навчання, екскурсій, участь у виробничих кластерах, «Ярмарок вакансій», «Днів підприємств» з метою ознайомлення здобувачів освіти з підприємствами, вакансіями та реального забезпечення молоді першими робочими місцями за фахом.

Організація та проведення заходів спрямованих на якісну підготовку здобувачів освіти є демонстрацією закладів вищої освіти поєднання теорії та практики в освітньому процесі. Наявність відповідної матеріально-технічної бази закладу вищої освіти, в тому числі сучасних лабораторій з новітнім обладнанням, створює основу для якісної підготовки майбутніх фахівців.

Невід'ємною складовою підвищення якості підготовки фахівців є практична підготовка студентів. Головні зусилля в роботі щодо практичної підготовки студентів та працевлаштування випускників закладів вищої освіти, повинні зосереджуватися на впровадженні нових підходів на основі розвитку соціального партнерства з підприємствами з питань удосконалення навчального процесу, поліпшення матеріально-технічної бази, формування баз практик, працевлаштування випускників, шляхом укладання відповідних договорів як із державними, так і недержавними підприємствами.

Сьогодні практична підготовка здобувачів освіти здійснюється на провідних підприємствах. Під час проходження практики здобувачі опановують здатність вирішувати конкретні проблеми із застосуванням отриманих знань, умінь, практичних навичок та досвіду.

Для досягнення конкретного професійного результату важливим є не здатність застосовувати знання, вміння та навички, а рівень готовності до виконання професійних обов'язків, які визначаються сукупністю професійних та особистісних якостей фахівця. У свою чергу професійні якості базуються на знаннях, уміннях, навичках і наявному досвіді, а особистісні – на самостійності, ініціативності, відповідальності і креативності.

Підприємства при організації у себе практики для здобувачів освіти можуть ефективно вирішувати питання кадрового потенціалу виробництва. Тому дуже важливо мати можливість познайомитися з майбутнім співробітником ще під час проходження ним практики.

Заклади вищої освіти постійно проводять цілеспрямовану роботу з налагодження довгострокових взаємовигідних зв'язків та укладення договорів з провідними підприємствами регіону для проходження професійної практики здобувачами освіти. Це сприяє посиленню партнерських зв'язків між закладами вищої освіти та майбутніми роботодавцями, які формуються, виходячи з двосторонніх інтересів, утворюючи комплексну програму взаємодії «заклад вищої освіти – підприємство».

Важливим етапом такої програми є створення на підприємстві філій випускових кафедр, що покращує умови апробації і впровадження наукових інноваційних розробок як студентів, так і викладачів. Залучання провідних фахівців до читання лекцій, участі у наукових конференціях дозволить студентам краще ознайомитися з підприємством, ефективністю його функціону-

вання та сформувати подальший професійний напрям своєї роботи. Організація підприємствами конкурсів і кластерів з залученням участі у них успішних і талановитих студентів надають закладам вищої освіти інструментарій ефективної взаємодії з бізнесом, дозволяють цілеспрямовано і мотивовано здійснювати стратегічне планування ресурсів, розвиток технологій, територіально-виробничих комплексів регіонів України.

Крім цього, заклади вищої освіти в сучасних умовах повинні тримати тісні зв'язки з випускниками, які передбачають не тільки констатацію їх кар'єрного зростання, але й тісну співпрацю з тими випускниками, які працюють за фахом, що дозволить збільшити перелік підприємств, які можуть бути потенційними базами практики та місцем для працевлаштування майбутніх випускників.

Співпраця закладів вищої освіти з потенційними роботодавцями дозволяє закладам вищої освіти підтвердити свою цінність в питанні підготовки професійних фахівців. Така співпраця дозволяє вчасно реагувати на виклики сучасного світу та ринку праці за допомогою зміни навчальних планів, змісту та методів навчання.

УДК 378.147:004

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

О.Г. Скляр, Р.В. Скляр

**Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, м. Запоріжжя**

Постановка проблеми. Загальновідомо, що традиційна освіта свої можливості практично вичерпала. Сьогодні, в умовах інформаційного суспільства формується нова культура, що пред'являє попит на соціально-активну творчу особистість, здатну до саморозвитку, до прийняття самостійних рішень та особистої відповідальності за їх реалізацію [1,2]. Тому необхідний новий тип освіти, що вимагає докорінної зміни ситуації навчання та педагогічного професіоналізму, що відповідає новим умовам. Освіта інженера має не просто забезпечувати визначені стандартом результати навчання, а й формувати готовність до саморозвитку та самоосвіти, до відповідальності, до прийняття нестандартних рішень [2,3].

Формулювання цілей статті. Розглянути сутність та обґрунтувати мету й принципи реалізації найбільш розповсюджених інтерактивних методів навчання у закладі вищої освіти (ЗВО).

Виклад основного матеріалу досліджень. Для вирішення навчальних та виховних завдань педагогом можуть бути використані різні інтерактивні форми: круглий стіл, мозковий штурм, використання кейс-технологій, дебати, тренінги, ділові [3] та рольові ігри, групові дискусії та ін. [4] Мета актив-

ного навчання – це створення викладачем умов, у яких здобувач ВО сам відкриватиме, набуватиме і конструюватиме знання, що є принциповою відмінністю від цілей традиційної системи освіти.

Метод «круглого столу». Ця група методів включає: різні види семінарів і дискусій. В основі цього методу лежить принцип колективного обговорення проблем, що вивчаються у системі освіти. Головна мета таких занять полягає в тому, щоб забезпечити здобувачам можливість практичного використання теоретичних знань в умовах, що моделюють форми діяльності науковців [4,5].

Дані заняття тісно пов'язані з усіма видами навчальної роботи, насамперед із лекційними та самостійними заняттями здобувачів. Тому ефективність семінару багато в чому залежить від якості лекцій та самостійної підготовки здобувачів [4]. У ЗВО широкого поширення набувають семінари дослідницького типу із незалежною від лекційного курсу тематикою, метою яких є поглиблене вивчення окремих науково-практичних проблем, з якими зіткнеться майбутній фахівець.

На заняття круглого столу виносяться основні теми курсу, засвоєння яких визначає якість професійної підготовки; питання, найважчі для розуміння та засвоєння. Такі теми обговорюються колективно, що забезпечує активну участь кожного здобувача.

Викладач також повинен перебувати у колі зі здобувачами, якщо він сидітиме окремо, то учасники дискусії звертають свої висловлювання лише йому, але не один одному [6]. Помічено, що таке розташування учасників обличчям один до одного призводить до зростання активності, збільшення кількості висловлювань. Розташування викладача у колі допомагає йому керувати групою та створює менш формальну обстановку, можливість для особистого включення кожного до спілкування, підвищує мотивацію здобувачів, включає невербальні засоби спілкування. Особливістю семінару-дискусії є обговорення здобувачами вже вирішених у науці проблем.

Метод мозкового штурму - це оперативний метод стимулювання творчої діяльності учнів, що передбачає вирішення поставленого проблемного питання шляхом активного обговорення, формулювання великої кількості різних варіантів вирішення ситуації [7]. Основою освітнього методу є вільне вираження здобувачами своїх думок із змодельованої проблеми, включення всіх здобувачів групи до освітнього процесу. Метою використання мозкового штурму на заняттях є створення сприятливого емоційного тла, ефективної взаємодії здобувачів групи та викладачів. Створення комфортних умов спрямовано на розвиток інтелектуальної спроможності учнів, що дозволяє досягти продуктивності освітнього процесу. Також метод спрямовано на стимулювання здобувачів до швидкого генерування ідей. Сеанс мозкового штурму передбачає створення ланцюгової реакції ідей, що згодом призводить до інтелектуального вибуху.

Завданнями реалізації цього методу є такі, як активізація навчально-пізнавальної діяльності; формування власної думки та ставлення до теми; ро-

звизок навичок роботи у команді; гармонійне поєднання теоретичних знань із практичними навичками; повага до думок однокласників, права кожного здобувача на свободу слова.

Принципами реалізації методу мозкового штурму в освітньому процесі є такі, як швидка реакція, гнучкість мислення, об'єктивність оцінювання діяльності, рівність здобувачів, тобто однакове ставлення до всіх учасників. Також серед принципів методу виділяють такі [7]: спільний пошук конструктивного рішення, повага до думок опонентів та неприпустимість критики, масовість, тобто всі здобувачі мають бути включені до процесу. Будь-яка думка, нехай навіть фантастична, незвичайна або абсурдна, не повинна критикуватися. Дані принципи сприяють створенню сприятливої атмосфери на заняттях, мінімізації напруги та хвилювання здобувачів.

Кейс-технологія - це педагогічна технологія, заснована на моделюванні ситуації чи використання реальної ситуації. Сутність кейс-технології полягає у самостійній діяльності здобувачів у штучно створеному професійному середовищі, яка дає можливість поєднати теоретичну підготовку та практичні вміння, необхідні для творчої діяльності професійної сфери [4,6].

Мета кейс-технології: проаналізувати спільними зусиллями групи здобувачів ситуацію (кейс), що виникає за конкретного стану справ, і виробити практичне рішення.

Інтерактивні методи, на відміну класичних, дозволяють вирішувати у комплексі такі задачі [6,8]:

- формувати у здобувачів інтерес до дисципліни, що вивчається;
- підвищувати ефективність процесу розуміння, засвоєння та творчого застосування отриманих знань;
- розвивати інтелектуальну самостійність – здатність індивідуально шукати шляхи вирішення проблеми;
- поважати думку інших членів колективу, виявляти терпимість до будь-якої точки зору.

Значення використання в освітньому процесі інтерактивних методів навчання полягає насамперед у підвищенні якості підготовки фахівців.

Висновки. Успішне формування творчого потенціалу педагога залежить від реалізації наступності у колективній діяльності різних кафедр ЗВО, систематичного включення здобувачів до самостійної роботи з вирішення навчально-творчих та науково-дослідних завдань, застосування активних та інтерактивних методів навчання. Однак головне – це систематична робота педагога над удосконаленням своєї педагогічної майстерності самостійно та в системі післядипломної освіти, у прагненні до оволодіння інноваційними методами та прийомами навчання та виховання здобувачів.

Список використаних джерел.

1. Скляр О.Г., Скляр Р.В. Концепції розвитку «гнучких навичок» викладачів вищої школи. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі

вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь, 2021. Вип. 24. С. 18-25.

2. Скляр Р.В. Участь роботодавців у підвищенні якості підготовки випускників закладів вищої освіти. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь, 2021. Вип. 24. С. 74-81.

3. Освітні технології: навч.-мет. посібн. / укл. О. М. Пехота. К., 2002. 255 с.

4. Пометун І. О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник. К.: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.

5. Скляр О.Г., Скляр Р.В. Технологія інтерактивного навчання. *Зб. наук.-метод. пр. ТДАТУ «Удосконалення освітньо-виховного процесу в вищому навчальному закладі»*. 2013. Вип. 17. С. 155-158.

6. Дереза О.О. SMART-технології у вищій освіті. *Зб. наук.-метод. пр. ТДАТУ «Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти»* ТДАТУ. Мелітополь, 2020. Вип. 23. С. 51-56.

7. Скляр О.Г., Скляр Р.В. Методичні аспекти проведення ділових ігор на прикладі дисципліни «Машини, обладнання та їх використання в тваринництві». *Зб. наук.-метод. пр. ТДАТУ «Удосконалення освітньо-виховного процесу в вищому навчальному закладі»*. 2012. Вип. 16. С. 90-94.

8. Скляр О.Г., Скляр Р.В. Застосування методів проблемного навчання при викладанні дисциплін механізації тваринництва. *Зб. наук.-метод. пр. ТДАТУ «Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти»*. 2019. Вип. 22. С. 9-18.

УДК 378. 046-021

НАУКОВИЙ СУПРОВІД УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Т.Й. Франчук

**Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка,
м. Кам'янець-Подільський**

Проблема забезпечення якості вищої професійної освіти тісно корелює з проблемою оптимізації науково-дослідницької діяльності у її структурі. У цьому контексті особливого значення набувають управлінські процеси, які відповідають за концептуальність та системність інноваційних змін, а також логіку та технології впровадження інновацій в систему освітньої діяльності. Немає необхідності доводити, що лише науковий супровід будь-яким інноваціям забезпечує ефективність їх практичної імплементації. Це актуалізує проблему переосмислення сутності наукової діяльності закладів вищої освіти, її функціонального забезпечення.

Мета статті: обґрунтувати необхідність, сутність та форми об'єктивації наукового супроводу управління процесом забезпечення якості в системі професійної освіти.

Наука в університетах – це два вектори наукових досліджень: 1) традиційно наука у всіх галузях її об'єктивації; 2) професійна освіта як головний вид діяльності ЗВО та предмет наукових досліджень.

Високу взаємозалежність цих сфер діяльності немає необхідності доводити: якісна освіта – це реальний і перспективний дослідницький потенціал. Актуалізація другого напрямку дає можливість університетам переходити на інноваційні освітні стандарти, систему компетентнісної освіти на основі чіткого наукового обґрунтування поетапності процесу, його ефективної імплементації у кожний навчальний заклад. Недооцінювання цього чинника призвело до дисбалансу задекларованих цілей та реальних результатів: бракує наукового супроводу інноваційних процесів: дослідницька складова не інтегрована у контекст навчальної.

Це обумовлює необхідність переосмислення функцій науково-дослідницької діяльності ЗВО на етапі переходу від номінальної до реальної автономізації освітніх закладів відповідно до європейських стандартів якості. Управління освітньою системою, у її контексті науковою складовою стане дієвим, якщо реалізовуватиметься за принципами:

- демократичного стилю управління, максимального врахування ініціатив локальних освітніх систем;
- забезпечення балансування управлінських та самоуправлінських процесів по-вертикалі;
- стимулювання до взаємодії та конструктивної співпраці взаємозалежних освітніх систем;
- формування майданчиків для активної комунікації, формування різних форматів співпраці як по-вертикалі (МОН – органи регіонального управління – ЗВО – його структурні підрозділи), так і горизонталі (об'єднання ЗВО, ЗВО та наукових установ у рамках співпраці з конкретних освітніх, наукових проблем).

Наприклад, існуюча система забезпечення якості функціонування та розвитку ЗВО повинна мати валідне наукове обґрунтування і базуватись не стільки на зовнішньому стимулюванні інноваційних процесів, забезпеченні якості освітніх процесів, скільки на стимулюванні процесів самоуправління, актуалізації внутрішніх механізмів досягнення сучасних стандартів якості освіти.

Це стосується всіх управлінських рівнів, починаючи від загальних (акредитація), завершуючи локальними (якість функціонування освітньої системи ЗВО, його структурних підрозділів). Зрештою актуальності набувають проблеми балансування процесів управління та самоуправління. Іншими словами, головним критерієм ефективності управління освітньою системою має бути рівень сприяння саморозвитку управлінських функцій освітніх систем локального рівня (за логікою підпорядкування та взаємозалежності освітніх

систем). Це означає, що перевірка якості функціонування освітньої системи має переслідувати мету: комплексно проаналізувати та оцінити рівень функціонування освітньої системи з тим, аби актуалізувати процеси самоуправління та допомогти коректно визначити перспективи розвитку щодо досягнення вищого рівня якості. До прикладу, державна акредитація – це не лише формальне оцінювання якості системи професійної освіти фахівця, а й можливість долучити експертів до процесу осмислення її сутності, виявлення сильних і слабких сторін та спільне визначення перспектив розвитку, зрештою – взаємодія процесів управління та самоуправління. В акредитації повинен бути зацікавлений передовсім освітній заклад. Абсолютно логічна позиція: ЗВО реально зацікавлена у підвищенні якості функціонування освітньої системи, оскільки від цього безпосередньо залежить його конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг. Отож, ініціатива від ЗВО на визначення якості функціонування освітньої системи буде тоді, коли кожна акредитація буде супроводжуватися динамікою росту (навіть незначного) показників якості функціонування системи/підсистеми, що акредитується. Це слідує з інтегральної мети визначення якості освітньої системи цього рівня – відповідно прогнозованого результату акредитаційного процесу.

Досвід оцінювання якості функціонування освітньої системи/підсистеми (освітньої програми) свідчить, що запропонована практика *зовнішнього забезпечення якості* не демонструє своєї ефективності насамперед тому, що досягнення зазначеної мети (відповідно прогнозовані результати) не діагностуються, а відтак і експертна практика такого рівня не є предметом удосконалення. Діагностування якості функціонування системи і відшукування недоліків – це два альтернативні шляхи, пов'язані з науковим підходом та імітаційними процесами забезпечення якості освіти. Якщо ця система стане предметом системного дослідження (з долученням науковців ЗВО), то це буде комплексний і всім зрозумілий підхід, її ефективність буде періодично діагностуватися за критеріями реалізації заявлених цілей, а відтак і постійно удосконалюватися.

Отож сучасна освітня система має мати достатній рівень наукового обґрунтування та прогнозування розвитку. Управлінські процеси закономірно спрямовуються на забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти шляхом формування цілісного освітнього простору, у його структурі – наукового як безальтернативної умови продуктивної інтеграції у європейський науковий простір (в іншому випадку втрачається його суб'єктність).

Освітній, науковий простір формується на основі ефективно діючої системи з балансуванням процесів централізації та децентралізації, колегіальної системи управління, розвитку продуктивної взаємодії та співпраці всіх її суб'єктів. Щодо оптимізації системи управління ЗВО, то вона повинна формуватися як сучасна колегіальна, саморозвивальна структура, головний суб'єкт забезпечення/підвищення якості наукової діяльності ЗВО, освітньої – на основі адекватного наукового супроводу.

УДК 316.74:378

**КЛАСИФІКАЦІЙНИЙ АНАЛІЗ ОСВІТНІХ МОДЕЛЕЙ У
СУЧАСНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ****К.В. Батаєва****Житомирський економіко-гуманітарний інститут університету
«Україна», м. Житомир**

У сучасній європейській системі вищої освіти можна спостерігати двоїстий процес у розвитку вищих навчальних закладів, що виявляється, з одного боку, у гомогенізації освітніх принципів та структур вищих навчальних закладів, а з іншого – у пошуку унікальності та прагненні до впізнаваності конкретних освітніх суб'єктів. Різноманітність освітніх моделей, унікальність професійних траєкторій різних вищих навчальних закладів може бути розцінена як позитивний знак диверсифікації сучасних соціокультурних систем, що чинять опір тотальній уніфікованості масового суспільства. Вивчення специфічних профілів різних університетів, виявлення унікальних особливостей різних освітніх систем може сприяти більш точному та обґрунтованому профорієнтаційному вибору абітурієнтів, породжувати конкурентну змагальність університетів, що, своєю чергою, може впливати на підвищення якості вищої освіти. Розгляньмо основні класифікаційні критерії порівняльного аналізу університетських освітніх систем, які використовують у сучасній соціології освіти з метою аналізу якості освітнього процесу у конкретному закладі вищої освіти.

Жанр класифікаційного аналізу університетів став популярним наприкінці 20 – на початку 21 століття, найвідомішими представниками якого є Б. Кларк, Р. Бірнбаум, Ф. Зігеле, Ф. Альтбах, Д. Янблат, П. Маасен та ін. Б. Кларк класифікував університети з використанням п'яти параметрів: «диверсифікована база фінансування, посилене спрямовуюче ядро, розширена периферія розвитку, академічний оплот та інтегрована підприємницька культура» (Кларк, 2011). Р. Бірнбаум, У. Тайчлер та Ф. Зігеле вивчали інституційне розмаїття університетів, яке включає структурне розмаїття (обумовлене історичними і правовими підставами) та системне розмаїття (що стосується відмінностей у типах, розмірах та системах контролю в університетах); програмне розмаїття (відмінність у пропонуваніх навчальних програмах); вертикальна різноманітність, яка розуміється як відмінність між університетами за параметрами академічного престижу, репутації та успішності; горизонтальна різноманітність, що враховує відмінності в інституційних місіях та профілях університетів без їхньої диференціації за принципом «краще-гірше» (Birnbaum, 1983; Teichler, 2007; Ziegele, 2013).

Д. Янблат та П. Маасен виділили три моделі університетів, використовуючи порівняльні параметри «ступінь державного контролю» та «професор-

ська автономія у закладах вищої освіти». Спираючись на історичні факти, Д. Янблат та П. Маасен описали німецьку, французьку та британську моделі університетів. Німецька модель представлена дослідницькими університетами, де сильний державний контроль поєднується з інститутом автономних професорів. У французькій моделі акцентується важливість університетів, націлених на викладання та строго контрольованих державою, а також елітних професійних шкіл (*grandes écoles*) та спеціалізованих коледжів зі слабкою автономією академічного персоналу університетів. Британська модель представлена багатопрофільними університетами, націленими як на дослідницьку, так і викладацьку діяльність, які мають інституційну автономію та відносну незалежність від державного контролю. Д. Янблат і П. Маасен підкреслили, що «ці моделі більше не існують у їхньому чистому вигляді, хоча їх вплив все ще можна простежити практично у всіх системах вищої освіти по всьому світу» (Jungblut, Maassen, 2017). При цьому, саме «дослідницький університет» визнаний «центральною інституцією 21 ст., оскільки він забезпечує доступ до світової науки, проводить фундаментальні та прикладні дослідження, готує ключових лідерів для академічної спільноти; дослідницькі університети ... повинні мати лабораторії, бібліотеки та інші інфраструктури, які дозволяють проводити навчання та дослідження на найвищому рівні. Справді, ця синергія досліджень та викладання є відмінною рисою цих інститутів, у яких в основному працюють штатні викладачі, які мають докторські ступені» (Altbach, 2007, p.112).

Ф. Зігеле запропонував комплексну методику, в якій статусні характеристики конкретного університету визначаються з використанням шести дослідницьких профілів, кожен з яких вимірюється за допомогою кількох індикаторів: 1) викладання та навчання (отримувані ступені; дисциплінарні/предметні галузі; витрати на навчання); 2) студенти (вікові особливості студентів; кількість студентів, які навчаються очно/заочно/дистанційно); 3) дослідження (наукові публікації викладачів/студентів; наявність аспірантури/докторантури; витрати на дослідження); 4) регіональна взаємодія (кількість студентів з різних регіонів країни; наявність місцевих/регіональних фінансових джерел; кількість випускників, які працюють у регіоні); 5) участь в обміні знаннями (культурна активність; доходи від діяльності з обміну знаннями; заявки на патенти; стартап-фірми); 6) міжнародна орієнтація (іноземні студенти; наявність міжнародних джерел доходу; кількість студентів, які навчаються в європейських університетах з міжнародних програм обміну; викладачі та дослідники з інших країн) (Ziegele, 2013, p.86). До зазначених параметрів, на наш погляд, необхідно додати «форму власності», яка значно впливає на характер функціонування конкретного університету. За визначенням Д. Каргик та М. Потурак, «приватний університет – це навчальний заклад, фінансування якого надходить не від платників податків, але з інших джерел, таких як донорство чи інвестиції (наприклад, найвідоміші приватні університети світу – Гарвардський, Стенфордський, Колумбійський, Принстонський тощо університети); державний (громадський) університет – це

освітня установа, фінансування якої (частково чи повністю) надходить від платників податків» (Kargić, 2014, p.150).

Використовуючи вказані індикатори, можна ідентифікувати статусні позиції конкретного університету та здійснити порівняльний аналіз навчальних закладів, які мають схожі освітні параметри. Концептуально помилково порівнювати університети, які значно різняться за вказаними параметрами, наприклад, порівнювати Оксфордський університет з невеликими регіональними інститутами, націленими лише на навчання, а не на дослідницьку діяльність, або порівнювати технічний університет та консерваторію (Ziegele, 2013, p.91). У той же час можна припустити, що завдяки класифікаційному аналізу та визначенню місця конкретного університету у світовій освітній системі можна виявити слабкі сторони у його функціонуванні та активніше діяти з метою удосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності (Bataeva, 2016; Батаева и др., 2017). В подальшому перспективним є проведення порівняльного аналізу українських закладів вищої освіти з використанням теорії класифікаційного аналізу світових освітніх систем з метою визначення їх переваг та усунення можливих недоліків.

Список літератури:

1. Кларк, Б. (2011). *Підтримка змін в університетах. Спадкоємність кейс-стаді та концепцій*. М.: вид-во Вищої школи економіки.
2. Birnbaum, R. (1983). *Maintaining diversity in higher education*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
3. Teichler, U. (2007). *Higher education systems, conceptual frameworks, comparative perspectives, empirical findings*. Rotterdam: Sense.
4. Ziegele, F. (2013). Classification of Higher Education Institutions: The European Case. *Pensamiento Educativo. Revista de Investigación Educativa Latinoamericana*, 50(1), 76-95.
5. Jungblut, J., Maassen, P. (2017). Types of higher education systems. In: *Encyclopedia of International Higher Education Systems and Institutions*. Dordrecht, Springer Netherlands.
6. Gerring, J. (2007). *Case Study Research. Principles and Practices*. Cambridge, New York.
7. Altbach, P. (2007). Peripheries and Centres: Research Universities in Developing Countries. *Higher Education Management and Policy*, 19(2), 111-134.
8. Kargić, L., Poturak, M. (2014). Factors That Influence State or Private University Selection. *European Journal of Contemporary Education*, 9(3), 149-159.
9. Bataeva, K. (2016). Communicative and instrumental models of educational process in modern philosophy and sociology of education. *Guman?tarnyj Chasopys – Humanitarian Journal*, 3, 5-11.
10. Батаева, Е., Астахова, Е., Бусова, Н., Тягло, А., Перепелица, А. и др. (2017). От коммуникативного действия к практикам деконструкции в современном образовании. Харьков: изд-во НУА.

УДК 811.161.2**РОБОТА В МАЛИХ ГРУПАХ ЯК ФОРМА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ
КОМУНІКАТИВНУ СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАННЯ****В.А. Перцева****Харківський національний університет внутрішніх справ,
м. Харків**

Організація мовної освіти в немовному виші базується на моделюванні мовної поведінки в різноманітних ситуаціях і служить розвитку комунікативних умінь як у межах соціально-побутової, так і професійно орієнтованої тематики. Йдеться насамперед про формування комунікативної компетенції, тобто здатності й готовності здійснювати як безпосереднє спілкування (говоріння), так й опосередковане спілкування (читання та писання). Формування комунікативної компетенції реалізується через розвиток мовних умінь, які належать до рецепції, вироблення та взаємодії (письмового або усного обміну інформацією за участі як мінімум двох партнерів). Головне місце в процесі мовної освіти належить саме процесу взаємодії, яка надає можливість організувати навчальну роботу у формі мовної діяльності.

Ми ставимо за мету описати способи й форми організації роботи в малих групах (3-5 осіб), як однієї з основних форм взаємодії, що забезпечує комунікативну спрямованість навчання. Групова робота може бути адаптована для виконання низки навчальних завдань. Група курсантів/студентів із 5 осіб, наприклад, може бути залучена до інсценування конкретної комунікативної ситуації, підготовки презентації за певною проблемою або її обговорення з подальшим виступом перед усією аудиторією, перегляду відеофрагмента, який має на меті подальше складання й розігрування діалогу між учасниками малої групи.

Для міжособистісного спілкування група із 4-5 осіб недостатньо велика, але вона не настільки мала, щоб створювати проблеми залежності успіху спілкування від особистих стосунків між його учасниками. Під час спілкування в малій групі курсанти/студенти не залежать від викладача і можуть ухвалювати свої рішення самостійно. Кожен здобувач може сам обирати собі роль і рівень участі в рішенні колективного навчального завдання, хоча метою викладача завжди залишиться прагнення уникнути пасивності окремих здобувачів.

Робота в малих групах: забезпечує синхронну участь у процесі спілкування; сприяє ефективному використанню навчального часу; стимулює створення природної розмовної ситуації, оскільки передбачає достатню залученість кожного учасника; сприяє створенню невимушеної соціально-емоційної атмосфери, що надає можливість для висловлювання різних думок й оцінок.

Організовуючи роботу в малих групах, слід обов'язково враховувати й деякі її труднощі та недоліки:

- така робота може створювати зайвий шум в аудиторії, і у викладача може виникнути відчуття, що навчальний процес виходить із-під контролю;

- не всі учасники отримують задоволення від такої форми роботи, оскільки вважають за краще бути завжди у фокусі уваги викладача, отже, існує небезпека для зайвої активності одних учасників і пасивності інших.

Організація роботи в малих групах складається із трьох етапів: підготовчого, етапу мовної взаємодії і підбиття підсумків. Взаємодія вимагає якісної підготовчої роботи викладача. На етапі підготовки викладач пояснює алгоритм роботи, презентує письмову модель або усно демонструє зразок виконання завдання. Рівень попередньої мовної підготовки студентів до виконання комунікативних завдань залежить від їх типу. У деяких випадках попередня підготовка може бути надмірною й навіть небажаною, в інших – у вигляді, наприклад, роздаткового матеріалу може виявитися корисною.

Під час групової роботи викладач надає курсантам/студентам загальну підтримку, тактовно регулюючи однакову участь у мовній діяльності усіх учасників. Перенесення фокусу уваги з викладача на здобувача дає можливість викладачеві слухати й оцінювати велику кількість відповідей одночасно. Також необхідно встановити жорсткі часові межі та послідовно їх дотримуватися. Завдання для групової роботи обов'язково повинні мати фахове спрямування.

На етапі підбиття підсумків викладач забезпечує якісний зворотний зв'язок із здобувачами освіти, який здійснюється в контексті взаємодії викладача з усією групою. Зворотний зв'язок може отримати такі форми:

- повідомлення правильного рішення;
- прослуховування запису для підтвердження припущень;
- запис на дошці ідей та їх обговорення усією групою;
- демонстрація виконання завдання однією з груп, адже інформація про те, що завдання буде опрацьоване знову, мотивує, підвищує почуття відповідальності за загальну справу.

Групова робота насамперед зосереджується на видах діяльності, які розвивають нормативність і точність мови/мовлення. Оскільки мовна освіта ставить за мету розвиток саме цих двох аспектів, необхідно створити правильний баланс між заняттями, спрямованими на розвиток мови, і заняттями, спрямованими на вироблення її точності. Коли викладач прагне, аби курсанти мали достатню практику щодо використання відповідних граматичних або лексичних явищ, тобто в центрі уваги знаходиться вивчення мовного матеріалу, навчальну діяльність необхідно спрямувати на відпрацювання точності мови та її нормативності.

Види діяльності в режимі вільної, невимушеної групової взаємодії повинні містити обмін інформацією, вирішення дискусійних проблем. Цікавою формою є заняття зі «змішаними групами». У групі з 15 здобувачами створюються 3 окремі підгрупи по п'ять осіб, кожній із яких привласнюється відповідна буква (А, В, С, Д, Е). Після виконання завдання, усі студенти під від-

повідними буквами утворюють нові групи і повідомляють про результати виконаної роботи в попередніх групах. Відбувається якісний обмін інформацією. Таким чином, навіть здобувачі із низькими комунікативними навичками повинні, принаймні, уважно слідувати та робити записи під час роботи у складі першої групи, аби доповісти про її виконання своїй новій групі. Таку форму організації роботи можна застосовувати для інтегрованого використання мовних умінь, коли здобувачам пропонується обмін інформацією під час виконання різноманітних комунікативних завдань.

Під час мозаїчного слухання або читання кожна група працює з текстом, що містить лише певну частину інформації, яка необхідна для виконання завдання. Згодом члени групи перерозподіляються й утворюють нові групи, у складі яких повинен бути хоча б один учасник від кожної попередньої групи. Завдяки цьому і відбувається обмін інформацією, що дозволяє якісно завершити завдання.

Динаміка застосування технології групової взаємодії в процесі мовної освіти визначається лише в межах її структури. Для зручності позначимо етап опрацювання граматичного й лексичного матеріалу буквою А, а етап вільного використання мовних одиниць під час мовлення буквою В. Перехід від одного етапу до іншого здійснюється в лінійній послідовності та характеризується загальним напрямком руху від А до В у межах вивчення однієї теми. У межах етапу А зміна форм мовної взаємодії має циклічний характер і здійснюється в напрямку – від презентації мовного матеріалу у формі фронтальної роботи до його активізації в межах групової роботи із подальшим поверненням до фронтальної взаємодії для реалізації зворотного зв'язку. На етапі В типовою формою мовної взаємодії є групова робота зі встановленням зворотного зв'язку і «виходом» на фронтальний рівень.

Групова взаємодія на рівні спонтанного мовлення відрізняється від взаємодії на рівні нормативності мови відсутністю чітких мовних моделей і довільним відбором мовних одиниць у межах запропонованої ситуації.

Таким чином, групова взаємодія в умовах студентської аудиторії сприяє розвитку мовнорозумової діяльності здобувачів освіти й створенню високої мотивації навчання.

УДК 37:004+378

НОВІ МЕТОДИКИ ВИКОНАННЯ РГЗ З ТЕОРЕТИЧНОЇ МЕХАНІКИ

М.Б. Косой, К.С. Палій, О.П. Царенко
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова,
м. Одеса

Скорочення обсягів загальної кількості кредитів, що виділяється на обов'язкові фундаментальні дисципліни, та зменшення при цьому частки го-

дин на аудиторні заняття за рахунок збільшення частки самостійної роботи студента, вимагає шукати шляхи подолання природного падіння якості вищої освіти, оскільки вимоги до фахового рівня здобувачів вищої освіти та її програмний матеріал ніхто не зменшує.

Крім цього, пандемія COVID-19 та війна із всіма її негараздами, примусили викладачів та студентів перейти на off-line режим навчання за ущільненим графіком, який своїм наслідком має певну формалізацію навчального процесу.

В цих умовах перед викладачами, перш за все, стає проблема забезпечення студентів всім необхідним методичним матеріалом, аби вони мали можливість отримувати якісну фахову підготовку.

Оскільки автори доповіді викладають на математичних та ІТ-спеціальностях в ОНУ імені І.І.Мечникова, то саме тут чітко відчувається дефіцит часу, відведеного на опанування студентами таких базових дисциплін, як теоретична механіка та програмування.

Тому було прийняте рішення застосовувати елементи математичного програмування (зادля проведення безпосередніх обчислень) при виконанні студентами індивідуальних варіантів розрахунково-графічних завдань (РГЗ) з основних розділів курсу теоретичної механіки.

В такий спосіб, по-перше, вдалося забезпечити додаткове використання (застосування) студентами методів математичного програмування при розв'язуванні конкретних обчислювальних задач інженерного напрямку.

По-друге, з'явилася реальна практична можливість продемонструвати студенту методику створення та налагодження інженерних обчислювальних програм та навести приклади використання певних алгоритмів та існуючих структур даних в типових задачах теоретичної механіки.

Зрозуміло, що для студентів кожне РГЗ супроводжується відповідним зразком виконання, який є одночасно й методичними вказівками із розв'язування задачі теоретичної механіки та рекомендаціями по створенню обчислювальної програми на основі попередньо отриманих фізико-математичних формул.

Крім того, студенти знайомляться із правилами оформлення звітів із завдань, які мають сучасний науково-технічний характер, та вчать притримуватися заданих форматів представлення числових даних.

При такому способі проведення підсумкових обчислень на основі отриманого аналітичного розв'язку завдання з механіки, коли складено відповідну програму, студент при наявності несуттєвих помилок в формулах може швидко їх виправити в програмі, та за короткий час здійснити необхідні контрольні обчислення та отримати шуканий результат.

При цьому в якості результатів обчислень студент надає викладачеві на перевірку разом із фізико-математичним розв'язком завдання відповідну комп'ютерну програму та таблицю результатів обчислень у вигляді стандартного текстового файлу.

Така методика має ще одну суттєву перевагу.

Мова йде про застосування так званого тестового набору значень для вихідних параметрів розрахунково-графічного завдання.

Відомо, що РГЗ з теоретичної механіки завжди вимагають на своєму завершальному етапі виконання проведення певних обчислень із заданим набором значень основних фізико-математичних параметрів завдання.

Наявність для кожного з існуючих варіантів РГЗ свого тестового набору значень вихідних параметрів та відповідні до цього набору результати обчислень дають можливість студенту реалізовувати самоконтроль виконання завдання не звертаючись при цьому безпосередньо до викладача.

Якщо програма, яку студент власноруч склав за щойно отриманими формулами, дає підтвердження існуючим тестовим результатам (на тестовому наборі даних), то це на 99% гарантує йому правильність розв'язку в аналітичній та в програмній частині виконаного завдання.

В протилежному випадку, коли студент отримує на тестовому наборі даних результати, які не співпадають із тестовими, він має зробити спробу самостійно проаналізувати свій розв'язок та виявити помилки.

Зрозуміло, що при цьому він взагалі не втрачає можливість отримати найбільшу підсумкову оцінку за виконання даної роботи.

Якщо ж, в решті решт, йому це не вдається – то тоді він вже звертатиметься за консультацією безпосередньо до викладача.

В обох зазначених випадках повторення саме обчислень (за умови існування виправленої програми) потребуватиме від студента мінімальної кількості часу.

Наприклад, однією з типових помилок, якої припускаються студенти при розв'язуванні задач теоретичної механіки, є помилка вибору тригонометричних функцій при проектуванні векторів сил, прискорень або швидкостей на задані координатні напрями.

Саме використання в тестових наборах даних значень кутів, які не дорівнюють 45 градусів, дає можливість студенту одразу виявити помилки такого типу і позбутися їх.

Ще можна зазначити, що складання програми за математичними формулами дозволяє студенту наочно простежити етап формалізації фізико-математичної постановки задачі, етап виділення основних та допоміжних параметрів задачі, етап програмування загальних математичних виразів та етап реалізації обчислень за формулами даного конкретного варіанту завдання.

Для більшої впевненості студентів у можливості реалізації такого способу виконання РГЗ розроблене власне програмне забезпечення (ПЗ) в виді Windows Forms Application, яке у наочній формі демонструє результати обчислень за кожним варіантом розрахунково-графічного завдання.

Крім того, наявність такого ПЗ дозволяє викладачу проводити експрес перевірку звіту студента саме за представленими значеннями шуканих фізико-математичних параметрів завдання.

Така методика виконання РГЗ з курсу теоретичної механіки втілюється в навчальний процес вже з 2018 року і в певній мірі сподобалася студентам.

За пропозиціями саме студентів зняті обмеження у виборі конкретних мов програмування при розбудові та налагодженні відповідних консольних додатків.

Однак при цьому суворо вимагаємо притримуватися форматів, за якими вони проводять обчислення та формують таблиці числових результатів.

За минулі роки студенти виконували програмну частину завдання на таких сучасних мовах програмування як C++, C#, Python та інші.

Студенти, які були більш здібними саме у програмуванні, окрім обов'язкової частини завдань додатково, за власної ініціативи, обчислювали програмним шляхом векторні діаграми та здійснювали їх безпосередню візуалізацію, чим більш якісно ілюстрували власні результати розв'язування завдання.

При цьому вони не спиралися на існуючі програмні оболонки, а використовували лише наявні вбудовані графічні методи з мов програмування.

В якості висновків, які автори зробили для себе, можна констатувати певну зацікавленість студентів у виконанні фізико-математичних контрольних завдань із завершальним етапом у вигляді відповідної комп'ютерної програми, яка дозволяє їм виконувати обчислення без застосування для цього традиційного калькулятора.

В подальшому планується розширення даної методики зі створення контрольних завдань для студентів на такі навчальні дисципліни, як «Структури даних та алгоритми» та «Методи наближених обчислень», які є природно пов'язаними із математичним (структурним) та об'єктно-орієнтованим програмуванням.

УДК 378.147:616.314

ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ СТОМАТОЛОГІВ У ЦДМУ

А.В. Зайцев, Н.В. Котелевська, О.П. Костиренко
Полтавський державний медичний університет, м. Полтава

У вищій медичній школі компетентностний підхід орієнтований на всебічний розвиток і підготовку не лише фахівця певної сфери професійної діяльності, а на компетентності, які дозволяють мобільно змінювати професійну діяльність. Це спричинено соціально-економічними умовами, які вимагають формування свідомого члена суспільства, відповідального за результати своєї праці, здатного до міждисциплінарної взаємодії, реалізації своїх знань і вмінь у різних умовах, вихованої та освіченої особистості. Адже реалізація цього підходу ґрунтується на розумінні, що прогрес людства визначається рівнем розвитку особистості [1].

Інтеграційні процеси є ознакою часу. Вони відбуваються на різних рівнях, а також у різних сферах нашого життя. Згідно з вимогами «Стандарту

вищої освіти України», дисципліна «Терапевтична стоматологія» забезпечує набуття студентами базових та загальних компетентностей. Серед яких – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність бути сучасно навченим, постійно вчитися та поглиблювати свої знання на підставі досягнень сучасної медицини та, зокрема, стоматології; знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

Термін «інтеграція» – поняття теорії систем. В перекладі з латини він означає об'єднання будь-яких елементів в одне ціле, а також поєднання та координація дій різних частин цілісної системи; процес взаємозближення і взаємодії окремих структур.

Проблема комплексного засвоєння вивчаємої дисципліни стосується міжфахових зв'язків. Це повинно виявлятися у вмінні використання категорій і понять різних дисциплін у повсякденній практиці фахівця. Такий пошук шляхів інтеграції галузей стосується також майбутнього лікаря і є **актуальним** питанням сучасної освіти. Тому значна роль у сучасній медичній освіті відводиться упровадженню міждисциплінарної інтеграції. Системний міждисциплінарний метод навчання відіграє головну роль у підготовці лікаря з якісно новим рівнем мислення. Найважливішою метою навчального процесу у вищому медичному закладі є формування особистості лікаря, який вміє сприймати необхідну інформацію, самостійно здобувати та використовувати її на практиці, вирішувати складні клінічні завдання [2].

Мета виступу є формування в навчальному процесі в ПДМУ особистості фахівця, який вміє сприймати необхідну інформацію, самостійно здобувати і використовувати її на практиці, що допоможе вирішувати йому виникаючі проблеми.

Для цього у ПДМУ використовується системний підхід. Він залучає до себе методологічні напрями, запозичені з різних наук й об'єднані тенденцією вивчення своїх об'єктів як систем. В його основі міститься відмова від однобічних методів дослідження. Причому основний акцент зосереджено на цілісності інтегрованих якостей об'єкта, виявленні зв'язків та взаємин з іншими об'єктами і з навколишнім середовищем.

Викладачі кафедри терапевтичної стоматології велику увагу приділяють взаємозв'язку окремих дисциплін поміж собою. А саме інтеграції знань, які стосуються дентального органа та пов'язаних з ним проблем.

Еволюція зуба є дуже цікавим явищем, яке стосується фізіологічних і патологічних процесів, що відбуваються як в самому, так і в оточуючих його тканинах. Зуби примітні тим, що за час свого півмільярдного існування змінювали місце розташування, доповнювалися додатковими структурами і перемінювали своє функціональне призначення. Виникнення кісткового скелета сталося завдяки появі зуба, що робить питання розгляду еволюції зуба ще більш важливим.

На підставі фактів з палеонтологічного літопису та низки явищ, пов'язаних із фізіологією живих істот нашої планети доведено, що дентальний орган став надійним та доступним сховищем для сполук фосфорного ти-

пу. Тому, завдяки виникненню цієї організації, пішов подальший прогрес створення твердих тканин хребетних на новій основі [3].

Еволюційному процесу притаманно підвищення організації живих істот. Одним із шляхів біологічного прогресу, що полягає у значному ускладненні будови організмів та підвищенні загального рівня їхньої організації, являється ароморфоз. Дані систематики, біогеографії, порівняльної анатомії, палеонтології надають змогу з великою достовірністю відновлювати ароморфози. До головних ароморфозів хребетних відносяться: утворення центральної нервової системи із подальшим розвитком головного мозку; формування внутрішнього осевого скелета; розвиток замкнутої кровоносної системи із серцем; високий рівень диференціації всіх органів та систем.

З появою кібернетики, поняття «система» міцно увійшло у лексикон всіх розділів науки. У біології став актуальним розгляд систем організму, які з'явилися в процесі еволюції в якості морфофізіологічно прогресивних утворень. З появою у хребетних дентальних органів, що спочатку розташовувались на тілі тварини, гіпоталамусу, модифікації нирок в організмі виникає нова система – система терморегуляції. Був зроблений висновок, що зуби виконували призначення гольчастих радіаторів складної конструкції [4].

На підставі вивчення антропологічної колекції, яку зібрали співробітники Полтавського краєзнавчого музею та Полтавського національного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка, на предмет захворювання на карієс зубів, було визначено показники інтенсивності та поширеності цієї хвороби від епохи міді з прогнозуванням у майбутнє. Після вивчення показників карієсу та їх аналізу можна припустити, що зміни карієзної патології є наслідком впливу чинників довкілля, тобто зміни в фенотипі. Це не що інше, як показники норми реакції. Зіставляючи дані з історичних джерел про умови проживання населення, можна судити про силу реагування індивіда та популяції в цілому на певні фактори довкілля. Інтерполяція показників у майбутнє може вказати зміну норми реакції на діючий зараз подразник у майбутньому [5].

Математичні методи застосовують у багатьох галузях біології, зокрема, в медицині. Ними можна описати і кількість, і якість (функцію). Запропоновану методику можна використовувати при вивченні функції представників мікробіому порожнини рота, обчисленні показника антагоністичної активності [6].

Висновки. Окрім глибокого знання своєї спеціальності майбутній фахівець лікар-стоматолог повинен добре орієнтуватися в усе зростаючому потоці інформації. Важливу роль в цьому відіграє інтеграція ним різноманітних знань та компетентностей. Нестандартний інтегрований підхід до використання знань однієї галузі в інших, міжфахових галузях в інтеграції з іншими сутностями надає змогу ширше використовувати їх, глибше розкривати науковий та прикладний потенціал.

Перспектива подальших розробок: подання різноманітного матеріалу, який стосується одного об'єкту дослідження, яке повинно формувати у здобувачів вищої освіти багатогранну уяву стосовно цього об'єкта.

Література

1. Цвіренко С.М., Похилько В.І., Артёмова Н.С., Зюзіна Л.С., Соловйова Г.О. Компетенції та компетентності у вищій медичній школі на сучасному етапі розвитку освіти. Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні. 2019. С. 236-238.
2. Формування професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів / Т.О. Петрушанко, Н.М. Іленко, Н.В. Іленко-Лобач [та ін.] // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи : зб. статей VII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 24–25 листопада 2022 р. - Полтава, 2022. - С. 190–193.
3. Зайцев А.В. Возможная функция зуба в филогенезе позвоночных / А. В. Зайцев, А.В. Ващенко, Н.А. Улановская-Цыба, Н.А. Передерий, Е.В. Силкова // Вісник проблем біології і медицини. - 2016. - Вип. 2(1). - С. 188-192.
4. Зайцев А.В. Система терморегуляции как основной ароморфоз позвоночных / А.В. Зайцев, А.В. Ващенко // Актуальні проблеми сучасної медицини. Вісник Української медичної стоматологічної академії. - 2008. - Т 8, Вип. 3. - С.226-228.
5. Зайцев А.В., Передерий Н.А., Ващенко А.В., Улановская-Цыба Н.А., Дубинин С.И., Пилюгин В.А., Силкова Е.В., Рябушко Е.Б., Овчаренко О.В. Использование стоматологических показателей в биологии. Wiadomości Lekarskie. 2018; T. LXXI, №5: 1099-1103.
6. Зайцев А.В., Котелевська Н.В., Бойченко О.М., Ніколішин А.К. Обчислення мікмікробних взаємин орального біотопу. Український стоматологічний альманах. 2021; № 2: 6-10.

УДК: 373.3.017.4(06)

METHODS OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN'S CIVIC EDUCATION IN A MODERN SCHOOL

T. Ya. Hritchenko

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman

The democratic state formation, the overcoming of crisis processes in the development of Ukraine, its revival based on national spirituality traditions is facilitated by the organization of young generation's civic education. Favorable conditions for pupils' civic education, in particular on a regional basis, are created in primary school.

Based on the scientific sources [1; 2; 3; 4; 5; 6] analysis, we single out the following groups of methods of junior schoolchildren's civic education:

1. *Methods of formation of civic feelings and consciousness.* The teacher purposefully organizes the individual's perception of new knowledge, principles, society norms, which become the basis of worldview, beliefs, civic actions, as a result, the child reproduces social experience. This group allows you to organize an educational process aimed at the formation of social knowledge about the surrounding world. These methods are mostly verbal (stories, conversations, discussion elements) or visual (showing and demonstrating social action experiments), the example method. In this case, the junior schoolchild takes the position of a full participant in the process, actively participates in the use of these methods.

2. *Methods of organizing civic activities.* Showing the ability to evaluate phenomena in the surrounding world, the junior schoolchild can compare his actions with a subjective evaluation system, depending on this, he can internally accept or reject them. The evaluation of these phenomena of the surrounding world begins with the inclusion of a person in the activity, when the individual distinguishes himself from his own life activity. This group of methods includes: exercises, creation of educational situations, practical experience of civic behavior organization. Periodic exercises in civic activities are important for primary school age. The modern world with changing social and political events presents a wide field for activity, the result of which is the habit of doing what befits a citizen. The assimilation of a citizen's behavior elements occurs through education and public opinion use. The life of a junior schoolchild in a team, solving common problems that affect its members, leads to the formation of civic behavior standards regulated by society. The regulatory function is performed by the following method – a requirement, i.e., the ability to make schoolchildren aware of their obligations to society and responsibility for their own actions. It is important that we are talking not only about the requirements on the “teacher-pupil” line, but also on the part of adults living nearby. In civic education organization, various forms of pedagogical requirements can be used depending on the situation and tasks, but motivations and subjective aspirations (wishes, requests) receive special attention.

3. *Methods of stimulating civic behavior,* that encourage a junior schoolchild to behave in accordance with the standards and norms accepted in society, that is, on the one hand, to analyze his activity from the point of view of its compliance with general requirements, on the other hand, to know their content, otherwise the analysis is impossible. The catalyst for socially approved behavior is the encouragement (approval) and punishment (condemnation) of an act. The psychological basis is the experience, pupil's self-esteem, understanding of the act, caused by the assessment of the teacher and/or classmates. It is characteristic of a person in a group to focus on recognition, approval and support of his behavior. This is the basis for correcting pupils' behavior with the help of its assessment. The group of these methods also includes competition, mutual benefit, creating a situation of **SUCCESS**.

4. *Methods of control, self-control and diagnosis of civic qualities formation.* Control appears here as a method of influence applied by society or an educator to

regulate the social behavior of a pupil's personality, which in situations that require him to show civility may correspond to encouragement or condemnation.

The practical use of educational methods poses to the teacher the question of choosing an adequate method and use technique, which depends on a number of factors: educational purpose and content; from the degree of pupils' upbringing; from the interpersonal relations development; from teacher's authority and experience, schoolchildren's age and individual characteristics. At the same time, it should be remembered that there are no absolutely "correct" methods, despite all pedagogical situations. The teacher usually uses a set of methods to achieve the goals, creating an influence strategy calculated for a certain time.

Along with the traditional methods of education highlighted above, attention should be paid to a number of innovative methods of pupils' civic education.

An important place in the formation of civic culture when studying local history courses is the active use of games (role-playing, didactic, social, games with rules), which create the conditions for such personal formations as activity, independence and communication, thanks to which a pupil becomes the subject of educational activities.

The use of game learning methods provides conditions for taking into account psychological, socio-psychological and didactic factors of educational activity, thereby actively influencing the process of educating junior schoolchildren. Taking into account the psychological factor determines the motivation of educational activity, the socio-psychological factor allows to satisfy schoolchildren's desire for self-expression, the organization of educational activity based on the didactic factor allows pupils to see the results of their own work.

References

1. Вербицька П. В. Виховання громадянина і патріота України як суспільно-педагогічний виклик. *Педагогіка і психологія*. 2015. Вип. 3. С. 58–63.
2. Громадянське виховання у формах і змісті виховної діяльності освітніх закладів : метод. рек. / уклад. Л. М. Архипенко. Дніпропетровськ : ДНПУ, 2000. 172 с.
3. Доміна В. В. Формування громадянської компетентності молодших школярів у контексті національно-патріотичного виховання : метод. посіб. Хмельницький : ХГПА, 2014. 132 с.
4. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності / Наук. творч. колектив: О. В. Сухомлинська (наук. кер.) та ін. *Шлях освіти*, 2000. № 3. С. 7–13.
5. Момотюк Л. Б. Громадянське виховання молодших школярів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.07. Луганськ, 2007. 20 с.
6. Сухомлинська О. В. Громадянське виховання і сучасна освіта: від здобутого – до нових акцентів і наголосів. *Педагогіка і психологія*, 2015. № 2 (87). С. 5–13.

УДК 378.14

**РОЗБУДОВА СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ
ДОБРОЧЕСНОСТІ У НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

В.С. Сорока, В.І. Корбутяк, М.Ф. Малиновська
Національний університет водного господарства та природокорис-
тування, м. Рівне

Основною метою вищої освіти є формування відповідальних, чесних та справедливих особистостей, які здатні ефективно реагувати на сучасні виклики. Надзвичайно важливу роль відіграє викладач, який повинен бути для здобувачів вищої освіти взірцем науковця, що чесно та самостійно навчається, цінує свої знання та продукує нові ідеї. Однозначно, основою чесної співпраці для побудови довіри членів академічної спільноти одне до одного є академічна доброчесність, як невід’ємна складова системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності університету.

На нашу думку, формування доброчесного освітньо-наукового середовища можливе лише із застосуванням системного підходу. Саме тому, внутрішня система забезпечення академічної доброчесності в Національному університеті водного господарства та природокористування (НУВГП) включає в себе [1]:

- локальні нормативні документи з академічної доброчесності;
- структурні підрозділи та уповноважені комісії щодо забезпечення академічної доброчесності;
- інформаційну базу з питань академічної доброчесності;
- інструменти впровадження академічної доброчесності;
- інструменти контролю дотримання академічної доброчесності.

Базовими локальними нормативними документами з питань академічної доброчесності в НУВГП є: Положення про академічну доброчесність у НУВГП (включає в себе Кодекс честі членів академічної спільноти) [2], Порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, навчально-методичних, наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату в НУВГП [3], Порядок скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації у разі виявлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачем вищої освіти НУВГП та Порядок позбавлення присудженого наукового ступеня та присвоєного вченого звання у НУВГП.

Викладачі та здобувачі вищої освіти НУВГП сповідують принципи та цінності академічної доброчесності, про що зазначено у концептуальному документі «Місія, візія, цінності та стратегічні напрями розвитку НУВГП на 2020-2025 рр.».

У НУВГП діє група сприяння академічній доброчесності, яка займається загальною координацією дотримання академічної доброчесності в університеті, розробляє та вдосконалює нормативну та інформаційну базу з питань

академічної доброчесності, популяризує дотримання академічної доброчесності серед усіх членів академічної спільноти, займається організацією контролю дотримання академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності та сприяє провадженню в НУВГП сучасних технологій боротьби з проявами академічної недоброчесності. Контроль щодо дотримання академічної доброчесності на загальноуніверситетському рівні здійснює комісія з академічної доброчесності НУВГП, а на рівні інститутів за необхідності у разі необхідності створюються одноразові комісії з академічної доброчесності ННІ.

Варто зазначити, що важливу роль у популяризації академічної доброчесності та підвищенні рівня обізнаності здобувачів вищої освіти та співробітників університету у питаннях академічної доброчесності відіграє інформаційна база НУВГП, що постійно оновлюється (рубрики сайтів НУВГП та Наукової бібліотеки НУВГП «Академічна доброчесність», віртуальні виставки, банери, інфографіка та інше).

У свою чергу інформаційно-бібліографічний відділ Наукової бібліотеки НУВГП пропагує принципи академічної доброчесності через інформаційно-консультативне супроводження здобувачів вищої освіти та співробітників університету щодо основ академічного письма (формування переліку літературних джерел, бібліографічного опису, здійснення посилань на праці інших авторів у тексті роботи) [2].

Вважаємо, що дослідження – це процес відкритий та прозорий, тому в цифровому репозиторію НУВГП зберігаються в електронному вигляді інтелектуальні продукти викладачів та студентів, що забезпечує відкритий доступ до них для світової спільноти.

У НУВГП проводиться системна профілактика девіантної академічної поведінки, тому здобувачі вищої освіти та співробітники НУВГП беруть участь у тренінгах, лекціях, онлайн-курсах та семінарах з питань академічної доброчесності та є активними учасниками обговорень хороших практик у сфері забезпечення академічної доброчесності. Зокрема, в Школі лідерства НУВГП реалізована програма підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників за тематикою забезпечення якості вищої освіти. А для першокурсників НУГП обов'язковою для відвідування є лекція «Я – студент» (в рамках О! Тижня), на якій можна дізнатися хто такий студент, що таке доброчесність та студентоцентризм, як особисто можна вплинути на якість своєї освіти.

Студенти-першокурсники на публічній лекції підписують декларації про дотримання академічної доброчесності, що зобов'язує дотримуватися встановлених правил академічної доброчесності в НУВГП. Правила академічної доброчесності в університеті єдині для здобувачів вищої освіти та співробітників, тому такі декларації про дотримання академічної доброчесності підписують і педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники НУВГП під час прийняття на роботу.

З метою попередження порушень та контролю додержання академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності НУВГП координаторами забез-

печення якості кафедр проводиться опитування стосовно якості навчання та викладання здобувачів освіти на предмет порушень академічної доброчесності, а відділ якості освіти проводить дзеркальне опитування науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти щодо академічної доброчесності та якості освіти.

Університет використовує комплексні рішення для виявлення текстових запозичень в наукових, навчальних та навчально-методичних творах, навчальних та випускних кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти, дисертаційних роботах здобувачів наукового ступеня у вигляді програмного забезпечення сторонніх організацій на підставі укладених угод [3].

Виявлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти під час здійснення освітньо-наукової діяльності здійснюється передусім викладачами (в межах дисциплін, які вони викладають) та керівниками кваліфікаційних робіт на основі комісійного підходу. Факти порушення академічної доброчесності науковими, науково-педагогічними та педагогічними працівниками НУВГП виявляються передусім посадовими особами університету, зокрема керівництвом структурних підрозділів, спеціалізованих вчених рад, оргкомітетів конференцій, редакцій наукових журналів тощо [2]. Відповідальність за порушення академічної доброчесності під час здійснення освітньо-наукової діяльності покладається на здобувачів вищої освіти, наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників відповідно до затвердженого в НУВГП переліку рекомендованих видів академічної відповідальності за конкретні порушення.

В результаті дослідження встановлено, що поширеними в НУВГП є превентивні заходи щодо академічної доброчесності, які носять виховний характер. Основний акцент під час навчального процесу зосереджується на цінності результатів навчання, а не формальних оцінках. Таким чином, в НУВГП формується власна культура академічної доброчесності, яка базується на згоді усіх учасників освітнього процесу дотримуватися загальноприйнятих університетських правил, зупиняти, перешкоджати та запобігати проявам академічної недоброчесності. Адже саме від того як ми навчаємо та виховуємо здобувачів вищої освіти сьогодні буде залежати те, як виглядатиме наше суспільство завтра.

Список літератури

1. Академічна доброчесність в НУВГП. Взято з <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichna-dobrochesnistj>
2. Положення про академічну доброчесність у НУВГП (2022). Взято з <https://ep3.nuwm.edu.ua/25004/>
3. Порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, навчально-методичних, наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату в НУВГП (2022). Взято з <https://ep3.nuwm.edu.ua/24856/>

УДК: 378.147.016:615.21.4:378.018.46**ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТУ «КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА» НА ДОДИПЛОМНОМУ РІВНІ СТУДЕНТАМ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФАРМАЦІЯ. ПРОМИСЛОВА ФАРМАЦІЯ»****О.О. Нефьодов, О.І. Грицук****Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, м. Одеса**

Клінічна фармація – інтегральна, прикладна наука, яка є поєднанням фармацевтичних та клінічних аспектів медичної науки та практики, головним завданням якої є створення методологічних підходів раціонального застосування лікарських засобів.

Фармацевту надається значна та відповідальна роль в оптимізації фармакотерапії, клінічних підходах до взаємодії з пошукачем фармацевтичних послуг. Орієнтування в низці проблем, вирішуваних лікарем при призначенні та проведенні фармакотерапії, закладає підвалини до кваліфікованого розв'язання фармацевтичним працівником важливих завдань підвищення ефективності та доступності призначених та рекомендованих лікарських засобів.

Поглиблення знань з клінічної фармації дозволяє фармацевтові проводити організацію медикаментозного забезпечення в залежності від регіональних особливостей, а саме, захворюваності, вікового розподілу та епідеміологічних характеристик. Крім цього важливим у роботі є контроль відповідального самолікування, якісний контроль лікарської рецептури на наявність несумісних прописів, предметна взаємодія з лікарями з питань адекватної заміни препаратів, ведення якісної санітарно-просвітньої роботи з урахуванням синдромів та симптомів захворювання, фармакодинаміки та фармакокінетики класичних та нових лікарських засобів. Якісне вирішення цих завдань фармацевтом сприяє підвищенню ефективності та безпеки фармакотерапії, бо інколи несумісне, неправильне призначення ліків може стати причиною тяжких та навіть летальних ускладнень.

Дивлячись на зазначене виникає об'єктивна необхідність у фармацевті нової генерації, який вміє володіти основами клінічних знань, базовими знаннями з лікування та знаннями щодо сучасних лікарських засобів, що дає можливість повного взаємопорозуміння при вирішенні різних питань, пов'язаних з фармакодинамічними та фармакогенетичними характеристиками лікарських препаратів. Цю проблему вирішує клінічна фармація. Необхідно зазначити, що раціональне використання лікарських засобів на сьогодні є актуальною проблемою охорони здоров'я, що призводить до збереження здоров'я нації, збільшення тривалості життя населення та поліпшення якості життя хворих. Гарантувати пацієнту належну якість медикаментозної допомоги можливо лише при об'єднанні зусиль лікаря та фармацевта. Для цього студент повинен в повному обсязі володіти глибокими знаннями з клінічної фармації та фармацевтичної опіки.

Основною метою клінічної фармації є підготовка спеціалістів фармацевтів, які мають знання та практичні навички для проведення разом з лікарем координованої роботи із забезпечення раціональної фармакотерапії кожного пацієнта, які володіють методологією вибору лікарських засобів та їх комбінованого застосування, враховуючи індивідуальні особливості організму, клінічної форми, важкості захворювання та наявності супутньої патології для рекомендацій лікарям, а також використання знань клінічних випробувань нових лікарських засобів.

Саме реалізація цих та інших завдань, поставлених новітнім Стандартом для спеціальності «Фармація. Промислова фармація» у програмних результатах навчання, дозволяє студентам засвоїти науково та практично обґрунтовані принципи застосування медикаментів, які сприятимуть усуненню недостатньої компетенції фармацевтів в області фармакотерапії, а також підвищить ефективність терапії і зменшить ризик, пов'язаний з комплексним використанням лікарських засобів. Крім того, подібна підготовка фахівців повинна передбачати їх активну участь у створенні нових та удосконаленні традиційних схем фармакотерапії.

Сучасне визначення терміну «фармацевтична опіка» включає в себе комплексну програму співпраці провізора з лікарем протягом усього періоду фармакотерапії, починаючи від моменту її до повного закінчення його дії. Практичне значення фармацевтичної опіки полягає у проведенні комплексу заходів, які пов'язані з індивідуалізацією фармакотерапії і спрямовані на безпечне, раціональне і ефективне використання лікарських препаратів, внаслідок одночасного професійного спостереження і керування процесом фармакотерапії лікарем і фармацевтом.

Більш широка реалізація фармацевтичної опіки полягає у розробці і здійсненні національних програм, які забезпечують формування і впровадження стратегії «користь-ризик», а також методик і програм фармакотерапії, наприклад, для лікування гіпертонічної хвороби, бронхіальної астми, виразкової хвороби шлунку тощо.

Розподіл функціональних обов'язків між лікарем і фармацевтом у забезпеченні фармацевтичної і медичної опіки повинен мати чітке розуміння. У цьому контексті слід зауважити, що питання діагностики і вибору схеми фармакотерапії винятково належить тільки до компетенції лікаря. Участь фармацевта у координуванні плану фармакотерапії за програмою фармацевтичної опіки полягає в наданні кваліфікованої допомоги хворому при відпуску ліків з аптеки, інформуванні пацієнта про можливі ускладнення, розвиток побічних явищ, особливості дозування, взаємодію ліків, умови прийому. При цьому до обов'язків фармацевта входить надання не тільки усного, але й письмового пояснення пацієнтові щодо умов і особливостей лікування при прописуванні лікарських засобів, використання яких має певні труднощі, що можуть призвести до виникнення побічної дії ліків на організм, у випадку протипоказань до застосування лікарського засо-

бу, при необхідності узгодження схеми лікування, при одночасному застосуванні кількох препаратів, які прописані лікарями різного профілю.

Фармацевтична опіка повинна бути невід'ємною складовою частиною раціональної, ефективної та безпечної фармакотерапії як при безрецептурному відпуску лікарських засобів, так і при забезпеченні хворих ліками за рецептурними прописами.

Досягнення науково-технічного прогресу, які стрімко втілюються в клінічну медицину, ставлять нові виклики перед медичною та фармацевтичною освітою. При цьому важливо зберегти послідовність в освіті, командну роботу поколінь, і, звичайно, стимулювати інтерес здобувачів вищої освіти при високих інформаційних навантаженнях.

УДК: 37.012 : 001.8

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

С.М. Тодорова, Г.А. Шевченко, В.Г. Шевченко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Одеський національний медичний університет, м. Одеса

В сучасній українській системі вищої освіти наразі відбуваються глибокі зміни, котрі породжені мінливістю та викликами нашого часу. У зв'язку з цим, педагогічні інновації спрямовані на модернізацію системи освіти та впровадження найновіших технологій. Тому метою нашої роботи є детальна характеристика сутності деяких методологічних і теоретичних підходів в інноваційній сфері освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Система сучасної освіти одним із значимих своїх завдань вважає виховання у студентів такої якості як «соціальна конкурентоспроможність». Елементами даного феномену, на наш погляд, є: соціальна мобільність, бажання постійно підвищувати свій рівень знань, застосовувати інновації у своїй роботі. Тому викладач, будучи компетентним, повинен будувати моделі пріоритетних відносин і соціального партнерства, тобто брати на себе ряд функцій, у тому числі функції організатора, методиста, психолога, управлінця, педагога та ін.

Навчання являє собою інтегративну сукупність (і навіть систему) образних викладачем форм, методів і прийомів педагогічної технології. Однак, ми часто забуваємо про те, що інноваційні підходи потребують вмілої зміни педагогічної технології, тобто «родзинка» інноваційності полягає в перетворенні педагогічної реальності в частині змін в освітньому процесі, в котрому головні суб'єкти та їхня навчальна діяльність є справді творчими. Таким чином, навчальний процес спрямований на реалізацію творчого саморозвитку особистості студента.

Методологічні та теоретичні питання впровадження інноваційної діяльності безпосередньо співвідносяться з технологією гібридного навчання у вищій школі. Сутність його полягає у змішуванні на кожному занятті онлайн-та офлайн-форматів, синхрону та асинхрону. Гібридні моделі навчання ставлять на перше місце вподобання та можливості студентів, що дозволяє їм проходити навчання у своєму темпі.

Таким чином, ми бачимо, що в процесі створення, освоєння та розповсюдження інновацій у сфері вищої школи, формується глобальна система відкритої, гнучкої та безперервної освіти людини протягом всього її життя. Знання, вміння та навички в даному випадку важливі не самі по собі, а як засіб формування активної, творчої особистості, котра вміє застосовувати ці знання на практиці.

УДК 355.233(477)

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ

Д.В. Вітер, В.М. Оліферук, Н.О. Шабатіна
Національний університет оборони України
імені Івана Черняхівського, м. Київ

Постановка проблеми. Зарубіжний досвід реформування системи військової освіти вказує на необхідність розвивати військову освіту в Україні у межах основних тенденцій, притаманних провідним державам-членам НАТО. До одного з основних елементів системи військової освіти належить професійна військова освіта, розвиток якої в Україні має відбуватись з урахуванням стандартів та принципів, що застосовуються у провідних країнах-членах НАТО, які на практиці реалізують ідею зовнішнього оцінювання як перевірки відповідності закладів певним стандартам, що активно впроваджується у практику інституційного оцінювання та акредитації практично в усіх національних системах. У контексті модернізації військової освіти в Україні нагальною є проблема, пов'язана із забезпеченням її якості.

Мета. Визначення шляхів розвитку системи забезпечення якості професійної військової освіти на основі європейського досвіду.

Виклад основного матеріалу. Системи гарантії якості освіти у теперішній час стали невід'ємними складовими вищої освіти в більшості країн світу, у тому числі у державах-членах НАТО, а агенції з гарантування якості – повноцінними суб'єктами національних освітніх систем, поряд з установами освіти й органами управління освітою. Сучасними європейськими тенденціями щодо гарантування якості вищої освіти є:

- розроблення єдиних критеріїв і стандартів гарантії якості вищої освіти;

- створення і впровадження у ЗВО систем забезпечення і гарантування якості вищої освіти;
- формування систем менеджменту якості на основі відповідних моделей управління якістю;
- перенесення центру ваги із процедур зовнішнього контролю якості освітнього процесу і його результатів на базі національних систем атестації та акредитації у бік внутрішньої самооцінки освітніх установ на основі тих чи тих моделей.

Відомі три основні моделі гарантування якості освіти: англійська (базується на внутрішньому самооцінюванні якості в межах певного закладу вищої освіти); французька (передбачає зовнішню оцінку закладу вищої освіти з точки зору відповідальності перед суспільством); американська (поєднує риси як англійської, так і французької моделей). При цьому основними відмінностями європейських систем оцінки якості вищої освіти від американської є більші роль та повноваження уряду, визначення цілей проведення оцінки, найважливіших аспектів оцінки щодо способів прийняття рішень та організації освітнього процесу.

Європейська модель оцінювання якості передбачає оцінювання агентствами, які створені за ініціативою уряду та асоціацій ЗВО. Цим агентствам на законодавчій основі надані всі повноваження з оцінки та визнання якості освіти. Вони мають кожні 5 років проходити процедуру перевірки з боку Європейської асоціації з гарантування якості вищої освіти (European Network for Quality Assurance in Higher Education – ENQA). Американська модель передбачає оцінювання якості вищої освіти незалежними агенціями. У США відсутні державні органи управління у сфері вищої освіти та не існує поняття “державна акредитація ЗВО”. Американська вища освіта контролюється переважно самими навчальними закладами. ЗВО самостійно створюють власні системи гарантування якості, засновані на відповідності освітніх програм, матеріальних ресурсів, науково-методичного забезпечення, кадрів і структури управління певним вимогам суспільства, особистості та держави.

Вказані підходи активно використовуються у процесі розвитку систем забезпечення якості військової та професійної військової освіти в країнах-членах НАТО, характеризуючись наступними тенденціями:

- а) системи військової освіти держав-членів НАТО поступово інтегруються до національних систем освіти;
- б) до оцінювання якості підготовки військових фахівців, крім військових, долучаються незалежні організації контролю якості освіти, на які покладаються завдання щодо:
 - участі у розробці принципів політики забезпечення якості та нагляді за процесом її реалізації;
 - виконання завдань підтвердження якості, пов’язаних із заснуванням та діяльністю вищих військових навчальних закладів;

- нагляду за гармонізацією галузевої системи забезпечення якості з нормами Європейського простору вищої освіти;
- проведення експертної оцінки рівня підготовки, наукової діяльності на запит закладу вищої освіти;
- проведення експертної оцінки при започаткуванні процесу ліцензування бакалаврської, магістерської, докторської підготовки;
- періодичного проведення перевірки умов підготовки, наукової діяльності у вищому військовому навчальному закладі, в ході якої вивчає належне функціонування у закладі програми забезпечення якості та виконання розпоряджень щодо її підвищення;

в) у ВВНЗ створені внутрішні системи забезпечення якості вищої освіти під впливом загальноєвропейських процесів.

Досвід держав-членів НАТО щодо забезпечення якості військової та професійної військової освіти свідчить про те, що ВВНЗ створюють внутрішні системи забезпечення якості, засновані на відповідності навчальних програм, матеріальних ресурсів, науково-методичного забезпечення, кадрів і структури управління відповідним вимогам. У цілому системним підґрунтям розвитку системи забезпечення якості військової та професійної військової освіти на інституційному, національному та європейському рівнях слугують стандарти і рекомендації із забезпечення якості в Європейському освітньому просторі. Основу цієї системи становлять стандарти НАТО з підготовки військових фахівців.

Наведений підхід до забезпечення якості військової освіти в НАТО ґрунтується на визначених стандартах системи менеджменту якості, у межах якої навчальні заклади, які інституційно акредитовані НАТО, мають встановити, підтримувати та переглядати власні внутрішні процеси та процедури для забезпечення виконання визначених стандартів та керівних принципів. Такими стандартами є: політика і процедури; професійний розвиток постійного складу, зокрема викладацького та інструкторського; інформаційні системи та управління знаннями; публічна інформація; інструкції та засоби контролю для аналізу, проектування, розробки, впровадження та оцінки освіти та індивідуальної підготовки; оцінювання слухачів; навчальні ресурси та підтримка слухачів.

Висновки. Зарубіжний досвід у сфері забезпечення якості військової та професійної освіти свідчить про необхідність введення вітчизняними ВВНЗ суворих академічних програм, які доповнюють військовий компонент підготовки офіцерів, поряд з адаптацією цивільних стандартів для розробки академічних програм і курсів, впровадження відповідних структур управління військовою освітою у рамках програм підготовки офіцерів, які спрямовані на забезпечення якості військової та професійної військової освіти.

УДК 378.147**TEAMWORK SKILLS DEVELOPMENT AS A PREREQUISITE
FOR FUTURE PUBLIC ADMINISTRATORS' ADAPTATION TO
PROFESSIONAL ACTIVITY****Oleksandr Balan, Maryna Shepel, Illia Samarchenko
Odesa Polytechnic National University, Odesa**

The necessity not only for civil servants but for managers of communities, state enterprises and public leaders has emerged after the governance system reformation.

Our country needs young and perspective specialists in public administration instead of inexperienced deputies-populists. The integral competency set in the Standard of Higher Education for 281 Public Administration major sounds as "the ability to solve complex specialized tasks and practical problems in the field of public administration or in the learning process, which involves theories and scientific methods application of a particular area and is characterized by the complexity and uncertainty of conditions [1]. It means that universities should play a crucial role in future public administrators' professional training and hence their adaptation to professional activity.

The aim of this piece of research is to emphasize the role of teamwork skills development in the future public administrators' adaptation to professional activity.

As it goes about the future public administrators' adaption to professional activity we would consider students' adaptation to university and to professional activity.

If we refer to reference literature we will find the following explanation of the term "adaptation": 1. the process of changing to suit different conditions; 2. the process in which a living thing changes slightly over time to be able to continue to exist in a particular environment, or a change like this [2].

In simple words, adaptation is the adjustment to new conditions, and environment.

Adaptation, as a process, involves an interaction between several psychological components that work together, having a common purpose, namely, to avoid imbalances, inconsistencies and conflicts. The scientists Iu Gonta and A. Bulgac emphasize that "the transition from lyceum to university life is a stage that requires some adaptation from students, both at personal and academic level. The effort to make the transition to the status of a student depends, firstly, on the student and, secondly, on the support given by teachers, relatives, friends, etc" [3, p 35].

Studying the professional adaptation L. Petliovana says that it takes place even within higher education institutions (including during industrial internships and practice) and how qualitatively and efficiently this process is carried out, and a

specialist's further professional development of depends on how qualitatively and efficiently this process is carried out. [4, p.190]

Having teaching experience at university we can highlight the following difficulties that the students face during the adaptation process to the university environment: emotions connected with the transition period, i.e. from school life to university one; lack of psychological preparation for adult life, the necessity to make decisions and take responsibility; the selection motivation ambiguity; new conditions of students' activity; looking for optimal work-life balance; having no experience in independent work skills.

Our experience shows that the students' adaptation is fully completed at the end of the second semester/beginning of the third semester. Thus, professors and tutors' role in assisting the students to adapt to the university environment and future profession is very important. The students adapt to their future professional activity not only through professional (hard) skills development but also through transferable (soft) skills development. According to LinkedIn's Global Talent Trends report 92% of talent professionals stated that soft skills are equally or more important to hire for than hard skills [5]. In the Future of Work 2021: Global Hiring Outlook report most employers emphasized the following soft skills important for employees: dependability, collaboration, flexibility, and problem-solving [6].

Thus we can say that such skills as dependability, collaboration, flexibility, and problem-solving are very crucial for future public administrators' adaptation to their professional activity. These skills can be developed through students' teamwork.

Teamwork is the activity of working well together as a team [7]. Collaborative skills are qualities and skills that allow a professional to work well with others during conversations, projects, meetings or other collaborations. Teamwork skills depend on a specialist's ability to: communicate well and listen actively, be responsible and honest, have empathy and be able to collaborate [8].

In our lectures and practical classes we develop teamwork skills with the help of discussions, joint projects, and working in mini-groups. For example, during discussions the students are given tasks to show their opinion concerning a particular problem. Digital tools give a great opportunity for joint projects. The students prepare presentations with help of Good Slides or Canva. When working in mini-groups we give the students different types of tasks aimed at their future professional activity: solving problems in their community/city/town/village, preparing a community/city/town/village development plan, presenting their community/city/town/village as if they are leaders or public representatives of the above-mentioned places. Extracurricular work also plays an important role in the students' teamwork skills development. At our department we implement extracurricular work with the help of students' participation in different contests, taking part in conferences, round tables, and workshops. In our opinion, such approaches promote students' collaboration, and hence teamwork skills that are necessary for future public servants' professional training and adaptation to future activity.

Thus, students' adaptation to their future professional activity starts at university when they have chosen their career path. In this regard, teamwork skills development is very important for their adaptation to future professional activity.

Improving digital tools application in teaching academic disciplines for the students majoring in public management and adaptation is an issue for our future research.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ступеня «бакалавр» галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 р. № 1172. – URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/281-Publ.upr.ta.administruvannya-bakalavr.21.01.22.pdf>
2. Adaptation. *Cambridge Dictionary English Dictionary, Translations & Thesaurus*. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/adaptation>
3. Gonta I., Bulgac A. The Adaptation of Students to the Academic Environment in University. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. 2019. Vol. 11, no. 3. P. 34–44. URL: <https://doi.org/10.18662/rrem/137>
4. Petliovana L. Factors Influencing the Professional Adaptation of Future Specialists in the Economic Field. *Zhytomyr Ivan Franko state university journal. Pedagogical sciences*. 2022. № 3(110). С. 184–199. URL: [https://doi.org/10.35433/pedagogy.3\(110\).2022.184-199](https://doi.org/10.35433/pedagogy.3(110).2022.184-199)
5. Global Talent Trends: Data-Driven Insights into the Changing World of Work. *LinkedIn Business*. URL: <https://business.linkedin.com/talent-solutions/global-talent-trends>
6. The Future of Work 2021 Global Hiring Outlook *BrianHeger.com*. URL: <https://www.brianheger.com/the-future-of-work-2021-global-hiring-outlook-monster/>
7. Teamwork. *Oxford Learner's Dictionaries*. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/teamwork?q=teamwork> (
8. Keiling H. 7 Examples of Important Teamwork Skills. *Ideed Career Guide*. URL: <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/teamwork-skills>.

УДК 378.093.5:[338.486+392.72]

**ТУРИЗМОЛОГІЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ
УПРАВЛІННЯ В ТУРИЗМІ ТА ГОСТИННОСТІ****Л.В. Безкоровайна****Запорізький національний університет, м. Запоріжжя**

Постановка проблеми. Сучасний туризм є одним із провідних видів господарської діяльності більшості країни світу, що швидко оновлюється, інтегруючись з іншими сферами. Саме тому актуальним питанням сучасності є всебічне дослідження туристичної галузі. Це ставить нові завдання перед туризмознавством як провідною галуззю наукового знання й формує нові вимоги до професійної підготовки фахівців із управління в туризмі та гостинності, спрямованої на забезпечення сформованості світоглядного, інноваційного, наукового мислення особистості фахівця, готовності до професійного вдосконалення впродовж життя.

Основні напрями та вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців із управління в туризмі та гостинності містяться у засадах Конституції України (1996, ред. 2016), Законах України «Про вищу освіту» (2014), «Про освіту» (2017), «Про туризм» (2015); положеннях щодо: модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців, неперервності освіти, міжнародної співпраці, інтеграції в галузі освіти (Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ ст. (2002)); врахування потреб молоді та співвіднесення їх реалізації з економічними можливостями держави (Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (2017)); введення дисциплін з економічної, соціальної, культурної цінності туристичних обмінів (Глобальний етичний кодекс туризму (1999)); сприяння розвитку туристичної освіти (Осакська декларація тисячоліття (2001)); сталого розвитку туризму (Резолюція 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН ((2015)); вдосконалення системи підготовки згідно з умовами регіонального ринку праці (Стратегія регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 р. (2019)).

Основна мета полягає в дослідженні туризмології як навчальної дисципліни в системі підготовки фахівців із управління в туризмі та гостинності.

Виклад основного матеріалу. Проблема професійної підготовки майбутніх фахівців із управління в туризмі та гостинності в закладах вищої освіти знайшла своє відображення при вирішенні широкого кола теоретичних і практичних питань у працях, спрямованих переважно на дослідження: філософії освіти (В. Андрущенко, В. Кремень, В. Огнев'юк та ін.); неперервної професійної освіти (С. Гончаренко, Н. Ничкало, С. Сисоєва та ін.); розвитку особистості фахівця в ході професійної підготовки (В. Рибалка, В. Семиченко, Л. Сущенко та ін.); педагогічної технології (В. Беспалько, Л. Петренко, Г. Селевко та ін.). На увагу заслуговують праці, присвячені різним питанням туризму (О. Бейдик, М. Бойко, О. Любіцева, М. Мальська та ін.). Важливі є також дослідження з питань туризмології і туризмознавства,

що розкрито в роботах: Н. Крачило, О. Кручека, В. Пазенка, В. Федорченка та ін.

Значущість професійної підготовки майбутніх фахівців із управління в туризмі та гостинності до професійної діяльності позначається на таких функціях, як: *суспільна* – розвиток туризму як соціально-економічної інфраструктури, міжнародного взаємозв'язку й співробітництва; *культурологічна* – розвиток гармонійної, полікультурної особистості із цілісним науковим світоглядом щодо світової, міжнародної ролі туризму в культурному об'єднанні людства; *особистісна* – інтелектуальний, психологічний, професійний розвиток, становлення національної свідомості; *гуманітарна* – розвиток творчого потенціалу особистості, обізнаності, прагнення до самовдосконалення, поширення знань; *політична* – усвідомлення професії в туризмі як дієвого засобу збереження миру й взаєморозуміння суспільства.

Метою курсу «Туризмологія» в системі професійної підготовки майбутніх фахівців із туризмознавства та гостинності є узагальнення накопичених знань у період вивчення туризмознавчих дисциплін, створення цілісного уявлення про туризм як соціальний інститут, як певну форму природно-суспільного буття та життєдіяльності людини, яка подорожує.

Основним завданням навчальної дисципліни є: визначити сутність теорії туризму як інноваційної наукової соціоекономічної та гуманітарної дисципліни; розкрити у понятійний спосіб основні смислові значення туризму, ознайомити з його словниково-категоріальним апаратом; систематизувати наукові підходи до розуміння феномену туризму, з'ясувати генезу та еволюцію туризмологічного знання, визначити зміст основних туризмологічних концепцій; осмислити структуру туризмологічного знання, його системну архітектуру, органічну узгодженість усіх частин; з'ясувати функції туризмологічного знання, його суспільне призначення; виявити діалектику зв'язків між теорією та практикою туристської діяльності.

Серед програмних компетентностей, якими мають оволодіти здобувачі за спеціальністю управління в туризмі та гостинності, є такі, як: ІК: здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики; ЗК 1: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу нових та комплексних ідей; ЗК 2: здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях; ЗК 15: здатність до особистісного та професійного розвитку; СК 6: здатність до засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за спеціальністю «Професійна освіта», оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку; СК 7: знання та розуміння предметної області та професійної діяльності у галузі освіти.

Також програмою дисципліни передбачено отримання таких програмних результатів навчання, як: ПРН 7: оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичній діяльності; здійснювати абстрактний аналіз, оці-

нку і синтез нових та комплексних ідей; демонструвати відданість їх розвитку у передових контекстах професійної та наукової діяльності; ПРН 16: виявляти та вирішувати проблеми, самостійно приймати обґрунтовані рішення, забезпечувати їх виконання; здійснювати планування та управління своїм часом; демонструвати ініціативність, лідерство та автономність у професійній та науковій діяльності; ПРН 17: забезпечувати безперервний саморозвиток та самовдосконалення протягом життя.

Методичні рекомендації щодо виконання практичних завдань, індивідуальних дослідницьких завдань розміщені на платформі Moodle.

Висновки. Потреби галузі туризму на сьогодні значною мірою зосереджені на необхідності адекватного кадрового забезпечення всіх напрямів розвитку, видів і форм туризму. Основне протиріччя полягає в багатопрофільному характері туристичної діяльності, що, з одного боку, потребує фахівців різних професій, спеціальностей, кваліфікацій, а з іншого – в принципово нових технологіях обслуговування туристів і екскурсантів, потреби в яких виникають згідно розвитку суміжних галузей народногосподарського комплексу і формування фахівців із суміжних видів професійної діяльності. Актуальною проблемою світової туристичної спільноти є дослідження предмету туризму, визначення його теоретико-методологічних основ, наукового обґрунтування, висвітлення нагальних проблем організації туристичної діяльності, прогнозування перспектив сталого розвитку туризму, створення основ для вирішення складних питань цієї галузі, оскільки вона працює в умовах інформаційного, технологічного, глобалізованого всесвіту, що і є предметом вивчення туризмології.

Перспективи подальших розробок вбачаються нами в розгляді методології наукових досліджень фахівців із управління в туризмі та гостинності під час написання ними кваліфікаційних робіт.

Список літератури:

1. Beskorovaynaya L., Makovetska N., Naumchuk V., Sydoruk A., Panchenko V. (2022). Model of Professional Training of Future Specialists in Tourism in Higher Education Institutions of Ukraine, *Journal of Hospitality & Tourism Education*, DOI: 10.1080/10963758.2022.2123338
2. Безкоровайна Л. В. Професійна підготовка майбутніх фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах : монографія. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2017. 370 с. ISBN 978-966-599-556-2
3. Безкоровайна Л. В. Системна модель професійної підготовки майбутніх фахівців із туризмознавства та алгоритм її продуктивного застосування і прогнозованого розвитку у вищих навчальних закладах. *Інформаційні технології в освіті*. Херсон: ХДУ, 2017. № 30. С. 62–70.
4. Безкоровайна Л. В. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Запоріжжя, 2018. 713 с. URL: <http://surl.li/cidsq>

УДК 378.147.091.3:001.8]:[348.486+392.72](076.5)

**МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ФАХІВЦІВ ІЗ
УПРАВЛІННЯ В ТУРИЗМІ ТА ГОСТИННОСТІ ПІД ЧАС
НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ****Л.В. Безкоровайна****Запорізький національний університет, м. Запоріжжя**

Постановка проблеми. На сьогодні залучення людей до діяльності в індустрії туризму потребує кваліфікованої підготовки фахівців. Вимоги сфери туризму в нових світових умовах переважно зосереджені на необхідності різнозначного кадрового забезпечення всіх напрямів формування, розвитку, різноманітних видів і форм туристичної галузі. Основні протиріччя полягають, по-перше, в своєрідному багатoproфільному характері туристичної діяльності, що, безумовно, потребує фахівців різних професій, спеціальностей, кваліфікацій; по-друге, – в оновлених відповідно до світового туристичного ринку технологіях підвищення якості розробки та надання туристичних послуг; аналізу, планування, організації й прогнозування розвитку туристичної індустрії; сучасних методів обслуговування туристів та екскурсантів відповідно до їх потреб і вимог, що, безсумнівно, диктує закладам вищої освіти впровадження оновлених, сучасних форм, методів, засобів, інноваційних технологій, педагогічного новаторства, спрямованих на ефективність процесу формування готовності майбутніх фахівців з туризму та гостинності до професійної діяльності. Наявність професійних кадрів – запорука успішного функціонування й вдосконалення всіх компонентів туристичної справи, в багатьох країнах світу підготовка професіоналів з туризму здійснюється на належному рівні, а в Україні цей освітній напрям розвинутий ще не достатньо. Тож, підготовка фахівців із управління в туризмі та гостинності є актуальною й важливою на сьогодні в освітній системі України.

Основна мета полягає у вивченні методології наукових досліджень фахівців із управління в туризмі та гостинності під час написання ними кваліфікаційних робіт.

Виклад основного матеріалу. Враховуючи законодавчу основу, зважаючи на дослідження вчених щодо визначення компетенцій фахівців з туризму та гостинності, з огляду на специфіку їх професійної діяльності, визначено відповідні ключові компетенції: *соціальна* (соціальний інтелект, розуміння ситуації, швидке реагування на неї; знання процесів, що протікають в суспільстві; володіння засобами вербальної й невербальної комунікації, іноземними мовами, взаєморозуміння в процесі спілкування; полікультурність; рефлексія; самопрезентативні вміння; прогнозування, цілеспрямованість; безперервна освіта; творчість; відповідальність); *організаційно-управлінська* (знання технології туристичної діяльності; уміння й навички з менеджменту туризму; здатність організовувати ефективну роботу колективу, керувати працівниками, застосовуючи сучасні методи управління); *інформаційно-проектна* (на-

вички роботи з комп'ютером як засобом управління інформацією; здатність працювати з інформацією в глобальних комп'ютерних мережах, з різними джерелами, включаючи мережеві ресурси Інтернет; використання в науково-дослідній, пізнавальній, проєктній діяльності професійні навички роботи з інформаційними технологіями; уміння розробляти туристичний проєкт із застосуванням інформаційних технологій, готувати пропозиції (концепції, програми, плани, бізнес-плани, проєкти) щодо визначення стратегічних цілей і завдань розвитку туризму регіону й держави); *науково-дослідна* (здатність самостійно виконувати роботу, пов'язану з вирішенням дослідних завдань туристичного напрямку; наявність стійкої мотивації до самонавчання, самовдосконалення, самооцінки; самостійності, відповідальності, організованості, самоаналізу, здатності до співпраці, самонавчання, аналітичних якостей, критичного мислення, творчості, рефлексивної самореалізації, прагнення до особистісного, професійного вдосконалення та безперервної освіти впродовж життя).

Зважаючи на зазначене, організація активізації науково-дослідної діяльності майбутніх фахівців із управління в туризмі та гостинності поєднує такі взаємопов'язані форми, як: аудиторна самостійна робота, що здійснюється безпосередньо під керівництвом викладача; позааудиторна самостійна діяльність студентів; творча, що полягає у науково-дослідній та інноваційно-проєктній діяльності майбутніх фахівців.

Активізація науково-дослідної діяльності майбутніх фахівців з туризмознавства відбувається шляхом запровадження в освітній процес:

- активних форм (студент↔викладач): індивідуальні заняття; конспектування лекцій; отримання консультацій щодо надання роз'яснень з питань дисципліни; отримання консультацій щодо виконання завдань курсових і дипломних робіт; отримання консультацій щодо підготовки наукових доповідей, статей, рефератів, конкурсних робіт; туристичних проєктів;

- інтерактивних форм (студент↔викладач, студент↔студент, студент↔роботодавець): аналіз ділових ситуацій (кейсів); моделювання ділових ситуацій; проєктна діяльність; творчі завдання; професійно спрямовані завдання; розробка туристичних проєктів; виступ з доповіддю; виступ на конференції; підготовка презентації; проєктна інтеграція; комплексні завдання.

Слід підкреслити, що підсумковою атестацією здобувачів магістерського рівня вищої освіти є написання кваліфікаційної роботи магістра, що передбачає розв'язання складної задачі або проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері туризму і рекреації. Кваліфікаційна робота та її публічний захист є найважливішим показником наявних професійних теоретичних знань і практичних умінь у майбутніх професіоналів туристичної галузі та гостинності.

Кваліфікаційна робота є завершеним самостійним дослідженням, у ході виконання якого здобувачі проявляють високий рівень наукової творчості, проводять глибоку аналітичну роботу, розробляють необхідні опитувальники і проводять опитування респондентів, створюють проєкти, рекомендації то-

що, використовуючи різноманітні методи дослідження та новітні інформаційні технології для опрацювання їх результатів. Тематика кваліфікаційних робіт формується на основі особливостей сфери туризму і гостинності, а сформована тема фіксується заявою здобувача магістерського рівня вищої освіти. Структура роботи має відображати викладення дослідницьких матеріалів із послідовним їх поглибленням у ході дослідження. У будові роботи визначається п'ять періодів як неодмінні взаємозалежні частини: обґрунтування проблеми, підбір і аналіз матеріалів, проведення дослідження, розгляд та опис результатів дослідження, теоретичні висновки й прикладні рекомендації. Важливим елементом є наявність опрацьованих нормативних документів, положень, що є основою функціонування туристичної галузі й індустрії гостинності.

Висновки. Отже, мета активізації науково-дослідної діяльності майбутніх фахівців з туризму та гостинності полягає у: формуванні стійкої мотивації: внутрішньої (усвідомлення залежності професійної кар'єри від результатів навчання); зовнішньої (схильність і здатність до навчання); процесуальної (навчальної) (розуміння корисності виконуваної роботи); активному розвитку творчої ініціативи, самостійності, відповідальності, організованості; поглибленні, поширенні системи теоретичних знань; розвитку дослідних умінь, навичок; формуванні пізнавальних здатностей; систематизації та закріпленні отриманих теоретичних знань, практичних умінь і навичок; формуванні соціальних, комунікативних, інформаційних, автономізаційних компетенцій; розвитку самостійного інноваційного мислення, здатностей до саморозвитку, самовдосконалення, самореалізації; опануванні вміннями проєктування, моделювання; формування й розвитку стійкої мотивації до самовдосконалення готовності до майбутньої професійної діяльності; створення підґрунтя для кар'єри впродовж життя. *Перспективи подальших розробок* вбачаються нами в розгляді інформаційних технологій в системі професійної підготовки фахівців із туризму та гостинності.

Список літератури:

1. Безкоровайна Л., Пиптюк П., Наздровецька В. Методологія наукових досліджень в туризмі та гостинності під час написання кваліфікаційних робіт майбутніх фахівців із туризму. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика : збірник наукових праць* / Гол. ред. Г. П. Шевченко. Том 102 № 3 (2021) Сєверодонецьк: вид-во СХУ ім. В. Даля, 2021, С. 19-26.

2. Безкоровайна Л. В. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Запоріжжя, 2018. 713 с. URL: <http://surl.li/cidsq>

3. Безкоровайна Л.В., Сидорук А.В., Криволапов Е.А. Методичні рекомендації до написання кваліфікаційних робіт для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Туризм» освітньо-професійної програми «Туризмознавство і гостинність». Запоріжжя : Запорізький національний універ-

ситет, 2022. 42 с.

4. Косовщук А., Безкоровайна Л. Науково-дослідна робота у професійній підготовці майбутніх фахівців з туризму в закладах вищої освіти. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Педагогічні науки. 2021. Вип. №1. Бердянськ: БДПУ. С. 248-255. <http://surl.li/bwblx>

УДК 371.315.6:51

СТРУКТУРА СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ

А.М. Зельницький, О.А. Заболотний
Національний університет оборони України
імені Івана Черняхівського, м. Київ

Постановка проблеми. Конституційно закріплений курс розвитку нашої держави на європейську та євроатлантичну інтеграцію, необхідність професіоналізації і наближення Збройних Сил України (ЗСУ) до стандартів НАТО – ці та інші фактори актуалізували проблему забезпечення якості професійної військової освіти. На сьогодні темпи її вирішення не повною мірою відповідають потребам суспільства і держави, що потребує відповідного системного розгляду зазначеної проблеми.

Мета. Викласти погляди на формування структури системи забезпечення якості професійної військової освіти на критеріальній основі та уточнити відповідно до них певні поняття категорійного апарату з урахуванням стандартів НАТО.

Виклад основного матеріалу. Поняття “забезпечення якості освіти” в Законах України “Про освіту” та “Про вищу освіту” відсутнє, хоча й представлене певними структурними складниками. При цьому жодним чином не згадується про результати навчання як основну мету забезпечення якості освіти. Проте країни Болонського процесу в Європейському просторі вищої освіти практично повністю перейшли від моделі забезпечення якості шляхом визначення необхідних ресурсів до моделі забезпечення якості на основі результатів. Отже розглянемо запропоновані авторами визначення двох основних понять, які є базовими у контексті досліджуваної проблеми:

1. *Професійна військова освіта (ПВО)* – спеціалізована освіта військового спрямування з підготовки військових фахівців для сил безпеки і оборони України в структурі неформальної освіти, яка здобувається за освітніми програмами на відповідних рівнях військової освіти (тактичному, оперативному, стратегічному) у системі курсової підготовки і спрямована на гарантоване досягнення запланованих результатів навчання відповідно до стандартів освіти, що забезпечують ефективне виконання здобувачами ПВО службових

(бойових) функцій у військах (силах) і набуття взаємосумісності зі збройними силами держав-членів НАТО;

2. *Забезпечення якості ПВО (ЗЯПВО)* – процес створення органами управління військовою освітою та закладами (структурами) військової світи надійних умов здійснення ефективної освітньої діяльності та постійного їх підтримання у належному стані з метою гарантованого досягнення здобувачами освіти запланованих результатів навчання (сформованості визначених компетентностей) шляхом впровадження заходів внутрішнього, зовнішнього забезпечення якості освіти та освітньої діяльності, а також залучення незалежних установ до оцінювання якості освіти.

Зміст представлених понять та підходи до їх структуризації розроблено на основі проведення системного аналізу відповідної джерельної бази [1 – 4], у тому числі – стандартів НАТО у сфері військової освіти. Запропонована структура ЗЯПВО включає вісім наведених нижче видів забезпечення з диференціацією їх на певні критерії.

Кадрове забезпечення освітньої діяльності – відповідність:

1.1 Своєчасності укомплектування посад наукових і науково-педагогічних працівників (Н і НПП) на конкурсній основі штатному розкладу

1.2 Систематичності ротації Н і НПП у війська (не рідше одного разу на п'ять років)

1.3 Періодичності підвищення кваліфікації у вітчизняних закладах військової освіти потребам Н і НПП

1.4 Підготовки Н і НПП та здобувачів військової освіти у відповідних структурах НАТО на основі проведення конкурсного відбору потребам закладів військової освіти

1.5 Кількісної та якісної складових набору кандидатів на навчання у заклади військової освіти за спеціальностями і спеціалізаціями потребам замовників на підготовку військових фахівців

Правове забезпечення – відповідність:

2.1 Нормативно-правових актів основним напрямом, визначеним у Стратегії розвитку вищої військової освіти в Україні на 2022 – 2032 роки

2.2 Відомчих керівних документів сучасним потребам Збройних Сил України та закладів військової освіти

Матеріально-технічне забезпечення – відповідність:

3.1 Стану матеріально-технічної бази за місцем дислокації закладів військової освіти вимогам освітніх стандартів

3.2 Стану польової матеріальної бази закладів військової освіти вимогам освітніх стандартів

Навчально-методичне забезпечення – відповідність:

4.1 Змісту освітніх програм вимогам стандартів професійної військової освіти, вимогам замовників на підготовку військових фахівців та потребам військ

4.2 Структури і змісту освітніх програм стандартам НАТО

4.3 Відсоткової частки практичної складової освітньої програми вимогам професійних стандартів

4.4 Оперативності корегування змісту робочих програм навчальних дисциплін потребам замовників на підготовку військових фахівців

4.5 Розроблених компетентнісних моделей підготовки військових фахівців вітчизняним стандартам професійної освіти, стандартам НАТО та поглядам здобувачів освіти

4.6 Застосовуваних методик навчання і педагогічних технологій сучасним освітнім практикам

4.7 Якості отриманих консультативних послуг від Н і НПП освітнім потребам здобувачів військової освіти

4.8 Організації навчання за індивідуальними освітніми траєкторіями освітнім потребам здобувачів військової освіти

Інформаційне забезпечення – відповідність:

5.1 Наявності у бібліотечному фонді вітчизняних та закордонних фахових періодичних видань за напрямками підготовки (в електронній і паперовій формах) та електронних каталогів потребам учасників освітнього процесу

5.2 Оперативності надання бібліотечних послуг потребам учасників освітнього процесу

Морально-психологічне забезпечення – створення:

6.1 Сприятливого морально-психологічного клімату (МПК) у первинному навчальному колективі

6.2 Сприятливого МПК у закладі військової освіти та його структурних підрозділах

Забезпечення усталеного зворотного зв'язку:

7.1 Із військами (силами) – відгук з військ на випускника закладу військової освіти (після першого року служби на посаді призначення)

7.2 Із замовниками на підготовку військових фахівців (постійно)

7.3 Із випускниками закладів військової освіти (постійно)

Побутове забезпечення – створення належних умов:

8.1 Проживання; 8.2 Харчування; 8.3 Санітарно-гігієнічних; 8.4 Клінічних; 8.5 Естетичних.

Висновки. Розроблена на засадах системного підходу структура ЗЯП-ВО відповідає стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості освіти в Україні та Європейському просторі вищої освіти і є підґрунтям для сертифікації професійної військової освіти за стандартами держав-членів НАТО.

Перспективи подальшого дослідження порушеної проблеми вбачаємо у розробленні методики вимірювання та оцінювання ефективності функціонування системи забезпечення якості професійної військової освіти для подальшого її впровадження в педагогічну практику закладів військової освіти.

Література

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022 – 2032 роки
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 1997 р. № 1410 (в редакції постанови КМУ від 30 грудня 2022 р.) Концепція трансформації системи військової освіти
3. Монографія: Зельницький А., Заболотний О., Васильєв О., Шабатіна Н. Теоретико-методологічні засади управління змінами в системі військової освіти. Київ: НУОУ ім. Івана Черняховського, 2022, 324 с.
4. Зельницький А. М. Система забезпечення і гарантування якості вищої військової освіти: процес і результат // Збірник наукових праць “Військова освіта” НУОУ імені Івана Черняховського. – 2018. – № 1 (37). – С. 101-114.

УДК 61:378.018.43/.147.091-027.22:004]-054.6

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ НА КЛІНІЧНІЙ КАФЕДРІ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО ФОРМАТУ НАВЧАННЯ

Т.В. Чабан, О.М. Усиченко, К.М. Усиченко, М.І. Чубач
Одеський національний медичний університет, м. Одеса

У сучасних умовах забезпечення якості освіти залишається основною метою роботи викладацького складу закладів вищої освіти. В Одеському національному медичному університеті система внутрішнього забезпечення якості освіти (СВЗЯО) є складовою національної системи забезпечення якості вищої освіти та загальної системи управління університету. Система функціонує відповідно розробленим документам «Положенню про організацію освітнього процесу в ОНМедУ» та «Положенню про якість освітнього процесу».

Метою СВЗЯО в ОНМедУ є досягнення позитивної динаміки якості підготовки здобувачів вищої медичної освіти шляхом забезпечення відповідності освітньої діяльності вимогам державних освітніх стандартів та потребам стейкхолдерів.

Завданнями СВЗЯО є підготовка здобувачів освіти у відповідності до вимог сучасного ринку праці медичних працівників та на основі Зальцбурзьких принципів (2010), забезпечуючи вимоги та очікування здобувачів освітніх послуг ОНМедУ, роботодавців та органів державної влади й управління та інших стейкхолдерів; моніторинг та оцінювання якості освітнього процесу ОНМедУ на всіх етапах його реалізації; своєчасне виявлення чинників, що впливають на якість освіти та якість освітньої діяльності, та причин відхилень фактичних якісних показників від внутрішніх і зовнішніх нормативів, а також пошук та реалізація шляхів їхнього усунення; встановлення відповід-

ності якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в ОНМедУ вимогам державних стандартів та інших нормативно-правових документів в сфері вищої медичної освіти.

Підготовка іноземних здобувачів вищої освіти в ОНМедУ в поточному навчальному році проводиться у змішаному форматі, який передбачає комбінацію очного навчання для здобувачів, що повернулися до України, та дистанційного варіанту для тих здобувачів, що залишаються у своїй країні. Кількість здобувачів очної та дистанційної форми навчання у групі може бути різною, тому виникає необхідність використання різних форм проведення практичних занять.

Основна форма – це співбесіда. Викладач запитує здобувачів відповідно теми практичного заняття, головних аспектів певного інфекційного захворювання; здобувачі відповідають на поставлені запитання. Протягом дискусії викладач має змогу виявити труднощі, що виникли у вивченні матеріалу, та усунути їх, звернути увагу на деякі особливості перебігу інфекційної хвороби. Здобувачі отримують додаткову інформацію стосовно обговорюваної теми, яка використовується в подальшому в практичній діяльності. Цей метод сприяє розвитку у здобувачів клінічного мислення, вмінню висловлювати свої думки, удосконалення культури усного мовлення. Але співбесіда потребує значних зусиль і майстерності від викладача: коректно ставити запитання, спонукати здобувачів до активної участі у дискусії, уважно слухати відповіді та об'єктивно їх оцінювати.

Саме практична перевірка з метою опанування клінічних компетентностей є найбільш важливою в умовах клінічних кафедр, в тому числі кафедри інфекційних хвороб. Для здобувачів очної форми навчання використовується традиційний захід – робота у відділення КНП «Міська клінічна інфекційна лікарня» ОМР. Здобувач вищої освіти має можливість зібрати анамнез у хворого (викладач виконую функцію перекладача та за потребою підказує необхідні питання), провести об'єктивне обстеження хворого. В подальшому проводиться дискусія з залученням всіх здобувачів групи для складання плану обстеження конкретного хворого, а також необхідних напрямків його лікування.

Саме на практичних заняттях відбувається формування соціальних навичок *soft skills*, компетентностей, необхідних майбутнім лікарям для подальшої роботи.

З метою підвищення якості навчального процесу на кафедрі інфекційних хвороб обов'язково після завершення циклу проводиться опитування здобувачів, що дозволяє оцінити обрані методи навчання та вдосконалити їх. Такий підхід спонукає викладачів до пошуку нових ефективних методів навчання, відпрацювання їх зі здобувачами вищої освіти.

Отже, на сучасному етапі розвитку педагогічної науки необхідним є безперервне вдосконалення якості освітнього процесу відповідно до змін внутрішнього та зовнішнього середовища.

УДК: 61: 378.147

**ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК
У ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ****Г.К. Копійка, Т.Ю. Кравченко, Н.Г. Лотиш**
Одеський національний медичний університет, м.Одеса

Постановка проблеми: Враховуючи військові умови сьогодення більшість навчальних закладів в Україні перейшли на дистанційну, або гібридну форму навчання. Перед викладачами стоїть задача забезпечення високого рівня навчання за допомогою дистанційних технологій та організація належного контролю отриманих знань здобувачами освіти [1,2].

Мета: Надання якісної професійної освіти лікарям – інтернам за спеціальністю «Педіатрії» на етапі післядипломної освіти, удосконалення їх професійних та комунікативних навичок.

Виклад основного матеріалу: Кафедра педіатрії №3 Одеського національного медичного університету надає післядипломну освіту лікарям – інтернам зі спеціальності «Педіатрія». Враховуючи наявність практичної частини в курсі навчання лікарів – інтернів з обов'язковим відпрацюванням практичних навичок, ми використовуємо гібридну форму навчання, яка поєднує дистанційне навчання та практичні заняття на клінічних базах кафедри.

Дистанційне навчання відбувається з використанням платформи Teams в режимі реального часу. Дистанційні зустрічі мають певний план роботи, який передбачає подачу нового матеріалу із демонстрацією відео тематичного хворого, дискусію з теми, що вивчається та перевірку засвоєного матеріалу шляхом вирішення клінічних задач.

З метою удосконалення комунікативних навичок, при спілкуванні з лікарями – інтернами викладачі користуються запитаннями відкритого типу: «як?», «яка ваша думка?», «чому?» і т.д. Ведення діалогу в подібному ракурсі спонукає здобувачів освіти до більш широкого мислення та тренує вміння обґрунтовувати свою думку, що є корисною практикою для майбутніх лікарів.

Контроль отриманих знань шляхом вирішення клінічних задач також спонукає лікарів – інтернів до індивідуальної роботи, яка вимагає мислення та творчого підходу у виконанні. Унікаємо класичних запитань формату «питання - відповідь», які можна легко знайти в будь якому джерелі інформації. Контрольні запитання зазвичай є короткими та при задовільному засвоєнні матеріалу не потребують багато часу для відповідей, але разом із тим є віртуальним прикладом ситуацій із реального клінічного життя.

Дистанційне навчання обов'язково вимагає надання зворотного зв'язку, який має бути максимально якісним та враховувати індивідуальні якості лікаря – інтерна [3]. Викладач регулярно та своєчасно надає коментарі або відгуки на кожному занятті. Розподіл лікарів – інтернів на міні групи до 10 здобувачів освіти в кожній, дозволяє забезпечити регулярність зворотного

зв'язку. Викладач не тільки відмічає неправильні відповіді, а також розтлумачує помилки та пояснює, як треба було виконати завдання та що саме потребує доопрацювання. Також намагаємося дотримуватися принципу збалансованості, який має на меті надання здобувачу освіти не лише інформації про помилки, а й додавання позитивної нотки у спілкування, а саме акцентування уваги на правильних відповідях, похвала, підбадьорювання. При цьому, з порадами важливо не перебільшити, бо надмірна їх кількість, навіть якщо вони корисні, може дезорієнтувати [4].

Практична частина курсу проходить на клінічних базах кафедри, з можливістю доступу лікарів – інтернів до реальних пацієнтів. Дитяча лікарня розташована у типовій будівлі, яка має сховище, що відповідає санітарно – епідеміологічним умовам під час військового стану. Лікарі – інтерни допускаються до практичних занять при наявності щеплень від коронавірусної інфекції та з дотриманням загальних санітарно – епідеміологічних умов лікарні. Під час повітряної тривоги заняття переривається, пацієнти, персонал лікарні та лікарі – інтерни спускаються до сховища.

Маючи доступ до ліжка реального хворого пацієнта, лікарі – інтерни всебічно розкривають свій індивідуальний потенціал. З пацієнтом лікарі – інтерни працюють здебільшого самостійно, результати роботи обговорюють з лікарями – кураторами відділення та із співробітниками кафедри. В даному випадку мета індивідуальної роботи лікаря – інтерна з пацієнтами полягає в тренуванні та удосконаленні практичних та комунікаційних навичок, а також стимулює дослідницький та творчий інтерес майбутніх лікарів.

Найцікавіші клінічні випадки з рідкісними захворюваннями, або атипичним перебігом хвороби стають предметом наукових досліджень лікарів – інтернів. Результати власних спостережень обговорюються на регулярних засіданнях студентського наукового товариства та на щорічних конференціях молодих вчених в різних медичних вишах країни.

За останні роки роботи наукового товариства ми спостерігаємо тенденцію збільшення інтересу лікарів – інтернів саме до підготовки доповідей у секції клінічних випадків. Пояснюють це майбутні лікарі тим, що така робота наближає їх до реального життя, дозволяє зануритися у світ диференційної діагностики, а отже провести складний діагностичний пошук і ознайомитися з доступними на сьогоднішній день сучасними міжнародними джерелами та алгоритмами надання медичної допомоги.

Робота безпосередньо з пацієнтом, як то: спілкування з дитиною, розмова з батьками, збір безпосереднього та віддаленого анамнезу потребують неабияких комунікативних навичок від майбутніх лікарів [3]. Вміння знаходити спільну мову з дитиною і водночас зосередитися на тонкощах анамнезу, аби нічого не пропустити – корисна практика для лікарів – інтернів, особливо, якщо справа стосується складних випадків з тривалою історією хвороби та багатьма складовими.

Під час підготовки до виступу на конференціях велика увага приділяється культурі мовлення, як компоненту комунікації. Вміння донести до ау-

диторі важливість та актуальність теми дослідження, стисло викласти основні позиції та зробити лаконічні висновки – аспекти, які оцінює журі [4].

Висновки та подальші перспективи: Залучання майбутніх лікарів до розбору цікавих клінічних випадків стимулює дослідницький й творчий інтереси. Написання лікарями - інтернами наукових тез сприяє розвитку та здобуттю навичок академічного письма, а глибоке занурення у клінічну проблему є потужною стартом для подальшого професійного розвитку.

Кінцевий зворотний зв'язок від здобувачів освіти ми зазвичай отримуємо наприкінці курсу у вигляді анонімного анкетування. Опрацювавши відповіді лікарів - інтернів на запитання щодо якості наданої їм освіти, робимо відповідні висновки, опрацьовуємо помилки, удосконалюємо алгоритм навчання.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. (2019). Вилучено з https://msu.edu.ua/library/wp-content/uploads/2019/11/methods_2019-final.pdf.
2. Flower Darby. How To Be a Better Online Teacher. URL: <https://www.chronicle.com/interactives/advice-online-teaching?cid=cp234>
3. Holly Fiock, Heather Garcia. How to Give Your Students Better Feedback With Technology. URL: <https://www.chronicle.com/article/how-to-give-your-students-better-feedback-with-technology/>
4. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) - Американські Ради. – Назва з екрану. – Режим доступу: <http://www.saiup.org.ua/>.

УДК:61:378.001.9

ДІЛОВА ГРА ЯК ОДИН З ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Т.Ю. Кравченко, Г.К. Копійка, Н.Г. Лотиш

Одеський національний медичний університет, м.Одеса

Постановка проблеми: Незважаючи на воєнний стан, завдання викладачів – це забезпечення подальшого професійного зростання на етапі після-дипломної освіти лікарів-інтернів-педіатрів. Інтернатура – остання ланка у підготовці лікаря до самостійної практичної діяльності. Формування професійних компетенцій лікаря-інтерна передбачає оволодіння ним системою професійних знань, умінь та навичок. Одним з важливих моментів навчання є використання інтерактивних методів, які допомагають розкрити творчий потенціал майбутніх лікарів.

Мета: Підвищення ефективності освітнього процесу при підготовці лікарів-інтернів з використанням ділової гри як одного з інтерактивних методів навчання.

Виклад основного матеріалу: На кафедрі педіатрії №3 з післядипломною підготовкою ОНМедУ навчаються лікарі-інтерни-педіатри. В своїй роботі ми активно використовуємо університетську платформу дистанційного навчання TEAMS, на яку винесені всі необхідні кафедральні матеріали щодо підготовки інтернів-педіатрів.

Використання інтерактивних методів навчання допомагає розвитку навиків клінічного мислення, вирішення ситуаційних проблем. Інтерактивні методи захоплюють слухачів, пробуджують в них інтерес та мотивацію, навчають самостійному мисленню та діям. Їх застосування дозволяє використовувати не тільки набуті професійні знання, але й такі необхідні в роботі почуття та емоції, що дозволяють більш творчо підійти до використання практичних та теоретичних навичок у сучасній медицині [1]. Застосування у медичній освіті ігрових технологій, а саме ігор-ситуацій, ігор-дискусій, ролевих та ділових ігор, створює умови для формування навчальної діяльності і відпрацювання професійних знань, вмінь та навиків. Окремі елементи ігрових методів навчання можливо застосовувати в усіх видах педагогічної діяльності: лекціях, практичних та семінарських заняттях. Одним з видів такої роботи з лікарями-інтернами є ділові ігри. Вони характеризуються тим, що перед майбутніми лікарями ставиться певне завдання або проблема і розподіляються ролі між учасниками її рішення. Ділова гра використовується як метод оволодіння професійною діяльністю за допомогою її моделювання, близької до реальних умов. У процесі таких занять лікарі-інтерни вчаться спілкуватися, взаємодіяти, критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу конкретних ситуацій [2]. Формування логічних ланцюжків мислення та стимулювання процесу навчання майбутніх медиків свідчить про необхідність впровадження більшої кількості нестандартних підходів до викладання матеріалу [3].

Підготовка до проведення ділової гри обов'язково починається з підготовки викладачем кафедри сценарія з питань діагностики та лікування різних захворювань у дітей, моделювання конкретної ситуації, підготовки медичної документації, розподілу ролей між лікарями-інтернами. Дуже важливим є мінімальне втручання викладача в процес. Але при необхідності він може ставити навідні питання учасникам гри. Підсумком ділової гри є постановка заключного діагнозу і складання плану лікування хворого. Наприкінці викладач обов'язково відмічає як позитивні моменти кожного учасника інтерактивного процесу, так і недоліки, які були зафіксовані ним на занятті. Проведення таких інтерактивних методів навчання сприяє формуванню клінічного мислення майбутнього фахівця, вчить працювати в команді, приймати самостійні рішення, проводити дискусії.

Висновки та подальші перспективи: Зважаючи на вищезазначене, метою проведення ділових ігор на етапі післядипломної підготовки є пок-

ращення теоретичних знань і практичних знань лікарів-інтернів, формування комунікативних навичок. Використання ділових ігор та інших методів інтерактивного навчання на етапі підготовки лікаря-інтерна допоможе у майбутньому бути готовими до вирішення різних проблем в їх професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Ждан В.М. Сучасні інтерактивні методи в підготовці сімейного лікаря. В.М. Ждан, М.Ю. Бабаніна, Є.М. Кітура, М.В.Ткаченко, О.А. Кир'ян. Вісник проблем біології і медицини. – 2019. – Вип. 3 (152). – С. 239–242.
2. Дащук А.М., Чернікова Л.І. Особливості організації та проведення навчання лікарів-інтернів за фахом «дерматовенерологія». Матеріали 43-ї науково-методичної конференції, присвяченої 50-річчю започаткування інтернатури в Харківському національному медичному університеті / кол. авт. – Харків: ХНМУ, 2017. – 100 с.
3. Криворучко І. А., Фірсик Т. М. Ділова гра як метод формування клінічного мислення у студентів-медиків в умовах дистанційного навчання. Матеріали LIV навчально-методичної конференції ХНМУ. – Харків. – 2021 р.

УДК 37.018.4:004.9

ПРОКТОРИНГ В СИСТЕМІ ОСВІТИ

І.В. Бацуровська

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

Прокторинг - це процедура контролю за ходом дистанційного випробування. Це процедура контролю на онлайн-іспиті або тестуванні, де за всім процесом спостерігає адміністратор - проктор. Він стежить за діями екзаменованого за допомогою веб-камери і бачить, що відбувається на моніторі комп'ютера. Така технологія дозволяє підтвердити особу кандидата, об'єктивно оцінити його знання, виключити шпаргалки та інші прийоми на іспиті. При цьому випробуваний і проктор можуть знаходитись у різних куточках планети.

Вперше прокторинг почали використовувати в Америці у 2008 році. Компанія ProctorU, яка і створила цю систему, використала прокторинг для дистанційного контролю за іспитом. Тоді за студентами стежив адміністратор через веб-камеру та самостійно фіксував усі порушення. З тих пір технології пішли вперед, багато що автоматизували і прокторинг стали проводити трьома способами:

1. проктор-людина - адміністратор стежить за перебігом іспиту через веб-камеру та фіксує порушення вручну;

2. автопрокторинг - програма самостійно верифікує особистість студента, стежить за його поведінкою, напрямом погляду, аналізує звуки в кімнаті, фіксує порушення на відео та готує звіти;
3. людина та програма — комбінований варіант. Може проводитися двома способами. Перший — коли весь процес контролює і подає сигнали проктору у разі порушень. Другий - адміністратор сам стежить за тестованими в режимі онлайн.

Останній варіант вважається найнадійнішим, оскільки будь-яка програма може дати збій. При цьому проктор, за рахунок автоматизації процесу, може одночасно приймати іспит у кількох студентів і нічого не згаяти.

Дослідники виділяють такі прокторингові системи.

Пасивний моніторинг програмного забезпечення на екзаменованих комп'ютерах. Він здійснюється шляхом відстеження додатків, з якими працюють учні на своїх ПК, та перемикає на інші сервіси під час іспиту. Активне обмеження програмного забезпечення на комп'ютерах учнів. Наприклад, за допомогою програми «Блокування браузера» закривається доступ до інших програм під час іспитів. Пасивне відеоспостереження за допомогою програмного забезпечення, яке звертається до веб-камери студентів для безпосередньої фіксації всіх дій.

Так, онлайн-контроль відбувається без екзаменатора, участі людини. Записуються відео та звук, автоматично виявляється підозріла поведінка людини та фіксуються порушення. За грубе недотримання правил (підміна екзаменованого, копіювання завдань) програма автоматично блокує доступ до системи.

Активне відеоспостереження. Реалізується аналогічно до пасивного, але з додаванням моніторингу в режимі реального часу. Один проктор (спостерігач) може стежити за кількома учнями одночасно.

Обмеження та наслідки онлайн-прокторингу. Можливості прокторингу обмежені, що іноді змушує змінювати процедури багатьох іспитів та ускладнювати їхнє технічне оснащення. Так, здійснення онлайн-контролю передбачає спрощення завдань іспиту. Це з скороченням часу на обмірковування відповідей та дотриманням низки обмежувальних заходів. Також не всі іспити можна здійснювати в дистанційному форматі.

Онлайн-іспит або тест з прокторингом можна пройти будь-де. Головне, щоб у приміщенні був хороший інтернет, під рукою – справний комп'ютер та веб-камера. Також доведеться встановити на ПК спеціальну програму для запису з екрана і дотримуватися простих правил і процедур. Щоб пройти іспит із прокторингом, студенту потрібно: за 15-20 хвилин до початку іспиту увімкнути комп'ютер, щоб зареєструватися в системі після пройти тест обладнання та перевірити, чи пропускає комп'ютер іспит (на офісних ПК можуть бути закриті порти) увімкнути відеотрансляцію та дозволити системі вести

запис з екрана комп'ютера пройти верифікацію особи, показавши документи на веб-камеру при необхідності показати робочий стіл та кімнату і, якщо все буде гаразд, проктор запустить іспит. Під час іспиту можна користуватися рукописними конспектами з курсу та дзвонити проктору у разі технічних неполадок (якщо відключили світло, зник інтернет). При цьому заборонено: ходити по вкладках у браузері сидіти в навушниках користуватися підказками 3-х осіб та шпаргалками дзвонити по телефону та йти без попередження. За будь-якого порушення перевіряючий пише зауваження. А якщо грубих порушень було кілька, чи студент не реагує на попередження — проктор може перервати іспит достроково чи зовсім його анулювати.

Систему прокторингу застосовують не тільки в онлайн-навчання, а й в атестації та тестуванні спеціалістів на підприємствах. За що особливо сподобався не лише навчальним центрам, а й бізнесу. Особливо це актуально для компаній, які навчають фахівців із різних філій. Співробітники підвищують кваліфікацію онлайн, а іспит складають із прокторингом. Прокторинг допоможе об'єктивно оцінити знання працівників та виключити будь-які спроби маніпуляцій.

Так, при складанні іспиту з прокторингом слід дотримуватись простих порад. Іспит необхідно складати в окремому, тихому приміщенні. Якщо здобувач вдома, слід обрати кімнату, куди не зможуть зайти рідні та домашні тварини. Присутність котів та собак не заборонено, але вони можуть сильно відволікати. В офісі іспит краще проходити у неробочий час, коли поряд немає колег. Наявність людей та розмов у кімнаті вважатиметься грубим порушенням. Щоб не гаяти часу на технічні неполадки під час іспиту, заздалегідь слід пройти тест обладнання, перевірити справність веб-камери та мікрофона. Щоб без проблем пройти верифікацію особи, подбайте про достатнє освітлення кімнати. Проктор повинен легко розпізнати ваше обличчя на камеру та прочитати дані в паспорті. Якщо несподівано пропало світло, інтернет, відключився комп'ютер або сталися інші технічні форс-мажори — слід зателефонувати прокторові.

Отже, незважаючи на те, що система прокторингу дуже вимоглива і бувають різні технічні труднощі, вона має низку переваг. Прокторинг не дасть пройти тест без реальних знань або отримати сертифікат за іншого чи неіснуючого фахівця. При цьому система контролю суттєво заощаджує час та фінансові ресурси як фахівців, так і компаній. Іспит з прокторингом – це єдина альтернатива очного іспиту, яка зберігає прозорість та якість самої процедури. І як показує практика, кількість порушень на іспитах із прокторингом набагато менша, ніж на очних.

УДК 378:004.9**ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ MOODLE ПРИ
СТВОРЕННІ ОСВІТНЬОГО ПОРТАЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ****Д.В. Пашнєв, З.Г. Демидов****Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків**

24 лютого 2022 року у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України Указом Президента України №64/2022 введено воєнний стан, який триває і до сьогодні. В цих умовах навчання у приміщеннях навчальних закладів стало небезпечним, особливо у прифронтових зонах. Отже виникла необхідність переходу на дистанційне навчання, досвід використання якого вже було отримано під час пандемії коронавірусу і яке зараз знову набуває підвищеної актуальності. Звичайно, перед навчальними закладами актуальним постало питання вибору серед систем дистанційного навчання, які вже представлені на ринку програмного забезпечення у великій кількості та навіть вже рекомендовані МОН України [1, с. 4].

У Національній поліції України (далі – НПУ) вже давно виникла необхідність реформування системи професійного навчання, що було фактично розпочато у 2019 році та юридично закріплено у 2022 році [2]. В результаті в діяльність НПУ було впроваджено ресурс «Освітній портал НПУ» (<https://prof.npu.gov.ua>), в основу якого було покладено найбільш популярну [3] систему дистанційного навчання Moodle [4].

Отже основною метою цього виступу є висвітлення досвіду розробки порталу дистанційного навчання на основі програмного забезпечення Moodle.

Розробку системи розпочато працівниками Науково-дослідної лабораторії з проблем інформаційних технологій та протидії злочинності у кіберпросторі Харківського національного університету внутрішніх справ згідно з замовленням Департаменту персоналу, освіти та науки МВС України, доопрацювання системи та підтримка користувачів здійснюється до теперішнього часу.

Запропонована функціональність Освітнього порталу включає всю функціональність Moodle, в результаті чого працівники поліції отримують такі можливості:

- доступ до навчальних матеріалів (тексти лекцій, завдання до практичних/лабораторних та самостійних робіт; додаткові матеріали (книги, довідники, посібники, методичні розробки) та засобів для спілкування і тестування в режимі «24 на 7» з будь-якого браузера на будь-якому пристрої;
- засоби для групової роботи (Вікі, форум, чат, семінар, вебінар);
- перегляд результатів проходження дистанційного курсу;
- перегляд результатів проходження тесту;
- завантаження файлів з виконаними завданнями;

- використання нагадувань про події у курсі тощо.

Працівникам підрозділів професійного навчання НПУ, які фактично виступають в ролі «Менеджер», надаються такі можливості:

- використання інструментів для розробки дистанційних курсів, що входять до програми службової підготовки поліцейського;
- розміщення в курсах навчальних матеріалів (тексти лекцій, завдання до практичних/лабораторних та самостійних робіт; додаткові матеріали (книги, довідники, посібники, методичні розробки), а також відео, аудіо і презентаційні матеріали у будь-яких сучасних форматах);
- використання додаткових плагінів (зокрема, використовується додаток Анкета [5] для опитувань поліцейських);
- проведення швидкої модифікації навчальних матеріалів;
- використання різних типів тестів;
- автоматичне формування тестів;
- автоматизація процесу перевірки знань, звітів щодо проходження поліцейськими курсу та звітів щодо проходження поліцейськими тестів.

Але найважливішим є те, що перед впровадженням системи та за час її функціонування у вихідний код системи Moodle були внесені необхідні зміни на вимогу замовника, що стало можливим завдяки загальнодоступному відкритому коду системи. Ключовими із внесених змін є:

- вбудовані ідентифікатори користувача (ім'я та прізвище) було у всіх місцях використання змінено на індивідуальний поліцейський номер (ІПН), який надається кожному поліцейському при створенні його профілю в системі кадрів і завдяки якому результати навчання прив'язуються до нього (більше ніякої інформації про поліцейського на порталі не зберігається, що виключає отримання результатів навчання конкретного поліцейського з порталу із незаконною метою);
- додано перевірку на наявність в базі ІПН. Якщо введеного при реєстрації номеру не існує, реєстрація неможлива, що виключає реєстрацію на сайті сторонніх осіб;
- змінено сторінку входу та реєстрації;
- змінено сторінку редагування профілю користувача (обмежено можливість внесення персональних даних та зміни ІПН);
- додано можливість повторної реєстрації у разі невірної введення електронної пошти і неможливості підтвердження реєстрації (такі записи видаляються через добу і реєстрація знову можлива);
- додано перевірку на невірний синтаксис поштової адреси із відміною реєстрації та вимогою реєстрації під іншою поштою;
- змінено порядок видалення користувача, що не дозволяє видаляти користувача і результати його навчання повністю, а тільки обмежувати доступ до них із можливістю його відновлення (з метою відновлення цього доступу в разі відновлення поліцейського на службі);
- змінено перелік полів профіля користувача, які повинні бути унікальними, з метою недопущення реєстрації користувача із такими ж даними;

- додано механізм обмеження кількості користувачів, які перебувають на сайті одночасно протягом 15 хвилин, що дозволяє керувати навантаженням на сервер.

Фактично «Освітній портал НПУ» складається не тільки із сайту в мережі Інтернет, але і окремого серверу моніторингу службової підготовки, що служить для контролю успішності працівників поліції з боку підрозділів професійного навчання. Цей сервер знаходиться в зоні підвищеного захисту, доступ до нього із мережі Інтернет неможливий, але він може отримувати доступ до порталу і отримувати необхідні результати відповідно до ІПН. В цій внутрішній системі функціонал розроблено відповідно до виконуваних підрозділами професійного навчання поліцейських функцій, відповідно і навчальні заклади можуть розробити необхідний їм функціонал.

Система «Освітній портал НПУ» не має аналогів серед вітчизняних та закордонних програмних продуктів і є прикладом адаптації загальнодоступного програмного забезпечення під вимоги замовника програмістами, які спеціалізуються на мовах програмування PHP та JavaScript. Цей досвід може бути використаний закладами вищої освіти для розробки та удосконалення своїх систем дистанційного навчання у сучасних непростих умовах.

Список літератури:

1. Організація дистанційного навчання в системі позашкільної освіти: Практичні поради для педагогів // Міністерство освіти і науки України: офіц. сайт. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pozashkilna/2020/Dstantsiayne%20navchannya/Orhanizatsiya%20dystantsiynoho%20navchannya.pdf> (дата звернення: 29.03.2023).

2. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України. Наказ МВС України від 26.01.2016 р. № 50 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16> (дата звернення: 29.03.2023).

3. Ельвіра Жуковська. ТОП-3 системи для онлайн-навчання // Osvita.ua: сайт.. - URL: <https://osvita.ua/news/71748/> (дата звернення: 29.03.2023)

4. Moodle LMS // Moodle : сайт. URL: <https://moodle.com/solutions/lms/> (дата звернення: 29.03.2023).

5. Questionnaire module // Moodle : сайт. URL: https://docs.moodle.org/401/en/Questionnaire_module (дата звернення: 29.03.2023).

УДК 378:339.137.2:005.94:005.591.6
ВПРОВАДЖЕННЯ КОУЧИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕС
ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ

Л.О. Валеvська, О.Г. Соколовська, В.А. Шалений
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Сучасний етап загального суспільноeкономічного розвитку країни та розбудови освітньої системи в Україні характеризується наступними тенденціями: посилення конкуренції на ринках так званого третинного сектору; перехід до інноваційних моделей організації гібридного навчання, активне розповсюдження та інтеграція в практику підготовки конкурентноздатних та професійно стійких фахівців європейських зразків та принципів освітньої культури. Ці та інші тенденції актуалізують пошук та інкорпорування в систему підготовки майбутніх фахівців таких практико орієнтованих методів, підходів та технологій навчання, які б інтенсифікували процес отримання знань та набуття навичок, формування життєстійкості, сприяли підвищенню мотивації здобувачів до набуття знань та саморозвитку, поглиблювали б відповідальність особистості за результати свого розвитку, забезпечували б високі досягнення в розвитку ключових компетентностей. Одним із таких підходів, який сприяє успішній реалізації перерахованих завдань, є оптимальним з точки зору використання ресурсів особистості, екологічним та 82 особистісно-орієнтованим по відношенню до майбутніх фахівців, є коучинговий підхід. На сучасному етапі розвитку економіки та освіти спостерігається суттєве зростання ролі людини в системі виробництва, персонал стає не тільки стратегічним ресурсом і об'єктом управління, а й чинником формування конкурентних переваг будь-якого підприємства [1]. Нині в сфері менеджменту та психології коучинг визнаний як важливий інструмент професійного та особистісного розвитку майбутніх фахівців, а також як одна з сучасних функцій кадрової служби.

Однак у науковій літературі бракує комплексних розробок щодо інтеграції практико орієнтованих коучингових кейсів в процес підготовки фахівця «нового формату» – вмотивованого, конкурентоспроможного, професійно стійкого, здатного на пошук креативних рішень при виконанні поставлених завдань. За визначенням Міжнародної Федерації Коучингу (ICF), яка діє в Україні з 2017 року коучинг – це партнерство з клієнтами у процесі розумового та креативного мислення, що надихає клієнта підвищити свій особистий та професійний потенціал. На думку О.О. Нежинської, коучинг – це узгоджена комунікативна взаємодія між кількома суб'єктами, направлена на підвищення ефективності процесів самовизначення, самоактуалізації та самореалізації, як детермінованих компонентів успішної професійної діяльності та конкурентоспроможності [2]. Автор концепції освітнього коучингу Т. Борова трактує його як «систему заходів щодо встановлення взаємодії між учасниками навчально-виховного процесу з метою досягнення взаємно визначених

цілей як з удосконалення професійної діяльності, так і підвищення якості навчання». Крім того, її визначення доповнене ще деякими важливими аспектами, які збагачують розуміння коучингу як психолого-педагогічної технології: взаємодія між учасниками навчального процесу здійснюється з використанням коучингових інструментів, що проєктуються й застосовуються залежно від мети взаємодії, але безвідносно до цього у будь-якому разі базуються на філософії коучингу [3].

Коучинг має всі ознаки педагогічної технології, оскільки є моделлю спільної педагогічної діяльності з проєктування, організації та проведення навчального процесу із забезпеченням комфортних умов для студентів і викладача. Він може органічно увійти до структури різноманітних форм організації навчальних занять, а також реалізації інших видів взаємодії суб'єктів педагогічного процесу в системі вищої освіти. Коучинг освіти – це інструмент підвищення ефективності взаємодії в системі освіти в цілому, у всіх напрямках: педагог-студент, педагог-адміністрація, педагог-педагог (мотиваційний чинник при цьому – повага, значимість кожного, ріст і розвиток). Одна справа, коли викладач працює з першокурсником, якому потрібна певна адаптація до освітнього процесу у закладі вищої освіти, інша – коучинг здібного старшокурсника, що має час і мотивацію для вдосконалення власної компетентності й розвитку. Така ж залежність існує й під час вибору стилю коучингу: від директивного до вільного стилю, що передбачає більшу самостійність студента.

У цьому форматі взаємодії згідно зміни євро інтеграційної парадигми вищої освіти увага має бути зосереджена на забезпеченні процесу самостійної постановки здобувачем цілей навчання та діяльності, самостійного генерування ним оптимальних способів і методів її досягнення, самооцінки, моніторингу й контролю виконання завдань; важливим компонентом процесу взаємодії у освітньому просторі обов'язково є конструктивний зворотний зв'язок та стимулювання процесу підвищення внутрішньої мотивації суб'єкта [4]. В освітньому процесі інноваційні коучингові технології активно використовуються в процесі розвитку soft skills, як комплексу наскрізних універсальних навичок, що відповідають за успішність та конкурентоздатність особистості у будь-якій сфері діяльності, що виступає домінуючою траєкторією європейської трансформації освітньої парадигми та ринку праці.

До переваг інтеграції коучингових технологій в освітній процес відносять:

- розвиток мотивації, яка підштовхує майбутнього фахівця до саморозвитку та ефективної реалізації професійних та особистісних ресурсів;
- формування злагоджених, конструктивних взаємовідносин у колективі;
- тайм-менеджмент, тобто вміння особистості вдало розпоряджатися своїм часом;
- зростання рівня довіри між учасниками освітнього процесу;

– розвиток життєстійкості (“hardiness”), як особистісної характеристики, що характеризує міру здатності особистості витримувати стресову ситуацію, зберігаючи внутрішню збалансованість, не знижуючи успішність діяльності.

Як інструментарій розвитку конкурентноздатності фахівця коучинг допомагає здобувачам у підвищенні рівня їх соціально-психологічної компетентності в процесі виконання спільних завдань та формування командних взаємовідносин. Під час його застосування використовуються певні методи, техніки постановки питань спільного обговорення тощо. Погоджуючись з результатами дослідження науковців, що, на відміну від тренінгу (навіть персонального), коучинг є більш сфокусованим, контекстуалізованим та індивідуально спрямованим інструментарієм розвитку особистості, а також більш вигідним капіталовкладенням, порівняно з традиційними тренінговими методами, оскільки він орієнтований швидше на досягнення успішних результатів ніж на пошук причин існуючих проблем чи формування корисних навичок [5].

Отже, коучинг постає ефективним інструментом досягнення конкретних результатів підготовки конкурентоспроможного фахівця, здатного до ефективної самореалізації в турбулентних умовах праці. Коучинг є ефективною технологією, що сприяє саморозкриттю людини в професійній діяльності, інструментарієм інтерактивного процесу підтримки окремих людей і організацій з метою максимальної допомоги у розкритті їх потенціалу, орієнтованого в підсумку на здійснення позитивних змін та оптимізацію конструктивних відносин в команді, на основі співробітництва і налагодження зворотного зв'язку.

Література:

1. Кравченко Ю.Є. Коучінг-навчання в руслі positum-підходу – інноваційний інструмент формування нових стратегій життєвого успіху. Збірник матеріалів Третьої міжнародної наукової конференції 22–24 червня 2006 року / відп. за вип. М.В. Жук. Суми: 2006. Т. 1. С. 116–119.
2. Нежинська О.О., Тищенко В. М. Основи коучингу: навчальний посібник. Харків: ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2017. 220 с.
3. Кулик В.А. Коучинг в системі трансферу інновацій. Проблеми системного підходу в економіці. 2007. № 1. 137 с.
4. Марцінковська О. Роль коучингу в розвитку персоналу. Економічний аналіз. 2011. Вип. 8. Ч. 2. С. 257–260.
5. Hawkins P. Coaching, Mentoring and Organizational Consultancy. N-Y, 2015. 368 p. 7. Zeus P. The Complete Guide to Coaching at Work. Australia: The McGraw-Hill Companies, Inc. 2007. 260 p.

УДК 37.013 : 378.2
МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

І.Р. Біленька, Н.А. Лазаренко
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Формування у випускника закладу вищої освіти професійних якостей людини, що здатна успішно вирішувати різноманітні завдання і проблеми у своїй сфері, актуально завжди.

Основним завданням вищої освіти є формування творчої особистості фахівця, здатного до саморозвитку, самоосвіти, інноваційної діяльності, що неможливе лише шляхом передачі знань у готовому вигляді від викладача до здобувача освіти. Під час навчання необхідно перевести здобувача з пасивного споживача знань в активного, який вміє сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат і довести його правильність.

Отже, завданням навчального процесу є не тільки надання здобувачам освіти теоретичних знань, а й виховання людини, яка володіє способами вирішення різних проблемних ситуацій у межах майбутньої обраної професії. І в цьому важливу роль відіграє мотиваційний компонент.

Мотивація – це внутрішнє чи зовнішнє спонукання до будь-якої дії. Вона є важливим структурним компонентом навчальної діяльності, від якої залежить отримання практичних навичок щодо обраної професії.

Від мотивів великою мірою залежить ставлення здобувачів освіти до навчання, яке може бути позитивним, байдужим або, навіть, негативним. Вони є рушійними силами процесу навчання та засвоєння матеріалу. Там, де у здобувачів освіти розвинені мотиви навчання і має місце позитивне ставлення до отримання знань, засвоєння майбутніми фахівцями навчального матеріалу свідоме, глибоке та міцне. Якщо у окремих здобувачів мотивів навчання немає, то вони не бажають старанно виконувати поставлені викладачем завдання. Мотивація до навчання є складним процесом зміни ставлення особистості, як до окремого предмета вивчення, так і до всього навчального процесу. Тому потрібно застосовувати спеціальні прийоми навчання, які б сприяли розвитку у них мотивів навчально-пізнавальної діяльності.

Мотивація здобувачів освіти, перш за все, залежить від особливості особистості та соціальної складової.

Розрізняють наступні групи мотивів:

- соціальні (прагнення особистості через навчання створити свій соціальний статус у суспільстві);
- спонукальні, які пов'язані з впливом на свідомість тих, хто навчається, певних чинників (вимог батьків, порад, прикладів викладачів, різних членів колективу);

– пізнавальні, що виявляються в пробудженні пізнавальних інтересів і реалізуються через отримання задоволення від самого процесу пізнання та його результатів;

– професійно-ціннісні, які відображають прагнення студентів отримати ґрунтовну професійну підготовку для ефективної діяльності в різних сферах життя.

Провідною сферою життєдіяльності людини є пізнавальна мотивація. Якщо соціальні мотиви формуються викладачами і їх тільки використовують при викладанні різних дисциплін, то пізнавальні мотиви формуються в процесі вивчення різних предметів і є дійовим засобом в руках кожного викладача для підвищення якості знань і виховання у здобувачів освіти позитивного ставлення до навчання. Бажання отримати нові знання з підручника, лекції, під час проведення практичних, лабораторних занять тощо є мотивацією пізнавальної діяльності. Саме навчально-пізнавальні мотиви, що спонукають здобувача освіти до навчальної діяльності, відіграють позитивну роль у формуванні його як суб'єкта навчання та майбутнього фахівця.

На формування мотивації навчально-пізнавальної діяльності у ЗВО впливає багато аспектів життя здобувача освіти: його інтереси, цінності та переконання, мотиви діяльності, здібності, знання, уміння, навички, які складатимуть у подальшому його професійну спрямованість.

Мотиваційний компонент навчальної діяльності охоплює пізнавальні потреби, мотиви навчання. Під час занять у здобувачів освіти повинна виникати потреба у самовдосконаленні та самовираженні. Важливу роль у формуванні такої потреби відіграє співробітництво між викладачем та здобувачем освіти, а також між самими здобувачами, яке у навчальному процесі відбувається за допомогою діалогу.

Умовами, що впливають на формування позитивних мотивів навчально-пізнавальної діяльності студентів є:

- професіоналізм викладача (бажання та вміння навчити);
- ставлення до здобувача освіти як до компетентної особи;
- сприяння самовизначенню здобувача освіти, розвиток у нього позитивних емоцій;
- організація навчання як процесу пізнання;
- використання методів, що стимулюють навчально-пізнавальну діяльність;
- усвідомлення найближчих та кінцевих цілей навчання;
- професійна спрямованість навчальної діяльності;
- доступність змісту навчального матеріалу, запропонованого викладачем під час проведення занять;
- постійне створення та "підкріплення" ситуації успіху для невпевнених у своїх силах здобувачів освіти.

Отже, основним завданням ЗВО є стимулювання інтересів до навчання у здобувачів освіти таким чином, щоб головною метою було не лише отри-

мання диплому, а й здобуття міцних знань разом з формуванням необхідних професійних якостей.

УДК 378.14

УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЯ КРУП'ЯНОГО ВИРОБНИЦТВА»

С.М. Соц, Н.В. Хоренжий, І.О. Кустов

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Для підвищення ефективності контролю знань студентів з дисципліни «Технологія круп'яного виробництва» відповідно до вимог чинного законодавства розроблено та видано навчальний посібник та його електронну версію, які включають не тільки основний матеріал курсу, а й контрольні запитання та завдання (в тому числі тестові) до кожної теми. Для більш широкого доступу студентів до змісту і форми контрольних завдань їх розміщено на сайті факультету технології зерна і зернового бізнесу <http://thikv.ontu.edu.ua/tests%20main.html>.

Достоїнствами тестування, як методу оцінки знань, можна назвати: об'єктивність оцінки знань студентів, оперативність, простота і доступність, а при застосуванні комп'ютерної техніки – ще і швидкість оцінки, а також придатність результатів тестування для комп'ютерної обробки і можливість використання статистичних методів оцінки знань. Завдяки тестам студент дізнається набагато більше про свої можливості і може адекватно оцінити свій рівень знань, який при наявності бажання можна підвищити. На кафедрі технології зернових продуктів, хліба і кондитерських виробів в продовж семестру згідно графіку проводиться контроль знань з використанням комп'ютерної техніки.

Розроблені на кафедрі тести для дисципліни «Технологія круп'яного виробництва» є завданнями закритої або відкритої форми, тобто такого виду, при якому тестуємих вибирає один із запропонованих варіантів відповіді або розгорнену відповідь. База тестів охоплює всі 10 передбачених для вивчення тем курсу, які умовно розділені на 2 модулі. При цьому частина тестів зв'язана з темами лабораторних робіт, решта тестів призначена для контролю самостійної роботи студентів і проведення модульних контрольних робіт.

Тести для лабораторних занять включають питання і завдання, що дозволяють оцінити не тільки теоретичні знання, але і практичні навички, уміння та логічне мислення студента. Загальна сума питань, запропонованих студентові для оцінки лабораторних робіт, не більше 10, а при проведенні поточних контрольних і модульних робіт до 30, що виключає випадкове вгадування відповідей. Час тестування – від 10 до 30 хвилин.

Тестування протягом семестру підвищує ефективність засвоєння матеріалу, спрощує процедуру передбачених контрольних заходів, а також дозволяє об'єктивніше оцінити знання студентів.

УДК 544.022.243:537.226.83

**CONDUCT OF VIRTUAL WORK ON ELECTRICAL
ENGINEERING**

**I.N. Svitlyy, H.Y. Rozina, T.A. Revenyuk
Odesa National University of Technology, Odesa**

An important stage of an effective educational process is an experiment that stimulates active cognitive activity and a creative approach to acquiring knowledge. However, often due to the lack of sufficient equipment, students' access to the most interesting and unique equipment, scientific and technological experiments is limited. The use of computer models and animations provides students with a unique opportunity to visualize simplified models of real phenomena. At the same time, it is possible to gradually include additional factors that gradually complicate the model and bring it closer to the real process. In addition, the computer allows you to simulate situations that are not realized in experiments.

It should be noted that the computer experiment is able to supplement the experimental part of the electrical engineering course and significantly increase the efficiency of mastering the theoretical material. In addition, in the computer version, you can conduct a much larger number of experiments.

The use of information technologies during laboratory work allows us to highlight the following educational results:

- 1) students are given the opportunity to conduct individual research work with computer models, during which they can independently set up experiments, quickly test their hypotheses, establish regularities of various phenomena and processes;
- 2) an individual learning pace is set for each student, there is an opportunity to repeat the experiment outside of class;
- 3) there is a real opportunity to perform computer laboratory work, which cannot be performed in the conditions of an educational laboratory;
- 4) students acquire the skills of optimal use of a personal computer as an educational tool;
- 5) students acquire skills in working with electronic resources.

Although computer-based laboratory work cannot replace real laboratory work with real instruments, its performance forms students' skills necessary for real experiments. Working with a virtual laboratory is advisable: in training sessions when forming and consolidating practical skills, to control the ability to measure electrical quantities, when organizing general repetition, when necessary

to diagnose the formation of practical skills and their correction, in the process of individual independent work.

УДК 005.21 : 378.096

**СТРАТЕГІЯ ФАКУЛЬТЕТУ ММтаПА – ЗАПОРУКА
ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ СТРУКТУРНОГО ПІДРОЗДІЛУ**

Ю.В. Дьяченко, І.М. Агеєва, Є.М. Коренман
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Стратегія розвитку факультету менеджменту, маркетингу та публічного адміністрування (ММтаПА) є документом, що визначає основні вектори розвитку факультету, забезпечуючи його системний та цілеспрямований характер. Принципами розвитку факультету ММтаПА є: студентоцентризм; відповідність вітчизняним та міжнародним стандартам освіти; відповідність суспільним потребам; інноваційність та орієнтація на інноваційні технології; мобільність студентів, викладачів, наукових працівників; цілісність системи; сталість розвитку; відкритість.

Дана стратегія ґрунтується на Конституції України, Законі України «Про освіту», Законі України «Про вищу освіту», Статуті ОНТУ, Положенні про організацію освітнього процесу ОНТУ, Довгостроковій Стратегії розвитку ОНТУ до 2052р., Корпоративному кодексі ОНТУ, Концепції виховної роботи ОНТУ. Документ включає в себе шість блоків: освітній процес, міжнародне співробітництво, профорієнтаційна робота, суспільна діяльність, виховна робота та матеріально-технічне забезпечення. За цими блоками заплановані основні завдання факультету на наступні п'ять років.

Блок 1 «Освітній процес» передбачає такі напрями:

- Забезпечення якісних освітніх послуг, що відповідають національним, європейським і міжнародним фаховим стандартам, для підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців з економіки, управління та адміністрування, міжнародних економічних відносин.
- Забезпечення якісного кадрового потенціалу факультету через підвищення рівня кваліфікації, викладацької майстерності та професійного зростання науково-педагогічних працівників.
- Розширення освітніх можливостей факультету на основі удосконалення існуючих та розробки нових освітніх програм підготовки фахівців відповідно до вимог вищої освіти, тенденцій розвитку спеціальностей, потреб ринку праці і особливостей регіонального розвитку, з врахуванням досвіду аналогічних вітчизняних та ін.
- Залучення стейкхолдерів, роботодавців та випускників до проектування освітніх програм підготовки фахівців, в тому числі до формулювання цілей та оцінювання програмних результатів навчання.

- Забезпечення можливості формування індивідуальних освітніх траєкторій студентами факультету.
- Забезпечення поєднання теоретичного та прикладного аспектів навчання, запровадження навчання за дуальною формою освіти.
- Підвищення практичної спрямованості підготовки студентів факультету шляхом активного залучення до освітнього процесу професіоналів-практиків, роботодавців, експертів у галузі і т.д.
- Підвищення можливостей подальшої професійної діяльності випускників освітніх програм факультету шляхом набуття студентами соціальних навичок (soft skills).
- Вдосконалення якості освітнього процесу шляхом запровадження інноваційних освітніх технологій і методів організації навчального процесу, які дозволяють формувати стратегічне, системне, критичне, аналітичне і креативне мислення.
- Дотримання академічної доброчесності, професійної етики та організаційної культури.

Блок 2 «Міжнародне співробітництво» охоплює такі завдання:

- Розроблення сучасних освітніх програм (у тому числі – англomовних), розвиток навчальної інфраструктури та побутових умов з метою підвищення привабливості факультету для іноземних студентів та збільшення їх кількості.
- Збільшення участі студентів, викладачів та адміністративного персоналу у програмах академічної мобільності задля підвищення міжнародної та міжкультурної компетенцій.
- Заохочення та сприяння втіленню програм подвійних і спільних дипломів зі спеціальностей факультету із закордонними університетами - партнерами.
- Збільшення кількості запрошених гостей професорів із закордонних університетів-партнерів з метою проведення вибіркового (факультативного) курсів, окремих модулів чи занять.
- Розроблення механізмів англomовного викладання окремих навчальних елементів, модулів, дисциплін у межах україномовних освітніх програм економічного факультету.
- Сприяння організації міжнародних конференцій, круглих столів, симпозіумів, семінарів, студентських та інших заходів, у тому числі – із застосуванням засобів он-лайн зв'язку.

Блок 3 «Профорієнтаційна робота»:

- Здійснення активної профорієнтаційної роботи серед здобувачів освіти, які навчаються у ЗОШ, НВК, профільних ВНЗ I-II рівня акредитації.
- Проведення заходів щодо популяризації вступу на спеціальності факультету на рівень «Магістр» серед випускників рівня «Бакалавр» минулих років та осіб, які вже мають вищу освіту.
- Розробка та узгодження планів співпраці факультету з ВНЗ I-II рівнів акредитації, що відносяться до ОНТУ.

- Участь в міських та обласних заходах, а також заходах, що проводяться центрами зайнятості з метою популяризації ОНТУ та факультету.
- Використання інструментів digital-маркетингу для підвищення ефективності просування сайту факультету та сторінок факультету в соціальних мережах.
- Створення якісного візуального контенту.
- Поширення інформації про діяльність і досягнення факультету, на сайті факультету, сторінках факультету в соціальних мережах, у ЗМІ.
- Виготовлення брендированих товарів, які слугують також елементом зовнішньої реклами.

- Залучення студентської ради факультету до профорієнтаційної роботи.

Блок 4 «Суспільна діяльність»:

- Закріплення статусу факультету як провідного структурного підрозділу в процесі реалізації програм професійної підготовки майбутніх фахівців з урахуванням нових умов суспільного розвитку.
- Забезпечення працівникам факультету можливості реалізації їх особистісного потенціалу в атмосфері чесного партнерства.
- Заохочення студентів факультету до постійного підвищення рівня своєї загальної та фахової освіти, формування особистих, фахових, загальнолюдських, громадянських, духовних і моральних цінностей.
- Залучення студентів факультету до активної громадської роботи, діяльності органів студентського самоврядування, участі у суспільно-громадських заходах факультету, університету.
- Урізноманітнення форматів співпраці з випускниками факультету, представниками бізнесу, органами державного управління та місцевого самоврядування.
- Співпраця студентів та викладачів факультету з громадськими організаціями, які опікуються дітьми та молоддю з особливими освітніми потребами, участь у просвітницьких заходах з метою розуміння та толерантного ставлення до інклюзії у вишах.
- Дослідження наукової спадщини видатних вчених, діяльність яких пов'язана з науковими школами університету, здійснення популяризації їхніх здобутків на регіональному, національному та міжнародному рівнях.

Блок 5 «Виховна робота»:

- Одним із важливих напрямів виховного процесу на факультеті є кураторська робота. Діяльність кураторів груп пов'язана з допомогою студентам в адаптації до навчання у вищій школі, вихованні всебічно розвинутого спеціаліста з організаторськими властивостями та активною громадянською позицією.
- Патріотичне виховання молоді.
- Залучення здобувачів до економічних, політичних, соціальних, культурних, духовних та інших цінностей, створених українським та іншими народами світу, формування поваги до міжнародного інтелектуального та суспільного досвіду.

- Громадянсько-правове виховання студентів факультету – складова виховної роботи, направлена на формування зрілої, відповідальної поведінки.
- Морально-етичне виховання направлене на прищеплення й розвиток у студентів моральних цінностей, поваги до культури суспільства, норм поведінки і таке інше.

- Фізичне виховання та популяризація здорового способу життя.

Блок 6 «Матеріально-технічне забезпечення» включає наступні завдання:

- Повністю забезпечити освітній процес протягом всього циклу підготовки за спеціальністю навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням у відповідності до потреб.
- Встановлення локальних комп'ютерних мереж та бездротовий доступ до мережі Інтернет через Wi-Fi з безлімітним користуванням.
- Забезпечення інформатизації освітнього процесу, впровадження сучасного програмного та мультимедійного забезпечення, використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі.
- Створення сучасних спеціалізованих лабораторій для проведення практичних занять (консультаційна навчальна лабораторія суспільних комунікацій) на базі факультету у співпраці з провідними стейкхолдерами.
- Удосконалити спеціалізовані комп'ютерні класи кафедр факультету з відповідним програмним забезпеченням для проведення досліджень та обробки обліково-аналітичних результатів.
- Впровадження автоматизованої системи керування ЗВО всіх рівнів акредитації «Веб деканат» з метою підвищення ефективності адміністративної складової роботи факультету.

УДК 334.72:664.013:339.138

АКАДЕМІЧНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЗВО ЯК НАПРЯМ ЇХ РОЗВИТКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Н.М. Купріна, Х.О. Баранюк, Н.А. Гребейникова
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Якісна підготовка фахівців будь-якого ступеню вищої освіти та спеціальності, не можлива без застосування в діяльності ЗВО провідних досягнень та наукових досліджень, як зарубіжної і вітчизняної науки, а також сучасних інструментів системи управління та практичної діяльності.

Як показало наше дослідження [1, с. 74-96], ділове партнерство на підставі аутсорсінгу є дуже розповсюдженим в різних сферах професійної діяльності [1, с. 74-74]:

- розширення використання інформаційних технологій, венчурних стратегій і застосування інновацій для підвищення конкурентоспроможності національної економіки;
- реалізації інвестиційних проєктів енергозбереження у сфері житлово-комунального господарства;
- процесу створення спеціалізації вертикально інтегрованих структур на умовах логістичного підходу (зернових кластерів);
- розвитку підприємств малого бізнесу в харчовій промисловості тощо.

Аутсорсинг – «це передача на договірній основі деяких (зазвичай непрофільних) функцій (процесів, напрямків діяльності) стороннім організаціям, які володіють відповідними технічними засобами та (або) управлінськими знаннями в будь-якій конкретній області (сфері компетенцій)» [2, с.224]. Сучасні глобальні тенденції у розвитку підприємств спрямовують їх діяльність у сферу послуг та інформаційних технологій, передаючи сферу виробництва і забезпечення іншим підприємствам, формуючи стратегію «виграшу», яка полягає в отриманні «ключових компетенцій» (стратегії «win-win»), заснованих на співпраці і співконкуренції, використанні переваг малих і середніх підприємств [3 с. 25-26]. Тому, саме ключові компетенції є основою конкурентоспроможності підприємств та організацій, як сукупність взаємопов'язаних технологій і професійних навичок, що сприяють розвитку діяльності та нових продуктів, їх просування на ринок та, відповідно, забезпечення конкурентоспроможності і ефективності функціонування суб'єкту господарювання.

Для ЗВО України застосування аутсорсингу, як інструменту академічного підприємництва на підставі співпраці з різними стейкхолдерами, в основі якого є отримання синергетичного ефекту за рахунок спеціалізації на основі процесу поглиблення розподілу праці в підготовці фахівців та забезпечення навчального процесу. Такими зовнішніми стейкхолдерами є: школи, ліцеї та коледжі, які є «постачальниками» абітурієнтів в ЗВО для отримання СВО «Бакалавр»; підприємства, організації, фінансові установи і їх об'єднання, органи державної влади, наукові організації та установи для забезпечення практичних навичок та розвитку діяльності ЗВО – забезпечення практичних професійних компетенцій на підставі проходження здобувачами вищої освіти всіх видів практик, використання в освітньому процесі новітніх технологій в галузі знань підготовки фахівців, підвищення кваліфікації викладачів, фінансування розвитку діяльності ЗВО, створення новітніх лабораторій для практичної підготовки здобувачів освіти й отримання сучасних професійних компетенцій викладачами ЗВО та підвищення їх кваліфікації тощо.

Результатом такого академічного підприємництва є створення за ініціативою та участю Одеського національного технологічного університету (ОНАХТ) в 2020 році науково-технічного кластера Причорноморського регіону [4], до якого увійшли установи, ЗВО, підприємства, наукові організації та

представники, державні департаменти та служби, громадські організації для розвитку наукового, технологічного, технічного потенціалу регіонів України, якісної підготовки сучасних фахівців, зростанню інвестицій та, відповідно, залученню науково-технічних ресурсів розвитку бізнесу, розвитку ЗВО. Такий підхід до академічного підприємництва ЗВО є не тільки сучасним, але й актуальним під час дії військового стану та після його завершення, та потребує подальшого розвитку діяльності на підставі застосування такого аутсорсингу для забезпечення їх ефективного функціонування та конкурентоспроможності.

Література

1. Купріна Н.М. Забезпечення конкурентоспроможності харчової промисловості України: теорія і практика: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 304 с.
2. Шлафман Н.Л. Механізми регулювання розвитку підприємницького сектору: монографія. Херсон: ХНТУ, ІПРЕЕД НАН України, 2010. 284 с.
3. Антонюк Л.Л. Інноваційні фактори підвищення конкурентоспроможності національної економіки // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр. Дніпропетровського державного університету. Вип. 147. Дніпропетровськ: ДНУ, 2002. С. 24-36.
4. Підписання меморандуму про створення науково-технічного кластера Причорноморського регіону. URL: <https://spacecenter.gov.ua/news/pidpisannya-memorandumu-pro-stvorenniya-naukovo-tehnichnogo-klastera-prichornomorskogo-regionu.html> (дата звернення 10.03.2023).

УДК 378.091.3: 378.147

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН КАФЕДРИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ДИЗАЙНУ

О.О. Фесенко, В.М. Лисюк, С.М. Неменуца

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. Сучасні, інноваційні методики викладання дисциплін у закладах вищої освіти характеризуються як полікомпонентні, тому що об'єднують усі нові та найбільш ефективні методи освітнього процесу, такі як здобуття, передача та використання знань. Це посилює та осучаснює процес навчання, сприяє творчому підходу до викладання дисциплін викладачами та до вивчення дисциплін здобувачами вищої освіти.[1]

Сучасні інновації в галузі освіти класифікуються на:

- психолого-педагогічні - це новації в навчальних, виховних, управлінських процесах;
- науково-виробничі - комп'ютерні та мультимедійні технології;

- соціально-економічні - правові, юридичні та економічні нововведення.

У свою чергу, інноваційні технології в закладі вищої освіти характеризують як технології, засновані на нововведеннях: організаційних (пов'язаних із оптимізацією умов освітньої діяльності), методичних (спрямованих на оновлення змісту освіти та підвищення її якості), що дозволяють здобувачам вищої освіти ефективно використовувати навчально-методичні матеріали; засвоювати професійні знання; розвивати проблемно-пошукове мислення; формувати професійне міркування; активувати науково-дослідницьку роботу; розширювати можливості самоконтролю отриманих знань. Викладачам ці технології дають можливість оперативно оновлювати навчально-методичну літературу; впроваджувати модульні технології навчання; використовувати імітаційні технології навчання; розширювати можливості контролю знань здобувачів й, як результат, удосконалювати якість підготовки майбутніх фахівців.[2]

Сьогодні найбільш популярними інноваційними методами навчання, які дозволяють використовувати нові технології викладання, є: контекстне навчання, імітаційне навчання, проблемне навчання, модульне повне засвоєння знань, дистанційне навчання.

Розглянемо вище наведені методи більш детально.

1. Контекстне навчання. Ґрунтується на інтеграції різних видів діяльності здобувачів вищої освіти: навчальної, наукової, практичної.

2. Імітаційне навчання. Його основою є імітаційно-ігрове моделювання в умовах вивчення процесів, що відбуваються в реальній системі.

3. Проблемне навчання. Здійснюється на основі ініціювання самостійної пошукової діяльності здобувача вищої освіти через проблематизацію викладачем навчального матеріалу.

4. Модульне навчання. Становить різновид програмованого навчання, сутність якого полягає в тому, що зміст навчального матеріалу жорстко структурується з метою його максимально повного засвоєння, супроводжуючись обов'язковими блоками вправ і контролю за кожним фрагментом.

5. Повне засвоєння знань. Розробляється на основі ідей Дж. Керролла і Б.С. Блума - про необхідність зробити фіксованими результати навчання, оптимально змінюючи при цьому параметри умов навчання залежно від здібностей тих, хто навчається.

6. Дистанційне навчання. Різновид (досить самостійний) заочного навчання, який базується на використанні новітніх інформаційно-комунікаційних технологій і засобів.[3]

Основна мета. Провести аналіз використання інноваційних методів навчання на кафедрі безпеки життєдіяльності та дизайну Одеського національного технологічного університету

Виклад основного матеріалу. На кафедрі БЖД та дизайну викладаються дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» і «Охорона праці та цивільний захист в галузі». Характеристика інноваційних методів навчання, які використовуються під час викладання цих дисциплін, представлені в таблиці 1. [3]

Таблиця 1

Характеристика інноваційних методів навчання дисциплін
кафедри безпеки життєдіяльності та дизайну

Інноваційні моделі навчання	Ключові особливості	Характеристика моделі
Контекстне навчання	Інтеграція різних видів діяльності здобувачів вищої освіти: навчальної, наукової, практичної. Створення умов, максимально наближених до реальних	Збільшення частки практичної роботи здобувача (з акцентом на прикладну) - виконання практичних та лабораторних робіт з використанням приладів, лабораторного обладнання та тренажерів
Імітаційне навчання	Використання ігрових та імітаційних форм навчання	Збільшення частки активних методів навчання (імітації й імітаційні ігри) - виконання лабораторної роботи по розслідуванню нещасних випадків на виробництві
Проблемне навчання	Ініціювання самостійного пошуку знань здобувачем вищої освіти через проблематизацію викладачем навчального матеріалу	Зміна характеру навчального завдання і навчальної праці (з репродуктивного на продуктивний, творчий) - написання рефератів, участь у студентських наукових конференціях
Модульне навчання	Зміст навчального матеріалу жорстко структурується з метою його максимально повного засвоєння, супроводжуючись обов'язковими блоками вправ і контролю за кожним фрагментом	Специфічна організація навчального матеріалу в найбільш стислому і зрозумілому для здобувача вигляді - матеріали дисциплін «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці», «Охорона праці в галузі та цивільний захист» викладені у змістовних модулях

Інноваційні моделі навчання	Ключові особливості	Характеристика моделі
Повне засвоєння знань	Розроблення варіантів досягнення навчальних результатів (на основі зміни параметрів умов навчання) для здобувачів з різними здібностями	Увага на фіксації результатів навчання - розроблено методичний матеріал та тестові завдання для здобувачів вищої освіти з урахуванням їх напряму підготовки (технічний, гуманітарний)
Дистанційне навчання	Широкий доступ до освітніх ресурсів, гранично опосередкована роль викладача та самостійна й автономна роль здобувача вищої освіти	Використання новітніх інформаційно-комунікаційних засобів і технологій - викладання навчального матеріалу (лекції, практичні, лабораторні роботи) на платформі дистанційного навчання Moodle у вигляді конспектів лекцій, методичних вказівок, навчальних посібників, презентацій, відео контенту

Висновки. Аналіз характеристик інноваційних методів навчання показав, що представлені методи можуть бути ефективно використані в навчальному процесі кожний окремо, але, на нашу думку, більш ефективний результат можливо отримати від комплексного та системного використання деяких методів, наприклад, модульне навчання можна поєднувати з проблемним навчанням.

Отже, враховуючи сучасне активне використання інноваційних методів навчання, інноваційний шлях розвитку та використання інноваційних технологій викладання у вітчизняних закладах вищої освіти є запорукою їх конкурентоспроможності серед великої кількості, як вітчизняних закладів, так й закордонних.

Література

1. Бистрова Ю.В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України / Ю.В. Бистрова // Право та інноваційне суспільство. – 2015. - №1 (4). – С. 27-33. -Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2015_1_5
2. Берестова А. Інноваційні технології та методи навчання у професійній освіті [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/18643/1/Berestova_2012.pdf
3. Шестопалюк О.В. Інноваційні моделі навчання в діяльності вищих навчальних закладів / О.В. Шестопалюк // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2013. - №3. – С. 118-124. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipuss_2013_3_18

УДК 378:14

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ШЛЯХОМ
УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ
ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ І ПРАКТИЧНИХ РОБІТ ПРИ
ВИВЧЕННІ ТЕХНІЧНИХ НАУК В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО
НАВЧАННЯ**

Н.В. Жихарєва, В.О. Когут

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. Пріоритетним завданням нашого університету в сьогоденних умовах є підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців, здатних створювати сучасні наукові знання та інноваційні технології. Підготовка майбутніх спеціалістів, в галузі енергомашинобудування на рівні міжнародних стандартів є одним з найважливіших стратегічних завдань вищої освіти України. Сьогодні необхідні фахівці, які в повній мірі володіють різними сферами професійної діяльності, володіють знаннями у галузі, готові до зміни характеру і змісту власної професійної діяльності. Тому незаперечним є процес змін в підходах до організації освітнього процесу в умовах дистанційного навчання. Ефективним для модернізації освіти є впровадження у навчальний процес інноваційних методів викладання, основою яких є інтерактивність та максимальна наближеність до реальної професійної діяльності майбутнього фахівця.

Мета даної статті – розглянути можливі умови для створення професійного, інтелектуального, соціального та творчого розвитку особистості на найвищих рівнях досконалості в освітньо-науковому середовищі.

Виклад основного матеріалу. Важливою метою освіти є формування освітньої-інформаційного середовища з освітньої програми «Холодильні машини, установки і кондиціонування повітря» на основі інтеграції інформаційних і комунікаційних технологій в освітньому процесі за рахунок удосконалення традиційних змістовних рішень і використання інноваційних форм, вебінарів та засобів і методів дистанційного навчання на платформах Moodle, Labster, Google classroom та інші

Нові інноваційні технології дозволяють підвищити змістовну ємність та ефективність навчальних занять досконало розбиратися в сучасних досягненнях, застосовувати обладнання лабораторії «Кондиціонування повітря» та «Холодильних установок» Одеського національного технологічного університету застосовувати нові інформаційні технології в процесі контролю знань та організації навчального процесу; проводити науковий експеримент, уміти обробляти та аналізувати одержані результати.

В дистанційному навчанні особлива увага приділяється зв'язку теоретичних знань з практичними новітніми інформаційними дослідженнями. Для досягнення цієї мети до навчального процесу застосовуємо проведення лабораторних на діючих підприємствах з спеціалістами галузі кондиціонування

повітря та холодильних установок: «LIKOND», «АРБАТ +», «DAIKIN» «-?NFOSS» та інші.

Завдяки з співробітництвом з Громадською Спілкою "Холодильна асоціація України» кращі студенти долучаються до роботи он-лайн конференцій в каналах youtube ICUTech. Результати цих конференцій ми обговорюємо на гуртках кафедри ХУіКП «Моделювання процесів та апаратів систем кондиціонування повітря» - науковий керівник доц., к.т.н. Жихарєва Н.В. та «Дослідження роботи торговельного холодильного устаткування» - науковий керівник доц., к.т.н. Когут В.О.

Особливо важлива при проявленні творчої особистості є науково-дослідницька робота. Для його реалізації застосовуються такі напрямки роботи зі студентами, як пошуково-дослідницька, гурткова робота; науково-практичні конференції. Пошуково-дослідницька робота в гуртках є одним із важливих засобів підвищення якості підготовки спеціалістів, розширення загального та професійного світогляду. Гурткова робота за напрямом кондиціонування проводиться сумісно з підприємствами та інші. Для удосконалення співпраці зі студентами працюють telegram канал «Моделювання систем енергомашинобудування» та група «Наука і холод».

Здобувачі вищої освіти необхідно ознайомити з різними типами занять із використанням інформаційних технологій: вивчення нового навчального матеріалу; вдосконалення знань,

Висновки Таким чином, процес надання якісної освіти при дистанційному навчанні та вивчені технічних дисциплін є використання інноваційних технологій з тісним контактом з виробництвом в процесі навчання готувати здобувачів з Енергетичного машинобудування, за освітньою програмою «Холодильні машини, установки і кондиціонування повітря» підготовленими до вирішення сучасних завдань.

Завдяки такому підходу та наскрізному навчанні за спеціальністю «Енергетичне машинобудування» підвищується кваліфікація здобувачів, викладачів та підтримується зв'язок з підприємством.

Література

1. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: Монографія. – К.: Атіка, 2009. – 68
2. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: Монографія. – К.: Атіка, 2009. – 68
- 3.. Жихарєва Н.В., Когут В.О. Системи внутрішнього забезпечення якості освіти шляхом удосконалення інноваційних технологій при вивчені технічних наук в умовах дистанційного навчання / Н.В.Жихарєва, В.О.Когут //Збірник матеріалів IV-ї Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: підвищення ефективності використання інформаційних технологій у здійсненні освітнього процесу», 13-15 квітня 2022 р. - С.84-86

УДК 378.015.3-057.875:005.32

СУЧАСНА МОТИВАЦІЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

А.Д. Салавеліс, С.М. Павловський, С.О. Поплавська
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Проблема вибору професії дуже актуальна та цікавить вітчизняних фахівців. Аналіз результатів опитування вибору професії виявив домінуючі мотиви:

1. Гарантована можливість працевлаштування;
2. Інтерес до конкретних харчових технологій;
3. Можливість самореалізації;
4. Можливість здобути престижну професію;
5. Здобути вищу освіту, стати культурною людиною;
6. Поради та рекомендації батьків, родичів, знайомих.

Мотиви вибору професії технолога харчової промисловості пояснюються прагненням людини отримати гарантовано універсально затребувану спеціальність, тому що люди їдять скрізь і завжди і харчовими продуктами у всі часи забезпечують жителів будь-яких країн у будь-які благополучні чи кризові часи саме харчова промисловість. При цьому величезне значення надається кваліфікованості (компетентності) як ступеню професійної підготовки сучасного технолога, тобто тим знанням, вмінням і навичкам, які він як фахівець повинен мати для успішного здійснення своєї професійної діяльності.

Професійна діяльність технолога харчової промисловості має свої особливості. Навчальна мотивація у професійному становленні студентів визначається тим, що сучасне суспільство пред'являє випускнику закладів вищої освіти особливі вимоги, серед яких високий рівень знань, професіоналізм, активність та творчість. Якість освіти залежить не тільки від програми, рівня викладання та наявності сучасного обладнання, але, в першу чергу від самого студента, його здібностей, зусиль, системи цінностей та навчальної мотивації.

Усвідомлена мотивація вступу до ВНЗ та відповідальне ставлення до навчання є одним із факторів становлення фахівця та соціально зрілої особистості, крім того, встановлено, що висока позитивна мотивація допомагає успішному навчанню навіть у разі недостатньої шкільної підготовки. Таким чином, настрій на успішну професійну діяльність стає у студента головним мотиватором, а можливість стати висококваліфікованим фахівцем досяжна лише за серйозного ставлення до навчання. Весь період навчання студента можна класифікувати на три етапи: [3, 4]

I етап (I курс) – високий рівень професійної та навчальної мотивації, що впливає на навчання, хоча вони ідеалізовані;

II етап (II, III курс) – зниження інтенсивності всіх мотивацій, падає інтерес до навчання, пізнавальні і професійні завдання перестають мотивувати;

III етап (1У-У курс) – зростає розуміння зв'язку успішного навчання та успішного працевлаштування.

Всіх студентів відповідно до професійної спрямованості можна класифікувати на три типи:

I тип – студенти з позитивною професійною спрямованістю, які свідомо обрали професію та навчання підтвердило правильність їх вибору;

II тип – студенти, які не визначилися у своєму виборі професії, коливаються між негативним ставленням до професії та необхідністю продовжувати навчання у ВНЗ з перспективою подальшої роботи з цієї спеціальності;

III тип – студенти з негативним ставленням до професії, навчаються через необхідність мати вищу освіту, але мають слабе уявлення про професію і не збираються нею займатися після закінчення навчання.

Відомо, що 80% навчання присвячено теоретичним знанням і всього 20% практичної діяльності, тому основною проблемою будь-якої професійної освіти є перехід від теорії до практики. Це зумовлює зміну мотивації студентів протягом навчання у вищі, тобто, мотивація має свою динаміку від курсу до курсу. При вивченні цих змін [1, 2]: були виділені 4 рівні розвитку мотивації:

I рівень (низький) - незначні позитивні моменти від навчання та виробничої практики через незручності, дискомфорт, розчарування. Бажання вчитися ситуативно, вибірково та суб'єктивно;

II рівень – з'являється інтерес до навчального матеріалу, всі позитивні мотиви пов'язані лише з позитивними оцінками, орієнтовані на успіх, досягнення результату, навчання виступає як засіб досягнення мети;

III рівень – усвідомлена мотивація, чітка, спрямованість у виборі необхідних професійних знань;

IV рівень – глибокий інтерес до навчання, загальна цілеспрямованість, бажання отримати максимальний обсяг пропонованих знань з усіх предметів.

Така класифікація дозволяє більш якісно організувати навчальний процес, змінивши методику викладання таким чином, щоб максимально збільшити чисельність студентів 3 та 4 групи та максимально скоротити чисельність студентів 1 та 2 групи.

Порівняльний аналіз мотиваційних пріоритетів показав, що для студентів 1 курсу головними мотивами є «отримання диплома» та «успішне продовження навчання на наступних курсах». У студентів 4 курсу домінуючою залишається потреба в отриманні диплома, отримання хороших оцінок як запорука успішного працевлаштування, і на останньому місці – отримання міцних та глибоких знань.

Для 54% студентів навчання нашому навчальному закладі – це особистий вибір, 10% студентів надійшли на вимогу батьків або родичів, а 35% було все одно куди вступати.

60% опитаних студентів навчаються з метою отримання знань та подальшого застосування їх у роботі, 30% опитаних потрібен лише диплом, 10% студентів не знають, навіщо вони навчаються. Цікаво, що 50% студентів не

планують у майбутньому працювати за спеціальністю, але при цьому 75% студентів не шкодують про вибір навчального закладу та спеціальності. При цьому прагнення пов'язати свою професійну кар'єру з одержуваною спеціальністю змінюється на різних курсах: якщо за спеціальністю хочуть працювати 65% студентів 1 курсу, то на 4 курсі ця кількість знижується до 48%.

Такий аналіз думок і мотивацій студентів різних курсів дозволить правильно організувати як навчальну так і виховну роботу викладачів та кураторів, результатом якої має бути формування у студентів чіткого розуміння, що вища освіта має соціальну цінність і дозволить претендувати на високооплачувану роботу.

Але є нерозуміння невідповідності вкладу, тобто якості навчання, і очікуваного результату, тобто престижної роботи та високого матеріального становища в майбутньому. Сьогодні на ринку праці висока конкуренція в якій виграє професіонал з високим рівнем знань та достатнім інтелектом та кругозором, що й має стати найкращою мотивацією для студентів.

Список літератури

1. Алексеева М. И. Мотивация учения студентов и удовлетворенность выбором вуза // Эмоциональная регуляция учебной и трудовой деятельности. М.; Одесса, 1986.
2. Джура О. Д. Теоретико-методологічні проблеми дослідження процесу професійного самовизначення особистості // Вища освіта України. Теоретичний і науково-методичний часопис. — К.: Інститут вищої освіти АПН України, № 4. — 2003.
3. Зеєр Е. Ф. Психологія професійного образования. — М.: Флинта, 2003. — 125 с.
4. Казміренко В. П. Програма дослідження психолого-соціальних чинників адаптації молодшої людини до навчання у ВНЗ та майбутньої професії // Практична психологія та соціальна робота. — 2004. — № 6. — С. 76–78.

УДК 621.565.001.63

ВПРОВАДЖЕННЯ В ДИПЛОМНИХ РОБОТАХ ПРОЄКТУВАННЯ СУЧАСНИХ СИСТЕМ КОНДИЦІОНУВАННЯ ПОВІТРЯ МЕТОДОМ МОРФОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ ЗА ДОПОМОГОЮ СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ – БАЗИ ДАНИХ

Н.О. Піщанська

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. Проєктування складових системи (підсистем) кондиціювання повітря являє собою послідовність виконання взаємообумовлених дій – процедур. У свою чергу, процедури передбачають використання

певних методів, заснованих на тих чи інших законах. Для проєктування сучасних систем призначених для забезпечення мікрокліматичних параметрів в приміщенні, як найбільш оптимальний за використанням, обрано метод морфологічного аналізу [1]. Цей метод заснований на підборі можливих рішень для окремих частин завдання з наступною систематизацією при їх комбінуванні. Для проведення морфологічного аналізу необхідна точне формулювання проблеми для даної системи. Пропонується до використання метод послідовної обробки інформації, який включає етапи її інтерпретації, уніфікації, структурування та аналізу. До теперішнього часу зусиллями багатьох поколінь дослідників накопичено великий обсяг інформації стосовно технологій та обладнання для кондиціонування повітря, що вимагає істотного подальшого аналізу і обробки [2-8]. Виникла потреба в нових засобах досліджень, що дозволяють накопичувати і аналізувати великі обсяги різнопланової інформації. З цією метою запропоновано до розробки інформаційну модель або базу даних (БД), яка дозволить класифікувати розрізнену інформацію щодо проєктування систем кондиціонування повітря із можливістю швидкого та достатньо точного розрахунку необхідних складових (тепловологісне навантаження, витрата повітря, витрата холоду, тепла води, навантаження кожного апарату тощо) відповідно до кожного технологічного процесу.

Метою досліджень є створення інформаційної моделі база даних технічних засобів призначених для реалізації технологій кондиціонування повітря.

Результати. Проаналізовано сучасні методи проєктування – для реалізації поставленої задачі обрано *метод морфологічного аналізу*. Структуру цього методу представлено виконанням наступних етапів:

1. Постановка (оцінка) проблеми загалом.
2. Розкладання проблеми на компоненти (параметри або характеристики об'єкту).
3. Визначення для кожного параметру можливих варіантів.
4. Складається (розробляється) морфологічний ящик або матриця.
5. Комбінація параметрів або альтернативних рішень.
6. Прийняття рішень щодо оптимального варіанту.
7. Визначення показників нового об'єкту.
8. Розробка нового об'єкту.

Суть морфологічного аналізу полягає в тому, щоб у технічній системі кондиціонування повітря, яка проєктується або удосконалюється, було виділено декілька характерних для неї структурних, морфологічних ознак, тобто ознак будови системи. У якості двох головних таких ознак було обрано тип призначення систем кондиціонування повітря – комфортне та технологічне, в подальшому морфологічними ознаками виступали наступні інформаційні варіанти – тепловологісне навантаження приміщення, тип систем кондиціонування повітря, витрата повітря [1]. По кожній морфологічній ознаці складався список конкретних варіантів технічних рішень цих ознак. Варіанти морфологічних ознак побудовані у вигляді таблиць, що дозволило краще уявити пошукове поле. Перебираючи всілякі сполучення варіантів, маємо змогу де-

кілька варіантів розв'язання завдань, які при простому переборі могли бути втрачені. Широке застосування бази даних дозволяє вирішувати ряд нагальних проблем – не тільки постійно коригувати зміст, але робити доступним для осмислення багато великі обсяги фактів, ніж це можливо при їх «ручний» обробці. Бази даних забезпечують спадкоємність досліджень.

Прикладом реалізації цього методу стала розробка *інформаційної бази* (морфологічний ящик – матриця), про яку йдеться в одному із пунктів [2].

Базу даних запропоновано створювати у середовищі Access2010 із використанням системи керування даних (СКБД).

Система дозволяє зберігати інформацію в автентичній формі і здійснювати її поетапну трансформацію, тобто уніфікацію і структурування. Для забезпечення безперервності поповнення бази даних передбачена можливість роботи операторів різного рівня компетентності. З огляду на великі обсяги наявної інформації, неможливість введення в бази даних її в повному обсязі, прийнято рішення стосовно послідовної обробки даних. В основі кожного етапу лежить відносно просте завдання з проміжним результатом [3]. Якщо введення інформації в таблиці бази даних буде представлено у вигляді однотипних операцій, то разом із їх повторюванням у оператора швидко набиратиметься необхідний навик обробки великих обсягів даних [4].

Створена база даних із системою керування даних СКБД надасть можливість:

- сформувати таблиці для зберігання даних;
- створити форми для перегляду, додавання та оновлення даних у таблицях;
- редагувати наявні дані в базі даних, наприклад змінювати поточне розташування елемента;
- видаляти відомості, якщо, наприклад, елемент вилучено;
- упорядковувати й переглядати дані різними способами;
- створити запити для пошуку й отримання лише потрібної інформації;
- складати звіти для аналізу та друку даних у певному форматі;
- надавати спільний доступ до даних іншим, використовуючи звіти, повідомлення електронної пошти, інтрамережу чи Інтернет.

Дані зберігаються один раз в одній таблиці, але переглядати їх можна з кількох розташувань:

- коли оновлюємо дані, вони автоматично оновлюються всюди;
- щоб отримати дані, використовуємо запит;
- щоб переглядати та вводити дані, використовуємо форму;
- щоб відображати та друкувати дані, використовуємо звіт.

Усі ці елементи (таблиці, запити, форми й звіти) – це об'єкти бази даних.

Отже, структура запропонованої бази даних:

- розподіляє дані на тематичні таблиці, щоб зменшити надлишкові дані;
- надає Access інформацію, потрібну для з'єднання відомостей у таблицях за необхідності;
- допомагає підтримувати та забезпечувати точність і цілісність даних;
- відповідає вашим потребам щодо обробки даних і звітування.

Процес розробки структури бази даних складався з описаних нижче дій:

- визначення призначення бази даних;
- пошук і впорядкування необхідної інформації;
- розподілення інформації по таблицях;
- перетворення елементів інформації на стовпці;
- вказівки первинних ключів;
- створення зв'язків між таблицями;
- удосконалення структури;
- застосування правил нормалізації.

Методики та складові бази даних легко відтворюються та забезпечують надійний доступ до інформації, є сумісними і мають можливість перенесення з однієї системи в іншу.

Висновки. Створена база даних дозволить структурувати інформацію щодо технічних засобів, необхідних при проектуванні систем кондиціонування повітря. Це спростить процес визначення необхідного обладнання для забезпечення кліматичних умов; дозволить визначити зі всієї безлічі варіантів рішень допустимі, які задовольняють всім вимогам, що пред'являються до технології, і мають найкращі капітальні та експлуатаційні показники. Отримаємо змогу в автоматичному режимі розраховувати необхідну кількість сировини, матеріалів та обладнання для здійснення технологічних процесів термовологісної обробки повітря.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Krutyakova, V., Bulgakov, V., Adamovics, A., Pishchanska, N. Selection of optimal dimensions of air humidification section in microclimate preparation system for growing of entomophages. *18-th International Scientific Conference "Engineering for rural development", Proceedings*. **2019**, 18: P. 1533-1538.
2. С.Д. Степаньянц, А.Л. Лобанов, М.Б. Дианов. Базы данных и компьютерная графика в зоологических исследованиях. *Труды Зоологического института РАН*. **1997**, 269: 208 с.
3. О.М. Klyuchko, Z. F. Klyuchko. Electronic databases of arthropods: methods and applications. *Biotechnologia acta*. **2018**, v. 11, 4: С. 28-49.
4. Джонс Дж. К. Методы проектирования. *Москва, Мир*. 1986, 2: 326 с.
5. Бельченко В.М., Піщанська Н.О., Таргоня В.С. База даних як метод проектування систем призначених для реалізації адаптивних технологій вирощування ентомокультур. *Збірник наукових праць «Техніко-технологічні ас-*

пекти розвитку та випробування нової техніки і технологій для сільського господарства України». 2019, 25 (39): 298 с.

УДК 001.89 : 378.147

НДР-НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

О.М. Котузаки, О.В. Макарова, В.Ю. Толстих
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку суспільства, яке характеризується поступовою та неухильною інтеграцією України до європейської економічної, політичної та культурної структури, винятково важливе значення набуває підвищення освітнього рівня підготовки фахівців для всіх галузей діяльності, їх інтелектуального та наукового потенціалу для подальшої професійної діяльності. Підготовка здобувачів вищої освіти має бути на такому рівні, щоб завтра впевнено і на рівних умовах вони становили професійну конкуренцію не лише в Україні, а й за кордоном, вміли творчо, оперативно вирішувати нестандартні виробничі, наукові, навчальні завдання з найкращим результатом [1].

Для досягнення цієї мети необхідним є набуття майбутніми фахівцями, яких готують заклади вищої освіти, вміння та навичок науково-дослідницької діяльності, яка допоможе творчо застосовувати в практичній професійній роботі новітні досягнення науково-технічного прогресу.

Підготовка висококваліфікованих фахівців за сучасними вимогами передбачає спрямованість освіти на формування та розвиток у здобувачів науково-дослідних умінь шляхом залучення їх до науково-дослідної роботи як під керівництвом викладача, так і самостійно [2]. Адже, навчання – двосторонній процес, тому його якість залежить як від досконалості роботи викладачів, так і від ставлення студентів до навчального процесу та рівня їх пізнавальної активності. Втім, справжній інтерес до наукового дослідження у здобувачів виникає тоді, коли цією роботою керує людина, яка захоплена науковим пошуком. Отже, саме поєднання високої наукової змістовності та методичного майстерства викладача з грамотним стимулюванням дослідницької діяльності здобувачів створює надійну основу для глибокого і міцного оволодіння ними матеріалу, що вивчається.

Пріоритет та важливість наукової діяльності пояснюється багатьма позитивними чинниками, адже виконуючи науково-дослідну роботу здобувач:

- вчиться роботи пошук та обробку науково-технічної інформації з різних джерел із застосуванням її для вирішення конкретних технічних і технологічних завдань з урахуванням сучасного стану та напрямків розвитку галузі у світі;

- підвищує свій професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти, виявляє творчу ініціативу;
- вчиться застосовувати сучасне обладнання, прилади та методи контролю якості та властивостей сировини, напівфабрикатів і виробів для проведення досліджень, зокрема прикладного характеру, аналізувати і презентувати результати власних досліджень та використовувати їх для забезпечення професійної діяльності – розширення асортименту продукції, розробки нових і удосконалення існуючих технологій тощо.

Набуття вказаних компетентностей, які необхідні для виконання кваліфікаційної роботи, починається з перших етапів навчання у ЗВО завдяки передбаченим освітніми компонентами індивідуальним, курсовим роботам протягом усього терміну навчання. Під час їх виконання здобувач робить перші кроки до самостійної наукової творчості. Він вчиться працювати з науковою літературою, набуває навичок критичного відбору та аналізу необхідної інформації, а виконання кваліфікаційної роботи має на меті подальший розвиток творчої та пізнавальної спроможності студента.

Підвищенню ефективності науково-дослідної діяльності здобувачів сприяє і їх участь у студентських наукових гуртках, які функціонують на кафедрах університету, за тематикою, пов'язаною з напрямками досліджень наукової школи. Метою роботи гуртків є реалізація наукового і творчого потенціалу талановитих студентів, заохочення їх до наукової діяльності, підтримка та ініціювання їхньої самостійної наукової та навчально-дослідницької роботи, набуття здобувачами досвіду у наукових дискусіях, участі у конференціях, семінарах тощо. Нажаль, карантинні обмеження та теперішній стан в країні обмежують проведення досліджень, втім здобувачі, які вимушені навчатися дистанційно, мають можливість прийняти участь у конференціях з теоретичною науковою доповіддю. На конференціях студенти мають можливість виступити зі своєю роботою перед широкою аудиторією, апробувати результати власних досліджень, прийняти участь у обговоренні нагальних проблем і шляхів вирішення практичних завдань для розвитку, зокрема харчової галузі. Це змушує їх ретельніше опрацьовувати майбутній виступ, відточує їхні ораторські здібності. Крім того, кожен може порівняти, як його робота виглядає на загальному рівні та зробити відповідні висновки. Дані методи та форми навчання сприяють розвитку продуктивного мислення здобувачів, їх самостійності у навчанні, стимулюють висування нових ідей.

Формами заохочення здобувачів, які активно займаються науково-дослідною роботою, є залучення їх до роботи за сумісництвом на виконання госпдоговірних чи держбюджетних наукових тем, можливість публікацій у вітчизняних та закордонних виданнях, отримання грантів у рамках державної підтримки молодих науковців, участь у університетських, міжнародних і всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт, закордонні відрядження у провідні науково-дослідницькі центри. Така підготовка робить успішнішим працевлаштування з подальшим кар'єрним зростанням і подальше навчання на вищих рівнях вищої освіти.

Таким чином, науково-дослідна діяльність здобувачів є необхідною складовою для набуття відповідних освітньому рівню компетенцій, сприяє розвитку самостійності, компетенцій у сфері досліджень та розробок, а також мотивацій до інновацій. У процесі наукових досліджень у студентів розвиваються та вдосконалюються творче мислення, прагнення до інтелектуальної та експериментальної діяльності, пізнавальна активність, розвиває професійну мобільність та ділові якості студентів, що підвищує ефективність та якість освітньої діяльності навчального закладу.

Список літератури:

1. Коваленко В. А. Формування духовності студентської молоді в процесі позааудиторної роботи // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2010. № 52. с. 114-117.
2. Про вищу освіту: Закон України (редакція від 26.02.2021 р.) № 1556-VII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

УДК 005.95/.96

ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ВИКЛАДАЧІВ – ОДИН З ОСНОВНИХ РИЗИКІВ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

О.А. Кручек, Н.А. Ткаченко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Педагогічна праця – це один із найскладніших видів людської діяльності. Ефективне здійснювання її вимагає наявності певних психологічних якостей, а також оперування широкими й різнобічними професійними знаннями і вміннями, на основі яких педагог виробляє власне практичне рішення. Як і будь-якій іншій діяльності, такій діяльності притаманні: умотивованість, цілепокладання і предметність (психологічна структура діяльності: мотив, ціль, предмет, засоби, способи, продукт і результат), а її специфічною ознакою є продуктивність [1].

Головною метою публікації є привернення уваги до сучасних проблем викладача та пошук дієвих методів виходу із ситуації, що склалася в системі вищої освіти.

Синдром вигорання (англ. Burnout syndrome) – це фізичне, емоційне або мотиваційне виснаження, що характеризується зниженням продуктивності в роботі, втомою, безсонням, підвищеною схильністю до соматичних захворювань, а також вживанням для отримання тимчасового полегшення алкоголю або інших психоактивних речовин, що має тенденцію до розвитку

фізіологічної залежності та (у багатьох випадках) суїцидальної поведінки [2]. Кожен наступний симптом посилює вплив попереднього, доки реакції організму не стають незворотними. Зазвичай керівник звертає увагу на прояви професійного вигорання занадто пізно. Керівнику треба розуміти, що у працівників, які «вигорають» на роботі, знижується продуктивність та якість їхньої праці, вони частіше хворіють, провокують конфлікти з колегами, а іноді і переносять їх на студентів. Звичайно, необхідно не допускати появи синдрому вигорання і вчасно попереджати його появу. До викладачів треба ставитись як до одного з основних стейкхолдерів у системі вищої освіти. Це, насправді, неоціненний ресурс, відновлення якого потребує багато часу.

Важливо розрізняти синдром вигорання та стрес. Деякі види стресу можуть позитивно вплинути на роботу працівника: він несвідомо хапається за купу справ та успішно їх виконує, чим іноді користуються недобропорядні керівники. Однак постійний стрес негативно впливає на здоров'я людини та є основним чинником можливого вигорання в майбутньому. Треба оцінювати перевагу короточасних виконаних завдань над більш суттєвою шкодою, яка завдана фізичному та психо-емоційному стану людини.

Професійне вигорання викладача вищої школи може бути зумовлене як об'єктивними, так і суб'єктивними чинниками. Об'єктивними чинниками є такі: соціально-економічні перетворення в Україні, які впливають на матеріальну стабільність членів суспільства, психологічний стан та професійне благополуччя; ризик втрати місця роботи через брак коштів, пов'язаний із низьким (відсутнім) фінансуванням та недостатнім набором абітурієнтів під час вступної кампанії; незабезпечення працівника повною робочою ставкою при його бажанні працювати повноцінно та якісно; перенавантаження викладача робочими завданнями за відсутності заохочення та відповідної оплати праці та ін. До суб'єктивних чинників віднесемо такі: недостатня вмотивованість чи несформованість ціннісного ставлення до професійної діяльності; деякі особистісні характеристики: тривожність, інтровертованість, перфекціонізм, трудоголізм, презентаїзм тощо; неадекватність професійних очікувань, самооцінки та ін [3].

Однією з найефективніших методик для діагностики та профілактики станів, близьких до професійного вигорання, є тест за Христиною Маслач та Сьюзан Джексон. Він містить 22 твердження про почуття та переживання, пов'язані з робочою діяльністю. Його проведення не потребує багато часу та ресурсів. Якщо діагностика показала схильність працівників до професійного вигорання або показала вже наявні проблеми – саме час вживати заходів – розпочати профілактику синдрому емоційного вигорання в співробітників. Основними принципами розробки заходів, як і в будь-якій системі менеджменту якості, є: системний підхід; комплексність; безпосередня участь та зацікавленість керівника в позитивному результаті. Керівник може залучати

працівників до командної роботи, сприяти їхньому професійному розвитку, організувати спортивні чи інтелектуальні турніри між працівниками, пропонувати спільний відпочинок, бажано на природі.

Будь-яка система менеджменту якості має працювати за принципом PDCA (цикл Демінга–Шухарда), який є моделлю безперервного вдосконалення продукту та покращення виробничих процесів. Згідно з цим, керівнику варто відстежувати, наскільки дієвими виявилися вжиті заходи щодо профілактики емоційного вигорання в підлеглих. Адже можна витратити час та зусилля на заходи, які працівники не схвалюють або не сприймають і, як наслідок, ще більше загострити симптоми вигорання.

Отже, від того, наскільки уважно та відповідально керівництво закладу вищої освіти поставиться до проблем підлеглих та власних симптомів професійного вигорання, а також наскільки серйозно візьметься вирішувати ці проблеми, залежить якість освіти, яка у свою чергу є основним показником успішності університету.

Література:

1. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник –К.: Либідь, 2005. – 400 с.
2. Профілактика емоціонального вигорання у медработников, Медична справа, 2017 – [Цит. 2023, 31 березня] – Доступний з: <<https://medplatforma.com.ua/article/1137-profilaktika-emotsionalnogo-vygoraniya-u-medrabortnikov-rus>>
3. Мирончук Н.М. Професійне вигорання викладача вищої школи: чинники, ознаки, способи протидії // Теоретичні й методичні засади розвитку й самовдосконалення особистості педагога-новатора в контексті модернізації нової української школи: зб. наук.-метод. праць / за ред. О.А. Дубасенюк. – Житомир: Вид-во Євенок О.О., 2017. – С. 62–67.

УДК 378.091.33-027.22:004.388.4

ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЯК СПОСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В.В. Мільчева, І.В. Мунтян

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Ігрові техніки та технології з давніх часів використовують у педагогічній практиці. Здавалося б, феномен гри вже не такий актуальний для педагогічних досліджень. Проте поява покоління «цифрових аборигенів» (так почали називати дітей, які виросли в епоху Інтернету), яке стимулювало, серед інших факторів, перехід до нової освітньої парадигми (парадигми постіндус-

тріального суспільства) і до нового типу освіти (технологічного або проєктно-технологічного), змушує по-новому поглянути на роль ігор в освітній діяльності. Феномен людської активності, який називають гейміфікацією, здатний зробити освітню діяльність більш керованою та планованою, що, в свою чергу, сприятиме досягненню більш продуктивного освітнього результату.

Незважаючи на те, що єдиного визначення терміну «гейміфікація» поки не існує, можна виділити основні компоненти цього явища, які зустрічаються практично у всіх дефініціях та зробити висновок: механіки, які використовуються в комп'ютерних іграх, застосовані до будь-якого іншого неігрового виду діяльності, по-перше, підсилюють мотивацію суб'єкта приділяти сильнішу та якіснішу увагу процесу діяльності, по-друге, подовжують прихильність задачі і, нарешті, підвищують вірогідність досягнення поставленої цілі.

Сферою застосування гейміфікації може стати будь-яка складна і достатньо рутинна діяльність, неігровий контекст, який викликає у користувача, здобувача, індивіда зневіру та зниження мотивації. Гейміфікація покликана зробити захоплюючою необхідну рутину, але при цьому залишивши людину в її реальності, дозволяючи удосконалити необхідні саме даному суб'єкту навички.

Ціллю та очікуваним результатом гейміфікації стає зміна звичної поведінки аудиторії, залучення в діяльність. При цьому зміст обраної діяльності залишається незмінним, але певним чином структурується, чим досягається підвищення мотивації до рішення поставленої задачі, а також збільшується час прихильності цій задачі. Сама ж процедура гейміфікації складається з комплексу заходів, які можуть застосовуватися як в повному обсязі, так і частково [1].

Значимість використання ігрових технологій в освітньому процесі виключно важлива, оскільки освітня діяльність є складною та рутинною дією, яка вимагає зусиль з боку здобувачів, часто викликає в них втоми та нудьгу, а включення ігрових механік може значно впливати на поведінку здобувачів і на ефективність результатів навчання, запускаючи суб'єктну активність здобувачів.

Гра та ігрові технології в педагогічній практиці – це створення певних умов для досягнення задач, моделювання спеціальної ігрової реальності зі своїми внутрішніми законами (рольові ігри, ділові ігри, організаційно-діяльні, тощо). Тут здобувач на певний час стає «не собою», приймає роль, діє, виходячи із обраної або данної йому ролі, а не з власних спонукань [2].

Ключовою вважається така особливість гри, як здатність захопити увагу і не відпускати довгий час, коли геймер втрачає рахунок часу, забуває навіть про фізичні потреби у їжі або сні, і в цьому її сила. Якщо б з такою ж силою залучення люди могли вчитися, працювати, створювати, показники діяльності росли в геометричній прогресії. Саме ці якості гри приваблюють «гейміфікаторів» реальності і виступають єдиним психологічним обґрунтуванням як традиційних педагогічних ігор, так і гейміфікації.

Своєрідність гейміфікації полягає в її неімітаційному характері, в збереженні незмінним змісту діяльності при зміні саме способу організації цієї діяльності. Будучи ігровою практикою, гейміфікацій докорінно відрізняється від відомих раніше освітніх ігрових форм. Суть цієї відмінності в тому, що реальність залишається реальністю, не перетворюючись у гру, а ігрові установки в систему операцій суб'єкта з цією реальністю [3].

Порівнюючи гейміфікацію з іншими ігровими техніками, Маріо Хергер пропонує таблицю, яка дозволяє точніше провести межі між спорідненими, але нетотожними явищами – гейміфікацією та різними іншими різновидами ігрових практик. Параметрами для порівняння стали наступні характеристики, які будуть проаналізовані нижче: спонтанність, наявність правил та цілі, внутрішня структура, реальність/ігровий простір та системність (табл. 1).

Таблиця 1. Порівняння гейміфікації та інших ігрових практик

Параметр	Традиційні ігри	Рольові ігри	Ділові ігри	Симулятори	Гейміфікація
Спонтанність	ні	так	ні	ні	ні
Наявність правил	так	ні	так	так	так
Наявність цілі	так	ні	так	так	так
Структура	так	ні	так	так	так
Реальність	ні	ні	так/ні	так/ні	так
Системність	ні	ні	ні	так/ні	так

Ми бачимо, що гейміфікація перетинається з традиційними (наприклад, настільними) іграми в таких позиціях, як наявність правил, цілі та структури гри. Такі ж подібності бачимо і з діловими іграми. Це те, що запозичує гейміфікація у гри, те, що робить гру як вид людської активності привабливою: зрозуміла, досяжна та бажана ціль, правила досягнення цієї цілі та покрокова інструкція проходження шляху до поставленої цілі.

Але гра переносить дії гравця в ігровий простір, у вигадану реальність, тоді як гейміфікація залишає нас у реальному світі з нашими нагальними неігровими проблемами і задачами. В ділових іграх дія часто також відбувається в реальній ситуації, але це не обов'язкова умова, в той час як для гейміфікації вона обов'язкова.

Що стосується параметра системності, вкрай важливого для гейміфікації і абсолютно необов'язкового для інших ігропрактик, то під системністю розуміють не епізодичні вкраплення гри в структуру діяльності, а цілісний процес гейміфікованого супроводу цієї діяльності. В навчанні гейміфікація супроводжує освітній курс цілком – від постановки цілей і задач до підсумкового контролю знань.

Таким чином, ми можемо говорити про гейміфікацію як про новий спосіб організації навчання, який має величезний педагогічний потенціал. Влас-

тиві гейміфікації механіки дозволяють запустити той самий вищий рівень активності, який є першопричиною, джерелом діяльності людини, яка має творчий, перетворюючий характер, причому стимулювати суб'єктивну активність, не уводячи здобувача з реальності.

Література

1. Волкова, Н. П. Інформаційно-комунікаційні технології. Гейміфікація / Н. П. Волкова // Інтерактивні технології навчання у вищій школі : навч.-метод. посіб. / Н. П. Волкова ; Ун-т ім. Альфреда Нобеля. – Дніпро, 2018. – С. 162–206.
2. Кравець, Н. С. Етапи створення гейміфікованої системи для використання в навчальному процесі ВНЗ / Н. С. Кравець // Вісн. Харків. держ. акад. культури. Серія: Соціальні комунікації / Харків. держ. акад. культури. – Харків, 2017. – Вип. 50. – С. 198–206.
3. Бугаєва, В. Ю. Гейміфікація як спосіб формування активної професійної поведінки майбутніх фахівців ІТ галузі / В. Ю. Бугаєва // Педагогіка та психологія : зб. наук. пр. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2017. – Вип. 56. – С. 129–135

УДК 378.014.6 : 005.6

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

К.О. Васьковська

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

В умовах сьогодення якість та рівень освіти обумовлюють підвищення інтелектуального потенціалу країни, стають однією з найважливіших передумов незалежності країни як в економічному так і політичному аспекті, та сприяють високому рівню конкурентоспроможності на світовій арені.

Забезпечення якості є актуальною функцією в сучасній вищій освіті, що забезпечується діловими та особистісними якостями керівних працівників закладу освіти: цілеспрямованість та саморозвиток, компетентність, динамічність та самокритичність, управлінська етика, прогностичність та аналітичність, креативність, здатність до інноваційного пошуку, здатність приймати своєчасне рішення та брати на себе відповідальність за результат діяльності.

Установити ефективність освітнього процесу, якість створених умов для його проведення, вплив керівника на продуктивність роботи закладу освіти неможливо без належної оцінки результатів його діяльності.

Оцінювання ефективності управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти визначається на основі певних вимог та відповідних критеріїв оцінювання (табл. 1):

Таблиця 1 Вимоги та критерії оцінювання діяльності керівників закладу освіти

Вимога	Окремі критерії оцінювання
Наявність стратегії розвитку та системи планування діяльності закладу, моніторинг виконання поставлених цілей і завдань	Затвердження стратегію розвитку закладу, яка спрямована на підвищення якості освітньої діяльності. Річне планування та відстеження результативності закладу відповідно до стратегії його розвитку та з урахуванням освітньої програми. Самооцінювання якості освітньої діяльності на основі стратегії (політики) і процедур забезпечення якості освіти
Ефективність кадрової політики та забезпечення можливостей для професійного розвитку педагогічних працівників	Керівник формує штат закладу, залучаючи кваліфікованих педагогічних та інших працівників відповідно до штатного розпису та освітньої програми. Керівник за допомогою системи матеріального та морального заохочення мотивує педагогічних працівників до підвищення якості освітньої діяльності, саморозвитку, здійснення інноваційної освітньої діяльності
Організація освітнього процесу, прийняття управлінських рішень на основі конструктивної співпраці учасників освітнього процесу	Створюються умови для реалізації прав і обов'язків учасників освітнього процесу. Управлінські рішення приймаються з урахуванням пропозицій учасників освітнього процесу. Створюються умови для реалізації індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів освіти
Формування відносин довіри, прозорості, дотримання етичних норм	Керівництво сприяє створенню психологічно комфортного середовища, яке забезпечує конструктивну взаємодію здобувачів освіти, їх батьків, педагогічних та інших працівників закладу освіти та взаємну довіру
Формування та забезпечення реалізації політики академічної доброчесності	Заклад освіти впроваджує політику академічної доброчесності. Керівництво сприяє формуванню в учасників освітнього процесу негативного ставлення до корупції

* узагальнено автором

У сучасних умовах управлінська діяльність керівників закладу освіти передбачає вирішення низки концептуальних положень таких як забезпечення оптимальної організації освітнього процесу; раціональний розподіл роботи між працівниками закладу з урахуванням їх кваліфікації, досвіду та ділових якостей; створення здорової творчої атмосфери в педагогічному колективі; правильне і найбільш ефективно використання навчально-матеріальної

бази; визначення найбільш ефективних для керівництва шляхів і форм реалізації стратегічних завдань тощо.

Отже, забезпечення ефективного функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти можливо при наявності нормативних документів, де закріплені вимоги до якості освітнього процесу та формування конкурентної освітньої програми закладу освіти (раціональність використання інваріантної, варіативної складової). Оптимальність та дієвість управлінських рішень, керованість процесу управління та наявність посадових осіб, які відповідають за управління якістю освітнього процесу, також сприяє вдосконаленню та розвитку даної системи.

Серед інших факторів можна виділити підвищення показника відповідності засвоєних здобувачами освіти рівня та обсягу знань, умінь, навичок, інших компетентностей вимогам стандартів освіти та наявність ефективної системи моральних стимулів для досягнення високого рівня якості освітнього процесу.

Саме це є орієнтиром на шляху розвитку та вдосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності, те, до чого прагне сучасний заклад освіти, щоб бути конкурентоспроможним.

УДК 378.147.88 **КЕЙС-ЗАВДАННЯ ЯК НОВА ФОРМА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ** **ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕХНОЛОГІЙ ХАРЧОВИХ ВИРОБНИЦТВ**

Н.В. Доценко, Л.С. Гураль, Т.М. Афанасьєва
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Самостійна робота студентів планується кожним викладачем у робочій програмі дисципліни, яка є у доступі для здобувачів вищої освіти в ОНТУ на платформі дистанційного навчання – moodle. Кожний студент завжди може знайти інформацію про обсяг самостійної роботи, за якою саме темою вона виконується та про час їх виконання та максимальний бал при оцінюванні результатів її виконання.

Самостійна робота студентів класифікується: за місцем організації (аудиторна та позааудиторна); за цілями проведення (закріпити лекційний матеріал, підготуватись до проведення лабораторної роботи, узагальнення знань і вмінь при виконанні розділів курсового проекту та ін.); за способом організації (індивідуальна, групова).

Вибір форми організації самостійної роботи студентів визначається викладачем із врахуванням змісту навчальної дисципліни та метою її проведення.

Найбільш розповсюдженою формою самостійної роботи є робота за наведеним прикладом, що розбирається викладачем під час лекції чи на лабораторному занятті.

Наприклад, для студентів-технологів важливими є навички складання технологічних схем за технологічною інструкцією, і такі завдання вони отримують при вивченні різних технологій виробництва.

Більш ускладненою формою є завдання: скласти технологічну схему з різними варіантами можливих технологічних процесів чи комплексну переробку якогось виду сировини. Таке завдання потребує аналізу технологій, що вивчались, пошуку нової інформації, обґрунтування вибору найкращих варіантів.

Наведені приклади самостійної роботи можуть виконуватись як індивідуально, так і колективно. Саме групові завдання дозволяють студентам більше комунікувати, а значить максимально відтворювати професійне спілкування на виробництві.

Останнім часом роботодавці наголошують, що молоді спеціалісти зосереджені більше на індивідуальній роботі, стараються уникати професійного обговорення проблем, бояться пропонувати свої варіанти їх вирішення, що не сприяє швидкому вирішенню виробничих ситуацій.

Одною із складних форм колективної самостійної роботи є виконання кейс-завдання. Кейс-завдання (англ. case – випадок, ситуація) – метод навчання, заснований на розборі практичних проблемних ситуацій - кейсів, пов'язаних з конкретною ситуацією чи змодельованою.

Мета такої самостійної роботи: формування вміння аналізувати у стислі терміни великого обсягу неупорядкованої інформації, активна комунікація студентів між собою, самостійне розподілення ділянок відповідальності за кожним учасником робочої групи, прийняття рішень за умов недостатньої інформації та представлення конкретних пропозицій для вирішення поставленого завдання.

Сформувати певні кейс-завдання, що відповідали би заданим цілям роботи, головне завдання викладача. Для студентів технологічних спеціальностей це може бути пов'язано із розробкою нового виду продукту із заданої сировини. Таке завдання можна давати студентам старших курсів, коли є достатня базова підготовка, що дозволяє узагальнювати окремі предметні знання для вирішення визначеної виробничої проблеми.

Для зацікавлення студентів завдання необхідно подавати у максимально наближеній формі до реальних умов. Приклад завдання: в с.Маяки Одеської області фермери отримали високій врожай полуниці. Запропонуйте продукти тривалого зберігання з цього виду сировини, враховуючи можливий попит на новий вид продукту та технічні і економічні можливості фермерів. Для виконання такого завдання необхідні не тільки знання технології, але і основи маркетингу, і знання обладнання, і вміння аналізувати економічні складники виробництва.

Для кейс-завдання викладач повинен:

- 1) підготувати завдання з назвою кейсу (бажано, що добре запам'ятовується);

2) основний текст із питаннями для обговорення (провести міні-маркетингове дослідження доцільності випуску нового продукту, розробити рецептуру запропонованого продукту, скласти технологічну схему його виробництва, підібрати необхідне обладнання та ін.)

3) визначається час на виконання цього кейсу (в залежності від його об'єму може складати від декількох днів до місяця), обов'язково потрібно врахувати час на підготовку презентації за темою кейсу.

Заплановані результати самостійної роботи у вигляді кейс-завдання:

- здатність студентів аналізувати отриманні предметні знання та застосовувати їх при вирішенні конкретних виробничих завдань;
- отримання практичних навичок розподілення ролей в робочій групі та налагодження спілкування між собою для вирішення виробничої ситуації;
- здатність вирішувати нестандартні завдання професійної діяльності із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій;
- готовність використовувати індивідуальні креативні здібності для оригінального вирішення поставлених завдань.

Кейс-завдання – це творчий підхід для опанування знань, тому і при оцінюванні такої самостійної роботи має бути передбачена або додаткова бальна оцінка за творчість, або виділення окремих балів із поточної самостійної роботи.

УДК: 796.011.1 : 159.9

ВПЛИВ КРИЗОВИХ СТАНІВ В УКРАЇНІ НА МОТИВАЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ СТУДЕНТІВ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ

С.В. Халайджі, Р.С. Яготін, О.М. Кананихіна

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. Економічний розвиток України потребує достатню кількість висококваліфікованих фахівців, а студенти є тим основним резервом, який може забезпечити його зростання найближчими десятиліттями. Проте тільки професійних знань і навичок недостатньо для майбутньої продуктивної праці за обраною спеціальністю. Необхідно також мати достатній рівень фізичного здоров'я та фізичної підготовленості. Цю проблему в закладах вищої освіти вирішує дисципліна «Фізичне виховання». Нажаль, кількість годин, які відводяться на дисципліну, в останні роки зменшується, що може негативно впливати на стан здоров'я студентів. Але навіть за наявної невеликої кількості аудиторних практичних занять необхідно, щоб студенти відвідували їх систематично, доповнюючи ці заняття самостійними тренуваннями у вільний від навчання час.

Відомо, що дієвим двигуном будь-якої справи є мотивація до її виконання. Зниження рухової активності, відсутність стимулів до регулярних фізичних навантажень, а також глобальне використання різних гаджетів приз-

водить до проявів гіподинамії у сучасної молоді. Тому існує потреба пошуку шляхів підвищення мотивації серед здобувачів закладів вищої освіти.

Мотивацію визначають як співвідношення цілей, що стоять перед особою, яких вона прагне досягти, і її внутрішньою активністю, тобто бажань, потреб та можливостей. Водночас мотивація є складовою психічної адаптація особистості, а її формування - це величезна праця, шлях, який людина повинна пройти, усвідомивши важливість та користь від своєї діяльності. Саме свідоме і добровільне підвищення рівня власної мотивації до регулярної рухової активності сприяє систематичному використанню фізичної культури у повсякденному житті людини і, як наслідок, позитивно впливає на стан її здоров'я.

Мета статті полягає у визначенні зміни мотиваційних пріоритетів студентів до занять фізичною культурою під впливом кризових станів у країні. Для її досягнення необхідно було вирішити такі завдання:

- визначити рейтинг мотивів, що впливають на зацікавленість студентів до відвідування занять (по роках);
- провести аналіз динаміки змін результатів досліджень (в залежності від кризових станів у країні).

Виклад основного матеріалу дослідження. Для вирішення поставленої мети були використані наступні методи: аналіз і узагальнення даних спеціальної науково-методичної літератури, анкетування студентів з обраної проблеми і методи математичної статистики.

Кафедрою фізичної культури та спорту Одеського національного технологічного університету (ОНТУ) у 2013 році було проведено первинне дослідження з визначення мотиваційних пріоритетів студентів до занять фізичною культурою. Проте глобальна діджиталізація, карантинні обмеження через Covid-19, перехід на дистанційне навчання і запровадження воєнного стану в Україні внесли суттєві зміни у повсякденне життя молоді і їх фізичну активність, зокрема. Тому повторні дослідження проводилися протягом 2020-го і 2022-го навчальних років (під час кризових станів).

У всіх дослідженнях приймали участь студенти I та II курсів ОНТУ, які відвідували заняття з дисципліни «Фізичне виховання». Респонденти належали до двох вікових груп: 52,3% респондентів були віком до 19 років; вік 47,7% респондентів становив 19-21 рік.

Студентам була запропонована анкета, до якої увійшло чотири блоки мотивів, що спонукають їх до занять фізичною культурою: «Оздоровчі мотиви», «Навчально-комунікативні мотиви», «Психолого-значущі мотиви» та «Естетичні мотиви». Кожен з блоків анкети містив 4-7 позицій, що представляли групи мотивів, які активізують прагнення до систематичних занять фізичною культурою.

Результати досліджень. Результати досліджень, проведених у 2013, 2020 та 2022 роках наведені у таблиці 1. Згідно анкетуванню респондентів, у відсотках наведено рейтинг мотивів у кожному блоці.

З таблиці 1 видно, що у блоці «Оздоровчі мотиви» за 9 років пріоритети студентів щодо зміцнення здоров'я дещо змінилися. Значущі зміни виявились за позицією «Заповнення потреби у руховій активності». Такі зміни пов'язані передусім із встановленням карантину та запровадженням обмежувальних протиепідемічних заходів, які забороняли відвідування навчальних та спортивних закладів, що змусило студентів весь час витратити лише на розумову активність.

На 2,1 % відсоток збільшився показник позиції «Профілактика захворювань». Порівнюючи відповіді студентів бачимо, що найбільш вагомі зміни спостерігалися у позиції «Швидке відновлювання після хвороби». Зміна склала майже 6,6 % порівняно з 2020 роком, проте у 2022 році цей показник майже повернувся до вихідного значення.

Аналіз отриманих даних показав, що у 2020 році студенти стали приділяти більше уваги загальному зміцненню власного здоров'я і відновленню після захворювань, що пояснюється всесвітньою пандемією COVID-19. У 2022 році найсуттєвіші зміни відбулись за мотивом «Поліпшення загального самопочуття». Можна впевнено стверджувати, що з повномасштабною війною в Україні, від 24 лютого 2022 року зазначена ситуація лише погіршилася. Адже, не встигнувши звільнитися від істотних карантинних обмежень, студенти вступили у ще суворіші обмеження воєнного стану.

Таблиця 1

Мотиви	2013 рік	2020 рік	2022 рік
Оздоровчі мотиви:			
- прагнення до зміцнення і підтримки здоров'я;	37,4	39,1	37,1
- поліпшення загального самопочуття;	24,1	17,5	31,7
- заповнення потреби у руховій активності;	15,5	17,5	15,9
- профілактика захворювань;	12,5	14,6	9,1
- розвиток рухових якостей;	6,6	2	3,9
- швидше відновлення після хвороби;	3,9	9,3	2,3
- прагнення до зміцнення і підтримки здоров'я.	37,4	39,1	37,1
Навчально- комунікативні мотиви:			
- своєчасне отримання заліку з дисципліни;	74,2	68,3	76,9
- спілкування;	10,9	12,1	10,1
- отримання додаткових знань;	8,8	2,2	4,3
- приємне проведення часу;	6,1	5,5	2,2
- поширення подій через свої акаунти у соціальних мережах.	-	11,9	6,5
Психолого-значущі мотиви:			
- підвищення самооцінки;	28,8	27,1	14,2
- покращення настрою;	36,2	20,1	21,2
- отримання позитивних емоцій;	23,6	22,3	24

- зменшення рівня стресу та знервованості;	11,4	18,3	23,9
- подолання депресії.	-	12,2	16,7
Естетичні мотиви:			
- покращення статури;	38,3	39,4	34,2
- поліпшення м'язового тону;	28,4	23,1	27,2
- прагнення бути більш привабливими для протилежної статі;	19,1	20,9	16,1
- корекція маси тіла.	14,2	16,6	22,5

У блоці «Навчально-комунікативні мотиви», як видно з таблиці, рейтинг мотивів мав суттєві зміни. Було з'ясовано, що переважна кількість студентів відвідує заняття для своєчасного отримання заліку з предмету. Показники 2013 і 2020 років відрізняються між собою зменшенням на 5,9 % і, навпаки, приростом у 2022 році (8,2 %). Щодо мотиву «Приємне проведення часу» у 2020 році не відмічалось суттєвих змін, проте у 2022 році зафіксовано стрімке зниження ваги цього мотиву.

Широке впровадження цифрових технологій, доступність та популяризація високошвидкісного Інтернету, спонукали авторів додати новий мотив: «Поширення подій через свої акаунти у соціальних мережах». Цей мотив отримав значну підтримку серед студентів у 2020, проте значно знизився у 2022 році, що пов'язано з війною. Проте використання Інтернету, а саме соціальних мереж, онлайн відео занять, симуляторів виконання вправ та інших цифрових технологій є достатньо перспективними у підвищенні мотивації студентів як до відвідування занять з дисципліни «Фізичне виховання», так і до самостійних занять спортом, але не може повністю замінити очне спілкування з викладачем на аудиторних і онлайн -заняттях.

Поведінка студентів в певний момент часу мотивується тим з мотивів в ієрархії, що за даних умов ближче всіх пов'язаний з перспективою досягнення відповідного психологічного стану. Такий мотив активується, стає діючим. Все це показав аналіз психолого - значущих мотивів.

Діючим мотивом у блоці «Психолого - значущі мотиви» став мотив «Зменшення рівня стресу та знервованості» – зрушення на 6,9 % у 2020 і 12,5 % у 2022 роках. Опитування свідчить, що значна кількість здобувачів, особливо зараз, під час активних бойових дій в Україні, відчувають психологічне навантаження: тривожність, депресію, знервованість або стрес. І все це має свої наслідки – значне зниження їх стресостійкості.

Одним зі шляхів подолання таких наслідків студенти бачать у регулярному виконанні фізичних вправ та достатній руховій активності протягом дня.

Домінуючим мотивом блоку «Естетичні мотиви» став мотив «Покращення статури». На другому місці як у 2013 році, так у 2020 і 2022 роках розташувався мотив «Поліпшення м'язового тону». Кількість здобувачів освіти, що віддали перевагу мотиву «Прагнення бути більш привабливими для протилежної статі» у 2022 р. зменшилась. Вважаємо, що зміни у першому і третьому мотивах цього блоку можуть бути пов'язані з переоцінкою

цінностей і пріоритетів студентів. Достатньо суттєвими виявилися зміни у мотиві «Корекція маси тіла» – збільшення на 2,6 % у 2020 році і більше 8 % у 2022 році. Такий результат може бути наслідком соціальних обмежень, а саме: неможливістю відвідувати спортивні зали і групові тренування у 2020 році і стресовим станом суспільства і молоді зокрема у 2022 році.

Пошук шляхів підвищення мотивації студентської молоді до регулярної фізичної активності у межах навчальної програми закладів вищої освіти дозволив запропонувати основні напрямки подальшого вдосконалення дисципліни «Фізичне виховання», а саме:

- впровадження в освітній процес сучасних спортивно орієнтованих технологій та фітнес - технологій оздоровчої рухової активності;
- впровадження в освітній процес методик для підвищення стресостійкості;
- використання різноманітних методів, форм та засобів навчання;
- підготовка та розміщення відео-контенту навчальних занять у соціальних мережах.

Висновки. Проведені дослідження дозволили встановити мотиваційні пріоритети, що впливають на відвідування студентами занять з фізичного виховання. Проаналізовано вплив карантинних обмежень через Covid-19 та запровадженого воєнного стану в Україні на фізичну активність студентів. Встановлена динаміка змін за чотирма блоками мотивів, а саме: «Оздоровчі мотиви», «Навчально-комунікативні мотиви», «Психолого-значущі мотиви» та «Естетичні мотиви», що безпосередньо впливають на зацікавленість студентів у відвідуванні занять з дисципліни «Фізичне виховання». Свідоме і добровільне підвищення рівня власної мотивації до регулярної рухової активності сприяє систематичному використанню фізичної культури та спорту у повсякденному житті студентської молоді, і, як наслідок, позитивно впливає на стан їх здоров'я.

Отже, результати дослідження спонукають викладачів кафедри фізичної культури та спорту, з одного боку, до врахування пріоритетних мотивів, а з іншого – до необхідності у подальшому більш активно займатися формуванням у студентів мотивації до занять фізичними вправами.

Перспективи подальших досліджень. Продовження роботи в цьому напрямку є перспективним, оскільки достатня рухова активність є запорукою формування оптимального фізичного і психологічного стану молодої людини. А пошук нових шляхів, методів та засобів, які б спонукали студентство до фізичного самовдосконалення та здорового способу життя, є надзвичайно важливим.

УДК 004.4 : 001.89**ВИКОРИСТАННЯ MICROSOFT OFFICE EXCEL У НАУКОВО-ДОСЛІДНІЙ РОБОТІ ЗДОБУВАЧІВ БАКАЛАВРСЬКОГО СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ЯКОСТІ ПРАКТИЧНОЇ НАВИЧКИ****К.І. Наumenко****Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

Концепція сталого розвитку суспільства пропонує використання інноваційних підходів, найважливішу роль яких грає освіта. Ця концепція передбачає нові підходи освіти. Якщо раніше здобувач вищої освіти повинен був отримати певний багаж знань, то сьогодні для суспільства важливим є придбання ним також і практичних умінь і навичок на основі отриманих знань, що сприяло б розвитку таких особистісних якостей, як активність, самостійність та творчий підхід до генерації та вирішення інноваційних проблем. Одним із підходів для реалізації освітньої концепції є залучення високомотивованих здобувачів вищої освіти до науково-дослідної роботи.

Організація науково-дослідної роботи студентів потребує системності, яка насамперед включає інтеграцію науково-дослідного навчального процесу. Здобувачі бакалаврського рівня вищої освіти 181 спеціальності «Харчові технології», які навчаються за освітньою програмою «Технологічна експертиза та безпека харчової продукції», які починають займатися науковою дослідницькою роботою вже в першому семестрі третього курсу у рамках освітньої компоненти «Основи наукових досліджень» та продовжують у першому семестрі четвертого курсу у рамках освітньої компоненти «Науково-дослідна робота студентів», набувають навичок аналізу та узагальнення отриманого матеріалу, що дозволяє їм більш усвідомлено поступово формувати професійні компетенції щодо сучасного спрямування технологічної експертизи.

На початкових стадіях науково-дослідної роботи студентів ми вчимо здобувачів вищої освіти застосовувати статистичну обробку даних на персональному комп'ютері за допомогою програмного пакета для статистичного аналізу Microsoft Excel [1,2].

Пакет аналізу програми Microsoft Excel дозволяє швидко та зручно, не вдаючись до допомоги спеціалізованих програм, обробити дані.

Зручність використання цієї програми зумовлена тим фактом, що практично на кожному комп'ютері зараз встановлений популярний пакет Microsoft Office різних версій випуску.

За допомогою Excel можна суттєво полегшити рутинні обчислення:

- 1) збирання статистичного матеріалу;
- 2) угруповання та зведення результатів спостереження;
- 3) обчислення специфічних характеристик досліджуваних об'єктів дослідження;
- 4) аналіз отриманих зведених та розрахункових матеріалів, формулювання висновків та пропозицій.

Це все широко використовується у лабораторіях з експертизи харчових продуктів. У процесі здійснення метрологічного нагляду за дотриманням метрологічних правил та норм у лабораторіях оцінюється стан та застосування засобів вимірювань, випробувального та допоміжного обладнання, стандартизованих та атестованих методик виконання вимірювань, стандартних зразків та атестованих сумішей.

Для спрощення діяльності працівників лабораторій часто використовуються найдоступніші програмні продукти Microsoft Word і Microsoft Excel, дозволяють реалізовувати майже всі форми звітності, очікувані від лабораторій.

Таким чином, вивчення Microsoft Excel у освітній компоненті «Основи наукових досліджень» надає змогу отримати практичні навички, які так необхідні для майбутніх фахівців у сфері «Технологічної експертизи та безпеки харчової продукції».

Список літератури:

1. Основи наукових досліджень в агробізнесі [Текст]: навч. посіб. / В.Г. Андрійчук; Держ. вищ. навч. закл. «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана». – Київ: КНЕУ, 2018. – 491 с.
2. Основи наукових досліджень [Текст]: підручник / В.Т. Надикто; Таврійський держ. агротехнол. ун-т. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 268 с.

УДК 61:378.018.43/.147.091-027.22:004]-054.6

ПОСИЛЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТЕХНОЛОГІЇ ПРОДУКТІВ БРОДІННЯ І ВИНОРОБСТВА» ЯК ШЛЯХ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

О.Л. Ходаков, Л.О. Ткаченко, Т.С. Сугаченко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Неухильне зростання вимог до якості винопродукції в умовах жорсткої конкуренції з експортерами сьогодні диктують необхідність підвищення рівня підготовки фахівців у цій галузі. При цьому одним з найважливіших завдань професорсько-викладацького складу полягає в тому, щоб за період навчання у ВНЗ студент зміг здобути не лише теоретичну основу своєї спеціальності, а й мав змогу отримати свій перший виробничий досвід та застосувати отримані знання вже у стінах Академії.

Безумовно, цей принцип лежить в основі всіх технологічних спеціальностей Одеського національного технологічного університету та реалізується за допомогою освоєння студентами практичних навичок на ознайомлювальній, технологічній, виробничій та переддипломних практиках. З метою покращення якості освіти навчальний процес на кафедрі технології вина та сен-

сорного аналізу побудований таким чином, щоб акценти у процесі пізнання майбутніми технологіями розставлятимуть саме на практичній – найбільш значущій та цікавій складовій.

Робота у цьому напрямі ведеться у кількох напрямках.

По-перше, багато провідних підприємств виноробної галузі можуть бути гідним прикладом якісного сучасного виноробства, оснащені найновішим технологічним обладнанням. Саме з такими підприємствами укладаються договори проходження всіх видів практичної підготовки студентів.

Крім того, зараз активно розвивається приватне виноробство, та становлять реальний практичний інтерес з точки зору навчання студентів комплексні спільні з підприємством реальні проекти. Це дозволяє студенту яскраво відчувати практичну значущість виконуваної роботи та проявити всю свою творчість у процесі роботи.

По-друге, на правах обміну досвідом у рамках активної діяльності Міжнародного центру українсько-французького співробітництва, що успішно працює в Академії з 2014 року.

Практика за кордоном – це поглиблення професійних навичок виноробів, покращення рівня володіння іноземною мовою та безцінний практичний досвід студентів.

Крім того, в сучасних умовах дистанційного навчання на кафедрі Технології вина та сенсорного аналізу розроблені відеоматеріали для студентів щодо реальних практичних занять з ряду спеціальних технологічних дисциплін, що дозволяє наочніше і цікавіше донести основи спеціальності майбутнім спеціалістам в області виноробства.

УДК 378.14

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ – БАЗОВИЙ НАПРЯМ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Н.М. Корсікова

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Сучасне суспільство потребує самостійних, ініціативних, відповідальних фахівців, здатних ефективно взаємодіяти у виконанні виробничих і економічних завдань. Виконання цих завдань потребує розвитку особистісних якостей і творчих здібностей людини, умінь самостійно здобувати нові знання та розв'язувати проблеми, орієнтуватися в житті суспільства. Саме ці пріоритети лежать в основі реформування сучасної системи освіти, головне завдання якої – підготувати компетентну особистість, здатну знаходити правильні рішення у конкретних професійних ситуаціях.

Саме тому запровадження компетентнісного підходу в навчальний процес є одним із напрямів оновлення та модернізації освіти в Україні, який до-

зволить подолати неузгодженість між запитами суспільства щодо рівня фахівців та актуальністю і змісту освіти.

Компетентнісний підхід передбачає спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових компетентностей фахівця, сприяє формуванню його здатності критично мислити, уміти адаптуватися до умов мінливого світу.

Такий підхід передбачає досягнення інтегрованого результату, тобто формування у студентів не тільки суто професійних але й узагальнюючих навичок і вмінь, які формують здатність до цільового свідомого застосування комплексу знань, вмінь і способів діяльності по відношенню до визначеного кола професійних питань (рис. 1).

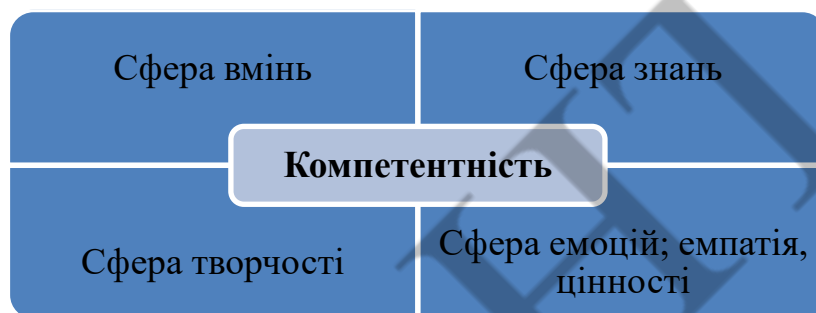

Рис. 1. Компетентнісний підхід формування сучасного фахівця

За своєю суттю компетентність стає новою одиницею виміру освіченості людини. При цьому увага акцентується на результатах навчання, в якості яких розглядається не сума завчених знань, умінь, навичок, а здатність діяти в різноманітних проблемних ситуаціях.

Компетентність охоплює не тільки когнітивну та операціонально-технологічну складові, а й мотиваційну, етичну, соціальну, поведінкову, формується на основі результатів навчання, системи ціннісних орієнтацій. Тому компетентності формуються не тільки під час навчання, а й в результаті виховної роботи, особистого спілкування тощо. Відповідно, компетентнісний підхід у навчанні вимагає, щоб сучасні навчальні засоби виконували не тільки інформаційну, а й мотиваційну і розвивальну функції.

Застосовування компетентнісного підходу передбачає не лише зміни в оновленні змісту освіти, а й також використання ефективних інноваційних методів, прийомів і засобів навчання, які будуть забезпечувати практичну реалізацію цього підходу.

Насамперед компетентнісно орієнтоване навчання вимагає застосування методів, які передбачають активну діяльність слухачів. До таких методів належать:

- продуктивні (роль викладача зводиться на позиції ділового партнера, консультанта і однодумця) [2];

- евристичні або частково-пошукові (певні елементи знань повідомляє викладач, а частину студенти здобувають самостійно, відповідаючи на поставлені запитання чи розв'язуючи проблемні завдання);
- проблемні (засновані на створенні проблемних ситуацій, активної пізнавальної діяльності студентів, що складається в пошуку і вирішенні складних питань, які потребують актуалізації знань, аналізу, вміння бачити за окремими фактами явища, закон);
- інтерактивні (спосіб взаємодії усіх учасників навчально-виховного процесу, під час якого слухачі перестають грати пасивну роль і активно долучаються до роботи).

Компетентісно спрямоване навчання вимагає урізноманітнення форм організації навчальної діяльності. При цьому перевага надається формам, які створюють таку ситуацію, коли кожний студент має можливість висловитись, виявити себе в навчальному процесі.

Висновки. Реалізація компетентісного підходу буде успішною за умови комплексного забезпечення усіх складових навчального процесу, а саме: чіткого визначення цілей навчання, добору відповідного змісту освітніх компонент, добору ефективних методів, прийомів навчання і форм організації навчальної діяльності, відповідної професійної підготовки викладачів.

Список літератури

1. Компетентісний підхід у сучасній освіті : Світовий досвід та українські перспективи / за заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : К.І.С., 2004. – 112 с.
2. Вікіпедія <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

УДК 001.8 : 664

СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ ПРИ ВИКЛАДАННІ «НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПРАКТИКУМУ» ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОНП «СЕНСОРНИЙ АНАЛІЗ В ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЯХ»

Т.А. Манолі, О.Б. Ткаченко, Н.В. Каменева

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Професійному становленню фахівців сенсорного аналізу сприяє засвоєння профільних освітніх компонентів.

Викладання освітніх компонентів навчального плану здобувачів вищої освіти за освітньо-науковою програмою «Сенсорний аналіз в харчових технологіях» вимагає використання сучасної методології, яка передбачає інноваційні методи. «Конус досвіду» американського педагога Едгара Дейла ілюструє, яких освітніх результатів можна досягти, використовуючи різні засоби чи «носії» (media) змісту навчання [1].

Показано, що класична лекція (монолог викладача, який не супроводжується слайдами та іншими ілюстраціями) — найменш ефективний метод

навчання: він забезпечує освоєння в середньому близько 5% змісту. Водночас «активне навчання» (залучення учасників освітнього процесу в різні види активної діяльності) дозволяє досягти значно кращих результатів. На різних етапах розвитку систем та парадигм освіти використовували кілька цілком певних ключових методичних (технологічних) підходів до навчання: практика; трансляція матеріалу; розбір та аналіз ситуацій; гра; імітація; проект.

Кожен з цих методичних підходів має певні недоліки та переваги. При розробці робочої програми освітнього компонента «Науково-дослідницький практикум» застосовано ефективну методику, а саме гру. «Гра» розуміється як вид креативної діяльності людини, у процесі якої в уявній формі відтворюються способи дій з предметами, стосунки між людьми, норми соціального життя та культурні надбання людства, які характеризують історично досягнутий рівень розвитку суспільства; складний і важливий феномен, що знаходить вираження в діяльності людей із відтворення та оновлення соціального буття, моделювання соціальних відносин [2].

Рольові ігри, завданням яких є демонстрація моделей поведінки в типових професійних ситуаціях та часто ще і на певному робочому місці, набули вже певної популярності, тому сьогодення характеризується введенням в робочі програми інтерактивних форм навчання.

Рольові ігри вигідно відрізняються від інших методів навчання тим, що дозволяють здобувачам вищої освіти бути причетними до розробки теми, яку вивчають, дають можливість їм як би «прожити» деякий час у ролі когось іншого, спробувати свої сили в конкретних професійних ситуаціях. При цьому треба підкреслити, що рольові ігри не замінюють традиційні методи навчання, а раціонально їх доповнюють [3].

Основним критерієм, який з'ясовує правильність використання рольових ігор у навчальному процесі, є досягнення мети навчання з урахуванням умов, у яких буде проходити процес навчання.

Можна виділити чотири цілі, які відповідають чотирьом рівням пізнання матеріалу гри:

- загальне знайомство з предметом;
- засвоєння конкретних положень, необхідних для прийняття рішень у відповідності з відомими фактами;
- уміння застосовувати знання у практичній діяльності;
- аналіз отриманих результатів з метою отримання нових, більш обґрунтованих рішень.

Що ж стосується змістового аспекту навчання за допомогою рольових ігор, то можна виділити такі моменти:

- підвищення інтересу до навчальних занять і взагалі до тих проблем, які розглядаються в її процесі;
- зростає пізнавальність у процесі навчання, яка характеризується тим, що здобувачі вищої освіти засвоюють та утримують більшу кількість інформації, яка базується на прикладах конкретної діяльності, що сприяє отриманню учасниками гри навичок прийняття рішень;

- рольові ігри позитивно впливають на відношення здобувачі вищої освіти до навчального процесу та інших форм занять;
- змінюється відношення здобувачів вищої освіти до тих конкретних ситуацій, які служили предметом гри, до людей, які були персонажами у грі;
- змінюється самооцінка здобувачів вищої освіти, вона стає більш об'єктивною, змінюються іноді й оцінки можливостей людського фактору;
- змінюються у кращий бік взаємини здобувачів вищої освіти і викладачів. Це стосується не тільки тих викладачів, які проводять ці ігри, а й тих з інших дисциплін, знання яких допомагають успішній участі в грі.

Серед тем науково-дослідницького лабораторного практикуму є «Розробка та вдосконалення технологій виробництва харчових продуктів з метою розширення асортименту та створення харчових продуктів із заданими властивостями на основі інновацій в сенсорному аналізі. Прогнозування та ризиків запропонованих технологічних рішень» [4]. Розробка та удосконалення технологій стосується всіх груп харчових продуктів відповідно до тематики кваліфікаційних робіт здобувачів. При виконанні частини роботи, що стосується здійснення сенсорного аналізу удосконалених харчових продуктів, передбачено розподіл функцій (голова експертної комісії, експерти, секретар). При підготовці до проведення сенсорного аналізу певного виду харчових продуктів, при розробці дегустаційних аркушів, балових шкал, анкет, при обговоренні отриманих результатів за столом консенсусу відбувається зміна виконуваних ролей учасниками освітнього процесу. Опанування кожної функції сприяє засвоєнню теоретичного матеріалу, набуттю фахових компетенцій, «soft skills».

Таким чином, запровадження методики рольової гри при засвоєнні освітнього компонента «Науково-дослідницький практикум» є ефективним.

Список літератури

1. Kovban A. INFORMATION TECHNOLOGY AS A METHOD OF LEARNING IN HIGHER EDUCATION //Publishing House “Baltija Publishing”. – 2023.
2. Ходунова В. ГРА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ //Наукові інновації та передові технології. – 2023. – №. 1 (15).
3. Рольова гра як форма інноваційних технологій. Методика і технологія. URL: <https://osvita.ua/school/method/technol/3314/> (дата звернення 20.03.2023).
4. «Науково-дослідницький практикум». Робоча програма. URL: <http://tvie.ontu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/%D0%9D%D0%94%D0%9F-%D0%A1%D0%95%D0%9D%D0%A1%D0%9E%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%99-%D0%B7-2%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80..pdf> (дата звернення 20.03.2023).

УДК 378.091.33-027.22:[005.336.2:378.091.212.8]:331.5

ВПЛИВ ВИРОБНИЧИХ ПРАКТИК НА ПРОФЕСІЙНУ КОМПЕТЕНЦІЮ ТА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ВИПУСКНИКІВ**А.Д. Салавеліс, С.Л. Колесніченко, С.М. Павловський**
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

Здобуття первинних професійних навичок є початком освоєння професії. Ці навички на основі отриманих теоретичних знань студенти отримують і закріплюють під час проходження всіх видів практик, передбачених освітніми програмами.

Відповідно до Закону про освіту, практика – це вид навчальної діяльності, спрямованої на формування, закріплення, розвиток практичних навичок та компетенції у процесі виконання певних видів робіт, пов'язаних із майбутньою професійною діяльністю.

Організація практик – обов'язок навчального закладу. Сьогодні для характеристики професійного рівня підготовки використовують термін «компетенція».

Теорія компетенції була розроблена американськими психологами, що було викликано необхідністю відповісти, чому співробітники різних компаній погано виконують свою роботу, незважаючи на те, що закінчили престижні університети, успішно пройшли співбесіди, раніше працювали за профілем здобутої освіти та мали за плечима досвід.

Багаторічні дослідження психологів дозволили встановити, що ні характеристики з колишнього місця роботи та отриманий досвід, ні рекомендації, ні документи про освіту не можуть гарантувати гідну кваліфікацію співробітника. На «цінність» працівника для роботодавця впливають його компетенції.

Компетенція – це здатність застосовувати знання, успішно діяти на основі практичного досвіду при вирішенні професійних завдань у певній галузі.

У процесі навчання у студентів формують загальні та професійні компетенції. Загальні компетенції ще називають базовими. Вони відрізняються широким спектром використання та багатофункціональністю. Професійні компетенції характеризуються тим, що дозволяють успішно розв'язувати завдання різної складності у вибраній професії. На процес формування у студента відповідних компетенції впливають особистісні якості, здібності, знання, вміння, навички та бажання досягти високих результатів у професії.

Всі види практики дозволяють поглибити теоретичні знання і використовувати їх у самостійній роботі, тобто, сприяють формуванню компетенції.

Практика дозволяє придбати та розвинути деякі здібності, наприклад:

- вчитися самостійно;
- правильно оцінювати ситуації, що складаються у професійній діяльності і приймати відповідні рішення;
- нести персональну відповідальність за результати;

- адаптуватися до мінливих умов життя та праці;
- удосконалювати (оптимізувати) свою діяльність;
- здійснювати самоконтроль та оцінку процесу та результатів роботи.

Важливу роль у формуванні компетенції студента грає викладач – керівник практики, для якого важливим є його власний професійний рівень, тобто, рівень його наукових знань; психолого-педагогічний рівень; методичний рівень; здатність працювати у колективі й вести науково-дослідну роботу. Всі ці якості дозволяють викладачеві успішно керувати практикою, тобто, навчити студента правильно застосовувати теоретичні знання.

У ході проходження практик студент вирішує такі завдання:

1. Опанувати спільні та професійні компетенції, які дозволять вирішувати професійні завдання.
2. Накопичити знання та отримати уявлення про специфіку професії, якою студент навчається.
3. Розвинути аналітичні здібності з відповідної спеціальності.

На виробничій практиці компетенції розвиваються та формується готовність до самостійної трудової діяльності. Отже, реалізується мета – оволодіння професійною діяльністю та професійними компетенціями, тобто, знання плюс досвід становлять компетенцію.

Всі види практики покликані не лише закріпити теоретичні знання, а й поглибити їх. І тут виникає проблема, пов'язана з деякими невідповідностями між теорією та практикою. Теоретичні знання не завжди відповідають реальній дійсності практичної діяльності через обмеженість теорії та відсутності в неї універсальності. Крім цього, теорія не завжди випереджає практику, тому що не встигає за швидкими змінами, що відбуваються у суспільстві. Все це впливає на якість освіти, і з огляду на те, що закономірним результатом будь-якого навчання є подальше працевлаштування випускника, тут і виникають труднощі.

Тому для благополучного працевлаштування у випускника мають бути саме корисні знання, щоб він добре орієнтувався у професійному середовищі і був затребуваний для роботодавця.

Роботодавці є основними замовниками компетентного підходу і тому важливо знати, якими вони хочуть бачити випускників. При влаштуванні на роботу випускники часто стикаються з вимогою роботодавців до молодих фахівців про наявність досвіду роботи, що, почасти небезпідставно, тому що теоретичної підготовки недостатньо. І тут важлива роль належить усім видам практик.

Студенти і випускники кажуть, що основною проблемою часто є відрив теорії від практики, деякі випускники шкодують, що недостатньо уваги приділяли навчанню і їм не вистачає теоретичних знань на практиці. та як одержувані ними теоретичні знання та досвід роботи підвищують їхню практичну підготовку.

Роботодавці є основними замовниками компетентного підходу, тому важливим є питання, якими вони хочуть бачити випускників і інтенсивна

взаємодія вищого навчального закладу та підприємств сприяє формуванню кваліфікованих спеціалістів.

Список літератури

1. Закон України Про освіту. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> Text
2. Порядок проходження виробничої практики студентами та учнями. <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php>
3. Компетенція: суть, структура, основні види. <https://pidru4niki.com/>

УДК 37.014-027.541:001.89:339. 138

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ ВИКЛАДАННЯ У ЗВО

Самофатова В.А.

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Головним завданням сучасної вищої школи є підготовка компетентних гнучких та конкурентних фахівців. Тому, важливою умовою виконання поставлених задач, є впровадження нових форм навчання та інноваційних технологій у навчальний процес закладів вищої освіти. Нині, активне та інтерактивне навчання, набуває все більшої актуальності.

Активні методи навчання насамперед спрямовані на розвиток у студентів творчого самостійного мислення, активізацію пізнавальної діяльності, вмінь нестандартного розв'язання певних професійних проблем і вдосконалення навичок спілкування.

Для моделювання реальних світових економічних механізмів і процесів можна успішно використовувати в навчальному процесі різноманітні імітаційні методи навчання (ділові ігри, мозкові атаки, кейс-методи, диспути, круглі столи і т.ін.).

За характером поставленої задачі, можуть бути тематичні ділові ігри або комплексні, що потребують від студентів вирішення різноманітних взаємопов'язаних проблем та використання знань з широкого кола економічних дисциплін. Прикладом такої ділової гри з дисципліни „Методологія наукової діяльності та методика викладання у ЗВО” може бути моделювання стратегії розвитку підприємства чи галузі у період повоєнного відновлення України.

Метод „мозкової атаки” виник у 30-ті роки ХХ століття. Він ґрунтується на груповому формуванні ідеї розв'язання певної проблеми. Практично немає сфери, де за допомогою цього методу не можна було б вирішити будь-яку складну проблему. Оптимальна кількість учасників для такого обговорення – 10 - 12 студентів, іншу частину студентів можна використовувати в якості експертів. Як приклад, це може бути розробка рекомендацій по контролю за експортом стратегічно важливих продовольчих сировинних ресурсів з України (зерна, насіння соняшника і т.ін.).

В основі вивчення дисципліни «Реінжиніринг бізнес-процесів» є вивчення методів, які можуть вирішити стратегічні завдання бізнесу (досягнення високої конкурентоспроможності, зниження витрат і т. ін.). Проекти реінжинірингу можуть бути реалізовані тільки в командній роботі, за допомогою системного підходу, тому спільно зі студентами було організовано диспут для аналізу різноманітних алгоритмів з управління виробництвом та досягнення поставлених завдань перед реальними виробничниками (цикл Демінга, методологія DMAIC (Define, Measure, Analyze, Improve, Control)).

Підводячи підсумки, слід відзначити, що активні методи навчання стимулюють самостійність і креативність студентів, а прогрес у всіх галузях економіки значно залежить від людей, які нестандартно та кваліфіковано долають сучасні суспільні виклики.

УДК 005:004.77

МЕТОДИЧНИЙ ПОРТФЕЛЬ – НОВА ФОРМА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

О.Г. Бурдо, І.В. Сиротюк, Ю.О. Левтринська

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

За останні роки форма дистанційного навчання зазнала серйозних метаморфоз. Пандемія, а потім і війна, змусили трансформувати майже увесь об'єм не лише навчального навантаження, а й взагалі будь-якої взаємодії викладача із здобувачем освіти в площину online-режиму. Однак і на цьому перешкоди не закінчилися – відсутність світла через серйозні систематичні пошкодження енергетичної інфраструктури зводила усі переваги дистанційного навчання нанівець. Безумовно, в такій ситуації навіть самоосвіта дається досить важко: відсутність якісних консультацій викладачів та мінливе інтернет-з'єднання вимагають нового підходу вирішення вищезазначених проблем.

Поліпшення навчального процесу пропонується шляхом створення методичного портфелю, який би надав змогу здобувачам вивчити або принаймні ознайомитися з основними положеннями будь-якого курсу систематично та в умовах недостатньої взаємодії з викладачем. Форма методичного портфелю передбачена у вигляді інтерактивного документу, що містить систематизоване дерево дисциплін з посиланнями на посібники, конспекти лекцій, відеолекції, віртуальні лабораторні роботи, довідники, тощо. Така форма інформаційного забезпечення дозволить суттєво підвищити ефективність і якість навчання, оскільки здобувач не повинен витрачати безліч часу та ресурсів на веб-серфінг задля пошуку необхідних матеріалів, а ієрархічність структури наданого матеріалу підкаже в якій послідовності необхідно будувати процес навчання.

Наразі, такий методичний портфель розробляється для аспірантів, що навчаються за освітньо-науковою програмою «Процеси і обладнання харчо-

вих, мікробіологічних та фармацевтичних виробництв» спеціальності 133 «Галузеве машинобудування» галузі знань 13 «Механічна інженерія». Він налічує такі курси як: «Процеси і апарати харчових, мікробіологічних та фармацевтичних виробництв», «Методи аналітичного та експериментального моделювання» та «Інноваційні технології та обладнання». Передбачається наявність посилань на весь методичний матеріал дисциплін, мультимедійний посібник, електронний довідник по фізичним властивостям речовин, віртуальні лабораторні роботи, Youtube-канал кафедри процесів, обладнання та енергетичного менеджменту ОНТУ, що містить відеолекції курсів, записи пленарних засідань Міжнародних наукових конференцій та інше.

Загалом, розробка методичних портфелів є досить перспективним напрямком розвитку інформаційного забезпечення навчального процесу не лише за умов дистанційного навчання. Використання таких технологій завжди буде виступати корисним інструментом і при очному навчанні.

УДК: 796.012.3 : 681.118

ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ПРИСТРОЇВ (ФІТНЕС-ТРЕКЕРІВ) ЯК МОТИВАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ

Т.П. Сергєєва, Б.І. Струк, О.М. Кананихіна

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. Забезпечення оптимальної фізичної активності студентської молоді є одним із пріоритетних чинників підвищення здоров'я нації. Нині, в умовах дистанційного навчання, обумовленого пандемією COVID-19 та бойовими діями на території України в наслідок військового вторгнення Росії, спостерігається збільшення відсотку студентської молоді, яка має недостатній рівень фізичної активності. Крім тривалих обмежень в руховій активності, постійне знаходження під негативним впливом інформації зі ЗМІ про трагічні наслідки війни негативно впливають на психоемоційний стан здобувачів освіти. Запровадження дистанційної форми навчання з кожної дисципліни на період карантину та воєнного стану вимагає від студентів значну кількість часу проводити за комп'ютерами під час виконання завдань. Такий спосіб життя є небезпечним для здоров'я і може мати негативні наслідки, що в подальшому може призвести до погіршення стану емоційного, фізичного і психічного здоров'я студентської молоді. Належний рівень рухової активності є одним з визначальних факторів, що впливають на здоров'я людини.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні мало яка молода людина може похвалитися дотриманням режиму дня, достатній активністю, помірними навантаженнями і дотриманням раціону харчування. На це банально не вистачає часу. Ну і не варто міняти звичний спосіб життя, ускладнюючи його розрахунками і контролем. За людину сьогодні це може зробити електронний

аксесуар, який отримав назву фітнес-трекер. Трекери - це загальна назва фітнес пристроїв і програм, які показують фізичну активність та різні фізичні параметри організму.

Фітнес-трекер - корисний гаджет з численним функціоналом, який носить на руці. Фітнес-трекери досить популярний продукт серед людей, які ведуть здоровий спосіб життя і займаються спортом. У самій назві приладу приховано його призначення. Фітнес з англійської перекладається як «бути в хорошій формі». Фітнес-трекер допомагає реалізувати це завдання. Він:

- нагадує власникові про низьку фізичну активність протягом дня;
- здійснює контроль сну, роботи і відпочинку;
- розраховує число калорій, які ви витратили за певний відрізок часу;
- контролює прийом ліків;
- видає дані про серцебиття в стані спокою і активності;
- дозволяє відстежувати показники кров'яного тиску, водного балансу.

Це далеко не всі функції, доступні для фітнес-трекера. Наприклад, деякі моделі працюють як розумний будильник. Цей параметр є дуже важливим: будильник дійсно працює в такому режимі, який найбільш підходить користувачу. Він розбудить вчасно, а також буде записувати поетапно весь час, який витрачено на сон. Якість сну залежить від багатьох факторів, серед яких головним є кількість годин сну. Розумний будильник не просто подає сигнал про необхідність пробудження, а вибирає момент, коли власник знаходиться в фазі швидкого сну. В результаті цього людина весь день *почувається відпочившою* та енергійною.

Повний список можливостей визначається моделлю аксесуара. Але є основні опції, які характерні для всіх гаджетів цього типу:

- вони «знімають» показники здоров'я;
- зберігають дані у вигляді графіків, за запитом передають їх на електронну пошту;
- дозволяють вивести закономірності і змінити розпорядок дня;
- дозволяють проаналізувати спосіб життя, виходячи зі статистики.

Найбільш популярною опцією в фітнес-трекері є крокомір. Вбудований датчик фіксує швидкість руху, пройдений кроки, відміряє пройдену відстань і ширину кроку, визначає час рухової активності. Також цю функцію цінують ті, хто стежить за фігурою, так як прилад показує приблизну кількість спалених калорій. Пристрій стимулює. Якщо сьогодні користувач пройшов 500 кроків, то завтра він постарається збільшити показник до 700 кроків, а післязавтра - до 1000.

Для тих, хто веде не найактивніший спосіб життя, є зручна опція, яка нагадує користувачеві, що він вже довгий час сидить на одному місці, йому настав час розім'ятися. Для здобувачів освіти – це дуже корисно, тому що вони можуть налаштувати свою спортивну програму за особистим графіком та

смаком. Якщо власник аксесуара «засидівся», браслет починає вібрувати, нагадуючи про необхідність пройтися.

Більшість приладів має вбудований пульсометр. Як тільки показник перетинає критичну «межу», аксесуар дає знати власнику за допомогою вібрації.

Фітнес-трекер дозволяє вести щоденник харчування, рахує калорії, малює графік споживання і спалювання енергії.

Отримана інформація з датчиків фітнес-трекеру допомагає власнику краще розуміти стан свого організму.

Існують три загальні рекомендації для початківців:

- слід носити фітнес-трекер на одній і тій же руці;
- налаштовувати фітнес-трекер під себе на початку користування. Багато користувачів ігнорують той момент, коли пристрій просить ввести власні параметри, такі як стать, вік, вага, зріст тощо, а це є головною помилкою;
- синхронізувати фітнес-трекер за допомогою смартфона. Це дуже корисна функція для тих, хто не хоче втратити всю важливу інформацію, але при цьому бажає очистити пам'ять пристрою.

Фітнес-трекери - це ще й широка і перспективна категорія портативних гаджетів. Виробники постійно вдосконалюють свої моделі під гаслом: «Швидше! Вище! Сильніше!».

Heart Math. Серія виробів компанії Heart Math включає в себе сенсори і програмні пакети, які призначені для моніторингу змін ЧСС і дозволяють користувачам контролювати свій емоційний і фізичний стан. Для забезпечення самоконтролю і регулювання стресу Heart Math пропонує використовувати власну тренувальну систему, що складається з серії дихальних вправ і спеціалізованих емоційно забарвлених візуалізацій. Сенсор контролює серцевий ритм і показує відхилення миттєвого психологічного рівня від оптимального, при якому серце, розум і емоції знаходяться в збалансованому стані, а імунна, гормональна і нервова системи працюють скоординовано.

Gravity +. Ідея дуже проста - чим більше вага, тим більше опір, а він, в свою чергу, перетворюється в якнайшвидше досягнення фітнес-цілей. Розробники Gravity + пішли ще далі і створили «гравітаційний костюм» для всього тіла. Він включає в себе кілька «комплектів опору», які дозволяють користувачеві навантажити на себе від 0,5 до 30 кг додаткових обтяжень. Цей костюм може використовуватися любителями фітнесу.

Marc Pro Plus. Система Marc Pro використовує електростимуляцію для відновлювальних м'язових вправ і підтримки м'язів в хорошому стані. Marc Pro складається з невеликого електронного пристрою і електродів, які можуть бути закріплені на будь-якій частині тіла і видавати електричні імпульси з певною частотою, яку контролює користувач. Версія пристрою Marc Pro Plus використовується і для полегшення болю в м'язах. Постійне використання пристрою може зменшити час відновлення м'язів після тренування і підвищити рівень насичення м'язів киснем і живильними речовинами. Пристрій

призначений для домашнього використання, але його використовують і професійні спортсмени.

Spige - це унікальний продукт, що відрізняється від інших фітнес-трекерів, оскільки в основному фокусується на диханні користувача і, зокрема, на його глибині і частоті. Виходячи із зібраних даних, трекер визначає, в якому стані знаходиться людина. Якщо вона напружена, Spige запропонує зробити більш глибокі вдихи, щоб стабілізувати фізичний і емоційний стан. Розробники запевняють, що навіть кілька глибоких повільних вдихів послаблюють тиск на серце, розслаблюють м'язи і дозволяють більш продуктивно працювати.

Відстежуючи дихання, трекер фіксує час перебування користувачем у стані напруги, спокою або активності і висвітлює ці показники в процентному співвідношенні в додатку.

Висновок. При виборі помічника для здорового способу життя потрібно враховувати безліч різних параметрів і нюансів. Критерії при виборі у кожного будуть свої, але можна керуватися і загальними принципами. Гаджети для моніторингу активності повинні видавати вірні значення, бути компактними і зручними.

У перспективі подальших розробок передбачається представити в наукових дослідженнях математико-статистичні дані з використанням одного з видів фітнес-трекерів.

УДК: 378.14:004

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

О.В. Синиця

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Основною метою закладів вищої освіти була та залишається підготовка кваліфікованих та високоефективних фахівців, які відповідають вимогам ринку праці. У даний час, коли змінюються умови соціально-економічної взаємодії, постійно виникають нові професії, і зникають старі, а вимоги роботодавців до випускників стають все більш жорсткими, університету необхідно працювати на випередження, щоб задовольнити потреби всіх сфер економіки висококваліфікованими кадрами.

Сьогоденні реалії диктують зміни у традиційних та звичних підходах до навчання. В результаті чого, у навчальний процес необхідно впроваджувати інноваційні способи, прийоми та методи навчання, які допоможуть збільшити продуктивну освітню діяльність здобувачів, допоможуть у формуванні почуття відповідальності за отримання особистісного освітнього продукту, що загалом впливає на підвищення якості та засвоюваності знань у студентів.

У 2021 році The Open University (науково-дослідним університетом Великої Британії) було розроблено список інноваційних технологій, які ефективно допоможуть реалізувати інноваційний підхід у навчанні здобувачів освіти. До цих технологій відноситься: «використання віртуальних співрозмовників (чат-ботів)»; «доповнена реальність»; «педагогічний метод, орієнтований на рівність»; «кращі моменти у навчанні»; технологія залучення студентів до викладання та навчання; навчання, засноване на фактичних даних [1].

Віртуальний співрозмовник – це програма зі штучним інтелектом, яка допомагає з'ясувати потреби користувачів цієї програми та задовольнити їх. Спілкування з користувачами відбувається автоматично за допомогою тексту чи голосу від імені освітньої організації. Під час навчання в онлайн форматі така технологія може бути дуже корисною, оскільки студенти у будь-який час можуть отримати відповіді. Тим самим учні ніколи не почуваються відірваними від процесу навчання.

Технологія «доповнена реальність» передбачає введення у процес навчання «додатків», тобто впровадження технологій віртуальної реальності з метою доповнення відомостей про об'єкт, що вивчається, і зміни його сприйняття в навколишньому середовищі.

«Педагогічний метод, орієнтований на рівність» вимагає від викладачів здійснення постійного пошуку більш справедливих способів побудови та вдосконалення навчання для усіх здобувачів незалежно від наявного досвіду та очікувань щодо студентів. Справедливість та об'єктивність – основа для застосування такого методу. Навчання має бути доступним для всіх, при цьому програма навчання, вибрані методи, правила організації навчання та багато інших не можуть бути єдиними для всіх, оскільки вони не враховують внутрішні особливості кожного студента.

Технологія «Кращі моменти у навчанні» фокусується на позитивному мисленні, зокрема, хорошому настрої, дружній атмосфері, позитивних моментах та почуттях, які студенти отримують при набутті знань та досягненні результатів у навчальній діяльності. Такий підхід дозволяє їм засвоювати отримані знання ефективніше і розглядати свої невдачі як досвід та можливість опрацювати слабкі місця.

Технологія залучення студентів до викладання та навчання. Дана технологія передбачає, що викладачі та студенти створюють разом проекти, займаються спільним складанням розкладу чи курсу навчання. При реалізації цієї технології слід спиратися на чотири основні способи залучення студентів: а. перебування в ролі представника всіх студентів; б. студентом передбачається виконання обов'язків консультанта, при цьому він отримує гроші за роботу над конкретним проектом; в. проведення спільного дослідження: коли студент працює з викладачем над проведенням дослідження, пов'язаного з предметом, що вивчається, або викладанням та навчанням. г. методична допомога: коли студенти та викладачі однаково відповідають за розробку навчальних курсів, систему оцінки виконання завдань з дисципліни, а також

складання, організацію та проведення навчальних заходів, спрямованих як на навчання студентів, так і на вивчення предмета.

Навчання, засноване на фактичних даних, базується на використанні наукових даних для прийняття рішень у виборі, з педагогічної точки зору, найкращого підходу до навчання у будь-якій предметній галузі. Наприклад, вибір стратегії викладання певної теми з дисципліни.

Стрімкий розвиток інформаційних технологій веде до безперервних змін у різних сферах діяльності, які, у свою чергу, викликають потребу у перегляді підходів до навчання. Інноваційний підхід допомагає знаходити нові технології, що відповідають вимогам сучасного світу у вихованні та розвитку гнучкої особистості, здатної висловлювати сформовану власну точку зору, працювати в команді, творчо підходити до вирішення проблемних ситуацій, критично оцінювати як свої, так і чужі дії, даючи об'єктивну оцінку подіям.

Управління інноваційним розвитком закладів вищої освіти будується на основі науково-методичних положень, які потребують серйозного розгляду та коригування з урахуванням сучасних умов. Сучасні дослідники мають різні погляди на вирішення цієї проблеми, проте всі вони сходяться на думці, що для підвищення конкурентоспроможності самих вишів в умовах сучасного ринку освітніх послуг необхідно розробити методи управління інноваційним розвитком освітньої діяльності ЗВО. Дані методи мають бути засновані на інтеграції навчання з науковими дослідженнями, з виробничою діяльністю, а також сприяти збільшенню підприємницької активності через формування інноваційного мислення у випускників.

Література

1. Kukulska-Hulme A. et al. Innovating Pedagogy 2021: Open University Innovation Report 9. Milton Keynes: The Open University.– 2022.

УДК 378.091.12

САМОРОЗВИТОК СТУДЕНТІВ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

А.В. Вітюк, Н.В. Нужна

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Вітчизняна система вищої освіти перебуває в процесі реформування за європейським взірцем, що націлене на входження її до європейського освітнього простору шляхом приведення до відповідних стандартів і критеріїв. Водночас процес реформування, оснований на інтенсивному впровадженні нових стандартів в систему навчання і адаптації європейських норм до особливостей українських реалій, не завжди є послідовним. Сучасна вища освіта в Україні виступаюча швидше гібридом болонської й радянської освітніх систем, потребує постійного вдосконалення і наближення її змісту, форм і методів до потреб сьогодення. В цьому процесі необхідна насамперед зміна ін-

формаційно-діяльної моделі освіти на діяльно-ціннісну, яка передбачає значну самостійність і самоактивність студентів. Тож особливого значення набуває орієнтація вітчизняної системи вищої освіти на розвиток і саморозвиток майбутнього фахівця. Відтак актуальним стає пошук нових психолого-педагогічних підходів і технологій, які сприяли б створенню середовища, що сприяє активізації саморозвитку особистості студента.

Вищою формою усвідомленого саморозвитку особистості виступає процес самовдосконалення особистості як процес свідомого, керованого самою особистістю розвитку, в якому в суб'єктивних цілях та інтересах самої особистості цілеспрямовано формуються й розвиваються її якості та здібності. Самовдосконалення пов'язане з усвідомленням особистісного ідеалу й відповідним формуванням образу ідеального Я, що спонукає суб'єкта до самозміни. У центрі уваги опиняються психічні механізми самопізнання й самосвідомості особистості, провідні мотиви, які спонукають до її саморозвитку і самовдосконалення, а також процеси, що забезпечують його ефективність (самоконтроль, самооцінка, самоорганізація).

У структурі процесу самовдосконалення виокремлюються самопізнання, самопроекування, самовиховання, самоосвіта, самоактуалізація. Початком самовдосконалення особистості є процес її самопізнання, в результаті якого формуються унікальні образи Я-реальне та Я-ідеальне. Усвідомлення індивідом власної недосконалості й прагнення наблизитися до ідеалу стає поштовхом до самовдосконалення; при цьому особистість має поставити мету і окреслити конкретний план її досягнення. Основними видами діяльності особистості в напрямку реалізації поставлених завдань є самовиховання й самоосвіта, в процесі яких відбувається здобуття нових знань, умінь, розвиток тих чи інших якостей за допомогою спеціальних прийомів і методів роботи над собою. Завершальною ланкою виступає самоконтроль і самокорекція, коли суб'єкт визначає, чи була досягнута поставлена мета самовдосконалення, окреслює нові завдання свого розвитку або коригує ті цілі й завдання, яких не вдалося досягти.

Серед чинників саморозвитку та самовдосконалення особистості важливе місце посідають вікові та індивідуально-психологічні особливості. В юнацькому віці відбувається активізація цього процесу, пов'язана з розвитком самосвідомості особистості, необхідністю особистісного і професійного самовизначення. Він має виразне індивідуально-психологічне забарвлення, що визначається насамперед особливостями характеру, самосвідомості та мотиваційно-ціннісної сфери особистості. Так, найбільш мотивовані до самовдосконалення підлітки та юнаки, які характеризуються впевненістю в собі, схильністю до співробітництва, гнучкістю, комунікабельністю, дружелюбністю по відношенню до навколишніх.

У період студентства важливими чинниками саморозвитку та самовдосконалення виступають такі психологічні особливості й завдання вікового розвитку: осмислення й переосмислення власної ролі в системі соціальних відносин, пошук сенсу життя, процес набуття ідентичності та формування

перспектив майбутнього, зорієнтованість на особистісне й професійне самовизначення, які роблять цей період сприятливим до саморозвитку. Широкі можливості для саморозвитку студентів надає начальна-професійна діяльність.

Формування особистості передбачає три основні компоненти: вплив соціального середовища; цілеспрямований виховний вплив суспільства на особистість через соціальні інститути; свідомий, цілеспрямований вплив суб'єкта на себе – саморозвиток, який реалізується через самоосвіту та самовиховання. Перші два компоненти мають об'єктивний характер, третій – суб'єктивний, оскільки охоплює процеси, що відбуваються у свідомості людини. В сучасних умовах саморозвиток, самовдосконалення майбутнього фахівця набуває особливого значення. Сьогодні затребуваним є той фахівець, який не тільки систематично поповнює свої знання, а й творчо використовує їх при розв'язанні професійних проблем. Набуті знання швидко застарівають, якщо їх не оновлювати, тож головним для спеціаліста стає самостійний пошук і відбір наукової інформації, яка необхідна йому для подальшого вдосконалення в професійній діяльності. Саме тому актуальною є проблема розвитку в майбутніх фахівців бажання і вміння вчитися самостійно протягом усього трудового життя.

Отже, значущою складовою становлення особистості майбутнього професіонала стає процес саморозвитку, що охоплює різні аспекти (самовдосконалення, самоосвіта, самовиховання). Ці процеси лише тоді можна назвати самотворчими, коли вони є свідомими діями особистості, в яких вона є активним суб'єктом самоосвіти, морального, трудового, фізичного, естетичного саморозвитку. Таким чином, сучасні зміни в системі освіти висувують на перший план комплекс проблем, пов'язаних із визнанням самооцінки особистості, формуванням її самосвідомості, створенням умов для самовизначення і саморозвитку. Тож тенденції розвитку сучасної освіти характеризуються чітко позначеним переходом у стосунках між викладачем та студентом від суб'єкт-об'єктних до суб'єкт-суб'єктних стосунків.

Саме тому більшість принципів і положень, на яких базується сучасна вища освіта, спрямовані на забезпечення розвитку і саморозвитку майбутнього професіонала. Сучасне розуміння завдань вищої освіти передбачає поєднання принципів науковості, доступності, активності, що вимагає опори на реальний рівень знань та вмінь студентів, поступове підвищення складності навчального матеріалу; добору таких методів, які б дозволяли не просто повідомляти інформацію, а стимулювати власну пошукову активність студентів. За таких умов функція викладача істотно змінюється – з інформаційної і контролюючої на консультативну, що стимулює студентів до самостійного вивчення наукових проблем. Отже, у світлі сучасних вимог розвиток особистості майбутнього професіонала постає центром навчально-виховного процесу у виші, а повага до особистості, розуміння її запитів, інтересів, довіра до неї визначаються як засади педагогічного процесу. Суттєва ж зміна функції

вищого навчального закладу полягає у тому, що він мобілізує студентів, а не просто забезпечує викладання, як було раніше.

Отже, сучасне трактування мети освіти передбачає виховання в молоді готовності до систематичного засвоєння динамічно змінюваних знань, актуалізації у неї потреби у саморозвитку, самовдосконаленні. У навчально-виховному процесі провідною формою активності студента стає самостійна робота, яка покликана сприяти становленню студента як суб'єкта власного саморозвитку, професійного становлення. При цьому самоосвітня діяльність студента має деякі специфічні особливості.

По-перше, самоосвіта студентів пов'язана з продуктивним навчальним процесом. Це дає змогу визначити основні шляхи методичного впливу на самоосвіту студентів: удосконалення навчального процесу та його інтенсифікація, різноманітна діяльність щодо підвищення професійної спрямованості майбутніх фахівців. По-друге, самоосвіта студентів залежить від стійкості пізнавальних інтересів і практичної діяльності, в якій вони бажають самореалізуватися. Це свідчить про необхідність проводити спеціальну роботу для розвитку внутрішньої мотивації – пізнавальної, мотивів досягнення, самореалізації, що можливо досягти за допомогою змісту, використання проблемно-пошукових, діалогічних та інтерактивних методів у навчанні, його практичній орієнтованості. По-третє, самоосвіта студентів виконує декілька функцій: сприяє закріпленню та поглибленню результатів навчальної діяльності, задоволенню пізнавальних інтересів тих, хто навчається, є засобом підготовки до майбутньої професії, засобом самоствердження в очах однолітків та викладачів.

Отже, самоосвіта студентів є вагомою складовою їх успішної професійної підготовки, передбачає розумову культуру і спеціальні вміння. Саме опора на активність студентів стає важливою основою сучасного підходу при спрямовуючій та стимулюючій ролі викладача: студент повинен бути суб'єктом творчої пізнавальної діяльності, який чітко усвідомлює ціль навчання, планує і організовує свою роботу, здійснює її самоаналіз і самоконтроль, усвідомлює відповідальність за результати навчально-пізнавальної діяльності.

УДК 378

**ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»
В ОНТУ**

Г.І. Віват, А.В. Лупол, О.І. Філіпенко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Сучасні українські заклади вищої освіти орієнтовані на впровадження в освітній процес інноваційних методик викладання для «забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної

діяльності» [2; 172]. «Українська мова за професійним спрямуванням» як навчальна дисципліна передбачає «формування наявних у студентів норм літературної мови, навчання їх практичному застосуванню цих мовних норм у професійній сфері; вивчення нової фахової та ділової комунікації, що вплине на розвиток професійно орієнтованих компетенцій особистості, здатної зреалізувати свій творчий потенціал у державних інтересах» [3].

Дотримуючись Закону України «Про вищу освіту», де зазначено, що основними видами навчальних занять у закладах вищої освіти є «лекція, практичне, лабораторне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація...» [4], можна впроваджувати й інноваційні форми і методи викладання гуманітарних дисциплін.

Окрім *традиційних лекцій*, під час якої «студент є лише споживачем готової інформації» [1; 43], можна використати **лекцію-пресконференцію**. Наприклад, було оголошено тему лекції («Види і жанри публічних виступів»), запропоновано студентам сформулювати запитання, які допомогли б їм у підготовці до публічного виступу. Незвичайний формат був несподіваним для студентів і одночасно продуктивним для відпрацювання комунікативних ситуацій. Досвід участі в таких лекціях дає можливість викладачу і студентам відпрацьовувати вміння ставити запитання і формувати відповіді, виходити з важких комунікацій.

Практичні заняття забезпечують опрацювання основного й додаткового лінгвістичного матеріалу з певної теми за навчальною програмою. Використання на практичному занятті **кейс-методу** допомагає студентам логічно мислити, приймати рішення та формувати професійні якості. Зокрема, при опрацюванні теми «Ділові бесіди: рекомендації щодо проведення бесіди» можна запропонувати декілька проблемних ситуацій. Уміння студентів правильно прийняти рішення, результативно закінчити ділову бесіду, переконати співрозмовника – все це допомагає студентам на основі аналізу знайти правильне ситуативне рішення.

Один із активних прийомів проведення практичного заняття – це **навчально-ділові ігри** (імпровізаційні, сюжетні). Мета вищезазначених ігор допомагає студентам, імітуючи реальні ділові ситуації, набувати уміння та навички, які необхідні для виконання різних видів практичної діяльності.

Під час проведення практичного заняття (тема «Різновиди бесід») зі студентами (спеціальність 241 «Готельно-ресторанна справа») було реалізовано **гру «Інтерв'ю» (журналіст – директор готелю чи ресторану)**. Такий метод допомагає студентам відпрацьовувати практичні навички спілкування з майбутніми клієнтами, яке найчастіше реалізується у формі бесіди.

На практичних заняттях, студенти мають змогу представляти проекти (презентації). Приміром, студенти, відпрацьовуючи тему «Презентація як різновид публічного мовлення», одержали завдання: підготувати презентацію власного готелю з метою отримання більшої кількості клієнтів (у ролі клієнтів виступили однокласники). Далі було використано **практичний спосіб «Дерево рішень»** для виявлення переваг та недоліків презентацій того чи

іншого готелю. Всі плюси і мінуси «майбутніх клієнтів» фіксували у таблицю і в такий спосіб вибрали найкращу презентацію. Зазначений прийом навчання допомагає студентам не тільки вивчити публіцистичний стиль мовлення, а й підвищити свою компетентність, проаналізувати альтернативні варіанти розв'язання проблеми.

Правильно організовані практичні заняття допомагають студентам закріпити, конкретизувати знання, які здобули на лекціях та в процесі самостійної роботи. Для цього на практичних заняттях пропонуються завдання, які розкривають уміння студента вирішувати поставлені завдання індивідуально і в команді. Іноді студент, який не може впоратись із завданням індивідуально, продуктивно працює в команді.

Важливу роль у вивченні навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» відіграє *самостійна робота студентів*, яка передбачає навчити студентів опрацьовувати лексикографічні праці, навчальні посібники та іншу додаткову літературу, виконати завдання. Складаючи завдання для самостійної роботи, насамперед, керуватися включенням у систему практичних занять **творчих завдань**. Творчі завдання спрямовують студентів на науковий підхід до виконання завдань, підвищують їхню якість.

Отже, тільки поєднання традиційних та інноваційних методів і прийомів навчання у закладах вищої освіти сприятиме підвищенню рівня фахової підготовки майбутніх спеціалістів та їхньої конкурентоспроможності на ринку праці в майбутньому.

Література

1. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник /В. В Каплінський. – Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015 – 224 с. 3.
2. Про вищу освіту [Текст] : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 63.
3. <http://kafedrainyaz.ontu.edu.ua/sylabusy/https://urst.com.ua> > ... >
Про вищу освіту > Розділ IX

УДК: 796.011.3 : 371.7

ВРАХУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ АСПЕКТІВ ЗДОРОВ'Я ЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Т.В. Захлевська, Н.Г. Лаговська, О.В. Павлюк
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. Одне з головних стратегічних завдань національної освіти – виховання молоді в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я. Основними чинниками створення гармонійно розвинутої особистості є фізична культура та спорт. В умовах вищої школи принципово важ-

лива робота з активації кожного здобувача освіти щодо його фізичного розвитку. Все це спонукає до пошуку нових освітніх інноваційних технологій, до впровадження нетрадиційних форм і методів навчання, які спрямовують здобувачів освіти на краще розуміння навчального матеріалу з дисципліни «Фізичне виховання», а також бажання здобувачів поліпшити рівень свого здоров'я.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи дане питання, ми керувались Концепцією фізичного виховання в системі освіти України, де вказано основні форми та напрямки роботи викладача фізичного виховання щодо формування у студентів свідомого ставлення до свого здоров'я, зміцнення організму шляхом впровадження фізичних вправ під час занять у навчальному закладі, спортивних секціях, спеціальних медичних групах, на змаганнях різного рівня.

Як відомо, молодіжний вік, вважається найбільш складним у процесі росту і розвитку, студенти доволі прискіпливі стосовно ставлення до себе. Це спричиняє можливість скеровувати їхні прагнення до самовдосконалення через заняття фізичними вправами. У житті студентів рухова активність повинна бути головним чинником покращення фізичного розвитку. Вона створює необхідні умови для росту та розвитку організму.

Загальновідомим є той факт, що навчаючись у ЗВО здобувачі освіти зазнають дефіцит рухової активності, оскільки більшість свого часу присвячують засвоєнню та переробці великого обсягу інформації, внаслідок чого виникає нервово напруження. Опитування студентів свідчить, що під впливом інтенсифікації навчального процесу, вони не віддають перевагу проведенню дозвілля, пов'язаному із руховою активністю, а швидше вибирають: комп'ютерні ігри, прослуховування музики, перегляд телепередач, спілкування з друзями. Таким чином слабшає природна потреба в рухах.

На підставі вище зазначеного виникає актуальність вивчення інноваційних підходів до організації фізкультурно-оздоровчої роботи в умовах закладу вищої освіти, нових засобів підвищення мотивації до систематичних занять фізичним вихованням в аудиторний та позааудиторний час.

Інноваційний розвиток фізкультурно-оздоровчої роботи відбувається, якщо є такі ознаки реальних змін:

- нова освітня діяльність та новий зміст освіти;
- новизна укладу життя, організація освітнього процесу;
- нові завдання й засоби педагогічної діяльності;
- тенденція до збереження здоров'я;
- толерантне ставлення до носіїв потенційно критичної інформації, здатних генерувати нові ідеї, ламати стереотипи тощо.

Інноваційний процес визначає зміни, які мають:

- новизну;
- потенціал підвищення ефективності цих процесів у цілому або в якихось інших частинах;
- здатність дати довгостроковий корисний ефект, що виправдовує ви-

трати зусиль і засобів на впровадження нововведення;

– узгодження з іншими здійснюваними нововведеннями.

Заняття на заняттях з фізичного виховання, позааудиторна робота (спортивні секції, фізкультурно-оздоровчі заходи) повинні сприяти поліпшенню психологічного клімату в студентських колективах.

Оскільки традиційні заняття з фізичного виховання не можуть задовольнити потреби студентів в руховій активності, багато викладачів фізичного виховання прибігають до доповнень змісту базової програми, а інколи і до змін, в рамках 10 % часу занять, що дозволено нині діючою програмою. Викладачі намагаються побудувати на заняттях освітній процес так, щоб підвищити інтерес та зацікавленість предметом. Більшість з них доповнює програму вправами оздоровчої спрямованості, а саме вправами фітнесу, пілатесу, стретчингу, йоги, ритмічної гімнастики, аеробіки та ігровими видами спорту (баскетбол, волейбол, футбол, бадмінтон), які є масовими і популярними у молодіжному середовищі. Видозмінені заняття допомагають підвищити загальний рівень рухової активності здобувачів освіти, удосконалити функціональну діяльність організму, забезпечити правильний фізичний розвиток, адже саме заняття з фізичного виховання для більшості студентів, які не займаються в спортивних секціях, є єдиною формою занять фізичними вправами. Однак пропуски занять через незадоволеність змістом предмету «Фізичне виховання» не є виключенням. Саме тому ми вважаємо доцільним використання інноваційних технологій в навчально-виховному процесі за такими напрямками:

– заняття фітнесом, пілатесом, стретчингом на заняттях з фізичного виховання;

– використання елементів аеробіки під час фізкультурних пауз;

– використання оздоровчо-рекреаційних програм для занять зі здобувачами освіти, які за станом здоров'я віднесені до підготовчої та спеціальної медичної групи;

– організація занять фізичними вправами в позааудиторний час в спортивних секціях;

– підготовка та участь у фізкультурно-оздоровчих заходах (туристичних переходах, квестах, челенджах, естафетах та ін.);

– підготовка та участь у змаганнях з різних видів спорту.

Запропонованим нестандартним методикам повинні бути характерні простота і доступність, можливість легко регулювати фізичні навантаження шляхом підбору вправ, кількості їх повторень і швидкості виконання. Такі заняття спонукають студентів до творчої самостійності, самовдосконалення, бажання займатися сучасними оздоровчими технологіями системно. Сучасна, правильно підібрана музика, що використовується на заняттях є тією квінтесенцією, від якої багато в чому залежить ефективність і привабливість занять. Музичний ритм організує рухи, підвищує настрій та позитивні емоції здобувачів, він змушує виконувати рухи енергійніше, що підсилює їх позитивний вплив на організм.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, використання сучасних технологій на заняттях з фізичного виховання дає змогу викладачу найбільш якісно виконувати одну із важливих вимог до сучасного заняття у поєднанні з освітньою спрямованістю досягти високої моторної щільності і компактності, динамічності, емоційності, які стимулюють інтерес здобувачів освіти до занять фізичними вправами. Подальші дослідження ґрунтуються на вивченні практичного створення і впровадження необхідних передумов для інноваційних здоров'язберігаючих технологій фізичного виховання.

УДК-159.953 : 316.6

NLP ЯК ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ

А.В. Жмудь, В.В. Атанасова, Ю.О. Козонова

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Сьогодні психологія та педагогіка пропонують викладачам величезну кількість новаторських думок і концепцій пов'язаних з педагогічним нововведенням [1]. Прикладом є NLP (нейролінгвістичне програмування). Нейролінгвістичне програмування сьогодні - це вивчення духовного та соціального досвіду різних культур, для перенесення їх у повсякденне життя та навчальний процес, системний аналіз та синергія ділового та сімейного життя, вивчення переконань, які визначають рішення та обмеження.

Дослідження з нейролінгвістичного програмування було розпочато в Санта-Круз в 1973 році групою молодих лінгвістів і психологів, в яку входили Френк Пьюселік, Джон Гріндер, Річард Бендлер та ін. Метою групи було вивчення людської досконалості в творчій зміні людей. Вивчивши основні принципи і закономірності своєї роботи, Джон Гріндер і Річард Бендлер створили моделі успішної взаємодії і змін. Викладачі та політтехнологи, юристи та менеджери, фахівці з реклами та професійні музиканти, визнають за необхідне для себе вивчення та практику нейролінгвістичного програмування. Використання цього методу комунікації є можливим для підвищення якості освітнього процесу. Тому метою статті є висвітлення нейролінгвістичного програмування, визначення його ролі та місця в процесі навчання.

В. Валкер зазначав, що нейролінгвістичне програмування –це “сукупність знань, які стосуються способу діяльності, використання і розвитку нашого розуму у взаємодії з тілом, котре є рецептором (зір, слух, смаку, нюх, відчуття) сприйняття дійсності”, “NLP є одночасно системою теоретичних моделей які допомагають зрозуміти структуру досвіду і діяльності людини, як також групу практичних методів, які призводять до конструктивних змін та розвитку”.

Дж. Гріндер і Р. Бендлер вважали, що суть НЛП, тобто отримання моделі того, як хтось робить щось успішно, можна пояснити за три хвилини[2].

Для цього досить представити три його складові: результат, чутливість, гнучкість. Під результатом розуміється, що людина знає, що вона хоче, маючи чітке уявлення про очікуваний результат у будь-якій ситуації. Чутливість допомагає бути уважними і тримати свої почуття відкритими, щоб побачити, що ви рухаєтеся до результату. Гнучкість дозволяє змінити свої дії для отримання необхідного результату.

Таким чином, щоб освоїти НЛП потрібно: знання результату, який ми хочемо отримати, увага або чутливість до того, які зміни в процесі, і достатня гнучкість, щоб змінити поведінку, поки результат не буде таким же, як планувалося.

НЛП - це моделювання успіху, використання моделі та передача результату як навички іншим людям. Продуктом НЛП є методи НЛП, які вивчаються на рівні НЛП-Практик. В НЛП є припущення.

Існують основні пресупозиції НЛП.

1. Карта $\neq$ території. Карта не дорівнює іншим картам.
2. Сенс нашого послання полягає в реакції, яку воно викликає.
3. Розум і тіло є частинами однієї і тієї ж системи.
4. Будь-яка поведінка має позитивний намір. Будь-яка поведінка пов'язана з контекстом.
5. Не існує помилок, є тільки зворотний зв'язок.
6. Будь-яка поведінка є вибором найкращого варіанту, доступного на даний момент.
7. Досвід має структуру.
8. Людина сприймає навколишній світ через три сенсорні системи: візуальну, аудіальну і кінестетичну.
9. Людина в будь-який момент часу має всі ресурси, щоб змінитися.
10. Весь наш досвід закодований в нервовій системі.
11. Всесвіт доброзичливий і багатий ресурсами. Кожен створює свій реальний світ.
12. Щоб описати систему, потрібно вийти за її межі. Щоб змінити систему, потрібно увійти в неї. Система управляється найбільш гнучким елементом.
13. Якщо хоча б одна людина вміє робити щось ефективно, то інші можуть навчитися цьому.

Навчання - це безперервний і постійний процес засвоєння нової інформації і адаптації існуючих знань до цієї нової інформації. Наведено рис.1 коло навчання.

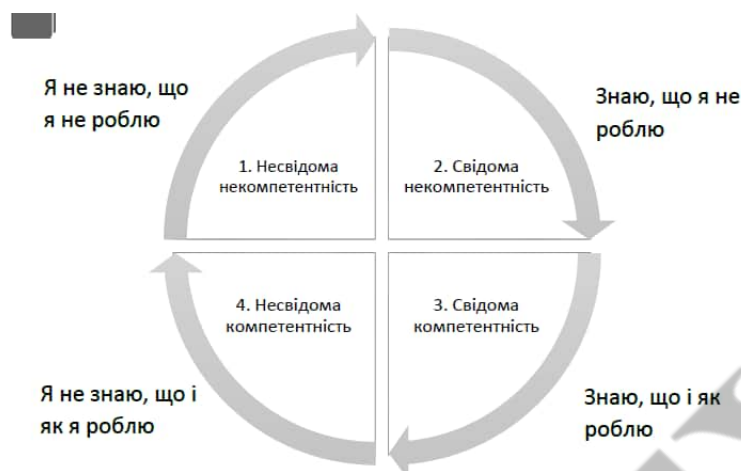

Рис.1 Коло навчання

Несвідома некомпетентність - немає навичок, не знаєте, що вони взагалі можуть існувати. Свідома некомпетентність - знаєте, що у вас ще немає такого вміння. Усвідомлення вашої некомпетентності може мотивувати вас придбати цю майстерність. На цьому етапі можуть виникнути почуття невідзначеності, дискомфорту, (або навпаки, сильне бажання отримати навичку у своє розпорядження). Свідома компетентність слідує за процесом свідомого вивчення майстерності. Це означає, що вам потрібен постійний свідомий контроль для виконання деяких дій. Несвідома компетентність - це завершальний етап навчання, коли майстерність повністю інтегрована у ваш поведінковий репертуар.

В процесі комунікації необхідно звертати увагу на рапорт. Рапорт - це стан співпраці, в якому партнер по спілкуванню (наприклад студент) робить сам - або з власної волі, або на наше прохання - без примусу те, чого ми хочемо від нього, тому що: він вважає, що у нього немає іншого вибору; він вважає, що ми хороші люди, і це добра справа - допомагати нам; він думає, що ми його друзі; він вважає, що ми його керівники; він вважає, що повинен це зробити зараз; він вважає, що це питання його честі. Сюди ж відносяться і почуття любові; відданості меті, і однастайність на ній; всілякі парі т.д.

Рапорт є основною умовою успішного проведення заняття та поєднує в собі три процеси: калібрування (ви завжди повинні відстежувати те, що відбувається зараз); підлаштування (не завжди до людини, але завжди до ситуації); ведення (вплив з метою досягнення мети). Калібрування - це точність спостереження за змінами у співрозмовника, сенсорна чутливість до фізіологічних змін у співбесідника. Саме на основі цих спостережень ми дізнаємося, що щось (і що саме) дійсно відбувається із людиною. Підлаштування за позою і жестами. Підлаштування може бути за такими позиціями: центр тяжкості; дихання та ритм; інтонація голосу; за тоном, висотою голосу і таке інше. Ведення (стан рапорту) має бу комфортний для кожного зі співрозмовців, і якщо перший починає щось змінювати в своїй поведінці, то другий підсві-

домо хоче слідувати за ним (змінити голос, емоційний стан, довіру, виконати прохання).

Реалізація навчального процесу згідно постулатів нейролінгвістичного програмування повинна сприяти розвитку і студентів і викладачів.

Список літератури

1. Titis Thoriquattyas, Nur Faizin, Nur Ahsin. 2023. Implementing Neuro-Linguistic Programming (NLP) as Teaching Innovation for Islamic Religious Education (IRE): A Study on Student's Perception. *Proceedings of the International Conference on Language, Education, and Social Science (ICLESS 2022)*, pages 147-154.

2. Bandler R., Veränderung des subjectiven Erlebens. Fortgeschrittene Methoden des NLP, – Paderborn – 1990. – 230 s

УДК 37.02:811.133.1'24

ПРЕДМЕТНО-МОВНЕ ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ БАКАЛАВРІВ ФРАНЦУЗЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

О.С. Зінченко, П.М. Безніс

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Сучасні вимоги до підготовки здобувача вищої освіти – майбутнього спеціаліста – включають не лише низку певних компетенцій, серед яких: здатність до самоосвіти, володіння інноваційними технологіями, розуміння перспектив та можливостей їх використання, уміння приймати рішення самостійно, адаптованість до нових соціальних та професійних умов, навички роботи в команді, вміння справлятися зі стресом, але також і володіння однією та більше іноземними мовами на високому професійному рівні.

Тому виникає потреба в інтегруванні іноземної мови та фахових дисциплін протягом усього періоду навчання у виші як для студентів магістратури, так і бакалаврату.

У ряді освітніх методик, що включають паралельне навчання як іноземної мови, так і профільного предмета, можна виділити методику предметно-мовного інтегрованого навчання (Content and Language Integrated Learning - CLIL), яка здатна вплинути на формування необхідних компетенцій у студентів як технічних, так і гуманітарних напрямів підготовки у виші.

CLIL як дидактичний підхід вже отримав визнання у європейських країнах та США. Видається, що тенденція в навчанні через методику CLIL все ширше використовуватиметься в майбутньому в більшості країн Європи.

У сучасній науково-методичній літературі можна знайти кілька дефініцій поняття «предметно-мовне інтегроване навчання». За визначенням Д. Марша, CLIL – це підхід, який дозволяє сформувати лінгвістичні та комунікативні компетенції з іноземної мови у процесі формування умінь та навичок

з різних предметів. Основна характеристика предметно-мовного інтегрованого навчання – це його дуальна спрямованість: вивчення мови та контенту з окремого предмета, використовуючи іноземну мову як засіб.

Предметно-мовне інтегроване навчання або CLIL визначено, як двонаправлений компетентнісний підхід до навчання, в якому іноземна мова використовується для викладання як основного предмета, так і для вивчення самої мови. Тобто, CLIL інтегрує способи навчання предмету та вивчення самої іноземної мови. Використовуючи CLIL, студенти можуть вивчати один або кілька предметів іноземною мовою, найчастіше це англійська. Однак не передбачається, що студенти мають спочатку досконало опанувати іноземну мову, перш ніж приступити до вивчення профільного предмета. Вони вивчають мову водночас, як і предмет.

Досить неоднозначним вважається феномен CLIL в контексті навчання студентів іншомовних спеціальностей, оскільки в цьому випадку мова – ціль та мова – інструмент тісно пов'язані. Водночас викладання теоретичних курсів іноземною мовою, що вивчається, відповідає основним вимогам та має всі ключові ознаки предметно-мовного інтегрованого навчання, що позитивно відображається на мотивації студентів до навчання.

В рамках реалізації в ОНТУ освітньо-професійної програми «Філологія» підготовки бакалаврів спеціалізації 035.055 «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька» викладачами декількох немовних кафедр університету, а також кафедри української та іноземної філології було розроблено вибіркові освітні компоненти «Основи економіки», «Основи гастроентуризму», «Основи сенсорного аналізу», «Основи харчових технологій», «Основи товарознавства» які розраховані на викладання французькою та/або англійською мовою. Кожен курс триває протягом одного семестру. Ці вибіркові дисципліни адресовані перш за все бакалаврам 3 курсу спеціальності 035 «Філологія», але можуть бути запропоновані й студентам інших напрямів навчання. Викладати ці освітні компоненти доручено викладачам відповідних профільних кафедр ОНТУ, які володіють французькою/англійською мовою на рівні не нижче B2+ згідно зі шкалою Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (CEFR). Програмою передбачені лекційні та практичні/лабораторні аудиторні заняття в кількості 36 академічних годин. Вхідне тестування (Test de placement) визначить мовний рівень груп, очікуваний переважний рівень - A2+ з французької мови та B1+ з англійської. Виходячи з цього, представляється за доцільне проводити і практичні/лабораторні заняття французькою/англійською мовою, що, з одного боку, забезпечить підтримку лекційного матеріалу освітніх компонент, а з другого, дозволить студентам використовувати французьку/англійську мову для обговорення питань курсу. Вибір комунікативних навичок (говоріння, читання, аудіювання, письма) для роботи під час занять залежить від цілей та вимог робочої програми кожної з дисциплін та може коригуватися залежно від побажань викладача та студентів.

Методика викладання дисципліни в рамках CLIL не передбачає строгого використання мовного матеріалу (на відміну від вивчення іноземної мови), тому викладач має можливість відбирати мовні засоби, здатні, на його думку, найкраще реалізувати змістовну частину занять.

Додатковими очікуваними результатами впровадження освітніх компонент, побудованих в опорі на використання методів CLIL, є формування у студентів позитивного ставлення до навчання, підтримка інтересу до вивчення мови, розширення індивідуального навчання, збагачення знань через міжпредметні зв'язки, зфокусованість на контенті, розумінні, спілкуванні та культурі, ефективне використання часу, оскільки контент та мова вивчаються паралельно, зміцнення комунікативного та міжкультурного розуміння, оновлення структури аудиторних занять.

УДК 37.014.6 : 005.6

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В.О. Орлова

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Проблема забезпечення якості вищої освіти є актуальною і важливою, оскільки саме вища школа дає глибокі знання та фахові компетентності, формує сучасний світогляд фахівця. Це засвідчують закони України «Про вищу освіту» і «Про освіту», в яких вперше з'явилися окремі розділи, присвячені проблемам забезпечення якості вищої освіти. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розбудови у вітчизняній вищій школі Системи якості, створення і організації діяльності НАЗЯВО активно досліджуються науковцями, організаторами вищої освіти, широко обговорюються у педагогічній пресі. На думку дослідників важливими аспектами проблеми, які потребують додаткового і практичного розв'язання є: невідкладне розгортання практичної роботи агентства з виконанням покладених на нього функцій і завдань, у тому числі організація системи зовнішнього забезпечення якості; забезпечення ефективної взаємодії з МОН та НМК, науковими структурами; незалежність у прийнятті рішень, їх відкритість; отримання довіри науково-педагогічної громадськості. Дослідження стану виконання положень чинного законодавства у сфері вищої освіти щодо формування у вітчизняній вищій школі системи забезпечення якості вищої освіти, створення умов та механізмів ефективного і надійного її функціонування.

Вища освіта є одним із головних чинників зростання якості людського капіталу, джерелом нових ідей, запорукою динамічного розвитку економіки і суспільства. Щоб українська вища школа по-справжньому ефективно виконувала ці важливі завдання, необхідним є її реформування й оновлення з урахуванням світових освітніх тенденцій. У зв'язку з цим важливо проаналізувати стан реалізації основних положень Закону України «Про вищу освіту» та

ефективність здійснених практичних заходів щодо забезпечення системного реформування освітнього процесу, оновлення змісту та підвищення якості вищої освіти шляхом впровадження сучасних стандартів і освітніх програм, розбудови цілісної системи вищої освіти, упровадження системи забезпечення якості вищої освіти. Зверніть увагу на необхідності впорядкування мережі закладів освіти, оптимізації контингенту учасників освітнього процесу та приведення їх у відповідність до потреб ринку праці, розробленні нових освітніх стандартів, оновленні законодавчої бази вищої освіти. У 2019 році розпочало діяльність НАЗЯВО – ключова ланка у системі якості освіти дає можливість легітимно затвердити СВО, провести акредитацію освітніх програм. Воно сформулювало чітку та зрозумілу систему оцінювання якості, стало місцем між вищою освітою та ринком праці. Перспективними напрямками майбутніх наукових пошуків є дослідження різних аспектів базових складових системи вищої освіти: мережі закладів вищої освіти та контингентів учасників освітнього процесу, аналіз динаміки розвитку, виявлення стійких тенденцій розвитку та причин, що їх зумовлюють. Продовжується дослідження механізмів взаємодії МОН, НАЗЯВО, НАК та об'єднань роботодавців у подальшій модернізації системи вітчизняної вищої освіти.

Виходячи із зазначеного вище, зробимо наступний висновок щодо основних напрямів удосконалювання систем забезпечення якості вищої освіти (якості підготовки фахівців) у ЗВО:

- підсилити законодавчо-нормативну орієнтацію ЗВО на розв'язання проблем забезпечення якості підготовки фахівців;
- здійснити перехід до формування постійно діючого механізму розвитку державних освітніх стандартів вищої професійної освіти (на всіх рівнях організації управління вищою освітою), враховуючи вимоги сфери й ринку праці;
- підсилити контроль за відновленням змісту вищої професійної освіти у ЗВО;
- розробити проект створення зразкових фондів оцінних засобів і технологій в усіх напрямках і спеціальностях вищої школи для підсумкової атестації студентів ЗВО;
- організувати поетапне розгортання постійно діючого системного моніторингу якості вищої освіти, що охоплює всі рівні управління: державний – регіональний – рівень ЗВО);
- удосконалити державну програму підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації й відновлення професорсько-викладацького складу ЗВО;
- передбачити засоби, що стимулюють ЗВО до зниження аудиторного лекційного навантаження викладачів і студентів і збільшення часу на самостійну роботу студентів під керівництвом викладачів;

- організувати підвищення кваліфікації ЗВО в галузі системного проєктування освітнього процесу відповідно до вимог якості підготовки фахівців;
- організувати підвищення кваліфікації управлінського персоналу ЗВО у галузі сучасних систем якості у вищій освіті.

Якісна освіта розглядається як інструмент соціальної і культурної злагоди й економічного зростання на шляху до розбудови більш конкурентоспроможної та сильної держави, тому, проблеми якості вищої освіти такі важливі.

Література

1. Погребняк В.П., Дашковська О.В., Солоденко А.К. Якість вітчизняної вищої освіти: система і механізми забезпечення. Проблеми освіти. Київ: ІМЗО. 2018, вип. 89. С. 195 - 206
2. Мостенська Т.Л. «Організація виробництва на підприємствах харчової промисловості.»
3. Живко З.Б. Системний підхід до функціонування інформаційно-управлінської системи та системи управління якістю // Проблеми науки. – 2010. – № 4. – С. 24-32
4. Мусієнко, І.І. Принципові відмінності системи освіти України від вимог європейського простору вищої освіти [Текст] /І.І. Мусієнко // Наукові праці. Державне управління. – 2010. – Вип. 135. – Т. 147. – С. 28–31.
5. Ірина Суслова «Що змінить новий закон «Про освіту» в роботі НАЗЯВО.»
6. Юрій Рашкевич «НАЗЯВО починає роботу – Уряд затвердив склад Агентства, що забезпечуватиме якість вищої освіти в Україні»

УДК 374.7.014

ЛАНДШАФТНО-ЕКОЛОГІЧНА ПРАКТИКА У ФОРМУВАННІ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОРГАНІЗАТОРІВ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

М.М. Мадані

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. Сферою наукової діяльності, в якій студенти можуть реалізувати набуті знання, наукові навички та вміння, спробувати себе в окремих ситуаціях, що співвідносяться з реальною професійною діяльністю, є навчальна практика. Із різних видів практик для дослідження обрано ландшафтно-екологічну практику (ЛЕП), яка дозволяє здобувачам освіти спеціальності 101 «Екологія» вже на ранньому етапі навчання у ВНЗ долучатися до наукової екологічної діяльності.

Мета - проаналізувати умови формування науково-дослідної компетентності у здобувачів освіти спеціальності 101 «Екологія» при проведенні

ландшафтно-екологічної практики.

Виклад основного матеріалу. В цілому під науково-дослідною компетентністю (НДК) розуміємо готовність особистості результативно застосовувати знання, вміння при вирішенні професійних завдань [1].

Розглянемо умови формування НДК у студентів екологів на прикладі проведення ЛЕП в Одеському національному технологічному університеті.

У вимогах до бакалавра спеціальності 101 «Екологія» визначено, що здобувачі повинні набути умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для розв'язання комплексних наукових проблем у галузі екологічної науки, а також набуття компетентностей дослідницького спрямування [2].

Відповідно до навчального плану бакалавра за спеціальністю 101 «Екологія», ЛЕП проводиться у четвертому семестрі. Її метою є формування наукових знань та навичок, необхідних для аналізу екологічного стану окремих ландшафтів, джерел негативного впливу на них, ступеня антропогенного навантаження, шляхів оптимізації стану навколишнього природного середовища, виконання наукового завдання з актуальної екологічної тематики.

Об'єкт дослідження студентів на практиці - ландшафтні системи Одеської області (національний природний парк «Нижньодністровський», регіональний ландшафтний парк «Тилігульський», заказник «Дальницький», парки та схили м. Одеси). Практика проводиться в академічних групах під керівництвом викладачів. При цьому різні варіанти завдань виконують окремі бригади студентів у кількості 4-5 осіб. Більше 70 % обсягу ЛЕП студенти виконують безпосередньо на місцевості, де проводять відбір ґрунтових зразків, описують ландшафтні системи (табл. 1).

Аналізуючи теоретичні положення дослідженої проблеми та враховуючи власний досвід, визначимо умови, спрямовані на ефективне формування НДК.

Таблиця 1- План проведення ландшафтно-екологічної практики

№ з/п	Види робіт
1	Визначення мети, завдань плану проходження практики
2	Вивчення загальних фізико-географічних особливостей району дослідження (робота у бібліотеці, відвідування Одеського краєзнавчого музею)
3	Вивчення ландшафтних систем лісостепової зони України. Нівелірна зйомка місцевості, відбір зразків природних компонентів
4	Хіміко-аналітична обробка зразків. Визначення видового складу флори і фауни за допомогою визначника
5	Аналіз результатів камеральної обробки польових зразків. Побудова ландшафтною карти типової ландшафтною системи лісостепової зони
6	Знайомство з природно-заповідним фондом Одеської області
7	Проведення дослідження екологічного стану атмосферного повітря, природних вод, ґрунтового, рослинного покриву м. Одеси

8	Лабораторна обробка зразків польового матеріалу, їх аналіз, картографування результатів дослідження
9	Знайомство з організацією моніторингу, охорони природного середовища району проходження практики

Перша умова - мотиваційна спрямованість процесу наукового дослідження. Мотиви, що безпосередньо не пов'язані з НДР, але впливають на її успішність, є зовнішніми (позитивне ставлення до навчання, допитливість, прагнення проводити наукові експерименти). Внутрішня мотивація НДР виникає поступово, у багатьох суб'єктів вона є нестійкою та залежить від ситуації (цікаве наукове завдання, змагальність, підтримка викладача).

Друга умова формування НДК - вибір змісту, форм, методів і засобів навчання. Освоєння змісту навчання призводить до якісних змін особистості студента. Досягти цієї мети можна лише в результаті спланованого педагогічного процесу, який має бути сприятливим освітнім середовищем для подібних особистісних змін.

Ефективним інструментом при формуванні НДК є метод проектів. При організації проектної діяльності була звернена увага на такі компоненти: підготовка до наукового дослідження (вибір теми, уточнення мети, визначення групи); планування дій щодо вирішення проблеми (аналіз проблеми, обговорення можливих методів дослідження); самостійна діяльність з пошуку та переробки інформації; оцінка й аналіз досягнутих результатів; презентація.

Третя умова формування НДК при проведенні ЛЕП - налагодження педагогічної взаємодії викладачів і студентів. Найкращим засобом досягнення високого рівня співробітництва та взаєморозуміння у спілкуванні є діалог [3].

Завдання для студентів екологів при проведенні ЛЕП складалися з урахуванням того, що самостійна робота студентів у цьому виді навчальної діяльності є переважаючою. Наприклад, пропонуються наступні типи робіт при виконанні самостійних завдань:

- організаційно-технічні (оволодіння методикою та технікою самостійної пізнавальної діяльності);
- репродуктивні (знаючи результати, студенти самостійно складають план дій для вирішення науково-пізнавальної задачі);
- репродуктивно-дослідні (студентам відомі закономірності досліджених явищ, не відомий результат роботи);
- дослідні (ставиться лише проблема, а методику її вирішення студенти визначають самі).

Завдання дослідного характеру можуть варіюватися від відносно не складних (визначення ступеня витоптування берегової рослинності), до складних (комплексна оцінка екологічної ситуації природно-територіальних комплексів, коли студентам необхідно вивчити десятки чинників впливу на середовище). Багаторічні спостереження за одними і тими ж об'єктами наукового дослідження дозволяють студентам простежити динаміку розвитку природних систем, що є основою для достовірної оцінки стану середовища та про-

гнозу його розвитку в майбутньому. Проведення практик на нових об'єктах посилює проблемно-пошукову діяльність студентів, збільшує ступінь самостійності виконання завдань. У зв'язку з цим великого значення набуває вибір району проведення практики. Так, при вивченні впливу міста на навколишнє середовище залежно від вибору об'єкта спостереження може бути поставлена задача дослідження промислових навантажень на середовище, або ж навантажень рекреаційних, транспортних та ін. Ефективність НДР при формуванні НДК підвищується, якщо використовуються матеріали ЛЕП для написання курсових і дипломних робіт, в науково-дослідній роботі студентів і викладачів.

На підставі отриманих результатів визначено умови формування НДК у студентів екологів при проведенні ЛЕП: мотиваційна спрямованість процесу наукового дослідження; вибір змісту, форм, методів і засобів навчання з використанням проблемних методів; налагодження педагогічної взаємодії викладачів і студентів. Наведено приклади типів робіт при виконанні самостійних науково-дослідних завдань.

Перспективу подальших досліджень вбачається в розробці критеріїв рівнів сформованості НДК у студентів екологів при проходженні ЛЕП.

Література

1. Волкова Н. П. Педагогіка: навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2009. 616 с.
2. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затверджений наказом МОН України №1076 від 04.10.2018. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/101-ekologiya-bakalavr-1.pdf>(дата звернення 09.02.2023).
3. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи. Київ: Знання, 2005. 486 с.

УДК 159.9:316.45

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ ПСИХОЛОГІЇ

А.В. Черкаський

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. Інтерактивні методи стали особливо актуальними із формуванням у сучасній освіті компетентнісного підходу. Формування компетенцій принципово відрізняється від передачі знань, формування вмінь та навичок, та інтерактивні методи навчання стали гідною відповіддю на нові виклики у сучасній освітній ситуації.

Інтерактивність є важливою ознакою сучасного освітнього процесу. Інтерактивне навчання визначається дослідниками як спеціальна форма органі-

зації пізнавальної діяльності, коли кожен, хто навчається, включений у процес навчання; навчання ведеться у формі взаємодії, діалогу - як між викладачем та учнями, так і між самими учнями. Методи інтерактивного навчання протиставляються як пояснювально-ілюстративним методам пасивного навчання, так і перспективним методам активного навчання, що пожвавлюють навчальний процес. При цьому інтерактивними методами може бути проведено будь-яке заняття у будь-якій формі: лекція, практичне та лабораторне заняття, контрольна робота. Важливим є не сам метод (він перестає бути самоцінним), а інтерактивний підхід, система взаємодії суб'єктів у процесі навчання.

Мета дослідження. Виходячи з цього, метою даного дослідження є аналіз сучасних інтерактивних технологій викладання психології у ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Вченими, методистами, педагогами-практиками сформовано цілий комплекс інтерактивних методів, який постійно поповнюється новими. У тому числі метод «мозкового штурму», метод кейс-стаді, методи тренінгу та ділової гри, метод проєктів, метод майстер-класу та інші. Дослідники відзначають велике значення інтерактивних методів навчання для формування компетенцій студентів, важливість використання інтерактивних методів навчання на заняттях різних форм і типів, можливість інтенсифікації навчання за їх допомогою і т.д. Безперечно, що інтерактивні методи навчання необхідно застосовувати у процесі викладання психологічних дисциплін. Інтерактивні методи навчання надають динаміку ефективному освітньому та дослідницькому процесу навчання студентів у вузі, полегшуючи сприйняття складного матеріалу великого обсягу. У зв'язку з цим вважаємо продуктивним використовувати метод психологічної діагностики.

Вивчаючи себе, намагаючись проникнути в таємниці своєї особистості, студенти вчаться самостійно проводити діагностику в групах. При цьому вони максимально залучені до навчального процесу, активно взаємодіють один з одним та з педагогом, оскільки власна особистість становить для кожної людини найбільший інтерес. Крім того, метод психологічної діагностики допомагає студентам відчувати важливість психологічного підходу в освіті, формує у них уявлення про те, що кожен педагог має бути одночасно психологом та вміти здійснювати відповідну професійну діяльність.

Інтерактивні методи навчання застосовуються освітянами вищої школи з такими цілями: розвиток інтелектуальних здібностей студентів; досягнення швидкості та міцності засвоєння навчального матеріалу; розвиток творчої уяви; формування здібностей до самостійної пошукової діяльності. Значною мірою досягненню цих цілей сприяє метод рольової гри.

Висновки. Інтерактивні методи у процесі навчання психології є затребуваним педагогічним та методичним ресурсом. З їхньою допомогою викладач може організувати навчальний процес, щоб студенти стали його безпосередніми учасниками, рівноправними суб'єктами навчальної діяльності. За допомогою таких інтерактивних методів навчання, як евристична бесіда, метод

психологічної діагностики, метод проектів, метод рольової гри, метод проблемного навчання педагог зробить заняття цікавим, продуктивним і створить всі умови для формування професійних компетенцій майбутнього фахівця. Тому необхідно постійно вдосконалювати систему методів навчання психології, зокрема й у сфері застосування інтерактивних методів.

Перспективи подальших розробок нами бачаться в подальшому вдосконаленні інтерактивних форм та методів викладання психології.

УДК 377.5

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ НА КАФЕДРІ ТОВАРОЗНАВСТВА ТА МИТНОЇ СПРАВИ

Я.Г. Верхівкер, О.М. Мирошніченко, М.В. Шенгелая
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Відповідно до навчального плану здобувачів СВО «Бакалавр» освітньої програми «Комерційна діяльність та товарознавство і експертиза в митній справі» спеціальності 076 «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» та Стандарту вищої освіти зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» у процесі навчання в ОНТУ здобувачі послідовно, починаючи з першого курсу повинні пройти різні види практики: ознайомчу, виробничу і переддипломну. Майбутній товарознавець-експерт в сфері товарного обігу продовольчих і непродовольчих товарів повинен бути готовий до організаційно-управлінської, планово-економічної, проектно-економічної, фінансово-економічної, виробничо-технологічної, підприємницької та комерційної діяльності на різних підприємствах і фірмах. Об'єктами проходження практики можуть бути підприємства оптової і роздрібної торгівлі різних форм власності та організаційно-правових форм, що реалізують продовольчі і непродовольчі товари, а також підприємства, що виробляють ці товари; митні служби, органи управління торгівлею; відділи адміністрації міст України по контролю за роботою торгових підприємств і інші підприємств сфери товарного обігу.

Ознайомча практика на кафедрі товарознавства та митної справи проводиться відразу після закінчення екзаменаційної сесії у першому семестрі 1 курсу. Термін проходження практики складає 4 тижні.

Під час проходження виробничої практики здобувачі мають можливість реалізувати компетенції, набуті при вивченні дисциплін «Основи управління бізнесом», «Методи дослідження показників якості товарів та послуг», «Правила торгівлі та захист прав споживачів», «Основи технології виробництва товарів», «Вступ до фаху».

Мета ознайомчої практики – знайомство здобувачів зі специфічними особливостями функціонування різних типів промислових і торговельних

підприємств. Завдання практики: переконати здобувачів у правильності вибору майбутньої спеціальності та ознайомити їх зі сферою обігу товарів і послуг, видами господарської та комерційної діяльності підприємств даного сектора економіки, їх організаційними формами; підготувати студентів до орієнтації в кон'юнктурі ринку; ознайомити з підприємством (форма власності, структура управління підприємством, основні економічні показники діяльності).

У результаті проходження практики здобувач повинен знати організацію робочого місця продавця (пристрій, торговельно-технологічне обладнання, інвентар, інструменти, пакувальні матеріали і тощо); організацію приймання товарів за кількістю та якістю; підготовку товарів до продажу; особливості технології виробництва товарів; стилі керівництва та комунікацій; методи управління персоналом; вимоги Закону про захист прав споживачів.

Вміти дати оцінку відповідності робочого місця продавця сучасним вимогам; приймати товари за кількістю та якістю; підготувати товари до продажу; визначати показники якості товарів; застосувати методи психологічного впливу для досягнення поставлених цілей; основним чинним нормативним документам, які регулюють правові відносини між митними установами та підприємствами.

В умовах дистанційного навчання практика проводиться за змішаним режимом навчання, проводиться ознайомлення здобувачів з підприємством практики, а підготовка звітів, консультації, захист відбувається дистанційно або в університеті, на підприємстві.

У процесі проходження навчальної ознайомчої практики широко використовується метод бесіди керівника практики зі здобувачами, що створює можливість встановлення взаєморозуміння, настрою на взаємну довіру і забезпечення зацікавленості студентів в тій професії, яку вони обрали. На протязі практики здобувач виконує певні завдання та оформлює звіт, план якого затверджено у методичних вказівках з практики, по закінченні практики проводиться захист звітів на кафедрі комісії викладачів.

УДК 378.147:371.3

ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ СТУДЕНТА

Г.В. Коркач, Т.І. Нікітчина, Т.А. Манолі

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Прагнення України посісти гідне місце в новому глобальному світі не може бути реалізовано без радикального підвищення уваги держави і суспільства до сфери освіти, без вдосконалення всієї освітньої системи країни. Для підвищення якості освіти в Україні та конкурентоспроможності випускників українських вишів на світовому освітньому ринку, особливе місце посіло

приєднання України до єдиного європейського освітнього простору і підписання Болонської декларації.

Соціальне замовлення на підготовку фахівців, здатних мобільно і гнучко реагувати на нові віяння часу, створювати інноваційні продукти і швидко впроваджувати їх у виробництво, сприяло переходу від усталеної за десятки років парадигми "навчання на все життя" до "навчання впродовж усього життя". У сучасних умовах світу, що швидко розвивається, освіта, отримана одного разу в навчальному закладі, через два-три роки потребує оновлення, а фахівці - підвищення кваліфікації та перепідготовки. Тому інноваційні процеси в освіті вимагають змінити принципи підготовки майбутнього фахівця і формувати в нього не тільки професійні знання, уміння і навички, а й такі якості, як мобільність, гнучкість, комунікабельність, самостійність, здатність брати на себе ініціативу, робити вибір і нести за нього відповідальність. У зв'язку з цим реформи української вищої школи створюють соціальний інститут, що сприяє вихованню і розвитку індивідуальностей, які володіють затребуваними якостями, а також компетентностями, що допомагають розв'язувати проблеми в ситуації невизначеності та багатоваріантності. Останнє передбачає безліч варіантів розвитку подій, кілька можливих рішень тієї чи іншої проблеми. Навчання творчості та формування творчого стилю професійної діяльності не може здійснюватися під час масової підготовки. У зв'язку з цим у системі вищої освіти актуалізується проблема індивідуалізації.

Індивідуалізація процесу навчання надає осмисленості навчальним діям за рахунок можливості вибору того чи іншого типу дії, привнесення особистих смислів у навчальний процес, а також формулювання власної освітньої мети і бачення своїх освітніх перспектив. Бачення перспектив є доволі важливим для проектування та реалізації індивідуальних освітніх траєкторій студентів в умовах безперервної освіти.

Відповідно до Закону України "Про освіту" "індивідуальна освітня траєкторія - персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання" [1].

Сьогодні головний акцент в організації освітнього процесу у закладі вищої освіти робиться на виборі студентами навчальних дисциплін. Навчальні дисципліни вільного вибору студентів розробляються викладачами закладу вищої освіти з метою задоволення освітніх і професійних запитів здобувачів, посилення їх конкурентоспроможності та затребуваності на ринку праці, з урахуванням вимог працедавців, тенденцій розвитку держави та політики в галузі освіти. Здобувачі вищої освіти мають право вибору навчальних дисциплін у межах, передбачених освітньою програмою та навчальним планом в обсязі, що становить не менше 25% загального обсягу кредитів ЄКТС, передбачених для відповідного освітнього ступеня вищої освіти.

Для процесу створення індивідуальної освітньої траєкторії в частині вибірових навчальних дисциплін характерними є три етапи. А саме:

1) вивчення потреб, інтересів, запитів здобувачів вищої освіти, опитування студентів щодо наявного переліку вибірових дисциплін та аналіз результатів опитування;

2) розроблення оновленого переліку вибірових дисциплін, розміщення на офіційному сайті закладу вищої освіти для ознайомлення студентів та їх вибору;

3) моніторинг і перегляд освітньої програми в частині вибірових дисциплін.

Слід зауважити, що вибудовування індивідуальних освітніх траєкторій - багатоплановий процес, що покликаний забезпечити розвиток самостійності та ініціативи того, хто навчається, можливість якнайповнішої реалізації його особистісного й пізнавального потенціалу в навчальному процесі, допомогти набуту досвіду вибору цілей, самостійної організації діяльності, самооцінки. Адже без здатності зробити вибір, належної готовності до життєвого та професійного самовизначення студент втрачає можливість реалізувати себе в умовах ринкової економіки, де домогтися успіху може тільки той, хто має хорошу професійну підготовку. Унаслідок чого перед закладом вищої освіти постає завдання створення умов для формування у студентів у процесі навчання здатності до самовизначення, самоосвіти, прийняття оптимальних рішень.

Вибудовування індивідуальної освітньої траєкторії має ряд переваг і труднощів для кожного учасника освітнього процесу.

Для студента. Формально ця ідея пов'язана з активною участю студента у формуванні власних фахових компетенцій, виборі навчальних дисциплін і способів контролю успішності. Простіше кажучи, вступаючи до університету і продовжуючи навчатися в ньому, студент щоразу робить усвідомлений вибір: що йому вивчати, як, у якому обсязі, - і головне - він розуміє, навіщо йому це.

Теоретично такі можливості дають змогу отримати найширшу низку професійних та особистісних компетенцій для успішного працевлаштування та подальшого розвитку. Крім того, такі умови створюють звичку безперервно навчатися і самостійно ухвалювати рішення щодо особистісного та професійного зростання. Це ще й питання вмілого тайм-менеджменту, регулювання навчального навантаження, практичного підходу до процесу навчання. Але існують і певні проблеми, особливо для студентів першого курсу, які тільки випустилися зі школи і ще не до кінця розуміють, навіщо їм вища освіта загалом і обрана спеціалізація.

Для викладача. Створення індивідуальної освітньої траєкторії для студента пов'язане з безліччю непростих кроків і це ще й абсолютно нова роль університету та викладача. Від носія потаємного знання його роль змінюється в бік наставника, тьютора, ментора, який уже не тільки й не стільки навчає сам, скільки підказує студенту, що і в якому обсязі необхідно йому вчити.

Потреба в цих змінах пов'язана з перетворенням звичної моделі навчання. Якщо в центрі "знаннєвої" моделі перебував викладач, то в центрі нової, актуальної моделі - "компетентнісної" - стоїть уже студент зі своїми здібностями, потребами, інтересами, цілями.

Зміна цієї поведінкової парадигми для більшості викладачів є посправжньому складним завданням. Адже цінність знання, носієм якого вони традиційно є, падає, а цінність компетенцій, сформувані які в студентських групах у професорсько-викладацького складу виходить не завжди, зростає. Так постає питання про нову кваліфікацію викладачів, їхню готовність адаптуватися - зокрема психологічно - до своєї нової ролі.

Для закладу вищої освіти. Студентська усвідомленість і новий рівень кваліфікації професорсько-викладацького складу - необхідні атрибути індивідуальної освітньої траєкторії (ІОТ), які, однак, застосовні лише в тому разі, якщо саму ідею персоналізованого освітнього маршруту реалізовано у виші. І ця реалізація - одне з найбільш об'ємних і складних завдань. По-перше, впровадження персоналізованого підходу до навчання студентів у виші вимагає обов'язкового вхідного тестування для студентів, мета якого - визначити рівень знань на старті. З урахуванням цих даних, а також обраних студентами для вивчення дисциплін формуються вже не просто студентські групи, а такі собі команди, учасники яких близькі за інтересами та рівнями знань. По-друге, для кожної такої команди або окремого студента необхідне створення індивідуального навчального розкладу. Це величезний обсяг роботи, особливо коли у виші навчається 5000 – 7000 студентів.

Але усі задачі при розробці ІОТ необхідно вирішити для того, щоб майбутні фахівці набули певних знань, здібностей, умінь та компетенцій, що дозволить їм змогу в міру необхідності самостійно опановувати новітні знання, розвивати нові вміння професійної діяльності після закінчення навчального закладу впродовж усього життя.

Список літератури

1. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 р., № 2145-VIII: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

УДК 37.013.42

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

П.М. Безніс

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

У статті розглянуто особистості формування соціальних компетенцій у процесі вивчення ділової англійської мови. Проаналізовано освітній потенціал предмету «Ділова англійська мова».

Описано новітні технології та методи викладання предмету «Ділова англійська мова» в контексті вимог компетентнісного підходу.

Ключові слова: прес-конференції, бізнес–листування; міжнародні комунікаційні зв'язки, освітній потенціал.

Постановка проблеми

При наявності соціально-економічних і політичних особливостей розвитку окремих держав сучасного світу, для багатьох з них важливою є проблема виховання людини здатної жити в умовах глобального соціуму. За таких соціокультурних умов досягненням особистості виступає її соціальна компетентність. Формування компетентностей визнається одним із ключових завдань сучасної системи освіти усіх рівнів. Саме освіта покликана забезпечити формування людської особистості здатної до ефективної життєдіяльності у умовах сучасного соціуму. Сьогодні розвиток системи освіти пов'язують з впровадженням компетентнісного підходу. Компетентнісний підхід передбачає зміну пріоритетів освітньо-педагогічної діяльності: з накопичення знань, на формування і розвиток в учнів здатності до практичної дії в умовах соціальної практики. Компетентнісний підхід сприяє модернізації методологічного підґрунтя педагогічної діяльності шляхом впровадження нових навчальних методів та технологій. Перед науковцями постала необхідність розробки концептуальних основ для подальшого розвитку освіти.

Мета статті: розкрити особистості формування соціальних компетенцій у процесі вивчення ділової англійської мови в умовах вищої школи .

Сучасна система освіти знаходиться у стадії активних трансформацій. Сьогодні під сумнів поставлені питання, відповідь на які формує фундамент освітньо-педагогічної діяльності. Для чого навчати чи виховувати: щоб мати кваліфікованого робітника, щоб мати культурну (або моральну) людину, щоб людина досягла життєвого успіху, щоб мати вільну особистість тощо.

Усвідомлення того, що в сучасних умовах відповіді на ці визначальні для освітньо-педагогічної діяльності питання втратили традиційну однозначність і, навіть, узгодженість, дозволяє зробити висновок про формування нової моделі освіти. [Щубелка, 2010:]

Сьогодні розвиток системи освіти пов'язують з впровадженням компетентнісного підходу. Компетентність вважається тим фактором, що дозволить визначити готовність випускника освітнього закладу до продуктивної діяльності в суспільному житті. Компетентнісний підхід передбачає зміну пріоритетів освітньо-педагогічної діяльності: з накопичення знань, на формування і розвиток в учнів здатності до практичної дії в умовах соціальної практики.

Компетентнісний підхід вносить нові акценти в теорію освіти. Система освіти була ще в недалекому минулому зорієнтована на передачу деякої сукупності знань за окремими дисциплінами, що мала наслідком тлумачення виховання як “навчу, тобто виховаю, – сформую”. Такий контекст освітньої практики цілком відповідав основним засадам авторитарної педагогіки, та як засвідчив час не завжди був дієвим.

Властиве для традиційної концепції освіти розуміння місця людини в суспільному і природних процесах, в сучасних умовах вже не спрацьовує. Сучасний ідеал ближче до індивідуального саморозвитку, саморуку до класифікації вищої якості, вищих проявів творчості, всього того, що забезпечує гідний рівень життя індивіду. Для суспільства, що живе у третьому тисячолітті, важливим стає формування людини, здатної до волевиявлення і самовизначення, людини творчої, яка б у своїй діяльності була б здатна не лише відтворювати зразки, здійснювати масове тиражування якихось предметів, процесів, а й творити нове.

Сучасний глобалізований світ вимагає новий тип особистості. За таких соціокультурних умов досягненням особистості виступає її соціальна компетентність.

Традиційно комунікативна здібність розуміється як здатність і реальна готовність до спілкування адекватно меті, напрямку і ситуації спілкування. У психолого-педагогічній та методичній літературі активно використовуються терміни мовні (М. Т. Баранов), мовленнєво-мисленнєві (Н. О. Іпполітова, Т. А. Ладиженська, М. Р. Львов, Л. П. Федоренко та ін.), комунікативні вміння (А. Ю. Купалова, В. І. Капінос та ін.), проте обсяг термінів чітко не визначений.

Тенденції розвитку глобалізованого світу свідчать про особливе значення іншомовної професійної комунікативної здібності (компетентності) сучасної людини.

Викладання ділової англійської мови студентам різних спеціальностей є ефективним механізмом формування соціальної компетенції майбутніх фахівців. У відповідності до сучасних методологічних засад, викладання ділової англійської мови здійснюється в руслі культурологічного, лінгвістичного, лінгвокраєзнавчого та комунікативного підходів. Це дозволяє занурити студента в світ іншомовної культури та створити умови для міжкультурного діалогу, орієнтувати студента не тільки на навчальний предмет, а й на рішення соціальних завдань за допомогою знання предмета.

Навчання в групах - це навчання-співпраця, що дозволяє створити умови для ефективної комунікації та міжособистісної взаємодії при вирішенні професійних завдань. За умов інтерактивного навчання відбувається обмін знаннями, ідеями, кожен вносить свій особливий індивідуальний вклад в пізнавальний процес. Інтерактивна модель навчання стимулює самостійний пошук, творчу активність, сприяє формуванню вміння самостійно висловлюватися. Основними формами усного спілкування для студентів є моделювання прес-конференції, переговорів, презентацій, митного контролю, розмови по телефону. Дана модель дозволяє максимально використати різноманітні невербальні засоби спілкування: міміку, жести та емоції. Так, навчальна діяльність стає максимально наближена до практичної ситуації та дозволяє сформувати фахові, соціальні та особистісні компетенції що передбачають готовність людини до активної комунікації та самореалізації в соціумі.

Такий підхід дозволяє розвивати у студентів такі соціальні та особистісні якості як адаптивність, комунікабельність, релігійна та культурна толерантність. Так, вивчення іноземної мови розширює систему культурологічних знань студентів, що в умовах глобалізованого світу є ключовою вимогою успішної життєдіяльності людства.

Список використаних джерел

1. Коваль В. Комунікативна компетенція як одне з ключових понять лінгводидактики / Коваль В. // Проблеми підготовки сучасного вчителя № 5 (Ч. 2), 2012, 168-173
2. Николаева С. Ю. Проект «Тьюнинг образовательных систем в мире» и формирование иноязычной коммуникативной компетентности / С. Ю. Николаева // Іноземні мови. – 2012. – № 2. – С. 5–12.
3. Сажко Л. А. Особливості формування іншомовної комунікативної компетенції у школах з поглибленим вивченням іноземних мов / Л. А. Сажко // Іноземні мови. – 2011. – № 1. – С. 26–30.
4. Тарнопольський О.Б. Методика навчання англійської мови. – Київ: Вища школа, 1993
5. Шубелка Н.В. Освіта в глобальному світі: нові стандарти. //Філософські дослідження : Збірник наукових праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Випуск № 18. – Луганськ : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013

УДК 37.06

САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ВАГОМА СКЛАДОВА ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

І.А. Мартирисян, В.А. Луцькова

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Сьогодні в освітньому процесі України відбувається динамічна трансформація, яка проявляється, насамперед, розширенням сфери самостійної діяльності здобувача. Це продиктовано низкою причин, починаючи від змін концептуальних підходів до обставин, що склалися в Україні, зокрема це:

- інтеграція України до Європейського освітнього простору та перегляд підходів до організації самостійної роботи студентів з метою набуття навичок самоорганізації та самовдосконалення;
- підвищені вимоги до професійної компетентності фахівців в рамках Болонського процесу;
- епідемія COVID-19 та перехід до дистанційного навчання;
- воєнний стан;

- стрімкий розвиток інформаційно-комп'ютерних технологій тощо [1].

Очевидно, що вимушений перехід до іншого формату навчання потребує інтенсифікації самостійної роботи студентів та розробки відповідного контенту. Адже правильно організована самостійна робота здобувачів вищої освіти - це вибір методів активного навчання, мета якого – якість [2]. І звичайно, самостійна робота як вид навчальної діяльності матиме ефективність, якщо є чітка організація зі сторони навчального закладу, викладача, якщо така робота є систематичною, а не епізодичним явищем [2,3].

З метою удосконалення та підвищення якості самостійного вивчення матеріалу, нами було проведено онлайн-опитування серед 66 здобувачів освіти різних курсів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» товарознавчого напрямку як в ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ» так і в ОНТУ. На запитання «Чи задоволені повнотою матеріалу для самостійної роботи» 47% здобувачів повністю задоволені, а 39,4% частково, і тільки для 12,1% багато не зрозумілого. Дані результати, на наш погляд мають доволі позитивний характер, але потребують покращення та доопрацювання. На рис.1 представлено розподіл думок студентів щодо формулювання поняття «самостійна робота». Як видно з рис. 1, здобувачі «самостійна роботу» розуміють доволі широко і більшість розуміє як самоосвіту без викладача, як веде до самоорганізації. 66,6 % вважають, що треба зменшити обсяги самостійної роботи та систематизувати, адже на це втрачається від 2 до 5 годин на одну дисципліну.

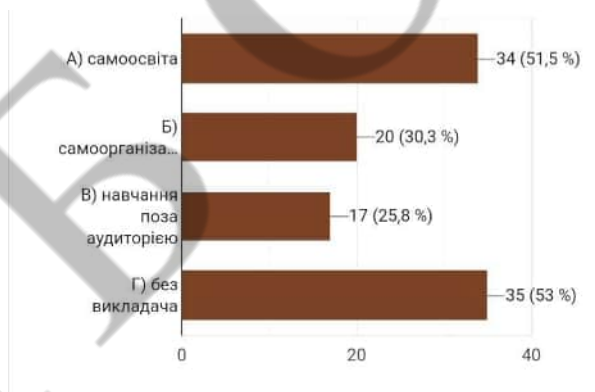

Рис. 1 – Розподілення відповідей на запитання: «Що для Вас означає самостійна робота»

В сучасних обставинах це дуже багато часу вкрадає, особливо беручи той факт, що більшість здобувачів вимушені працювати. Але при цьому 77,3% опитаних віддають перевагу методичним вказівкам для самостійного навчання, і тільки 22,7% здійснюють самостійний пошук і в основному користуються мережею Інтернет (75,8) і 24,2% матеріалами лекцій, що наглядно представлено на рис. 2.

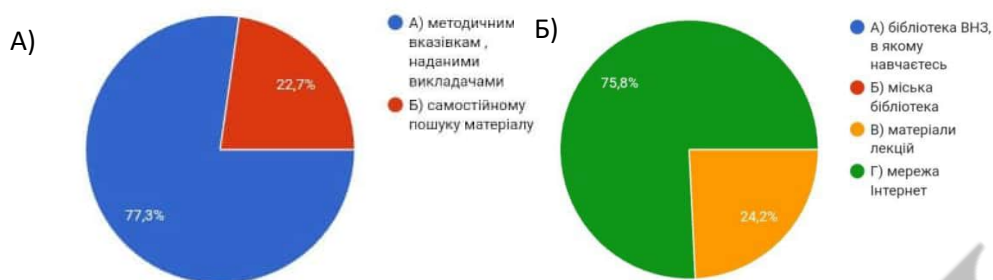

Рис. 2 – Вид (А) і пошук (Б) опрацювання самостійного матеріалу здобувачами

На запитання «Чи ефективне вивчення матеріалу самостійно» відповіді здобувачів поділилися наступним чином (рис. 3, А): 71,2% вважають, що самостійне навчання мають часткову ефективність і 7,6% не вважають її ефективним, і тільки 21,2% повністю задоволені результативністю даного виду навчання. Наступне запитання підтверджує логічність отриманих відповідей, адже на запитання «Чи допомагає самостійна робота в поглибленні знань» – 60 % відповіли позитивно, і 13,8% вважають, що не поглиблює знання, і у 26,2% не вистачає часу на їх виконання і зокрема, самостійне навчання (рис. 3,Б).

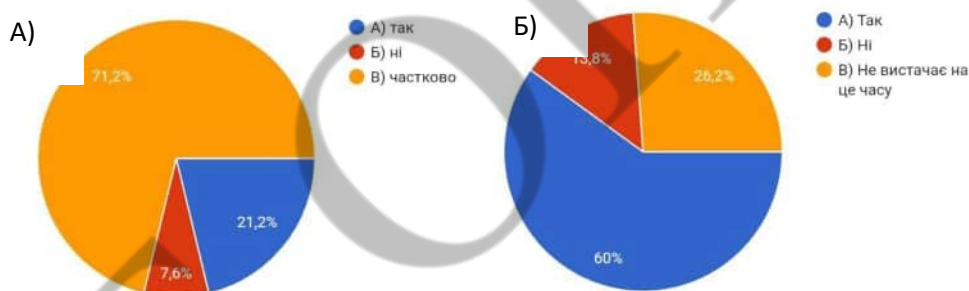

Рис. 3 - Ефективність СР у поглибленні знань

Застосування ІКТ в самостійній навчальній діяльності є нагально необхідним в умовах дистанційного навчання. Проте, необхідно визнати недосконалість інформаційних умінь як викладача, так і здобувача, що ускладнює процес самопідготовки.

Також необхідно переглянути в цілому концепцію самостійної роботи, а саме: змінити характер завдань, переглянути їх обсяги, удосконалити навички педагогічного спілкування і проведення різного роду індивідуальних консультацій здобувачам освіти. І вважаємо, що необхідно змінити також структуру та зміст самостійних робіт, давати здобувачів різнопланові роботи як творчого, так і аналітичного характеру залежно від специфіки навчальної дисципліни для збудження інтересу та мотивації здобувачів до їх навчання. Оскільки всі респонденти, що прийняли участь побажали скорочення обсягів самостійної роботи, їх насичення творчими завданнями та більш наближеними до реальних умов майбутньої професійної роботи, зокрема вирішення ситуаційних професійних завдань. Також не можемо відмі-

тити про вагомість комунікативної ролі викладач-здобувач для підвищення мотивації, навчання та надання розуміння та підтримки.

Таким чином, враховуючи результати опитування, можемо дійти висновків, що позааудиторна діяльність студентів поєднана виховними й освітніми цілями, виконання яких створює умови для особистого розвитку здобувачів освіти. Дистанційне навчання надає здобувачам вищої освіти доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає абсолютно нові можливості для творчого самовираження, знаходження та закріплення різних професійних навичок, а викладачам дозволяє реалізовувати абсолютно нові форми і методи навчання.

І звичайно, система дистанційної освіти у даний час перебуває у стадії постійного розвитку та удосконалення і потребує подальших наукових досліджень з метою пошуку шляхів її удосконалення та підвищення ефективності у застосуванні нових видів та форм самостійної роботи.

Література

1. Ніколенко Л.М, Ільченко Л.А. Самостійна робота за дистанційної форми навчання: результати опитування студентів.

URL:<https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/807>(дата звернення: 23.03.2023)

2. Тамаркіна О. Самостійна робота студентів ЗВО в умовах дистанційного навчання. Актуальні питання гуманітарних наук. 2020. Вип. 34, том 5. С.228 -231

3. Москаленко О.А. Л.П. Черкаська, О.В. Коваленко Педагогічне забезпечення аможостійної роботи в умовах дистанційного навчання. International scientific and practical conference proceedings, September 25-26, 2020 p. Part 2. Lublin, 2020. P. 72–75

УДК 377.131.11

ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ»

Ю.О. Бровкіна

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. Навчитися самонавчання - одна з головних задач кожної людини. Сучасний ринок праці вимагає від працівників постійного удосконалювання та роботи над собою. Необхідно розвиватися у сфері, в якій працюєш в даний проміжок часу, а також вміти переорієнтовуватися на більш конкурентоздатні професії.

Роль викладачів, в даній ситуації, полягає у побудові методики до вивчення потрібного курсу та роз'ясненні важких питань. Сучасні підходи до освіти вимагають сформулювати у студентів потребу до самонавчання, а саме

заохочувати слухачів до самостійної роботи, пошуку інформації, вміння підбирати корисні літературні джерела, знаходження сутності та закономірностей розвитку об'єкта і предмета дослідження. Такий підхід до побудови освітнього процесу сприятиме формуванню системного мислення, компетентності, вмінню знаходити рішення задач самостійно, що створить підґрунтя до зростання творчої особистості.

Мета роботи. Метою роботи є дослідження різноманітних підходів до організації самостійної роботи студентів під час вивчення дисципліни “Міжнародна торгівля”.

Виклад основного матеріалу. Курс міжнародна торгівля (МТ) дозволяє сформувати у студента теоретичні та практичні навички з оцінки функціонування всієї світової торговельної системи. Оцінка стану МТ вимагає знань та вмінь різного напрямку. Наприклад, при аналізі ринку певного товару доцільно будувати прогнози ринкових показників та розрахувати інтервали довіри використовуючи прийоми економіко-математичного моделювання. Для порівняльної оцінки розвитку країн в контексті світової торгівлі доцільно використовувати інструменти статистичного аналізу, оцінка ризиків в торгівлі вимагає вміння користуватися інструментами теорії ймовірності та інше. Таким чином, слід підкреслити, що даний курс характеризується великою кількістю інформації, що вимагає поетапного та планового підходів до її вивчення.

Самостійна робота з дисципліни МТ умовно розділена на аудиторну та позааудиторну. В свою чергу аудиторну самостійну роботу можна розділити на колективну та індивідуальну.

Головною перевагою колективної роботи є створення відчуття конкуренції серед її учасників, це допомагає сформувати у майбутніх фахівців відчуття відповідальності не тільки за результати своєї праці, а й за результат роботи всієї команди. Також колективна робота стимулює формування вміння прислуховуватися до думок колег, проводити їх аналіз, та у випадку незгоди аргументовно доводити власну точку зору.

В якості форм індивідуальної самостійної аудиторної роботи з курсу МТ доцільно використовувати такі підходи як:

- вивчення та розв'язок ринкових ситуацій в світовій торгівлі;
- систематизація отриманих знань за допомогою схем і таблиць;
- виконання певних задач за встановлений час, коли перші три студенти, які правильно виконали завдання можуть отримати додаткові бали;
- відповіді на тестові питання, як для визначення поточної, так і підсумкової оцінки.

Останню форму організації самостійної роботи, а саме тестування можна використовувати як для засіб аудиторного так і позааудиторного контролю знань. Широкого розповсюдження набули комп'ютерні програми тестування онлайн. Такі програмні продукти надають можливість встановлювати часові обмеження тестування, кількість спроб проходження тесту та інше. Студент отримує можливість проходити тестування у будь-який час, та у

будь-якому місці, отримати незалежну оцінку одразу після проходження тесту.

Позааудиторна робота студента полягає у зборах статистичної інформації, самостійному проведенні розрахунків показників торговельної діяльності по обраній країні з подальшим аналізом отриманих результатів. Така робота охоплює всі аспекти курсу та дозволить оцінити ступень засвоєння матеріалу.

Висновки і перспективи подальших розробок. Підходи до розробки самостійної роботи студентів ЗВО постійно удосконалюються у відповідності до змін зовнішнього середовища та розвитку суспільства в цілому. Кожна окрема дисципліна вимагає використання та підбору певної кількості інструментів до її організації.

УДК 005.591.6 : 37.03(477)

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКИХ СТАРТАПІВ В УКРАЇНІ

І.С. Чернега, І.Д. Спаський, Т.В. Бордун

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Організація студентського стартапу є важливою складовою розвитку інноваційного потенціалу України. Залучення студентів до створення стартапів має велике значення, оскільки це дає змогу студентам навчитися багатьом підприємницьким навичкам, таким як розробка бізнес-плану, управління фінансами, маркетинг, продажі та комунікація з клієнтами. Ці навички можуть допомогти студентам в майбутньому в різних областях, навіть якщо вони не продовжать кар'єру у сфері стартапів.

Створення стартапу потребує креативного підходу та інноваційної ментальності. Тому він може допомогти студентам виявляти та розвивати ці якості, що можуть стати в нагоді в будь-якій сфері діяльності в подальшому.

Окрім цього, розвиваються комунікативні навички, оскільки робота над стартапом вимагає комунікації з багатьма людьми, включаючи співзасновників, інвесторів та клієнтів. Це може допомогти студентам вдосконалити свої комунікативні навички та збільшити їх довіру в своїх професійних інтересах.

Також залучення до створення стартапу може допомогти студентам запустити свою кар'єру в обраній галузі та встановити корисні зв'язки з іншими фахівцями у своїй області.

Не варто забувати про соціальний вплив – студенти можуть створювати стартапи, які мають суспільний вплив. Вони можуть створювати інноваційні продукти та послуги, які допоможуть покращити життя людей та сприяти змінам в соціумі.

Для досягнення успіху у створенні та розвитку стартапу, студентам можна використовувати різноманітні інноваційні методи, які допоможуть

збільшити ефективність та успішність проекту. Серед яких можна виділити наступні:

1. Lean Startup – це підхід до створення та розвитку бізнесу, який базується на взаємодії з клієнтами, проведенні експериментів та тестуванні гіпотез. Цей підхід допомагає мінімізувати витрати та час на створення продукту та зосередитися на його якості та користувачах.

2. Agile – це інтерактивний підхід до розробки програмного забезпечення, який базується на неперервному взаємодії з клієнтом та невеликих тестових версій програми. Цей підхід можна застосувати до створення студентських стартапів, що дозволяє швидко відгукуватися на зміни та побажання користувачів.

3. Design Thinking – це інноваційний підхід до розв'язання проблем та створення нових продуктів, який базується на співпраці різних фахівців та використанні креативних методів. Цей підхід можна використовувати для створення студентських стартапів, щоб забезпечити максимально можливу цінність продукту для користувачів.

4. Співпраця зі студентськими організаціями та інкубаторами – у багатьох університетах та закладах вищої освіти є студентські організації, які надають стартапам підтримку в перших етапах розвитку. Вони надають доступ до інфраструктури, зв'язків, менторства та інвестицій.

5. Дослідницький підхід – студенти можуть проводити дослідження ринку та збирати статистичні дані для аналізу ринкових можливостей та конкурентів. Цей підхід є важливим елементом при організації студентського стартапу, оскільки дозволяє досліджувати ідеї, перевіряти їх на практиці та розвивати бізнес-плани на основі отриманих результатів. Основні кроки при використанні дослідницького підходу в організації студентського стартапу:

- підготовка – проведення попереднього аналізу ринку, розуміння потреби та проблеми потенційних клієнтів, а також визначення конкурентів та їх стратегій;

- генерація ідей – використання техніки генерації ідей, таких як мозковий штурм та метод "6 шапок", для створення списку потенційних ідей;

- перевірка ідей – дослідження кожної ідеї, визначення її потенціалу, ризиків та можливостей, використовуючи такі методи, як SWOT-аналіз, тестування концепції та ведення відкритих дискусій з потенційними клієнтами;

- розробка бізнес-плану – використання отриманих результатів досліджень для розробки детального бізнес-плану, який включає в себе маркетингову стратегію, фінансовий план та стратегію розвитку;

- тестування – проведення тестування стартапу на практиці, залучаючи потенційних клієнтів та збираючи фідбек щодо його роботи та можливостей для поліпшення;

- аналіз результатів – проведення аналізу результатів тестування та визначення успішності стартапу.

Отже, залучення студентів до створення стартапів є важливим елементом розвитку економіки та підприємництва, а також сприяє розвитку навичок

та зайнятості студентів. Саме тому, слід використовувати інноваційні методи, які можуть допомогти збільшити ефективність та швидкість розвитку студентських стартапів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Поморова О.В. Трансфер знань та технологій на прикладі підтримки реалізації студентських стартапів / О.В. Поморова, Т.О. Говорущенко, С.Ю. Побережний, В.В. Магдін // Електротехнічні та комп'ютерні системи. – Одеса : ОНПУ, 2016. – № 22 (98). – С. 384-391.
2. Герман А. Інноваційне підприємництво та стартап в креативній економіці / А. Герман // Вісник Хмельницького національного університету. – 2022. – Том 1. – № 5. – С. 165-169.
3. Вавдіюк Н.С. Методичний підхід до аналізу створення стартапів студентами / Н.С. Вавдіюк, Д.В. Подолян // Економічний форум. – 2021. – Том 1. – №3. – С. 45-53.

УДК 378:14

ПЛАТФОРМА «LABSTER» ДЛЯ ВІРТУАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРІЙ ТА ІНТЕРАКТИВНОЇ ПЛАТФОРМИ - НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Жихарєва Н.В.

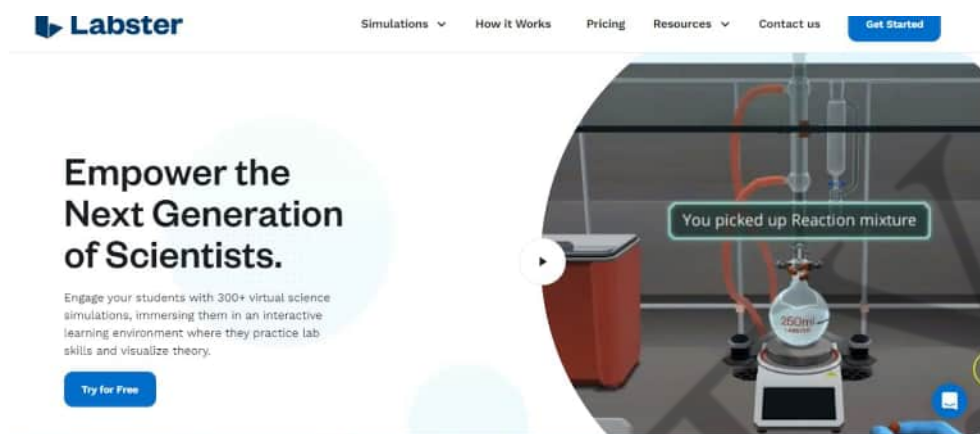
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. Пріоритетним завданням нашого університету в сьогоденні є підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців, здатних створювати сучасні наукові знання та інноваційні технології. Надзвичайно важливо розширювати можливості викладачів та надавати всім здобувачам вищої освіти ефективні засоби для опанування нових технологій та наукової діяльності за допомогою платформи «Labster» за надання доступу до передової платформи «STEM-освіта», доступної у будь-якому місці і в будь-який час.

Мета даної статті – розглянути можливі до якісного дистанційного та змішаного навчання на платформі «Labster», що надає безкоштовний доступ до своїх інтерактивних курсів. Надзвичайно важливо розширювати можливості викладачів та надавати всім здобувачам вищої освіти ефективні засоби для опанування нових технологій та наукової діяльності. Після завершення є умови для створення професійного, інтелектуального, соціального та творчого розвитку особистості на найвищих рівнях досконалості в освітньо-науковому середовищі.

Виклад основного матеріалу. Labster займається розробкою повністю інтерактивних віртуальних навчальних симуляцій, призначених для покращення

щення результатів традиційного навчання за рахунок стимулювання природної цікавості учнів та зміцнення зв'язку між наукою та реальним світом.

Моделювання можна використовувати по-різному: від повної заміни лабораторії до додаткового заняття. Понад 5 мільйонів учнів середніх шкіл та університетів у 70 країнах використовували Labster для проведення реалістичних експериментів, вивчення ключових наукових концепцій та відпрацювання своїх навичок у безпечному навчальному середовищі.

Платформа «Labster» – світовий лідер з розроблення віртуальних навчальних симуляторів, завдяки яким успішно навчаються вже 5 млн. здобувачів вищої освіти.)

Course Packages		
Biology Anatomy & Physiology Animal Physiology Biochemistry Biomedical Sciences Bioscience Lab Skills Biotechnology Cellular and Molecular Bio. Ecology Environmental Sciences Evolution and Diversity Food Science & Nutrition General Biology (101, 102) Genetics High School Biology High School Earth Sciences Introduction to Biology (100) Microbiology	Medicine Anatomy & Physiology Biomedical Sciences Bioscience for Nursing Food Science & Nutrition Genetics Medical Laboratory Tech. Chemistry Biochemistry Chemistry Lab Skills General Chemistry (101, 102) General, Organic, and Biological Chemistry I High School Chemistry Intro Chemistry (100) Organic Chemistry	General Science Basic Lab Skills Lab Safety Engineering Biotechnology Chemistry for Engineers Physics General Physics High School Earth Sciences High School Physics

Рис 2. Список пакетів курсів, які включені до платформи «Labster»

Особливості Labster

- Платформа Labster пропонує безкоштовний доступ більш ніж 300 віртуальних симуляцій з таких галузей на платформі доступні з таких галузей: анатомія та фізіологія; біохімія; біологія; біотехнологія; хімія; наука про землю; мікробіологія; фізика та інш. (рис 2.)

- Вбудовані вікторини: надають здобувачам можливість перевірити себе та виконати лабораторні роботи стільки разів, скільки їм потрібно для освоєння предмета.
- Інформаційна панель вчителя: дозволяє відстежувати успішність учнів і визначити, де здобувачі мають труднощі.
- Лабораторні посібники: використовуємо перевірені лабораторні посібники як посібник для лабораторної роботи.
- Додаткові ресурси. На додаток до симуляцій викладачі Labster отримують доступ до великої бібліотеки навчальних відеороликів, теоретичних сторінок, графіки та багато іншого.

Університет отримав доступ до платформи Labster – світового лідера з розроблення віртуальних навчальних симуляторів, що вже успішно застосовуються в 2000 навчальних закладів. Вже створені курси на платформі «Labster» одеського національного технологічного університету: мікробіологія галузі, кондиціонування повітря, Фізика, Інформаційні технології та інші

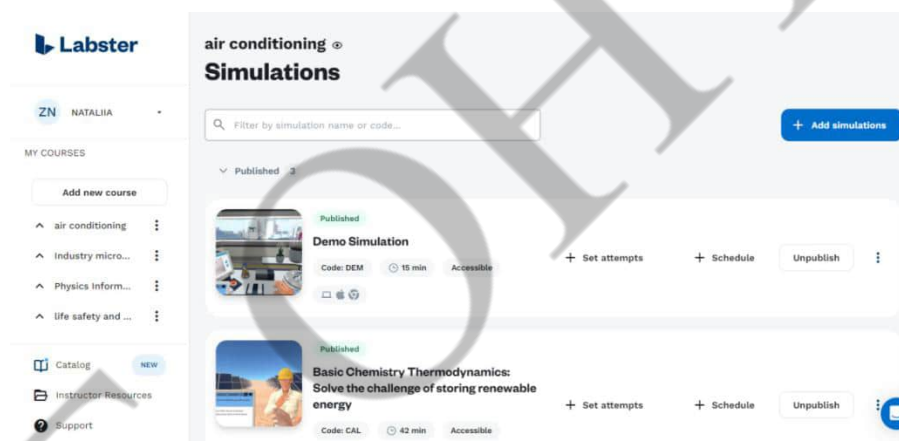

Рис3. Створення курсів ОНТУ

Висновки Таким чином, кожен симулятор є повноцінним віртуальним комплексом з відеоінструкцією, теоретичними відомостями та інтерактивними вправами, що виконуються у 3D-середовищі сучасних віртуальних лабораторій. Платформа Labster забезпечує можливість самостійного підключення викладачами здобувачів вищої освіти з подальшим аналізом результатів їхніх робіт. Така взаємодія сприятиме подальшому вдосконаленню у сфері забезпечення доступу до якісного дистанційного та змішаного навчання та підвищенню професійної компетентності науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти

Завдяки такому підходу до використання в навчанні підвищується кваліфікація здобувачів вищої освіти та викладачів.

Література

1. Ковалюк Т.В, Пасічник В.В., Кунанець Н.В. Моделювання розвитку вищої освіти на базі компетенського підходу та особистісну орієнтованих

освітніх траєкторій// Інформаційні технології і засоби навчання, 2017, Том 61, №5.- с.245-256

2. Вакарчук І. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів: Тези доповіді Міністра освіти і науки України Івана Вакарчука/ Іван Вакарчук //Освіта. - 2009. - 24 червня - 1 липня. - С. 3

3. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: Монографія. – К.: Атіка, 2009. – 68

4. <https://mon.gov.ua/ua/news/platforma-labster-dlya-virtualnih-laboratorij-ta-interaktivnoyi-nauki-vidkrivaye-novi-mozhливosti-dlya-ukrayini> Платформа «Labster» для віртуальних лабораторій та інтерактивної науки відкриває нові можливості для України

УДК: 378.1

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИШІ

К.В. Мануїлова

Одеський національний технологічний університет м. Одеса

Постановка проблеми. Вища школа є провідним інститутом соціалізації, що покликаний сприяти професійному та культурному розвитку особистості студентів, формуванню їхнього світогляду, цінностей і моральних засад і насамперед сприяти повноцінному розвитку особистості як суб'єкта господарської діяльності.

Оскільки становлення майбутніх високоосвічених і високопрофесійних кадрів тісно пов'язане з навчальною діяльністю у вишах, яке суттєво впливає на їхню здатність адаптуватися до сучасного глобалізованого світу [1, с. 5]. Тому забезпечення якості освітньої діяльності у виші є актуальною темою для дослідження.

Мета. Метою публікації є внесення пропозицій щодо удосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності у виші.

Виклад основного матеріалу. Для забезпечення високої якості освітньої діяльності у виші, керівництво ВНЗ. має реалізувати такі кроки:

1) Проведення щорічного моніторингу та контролю якості діяльності структурних підрозділів вишу, які забезпечують освітній процес.

2) Отримання об'єктивної оцінки щодо діяльності всіх структурних підрозділів вишу (факультетів, кафедр та інститутів) за допомогою розробленої власної методики для конкретного вишу взявши за основу «Методику оцінювання ефективності діяльності наукових установ Національної академії наук України» [2].

3) Налагодження зворотного зв'язку з учасниками освітнього процесу (опитування студентів, викладачів і співробітників ВНЗ). Анкети та опиту-

вання мають бути конфіденційними, для створення анонімних опитувань можна використовувати GoogleForms. (див. Інструкція для створення анонімно опитування Інструкція для створення анонімно опитування [3]).

4) Підтримка та подальший розвиток системи оцінювання якості роботи викладачів університетів. Основні критерії оцінювання науково-педагогічної діяльності викладачів університету мають враховувати якість їхньої наукової, педагогічної, організаційно-управлінської, громадської, виховної та методичної роботи, причому перші два елементи є найважливішими [4, с. 35].

5) Підвищення педагогічної компетентності професорсько-викладацького складу ВНЗ шляхом організації різноманітних психолого-педагогічних тренінгів і семінарів груп для молодих викладачів; створення груп для підвищення рівня знань викладачів з іноземних мов; проведення академічних відкритих лекцій, участі у конференціях, круглих столах і форумах.

6) Забезпечення доступності інформації про результати діяльності вишу на вебсайті закладу вищої освіти врегульовано рядом нормативно-правовими актами [5].

На наш погляд, особливу увагу слід приділити інформаційному наповненню вебсайту кафедри. Адже :

1. кафедра є відповідальною за освітню програму (що підлягає перевірці НАЗЯВО);

2. інформація про кафедру є найкращим ресурсом для профорієнтації за фахом (більшість абітурієнтів та їхніх батьків отримують інформацію про спеціальність та освітню програму з вебсайту кафедри);

3) у висококонкурентному середовищі освітніх послуг наявність актуальної інформації на сайті кафедри є бенчмаркінгом, тобто своєрідним «еталонним критерієм» якості освітньої діяльності в університеті, якій дозволяє порівняти роботу різних структурних підрозділів вишу. На думку науковців, порівняльне оцінювання якості освітньої діяльності має дослідницький характер, що передбачає пошук певних «критеріїв», створення показників, їхній аналіз, порівняння та вибір методів досягнення певних критеріїв. увесь процес порівняння базується на перевірених даних, як це заведено в науковому світі [6, с. 11].

Висновки. З метою вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності у виші важливо послідовно дотримуватися ряду етапів реалізації:

1. створення інформаційно-аналітичного центру для щотижневого моніторингу та контролю змісту вебсайтів всіх структурних підрозділів університету з метою забезпечення актуальності та релевантності інформації, що міститься на сайті.

2. Для ефективного контролю за наповненістю сайтів структурних підрозділів вишу слід розробити чіткі методики та інструкції щодо невиконання або неналежного виконання обов'язків інформаційної наповненості

сайтів (штрафи за порушення трудової дисципліни, заміна відповідального за інформаційну роботу структурного підрозділу вишу тощо).

3. Визначення напрямів для поліпшення діяльності вишу в цілому або окремих підрозділів на основі щомісячного експертного оцінювання (само оцінювання).

4. Систематичний моніторинг ВНЗ або окремих підрозділів для проведення бенчмаркінгу.

5. Постійний збір інформації, порівняння та аналіз сильних і слабких сторін власного закладу з кращими освітніми практиками;

6. Використання адаптованого набутого досвіду в роботі вищого навчального закладу;

7. Проведення повторного моніторингу, рефлексії та самооцінки, а також аналізу отриманих результатів, на основі якого щорічно вибирати кращий структурний підрозділ (кафедра, факультет, інститут тощо).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Предко В. В. Розвиток життєстійкості особистості підлітка в умовах інноваційної освітньої діяльності : методичні рекомендації / В. В. Предко. – Київ : Ніка-Центр, 2021. – 104 с.

2. Методика оцінювання ефективності діяльності наукових установ Національної академії наук України. URL: https://www.nas.gov.ua/text/pdfnews/metodyka_text.pdf

3. Інструкція для створення анонімного опитування. URL: <https://cit.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/4/2021/03/%D0%86%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%B4%D0%BB%D1%8F-%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%BC%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>

4. Гордійчук С.В. Управління якістю професійної діяльності викладача як елемент внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти. / Кадрова політика у сфері охорони здоров'я в умовах загроз національній безпеці України: матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю (Київ, 23 березня 2017 року). – ТОВ «ДКС-Центр», 2017.- С. 33 – 38.

5. Закон України «Про вищу освіту», наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2015 №166 «Деякі питання оприлюднення інформації про діяльність вищих навчальних закладів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/find/a?text=%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%B0+%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8&textl=1&bool=andh>

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/find/a?text=%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%B0+%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8&textl=1&bool=and>

6. Біляковська О. О. (2021). Бенчмаркінг як важливий інструмент удосконалення системи управління якістю освіти в університеті. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (2021), С. 10 – 13.

УДК 37.011

ЯКІСНА ВИЩА ОСВІТА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

В.Д. Мужайло, Н.О. Брюшкова

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. В умовах сучасної України проблеми сталого розвитку (англ. *sustainable development*) який, за визначенням, повинен задовольняти потреби нинішнього покоління без зниження можливостей майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби, стоять дуже гостро через кризові явища у всіх галузях суспільного життя, обумовлених розв'язаною російською федерацією агресивної війни проти нашої суверенної держави. Реалізація стратегії сталого розвитку та його складових в цих умовах повинна базуватися на усвідомленні того, що стан суспільства і якість життя людей знаходяться під впливом всього комплексу тих негативних явищ, що породжується війною. Ось чому в умовах сьогодення потрібна нова філософія, нова політика і нові моральні орієнтири та пріоритети.

Виклад основного матеріалу. Для забезпечення сталого розвитку – чи не найважливішого завдання, що будь-коли стояло перед людством, – особливі надії покладаються на освіту. Вона вважається інструментом, важливим важелем, спрямованим на вирішення нагальних питань сталого розвитку, зокрема таких як боротьба з бідністю, голодом, економічний розвиток регіонів, ефективна зайнятість, охорона здоров'я, вирішення екологічних проблем тощо. Питання якісної освіти постійно обговорюється на рівні глав держав і урядів, у рамках міжнародних і міжурядових структур, неурядових і просвітницьких організацій упродовж останнього десятиріччя. Найбільш чітко про необхідність міжнародних угод і дій в царині освіти було заявлено на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 1992 р.)

Зазначимо, що сучасна концепція освіти сталого розвитку базується на Університетській хартії по сталому розвитку, де підкреслюється необхідність інтеграції принципів сталого розвитку в системі освіти на дошкільному, шкільному і на рівні вищої школи, включаючи неформальну освіту і основу якої складає прийнятий у 1992 році в Ріо-де-Жанейро “Порядок денний на XXI століття”, У главі 36 “Порядку денного на XXI століття”, зокрема, наголошується, що саме освіта є фундаментом сталого розвитку, а тому переорієнтацію всієї системи освіти на питання сталого розвитку ставиться на перше

місце порядку денного. Університети та інші навчальні заклади повинні заохочувати впровадження в навчальні освітні програми, незалежно від їх професійного спрямування і характеру діяльності здобувачів освіти у майбутньому, економічні, екологічні, соціальні аспекти та головні принципи переходу сучасного суспільства до сталого збалансованого розвитку. За допомогою освіти можна прищеплювати цінності, виховувати поведінку та стиль життя, необхідні для забезпечення сталого майбутнього.

Важливо зазначити, що ініціатива “Освіта для сталого розвитку”, яка започаткована ЄЕК ООН, активно підтримується сучасною Україною. Зокрема такими інституціями як Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління Міністерства екології та природних ресурсів України. А в закладах освіти України всіх рівнів, від садочків і загальноосвітніх шкіл до вищих навчальних закладів, в навчальну програму поступово вводяться спеціалізовані курси та дисципліни, як базовий компонент, що знайомлять слухачів із принципами сталого розвитку.

На сьогоднішній день основними завданнями цього важливого напрямку освіти є формування у слухачів моделей поведінки, що передбачають дбайливе ставлення до природи, звичок, стилю життя, що відповідають потребам сталого розвитку суспільства та відмови від застарілих моделей виробництва, споживання і накопичення. Вона повинна не тільки надавати наукові, економічні та технічні знання, а й забезпечувати відповідну мотивацію, пояснювати та здійснювати всебічну підтримку для формування навичок їх використання. Ключовим завданням освіти у XXI сторіччі є розвиток мислення, орієнтованого на стале майбутнє. Це освіта не про сталий розвиток, а для сталого розвитку.

Розглядаючи шкільну освіту, можна сказати, що ідеї сталого розвитку вплетені у біологічний, географічний, природознавчий, суспільствознавчий компоненти цієї освітньої галузі. В той же час, важливо відмітити, якщо сталий розвиток охоплює всі сфери нашого життя, ми так само можемо говорити про нього в будь-якому навчальному контексті середньої школи. На уроках математики учні можуть обчислювати свій екологічний слід, на уроках мови можна говорити про фемінітиви та пояснювати чому вони важливі. Під час трудового навчання слід наголошувати про важливість догляду за власними речима, раціональне та відповідальне споживання, а на уроках літератури, у різних творах, можна висвітлювати ледь не всі аспекти збалансованого розвитку. Цей напрямок реалізує освітню стратегію в контексті сталого розвитку на засадах одного з напрямів гуманістичної педагогіки – педагогіки “емпауерменту” (з англ. empowerment – надання людині мотивації й натхнення до дії).

Варто наголосити, що на сьогоднішній день вища освіта є ключовою для реалізації концепції сталого розвитку. Світові лідери Асоціації Університетів Європи на політичному форумі ООН високого рівня 2020, який відбувся в режимі онлайн 7-16 липня, для того, щоб зосередити увагу на прогресі Порядку денного в галузі сталого розвитку на період до 2030 року під егідою

ООН, наголосили, що настав час міжнародному співтовариству визнати фундаментальне значення вищої освіти для досягнення всіх 17 Цілей сталого розвитку, які мають на меті подолати бідність, захистити планету, сприяти гендерній рівності, захищати та сприяти культурі та культурному розвитку, забезпечення процвітання для всіх. А також для того, щоб університети присвятили свою освітню діяльність тому, щоб допомогти світу досягти цих основних цілей. На переконання Ван Ленда, генерального секретаря IAU та виконавчого директора Міжнародного Бюро Освіти, сталий розвиток є на порядку денному університетів з моменту доповіді Брундтланда (опублікованої Всесвітньою комісією з навколишнього середовища та розвитку у 1987 р.).

Тому університетам було запропоновано взяти участь у всій освітній програмі та забезпечити підготовку сотень та тисяч випускників, які б добре розуміли сталий розвиток та роль його структурних компонентів у трансформаційному суспільстві, особливо коли вони займають керівні посади на різних щаблях публічного управління. На сьогодні є узгоджені зусилля для просування Порядку денного до 2030 року у межах вищої освіти, а також забезпечення визнання ключової рушійної ролі вищої освіти у досягненні сталого розвитку.

Вища освіта в Україні робить досить вагомі кроки в забезпеченні трансформації нашого суспільства в контексті сталого збалансованого розвитку. Дієвими заходами з реалізації політики щодо удосконалення як формальної так і неформальної освіти для сталого розвитку вбачається, насамперед: розробка навчальних програм, підручників, навчальних посібників з проблем сталого розвитку та реалізація їх у навчальному процесі; створення та впровадження системи обов'язкової підготовки і перепідготовки кваліфікованих фахівців з державного управління, атестації державних службовців з питань охорони довкілля, набуття ними компетентностей вирішення проблем, які виникають у соціальній, економічній та екологічній сферах на користь сталості; внесення проблем сталого розвитку в тематику кваліфікаційних робіт бакалаврів та магістрів з публічного управління та адміністрування, проведення науково-практичних семінарів, конференцій та круглих столів з питань збалансованого розвитку, а також сприяння обміну досвідом впровадження освіти для сталого розвитку між навчальними закладами.

Безумовно, на сьогодні це значна, складна і дещо нова робота для всіх учасників і на всіх етапах освітнього процесу. Для викладачів – це перехід від простої передачі знань до створення умов для їх активного впровадження та отримання практичного досвіду; для здобувачів – це перехід від пасивного засвоєння знань до активного їх пошуку, практичного осмислення; для керівництва навчальним закладом – це зміни у використанні ресурсної бази, впровадження принципів сталості та демократизації в плануванні та управлінні навчальним процесом із врахуванням місцевих, регіональних, національних умов, а також глобального контексту.

УДК 378.004+ 333.71**ЗМІНИ ПІДХОДІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У
ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ****О.В. Ніколюк, Т.В. Савченко****Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

Підготовка сучасних фахівців формується під впливом цілого ряду факторів і можна сміливо стверджувати, що вже сьогодні ми відчуваємо суттєві зміни у підходах до навчання.

Що залишилось незмінним - це наявність стандартів вищої школи зі спеціальностей, але навіть підходи до формування стандартів змінились.

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності [1].

Стандарти вищої освіти розробляються:

- для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності;
- відповідно до Національної рамки кваліфікацій (НРК) [1].

Але якщо раніше стандарти регулювали підготовку студентів в межах однієї спеціальності (напряму підготовки), то сьогодні, як правило, регламентується лише те, що не менше 50% освітніх обов'язкових компонент повинно бути спрямовано для досягнення програмних результатів стандарту. Освітні програми, в певному сенсі відіграють роль спеціалізацій, з якими раніше готували в рамках певної спеціальності. Ще однією ключовою відмінністю сучасних стандартів є те, що вони вже не містять переліку обов'язкових дисциплін як раніше, а регламентують лише, які загальні та спеціальні компетенції повинні набути випускники та якими програмними результатами оволодіти. При цьому становиться помітним, наскільки звужуються програмні компетентності до навичок та вимог, які повинен опанувати випускник конкретної спеціальності, все меншими становляться блоки дисциплін загального циклу, які більше спрямовуються на оволодіння здобувачами soft skills як універсальних навичок, що дозволяють майбутнім фахівцям швидко пристосовуватися до змінного середовища, бути здатними до самонавчання, запобігати конфліктам, використовувати інформаційні технології, працювати в команді і т.д. Стандарти до спеціальностей побудовано таким чином, що становиться практично неможливим формування однакових блоків дисциплін для різних спеціальностей на першому курсі.

Ще однією відмінністю у підготовці спеціалістів це докорінна зміна ставлення до формування індивідуальної траєкторії навчання здобувача вищої освіти. Окрім того, що не менше 25% кредитів освітніх компонент повинні бути вибірковими, змінився підхід і до побудови вибіркової складової було прибрано освітньої програми: з навчальних планів було прибрано таку складову як «вибіркові дисципліни за вибором навального закладу», а вибіркові дисципліни почали пропонуватись студентам не блоками, а набором

окремих дисциплін в межах яких необхідно набрати певну кількість кредитів у відповідному семестрі.

Поступово зростає роль і рівня підготовки студентів до виконання конкретних професійних обов'язків за спеціальністю після закінчення закладу вищої освіти. Це питання вирішується сьогодні кількома шляхами: в стандартах спеціальності відповідного рівня освіти чітко окреслюється мінімальна кількість кредитів, яка повинна бути спрямована на практичну підготовку; до ведення лекційних, практичних та лабораторних робіт долучають професіоналів практиків, окремі види лабораторних занять за домовленостями проводять безпосередньо на діючих підприємствах, і як показує досвід та відгуки роботодавців найбільш дієвим способом для виконання цієї задачі є впровадження дуальної форми навчання – вид освіти, при якій поєднується навчання осіб у закладах освіти з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації. У цьому випадку теоретична частина підготовки фахівця проходить на базі освітньої установи, а практична — на робочому місці. Саме за рахунок таких нововведень досягаються подолання розриву між наукою та виробництвом.

Таким чином, необхідно зазначити, що висока динамічність сучасного суспільства, обумовлює гнучкість освітньої діяльності та освітнього процесу за рахунок адаптивності навчальних планів і програм до мінливих умов оточуючого середовища, вимагаючи постійного вдосконалення та оновлення форм та методів підготовки майбутніх фахівців.

Список літератури

1. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів у вищій школі. Наказ МОН №584 від 30.04.2020р.

УДК: 543.4. 543.5. 543.6. 664.2

ПОЄДНАННЯ НАВЧАННЯ І НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ СВО «МАГІСТР» ОПП «ТЕХНОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ТА БЕЗПЕКА ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ» ПРИ ВИКОНАННІ КУРСОВОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКСПЕРТИЗА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»

О.В. Малинка, О.О. Антіпіна

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Предметом курсу «Експертиза харчових продуктів» є вивчення комплексу спеціальних досліджень, необхідного для визначення якості і безпеки харчових продуктів. Знання цієї дисципліни повинні забезпечити високу компетентність фахівців, надати вміння застосовувати державні та міжнародні стандарти для експертизи харчових продуктів, користуватися сучасною основною і довідковою літературою, проводити дослідження на відповідному

рівні, обирати та застосовувати спеціалізоване лабораторне і технологічне обладнання та прилади, науково-обґрунтовані методи та програмне забезпечення для проведення досліджень, застосовувати статистичні методи обробки експериментальних даних результатів аналізу, забезпечувати якість та безпечність харчових продуктів під час впровадження технологічних інновацій на підприємствах галузі.

Програмою курсу «Експертиза харчових продуктів» передбачено виконання курсової роботи, в процесі якої здобувачі знайомляться з нормативною документацією та показниками якості обраного продукту, встановлюють склад і безпечність харчових продуктів і пакувального матеріалу, розробляють нові методи визначення вмісту шкідливих речовин і харчових добавок.

Робота здобувачки Деренжи І.М. була присвячена розробці простого і високочутливого люмінесцентного методу кількісного визначення фосфат-іонів в сосисках варених «Дитячі». Автором експериментально встановлено, що фосфат-іони зменшують інтенсивність люмінесценції комплексу ітрій Y(III) - рутин у присутності бичачого сироваткового альбуміну, вивчені спектральні характеристики комплексів і встановлена можливість застосування даного люмінесцентного сенсора для визначення фосфат-іонів [1].

Здобувачкою Деречіною А.В. розроблений метод стабілізації зразків меду квіткового, показана можливість використання трегалози в кількості 1,3 %, яка запобігає кристалізації меду, не впливаючи на його хімічний склад [2].

Для ідентифікації матеріалів з яких виготовлено пакетики для варки рису здобувач Ольховський І.Р. застосовував метод FTIR-спектроскопії. За-реєстровані ІЧ-спектри пластику мають смуги поглинання, які характерні для поліетилену та карбонату кальцію. Проведено дослідження пакетиків для варки рису методом оптичної мікроскопії. Встановлено, що отвори пакетів можуть бути потенційним джерелом забруднення їжі пластиком [3].

Здобувачі СВО «Магістр» також пропонують удосконалення рецептур та технологій отримання харчових продуктів з підвищеною біологічною цінністю.

Здобувачі Гавловський А.М. та Блажієвський О.О. аналізували склад рослинних олій з додаванням есенціальних речовин: соняшникової олії, фортифікованої вітаміном Д та композицію олії із збалансованим складом поліненасичених кислот. Здобувачка Хомка А.В. показала шлях підвищення антиоксидантних властивостей продукту за рахунок внесення сухих ягідних порошків до пасти з насіння гарбуза. При цьому змінювалися на краще органолептичні властивості пасти.

Важливим аспектом науково-дослідної роботи магістрів є вибір методів аналізу та оцінка методики визначення компонентів харчових продуктів, в тому числі для контролювання безпечності. Валідація аналітичної методики – невід’ємна частина Належної виробничої практики (GMP), що входить до системи НАССР [4,5].

Здобувачкою Згуральською А.П. для підтвердження придатності методики з визначення натрій бензоату проводилася її валідаційна оцінка за таки-

ми характеристиками: селективність, лінійність та точність (прецизійність на рівні повторюваності методики). На підставі проведених досліджень зроблено висновок про можливість використовувати модифікацію методики для визначення вмісту консерванту натрій бензоату у рибних пресервах.

Література:

1. Деренжи І.М. Новий метод визначення харчових монофосфатів з використанням молекулярної люмінесценції поліфенольних сполук // Збірник матеріалів XV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів з міжнародною участю "Проблеми формування здорового способу життя у молоді", (Одеса, 6-8 жовтня 2022 р.) / Одеськ. нац. технол. ун-тет. – Одеса: ОНТУ, 2022. – С. 127-129.
2. Малинка О.В., Деречіна А.В., Степанова Г.О. Вивчення умов використання трегалози для стабілізації меду квіткового / Збірник тез доповідей 82 наукової конференції викладачів університету 26 – 29 квітня 2022 р./ Одеськ. нац. технол. ун-тет. – Одеса: ОНТУ, 2022. – С. 124-126.
3. Малинка О.В., Ольховський І.Р. Технологічна експертиза та контроль якості крупи рисової в пакетах для варки // Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції [«Технології харчових продуктів і комбікормів»], (Одеса, 20-23 вересня 2022 р.) / Одеськ. нац. технол. ун-тет. – Одеса: ОНТУ, 2022. – С. 17-19.
4. ISO/IEC 17025:2005 General requirements for the competence of testing and calibration laboratories, ISO Geneva.
5. Настанова Eurachem "Придатність аналітичних методів для конкретного застосування. Настанова для лабораторій з валідації методів та суміжних питань": за ред. Б. Магнуссона та У. Ернемарка: переклад другого видання 2014 р. К.: ТОВ "Юрка Любченка", 2016. 92 с.

УДК 657.24 : 37.091.27

СТАТИСТИЧНА І ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ АНАЛІТИЧНИХ РОЗРАХУНКІВ В КУРСОВИХ ТА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБОТАХ

О.П. Антонюк, Т.М. Ступницька, Х.О. Баранюк
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Робота випускаючої кафедри спрямована на підготовку висококваліфікованих фахівців, які є затребуваними на ринку робочої сили України. Це передбачає підготовку і проведення на високому рівні лекційних, практичних і лабораторних занять, а також виконання здобувачами самостійної роботи, курсових та кваліфікаційних робіт. Це формує системний підхід до підготовки фахівців спеціальності «Облік і аудит».

Виконання курсових робіт з дисциплін «Аналіз господарської діяльності», «Фінансовий аналіз» та кваліфікаційних робіт на підставі даних господарської діяльності підприємств передбачає використання їх планової, обліково-звітної та позаоблікової інформації. В процесі виконання курсових та кваліфікаційних робіт здобувач, як правило, використовує лише звітну інформацію підприємства, яка представлена формами статистичної та фінансової звітності.

Статистична звітність – офіційні документи, що характеризують роботу підприємства стосовно виробництва та реалізації продукції, рівня використання ресурсів (трудових, матеріальних, основних засобів) та витрат на виробництво. Ця звітність є основою для виконання управлінського (техніко-економічного) аналізу, як першої частини аналізу господарської діяльності.

Фінансова звітність містить інформацію про фінансовий стан та результати роботи та рух грошових коштів підприємства за звітний період і є основою для виконання фінансового аналізу.

Зв'язок між формами статистичної та фінансової звітності та видами аналізу наведено в таблиці 1.

Таблиця 1. Зв'язок між формами статистичної та фінансової звітності та видами аналізу*

Види аналізу	Види звітності	Найменування форм звітності	Індекс форми
Управлінський	Статистична	1. Звіт про виробництво та реалізацію промислової продукції	№1 П-НПП(річна)
		2. Структурне обстеження підприємства	№1 – підприємництво (річна)
		3. Звіт про наявність і рух необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції	№2-ОЗ ІНВ (річна)
		4. Звіт із праці	№1-ПВ (квартальна)
Фінансовий	Фінансова	1. Баланс (Звіт про фінансовий стан)	№1
		2. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	№2
		3. Звіт про рух грошових коштів	№3
		4. Звіт про власний капітал	№4
		5. Примітки до річної фінансової звітності	№5

*складено авторами

У процесі аналітичного дослідження здобувач здійснює аналіз економічного стану підприємства і змін показників діяльності (техніко-економічних та фінансових), використовуючи методи порівняння, відносних і середніх величин, групування і деталізації, елімінування, статистичних та економіко-математичних методів тощо. Саме використання статистичної та фінансової звітності підприємства свідчить про реальний характер дослідження.

Таким чином, знання та навички, набуті здобувачами при виконанні курсових робіт на підставі форм статистичної та фінансової звітності є не тільки необхідною умовою навчання, а й необхідним етапом підготовки виконання кваліфікаційних робіт та інструментом використання накопичених знань для практичної та наукової діяльності здобувачів вищої освіти.

УДК: 378.07:331.2

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Р.І. Шевченко, М.М. Мадані

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Економічні показники є важливою групою критеріїв, що характеризують ефективність будь-якої діяльності, в тому числі надання освітніх послуг. Розглядали можливість підвищення економічної ефективності освітнього процесу, враховуючи особливості функціонування закладу вищої освіти. Проаналізували складові з яких виділили специфічні елементи, що є особливими для освітньої діяльності, з їх подальшим дослідженням.

Так, специфічними витратами, що формують економічну ефективність надання освітніх послуг, та такими, що піддаються точній оцінці, є витрати на заробітну плату (перш за все викладацького та навчально-допоміжного персоналу) в частині їх залежності від кількості студентів. Відношення

$$K=C/V, \text{ с/в} \quad (1)$$

з одиницями вимірювання с/в (студентів на одного викладача), де К, С, В – відповідно критерій ефективності, кількість студентів в ЗВО та викладачів, що їм викладають, може бути використане лише для закладу освіти в цілому і лише за умови, що викладачі задіяні лише в навчальному процесі і лише на одну ставку.

Більш точною буде формула

$$K=C/St, \text{ с/в} \quad (2)$$

де St – кількість ставок з розрахунку 1 ставка – максимум 600 год навчального навантаження [1], тобто

$$K=C/(H/600), \text{ с/в}$$

де Н – навчальне навантаження, год. В [2] було встановлено такий норматив на рівні до 12 с/в для ОКР бакалавр денної форми навчання (в 2 рази

менше для магістрів денної форми навчання та в чотири рази більше для заочної форми відносно денної. Відповідно 6, 48 та 24 с/в). Слід зазначити, що такий норматив:

- може не забезпечувати фактичну норму економічної ефективності (як мінімум беззбитковість надання освітніх послуг) для конкретного ЗВО;
- застосовний до спеціальності в цілому і не передбачає врахування викладання одним викладачем на різних спеціальностях та навчання студентів різних спеціальностей на одному потоці, в одній групі. Також його не можна застосувати для оцінки навантаження окремої кафедри, адже не всі предмети однієї спеціальності викладаються на одній кафедрі (в той же час навантаження в ЗВО формується по кафедрах);
- не дає інформації, на основі якої можна було здійснювати ефективне планування навчального навантаження.

Щоб забезпечити планування навчального навантаження, К повинен мати можливість розрахунку для окремого викладача, кафедри, курсу, виду навчального навантаження. Такий розрахунок можна провести, враховуючи кредитні характеристики (табл. 1) спеціальності (освітньої програми – далі ОП) та її складових (освітніх компонентів – далі ОК).

Таблиця 1 – Кредитні характеристики

Показник	Кількість кредитів
Освітня програма підготовки:	
- бакалавра	240
- магістра	90
Навчальний рік	60
Семестр	30
Освітній компонент	≥ 3

Таким чином, формула для розрахунку частини ОП (окремого виду навчального навантаження, суми кількох ОК, навчального року) буде мати вигляд:

$$K = (C_i * K_{p_i} / K_p) / (H_i / 600), \text{ с/в} \quad (3)$$

де C_i – кількість студентів, що відповідає певній тривалості навчання (Для цілей планування освітнього процесу має відповідати динаміці зміни кількості студентів та розподілу навантаження. В умовах ОНТУ – навчальний рік. Можливо використовувати семестр, що корелює зі зміною чисельності студентів, розрахунку та кореляції кількості ставок, та повний термін навчання для отримання інформації по поточному стану та прогнозування динаміки);

K_{p_i} – кількість кредитів, що відповідає ОК, або сумі ОК, обраних за певним критерієм (ОК окремої кафедри, ОК за семестр, рік, курс і т.і.) та відноситься до ОК, що викладаються C_i кількості студентів;

H_i – навантаження, що формується ОК в кількості K_{p_i} кредитів для C_i студентів;

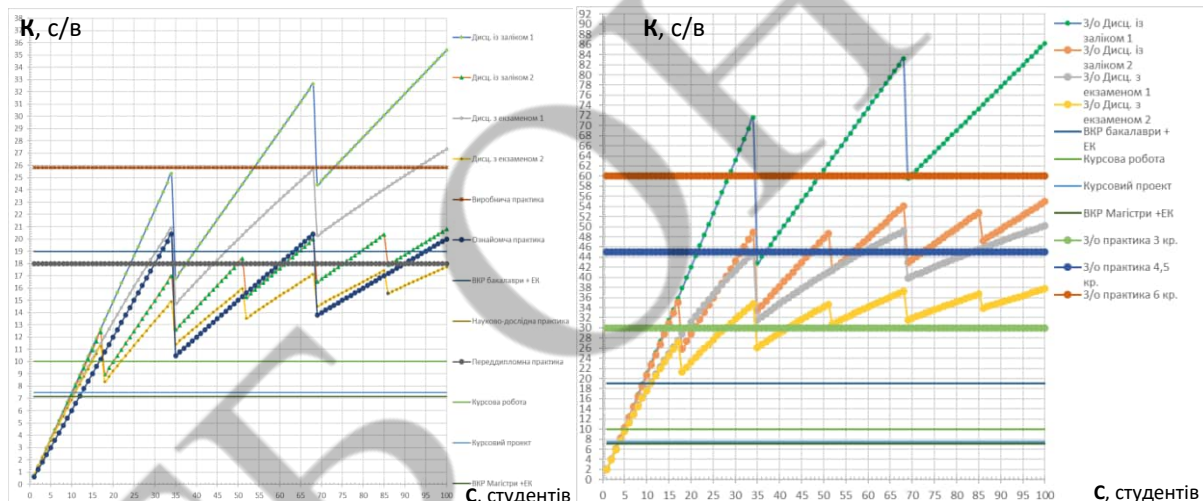
Кр – кількість кредитів, що відповідає проміжку часу навчання, який обрано для оцінки (семестр, навчальний рік, повний термін навчання).

Як приклад розглянемо вплив виду навчальної роботи на значення К. Врахуємо, що навантаження для різних видів навчальної роботи розраховується по різному, в тому числі в залежності від кількості студентів на курсі та форми навчання (денна чи заочна). Приймаємо наступне (табл. 2):

Таблиця 2 – Вихідні дані для розрахунку

Потік, макс. ст.	100		min. год/кред		
Група, макс. ст.	34		Денна	12	
Підгрупа, макс. ст.	17		Заочна	3,0	(25 % від денної)

Результати розрахунків в залежності від кількості студентів для предметів на 3 кредити з практичними (індекс «1») та лабораторними (індекс «2») роботами порівню розподіленими з лекціями наведено на Рис. 1 (денна форма навчання) та Рис. 2 (заочна форма навчання).

Слід зазначити, що високе значення К для ВКР бакалавра денної форми навчання є завищеним, що пов'язано з розрахунком навантаження (14 год на одного студента керівництва та 1 год на екзаменаційну комісію при нормі відповідно до 20,5 та 3,5 год).

Як видно з Рис. 1 та 2, більш ефективними є дисципліни з заліком, ніж з екзаменом та з практичними роботами, ніж з лабораторними. Суттєво більшим значенням ефективності характеризується заочна форма навчання порівняно з денною. Звичайно, ефективність заочної форми не чотирикратна, як рекомендовано [2] і нівелюється нижчою вартістю контракту студентів заочної форми навчання, але за однакової кількості студентів є більш ефективною. Також слід звернути увагу на ріст К при збільшенні кількості студентів С в межах групи чи підгрупи відповідно для ОК з практичними та лабораторними роботами з подальшим різким зниженням та поступовим ростом до

досягнення значення, кратного кількості студентів в групі (ОК з практичними роботами) чи підгрупі (ОК з лабораторними роботами). Після різкого зниження попереднього значення К досягає, коли кількість студентів в неповній групі (підгрупі) перевищує половину групи (підгрупи).

Література:

1. Закон України «Про Вищу освіту». – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Постанова Кабінету міністрів № 1134 від 17 серпня 2002 р. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1134-2002-%D0%BF#Text>

УДК 614.8:378.147

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

В.І. Булюк, З.М. Сахарова

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Вступ. Особливість дисципліни «Безпека життєдіяльності (далі БЖД)» полягає в тому, що вона має за мету не тільки збагатити здобувачів вищої освіти певним об'ємом знань, а й сформувати вміння розробляти алгоритми поведінки в конкретних надзвичайних ситуаціях. Головне – виховати розуміння, що повсякденне дотримання культури безпеки є необхідною складовою існування самого життя. Сприяти формуванню особистості безпечного типу-це сформувати у здобувачів освіти навички самостійного оцінювання конкретної ситуації, прийняття та реалізації адекватних рішень у нестандартних умовах. Основою для розвитку цих здібностей є застосування на заняттях проблемно-ситуативного підходу при використанні методики системного аналізу.

Постановка проблеми. Системність науки БЖД очевидна, і чинники складаються з технічних, суспільних, науково-природничих, економічних галузей знань, нерозривно поєднаних між собою. Єдність і взаємозалежність теоретичних знань і практичного досвіду, який накопичило людство, є основою для розробки алгоритмів поведінки в небезпечних ситуаціях, заходів для запобігання та ліквідації.

Виклад матеріалу. Сама сутність дисципліни БЖД вимагає використання системно-структурного підходу. Це методологічні засоби для визначення причин виникнення небезпечної ситуації, механізмів і розвитку, наслідків впливу на систему «Людина-життєве середовище». Системний аналіз для дисципліни БЖД - це сукупність методологічних засобів, які використовуються для підготовки й обґрунтування рішень зі складних проблем, в даному випадку безпеки.

Класифікацію методу системного аналізу згідно з педагогічними технологіями дидактики можна провести за наступними складовими:

- за рівнем застосування - локальна та модульна (модуль небезпеки техногенного характеру, локальність промислові аварії, небезпечні події транспорту, гідродинамічні небезпеки, радіаційна, хімічна небезпека та інш., як наслідок технічного розвитку);
- за провідним чинником психічного розвитку - соціогенна (спрямована на формування людини «безпечного типу»);
- за філософською основою-матеріалістична (базується на аналізі реальних подій);
- за науковою концепцією засвоєння - розвивальна та асоціативно-рефлекторна (встановлюється подія, а потім визначаються її складові);
- за ставленням до здобувачів освіти - особистісно-орієнтована (технологія співробітництва);
- за орієнтацією: на особистісні структури - інформаційна (формування знань, умінь з застосуванням прикладів реальних подій), саморозвитку (набуття вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та розробляти засоби запобігання несприятливим подіям), прикладна (застосовуються знання фізики, хімії, географії, геології, психології та професійно-орієнтованих дисциплін);
- за типом організації та управління пізнавальною діяльністю - структурно-логічна (визначення небезпек, встановлення причин виникнення, аналіз наслідків), тренінгові (опрацювання та розробка алгоритму дій).

Пропонована педагогічна методика, для її успішного практичного впровадження, повинна передбачити створення викладачем особливих креативних умов діяльності здобувачів освіти.

Викладач повинен:

1. Усувати перешкоди для мислення. Наприклад, перш ніж надати теоретичне визначення дисципліни БЖД, запропонувати логічний ряд запитань щодо пізнавальної проблеми: «Чому на сьогоднішній день проблема безпеки людини є актуальною?», «Як ви розумієте саме поняття «безпека»?», «Які проблеми прагне вирішити ця наука?», а під час обговорення відповідей здобувачів освіти спонукати підтверджувати аргументи конкретними прикладами.

2. Розвивати сприйняття події як угруповання взаємозалежних складових. Так, під час аналізу системи «Людина - життєве середовище», а саме, проблеми безпеки, пов'язаної з людським фактором, модулюється послідовність подій та дій людини, які сприяють виникненню небезпеки.

3. Підтримувати живу уяву. Наука БЖД базується як на теоретичних положеннях, так і на практичному досвіді. Тому при розгляданні конкретних небезпек методично правильним є звернення до здобувачів освіти з пропозицією поділитися досвідом, якщо вони були свідками подібних подій або бачили особливості їх проходження із засобів інформації.

4. Приділяти увагу роботі підсвідомості. Необхідність у безпеці для людини, як живої істоти, є постійною потребою. Для розвитку вміння інтуїтивного реагування доцільним є застосування ситуаційних завдань двох типів: перший - вибрати правильну послідовність дій із запропонованих варіантів (цей тип завдань дозволяє сформувати систему логічно пов'язаних етапів дій); другий - більш складний варіант, який дозволяє розробити послідовність дій самостійно.

5. Утримуватися від категоричних оцінювань. Це один із головних постулатів педагогіки співробітництва: у випадку наявності недоліків у відповіді або запропонованих діях виправляти їх не викладачеві, а звернутися до здобувачів освіти з пропозицією: «Яка з дій потребує уточнення?», «Що краще зробити?», «Що ви вважаєте за головну причину?» та ін.

6. Розширювати об'єм знань. На заняттях з БЖД розглядаються надзвичайні ситуації природного, техногенного, соціально-політичного характеру. З метою створення у студентів системи засвоєння знань доцільно розглядати кожен їх вид з дотриманням наступної послідовності: теоретичне визначення та особливості небезпеки на сучасному етапі; встановлення причин виникнення; аналіз факторів небезпеки; визначення наслідків; розробка алгоритму дій під час події; заходи запобігання; висновок про актуальність небезпеки.

Принцип системності покладений і в основу розробки структури заняття як подання матеріалу, так і його закріплення.

На підсумковому етапі вивчення курсу БЖД з метою удосконалення вміння проводити системний аналіз небезпеки, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між складовими небезпечної події закріплюються навички аналізу й узагальнення знань теоретичних положень і практичних надбань. Для цього здобувачі освіти виконують комплексний аналіз небезпечної події, яка реально сталася у світі.

Здобувачі освіти проводять аналіз подій за наступним планом:

- Інформація про надзвичайну ситуацію (з посиланням на джерело).
- Теоретичне визначення цієї надзвичайної ситуації, характеристика шкідливих, небезпечних, вражаючих факторів.
- Аналіз небезпеки, встановлення її рівня.
- Визначення ризику.
- Встановлення впливу надзвичайної ситуації на природне середовище, інфраструктуру, людину.
- Розробка алгоритму поведінки людини, яка потрапила в зону надзвичайної ситуації.
- Алгоритм надання першої медичної допомоги потерпілому від цієї надзвичайної ситуації.
- Засоби запобігання виникнення надзвичайної ситуації.
- Ліквідація наслідків надзвичайної ситуації.
- Інформація про аналогічні надзвичайні ситуації.

Висновок: Робота над цим завданням дає можливість здобувачам освіти ще раз замислитися над цінністю людського життя, необхідністю дотримуватися правил безпеки, заздалегідь прораховувати власні можливості перед виконанням певної дії. Виконання роботи за визначеним планом дозволяє ґрунтовно проаналізувати чинники, які впливають на здоров'я, працездатність людини, визначають умови її існування та життєдіяльності. Підтверджує головне правило безпеки: «Передбачити, уникати, діяти».

УДК 378.014.6 : 001.895

ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ВІД ТРАДИЦІЙ ДО ІННОВАЦІЙ

О.В. Харахаш

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Важливою складовою забезпечення якості вищої освіти є освіта, як традиційна, так і інноваційна. Розгляд традиційних та інноваційних методів навчання нині є особливо актуальним, оскільки існує потреба у розробці та впровадженні нових освітніх технологій, які сприятимуть підвищенню якості та доступності освіти.

Передача знань від учителя до учня є суттєвим аспектом традиційної освіти. Однак у випадку сучасної освіти, де інформація застаріває в момент надходження, такий підхід може бути неефективним. У зв'язку з цим потрібні нові методи навчання, такі як інтерактивні форми роботи, онлайн-курси, використання комп'ютерних програм і технологій..

Згідно з дослідженням, проведеним в Оксфордському університеті, нові освітні технології за ефективністю перевершують традиційні методи навчання [1]. Застосування інтерактивних технологій підвищує якість навчання та забезпечує більш ефективне засвоєння матеріалу учнями. Крім того, студенти, які вивчають нові технології, мають більше можливостей для саморозвитку та отримання знань

Однак ми не повинні забувати про переваги традиційних методів навчання. Наприклад, лекції можуть бути ефективними для передачі інформації великим групам студентів, одночасно зберігаючи певний рівень формальності в процесі навчання.

Таким чином, традиційна та інноваційна освіта є взаємодоповнюючими елементами, які можуть забезпечити більш ефективну та якісну освіту. Проте слід пам'ятати, що вибір методів навчання має ґрунтуватися на цілях і завданнях освітньої програми, а також на потребах і здібностях учнів.

Існує декілька методів оцінювання якості освіти, одним із яких є використання стандартизованих тестів та іспитів. Однак такий підхід не враховує унікальність і специфіку кожного учня, що може призвести до неадекватної оцінки якості освіти.

Роль вчителів у забезпеченні якості освіти включає створення позитивного та сприятливого навчального середовища. Вчителі можуть створити середовище, яке сприяє вищій якості освіти, заохочуючи та беручи участь у житті своїх учнів.

Крім того, вчителі повинні бути компетентними та мати необхідну кваліфікацію у своїй галузі. Це особливо важливо у вищій освіті, де викладачі мають бути експертами з предмету. Щоб забезпечити якість освіти, вчителі повинні бути не тільки кваліфікованими у своїй галузі, але й продовжувати навчатися та професійно розвиватися.

Важливість професійного розвитку вчителів для підвищення якості освіти давно визнана [2]. Використання інноваційних методів і технологій навчання, зокрема, вимагає, щоб вчителі постійно оновлювали свої навички та знання [3]. Ефективне оцінювання роботи вчителів також має вирішальне значення для забезпечення високої якості освіти. Однак системи оцінювання мають бути справедливими, прозорими та відповідати освітнім цілям [4].

Вища освіта в контексті цифрової трансформації є актуальною темою, яка набирає обертів у сучасному суспільстві. З розвитком інформаційних технологій і цифрової економіки з'являються нові виклики та можливості для вищої освіти. У цьому контексті виникають питання щодо того, як навчальні заклади можуть адаптуватися до мінливих умов, які нові формати та технології необхідно запроваджувати та які зміни очікуються в майбутньому.

Перехід на онлайн-навчання та дистанційну освіту є одним із найважливіших освітніх трендів. Згідно з дослідженням HolonIQ, у 2019 році ринок дистанційної освіти оцінювався в 18,66 мільярда доларів США, і очікується, що протягом наступних п'яти років він зростатиме на 14,3% у середньому. Доступність, гнучкість і низька вартість у порівнянні з традиційними програмами навчання є одними з факторів, що впливають на розвиток дистанційного навчання.

З іншого боку, перехід до цифрової освіти ставить перед вчителями та навчальними закладами нові завдання та виклики. Серед них – забезпечення якості онлайн-освіти та розвиток відповідних компетенцій у викладачів.. Необхідно приділити увагу не лише технічним аспектам онлайн-навчання, а й розвитку педагогічних навичок викладачів, а також створенню комфортних умов для студентів [5].

Іншою важливою тенденцією у вищій освіті є використання цифрових технологій для підвищення якості навчання та дослідження. Штучний інтелект і аналітика даних можуть бути використані для спрощення навчальних програм і покращення процесів оцінювання.

Нарешті, традиційна та інноваційна освіта не є діаметрально протилежними, а радше доповнюють одна одну, забезпечуючи кращу та сучаснішу освіту. Дуже важливо знайти баланс між використанням традиційних методів і нових технологій, щоб надати студентам можливість отримати широкий спектр знань і навичок, які їм знадобляться в сучасному світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] https://www.researchgate.net/publication/341567131_The_Effects_of_Technology_on_Traditional_Education
- [2] Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). Teacher Professionalism and Development Study: TALIS 2018 Technical Report. <https://doi.org/10.1787/2b8ad56e-en>
- [3] European Commission. (2019). Education and Training Monitor 2019: Country Analysis. <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2019-country-analysis-en.pdf>
- [4] United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2017). Education for People and Planet: Creating Sustainable Futures for All. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000253494>
- [5] <https://www.edweek.org/technology/the-challenges-of-online-learning-during-a-pandemic/2020/05>

УДК 024"364" : 37.018.4

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ АБОНЕМЕНТІВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Л.В. Савченко, Н.А. Брагінська, Ю.В. Борцова

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

24 лютого 2022 року розділило життя громадян України на «до» та «після». Не обійшли зміни і Одеський національний технологічний університет: головним завданням стало забезпечення якісного навчального та науково-дослідницького процесів в період воєнного стану за умов збереження життя та здоров'я студентів, викладачів та співробітників. Навчання перейшло до дистанційного та змішаного форматів. Слід зазначити, що впровадження студентоцентрованої системи освіти що передбачає активну начальну діяльність та самоосвіту здобувачів вищої освіти, зростання відповідальності при набутті знань та навиків, впровадження гнучких навчальних траєкторій, стало ще більш актуальним у цей складний та трагічний період.

Багато здобувачів вищої освіти змушені були переїхати в більш безпечну місцевість, у зв'язку з цим мають опановувати великий відсоток навчального матеріалу в цифровому форматі, що стало можливим зокрема завдяки трансформації науково-технічну бібліотеку у бібліотеку стандарту Library 4.0/ Серед співробітників також були ті, хто тимчасово виїхав з міста, але робота бібліотеки з початку повномасштабного вторгнення не припинялась і працівники виконують свої професійні обов'язки в повному обсязі.

Робота абонементу НТБ також зазнала значної трансформації, співробітники надають користувачам за бажанням або у разі неможливості відвідування бібліотеки віддалене обслуговування шляхом постійного зв'язку та консультацій через різні месенджери, зокрема Viber та Telegram. Читачі мають доступ до всіх послуг, що надаються через сайт бібліотеки. У зв'язку з формуванням індивідуальних навчальних планів співробітники абонементу проводять консультації з підбору літератури з дисциплін, що вивчаються, з урахуванням індивідуальній траєкторії кожного здобувача вищої освіти. Дедалі впроваджується оптимізація технологічних процесів, зокрема створення та поповнення автоматизованої картотеки читачів. Для забезпечення організації освітнього процесу та підвищення якості обслуговування була розіслана онлайн форма для актуалізації та оновлення даних здобувачів вищої освіти ОНТУ, після чого здобувачі вищої освіти отримали логіни та паролі/пін-коди для доступу в електронний каталог. Замовлення літератури можливо в електронному каталозі через особистий кабінет, що економить час, також все більше документів стає доступними у цифровому форматі, що дає можливість їх дистанційного використання. Репозитарій у 2022 році поповнився розділом “Кваліфікаційні роботи” здобувачів вищої освіти ОНТУ. В розглянутий період зросло звернення користувачів до діджиталізованих ресурсів бібліотеки (порівняння використання репозитарія за 2021 рік та 2022 рік за матеріалами Google Аналітики (рис.1.)).

Рис. 1. Порівняння використання репозитарія за 2021 рік та 2022 рік

Не припиняються заходи щодо збереження фонду бібліотеки: реставрація, інвентаризація документів, робота з перевірки розташування книг, перевірка на алфавіт, обезпилювання. Також продовжується відцифровка документів, що забезпечує поповнення електронного каталогу НТБ. Постійно діючі виставки літератури знайомлять читачів з новими надходженнями, докумен-

тами з певних навчальних дисциплін. Співробітниками проведена робота по вилученню та списанню з фонду бібліотеки творів авторів що займають антиукраїнську позицію, згідно з рекомендаційними списками Міністерства культури та інформаційної політики України щодо актуалізації бібліотечних фондів у зв'язку з озброєною агресією РФ проти України.

Змінилися умови обслуговування користувачів що відвідують бібліотеку особисто. Під час сигналу "Повітряна тривога" обслуговування припиняється та читачів супроводжують до бомбосховища. Також для підвищення безпеки співробітників бібліотеки були проведені планові, позапланові та повторні інструктажі з "Охорони праці" та "Пожежної безпеки".

Зміни також торкнулися роботи з попередження та ліквідації заборгованості користувачами. Співробітники абонементу постійно інформують читачів про наявність у них заборгованих документів, складають та надсилають списки на електронну пошту користувачам та списки боржників здобувачів вищої освіти в деканати, списки боржників професорсько-викладацького складу та співробітників на кафедри. У разі неможливості повернути документи особисто пропонується скористатися послугою пошти та кур'єрської доставки, таким же чином, у разі втрати документів, після консультації з бібліотекаром, читачі мають можливість поповнити фонд бібліотеки літературою взамін загубленої.

Виходячи зі сказаного вище, можна констатувати, що незважаючи на всі перепони пов'язані з воєнним станом, співробітники абонементу НТБ Одеського національного технологічного університету, усвідомлюючи значення своєї роботи щодо забезпечення якісного навчального та науково-дослідницького процесу університету змогли знайти оптимальні методи щодо надання якісних інформаційних послуги користувачам у повному обсязі.

УДК 378-043.86:355.01

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Т.А. Кулаковська, С.О. Магденко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Широкомасштабне вторгнення Росії спричинило комплекс серйозних проблем в українській вищій освіті. Передовсім це стосується руйнування та пошкодження закладів освіти внаслідок воєнних дій, вимушеного переміщення значної кількості населення України.

Проблеми, які в першу чергу матимуть прояв, стосуються питань фінансування закладів вищої освіти. Фінансування – завжди болюча тема. Міністерство фінансів вимагає надання фінансової автономії закладам вищої освіти. Що зовсім неможливо, навіть шкідливо, під час війни. Державний бюджет вже був скорочений, а обсяги роботи при цьому не змінилися. Спеці-

альний фонд бюджету, який наповнюється через оплату студентів за навчання та співпрацю з підприємствами, також значно скоротився. Також, слід зазначити, що університети, маючи статус бюджетної установи, не можуть самостійно використовувати те, що вони заробляють, у тому числі за грантовими програмами, угодами з підприємствами, від контракторів, освіти дорослих.

Скорочення державних видатків на вищу освіту та бюджетних місць у ЗВО, зниження доходів населення, значне посилення «освітньої міграції» спричинять суттєве зниження попиту на вітчизняну вищу освіту. Вплив цих чинників призведе до істотних змін у системі вищої освіти України в цілому. Водночас війна стрімко прискорила перебіг природних тенденцій розвитку системи вищої освіти щодо оптимізації та корекції її структури, обсягів і змісту.

Війна посилила й розширила виклики, які вже постали перед освітою через епідемію COVID-19. Для української освітньої системи це випробовування стало ще й своєрідним стимулом, який відкрив вікно нових можливостей, ставши каталізатором давно назрілих модернізаційних змін в освіті. Передусім ідеться про розвиток цифрової та дистанційної освіти, зокрема онлайнової. На часі апробація та широке впровадження сучасних методів навчання з використанням інформаційних технологій. Освоєння новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для студентів, педагогічних працівників сприятиме розвитку критичного мислення, здатності до самостійних аргументованих суджень, умінню навчатися впродовж життя. Використання ІКТ відкриває нові можливості для реалізації освітнього процесу, потребує засвоєння та розвитку цифрових компетенцій, урізноманітнює форми отримання знання, забезпечує безперервність освіти впродовж життя, розвиток особистісно орієнтованого навчання [1].

Перспективним напрямом і загальною тенденцією в сучасній освіті є впровадження моделі «освіта протягом життя» (lifelong learning), яка дає змогу людині адаптувати й розвивати свої компетенції й професійні навички відповідно до стрімких змін в економіці, технологіях та ринках праці. Ця модель містить такі підсистеми: неформальна освіта; дистанційна освіта; онлайнова освіта; змішана освіта.

За останні 50 років в економіці розвинутих країн зростає попит на кваліфікованих фахівців, здатних до нетривіальної аналітичної праці, та спеціалістів з розвиненими комунікативними компетенціями. Затребуваність національною економікою фахівців, спроможних швидко навчатися, опановувати нові уміння й навички, змінювати індивідуальну траєкторію трудової діяльності, зростатиме на тлі ризиків та викликів, спричинених війною. У доповіді світового економічного форуму The Future of Jobs Report 2018 [2] визначено низку найпотрібніших компетенцій сьогодення. Серед яких, аналітичне мислення та інновативність; творчий підхід, оригінальність та ініціативність; критичне мислення; навички системного аналізу тощо.

Саме це має стати маркером у підготовці на сучасному етапі розвитку здобувачів вищої освіти.

Література:

1. Українська система вищої освіти в умовах воєнної агресії РФ: проблеми й перспективи розвитку. URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/ukrayinska-systema-vyshchoyi-osvity-v-umovakh-voyennoyi-ahresiyi-rf-problemy-y> (дата звернення 29.03.2023)
2. The Future of Jobs Report 2018. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2018/> (дата звернення 30.03.2023)

УДК 371.013

ВПРОВАДЖЕННЯ SMART – ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

І.О. Кузнецова

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Сьогодні світові освітні системи пропонують значний вибір технологій і засобів навчання, що здатні забезпечити достатньо високий рівень освіти, який відповідає завданням сучасного суспільства, яке знаходиться на етапі зміни технологічної парадигми. З огляду на це, інформаційні технології, які визначили образ і сутність ХХ століття, поступаються новим технологіям ХХІ століття, а саме Smart-технологіям, що відкривають новий шлях розвитку Smart-економіці, Smart-освіті, Smart-суспільству. Закцентуємо, що знання сьогодні є товаром, споживча цінність якого зростає з кожним днем. Зараз недостатньо просто знати, треба постійно вдосконалювати свої знання. Це визначається великою швидкістю появи 176 нових знань – вони подвоюються кожні 72 години. В епоху інформаційного суспільства впровадження нових технологій, таких як web 2.0 є ключовим фактором доставки актуальних знань учням.

Отже, для розвитку сучасної системи освіти вже недостатньо впливу тільки людського капіталу, необхідно змінювати саме освітнє середовище, що передбачає перехід до бездротової мережі, поширення розумних терміналів, прогресування Smart-пристроїв, розширення Smart-робіт (мобільного офісу) – це нова якість суспільства, в якому сукупність використання підготовленими людьми технічних засобів, сервісів і інтернету призводить до якісних змін у взаємодії суб'єктів, що дозволяє отримувати нові ефекти – соціальні, економічні та інші переваги для кращого життя.

Слово «Smart» з англійської мови перекладається прикметником розумний і означає все, що вдало пристосоване до розв'язання конкретної технічної або організаційної проблеми. Тобто Smart – це властивість об'єкта, що

характеризує інтеграцію в даному об'єкті двох або більше елементів, які раніше не з'єднувалися та забезпечуються використанням інтернет.

Наприклад, Smart-TV, Smart-Home, Smart-Phone. Цікавим, на наш погляд, є тлумачення аббревіатури Smart: S – Selfdirected (орієнтовано на самонавчання); M – Motivated (мотивує активну пізнавальну діяльність); A – Adaptive (адаптовано для суб'єкта освіти); R – Resource Free (має вільні для доступу освітні ресурси); T – Technology Embedded (забезпечується технологіями) [2]. На нашу думку, поняття «Smart» має можливості більш швидкої відповіді на вимоги економіки і світу. Розвиток економіки вимагає добре освічених фахівців різних рівнів, і технізація сучасного життя вимагає певного рівня грамотності (в широкому сенсі) у всіх членів суспільства. Більшість розвинених країн просуває концепцію Smart у рамках розвитку не тільки системи освіти, а й економіки в цілому. Основу цієї концепції становлять три основні ідеї [1]:

1. Мобільний доступ. Необхідно забезпечити можливість отримання всіх видів цифрових послуг у будь-якому місці світу, при цьому дані сервіси повинні бути спрямовані на кожного користувача індивідуально.

2. Створення нових знань. Жодна країна не зможе розвиватися без постійного здобуття нових знань, які в свою чергу складають основу модернізації національної економіки.

3. Створення Smart-оточення. Середовище Smart дозволяє стимулювати появу окремих технологічних розробок, які можуть вийти на рівень, коли інформаційно-технологічне середовище наближається до природного інтелекту і служить однією з основних ідей, на яких базується ідея «розумної» економіки.

З огляду на вище окреслене вважаємо, що таке навчання дасть можливість самостійно розвивати індивідуальну освітню та в подальшому професійну траєкторію зростання того, хто навчається, а також прирівняє рівень здобувачів освіти міських і сільських шкіл й відкриє шлях до міжнародного освітнього простору.

Підкреслимо, що середовище Smart-освіти – це конвергенція ІКТ та інфраструктури інтернету, тобто злиття онлайн-розподілу програмного забезпечення і контенту в форматі мультимедіа. У цьому контексті Smart-технології передбачають використання комп'ютерних систем і мікропроцесорів для виконання щоденних завдань і обміну інформацією [3]. Тобто ключовими аспектами є створення гнучкого і відкритого середовища навчання з використанням гаджетів, відкритих освітніх ресурсів, систем управління. У ході дослідження з'ясовано, що мета розумного навчання полягає в тому, щоб зробити процес навчання ефективним за рахунок перенесення освітнього процесу в електронне середовище. Тобто мова йде про спільне створення і використання контенту і про спільне навчання.

Саме такий підхід дозволить надати доступ до знань викладача кожному бажаючому. Створюється особливий простір, взаємодія суб'єктів діяльності, в якому кожен залучається до пошуку істини, висловлює, аргументує

свою точку зору, формує взаємоприйнятну точку зору, прагнення реалізувати обмін знаннями, досвідом. Більш того, це дозволить розширити межі навчання, навчання стане доступним усюди і завжди. Вважаємо, що з впровадженням Smart-технологій будуть створені умови для реалізації проголошеного ЮНЕСКО провідного принципу освіти XXI століття «освіта для всіх» і «освіта через усе життя» – «Life Long Learning (LLL)».

Література

1. Бутурліна О. В. STEM-освіта в Україні: від теорії до практики. STEM-освіта як шлях до інноваційного розвитку національної освіти: матеріали Всеукр. наук.-прак. конф. (Херсон, 28 жовтня 2016) / за наук. ред. Г. С. Юзбашевої. 2016. С. 13-2
2. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ : Шк. світ, 2014. 96 с. 11.
3. Постова К. Г. Передумови та перспективи STEM-освіти в Україні. Наукові записки Малої академії наук України. 2017. №10. С. 75.

УДК 378 : 378.147

ВИКОРИСТАННЯ МЕМІВ В НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Г.М. Ряшко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. Навчальний процес в сучасних умовах відрізняється такими особливостями як активне використання дистанційної освіти, а також появою студентів покоління зумерів, які мають свої особливості та відрізняються від попередніх поколінь тим, що для них цифрові сервіси та технології – це невід’ємна побутова частина життя. Попередні покоління спілкувались за допомогою голосу і тексту, а завдяки активному розвитку цифрових технологій, покоління зумерів активно використовують відео та креолізовані тексти, що поєднують в собі вербальні та невербальні елементи. Тому виникає потреба в пошуку нових підходів до взаємодії між викладачем і студентом в навчальному процесі.

Основною метою доповіді є аналіз можливості використання мемів у навчальному процесі студентів вищих навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. Мем може бути розглянутий як одна з форм креолізованого тексту. Мем – це широко відомий образ, вислів, відео або інший матеріал, який став популярним у соціальних медіа та інтернет-культурі і зазвичай містить певний гумористичний або іронічний підтекст. Меми зазвичай використовуються для вираження певної ідеї, повідомлення або коментаря на певну подію або тему [1]. Часто вони залежать від контексту, в якому вони використовуються, і можуть мати різні варіації в залежності

від аудиторії та мети використання. Меми стали невід'ємною частиною онлайн-культури, і їхнє використання вийшло за межі розваг у сферу освіти. У результаті меми все більше стають популярним інструментом навчання у вищій освіті.

Меми можна використовувати для викладання різних дисциплін, як гуманітарного, так і технічного напрямку. І їх використання як інструмент навчання стає все більш популярним в останні роки.

Однією з ключових переваг використання мемів як навчального засобу є їх здатність привертати увагу студентів і сприяти залученню до навчального процесу. Меми, як правило, короткі та візуально привабливі, що робить їх ефективним засобом передачі складних ідей у спосіб, який гарно запам'ятовується та одночасно не виглядає складним. Крім того, меми часто використовують гумор і сатиру, щоб донести своє повідомлення, що може допомогти зробити навчання веселішим і більш осмисленим для студентів [2].

Ще однією перевагою використання мемів як навчального інструменту є їх здатність сприяти активному навчанню. Меми можна використовувати для ініціювання дискусій, сприяння критичному мисленню та сприяння співпраці між учнями. Використовуючи меми в студентській аудиторії, викладачі можуть створити динамічне та інтерактивне навчальне середовище, яке сприяє активній участі та залученню.

Наведемо приклади того, як меми можна використовувати в процесі навчання для його покращення:

1. Узагальнення ключових понять: меми можна використовувати для узагальнення ключових понять, які розглядаються на лекції. Створений мем, що містить основну ідею, допоможе студентові запам'ятати концепцію ефективніше.

2. Пояснення складних ідей: меми можна використовувати для пояснення складних ідей простим і доступним способом. Використовуючи гумор чи сатиру, студенти можуть краще зрозуміти концепцію та запам'ятати її легше.

3. Стимулювання дискусій: меми можна використовувати для ініціювання дискусій серед студентів. Створюючи мем, який спонукає до запитання чи відповіді, викладачі можуть заохочувати активну участь і розвиток критичного мислення. Меми часто містять сатиру, іронію чи сарказм, що може спонукати учнів проаналізувати їхній сенс. Цей аналіз може призвести до роздумів і дебатів, які ще більше збагачують навчальний досвід.

4. Сприяння співпраці: меми можна використовувати для сприяння співпраці між здобувачами. Створюючи мем, який вимагає зворотної реакції чи відгук від кількох студентів, викладачі можуть сприяти командній роботі та груповому навчанню.

5. Заохочення креативності: меми можна використовувати для заохочення креативності серед студентів. Створюючи завдання для студентів зі

створення мемів, викладач може спонукати проявляти свою творчість і розвивати навички цифрової грамотності.

6. Оцінка розуміння: Мем можна використовувати як форму оцінювання. Просячи студентів створити мем, який демонструє їхнє розуміння концепції, викладачі можуть оцінити їхнє розуміння та надати відгук.

7. Персоналізація навчання: мем можна використовувати для персоналізації навчання студентів. Створюючи мем, який стосується інтересів або хобі студентів, викладачі можуть підвищити залученість і мотивацію.

8. Розбиваємо лід: мем можна використовувати, щоб зламати лід в аудиторії. Поділившись мемом, пов'язаним з предметом або поточними подіями, викладачі можуть створити невимушену та дружню навчальну атмосферу. Загалом мем, пов'язаний з вищою освітою, часто відображають гумор і напругу досвіду навчання у ВНЗ, і вони можуть служити засобом спілкування.

9. Створення спільноти: мем можна використовувати для формування почуття спільноти серед студентів. Створюючи сторінку мемів навчальної групи або дозволяючи студентам ділитися мемами, пов'язаними з їх навчальною групою, викладачі можуть сприяти спільному навчанню.

10. Додавання гумору: мем можна використовувати, щоб додати гумору та легковажності в аудиторії. Поділившись мемом, пов'язаним з предметом або поточними подіями, викладачі можуть додати гумору в лекцію і зробити навчання веселішим і приємнішим для студентів.

11. Більше запам'ятовувати: мем часто містять короткі та чіткі повідомлення, засновані на вже існуючих асоціаціях, які легко сприймати та запам'ятовувати, тому мем дозволяють запам'ятати більше інформації за меншу кількість часу.

12. Підвищення зацікавленості: мем роблять навчальну програму цікавішою та захоплюючою. Мем створюються з метою викликати емоції та зацікавленість, що дозволяє людям більш ефективно звернути увагу на інформацію.

Однак використання мемів як навчального засобу не позбавлене недоліків. Одним із найбільш істотних недоліків мемів у вищій освіті є потенційна можливість образливого чи невідповідного контенту. Мем, які пропагують стереотипи, використовують образливу лексику або містять нечутливі чи неповажні зображення, можуть завдати шкоди та образити членів академічної спільноти.

Крім того, використання мемів також може відволікати та бути контрпродуктивним в академічному середовищі. Хоча мем можна використовувати для посилення залученості та сприяння спільноті, вони також можуть стати джерелом відволікання, забираючи час від академічної роботи та сприяючи культурі прокрастинації. Крім того, деякі педагоги можуть вважати використання мемів легковажним або непрофесійним.

Також використання мемів як навчального засобу може бути ефективним не для всіх студентів. Деякі з них можуть не вважати мем привабливи-

ми або погано реагувати на гумор і сатиру. Викладачі повинні пам'ятати про різноманіття своїх студентів і розглядати альтернативні методи навчання, щоб адаптувати різні стилі навчання.

До того ж, студенти звикають до їх використання та можуть втратити інтерес до вивчення предметів, якщо меми використовуються виключно для навчання.

Підсумовуючи, можна сказати, що меми стали важливою частиною спілкування в сучасному суспільстві, і їх роль у вищій освіті не можна ігнорувати. Мемі можуть бути цінним інструментом для викладачів, щоб залучити та мотивувати студентів. Збалансувавши переваги та недоліки мемів як інструменту навчання, використовуючи їх розсудливо та з обережністю, викладачі можуть створити динамічне й ефективне навчальне середовище, яке сприяє успіху здобувачів освіти.

Список літератури

1. Гребенщикова, О. Потенціал використання креолізованих текстів у процесі навчання мови іноземних студентів (на прикладі інтернет-мемів). *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. 2021. № 39, С. 26-41. Режим доступу: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2021-39-02>
2. Antyn-Sancho B, Nieto-Sobrinó M, Fernández-Arias P, Vergara-Rodríguez D. Usability of Memes and Humorous Resources in Virtual Learning Environments. *Education Sciences*. 2022. № 12(3):208. Режим доступу: <https://doi.org/10.3390/educsci12030208>

УДК 378.937+378.126

ЛІН-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СКЛАДОВА УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

Т.В. Стрікаленко, А.А. Савенко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Продуктивність професійної підготовки випускників ЗВО лежить в основі стратегії науково-технічного розвитку держави, а тому зростання вимог до освіти у сучасному світі є цілком закономірним. Як вважають [1, 2], удосконалення освітнього процесу шляхом впровадження актуальної концепції «лін», тобто «ощадливого виробництва», дозволяє підвищити його конкурентоспроможність. Короткий аналіз переваг і труднощів застосування лін-технологій в університеті є метою цієї роботи.

Формування глобального освітнього простору потребує визнання відставання сучасної освіти від потреб суспільства й запитів особистості, суттєвих змін у науці, культурі, системі цінностей, а також необхідності виходу університетської освіти за межі національної держави. Постійне вдоскона-

лення освітнього процесу, інноваційність надання освітніх послуг і модернізація процесу професійної підготовки, тобто надання максимальної якості освітніх послуг при мінімальних затратах, впровадження різних он-лайн програм як нових неформальних навчальних структур, що гнучкіше і швидше реагують на потреби користувачів, є базовими принципами і перевагами концепції «лін-підходу». Труднощами використання лін-технологій у освітньому процесі можна вважати складність узгодження показників «ощадливого виробництва» у ЗВО до стандартів діючої системи освіти, кадрові проблеми (нестачу і консерватизм співробітників для впровадження інноваційної з точки зору університету лін-технології, незабезпеченість їх сучасним технічним обладнанням тощо), а також відсутність системи показників для оцінки ефективності впровадження інструментів ощадливого виробництва. У «Все-світній декларації про вищу освіту для ХХІ століття» підкреслено необхідність для вищої освіти виходити за межі суто економічних інтересів. Адже що головною цінністю суспільства, яке все більше заявляє про себе як суспільство знань, є освічена людина, яка здатна приймати нестандартні й відповідальні рішення у швидкозмінних суспільних умовах, зокрема й економічних. Тому ЗВО, навіть у ринкових умовах, не має позбавлятися своєї людино-і культуро-творчої функції, території, де продукуються, зберігаються і поширюються надутилітарно значущі цінності і смисли.

Висновок. Проведений аналіз дозволяє вважати лін-технології як важливу, але лише одну із складових університетської освіти

Список літератури

1. Реалізація Європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України. Матеріали методологічного семінару. - К.:Педагогічна думка, 2009. - 360с
2. Іванова О.С. Нова філософія інженерної освіти: логіка формування гуманітарно-технічної еліти.// Перспективи. – Науковий журнал. Вип. 3 (57). Одеса, 2013. - С.40-45.

УДК 37.014.6 : 001.895

ІННОВАТИКА В ОСВІТІ – ШЛЯХ ДО ЇЇ ЯКОСТІ

Л.В. Крайз, О.А. Романська

ВСП « Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса

За визначенням ЮНЕСКО, ХХІ ст. має стати століттям освіти. Може йтися про якісну освіту. А це значить, що цінним є не стільки сама освіта, як здатність створювати нові знання, вміння управляти цим процесом, а також формуванням якості освіти. До речі, якість освіти – не національна, а глобальна проблема.

У програмних документах ЮНЕСКО зазначається, що якість освіти загалом. Глобалізація зумовлює необхідність покращення якості освіти прискоренням інноваційного розвитку, формуванням інноватики. Сама ж освіта є одним із базових елементів національної інноваційної системи. Тож не дивно, що реформування освіти передбачає забезпечення якості освіти, що відповідає вимогам інноваційного розвитку економіки, сучасним потребам суспільства і кожного громадянина. Саме освіта, зокрема вища, здатна забезпечити активний розвиток останньої, а також впровадження її у практику.

Останнім часом освітня сфера в нашій державі фінансується лише в таких обсягах, які дають змогу забезпечити виплату заробітної плати та комунальних послуг. Низькі обсяги фінансування освіти зумовлюють закриття багатьох навчальних закладів. Освітня сфера, на жаль, всі роки (і в радянські часи, і в незалежній Україні) фінансується за так званим «залишковим принципом». Тобто її фінансування у відповідності до вимог базового закону щодо фінансового забезпечення постійно не виконується. Не зацікавлений, на жаль, у вкладанні коштів у розвиток освіти й вітчизняний бізнес. Підтвердженням цього є частка приватного капіталу в сумарних витратах освітньої сфери. В Україні вони становлять менше ніж 1 %, тоді як, наприклад, у США цей показник досяг 32 % від бюджету вищих навчальних закладів. А у Великобританії існує навіть почесне звання «Інвестор у людину».

Активне впровадження в навчальний процес інновацій, з одного боку, потребує значних ресурсів, а з іншого, сприяє формуванню всебічно розвинутої людської особистості, людського капіталу, підвищенню якості підготовки кадрів, а разом із тим й ефективності економіки. У науковій літературі існує багато визначень поняття «інновація». Скажімо, Е. Роджерс подає таке визначення інновації – це ідея, яка є новою, а О. Кочетов зазначає, що інновації – це цілісна теоретична, технологічна і методологічна концепція оновлення педагогічної діяльності, що забезпечує її вихід на вказаний рівень.

Останнім часом усе частіше в наукових джерелах з'являється слово «інноватика», що означає комплексна, міждисциплінарна галузь знань про інновації; що це є наука про виникнення, виробництво та поширення інновацій, про зміст, умови та результати цих процесів. Інновації чи нововведення – це один з важливих факторів розвитку сучасного світу. У сучасних умовах в освітній сфері можна виділити такі напрями інноваційної діяльності:

- методологічні та методичні аспекти інноваційної діяльності;
- невизначеність і ризики в інноваціях, способи їх зниження;
- інноваційний досвід навчальних закладів підприємств, фірм;
- венчурний вид інноваційної діяльності (від англ. venture – ризиковий).

Передумовою інноваційного розвитку в освітніх навчальних закладах є наявність у них передусім сучасної комп'ютерної техніки. Допоки ж наявна техніка навіть у вищих навчальних закладах України є застарілою, що негативно позначається на доступності суб'єктів навчального процесу до інформації.

У цьому контексті заслуговує на увагу розбудова (на базі НТУУ «КПІ») інформаційного освітньо-наукового проєкту «Уран». Передбачається створити «Острів знань», де в електронній формі по кожному навчальному предмету був би увесь необхідний навчальний комплект – від програм, підручників, посібників до навчальних фільмів тощо. Необхідність активізації інноваційної діяльності вищого навчального закладу посилюється впливом науково-технічної сфери на реальний сектор економіки, а звідси і на якість підготовки фахівців. Тож не дивно, що останнім часом виникла нагальна потреба в насиченні ринку праці фахівцями, здатними просувати результати наукових досліджень і розробок на ринок наукової продукції.

Тому сьогодні важливим завданням освітньої сфери є забезпечення підготовки фахівців у сфері інноватики високої якості. Якість підготовки кадрів потребує пошуку нових форм та організаційних структур освіти, виявлення причин наявності нинішніх проблем щодо розвитку вищої освіти та забезпечення її кадрами, старіння кадрового потенціалу тощо. Подолання зазначених програм дозволило б підвищити інноваційний потенціал не лише вищого навчального закладу, але й випускників.

Під останнім ми розглядаємо їх енергію, напруженість фізичних, духовних сил, забезпечуючи при цьому сталий розвиток суспільства шляхом створення та реалізації високоефективних проєктів у галузі науки, виробництва, бізнесу, відпочинку. Щоправда, інноваційний потенціал випускника вищого навчального закладу формується не лише в студентські роки, а й у шкільні та зростає протягом усього життя. Тобто інноваційний потенціал майбутнього фахівця значною мірою залежить від інноваційного потенціалу навчального закладу, зокрема: його суб'єктів (викладачів, батьків, студентів); умов навчальної діяльності (соціально-економічних, педагогічних, стимулювальних); функцій (аналіз, організація, методи та засоби навчання та виховання, стан середовища та соціуму в нім).

Формування інноваційного потенціалу вищого навчального закладу проявляється в:

- зміні направленості діяльності навчального закладу у відповідності до змін попиту суспільства;
- формуванні змісту навчальних програм залежно від рівня розвитку учнів, студентів, слухачів;
- оснащенні навчального процесу обладнанням та інформаційними технологіями тощо.

Все це сприятиме формуванню інноваційної системи освіти, явний вітчизняний і зарубіжний досвід свідчить, що якість підготовки кадрів можна забезпечити за допомогою:

- якісного складу абітурієнтів;
- високого професійного рівня професорсько-викладацького складу;
- використання освітніх технологій, раціонально поєднуючи класичні методики викладання з еволюційними;

- активізації наукових досліджень у вищих навчальних закладах, їх впливу на якість освіти, враховуючи ідею, що без науки не буває викладача;
- раціонального забезпечення та використання ресурсного забезпечення вищих навчальних закладів;
- надання автономії вищим навчальним закладам та наявність структури, що управляє якістю освіти.

Отже, для забезпечення підвищення якості освіти за допомогою активного впровадження інновацій, вивчення досвіду США, де в центрі освітньої діяльності перебуває особистість, яку необхідно плекати, розвивати, основні завдання освіти на перспективу мають бути такими:

- набуття випереджувального характеру, орієнтація на перспективні запити суспільства;
- забезпечення реалізації функцій моделювання та проектування соціальних реалій через формування знань, навичок, ціннісних орієнтирів підрастаючого покоління;
- підвищення якісного рівня освіти та забезпечення її доступності, що має бути спрямовано на підтримку економічного зростання держави за рахунок людського капіталу;
- забезпечення переходу до концепції розвитку освіти на принципах сталого розвитку (соціального та інноваційного);
- впровадження ефективного механізму фінансово-економічного забезпечення розвитку освіти;
- трансформація освіти на засадах інноваційного розвитку формування системи превентивної освіти як основи попередження девіантної поведінки та загроз ризиків сучасного медійно-інформаційного простору, розроблення програм превентивного виховання в різних аспектах.

Отже, серед пріоритетних напрямів розвитку інноваційного потенціалу, який має бути використано на підвищення якості освіти, варто забезпечити:

- залучення молодих спеціалістів для роботи в освітньо-науковій сфері та забезпечення їх кар'єрного зростання;
- використання колективної розумової діяльності студентської молоді в процесі занять;
- проведення олімпіад, конкурсів, круглих столів, наукових конференцій за участю іноземних науковців, забезпечивши в них активну участь студентської молоді.

Все це, на нашу думку, сприятиме підвищенню якості підготовки кадрів, зростанню людського капіталу – важливого чинника соціально-економічного розвитку України – в майбутньому країни передових технологій і високого життєвого рівня населення.

Література

1. Ніколаєнко С. Від освіти масової до освіти якісної (нова стратегія розвитку освіти України). – К., 2011. – С. 32.

2. Литвинчук Т. У 2015 р. будемо навчатись по-новому // Я студент. – 2015. – № 1. – С. 6.
3. Иванов В. Наука и инновации в условиях глобализации // Общество и экономика. – 2011. – № 2. – С. 11.
4. Андрущенко В. Філософія освіти ХХІ століття: пошуки пріоритетів / Філософія освіти. – К., 2011. – С. 6–12.
5. Романенко М. Концептуальні засади та основні напрями інноваційного розвитку освіти в сучасних умовах // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2014. – № 1/4. – С. 18.
6. Грудзинский А. О. Университет как предпринимательская организация // Социологические исследования – 2013. – № 4. – С. 11.
7. Шабайкович В. „Компетентнісні” пошуки якості освіти в болонському та інших просторах // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2014. – № 5. – С. 52.
8. Ерошкин А., Петров М., Плисецкий Д. Государственная финансовая поддержка инноваций за рубежом // МЭ и МО. – 2014. – 312. – С. 27.
9. Арзамасова О. В. Побудова нової економіки: проблеми формування кадрового потенціалу України // Наука і економіка. – 2014. – № 4 (36). – С. 154.
10. Александров Д. Г., Королева Т. Г. Социальное предпринимательство в современном мире. // Экономика. Налоги. Право. – 2014. – № 4. – С. 46.

УДК 37.091.33:[37.014:6.005.6]:377.36

СТУДОЦЕНТРОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК МЕТОД УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ЗФПО

Т.П. Андріяш, Н.Ф. Русол

ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса

Постановка проблеми. Якісна освіта – це пріоритет будь-якої держави. Вона виступає основним показником освітніх послуг, характеризується, як здатність до задоволення споживачів освітніх послуг (осіб, які навчаються, підприємств, установ, організацій та інших замовників освітніх послуг) в отриманні такого освітньо-кваліфікаційного рівня, який би відповідав потребам держави та суспільства. Відкритість освітньої системи, розвиток педагогіки партнерства і співробітництва, реформування змісту освіти, формування ключових компетентностей здобувачів освіти – все це зумовлює перебудову навчальних планів, освітньо-професійних програм, та насамперед перебудову освітньо-виховного процесу у бік студоцентованого навчання. Означена проблематика та впровадження системи оцінки якості освіти в цілому, є вкрай актуальною в умовах сьогодення: дистанційного навчання та впровадження інноваційної освітньої парадигми.

Мета дослідження: розкриття змісту студоцентрованого навчання як основи якості освіти; визначення основних проблем, які заважають повноцінному втіленню цієї технології в закладах освіти.

Аналіз останніх досліджень. Студоцентрований підхід до освітньої діяльності досить давно перебуває в полі зору вітчизняних та зарубіжних науковців, що відображено в наукових публікаціях Андрющенка В., Кременя В., Мельниченко А., Рашкевича Ю., Шарова О., Шудло А., Равена Дж., Флюеллінга Р., Віттерна В. та ін.

Виклад основного матеріалу. Категорії студоцентрованого навчання, викладання та якості освіти перебувають у тісному взаємозв'язку [4]. Поняття "якість освіти" є досить багатограним, трактується з різних позицій, залежно від розуміння його дослідниками та виступає предметом дослідження багатьох наук (теорії державного управління, соціології, економіки, педагогіки та ін.). Якість освіти виражається через певний перелік показників/характеристик, які визначають якість загальнокультурних, професійних, комунікативних та інших знань, умінь і навичок, структура яких є динамічною, що визначається викликами часу, станом розвитку людства та суспільних відносин і, відповідно, цілями і завданнями, що ставляться людиною, суспільством і державою перед освітою. Так, забезпечення якості освіти при формуванні зони європейської освіти є однією з головних умов довіри, мобільності, мотивації здобувачів. Відповідно до цього у контексті забезпечення якості освіти трактується термін "студентоцентроване навчання". Характерними особливостями такого підходу є інноваційні методи викладання і оцінювання, активне залучення здобувачів в освітню діяльність на засадах рівноправних партнерських відносин з метою розвитку їх здатності до критичного мислення, формування позитивної мотивації та особистісно-професійного саморозвитку. Студоцентризм визначений Законом України "Про фахову передвищу освіту", ухваленим у 2019 році, де проголошено право і можливість студентів вирішувати питання навчання і побуту, захисту своїх прав та інтересів, а також брати участь в управлінні закладом фахової передвищої освіти [1].

Критерії та принципи студоцентрованого навчання визначені в європейському проєкті "Час нової парадигми в освіті: студентоцентроване навчання. Довідкове керівництво для студентів, співробітників та вищих навчальних закладів". Зокрема, такі: опора на активне навчання; акцент на критичному і аналітичному навчанні та розумінні; рівноправний діалог у процесі навчання; підвищення відповідальності суб'єктів освітнього процесу; рефлексивний підхід до навчання і виховання (як з боку студента, так і з боку викладача); взаємоповага учасників освітнього процесу; розширення автономії студента; академічна мобільність та ін. [2].

Таким чином, студоцентроване навчання – це технологія спрямованості освітнього процесу на компетенції як результати навчання, на активне включення здобувачів освіти в освітню діяльність на засадах рівноправних партнерських стосунків, з метою розвитку їх здатності до критичного мислення,

формування позитивної мотивації та особистіснопрофесійного саморозвитку [3].

Філософія студоцентрованого навчання – співробітництво між здобувачами і викладачами, яке спонукає шукати спільні рішення. Отже, викладач має бути зорієнтований на допомогу студентам у виборі індивідуального стилю навчання. Ключовими словами мають стати "знайти, створити, засвоїти" [2]. Зважаючи на це, студентоорєнтоване середовище вимагає від закладу освіти створення гнучких навчальних планів; надання можливості здобувачам освіти впливати на розробку критеріїв, правил, процедур оцінювання; залучення здобувачів освіти до розроблення, затвердження та моніторингу освітніх програм; зростання студентської активності в організації освітнього процесу.

Однак успішне запровадження відповідного освітнього середовища (студоцентрованої парадигми) в закладах фахової передвищої освіти визначається низкою істотних супереностей між потребами часу та реальним станом речей. Зокрема, ключовими передумовами стають саме соціальні аспекти, серед яких:

- сповідування викладачами традиційних освітніх моделей, де здобувач розглядається як пасивний набувач знань (сучасний викладач повинен демонструвати навички обізнаності та використання різних форм навчання; побудову структури заняття, не проявляючи при цьому надмірної директивності; вміння вислуховувати і поважати точку зору кожного студента; здатність заохочування та допомоги студентам приймати рішення; сприяння в активному пошуку здобувачем сенсу навчання, формування досвіду, визначення мотиваційних підстав для отримання знань на умовах саме процесу їх створення, а не пасивного отримання;

- дистанційне навчання, яке попри свої переваги не позбавлено багатьох недоліків (немає соціалізації здобувача освіти в колективі, опосередкований контакт із викладачами та ін. У зв'язку із цим низька участь здобувачів в управлінні закладом, долучення їх до громадської діяльності);

- щорічне зменшення аудиторних годин, що погано відображається на засвоєнні матеріалу здобувачем. На погляд авторів цього дослідження, самостійне опрацювання матеріалу можливе лише у випадку ґрунтового та повноцінного пояснення основних аспектів певної теми викладачем (йдеться саме про здобувачів фахової передвищої освіти – підлітків, яким за віковими особливостями ще складно повноцінно опрацювати матеріал без додаткового його тлумачення);

- недостатність фінансового та кадрового забезпечення (унеможлиблюється організація малогрупового та індивідуалізованого навчання, створення умов для формування сучасної матеріально-технічної бази (лабораторій, освітніх центрів ті ін.);

- знецінення ролі та роботи викладача з боку здобувачів та їхніх батьків (традиційна педагогічна академічна позиція викладача як людини, яка має навчити та виховати змінюється в студоцентрованому підході на позицію

модератора, тьютора, який організовує, спрямовує та мотивує здобувача, але не несе персональної відповідальності за виховання останнього).

Висновки. Зважаючи на вищевикладене, для вирішення проблем, що постали перед втіленням студоцентрованого підходу у ЗФПО потрібно об'єднати зусилля як з боку здобувачів освіти, їхніх батьків, так і з боку освітян та бізнесу. Тільки за цих умов можливий не формальний (фактично прописаний на папері), а активний процес упровадження студоцентризму з метою забезпечення розвитку закладу фахової передвищої освіти на засадах якості результатів навчання.

Використана література:

1. Закон України "Про фахову передвищу освіту". Чинний від 6 червня 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
2. Лазоренко Л. Красненко О. Організація студентоцентрованого навчання зі студентами факультету інформаційних технологій. URL: <file:///D:/Program%20Files/36-Article%20Text-58-1-10-20210828.pdf>
3. Теоретико-методичні засади забезпечення якості освіти : монографія / Т67 [Д. В. Карамишев, Н. М. Гришина, О. В. Грибко, Т. В. Ревенко та ін.] ; за заг. ред. д.держ.упр., проф. Д. В. Карамишева. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2020. 180 с.
4. Ревенко Т. В. Сутність та основні складові освітнього процесу у закладах вищої освіти України. Теорія та практика державного управління. Харків, 2018. Вип. 3 (62). С. 44–53.

УДК 377.1

БІНАРНЕ ЗАНЯТТЯ ЯК ФОРМА ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Н.К. Пеньковська, Н.Р. Бейлєкчі, І.О. Андрльє
ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса

Під час проведення дистанційних занять дедалі частіше використовуються різні форми та методи організації навчання. Сучасне заняття, розглядається як форма, що постійно розвивається. Головний напрям цього розвитку бачиться у прагненні домогтися, щоб заняття стало результатом творчості як викладача, так й студентів.

При формуванні висококваліфікованого професійного молодшого бакалавра, необхідно щоб:

- студент отримав комплекс теоретичних знань;
- мав можливість визначити роль та місце кожної дисципліни;
- були сформовані soft skills;
- міг швидко адаптуватися на виробництві.

Одним із напрямків у досягненні цих завдань може бути проведення бінарних занять. Бінарне заняття є однією з форм інтеграції знань та реалізації міжпредметних зв'язків. Як основна мета бінарного заняття виділяють систематизацію і узагальнення наявних знань, формування цілісного сприйняття досліджуваного матеріалу. При цьому інтеграція є синтезом і об'єднанням для досягнення якісно нових результатів, які відрізняються від результатів роздільного застосування методів, способів і прийомів. В освітньому процесі інтеграція передбачає органічне поєднання матеріалів окремих дисциплін (наприклад: Фізики та Електроустаткування; Основ правознавства та Економіки підприємства; Туристичного краєзнавства та Культурології), зусиль та знань кількох спеціалістів різного профілю в рамках одного заняття. Зокрема, навчальний план підготовки фахових молодших бакалаврів зі спеціальності 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» передбачає вивчення навчальних дисциплін «Автоматизація технологічних процесів та виробництва» й «Інженерна графіка», що створює умови для вдалого поєднання тем обох дисциплін та можливості проведення бінарного заняття, яке буде збудовано на активному використанні інженерної та комп'ютерної графіки при вивченні принципів електричних схем. Це дає можливість поєднати теоретичне вивчення принципів креслення електричних схем з практичним призначенням таких схем у автоматизації технологічних процесів на виробництві. У даному випадку доцільно проведення як бінарної лекції, так і бінарного практичного заняття, оскільки бінарне заняття дозволяє виявити зв'язок різних предметів, робить навчання цілісним та системним.

Бінарне заняття передбачає діалог двох педагогічних працівників, представників двох наукових шкіл, вченого-теоретика та практикуючого спеціаліста, хоча можливе і комплексне вивчення практичного матеріалу з різних навчальних дисциплін. Форма бінарних занять дозволяє підвищити мотивацію, сформувавши інтерес до досягнення професії. Вона здійснюється через демонстрацію конкуруючих чи альтернативних точок зору, через реалізацію теоретичних знань у рамках вирішення практичних завдань, подання різних наукових поглядів на одну проблему.

Бінарне заняття може бути заплановане на різних етапах навчання: на ранніх стадіях вивчення розділу (теми) для вирішення проблеми в рамках лекційного або семінарського заняття; на проміжному етапі вивчення дисципліни як мотивуючу складову в рамках практичних занять, що розкривають зміст окремих аспектів професійної діяльності; як логічне завершення розділу або теми для підбиття підсумків та систематизації раніше вивчених матеріалів з дисципліни в цілому (семінар); для закріплення здобутих навичок чи з'ясування нюансів практичної діяльності доцільно використовувати метод конкретних ситуацій.

При плануванні бінарного заняття необхідно враховувати такі особливості: відповідність у тематичному плані та перетинання близьких за змістом двох різних навчальних дисциплін; тема, обрана для бінарного заняття, має бути змістовно наповнена з погляду суміжних навчальних дисциплін; у плані

проведення заняття необхідно розкрити формовані компетенції та їх елементи (знання, уміння та навички) з позиції кожної навчальної дисципліни; особисті стосунки чи погляду педагогічних працівників нічого не винні містити елементи суперництва чи конкуренції, а саме заняття має бути майданчиком для з'ясування першості; часу на підготовку такого заняття потрібно більше, і це час спільної підготовки педагогічних працівників та залежно від форми проведення занять та учнів.

Основними етапами безпосередньої підготовки бінарного заняття є: методико-педагогічна підготовка (підбір методів, прийомів, нових технологій); робота з літературними джерелами з метою розгляду нових фундаментальних досліджень; організаційна підготовка (узгодження проведення бінарного заняття, розкладу занять, запланованої аудиторії, групи); складання плану проведення заняття. При реалізації плану проведення бінарного заняття складається індивідуальний план зайняття. Здійснюється спільна підготовка викладачів, коли поєднується підібраний матеріал та розробляється один план проведення заняття. У ході бінарного заняття має проводитися цілеспрямована робота з досягнення педагогічних цілей та завдань.

При цьому мета заняття може бути спільною для суміжних навчальних дисциплін чи напрямів діяльності спеціалістів. Компетенції, що формуються, та їх елементи (знання, вміння та навички) необхідно докладно розкривати в плані проведення заняття з позиції кожної навчальної дисципліни або напряму діяльності.

Для ефективної реалізації можливостей бінарних занять необхідне виконання кількох умов безпосередньо на занятті. На початку заняття необхідно створити атмосферу нестандартності того, що відбувається. Ця умова пов'язана з підготовкою учнів до інтенсивної роботи для розуміння педагогічних цілей та завдань. У роботі необхідно задіяти якнайбільше студентів. При цьому доцільно використовувати організаційно-діяльні форми проведення занять (наприклад, ділову гру). Завдання для виконання на занятті необхідно формулювати таким чином, щоб усі студенти були задіяні у його виконанні (наприклад, організувати роботу малих груп), що допоможе пробудити інтерес до дисципліни, що вивчається, створити атмосферу психологічної підтримки колективу. Порядок проведення заняття має передбачати раціональний розподіл часу роботи кожного викладача. Крім усього іншого, викладачі повинні дотримуватися етичних правил ведення наукової дискусії, прищеплюючи вміння та навички професійного спілкування та наукової полеміки. Бінарне заняття не повинно стати майданчиком для з'ясування першості між конкуруючими точками зору. Завдання, проблемні питання повинні розглядатися на занятті з позиції кожної дисципліни, при цьому студенти повинні якнайбільше висловлюватися, аргументувати свою точку зору. Після закінчення заняття обов'язковим є підбиття підсумків та контроль знань на виході. Оцінювання учнів необхідно проводити в комплексі, наприклад, з позиції теорії та практики, з коментарями для студентів.

Результативність бінарного може бути оцінена за декількома напрямками: за рівнем зацікавленості та активності учнів при вирішенні поставлених завдань; за результативністю використання теоретичних знань на вирішення конкретних ситуаційних завдань; за обсягом та динамікою надходження нового матеріалу, призначеного для вирішення практичного завдання; з розширення кругозору учнів та прогнозування перспектив розвитку досліджуваного напрямку діяльності.

Серед позитивних рис бінарних занять слід зазначити:

По-перше, об'єднання зусиль двох педагогів сприяє посиленню управління процесом пізнавальної та практичної діяльності (особливо коли велика наповнюваність групи). Знання майбутніх фахівців формуються у комплексі, тоді як розрізнене вивчення дисциплін не дає уявлення про цілісне явище, розбиваючи його на розрізнені фрагменти.

По-друге, посилення індивідуальності навчання. Регулярна зміна навчальних кроків дозволяє виявити тих студентів, які потребують особливої уваги.

По-третє, полегшується вивчення базисних або складних тем. Ці заняття мають значення у плані підвищення кваліфікації самих викладачів, їх професійної спрямованості. При бінарному навчанні забезпечується комплексне поєднання різноманітних методів навчання: діалогічний, цільовий орієнтації, мотиваційно-спонукальні, комунікативні, контролю, аналізу, удосконалення.

У той же час необхідно пам'ятати, що не потрібно об'єднувати всі дисципліни в одне ціле, так як вони втрачають свою індивідуальність. Тому бінарне заняття необхідно давати періодично, щоб здобувачі освіти побачили взаємозв'язок між навчальними дисциплінами і зрозуміли, що знання в одній дисципліні полегшує розуміння процесів, що вивчаються в інших областях.

Отже, бінарні заняття створюють передумови для формування фахівця, здатного креативно мислити, поглиблено аналізувати проблеми у декількох професійних сферах.

Література:

1. Кононец Н. Бінарне заняття як форма ресурсно- орієнтованого навчання студентів. *Проблеми сучасного вчителя*. 2019. № 91. С.80-86

УДК 377.6. 62 : -16/-17

ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Л.Г. Бригадир

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Анотація. Модернізація освітнього процесу, підвищення його ефективності можливе лише за рахунок пошуку та активного впровадження нових

засобів, форм, нових технологій навчання та оцінювання. У роботі описані інноваційні та традиційні методи забезпечення якості освітньо-професійної підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти.

Ключові слова: фахова передвища освіта, оцінювання, якість підготовки, методи оцінювання, результати навчання.

Постановка проблеми. Основним капіталом сучасного суспільства є фахівець, здатний до пошуку, освоєння нових знань та прийняття нестандартних рішень. Сьогодні, коли перед енергетичною галузю стоять принципово нові, складні та високотехнологічні завдання особливої актуальності набувають питання, пов'язані з якістю освітньо-професійної підготовки майбутніх техніків-механіків.

Модернізація освітнього процесу, підвищення його ефективності можливе лише за рахунок пошуку та активного впровадження нових засобів, форм, нових технологій навчання та оцінювання.

Згодні з думкою Лузана П. Г. який враховує, що вдосконалення результатів навчання через оцінювання, залежить від п'яти ключових умов: забезпечення ефективного зворотного зв'язку між викладачем та студентами; активного залучення студентів у власний освітній процес; обліку навчальних досягнень; залежності від оцінювання мотивації та самооцінки студентів; здатності студентів до оцінювання власних результатів та розуміння, як їх покращити (Лузан та ін., 2021).

Управління процесом навчання у коледжі неможливе без здійснення зворотного зв'язку, який несе характеристику його результативності. Виконати цю функцію дозволяють методи оцінювання якості навчальних досягнень фахівців, за допомогою яких визначається результативність навчально-пізнавальної діяльності здобувачів та педагогічної діяльності викладача.

Мета дослідження. На основі аналізу сутнісних характеристик педагогічного оцінювання, особливостей компетентнісного підходу в фаховій передвищій освіті обґрунтувати теоретико-методичні аспекти розвитку та забезпечення якості освіти здобувачів фахових коледжів.

Основний матеріал. Технологія оцінювання навчальних досягнень здобувачів у коледжах технічного профілю включає традиційні методи оцінювання (спостереження за навчальною діяльністю студентів, усний, письмовий, графічний, комбінований, практичний) та слід ширше включати інноваційні методи (метод портфоліо, метод оцінювання в «перевернутому навчанні», метод ментальних карт, метод кейсів, виконання проєктів, тестовий та інші).

Для оцінювання якості підготовки фахівців технічного профілю важливо використовувати багатофункціональні завдання. Так для оцінювання знань та вмінь студентів з дисципліни «Проектування холодильних споруд або систем кондиціонування і вентиляції повітря» використовують комплексні завдання, що сприяють формуванню професійно-значущих компетентностей, таких як здатність до читання конструкторської документації, готовність до

планування та виконання робіт з розробки графічної частини проєктної документації та інших.

Практичний метод оцінювання є перевіркою застосування знань, умінь і навичок у ході практичної діяльності. Практичне завдання особливо важливе, тому що воно вважається найточнішим оцінюванням здатності студента до виконання своїх професійних функцій.

На теперішній час актуальні інноваційні методи оцінювання.

Метод портфоліо - система оцінювання знань, суть якої полягає в організації накопичення, відбору та аналізу зразків і продуктів навчально-пізнавальної діяльності студентів, відповідних інформаційних матеріалів із зовнішніх джерел. При цьому проводиться всебічна кількісна та якісна оцінка рівня навченості кожного студента і подальша корекція процесу навчання.

Мета портфоліо - це відстеження та оцінювання формування загальних і професійних компетентностей в рамках освоєння освітньої програми професійної освіти.

Реалізація методу оцінювання у «перевернутому навчанні» полягає у новій концепції подачі матеріалу студентам і, відповідно, новому способі оцінювання якості результатів навчання. Характерною рисою «перевернутого навчання» є спосіб надання матеріалу: викладачі надають електронні матеріали для самостійного вивчення додому, а традиційні практичні завдання у вигляді різноманітних вправ виконуються в аудиторному форматі (ТПХТ, гр. ЗМХ-56). Принципова відмінність даного методу полягає в тому, що оцінювання проводиться за результатами самостійного вивчення теоретичного матеріалу та передбачає виконання практичних завдань аудиторно (офлайн чи онлайн).

Метод кейсів (case study) - метод навчання, в якому здійснюються контрольні функції, спрямовані на формування та перевірку рівня сформованості компетентностей студентів на основі реальних чи вигаданих ситуацій, які можуть статися в особистому житті або у професійній діяльності. У процесі вирішення проблемних ситуацій студенти навчаються висловлювати свою думку. Захист кейсів демонструє вміння захищати думку, вміння працювати як у команді, і самостійно тощо (Пащенко, 2014). Як форму оцінювання сформованості компетентностей студентів за кейс-методом можна використовувати ділову гру.

Проект, як форма навчальної діяльності, також може застосовуватися для комплексної діагностики оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти. Проект - кінцевий продукт, одержаний в результаті планування і виконання комплексу навчальних і дослідницьких завдань, що дозволяє оцінити здатність застосувати інформацію, знання в процесі рішення професійно-орієнтованих завдань і проблем, рівень сформованості аналітичних, дослідницьких та інших розумових дій. Може виконуватися в індивідуальному порядку або групою студентів.

Тестовий метод оцінювання знань - це метод виміру й оцінювання знань, умінь та навичок студента за допомогою спеціально підготовлених

стандартизованих завдань. Стандартизованим називається завдання, з альтернативним вибором відповідей. Альтернативний вибір відповідей полягає у тому, що ставляться запитання і одночасно пропонуються варіанти відповідей, правильність яких потрібно оцінити.

Висновки. Підсумовуючи, слід зазначити, що як традиційні, так і інноваційні методи оцінювання якості освітньо-професійної підготовки фахівців повинні використовуватися в комплексі, взаємодоповнюючи один одного, а організація ефективного цифрового оцінювання вимагає чіткого формулювання завдань, значного попереднього тестування та узгодження із очікуваними результатами навчання. Методика оцінювання якості результатів навчання фахівців у закладах фахової передвищої освіти має бути орієнтована на оцінку сформованості компетентностей здобувачів і їх розвиток.

Список використаних джерел:

1. Лузан, П.Г., Каленський, А.А., Пащенко, Т.М., Мося, І.А. & Ямковий, О. Ю., Методичні основи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти: методичний посібник. Житомир: «Полісся», 2021.
2. Пащенко, Т.М., Застосування кейс-технологій у підготовці кваліфікованих робітників. Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки та перспективи: зб. наук. пр., 4. К.: «НВП Поліграфсервіс», 2014. С. 131-144.
3. Пащенко Т.М. Методика оцінювання якості підготовки фахівців у будівельних закладах фахової передвищої освіти. *Інноваційна професійна освіта: Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання*. Київ, Том 1 № 2, 2022, С. 185-189.

УДК 37.061

МЕХАНІЗМ ТА ЗАСОБИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЗАКЛАДУ ФПО

Ю.В. Воронкова

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Проблематика дослідження методів вдосконалення освітньої діяльності закладів фахової перед вищої освіти безпосередньо пов'язана з моніторингом системи забезпечення якості освіти. Актуальність впровадження та розвитку системи внутрішнього забезпечення якості освіти зумовлена формуванням сукупності умов, які забезпечують ефективність освітніх та управлінських процесів, спрямованих на досягнення якості освітнього процесу, впливають на формуванню загальних та фахових компетентностей здобувачів освіти.

Метою дослідження є розроблення рекомендацій щодо здійснення самоаналізу освітньої діяльності закладу ФПО, формування та впровадження процедур та заходів вдосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освіти для підготовки до процедури акредитаційної експертизи.

Самооцінювання – це системний комплексний аналіз закладом освіти власної діяльності за певними освітньо-професійними програмами, спрямований на самостійне визначення фактичного стану якості освітньо-професійних програм та освітньої діяльності, виявлення прогалин та перегляд пріоритетів для подальшого розвитку закладу освіти [1].

Відповідно до чинного законодавства акредитаційна експертиза здійснюється дистанційно, тому головним інструментом, який відображає особливості діяльності закладу освіти є вебсайт, який дозволяє всебічно презентувати заклад освіти у медіапросторі. Структура, оформлення та інформаційна наповнюваність сайту формується в межах наявних можливостей і має відповідати цілям, завданням, структурі, змісту офіційного сайту та критеріям технологічності й функціональності. Таким чином, першим методом вдосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освіти є забезпечення безперебійного функціонування вебсайту закладу освіти.

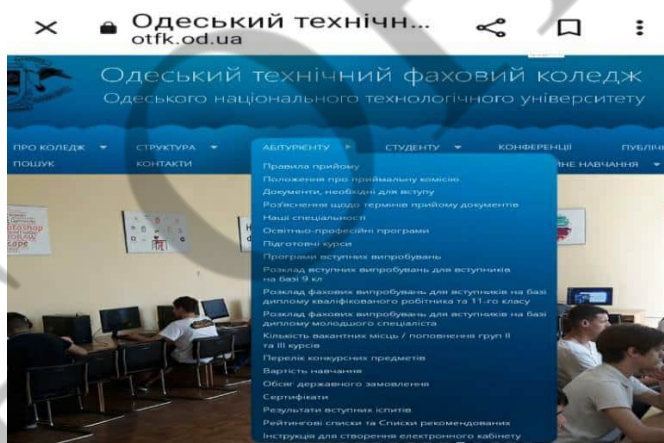

Рис. 1. Вебсайт ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ»[2]

Інформаційне наповнення сайту формується відповідно до вимог законодавства та статуту закладу освіти щодо суспільно-значущої інформації як для всіх учасників освітнього процесу, так і для всіх інших зацікавлених осіб. Таким чином, вдосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освіти передбачає планування та впровадження таких заходів:

1. Перегляд та оновлення основних нормативних документів, що регламентують освітню діяльність (Положення, освітньо-професійні програми, графік освітнього процесу тощо)
2. Формування та затвердження структурних підрозділів закладу освіти
3. Надання актуальної інформації для абітурієнтів
4. Інформування здобувачів освіти щодо навчально-виховного процесу

5. Дотримання правил академічної доброчесності
 6. Інформування здобувачів освіти щодо роботи органів студентського самоврядування
 7. Контроль за дотриманням відповідності науково-педагогічних працівників ліцензійним вимогам та підвищення кваліфікації
 8. Запровадження конкретних процедур реагування на зміни в законодавстві щодо освітньої діяльності та врахування сучасних вимог ринку праці
 9. Проведення наукових, виховних, спортивних та інших заходів для формування соціально-комунікативних навичок здобувачів освіти (soft skills)
 10. Постійне проведення моніторингу якості освіти шляхом опитування стейкхолдерів (здобувачі освіти, випускники, працівники, роботодавці)
- Оприлюднення актуальної та загальнодоступної інформації про планування та впровадження заходів щодо вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості освіти, результати моніторингу якості освітньої діяльності закладу та розміщення новин є запорукою розвитку та ефективності функціонування закладу освіти. Пріоритетним напрямком вдосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освіти є студентоцентроване навчання, забезпечення академічної мобільності здобувачів освіти та розробка механізмів функціонування індивідуальних освітніх траєкторій.

Інформаційні джерела:

1. Положення про акредитацію освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1608-21#Text>
2. Офіційний вебсайт ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ» <https://otfk.od.ua/news/>
3. Закон України «про фахову передвищу освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>

УДК 377

ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Т.І. Гратій, В.С. Охрімчук

**ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та
інфраструктури сервісу ОНТУ» м. Одеса**

Освіта є ключовим фактором у розвитку країни та її економіки. В умовах сучасності інноваційність та якість фахової освіти є ключовими чинниками для успішного функціонування суспільства.

Фахова передвища освіта є ключовою складовою успішної кар'єри в будь-якій галузі. У зв'язку зі зростаючою конкуренцією на ринку праці, важливо мати рівень безпеки та навички, щоб допомогти організаціям створювати інноваційні продукти та послуги, підвищувати ефективність та розширювати бізнес. Впровадження нових підходів до розвитку та забезпечення якості фахової передвищої освіти може сприяти тому, що студенти отримують певні знання та навички для досягнення своїх кар'єрних цілей. Нові технології, такі як віртуальна та доповнена реальність, можуть покращити якість навчання та забезпечити студентам досвід у реальних ситуаціях. Студентам надається можливість отримати доступ до знань з будь-якої точки світу за допомогою використання онлайн-курсів та відкритих онлайн-ресурсів. Орієнтація на потреби робочого ринку дозволяє студентам отримувати необхідні знання та навички для працевлаштування.

Орієнтація на потреби робочого ринку є ще одним способом забезпечення якості фахової передвищої освіти. Навчальні програми повинні відповідати потребам робочого ринку та забезпечувати студентів необхідними знаннями та навичками для працевлаштування. Для успішної реалізації цього підходу ключовою є співпраця з представниками роботодавців та іншими вашими сторонами.

Останнім часом система освіти, зокрема фахова передвища освіта, проходить значні зміни. Використання інноваційних підходів до розвитку та забезпечення якості фахової передвищої освіти допоможе підвищити ефективність навчання та підвищити компетентність випускників.

Використання останніх досягнень технологій - це один з інноваційних методів для розвитку фахової передвищої освіти. Застосування онлайн-платформи, відеоконференцій, електронних підручників та інших цифрових ресурсів у навчанні забезпечує доступ до знань з будь-якої точки світу, а також дає можливість студентам навчатися в режимі, що відповідає їхнім потребам та графіку. Крім того, застосування віртуальних інструментів сприяє здобуттю практичних навичок та поліпшенню, таких як програмування, дизайн та інші, дозволяє студентам отримувати практичні навички в умовах, близьких до реальних.

Використання технологій, таких як онлайн-платформи, відеоконференції та електронні підручники, дозволяє студентам навчатися в зручний для них час та темп. Також використання віртуальних інструментів для вивчення практичних навичок дозволяє студентам отримати практичний досвід у більш реалістичних умовах.

Методи активного навчання, такі як проектне навчання, співпраця та проблемне навчання, допомагають студентам розвивати критичне мислення та творчі здібності. Ці методи стимулюють студентів до самостійної роботи та залучають до розв'язання практичних завдань.

Для забезпечення якості навчання важливо впроваджувати системи забезпечення якості, які включають моніторинг якості навчального процесу та контроль якості навчальних матеріалів. Ці системи дозволяють вчасно вияв-

ляти проблеми та вдосконалювати навчальний процес для досягнення кращих результатів.

Усі ці інноваційні шляхи допомагають підвищувати якість фахової передвищої освіти та підготовку висококваліфікованих фахівців, які зможуть успішно працювати в умовах сучасного світу.

Також важливим є забезпечення високої якості підготовки викладачів. Навчальні заклади повинні забезпечувати викладачам можливості для постійного професійного розвитку та підвищення кваліфікації. Наприклад, організація майстер-класів, тренінгів та семінарів може допомогти викладачам отримати нові знання та навички, які вони можуть передавати своїм студентам.

Навчальні заклади повинні забезпечувати доступ до сучасних технологій та інфраструктури для навчання.

Отже, інноваційні шляхи розвитку та забезпечення якості фахової передвищої освіти є важливими для забезпечення ефективного функціонування суспільства та розвитку економіки.

Отже, були розглянуті питання інноваційних шляхів розвитку та забезпечення якості фахової передвищої освіти. Зокрема, було зазначено, що інновації у навчальному процесі можуть допомогти підвищити якість навчання та досягти кращих результатів, але для цього потрібно вирішувати ряд проблем, таких як доступ до сучасних технологій, підвищення кваліфікації викладачів та створення прозорої системи оцінювання. Також було зазначено, що для досягнення успіху в цій галузі потрібна співпраця між коледжами, державними органами та іншими зацікавленими сторонами. Якість фахової передвищої освіти є ключовою складовою розвитку суспільства, тому необхідно продовжувати працювати над її покращенням.

Література:

1. Європейський портал професійної освіти - https://ec.europa.eu/education/policies/vocational-education-and-training_en
2. Міністерство освіти і науки України - <https://mon.gov.ua/ua>
3. Міжнародний центр розвитку освіти - <https://www.icedu.com.ua/ua/>

УДК 378.147

**ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ****А.Є. Ділова****ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних
технологій ОНТУ», м. Одеса**

Реформування системи освіти потребує ускладнення змісту навчальних програм. В сучасних умовах нагальним є впровадження в освітній процес новітніх методик навчання, які сприятимуть закріпленню знань, розвитку творчих здібностей, формуванню необхідних компетенцій та активізації мислення студентів. Значущість освіти для формування професійного (конкурентоспроможного) фахівця потребує збагачення навчального процесу сучасними інноваційними формами набуття та засвоєння знань в освітніх закладах, своєчасне наповнення робочих програм і методичних матеріалів новітніми науковими вітчизняними та зарубіжними здобутками, аналіз досвіду розвинених країн для реалізації головної навчальної мети — ефективного використання знань, набуття необхідних навичок і досвіду. Потребується процес адаптації теоретичного матеріалу до практичного його використання за необхідності з метою уникнення не вивічених дій, оскільки сучасний соціально-економічний розвиток потребує прискорених соціально-політичних і технологічних змін на основі наукових досліджень та інновацій.

Використання мультимедійних інформаційних технологій в освіті (а саме розробка мультимедійних видань) за рахунок наявності множини аналітичних процедур (пошук, сортування, вибірка, порівняння інформації и т.д.); відкритої структури, що дозволяє швидко вносити будь-які зміни в зміст програми в залежності від результатів її апробації; можливості зберегти й опрацювати велику кількість різномірної інформації (звукової, графічної, текстової та відео) та компонувати її в зручному виді сприяє:

- розкриттю, збереженню та розвитку індивідуальних здібностей студентів, належного кожній людині унікального сполучення особистих якостей;
- формуванню у студентів пізнавальних можливостей, прагнення до самоудосконалення;
- забезпеченню комплексності вивчення явищ дійсності, безперервності взаємозв'язку між гуманітарними, технічними науками та мистецтвом;
- постійному динамічному оновленню змісту, форм та методів навчальних процесів.

Значним фактором інноваційного розвитку освіти (а в результаті також і економіки) можна вважати також інноваційну спроможність вищої школи — її можливість адаптуватися до мінливого середовища функціонування через розвиток, а також готовність виконувати свою місію на основі творчого усвідомлення цілей освітньої діяльності і активного використання наукового знання про свій розвиток.

Інноваційні процеси повинні здійснюватися сьогодні у всіх освітніх структурах. Нові типи освітніх установ, систем управління, нові технології і методики – це прояви величезного потенціалу інноваційних процесів. Грамотне і продумане їх здійснення сприяє поглибленню в ньому позитивних змін. Разом з тим, реалізація нововведень на практиці повинна бути пов'язана з мінімальними негативними наслідками. Тому упровадження інновацій завжди припускає підготовчий етап, що включає моделювання, експертні оцінки, подальшу доробку і співвідношення з останніми досягненнями в області освіти.

Специфічність інновацій у вищій освіті пов'язана з тим, що вони, по-перше, завжди містять нове вирішення актуальної проблеми в галузі вищої школи; по-друге, їх використання приводить до якісно нових результатів освітньої діяльності, по-третє, їх упровадження викликає якісні зміни інших компонентів єдиної системи вищої освіти. Педагогічні інновації різняться тими якостями, які закладаються в них ще при їх розробці. До цих якостей треба віднести такі: – предмет змін, тобто той елемент системи вищої освіти, який може бути трансформований; – глибину перетворень (ступінь радикальності змін, що передбачає застосування нововведень); – масштаб перетворень у галузі вищої освіти; – ресурсоємність нововведень; – рівень розробленості [5, с. 27–31].

Інноваційну освітню технологію трактуємо як новаторську систему, що ґрунтується на новій освітній парадигмі, зорієнтована на сучасні виклики освіти, передбачає певну етапність, педагогічний інструментарій й алгоритмізовану послідовність певних дій, спрямованих на підвищення якості вищої освіти. Комунікативно-інноваційний вимір вищої освіти пов'язаний з новим форматом стосунків між викладачами й здобувачами на засадах освітнього партнерства, що є «...добровільною спільною діяльністю його суб'єктів (співпрацею), у ході якої відбувається досягнення узгоджених освітніх і соціальних цілей» [6].

Інноваційність вищої освіти пов'язана з її міждисциплінарністю. На думку президента НАПН України В. Кременя, «освіта стала полем комплексних досліджень, міждисциплінарного підходу й системного аналізу» [3]. Саме такий формат інноваційної освіти спрямований на формування системного мислення, гармонізацію світогляду в системі «людина – суспільство – природа». Реалізація міждисциплінарної методології, яка ґрунтується на ідеях синергетичного підходу, сприяє оновленню вищої освіти на засадах відкритості, нелінійності, саморозвитку системи сучасної вищої освіти, що пов'язані з явищами флуктації, біфуркації тобто випадковістю, коливаннями, альтернативністю, що передбачають відхід від авторитарної регламентації освіти й зростання ролі імпровізації, інтуїції як ознак інноваційності.

Інноваційна перебудова сучасної вищої освіти є її суттєвою рисою. Цей факт об'єктивно детермінований сучасними цивілізаційними світовими процесами, ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІКА 148 Випуск 50. Том 1. 2022 а також сучасними вимогами, пов'язаними з військовим станом й подальшим відро-

дженням нашої країни. На основі аналізу етимології та сутності інновацій представлено їх трактування як процесу і результату створення й впровадження системних новоутворень, що відповідають сучасним викликам суспільства й ефективно впливають на модернізацію вищої освіти та її перспективний розвиток. Інноваційний вимір – є параметром, що характеризує властивості, особливості, певний стан вищої освіти в інноваційному контексті й представлений такими напрямками, як: концептуально-інноваційний, технологічно-інноваційний, комунікативно-інноваційний виміри.

Використані джерела:

1. Напрями інноваційного розвитку науки та освіти як об'єктів державної соціальної політики в Україні; Терещенко Н.В. кандидат соціологічних наук, доцент факультету управління персоналом, соціології та психології ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/36330/md_km_12.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Вакарчук І. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів: Тези доповіді Міністра освіти і науки України Івана Вакарчука/ Іван Вакарчук //Освіта. — 2009. — 24 червня — 1 липня. — С. 3
3. Кремень В. Філософія національної ідеї. Людина, Освіта. Соціум. К. : Грамота, 2007. 576 с.
4. Євтух М.Б. Забезпечення якості вищої освіти — важлива умова інноваційного розвитку держави і суспільства/ М.Б. Євтух, І.С. Волощук //Педагогіка і психологія. — 2008. — № 1. — С.70-74
5. Сластенин В. А. Педагогика: инновационная деятельность [Текст] / В. А. Сластенин, Л. С. Подымова. – М. : Наука. – 1997. – 223 с.
6. Топузов О. М. Освітнє партнерство в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія / О. М. Топузов. Київ : Інститут педагогіки. Педагогічна думка, 2021. 160 с

УДК 167/168:070.16

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІКИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФЕЙКОВИХ НОВИН

І.С. Дружкова

ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса

У класичній логіці умовне твердження має форму « $p \Rightarrow q$ ». Воно є хибним, якщо p «істинно», а q – «хибно», і істинно у всіх інших випадках, при

цьому зазвичай не береться до уваги зв'язок суджень між собою. Умовно неточне використання, підміна або навіть розрив причинно-наслідкових зв'язків при винесенні висновку в реальному житті приводить до такого феномену як фейкові новини.

І.Канта в «Критиці чистого розуму» вказував, що пізнання починається із споглядання: «Споглядання – є саме той спосіб, яким пізнання безпосередньо належить до них і якого як засобу прагне всяке мислення». Споглядання має місце, «тільки там дається предмет», але це можливо, якщо предмет, в нашому варіанті новина «впливає нашу душу»[1].

У пізнавальній картині світу сучасної людини споглядання займає значну роль. Новини осідають у пам'яті у вигляді яскравих образів. За допомогою чуттєвості предмети даються, «мисляться ж розумом»[1], з якого виникають поняття. Але до розумового пізнання більшість аудиторії не доходить. Перевірити інформацію, оперувати поняттями з низки причин потрібно далеко не всім. Час, мотивація та ресурс є у процесі сприйняття рушійними причинами. Будь-яке мислення прямо чи опосередковано має відношення до споглядання. Багато хто так і залишається на першому рівні пізнання, приймаючи фейкові новини як готову, завершену картину буття. Для фейкових новин важлива – іронія, викриття, підігрівання ситуації, прийняття ситуації, віра. Усі відтінки ставлення до «вигаданої», неточної, хибної, фіктивної, симуляційної події чи персонажа і створюють ситуацію актуальної дійсності.

Матеріальна імплікація не виконує своєї функції обґрунтування, але функцію дискурсивного впливу у засобах масової інформації фейкові новини виконують відмінно. У сучасному світі фейкові новини стають частиною іноді навіть офіційної політики деяких держав. Однак не варто плутати фейкові новини та ІПСО, про такі загрози для громадського суспільства щодо схильності до конспірологічного мислення та плекання відчуття безсилля, – пише Х.Боровкова [5]. Прийняття фейкових новин проходить кілька стадій: споглядання (сприйняття «картинки» демонстрації); сприйняття – фактор впливу часу та емоцій (супроводжувальна музика, фон); контекст – існуюча індуктивна база використовуватиметься ЗМІ у майбутньому: звернення до теми, повтор, продовження теми та «приручення» до неї глядача; формування нових понять на основі вигаданих причинно-наслідкових зв'язків (нові визначення та імена подій та лідерів). Так, сфабриковані знімки простий глядач не розрізнить, але людина зацікавлена знайде матеріал у джерелах, зіставить і зробить свій висновок.

У 1963 році Едмунд Геттієр у роботі «Чи є знанням справжня та обґрунтована думка?»[2] стверджував, що реципієнт може мати справжнє переконання, маючи в запасі тверді підстави, але не може мати знання в повному розумінні слова. Геттієр розглядав у прикладах показано ймовірність помилки за наявності обґрунтування, що думка може бути помилковим з урахуванням певного чинника випадковості. Приклади Геттієра показують, деякі визначення не містять достатніх умов для того, щоб висловлювання могло вважатися знанням.

Фейкові новини конструюють образ, що регулярно транслюється за допомогою медіа. Аудиторія часто сприймає новини як готовий висновок, не маючи часу самостійно встановити справжні причинно-наслідкові зв'язки тієї чи іншої події. Різницю між мотивованим судженням істинного сприйняття та порожнім судженням помилкового сприйняття визначають рушійні причини: час, мотивація та ресурс. Фейкові новини існували завжди, але працювали по-іншому. Раніше вони ґрунтувалися на свідченнях, як наприклад оповідання про єдинорогів у бестіаріях. З розвитком медіа потреба у свідоцтвах відпадає, бо цього стає замало, стає можливим фабрикувати новини, створювати їх, вигадувати. Так, маніпуляції суспільною свідомістю дали свого часу дієвий історичний привід для нав'язування РФ образу загрози «чеченського тероризму» для усього світу. Однак чи варто вважати, що реципієнт новин не в змозі перевірити достовірність новин через відсутність ресурсів.

Зовнішня сторона будь-якого явища виконує функцію зовнішнього нормування з боку традиції, культури та соціальних інститутів, виставляє напоказ предмети, явища, дозволяючи їх бачити. Процес пред'явлення знаків на цьому етапі пов'язаний з процесом міфологізації: можна пред'явити неіснуюче або пред'явити вибірково, прагнучи до контролю і маніпулювання враженнями реципієнта. У лекції «Злий демон образів» Ж. Бодрійяр[3] стверджує, що образ має власну іманентну логіку, імморальну логіку без глибини, по той бік добра і зла, по той бік істини та брехні. У разі прийняття новин існує негласна конвенція, що дозволяє приймати бажане за дійсне. Так реципієнт робить висновок з неточної причини, будучи переконаним, що причина правильна[4].

У цьому різниця адресанта та адресата. Адресат (автор новин) знає, що передумова неточна, а адресант (той, хто отримує новини, що сприймає), цього не знає. Реципієнт таким чином має інформацію, але не знання. Він робить помилковий висновок, що є бажаний результат роботи автора новин. Створити ілюзію знання, переконання. Існує інформаційний та семантичний контекст будь-якої теми, до якої включено медійні та владні структури. Зараз фейкові новини вже нічого не роблять побічно, все прямо. Вони прямо брешуть, створюють і поширюють вигадану чи хибну інформацію, маючи при цьому буквально легітимний дозвіл. Достатньо подивитись інформацію про вже знищені військами РФ БМП «Бредліз», яких не має навіть в Україні. Або для внутрішнього вживання в РФ розлого доводилось що трагедія у Бучі то фейк.

За чергової медійної контрреволюції відбувається зміна ідеологічних парадигм і термінології, що стає промовою пересічних людей. Наприклад, у сучасному медіапросторі РФ ключовим словом є слово "безпека". Оборона, протести, політичні рішення ухвалюються з метою національної безпеки будь-якої країни.

Фейкові новини як метод ідеологічного тиску систематично вносять дезінформацію, стаючи реальним осередком дій. Вони проявляються у різних формах: сатира, пародія, створення фіктивної події, незв'язаність заголовків

та змісту, вільна інтерпретація, звернення до цитат секретних джерел. Медіа працюють як у візуальному, так і вербальному режимі психологічного впливу на аудиторію. Розмежувальна лінія між «бачити» і «вважати, що бачиш» це різниця між мотивованим судженням істинного сприйняття і пустим судженням порожнього сприйняття. Звичайна людина виносить судження з урахуванням цілісного матеріалу. Порожнє сприйняття як порожні пікселі в сучасному медіапросторі превалює. Інформаційна мережа захоплює публіку за допомогою активних коротких сюжетів, репортажів, докладно розглядати які реципієнт немає часу чи необхідного ресурсу. Отже фейкові новини використовують заміну, розрив причинно-наслідкових зв'язків та умовно неточне винесення умовиводу. Будь-яке мислення прямо чи опосередковано має відношення до споглядання, але більшість аудиторії так і залишається на рівні анестезованого сприйняття, приймаючи фейкові новини як даність і завершену картину буття.

Список використаної літератури:

1. Кант І. Критика чистого розуму, К, 2000, 506с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Kant_Immanuel/Krytyka_chystoho_rozumu.pdf?PHPSESSID=dc1cevma3j3la34slcsahphp6
2. Gettier Ed. Is Justified True Belief Knowledge? Empirical Knowledge: Readings in Contemporary Epistemology. – London: Row-man & Littlefield Publishers Inc., 1986. pp. 231–233.
3. Бодрийяр Ж. Злой демон образов // Искусство кино. – 1992. – № 10. – С.64–70. <http://surl.li/ekwbx> (дата звернення: 14.03.2023)
4. Барт Ролан “Camera lucida. Нотування фотографії” К, 2022 176 с.
5. Боровкова Х. ІПСО — це серйозно: чому шкідливо безпідставно використовувати цей термін? <https://gwaramedia.com/ipso-chomu-shkidливо-bezpidstavno-vikoristovuvati-czej-termin/> (дата звернення: 14.03.2023).

УДК 330.341:620.2

Мак 15

ІНСТРУМЕНТИ ТА МЕТОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ВИКЛАДАЧАМИ КОМІСІЇ ТОВАРОЗНАВСТВА

Н.В. Макарова

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Головною метою освітньої діяльності є досягнення належного рівню організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг.

Досягти даної мети можна, забезпечивши високий рівень якості освіти. Запровадження внутрішньої системи забезпечення якості освіти – найактуа-

льніше питання стратегічного характеру для всіх освітян. Побудова внутрішньої системи забезпечення освіти – складна та змістовна робота, тому до неї необхідно залучати всіх учасників освітнього процесу.

Розкриваючи сутність внутрішньої системи забезпечення якості освіти, варто звернути увагу на співвідношення таких термінів як «якість освіти» та «якість освітньої діяльності». Закон України «Про освіту» визначає якість освіти як «відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг», а якість освітньої діяльності – як «рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг».

Отже, якість освіти розглядається у нерозривній єдності якості процесу і якості результату. Якість освітнього процесу є невід'ємною складовою якості освіти, яка залежить від якості освітнього середовища, включає якісні і кількісні характеристики освітнього процесу, якість професійної компетентності викладачів, якість організаційно-управлінської компетентності. Кожен заклад освіти має свої особливості – тип, рівень освіти, умови діяльності, фінансування, місцезнаходження, освітня програма тощо. Усі ці складові впливають на формування для кожного окремого закладу внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності і якості освіти.

В останні роки, в освітньому процесі відбувся різкий поворот від традиційної моделі навчання до сучасного формату дистанційної освіти. Такий екстрений перехід в умовах світової пандемії, а, зараз, і військового стану, має суттєву відмінність від правильно спланованого онлайн-навчання на основі масових відкритих онлайн-курсів. Освітні організації змушені працювати зі здобувачами освіти дистанційно та повинні усвідомлювати різницю в оцінці ефективності так званого "онлайн-навчання" із застосуванням дистанційних освітніх технологій.

Викладачі організовують навчальний процес за допомогою дистанційних технологій навчання на основі різних способів доставки електронного контенту та доступних інструментів комунікації здобувачів освіти та викладачів в електронному інформаційно-освітньому середовищі.

Різкий перехід на дистанційне навчання – міра вимушена та екстрена, не всі навчальні заклади були готові до цієї кардинальної розбудови навчального процесу, виходячи з об'єктивно різного рівня розвиненості інформаційної інфраструктури, забезпеченості дисциплін електронними освітніми ресурсами та готовності викладачів до використання цифрових платформ та сервісів в освітньому процесі.

За методичною рекомендацією МОН, навчальні заклади розробили прийнятні для їхнього рівня розвитку ІТ-інфраструктури, з урахуванням доступних зовнішніх ресурсів, сценарії реалізації дистанційного навчання та вимоги до форматів навчального процесу. Саме тому, у кожного коледжу та

вишу виник свій набір інструментів та сценаріїв для організації навчання в онлайн-середовищі.

Одна з важливих проблем в методиці викладання товарознавчих дисциплін – проблема використання наочних посібників. Для сприйняття інформації і запам'ятовування матеріалу слід включати в пізнавальний процес декілька органів чуття, адже дослідження показують, що за допомогою зору людина сприймає 83% інформації, слуху – 11%, запаху – 3,5 %, дотику – 1,5%.

Необхідність активного застосування наочних засобів викликано наступними вимогами:

- по-перше, на підставі живого спостерігання формуються чуттєві образи і поняття;

- по-друге, забезпечується зв'язок абстрактних положень з життям. Вивчення навчального матеріалу економічного спрямування здійснюється шляхом сходження від конкретних образів до абстрактного мислення, і поступовим рухом думки від абстрактного до конкретного;

- по-третє, у студентів активізуються розумові процеси. Поєднання живого слова з образами емоційно впливає на студентів, залучає до обговорюваного питання, що сприяє ґрунтовному запам'ятовуванню.

Наочне навчання – це навчання на конкретних образах. При вивченні товарознавства використовуються різні засоби наочності. Науковці класифікують наочність на внутрішню і зовнішню. Внутрішня наочність припускає використання образів, що склалися у свідомості асоціацій, логічних зв'язків для створення нових образів, зовнішня – це комплекс природних і спеціально створених засобів навчання. У свою чергу засоби зовнішньої наочності діляться на натуральні, словесно-образні і образотворчі. Натуральні засоби є предметами, виробами, які використовуються в природньому виді, тобто проведення лабораторних робіт з натуральними зразками товарів сприяє не лише придбання умінь і навичок проводити аналіз якості товарів, а і сприяє детальному знайомству з асортиментом, і споживними властивостями товарів, які вивчаються.

При вивченні товарознавчих дисциплін широко використовується образотворча наочність. Образотворча наочність означає застосування штучно створених засобів навчання. Використання засобів наочності в курсу товарознавчих дисциплін сприяє втілюваною в практику навчання таких принципів дидактики як науковості, доступності і міцності засвоєння знань. Засоби наочності виконують певні функції в навчальному процесі і, передусім, пізнавальну. Наочність може виступати як джерело навчальної проблеми, спосіб уявлення результату, засіб систематизації знання. При вивченні товарознавства відбувається з'єднання абстрактного мислення з конкретними образами.

Особливістю наочних методів та засобів навчання є те, що вони обов'язково припускають в тій чи іншій мірі поєднання їх із словесними методами. Тісний взаємозв'язок слова і наочності витікає із того, що діалектич-

ний шлях пізнання об'єктивної реальності припускає застосування в єдності живого споглядання, абстрактного мислення і практики.

На сьогодні, важливим є використання сучасних методів викладання за допомогою ІТ-технологій, які мають свої переваги: зображення з'являється тоді, коли це необхідно; має місце відповідність між словом і наочним зображенням; інформація не займає багато місця при зберіганні. Все це дає змогу якісного опрацювання матеріалу та в достатній мірі його засвоєння здобувачами.

Таким чином, засоби наочності корисні, тому що вони забезпечують точність сприйняття, образність і глибину розуміння навчальної дисципліни.

Для викладання фахових товарознавчих дисциплін у ЗПФО потрібно використання сучасних, творчих, цілеспрямованих, інтерактивних індивідуальних методик навчання, зокрема, при проведенні практичних і лабораторних робіт, виконанні завдань виробничих практик, індивідуальних тематик виконання курсових; при проведенні ідентифікації, експертизи, виявленні фальсифікації товарів, проведенні досліджень споживних та утилітарних властивостей товарів; при відпрацюванні навичок та вмінь з комерційної і підприємницької діяльності тощо.

Сучасні форми і методи удосконалюються з метою активізації здобувачів освіти до самостійної творчої роботи, розвитку їх фахового інноваційного мислення, творчого використання наданих знань, умінь і практичних навичок. Розробляються нові методи викладання навчальних дисциплін з використанням сучасних засобів ІТ-технологій; методи залучення студентів до науково-дослідних робіт, стимулювання їх до написання наукових статей, виступів на семінарах, науково-практичних конференціях, круглих столах, до участі в олімпіадах, конкурсах; створюються положення з метою діагностування якості освітніх послуг та критерії оцінювання знань студентів.

Отже, для забезпечення якості освіти викладачі комісії товарознавства знаходять, вивчають та втілюють у свою професійну діяльність максимально ефективні інтернет-платформи та ІТ-засоби. Викладачі та здобувачі освіти повинні мати комунікації та розуміння взаємодії їх спільної діяльності для отримання високих результатів та досягнення загальної мети.

УДК 37:378:004.7

ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Д.А. Федоркан

**ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та
інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса**

Вступ. За останні роки всі заклади освіти перейшли на дистанційне навчання через світову пандемію, також у цьому напрямі з кожним днем набирає швидкий темп розвитку.

Постанова проблеми. Через повномасштабне російське вторгнення більшість людей зазнало проблем з комунікацією та можливістю повноцінно надавати освітні послуги. Через масові відключення світла викладачам та студентам потрібно було адаптуватися працювати із різних електронних засобів (ноутбуки, смартфони, планшети) і для покращення проведення надання інформації завжди ведеться пошук програм для взаємодії із слухачами та доповідачем.

Мета виступу. Використання інтерактивних цифрових дошок у проведенні лекцій, презентацій та покращення пояснення матеріалу для студентів.

Виклад основного матеріалу. За останні роки студенти, які розпочали своє навчання з 2019 року зазнали багато труднощів, щодо різкого змінення та адаптування під дистанційне навчання. Але у 2022 року через повномасштабне вторгнення психологічний-емоційний стан людей змінився, що також впливає на студентів. Через дистанційне навчання зацікавленість студентів, рухається на зниження. Тому було адаптовано використання цифрових дошок, які збільшують можливість для поглибленого пояснення інформації. Цифрові дошки - це інтерактивні пристрої, що дозволяють доповідачу та слухачам працювати з інформацією, яка відображається на екрані, використовуючи різні інтерактивні інструменти, такі як маркери, ручки, гумки, текстові поля та інші. Ці пристрої дозволяють створювати інтерактивні лекції, використовуючи різноманітні мультимедійні ресурси, зокрема відео та аудіо матеріали, діаграми, графіки та зображення. Але через брак електроенергії не всі програмні додатки можуть використовуватися на всіх видах пристроїв. Серед практичного використання програмними застосунками цифрових дошок, було виявлення декілька головних вимог:

- Програмний застосунок повинен мати можливість запуску на будь-якому смартфоні, планшеті та комп'ютері;
- бути безкоштовним при використанні;
- мати всі безкоштовні функції для роботи із слухачами.

Використання програми, яка працює на різних платформах дуже допомагає навіть студентам, для покращення комунікації та виконання завдань на автономних пристроях (телефонах, планшетах, ноутбуках). Програми, які функціонують з різними типами гаджетів дуже допомагає при надаванні інформації при умовах, коли є Інтернет з'єднання.

Асортимент програм для використання в безкоштовному доступі доволі багатий, але головне приділяти уваги щодо критеріїв, які вимагає до програми:

- математичні фігури, формули, функції;
- схеми, таблиці, малюнки, відео, презентації;
- можливість виводити інформацію у розширеннях PDF, JPEG;
- офлайн доступ для розроблення інформаційної частини перед доповіддю лекцією.

Під час тривалого вимкнення світла можливість використання автономних пристроїв таких, як телефони, планшети стали доволі популярною частиною практичного використання. А програмні застосунки спрощують створення інформаційної комунікації між студентами та викладачами.

Висновок. Для збільшення продуктивної роботи із студентами і не тільки. Було практично перевірено та запропоновано використовувати програмні застосунки цифрової дошки на портативних пристроях. За час практичного використання різних програмних додатків, було проаналізовано критерії, які слід враховувати для використання, що вплинуть на продуктивність та покращення якості надання інформації.

УДК 378.14.014.13

ВЗАЄМОУЗГОДЖЕНИЙ РОЗВИТОК СИСТЕМИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

К.Є. Фріауф, Д.І. Колесниченко

ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса

В умовах сучасного розвитку суспільства освіта стала однією з найбільших сфер людської діяльності. Помітно підвищилася її соціально-економічна значущість: від направлення і ефективності освіти сьогодні багато в чому залежать перспективи розвитку громадян. Освіта - основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Вона є визначним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства та окремої особистості. За роки незалежності на основі Конституції України визначено пріоритети розвитку освіти, створено відповідну правову базу. Освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал суспільства.

Освіта в світі, особливо вища, розглядається як головний, провідний фактор соціального і економічного прогресу. Причина такої уваги полягає в розумінні того, що найважливішою цінністю і основним капіталом сучасного суспільства є людина, здатна до пошуку і освоєння нових знань і прийняття нестандартних рішень.

Варто зауважити, що практично всі розвинені країни проводили реформи національних систем освіти, використовуючи значні фінансові ресурси в рамках державної політики, бо держави стали усвідомлювати, що рівень вищої освіти в країні визначає її майбутній розвиток. У напрямку цієї політики вирішувалися питання, пов'язані з ростом контингенту студентів і числа закладів освіти, якістю знань, новими функціями вищої школи, кількісним зростанням інформації і поширенням нових інформаційних технологій і т.д.

В Україні перші кроки по реформуванню системи освіти вже закладені. Нагальною проблемою системи освіти нашої країни є відсутність єдності

у викладанні дисциплін та в деяких аспектах їх нераціональний розподіл: відокремлене викладання економічних, технічних, екологічних та соціальних дисциплін не дають змогу слухачам опанувати в повному обсязі свою спеціальність. Проблеми освіти, які мають бути вирішені для нормалізації системи освіти: занепад матеріально-технічної бази, старіння педагогічних кадрів, зниження якості навчальної літератури та критичний брак передових технологій в освітньому секторі, неефективна, надмірно централізована, застаріла система управління і фінансування.

Структурованість та глобальність мислення, здатність до аналізу різних інформаційних потоків одночасно, готовність до нестандартного вирішення проблем - це найважливіші характеристики спеціаліста, якого повинні випускати ВНЗ України. Випускники закладів освіти нашої держави володіють глибиною знань, але в практичній діяльності не виявляють гнучкості, маневреності, варіативності рішень.

Але в сучасних умовах адаптації до ринкових відносин і жорсткої конкуренції в сфері освітніх послуг перед ВНЗ стоїть важлива задача випуску різносторонньо розвинених фахівців, якість підготовки яких задовольняло б споживачів на ринку праці. Для формування інженерного мислення майбутнього затребуваного фахівця необхідні навички комбінування різних образів та моделей на основі якогось вихідного поняття. Саме тому в нових умовах розвитку міжнародної освіти питання про посилення інтеграції дисциплін у всіх спеціальностях набуває особливої актуальності.

У галузі екології та туристичного бізнесу, наприклад існує безліч взаємопов'язаних дисциплін, викладання яких повинно бути інтегрованим та взаємоузгодженим: топографія, геодезія та математична обробка геодезичних вимірів; картографія, цифрові плани та карти, інформатика; кадастри природних ресурсів; планування територій та містобудівний кадастр тощо. Окремі заклади освіти в межах своїх компетенцій намагаються максимально наблизити викладання відповідних дисциплін до взаємопов'язаного, структурно логічного та послідовного рівня. Але найефективнішим шляхом вирішення даної проблеми є закріплення відповідних вимог на законодавчому рівні з розробкою алгоритму поетапної інтеграції.

Отже, на даному етапі розвитку української освіти нагальним питанням державного рівня є забезпечення інтегрованого міждисциплінарного підходу до викладання дисциплін різного спрямування. Міждисциплінарний підхід слід розуміти як спосіб взаємодії між науками, коли пізнання досягається лише при поєднанні зусиль окремих наук. Такий підхід відображає інтегративні тенденції в розвитку науки, коли згладжуються протиріччя в опануванні ідей, методів і прийомів дослідження між науками та відбувається комплексне використання у професійній діяльності теорії і практики, отриманих на основі вивчених дисциплін. Вивчення з його допомогою об'єктів соціально-економічної природи дає можливість отримати нове знання. На основі вищесказаного, можемо зробити висновок, що на сьогодні міждисциплінарність сприятиме розвитку у здобувачів освіти швидкої і адекватної реакції на

нові технології, нові виклики світових ринків, зберігаючи баланс мінливості та стабільності.

Література

1. Теоретичні основи педагогіки: підруч. для студ. / О. Вишневський [и др.]; ред. О. Вишневський ; Дрогобицький держ. педагогічний ун-т ім. Івана Франка. Кафедра педагогіки. - Дрогобич : Вид. фірма "Відродження": Поліграфічна фірма "Коло", 2001. - 268 с.

2. Теорія і практика формування національної свідомості дітей та молоді Галичини (друга половина XIX ст. - 1939 р.): автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Чепіль Марія МIRONІВНА ; Харківський держ. педагогічний ун-т ім. Г.С. Сковороди. - Х., 2001. - 44 с.

3. Європейський спільний освітній простір та освітні перетворення в Польщі й Україні 1989-2006: перспективи і проблеми / ред. М. Чепіль, Р. Куха. - Дрогобич : Редакційно-видавнич. відділ ДДПУ ім. Івана Франка; Люблін: [б.в.], 2007. - 498 с.

Джерела

<https://history-teacher.com/>

<http://um.co.ua/>

УДК 371.123:005

ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛЕЙ STEM-ОСВІТИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ-ЕКОНОМІСТІВ

О.С. Хачатурян

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Використання концепції STEM в освітньому процесі, як інноваційного підходу у сфері освіти, являє собою предмет непересічного інтересу, як дослідників, так і практикуючих викладачів навчальних закладів. Швидка еволюція технологій веде до того, що невдовзі найбільш поширеними та багатообіцяючими спеціалістами в світі будуть програмісти, ІТ-спеціалісти, інженери, професіонали в галузі високих технологій і т.п.

У майбутньому з'являться професії, пов'язані з високими технологіями та природознавчими науками. STEM-освіта дає можливість викладачу удосконалювати студентів одразу в декількох предметних сферах – інформації, фізиці, технології, інженерії, мистецтві та математиці. Це обґрунтовує необхідність впровадження в систему підготовки майбутніх фахівців концепції STEM-освіти, яка продовжує реалізацію ідей STEM. Вагомість і необхідність STEM підходів в освітньому процесі викликана переходом суспільства в цифровий вік.

STEM-освіта являє собою низку або послідовність курсів чи платформ навчання, яка готує студентів до успішного працевлаштування в майбутньо-

му, що вимагає різноманітних і більш технічно проблематичного досвіду, особливо із використанням знань математики та наукових понять. У STEM-освіті стрімко удосконалюється креативний напрям, який містить творчі та художні дисципліни.

Важливим аспектом є використання концепції STEM в освітньому процесі з підготовки фахівців з економіки, відповідно до новітніх вимог ринку праці, науково-методичних основ засвоєння професійних компетентностей здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Економіка» та створення на цій основі моделі професійної підготовки фахівців-економістів. Аналіз професійної економічної галузі та побажань потенційних роботодавців до фахівців-економістів дозволив сформулювати такі шляхи вирішення проблем економічної освіти:

- розвинення здібностей до критичного та креативного мислення,
- прийняття рішень з урахуванням етичних норм,
- визначення та вирішення проблем,
- вміння вести переписку в діловому стилі,
- вміння визначати пріоритети,
- формування здібностей щодо ведення переговорів,
- знання методів аналізу ринку та створення нових продуктів,
- піднесення бізнесу та впровадження бізнес-планів.

Це дає можливість створити модель професійної підготовки фахівців-економістів на основі компетентнісного підходу, котрий містить цільову, методологічну, змістовну та продуктивну складові та розкрити механізм поетапного розвитку пізнавально-навчальної діяльності студентів спеціальності «Економіка». Використовуючи механізм покрокового піднесення пізнавально-навчальної діяльності студентів спеціальності «Економіка» створюється основа знань, котра містить наслідки розгляду змісту професійної діяльності й економічного інструментарію.

Дослідження та розгляд потреб новітнього ринку праці до економістів стверджує, що володіння інформаційними технологіями та іноземними мовами є цінними, проте для збільшення можливості працевлаштування випускників закладів вищої освіти слід опанувати майстерністю й у інших напрямках, таких як аналіз ринку, планування економічної діяльності, планування та здійснення комплексної економічної стратегії та проектного управління брендом компанії. Тому університети повинні бути не тільки на передньому краї розвитку науки, але й зважати на запити ринку праці до професійної підготовки спеціалістів за економічним напрямом.

Більше того, вкрай необхідно урахувувати в процесі розробки освітніх програм спеціальності відповідність їх змісту і побудови існуючим запитам роботодавців на новітньому ринку праці. Для ефективного застосування моделі професійної підготовки фахівців-економістів використовується чотири групи ресурсного забезпечення:

- кадрова – науково-педагогічні викладачі;

- матеріально-технічна – сучасні навчальні аудиторії, комп'ютерні класи, науково-навчальні лабораторії, методичні кабінети;
- інформаційна – містить доступ до онлайн-бібліотеки навчального закладу та електронної бази бібліотечних ресурсів світу;
- навчально-методична – містить робочі програми навчальних дисциплін, практик, посібники, навчальні та навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні матеріали для проведення атестацій здобувачів, методичні рекомендації до виконання курсових і дипломних робіт, лабораторних, практичних занять і семінарів та самостійної роботи студентів.

Таким чином, новітня модель професійної підготовки фахівців-економістів має базуватися на низці компетентностей і вимог ринку праці та забезпечити майбутніх спеціалістів знаннями й навичками, котрі стануть їм у нагоді при здійсненні ефективної професійної діяльності та якісних трансформацій в економіці України. Першочерговими завданнями подальших досліджень у сфері STEM-освіти є аналіз процесу розбудови та динаміки розвитку STEM-освіти, виявлення проблем і прогнозування подальших тенденцій ефективного розвитку та впровадження напрямів STEM-освіти. Щодо впровадження моделей STEM-освіти в навчальний процес підготовки фахівців-економістів, то перспективами наступних наукових розроблювань можна уважати створення навчальних і робочих програм інтегрованих дисциплін із використанням STEM-моделей.

УДК 378.014.6:005.6:004

ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В.М. Ролінська

**ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та
інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса**

У педагогічному процесі вищої школи застосовуються різні форми організації навчання, виховання та розвитку студентів.

Специфіка підготовки фахівців ще полягає і у необхідності поєднання теоретичної та практичної складових навчання. Підготовка фахівців у вищих навчальних закладах здійснюється за традиційною системою — лекційні та семінарські заняття, практичні та лабораторні роботи, самостійна робота, індивідуальні завдання.

Необхідно також більше приділяти увагу **системі вимог у навчанні**, які висувуються до випускника вищих навчальних закладів:

- 1) морально-етична (засвоєння гуманістичних принципів моралі, уміння ними керуватися на практиці);
- 2) професійна (знання базових основ своєї майбутньої професії, уміння користуватися інструментарієм професійної діяльності і бути активним);

3) психологічна (знання психічного складу особи, уміння користуватися психодіагностикою у ході вирішення різних проблем);

4) естетична (виражається в службовому етикеті, мові спілкування, зовнішньому вигляді, естетичному вигляді оформлюваних робочих документів та ін.).

З урахуванням великих обсягів інформації та швидкоплинних змін у науці і суспільстві слід врахувати різні варіанти викладання предметів. Наприклад, можна застосовувати різні види лекцій:

1. Традиційний метод: вступна, ознайомча, настановча, інструктивна, інформаційна, оглядова, заключна лекція.

2. Інтерактивний метод: лекція з використанням візуального супроводження, лекція з використанням опорного конспекту, проблемна лекція, дуальна лекція, лекція-консультація, лекція-конференція, інтерактивна лекція.

Велике значення в наш час набуває **інтерактивне навчання** – це співнавчання, взаємонавчання, навчання, занурене у спілкування, діалогове навчання, де і студент, і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, які розуміють, що вони роблять, рефлексують із приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють.

Пізнавальна інформація може бути викладена не тільки викладачем, а й самими студентами, яких для цього треба відповідно підготувати.

Актуалізація попередніх знань і способів дій є важливим етапом заняття, під час якого мають розв'язуватися такі основні педагогічні завдання:

- активізація пізнавальної діяльності студентів;
- психологічне налаштування на роботу;
- формування установки на співробітництво;
- мотивація навчальної діяльності.

У наш час дуже велике значення має **використання інформаційних технологій** і їх роль в майбутньому буде тільки збільшуватись. Студенти працюють з електронними версіями різних занять: лекцій, семінарів, самостійної роботи, практичних і лабораторних занять.

Окрім зазначеного, для підвищення якості викладання і покращення засвоєння матеріала можна застосовувати і інші **методи активного опрацювання навчального матеріалу**. А саме:

- **Ключові положення** – попросіть студентів взяти на заняття фломастери. Після 10-15 хв. ваших занять дайте їм завдання переглянути свої записи і підкреслити ключові положення.

- **Розмова під час прогулянки** (Ток-Вок — від англ. Talk-Walk) – дайте учасникам проблему (питання) для вирішення. Запропонуйте їм обговорити це питання в парах, прогулюючись по аудиторії.

- **Подумайте-поділіться у парах** – задайте питання, яке вимагає аналізу, оцінювання або синтезу. Попросіть студентів подумати індивідуально та записати свої відповіді (1-2 хвилини). Потім у парах вони обмінюються своїми ідеями.

- **Поверніться до свого сусіда і...** – викладач дає цю вказівку і продовжує: «визначте ключові положення останніх хвилин», або «обговоріть почуту інформацію», або «пригадайте приклади з практики до інформації, яку я презентував», або «вирішіть, які ідеї найкраще підходять вам і чому».

На завершальному етапі проведення заняття, доцільно використання такого виду роботи, як **відповіді на запитання**, допомагає проконтролювати рівень засвоєння матеріалу.

На відміну від традиційного, інтерактивне заняття зводить до мінімуму монолог викладача, а надає перевагу діалогу лектора і студента, під час якого студенти поступово набувають необхідних знань. Інтерактивне заняття має не суто інформаційний характер, а здебільшого проблемний і пошуковий.

Інтерактивне заняття повинно бути побудовано на основі комплексного застосування найбільш доцільних у кожному конкретному випадку **інноваційних технологій**. Серед них перевагу мають комп'ютерні технології, зокрема, гіпертекстові, навчальні модулі, ділові ігри, технології „кейс-стаді“, „урок-шоп“, тренінги, презентації. Від професіоналізму викладача залежить ефективність пристосування обраної технології або її елементів до певного етапу завдання.

Ефективність засвоєння курсу значно підвищується за рахунок впровадження **мультимедійних технологій**. Заняття на основі мультимедійних технологій має визначальні риси:

- Інтенсифікація навчання. Використання інформаційної комп'ютерної технології не тільки дозволяє збільшити обсяг навчального матеріалу, урізноманітнює його структуру, знаходить нові форми його подання, скорочує час щодо наведення великого масиву інформації.

- Активізація навчання. Головна рушійна сила – це самостійне здобуття знань студентами під керівництвом викладача.

- Технологічність навчання. Здійснюється не тільки досягнення високої наочності заняття, але створюється принципово нове і своєрідне науково-дослідницьке середовище, яке сприяє розвитку творчих індивідуальних і колективних здібностей студентів, формуються навички ефективного спілкування, спрямованого на досягнення позитивного результату.

Для реалізації даного методу ведення заняття на першому етапі необхідно укомплектування аудиторії необхідними технічними засобами: комп'ютером; мультимедійним проектором; інтерактивною дошкою (типу SMART Board).

Окрім того, така методика навчання потребує серйозної розробки принципово нових навчально-методичних матеріалів:

- мультимедійного підручника;
- електронного конспекту лекцій;
- презентаційної версії курсу в форматі Power Point.

Сучасна освіта не можлива також без **електронних підручників**, електронних НМК (навчально-методичного комплексу).

Такий підхід до планування та організації й проведення занять дозволяє не лише ефективно реалізувати навчальні плани та оптимізувати управління навчальним процесом, а й забезпечувати якісну підготовку фахівців.

Кожний навчальний заклад та його керівництво докладає максимум зусиль для того, щоб покращити організацію освітнього процесу, поліпшити умови праці і навчання, зробити все можливе, щоб викладачі і студенти почували себе безпечно і комфортно. І кожна людина, що приймає участь в освітньому процесі, може внести свій вклад, використовуючи свій професіоналізм, відповідальне ставлення до своїх обов'язків, бажання принести найбільшу користь своєю працею.

Використана література:

1. Інновації як фактор модернізації та підвищення якості вищої освіти / Укл. Н.В. Артикуца, О.М. Ключенок, Т.О. Ліщук ; НаУКМА. – К. : Стилос. 2006. – 630 с.
2. Мезенцова Н.В. Роль практичної складової у підготовці юристів у непрофільних вищих навчальних закладах / Н.В. Мезенцова // Правове регулювання економіки. – 2013. – № 13. – С. 192-195.
3. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – С. 58-75, 116-118.
4. Освітні технології : Навч.-метод. посіб./ О.М. Пехота, А.З. Кіктенко О.М. Любарська та ін. ; За ред. О.М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2004. – 225 с.
5. Програма та методичні рекомендації до лекційних та семінарських занять з курсу «Історія України» для студентів усіх спеціальностей / уклад. В.В. Кабачек, С.І. Мешковая, Я.В. Мотенко та ін. / за ред. В.І. Ніколаєнка. – Х. : НТУ «ХП», 2011. – 150 с.

УДК 378.014.6:005.6

ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Т.Ю. Ракул

**ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та
інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса**

У сучасному світі зростає значення вищої освіти як важливого фактора успіху і конкурентоспроможності країн. З іншого боку, вища освіта стикається зі складними викликами і проблемами, такими як нестача фінансування, нерівномірний рівень якості освіти, нестача підготовки викладачів до викладання в електронному форматі та застосування інноваційних методів навчання та оцінювання, неадекватність програм навчання потребам ринку праці тощо.

Отже, проблема полягає в тому, що необхідно знайти інноваційні шляхи розвитку вищої освіти та забезпечення її якості з метою підвищення її ефективності та конкурентоспроможності. Для цього необхідно вирішити ряд завдань, таких як покращення якості освіти, розвиток нових програм навчання, забезпечення використання інноваційних технологій в навчальному процесі, підвищення рівня підготовки викладачів, розробка механізмів оцінювання та моніторингу якості освіти, залучення додаткових фінансових ресурсів для розвитку вищої освіти тощо.

Основна мета полягає у дослідженні та аналізі новітніх підходів, методів та технологій, які можуть бути використані для покращення рівня якості вищої освіти, а також забезпечити підготовку висококваліфікованих кадрів, які відповідають вимогам сучасного ринку праці.

Вища освіта є важливою складовою сучасного суспільства, оскільки вона забезпечує необхідні знання та навички для розвитку економіки, науки та технологій, а також сприяє зміцненню культурних зв'язків. Проте, з огляду на постійно зростаючі вимоги до якості освіти та потреби у розвитку нових підходів до навчання, а також постійна зміна потреб ринку праці, вимагають інноваційних шляхів розвитку вищої освіти.

Один з інноваційних шляхів розвитку вищої освіти полягає в застосуванні технологій e-learning та blended learning. E-learning - це процес навчання, який забезпечується за допомогою електронних пристроїв та інтернету. Blended learning, або змішане навчання, поєднує в собі традиційне навчання та елементи e-learning. Ці підходи дозволяють студентам здобувати знання та навички у будь-який зручний для них час та місце, що дозволяє їм більш ефективно організувати свій час та ресурси.

Ще одним інноваційним методом розвитку вищої освіти є застосування гейміфікації. Це процес перетворення навчання на гру, що забезпечує взаємодію студентів з навчальним матеріалом та збільшення мотивації до навчання. Графічні елементи, рейтингові таблиці та винагороди можуть зробити навчальний процес більш привабливим та цікавим для студентів.

Зважаючи на те, що сучасні студенти мають різні потреби та стилі навчання, інноваційні методики, такі як e-learning, blended learning та гейміфікація можуть забезпечити більш гнучкий та ефективний підхід до вищої освіти. Проте, для досягнення максимального ефекту від застосування цих методів, необхідно забезпечити якість навчальних матеріалів та ресурсів, а також підготовку викладачів до використання цих новітніх технологій.

Ще одним інноваційним методом забезпечення якості вищої освіти є використання аутсорсингу. Це процес передачі певної частини діяльності виконавцям з зовнішніх компаній або фахівцям, які працюють на незалежній основі. Використання аутсорсингу у вищій освіті може дозволити зменшити витрати та забезпечити високий рівень якості навчання та розробки навчальних програм.

Крім того, інноваційні шляхи розвитку вищої освіти можуть включати розвиток нових форм підтримки студентів, таких як менторинг, коучинг та

індивідуальне навчання, що дозволяє студентам отримувати більш персоналізований підхід до навчання та більш ефективно розвивати свої навички.

Усі ці інноваційні шляхи розвитку вищої освіти допомагають покращити її якість та підвищити рівень підготовки фахівців. Важливо, щоб ці шляхи були впроваджені на різних рівнях вищої освіти, від навчальних закладів до національних та міжнародних програм та ініціатив. Тільки тоді вони зможуть вплинути на розвиток вищої освіти в цілому і забезпечити підвищення конкурентоспроможності нації та розвиток суспільства в цілому.

Забезпечення якості вищої освіти - це процес визначення, забезпечення та контролю якості освіти, що надається вищими навчальними закладами. Це може включати оцінку якості навчальних програм, підготовку викладачів та керівників навчальних закладів, оцінку рівня знань та навичок студентів, а також забезпечення якості наукової діяльності. З метою забезпечення якості вищої освіти створюються різноманітні програми та ініціативи, такі як акредитація, сертифікація та різні системи оцінювання якості.

Для забезпечення якості вищої освіти важливо визначити конкретні цілі та стандарти, які мають бути досягнуті, а також визначити відповідальних за їх досягнення. Для цього можуть використовуватися різноманітні інструменти, такі як зовнішні оцінювання, анкетування студентів та випускників, оцінка діяльності викладачів та науковців, аудит та інші методи. Також важливо забезпечити відкритість та прозорість процесів, залучення студентів та випускників до прийняття рішень та постійний моніторинг результатів навчального процесу. Крім того, розвиток інформаційних технологій дозволяє забезпечити ефективне збирання та аналіз даних про якість навчання, забезпечити швидкий та точний обмін інформацією між різними учасниками навчального процесу.

Забезпечення якості вищої освіти є складним та багатоаспектним процесом, який потребує постійного вдосконалення та використання інноваційних підходів.

На підставі досліджень та аналізу інформації про інноваційні шляхи розвитку та забезпечення якості вищої освіти можна зробити наступні висновки:

- інноваційні технології та підходи до навчання можуть покращити якість вищої освіти і забезпечити студентів необхідними навичками та знаннями для ефективної роботи у сучасному світі;
- важливими елементами інноваційних підходів до вищої освіти є персоналізоване навчання, проектна робота, співпраця з промисловими партнерами та використання новітніх технологій;
- необхідно забезпечити належний рівень фінансування вищої освіти, щоб забезпечити інноваційні проекти та технології, які потрібні для покращення якості навчання та досліджень;
- для ефективної реалізації інновацій вищої освіти необхідно впроваджувати системи забезпечення якості та відстеження результатів, щоб забез-

печити, що навчальні програми та підходи відповідають вимогам ринку праці та потребам суспільства;

- успіх інноваційних шляхів розвитку та забезпечення якості вищої освіти залежить від ефективного партнерства між вищими навчальними закладами, державними та приватними організаціями, які можуть надавати необхідну підтримку та ресурси для реалізації інноваційних проектів.

Список літератури:

1. "Інноваційні технології в освіті: проблеми і перспективи розвитку" / Під ред. І.А. Зязюна. - Київ: Видавничий дім "Слово", 2017.
2. Мар'єнко О.І. Забезпечення якості вищої освіти в Україні: стан, проблеми, перспективи: монографія. - К.: КНЕУ, 2018.
3. "Освітні інновації в Україні: досвід та перспективи розвитку" / За ред. І.М. Беха. - Київ: Наукова думка, 2018.
4. "Якість вищої освіти в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення" / За ред. В.П. Туровця. - Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017.
5. Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (20–21 квітня 2021 року, м. Суми). Суми: Вид-во Сум ДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. 304 с. – Режим доступу: https://jmm.sspu.edu.ua/images/2021/konf_InDevHEd_21/Conference_Proceedings_InDevHEd_2021_b244a.pdf

УДК 378.4.016-044.337:663.4-027.512

АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ТЕХНОЛОГІВ-ПИВОВАРІВ

І.В. Мельник, А.В. Єгорова, А.В. Борта

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Освітньо-кваліфікаційні вимоги до фахівця пивоварного виробництва з вищою освітою передбачають високий рівень підготовки до успішної реалізації своєї основної задачі – творця науково-технічного прогресу в тих сферах життя суспільства, з якими пов'язана професійна і соціальна діяльність.

Інженер-технолог пивоварного виробництва повинен не тільки глибоко знати технологію переробки солоду і виготовлення з нього всіх типів пива, але й досконально володіти теорією і практикою органолептичного аналізу, сучасними методами біохімічного, мікробіологічного і фізико-хімічного дослідження продукції пивоваріння, методами статистичної обробки значень показників якості основної сировини і додаткових матеріалів для виробництва пива. По результатах якості пива, яке здійснюється за допомогою основних методів визначення показників його складу, оцінюється робота спеціалістів і всього підприємства, вносяться поправки в технологічні процеси.

Важливим компонентом в підготовці технологів до професійної діяльності є посилення практичної направленості навчання, насамперед, використання сучасних методів визначення показників якості продукції і напівфабрикатів при проведенні лабораторних робіт, впровадження інноваційних технологій виробництва пива при організації науково-дослідної роботи, а також проведення виробничої і технологічної практик на пиво-безалкогольних підприємствах з сучасним обладнанням із застосуванням вискоєфективних технологічних прийомів, режимів переробки солоду і отримання матеріалів, умов і способів їх обробки, а також збереження і стабілізації пива. В сучасних умовах інженеру-технологу пивоварного виробництва необхідні знання міжнародних правил маркетингу, кодексу технологічних прийомів пивовара у рамках Європейського співробітництва, комп'ютеризації технологічних і економічних розрахунків при виробництві і реалізації пива.

Але для удосконалення існуючих і розробки нових технологій пивоваріння висококваліфікованому пивовару потрібні по-перше знання класичної технології пива з особливостями технологій України.

Освітньо-професійна програма крім гуманітарної і соціально-економічної підготовки бакалаврів, які забезпечують певний освітній рівень, передбачає природничо-наукову, головна задача якої – забезпечити практичну і професійну підготовку спеціаліста.

В ОПП «Технології продуктів бродіння, напоїв і виноробства» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 181 «Харчові технології» галузі знань 18 «Виробництво та технології» до обов'язкових освітніх компонент професійної підготовки пивоварів окрім ТСПтаБН, ТОХТ, Стандартизації, метрології та сертифікації, КР і КП зі спеціальності, КЯБтаЕГ, НДР, які викладаються на випусковій кафедрі Технології вина та сенсорного аналізу, виносяться Мікробіологія галузі (Кафедра біохімії, мікробіології та фізіології харчування) та Технологія зберігання зерна в загальному курсі Технології харчових виробництв (Кафедра технології зерна і комбікормів).

Завданням мікробіологічного моніторингу є контроль за діяльністю дріжджів, своєчасне виявлення мікроорганізмів, які викликають хвороби пива, знижують стабільність при зберіганні, псують сировину та можуть викликати харчові захворювання. Мікробіологічний контроль головної та допоміжної сировини, дослідження фізіологічних властивостей дріжджів, їх бродильної активності, загального мікробного числа МАФАНМ, санітарно показових мікроорганізмів БГКП, виявлення плісневих грибів, можливих продуцентів мікотоксинів – це далеко не повний перелік мікробіологічних досліджень, якими оволодівають бакалаври спеціальності 181 «Харчові технології». Дисципліна «Мікробіологія галузі» – це вже другий етап вивчення мікробіології студентами після «Технічної мікробіології».

Лабораторні роботи у кількості 34+28 години проводяться в умовах сертифікованої мікробіологічної лабораторії. Студенти забезпечені підручниками, навчальними посібниками та методичними вказівками.

Відомо, що на якість пива впливає використання якісної зернової сировини. Одним з основних компонентів у складі рецептури пива є солод, який виготовлюється з пивоварного ячменю. До ячменю пивоварного висувуються певні вимоги щодо якості, які поділяють на технологічні, фізіологічні та біохімічні. При виконанні лабораторних робіт з дисципліни «Технологія зберігання зерна» та комплексної НДР бакалаврів за участю студентів двох випускових кафедр (безпосередньо в лабораторії «Оцінки якості зерна та хлібопродуктів») вивчаються методики визначання цих показників якості, а саме: крупність, маса 1000 зерен, масова частка смітної домішки, енергія та здатність до проростання зерна, вміст білка, екстрактивність та ін.

Також необхідно звернути увагу на фактори, які впливають на якість пивоварного ячменю: склад ґрунту, агротехніка, рельєф місцевості, склад добрив, які вносяться в ґрунт для його вирощування, методи обробки солоду та кліматичні умови регіону. І тому одні й ті ж сорти ячменю в різних зонах вирощування дають різне по складу і якості пиво.

Досвід навчання бакалаврів з пивоваріння на декількох випускаючих кафедрах ОНТУ підтверджує доцільність спільної роботи мікробіологів і технологів різних напрямків з удосконалення підготовки сировини та випуску продукції підвищеної якості з використанням сучасних інноваційних методів. Симбіоз знань в проміжних галузях для технолога-пивовара стане в нагоді при удосконаленні та розробці нових технологій, підвищенні якості готового продукту в умовах конкретно взятого підприємства харчової промисловості.

Такий підхід підвищує практичну цінність отриманих результатів в науково-дослідних роботах бакалаврів з подальшим впровадженням результатів в умовах конкретного виробництва, а також можливість використання міждисциплінарних зв'язків в комплексних кваліфікаційних роботах магістрів.

УДК 378.147

ДО ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ З БАЗОВИХ ДИСЦИПЛІН

**В.В. Браїловський, Г.І. Ластівка, М.Г. Рождественська
Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича,
м. Чернівці**

Задача забезпечення належної якості підготовки здобувачів вищої освіти та, зокрема, майбутніх фахівців інженерно-технічних спеціальностей не втрачає своєї актуальності впродовж тривалого часу. Проблеми, які їм доводиться вирішувати зараз, і ті, що постануть в подальшому, тісно пов'язані з життям, добробутом і безпекою людей і країни в цілому. Водночас останнім часом спостерігається тенденція до втрати інтересу до таких спеціальностей з

боку абітурієнтів (крім деяких галузей, наприклад сфери ІТ), що призводить до погіршення показника середнього рівня підготовки вступників і, відповідно, відображається на їх здатності до успішного навчання у ЗВО. Звісно, на це впливають й інші об'єктивні фактори, як-от вже майже трирічне переважно дистанційне навчання, особливості навчальних програм сучасних закладів середньої освіти, недостатня престижність професій інженерно-технічного спрямування у суспільстві, військово-політична ситуація, економічні процеси в країні тощо.

До зазначених факторів додається ще й необхідність пристосування до освітніх технологій та навчальних вимог, притаманних вищій школі. На жаль, багато студентів на початковому етапі навчання не володіють навичками щодо самоорганізації та інших видів діяльності, необхідних здобувачу в освітньому процесі. Результати вивчення особливостей адаптації до освітнього середовища першокурсників Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича (ЧНУ) [1] свідчать, що студентам, на їхню думку, заважають успішно навчатись, передусім, лінощі та відсутність мотивації (43%), власна невідповідність (16%) тощо. При цьому саме на перших курсах вивчаються базові дисципліни загальної і професійної підготовки. Усе зазначене негативно впливає на освітній процес, а також показники успішності та якості знань.

Про такі проблеми сигналізують і результати моніторингу якості освітньої діяльності, які проводяться у ЗВО відповідними підрозділами. Наприклад, у ЧНУ Центр забезпечення якості вищої освіти щосеместрово проводить контроль залишкових знань студентів і за виявленими недоліками формує рекомендації щодо покращення організації навчання за певними освітніми програмами (ОП) або конкретними дисциплінами. За підсумками моніторингу кафедри та проектні групи ОП вживають заходи для їх усунення. Отже, які ж рекомендації доцільні в таких випадках?

Заходи з підвищення ефективності освітньої діяльності можуть бути спрямованими як на покращення методичного забезпечення дисципліни та підвищення педагогічної майстерності викладача, так і на заохочення студентів до навчання. Щодо першої групи рекомендацій, традиційно зазначають наступне:

- підготовка повного пакету навчально-методичної документації (робоча програма дисципліни та силабус; опорний конспект лекцій та презентації; завдання та вказівки до виконання практичних, лабораторних та курсових робіт, а також семінарських занять; перелік завдань та методичних рекомендацій до самостійної роботи студента; пакет тестових завдань та екзаменаційні білети з критеріями оцінювання відповіді студента; наявність цих матеріалів в електронному вигляді на корпоративній платформі електронного навчання ЗВО, наприклад, Moodle);

- підготовка відеозаписів лекцій, інших занять для розширення можливостей студентів, які пропустили заняття або навчаються за індивідуальним графіком;

- розроблення версій лабораторного практикуму на основі віртуальних лабораторій (для галузі електроніки та телекомунікацій – MicroCap, MATLAB Simulink, NI Multisim тощо);
- обговорення навчально-методичного забезпечення дисципліни на засіданнях науково-методичного семінару кафедри та зустрічах робочої групи ОП із врахуванням досвіду академічної спільноти;
- відвідування відповідальними особами (завідувачем кафедри, гарантом ОП) занять в рамках дисципліни, що контролюється, або проведення викладачем відкритих занять;
- опитування студентів з метою виявлення сильних і слабких сторін в організації навчання та інші.

Додаткові заходи, пов'язані з впровадженням нових освітніх технологій, спрямованих на активні методи оволодіння знаннями, розвиток творчих здібностей студентів, перехід від потокового до особистісно орієнтованого навчання [2], можуть включати:

- підготовку демонстрацій під час занять, наочного інструментарію та елементів візуалізації процесів у системах, що вивчаються, за допомогою пакетів симуляції та моделювання (наприклад, створення анімацій та інших варіантів наочності);
- розроблення до лекцій як додатковий спосіб самоперевірки інтерактивних завдань або запитань типу «зіставлення термінів», «доповнення малюнка» тощо;
- формулювання нестандартних, творчих завдань студентам, що вимагають не тільки знання теоретичного матеріалу, а й здійснення додаткового інформаційного пошуку чи проведення нескладних експериментів.

Підвищення кваліфікації та науково-педагогічне стажування викладачів забезпечують розвиток їх вміння доносити навчальний матеріал до здобувачів освіти, розширюють арсенал використовуваних педагогічних прийомів і засобів [3]. Наразі особливо актуальними стають навички, набуття яких допоможе викладачу впровадити нові освітні технології і, передусім, підвищити зацікавленість студентів у вивченні базових дисциплін професійної підготовки (у сфері телекомунікацій і радіотехніки – це, наприклад, «Інженерна і комп'ютерна графіка», «Теорія електричних кіл», «Схемотехніка» тощо), до яких досить часто спостерігається індивідуальне або навіть боягузливе ставлення з боку здобувачів освіти. Отже, заходи з підвищення ефективності освітньої діяльності, спрямовані на заохочення студентів до навчання, тісно пов'язані з підвищенням педагогічної майстерності викладача.

Здобувачів освіти можна мотивувати до вивчення базових дисциплін професійної підготовки не тільки урізноманітненням форм завдань та впровадженням елементів гейміфікації, а й шляхом розподілу матеріалу, що вивчається, за рівнями складності [2]. Застосування рівневого підходу (зокрема, трирівневого) надає можливість індивідуально скоригувати початковий рівень знань у першокурсників і розвинути у студентів вміння планувати, аналізувати та оцінювати свою роботу.

Очевидно, що врахування особливостей здобувачів освіти та творче ставлення до освітнього процесу дозволяє викладачу сформувати набір методологічних підходів, який допоможе забезпечити належний рівень якості освітньої діяльності з вивчення базових дисциплін загальної і професійної підготовки інженерно-технічних спеціальностей, хоча це і потребує значних зусиль з його боку. У зв'язку з цим обмін досвідом, розробленими методиками та навчальними інструментами між науково-педагогічними працівниками набуває особливої важливості та цінності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Звіт за результатами вивчення особливостей адаптації до освітнього середовища першокурсників Чернівецького національного університету <https://docs.google.com/presentation/d/13KGumhg9Vrghu6dXkv--4UyN9iOBMJMV/edit#slide=id.p7>
2. Сергєєва О.Є. Застосування нових підходів у викладанні курсу загальної фізики / О.Є. Сергєєва, С.Н. Федосов // Забезпечення якості вищої освіти: удосконалення дистанційного контролю знань та навчальної документації. Збірник матеріалів IV-ї Всеукраїнської науково-методичної конференції, 13-15 квітня 2022 року, м. Одеса. – С. 281-282.
3. Ящук С.М. Професійна підготовка викладача загальнотехнічних дисциплін: теоретичний аспект : навчальний посібник / С. М. Ящук. – Умань: ФОП Жовтий О. О., 2015. - 133 с.

УДК 621.3(031)

ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ В КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБОТАХ БАКАЛАВРІВ

Є.П. Штепа

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Питомі витрати електроенергії на одиницю валового національного продукту по Україні перевищують в декілька раз відповідні показники багатьох розвинутих країн. В зв'язку з цим організація і розв'язання проблем економії і раціонального енергоспоживання в технологічних процесах харчових виробництв при сучасному рості цін на енергоресурси, набуває особливе значення на всіх етапах підготовки спеціалістів і особливо на стадії проектування. Розв'язанню проблем економічного електроспоживання та енергозбереження харчових підприємств присвячені ряд методичних розробок, виконаних на протязі останнього часу на кафедрі електромеханіки, які використовуються при виконанні кваліфікаційних робіт студентами технологічних спеціальностей академії.

У кваліфікаційних роботах розглядаються питання електрозабезпечення підприємства що будується, або реконструюється. Ці питання включають

розрахунок потужності трансформаторів, компенсуючих пристроїв, освітлення, перетину жил кабелів. Розрахунки проводяться на основі існуючих нормативних витрат електроенергії, добових графіків навантаження, перевантажувальній здібності трансформаторів з точки зору енергозбереження. Здобувачі СВО «Бакалавр» повинні провести аналіз режимів роботи електрообладнання, виявити причини, які викликають зростання електроспоживання і запропонувати шляхи і методи економії електроенергії. Одним із першочергових завдань при цьому є проведення аудиту і впровадження сучасних електронних лічильників з зонною тарифікацією.

У харчовій промисловості є підприємства де значне навантаження складає освітлення. Це підприємства громадського харчування. Тому навантаження освітлення рекомендується виконувати методом використання світлового потоку.

Більшість електричних навантажень харчових підприємства створюється в основному за рахунок електродвигунів, що споживають значну реактивну потужність, яка завантажує електричні мережі і викликає додаткові витрати електроенергії. Для економії електроенергії розглядається метод розрахунку компенсуючих пристроїв, що зменшують реактивну потужність.

Потужність трансформаторів підстанції, як правило, дещо більше за розрахункову. А це зменшує коефіцієнт корисної дії і збільшує витрати електроенергії. З урахуванням перевантажувальної здібності потужність трансформаторів можна дещо зменшити, що підвищить їх ККД.

Добовий графік навантаження можна при зменшенні навантаження до деякої економічно оправданої величини один трансформатор вимкнути, що зменшить втрати в трансформаторах. За простою формулою, визначається потужність, при якій і на скільки годин доби один трансформатор можна вимкнути. Зменшення струму в лініях живлення за рахунок компенсації реактивної потужності також зменшує втрати електроенергії.

Здобувачам СВО «Бакалавр» рекомендується провести розрахунки по економії електроенергії на освітленні при заміні ламп розжарювання люмінесцентними лапами.

У заключній частині цього розділу кваліфікаційної роботи вони складають таблицю, в яку заносять розрахункові дані про втрати електроенергії в кабельній лінії, трансформаторах, освітленні до впровадження заходів економії електроенергії і після їх впровадження, а також визначають вартість заощадженої електроенергії.

УДК 37.014-043.86:004.9-044.922

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ В ОСВІТІ ЯК ФАКТОР
РОЗВИТКУ ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ

Г.П. Атамась, Н.С. Згадова

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Інновації в розвитку освітніх процесів, прогресивні технології спонукають до впровадження новітніх освітніх моделей, методик, технологій навчання. Одним з головних векторів розвитку сучасного освітнього процесу є використання цифрових технологій. Саме цифрові технології в умовах пандемії та воєнного стану в країні мобілізували та активізували навчальний процес до змішаного та дистанційного навчання, що дозволило йому стати мобільним до реалій сучасності.

Таблиця 1

Динаміка закладів вищої освіти Одеської області за десятирічний період (на початок року)*

Показники	Університети, академії, інститути (н.р.)						2019/20н.р. до 2000/01н.р. %	2019/20н.р. до 2018/19н.р. %
	2000/0 1	2005/0 6	2010/1 1	2015/1 6	2018/1 9	2019/2 0		
Кількість закладів, од	20	22	22	21	21	20	100	95,23
У них студентів, осіб	88380	119529	127175	97648	91648	85298	96,51	93,07
- за денною формою навчання	53062	70662	77489	69183	66265	61856	116,57	93,34
Кількість осіб, прийнятих на навчання, осіб	19586	26132	23348	18235	16957	17034	86,97	100,45
- за денною формою навчання	12564	16890	17520	14990	13984	14318	113,96	102,38
Кількість осіб, випущених із закладів, осіб	19502	18878	30913	26504	25147	20444	104,83	81,29
- за денною формою навчання	14359	11278	16691	16534	16886	13279	92,47	78,63

*Складено за даними головного управління статистики в Одеській області [6]

Науковці активно висвітлюють проблеми освітньої цифровізації. Актуальні питання цифрової трансформації в освіті розкрити в роботах В. Бикова, О. Спіріна, О. Пінчука, В. Кременя, Потюка І., О. Ляшенка, В. Лугового, О. Топузова [1-4].

Метою даного дослідження є розкриття проблем цифровізації освітнього процесу, аналіз її складових та визначення перешкод, які виникають на шляху цифрового сталого розвитку вищої освіти.

Як показує практика, в Одеському регіоні освітньо – наукове середовище формується великою кількістю здобувачів вищої освіти (табл1). Вища школа в Одеській області представлена 20 вищими навчальними закладами (2019/20 навчальний рік), в яких навчалось 85298 студентів [5]. Поряд з цим відбувається підготовка аспірантів та докторантів (рис.1, рис.2).

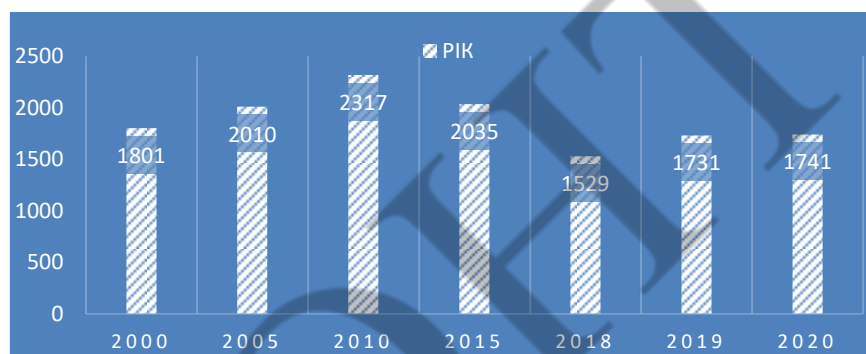

Рис. 1. Динаміка підготовки аспірантів у вищих закладах Одеської області за десятирічний період

Цифровізація швидко змінює навчальний процес. Переорієнтація навчального процесу на дистанційне навчання надає можливості, наприклад, відвідувати заняття через глобальну мережу Інтернет із активним використанням засобів відеозв'язку. Дидактичні матеріали, навчальні плани, заняття, журнали і щоденники – все це активно переходить в онлайн-версії. Такі онлайн платформи як Google Class, Moodle, Moodle Cloud, TeacherKit, Edmodo, Human, Mentimeter тощо дозволяють підвищувати пізнавальний рівень освітнього процесу.

Застосування цифрової трансформації освіти суттєво змінює освітній процес. Саме використання цих технологій є варіантом розв'язання проблеми сьогодення щодо освітнього процесу. На базі освітніх закладів створюються

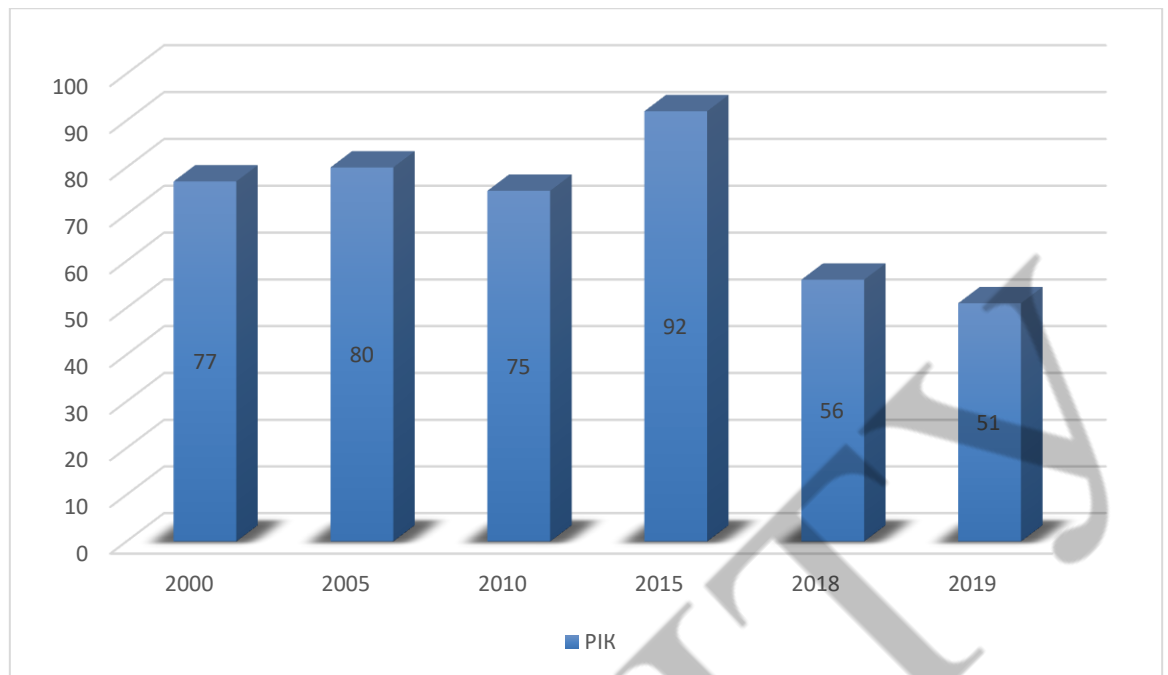

Рис. 2. Динаміка підготовки докторантів у вищих закладах Одеської області за десятирічний період

електронні дидактичні середовища, завдяки яким майбутні фахівці можуть отримати детальну інформацію щодо лекційних та практично – лабораторних занять. Онлайн курси, вебіари, онлайн-підручники, конференції мають безліч переваг для отримання знань під час дистанційної форми навчання. Останнім часом популярності набули наступні сервіси відео-конференцій, за допомогою яких організовується спільна дистанційна робота: Zoom, Skype, Googl, Microsoft Teams, Cisco Webex Meetings, Slack, Google Hangouts Meet, GoToMeeting, JoinMe, тощо. З відкриттям з вересня місяця 2022 року нової версії Zoom, яку анонсувало Google та об'єднало відеочат Duo та відео конференцію Meet у одну платформу щодо голосових і відео дзвінків – викладачі користуються, в основному, тільки цим месенджером, однак паралельно із LMS Moodle.

Вищевказане свідчить, що в теперішній час ефективна освітня діяльність будь-якого закладу освіти неможлива без використання цифрових технологій. Сучасні інноваційні цифрові технології підвищують якість навчання, дозволяють здобувачам освіти швидше адаптуватися до навколишнього середовища і до соціальних змін. Активне впровадження інноваційних цифрових технологій в професійну освіту є важливим чинником створення системи освіти, відповідає вимогам інформаційного суспільства та процесу реформування традиційної системи освіти. Але незважаючи на явні переваги, існують проблеми, що заважають впровадженню інноваційних цифрових технологій. Це зниження потреби в «інтелектуальних» фахівцях, відсутність повноцінної комунікації викладача зі студентами, утворення неповноцінної матеріально – технічної бази цифрового середовища (низька забезпеченість комп'ютерною технікою); відсутність практичних навичок онлайн – користу-

вання різними платформами, технологічна некомпетентність здобувачів освіти та ін.

У підсумку можна сказати, що освітня цифровізація радикально змінює українську освітню систему. Цифрові технології та їх значення вимагають певних знань, професійних умінь та навичок, щоб взаємодіяти з реаліями цифрового середовища.

Література

1. Биков В., Спірін О., Пінчук О. Сучасні завдання цифрової трансформації освіти. Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття», 2020. Вип. 1. С. 27–36.
2. Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку. Матеріали методологічного семінару НАПН України. 4 квітня 2019 р. / За ред. В.Г. Кременя, О.І. Ляшенка. К, 2019. 361 с.
3. Потюк І. Є. Використання цифрових технологій в навчальному середовищі закладів вищої освіти: офлайн та онлайн формати. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологія. Острог : Вид-во НаУОА, 2021. Вип. 11(79). С. 219–221.
4. Цифровізація освіти – імператив часу // Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія / Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), О.М. Топузов (заст. голови)] ; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 384 с. С.117-133.
5. Атамась Г.П., Петренко О.П. Діджиталізація та її роль в сучасних закладах вищої освіти. Збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Digital transformation and technologies» (м. Ломжа - Харків,, 26 січня 2023 р.), International Academy of Applied Sciences in Lomza (IAAS, Poland) State Biotechnological University (SBTU, Ukraine), 2023. С. 37-42
6. Офіційний сайт Головного управління статистики в Одеській області. URL: www.od.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 23.11.2021).

УДК [378.4.016:33.01]:159.931:005.336.2

БЛОК ДИСЦИПЛІН ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Т.І. Ткачук, Г.М. Павленко

Одеський національний технологічний університет, м.Одеса

Підготовка висококваліфікованих спеціалістів, конкурентноспроможних на ринку праці, здатних досягти особистого професійного успіху, організувати сучасне високоефективне виробництво, потребує широкої, комплекс-

ної системи знань технологічного, технічного, гуманітарного та економічного напрямку.

Роль та значення економічної підготовки фахівців зростає в умовах мінливого ринкового середовища, загостренням старих та виникненням нових глобальних проблем, посиленням протиріч та конкуренції у міжнародних економічних стосунках.

Дивно, але це незаперечний факт, що в часи планової економічної системи економічній підготовці фахівців усіх спеціальностей приділяли більше уваги, аніж зараз, в умовах ринкової економічної системи. Так, згідно з навантаженням кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки, у поточному навчальному році дисципліни блоку економічної теорії присутні лише у спеціальностей 073 "менеджмент", 051 "економіка" та 071 "облік та аудит". Хоча і в скороченому вигляді, студенти цих спеціальностей вивчають такі фундаментальні дисципліни, як "політична економія", "макроекономіка" та "мікроекономіка". Але і у них скоротилися години на ці предмети, а також вилучені взагалі "міжнародна економіка", "історія економіки та економічної думки", "регіональна економіка", "національна економіка". Єдиним неекономічним факультетом, де залишився предмет "основи економічної теорії" є факультет автоматизації.

Але дивно, що не тільки технологи, до чого ми вже звикли, але і студенти таких економічних спеціальностей, як 075 "маркетинг", 076 "підприємництво", 281 "державне управління" не вивчають економічну теорію. Вони одразу переходять до практичних економічних дисциплін "економіка підприємства" та інші.

Між тим, не вивчивши абетку, читати не зможеш. Це так само, як вивчати технологію виробництва без знань хімії, комп'ютерні науки без математики та фізики. Здається нонсенс. Але на економічних спеціальностях це виявляється можливим.

Які зважені, обгрунтовані рішення може приймати спеціаліст без знання основних базових закономірностей економіки, базових економічних понять, системи економічних відносин. Наприклад, викликає здивування, чому студенти спеціальності "державне управління" не вивчають економічну теорію, адже їх компетентності передбачають роботу на таких посадах, де необхідні знання "макроекономіки", "міжнародної економіки". Тобто для їх професійної діяльності конче необхідні знання про природу суспільного виробництва та закони його розвитку.

Здається, такі знання не будуть зайвими і для студентів спеціальностей готельно-ресторанної справи, туризму. Та й випускникам технологічних спеціальностей необхідно розуміти, до яких економічних наслідків можуть призвести їх професійні дії на виробництві, адже, окрім технологічної ефективності, є ще й економічна, і соціальна ефективність, і вектори їх розвитку часто не збігаються.

Економічна теорія завжди входила до складу обов'язкових загальнонаукових дисциплін, разом із такими науками, як філософія, історія, вища ма-

тематика, тощо. Такі дисципліни дають фундаментальну підготовку, довготривалі, креативні знання, які дозволяють краще адаптуватися до мінливого економічного середовища. Відмова від фундаментальної підготовки загрожує відсутністю системи знань, фрагментаризацією та кон'юнктуризацією знань.

Наголошуємо, що мова йде не про вузькі інтереси конкретних кафедр, а про інтереси, як нашого університету, так і суспільства в цілому, про якість підготовки спеціалістів, які б гідно представляли наш навчальний заклад і зробили вагомий внесок в економічний розвиток нашої країни.

Література

1. Офіційний сайт Головного управління статистики в Одеській області. URL: www.od.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 22.03.2023).
2. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти: Схвалено сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України протокол від 29.03.2016 № 3 [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://mon.gov.ua/>
3. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Багрій К. Л. Викладач і студенти: взаємодія у процесі навчання. Серія: Проблеми освіти та методика викладання у вищій школі. 2016, Випуск II (62). С. 174–182.

УДК 37.091.31:004.357:681.5

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ НА БАЗІ SMART-ТЕХНОЛОГІЙ

О.В. Алексахин, Г.А. Гончарук, С.О. Ромашкевич
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Пошук засобів активізації пізнавальної діяльності студентів, нині, вважається необхідністю підвищення ефективності лекційних занять.

Застосування активних засобів навчання мають досить актуальне значення, при цьому психологічний аспект проблемного викладу матеріалу, застосування технічних засобів, опорних питань, як правило, не розглядаються, а якщо й розглядаються, то недостатньо обґрунтовано.

У разі управління увагою студентів у процесі навчання може усунути зазначений недолік. Робота студентів на лекції при її сприйнятті, конспектуванні та осмисленні може бути якісною за наявності уваги як зосередженої свідомості. Однак, перш ніж зосередити увагу на конкретній проблемі, що обговорюється на лекції, необхідно показати її пріоритет перед іншими завданнями. При цьому мінімізація уваги за іншими завданнями в цілому знижує її позитивний результат. Тому від викладача, який читає лекцію, виникає вимога необхідності керування увагою студентів.

Недостатньо кваліфіковане ведення лекційних занять може призвести і до зворотного результату, коли розгляд проблемних питань приводить увагу студентів до надмірного зосередження, що ускладнює перемикання розв'язання задач на менш значущі проблеми в рамках теми, що викладається. В даний час найбільш доцільним методом управління увагою студентів є використання інтернет-ресурсу впровадження в навчальний процес SMART-технологій.

Стосовно кафедри Технологічного обладнання зернових виробництв слід зазначити перспективність управління увагою студентів за допомогою демонстрації сучасного обладнання шляхом впровадження в навчальний процес дисципліни за курсом «Інформаційні технології сервісу обладнання зернопереробних виробництв», де основою є лабораторна установка «SMART-INDIVIDUAL», розроблена Науково -виробничим об'єднанням «Завод елеваторного обладнання» спільно з кафедрою Технологічного обладнання зернових виробництв Одеського національного технологічного університету Крім того, на кафедрі представлено технологічне та транспортне обладнання з зернопереробки, принципи його дії, функціональне призначення, експлуатаційні характеристики.

Інший можливістю керувати увагою студентів у цій ситуації є застосування виправданих мовних команд, зміна інтонації. У поняття мовної команди входять нечисленні словосполучення, вживання яких допомагають включити, розподілити чи переключити увагу студентів.

Зміна мовної інтонації дозволяє регулювати психологічний компонент діяльності, викликати у студентів вібрацію уваги рамках практичної доцільності. При цьому слід відзначити можливість управління увагою за допомогою обмеженої кількості жестів.

УДК 378.16:378.4.091.26:161.111

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТАМИ

О.В. Алексашин, О.Д. Кара

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

При визначенні цілей вивчення студентами предметів за основами розрахунку та конструювання технологічних машин, технологічного обладнання обтрусали кафедри «Технологічного обладнання зернових виробництв» запропоновано використовувати чотири рівні засвоєння та три рівні абстракції за поданням відповідного вченого матеріалу.

Для досягнення ефективності засвоєння знань необхідно сформувати необхідний матеріал, компонентами якого є навчальні елементи – поняття, принципи і закони руху механізмів, що вивчаються, функціональні та кінематичні схеми машин зернопереробної галузі. При цьому найважливішим навчальним елементом є лабораторії із встановленим технологічним обладнан-

ням зернових, комбікормових, круп'яних, хлібопекарських, кондитерських, макаронних виробництв. Крім того, представлені фасувально-пакувальні автомати для сипучих матеріалів, а також автомати для закрутки для карамелі та шоколадних цукерок.

Кожен навчальний елемент оцінюється з погляду пріоритету під час підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності даним дисциплінам, а також з інших дисциплін, що вивчаються на кафедрі, виховної значущості. Вивчений матеріал систематизується, визначається його логічна структура, яка є сукупністю логічних зв'язків між навчальними елементами. Результати логіко-дидактичного аналізу структури може бути представлені як алгоритмічних схем чи графічним шляхом із застосуванням деревовидно-дедуктивного графа, і навіть із застосуванням матриць. За ними встановлюються зв'язки між навчальними елементами. З урахуванням цих зв'язків зміст курсів дисциплін, що вивчаються на кафедрі, розподіляється між окремими організаційними формами навчання: лекціями, лабораторними та практичними заняттями, навчально-дослідницькою роботою, самопідготовкою студентів.

Випускаючи кафедри особливо зацікавлені в тому, щоб студенти, які почали вивчення спеціальності, володіли сучасними уявленнями з теорії машин і механізмів, деталей машин, технології машинобудування, управління транспортним обладнанням, технологічним обладнанням поточкових ліній.

Слід наголосити на необхідності проведення ділової гри, що є одним із навчальних елементів, який дозволяє інтенсифікувати навчальний процес, поглиблювати практичні навички, виявляти ділові якості спеціаліста та керівника, прищеплювати навички роботи в колективі. Досвід проведення ділових ігор забезпечує ефективне засвоєння матеріалу, що вивчається, стимулює науковий пошук, привчає до вирішення творчих завдань.

УДК 531/.534:37.091.5-028.42

СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ПРИКЛАДНОЇ МЕХАНІКИ

А.Г. Аванес'янц

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Курс прикладної механіки є одним з небагатьох курсів, що відносяться до загально технічних дисциплін, які вивчають студенти технологічних спеціальностей. Тому освоєння даного курсу багато в чому визначає рівень їх інженерної підготовки. Важливу роль в цьому грає не тільки об'єм годин, що відводиться для читання лекцій, проведення практичних і лабораторних занять, для виконання курсового проекту і самостійної роботи студентів. Великий резерв в становленні інженерного мислення, а, отже в освоєнні курсу

прикладної механіки закладене в перебудові викладання окремих розділів при незмінному змісті програми дисципліни.

В даний час курс прикладної механіки викладається в наступному об'ємі:

- другій семестр: 11 годин лекцій, 20 годин практичних занять і 36 годин самостійної роботи;

- третій семестр: курсовий проект (60 годин самостійної роботи).

Слід зазначити, що в третьому семестрі вивчаються розділи теорії механізмів і машин (6 годин лекцій і 10 годин практичних занять) і опору матеріалів з деякими питаннями теоретичної механіки (12 годин лекцій і 16 годин практичних занять). Зміст саме цих розділів, що відносно мало дають в порівнянні з подальшими технічну підготовку студентів, виноситься на контроль знань у вигляді іспиту.

Інженерні розділи курсу, що вивчаються в четвертому семестрі, - деталі машин (8 годин лекцій і 14 годин лабораторних робіт) і транспортуючі машини (6 годин лекцій і 8 лабораторних робіт) – закінчуються контролем отриманих знань у вигляді заліку, що є не зовсім вірним.

У доповіді пропонується наступна інша структура викладання курсу.

Третій семестр: механічні передачі технологічних машин:

- кінематика точки і твердого тіла (лекцій 2 години; практичних занять 4 години);

- механізми важелів (лекцій 4 години; практичних занять 6 годин);

- механічні передачі обертального руху (12 годин лекцій і 16 годин практичних занять).

Четвертий семестр: розрахунки на міцність деталей і вузлів в машинобудуванні та транспортуючі машини:

- з'єднання і розрахунки на міцність (8 годин лекцій; 12 лабораторних робіт);

- транспортуючі машини (6 годин лекцій; 10 годин лабораторних робіт).

УДК 378.147:378.044:001.891(047.21)

САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ФОРМА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

А.Г. Аванес'янц

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Пропонується досвід організації самостійної студентської наукової роботи, етапи якої засновані на наступних принципах.

Керівник пропонує завдання дослідницького плану, близькі зі своєї тематики усім студентам на потоці або в групах, де ведуться заняття по лабора-

торному практикуму, або курсовому проектуванню в розвиток одного з його розділів.

Завдання мають декілька рівнів складності. При цьому студент вибирає такий рівень, який, як йому представляється, відповідає його підготовленості і інтересам. В процесі рішення поставленої задачі за узгодженням з керівником здійснюється перехід до дослідження властивостей машин або механізмів на основі моделей вищої міри складності або, навпаки, до спрощеної моделі залежно від тих труднощів, з якими студент стикається в процесі виконання роботи. При цьому необхідно широко використовувати сучасні комп'ютерні технології зі знанням і використанням програмних можливостей, що дозволить значно скоротити непродуктивні втрати часу, підвищити науковий рівень робіт, наблизивши їх до сучасних вимог.

Результати досліджень докладаються на конференції, що проводиться на потоці, на лабораторних і практичних заняттях, захисті курсових проектів, де обговорювана тематика досліджень знайома практично усім слухачам і вони добре один одного знають. Це викликає живий інтерес до предмета доповідей, що представляються на конференцію. За результатами цієї конференції окремі кращі роботи представляються на кафедральну конференцію і зовнішні огляди – конкурси.

Досвід праці, що мається, за пропонованою схемою показує, що найкращі результати виходять у тому випадку, якщо пропонований студентам комплекс завдань представляє науковий і практичний інтерес і для самого викладача, якщо їх рішення особливе на рівні математичних моделей високої міри достовірності ним самим не завершено, а в іншому варіанті це можуть бути пошукові роботи в суміжних із завданням, яке керівник вже вирішив, областях.

Така організація студентської наукової роботи має велике виховне значення: контакт викладача із студентом носить неформальний характер, керівник має велику можливість передачі своїх знань студентам в області новітніх досягнень машинобудування в порівнянні з типовими формами курсового проектування і організацією студентської наукової роботи.

Накопичений досвід має бути повною мірою використаний при підготовці фахівців з впроваджуванних нових учбових планів.

УДК [001.891:378]:004.4

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНИХ ІНСТРУМЕНТІВ У БОРОТБІ З ПЛАГІАТОМ

С.С. Шекера

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Сучасний світ кидає багато викликів молодим науковцям в їх наукових досягненнях. Іноді умови цих викликів занадто важкі, що деякі здобувачі

та науковці вдаються до шахрайства та поступають безвідповідально, вдаючись до плагіату. Це робить саму роботу неякісною, дубльованою та не інформаційною. Метою даного дослідження є пошук програмних інструментів з виявлення плагіату (для використання на території України) для підтримки академічної доброчесності.

З метою якісної реалізації себе як вченого потрібно першочергово визначитися з поняттям академічної доброчесності. Поняття «академічна доброчесність» повинно будуватися на соціальній відповідальності особи, яку повинні прививати вже з дитинства.

Соціальна відповідальність – це соціальне явище, що являє собою добровільне та свідоме виконання, використання і дотримання суб'єктами суспільних відносин, приписів, соціальних норм, а у випадку їхнього порушення – застосування до порушника заходів впливу, передбачених цими нормами [1].

Виховання соціально свідомої дитини призведе й до академічнодоброчесної людини. Оскільки неможливо розвивати науку, технології та впроваджувати в освітній процес ці напрацювання, без дотримання норм та канонів академічної доброчесності.

Згідно ст.42 закону України «Про освіту», академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [2].

Згідно вищезазначеної статті повинні дотримуватися певних норм академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники (такі як надавати обов'язково посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватися норм законодавства про авторське право і суміжні права; надавати достовірну інформацію про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність; контролювати здобувачів вищої освіти за дотриманням академічної доброчесності; об'єктивно оцінювати результати навчання) та здобувачі вищої освіти (такі як самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилатися на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватися норм законодавства про авторське право і суміжні права; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації) [2].

Виходячи з законодавчої бази протиставимо академічній доброчесності поняття академічної недоброчесності, в якій є місце плагіату. Плагіат – це акт шахрайства, який включає купівлю, викрадення чи позичання чужих ідей та їхнє навмисне чи випадкове видавання за свої [3].

До такого виду шахрайства можна віднести: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман [2]. Всі ці методи виконання наукових робіт ведуть до знецінення наукової діяльності та процесу навчання. А тому на сьогоднішній день розроблені програмні продукти, які дозволяють визначити плагіат в різних варіаціях в тексті (табл.1). Дані програми є українськими або іноземними розробками.

Таблиця 1. Програмні продукти для визначення плагіату в наукових роботах

Назва	Вартість	Особливість роботи
Unicheck https://unicheck.com	20 стор. 5 дол, при одноразовій закупівлі більшої кількості сторінок економія буде досягати 50%. Є пропозиція для вищої та середньої освіти, бізнесу та індивідуальних користувачів	Файли завантажені в базу, будуть в подальшому використанні для перевірки наступних документів
Plagscan https://www.plagscan.com/	2 стор. 5.99 дол, при одноразовій закупівлі більшої кількості сторінок економія буде досягати 76%. Є пропозиція для вищої та середньої освіти	Поруч можна відобразити джерело-плагіату
Plag https://www.plag.com.ua	Для викладачів доступ безкоштовний. Сплатити потрібно 3 дол за більш ретельну перевірку одного документу або 2 дол за порівняння з платною базою наукових статей	В будь-який момент можна видалити роботи з перевірки, а також вони не використовуються при перевірці інших робіт цією ж системою
iThenticate https://www.ithenticate.com/	25000 слів 100 дол. та не більше 1 документу. Більше підходить для одноразової перевірки диплому чи курсової, а також для підприємств	Результатами звіту можна ділитися з іншими користувачами

*проаналізовано автором [4, 5, 6, 7]

Програмні інструменти, виявлення академічної недобросовісності у вигляді плагіату та інших форм спотворення інформації, не є унікальним інструментом в цій боротьбі, оскільки не можуть опрацювати всі джерела інформації через їх платність, недоступність, неоцифрованість тощо.

Й сьогодні виникає наступна проблема, яка користується популярністю серед молоді – штучний інтелект, який може писати унікальні тексти. Головна проблема полягає в тому, що цей штучний інтелект запускає в масове користування інтернет ресурсами не перевірені тексти та видає їх за оригінальність, на які в подальшому можуть посилатися науковці в своїх монографіях, статтях, конспектах лекцій тощо. А, отже, вже через рік не можливо буде виявити реальний факт від спотвореного або вигаданого. Антиплагіатні програми, які сьогодні є порятунком в боротьбі з плагіатом, через рік повинні бути також модернізованими та мати в своїй базі першоджерела, перевірені дані та виявляти підміну фактів, які штучний інтелект швидко виробляє.

Отже, для боротьби з плагіатом потрібно перевіряти наукові роботи через антиплагіатні системи. Враховуючи цінову політику зазначених антип-

лагіатних систем, які можуть бути використаними в Україні – оптимальним варіантом є Plag, оскільки для викладачів та науковців він є безкоштовним, а додатково сплачувати можна лише за поглиблений аналіз.

Список джерел:

1. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. – Навч. посіб. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – 2015. –180 с. URL: <http://ied.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/10/Socialna-vidpovidalnist.pdf>
2. Про освіту: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2017, № 38-39, ст.380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА до проекту Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо встановлення відповідальності за передачу академічних творів із порушенням принципів академічної доброчесності" URL: <https://ips.ligazakon.net/document/GI05058A>
4. Антиплагіатна програма Unicheck. URL: <https://unicheck.com>
5. Антиплагіатна програма Plagscan. URL: <https://www.plagscan.com/>
6. Антиплагіатна програма Plag. URL: <https://www.plag.com.ua>
7. Антиплагіатна програма iThenticate. URL: <https://www.ithenticate.com/>

УДК 342.951

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УМОВАХ
ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ**

Є.В. Литвиненко

Сумський державний університет, м. Суми

Постановка проблеми. Сьогодні у світі інформаційних технологій відбувається новий етап розвитку суспільного життя і також це безпосередньо торкається і сфери освіти шляхом цифровізації суспільства. У зв'язку з пандемією COVID-19, а саме запровадженням карантинних обмежень, потім із початком війни в нашій державі постає гостра необхідність забезпечення здійснення якісного безперервного освітнього процесу. Саме тому постала необхідність в опануванні інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій для можливості надання якісно та професійно послуги в сфері освітніх послуг.

Мета роботи. Обґрунтувати потребу у використанні нових технологічних процесів у освітній сфері, окреслити значимість запровадження інформаційних технологій та підвищення цифрової грамотності у здобувачів на надавачів освітніх послуг. Узагальнити нормативно-правове регулювання цифрових технологій у здійсненні навчального процесу.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Концепції розвитку цифрових компетентностей до 2025 року, затвердженого плану заходів щодо її реалізації, а також згідно законодавчих положень Міністерства та комітету цифрової трансформації України, система освіти є одним із ключових інститутів, у межах якого створюються умови для розвитку цифрової грамотності.

З-поміж чинників, що обґрунтовують потребу у побудові цифрового освітнього процесу, вищої освіти та навчання, виступають три складові цифрового суспільства [1]:

- цифрове покоління (нове покоління дітей, що має особливі соціально-психологічні характеристики; «діти процесора», «діти-планшетники», «діти-чіпи»);

- нові цифрові технології («передові», «розумні», «SMART»), що формують цифрове середовище та розвиваються в ньому (наприклад, телекомунікаційні технології; big data; технології розподіленого реєстру (зокрема блокчейн); штучний інтелект; інтернет речей; технологія цифрового сліду; віртуальна та доповнена реальність);

- цифрова економіка і нові вимоги до кадрів.

Вітчизняний дослідник І. Лопушинський у своїх наукових доробках наголошує на значущості наступних завдань щодо підвищення рівня цифрової грамотності та формування відповідних навичок майбутніх фахівців в межах державної освіти:

- аналіз ситуації. Проведення незалежних якісних та кількісних досліджень щодо доступності цифрових навичок для різних категорій населення, встановлення критеріїв впливу зовнішніх чинників на формування цифрових навичок, визначення основних перешкод у процесі використання цифрових технологій та специфічних інструментів;

- на основі наведеного аналізу має відбутись розробка профільними міністерствами переліку ключових цифрових навичок та компетенцій з метою забезпечення потреб цільових аудиторій окремих галузей;

- розробка якісного змісту освіти, перегляд та оновлення освітньо-професійних програм;

- розробка та просування загальнодоступних дистанційних та аудиторних курсів цифрової грамотності, включаючи змішане навчання з метою охоплення численної кількості фахівців різних категорій;

- вимірювання та сертифікація цифрової грамотності та цифрових навичок. Адаптація передової методології такого вимірювання та імплементація незалежної сертифікації у відповідності до запиту ринку праці;

- перегляд нормативної бази, яка визначає і регулює процедуру сертифікації цифрової грамотності та цифрових навичок фахівців усіх сегментів, з урахуванням міжнародних вимог, а також врегулювання нормативної бази, що передбачає підвищення заробітної плати фахівця, який підтвердив відповідний рівень цифрових компетенцій;

- визначення категорій професій, які передбачають обов'язкове запровадження цифрових компетенцій;

- пропагування значущості цифрової грамотності серед населення [2].
- Для освітніх організацій цифрова трансформація має означати:
- зміну (оновлення) цілей і змісту освітньої роботи, орієнтування на максимальне розкриття потенціалу кожного суб'єкта навчання;
 - перехід від навчання і виховання всіх до навчання і виховання кожного, змінюючи для цього організацію та методи освітньої діяльності;
 - перегляд та оптимізацію комплектів навчально-методичних та організаційних рішень, інформаційних матеріалів, інструментів та сервісів;
 - опис/рефлексію та оптимізацію використовуваних бізнес-процесів, їх побудову на засадах відкритості (зрозумілості) для всіх стейкхолдерів (перш за все для суб'єктів навчання і педагогів), встановлення їх більш гнучкими, масштабними та природними за своїм характером;
 - використання всіх можливостей сучасних цифрових технологій для механізації та автоматизації бізнес-процесів і всіх видів роботи з інформацією з метою підвищення результативності і продуктивності освітнього процесу [3].

Важливу роль у формуванні ефективного та професійного запровадження дистанційної освіти за допомогою новітніх технологій є нормативно-правове забезпечення. Нормативні засади організації функціонування інформаційно-комунікаційних технологій у сфері освіти здійснюється Положенням про дистанційне навчання, затвердженим наказом МОН України від 25.04.2013 р. Наказом МОН України від 08.09.2020 р. № 1115 було затверджено Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти. Окремим листом № 1/9-609 від 02.11.2020 р. «Щодо організації дистанційного навчання» МОН України надало рекомендації з використання нових підходів в організації надання дистанційних освітніх послуг [4].

Висновки. Отже, можемо сказати, що більшість науковців зазначають, що для якісного надання освітніх послуг спочатку треба навчити цифровій грамотності, як отримувачів знань, так і викладачів. Нові виклики у світі та в нашій країні, загострили та активізували питання цифровізації сфери надання освітніх послуг. Сучасні тенденції розвитку спонукають до нового нормативно-правового регулювання сфери освіти. На сьогодні можна вважати, що існуюче законодавче регулювання є ефективним та справляється з поставленими завданнями, але технологічні процеси не є сталими, через це правове регулювання потребує подальших змін та удосконалень.

Література:

1. Трифонова О. М. Інформаційно-цифрова компетентність: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Наукові записки Центрально українського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. 2018. №173 (2). С. 221-225.
2. Лопушинський І. П. «Цифровізація» освіти в контексті розвитку інформаційного суспільства в Україні. *Педагогічний альманах*. 2018. № 37. С. 46-55.

3. Потюк І. Є. Цифрова компетентність як складова професійної компетентності сучасного фахівця. *Актуальні проблеми лінгводидактики в сучасному освітньому середовищі*. 2020. № 4. С. 25-27.

4. Світлак І.І. Поджаренко К.Є. Особливості правового регулювання відносин з надання освітніх послуг в умовах дії карантинних обмежень. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2022. №69. С. 143-149

УДК 378.147.89

НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК УМОВА ЇХ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ

О.М. Мирошніченко, О.Л. Ходаков

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Науково-дослідницька діяльність здобувачів вищої освіти є необхідною умовою та засобом їх професійного самовизначення та становлення, виступає як частина цілісного, тривалого, динамічного процесу входження у професію та як результат вибору та проектування ними майбутньої професійної діяльності. Науково-дослідна робота здобувачів (НДРС) – це професійно-творча діяльність з оволодіння цілісною системою методів, прийомів та формування навичок вирішення науково-дослідних завдань, розвитку здібностей до наукової творчості, самостійності та ініціативності. Система НДРС – один із найважливіших засобів підвищення рівня підготовки фахівців з вищою професійною освітою через освоєння здобувачами у процесі навчання основ професійно-творчої діяльності, методів, прийомів та навичок виконання науково-дослідних та проектних робіт, розвитку здібностей до наукової та технічної творчості, самостійності, ініціативи у навчанні та майбутній життєдіяльності. Введення здобувачів у науково-дослідну роботу у рамках вищого навчального закладу сприяє: – поглибленню, узагальненню, систематизації знань студентів; – розвитку науково-практичних компетенцій; – успішної адаптації сучасної молоді у змінній соціально-економічній сфері країни; – розвитку інноваційного мислення майбутніх спеціалістів; – розвитку наукового потенціалу кафедр, створення на їх базі висококонкурентних науково-освітніх матеріалів з предметних дисциплін.

Система науково-дослідної роботи студентів у вищих навчальних закладах – це ще й механізм поповнення кадрового резерву наукових та науково-педагогічних працівників для вищих навчальних закладів та науково-дослідних інститутів. Тому найважливішим завданням вищої школи не лише розвиток у студентів творчого мислення, вміння самостійно мислити, а й формування вони бажання надалі працювати на ниві науки. Робота вченого як

вид трудової діяльності має особливі, тільки їй властиві риси. Це передбачає певну своєрідність підготовки кадрів до роботи у сфері науки.

В університеті склалися певні форми науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти:

- індивідуальна робота науково-педагогічних працівників із здобувачами вищої освіти, які займаються науковими дослідженнями;
- науково-дослідна робота у наукових гуртках кафедр;
- участь у науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах та ін.;
- проведення наукових пошуків у процесі проходження різних видів практики на підприємствах, в організаціях та установах.

Види науково-дослідної роботи здобувачів у закладах вищої освіти це і наукові статті; наукові доповіді, тези; підготовка наукових повідомлень і рефератів; аналіз наукової літератури; систематизація матеріалів опрацювання літературних джерел; добір наукової літератури, складання бібліографій з визначених тем; виконання курсових та кваліфікаційних робіт та ін.

На кафедрі технології вина та сенсорного аналізу Одеського національного технологічного університету здобувачі виконують науково-дослідну роботу за наступними напрямками:

- сенсорний аналіз – інструмент RnD-технологій в харчовій промисловості;
- сучасні аспекти сенсорного аналізу у виробництві вин;
- сучасні аспекти розвитку виноградарства і виноробства в умовах українських теруарів;
- удосконалення технології коньяків та брендів України;
- комплексне дослідження технічних сортів винограду селекції ННЦ «IBiB ім. В.Є. Таїрова»;
- дослідження несолодженої сировини в технології пива;
- інтенсифікація процесу зброджування в технології столових вин з використанням активаторів неорганічного і органічного походження.
- вивчення можливостей впровадження принципів сталого виноробства в умовах українських виробництв;
- удосконалення технології коньяків та брендів України;
- вдосконалення технології виробництва напівсухих вин;
- сучасні аспекти стабілізації виноградних вин.

Результати наукових досліджень представлено у випускних кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти бакалаврів та магістрів.

Студенти університету активно приймають участь у програмах академічної мобільності; навчаються, стажуються за програмами двостороннього обміну в закордонних університетах і в рамках міжнародних організацій та проектів Німеччини, Туреччини, Польщі, Румунії, Італії, Бельгії за наступними напрямками:

- проведення спільних наукових досліджень і сумісна публікація результатів;
- співробітництво в сфері підготовки наукових працівників;
- підтримка зв'язків та співробітництво в сфері науки, техніки і освіти;
- спільне проведення науково-дослідницьких робіт.

Науково-дослідницька діяльність здобувачів вищої освіти це одна з провідних вимог до професійного становлення майбутнього спеціаліста, яка забезпечує всебічний розвиток його творчих здібностей, вміння вирішувати складні завдання. Наукові дослідження сприяють набуття навичок до аналізу найрізноманітніших ситуацій на виробництві, визначенню шляхів і засобів вирішування технологічних, наукових завдань в умовах постійного оновлення та розвитку промисловості, науки та повинні стати невід'ємною частиною професіоналізму фахівця.

УДК 621.64

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ТЕМАТИКИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 142 «ЕНЕРГЕТИЧНЕ МАШИНОБУДУВАННЯ» З УРАХУВАННЯМ ЗМІН ДОСТУПНОСТІ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ ТА НЕЗАПЛАНОВАНИХ ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ РИЗИКУ

Л.І. Морозюк, В.В. Соколовська-Єфименко, А.М. Басов
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Україна зіткнулася з кількома надзвичайними ситуаціями: інфекційною хворобою (Covid 19), військовим конфліктом. Їх наслідки можна визначити двома ключовими категоріями:

- *Втрати.* Охоплює смерті, отримання травм та поранень.
- *Збитки.* Містить у своєму складі матеріальну та фінансову шкоду територіям.

Ці наслідки призвели до порушення нормального функціонування суспільства – погіршилися екологічні, матеріальні та фінансові аспекти життєдіяльності громадян.

Розглянемо першу надзвичайну ситуацію (Covid-19).

Світ опинився перед однією з найскладнішою логістичною проблемою в сучасній історії: переправити мільйони доз вакцини від коронавірусу через континенти та океани. Зазвичай для зберігання фармацевтичної продукції необхідне дотримання сталості температури під час транспортування. Але для вакцини від коронавірусу температурні вимоги інші. Зокрема, багато з доступних вакцин, таких як Pfizer та Moderna, мають більш вразливі інгредієнти, які можуть пошкодитися при високих температурах. Наприклад, розроблена вакцина «Pfizer» повинна зберігатися і транспортуватися при температурі - 70°C, інакше вона зіпсується. Це значно нижче за температуру звичайних мо-

розильних камер, що ставить країни, які використовують цю вакцину перед необхідністю вишукувати інші способи зберегти її в холоді. Ось чому останнім часом так багато говорять про сухий лід.

На тлі кампаній з масової вакцинації населення виникає ще одна проблема – доступність сухого льоду. Очікується, що попит на сухий лід, необхідний для підтримки наднизьких температур, при яких вакцини повинні зберігатися під час транспортування, різко зросте, що породжує побоювання щодо потенційного дефіциту цього товару, який може мати широкі економічні наслідки. Для зберігання вакцини за необхідних умов потрібна величезна кількість сухого льоду, і це викликає занепокоєння тих галузей, які залежать від наявності сухого льоду. Звідси потреба в розробці низькотемпературних машин малої продуктивності для сумісного виробництва рідкої вуглекислоти та сухого льоду. Другою проблемою для пандемії ковіду є нестача достатньої кількості кисню для апаратів штучного дихання. Перспективою є заміна покупки і установки багатьох медичних кисневих концентраторів, які через свою невелику ємність необхідно розміщувати біля кожному ліжка. Світовий досвід наполягає на використанні кисневих адсорбційних станцій, що встановлюють в технічних приміщеннях лікарень і підключають до централізованої системи подачі кисню. Адсорбційні кисневі станції мінімальної ємності виробляють від 23-х літрів кисню в хвилину, з концентрацією до 95%. Адсорбційні кисневі станції мінімальної ємності є одним із найважливіших компонентів медичного обладнання, що дозволяє забезпечити належний рівень кисню пацієнтам у надзвичайних ситуаціях, таких як пандемія Covid-19. Ця технологія ґрунтується на використанні кріогенної техніки, що забезпечує високу ефективність процесу очищення та концентрації кисню.

Технічні характеристики адсорбційних кисневих станцій мінімальної ємності вражають: вони здатні виробляти від 23-х літрів кисню в хвилину з концентрацією до 95%. Це дозволяє забезпечити належний рівень кисню для багатьох пацієнтів одночасно та зменшує ризик відмови системи в разі збою в одному з кисневих агрегатів.

Оскільки медичні системи по всьому світу продовжують вдосконалюватися та стикатися з новими викликами,

Розробка подібного обладнання є прерогативою кріогенної техніки.

Аналіз вищевикладеного формує нову тему кваліфікаційних робіт, спрямованих на вдосконалення медичного обладнання, здатного забезпечити надійний захист людей під час пандемії та інших надзвичайних ситуацій. Розвиток та впровадження новітніх технологій у медичну практику може врятувати безліч життів та покращити якість медичної допомоги.

Другою надзвичайною ситуацією є військовий конфлікт.

Військовий конфлікт наразі завдає серйозної шкоди центральним енергомережам України та змінює доступність централізованого енергопостачання населення.

Рішення проблеми може бути пов'язане з реалізацією розподіленого виробництва електроенергії, йдеться про будівництво додаткових джерел те-

пelloвої та електричної енергії в безпосередній близькості від споживачів. Потужність таких джерел пов'язана з очікуваною потужністю споживача з урахуванням наявних обмежень (технологічних, правових, екологічних тощо) та може варіюватися в широких межах (від двох-трьох до сотень кіловат).

Джерелом розподіленої енергії є низькопотенційне тепло. Воно охоплює вторинні енергетичні ресурси та відновлювані джерела енергії. Для України перспективними джерелами відновлюваної енергії є: біомаса, вітер, сонце. Перспективною є також утилізація тепла технологічних процесів і невеликих електростанцій.

Утилізоване низькопотенційне тепло є джерелом живлення тепловикористальних холодильних машин і теплових насосів. Поєднання низькопотенційного джерела енергії і тепловикористальної холодильної машини знімає соціальну напругу в населенні, забезпечуючи споживача як теплом, так і холодом з електрикою.

Такі системи під час військового конфлікту забезпечать нормальне функціонування малих джерел живлення та медичного обслуговування.

Застосування розподіленого виробництва енергії може бути ефективним рішенням не лише для України, але й для інших країн, особливо в умовах надзвичайних ситуацій, таких як природні катастрофи або військові конфлікти. Введення таких систем дозволить забезпечити стійке функціонування житлових будівель та медичних установ, які є життєво важливими для населення. Отже, розвиток та впровадження розподіленого виробництва енергії може мати далекосяжні наслідки для забезпечення енергетичної безпеки та сталого розвитку.

Резюмуючи вищевикладене, можна констатувати, що розширення тематики кваліфікаційних робіт бакалаврів і магістрів вимагає перегляду лекційних матеріалів відповідних курсів: «Холодильні машини» та «Сучасні тепловикористальні холодильні машини» та «Низькотемпературні машини».

Відповідні курси, допомагають отримати необхідні знання та навички для розуміння та реалізації концепції розподіленого виробництва енергії. Це допоможе підготувати здобувачів освіти до викликів, пов'язаних зі змінами в енергетичному секторі та кризовими ситуаціями.

УДК 664.7(07)

ЩОДО ОНОВЛЕННЯ МЕТОДИЧНОЇ БАЗИ З ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЇ ЗБЕРІГАННЯ ТА СУШІННЯ ЗЕРНА»

А.В. Борта, Т.В. Страхова

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Від ефективності технологій післязбиральної обробки і сушіння зерна залежить якісне його зберігання без втрат. Для цього необхідно підготувати висококваліфікованих фахівців зернової галузі. Надзвичайно важливе для

студентів вироблення вмінь і навичок практичного застосування знань, поглиблення розуміння і закріплення інформації про інноваційні технології в зерновій галузі. Викладачами кафедри Технології зерна і комбікормів Одеського національного технологічного університету (ОНТУ) були проаналізовані останні досягнення техніки та технології сушіння і зберігання зерна, що дало змогу оновити методичну базу в частині зберігання та сушіння зерна для викладання дисципліни «Технології зберігання та сушіння зерна».

Процес сушіння є однією з найважливіших операцій для отримання якісної продукції та тривалого його зберігання. За останні декілька років повністю змінюються моделі зерносушарок. На зміну старих моделей типу ДСП на підприємствах України з'являються сучасні зерносушарки як вітчизняного так і закордонного виробництва. У зв'язку з тим, що виробництво зерна нарощується можна очікувати, що зерносушильний парк по кількості та різноманітності зерносушарок буде й надалі розвиватися. Кардинальних змін потребували методичні вказівки та підручники для створення сучасного навчального процесу.

Ми підтримуємо тісний зв'язок з підприємствами зернової галузі. Представники багатьох підприємств галузі звертаються до нас з питаннями підбору та реконструкції зерносушильного господарства та ефективного зберігання зерна. Тому розробка та оновлення методичного забезпечення необхідно як для студентів так і для працівників зернової галузі. Нами вперше в Україні була розроблена методика для розрахунку та проектування колонкових та баштових зерносушарок до виконання курсових робіт і дипломних проєктів.

У 2021 та 2022 роках на кафедрі технології зерна і комбікормів було написано та видано підручники «Сушіння зерна» для студентів закладів вищої освіти та підприємств зернової галузі і «Основи сушіння зерна» для фахових коледжів. У яких розглянуто такі питання як: властивості зерна як об'єкта сушіння; основи статистики, кінетики та динаміки сушіння; основи розрахунку процесу сушіння та зерносушарок; технічні засоби реалізації сучасних методів та режимів сушіння зерна та зберігання зерна і шляхи їх подальшого удосконалення; конструкції сучасних зерносушарок, їх переваги та недоліки, шляхи реконструкції з метою удосконалення технології сушіння та покращення їх техніко-економічних показників (економія палива, електроенергії); контрольно-вимірювальні прилади, шляхи автоматизації зерносушарок, організацію роботи та експлуатацію зерносушарок, охорону праці та техніки безпеки; оцінювати придатність діючих зерносушарок для сушіння різних культур; обґрунтовано вибирати режими сушіння та зберігання конкретної культури; організувати роботу сушильного господарства на підприємстві; визначити шляхи покращення техніко-економічних показників зерносушарок.

Створюючи підручники, ми використали свій багаторічний досвід викладання названої дисципліни в Одеському національному технологічному

університеті. При цьому ми керувалися принципом: від властивостей зерна як об'єкта сушіння — до вибору методів та режимів процесу і тільки на цій основі — до найраціональніших конструкцій сушильних установок.

Ця література допоможе студентам та працівникам галузі організовувати та проводити контроль якості і безпечності зерна із застосуванням сучасних методів його сушіння та зберігання, також розробляти нові та удосконалювати існуючі технології, зокрема технології сушіння і зберігання зерна, з урахуванням принципів ресурсозаощадження та інтенсифікації технологічних процесів.

Для більш якісного зберігання зерна з меншими втратами було також розглянуто та поглиблено основні ефективні методи активного вентилування та знезараження зерна, та нами написані методичні вказівки з лабораторних робіт та виконання самостійних та індивідуальних робіт з сушіння, зберігання та визначенню кількісно-якісного обліку зерна.

Можна з впевненістю сказати, що ми навчаємо та випускаємо сучасних висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно організувати роботу наших підприємств та сподіваємося на подальший розвиток зернової галузі в Україні.

УДК: 378.147+37.041+614.253.4

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

І.С. Лісецька, І.А. Дмитренко, М.М. Василечко
Івано-Франківський національний медичний університет,
м. Івано-Франківськ

Однією з провідних вимог сьогодення є навчання протягом усього життя, тому важливо розвивати у студентів вміння регулярно вчитися, формувати прагнення до саморозвитку, здатність постійно накопичувати та оновлювати наукові знання та вдосконалення різного виду навичок, швидко адаптуватись до змін, творчого застосування одержаних знань у професійній діяльності [3, с.65, 6, с.180]. Сьогодні відбуваються зміни освітнього процесу за рахунок скорочення аудиторних годин викладання та збільшення частки самостійної роботи студентів, саме тому провідну роль у підвищенні якості навчання та важливим етапом у формуванні майбутнього спеціаліста стає самостійна робота студента (СРС) [4, с.94].

Мета. Проаналізувати форми організації та визначити шляхи покращення самостійної роботи студентів як складової в системі освітнього процесу під час навчання у медичному вузі.

СРС — це різноманітні види індивідуальної та колективної діяльності студентів, що виконуються під керівництвом, але без безпосередньої участі

викладача в спеціально відведений для цього аудиторний чи позааудиторний час. Метою СРС є формування пізнавальної активності, засвоєння основних вмінь та навичок роботи із навчальним матеріалом, розширення і поглиблення вже наявних знань та підвищення рівня організованості студентів. Навчальний час, відведений на СРС, регламентується робочим навчальним планом та становить не менше 1/3 і не більше 2/3 загального обсягу навчального часу [2, с.219, 5, с. 7-25]. У вищих закладах освіти застосовують різні формати організації СРС під час проведення навчального процесу. Так, можна виділити такі види СРС, залежно від місця і часу проведення, характеру керування нею з боку викладача і способу контролю за її результатами: самостійна робота під час основних аудиторних занять (лекції, семінари, практичні заняття), самостійна робота під контролем викладача у формі планових консультацій, виробничої практики, заліків, підсумкових модульних контролей та позааудиторна самостійна робота при виконанні студентом домашніх завдань навчального і творчого характеру (написання рефератів, підготовка доповідей, тезів, статей, ментальних карт).

Під час проведення навчального процесу в вищих медичних закладах застосовують різні види СРС, такі як індивідуальна підготовка до практичних, семінарських занять та підсумкових модульних контролей, підготовка до захисту історій хвороб, участь у роботі студентського наукового гуртка, виступи та участь у науково-практичних конференціях, форумах, майстер-класах, практично орієнтованих конкурсах тощо. Можна запропонувати наступні форми організації СРС, такі як написання рефератів, підготовка доповідей, навчальних історій хвороби, огляд сучасної літератури, заняття із санітарно-просвітницької роботи, ведення альбомів для самопідготовки, відпрацювання практичних навичок в позааудиторний час, підготовка тезів та статей, ментальних карт, схем, презентацій тощо [1, с.154].

Інформація про зміст, обсяг виділеного часу, оцінювання СРС описаний в навчальній робочій програмі та силабусі дисципліни і має мету розширити і поглибити знання та вміння за даним курсом, допомогти сформувати клінічне мислення, творчої уяви та моделювання тактики лікаря в конкретній клінічній ситуації, покращити засвоєння міжпредметної інтеграції знань та вмінь, навчає працювати із літературними джерелами – проводити аналіз, узагальнення, зіставлення, порівняння, тим самим активізувати творчу складову. Для організації СРС розробляються методичні вказівки за кожною темою, що винесені на самостійне позааудиторне опрацювання та складаються тестові завдання. З метою підвищення якості опрацьованого матеріалу під час навчального процесу викладачі надають консультації студентам упродовж дня, а у позааудиторний час за необхідністю студентів консультує викладач, згідно затвердженого графіку відробок та консультацій. Крім того, студенти можуть виконувати індивідуальні завдання як варіант самостійної роботи в позааудиторний час для підвищення результатів поточної успішності.

Для отримання очікуваних результатів СРС необхідно враховувати мотиваційний компонент навчання, а також систематичний контроль та оцінювання результатів самоосвіти. Він може здійснюватися під час проведення поточних опитувань, експрес-контроль, тестування, заліків, підсумкових модульних контролей та мати на меті привчити студентів до відповідальності за весь навчальний матеріал циклу, сприятиме підвищенню навчання та орієнтує на регулярну самоосвіту [3, с.65, 6, с.180].

Висновки. Отже, СРС є обов'язковою, важливою формою навчального процесу, що дозволяє значно підвищити ефективність підготовки майбутнього спеціаліста, допомагає формувати у студента навиків клінічного мислення, самостійності, творчої уяви. Вона надає можливість студенту одночасно отримувати нові знання, опанувати методи аналізу, синтезу, узагальнення інформації та практично їх удосконалювати.

Перелік використаних джерел:

1. Гришук МІ, Стовбан ІВ, Князевич-Чорна ТВ, Золотарьова ЖМ. Формавання пізнавальної активності студентів відповідно до вимог кредитно-модульної системи. Світ медицини та біології. 2011;4:154-5.
2. Коротич НМ. Самостійна робота студентів як фактор підготовки спеціаліста в умовах кредитно-модульної системи навчання. Світ медицини та біології. 2017;1(59):219-22.
3. Літвінчук СБ. сучасні підходи до організації самостійної роботи студентів у вищій школі. Наукові праці. 2012;146:158:65-9.
4. Петрушанко ТО, Островська ЛІ, Попович ЮО. Значення фантомних занять у формуванні практичних навичок майбутніх лікарів-стоматологів. Український стоматологічний альманах. 2016;1(2):94-7.
5. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Офіційний вісник України. 2014. 7-89.
6. Шумський О. Шляхи активізації самостійної роботи студентів. Наукові записки (Кіровоградського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка). Серія: Педагогічні науки. 2016;147:180-3.

УДК 338.4 -047.22 : 378

ВПРОВАДЖЕННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

А.П. Левицький, А.П. Лапінська

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Трансформаційні процеси, що відбуваються сьогодні в житті суспільства стосуються всіх сфер його діяльності й існування, зокрема й сфери вищої освіти як основоположної компоненти формування світогляду особистості.

Швидкий розвиток прогресу, практично некерований та непрогнозова-

ний процес суспільних переворотів, змін геополітичної карти світу, наукових винаходів та їх впровадження в життя вплинули на вимоги, що стоять перед освітніми системами останніх десятиліть. Сучасне суспільство характеризується властивими для трансформаційних суспільств швидкими змінами у всіх сферах життя. Особливо швидко зміни відбуваються завдяки багатьом чинникам, що сьогодні рухають економіку та промисловість, впливають на розвиток культури міжнародних відносин, залежать від світових міграційних процесів, особливо впливають на розвиток інформаційного, зокрема й освітянського простору.

Інформація сьогодні набуває найбільшої цінності та є стратегічним продуктом держав. Відомий сучасний американський філософ Алвін Тоффлер, аналізуючи феномен трансформації сучасних суспільств, стверджує, що "світ, який швидко утворюється від зіткнення нових цінностей і технологій, нових геополітичних відносин, нових стилів життя й засобів сполучення, вимагає зовсім нових ідей і аналогій, класифікацій і концепцій". Ця концепція відбиває сьогоднішню парадигму суспільного буття та лежить в основі формування освітніх цілей розвинутих держав світу.

На освіту сьогодні суттєво впливають зміни в сучасному суспільстві. Зокрема, протягом останніх десятиліть у багатьох країнах світу та в Україні змінювалась суспільна парадигма – від технократичної до індустріальної, від індустріальної до інформаційної. На розвиток освіти вплинули суспільні інтеграційні процеси, такі напрями розвитку суспільства, як глобалізація, демократизація, створення єдиного інформаційного простору [1].

Важливим чинником перегляду основних концепцій та особливо змісту освіти в багатьох країнах є розширення кордонів і тих можливостей, що відкриваються перед молоддю. В умовах сучасної міграції в рамках не тільки країни, а й регіонів виникає потреба швидко адаптуватися для отримання навчання та роботи, що спонукають суспільство до необхідних змін. Україна, як європейська країна, не може обминути всі вищезазначені процеси, наші переконання в цьому доводять ті перетворення в освітній сфері, свідками яких ми є.

Як показує досвід, сьогодні формування освітніх цілей відбувається не на рівні держав, а на міждержавному, міжнародному рівнях, коли основні пріоритети освіти й цілі проголошуються в міжнародних конвенціях та документах і є стратегічними орієнтирами міжнародної спільноти. Держави формують освітню політику, спрямовану безпосередньо на інтеграцію її в міжнародні співтовариства. сьогодні актуальності набуває поняття компетентності фахівця, що визначається багатьма чинниками, оскільки саме компетентності, на думку багатьох міжнародних експертів, є тими індикаторами, що дозволяють визначити готовність випускника до життя, його подальшого особистого розвитку й до активної участі в житті суспільства.

До освітніх пріоритетів сьогодення відносить уміння оперувати такими технологіями та знаннями, що задовольняють потреби інформаційного суспільства, підготують молодь до нових ролей у цьому суспільстві. Саме тому

важливим нині є не тільки вміння оперувати власними знаннями, а й бути готовим змінюватись та пристосовуватись до нових потреб ринку праці, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатись упродовж життя.

Як показує аналіз досвіду освітніх систем багатьох таких країн, одним зі шляхів оновлення змісту освіти й навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами, інтеграції до світового освітнього простору є орієнтація навчальних програм на компетентнісний підхід та створення ефективних механізмів його запровадження. Відомі міжнародні організації, що нині працюють у сфері освіти, останніми десятиліттями вивчають проблеми, пов'язані з появою компетентнісно-орієнтованої освіти; серед них – ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, ПРООН, Рада Європи, Організація європейського співробітництва та розвитку, Міжнародний департамент стандартів тощо [2].

Згідно із такими тенденціями ведеться підготовка фахівців спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», освітньої програми «Міжнародна торгівля зерном» на факультеті Технології зерна і зернового бізнесу. Зокрема, навчальний план передбачає викладення дисципліни «Міжнародна торгівля зерном».

Посилення глобалізаційних процесів, розгортання світової продовольчої кризи актуалізують питання вибору місця і ролі агропромислового комплексу України, в т.ч. і зернопродуктового, у світовій продовольчій системі, обґрунтування ключових соціально-економічних пріоритетів національної зернової політики, впровадження ефективних механізмів їх реалізації в умовах відкритої економіки. Студенти набувають навичок аналізу специфіки функціонування міжнародних ринків та бірж, особливостей торгівлі зерном, діючими нормативними документами у різних країнах, можливими ризиками діяльності та управлінськими рішеннями для забезпечення сталого розвитку. Набуття вказаних компетенцій дозволяє випускникам факультету у найкоротші терміни адаптуватись до роботи у виробничих умовах, орієнтуватись у сучасному суспільстві, інформаційному просторі, швидкоплинному розвитку ринку праці, подальшому здобутті освіти.

Література

1. Тоффлер Е. Третя хвиля. – К.: Вид. дім “Всесвіт”, 2000 – С. 14.
2. Millennium Development Goals. Ukraine, Kyiv 2003. – 27 p.

УДК 378.2

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ШЛЯХИ РОЗВИТКУ І
ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ****Л.В. Березовська****Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

«Знищення будь-якої нації не потребує атомних бомб чи використання ракет. Потрібно лише зниження якості освіти і дозволу обману на екзаменах учнями. Пацієнти вмирають від рук таких лікарів. Будівлі рушаються від рук таких інженерів. Гроші губляться від рук таких економістів і бухгалтерів. Справедливість втрачається в руках таких юристів і суддів. Крах освіти – це крах нації»

Побіля входу у Стелленбоський університет (ПАР)

Якість вищої освіти є важливою складовою сталого розвитку держави. Здобуття якісної вищої освіти допомагає формувати критичне мислення, підвищує кваліфікацію робочої сили, розвиває інноваційний потенціал і допомагає вирішувати соціальні проблеми.

Крім того, якісна вища освіта сприяє формуванню здорової культури серед населення, що відбивається на здоров'ї та добробуті людей. Це, в свою чергу, впливає на зниження ризику виникнення соціально-економічних проблем, таких як безробіття, бідність, відсутність доступу до охорони здоров'я та освіти.

Також вища освіта допомагає розвивати інноваційний потенціал держави, що є важливою складовою сталого розвитку. Висококваліфіковані випускники здатні створювати нові технології, продукти та послуги, що забезпечує зростання економіки та зниження негативного впливу на довкілля.

Таким чином, якість вищої освіти є важливим фактором для досягнення сталого розвитку держави та підвищення якості життя населення.

Системи якості вищої освіти – це набір стандартів, процедур та практик, які використовуються для забезпечення якості вищої освіти. Ці системи охоплюють різні аспекти управління, включаючи планування, оцінку, моніторинг, покращення та забезпечення якості навчального процесу.

Один з основних стандартів, що використовується у системах якості вищої освіти, – це ISO 9001, що встановлює вимоги до систем управління якістю. Цей стандарт може бути застосований до будь-якого виду організації, включаючи установи вищої освіти.

Інші стандарти, які використовуються в системах якості вищої освіти, включають EFQM (European Foundation for Quality Management) та ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education). Ці стандарти розроблені спеціально для вищої освіти та охоплюють різні аспекти, вклю-

чаючи викладання та навчальну діяльність, дослідження та розвиток, управління та фінанси.

Системи якості вищої освіти цілеспрямовані забезпечити та контролювати установи вищої освіти щодо надання якісної, конкурентоспроможної освіти. Вони також сприяють підвищенню привабливості вищої освіти в очах студентів та роботодавців, що позитивно позначається на популярності та рейтингу закладу вищої освіти.

Інноваційні технології можуть бути використані для розвитку та вдосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності. Ось декілька шляхів, які можуть допомогти в цьому процесі:

- використання систем управління якістю. Системи управління якістю можуть бути використані для покращення ефективності управління освітньою діяльністю. Наприклад, система ISO 9001 може бути використана для створення інтегрованої системи управління якістю, що передбачає впровадження систематичної методології для покращення процесів навчання та досягнення високої якості освіти з урахуванням потреб студентів, підвищення їх задоволення від навчання та забезпечення їхньої конкурентоспроможності на ринку праці. Така система передбачає залучення всіх зацікавлених сторін (студентів, стейкхолдерів, викладачів, адміністрації), постійне вдосконалення системи, орієнтацію на результати, відкритість та прозорість управління.

- використання технологій Інтернету речей. Інтернет речей може бути використаний для збору даних, які можуть бути використані для оцінки якості навчання. Наприклад, використання цифрових відомостей для збору даних про відвідуваність навчальних занять за кожним здобувачем, активність студентів на заняттях.

- використання штучного інтелекту. Штучний інтелект може бути використаний для автоматизації деяких аспектів управління якістю освіти. Наприклад, використання для аналізу даних про успішність студентів та ідентифікації патернів, які допоможуть виявити проблеми в системі навчання та дати рекомендації щодо їх вирішення.

- використання машинного навчання. Машинне навчання може бути використане для прогнозування якості навчання та ідентифікації факторів, які впливають на неї. Наприклад, використання машинного навчання для прогнозування успішності студентів та визначення тих факторів, які впливають на їх успішність.

Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти є важливим інструментом для покращення якості навчання та досягнення вищих результатів у галузі освіти. Внутрішня система забезпечення якості освіти навчального закладу є важливим фактором його конкурентоспроможності на ринку освіти. Крім того вона, допомагає забезпечити відповідність стандартам якості, встановленим національними та міжнародними організаціями. Ось декілька факторів, які можуть бути використані як критерії для розвитку та вдосконалення системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти:

- система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти повинна мати чітку структуру та процеси, які дозволяють забезпечити контроль якості навчання на всіх рівнях.
- розроблення політики забезпечення якості вищої освіти безпосередньо у навчальному закладі, яка визначатиме мету, стратегію та процедури для досягнення цих цілей.
- система оцінювання якості повинна передбачати механізми збору та аналізу даних, що дозволять визначити якість навчання та виявити проблемні моменти.
- система повинна мати механізми для відстеження виконання та аналізу результатів, що дозволить виявляти позитивні та негативні аспекти та вдосконалювати систему відповідно до цих результатів.
- залучення студентів, викладачів та стейкхолдерів до системи внутрішнього забезпечення якості, які будуть брати участь у процесі оцінювання та вдосконалення якості навчання.
- підвищення кваліфікації викладачів. Викладачі повинні постійно прагнути до самовдосконалення, проходити курси підвищення кваліфікації та отримувати нові знання, навички, буди вмотивованими до залучення новітніх знань і технологій у навчальний процес.
- ресурсне забезпечення закладів освіти, залучення до навчального процесу нових методів і засобів пізнання, пов'язаних із сучасними технічними можливостями.
- Керування принципами академічної доброчесності для системи забезпечення внутрішньої якості освіти.

Література:

1. Василюк А. ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА / А. Василюк, М. Дей. – Київ: ПП Лисенко М.М., 2019. – 176 с.
2. Фініков Т. Доповідь президент Міжнародного фонду досліджень освітньої політики [Електронний ресурс] / Т.В. Фініков. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2019/03/yakist_vysh_osvity_T.Finikov_01.2019.pdf.
3. Ніколаєнко С. ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ – ЗАПОРУКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ [Електронний ресурс] / Станіслав Ніколаєнко // з виступу в Національній академії педагогічних наук. – 1921. – Режим доступу до ресурсу: <https://nubip.edu.ua/node/85747>.
4. Архипова О. ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ОБ'ЄКТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ [Електронний ресурс] / О. Архипова, В. Дроздов // Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток». – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1878>.

УДК 338.2:332
НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНОЇ
ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ РІШЕНЬ В ЕНЕРГОТЕХНОЛО-
ГІЧНИХ УСТАНОВКАХ

В.М. Ярошенко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Одним із головних питань, в тому числі і інноваційного характеру, при виконанні курсових та дипломних робіт здобувачами вищої освіти за допомогою освітніх програм енергетичної спрямованості, являються проблеми енергозбереження та енергоефективності на основі мінімізації суспільно-необхідних витрат. В загальному виді такий підхід є важливим і для усіх інших освітньо-професійних програм, так як енергетична складова при виробництві різної технологічної продукції, у тому числі і харчової, складає понад 30 % [2].

При впровадженні будь якої технології (установки), в переважній більшості, суспільно необхідні затрати розраховуються через фінансові витрати, які в свою чергу складаються з усіх статей затрат, включаючи капітальні, експлуатаційні (енергетичні), екологічні, безпекові і інші.

Незважаючи на те що енергетична (термодинамічна) складова завжди відіграє фундаментальну роль, визначаючи як межі технічно можливих рішень, так і дозволяючи мінімізувати енергетичні витрати, остаточне рішення завжди обумовлюється суспільно необхідними затратами (техніко-економічною ефективністю).

При аналізі та розподілі загальних суспільно необхідних витрат в енерготехнологічних установках з різними за якістю енергетичними потоками важливо та необхідно враховувати не тільки кількість енергії (енергетичну складову) але і її якість. Особливо це важливо при впровадженні комбінованих (когенераційних систем) в переважній більшості яких мають місце енергетичні потоки різної якості. Класичні (традиційні) методи порівняння потоків енергії, побудовані на енергетичному підході, що базуються виключно на першому законі термодинаміки, не відображають якісні зміни з енергетичними потоками та не дозволяють оцінювати їх собівартість з ефективним впровадження відповідних резервів енергозбереження [1].

Пошук методів компромісного одноразового обліку термодинамічних та економічних складників привів до впровадження термoeкономічного методу, при застосуванні якого економічні витрати розподіляються з врахуванням кількості та якості енергетичного потоку (другого закону термодинаміки).

Термoeкономічний метод, як інструмент для аналізу, синтезу та оптимізації реальних технічних систем з різними енергетичними потоками, представляє унікальну комбінацію термодинамічного та економічного аналізів, що є потужним інструментом для розуміння взаємозв'язку між якістю енер-

гетичного потоку (енергетичною складовою) та його вартістю (економічною складовою) .

В основі цього методу лежить універсальна термодинамічна характеристика (ексергія), яка враховує усі зміни в термодинамічній системі, включаючи також якість енергетичних потоків, які мають місце.

При цьому ексергія енергетичних потоків розподіляється на вхідну (яка витрачаються) та вихідну (ексергію кінцевого енергетичного ефекту) . Умовний рух ексергії від місць її входу до виходу завжди супроводжується втратами ексергії, які обумовлюються необоротністю процесів та відповідним зростанням ентропії системи.

Енергетична ефективність системи (окремого процесу) при цьому оцінюється за допомогою ексергетичного коефіцієнта корисної дії (коефіцієнту термодинамічного рівню), як відношення ексергії на виході (Ex_2) до ексергії входу (Ex_1) .

$$\eta_t = \frac{E_2}{E_1} < 1$$

В результаті руху ексергії в системі її кількість зменшується в результаті необоротності процесів в складових елементах установки , а економічна (затратна) складова збільшується, що обумовлює зростання ціни одиниці ексергії до максимального значення на виході.

Економічні (фінансові) затрати визначаються на основі приведених витрат, які розділяються на капітальну складову (aK_i) (разову) та експлуатаційну E_i (постійну).

$$P = \sum_{i=1}^{i=n} (aK_i + E_i)$$

K_i – капітальні витрати на складовий елемент установки;

a – нормативний коефіцієнт амортизаційних відрахувань ;

E_i – експлуатаційні витрати в складовому елементі установки;

i – кількість складових елементів установки.

До капітальні витрат відносяться усі категорії витрат, включаючи загальну вартість, витрати на монтаж, автоматизацію, екологічну безпеку та інше, які пов'язані з впровадження установки в експлуатацію

До експлуатаційних витрат відносяться фінансові витрати на енергетичні ресурси, суміжні споживні матеріали (вода, хладони, мастила та інше), обслуговування, заробітну плату, плановий ремонт, оренду та інше

Термoeкономічний баланс системи (установки), на основі якого визначається загальна техніко економічна ефективність , можливо записати в такому виді[3].

$$Ex_2 c_2 = Ex_1 c_1 + \sum_{i=1}^{i=n} (aK_i + E_i)$$

Ex_2 , Ex_1 кількість ексергії на виході та кількість ексергії на вході відповідно

C_2, C_1 - вартість одиниці ексергії на виході та вході відповідно

Загальна техніко економічна ефективність системи (установки) виражається за допомогою коефіцієнту техніко економічного рівню який розраховується на основі співвідношення питомої вартості одиниці вихідної ексергії (корисного ефекту) до питомої вартості ексергії на вході

$$\beta = \frac{C_1}{C_2} = \frac{\eta_t}{1 + \frac{\sum_{i=1}^n (aK_i + E_i)}{E_1 C_1}}$$

Коефіцієнт техніко-економічного рівню може змінюватись від 0 до 1 та зростає з підвищенням ексергетичного коефіцієнту корисної дії і знижується при збільшенні економічних затрат. Як правило, бажання підвищення ексергетичного коефіцієнту корисної дії завжди супроводжується збільшенням фінансових (економічних) затрат.

При цьому доцільне (оптимальне) техніко економічне рішення відповідає максимальному значенню коефіцієнта техніко економічного рівню, а не ексергетичному коефіцієнту корисної дії як це робиться при енергетичному (термодинамічному) аналізі.

Термoeкономіка, як специфічний метод техніко економічного аналізу, обумовлює та визначає умови на основі яких можна отримати максимальну енергоефективність будь якої когенераційної системи при мінімальних суспільно - необхідних витратах.

В загальному виді при термoeкономічному методі (аналізі) враховуються як кількість і якість енергетичних потоків та кількість супроводжуваних економічних затрат і тому він може використовуватися при[4]:

- оптимізації параметрів в окремих елементах та всієї системи в цілому з урахуванням техніко-економічних показників;
- порівнянні нових схем та циклів когенераційних енергетичних систем при виборі оптимального техніко економічного варіанту;
- роздільному розрахунку собівартості енергетичних потоків в залежності від їх якості;
- визначенні структурно-параметричних характеристик з урахуванням взаємозв'язку та взаємовпливу елементів енерготехнологічної установки на основі аналізу механізму формування вартості потоків ексергії.

Список літературних джерел

1. Бродянский В.М., Фратшер В., Михалек К. Эксергетический метод и его приложения. М.: Энергоатомиздат, 1988.
2. Закон України «Про енергетичну ефективність». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2022, № 2.
3. Мартыновский В.С. Циклы, схемы и характеристики термотрансформаторов /под ред. В.М.Бродянского, М.: Энергия, 1979.

4. Тсатсаронис Дж. Взаимодействие термодинамики и экономики для минимизации стоимости энергопреобразующей системы / Под ред. Т.В. Морозюк. - Одесса: Студия «Негоциант», 2002.

УДК 637.37

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЯ ПЕРЕРОБКИ МОЛОКА» ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 204 «ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА» В ОДЕСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ТЕХНОЛОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Н.А. Ткаченко, О.А. Кручек

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Скотарство – традиційна для України галузь тваринництва, що обумовлено її значним впливом на рівень забезпечення [1]:

- населення – високоякісними та безпечними продуктами харчування,
- молочної промисловості – сировиною,
- господарств з виробництва і переробки молока – обіговими коштами для їх діяльності,
- мешканців сіл та молокопереробних підприємств – робочими місцями,
- галузі рослинництва – органічними добривами.

У молочному скотарстві фахівці провідних підприємств з виробництва молока сьогодні використовують сучасні технології та реалізують генетичний потенціал кращих світових і вітчизняних порід худоби [2]. Фахівці підприємств молокопереробної галузі України уже понад два десятиліття використовують новітні технології переробки молока-сировини та інноваційні інгредієнти, що дозволяє виробляти молочні та молоковмісні продукти високої якості і безпечності з тривалим терміном зберігання, які можуть бути конкурентоздатними як на вітчизняному, так і на світовому споживчому ринках [3–6]. Тому, як мінімум 50 % обсягу освітньої програми спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» для здобуття освітнього ступеня бакалавр (згідно Стандарту вищої освіти [7]) має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей. За таких умов зростає значення професійної компетентності спеціаліста, яка ґрунтується на його ефективній адаптації, оновленні знань та вмінь, готовності до виробничих ризиків як на підприємствах з виробництва молока-сировини, так і на підприємствах з його переробки [8].

З огляду на зазначені факти, бакалаври спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», згідно розробленої в ОНТУ освітньо-професійної програми [9], повинні володіти загальними та спеціальними (фаховими) компетентностями, які, поряд з іншими, дозволять їм

найбільш ефективно організувати процес переробки молока у високоякісні та безпечні молочні й молоковісні продукти, що є одним із визначальних факторів унікальності зазначеної ОП в Університеті.

Традиційно підготовку здобувачів вищої освіти за ОП 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» в Україні ведуть Університети аграрного профілю, при цьому понад 65 % дисциплін професійного циклу цих освітніх програм спрямовані на формування програмних результатів навчання, пов'язаних із виробництвом продукції тваринництва.

Характерною особливістю (унікальністю) ОП 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» у ОНТУ є отримання здобувачами вищої освіти комплексу знань, набуття умінь і навичок у сфері ефективного виробництва продукції тваринництва, її переробки на підприємствах м'ясо- і молокопереробної галузей, у використанні спеціальних знань, зокрема, глибоких знань фізики та хімії сировини тваринного походження, для розробки, удосконалення, запровадження і розвитку науково обґрунтованих технологій виробництва високоякісних та безпечних м'ясних, молочних і молоковісних продуктів; для здійснення інженерних розрахунків, проектування, модернізації, технічного переоснащення, реконструкції, розширення підприємств з виробництва тваринницької сировини та її переробки у молочні, молоковісні та м'ясні продукти.

Тому розподіл дисциплін професійного циклу у ОП 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» у ОНТУ є таким, що визначає зазначену унікальність:

- сумарний обсяг освітніх компонентів, спрямованих на вивчення технології виробництва продукції тваринництва, складає 27 кредитів ЕКТС;
- сумарний обсяг освітніх компонентів, спрямованих на вивчення технології виробництва і переробки продукції тваринництва, складає 77 кредитів ЕКТС;
- сумарний обсяг освітніх компонентів, спрямованих на вивчення технології переробки продукції тваринництва, складає 46,5 кредитів ЕКТС.

Таким чином, освітні компоненти, у рамках яких вивчається технологія виробництва продукції тваринництва, сумарно складають 65,5 кредитів (43,5%), освітні компоненти, у рамках яких вивчається технологія переробки продукції тваринництва, сумарно складають 85,0 кредитів (56,5%), що й обумовлює унікальність ОП ТВППТ в ОНТУ.

Метою викладання навчальної дисципліни «Технологія переробки молока» у ОНТУ є надання студентами професійного образного мислення, необхідних теоретичних знань та практичних навичок, пов'язаних із виробничо-технологічною, проектною і дослідницькою діяльністю в галузі розробки, удосконалення, запровадження і розвитку науково обґрунтованих технологій переробки молока у високоякісні й безпечні молочні та молоковісні продукти на молокопереробних підприємствах різної потужності із врахуванням принципів організації безвідходного виробництва та особливостей Південного регіону України [10].

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Технологія переробки молока» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені у "Стандарті вищої освіти України" [7] та в ОПІ ТВППТ [9] підготовки бакалаврів, що детально відображено у робочій програмі ОК 25 «Технологія переробки молока»[10]:

– загальні компетентності:

ЗК 3 – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;

ЗК 4 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК 5 – здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК 7 – здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;

ЗК 8 – прагнення до збереження навколишнього середовища;

ЗК 10* – вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

– спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 1 – здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва для ефективного ведення бізнесу;

СК 11 – здатність застосовувати знання організації та управління технологічним процесом переробки продукції тваринництва для ефективного ведення господарської діяльності підприємства;

СК 14* – здатність застосовувати глибокі знання фізики та хімії сировини тваринного походження при її переробці у м'ясні, молочні та молоковмісні продукти;

СК 15* – здатність використовувати спеціальні знання для розробки, удосконалення, запровадження і розвитку технологій виробництва високоякісних та безпечних м'ясних, молочних та молоковмісних продуктів;

– програмні результати навчання:

ПРН 2 – навчати співробітників підприємства сучасних та нових компонентів технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва;

ПРН 3 – виконувати функціональні обов'язки, нівелюючи вплив різних чинників та виробничих ситуацій;

ПРН 5 – забезпечувати якість виконуваних робіт;

ПРН 6 – впливати на дотримання вимог щодо збереження навколишнього середовища;

ПРН 16 – впроваджувати і використовувати на практиці науково обґрунтовані технології виробництва і переробки продукції тваринництва;

ПРН 17 – розробляти і ефективно управляти технологічними процесами переробки продукції тваринництва;

ПРН 20 – застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності;

ПРН 21 – знати основні історичні етапи розвитку предметної області;

ПРН 22* – застосовувати глибокі знання фізики та хімії сировини тваринного походження при її переробці у м'ясні, молочні та молоковмісні продукти, враховуючи особливості Південного регіону України;

ПРН 23* – використовувати спеціальні знання для розробки, удосконалення, запровадження і розвитку науково обґрунтованих технологій виробництва високоякісних та безпечних м'ясних, молочних та молоковмісних продуктів на підприємствах м'ясо- та молокопереробної галузей;

ПРН 24* – здійснювати інженерні розрахунки, проектування, модернізацію, технічне переоснащення, реконструкцію, розширення підприємств з виробництва сировини тваринного походження та її переробки у молочні, молоковмісні та м'ясні продукти.

З огляду на наведений перелік загальних, спеціальних (фахових) компетентностей та програмних результатів навчання, які забезпечує у здобувачів вищої освіти спеціальності 204 ОК 25 «Технологія переробки молока», освітньою програмою передбачено 12 кредитів на вивчення даної ОК у двох семестрах – шостому та сьомому. Робоча програма дисципліни передбачає шість змістових модулів (по 3 модулі у кожному із навчальних семестрів), зміст яких був розроблений у тісній співпраці із зовнішніми стейкхолдерами – роботодавцями, які є провідними фахівцями та/або власниками підприємств з виробництва і переробки молока (Молочна ферма Прикарпаття ТОВ «МУККО», ТОВ «Європейська сироварня», спілка «Агро-еколого-рекреаційний кластер «Фрумушика-Нова»), молокопереробних підприємств (ТОВ «Гормолзавод»; підприємств Компанії «Terrafood» – ТОВ «Білоцерківський молочний комбінат», ВАТ «Вапнярський сирзавод», ВАТ «Крижопільський сирзавод»; підприємств Групи компаній АТ «Молочний Альянс» – ТДВ «Баштанський сирзавод», ТДВ «Золотоніський маслоробний комбінат», АТ «Пирятинський сирзавод», ТДВ «Яготинський маслозавод», Філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»; Корпорації «Danone», яка в Україні представлена двома крупними підприємствами з переробки молока – ТОВ «Данон-Дніпро» і ТОВ «Кремез»; ЗАТ «Лакталіс», ФОП «Фесенко Л.В.» та ін.), а також із Спілкою молочних підприємств України. Крім того, ОК 25 «Технологія переробки молока» містить наукові розробки викладачів кафедри Технології молока, олійно-жирових продуктів та індустрії краси за останні 15 років, що обумовлює унікальність змісту та викладання даної дисципліни в Україні.

У процесі засвоєння дисципліни на основі вивчення теоретичного матеріалу у бакалаврів формуються вміння творчо застосовувати отримані знання для вирішення конкретних практичних завдань, пов'язаних з переробкою молока у високоякісні та безпечні молочні й молоковмісні продукти, здатність до самостійного аналізу виробничих ситуацій на молокопереробних підприємствах, пошуку і прийняття найбільш раціональних і ефективних управлінських рішень у технології виробництва і переробки молока.

Значна увага при вивченні дисципліни приділяється виробленню навичок і умінь працювати з науковою літературою, організації і проведенні науково-дослідної роботи. Здобувачі вищої освіти, починаючи з п'ятого семестру, доповідають результати своїх наукових досліджень на студентських конференціях у ОНТУ, що зараховується їм як неформальна освіта при вивченні

певного модулю ОК 25. Організація освітнього процесу у якості одного із першочергових завдань полягає й в активній самостійній роботі, самоконтролі за засвоєнням матеріалу. Підсумком вивчення дисципліни є готовність бакалаврів ОП 204 ТВППТ до розробки, удосконалення і запровадження на молокопереробних підприємствах різної потужності науково обґрунтованих технологій переробки молока у високоякісні й безпечні молочні та молоковмісні продукти із врахуванням принципів організації безвідходного виробництва.

При вивченні зазначеної дисципліни реалізуються вимоги "Стандарту вищої освіти України" [7], освітньо-професійної програми 204 ТВППТ [9] та навчального плану зі спеціальності 204 "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва". Вивчення ОК 25 «Технологія переробки молока» базується на таких дисциплінах, як: «Біохімія і основи фізіології харчування», «Технічна мікробіологія», «Ветеринарно-гігієнічні та зоотехнічні основи організації молочних ферм», «Годівля сільськогосподарських тварин», «Хімія і фізика молочної сировини», «Ветеринарно-санітарна і технологічна експертиза молока», «Безпечність у виробництві та переробці молока».

Послідовні дисципліни, вивчення яких ґрунтується на знаннях «Технології переробки молока», – «Основи проектування підприємств з виробництва та переробки молока», «Курсовий проект з дисципліни Основи проектування підприємств з виробництва та переробки молока», «Стандартизація, облік і звітність у виробництві та переробці продукції тваринництва», «Комплексна переробка вторинної молочної сировини», «Ветеринарно-санітарна та технологічна експертиза м'ясних і молочних продуктів», «Атестаційний екзаме́н», «Переддипломна практика», «Атестація: підготовка та захист кваліфікаційної роботи»

Основою для успішного засвоєння студентами дисципліни є відвідування занять, систематична самостійна робота з науковою та навчальною літературою, конспектами лекцій, методичними рекомендаціями до підготовки лабораторних робіт. До поточних та підсумкових атестацій студент допускається у разі виконання навчального плану та програми. Ключову роль у засвоєнні дисципліни відіграє викладач, який контролює відвідування та організовує відпрацювання занять; здійснює підготовку лекційного матеріалу, який відображає сучасну теорію і практику переробки молока в Україні та світі; забезпечує студентів методичними матеріалами; стимулює їх самостійну роботу; використовує ефективні прийоми для активації діяльності здобувачів. Безумовним є той факт, що результативність і якість проведення занять з дисципліни визначається професійним талантом і педагогічною майстерністю викладача стосовно добору найбільш раціональних форм, методів і засобів навчання.

Висновки:

1. Методичні підходи з організації освітнього процесу з дисципліни «Технологія переробки молока» ґрунтуються на дотриманні стандарту освіти України та вимог освітньо-професійної програми «Технологія виробництва і

переробки продукції тваринництва» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

2. Загальні та фахові компетентності майбутнього фахівця – бакалавра зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», включені до робочої програми ОК 25 «Технологія переробки молока», враховують фундаментальну та спеціальну підготовку, спрямовану на розробку, удосконалення і запровадження на молокопереробних підприємствах різної потужності науково обґрунтованих технологій переробки молока у високоякісні й безпечні молочні та молоковмісні продукти із врахуванням принципів організації безвідходного виробництва.

3. Критерії оцінки знань у вивченні дисципліни «Технологія переробки молока» сприяють стимулюванню навчальної та наукової діяльності студентів шляхом систематичної роботи щодо опрацювання фахової літератури, відвідування занять, своєчасних захистів лабораторних робіт, успішного складання різних форм контролю та участі у наукових конференціях студентів.

Список використаних джерел:

1. Ковальчук І. В., Ковальчук І. І., Слюсар М. В., Васильєв Р. О. Методика викладання дисципліни «Технологія виробництва молока та яловичини». Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2020. № 3. С. 71–82.

2. Бащенко М. І., Гладій М. В., Мельник Ю. Ф. та ін. Стан і перспективи розвитку молочного скотарства України. Розведення і генетика тварин. 2017. Вип. 54. С. 73–82.

3. Tkachenko N.A., Kruchek O.A., Kopyko A.V., Ramazashvili G.R. Innovative solutions in biotechnologies of combined yogurt drinks with balanced chemical contents. // Food Science and Technology. 2017. 3. P. 42–52. <http://dx.doi.org/10.15673/fst.v11i3.605>

4. Ткаченко Н.А. Технологія білкових паст дитячого харчування: монографія / Н.А. Ткаченко, Ю.В. Назаренко, Ю.С. Українцева // Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1», 2017. 182 с.

5. Назаренко Ю.В., Ткаченко Н.А. Технологія сиру кисломолочного дитячого харчування: монографія // Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1», 2016. 188 с.

6. Tkachenko N., Nekrasov P., Vikul S., Honcharuk Ya. Modelling formulae of strawberry whey drinks of prophylactic application // Food Science and Technology. 2017. 1. P. 80–88. <https://doi.org/10.15673/fst.v11i1.303>

7. Стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня освіти, ступеня вищої освіти – бакалавр, галузі знань 20 «Аграрні науки і продовольство» спеціальності – 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва». Київ: МОН, 2018. 32 с.

8. Ковальчук І. В., Лісогурська Д. В., Слюсар М. В., Ковальчук І. І. Формування професійних компетентностей фахівців спеціальності 204 «Техно-

логія виробництва і переробки продукції тваринництва». Проблеми виробництва і переробки продовольчої сировини та якість і безпечність харчових продуктів: зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф. 16–17 травня 2019 р. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2019. С. 15–17.

9. Освітньо-професійна програма «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» (2022). Одеса, ОНТУ. 2022. 20 с. <http://nmv.ontu.edu.ua/opp/204b-tvppt2022.pdf>

10. Робоча програма обов'язкової навчальної дисципліни «Технологія переробки молока», СВО «Бакалавр», ОПП «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» (2022). <https://tm.ontu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/02/РП-з-ТПМолока-2022.pdf>

УДК 37.01/09:327.3

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

І.О. Седікова, Д.В. Седіков

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

В умовах глобалізації стає очевидним, що «сучасне суспільство знань зацікавлене у серйозних структурних змінах у рамках освітньої системи, вектор яких має визначатися з урахуванням державних та суспільних інтересів» [1].

Відновлення післявоєнної системи вищої освіти України є одним із ключових завдань для того, щоб вона стала успішною європейською державою та повноправним членом ЄС. Важливим принципом відновлення має стати координація завдань у різних сферах (державне управління, національна безпека, економічний і соціальний розвиток, охорона здоров'я, культура тощо) та зосередження на прискоренні інтеграції до ЄС.

Система вищої освіти в Україні розвивається та вдосконалюється, виходячи з двох її специфічних функцій. По-перше, вона виконує економічно-виробничу функцію, забезпечуючи відтворення високоякісних фахівців у суспільній робочій силі, сприяючи розвитку продуктивності. По-друге, виконує й соціально-політичну функцію – задоволення духовних та інтелектуальних потреб людини, сприяння загальному розвитку особистості. [2]. Однак, рівень професійної компетенції та культури, характер розвитку особистісних рис і якостей випускників вишів ще не повною мірою сприяють сталому інноваційному розвитку України і забезпеченню її конкурентоспроможності на світових ринках. Цілком очевидним є безпосередній зв'язок зазначеної проблеми з важливими теоретичними і практичними завданнями. Такі завдання зумовлюють необхідність урахування європейських стандартів професійної освіти, відповідної кардинальної перебудови всієї організації навчально-виховного процесу [3]. Але існує чимало стримуючих факторів,

які гальмують процеси інтегрування української освіти. Деякі з них, на наш погляд, такі:

1. Якщо не створювати належних умов праці та належної оплати праці, ми постійно стикатимемося з проблемою імміграції висококваліфікованих спеціалістів, і ці процеси лише посилюватимуться.

2. На жаль, реалізація положень Болонського процесу в Україні сьогодні ще не має науково-методичного, кадрового, матеріально-технологічного та фінансового забезпечення.

3. Мобільність ринку праці, глобалізація економічних процесів вимагають гнучкості адаптації освітніх програм з багатьох дисциплін для формування нових компетенцій випускників.

4. Гострою залишається, також проблема використання іноземних мов, незважаючи на те, що у прикордонних регіонах більшість населення володіє декількома мовами.

Таким чином, існуючі виклики вимагають від ЗВО вирішення низки важливих завдань, зокрема: модернізація національної системи контролю якості професійної підготовки, створення системи управління якістю навчання в університеті, розробка нових форм документації, освіта на підготовку висококваліфікованих спеціалістів та методичне забезпечення; модернізацію програм фінансування; участь здобувачів в управлінні освітнім процесом ЗВО; розвиток академічної мобільності та академічної доброчесності [4].

Література

1. Communication from the commission to the European parliament, the council, the European economic and social committee and the committee of the regions on a renewed EU agenda for higher education. URL: <http://surl.li/fivxy>

2. Пономарьов О. С. Доцільні шляхи розвитку вищої школи України в умовах Болонського процесу. Мат-ли VII Міжнар. наук. конф. «Модернізація вищої освіти України в умовах Болонського процесу: аналіз вітчизняного досвіду і перспективи розвитку», м. Одеса, 29-31 трав. 2018 р. Київ : Персонал, 2018. С. 64-7.1

3. Журавський В. С. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. Освіта. 2020. № 34. С. 25-29.

4. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу: досвід впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ТНПУ ім. В. Гнатюка / за заг. ред. В. В. Грубінка. Тернопіль : ТНПУ, 2015. Ч. 3. С. 207.

УДК 33.18/ 327.3

**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМУ
ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ****І.І. Савенко, І.О. Седікова****Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

У тезах досліджено актуальні проблеми сучасної освіти: невідповідність якості підготовки здобувачів освіти та попиту ринку праці, обмеженість та закостенілість сучасної система класичної освіти. Авторами дослідження узагальнено та представлено спрощену модель підготовки здобувачів освіти. Перший етап: відбір та зарахування абітурієнтів до вишу здійснюється за результатами ЗНО за шкалою: мін 130 – мах 200 балів чи результатами міждисциплінарного тесту на бюджет чи контракт. Уже на момент відбору – початковому етапі навчання в ЗВО зараховані на навчання здобувачі освіти володіють рівнем знань, навичок, умінь. Слід відмітити, що в багатьох країнах ЄС зарахування ведеться без проведення вступних іспитів. Так, 21.01.2023 р. Центр польської освіти в Україні провів зустріч із українськими учнями 10 та 11 класів, у 27 відділеннях Польського центру, які функціонують в країні, бажаними навчатися в польських вишах з вересня 2023-2024 рр. В рекламному оголошенні прописано, що польські освітні заклади надають якісну європейську освіту за українською ціною. При цьому гарантується вступ без атестата про закінчення школи та без володіння польської мови [1]. Другий етап: реалізація мети освіти через навчальний процес – формування знань, навичок, умінь згідно із рівнем освіти. Знання виступають фундаментом і орієнтиром у прийнятті рішень до дій в різних життєвих ситуаціях. В літературі використовується ряд визначень терміну знання. Так в Енциклопедії сучасної України надається наступне визначення: «знання це – сукупність відомостей, набутих у процесі повсякденного досвіду, навчання та спеціальних способів дослідження» [2]. Як бачимо знання, які здобувач отримує у процесі навчання, мають бути засновані на відомостях, науковій інформації. Цехмістрова Г. дає наступне визначення це «логічна інформація, яка отримується в процесі пізнання, адекватно відображає закономірності об'єктивного світу і використовується в суспільно-історичній практиці» [3]. Для перетворення інформація у знання здобувач освіти повинен розуміти її суть, скорегувати наявний власний досвід, прийнявши за основу інформацію надану в навчальному курсі. Процес перетворення інформації в знання, як методика, є результатом розумової діяльності людини через думку, що робить цю інформацію осмисленим знанням. Щоб ефективно користуватися даною методикою, здобувачі освіти не повинні механічно заучувати інформацію, а повинні її аналізувати, для чого необхідно вміти думати і творити, тобто мислити [4]. Слід відмітити, що процес корегування власного досвіду, отриманого в процесі навчання на попередніх етапах та життєвого досвіду, повинен ґрунтуватися

на новітній інформації. Таким чином перехід від інформації до знань можна представити алгоритмом:

ЗНАННЯ = НАБУТІ РАНІШЕ ЗНАННЯ (скореговані через власне осмислення, думки) НАДАНОЇ НОВІТНЬОЇ ІНФОРМАЦІЇ + НОВІ ЗНАННЯ (отримані через власне осмислення, думки) НАДАНОЇ НОВІТНЬОЇ ІНФОРМАЦІЇ.

Такий алгоритм, унеможливить надавати застарілий матеріал в лекціях та практичних заняттях так, як здобувач освіти співставивши рівні знань зрозуміє безцільність такого навчального процесу. У процесі навчання здобувач вищої освіти повинен отримати не тільки знання а також і певні навички. Навички поділяють на м'які та тверді. М'які навички (англ. «Softskills») дозволяють людині легко спілкуватися у своєму оточенні. Їх часто називають соціальними навичками, оскільки саме вони дозволяють взаємодіяти із зовнішнім середовищем, з іншими людьми. До м'яких навичок відносять вміння переконувати, брати на себе лідерські обов'язки, організовувати роботу в команді, проявляти здібності ерудованості, креативності, тощо. Тверді навички (англ. «Hardskills») – це технічні навички прописані в інструкціях і якими повинен володіти працівник певної професії [2]. Уміння – це здатність людини виконувати певну дію на основі отриманого раніше досвіду, знань чи навичок. На базі прояву уміння в дії можна виокремити три рівні: перший – уміння відображувально-репродуктивного характеру – здійснюється копіюванням чужого способу; в основі другого рівня лежить частково-пошуковий характер дій – вибір оптимального варіанту з наявних багатоваріантних можливостей; третій – уміння творчого характеру, який базується на аналізі та повному усвідомленні протікання дій. Даний рівень дає можливість продукувати ефективні варіанти вирішення дій на базі нових якісних характеристик.

Таким чином, можна стверджувати, що знання здобуваються в результаті переосмислення власного досвіду на базі наукової інформації, а навички та уміння формуються [4]. Коли в процесі практичної діяльності (виробничого, наукового, соціального, іншого характеру) індивід багаторазово виконує певну роботу, тобто використовує багаторазово певні уміння, можна говорити про набуття ним певного досвіду. Процес набуття досвіду характерний як для розумової (управлінська робота керівника), так і для фізичної роботи (точіння деталей токарем).

Третій етап: визначення кваліфікаційних рівнів результатів навчання на основі вимог до: знань; умінь; компетентностей. Згідно Закону України «Про освіту» «компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність». Перелік обов'язкових компетентностей випускника визначаються Стандартами освіти які розробляються відповідно до Національної рамки кваліфікацій (НРК). НРК ґрунтується на європейських та національних стандартах і принципах забезпечення якості освіти, враховує вимоги ринку праці до компетентностей працівників та запроваджується з

метою гармонізації норм законодавства у сферах освіти і соціально-трудових відносин, сприяння національному та міжнародному визнанню кваліфікацій, здобутих в Україні, налагодження ефективної взаємодії сфери освіти і ринку праці. Компетентності поділяються на загальні і спеціальні. Загальні компетентності забезпечують здатність використовувати загальні знання гуманітарних, соціально-економічних, природничих наук, комп'ютерну грамотність, уміння генерувати нові ідеї, працювати в колективі, тощо. Спеціальні компетентності забезпечують здатність виконувати типові професійні завдання і обов'язки на первинних посадах[5]. Застосована для дослідження спрощена модель підготовки фахівців дала можливість виявити проблемні аспекти в підготовці фахівців.

По-перше, на навчання зараховуються здобувачі освіти з різними рівнями знань, навичок, умінь. Для отримання відповідних компетентностей здобувачі з низькими рівнями, в процесі навчання, повинні прикласти більше зусиль для того, щоб піднятися до рівня більш підготовлених здобувачів, що дасть їм можливість в повній мірі сприймати та усвідомлювати наукову інформацію дисциплін курсу. По-друге, уже на перших курсах навчання, повинні проводитися спеціальні тренінги з вивчення та застосування методики перетворення інформації в знання, знання в навички, уміння, досвід як розумової діяльності людини через думку, що робить цю інформацію осмисленим знанням. Ефективним шляхом до отримання знань є вміння думати і творити, тобто мислити а не механічно заучувати інформацію. По-третє, представлений в статті алгоритм отримання нових знань унеможливить надавати застарілий матеріал в лекціях та практичних заняттях, що забезпечить упереджуваний процес надання нових знань і забезпечить підготовку конкурентоздатних фахівців для ринку праці.

Література

1. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи: підручник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2019. 290 с.
2. Що таке hard і softskills: як нас оцінює роботодавець. URL: <https://eduhub.in.ua/news/shcho-take-hard-skills-i-soft-skills-yak-nas-ocinyuye-robotodavec>
3. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. К.: Вид. дім «Слово», 2014. с. 240
4. Каплінський В. В. Методика викладання в вищій школі: Навч. посіб. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД». 2015. 224 с.
5. Поняття та наукова інформація та її роль у проведенні наукових досліджень. URL: https://revolution.allbest.ru/pedagogics/00387325_0.html

УДК 377:002-1**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ - ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ФАХОВОЇ ОСВІТИ****А.С. Паламарчук, І.В. Солоницька****Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса**

У нашій країні відбуваються суттєві зміни у національній політиці освіти. Це пов'язано насамперед з переходом на позиції особистісно-орієнтованої педагогіки - роль педагога вже не є центральною у навчальному процесі, новий час висуває на перше місце особистість учня, його інтереси та потреби. У сучасному світі особливої популярності стала набувати творча активність фахівців, розвиток самостійності у вирішенні поставлених завдань, мобільність.

Інновації є головним компонентом освітньої діяльності колективу вищого навчального закладу. Саме інноваційна діяльність визначає професійне зростання, сприяє розвитку особистості слухачів, формуванню освітніх компетенцій. Головною метою інноваційних технологій фахової професійної освіти є підготовка до умов, що постійно змінюється. Сутність такого навчання полягає в орієнтації навчального процесу на потенційні можливості людини та їхню реалізацію. Освіта має розвивати механізми інноваційної діяльності, знаходити творчі способи вирішення життєво важливих проблем, сприяти перетворенню творчості на норму та форму існування людини. Однією із завдань сучасної школи стає розкриття потенціалу всіх учасників педагогічного процесу, надання їм можливостей виявлення творчих здібностей. Відповідно до цього необхідно оновлювати зміст та методику викладання, технології, що використовуються в навчанні, методи оцінки діяльності слухачів.

Вирішення таких завдань неможливе без здійснення варіативності освітніх процесів, у зв'язку з чим з'являються різні інноваційні типи та види освітніх установ, які потребують глибокого наукового та практичного осмислення.

Нововведення, чи інновації, характерні для будь-якої професійної діяльності людини і тому природно стають предметом вивчення, аналізу та впровадження. Інновації власними силами не виникають, є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду окремих вчителів і цілих колективів. Цей процес не може бути стихійним, він потребує управління.

Що ж таке сьогодні «інноваційна освіта»? - це така освіта, яка здатна до саморозвитку та створює умови для повноцінного розвитку всіх своїх учасників; звідси головна теза; інноваційна освіта - це освіта, що розвиває і розвивається. Інноваційні технології в освіті - це така організація освітнього процесу, яка побудована на якісно інших принципах, засобах, методах і технологіях та дозволяє досягти освітніх ефектів, що характеризуються засвоєн-

ням максимального обсягу знань, високим рівнем творчої активності, широким спектром набутих практичних навичок та умінь.

Що таке «інноваційна освітня технологія»? Це комплекс із трьох взаємопов'язаних складових:

Сучасний зміст, що передається учням, передбачає не так освоєння предметних знань, як розвиток компетенцій. Цей зміст має бути добре структурованим та представленим у вигляді мультимедійних навчальних матеріалів, що передаються за допомогою сучасних засобів комунікації.

Сучасні методи навчання - активні методи формування компетенцій, засновані на взаємодії учнів та їх залучення до навчального процесу, а не лише на пасивному сприйнятті матеріалу.

Сучасна інфраструктура навчання, що включає інформаційну, технологічну, організаційну та комунікаційну складові, що дозволяють ефективно використовувати переваги дистанційних форм навчання.

У сучасних умовах модернізації освіти змінюються цілі та завдання. Акцент переноситься з «засвоєння знань» на формування «компетентностей». Система формування ключових компетенцій включає комунікативну компетенцію та модель формування соціальних компетенцій. На практиці це знаходить своє вираження у формуванні умінь та навичок спілкування, умінь та навичок діяти в соціальних ситуаціях, здатність брати на себе відповідальність, розвиває навички спільної діяльності, здатність до саморозвитку, особистісного цілепокладання, самоактуалізації, сприяє вихованню у собі толерантності; здібності жити з людьми інших культур, мов, релігій.

Досвід сучасної освітньої організації має у своєму розпорядженні найширший арсенал застосування педагогічних інновацій у процесі навчання. Ефективність їх застосування залежить від традицій, що склалися в освітньому закладі, здатності колективу сприймати ці інновації, матеріально-технічної бази установи. Застосовуючи ці технології в інноваційному навчанні, науково-педагогічний працівник робить процес більш повним, цікавим, насиченим. При перетині предметних галузей природничих наук така інтеграція просто необхідна формування цілісного світогляду і світосприйняття слухачів.

Таким чином, метою інноваційної діяльності є якісна зміна особистості учня порівняно з традиційною системою. Це стає можливим завдяки впровадженню у професійну діяльність невідомих практиці дидактичних та виховних програм. Розвиток умінь мотивувати події, самостійно орієнтуватися в отриманій інформації, формування творчого нешаблонного мислення, розвиток слухачів, що навчаються за рахунок максимального розкриття їх природних здібностей, використовуючи нові досягнення науки і практики – ось основні цілі інноваційної діяльності в сучасному освітянському процесі.

Таким чином, використовуючи інноваційні освітні технології, вдається вирішити такі проблеми:

- сприяти розвитку особистості слухача з активною позицією, який вміє орієнтуватися у складних життєвих ситуаціях та позитивно вирішувати свої проблеми;
- змінити характер взаємодії суб'єктів закладів вищої освіти: педагог та слухач – партнери, односторонні, рівноправні члени «однієї команди»;
- підвищити мотивацію слухачів до навчальної діяльності. Висока мотивація до навчальної діяльності обумовлена ще багатогранністю навчального процесу;
- приділяти більше уваги вивченню та оволодінню сучасними технологіями в освіті, що дозволяють суттєво змінити методи організації навчального процесу, характер взаємодії суб'єктів системи та, нарешті, їх мислення та рівень розвитку.

UDC 372:8

PROBLEMS IN THE USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN EDUCATION AND WAYS TO SOLVE THEM

A.S. Palamarchuk, S.D. Patyukov, O.A. Glyshkov
National University of Technology, Odesa

The modern era requires from future specialists not only high academic knowledge, but also understanding and practical application of information technologies, bio-information technologies and nanotechnologies, which will allow them to think positively, creatively and critically at a high level.

These technologies are the tools that are necessary for solving problems in education. One of them is the problem of "how to learn". Bioinformation technologies help a person in solving this problem - "learning to learn", as they are the most integrative technologies for self-development and self-improvement of the individual. Today, the generally accepted opinion is that there are three main problems of the modern education system.

The first is the quality of education, which must meet not only the requirements of the rapidly changing present, but also be set for the distant future. Therefore, the way to solve this problem is a new philosophy of anticipatory education, which is possible if two conditions are met: the fundamentalization of education and the application of innovative learning. If you get knowledge that is relevant at the time of study, then by the time you finish your studies at the university or after a few years, they will be completely outdated, and besides, a holistic vision of the system of professional knowledge will not emerge. The second problem is pragmatic orientation, which is characterized by an education system that does not promote personality development. The main way to solve this problem may be "developmental" education, in which personality development takes place thanks to the use of flexible problem-based learning, creative information technologies. As a result of such education, each person has the opportunity to develop the most

optimal way for him to acquire knowledge and skills in the future and not only to use this knowledge, but also to transform and supplement it in accordance with changing conditions. The third problem is the inaccessibility of quality education for everyone who studies. The most productive in solving this problem is the informational support of education: telecommunication technologies, database availability and, of course, distance education. Distance education is a very flexible system, it allows all participants of the educational process (students, teachers and administrators of the educational institution) to choose a convenient time for classes.

The use of distance learning technologies allows you to highlight some advantages for students, such as:

- cost-effectiveness – does not require travel expenses if the student is studying from another region, the opportunity to study without breaking away from the main production activity;
- accessibility – independence from the geographical and temporal location of the studying student;
- learning at an individual pace – the speed of learning is set by the student himself, depending on his personal circumstances and needs;
- freedom and flexibility – the student can choose any of the study courses, as well as independently plan the time, place and duration of classes;
- mobility – effective implementation of feedback between teacher and student;
- technological progress – use of new achievements of information and telecommunication technologies in the educational process.

Positive results in the market of educational services can be achieved by being well oriented in the changing economic situation, planning and carrying out actions aimed at solving modern problems of the education system, taking into account the projected financial, tax, management and other consequences.

Today, the main efforts are directed to those areas that directly determine the quality of life of citizens, including in the field of education.

Currently, the requirements for the quality of education are increasing. It is impossible to imagine a modern higher school without a combination of the educational process and research work, without creating a mechanism for the fastest introduction of innovative scientific developments into the educational process.

An important task is to ensure the achievement of such a quality of educational services that would make educational institutions attractive to domestic and foreign citizens seeking higher, high-quality education.

In general, the main goal of any educational system is to educate people who are receptive to new knowledge, who are able to become active participants in the international community, who have a broad outlook, who know the culture of their people well and who are able to understand and appreciate other national cultures.

УДК 37.016:664.002.2:37.012.3-057.4**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНЬОЇ
КОМПОНЕНТИ «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»****Л.В. Агунова, О.А. Глушков, Н.А. Ткаченко****Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

Розвиток практичних навичок проведення наукових досліджень є запорукою якісної підготовки магістрів. Кваліфіковані фахівці мають отримати не тільки глибоку фахову підготовку, а і уміти проводити творчий науковий пошук, організовувати науково-дослідну роботу, проводити дослідження та узагальнювати отриману інформацію. Саме такі ключові завдання допомагає вирішувати вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» здобувачами СВО «магістр», спеціальності 181 «Харчові технології».

Ефективне викладання зазначеної дисципліни потребує використання різноманітних методологічних підходів: синергетичного, інтеграційного, діяльнісного, компетентісного, технологічного, системного.

Синергетичний підхід при вивченні даної дисципліни передбачає високу самоорганізацію здобувача, коли він визначає режим свого навчання, порядок виконання завдань в процесі виконання дослідження. Такий підхід не обмежує здобувача і дозволяє обрати власну траєкторію навчання під керівництвом викладача. Так, здобувач може запропонувати власну тематику проведення наукового дослідження в рамках подальшого виконання кваліфікаційної роботи, обґрунтувавши її актуальність і перспективність впровадження в умовах реального виробництва.

Інтеграційний підхід дозволяє об'єднувати окремі елементи, ефективно контролювати і регулювати діяльність в процесі проведення наукового дослідження і отримання знань при навчанні. Таким чином здобувачі отримують не тільки професійні але і організаційні навички. Проявляється даний підхід у складанні схеми проведення дослідження, узгодження послідовності виконання окремих етапів дослідження із залученням знань отриманих при вивченні інших фахових дисциплін.

Діяльнісний підхід враховує, що має бути єдність підсистем викладання і навчання. Такий підхід дає змогу підготувати фахівця, який знає нормативні вимоги до організації і виконання роботи але при цьому формується своєрідність і неповторність процесу навчання. Виражається такий підхід у тому, що після виконання кожного окремого етапу дослідження здобувач оформлює проміжні результати, а викладач має змогу їх оцінити і, за необхідності, скорегувати таким чином проведення подальших досліджень.

Компетентнісний підхід реалізовується через набуття у процесі навчання інтегрованої здатності особистості, яка складається із знань, досвіду, цінностей і ставлень, які в подальшому можуть цілісно реалізовуватися на

практиці. Перевага такого підходу полягає в тому, що дозволяє відмовитися від так званої енциклопедичності змісту і формувати у здобувачів передовсім ті знання, які є необхідними для виконання практичних, ситуативних, особистісно-орієнтованих завдань. Цей підхід дозволяє здобувачу досягнути поставленої мети і спланувати проведення подальших досліджень оцінивши актуальність такої роботи стосовно реальних виробничих умов.

Технологічний підхід ґрунтується на проектуванні способу організації процесу з послідовною орієнтацією на чітко визначені цілі, моделювання процесу, кінцевого результату, способів його досягнення, усієї освітньої системи. Цей підхід дозволяє оперативно виявляти проблеми, пов'язані із вивченням інших фахових дисциплін та проведенням наукового дослідження і уникати перенавантаження здобувача, корегуючи обсяг виконання наукової роботи та не втрачаючи якості.

Системний підхід передбачає створення цілісної, орієнтованої на всебічне розкриття творчих здібностей здобувачів системи. При такому підході викладач може організувати викладання у тісному зв'язку з іншими фаховими дисциплінами і чітко визначати пріоритетні напрямки викладання, структурувати навчальні завдання. Саме викладач при вивченні освітньої компоненти «Методологія та організація наукових досліджень» має створити систему при якій кількість виконаних завдань має поступитись якості, що передбачає регулярне переглядання і доповнення змісту курсу, розробку навчальних матеріалів і їх коректування, а також відповідність їх вимогам загальним і спеціальним компетенціям та програмним результатам навчання Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня освіти зі спеціальності 181 «Харчові технології».

У якості загального висновку слід зазначити доцільність використання елементів різних методологічних підходів та задіювати саме ті інструменти які будуть найбільш ефективними при плануванні наукової дослідницької роботи в рамках підготовки висококваліфікованих фахівців харчової галузі і її поєднанням з вивченням інших фахових дисциплін.

УДК 005:37

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

С.М. Дідух, Л.Л. Лобоцька, О.Л. Фрум

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Приклад країн, яким вдалося побудувати ефективну економічну систему нового постіндустріального типу та суттєво підвищити добробут населення, вказує на необхідність тісного поєднання науки та бізнес-середовища. Повоєнна відбудова України повинна базуватись на нових принципах, у тому

числі нових принципах навчання кадрів. Підготовка вищих навчальних закладів до цього процесу має відбуватися вже сьогодні.

Питанню впровадження нових форм практично-орієнтованої вищої освіти, зокрема дуальної форми навчання, присвячені праці значної кількості вітчизняних та закордонних вчених [1-4]. Разом з тим, у наукових роботах недостатньо освітлено передумови фактичного переходу до дуальної форми навчання в умовах війни та напрямки адаптації науково-методичної роботи до нових умов.

Початок повномасштабної війни в Україні суттєвим чином змінив умови життя населення та діяльності всіх суб'єктів господарювання. В Україні вищі навчальні заклади зіштовхнулася із масовим від'їздом студентів до інших країн при збереженні бажання продовжувати навчання. Погіршення економічної ситуації при цьому обумовило необхідність розпочати трудову діяльність студентам денної форми навчання для забезпечення добробуту власних родин.

Після складного періоду пандемії ковід-19 вищі навчальні заклади України зіштовхнули з новим масштабним викликом та мають стрімко адаптуватися до нових умов зовнішнього середовища. Таким чином, ситуація в країні обумовила необхідність фактичного впровадження дуальної освіти нового типу, коли студенти денної форми навчання навчається та працюють одночасно. На нашу думку, цей тренд буде лише посилюватися у середньостроковій перспективі, навіть після завершення війни.

Важливо також врахувати, що значна кількість робочих місць в сучасну інформаційному епоху пов'язана із діяльністю в інтернеті, що суттєво полегшує початок роботи студентами вже із 1-2 курсу, оскільки заробляти гроші можна не виходячи з власного дому. Це обумовлює більш ранній початок як трудової діяльності, так й інвестування, що лише посилює необхідність отримання знань та навичок з економічних дисциплін. Тобто суміщення навчання на денній формі та трудової діяльності вже є реальністю, нестандартною формою впровадження дуальної освіти, яку неможливо ігнорувати та до якої слід ефективно адаптувати навчально-методичну роботу викладачів.

Виділимо основні напрямки удосконалення науково-методичної роботи в умовах війни та впровадження нестандартних форм дуальної освіти студентів економічних напрямків задля збереження контингенту студентів та високого рівня їх підготовки.

По-перше, має бути продовжена та посилена робота, яка протягом тривалого часу цілеспрямовано проводиться в Одеському національному технологічному університеті щодо впровадження інструментів онлайн-освіти для створення можливості виконання завдань та отримання необхідних матеріалів на онлайн-платформах. При цьому важливо реально оцінити можливості вищого навчального закладу щодо підготовки відеоматеріалів належної якості. У сучасному світі існують високі стандарти щодо якості відео-лекцій завдяки таким платформам, як YouTube. При бажанні можна знайти фаховий матеріал на будь-яку тему від професіоналів-практиків та викладачів у висо-

кій якості. Тому підготовка власними силами відео-лекцій у аматорському стилі та неналежної якості, на наш погляд, лише завдасть шкоди навчальному процесу та іміджу навчального закладу. Більше того, повне переведення навчального матеріалу у відео-контент може лише послабити контакт із студентською аудиторією, негативно вплинути на відвідування занять та якість навчання.

По-друге, при поєднанні студентами навчання та практичної діяльності викладачам важливо не втратити контакт з кожним із них. Перебування студентів за межами міста чи за країни обумовлює необхідність ведення діалогу зі студентами на сучасних платформах, таких як соціальні мережі, месенджери чи відеоконференції. На нашу думку, цінність спілкування із викладачем для студента у сучасну інформаційну епоху полягає в можливості живого контакту, отриманні консультації, підтримки, актуальних знань навіть за відсутності живого спілкування. Саме тому постійне перебування на зв'язку в месенджерах та соцмережах стає професійною необхідністю для викладача в нову інформаційну епоху.

Для викладача робота зі студентами, які почали працювати (досить часто – працювати за професією) вже з 2-3 курсу є більш складною задачею і потребує адаптації навчально-методичних підходів. На наш погляд, підвищення цінності навчання для студентів, які вже працюють, полягає в отриманні в процесі навчання консультацій щодо конкретних бізнес-кейсів та практичних задач, з якими студенти зіштовхуються в процесі роботи. Виходячи з досвіду, на початку викладання певного курсу викладачу доцільно з'ясувати хто саме зі студентів працює, де саме працюють студенти, із якими викликами вони зіштовхуються, якими є їх професійні задачі і відповідно до цього будувати навчальний процес, наводячи приклади та задачі саме тих сфер діяльності, галузей, у яких працюють студенти. У подальшому доцільно написання курсових та дипломних робіт саме на прикладі тих галузей, у яких працюють студенти.

При впровадженні запропонованих підходів можна отримати певний позитивний ефект у ситуації суміщення студентами навчання та практичної роботи. При розумному поєднанні практичної діяльності студентами із індивідуальним контактним підходом викладача можна отримати випускника нової якості, який вже не лише володіє теоретичними інструментами та практичними навичками, здобутими в аудиторії, але й розуміє як фактично використовуються запропоновані інструменти на підприємствах. У такій ситуації випускнику легше зрозуміти для чого йому продовжувати навчання в магістратурі та аспірантурі, оскільки він вже знає, що отримані ними знання є не лише теоретичними, але й можуть принести йому підвищення доходу вже сьогодні.

Таким чином, важливою практичною задачею викладачів у сучасних умовах є адаптація до фактичного впровадження дуальної форми освіти в умовах війни шляхом удосконалення методичної роботи, формування індиві-

дуального контакту зі студентами, що працюють, націленості на більш повне задоволення потреб сучасного студента в умовах війни.

Література

1. Амеліна С.М. Особливості дуальної системи вищої професійної освіти у навчальних закладах Німеччини. Зб. наук. праць “Проблеми трудової і професійної підготовки”. 2010. Вип. 15. С. 107–112.
2. Амоша О.І., Землянкін А.І., Моїсєєв Г.В. Сучасні підходи щодо здійснення взаємодії академічної науки, освіти і промислового виробництва. Економіка та держава. 2007. № 3. С. 4–7.
3. Довгенко Я., Яременко Л., Яременко Ю. Впровадження дуальної освіти у виші: переваги та ризики. Економіка та суспільство. 2021. № 28. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-29>.
4. Мілл. У. Дуальне навчання: досвід Німеччини. Олена Давліканова, Ніна Світайло (ред. та допов.). Маркетинг в Україні. 2016. № 6. С. 53–62.

УДК 37.018"36":614.253.4

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНОГО ПРАКТИКУМУ ДЛЯ ТЕХНОЛОГІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

О.М. Кананихіна, Т.М. Турпурова

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Воєнний стан вносить суттєві корективи як до життя суспільства, так і до сучасної вищої освіти. За таких обставин для модернізації навчання дедалі більше використовують інформаційно-комунікаційні технології. У зв'язку з цим науковці й освітяни визначають як актуальне питання впровадження та вдосконалення дистанційного навчання з різноманітними його формами для забезпечення безперервного навчального процесу, зокрема, студентів технологічних спеціальностей.

В цілому дистанційне навчання задовольняє потреби широкого кола споживачів освітніх послуг. Сучасний університет повинен запроваджувати нові форми взаємодії учасників навчального процесу та розширяти можливості для самоосвіти.

Дистанційне навчання в Одеському національному технологічному університеті здійснюється за допомогою платформи Moodle. Дане середовище дає змогу забезпечити студентів інформаційними матеріалами, різними формами діалогу між викладачем і студентами та здійснення поетапного контролю знань.

Перспективність використання дистанційних курсів здобувачів освіти обумовлена низкою переваг – всебічний огляд різноманіття матеріалу, наочність, зручність, модульність, інтерактивність, самостійність, підвищення за-

цікавленості та вмотивованості студентів у навчанні, відсутність географічних кордонів та часових обмежень.

Основні переваги дистанційного навчання:

- доступ до повного курсу лекцій та рекомендованої літератури у будь-який час;
- використання мультимедійних, аудіо- та відео-презентацій;
- приклад розв'язування завдань за темами лабораторних та практичних занять;
- наявність різних типів тестів (поточного контролю, підсумкового контролю та самоконтролю);
- дистанційне спілкування викладача і студента у зручний час.

Для підготовки технологів різних спеціальностей в початковому плані крім лекційних занять передбачено обов'язкове проведення лабораторного практикуму, основною метою якого є практичне опанування студентами науково-теоретичних положень дисципліни, опанування новітньої техніки, експериментування у відповідній галузі науки.

Організація лабораторних занять освітніх компонентів для технологів в дистанційному форматі потребує значно більшої роботи викладача, оскільки передбачає не лише підготовку плану та інструктивних матеріалів до проведення занять, а й підготовку візуального матеріалу, а за можливості практичних завдань, які можна реалізувати в умовах дистанційного навчання.

Організація лабораторного заняття передбачає завантаження в Moodle плану лабораторного заняття, докладної інструкції щодо підготовки до кожного його етапу, формування запитань і завдань для підготовки, розрахункових задач, практичних і професійно-орієнтованих завдань, які необхідно розв'язати в ході опанування матеріалом. Окремо формуються фрагменти лабораторного протоколу (інструкції до виконання експериментів), які містять всі необхідні описи технік проведення лабораторних дослідів і поля для заповнення: перелік обладнання та реактивів, правила техніки безпеки, яких слід дотримуватися, умови проведення експерименту, фізичні властивості сировини, математичні розрахунки, статистична обробка результатів експерименту, висновок за результатами експерименту тощо.

Сьогодні широкого розповсюдження набули віртуальні лабораторні роботи, що забезпечує інтерактивну взаємодію учасників досліджень на рівні «студент-контент». Таким чином, відбувається формування вмінь спостерігати, аналізувати та інтерпретувати відео-фрагменти, які виступають підґрунтям формування експериментальних умінь виконувати та пояснювати різні хімічні та технологічні процеси.

З метою покращення якості знань студентів, виконання лабораторного практикуму слід проводити в лабораторії у вигляді відео-конференції в реальному часі. Організація та проведення лабораторних робіт забезпечує взаємодію учасників дослідження на рівні «студент-викладач», що дозволяє вести «живий» діалог з здобувачами освіти. Формування знань і умінь під час виконання дистанційної лабораторної роботи у реальному часі відбувається у

повній мірі, здобувачі освіти втрачають лише уміння виконувати вимірювання і керувати лабораторним обладнанням.

Лабораторний практикум, що проводиться у вигляді відео-конференції в умовах реального часу не може порівнюватися за ефективністю та результативністю з виконанням роботи безпосередньо самим здобувачем освіти в лабораторії. Пороте, враховуючи виклики сьогодення, застосування дистанційних технологій – це оптимальний шлях для повноцінної реалізації підготовки технолога.

УДК 004.738.5 : 378.4

РОЛЬ TRELLO В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ

О.В. Ольшевська, О.Ю. Сакалюк

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Організація освітнього процесу пов'язана з численними проблемами, деякі з них наступні [1]:

- фінансування;
- технічне забезпечення;
- застаріла програма навчання;
- недостатній доступ до навчання;
- високі вимоги до викладачів;
- планування та інше.

Особливо в останні роки стає актуальною проблемою доступ до навчання та планування особистого часу, це пов'язано з проблемами, які виникли у суспільства останнім часом: спочатку це коронавірусна інфекція Covid-19, потім повномасштабне вторгнення на території України. Заклади вищої освіти адаптувались до цього, вводили дистанційне навчання, але ця адаптація є важкою як для студентів та для викладачів, які не мають змоги спілкуватися особисто, виникають затримки у обміні інформацією, знаннями. Для багатьох людей недостатній доступ до освіти залишається однією з основних проблем.

Одним із способом вирішення таких проблем є використання сервісів для керування проектами та співпраці. Студенти кафедри інформаційних технологій та кібербезпеки Одеського національного технологічного університету в ході вивчення дисципліни «Управління ІТ-проектами» знайомляться з такими сервісами і в подальшому застосовують їх. Одним із таких інструментів є Trello.

Trello – це онлайн-інструмент для управління проектами, який дозволяє користувачам організовувати свої завдання та проекти в формі дошок (boards), списків (lists) та карток (cards) [2]. Картки можуть містити різні типи

інформації, такі як тексти, зображення, посилання, теги, дедлайни та багато іншого.

Trello є потужним інструментом для управління проектами, який можна використовувати як для особистого, так і для командного використання. Дошки можуть бути створені для будь-якої мети, від планування відпустки до організації проектів компанії. Trello надає можливість для співпраці з іншими користувачами, створення команд, обговорення завдань та відстеження прогресу проектів в режимі реального часу.

Крім того, Trello має додатки для мобільних пристроїв, які дозволяють користувачам отримувати повідомлення та оновлення проектів в будь-який час і з будь-якого місця. Trello є безкоштовним для основного використання, але має також платні плани з додатковими функціями та можливостями для бізнес-користувачів.

Trello може допомогти студентам керувати своїм часом, планувати свої завдання та ресурси, взаємодіяти з іншими студентами та викладачами на кілька способів [3-4]:

1. Організація завдань та проектів: Студенти можуть створювати дошки в Trello для різних курсів або проектів, де вони можуть створювати картки для різних завдань та підзавдань, а також додавати описи, теги, дедлайни та інші деталі. Це допомагає студентам відстежувати свій прогрес та організовувати свій час.

2. Співпраця з іншими студентами та викладачами: Trello надає можливість для створення командних дошок, де студенти можуть співпрацювати з іншими учасниками проекту. Вони можуть додавати коментарі та обговорювати різні аспекти завдання в режимі реального часу. Викладачі також можуть створювати дошки для кожного курсу та надавати до них доступ студентам, щоб дати їм можливість співпрацювати та обговорювати різні аспекти курсу.

3. Відстеження прогресу: Trello дозволяє студентам відстежувати свій прогрес, оновлюючи картки та переміщуючи їх по списку відповідно до того, наскільки вони були завершені. Вони також можуть відзначати дедлайни та використовувати календар Trello, щоб планувати свій час.

4. Інтеграція з іншими інструментами: Trello має інтеграції з багатьма іншими інструментами, такими як Google Drive, Dropbox, Evernote, Slack та інші. Це дозволяє студентам зберігати свої ресурси в одному місці та легко отримати доступ до них з Trello.

5. Доступність: Trello є доступним інструментом, який можна використовувати на будь-якому пристрої, що підключений до Інтернету. Це дозволяє студентам легко отримувати доступ до своїх дошок та завдань в будь-який час та з будь-якого місця.

6. Структурування інформації: Trello допомагає структурувати інформацію та розподіляти її за категоріями. Кожна дошка може мати кілька списків, які можуть містити різні категорії завдань. Картки можуть мати ко-

льорові мітки та позначки, що допомагають виділяти важливу інформацію та легко зорієнтуватися в завданнях.

Підсумовуючи, можна сказати, що використання інструментів з управління та планування проектів може допомогти в навчанні студентам, а викладачам надасть змогу якісніше організувати навчальний процес і слідкувати за виконанням завдань в реальному часі. Таким чином можна якісно оцінити роботу студентів та внести зміни в освітній процес в ході навчання для того, щоб покращити успішність студентів. В свою чергу студенти зможуть обмінюватись інформацією, навчальними матеріалами в одному місті, а також зможуть слідкувати за прогресом виконання своїх завдань, що змусить їх виконувати роботу вчасно. Зручний календар дасть можливість оцінити зайнятість і навантаження і рівномірно розподілити час та навантаження, що сприятиме більш ефективній роботі студентів та кращим оцінкам і більшій успішності. Trello це не єдиний такий інструмент, але один із найкращих та легших у освоєнні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сакалюк О. Ю. Реалізація проекту розробки програмного забезпечення автоматизованого керування процесом формування розкладу навчальних занять засобами пакета Gantt Project // Automation of technological and business processes. 2021., вип. 3 т. 13. с. 57-63. DOI: <https://doi.org/10.15673/atbp.v13i3.2142>
2. Manage Your Team's Projects From Anywhere | Trello: [Website]. URL: <https://trello.com/> (viewed on: 15.03.2023).
3. Щетиніна О. С., Комар І. О. ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ TRELLO В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ //Пріоритетні шляхи розвитку науки та освіти (частина II): матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 29-30 листопада 2020 року.—Львів: Львівський науковий форум, 2020.—68 с. — С. 30.
4. Ольшевська О. В. Застосування дошок Kanban у робочому процесі / О. В. Ольшевська, Ж. А. Титуренко, О. О. Шершун // Інформатика, інформаційні системи та технології : тези доп. Сімнадцятої Всеукр. конф. студентів і молодих науковців, Одеса, 24 квіт. 2020 р. / Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. — Одеса, 2020. — С. 51–53.

СЕКЦІЯ 2

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

УДК 004.8 : 001.891

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ВПЛИВ НА ОСВІТНІ ПРОЦЕСИ ТА АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Л.В. Іванченкова, А.Ю. Волкова

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Розвиток технологій у 21 сторіччі посприяв створенню та розвитку штучного інтелекту (ШІ) - спеціально створеному алгоритму, який має здібності до навчання та розвитку, адаптації, самокоригування та використання даних для складних завдань обробки, подібно до людини. Він стрімко впроваджується у різні сфери життя людини, ми використовуємо його через наші смартфони і техніку, іноді навіть не підозрюючи про це. Так ШІ дійшов до освітнього процесу, студентів та спеціалістів у сфері вищої освіти. ШІ має великі переваги, і є інноваційним способом який можна впроваджувати у освітній процес, але було виявлено що за допомогою таких інструментів, у області освіти широко розповсюджується шахрайство та різноманітні маніпуляції з навчальними матеріалами, що викликає багато занепокоєнь і хвилювання.

Які переваги та недоліки використання штучного інтелекту у ЗВО?

Переваги	Недоліки
Організована інформація	Зменшення людської взаємодії
Персоналізоване навчання	Безробіття викладачів
Краще для учнів із особливими потребами	Фінансові проблеми
Іммерсивне навчання	Відсутність емоційного інтелекту
Інтелектуальні системи навчання	Залежність від штучного інтелекту
Адаптивне формування групи	Проблеми з даними штучного інтелекту
Інтелектуальна модерація	Комунікаційний бар'єр
Навчання віртуальної реальності	Знижує розумову силу учнів

Програмне забезпечення для оцінки робіт	Проблеми обслуговування
Оцінка вирішення проблем у реальному часі	Важко впровадити етичну складову
Поліпшення якості навчальних програм та курсів	Ймовірність втрати інформації
Динамічне планування та прогнозний аналіз	
Інтелектуальні ігрові середовища навчання	
Скорочення людських помилок	

Викладачам доводиться стикатись з новою проблемою: дипломні роботи студентів, реферати, наукові статті та тези можуть бути доповнені, або ж повністю складені штучним інтелектом. Перший онлайн-генератор статей дебютував ще у 2005 році, тепер текст, згенерований ШІ можна зустріти майже в кожній категорії текстових джерел. Такі технології є як у безкоштовному доступі, так і у платному варіанті, але тарифи можуть бути достатньо бюджетними, що робить таку послугу доступною для більшості студентів. У багатьох американських університетах ШІ ChatGPT посів перше місце на порядку денному. Цей чат-бот генерує чітко сформульований та деталізований текст у відповідь на короткі підказки, і люди використовують його для написання романів, віршів, наукових робіт, університетських та шкільних завдань. Багато учнів використовують його для виконання своїх робіт, тому адміністрації ЗВО створюють цільові групи та проводять загальноуніверситетські обговорення, щоб відреагувати на використання цього інструменту. Зовсім нещодавно ChatGPT отримав українську локалізацію, що тільки підвищує ймовірність використання студентами ШІ у навчальному процесі.

Головною проблемою використання таких технологій є те, що це не є прямим плагіатом у традиційному сенсі. Студент не має попередньої роботи, яку він міг би скопіювати і потрапити під правила академічної доброчесності, отже, класична програма для антиплагіату скоріш за все не зможе виявити проблему в роботі. Штучний інтелект генерує контент, використовуючи набір заданих студентом параметрів на, які потім можна персоналізувати відповідно до теми роботи. Трохи попрактикувавшись, студент може використовувати ШІ для написання великої роботи за час, який зазвичай йде на написання невеликого реферату.

Ця проблема все частіше починає відображатись в кодексах академічної доброчесності ЗВО. Закордоном, використання ШІ може призвести до серйозних звинувачень студентів. Наприклад, Американський університет:

«Усі статті та матеріали, мають бути оригінальною роботою студента, якщо не вказані джерела», Університет Меріленду аналогічним чином зазначає, що заборонено використовувати ШІ для виконання робіт, вправ або інших матеріалів у будь-якому академічному курсі.

Не дивлячись на обмеження у використанні ШІ через кодекс академічної доброчесності, частіше за все, студенти знаходять шляхи для залучення його до своїх робіт. Як виходити з таких ситуацій і що робити викладачам? Групова робота з студентами та усні завдання стають одним із головним антиподом для таких технологій. За кордоном, професори зменшують кількість робіт, на кшталт «написати реферат на п'ять сторінок», створюють більше творчих та інтерактивних завдань, а також намагаються створити задачі, формулювання яких буде не зовсім зрозуміле для генеративного типу ШІ.

З іншої сторони, до появи таких технологій треба адаптуватися і змиритися з тим, що студенти скоріш за все будуть і далі використовувати їх у процесі навчання. Представники OpenAI, що створили ChatGPT, повідомили, що лабораторія визнає те, що її програми можуть бути використані для введення людей в оману, і розробляють технологію, яка допомагає людям ідентифікувати текст, згенерований ChatGPT. В мережі інтернет можна вже знайти ресурси які допоможуть визначити використання ШІ, тому викладачам потрібно звикати до того, що окрім використання програм антиплагіату, у найближчому майбутньому треба буде використовувати програми для виявлення наявності ШІ в роботах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <https://techbaji.com/education/advantages-disadvantages-artificial-intelligence-education/>
2. <https://educationaltechnologyjournal.springeropen.com/articles/10.1186/s41239-020-00218-x>
3. <https://slate.com/technology/2022/09/ai-students-writing-cheating-sudowrite.html>

УДК 004.738.5 : 378.4"364"

ІНФОРМАЦІЙНІ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Г.О. Ткачук, Л.В. Іванченкова

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Навчання здобувачів вищої освіти починаючи з 24 лютого 2022 року відбувається в умовах нових реалій функціонування самої системи освіти України за воєнної агресії проти нашої держави. За оперативною інформацією МОН України, станом на 1 серпня 2022 року вже постраждало 2200 закладів освіти України, у т. ч. 225 повністю зруйновано [1].

Масштаби руйнувань і пошкоджень закладів вищої освіти, проблеми функціонування в умовах воєнного стану переміщених закладів вищої та фахової освіти, перебої в системі енергопостачання та мобільного зв'язку, реальна фізична небезпека проведення занять на території закладів вищої освіти - все це головні фактори, які впливають на процес навчання та вимагають трансформації методології навчання в Україні на всіх її рівнях. Важливим фактором також являється значне зменшення державного фінансування освіти в умовах війни.

У нових реаліях опинилися заклади професійної вищої освіти, студенти й викладачі, які масово вступили до лав Збройних сил України та територіальної оборони або були вимушено переселені як по території країни так і за її межі.

З одного боку, відкрився так званий «освітній фронт» [2] – викладачі й студенти приймають активну участь у волонтерському русі, долучаються до розроблення сайтів, створення телеграм-каналів з інформування населення щодо перебігу військових дій та інших важливих питань.

З другого боку, викладачі, студенти та їх батьки знаходяться в постійному стресовому стані, має місце глибоке травмування психіки суб'єктів освітнього процесу.

У зазначених умовах розпочалася трансформація освітнього процесу, який за рекомендації МОН України у даний час може бути:

- тимчасово призупиненим;
- проходити у дистанційному режимі;
- проходити в змішаному режимі.

За сьогоденних реалій роботи в умовах воєнного стану розвиток інформаційних освітніх технологій є важливим чинником забезпечення організації освітнього процесу, для забезпечення якого рекомендується :

- розміщення на сайті навчального закладу практичних завдань, конспектів лекцій та методичних рекомендацій (наприклад, система дистанційного навчання Moodle в ОНТУ;
- створення груп із здобувачами вищої освіти в соціальних мережах (-?ber, Telegram, WhatsApp та ін.);
- використання електронних платформ (ZOOM, Google Classroom тощо);
- проведення скайп-конференцій;
- спілкування в телефонному режимі;
- листування через електронну пошту тощо [2].

В таких умовах зростає роль електронних бібліотек навчальних закладів, через інформаційні ресурси яких здобувачі освіти можуть користуватися вітчизняною та зарубіжною професійною та науковою літературою, мати доступ до професійних періодичних видань та мультимедійних підручників, створених викладачами.

Особливу увагу слід приділити організації виробничої, переддипломної та інших видів практики, які необхідно переводити у дистанційний режим, проводити їх у формі відео-оглядів, відео-конференцій тощо. Також цікавим

напрямок є створення відео-контентів до проведення лабораторних робіт у спеціалізованих навчальних лабораторіях.

Безумовно, застосування інформаційних цифрових технологій в освітньому процесі має свої проблеми технічного, технологічного, фінансового характеру, а також соціальні та кадрові проблеми.

В першу чергу це:

- погане покриття мережі Інтернет в умовах війни;
- обмежена можливість отримання онлайн-послуг та сервісів у сфері освіти внаслідок недостатньої розвиненості електронних освітніх платформ;
- необхідність протидії кіберзагрозам на всіх рівнях;
- фізичне руйнування комп'ютерної техніки, серверів, ліній зв'язку тощо;
- недостатній рівень цифрової грамотності суб'єктів освітнього процесу.

Також відзначаємо потребу у створенні нових платформ дистанційної освіти та запровадження е-діловодства закладів вищої освіти.

Застосування цифрових технологій у сфері навчання та комунікацій нестримно крокує уперед та, безумовно, залишиться актуальним і у повоєнний період, адже значно розширює можливості здобувача стосовно спілкування, пізнання всесвіту та засвоєння професійних компетентностей.

Список використаних джерел:

1. Освіта України в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник. МОН України. Київ. 2022. 358 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serp.n.ped.nauk.pra>
2. Хронологія подій у сфері освіти та науки в умовах воєнного стану / М-во освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/hronologiya-podij-u-sferi-osviti-ta-nauki-v-umovah-voyennogo-stanu>.

УДК 378.147

МАСОВІ ВІДКРИТІ ОНЛАЙН КУРСИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Д.В. Дец, Н.О. Дец, Л.О. Ланженко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Одним із шляхів, що забезпечать вирішення проблеми підготовки здобувачів вищої освіти, які вміють швидко оволодівати новими знаннями та інформаційними технологіями, здатен навчатися протягом усього життя, є використання масових відкритих онлайн курсів (від англ. *Massive Open*

Online Courses – MOOC) під час навчання в закладі вищої освіти та в подальшій професійній діяльності.

Масовий відкритий дистанційний курс – це дистанційний курс, доступ до навчальних матеріалів якого є відкритим і який має глобальний, а не регіональний характер і виходить за межі університету [1]. Зазначений курс ґрунтується на сучасних інформаційно-комунікаційних технологіях і зменшує бар'єри у навчанні. Він підвищує самостійність здобувачів вищої освіти, які набувають професійних навичок.

Масовий відкритий дистанційний курс - це сукупність уніфікованого структурованого матеріалу в межах єдиного навчального середовища, доступ до якого надається не лише представникам одного закладу освіти, а й широким масам населення без перевірки вхідних параметрів знань та передбачає застосування дистанційних технологій.

В Україні використання масових відкритих дистанційних курсів можна віднести до сучасних засобів отримання електронної інформації, але у закордонній практиці такі курси використовуються більш широко та давно.

Важливим аспектом ефективності онлайн курсів є високий рівень мотивації та самоконтролю слухача. Адже саме слухачі самі визначають стратегію своєї освіти. Технологія масових відкритих дистанційних курсів не з'явилася спонтанно, вона є логічним розвитком відкритих освітніх ресурсів та дистанційного навчання та має свої характерні ознаки [2 – 4]:

- масовість і глобальність;
- залучення кращих викладачів з різних університетів світу;
- наявність елементів традиційної освіти (розклади, дедлайни, іспити);
- наявність численних каналів для зворотного зв'язку;
- використання спеціально підготовлених лекцій, а не простого електронного змісту матеріалу.

Масові відкриті дистанційні курси, при широкому використанні, надають змогу університетам заощадити на робочому часі викладачів. Якщо аудиторна лекція розрахована на обмежену кількість здобувачів вищої освіти, то відеолекцію зможе переглянути необмежена кількість здобувачів. Такий вид занять допоможе призупинити потік здобувачів вищої освіти, які щорічно бажають отримати вищу освіту в закордонних закладах освіти.

Список використаних джерел:

1. Бацуровська, І. В. 2016. Аналітичний огляд структури масового відкритого дистанційного курсу. Інформаційно-комунікаційні технології навчання : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 16–17 березня 2016 р. Умань : ФОП Жовтий О. О., с. 142–147
2. Educause. What Campus Leaders Need to Know About MOOCs. URL: <https://library.educase.edu/resources/2012/12/what-campus-leaders-need-to-know-about-moocs>
3. Downes, S. Connectivism & Connective knowledge. URL:

http://www.huffingtonpost.com/stephen-downes/connectivism-and-connecti_b_804653.html

4. The MOOC Juggernaut: Year 2. URL:
<https://www.classcentral.com/report/the-mooc-juggernaut-year-2/>

УДК 378.147

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ GOOGLE FORMS В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Д.В. Дец, Н.О. Дец, К. Шейда-Голбад

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Одним із основних напрямків розвитку освіти є впровадження інформаційно-комунікаційних технологій навчання. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в вищу освіту передбачає використання пакетів хмарних сервісів, серед яких найбільш популярними є Google Suite for Education.

Google Forms – це хмарний сервіс, що входить в пакет Google Suite for Education та призначений для отримання зворотного зв'язку. Можливості, які він пропонує, знайшли своє застосування і в навчальному процесі Одеського національного технологічного університету. З їх допомогою можна створювати онлайн-опитування, тестові завдання, інтернет-вікторини тощо.

Використання Google Forms при створенні та розміщенні в Інтернеті навчальних курсів дозволяє надати їм інтерактивності. За допомогою цього сервісу респонденти мають можливість в режимі реального часу відслідковувати свої досягнення, отримувати інформацію про рівень і повноту засвоєння матеріалу, а автор електронної форми бачить хто та з яким результатом працював.

Відмінними рисами сервісу Google Forms є значні можливості та ресурси, що можна використовувати в освітньому процесі [2]:

1. Безкоштовність для закладів вищої освіти.
2. Висока якість розробки, що забезпечує стабільну роботу, мінімальну кількість помилок, стійкість до злону, відповідність сучасним веб-стандартам, коректне відображення в різних браузерах.
3. Регулярне оновлення.
4. Відсутність реклами.
5. Безпечність.
6. Адаптивний дизайн, який забезпечує коректне відображення електронних форм на мобільних пристроях.
7. Простота та зручність користування.

Реалізація можливостей Google Forms у процесі дистанційного навчання дозволяє визначити такі види діяльності, до яких можна залучити студен-

тів до автоматизованого контролю результатів знань, тестування. Зазначені види діяльності засновані на інформаційній взаємодії між студентами, викладачами і засобами інформаційно-комунікаційних технологій, спрямованих на досягнення навчальних цілей і засвоєння навчального матеріалу.

Значною перевагою електронних форм є те, що результати анкетування в них опрацьовуються автоматично, аналізуються, виводяться в наочному вигляді. Електронні форми зберігаються в хмарному сховищі, постійно доступні, до них можна звернутися у будь-який момент. Від традиційного контролю знань – тести відрізняються об'єктивністю вимірювання результатів навчання.

Практика використання Google Forms під час навчання в Одеському національному технологічному університеті, в т.ч. дистанційного навчання показала, що це зручний інструмент для контролю знань студентів. В сьогоденних умовах Google Forms стали досить надійним і об'єктивним способом оцінювання знань студентів.

Список використаних джерел:

1. Алгоритм створення Google Форми [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.slideshare.net/kurvits/google-form-2198086>
2. Використання Google Форм в різних інтернет-ресурсах [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ixbt.com/google_forms

УДК 37.06

ВИКОРИСТАННЯ В НАВЧАННІ МАСОВИХ ВІДКРИТИХ ОНЛАЙН-КУРСІВ – ШЛЯХ ДО ЯКІСНОЇ ОСВІТИ

Ю.К. Корнієнко, І.Г. Лісова, Х.О. Кулагіна

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Останнім часом в Україні суттєво зріс попит на використання в навчанні масових online-курсів. Це пов'язане, в першу чергу, з воєнним станом в країні, і, як наслідок, необхідність навчатись переважно дистанційно.

Масові (Massive open online course - MOOC) відкриті online-курси (укр. МВОК) дозволяють пройти навчання у викладачів провідних світових університетів - людей, що мають вагу в академічному світі, влитися до мультинаціональної студентської групи (на дискусійних форумах), отримати документ, що підтверджує успішне проходження всього курсу. Найбільші онлайн-платформи викладають відеоматеріали і проводять оцінювання отриманих знань. Зростає кількість постачальників MOOC, кількість вузів-учасників проєктів, кількість електронних курсів, кількість учнів. Поряд з кількісним зростанням спостерігаються і радикальні якісні зміни – це явне «тяжіння» до сучасних мультимедійних технологій (використання HD відео, 3D-світів, доповненої та віртуальної реальності, save-технологій, елементів гейміфікації),

посилення інтерактивної та комунікативної складових навчання. Коротко розглянемо найбільш популярні відкриті платформи для розміщення МВОК.

<https://www.coursera.org>

Так, онлайн-платформа «**Coursera**» розпочала роботу в 2012 році, в цьому ж році в розділі «Освіта» рейтингу веб-сайтів журналу «Time» Coursera посіла перше місце. Лідируючу позицію платформа забезпечила собі багато в чому завдяки динаміці розвитку: список організацій-партнерів постійно розширюється, кількість курсів, а з ним і студентів зростає. З Coursera співпрацюють не лише освітні установи США (Стенфорд, Принстон, Каліфорнійський, Колумбійський університети), університети окремих штатів (Теннессі, Нью-Йорк, Небраска), але і провідні культурні організації (наприклад, Музей природознавства США).

Студентам на вибір пропонується більше 450-ти курсів з різних дисциплін, включаючи біологію, математику, економіку і фінанси, машинобудування, медицину, право, мистецтво - всього 25 категорій (курс інформатики розбитий на чотири підкатегорії). Навчання ведеться переважно англійською мовою, але багато лекції супроводжуються субтитрами іспанською, французькою та ін.

УМЗДАСАИАНН

<https://www.khanacademy.org>

Khan Academy - інтерактивна

Khan Academy - відкрита онлайн-платформа, а це значить, що для початку занять не потрібна реєстрація безпосередньо на ресурсі, досить облікового запису Google або Facebook. На сайті представлені короткі (5-15 хвилин) відеоуроки з різних дисциплін. У роликах в доступній формі (скоріше навіть в ігровій) пояснюються матеріали з біології, фізики, алгебри, економіки, астрономії. Існує можливість не просто прослухати матеріал, а й пройти тести для закріплення отриманих знань. Відео дозволяє вивчити будь-яку дисципліну з самих азів. Уроки проводяться англійською, але доповнюються субтитрами на багатьох мовах.

Оскільки розвиток порталу починався з уроків математики, то саме цієї науки торкнулося нововведення - інтерактивна панель. Вона діє як тьютор (наставник), підбираючи ті матеріали, які допоможуть розібратися в питаннях.

Але Khan Academy швидше ресурс для школярів або викладачів, які прагнуть реалізувати ідею інтерактивного навчання в своєму класі. Час навчання, пройдені теми, кількість правильних відповідей заносяться в статистичні документи. Це робить портал надзвичайно популярним серед шкіл (учитель може подивитися, скільки той чи інший учень приділив уваги конкретній темі).

EdX - професійна

EdX - спільний проект Гарвардського університету і MIT, що пропонує пройти онлайн-навчання за наступними напрямками: комп'ютерні технології, хімія, математика, етика, музика, статистика, література (всього 24 напрямки). Онлайн-курси повторюють реальні лекції, які читаються в Гарварді, університеті Корнуелл, Федеральній політехнічній школи Лозанни, Гонконгському, Кіотському, Пекінському університетах, тому учні повинні мати відповідні базові знання. Деякі курси зараховуються в академічні години, можуть враховуватися при розгляді заявки на отримання стипендії в університетах-партнерах.

Курси на edX діляться на модулі. По ходу їх вивчення студентам даються домашні завдання (результати виконання робіт зараховуються до загального балу). Для контролю знань проводяться іспити (один курс може містити кілька іспитів, кожен з яких також впливає на кінцеву оцінку). Успішні студенти після закінчення курсу отримують сертифікат.

На допомогу до кожного курсу додаються онлайн-підручники, дається можливість обговорювати матеріали і завдання на форумі. Швидкість відеолекцій можна регулювати (при незадовільному рівні англійської можна уповільнити темп мови і зрозуміти, що говорить лектор). Прогрес і отримані бали можна відстежувати в спеціальному розділі аккаунта.

Udacity - спеціалізована

Платформа Udacity - приватна розробка, орієнтована, скоріше, на вивчення матеріалів IT-тематики (інформатика, програмування). Створила її група вчених на чолі з Себастьяном Труном, інженером Google, які займаються робототехнікою.

Кількість напрямків і курсів цього порталу невелика. В окремі розділи виділені матеріали з математики, бізнесу, дизайну, інших наук (фізика, біологія). Всього Udacity пропонує близько трьох десятків курсів.

Курси діляться за рівнем складності: новачок, досвідчений, профі. На першому рівні пропонується введення в будь-яку науку. Наступні ж мають швидше прикладний характер. Школярі за допомогою Udacity можуть заробити кредити для коледжу, студенти - розширити знання з необхідної проблематики (кредити доступні), професіонали - наблизити наявні навички до сучасних тенденцій.

Відеоряд складається зі слайдів, схем, формул (лектор залишається за кадром). Навчання ведеться англійською, до деяких курсів є субтитри на ін-

ших мовах. Треба відмітити, що дивитися лекції можна в будь-який час («дедлайни» при проходженні навчання відсутні). По ходу навчання студентам пропонуються вікторини та тести, що дозволяють перевірити отримані знання. Про успішне закінчення курсів свідчить сертифікат. PDF-файл надсилається на пошту безкоштовно, але можна отримати «живий» папір, склавши іспити в одному з центрів сертифікації. Деякі роботодавці такий диплом розглядають.

За допомогою Udacity можна отримати роботу. Інформація про учнів (за згодою) передається роботодавцям, які уклали договір з компанією. На даний момент платформа співпрацює з корпорацією «Google», фінансовим гігантом «Bank of America», соціальною мережею Facebook і іншими компаніями.

Canvas Network - демократична

Проект Canvas Network відрізняється великою різноманітністю курсів, які проводять абсолютно різні за рівнем підготовки та напрямком діяльності люди: доктора наук, менеджери, письменники. Курси не мають єдиного підходу до викладання. Матеріал можуть пояснювати виключно в коротких відеолекціях, доповнювати можливістю обговорювати прослуханий матеріал на форумі з викладачем та іншими студентами, сертифікат по закінченні курсу можуть видавати чи ні. Особливості конкретного курсу містяться в описі. Крім вищевказаного документа в превью можна дізнатися, для кого розроблена ця програма (доступна для всіх чи орієнтована виключно на професіоналів в тій чи іншій галузі). Курси можуть мати вікові обмеження.

Canvas Network пропонує безкоштовні, умовно безкоштовні й платні курси. Умовно безкоштовні припускають покупку додаткових навчальних матеріалів (посібників, літератури), платні дозволяють заробити кредити в системі безперервної освіти (актуально для професій, де необхідно постійно підтверджувати свою кваліфікацію - вчителів, архітекторів, медичних працівників і т. і.).

Курси тривають 2-3 тижні, анонсуються за місяць і раніше, що дозволяє бажаним попередньо записатися на них. Оскільки кількість місць на курсі обмежена, в цікавих класах краще реєструватися якомога раніше.

Udemy - різноманітна

Сайт MOOC-платформи «Udemy»: освітні проекти розбиті на шістнадцять категорій, серед яких є комп'ютерні, гуманітарні дисципліни, а також хобі та рукоділля, мистецтво і фотозйомка.

Курси Udemy читають інструктори, які мають практичний досвід у бізнесі, менеджменті, фінансах, технологіях. Один з найпопулярніших курсів розроблений Джеком Уелчем, генеральним директором General Electric, топ-менеджером з колосальним управлінським досвідом.

Після закінчення курсів студенти отримують сертифікат. Деякі курси пропонують унікальну можливість підтвердити свої знання в спеціальному центрі і отримати сертифікат, завірений великими компаніями - Cisco Systems, Microsoft Corporation, Financial Industry Regulatory Authority і іншими.

Компанії і професіонали можуть створювати і продавати на платформі «Udemy» власні курси.

МООС дає унікальну можливість людям будь-якого достатку, соціального статусу, національності отримати доступ до освітніх ресурсів безкоштовно або за символічну ціну, прослухати матеріал так, як його викладають імениті вчені та фахівці, підвищити свою кваліфікацію і відкрити нові види діяльності.

Prometheus

«Prometheus» - громадський проект масових відкритих онлайн-курсів (МВОК). У співпраці з викладачами кращих вузів України створюються і розміщуються МВОК на власній онлайн-платформі, а далі надається безкоштовна можливість університетам, організаціям і провідним компаніям публікувати і поширювати курси на цій платформі. Prometheus відкриває безкоштовний онлайн-доступ до кращих навчальних курсів університетського рівня всім бажаючим в Україні.

Від самого початку повномасштабної військової агресії рф Міністерством освіти і науки України вжито комплексних заходів щодо залучення на безоплатній основі від міжнародних партнерів з розвитку цифрових ресурсів для забезпечення і підтримки освітньої діяльності закладів вищої освіти. МОН України дійдено домовленостей з провідними міжнародними компаніями та організаціями, що спеціалізуються на дистанційному та змішаному навчанні, про безкоштовний доступ до своїх онлайн-ресурсів для українських здобувачів освіти. В списку онлайн-платформи Coursera, Udemy, EdX. Одеський національний технологічний університет підключився до цієї ініціати-ви МОН України, призначені адміністратори відповідних платформ.

Загалом, вважаємо, що застосування новітніх технологій дистанційного навчання в навчальному процесі в ОНТУ розкриває можливості позитивного впливу на підвищення рівня якості освіти та є невід'ємним елементом для підняття навчання в університеті на новий рівень, отримання студентами сучасної якісної освіти.

УДК 37.06**РОЗРОБКА МОДУЛЯ ДЛЯ АНАЛІЗУ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ
КАФЕДР ОНТУ****Д.В. Кухарук, Ю.К. Корнієнко, С.В. Болтач****Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

Сьогодні дистанційне навчання все більше набуває актуальності через можливість отримання знань на відстані та у зручний для здобувача освіти час. Головною метою дистанційного навчання є забезпечення ефективного засвоєння навчального процесу завдяки спеціально створеному середовищі. Таке середовище базується на інформаційно-комунікаційних технологіях і його основним інструментом є сучасні онлайн-навчальні системи (LMS).

Одеський національний технологічний університет (ОНТУ) використовує для створення і застосування дистанційних курсів середовище Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) з 2014 року. Середовище Moodle приваблює користувачів безкоштовністю та модульною архітектурою з відкритим кодом, що дозволяє стороннім розробникам створювати різні типи доповнень (плагінів, модулів) в залежності від конкретної потреби [1].

На сьогоднішній день середовищі Moodle в ОНТУ налічується 36 кафедр і 2662 дистанційних курсів, і як показав огляд аналітичного інструментарію Moodle, засобів для проведення аналізу і збору аналітичної інформації представлених в ньому не є недостатнім.

Саме тому виникла потреба в такому доповненні (модулі) до системи Moodle, що зможе надати адміністратору системи можливість проведення комплексного аналізу дистанційних курсів на кафедрах ОНТУ шляхом збору аналітичної інформації.

Створений модуль детально розглядає вміст дистанційних курсів, включаючи кількість ресурсів і елементів курсу, які використовує викладач при його наповненні, та формати файлів, що прикріплені до курсу. Це дає змогу виявити проблеми чи питання, пов'язані з наповненістю курсів та оптимізувати навчальний матеріал для покращення залучення студентів і результатів навчання.

Рис. 1. Результат проведення аналізу курсів кафедри ОНТУ

Розроблений модуль допомагає визначити загальну кількість створених курсів на кафедрі і кількість зареєстрованих студентів, кількість надісланих і перевірених робіт. Також він надає загальну інформацію по наповненню курсів навчальним матеріалом і представляє її у вигляді діаграми з наявними курсами на обраній кафедрі.

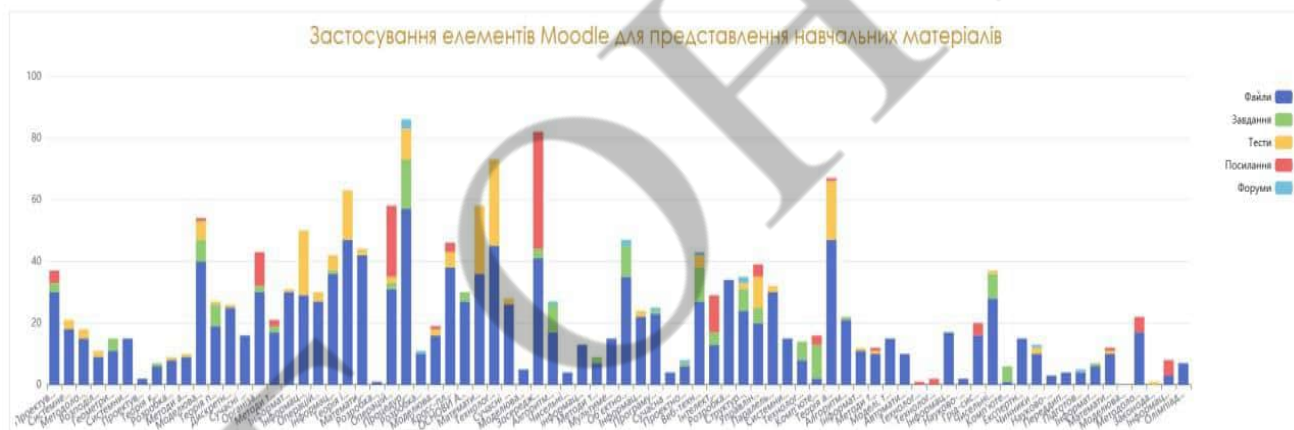

Рис. 2. Наявність навчальних матеріалів на курсі

Маючи такий детальний огляд курсів Moodle по кожній кафедрі, можна приймати обґрунтовані рішення щодо того, як оптимізувати вміст курсу та вдосконалити освітній процес.

Ще одним завданням розробленого модулю стало виявлення недостатнього заповнення контентом обраного адміністратором курсу. Виявлені проблеми фіксуються у відповідній таблиці «Проблематика курсів» з вказівкою у тих комірках, яким відповідає проблема.

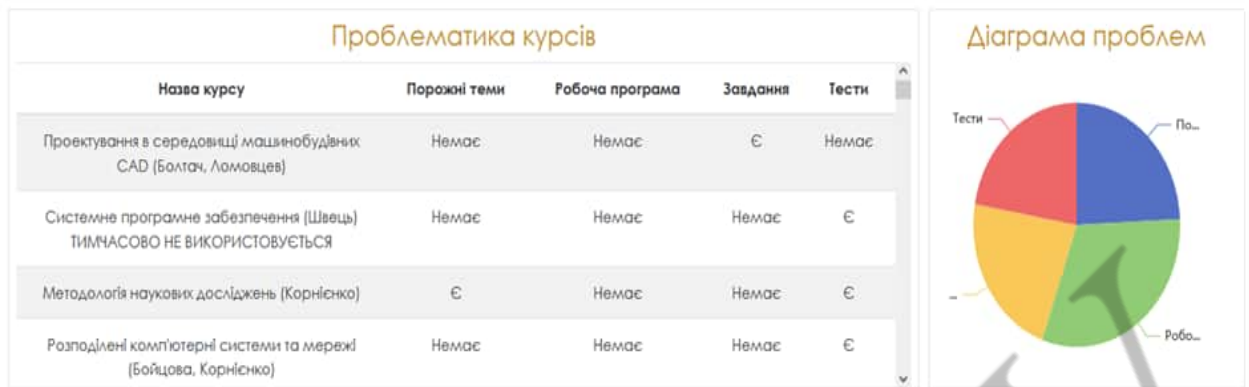

Рис. 3. Фрагмент таблиці з визначеною проблематикою на курсах

Загалом, відмітимо, що було розглянуто розроблений модуль для аналізу дистанційних курсів кафедр ОНТУ, як інструменту автоматизації робочих процесів та обробки внутрішньої інформації навчального середовища Moodle, а також визначення слабких місць у веденні дистанційних курсів і представленні обробленої інформації у вигляді аналітичних даних. Як результат розробки, отримали програмний продукт навчального середовища Moodle, який аналізує наповненість дистанційних курсів навчальними матеріалами, формує аналітичну інформацію, що допоможе у визначенні проблематики при створенні і використанні дистанційних курсів та вдосконалив управління дистанційною складовою навчального процесу в ОНТУ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- [1] Документація MOODLE 3.6 // Навчання для мене: [Веб-сайт]. URL: <https://eduforme.org/mod/book/tool/print/index.php?id=2796> (дата звернення: 15.03.2023)
- [2] Яровський А. О. MOODLE - Електронна система керування навчальним процесом: навчальний посібник. Київ: ПІДО НУХТ, 2020. 43 с.
- [3] Полотай О. І., Кухарська Н. П. Розроблення електронних курсів у віртуальному навчальному середовищі ЛДУ БЖД: методичний посібник. Львів: ЛДУБЖД, 2020. 172 с.

УДК 378, 37.018.43

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО СИНХРОННОГО НАВЧАННЯ ТА ЇХ ВРАХУВАННЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

О.Г. Литвин, Н.Б. Манчинська

Харківський національний університет радіоелектроніки, м. Харків

Вступ. Навчання є важливою складовою життя, навіть під час війни. У таких умовах, продовження навчання важливо для того, щоб молоді люди

отримували нові знання, здобували професію та розвивалися як особистості. Дистанційне синхронне навчання може допомогти зберегти життя та здоров'я студентів і викладачів, оскільки вони не повинні відвідувати заняття стаціонарно в умовах, які загрожують їх життю.

Дистанційне синхронне навчання є однією з форм дистанційної освіти, при якій викладач та студенти знаходяться в різних місцях, але одночасно займаються навчанням через спеціальні веб-платформи, які забезпечують реальний зв'язок між ними в один і той же часовий проміжок.

У даній роботі автори досліджують і аналізують методологічні особливості дистанційного синхронного навчання; ілюструють врахування методологічних особливостей при викладанні математичних дисциплін в Харківському національному університеті радіоелектроніки; наголошують на забезпеченні якості вищої освіти в галузі математичних дисциплін.

Викладання основного матеріалу.

I. Методологічні особливості дистанційного навчання

До методологічних особливостей дистанційного синхронного навчання можна віднести наступне:

1. Забезпечення доступу до навчальних матеріалів. Студентам надається доступ до навчальних матеріалів та ресурсів через веб-платформу, що дозволяє здійснювати навчання з будь-якої точки світу.
2. Використання веб-платформи для навчання та зв'язку. Веб-платформи надають студентам та викладачам можливість обговорювати матеріали та виконувати завдання в режимі реального часу.
3. Підтримка взаємодії між викладачем та студентами. Викладач може взаємодіяти зі студентами, давати відповіді на їх запитання, проводити опитування та інші активності, що сприяють зростанню якості навчання.
4. Використання різноманітних засобів та інструментів навчання. Дистанційне синхронне навчання дозволяє використовувати різноманітні засоби навчання, такі як відеоконференції, електронна пошта, веб-сайти та різноманітні інструменти, серед яких відео та онлайн-дошки.
5. Контроль за якістю навчання. Викладач може контролювати якість навчання через використання спеціальних інструментів, таких як тести, анкети, швидкі опитування та інші.
6. Адаптивність до потреб студентів. Дистанційне синхронне навчання може бути адаптоване до потреб студентів, дозволяючи їм займатися навчанням з будь-якого місця та в будь-який час.
7. Розвиток навичок самостійної роботи. Дистанційне синхронне навчання розвиває навички самостійної роботи у студентів, оскільки вони повинні бути активними учасниками процесу навчання та вчитися організовувати свій час та своєчасно виконувати завдання.

II. Врахування методологічних особливостей у навчальному процесі

Для врахування вказаних методологічних особливостей і забезпечення якості освіти важливо мати якісне навчально-методичне забезпечення дисциплін та наявність доступу до нього. Проаналізуємо ці дві вимоги.

1. Навчально-методичне забезпечення подається у вигляді навчальних посібників. Ці навчальні посібники розроблені колективом викладачів кафедри прикладної математики ХНУРЕ, неодноразово перевидавались і є якісним навчально-методичним забезпеченням дисциплін. В них містяться короткі теоретичні відомості, приклади розв'язання задач, задачі для розв'язання, індивідуальні завдання, зразки їх виконання, довідковий матеріал.

Авторами розроблено також методичні вказівки до практичних занять, в яких до кожного практичного заняття наводиться план заняття з вказанням конкретно номерів задач для аудиторної та домашньої роботи.

Крім того, авторами розроблені навчальні посібники з елементами інформаційних технологій, пов'язаних із застосуванням систем комп'ютерної математики. Система комп'ютерної математики Mathcad використовується при вивчанні математичних дисциплін, починаючи з першого семестру навчання. Це сприяє кращому засвоєнню та осмисленню курсу, є комп'ютерною підтримкою при виконанні індивідуальних завдань. Такий підхід забезпечує інтенсифікацію процесу навчання, підвищує навчально-пізнавальну активність студентів, сприяє формуванню ключових компетентностей як технологічних, так і математичних.

2. Доступ до навчально-методичного забезпечення надається системою дистанційного навчання Moodle (веб-платформа Moodle) [1].

Перш за все веб-платформа Moodle використовується як **інформаційна**.

На сторінці дисципліни розміщені **інструктивно-методичні матеріали**, в яких вказані теми лекцій та практичних занять, перелік навчальної літератури, зміст індивідуальних завдань та порядок подання їх на перевірку, опис контрольних заходів, пояснення системи оцінювання. Крім того, за наявності розкладу занять на семестр, додаються дати проведення лекцій та практичних занять. Ця інформація важлива для студента, бо дає студенту повну інформацію про те, що і коли він повинен виконувати в процесі навчання і може заздалегідь планувати свій час для роботи над курсом [2]. Іншими словами, ця інформація дозволяє охопити курс в цілому.

На сторінці дисципліни в електронному вигляді розміщені **навчальні матеріали**, серед яких конспекти лекцій; методичні вказівки до проведення практичних занять; матеріали по застосуванню системи комп'ютерної математики Mathcad; посилання на навчальні посібники та задачники.

На сторінці дисципліни розташовані **відеозаписи** лекцій та практичних занять [3].

Веб-платформа Moodle та відеоконференції Google Meet, використовуються для **підтримки навчання та зв'язку**.

На сторінці дисципліни розташовані різні ресурси Moodle, які пов'язані з виконанням індивідуальних завдань, опитувань та тестів з різних розділів дисципліни.

Відеоконференції Google Meet проводяться згідно розкладу занять в реальному часі. Призначені для проведення лекцій, практичних занять, консультацій. Саме тут відбувається живе спілкування між викладачами та студентами [4]. Під час занять проводяться опитування, анкетування з подальшим обговоренням результатів. Для поточного та підсумкового контролю знань використовується тестування. За результатами тестів можна визначити ступінь засвоєння знань студентами. Бали за кожний вид оцінювання відображаються в журналі оцінок, студент бачить свої результати.

Для підтримки студентів, які в силу обставин навчаються асинхронно, на сторінці дисципліни розміщуються відеозаписи лекцій та практичних занять, надаються рекомендації для практичних занять та домашніх завдань з вказанням номерів задач, даються посилання на зразки розв'язання.

Дистанційне навчання вимагає від студентів вміння організовувати свій час та самостійно працювати, тому викладачі надають рекомендації та поради щодо організації навчального процесу, відповідають на запитання, які виникають під час навчання та надають підтримку студентам.

Висновки. У даній роботі наведено досвід авторів використання дистанційного навчання у навчальному процесі. Вказано на базові засади подання матеріалу та практичне втілення у навчальний процес. Констатується факт важливості наявності якісного навчально-методичного забезпечення, що сприяє підвищенню якості освіти. Дистанційне синхронне навчання має свої методологічні особливості, але при правильному плануванні та використанні інноваційних підходів є ефективним засобом навчання на відстані.

Література:

1. Система дистанційного навчання Moodle «ХНУРЕ Дистанційне навчання». URL: <https://dl.nure.ua> (дата звернення: 26.03.2023).
2. Литвин О.Г., Манчинська Н.Б. Досвід використання інформаційних технологій з метою підвищення якості освіти при вивчанні математичних дисциплін // Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційні технології та комп'ютерне моделювання» (Івано-Франківськ, 15-16 грудня 2022 р). Івано-Франківськ: п. Голіней О.М., 2022. С. 18-20.
3. <http://bit.ly/40y2yrG> (дата звернення: 26.03.2023).
4. Литвин О. Г., Манчинська Н.Б. Інтерактивна складова у дистанційному навчанні з математичних дисциплін // Дев'ята міжнародна науково-практична конференція «MoodleMoot Ukraine 2021». Теорія і практика використання системи управління навчанням Moodle». (Київ, КНУБА, 17 червня 2021 р.): доповідь. – К.: КНУБА, 2021.

УДК 53.072.8

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВОГО ОБЛАДНАННЯ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС**В.С. Буряк, А.О. Нікуліна, С.К. Клеошин****Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова, м. Миколаїв**

Дослідження характеру перетворень сигналів пасивними чотириполюсниками є важливим етапом навчання, оскільки ряд дисциплін спеціальностей 171 «Електроніка» та 172 «Телекомунікації та радіотехніка» тісно пов'язаний з сигналами та їх перетворенням у різних лінійних і нелінійних системах.

Дослідження проводились з використанням пристрою, призначеного для автоматизованого зняття амплітудно-частотних характеристик (АЧХ), який був розроблений та сконструйований студентами кафедри програмованої електроніки, електротехніки і телекомунікацій НУК ім. адмірала Макарова під керівництвом професорсько-викладацького складу (рис. 1).

Рисунок 1 – Зовнішній вигляд (а) пристрою для зняття частотних характеристик та інтерфейс програмного забезпечення (б) для його використання

Рисунок 2 – Процес зняття частотних характеристик

Чотириполіусник являє собою електричний пристрій з двома парами клем для підключення до зовнішніх кіл.

Розглянемо схему пасивного RC-фільтру (рис. 3, а) і порівняємо АЧХ, які були отримані розрахунковим шляхом з використанням програми MathCAD (рис. 3, б), та АЧХ, отриману за допомогою пристрою (рис. 3, в). Для прикладу візьмемо фільтр низьких частот з номіналами елементів: $C = 0,223 \text{ мкФ}$; $R = 470 \text{ Ом}$.

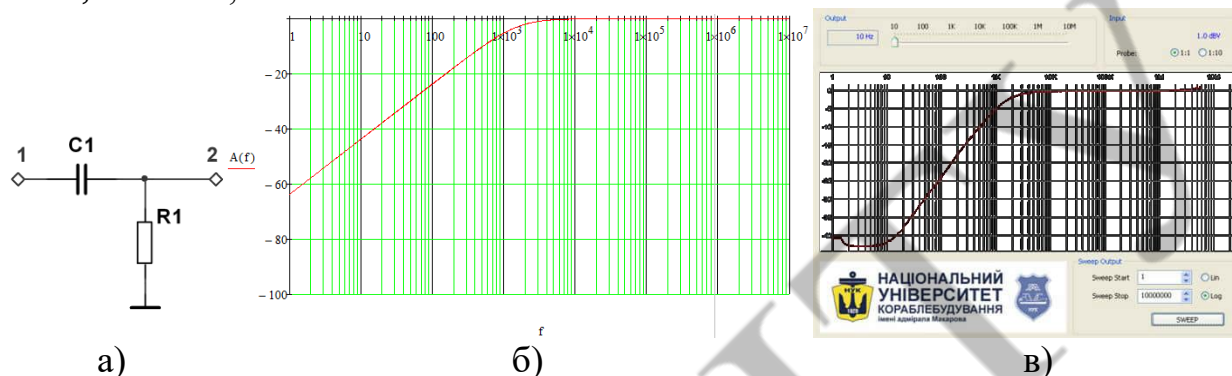

Рисунок 3 – Схема пасивного RC-фільтру (а) та його АЧХ (б, в)
Як бачимо, графіки мають однакову частоту зрізу та смугу пропускання.

Дослідження також проводились на активних фільтрах.

Активний фільтр – це тип аналогової схеми, що реалізує електронний фільтр з використанням активного компонента – як правило, операційного підсилювача. Підсилювачі, включені у конструкцію фільтру, можна використовувати для підвищення якості, продуктивності та передбачуваності поведінки фільтру.

Розглянемо фільтр сабвуфера на мікросхемі NE5532 (рис. 4).

Рисунок 4 – Зовнішній вигляд фільтру сабвуфера на мікросхемі NE5532

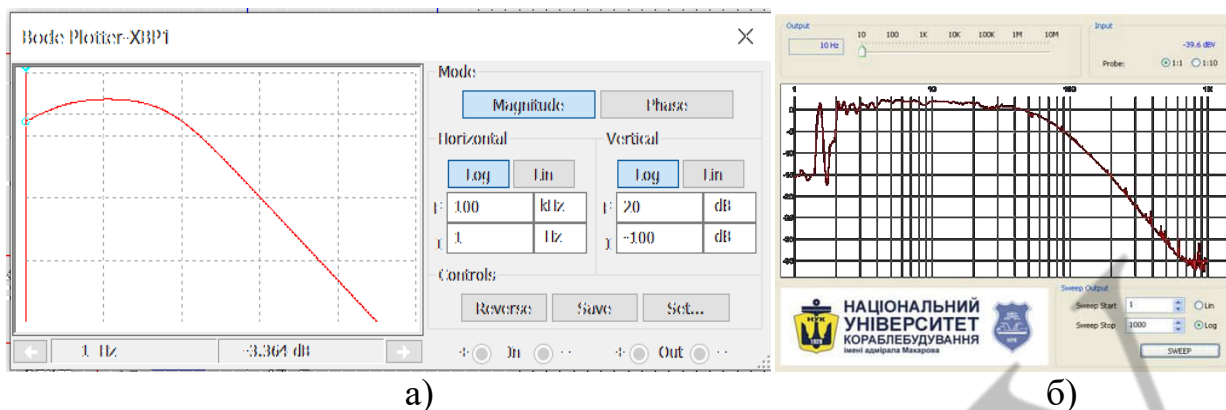

Рисунок 5 – Вигляд АЧХ, змодельованої у програмі Multisim (а) та отриманої за допомогою пристрою (б)

Частотні характеристики (рис. 5) є схожими, проте помітний вплив перешкод, що загалом не унеможливорює нормальне функціонування фільтру.

Деякі заміри виявилися невдалими (пристрій видавав неочікувані результати) – чи то через неідеальність з'єднань, чи то через вплив інших зовнішніх факторів (рис. 6). Але в ході роботи таких випадків було небагато.

Загалом в ході проведення досліджень було встановлено, що дані, які були отримані за допомогою пристрою, майже повністю співпали з розрахунковими, як це було відмічено вище.

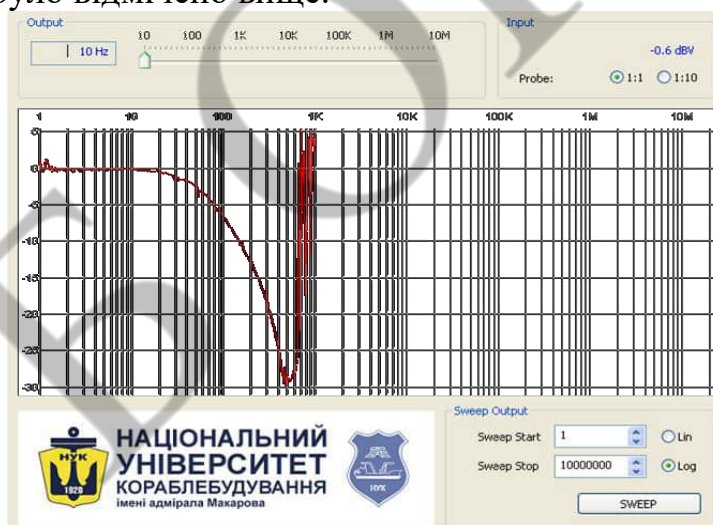

Рисунок 6 – АЧХ, яка була знята зі збоєм

Література

1. Методичні вказівки до лабораторних робіт з дисципліни «Теорія електричних кіл та сигналів» для студентів спеціальності 172 «Телекомунікації та радіотехніка» (освітні програми «Радіoeлектронні апарати та засоби» та «Інтелектуальні технології мікросистемної радіoeлектронної техніки») усіх форм навчання / Запорізький національний технічний університет; уклад.: Огренич Є.В., Поспєєва І.Є. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2019. – 70 с.

2. Методична розробка лекційного матеріалу з розділу «Електричні фільтри» дисципліни «Сигнали та процеси в радіотехніці» для підготовки мо-

лодших спеціалістів спеціальності 172 «Телекомунікації та радіотехніка» / Коледж радіотехніки; уклад.: І.В. Гордієнко. – Дніпро: Коледж радіотехніки, 2020. – 29 с.

3. Схемотехніка: Розрахунок активних фільтрів нижніх та верхніх частот: навч. посіб. для студ. спеціальності 171 «Електроніка», освітньої програми «Акустичні електронні системи та технології обробки акустичної інформації» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: В.С. Берегун, О.В. Гармаш. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 30 с.

4. Опис мікросхеми операційного підсилювача NE5532.

<https://www.ti.com/lit/ds/symlink/ne5532.pdf>

УДК 378.011.3-051:54]:37.015.31:004

ВИКОРИСТАННЯ GOOGLE JAMBOARD У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ХІМІЇ

А.В. Криворучко, Н.І. Шиян

Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка, м. Полтава

Постановка проблеми. Сучасна система освіти в Україні постійно потребує впровадження в освітній процес студентоцентризованих педагогічних технологій, які сприяють суб'єкт-суб'єктній взаємодії та активізації освітньої діяльності здобувачів вищої освіти. Це вимагає від педагогів уміння швидко переорієнтовуватися у своїй професійній діяльності, поєднувати сучасні освітні педагогічні технології та ІКТ.

Мета статті – показати наочні практичні приклади використання Jamboard у підготовці майбутніх вчителів хімії.

За допомогою дошки Google Jamboard, яка має простий набір інструментів (текст, нотатки, вставки зображень та фігур, інструменти малювання, вибір розміру і кольору, зручна лазерна указка, можливість автоматичного збереження, копіювання, редагування та налаштування спільного доступу до файлів, наявність багатьох слайдів (кадрів) в одному файлі, зручний інтерфейс з кнопками скасування останньої дії, доступність для використання на більшості розумних пристроїв (ноутбук, нетбук, планшет, смартфон тощо), можна створити велику кількість варіацій фреймів для підвищення наочності та інтерактивності навчання [1]. Спираючись на власний досвід, наведемо приклади використання Jamboard у підготовці майбутніх вчителів хімії.

За допомогою Google Jamboard є можливість фіксувати ідеї викладача та студентів, асоціації з теми, застосовуючи різнокольорові стікери (рис. 1). Робота з шаблоном «Мозковий штурм» передбачає реалізацію етапів мозкового штурму: 1) проблемне питання записують на дошці; 2) усі учасники висувають ідеї щодо розв'язання проблеми; 3) обирають найкращу ідею. Ро-

бота з шаблоном «Асоціативний кущ» передбачає, що студенти спочатку висловлюють першорядні асоціації, потім — другорядні [2].

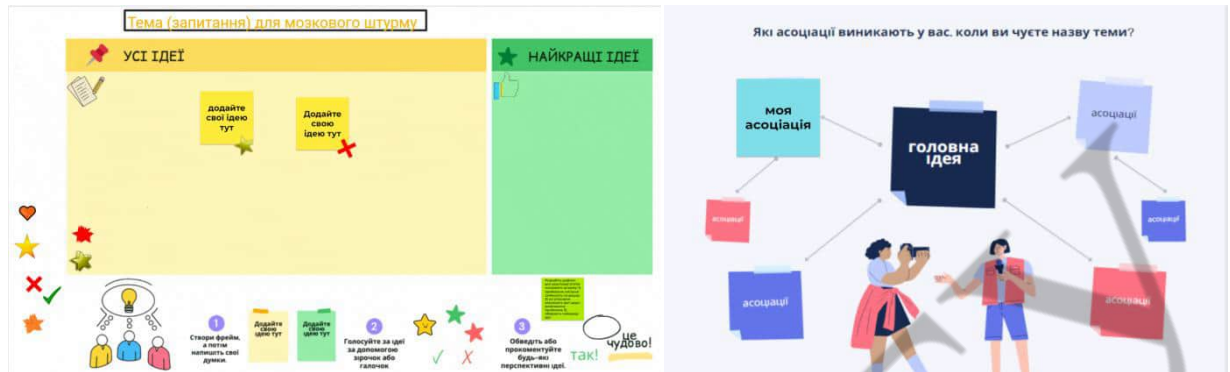

Рис. 1 Шаблони «Мозковий штурм» та «Асоціативний кущ»

Також, студентам наприкінці вивчення теми надається доступ до Jam-файлу (рис. 2) на якому зазначені усі поняття, дії, об'єкти, які вони мали вивчити в поточній темі. Пропонуємо їм оцінити себе: розташувати у відповідній частині кулі те, що вони знають/можуть, не впевнені у своїх знаннях/уміннях, не зрозуміли/не можуть розібратися/виконати.

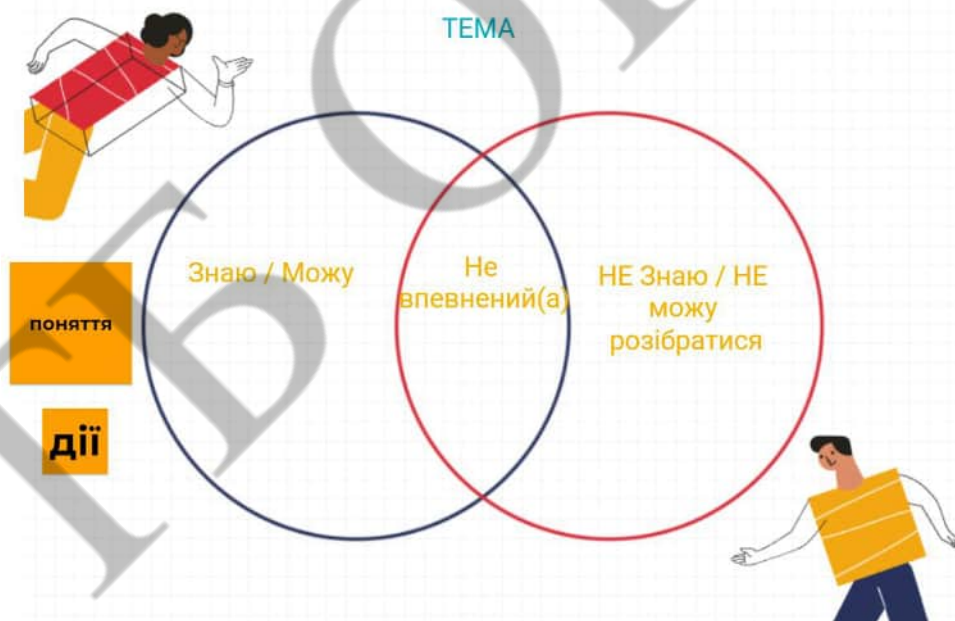

Рис. 2. Шаблон «Кола Венна»

Суть іншого завдання полягає в наступному: пропонуємо студентам максимально конкретно заповнити перші 2 колонки перед вивченням нової теми. Наприкінці теми студенти мають самостійно проаналізувати свої результати (рис. 3).

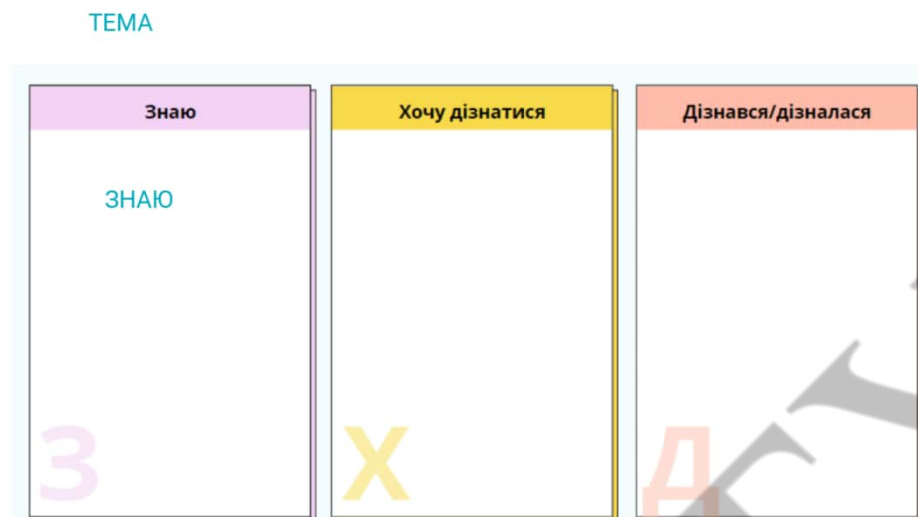

Рис. 3. Шаблон «ЗХД».

Завантажуючи зображення по темі заняття, можна спонукати студентів виконувати практичні завдання з використанням готових шаблонів індивідуально (зробивши копію для кожного у Гугл класі) чи по групах (отримавши послання на конкретний фрейм віртуальної дошки для виконання завдання).

До прикладу, можна з різних тем використовувати шаблон «Класифікація» (рис. 4), який може містити дві, три і більше категорій для заповнення.

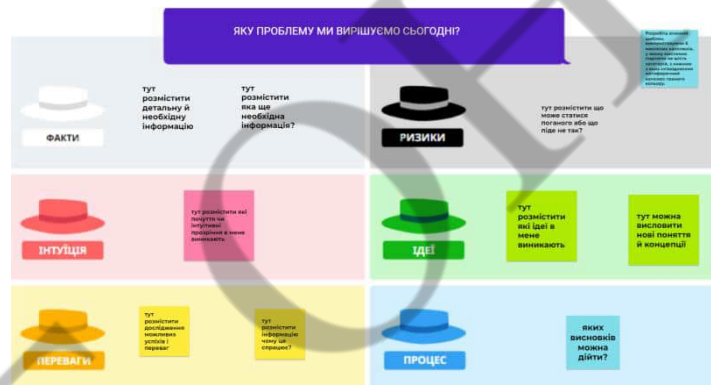

Рис. 4. Шаблон «Класифікація»

Досить часто застосованим є шаблон «Таблиця Елвермана» (рис.5), у якому зміст проблеми формулюється у такий спосіб, щоб можна було відповісти як позитивно, так і негативно. Кількість аргументів і контраргументів має бути однаковою.

Наступним шаблоном в Jamboard, який розвиває творче мислення та навички роботи в команді, може бути Jam-файл «Шість капелюхів де Боно». Для створення шаблону слід обрати тло з відповідним зображенням (попередньо створене в Canva), створити завдання та надати групам доступ до файлу.

Зробивши копію Jam-файлу для учасників освітнього процесу, кожен студент стає не пасивним спостерігачем виконання завдання іншим студентом, а активним учасником. Таким чином, відбувається практичне закріплення отриманих теоретичних знань безпосередньо під час заняття.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Особливості Google Jamboard полягають у інтегрованому їх використанні: інтерактивні завдання, форми для оцінювання (самооцінювання, взаємооцінювання), швидко опитування тощо. Запропоновані шаблони дошок Google Jamboard дають змогу цілісно й системно забезпечити зворотній зв'язок під час аудиторного, змішаного чи дистанційного навчання.

Проведене дослідження не висчерпує всіх аспектів використання Google Jamboard. Перспективними для подальшого наукового пошуку видаються дослідження використання Google Jamboard для реалізації технології едьютейнменту у навчанні.

Список використаної літератури

1. Шиян Н., Криворучко А., Стрижак С. Методика формувального оцінювання навчальних досягнень учнів з хімії // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». – Випуск 1 (50). – 2022 – С. 324-328.
2. Криворучко А. В. Цифрові інструменти формувального оцінювання навчальних досягнень учнів з хімії / А. В. Криворучко // XV Менделєєвські читання: Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції, (Полтава, 2 березня 2022 р.) / М-во освіти і науки України, Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка – Полтава: Редакційно-видавничий відділ ПНПУ імені В. Г. Короленка. 2022. – С. 79-82.

УДК 378.14**ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ В ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСАХ ІЗ
ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН****Н.А. Доценко****Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв**

Навчання в умовах онлайн середовища закладу вищої освіти сприяє логічному впорядкуванню інформації, її систематизації і структуруванню, створює передумови для здійснення ефективної самостійної діяльності здобувачів вищої освіти. Використання електронної навчальної інформації та правильне методичне насичення навчальних дисциплін дозволяє зробити навчальний процес більш інтенсивним та сприяє саморозвитку та самовдосконаленню здобувачів вищої освіти. Однією з ефективних форм контролю отриманих знань є тестування. Тест - сукупність завдань, розташованих у певному порядку. Завдання педагогічного тесту - оцінити певні знання і навички здобувачів вищої освіти. Тестування - процедура проведення випробувань (тестів) для вимірювання та оцінки певних якостей, знань і навичок. Застосування тестової перевірки знань здобувачів вищої освіти підвищує ефективність педагогічного контролю з будь-якої дисципліни, дозволяє більш об'єктивно й надійно оцінювати рівень засвоєння знань, набуття умінь і навичок, сприяє підвищенню мотивації навчання, формує адекватне самооцінювання здобувачами вищої освіти результатів власної діяльності. Але під час створення тестів в умовах онлайн навчального середовища закладу вищої освіти із загальнотехнічних дисциплін необхідно зважати на особливості подання інформації через велику кількість розрахунків, графічних зображень та формул.

Метою роботи є дослідження тестового контролю в дистанційних курсах із загальнотехнічних дисциплін. Для навчання здобувачів вищої освіти інженерних спеціальностей в умовах онлайн навчального середовища є доцільним використання тестів, які пропонується розміщувати на платформах

дистанційного навчання, тому що вони мають в своєму складі інструментарій для створення різноманітних завдань. Частіше всього викладачі використовують для перевірки знань тестові питання типу «Множинний вибір». Але не для всіх типів питань така форма є оптимальною. Тому платформи дистанційного навчання пропонують досить широкий спектр питань для створення тестових завдань [1]. До них відносяться: множинний вибір; вірно/невірно; коротка відповідь; числова відповідь; розрахунковий; есе; на відповідність; випадкове питання на відповідність; вкладені відповіді; вибір пропущених слів; множинний розрахунковий; перетягування в текст; перетягування маркерів; перетягнути на зображення; простий розрахунковий. Під час створення тесту доцільно використати декілька типів тестових завдань, які в основному направлені на формування зорової та звичайної пам'яті здобувачів вищої освіти. Тест типу коротка відповідь ускладнює задачу тим, що неможливий випадковий вибір правильної відповіді як у випадку з множинним вибором. За допомогою тестового питання з вибором пропущених слів передбачається тренування зорової пам'яті. Не дивлячись на досить просту форму, тестове питання, створене за допомогою опції вірно/невірно змушує здобувача вищої освіти замислитися над питанням, адже вірогідність як правильного, так і неправильного питання 50%. Запитання розрахункового типу передбачає використання та програмну обробку розрахунків. Перед тим, як вводити числове значення, необхідно провести розрахунок, адже варіант випадкового введення правильної відповіді виключається. При відповіді на питання, створене за допомогою опції перетягування в текст неправильно вибрані відповіді виділяються червоним кольором, правильні – зеленим. Тестові завдання доцільно формувати з різнопланових завдань, які б відповідали всім рівням складності [2].

Одним з напрямів контролю в умовах онлайн навчального середовища також може бути тестовий тренажер. Це комп'ютерна навчальна програма для розвитку у здобувачів вищої освіти умінь та навичок певної діяльності, а також розвитку пов'язаних з нею здібностей. В основу навчальних тренажерів покладено використання певного тренувального завдання [3]. Його суть полягає у тому, що за короткий проміжок часу, використовуючи різні прийоми роботи з навчальним матеріалом, можна швидше навчити здобувачів вищої освіти його запам'ятовувати. Поряд із тестовими завданнями використовуються електронні навчальні тренажери, призначені для напрацювання практичних прийомів і отримання міцних навичок у конкретній сфері знань. Особливо ефективним є їх використання для здобувачів вищої освіти інженерних спеціальностей.

Отже, в ході дослідження особливостей тестового контролю здобувачів вищої освіти інженерних спеціальностей в умовах інформаційно-освітнього середовища розглянуто різноманітні типи тестових питань. Визначено доцільність використання різного типу тестових завдань при формуванні тестів. Також розглянуто навчальний тренажер як тип контролю знань

та доцільність його застосування для здобувачів вищої освіти інженерних спеціальностей.

Література:

1. Гуревич Р. С., Кадемія М.Ю., Шевченко Л.С. *Інформаційні технології навчання : інноваційний підхід : навчальний посібник*. Вінниця : Планер, 2013. 499 с.
2. Олійник В. В., Самойленко О. М., Бацуровська І. В., Доценко Н. А. Формування професійних компетенцій майбутніх агроінженерів у комп'ютерно орієнтованому середовищі закладу вищої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Том 68, № 6. С. 140-154.
3. Балик Н.Р., Шмигер Г.П. Підходи та особливості сучасної STEM освіти. *Фізико-математична освіта: науковий журнал*. 2017. Випуск 2(12), С.26-30

УДК 378.147.091

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

І.В. Онищенко

Криворізький державний педагогічний університет, м. Кривий Ріг

А.М. Кислінська

КЗО «Навчально-виховний комплекс № 131 «Загальноосвітній навчальний заклад І ступеня – гімназія» Дніпровської міської ради, м. Дніпро

В.Ю. Пархоменко

КЗ «Нікопольський фаховий педагогічний коледж» Дніпропетровської обласної ради», м. Нікополь

Протягом останніх років в Україні більшість закладів освіти працює в умовах дистанційного навчання. Причинами цього стали епідеміологічна ситуація та воєнний стан на всій території України. У зв'язку з цим беззаперечним став той факт, що якість освітнього процесу дещо знизилася. Саме тому педагоги вимушені знаходити нові засоби, методи, технології, інструменти та форми роботи, які сприятимуть покращенню якості освітнього процесу в умовах дистанційного навчання.

Теоретико-методологічні засади організації дистанційної освіти досліджували В. Биков, Н. Євтух, Н. Жевакіна, Д. Кіган, Л. Коренєв, О. Кравченко, В. Кухаренко, М. Моїсеєва, Л. Панченко, Є. Полат, С. Семеріков, Є. Скибицький, О. Співаковський, О. Спірін, В. Тихомиров, В. Хмель, Б. Шуневич та ін. Засоби та форми дистанційного навчання були предметом дослідження Є. Владимирської, О. Воронкіна, С. Коломійчука, О. Кохановської, С. Кудрявцевої, В. Кремень, В. Слободяник, О. Товстенка,

А. Широканової та ін. Учені переконують, що дистанційна освіта є синтетичною і інтегральною формою освіти, перед якою постало важливе завдання – змінити чинну освітню парадигму, у центрі якої стоїть педагог, на нову, у центрі якої стоїть здобувач освіти, його інтереси, цінності та освітні потреби.

За нашим переконанням, ефективним засобом дистанційного навчання є інтерактивні технології. Теоретичні й практичні аспекти використання інтерактивного інструментарію представлені в дослідженнях В. Беспалько, В. Євдокимова, М. Кларіна, О. Пехоти, Л. Пироженко, Є. Пометун, Г. Селевко, В. Серікова, С. Сисоевої, І. Якиманської та ін. У результаті ефективного використання інтерактивних технологій навчання змінюються позиції педагога й здобувачів освіти, зокрема із носія готових знань педагог перетворюється на організатора пізнавальної діяльності здобувачів освіти, а останні стають рівноправними суб'єктами навчання.

Мета дослідження – розкрити особливості застосування інтерактивного інструментарію в умовах дистанційного навчання.

Інтерактивні технології навчання стали невід'ємною частиною освітнього процесу. Поняття «інтерактивні технології» ми розглядаємо як різновид технологій, які реалізуються завдяки активній взаємодії всіх учасників освітнього процесу і дають змогу на основі внеску кожного з них у спільну справу отримувати нові знання, організувати спільну діяльність. На нашу думку, особливостями застосування інтерактивного інструментарію в умовах дистанційного навчання є такі:

- викладач може створювати інтерактивні завдання, які дозволяють здобувачам освіти активно долучатися до навчання, розвивати навички та здібності в ігровій формі;
- обмін інформацією, дослідженнями, проєктами та думками з іншими учасниками освітнього процесу. Це дозволяє збільшити кількість ресурсів та ідей, які можуть бути використані для навчання;
- забезпечення можливості здійснювати віддалені практичні заняття з використанням спеціальних програм, наприклад, віртуальної лабораторії чи 3D-моделей;
- забезпечення широких можливостей для навчальної комунікації, такі як онлайн-чат, форуми та відеоконференції. Це дає змогу учасникам освітнього процесу обмінюватися ідеями та відповідати на запитання в режимі реального часу;
- зниження відстані між учасниками освітнього процесу, що дозволить забезпечити більш ефективне навчання та підвищити рівень мотивації здобувачів освіти.

Подано можливі інструменти, які можна використати:

1. Віртуальні дошки: інтерактивні дошки, на яких можна робити записи, додавати зображення та інші елементи. Такі дошки можна використовувати, щоб демонструвати концептуальні картинки, структурувати інформацію, збирати фідбек від здобувачів освіти тощо. Найпопулярніші віртуальні дошки - Google Jamboard, Miro, Padlet.

2. Відеозаняття: інструмент, який дозволяє записувати відеозаняття та надсилати їх здобувачам освіти. Це може бути корисно, якщо ви хочете дати учасниками освітнього процесу можливість повернутися до матеріалу, який вони вже переглянули. Найпопулярніші сервіси для запису відео - Screencast-O-Matic, Loom, Zoom.

3. Інтерактивні тести та опитування: інструмент, який дозволяє створювати онлайн-тести та опитування з можливістю отримання миттєвого фідбеку. Найпопулярніші сервіси для створення тестів та опитувань - Google Forms, Kahoot, Quizlet.

4. Віртуальні лабораторії та симулятори: інструмент, який дозволяє здобувачам освіти виконувати практичні завдання в онлайн-середовищі. Це може бути корисно, якщо потрібно виконати практичні завдання, але не можливо відвідати фізичні лабораторії. Найпопулярніші віртуальні лабораторії та симулятори - PhET, Labster, ChemCollective.

5. Інтерактивні ігри та головоломки: інструмент, який дозволяє навчатися через гру та взаємодію. Це може бути корисно для підвищення мотивації та зацікавленості. Найпопулярніші інтерактивні ігри та головоломки - Quizlet Live, Kahoot, Escape Room.

6. Віртуальні екскурсії та віртуальна реальність: інструменти, які дозволяють здобувачам освіти відвідати віртуальні місця та отримати новий досвід. Це може бути корисно, якщо потрібно вивчати конкретні локації, але вони не можуть фізично відвідати ці місця. Найпопулярніші віртуальні екскурсії та віртуальна реальність - Google Expeditions, Nearpod VR, Oculus Quest.

Ці інструменти можна використовувати окремо або комбінувати, щоб створити повноцінне дистанційне навчання з інтерактивними компонентами. Важливо пам'ятати, що вибір інструментів залежить від потреб здобувачів освіти та предмета, який викладається.

У цілому, дистанційне навчання має великий потенціал для забезпечення доступної, ефективною та гнучкої освіти. Його перспективи розвитку значною мірою залежать від розвитку технологій та інновацій в освітній галузі. Основними його перспективами є такі:

1. Розширення доступу до освіти: дистанційне навчання може забезпечити доступ до освіти для людей, які раніше не мали такої можливості через географічну віддаленість, фізичні обмеження, зайнятість або інші фактори.

2. Збільшення гнучкості: дистанційне навчання дозволяє здобувачам освіти навчатися в зручний для них час та в зручному місці, зменшуючи необхідність у регулярному переїзді та дотриманні чіткого графіку.

3. Розвиток глобального ринку освіти: дистанційне навчання може допомогти створити глобальний ринок освіти, де здобувачі освіти з різних країн можуть навчатися разом та обмінюватися знаннями та досвідом.

4. Покращення якості навчання: дистанційне навчання може допомогти покращити якість навчання, зокрема, завдяки використанню інтерактивних технологій, онлайн-дискусій, відео-лекцій тощо.

5. Розвиток інновацій: дистанційне навчання може бути підґрунтям для нових підходів в освітній галузі (віртуальні класи, інтерактивні курси, штучний інтелект для аналізу та підготовки матеріалів тощо).

Таким чином, епідеміологічна ситуація та воєнний стан спричинили негативний вплив на всі галузі діяльності, зокрема і на освітню галузь. Незважаючи на всі негативні чинники, сучасні дистанційні технології дають можливість усім учасникам освітнього процесу залишатися на зв'язку, співпрацювати, набувати нових знань та навичок. Упровадження інтерактивних технологій в умовах дистанційного навчання дозволяє мотивувати здобувачів освіти до навчання, а відповідно і посилити результативність освітнього процесу. Ефективне поєднання інтерактивних технологій навчання та освітніх онлайн-платформ під час дистанційного навчання дозволяє розвивати ключові компетентності здобувачів освіти, забезпечувати здобуття ними практичних умінь і навичок, формувати здатність мислити критично і креативно. Перспективами подальших досліджень убачаємо виокремлення та розкриття психолого-педагогічних умов застосування інтерактивного інструментарію в умовах дистанційного навчання.

УДК 378

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК СУЧАСНИЙ ФОРМАТ ОСВІТИ

Л.В. Месарош

**Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II,
м. Берегово**

До пандемії та запровадження карантину в Україні про дистанційне навчання ми знали здебільшого лише на теоретичному рівні. Раніше дистанційне навчання ніколи не розглядалася як основна форма здобуття освіти, тому перехід ВНЗ в онлайн-формат роботи, за порівняно короткий проміжок часу, став серйозним випробуванням для всіх учасників освітнього процесу, довелося суттєво переглянути свій підхід до онлайн-навчання.

При впровадженні дистанційного навчання викладач вмиг отримав низку нових завдань до яких належали: планування нового курсу, який буде викладатися повністю в режимі онлайн, об'єктивне оцінювання знань студентів під час онлайн-навчання, вирішення всіх організаційних та комунікаційних проблем, пов'язаних з виходом в онлайн. Ще однією проблемою постала відсутність досвіду роботи з новими технологіями. Виникла потреба в професійній підготовці викладачів і фахівців, які здійснюють експлуатацію систем і засобів нової інтегрованої технології навчання.

Мета цього дослідження — показати що дистанційне навчання це сучасний формат освіти.

Перевагою дистанційного навчання є те, що його впровадження сприяє ефективній реалізації принципу навчання впродовж життя, це можливість отримувати освіту без відриву від виробництва для підвищення рівня своєї конкурентоспроможності на ринку праці. Така форма навчання загальнодоступна, надає студентам рівні можливості незалежно стану здоров'я, фінансових можливостей та місця перебування.

У всьому світі спостерігається зростання кількості здобувачів освіти, які навчаються дистанційно, збільшується кількість закладів вищої освіти, які можуть забезпечити в освітньому процесі необхідні для онлайн навчання технічні умови. Після переходу більшості вітчизняних ВНЗ на дистанційне навчання неможливо уявити фахівця будь-якої галузі науки без здатності опрацьовувати дані з різних джерел за допомогою інформаційних процесів та знання інформаційно-комунікаційних технологій, вона дозволяє набути необхідні навички для функціонування в суспільстві, орієнтованому на технологічні знання.

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в умовах дистанційного навчання забезпечила гнучкість при організації навчального процесу, дозволила організувати освітній процес в індивідуальному режимі, незалежно від місця і часу.

Автор роботи [1] вивчає можливості та перспективи використання різних видів інформаційно-комунікаційних технологій у дистанційному навчанні для учнів з функціональними обмеженнями, оскільки сучасна система освіти повинна базуватися на принципі загальнодоступності наукових знань та відкриттів. Згідно [2] немає сумнівів, що інфокомунікаційні технології (ІКТ) стали рушійною силою соціальних та економічних змін за останні десятиріччя в багатьох різних галузях. Інформатизація освіти спрямовується на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, вдосконалення форм і змісту навчального процесу.

Дослідження [3, 4] показали, що дистанційне (електронне/eLearning) навчання є корисним для успішного навчання студентів. Однак, щоб досягти оптимальних результатів у навчанні, студенти повинні проявити активність. Молодь вважає, що такий освітній процес сучасний і легко набути навички роботи з ним.

На завершення слід сказати, що сьогодні дистанційна освіта постає як нова форма організації освітнього процесу, яка використовує сукупність сучасних онлайн-технологій і ресурсів. Вона безперечно має вплив на подальший розвиток системи освіти, адже переваги дистанційної освіти варто використовувати для змішаного формату навчання або онлайн супроводу очних занять.

Список літератури:

1. Запороженко Ю.Г. Використання засобів ІКТ у дистанційному навчанні учнів з функціональними обмеженнями. Інформаційні технології в освіті. – 2013. № 16. С. 75–82.

2. Яценко М.С. Коваленко А. Б. Особливості впровадження інфокомунікаційних технологій в практику вищої школи та їх вплив на підвищення конкурентоспроможності ВНЗ. Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2020. № 6 (52). С. 102-108.

3. Aldossary K. Online distance learning for translation subjects: tertiary level instructors' and students' perceptions in Saudi Arabia. Turk. Online J. Distance Educ. 2021. 22:6.

4. Altun T., Akyıldız S., Gülay A., Özdemir C. Investigating education faculty students' views about asynchronous distance education practices during COVID-19. Psycho Educ. Res. Rev. 2021. 10, 34–45.

УДК: 378.02

ІНСТРУМЕНТИ GOOGLE WORKSPACE У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

В.О. Ульянова, Л.А. Миронова, О.К. Бондаренко

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса

У сучасних реаліях надзвичайно актуальним стало впровадження у навчальний процес новітніх освітніх технологій навчання для покращення ефективності навчання здобувачів та підготовки майбутніх фахівців. Застосування різноманітних інтерактивних засобів сприяє не тільки наочності, а й динамічності навчального процесу. Тому вибір саме інструментів Google Workspace for Education стає правильним рішенням, бо, по-перше, вони безпечні, а по-друге, прості, по-третє, безплатні. Отже, розглянемо переваги використання цифрових інструментів Google у викладанні.

Google Workspace for Education спрощує співпрацю, оптимізує викладання та, що є так само важливим моментом у роботі, краще захищає навчальне середовище. Створюючи свої цифрові продукти, розробники на перше місце ставлять конфіденційність користувачів і безпеку навчального закладу. Кожен учасник навчального процесу можете бути впевненим, що продукти та служби Google for Education постійно захищають користувачів, пристрої та дані від дедалі складніших загроз. На основних платформах Google Workspace for Education немає реклами, тому дані з цих основних служб не використовуються в рекламних цілях, що також надзвичайно важливо [4].

Використання цифрових інструментів Google є простим завдяки зрозумілому інтерфейсу та можливістю знайти відповідь на будь-яке питання у довідкових центрах [5]. Спеціально для викладачів було розроблено безплатні онлайн-курси, які допоможуть ще краще розібратися у всіх додатках Google [3]. Завдяки цим курсам і вичерпним порадам вчителі зможуть вивчити основи навчальних інструментів Google й отримати від них максимальну користь [6]. З цією ж метою було створено інформаційний ресурс “Навчайте, де б ви не були”, де можна знайти всю необхідну інформацію про

надійні інструменти для викладання та навчання [7]. У будь-який час викладач може звернутися до статті у цьому ресурсі та дізнатися про те, як використовувати новий інструмент, як навчати дистанційно за допомогою відеозустрічей, як управляти віртуальним класом, як зробити заняття доступними для всіх, як заохочувати учнів, як підтримувати зв'язок з іншими вчителями тощо.

Компанією Google було розроблено понад десять ресурсів для викладання, які безконфліктно можуть інтегруватися і використовуватися разом. Так, наприклад, Meet у парі з Jamboard відкриває багато можливостей під час онлайн занять (рефлексія під час відео зустрічей; колективне розмірковування над реалізацією; спільне редагування з підготовленими джемами для групи тощо) [2]; Meet та Slides - для наочної презентації навчального матеріалу [1]; Calendar інтегрований у Site дає змогу ефективно організувати освітній процес; Classroom та Docs - спільне редагування; копія для кожного студента із завданням. Google Forms – це інструмент, який забезпечує зворотній зв'язок. З його допомогою можна проводити різноманітні опитування, вікторини, створювати анкети та тести. Викладач налаштовує анкету з потрібними полями, відправляє посилання на неї всім учасникам та отримує доступ до статистики на базі отриманих відповідей. Є можливість ці форми створювати на свій смак, доповнювати їх зображеннями та відеороликами. При складанні форми автоматично створюється таблиця Google, в якій накопичуються результати. Така таблиця надає зручну можливість зберігання та обробки зібраних даних. Крім того, варто згадати Google Alerts – сервіс, який дозволяє створювати сповіщення про нові публікації. Сервіс Google Maps рекомендується вчителям та викладачам географії для вивчення планети, Google Body – це візуалізація будови тіла людини, з допомогою якої будуть більш ефективними заняття з анатомії та біології.

Таким чином, впровадження хмарних інструментів Google у процес викладання сприяє доступності навчання, підвищенню його якості та результативності, а також оптимізує проведення занять, підвищує мотивацію студентів. Вони допомагають викладачу продуктивно працювати та спілкуватися з колегами та студентами, де б вони не були, і які б пристрої не мали, що стало надзвичайно актуальним в умовах воєнного стану в Україні.

Список літератури

1. Ульянова В. О., Миронова Л. А. Проблеми викладання латинської мови на природничих факультетах у сучасних реаліях / VIII Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція з питань методики викладання іноземної мови : «Іноземні мови в контексті сучасного розвитку природничих та гуманітарних наук: міждисциплінарний підхід» : 24 жовтня 2022 р. : Збірник матеріалів конференції / М-во освіти та науки України; Одеський нац. університет імені І. І. Мечникова. Одеса: 2022. с. 60-64
2. Ulianova V., Myronova L. Peculiarities of the implementation of interactive teaching methods during Latin lessons. Proceedings of VI International

Scientific Conference: Actual problems of linguistics and linguodidactics in the context of modern approaches. Comrat: Comrat State University. 2023. с. 86-90

3. Навчальний центр Google Workspace. URL: <https://workspace.google.com/intl/uk/training/>

4. Google Safety Center. URL: <https://safety.google/>

5. Google Довідка. URL: <https://support.google.com/?hl=uk>

6. Google Workspace for Education / Курси для вчителів. URL: https://edu.google.com/intl/ALL_at/for-educators/training-courses/?modal_active=none

7. Навчайте, де б ви не були.

URL: <https://teachfromanywhere.google/intl/uk#tab-for-teachers>

UDC 378.147

**PECULIARITIES OF APPLICATION OF THE LMS MOODLE
INSTRUMENTATION IN THE IMPLEMENTATION OF THE
PROBLEM BASED LEARNING METHOD IN A TECHNICAL
UNIVERSITY**

T.O. Kulik

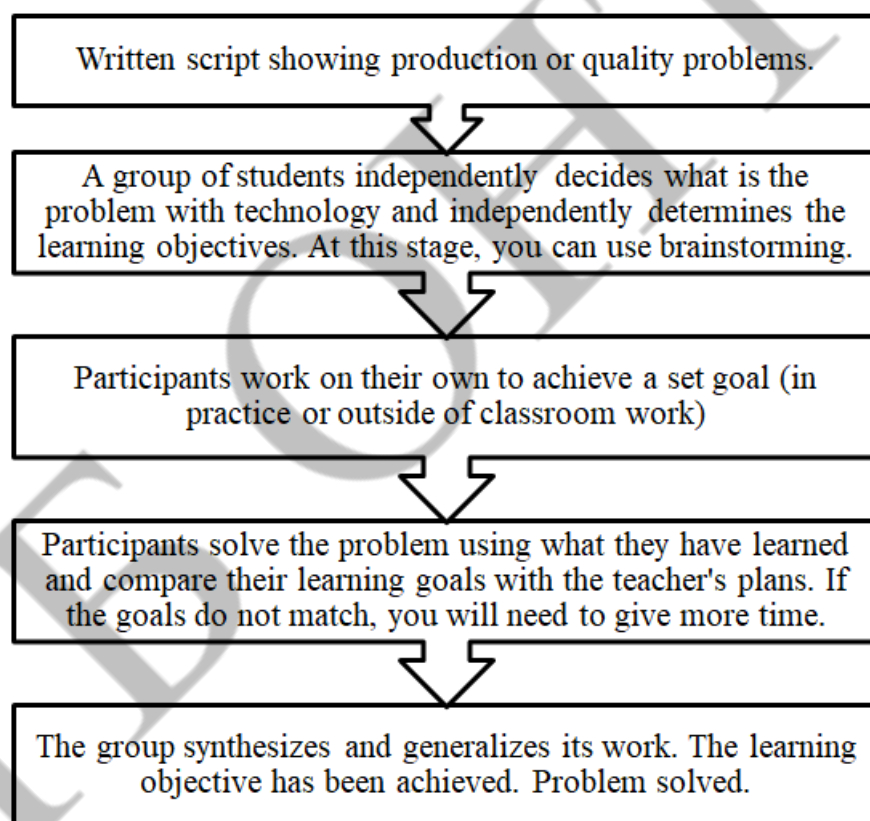
Technical University “METINVEST POLYTECHNIC”, Zaporizhia

Formulation of the problem. The preparation of highly qualified and competent specialists of a new generation of professionals is the most important mission of universities. The goal of the education system should objectively be the formation of new professional knowledge and attitudes of a specialist who wants to meet modern production requirements, his formation as a personality and as a subject of an organization. This specialist must want to constantly make positive and effective changes in production. Teachers of modern education are aiming at a new image of a specialist: he acts for the long-term development of the enterprise; he shows new effective models of professional behavior; he does not wait for hints from superiors. In this case, what is new in the current situation of the education system is that in the personal and professional aspect, an ordinary highly qualified worker has been replaced by a specialist who is the subject of a new corporate culture. These circumstances force universities to be more active in developing new content and improve quality of education, forces to introduce new methods and forms of it. For this it is necessary to organize reliable communication for feedback between production and higher education. First of all, it is required to prepare a perspective model of the specialist's personality, a specialist who embodies the synthesis of knowledge and practice-oriented competencies.

Suggested solution. The choice of methodology and teaching methods requires an integrated approach. It is necessary to take into account the links between educational processes, learning objectives, and basic training. To solve the problem that is shown in the problem statement, problem-based learning is suitable. Prob-

Problem Based Learning (PBL) is an active strategic methodology which is especially in the process of teaching and learning students of higher educational institutions. It is important to talk about it, because it is able to model the student's professional reality inside the university and this will prepare him for future activities in the labor market. This active method has the ability to make the student autonomous, creative, reflective and resolute. It enables the student to solve complex problems, search, analyze, synthesize and apply information to solve problems, who stand before him. For example, when teaching masters in the subject "Technologies and operational improvement of rolling production", PBL was used to solve problems of optimizing the technical processes of rolling. It allowed them to consider various aspects of the implementation of the technology that was developed in the actual production of the METINVEST group.

Preparing a lesson using PBL takes time. Briefly, it can be presented in the form of a diagram with stages:

What is worrying, however, is that this methodological proposal has the difficult mission of replacing traditional methods based only on revealing theoretical content to students. It seems that the foundation for the effective application of such a teaching method is the implementation of a quality LMS. Learning becomes manageable, organized, favorable conditions are formed for assessing the knowledge and progress of the student.

LMS MOODLE allows you to use a range of tools. In traditional learning schemes, a file, a lecture, a test, a survey are widely used. However, for the organization of PBL training, they are either not at all suitable, or partially suitable. At

the same time, there are a number of tools that are rarely used, but it is precisely them that are convenient to use for this technique (Fig. 1).

An analysis of the characteristics of the tools and the experience of their practical use shows that:

- for large groups outside of the classroom it is good to use the "Forum";
- for small groups and during classroom sessions it is good to use "Chat";
- to check the result at the last stages, it is convenient to use a group "Task".

	Convenience. How easy can it be for you to create?	Transfer of information. Can information be shared with students?	Communication and interaction. Is it possible for a process participant to communicate and interact?	Joint development of educational material. Is it possible to develop the material together the teacher and students?	Bloom's taxonomy. 1. Knowledge 2. Understanding 3. Application 4. Analysis 5. Synthesis 6. Evaluation
Wiki Creation of educational texts by a group	Requires additional training and skill in creating pages with this tool.	Yes. As a source of information. Editing by teacher or students.	Partially suitable for communication. You can add comments to pages.	Yes. Students can co-create learning content by editing and discussing wiki content.	6/6 maybe. Depends on the chosen pedagogical scenario
Database Create records to view and search for information	Difficult to set up and requires preparation. You need to think about the structure of the database in advance.	Can be used to present information. It is better for students to add material themselves.	Частично підходить. Ви можете добавлять коментарії к записям.	You can edit your own entry. Other students can add comments.	6/6 maybe. Depends on the chosen pedagogical scenario
Task Tool for checking individual work of students	Easy. Choice of one of 4 types of tasks.	No. But you can add additional information needed to complete the task	No. Very limited interaction. The exception is reworking a task.	Not really. If the task is performed by a group of students and submitted by one of them.	6/6. Depending on the problem statement and the type of feedback.
Chat Real-time communication tool	Easy to add. Requires moderation and is intended for work in small groups.	Chat participants need to agree on a date and time to work in the virtual space	Yes. Allows students to communicate in small groups or the teacher to give advice.	Yes. Students can work in a group and actively participate in the discussion.	6/6. Can be effective for small group work when creative
Forum Tool for asynchronous communication of students	Easy. Just fill in the title and description. Universal tool.	Yes. News forum and student email notification.	Yes. Time-asynchronous communication. Suitable for group communication.	Yes. Students can coordinate content in the forum when developing learning material.	6/6. With a creative approach, it can also be effective for working in large groups
	suitable	partially suitable	not suitable		

Rice. 1 - Characteristics of some MOODLE tools
(based on the idea of Joyce Seitzinger)

Conclusions and perspectives: The extended use of MOODLE tools has enabled a problem-based learning method that makes the learner autonomous, creative, reflective and determined. This method increases its competitiveness in the labor market and corresponds to the mission of universities to train highly qualified specialists of the new generation. It is proposed to make wider use of the

"chat" and "forum" tools. It can be seen that the "Database" tool will also be promising, but it requires deeper knowledge and training of the teacher and students. One can see the prospects for further work in this direction: to look for new ways to introduce PBL and to use MOODLE tools more widely and freely.

УДК 378.147

ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ СЕРВІСІВ GOOGLE В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Л.Я. Мартинович, Г.В. Коренкова

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса

Постановка проблеми: Дистанційна освіта як новітня освітня технологія розвивається в наш час. Використання такої форми навчання - це якісно новий рівень взаємодії між викладачем та студентом.

Дистанційна форма освіти виникла з появою комп'ютерних мереж, сьогодні вона пред'являє нові вимоги до викладача, який окрім проведення онлайн-занять повинен проектувати індивідуальні та групові напрямки навчання, організувати роботу з мультимедійними ресурсами, тестувальними системами та створювати власні електронні ресурси. Технологія проведення занять з використанням сучасних технічних засобів дозволяє стимулювати самостійне мислення студентів та перехід від передачі готових знань до самостійного управління пізнавальною діяльністю і актуалізує аналітичні здібності. Недоліком цієї технології є слабкий контроль за роботою студентів.

Основна частина: Дистанційне навчання — це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію вчителів та учнів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі. В сьогоденних умовах дистанційна форма навчання набуває особливої цінності для реалізації можливості здобути освіту, або ж підвищити свій освітній рівень. Для реалізації дистанційного навчання необхідно створити матеріальну базу; підготувати фахівців, які зможуть реалізувати цю методику; наповнити освітню базу даних навчально-методичним матеріалом та організувати методику контролю і перевірки знань. Основою матеріальної бази є комп'ютери, смартфони, інші мобільні пристрої та обов'язковий доступ до мережі Інтернет. Другою важливою складовою дистанційного навчання є інформаційні ресурси, які власне реалізують взаємодію викладача та студента і забезпечують зв'язок між ними та можливості обміну інформацією, формування і оцінювання завдань для контролю знань. Серед безлічі інформаційних ресурсів, які можна використовувати в педагогічній практиці в умовах реалізації дистанційного навчання, мабуть науніверсальнішими є сервіси Google.

Сервіси Google – це цілісна система, доступ до якої отримує будь-який власник облікового запису Google. Одеський національний університет імені І.І.Мечникова підключено до пакету хмарних сервісів для освіти Google Workspace for Education. Цей пакет поєднує в собі корисні для освіти додатки: Gmail, Chat, Meet, Google Клас, Календар, Диск для зберігання, Google Документи, Google Таблиці, Google Презентації, Google Форми та Google Сайти. Коротка характеристика деяких з них: • Gmail електронна пошта є основним сервісом Google. За допомогою адреси електронної пошти здійснюється реєстрація на багатьох мережних ресурсах та сервісах, а також відбувається обмін даними будь-якого змісту. • Google Диск (англ. Google Drive) – хмарний сервіс, що поєднує в собі функції сховища цифрових матеріалів та набору інструментів і сервісів для роботи з ними, а саме додатки: для роботи з документами в текстовому редакторі (Документи Google (Google Docs)), опрацювання та аналізу даних (Таблиці Google), проведення опитування та тестування (Форми Google), створення зображень (Малюнки Google) і презентацій (Презентації Google), формування власних карт (Google карти), проектування веб-сторінок (Google Сайти). Окрім згаданих базових сервісів до Диска можна підключати додатки, створені партнерами компанії Google. • Google Calendar є хмарним сервісом для організації часу та планування виконання подій або завдань. Сервіс є частиною хмарного пакета та є доступним для всіх, хто має особистий обліковий запис Google. • Google Classroom є хмарний сервіс для підтримки змішаного навчання. Його використання дає змогу спростити процеси створення, публікування навчальних ресурсів та завдань, а також оцінювання рівня навчальних досягнень учнів. • Google Meet – хмарний сервіс, який підтримує до 250 учасників для створення відеоконференцій, що дає можливість проводити дистанційні заняття. Інша складова інформаційного простору комплексу - технічні засоби взаємодії учасників освітнього процесу є також суттєвою перевагою платформи бо для роботи учаснику достатньо мати один з цифрових пристроїв: комп'ютер, планшет, чи смартфон, які працюють під управлінням операційних систем Android, iOS Apple, Microsoft Windows, Linux або MacOS. Користувачам, які використовують для роботи на платформі комп'ютер, крім операційної системи необхідно використовувати лише програми браузерів, найзручніше Google Chrome. При використанні планшета чи смартфона треба встановити лише деякі безкоштовні додатки Диск, Календар, Клас, Meet.

Серед зазначених додатків у викладацькій діяльності найчастіше використовувались Google Клас, Google Форми, Диск для зберігання, Google Документи, Google Таблиці, Google Презентації. Розглянемо їх докладніше.

Google Клас – це додаток, за допомогою якого викладачі можуть швидко створювати й упорядковувати завдання, надавати результати перевірок і легко спілкуватися зі своїми студентами. Студенти можуть зберігати свої робочі файли й виконувати завдання на Google Диску та спілкуватися з викладачами. Цей сервіс дуже зручний для викладачів і дозволяє створити до 30 класів, в кожен з яких може бути приєднано до 200 студентів. Одним курсом

може керувати декілька викладачів, що є зручним у випадку коли лекційні та практичні заняття розподілені між різними викладачами.

Окрім проведення занять та виконання самостійних завдань потрібен проміжний контроль знань студентів. В цьому випадку зручним є додаток Google Форми. Він дозволяє створювати тести, анкети, опитування, які можна публікувати на сайті. Google Форми дозволяють отримувати доступ до статистики на основі отриманих відповідей. Плюс даного сервісу – можливість вбудовування зображень та відеороликів. Також можна обмежити час виконання тестів, вбудувати формули і т.ін. Google Форми вбудовуються в Google Клас, що є зручним для зведення результатів навчання студентів.

Якщо треба надати завдання, або створити документ, який можуть редагувати та коментувати викладач та студенти, то зручно використовувати Google Документи. Сервіс підтримує велику кількість розповсюджених форматів (docx, pdf, odt, rtf, txt, html). Однією з переваг при роботі з сервісом є зберігання історії всіх правок, що будь-коли вносяться в документ, що дуже важливо при корекції змісту та контролю змін його студентами. Google Документи можуть бути вбудовані в Google Клас.

Використання сервісу Google Документи в освітньому процесі не обмежується лише спільною роботою викладача і студента. Даний ресурс може бути використаний також для спільної методичної роботи викладачів.

Сервіс «Google Презентації» – це зручний інструмент для створення презентацій, редагування та спільної роботи над ними, який дозволяє суб'єктам навчального процесу редагувати файли в реальному режимі часу. Використання цього додатку під час онлайн заняття дозволяє забезпечити інтерактивність процесу навчання.

Використання цього системного рішення забезпечує функціонування зручного, безпечного і стабільного єдиного інформаційного середовища для студентів університету та викладачів. Дозволяє виключити приєднання користувачів без корпоративного облікового запису до додатків, за допомогою яких викладач надає матеріали та завдання.

Висновки: Google-сервіси допомагають організувати роботу учасників навчального процесу у режимі он-лайн. Таким чином, формується активне цифрове освітнє середовище, завдяки якому актуалізується зміст навчання, відбувається швидкий обмін інформацією між учасниками освітнього процесу. При цьому викладач впровадженням новітніх технологій отримує стимул для самоосвіти, професійного зростання та творчого розвитку.

Вміння ефективно використовувати сучасні сервіси - це показник рівня зацікавленості та володіння людиною сучасними технологіями.

Використання онлайн-сервісів для навчання здобувачів освіти дозволяє забезпечити:

- ✓ варіативність форм подання освітнього контенту.
- ✓ повноту і доступність навчальних матеріалів.
- ✓ різноманітність форм взаємодії.
- ✓ мобільність і опосередкованість комунікації.

Використання такого середовища як Google значно підвищує інтерес до навчання, створює умови для розвитку, активізує пізнавальну діяльність, вдосконалює сенсомоторну сферу, розвиває зорову і слухову чутливість, формує вміння сприймати, розвиває спостережливість, сприяє розвитку перцептивної уваги. Реалізація всього вище переліченого можлива за умови використання сучасних хмарних технологій.

Напрямки подальших досліджень. Варто враховувати питання інтеграції хмарних технологій, зокрема Google сервісів в освітній процес різних дисциплін. Основну увагу слід зосередити на впровадженні використання хмарних технологій в повному обсязі у сучасні заклади освіти.

УДК 378.147:61:355.01

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

В.К. Шевченко, В.Л. Мельник, О.П. Костиренко
Полтавський державний медичний університет, м. Полтава

Сучасні умови розвитку цифрових технологій, комп'ютерної техніки, обладнання та складних методів лікування потребують від майбутніх лікарів якісних знань і вмінь, тому впровадження нововведень для підвищення ефективності післядипломного навчання є актуальним. Основою інновацій у сучасному процесі навчання є поєднання спільної діяльності викладача та здобувача в освітньому процесі, при якому викладач виступає координатором в напрямку навчальної та пізнавальної роботи. Підготовка майбутніх лікарів має низку особливостей і повинна базуватися на принципах проблемності та моделювання професійної діяльності. Головним завданням педагогічної складової післядипломної освіти є, насамперед, виховання спеціаліста з високим рівнем професіоналізму, який може вирішувати питання різного ступеня складності у своїй професійній діяльності. Традиційні методи повинні складати основу навчання, на яку нашаровуються сучасні провідні освітні методики, а саме: інтерактивне навчання, проблемно-орієнтоване навчання, навчання на основі клінічного випадку, інтегроване навчання, використання інформаційно-комунікаційних та комп'ютерних навчальних програм. Найбільш оптимальною організацією нинішнього освітнього процесу в умовах війни для здобувачів є змішана форма навчання. Вона включає важливі елементи самоосвіти та різноманітні форми дистанційного навчання з урахуванням комп'ютерних технологій для засвоєння необхідних теоретичних та практичних знань. Зміни, що відбуваються у суспільстві, вимагають від фахівців всебічних професійних знань і вмінь, зокрема системного мислення з урахування специфіки роботи в умовах воєнного стану. Актуальними трендами освітнього процесу є міждисциплінарність навчальних програм, свобода вибору і формування індивідуальних напрямків самовдосконалення.

Спеціальність лікаря-стоматолога надзвичайно складна і вимагає від нього глибоких і різнобічних професійних знань, умінь, навичок, які стануть основою професійної діяльності. Щоб досягти поставленої мети в набутті фахових навичок лікар-інтерн має бути вмотивованим, сприймати інформацію не тільки на лекціях, семінарах, практичних заняттях та симуляційних тренінгах, але й навчаючись самостійно. Розрізняють наступні форми роботи лікаря-стоматолога: спеціальна професійна, теоретична і практична підготовка; підвищення кваліфікації, індивідуальна самоосвіта за допомогою засобів масової інформації; робота з навчальною, науковою літературою в бібліотеках; використання інтернет-ресурсу; відвідування спеціалізованих стоматологічних виставок, семінарів, майстер-класів, науково-практичних конференцій, симпозіумів. Самоосвіта лікаря починається з визначення потреб та можливих проблем у засвоєнні навчального аудиторного та позааудиторного матеріалу. Використання в навчальному процесі передових технічних і комп'ютерних технологій, які надають позитивний вплив на підвищення творчого та інтелектуального потенціалу лікарів-стоматологів в конкретно запрограмованих клінічних умовах. В спеціальному штучно створеному імітованому середовищі симуляційна форма навчання дозволяє системно сформувати необхідний алгоритм дій. Крім того вона дає можливість використання манекенів або статистів для повноти та реалістичності моделювання об'єкта в певній ситуації, відпрацювання конкретних практичних навичок з використанням сучасної цифрової апаратури без завдання шкоди здоров'ю людини, відпрацювання командної роботи в імітованій конкретній ситуації. Існує багато чинників, що відрізняють дистанційне навчання від традиційного, при якому викладач не має можливості безпосередньо бачити реакцію лікарів-інтернів на свої слова і дії. Ефективність викладання теми багато в чому залежить від того, наскільки професійно настаник використовує сучасні технології, при цьому зростає його роль як носія знань. Він заохочує їх активніше шукати свій власний шлях розв'язання проблеми. Дистанційне навчання розглядається не як альтернативне до традиційного, а як таке, що доповнює останнє новими можливостями. Насамперед, це забезпечує швидкість оновлення знань, які надходять зі світових інформаційних ресурсів. Характерними рисами дистанційного навчання є гнучкість. Інтерни, використовуючи дистанційне навчання, вчаться у вільний час і доступному для них місці, за зручною програмою. Модульність дає можливість набору з незалежних курсів сформувати навчальну програму, яка відповідає індивідуальним або груповим потребам. Навчання здійснюється одночасно з професійною діяльністю, тобто без відриву від виробництва або іншого виду діяльності. У груповій аудиторії інтерни одночасно звертаються до навчальних ресурсів та спілкуються між собою на практичних і семінарських заняттях за допомогою телекомунікаційного зв'язку. Групове дистанційне навчання значно розширяє аудиторію слухачів, дає можливість постійного контакту між педагогом і здобувачем шляхом проведення дискусій або семінарів.

В умовах воєнного стану складно дотримуватись сталого розкладу занять. Найбільш оптимальна та безпечна організація освітнього процесу також пов'язана з дистанційною формою навчання. У цілому дистанційна освіта має стати інтерактивною і такою, що спонукає до поглиблення теоретичних знань. Для цього викладачі готують методичні матеріали згідно навчальної програми і тестові завдання для перевірки отриманих знань та навичок. Відстеження динаміки навчальних досягнень лікарів-інтернів надасть змогу викладачам вчасно діагностувати можливі освітні втрати програмного навчання та вчасно на них реагувати. Для цього варто визначити пропущені теми, розробити завдання для оцінювання щоденних досягнень, проаналізувати результати засвоєння необхідних розділів зазначених програм. Також необхідно розробити плани індивідуальної роботи, які можуть включати рекомендації викладача що до виконання самостійних завдань у групах.

Інтеграція в міжнародний освітній простір вимагають інноваційних підходів до підготовки фахівців в післядипломній освіті. Важливим способом донесення знань є дистанційні форми навчання, які дають можливість створення системи масового безперервного самонавчання, загального обміну інформацією, незалежно від присутності здобувача в базовому навчальному закладі. Сучасні дослідники дистанційного навчання приділяють велику увагу впровадженню онлайн-технологій у навчальний процес шляхом самоосвіти та ситуативного моделювання, до цієї групи можна віднести імітаційні тренінги. Застосування дистанційного навчання у вищих медичних навчальних закладах в період воєнного стану дозволяє засвоювати навчальну програму, підвищити якість підготовки лікарів-інтернів та полегшує їх наступну самостійну роботу. Основою методики змішаної форми навчання є створення єдиного навчального інформаційного середовища, що ґрунтується на комп'ютерних та телекомунікаційних технологіях. Інформаційні технології розвивають творчі здібності та інтелект здобувачів медичної освіти, тому їх розвиток є перспективним для покращення навчального процесу та якості підготовки майбутніх фахівців.

УДК 812.112.2:37.02

DIGITALE LERNOPTIMIERUNG DURCH NUTZUNG VON ZOOM IM DAF-UNTERRICHT

Natalia Didenko

Metschnykov Nationaluniversität Odessa, Odessa

Einleitung. Einen Impuls für diesen Beitrag gab die Teilnahme am vom Goethe-Institut organisierten Projekt „Internationalisierung der Berufsbildung“. Einer der Seminarinhalte wurde dem Einsatz und Nutzung von Zoom App im DaF-Unterricht an Hoch- und Berufsschulen gewidmet.

Die Corona-Pandemie und Krieg in der Ukraine stellten Hochschulen in der Ukraine vor große Herausforderung und ließen ukrainische Lehrkräfte noch mehr Gedanken zu machen, wie man Lernenden und Studierenden unter neuen Bedingungen unterstützen und gute Kenntnisse verschaffen kann. In Zeiten der Lebensgefahr ist es überaus wichtig Studierenden ein gewisses Maß an Kontinuität anzubieten, indem die Lehrkräfte virtuelle Lehrveranstaltungen möglichst am gewohnten Präsenzunterricht ausrichten. Die Aufrechterhaltung und Pflege sozialer Kontakte konnte durch regelmäßig stattfindenden Unterricht gewährleistet werden und sollte zusätzlich zur psychischen Gesundheit der Studierenden in Zeiten des Krieges beitragen.

Angesichts der Kriegssituation in der Ukraine verfolgt diese Studie das Ziel, einen Überblick darüber zu geben, wie Zoom-tools im DaF-Unterricht behilflich sein können. Nicht jede Lernplattform bietet den Lernenden direkt live zu sprechen, Fragen zu beantworten, Aufgaben zu stellen. Mit Hilfe von Videokonferenz App Zoom kann man den Unterricht interessant online gestalten, wenn man die richtigen Einstellungen wählt. Meeting App Zoom ermöglicht Lernende und Lehrende zur gleichen Zeit am gleichen Ort DaF Unterricht zu verschaffen.

Kurzer theoretischer Überblick. Fernunterricht (distance learning) wurde im deutschen Fernunterrichtsschutzgesetz (Gesetz zum Schutz der Teilnehmer am Fernunterricht) aus dem Jahr 1977 folgendermaßen definiert: „Vermittlung von Kenntnissen und Fähigkeiten, wobei Lehrende und Lernende ausschließlich oder überwiegend räumlich getrennt sind, und der Lernerfolg durch den Lehrenden überwacht wird“ [3]. Die räumliche Unabhängigkeit der Nutzung von App Zoom und die Möglichkeit der asynchronen Nutzung der digitalisierten Materialien werden im Vergleich zu dem selbständigen Lernen auf den Lernplattformen Moodle oder Class-room als erhebliche Vorteile angesehen. Die Mehrzahl der digitalisierten Lernelemente und Lernformate kann prinzipiell ortsunabhängig eingesetzt werden und geht mit einem hohen Grad an Flexibilität für die Lernenden einher [5, 104]. In der gegenwärtigen Zeit der Kriegsbedingungen sind solche Vorteile der Meeting App Zoom, von großer Bedeutung, weil sie den Lernenden «ein mobiles Lernen bzw. eine größere Entscheidungsfreiheit, Selbständigkeit und Verantwortung in Bezug darauf ermöglichen, wann, wo und wie sie lernen können oder wollen» [5, 57].

Ohne den abgehaltenen Zoom-Unterricht wäre die Praxis mündlicher Kommunikation stark eingeschränkt gewesen. Zoom App ermöglicht für die Studierenden die Begegnung mit den Lehrenden in Echtzeit, da unter Kriegsbedingungen Bedarf um einen Präsenzunterricht und Lehrkräftebetreuung hoch ist. Fragen zu den Kursmaterialien konnten so entweder mündlich oder auch per Chat gestellt und umgehend beantwortet werden.

Seit 2020 bietet Zoom eine Reihe von Funktionen, mit denen Lehrkräfte den Online-Unterricht besser verwalten können. Gezielt eingesetzt, können mehrere Zoom Funktionen nicht nur produktive Fertigkeiten (Sprechen, Schreiben) im Unterricht unterstützen, sondern leisten einen wichtigen Beitrag für die Entwicklung der Medienkompetenz bei Lernenden. Hiermit beschäftigen wir uns mit einigen

Zoom- Funktionen, die beim Unterrichten behilflich sind und den Lernprozess wesentlich optimieren können.

Die branchenführende **Galerieansicht** von Zoom ermöglicht es, das Video von bis zu 49 Teilnehmern gleichzeitig zu sehen. Jetzt können die Lehrkräfte Videokacheln einfach per Drag & Drop verschieben und die Reihenfolge ändern, in der die Schüler in Ihrer Galerieansicht erscheinen. Diese Ansicht wird dann fixiert, sodass sie sich nicht verschiebt, wenn der Sprecher wechselt oder eine neue Person das virtuelle Klassenzimmer betritt. **Vorteile der Funktion:** Sie können Schüler per Drag & Drop in einen virtuellen Sitzplan ziehen – und festlegen, dass die Schüler Ihrer Ansicht folgen sollen, um eine benutzerdefinierte Sitzordnung zu erhalten, die alle sehen können. Dies ist besonders praktisch für Aktivitäten, bei denen es darum geht, „der Reihe nach zu gehen“ oder die Schülerinnen und Schüler in virtuelle Gruppen einzuteilen.

Mit der Funktion **Multi-Pinning - Video anheften** kann man die Ansicht des aktiven Sprechers deaktivieren und nur die angehefteten Videos in Ihrer individuellen Ansicht anzeigen. Mit Multi-Pinning können Hosts bis zu neun andere Schüler auf dem Bildschirm in ihrer persönlichen Ansicht anheften. Schüler können mit der Berechtigung des Lehrers bis zu neun weitere Videos anheften. **Vorteile der Funktion:** Lehrer und die Lernenden, die Gebärdensprache verwenden, erscheinen nicht automatisch als aktive Sprecher im Zoom Klassenzimmer. Mit Multi-Pinning können gehörlose oder schwerhörige Schüler Lehrer und Dolmetscher auf dem Bildschirm anheften, um das Lernerlebnis zu verbessern. Wenn der Lehrer einen Bildschirm ins Spotlight stellt, erscheinen die angehefteten Videos der Schüler immer noch in ihrer vorherigen Reihenfolge am oberen Rand.

Über die Funktion Multi-Spotlight können Lehrer nun bis zu neun Teilnehmer während einer Zoom Sitzung ins *Spotlight* stellen, sodass die ganze Klasse sie sehen kann. **Vorteile der Funktion:** Mit Multi-Spotlighting können Sie eine angepasste, fokussierte Gruppenansicht erstellen, die für die gesamte Klasse sichtbar ist. Diese Ansicht eignet sich hervorragend, wenn Sie möchten, dass eine ausgewählte Gruppe von Schülern gemeinsam vor der Klasse präsentiert.

Ein wichtiger Vorteil der Zoom Meeting Räume ist die Berechtigung zur Deaktivierung der Stummschaltung, die jederzeit in den Zoom Client-Einstellungen unter der Registerkarte Audio widerzurufen ist. Weitere Tipps zur Verwaltung der Zoom Klassen sind folgende: Lehrer können ihre Zoom Klassenzimmer auch mit einer Vielzahl anderer Maßnahmen verwalten. Über das Sicherheitssymbol kann man die Lernenden daran hindern: ihre Bildschirme freizugeben, sich umzubenennen, einen Chat an die ganze Lerngruppe zu senden, ihre eigene Stummschaltung zu deaktivieren.

Dank Zoom kann der Unterrichtsprozess optimiert, neue Lernimpulse gegeben werden, indem die Aufmerksamkeit der Lernenden geweckt und die Motivation zum Lernen aufrechtgehalten und gestärkt werden. In diesem Zusammenhang kommt die Frage: Wenn bei der Ausbildung an den Hochschulen keine digitalen Kompetenzen vermittelt werden, wie sollen dann Lehrkräfte über solche Kompetenzen verfügen?

Zusammenfassung. Als Perspektiven werden solche genannt, dass nicht nur Lehrkräfte, sondern Studierenden, die zukünftige Lehrkräfte benötigen Kompetenzen im Bereich „Neue Medien“ und Lernplattformen.

Der Einsatz von Zoom App, entsprechende Fortbildung der ukrainischen Lehrkräfte und Versorgung mit kostenlosem Zugang zu den modernsten Zoom App Versionen motiviert und steigert die Medienkompetenz der Studierenden, sondern und führt zu stärkerer Kooperation untereinander (Partner- und Gruppenarbeit), zu einer besseren Selbstorganisation des Lernens sowie einer tieferen Verarbeitung von Informationen. Fremdsprachenunterricht mit Einsatz von Zoom bringt Zusammenhänge ganz nah, simuliert und visualisiert, als wäre es echt, vermittelt Komplexes ganz einfach. E-Bildung ist schnell, Lernen wird schneller, macht schnell kompetent. Das Lernen stützt nachhaltig das soziale Leben, entwickelt Gruppen der Gesellschaft, es ist Schlüssel für nationale Sicherung der Ausbildung geworden und bewirkt wirtschaftliches (Über-)Leben [4]. Die obligatorischen Kursevaluationen, die gegen Semesterende erhoben werden, bestätigen, dass die Studierenden das zum Einsatz gekommene digitale Lehr- und Lernkonzept durchaus akzeptabel fanden. Es lässt sich zusammenfassen, dass auch in Hinblick auf die Motivation der Lernenden erweist sich Zoom App unter Kriegsbedingungen besser als andere Lernplattformen und kann den Präsenzunterricht erfolgreich ersetzen. Wichtig zu erwähnen, dass doch digitalisierte Lernelemente und -formate wie auch klassische Lernformate an Hochschulen ein weiteres vielschichtiges Untersuchungsfeld darstellen.

Literatur

1. Biebighäuser, Katrin & Feick, Diana: Digitale Medien in Deutsch als Fremd- und Zweitsprache. Berlin: Erich Schmidt Verlag. – 2020. S.195
2. Lay Tristan, Giblett Kylie Zoom, Padlet, Screencast + Co. – Fremdsprachen lehren und lernen in Zeiten der Corona-Krise / Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht № 2 Oktober 2020. - S. 553-565
3. Nicolina N. Zobenica Digitale Medien und Lernszenarien im DaF-Unterricht <https://www.researchgate.net/publication/347078638>
4. Rebensburg K. Perspektiven für 2020: Entwicklungen in der Computertechnik Neue Medien in der Bildung – Lernformen der Zukunft / Klaus Rebensburg // Wissenschaft und Forschung, 2008. – S. 23-31.
5. Wannemacher, K., Jungermann, I. Scholz, J., Tercanli, H. & Villiez, A. (2016). Digitale Lernszenarien im Hochschulbereich. Arbeitspapier Nr. 15. Berlin: Hochschulforum Digitalisierung. Verwaltungsgesellschaft für Wissenschaftspflege, 2016. – S.114

UDC 37.02:577:004.9**MEDICAL BIOCHEMISTRY TEACHING
BY SOME DIGITAL TOOLS USING****N.Yu. Tereshchenko, H.I. Malyshevska, L.V. Yanitska
Bogomolets National Medical University, Kyiv**

The future doctor's education should involve and provide the modern medical-specific knowledge, practical abilities (hard skills) plus the general competences (soft skills). Medical Biochemistry is one of the first fundamental disciplines for modern theoretical medicine. The thematic plan of discipline includes theoretical lessons and practical classes. Students' interest, their motivation in Biochemistry and student study success are supported by teachers, modern pedagogical methods and techniques, creating an environment aimed at learning in the Bogomolets National Medical University [1,2].

The purpose of this work is to analyze the effectiveness of some interactive educational activities and the results of digital tools using.

Student teaching was organized according to a current University form with the use of Likar_NMU corporate digital platform. Also we use online meeting services: Zoom, Google meet, Viber, etc. The process of teacher-student interaction was planned and realized in two modes: synchronous or asynchronous.

Interactive practical-oriented teaching methods (case method, project method, discussion and some process stage visualization in the laboratory, oral team brainstorming, collaborative brainwriting) were used. The content of each topic and corresponding folder were interactive and available for study by students 24/7 on the Likar_NMU corporate platform. Control of learning success was organized by unique own-developed tests. The test results were saved in electronic and paper journals, and also announced to students and encouraged them to self-analyze their performance. The statistical analysis of the test control results and efficiency parameters research was performed by mathematical apparatus of the Microsoft Excel program using.

The results of our everyday reflections indicate the students interest in modern learning tools. The influence of different learning formats and modes was established. The most effective mode is off-line class. The distance form in asynchronous mode is preferably used only in special cases (if it is not possible to provide the on-line synchronous class or off-line classroom training). The developed Google forms should be used to solve the current issues. Students should have the opportunity to fill it in within 24 hours from the moment of receiving the methodology guide of the current topic. As a result of taking into account all the features, students successfully performed search tasks and presented the results of their work in the form of solutions to problem tasks, tests, presentations, reports.

Therefore, interactive practice-oriented teaching methods equipped by the help of some digital tools can be implemented in offline, online and mixed learning

formats. It allows participants to provide study of Medical Biochemistry, to form the necessary competencies for future doctors.

Literature

1. Tereshchenko, N. Yu., Malyshevska, G. I., Tokmenko, I. I., & Yantska, L. V. (2022). The educational space of the selective discipline during martial law. (<http://ir.library.nmu.com/handle/123456789/5091>)
2. Department of Medical Biochemistry and Molecular Biology (<https://nmuofficial.com/en/departments-bioorganic-biological-chemistry>).

УДК: 378.147:004

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ГУМАНІТАРНИХ НАУК В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

М.М. Самуйлік

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса

І.В. Саєнко

Військова академія, м. Одеса

Реалії сучасного життя останніх років, які пов'язані зі спалахом світової пандемії COVID-19 та російським вторгненням в Україну 24 лютого 2022 року, що є продовженням російсько-української війни, розв'язаної ще у 2014 році, поставили викладачів навчальних закладів вищої освіти і студентів перед багатьма випробуваннями. В умовах, коли не можливо відвідування занять у закладах вищої освіти, виникла необхідність переведення всіх студентів на дистанційну форму навчання. Перехід, зумовлений пандемією, був неочікуваним і вимагав від викладачів проведення лекційних і практичних занять поточного та підсумкового контролю в онлайн режимі. Для забезпечення студентів навчальним матеріалом та організації занять спочатку було запроваджено платформу дистанційного навчання «Moodle» з розміщенням текстів і презентацій лекцій, методичних вказівок для самостійних і семінарських занять. Дистанційна комунікація учасників освітнього процесу поступово почала розширюватись і здійснюватись через електронну пошту, менеджери (Viber, Telegram), відеоконференції (MS Teams, ZOOM, Skype та ін.), форуми, чати.

Досвід проведення занять у форматі онлайн свідчить про те, що ефективність викладання курсу залежить від компетентностей викладача, його можливостей зацікавити студентів, втримати їхню увагу аж до завершення вивчення дисципліни.

Онлайн спілкування має ряд особливостей. По-перше – це відсутність сприймання студентами невербальної комунікації викладача: жестів, міміки, поглядів. По-друге, на відміну від аудиторних занять, є можливість пояснен-

ня лектором матеріалу безпосередньо на екрані за допомогою відео сюжетів. Що значно поліпшує запам'ятовування отриманих знань. Мультимедійні технології відіграють позитивну роль у мотивації навчальної діяльності. Використання відео ілюстрацій, візуалізації технологічних процесів дозволяє перейти від традиційних технологій подання матеріалу до використання інновацій у поданні навчальної інформації, що є запровадженням у навчальний процес інноваційних педагогічних технологій, одним із шляхів модернізації освітньої системи України.

Нововведення не виникають спонтанно, а постають результатом системних наукових пошуків, аналізу, узагальнення педагогічного досвіду. Стрижнем інноваційних процесів в освіті є впровадження досягнень гуманітарних наук у практику, вивчення, узагальнення і поширення передового вітчизняного та іноземного педагогічного досвіду. Рушійною силою інноваційної діяльності є педагог як творча особистість, оскільки суб'єктивний чинник є вирішальним під час пошуку, розробки, впровадження і поширення нових ідей.

Війна завжди руйнує повсякденне життя людей. В Україні вона продовжується більше року. Але, незважаючи на такі складні обставини, у нас триває навчально-виховний процес. Успішний досвід застосування дистанційного навчання, коли вводився карантин через COVID19, досить суттєво підготував нас до нових випробувань. Але виникли нові проблеми щодо організації занять. Так, ряд студентів або виїхали за кордон, або почали служити у силах оборони України, або стали волонтерами. Потрібно було зафіксувати таких студентів, враховувати їх моральний стан: дехто мав труднощі для засвоєння інформації через переживання, дехто – через те, що знаходиться не вдома. Тому виникла необхідність надавати їм можливість отримати доступ до навчальних матеріалів, завдань, і можливість скласти заліки та екзамени.

У цьому процесі, під час дистанційного навчання з гуманітарних дисциплін, суттєве значення має використання платформи «Moodle», що дозволяє здійснювати спілкування в асинхронному режимі. Особливо це ефективно під час повітряної тривоги, коли навчання потрібно терміново припинити, потім або перенести пару на безпечну годину, або дати студентам завдання на використання платформи «Moodle» та звертатися до викладача на консультації. Така ситуація завжди виникала і в умовах відключення електроенергії. На платформі «Moodle» досить ефективно використовувались форуми. Так у першому модулі з політології проводився форум «Політика – це мистецтво можливого». Він завершує тему «Політологія як наука та її функції». Це розділ для обговорення поданих матеріалів з теми. Він дозволяє в процесі спілкування висловлення своєї думки та ознайомлення з іншими повідомленнями.

На платформі «Moodle» активно використовується навчальний елемент «Завдання», що дозволяє викладачу надавати завдання, збирати відповіді, їх оцінювати, давати відгуки. Так здобувачам пропонується у темі «Держава як

центрального інституту політичної системи суспільства» проаналізувати форму правління в Україні та надати відповідь на такі завдання:

1. Визначте та назвіть форму правління в сучасній Україні.
2. Проаналізуйте, на основі законів України, виборчу систему в сучасній Україні. З'ясуйте за якими типами виборчих систем вона побудована. Охарактеризуйте її та надайте відповідь.

З курсу філософії також запроваджено завдання щодо створення опорного конспекта лекції «Історичні етапи становлення й розвитку світової філософії» шляхом заповнення таблиці (див. Таблицю 1).

Таблиця 1

№ з/п	Назва історичного етапу світової філософії	Роки існування	Видатні представники	Філософські ідеї, теорії, праці
1	Античність		.	
2	Філософська думка Середніх віків			
3	Філософські ідеї епохи Відродження			
4	Філософські теорії Нового часу			
5	Філософські ідеї XIX століття			
6	Філософські теорії XX століття			

Важливим кроком у дистанційному навчанні стала підготовка здобувачами вищої освіти презентацій до семінарських занять з тем, які вони готували. Це давало можливість проявити ініціативу, творчий підхід у пошуку та використанні навчального матеріалу. Підготовка таких презентацій створювала сприятливі умови для дискусій.

Отже, одним із шляхів модернізації освітньої системи України, поряд із звичайним проведенням занять в аудиторіях, дієве місце займає дистанційна освіта, яка має свої переваги та недоліки, але здатна забезпечити вимоги державного стандарту вищої освіти.

УДК 005.94: 001.9**ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЯКІСТЬ
ІНЖЕНЕРНИХ КАДРІВ****Ю.О. Желіба****Одеський національний технологічний університет, м. Одеса****Т.О. Желіба****Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса**

Ніхто не може порахувати кількість технічних, технологічних та організаційних помилок від дезінформації, їх фінансові, цивілізаційні та екологічні наслідки. У доповіді детально обговорюються проблеми та шляхи покращення відкритого інформаційного простору для освітнього процесу та інженерної спільноти.

За статистикою до 85% людей тотально залежать від інформаційних впливів, 14 % - пробують боротися з впливами та хочуть бути критично мислячими, і тільки 1% - думають та мислять критично та формують власну обґрунтовану професійну думку та судження. Важливість чистоти інформаційного простору в освітній та професійній сфері підтвердження не потребує. Побудувати великий бізнес та отримати якісну освіту без інформаційної культури і політики вкрай складно. Викривлений інформаційний простір, інформаційна корозія, інформаційне заспокоєння, інтелектуальна лінь та непомітний корупційний лобізм стримують сталий цивілізаційний розвиток. Тільки здається, що ми існуємо зовні інформаційного простору, в дійсності ми знаходимося під його впливом. Фантазії про достовірність відкритої технічної інформації стикаються з реальністю, що це не так. Відкритий інформаційний простір це хаос. І усі самостійно повинні його вичищати від дезінформації. Може тільки закритий корпоративний інформаційний простір великого бізнесу (окрема локальна система), який уже має властивість чи форму власності та вартість, має відносну достовірність.

У багатьох існує занепокоєння від повідомлень бажаного замість дійсного. В інформаційному професійному полі, нажаль, присутні політика та пропаганда, а вони не сумісні з достовірністю, вони спотворюють професійну думку, отруюють терміни та визначення. Інформаційними терористами є й соціальні мережі. У той час, коли усім потрібна правдива професійна інформація чи хоча б відсутність брехні, люди постійно помиляються, брешуть, приховують чи замовчують інформацію. Навколо є дезінформація, свідомо та несвідомо, це колективна провина людства. Ми живемо в багатозначному небезпечному середовищі протиріч та викривленої інформації, яке люди самі створили і знаходимося під його тиском, професійна некомпетентність посилюється та розмножується.

Конвеєр дезінформування нового покоління інженерів діє безперервно. Нічого крім інтернет інформації/дезінформації на анонімних не перевірених сайтах, у низькопробних не рецензованих виданнях, електронні чорнила –

все це останнім часом основні тренди підготовки та освіти сучасного інженера. Інтернет, який появився раніше, чим до нього підготувались люди, атрофує можливість запам'ятовувати та критично мислити, він знищує мотивацію супротиву дезінформації. Інтелектуальна бідність інженерної та наукової еліти в реальному часі швидко прогресує. Якість людського та професійного матеріалу нажаль безупинно знижується, природній внутрішній механізм самозахисту людини від дезінформації не спрацьовує. «Антиспамова» система розуму наче працює, проте при чисельних повтореннях вона пропускає дезінформацію. Топ менеджери та власники бізнесу, освітяни та науковці також не мають належної якості та професійності. Керівники бізнесів або погано інформовані, або навмисно брешуть чи викривляють інформацію. Приписки, прибільшення, фальсифікація, оковамилювання - сучасний фірмовий стиль централізованого керування державного й комерційного секторів економіки. Нажаль усім потрібні показники ...

Відсутність у основної маси гравців якісної професійної освіти не дозволяє учасникам відкритого (відносно демократичного) інформаційного простору відсіювати дезінформацію та поповнює інформаційний простір інфосміттям від отриманого досвіду, яке у подальшому не вичищається. Талановита та якісна дезінформація майже завжди переживає свого автора...

Науковці які не науковці, освітяни які не освітяни, інженери які не інженери – всі інфіковані дезінформацією... Склалася зовсім нова інформаційна професійна реальність на фоні тонкого мистецтва загального пофігізму в суспільстві.

Світ до того ж становиться гібридним. Хто інформатор чи маніпулятор - людина чи цифровий світ? Цифрова реальність інформаційного простору швидко становиться учасником світових процесів формування напрямків розвитку інженерії. Як і коли розібратися, кому вірити, як перевірити? Хто закладає інформацію? Інформація чи дезінформація? Чи співпадає сприйняття інформації з її змістом? Як працювати, якщо не знаєш кому вірити? Дуже складні питання!? Навколо взагалі надто багато зайвої інформації, цілеспрямованої та ще й неправдивої, право на інформацію проти права на якісне життя...

Ми віримо тим, кому довіряємо. Ми вимірюємо життя своїм досвідом, власними спостереженнями та помилками. Шкідлива інформація є незалежно від усього. Мотивація дезінформації надто складний та психологічний процес. Насправді навіть професійні, найкраще підготовлені фахівці (компанії) потрапляють в інженерні та наукові інформаційні пастки. Жоден інженер чи науковець не може протистояти десяткам каналів впливу, всій суміші та навалі інформації з інтернет мережі, масованому впливу заангажованих технічних спеціалістів та продавців, навмисно запущеним рекламним і маркетинговим програмам та стратегіям. І дійсно, звичайній людині дуже важко протистояти інформаційно-психологічному впливу, який безперервний, цілеспрямований, інтенсивний та іноді різновекторний.

Збір інформації та її аналіз зазвичай роблять одні й ті ж люди, які пов'язані обставинами збору інформації, що знижує у подальшому достовірність результату аналітики. Навіть чесні інформатори не вміють готувати та аналізувати інформацію, цьому не вчать або вчать погано. В той же час інформація швидко змінюється, застаріла та хибна не видаляється з простору і продовжує копіюватися, дезінформація та псевдонаукові висновки робляться з повною ілюзією правдивості на високопрофесійному рівні, дезінформація стала частиною інженерної та наукової культури, культури взагалі. Багато інформації надається без чіткого алгоритму та критеріїв. Правда плюс цілеспрямована дезінформація – надто складний вражаючий для розуму коктейль.

Значно погіршують ситуацію чистоти професійного інформаційного простору можливості вільної публікацій в авторській редакції без належного та чесного рецензування. Іноді це безвідповідальне самовдоволення авторів... Іноді наукові та інжинірингові публікації є просто вигадкою. У той час як технології взагалі зараз настільки високого рівня, що підробити можна все. Ніхто не скаже: «це правдива чи не правдива інформація, де шукати критерії перевірки та як перевіряти?». Нажаль маємо параліч експертної спільноти.

Світ швидкоплинний, проте інформаційне поле архівується без належного фільтрування, це вже проблема майбутнього, у тому числі енергетична та екологічна. Непотрібна, недостовірна, мертва інформація шкодить навколишньому середовищу не менше чим авіа перельоти, потребує ресурсів для обладнання дата центрів та інформаційних мереж, потребує енергії, паперу та краски...

Нажалі під час обробки та аналізу інформації людина мало ймовірно піднімається на рівень своєї уяви про свою можливість фільтрування дезінформації. За звичай вона опускається до рівня своєї освіти та стійкості до впливів. Щоб бути інформаційно стійким, відповідальним, корисним, обізнаним, критично думаючим, мислячим та грамотним потрібно уміти «переробляти» інформацію, а не тільки її засвоювати, потрібно зберегти властивість верифікації інформації на основі якісної освіти та стійкості до впливів, цьому потрібно навчати та навчатись.

Замість висновку - дорожня карта упередження... Щоб фільтрувати інформаційне поле та уникати не бажаного впливу потрібна мета. Мета знизити шкідливий вплив інформаційного недостовірного і засміченого простору та маніпуляцій в професії повинна бути на державному чи міждержавному рівні, може хоч на галузевому. Адже це одна зі складових національної безпеки. Уже терміново потрібен клуб доброчесності в інформаційному професійному та освітньому просторі. Нажаль такої мети чи наміру в еліті вітчизняного бізнесу та освіти поки не має. Еліта у своєму реальному світі опирається на власний секторальний досвід та не бажає ставати волонтерами, не заходить у війну з дезінформацією, фейками та впливами на рівні державної та корпоративної безпеки. Наївний оптимізм, що все буде добре, по іншому бути не може - не надійний план. Життя без стратегії та намірів удоскона-

лення – помилка, адже світ буде ставати більш жорстким. Є два шляхи – системна чесна робота над собою та суспільством в інформаційному професійному просторі, чи зміни внаслідок значних криз та програшів. Загалом перший шлях кращий, тому потрібно почати з дорожньої карти, з визначення акцентів та змін завтрашньої поведінки.

УДК 37.06

АНАЛІЗ СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ В СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ОНТУ

В.М. Стогул, Ю.К. Корнієнко, С.В. Болтач

Одеський національний технологічний університет, м.Одеса

Після початку пандемії Covid-19 почала активно зростати популярність різноманітних платформ дистанційного навчання. Велика кількість платформ надає безкоштовний доступ до своїх сервісів та навчальних матеріалів з різноманітних галузей знань. Лідерство з кількості користувачів тримають платформи дистанційного навчання з Європи, Азіатсько-тихоокеанського регіону, Північної та Латинської Америки [1], [2]. За даними статистики платформи Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment), кількість зареєстрованих сайтів в системі підвищилася з 68 тисяч у 2015 році до 165 станом на грудень 2021. Зараз в цій системі зареєстровано понад 44 мільйони курси та 358 мільйонів користувачів з майже 200 країн світу [3]. На рис. 1. зображена кількість сайтів, які були зареєстровані на платформі онлайн-навчання Moodle.

Рис.1. Динаміка кількості сайтів на платформі Moodle

З графіка можна зробити висновок, що ринок дистанційного навчання має тенденцію до зростання і буде лише збільшуватися в майбутньому.

Для покращення існуючої системи Moodle в ОНТУ були розроблені плагіни, які збиратимуть статистику використання інформаційного ресурсу. Ця статистика доступна тільки адміністраторам, тож звичайний користувач не може отримати такі дані. Для відображення статистики необхідно зайти в меню керування сайтом та вибрати пункт «Звіти». Після того, як адміністратор зайшов на потрібну сторінку, необхідно вибрати категорію курсів (кафедру), для якої мусить відобразитися статистика. Якщо адміністратор бажає, то може відобразити відразу всю статистику з використання за всіма кафедрами, назва активності, кількість і відсоток її використання порівняно з іншими модулями. Для графічного відображення з метою розвантаження використовується числове представлення активності, яке можна знайти у таблиці.

Рис. 2. Відображення статистики використання активностей в графічному форматі

Для збору статистики робимо запити до бази даних, використовуючи глобальну змінну Moodle. Приклад зображено на рис. 3.

```
if ($category == REPORT_MODSTATS_ALL_CATEGORIES) {
    $data = $DB->get_records_sql(
        'SELECT M.name, M.id, COUNT(CM.id) AS amount FROM {modules} AS M INNER JOIN {course_modules} AS CM ON C.id = CM.course'
    );
    $total = $DB->count_records_sql(
        'SELECT COUNT(CM.id) FROM {course_modules} AS CM ON C.id = CM.course'
    );
} else {
    $data = $DB->get_records_sql(
        'SELECT M.name, M.id, COUNT(CM.id) AS amount FROM {modules} AS M INNER JOIN {course_modules} AS CM ON C.id = CM.course'
        array("cat" => $category)
    );
    $total = $DB->count_records_sql(
        'SELECT COUNT(CM.id) FROM {course_modules} AS CM ON C.id = CM.course'
        array("cat" => $category)
    );
}
```

Рис. 3. Запити до бази даних

На рис. 4 зображене формування таблиці за допомогою вбудованих засобів php. При цьому немає необхідності виконувати її стилізацію, бо стилі будуть автоматично додані згідно поточних стилів Moodle.


```

$table = new html_table();
$table->size = array( '40%', '20%', '20%', '20%' );
$table->head = array( get_string( 'lb_module_name', 'report_modstats' ),
    get_string( 'lb_module_usage', 'report_modstats' ),
    "" );

$chart_labels = array();
$chart_values = array();

```

Рис. 4. Формування таблиці за допомогою засобів PHP

Модуль загальної статистики відображатиме загальну інформацію про курси та користувачів. Як і в попередньому модулі, доступ до статистики мають тільки адміністратори через меню статистики у вкладці «керування сайтом». На рис. 5 зображена статистика відвідування по днях за останній тиждень.

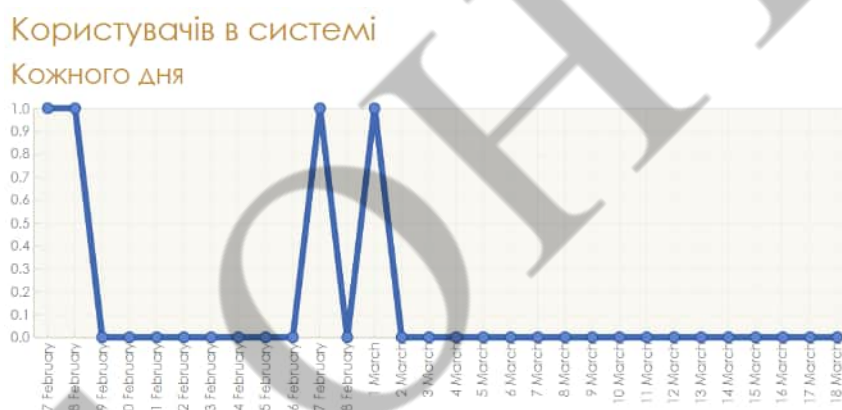

Рис. 5. Кількість входів по днях за тиждень

На сайті також відображається кількість курсів в кожній категорії. На рис. 6. зображений приклад такої таблиці.

Категорії курсів	Курси (рекурсивні)	Курси (тільки власні)
Кафедра технології комбікормів і біопалива	47	47
Кафедра технології хліба, кондитерських, макаронних виробів та харчоконцентратів	64	64
Кафедра процесів, обладнання та енергетичного менеджменту	91	91
Кафедра фізико-математичних наук (секція вищої математики)	28	28
Кафедра технології вина та сенсорного аналізу	46	46

Рис. 6. Кількість курсів в категорії

Крім того, в рамках плагіну було розроблено графік, який відображає кількість курсів із певним наповнюванням, а саме відображає графік розподілу кількості модулів в курсі. Тобто, скільки існує курсів із 0–4 модулями, 5–9

модулями, 10–14 модулями тощо. Наприклад, на рис. 7. можна побачити, що найбільша кількість курсів містить до 4-х активностей.

Кількість курсів за розміром ?

Рис. 7. Графік розподілу курсів за наповненням

Таким чином, в роботі були розроблені плагіни для збору статистичних даних в системі дистанційного навчання ОНТУ. Це дозволить в майбутньому покращити роботу з аналізу даних в системі та забезпечити швидкий зворотній зв'язок з користувачами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. These 3 charts show the global growth in online learning // World Economic Forum: [Веб-сайт]. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2022/01/online-learning-courses-reskill-skills-gap/> (дата звернення: 26.03.2023).
2. Top 6 Online Learning Platforms in the World // ColorWhistle: [Веб-сайт]. URL: <https://colorwhistle.com/top-online-learning-platforms/> (дата звернення: 26.03.2023).
3. Statistics // Moodle: [Веб-сайт]. URL: <https://stats.moodle.org/> (дата звернення: 26.03.2023).

УДК 378.147

МОДЕЛІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

О.О. Попова, О.Л. Гаркович

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Серед багатьох завдань, що стоять перед системою вищої освіти, особливе значення має тенденція підтримки знань фахівців на рівні сучасних досягнень науки та техніки. Лавиноподібна поява нових розробок, прискорення морального старіння існуючих технологій призводить до того, що знання також швидко старіють. Фактично сучасний фахівець має постійно навчатися

зادля забезпечення своєї професійної кар'єри та конкурентоспроможності на ринку праці. Таку можливість дозволяє забезпечити дистанційна форма навчання (ДН). Технології, що раніше вважалися передовими, стають звичайними, а нові технології все ще розробляються. Нині ЮНЕСКО визначає дистанційну освіту як «освітній процес і систему, в якій все або значна частка навчання здійснюється кимось або чимось, віддаленим у просторі та часі від учня чи студента». Природа цієї тенденції очевидна в численних моделях дистанційного навчання [1, 2]:

Навчання на кшталт екстернату. Навчання, орієнтоване на шкільні або вищі екзаменаційні вимоги, призначається для учнів та студентів, які з якихось причин не можуть відвідувати заклади очної форми навчання.

Університетське навчання. Система навчання студентів, які навчаються не стаціонарно, а на відстані, заочно чи дистанційно, з використанням нових інформаційних технологій, включаючи комп'ютерні телекомунікації.

Навчання, що ґрунтується на співпраці кількох навчальних закладів. Така співпраця у підготовці програм заочного дистанційного навчання дозволяє зробити їх професійно якіснішими та менш дорогими.

Навчання у спеціалізованих освітніх закладах. Спеціально створені з метою заочного та дистанційного навчання, освітні установи орієнтовані на розробку мультимедійних курсів. У їх компетенцію входить оцінка знань і атестація студентів. Навчання в рамках подібних систем ведеться повністю за допомогою телебачення або радіопрограм, а також додаткових друкованих посібників.

Автономні навчальні системи. Навчання в рамках подібних систем ведеться повністю через телебачення або радіопрограми, CD-ROM-диски, а також додаткові друковані посібники.

Неформальне інтегроване навчання на основі мультимедійних програм. Це програми самоосвіти. Вони орієнтовані на навчання дорослої аудиторії – тих людей, які не змогли закінчити школу. Подібні проекти можуть бути частиною офіційної освітньої програми або спеціально орієнтовані на певну освітню мету або націлені на профілактичні програми здоров'я.

Нині дистанційна освіта використовує широкий діапазон методичних підходів [3], причому кожен із них характеризується високим ступенем варіації (табл. 1). Такі варіації включають: типи медіа чи технології (друковані, радіо-, аудіо-, теленавчання, комп'ютер); характер навчання (практикуми, семінари, програми перепідготовки, додаткові заняття); інституційні установки; розглянуті теми; різні рівні підтримки інтерактивності (віч-на-віч, онлайн, змішані, відсутня).

Таблиця 1 – Типи та еволюція методів дистанційної освіти

Типи дистанційної освіти	Приклади
I. Модель листування	• Друковані
II. Моделі на основі звуку	• Трансляція: Інтерактивні радіоінструкції • Аудіоканали: Інтерактивні аудіоінструкції

	(через аудіокасети або компакт-диски) • Двосторонні радіостанції • Аудіоконференції та телефон • Радіомовлення
III. Телевізуальні моделі	• Ефірне телебачення (освітньо-навчальні) • Відеоконференції • Відео
IV. Комп'ютерні мультимедійні моделі	• Інтерактивне відео (диск і стрічка) • Компакт-диски • Цифрові відеодиски (DVD/VCD) • Інтерактивні мультимедіа
V. Веб-моделі	• Комп'ютерне спілкування • Інтернет-доступ до ресурсів World Wide Web • Онлайн-курси (електронне навчання) • Онлайн-конференції (веб-трансляції та вебінари) • Віртуальні класи/школи (кібершколи) та університети
VI. Мобільні моделі	• Портативні пристрої • Портативні медіаплеєри • Мобільні телефони та смартфони • Планшети • Електронні пристрої

На відміну від інших форм навчання та професійного розвитку, дистанційна освіта нерозривно пов'язана зі способом її надання. Через швидку еволюцію способів навчання експерти з дистанційної освіти часто вживають термін «генерація поколінь» моделей дистанційної освіти, таких як друковані, мультимедійні та веб-системи навчання. На жаль, цей термін має дві слабкості. По-перше, «генерація» передбачає лінійність і спадковість, які не обов'язково існують між типами технологій дистанційної освіти. Наприклад, друковані видання та радіо, як засоби навчання, використовувалися одночасно, а не просто послідовно. Далі, поширення нових електронних методів доставки навчального матеріалу, зокрема Інтернету, та конвергенція різних типів медіа та платформ стирають чіткі відмінності між поколіннями. Наприклад, веб-система дистанційної освіти може використовувати елементи друку, аудіо, відео, мультимедіа та трансляції. Різні моделі дистанційної освіти, навіть того самого листування, часто використовують інші додаткові технологічні засоби, такі як радіо та аудіо, які є принаймні такими ж потужними, якщо не більш значними, ніж початкова модель. Найбільш ефективним дистанційне навчання стало з появою комп'ютерних засобів навчання та мереж телекомунікацій. Головною особливістю цього етапу розвитку дистанційного навчання є використання інтерактивних навчальних програм та наявність оперативного зворотного зв'язку між студентом та викладачем.

Використання перерахованих вище типів дистанційної освіти розраховано на кілька аудиторій. Друкований та дистанційний веб-режим орієнтовані насамперед на дорослу аудиторію. Двостороннє аудіо, віртуальні класи, телебачення, цифрові навчальні ігри зорієнтовані на учнів та студентів. Проте велика кількість доказів доводить, що ці технології можуть одночасно використовуватися для «прямого навчання подвійної аудиторії» [3].

У будь-якому випадку використання тієї чи іншої моделі дистанційної освіти у сучасному суспільстві повинно будуватися на єдиному інформаційному просторі, принципах та технологіях відкритого доступу до освітніх ресурсів. А це потребує зміни всього технологічного арсеналу для супроводу освітніх програм, координації їх діяльності. Зокрема, поряд із прогресом у технічному оснащенні комп'ютерним та телекомунікаційним обладнанням, спостерігається явне відставання в оновленні технологічного та навчально-методичного забезпечення освітніх програм у системі ДН.

Важливо пам'ятати, що на інтерес студентів до вивчення дисципліни, впливає відповідність проблематики курсу науковим інтересам та професійним потребам, ситуації на ринку праці, особистим зацікавленням студента.

Інформаційні ресурси

1. Маятіна Н., Лисенко Т., Дмитрієнко О. Сучасні моделі дистанційного навчання. Український педагогічний журнал. 2021. № 2. С. 84 – 95
2. Стадній А. Моделі дистанційного навчання. Актуальні питання гуманітарних наук. 2020. Вип 29, том 4. С. 151 – 156
3. Burns M. Distance Education for Teacher Training: Modes, Models, and Methods. Education Development Center, Inc. Washington, DC. 2011. 326 p.

УДК 37.018.43:004.43

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – СУЧАСНА ФОРМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Т.М. Афанасьєва, Н.В. Доценко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Сучасні умови функціонування держави та розвитку сфери освіти зумовлюють необхідність модернізації технологій в контексті забезпечення якісних освітніх послуг з урахуванням дистанційних форм навчання [1].

Освітні навчальні заклади з традиційною системою навчання вже не в змозі задовольнити попит населення в освітніх послугах. Люди хочуть отримувати якісну освіту без відриву від виробництва, у зручний для себе час, у потрібній галузі знань. Однією із таких освітніх технологій, що здатна задовольнити зростаючий попит людей на якісні знання, забезпечити можливість «навчатись упродовж усього життя» є «безперервна освіта» [2].

Розвиток дистанційної форми навчання в Україні розпочався значно пізніше порівняно з країнами Західної Європи, зокрема, через сприйняття освітянами дистанційної форми навчання як конкурентної для класичної традиційної освіти. Проте карантинні обмеження, пов'язані з пандемією COVID-19, внесли певні корективи в освітню систему України [1]. З 24 лютого 2022 року у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України дистанційне навчання стало викликом для всіх учасників освітнього процесу. Зміни в сфері освіти відбуваються по наступним причинам:

– перша причина пов'язана з освітніми потребами в сучасному суспільстві. Потрібні нові траєкторії навчання, що відповідають конкретним умовам, запитам роботодавців і індивідуальним особливостям тих, кого навчають.

– друга причина пов'язана з тенденціями розвитку інформаційних технологій, що відкривають нові можливості в інтелектуалізації автоматизованих систем і їхнього інтерфейсу [3].

Інформатизація освіти в Україні – один з найважливіших механізмів, що зачіпає основні напрямки модернізації освітньої системи. Сучасні інформаційні технології відкривають нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу. Велика роль надається методам активного пізнання, самоосвіті, дистанційним освітнім програмам.

На відміну від традиційної освіти, де центральною фігурою є викладач, в процесі використання нових інформаційних технологій центр ваги переміщується на здобувача освіти, який активно вибудовує свій власний навчальний процес, формуючи власну траєкторію в освітньому середовищі. Викладач поступово перестає бути для студента єдиним джерелом отримання знань. Здобувач освіти багато інформації отримує в мережі Інтернет та за її допомогою. Крім цього, система дистанційного навчання розрахована, в основному, на людей достатньо свідомих, які не потребують постійного контролю з боку викладача, тому важливу роль у цьому випадку відіграє мотивація студентів, їх здатність до самоорганізації. Якщо за традиційних форм навчання основною задачею студента було запам'ятати матеріал та потім його відтворити, то за умови застосування дистанційних технологій у здобувача освіти розвиваються уміння синтезувати, аналізувати інформацію, оцінювати виявленні зв'язки, планувати свої дії з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Важливою функцією викладача стає підтримка студента, сприяння його успішному просуванню в морі навчальної інформації, полегшення вирішення методологічних та методичних проблем, що виникають, допомога в освоєнні різноманітної інформації. У світовому освітньому співтоваристві в зв'язку з цим набув поширення новий термін – *facilitator* (той, хто сприяє, полегшує, допомагає навчатися), який відображає суттєві зміни у викладацькій діяльності, статусі викладача та його основних функціях.

Дослідження світових тенденцій розвитку сучасних технологій дистанційного навчання засвідчує домінування чотирьох платформ для дистанційного навчання (Moodle, Canvas, Blackboard, Brightspace).

Застосування в ОНТУ онлайн-платформи Moodle забезпечує технічну організацію дистанційного навчання, яка дозволяє підтримувати баланс теорії та практики та різноманітних видів завдань. Цей вид онлайн-платформи дає студентам можливість переглядати презентації з окремих предметів навчальних дисциплін, проходити тестування, самостійно опрацьовувати додатковий теоретичний матеріал, виконувати завдання для самостійної роботи, обговорювати проблемні питання на форумах тощо.

Основними перевагами застосування Moodle для організації дистанційного навчання є: гнучкість системи, доступність до різноманітних навчальних ресурсів, зручність здобування загальної і професійної освіти в адекватній і відповідній формі, модульність, інтерактивність, можливість розвитку творчих та інтелектуальних здібностей здобувача за допомогою відкритого і вільного використання всіх освітніх ресурсів і програм, різні форми контролю знань [1,4].

Таким чином, дослідження становлення та розвитку дистанційного навчання дозволяє визначити перелік його переваг у сучасних умовах: забезпечення доступу до освіти тих, хто не має інших можливостей для її здобуття; гнучкість освітнього процесу завдяки застосуванню онлайн-сервісів; додаткове залучення до освітнього процесу експертів з різних країн і закладів вищої освіти; наочність та візуалізація навчальних матеріалів для набуття практичних навиків. Ефективність застосування сучасних технологій дистанційного навчання є важливим напрямом забезпечення інноваційного розвитку освіти.

Список використаних джерел:

1. Кучай О., Дем'янюк А. Сучасні технології дистанційного навчання. Гуманітарні студії: історія та педагогіка. 2021. № 2. С. 77–85. URL: <http://gsip.wunu.edu.ua/index.php/gsipua/article/view/52> (дата звернення: 15.03.2023).
2. Борисовська Ю.О, Козлова О.С, Лисенко О.А. Інформаційні технології в системах дистанційного навчання. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/14355/1/43.pdf> (дата звернення: 17.03.2023).
3. Логінова Н. Використання технологій дистанційного навчання в традиційному навчальному процесі. Наука і освіта: Науково-практичний журнал Південного наукового центру АПН України. 2004. № 4-5. С. 181–185. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/2070/Loginova%20Vikoristanny%20a.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 10.03.2023).
4. Rebukha L., Polishchuk V. Ukrainian Society and Covid-19: the Influence of the Pandemic on Educational Processes in Higher School. *Postmodern*

Openings. 2020. Т. 11, № 2. С. 120–127.
URL: <https://doi.org/10.18662/po/11.2/165> (дата звернення: 17.03.2023).

УДК 004:009

**МЕДІЙНА ЕЛЕКТРОННА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ
ВИД ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІН СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ У
ТЕХНІЧНОМУ ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

Г.А. Черняк

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. Основне завдання будь-яких технологій сприяти розвитку добрососудного морально здорового суспільства, в якому пануватимуть ідеали добра, добробуту, справедливості, свободи, демократії тощо. На думку англійського економіста, соціаліста-утопіста, послідовника Р. Оуена - Брея Джон Френсіса, важливо знайти спосіб, за допомогою якого технології можуть допомогти суспільству підійти до ідеалу доброго, зважаючи на фундаментальні людські цінності. Тільки тоді технологія є сумісною з гарним суспільством, коли вона підтримує просування таких цінностей. Тому, питання медійна електронна комунікація, як особливий вид поширення інформації під час вивчення дисциплін соціально-гуманітарного циклу у технічному вищому навчальному закладі, мають велике значення.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, інтернет - це система сполучених комп'ютерних систем світового масштабу, яка об'єднує національні, регіональні та місцеві комп'ютерні мережі, в яких відбувається обмін інформацією. Без цієї електронної комунікації сьогодні неможливо уявити життя сучасної людини. Електронні листи, програми миттєвих повідомлень, чати і соціальні мережі - все це дозволяє організувати спілкування між респондентами різних міст і країн, що веде до постійного збільшення числа користувачів «Всесвітньої павутини».

Згідно з останніми офіційними даними 26 мільйонів чоловік в Україні є інтернет-користувачами. Станом на І квартал 2019 року біля 64% українців користувалися Інтернетом хоча б раз на місяць. Більшість українців заходить в інтернет зі своїх мобільних телефонів, зі стаціонарних ПК вдома або на роботі; при цьому безкоштовний Wi-Fi надається великою кількістю кафе і ресторанів. Wi-Fi доступний в державних бібліотеках, школах, торговельних центрах і аеропортах, а також в деяких видах громадського транспорту (наприклад, в швидкісних поїздах). Згідно з даними Інтернет-асоціації України, в першому кварталі 2019 року частка користувачів, які заходять в інтернет з мобільних пристроїв, склала 61%. Приблизно 57% населення України мають смартфони. За деякими оцінками, рівень проникнення інтернету в сільській місцевості зріс з 51% у 2017 році до 54% в 2019 році. Існує невеликий розрив

в кількості користувачів інтернету по підлозі: інтернетом частіше користуються чоловіки, ніж жінки [5].

Отже, інтернет-середовище являє собою єдність взаємопов'язаних комп'ютерів і комп'ютерних мереж, і взаємопов'язаних і активно діючих в цьому середовищі людей. Продуктами діяльності людини в інтернет-середовищі є повідомлення, веб-сторінки, записи (текстові, звукові, образотворчі, мультимодальні та інші), каталоги та архівні записи, навігаційні маршрути, комп'ютерні віруси і т. п. Таким чином, електронна масова комунікація це поширення інформації від окремого інтернет-джерела до масової анонімної і гетерогенної аудиторії за допомогою технічних засобів. Проблема інформації в тій чи іншій мірі зачіпалася безліччю наукових напрямків: філософією, кібернетикою, лінгвістикою, психолінгвістикою, соціологією, педагогікою, біологією, інформатикою та іншими. Одне з найбільш відомих визначень інформації дано «батьком кібернетики» Норбертом Вінером: «Інформація є позначення змісту, отриманого з зовнішнього світу в процесі нашого пристосування до нього і пристосування до нього наших почуттів. Подібно до того, як ентропія є міра дезорганізації, інформація є міра організації» [3].

В процесі розвитку інтернет-технологій мас-медіа наповнило електронну комунікацію такими новими властивостями, як їх мультимедійність (використання поряд з текстом звукового, відеоряду та інших знакових систем), гіпертекстуальність (можливість переглядати текст вглиб завдяки внутрішнім і зовнішнім посиланням) і трансактністю (або інтерактивністю) - можливість для кожної сторони виступити в ролі відправника, одержувача або передавача інформації; можливість швидкого реагування не тільки окремих осіб, але і досить великих мас людей [1,2].

Причому інформаційна сторона електронної масової комунікації здійснює передачу інформації від інтернет-журналу і прийом інформації аудиторією. Перцептивна сторона електронної масової комунікації - сприйняття учасниками комунікації один одного. Сприйняття учасниками комунікації один одного відбувається на основі зовнішньої сторони поведінки. В електронній комунікації цю сторону представляють:

- дизайн інтернет-журналу, наявність / відсутність реклами; зручність / незручність посилань; «якість» наявність / відсутність орфографічних, стилістичних помилок; чіткі / нечіткі фотографії, відеоролики та зміст розміщеної інформації, соціально прийнятне / соціально неприйнятне, характер звернення до аудиторії - шановне/ неповажне;

- зміст статей конкретного журналіста, звернення конкретного журналіста до своєї аудиторії, окремого користувачеві / окремим користувачам;

- коментарі окремого користувача після статті, відповідні коментарі іншому користувачеві / користувачам, мережеве ім'я (логін) і «аватар» (фото / картинка для самопрезентації, вибрані користувачем, ведення користувачем форуму в рамках інтернет-журналу, оформлений користувачем блог і т. д.

Інтерактивна сторона електронної масової комунікації - це розміщення нових заміток, статей, створення блогів, форумів на сайті інтернет - журналу

(завантаження фотографій, відеороликів, пісень, розробка дизайну, розміщення посилань на інші ресурси), що передбачає відповідну активну діяльність користувачів даного електронного мас-медіа (участь в форумах, примітки, розміщення посилань).

Таким чином, під інформацією ми розуміємо таку організацію значень, яка ознайомлює суб'єкта про щось нове або маловідоме і впорядковує його свідомість (у разі включення цієї інформації в свідомість суб'єкта) як складну систему, здатну до розвитку і саморозвитку.

Відрізняються такі види інформації в електронній масовій комунікації:

1) ділова - практично корисна, безпосередньо пов'язана з повсякденними справами, роботою реципієнта, і яку можна безпосередньо використовувати в повсякденних справах, роботі;

2) ділова - практично даремна, безпосередньо пов'язана з повсякденними справами, роботою реципієнта, але яку не можна безпосередньо використовувати в повсякденних справах, роботі;

3) розважальна - практично корисна - з її допомогою реципієнт може розважитися, відволіктися від своїх повсякденних проблем і турбот, а також може безпосередньо використовувати в повсякденних справах, роботі;

4) розважальна - практично марна - з її допомогою реципієнт може розважитися, відволікатися від своїх повсякденних проблем і турбот, однак не може безпосередньо використовувати в повсякденних справах, роботі [4].

Електронними мас-медіа (інтернет-журналами) називаються сайти, ключова характеристика яких - надання інформації із заданою періодичністю та здійснення впливу на аудиторію. Таким чином, можна виділити спеціалізовані за різними темами професійні інтернет-журнали та інформаційні сайти, електронні щоденники (блоги) та аккаунти в соціальних мережах (тобто непрофесійні медійні продукти, наповненням яких займаються рядові користувачі).

Висновки. Сьогодні соціальний досвід і знання людей складаються із двох основних складових. Перша припускає наявність безпосередніх соціальних контактів, друга формується за рахунок сприйняття подій і явищ, опосередкованих повідомленнями засобів масової комунікації. Таким чином, для успішної комунікації необхідне знання комунікатором і реципієнтом форми втілення інформації. Дана форма втілення повинна бути психологічно близька їм обом, а значення, що входять до цієї інформації, повинні мати схожі особистісні смисли у комунікатора і реципієнта, інакше вона не буде вірно сприйнята і зрозуміла останнім.

Література:

1. Алексеева А.Ю. Уверенность, обобщенное доверие и межличностное доверие: критерии различения// Социальная реальность. 2008. № 7. С. 85–98.
2. Блайд Д. Маркетинговые коммуникации. М.: Баланс Бизнес Букс, 2004.

3. Винер Н. Кибернетика, или управление и связь в животном и в машине: 2 изд. М.: Наука; Главная редакция изданий для зарубежных стран, 1983. — С.153.

4. Доверие и недоверие в условиях развития гражданского общества / отв. ред. А.Б. Купрейченко, И.В. Мерсиянова. — М.: Издательский дом НИУ ВШЭ, 2013. — С.317.

5. Интернет в Украине — режим доступа <https://wikipedia.org/wiki>.

УДК 378.018.43:378.091.26

ПРО МОЖЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ XOURNAL++ ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Ю.С. Федченко, Н.Г. Коновенко, Є.В. Черевко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Кількість різноманітних програм, додатків та онлайн ресурсів, які покращують і полегшують викладання в дистанційному режимі, вражає і щороку їх стає більше, відбувається адаптація до вимог викладання. Раніше ми [1], [2], [3] вже розповідали про використання таких ресурсів як Padlet, Quizizz, Microsoft Whiteboard, Moodle під час викладання вищої математики в ОНТУ і сьогодні бажано поділитися досвідом роботи з додатком Xournal++.

Xournal++ - додаток для створення рукописних нотаток, який працює на операційних системах таких як MacOS, Windows, Linux. Під час роботи з даним додатком записи можна здійснювати стилусом (пером), мишкою, клавіатурою, дозволяє робити звукові нотатки, тому для всіх викладачів, що мають графічний планшет дане програмне забезпечення стає гарним інструментом для роботи.

Виокремимо наступні переваги даного додатку:

- гарне і зручне оформлення додатку;
- кожна сторінка має плаваючу панель інструментів;
- встановлення зручного розміру сторінки, різноманітність розміток сторінки від клітинки до нотного стану;
- є функція розміщення декількох сторінок одночасно на одному екрані;
- можливість додавати нотатки до документів формату PDF та зберігати, експортувати їх;
- видаляти сторінки в документах PDF;
- робота із файлами PNG і SVG;
- вставляти текст у форматі LaTeX;
- малювати фігури;
- є можливість призначити різні інструменти / кольори тощо;
- є варіант гумки з декількома можливими конфігураціями;
- робота з додатком без наявності інтернету;

- збереження нотаток, як окремого файлу, використання їх на іншому пристрої;

- додаток є безкоштовним.

Зауважимо, що використовувати інструмент LaTeX можна лише у випадку, коли у користувача в системі встановлено LaTeX.

Можливості даного додатку у поєднанні з іншими ресурсами дозволяють створювати якісний контент та викладати курс здійснюючи записи безпосередньо під час викладання, оскільки викладання вищої математики передбачає розв'язання багатьох задач (рис. 1).

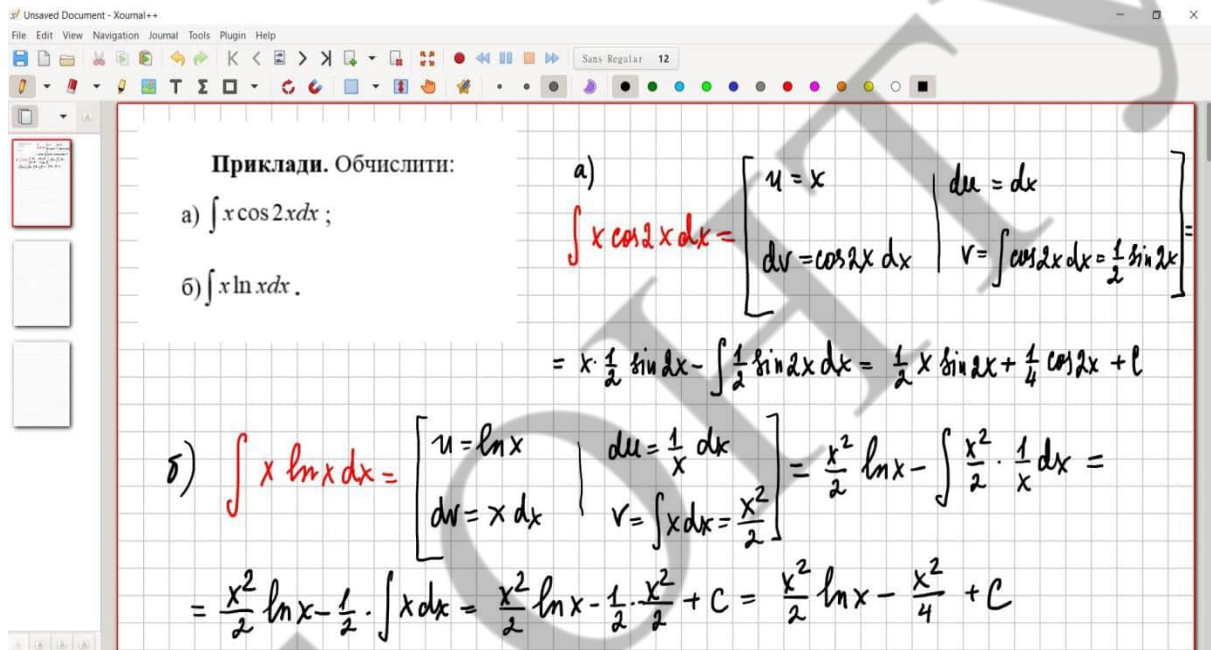

Рис. 1. Вигляд сторінки в Xournal++.

Для забезпечення викладання курсу «Вища математика» студентам ОНТУ ми використовуємо наступні програми та онлайн сервіси: Xournal++ (рис. 1, дошка, на якій подається весь матеріал), Quizizz.com (онлайн тестування), YouTube (рис.2, обробка та розміщення відео матеріалів), Zoom (платформа для зустрічі зі студентами), Moodle (платформа, де представлено весь матеріал курсу).

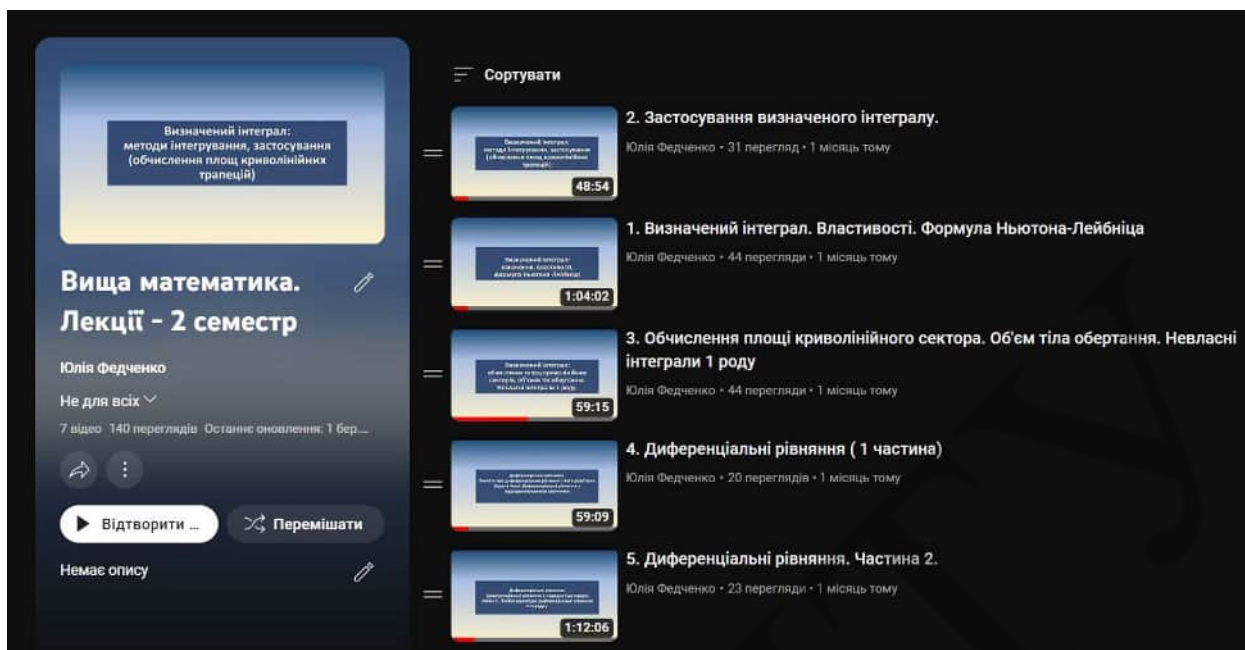

Рис. 2. Вигляд списку відтворення відеолекцій в YouTube.

Даний додаток буде корисний усім, але, насамперед, він стає у нагоді викладачам таких дисциплін як математика, фізика, хімія, де є багато формул та задач, що оперують з формулами та спеціальними розрахунками. Проблеми та складність подання формул в інших ресурсах, обмеженість їх функціоналу можна вирішити використанням саме Xournal++.

Література:

[1]. Величко З.П., Коновенко Н.Г. Інтерактивні онлайн-дошки, як засоби наочного навчання // Збірник матеріалів III-ї Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: підвищення ефективності використання інформаційних технологій у здійсненні освітнього процесу», 14-16 квітня 2021 р. – С.267-269.

[2] Федченко Ю.С., Черевко Є.В. Про особливості тестування під час онлайн навчання // Збірник матеріалів III-ї Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: підвищення ефективності використання інформаційних технологій у здійсненні освітнього процесу», 14-16 квітня 2021 р. – С.265-266.

[3] Федченко Ю.С., Черевко Є.В. Про особливості проведення онлайн тестування під час навчального процесу // Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти», 08-10 квітня 2020 р. – С.375-377.

УДК 378
ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ТЕКСТОВОЇ НЕЙРОМЕ-
РЕЖІ «ЧАТ GPT» У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИС-
ЦИПЛІН

І.Д. Спаський, І.Г. Кривоногова, О.М. Ласкаєв
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

У сучасному світі інформаційних технологій використання штучного інтелекту в навчанні стає все більш актуальним [1]. Як визначає С.О Субботін: “Розв’язання завдань розпізнавання образів, кількісного та якісного прогнозування, керування складними об’єктами і процесами вимагає створення та використання інтелектуальних сенсорних систем. Одним з найпотужніших базисів для побудови таких систем є штучні нейронні мережі” [2, с.5]. Одним із інструментів, який може використовуватися для покращення якості навчання, є текстова нейромережа чат GPT. “На найбільш загальному рівні, можна виділити два підходи до керування складними системами та до програмування роботів і комп’ютерів, що могли б розв’язувати ті чи інші задачі. При програмуванні сучасних комп’ютерів в основному реалізований традиційний алгоритмічний підхід, який можна ще назвати імперативним. Цей підхід вимагає заздалегідь продумати та детально розписати, як треба вирішувати певну проблему. Написання програми вимагає задання чітких послідовностей інструкцій. Якщо таку послідовність вдається написати — комп’ютер зможе вирішувати дану задачу, якою б складною вона не була. Але, ясна річ, він виконувати інструкції, абсолютно не розуміючи їх змісту. Якщо зміняться умови, за яких виконується програма, комп’ютер може виявитися безпомічним. Інший підхід — декларативний. Інтелектуальному виконавцеві (людині чи комп’ютерові) досить сказати, що треба робити, тобто лише сформулювати завдання, побудувавши всі взаємозв’язки між об’єктами у предметній області. Як це завдання буде виконуватися — повинен визначити сам виконавець” [3, с.18].

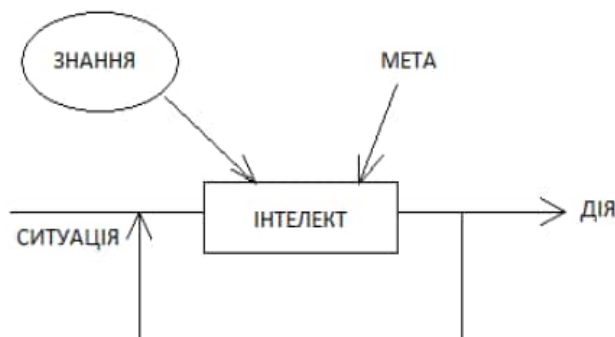

Рис.1. Схема функціонування інтелектуальної системи

На загальному рівні схема функціонування інтелектуальної системи представлена на рис.1. У процесі викладання економічних дисциплін, чат

GPT може забезпечити студентам доступ до актуальної інформації та підтримувати взаємодію між викладачем та студентами. “У загальному випадку нейронна мережа являє собою сукупність нейронів, зв’язаних певним чином. Основними відмінностями нейромережових моделей є способи зв’язку нейронів між собою, функції нейроелементів, а також механізми та напрямки розповсюдження сигналів по мережі. Конкретний вид виконуваного НМ перетворення інформації обумовлюється характеристиками нейроподібних елементів і особливостями архітектури мережі: топологією міжнейронних зв’язків, вибором певних підмножин нейроподібних елементів для введення і виведення інформації, способами навчання мережі, наявністю або відсутністю конкуренції між нейронами, напрямком і способами управління і синхронізації передачі інформації між нейронами” [2, с.13-14].

Чат GPT є текстовою нейромережею, яка здатна створювати текст на основі заданого контексту. За допомогою машинного навчання, нейромережа GPT може “навчитися” створювати текст у стилі та змісті, який найбільше відповідає заданому контексту. У контексті викладання економічних дисциплін, нейромережа може стати корисним інструментом для студентів та викладачів.

Один із способів використання текстових нейромереж викладачами може бути створення персоналізованого навчального матеріалу. За допомогою чату GPT, викладач може створити текст, який відповідає індивідуальним потребам та рівню знань кожного студента. Такий підхід може забезпечити більш ефективне засвоєння матеріалу та збільшити інтерес студентів до навчання.

Чат GPT також може бути використаний для покращення комунікації між викладачем та студентами. За його допомогою, студенти можуть отримати відповіді на запитання та отримувати підтримку в процесі вивчення матеріалу. Викладачі, у свою чергу, можуть використовувати чат для створення завдань та тестів для студентів, які забезпечать більш інтерактивний підхід до навчання. Чат GPT може бути програмований таким чином, щоб відповідати на запитання студентів та надавати їм необхідну допомогу в процесі вивчення. Викладачі можуть створювати завдання та тести, які будуть генеруватися нейромережею, забезпечуючи студентам більш інтерактивний підхід до навчання.

Окрім того, чат GPT може бути використаний для аналізу великої кількості даних, пов’язаних з економічними дисциплінами. Викладачі можуть використовувати ці дані для створення нових матеріалів, аналізувати тенденції та передбачати майбутні тренди. Це може бути особливо корисним у викладанні економічних дисциплін, оскільки такі дисципліни пов’язані зі змінами в економіці та ринкових умовах.

Нарешті, текстова нейромережа може бути використаний для створення інтерактивних та багатомовних курсів для студентів. Користувачі можуть вибирати свій рівень складності, мову та тип курсу. Викладачі можуть ро-

зробляти нові курси, використовуючи дані, зібрані з чату GPT та забезпечуючи студентам індивідуальний підхід до навчання [2].

У підсумку, використання чату GPT у процесі викладання економічних дисциплін може забезпечити студентам та викладачам доступ до актуальної інформації, створення персоналізованого навчального матеріалу, покращення комунікації та створення інтерактивних та багатомовних курсів. Такий підхід до навчання може забезпечити більш ефективне засвоєння матеріалу. В цілому чат GPT можливо віднести до експертної системи чи релятивної бази знань. “Експертні системи — це інтелектуальні програмні засоби, здатні у діалозі з людиною одержувати, накопичувати та коригувати знання із заданої предметної галузі, виводити нові знання, розв’язувати на основі цих знань практичні задачі та пояснювати хід їх розв’язку. Експертні системи акумулюють знання експертів — провідних спеціалістів у даній предметній галузі. В основі роботи експертних систем лежить дедуктивне виведення нових тверджень з існуючих. Типове застосування експертних систем — консультації для фахівців середньої кваліфікації і неспеціалістів у тій галузі, для якої вона розроблена” [3, с.45]

Однак, важливо зазначити, що використання чату GPT виключно не може замінити традиційний підхід до викладання економічних дисциплін, такий як лекції та семінари. Нейромережа може бути використана як допоміжний інструмент для покращення якості навчання та створення більш інтерактивного середовища, але не може повністю замінити присутність викладача та його професійний підхід до викладання. Знання у експертній системі систематизуються за певними критеріями. “Знання можуть різнитися за рівнем задання і рівнем детальності. За рівнями задання розрізняють знання нульового рівня (конкретні і абстрактні) і знання вищих рівнів — знання про знання (метазнання). У випадку класифікації знань за рівнями детальності до уваги береться ступінь деталізації знань. Кількість рівнів детальності залежить від специфіки задачі, обсягу знань і моделі їх задання. Якщо користувач запитує в експертної системи, як здійснити певну операцію. У разі отримання відповіді на найвищому рівні детальності система видає загальний план. Якщо цей загальний план не є достатнім, система може спуститися на нижчий рівень і розписати операції детальніше” [4, с.23]

Крім того, важливо враховувати можливість виникнення помилок у відповідях, які генерує нейромережа. Оскільки нейромережі, які використовуються в чаті GPT, є статистичними моделями, їх відповіді можуть бути не завжди точними або повними. Тому важливо мати на увазі цю можливість та використовувати текстову нейромережу з розумінням його обмежень.

Загалом, використання текстової нейромережі у процесі викладання економічних дисциплін може бути корисним інструментом для студентів та викладачів. Він може забезпечити доступ до актуальної інформації, створення персоналізованого навчального матеріалу та створення інтерактивних та багатомовних курсів. Проте важливо враховувати обмеження технології та використовувати її з розумінням його можливостей та обмежень.

У цілому використання текстової нейромережі чат GPT:

- дозволяє збільшити інтерактивність та ефективність навчання економічних дисциплін;
- допомагає викладачам створювати персоналізований підхід до навчання студентів в економічних дисциплінах;
- забезпечує студентам доступ до актуальної та повної інформації про економічні процеси та тенденції;
- допомагає студентам розвивати навички аналізу та інтерпретації економічної інформації;
- покращує комунікацію між викладачем та студентами в процесі викладання економічних дисциплін;
- підвищує мотивацію студентів та забезпечує більш ефективне засвоєння матеріалу в економічних дисциплінах;
- допомагає викладачам створювати більш інтерактивні та змістовні завдання та тести для студентів в економічних дисциплінах.
- допомагає студентам з різними рівнями знань з економіки в засвоєнні матеріалу та підготовці до екзаменів.
- підвищує якість навчання економічних дисциплін та підготувати студентів до викликів сучасного економічного світу.

На зальному рівні чат GPT може стати ефективним інструментом для підвищення якості навчання економічних дисциплін та підготувати студентів до професійної діяльності в відповідної галузі;

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. Посіб. Київ: „Академвидав”, 2004. 352 с.
2. Субботін С. О. Нейронні мережі: теорія та практика: навч. посіб. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2020. 184 с.
3. Глибовець М.М., Олецький О.В. Системи штучного інтелекту. — К.: КМ Академія, 2002. 366 с.
4. Руденко О. Г., Бодянський Є. В. Штучні нейронні мережі: Навчальний посібник. Харків: ТОВ "Компанія СМІТ", 2006. — 404 с.

УДК: 378.4.016:657:004.77:005.412

ВПЛИВ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

О.Ю. Славута, Т.Д. Маркова, Г.Б. Пчелянська
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Підвищення якості вітчизняної вищої освіти вимагає переорієнтації на інноваційні процеси у відповідності до зразків європейських та світових тен-

денцій. Тобто фахові знання та педагогічний досвід викладачів за допомогою діджиталізації освітніх процесів переводять навчання від «інформаційного наповнення» до розкриття творчих та пізнавальних здібностей студентів, розкриття їхнього потенціалу. Частково впровадженню новітніх цифрових технологій та інформатизації вимушено посприяли ковідний карантин та, як наслідок, розвиток дистанційного навчання, що продовжується і у воєнних реаліях. Студенти та викладачі пристосувалися до навчання за допомогою навчальних платформ та застосунків, всесвітньої комп'ютерної мережі. Але в умовах подальшого стрімкого зростання обсягів інформації та динамічного оновлення законодавчо-нормативної бази, підготовка фахівців з бухгалтерського обліку потребує поєднання традиційних методик з новітніми комп'ютерними технологіями та засобами комунікації.

Випускники обліково-аналітичних спеціальностей повинні вільно володіти сучасними комп'ютерними технологіями та орієнтуватися в інформаційному просторі. Адже навички пошуку, впорядкування та аналізу інформації, отримані здобувачами, стануть підґрунтям для подальшого професійного розвитку, популярного останнім часом «навчання впродовж всього життя» (в деяких сферах – часом обов'язкового). У значній мірі цьому сприяє діджиталізація – впровадження комп'ютерних технологій в усі сфери діяльності людини, і освіта не є винятком. В свою чергу, комп'ютерні технології об'єднують програмні (software) та технічні (hardware) засоби та поділяються на групи:

- електронні матеріали для навчання – електронні лекції, підручники, методичні вказівки для проведення практичних та лабораторних занять, нормативно-правові документи (закони, стандарти тощо);
- комп'ютерні тестові системи – для оцінювання якості засвоєння матеріалу (контрольні, тестові роботи), контролю успішності та ін.;
- системи управління навчанням – для забезпечення організації навчального процесу (електронний розклад), виконання адміністративних завдань електронного деканату [1].

Хоча діджиталізація освітнього процесу не нове явище, а здійснюється вже тривалий час, сам термін дійсно почав частіше вживатися на протязі останніх років. Проте інформаційно-комунікаційні технології супроводжують навчальний процес не один десяток років: це комп'ютерні технології, програмні засоби, локальні та глобальні комп'ютерні мережі, електронна пошта тощо. З розвитком комп'ютерних технологій вони все більше впроваджуються у освіту – електронні ресурси, відео конференції, онлайн-курси з окремих дисциплін, мультимедійні технології, чати та форуми, освітні платформи – неповний перелік засобів діджиталізації, що використовуються сьогодні слухачами та викладачами навчальних курсів. Водночас при їх застосуванні підвищується цифрова грамотність як студентів, так і поглиблюються знання та практичні навички викладачів. Варто відзначити, що діджиталізаційні процеси у вищій освіті стримують ряд факторів, серед яких найбільш вагомими є обмежена кількість комп'ютерних пристроїв та застаріле техніч-

не оснащення; перебої у роботі або відсутність доступу до Інтернету та ліцензійного програмного забезпечення [1].

Технології дистанційного навчання дозволяють покращити рівень освіти та, в свою чергу, поділяються на інформаційну та педагогічну складові [2]. Інформаційна частина забезпечує формування, структуризацію, збереження навчального матеріалу, організацію та його передачі, контроль засвоєння за допомогою мережі Інтернет та програмних застосунків. Педагогічна складова полягає у персоніфікованій роботі студентів над матеріалом, наведеним в електронній формі у відповідності до змісту дисципліни. Саме технології дистанційного навчання у поєднанні з інноваційними підходами надають можливість індивідуалізації освіти, спрямовуються на мотивацію особи та відповідно, досягається краще засвоєння професійних знань, формування професійних компетенцій та навичок при викладанні фінансово-облікових дисциплін.

Інноваційні методи та технології викладання, що стимулюють творчий потенціал та науково-дослідну роботу студентів, доцільно впроваджувати поряд з технологічними інноваціями [3]. На нашу думку, найбільш перспективними є ситуаційний аналіз та ПРЕС-метод. Ситуаційний аналіз (case-study) – вид практичних занять з бухгалтерського обліку, що об'єднує кілька методів та підходів. Ця інтерактивна технологія дозволяє використовувати теоретичні знання на практиці: формулюється проблемна виробнича ситуація, заснована на приближених до реальних фактах, для розв'язання якої потрібно використати надані лекційні матеріали. Під час дискусії проводиться аналіз проблеми та пошук можливих рішень, яких може бути кілька, їх оцінка. Студенти з власного досвіду самостійно або в групах формують погляд на проблему, роблять висновки, що спонукає до розвитку аналітичних, творчих, соціальних та комунікативних здібностей. До методів ситуаційного аналізу відносяться: метод ситуаційно-рольових ігор, метод розбору ділової кореспонденції, метод ситуаційного аналізу, метод інциденту, метод дискусії, ігрове проектування.

Для підвищення професійних компетентностей здобувачів доцільно використовувати метод ПРЕС-формули (PRES), що стимулює розвиток дискусійних навичок, формування аргументованих висновків. Він передбачає підготовку переконливої доповіді, чіткого та лаконічного виступу тривалістю одну-дві хвилини, що містить основні складові: Position – позиція, висловлення думки; Reason – обґрунтування суджень, наведення аргументів; Example – приклад, що підтверджує аргументи; Summary – висновок, що запропоновано зробити. Метод допомагає уникати розмитих відповідей, порожніх фраз, неточних формулювань, наводяться лише переконливі, коректно сформульовані докази.

Отже, результативність впровадження інноваційних комп'ютерних технологій та педагогічних методів залежить від ряду факторів, але при їх синергічному поєднанні з традиційними підходами забезпечує високий освітній

потенціал, розвиток комунікативних навичок, підвищення кваліфікаційної компетенції здобувачів.

Література:

1. Конрад Т.І. Стан впровадження комп'ютерних технологій та засобів навчання у професійній освіті // Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти: зб. наук. праць матеріалів I Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 16 червня 2020 р. / Національний авіаційний університет. К. : НАУ, 2020. С. 69-71.
2. Калабухова С.В. Інноваційні технології та засоби навчання у професійній освіті фінансових аналітиків // Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти: зб. наук. праць матеріалів I Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 16 червня 2020 р. / Національний авіаційний університет. К. : НАУ, 2020. С. 53-56.
3. Лемішовська О., Яремко І. Удосконалення фахових компетентностей у процесі підготовки викладачів обліково-економічних дисциплін з використанням інноваційних педагогічних технологій // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2020. Вип. 3-4 (97-98). С.77-91. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/10/10.pdf> (дата звернення: 13.03.2023).

УДК 004.38

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ COURSERA В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

О.І. Сіренко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Coursera - це онлайн-платформа для навчання, яка надає доступ до курсів від провідних університетів та компаній з усього світу. Курси на платформі Coursera розроблені експертами відомих університетів, таких як Стенфордський, Єльський, Принстонський та багатьох інших. Кожен курс містить відеолекції, завдання, тести та інші матеріали, що допомагають студентам засвоїти матеріал. Курси на платформі Coursera можуть бути безкоштовними або платними, залежно від того, хто їх створив і як вони організовані.

Таким чином, за допомогою Coursera можливо підвищити якість навчального процесу, але виникає питання які саме можливості платформи доцільно використовувати в навчальному процесі.

Слід зауважити, що у платформи є програма "Coursera for Campus Basic plan" яка дозволяє навчальним закладам надавати своїм студентам та викладачам доступ до курсів на платформі Coursera та підтримує наступні можливості:

1) Вести моніторинг прогресу студентів та викладачів на платформі Coursera.

2) Отримати доступ до звітування про використання платформи Coursera для аналізу результатів та впливу на студентів.

3) Збільшити рівень доступності освіти та знизити витрати на її надання для вашої установи.

Coursera for Campus Basic plan є безкоштовним, але не містить функцій підтримки та налаштувань, які доступні в оплачуваних планах.

За результатами аналізу можливостей платформи можливо сформулювати основні переваги та недоліки, які мають вплив на рішення про застосування платформи. До переваг системи слід віднести:

1) Доступність. Coursera дозволяє здобувати знання в будь-який час і в будь-якому місці, де є доступ до Інтернету. Це дозволяє студентам з усього світу здобувати якісну освіту, не виходячи з дому або робочого місця.

2) Широкий вибір курсів. На Coursera доступно понад 4000 курсів з більш ніж 60 різних галузей знань від провідних університетів і компаній з усього світу. Це дає можливість студентам вибирати курси за своїми інтересами і потребами.

3) Різні формати навчання. Курси на Coursera можуть мати різні формати навчання, включаючи відеолекції, тести, домашні завдання та проекти. Це дозволяє студентам вибирати той формат, який найкраще відповідає їхньому стилю навчання.

4) Сертифікати та дипломи. Coursera дозволяє отримувати сертифікати та дипломи від провідних університетів і компаній, що дає можливість підвищити свої професійні навички та зробити свій резюме більш привабливим для роботодавців.

5) Можливість спілкування та співпраці з іншими студентами. На Coursera студенти можуть спілкуватися та співпрацювати з іншими студентами з усього світу, що дозволяє навчатися в міжнародній спільноті та здобувати нові знання та погляди.

6) Адаптивність. Coursera надає студентам можливість навчатися в своєму власному темпі та з налаштуваннями, які відповідають їхнім потребам та інтересам.

7) На платформі Coursera кожен курс має рейтинг зірок, який базується на відгуках користувачів, які вже закінчили курс. Курси з високими рейтингами зазвичай є більш популярними серед студентів, оскільки вони мають позитивні відгуки та рекомендації інших користувачів.

До недоліків платформи слід віднести:

1) Вартість сертифікатів та дипломів. Попри те, що багато курсів на Coursera є безкоштовними, отримання сертифікатів або дипломів зазвичай вимагає платежу, що може бути досить високим. Це може зробити навчання на платформі недоступним для деяких студентів.

2) Відсутність особистого контакту з викладачами. Попри те, що багато курсів на Coursera містять можливості для взаємодії з викладачами, такі як

форуми та електронна пошта, вони не замінюють особистого контакту, який може бути важливим для деяких студентів.

3) Відсутність мотивації. Через те, що курси на Coursera доступні для кожного і немає жорстких дедлайнів, деякі студенти можуть відкладати навчання на потім. Це може призвести до відсутності мотивації та привести до того, що студенти не доводять курс до кінця.

4) Безкоштовні програми переважно мають ліміт з часу задля проходження курсів.

Окремі зауваження виникли щодо доступу до платформи за допомогою програми "Coursera for Campus Basic plan":

1) Сертифікати про проходження курсів не містять імен та прізвищ користувачів, що закінчили курс

2) В програмі "Coursera for Campus Basic plan" кількість курсів обмежена.

З урахуванням наведених переваг та недоліків можливо зробити наступні висновки щодо застосування платформи Coursera в навчальному процесі:

1) Платформу можливо використовувати задля закріплення знань та навичок, які були отримані в ході навчального процесу.

2) Курси з платформи можливо використовувати як додаткові індивідуальні завдання.

3) Платформа з програмою "Coursera for Campus Basic plan" дає зручні можливості викладу щодо контролю проходження курсів.

УДК 378.4.014.5:378.4.018.43:[631.56+636.085.55]

СУЧАСНІ ЗАСОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ТЗІК

А.К. Кац, Г.М. Станкевич, Л.Д. Дмитренко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Нещодавно було неможливо уявити, що у школах та вишах будуть проводити заняття віддалено. Але минула пандемія та теперішній військовий стан внесли несподівані корективи і змусили всіх учасників освітнього процесу опановувати цифрові інструменти й нові підходи та методики організації дистанційного навчання. Організувати якісне дистанційне навчання з використанням цифрових технологій, надихати й мотивувати студентів, дати раду технічним проблемам виявилось зовсім не просто.

Дистанційна форма навчання передбачає доступ до Інтернету, наявність у викладачів та студентів певних технічних пристроїв (комп'ютера, планшета, смартфона тощо), а також володіння технологіями дистанційного навчання.

Що стосується критеріїв вибору засобів організації дистанційного навчання, то викладач на свій розсуд може використовувати існуючі або створювати власні веб-ресурси. Найголовнішими критеріями вибору інструментів для організації дистанційного навчання має бути відповідність поставленим методичним цілям, універсальність цих інструментів, зрозумілість інтерфейсу, доступність програмних засобів.

До основних форм онлайн-комунікацій можна віднести відеоконференцію, форум, чат, електронну пошту, анкетування, соціальні мережі. Усі перелічені форми спілкування у дистанційному навчанні застосовуються на кафедрі Технології зерна і комбікормів (ТЗіК).

Так, відеоконференція, як один із сучасних способів зв'язку, дозволяє проводити онлайн захист звітів практики або курсових проектів (робіт) в режимі реального часу. Викладачі та студенти можуть бачити одне одного та мають можливість не тільки обговорювати і ухвалювати технічні рішення, а й супроводжувати все наочним матеріалом.

У вигляді форуму, як найпоширеніший форми спілкування викладача й студента, проводяться консультації з дисциплін, що викладаються на кафедрі ТЗіК. В ході форуму студенти задають питання, які у них виникають з певних проблем, а викладач реалізує спільне обговорення, спонукає разом знайти відповіді.

Ще одним засобом оперативної комунікації людей через Інтернет є чат, який дає можливість спілкуватися в режимі реального часу. Найбільш поширений — текстовий чат. Є можливість спілкуватися за допомогою голосу — голосовий чат. На допомогу приходять соціальні мережі, служби обміну миттєвими повідомленнями та мобільні застосунки на кшталт Viber, WhatsApp, Telegram та ін., які дозволяють створювати закриті групи, спільноти, чати, вести обговорення тем, завдань, проблем, інформації.

До стандартних засобів, що забезпечують передавання повідомлень будь-якого змісту (текстові документи, аудіо-, відеофайли, архіви, програми) у відкритому чи зашифрованому вигляді, можна віднести електронну пошту. Вона використовується для організації спілкування та обміном файлами викладача й студента, а також між студентами.

Для потокового контролю знань студентів в ході дистанційного навчання використовуються різноманітні анкети. Анкета є достатньо гнучким інструментом, оскільки запитання можна ставити безліччю різних способів. Після засвоєння кожної теми можна використовувати анкети, в яких студент може зробити самооцінку результатів навчання.

З найпоширеніших веб-ресурсів для дистанційного навчання на кафедрі ТЗіК викладачами використовується платформа Moodle, платформа Google Classroom та Zoom.

Платформа Moodle дозволяє використовувати широкий набір інструментів для взаємодії викладача, студента та адміністрації закладу освіти. Зокрема, надає можливість подавати навчальний матеріал у різних форматах (текст, презентація, відеоматеріал, веб-сторінка), здійснювати тестування та

опитування, студенти можуть також виконувати завдання з можливістю пересилання відповідних файлів. Крім того, система має широкий спектр інструментів моніторингу навчальної діяльності студентів. Це наявність різних форм здавання завдань, дискусійні форуми, можливість завантаження файлів, журнал оцінювання, обмін повідомленнями, календар подій, новини та анонси, онлайн-тестування тощо.

Платформа Google Classroom, яку викладачі кафедри ТЗіК мали можливість нещодавно опанувати, дозволяє організувати онлайн навчання, використовуючи відео-, текстову та графічну інформацію. Викладач має змогу проводити тестування, контролювати, систематизувати, оцінювати діяльність, переглядати результати виконання вправ, застосовувати різні форми оцінювання, коментувати й організовувати ефективне спілкування зі студентами в режимі реального часу. Платформа також дозволяє за допомогою Google-форм збирати відповіді студентів і потім проводити автоматичне оцінювання результатів тестування.

Однією з найпоширеніших платформ, що використовується не тільки на кафедрі ТЗіК, а й загалом в нашому університеті, є платформа Zoom. Вона пропонує комунікаційне програмне забезпечення, яке об'єднує відеоконференції, онлайн-зустрічі, чат і мобільну спільну роботу.

Zoom підходить для індивідуальних та групових занять. Користувачі можуть використовувати додаток як на комп'ютері, так і на планшеті чи смартфоні. До відеоконференції може підключитися будь-який користувач за посиланням або ідентифікатором конференції. Заняття можна запланувати заздалегідь, а також зробити посилання для постійних зустрічей у певний час.

Таким чином, використовуючи основні форми онлайн-комунікації та поширені веб-ресурси, за допомогою сучасних засобів організації дистанційного навчання можна не лише урізноманітнити навчальний процес, але й надати студентам можливості для інтерактивного та якісного опанування матеріалу.

УДК 37.016: 81-027.31

ВСТАВНІ КОНСТРУКЦІЇ У ФАХОВОМУ МОВЛЕННІ

Я.В. Машарова, О.В. Шевчук

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

До майбутніх фахівців ставляться високі вимоги, які полягають не лише в досконалих знаннях фаху, а й у високому рівні володіння українською мовою, вільному користуванні нею у всіх сферах і особливо у професійній та офіційно-діловій. Уміння спілкуватись мовою професії сприяє швидкому засвоєнню спеціальних дисциплін, підвищує ефективність праці, допомагає орієнтуватися у професійній діяльності та ділових контактах.

Досвід викладання курсів з української мови, української мови за професійним спрямуванням, українського наукового мовлення доводить доцільність детального розгляду правил вживання вставних слів й конструкцій у професійному мовленні. Вставні слова та словосполучення постійно вживаються при написанні ділових паперів та наукових праць.

З метою запобігання виникненню вірогідних пунктуаційних та лексико-граматичних помилок, на нашу думку, слід звернути увагу студентів на наступне:

- їхнє розташування (на початку, в середині речення, зрідка – наприкінці, що характерно для усного мовлення);
- обмежену кількість вживання, уникання зайвої інформації.

За своїм значенням вставні слова й словосполучення поділяють на три групи:

1. Ті, що свідчать про ставлення мовця до висловленої ним думки. Здебільшого вони означають ступінь певності або непевності у достовірності повідомлення, те чи інше почуття (*звичайно, безумовно, напевно, на жаль, можливо, може, мабуть, безперечно, власне кажучи, вочевидь, немає сумніву, відома річ, так би мовити тощо*).
2. Ті, що свідчать про належність висловленої думки самому мовцеві або іншій особі (*по-моєму, кажуть, мовляв, на мій погляд, на думку, за словами тощо*).
3. Ті, що пов'язують висловлене з контекстом (*отже, наприклад, до речі, навпаки, справді, словом, по-перше, кінець кінцем тощо*).

Слід зазначити, що для наукового та офіційного-ділового стилів найуживанішими є ті, що зазначають відношення між частинами тексту (*по-перше, отже, таким чином, передусім, нарешті*), вказують на джерело повідомлення (*на думку науковців, згідно з результатами досліджень, за статистичними даними*), пом'якшують категоричність висновків або порад (*припустимо, як відомо, слушно згадати*), передають певне ставлення до способів висловлення думки (*одним словом, точніше, вірогідно, іншими словами*), надають раціональну, інколи – емоційну оцінку (*поза сумнівом, напевно, слід погодитися, на щастя*).

У свою чергу, слід познайомити аудиторію зі вставними словами та словосполученнями, що використовуються переважно в усному фаховому або повсякденному мовленні. До них відносять наступні:

- формули ввічливості (*вибачте, даруйте, дозвольте, перепрошую, будь ласка, з Вашого дозволу*);
- засоби для активізації уваги співрозмовника (*погодьтеся, бачте, уявіть собі, можете собі уявити, майте на увазі, прошу Вас*);
- засоби оформлення думок (*взагалі, власне, з дозволу сказати, м'яко кажучи, одним словом, так би мовити, смішно сказати*).

Як відомо, вставні конструкції виділяються комами на письмі, а в усному мовленні – паузами. Слід звернути увагу на ряд слів, які не бувають

вставними: *навіть, майже, приблизно, принаймні, все-таки, причому, при тому, особливо, тільки* та деякі інші.

Під час розгляду запропонованої теми слід зауважити, що в усному мовленні надмірне вживання вставних конструкцій може зашкодити правильному сприйняттю інформації та навіть створити враження низької мовної культури. Студенти повинні усвідомлювати, що зловживання вставними конструкціями стало причиною появи слів-паразитів, що засмічують усне ділове або фахове спілкування і не є бажаними й у побутовому мовленні.

Кінцевою метою опрацювання цієї теми є усвідомлення призначання вставних конструкцій на письмі та в усному мовленні: використання їх допомагає мовцеві зосередитися на головному, зорієнтуватися в аудиторії, а слухачам – краще сприйняти зміст наданої інформації. Розгляд цієї теми жваво і продуктивно проходить в онлайн форматі: матеріал передбачає постійне спілкування з аудиторією, заохочує самостійно підбирати доречні приклади, працювати над пунктуаційними помилками, створювати презентації онлайн тощо. Надалі, здається, логічним продовжити розглянуту тему опрацюванням правил етикету складання фахових наукових тестів та ділових паперів.

Література

1. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник / за ред. Н.Д.Бабич.– Чернівці: Книги XXI, 2005. – 572 с.
2. Максименко В.Ф. Сучасна ділова українська мова. – Харків: ТОР-СІНГ ПЛЮС, 2006. – 448с.
3. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови: Підручник. – К.: Вища школа, 2003. – 462 с.
4. Погиба Л.Г., Грибніченко Т.О., Голіченко Л.М., Кавера Н.В.. Практикум з української мови за професійним спрямуванням: навч. посібник.– 2-е вид. К. : Кондор-Видавництво, 2014. – 296 с
5. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням. Підручник. – К.: Алерта, 2010. – 696 с.

УДК: 796.01.1 : 37.037

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ОНТУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

С.В. Халайджі, Т.П. Сергєєва, Р.С. Яготін
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. Студентська молодь – це потужний потенціал нашої країни. Від здоров'я і працездатності підростаючого покоління залежить успішність і процвітання України в майбутньому. Але з року в рік по-

казники фізичного здоров'я і рівня фізичної підготовленості здобувачів вищої освіти погіршуються. Аналіз літературних джерел свідчить, що за останні 5 років кількість здобувачів освіти, віднесених до спеціального медичного відділення, до груп лікувальної фізичної культури та повністю звільнених від фізичних навантажень збільшилась на 15-20 %. При цьому відомо, що без систематичних занять фізичною культурою вирішити питання оздоровлення нації неможливо. 2019-2021 роки, у зв'язку з переходом на дистанційне навчання та масовим закриттям спортивних секцій і спортивних клубів, характеризувалися суттєвим зменшенням щоденної рухової активності студентської молоді.

Введення воєнного стану в Україні також додало суттєвих змін в освітній процес ЗВО навіть на тих територіях, де не ведуться бойові дії. Особливо це торкнулось проведення занять фізичним вихованням. Досвід проведення практичних занять дистанційно під час пандемії у викладачів кафедри Фізичної культури та спорту вже існував, але складності додали постійні відключення електропостачання і, як наслідок, відсутність Інтернету. Крім того, деякі здобувачі освіти під час занять знаходились за межами Одеської області, відповідно в областях України запроваджувались різні графіки відключень електропостачання. Ситуація ускладнювалась тим, що в період загострення ситуації, обстрілів об'єктів критичної інфраструктури, встановлені графіки не діяли, а відбувались екстрені незаплановані відключення. Складності додало ще й те, що в різних містах сповіщення про повітряну тривогу відбувалась в різні часові проміжки. Це в багатьох випадках унеможливлювало проведення занять одночасно для всіх здобувачів навчальної групи. Викладачі фізичного виховання були вимушені знаходити альтернативні варіанти вирішення проблеми.

Викладання основного матеріалу. На кафедрі фізичної культури та спорту ОНТУ було знайдено оптимальне рішення щодо отримання здобувачами освіти щотижневих фізичних навантажень. Студентам були запропоновані декілька варіантів занять, виходячи з їх можливості підключатися до системи Інтернет. Базовим варіантом вважався варіант відвідування занять за розкладом за допомогою системи ZOOM. Студенти заходили на заняття до свого викладача за його ідентифікатором і кодом. Крім стандартного варіанту студенти могли також використовувати ще три альтернативних. Перший з альтернативних варіантів був наступний: студенти за можливістю (при відсутності занять з інших дисциплін) мали право заходити на заняття з іншими групами до свого викладача за його розкладом.

Другий варіант передбачав можливість для здобувачів освіти займатися з іншим викладачем, який проводив заняття відповідного напрямку (юнаки і дівчата, віднесені за станом здоров'я до основної медичної групи та юнаки і дівчата, віднесені за станом здоров'я до спеціальної медичної групи). Для цього до відома здобувачів заздалегідь доведені контакти викладачів кафедри.

Останнім варіантом передбачалось самостійне опрацювання навчального матеріалу у будь-який час незалежно від місця знаходження, використовуючи записані відео-заняття, викладені на сайті кафедри фізичної культури та спорту. Заняття розраховані на виконання фізичних вправ в домашніх умовах: з використанням мінімальної площі та додаткових засобів. Наприклад, під час виконання силових вправ студентам пропонувалось замінити гантелі пляшками з водою. Надзвичайно важливо, щоб кожний здобувач освіти вів самоконтроль під час самостійних занять. Для здійснення контролю за виконанням фізичних вправ з боку викладачів, студенти повинні були записати заняття на електронному носії і переслати своєму викладачеві протягом наступного тижня (до наступного заняття). Викладачі перевіряли роботу студентів і робили зауваження при некоректному виконанні вправ. Таким чином, контроль за самостійними заняттями студентів відбувався постійно.

На початку і наприкінці кожного семестру студенти заповнювали «Паспорт здоров'я», в якому окрім антропометричних даних були і тестові завдання з фізичної підготовленості. Якщо здобувачі не мали можливості бути присутнім на занятті, на якому здавалися тести, вони мали змогу виконати їх вдома, у зручний для себе час. Виконані завдання вони теж повинні були переслати своєму викладачеві для перевірки і оцінювання, для проставлення заліку. Таким чином, не одне із запланованих за навчальним планом занять з фізичного виховання не пропадало, а студенти мали можливість своєчасно отримати залік. Крім того, маючи посилання на всі заняття, студенти мали змогу займатися самостійно у позанавчальний час.

Результати досліджень. Наприкінці семестру викладачами кафедри була проаналізована кількість відвідувань занять з дисципліни за запропонованими варіантами. Отримані результати представлені на діаграмі 1.

Як видно з діаграми, більшість студентів (55,48 %) все ж таки намагались знайти можливість бути присутніми на онлайн-заняттях за розкладом зі своєю групою. Інше заняття свого викладача, як альтернативу, вибрали 21,32% здобувачів. 14,64 % заходили на заняття до інших викладачів кафедри і тільки 8,66 % вибрали варіант самостійних занять. Аналіз результатів показав, що здобувачі освіти намагались відвідувати заняття зі своєю групою і зі «своїм» викладачем. При неможливості такого варіанту вони все ж таки віддавали перевагу своєму викладачеві. І тільки при відсутності можливості займатися зі своїм викладачем вони обирали заняття з іншими групами і викладачами.

Діаграма 1. Розподіл відвідування занять з дисципліни «Фізичне виховання» за наданими їм варіантами

Це можна пояснити емоційною «прив'язкою» студентів до викладача і бажанням займатися з одногрупниками. Тобто емоційна складова занять мала для них важливе значення. Достатньо мала кількість студентів, які вибрали як альтернативу самостійні заняття з їх записом і передачею викладачеві, на нашу думку пояснюється тим, що живе спілкування на заняттях з викладачем, його зауваження в режимі онлайн більше подобаються студентам, ніж заняття в запису.

Ми проаналізували також відвідування додаткових самостійних занять студентами за останній семестр і виявили, що у порівнянні з попереднім семестром воно зросло майже на 15 %. Ми пояснюємо це тим, що студентам не потрібно було додатково шукати потрібні для себе заняття в Інтернеті, а типові заняття у запису викладачів кафедри в достатньому ступені задовольняли їх потреби у фізичних навантаженнях. Це може також свідчити про достатньо високий рівень викладачів і можливість надати студентам оптимальний об'єм фізичних навантажень під час занять в домашніх умовах.

Висновки та рекомендації. Представлений варіант організації освітнього процесу з дисципліни «Фізичне виховання» в умовах воєнного стану в Україні при наявності частих відключень електроенергії та повітряної тривоги показав, що він є достатньо дієвим, і знайшов підтримку у здобувачів освіти ОНТУ. Всі заняття, заплановані навчальною програмою були проведені, студенти мали змогу систематично займатися фізичними вправами з достатнім рівнем фізичного навантаження, здати всі необхідні нормативи і своєчасно отримати залік з дисципліни.

Вважаємо, що наш досвід може цікавим для викладачів фізичного виховання інших навчальних закладів і може бути рекомендований іншим ЗВО у період кризових ситуацій в країні.

УДК 378.4.018.43+004.774.6

ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**В.О. Кожевнікова, О.В. Ткачук, Н.В. Асауленко****Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

Виклики сучасності до суспільства в цілому й до ефективного функціонування вищої школи в тому числі, потребують негайного реагування та комплексного вирішення. Карантинні обмеження та воєнні дії посилили виклики, які стоять перед закладами вищої освіти України. Гострою є проблема пошуку нових підходів до навчання з обмеженням кількості, або повною відсутністю аудиторних занять [1].

Важливим етапом засвоєння отриманих під час навчання знань – це проведення контрольних заходів, яке можливо організувати різними способами: усне опитування, творчі завдання, письмові роботи, тестування.

Усна форма контролю знань має низку недоліків: великі витрати часу, можлива необ'єктивність оцінок через такі фактори, як емоційна ситуація на екзамені тощо. Недоліком творчих завдань є те, що такий формат контрольних заходів підходить не для кожної навчальної дисципліни. При виконанні письмових екзаменаційних робіт постає проблема доброчесності, можливим варіантом вирішення якої є спостереження за діями особи, яка складає іспит, за допомогою веб-камери.

Тестування є зручним та оперативним методом контролю та оцінки якості підготовки здобувачів у ЗВО, перевагами якого є відсутність психологічного впливу на здобувача вищої освіти; забезпечення можливості одночасного контролю знань у великій кількості здобувачів упродовж обмеженого часу; можливість контролю знань на заздалегідь запланованому рівні; можливість самоконтролю; забезпечення прозорості та гласності контролю знань; гарантія об'єктивності та справедливості оцінки знань; значне скорочення часу очікування здобувачами своїх результатів [2].

Moodle – це одна з найвідоміших платформ, які дозволяють організувати злагоджене дистанційне навчання. Вона широко використовується багатьма закладами вищої освіти. У цій системі елемент курсу «Тест» дозволяє викладачеві створювати тести, що складаються з різних типів питань: множинний вибір, правильно/неправильно, відповідність, коротка відповідь, числова відповідь, есе, вибір пропущених слів тощо.

Google Forms – це популярний онлайн-сервіс для створення тестів і опитувань, який дозволяє створити будь-які запитання або тести з однією або декількома вірними відповідями, питання з короткою або розгорнутою відповіддю, встановити на кожне питання дату і час, імпортувати готові питання, зробити зручний інтерфейс. Google Forms зберігаються на Google Диску,

що також є зручним у використанні у разі невчасності здачі студентом матеріалу [3].

Завдання-тести можливо створити на основі форм Microsoft Forms, одного з програмних засобів пакету Microsoft 365 Education. Питання тестів можуть бути різних типів; можливим є випадкове або фіксоване розташування варіантів відповідей та самих питань у тесті. Також існує можливість створювати розгалуження, коли наступні питання залежать від відповідей, які обираються. Особливістю тестування у Microsoft Forms є виведення усіх питань тесту на одній формі, таким чином, студент може переглядати питання і відповідати на них у довільному порядку. Недоліком системи можна вважати відсутність можливості вибрати довільну частину питань з шаблону.

Kahoot! – це навчальна платформа, яка дає змогу організовувати інтерактивні заняття за допомогою створення онлайн тестів. Ця платформа дозволяє створювати навчальні ігри у вигляді вікторин, обговорення та опитування. Платформа Kahoot! дає змогу фіксувати час, що відведено на відповіді, їх правильність. Після кожного питання платформа дозволяє одразу бачити результати всіх учасників, визначати складність кожного питання.

Онлайн-опитування в режимі реального часу можливо проводити також за допомогою платформ Mentimeter та Quizizz. Однак основним призначенням таких систем є поточний контроль знань та отримання зворотного зв'язку при проведенні занять, оскільки як інструмент підсумкового оцінювання, опитування в реальному часі є не дуже зручним [4].

Платформа «Всеосвіта» є ще одним конструктором тестів, який дозволяє створити завдання різного рівня складності та формату (з використанням текстового або графічного матеріалу), що дозволяє досить об'єктивно оцінити володіє здобувач матеріалом чи не володіє. Крім того є можливість встановлювати режим тестування (активний, запланований, керований), час на виконання, є можливість показувати результат відповіді після кожного питання, показувати запитання і варіанти відповіді у випадковому порядку тощо [5].

Майстер-Тест – освітній сервіс, орієнтований на створення тестів та проведення онлайн тестування з навчальною метою. Він дозволяє створити тести з однією або декількома вірними відповідями, запитання з відповіддю у вигляді слова, номеру чи співвідношення.

LearningApps – це сервіс для підтримки навчального процесу шляхом створення та збереження інтерактивних вправ ігрового характеру. Завдання найкраще підходять для проведення узагальнення та систематизації знань з певної дисципліни. За допомогою платформи можна створювати багато різновидів завдань: класифікація, просте упорядкування, вільна текстова відповідь, вікторина, заповнити пропуски, колекція вправ тощо.

Online Test Pad – багатофункціональний сервіс для проведення навчання і тестування онлайн, зручний сайт для створення різноманітних навчальних матеріалів та типів завдань, структурування їх за папками. Цей сайт містить вбудований конструктор тестів з налаштуванням типів питань та результатів, статистичних звітів та стилізації завдань. Формат тестових запитань включає: одна чи декілька правильних відповідей, відповідь у довільній формі, встановлення послідовності та відповідності, заповнення пропусків, слайдер, текст, завантаження файлу тощо.

ClassMarker – це англomовний сервіс для швидкого конструювання тестових завдань та опитувань з широким форматом відповідей. До типів запитань відносяться множинний вибір, правильно/хибно, співвідношення, текстовий рядок, виправлення помилок та есе. До питання можливо додати зображення, аудіофайл, формулу або відео, можливо також включити питання для зворотного зв'язку, кількість балів, шкалу оцінювання [6].

При дистанційному навчанні контроль результатів за допомогою тестування має певні недоліки, які необхідно враховувати при розробці тестових завдань та розміщенні їх на освітніх онлайн-платформах. До таких недоліків можна віднести: списування, проходження тестування іншою людиною, вибір варіантів відповідей навмання та передача правильних відповідей тим, хто ще не пройшов тест. Для запобігання академічної недоброчесності при створенні тестів дотримуються декількох правил: перемішування варіантів відповідей та самих питань, одна спроба на питання, обмеження в часі, контроль через демонстрацію екрану студентом та з використанням ввімкненої веб-камери тощо [7].

Як видно, використання онлайн-тестування є одним з актуальних напрямків отримання зворотного зв'язку під час проведення дистанційних занять, проведення поточного та підсумкового контролю знань, а широкий перелік онлайн-платформ для створення тестів дозволяє обрати найбільш ефективні способи організації тестування.

Список літератури:

1. Адаптація інформаційних та мультимедійних навичок студентів для дистанційного контролю знань / А.І. Капустян, Н.К. Черно, К.І. Науменко // Збірник матеріалів IV–ї Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: удосконалення дистанційного контролю знань та навчальної документації». Одеса: ОНАХТ, 2022. С. 15-18.
2. Особливості дистанційного навчання та контролю знань у закордонних та українських закладах вищої освіти / Ф.А. Трішин, Л.О. Ланженко, Н.О. Дец, Ю.К. Корнієнко // Збірник матеріалів IV–ї Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: удосконалення

дистанційного контролю знань та навчальної документації». Одеса: ОНАХТ, 2022. С. 3-8.

3. Інструменти для онлайн-навчання // Academic Integrity and Quality Initiative. URL: <https://academiq.org.ua/novyny/instrumenty-dlya-onlajn-navchannya/>

4. Системи та інструменти дистанційного навчання // Edumart Online. URL: <https://edumart.com.ua/sistemi-ta-instrumenti-distancijnogo-navchannya>

5. On-line – тести як надійний інструмент для дистанційного контролю знань з географії / Т.Ю. Насушна // Збірник матеріалів IV-ї Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: удосконалення дистанційного контролю знань та навчальної документації». Одеса: ОНАХТ, 2022. С. 204-207.

6. 7 сервісів для створення навчальних тестів та завдань онлайн. URL: <https://buki.com.ua/news/7-servisiv-dlya-stvorenniya-navchalnykh-testiv-ta-zavdan-onlayn/>

7. Тестування як елемент ефективності дистанційного навчання / Андрос М.Є. // Післядипломна освіта в Україні. 2017. № 2. С. 79-84.

УДК 37.018.43:004.4:378

FEATURES OF SOFTWARE USING IN DISTANCE EDUCATION OF HIGHER EDUCATION STUDENTS

N.M. Kushnirenko, S.D. Patyukov, A.D. Kushnirenko
Odessa National Technological University, Odessa

Currently, the market of software used to obtain graphic drawings is saturated with various programs and editors that allow you to create, process and edit graphic primitives.

The choice of software tools for solving problems related to the processing of graphic images is the key to success in obtaining graphic objects. The problem of choosing editors for processing graphic images is relevant, especially in the process of creating elements. In certain cases, graphic primitives can be built from various geometric elements (segments, triangles, rectangles or circles). Therefore, vector graphics allow you to easily manipulate the scale of the image without any geometric changes, and therefore such programs are widely used to build fonts, images, graphs, graphic templates and primitives for designing the works of students of higher education in the educational process.

A graphic editor is a specific software tool that allows you to create and transform graphic primitives [1]. Graphical editors provide graphical display of information from table processors, databases or individual graphic files in the form of graphic primitives. [2]. The use of graphic editors as a tool for creating lecture materials contributes to faster and more complete assimilation of educational material by learners.

A popular editor for processing graphic images is the AutoCAD program - it is a program, which allows you to obtain graphic primitives. It belongs to the class of CAD programs (Computer Aided Design), which are primarily intended for the development of design documentation: drawings, models of objects, schemes, etc.

The developer of the program is the American company Autodesk, which is a recognized leader in the world market among developers of CAD systems. The name of the program - AutoCAD - is formed from the English Automated Computer Aided Drafting and Design".

AutoCAD is a two- and three-dimensional automated design and drawing system developed by Autodesk. The first version was released in 1982. AutoCAD and specialized applications based on it are widely used in mechanical engineering, construction, architecture and other industries. First released in December 1982, AutoCAD was one of the first CAD programs intended to work on personal computers, in particular, the IBM PC. At that time, most other CAD programs ran on large mainframe computers.

In the field of two-dimensional design, AutoCAD allows you to use elementary graphic primitives to obtain complex objects. In addition, the program provides ample opportunities for working with layers and annotative objects (dimensions, text, annotations). The use of the mechanism of external links allows you to divide drawings into component files for which different developers are responsible, and dynamic blocks expand the possibilities of automating 2D design by an ordinary user without the use of programming. The AutoCAD program includes a complete set of tools for complex modeling (supports solid, surface and polygonal modeling).

Student versions of AutoCAD, intended solely for use by students and teachers for educational purposes, are available for free download from the Autodesk Education Community site. Functionally, the student version of AutoCAD is no different from the full version, with one exception: DWG files created or edited in it have a special mark (the so-called educational flag), which will be placed on all views when printing the file (regardless of which version — student or professional — is being printed). Objects created in the student version cannot be used for commercial use. These objects "infect" DWG files created in the commercial version, if imported.

In the environment of the AutoCAD program, you can create various projects, work with tables and text inserts, which speeds up the verification of drawings, and also interacts with MS Excel. The Autodesk Student Community provides registered students with free access to various Autodesk programs.

AutoCAD supports English, German, French, Italian, Spanish, Japanese, Korean, Chinese Simplified, Chinese Traditional, Russian, Czech, Polish, Hungarian, Brazilian Portuguese, Danish, Dutch, Swedish, Finnish, Norwegian, and Vietnamese. The level of localization varies from full adaptation to translation of only reference documentation. But unfortunately, as of today, there is no Ukrainian localization of any version of AutoCAD.

Conclusion. The use of graphic editors focuses on the creation and processing of graphic primitives for the creation of various graphic materials. They allow creating individual technological, industrial, engineering projects. The wide possibilities of graphic editors are revealed when working with diagrams, graphic primitives, engineering and industrial objects that can be edited and supplemented in order to create a plan of educational elements.

Literature:

1. Kushnirenko, N. M. Basics of automated design: lecture notes [Electronic resource]: for students of the field of knowledge 20 "Agrarian sciences and food", special. 204 "Technology of production and processing of livestock products", bachelor's degree of all forms of education / N. M. Kushnirenko; Department of meat, fish and seafood. — Odesa: ONAFT, 2021. — 39 p. <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.1696536>

2. Kushnirenko, N. M. Methodical instructions for laboratory work in the discipline "Basic automated design" [Electronic resource]: for students of the field of knowledge 20 "Agrarian sciences and food", special. 204 "Technology of production and processing of livestock products", bachelor's degree of all forms of education / N. M. Kushnirenko; Department of meat, fish and seafood. — Odesa: ONAFT, 2021. — 59 p. <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.1696933>

УДК 37.018.43"364"

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

О.О. Євтушевська, М.С. Шошина

Одеський національний технологічний університет, м.Одеса

Дистанційні технології навчання – природний етап еволюції традиційної системи навчання, вони зайняли одне із провідних місць у сучасному освітньому процесі. Застосування різноманітних технологій дистанційного навчання в Україні у зв'язку з тимчасовим призупиненням освітнього процесу в умовах війни забезпечило безперервне надання освітніх послуг та стало інструментом для реалізації індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів освіти. Організація освітнього процесу під час війни – це новий виклик часу, потребує вдосконалення технологій дистанційного навчання та інтеграції їх у педагогічну діяльність. Дистанційне навчання, за умови відсутності живого контакту викладача зі студентами, потребує активізації пізнавальної діяльності останніх, особлива увага звертається на використання інтерактивних та

активних методів навчання, таких, як ділова гра, метод кейсів, метод роботи в малих групах, аналіз ситуацій.

Потреба в підготовці майбутніх фахівців ніколи не була настільки цілеспрямованою, як зараз, в умовах глобальної надзвичайної ситуації. Епідемія COVID-19, військові дії у країні вимагають застосування нових принципів, і, відповідно, трансформації освіти. На даний час питання дистанційного навчання студентів закладів вищої та фахової передвищої освіти є надзвичайно актуальним в Україні. Наразі вимушено запроваджене дистанційне навчання спричинене тимчасовим призупиненням очного навчання в усіх закладах освіти у зв'язку з війною в Україні. Звичайно, враховується досвід організації освітнього процесу під час пандемії, зумовленої COVID-19. Вочевидь, пандемія COVID-19 стала довгоочікуваним каталізатором нової «онлайн-ери» в освіті.

Перед викладачами постало завдання організації і налагодження якісного освітнього процесу, адже навчання студентів на всіх етапах здобуття освіти вимагає реалізації практико-орієнтованої підготовки з метою формування у здобувачів освіти професійних компетенцій, що можливо тільки при обґрунтованому поєднанні сучасних інформаційних технологій, які забезпечують дистанційне навчання. Саме дистанційне навчання стало інструментом реалізації освітнього процесу, що забезпечує безперервність надання освітніх послуг в умовах надзвичайних обставин.

Дистанційне навчання – організація освітнього процесу (за дистанційною формою здобуття освіти або шляхом використання технологій дистанційного навчання в різних формах здобуття освіти) в умовах віддаленості один від одного його учасників та їх, як правило, опосередкованої взаємодії в освітньому середовищі, яке функціонує на базі сучасних освітніх, інформаційно-комунікаційних цифрових технологій. Сучасні студенти зацікавлені в інноваційних методах навчання, таких, як онлайн-навчання, мережеве навчання, навчання на основі моделювання. Поточна ситуація дає студентам і викладачам унікальну можливість разом створювати та розвивати інноваційні концепції навчання та викладання. Застосовувати сучасні освітні інформаційно-комунікаційні технології слід науково обґрунтовано, змінюючи методичні підходи навчання, що сприяє ефективному поєднанню безпосередньої та опосередкованої форм взаємодії студентів і викладачів.

В Одеському національному технологічному університеті (ОНТУ) створене нове освітнє середовище, де студенти отримують доступ до інформаційних ресурсів у будь-який час і в будь-якому місці, використовуючи технології електронного, мобільного навчання, що робить освітній процес більш привабливим, демократичним, комфортним та стимулює здобувачів освіти до самоосвіти та навчання протягом усього життя.

Вибір платформи, формат завдань – усе це не просто елементи, а система, яка правильно методично працює, якщо продумана наперед. Поведінка здобувачів освіти та здатність їх до засвоєння матеріалу можуть змінюватися. Стрес, в якому перебувають усі жителі України у зв'язку з війною, та наші

студенти зокрема, впливає на увагу, пам'ять та, відповідно, обсяг засвоєння навчального матеріалу. Наше завдання – допомогти студентам адаптуватися та максимально сприяти якісному навчанню. Поділяючи навчальні заняття на синхронну та асинхронну частини, навчальні матеріали потрібно відповідно адаптувати. Необхідно визначити, над чим працювати під час онлайн-заняття, а яку частину матеріалу надати на самостійне опрацювання. Важливо використовувати різноманітні завдання, які умовно можна поділити на основні, що мають дедлайни та завдання за вибором, для створення індивідуальної траєкторії навчання.

Насамперед слід вирішити першочергові завдання: оглянути та порівняти сервіси, за допомогою яких можна проводити онлайн-заняття у режимі реального часу; вибрати різні типи завдань та визначити доцільність їх використання; підібрати метод навчання адекватно завданням та можливостям здобувачів освіти; забезпечувати своєчасні контакти та взаємодію суб'єктів освітнього процесу під час дистанційного навчання; опанувати сучасні онлайн-інструменти для створення різнопланових завдань; визначити можливості контролю та оцінки виконаних здобувачами освіти завдань у режимі онлайн та надання результатів контролю у реальному часі кожному студенту.

В ОНТУ освітній процес забезпечують платформи та засоби зв'язку: Moodle, Google Classroom, сервіс відеоконференцій Zoom, Google Meet та інші сервіси Google (google диск, електронна пошта), веб-додаток Viber, Telegram.

Одним із засобів інформаційно-комунікаційних технологій, що відповідає умовам мобільного навчання, є система Moodle (Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment) – модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище, яке є вільно розповсюджуваною системою управління навчальним контентом. Це відкрита онлайн-платформа для доступу студентів до інформаційних ресурсів, проведення моніторингу якості засвоєння знань. Система управління навчальним контентом Moodle, запроваджена ще до карантинних заходів з метою оптимізації підготовки здобувачів освіти, надає викладачам широкі можливості: презентувати власні лекційні, відео- та аудіоматеріали, текстові та презентаційні матеріали, кейси тестових завдань, ситуаційних задач, алгоритми практичних навичок, методичні вказівки до навчальних практик та практичних занять, самостійної позааудиторної роботи, силабуси з освітніх компонент. Варто відзначити необмежений у часі доступ до матеріалів платформи, а також систему моніторингу, а саме контроль успішності виконання тестових завдань з окремих тем, розділів, модуля вивчення дисциплін, можливість автоматичної їх перевірки. Застосування цієї платформи забезпечує чітку взаємодію між студентом та викладачем, потребує високої фахової компетентності викладачів з метою якісного забезпечення представлених матеріалів на ресурс.

Таким чином, дистанційне навчання є важливим допоміжним елементом у глобальному освітньому просторі. Поєднання комплексу різноманітних освітніх та інформаційно-комунікаційних цифрових технологій дає можли-

вість ефективно реалізувати процес якісного дистанційного навчання і забезпечити безперервність освітнього процесу в надзвичайних ситуаціях та умовах воєнного стану. Завдяки запровадженню дистанційної форми навчання здобувачі освіти мають можливість долучитися до навчання на відстані, як у власних закладах освіти, так і в закладах освіти за тимчасовим місцем проживання.

Отже, наш обов'язок – стабільно перебудувати освіту не лише для сьогодні, але навіть більше для майбутнього після пандемії та завершення війни, адже викладачі чітко бачать потенціал та вдосконалюють навички он-лайн-викладання.

УДК 53:378.147

ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИЧНОГО МАТЕРІАЛУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ РОЗДІЛУ «ЕЛЕКТРИКА»

В.Г. Задорожний

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Одним з ефективних способів удосконалення вивчення фізики, як і будь-якої іншої науки, є продумане використання матеріалів її історії, на що не раз вказували передові вчені і педагоги. Використання історичного матеріалу у викладанні окремих розділів і тем сприяє підвищенню інтересу студентів до вивчення предмета, допомагає запобігти помилкам у трактуванні різних питань, ідей тощо. У свій час Поль Ланжевен писав, що ніщо так не допомагає загальному розвитку і формуванню свідомості, як знайомство з історією людських зусиль у галузі науки, відображеної в записах великих вчених минулого і в поступовій еволюції ідей.

Історичні відомості можна надавати незалежно від викладу навчального матеріалу, тобто рекомендувати студентам ознайомитися з біографіями вчених. Крім того можна використовувати історичні повідомлення як вступ до вивчення нових розділів курсу фізики.

Коротко розглянемо ті історичні факти, які можна використати під час вивчення окремих тем з розділу «Електрика».

Під час вивчення теми «Джерело струму» слід звернути увагу студентів на винайдення німцями Клейстом і Мушенбрюком у 1745-1746 рр. лейденської банки.

Інтерес до електричних явищ особливо зростає в середині XVIII ст. у зв'язку з відкриттям електричної природи блискавки. Одним з перших дослідників був американський фізик В. Б. Франклін, який пояснив принцип дії лейденської банки, запровадив загальноприйняті нині позначення двох протилежних електричних зарядів знаками «+» і «-». Він намагався пояснити природу атмосферної електрики. У 1750 р. Франклін висловив думку про електричну природу блискавки, пропонуючи поставити на високій башті за-

лізний прут з гострим кінцем, укріплений на ізольованій підставці для того, щоб добувати іскру.

На наступних лекціях (заняттях) можна розповісти про винахід джерел електрики, про роботи італійського лікаря Луїджі Гальвані, який зацікавився дією електрики на організм тварин і роботи Олександра Вольти, який зробив висновок що електрика виникає в результаті з'єднання різнорідних металів, і показав, як можна створити джерело електрики. У 1800 р. було винайдено перший гальванічний елемент, який назвали «вольтів стовп».

УДК 005:37

ДУАЛЬНА ОСВІТА В УНІВЕРСИТЕТАХ: ОСОБЛИВОСТІ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА НЕДОЛІКИ

Ю.О. Левтринська

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. Українські університети стикаються з низкою проблем при підготовці фахівців. Класична академічна освіта втрачає свої позиції в усьому світі, оскільки об'єм теоретичного матеріалу, що надається здобувачам освіти часто є фундаментальним, проте не знаходить застосування у їхній професійній діяльності та часто є морально застарілим, таким чином на його вивчення витрачається значна кількість академічних годин і часу на вивчення інноваційних розробок лишається замало. Окрім того, в умовах обмеженого доступу до навчальних лабораторій через карантин, пов'язаний з пандемією COVID-19, військовими діями на території нашої країни, академічну мобільність, що передбачає тривалі стажування, тощо, студенти не отримують належної практичної підготовки. Також проблемою є те, що обмежена кількість підприємств готова надавати місця практики та стажування студентів, оскільки період таких заходів не може становити більше ніж півроку, витрати часу на роботу з практикантами можуть бути оцінені керівництвом підприємства як не раціональні. У той саме час, великий та середній бізнес потребує кваліфікованих інженерів, які зможуть виконувати складні задачі на виробництві, зокрема для повоєнної реновації.

Основна мета виступу. Оцінити досвід накопичений в університетах України у підготовці фахівців за формою дуальної освіти. Визначити, чи є це способом розширити поле діяльності ОНТУ у підготовці спеціалістів, надати здобувачам освіти ширшу можливість вибору форми навчання та інструменти для отримання омріяної спеціальності.

Виклад основного матеріалу. В Україні у 2018 році схвалено концепцію дуальної форми освіти [1]. Вона передбачає підготовку спеціалістів без відриву від виробництва, отримання досвіду здобувачем освіти і підготовка його до роботи на виробництві. Теоретичну підготовку надає університет. Це може бути реалізовано із застосуванням засобів дистанційного навчання. На-

казом МОН [2] затверджено реалізацію такої форми освіти при здобутті професійно-технічної освіти. В складі ОНТУ є фахові коледжі, що здійснюють підготовку за цим рівнем освіти.

Проект з впровадження дуальної системи освіти здійснюється у Рівненському автотранспортному коледжі НУВГП на рівні підготовки техніків-технологів та механіків. Ініціаторами проекту з впровадження дуальної системи освіти виступили коледж та міське підприємство. Суть дуальної системи освіти у Рівненському автотранспортному коледжі НУВГП полягає у такій організації навчального процесу, коли теоретична підготовка проводиться на профільній кафедрі закладу, а практична частина реалізується у межах робочого процесу підприємства. Здобувач освіти подає особисту заяву і проходить конкурсний відбір відповідно до вимог роботодавця. Між студентом, роботодавцем та навчальним закладом укладається тристоронній договір, у якому зазначаються права та обов'язки кожного. Здобувач освіти з роботодавцем укладають трудовий договір [3].

ЦДПУ імені Володимира Винниченка провело SWOT –аналіз оцінки ризиків при підготовці за дуальною формою. Серед ризиків вказано внутрішні фактори неготовності співробітників до впровадження такої форми; складність пошуку роботодавців та укладання угод із ними; небажання роботодавців укладати угоди з абітурієнтами до початку їхнього навчання; значні часові та фінансові витрати для оновлення інформаційно-технологічного забезпечення; необхідність спеціальної підготовки майстрів на виробництві; недосконалість механізмів реалізації багатоканального фінансування (в університеті та на потенційному підприємстві, установі). Зовнішні ризики включають скорочення обсягу контингенту студентів у закладах в університеті; зникнення деяких спеціальностей у зв'язку з перенасиченням ринку ними та економічною нестабільністю ситуації в Україні; відмова підприємства фінансувати підготовку майбутніх фахівців; зменшення державного фінансування; низький рівень зацікавленості підприємств у співпраці з університетами щодо дуальної форми навчання; поступове зменшення часу на теоретичну освітню підготовку [4]. В аналізі також вказується велика кількість переваг дуальної форми освіти, перспективність такої форми, особливо для спеціальностей, що тісно зв'язані з виробництвами.

Із застосуванням досвіду «стилізованої дуальної освіти» Японських університетів та європейських закладів освіти проходила апробація дуальної освіти на базі Національної металургійної академії України (Нікопольський факультет і Нікопольський фаховий коледж). Дослідженням було охоплено з 2016 по 2020 рік близько 1600 студентів. Авторами дослідження відзначається висока практична підготовка здобувачів освіти та поглиблення партнерства з підприємствами [5]. В цілому досвід оцінюється, як позитивний.

Зважаючи на зниження фінансування освіти в Україні, дуальна освіта – шлях отримання інвестицій безпосередньо від приватного бізнесу і в умовах жорсткої конкуренції може бути шляхом для збереження університету та робочих місць його співробітників.

Підготовку бакалаврів та магістрів за такою формою освіти наразі здійснює невелика кількість університетів в Україні. Серед таких закладів Київський політехнічний університет ім. Сікорського. Проте, дуальна форма як така, з огляду на опубліковані матеріали не є формою навчання студентів формально, оскільки немає механізмів та законодавчої бази для підготовки спеціаліста такого рівня. У даному ЗВО дуальна освіта реалізується у формі віального для відвідування факультету [6]. Студенти мають змогу проходити практику та працювати у спеціалізованих лабораторія підприємства, з яким укладено угоду.

Висновки і перспективи. Дуальна освіта – не цілковито нова форма, яку досі не застосовували на практиці. У світі та Україні вже є приклади успішного застосування та підготовки спеціалістів. Впровадження такої форми освіти потребує значного залучення з боку підприємства і не може бути здійснена, якщо така зацікавленість відсутня.

Незважаючи на велику кількість проблем, викликів та прогалин у правовому полі, дуальна освіта – потужний інструмент у підготовці інженерних кадрів та залучення інвестицій від підприємств.

Зв'язки ОНТУ з підприємствами є досить тісними. Щорічне проведення ярмарків вакансій, оплачувана практика студентів та подальше працевлаштування мають місце. Серед викладачів університету є значна частина науковців, що суміщають викладання та роботу на виробництві, у тому числі на керівних посадах. Отримавши такий інструмент, як дуальна освіта, ці підприємства зможуть формувати фахівця безпосередньо до потреб свого підприємства, вмотивовувати здобувача освіти фінансуючи його навчання.

Дуальна форма освіти має високі шанси знайти розповсюдження в Україні, таким чином університети, які перші успішно її реалізують отримають вищі перспективи розвитку.

Література:

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти» № 660-р від 19 вересня 2018 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-koncepciyipidgotovki-fahivciv-za-dualnoyu-formoyu-zdobuttya-osviti> (дата звернення 22.03.2023).
2. Наказ МОН від 12.12.2019 № 1551 «Про затвердження Положення про дуальну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0193-20#Text> (дата звернення 22.03.2023).
3. Романишина О. Я., Дундюк А. Ю. Дуальна освіта як одна з умов формування професійної компетентності техніків-технологів. – 2021. DOI: 10.24144/2524-0609.2021.48.361-364
4. Довгенко Я., Яременко Л., Яременко Ю. Впровадження дуальної освіти у виші: переваги та ризики //Економіка та суспільство. – 2021. – №. 28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-29>

5. Зінченко С. М., Зінченко А. Л. Дуальна освіта як запорука соціального партнерства у професійній підготовці випускників вишів: зарубіжний досвід //Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. – 2021. – №. 192. – С. 181-185.
6. Гладський М. М. и др. Дуальна освіта як модель ефективної співпраці роботодавця-університет-студент //Матеріали науково-технічної конференції" Прогресивна техніка, технологія та інженерна освіта". – 2019. – №. XX.

УДК: 378.018.43 : 37.091.32

**САМОСТІЙНА РОБОТА МАГІСТРІВ ПІД ЧАС
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З «ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В ГАЛУЗІ»**

В.М. Лисюк, С.М. Неменуша, З.М. Сахарова
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Постановка проблеми. Згідно ст.50 Закону України «Про вищу освіту» самостійна робота здобувача вищої освіти (ЗВО) є однією із форм організації освітнього процесу в навчальному закладі. «Положення про організацію освітнього процесу», що діє в Одеському національному технологічному університеті (ОНТУ), визначає поняття самостійна робота як «основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у час вільний від обов'язкових аудиторних навчальних занять. Самостійна робота особи, яка навчається, над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної навчальної дисципліни може виконуватися у бібліотеці, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також дистанційно (в т.ч. у домашніх умовах)» [1].

Особливого значення самостійна робота здобувача набула із початком пандемії COVID-19 й, тим більше, в сучасних реаліях воєнного стану в нашій країні. Цей вид роботи на сьогодні організується виключно дистанційно, тому задача викладачів кафедри безпеки життєдіяльності та дизайну ОНТУ організувати його таким чином, щоб не втратити якості та ефективності у порівнянні із можливостями засвоєння матеріалу під час навчання в оффлайн.

Основна мета. Визначити шляхи вдосконалення самостійної роботи магістрів над дисципліною «Охорона праці та цивільний захист в галузі» в умовах дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. Навчальний час, відведений для самостійної роботи магістрів над дисципліною «Охорона праці та цивільний захист в галузі» складає 2/3 від загального обсягу годин, відведених на цю дисципліну. Самостійна робота здобувача включає: підготовку до лекцій та лабораторних занять; виконання завдань з навчальної дисципліни протягом семестру; роботу над окремими темами дисципліни, які винесені на самостійне опрацювання; підготовку до всіх видів контрольних випробувань (у тому чи-

слі тестувань); роботу в наукових гуртках; участь у конференціях, конкурсах, олімпіадах.

Специфікою самостійної роботи здобувачів є вміння застосовувати на практиці законодавчі та нормативно-правові документи з охорони праці та цивільного захисту з метою мінімізації ризиків виникнення аварій, виробничого травматизму та профзахворювань під час своєї трудової діяльності за фахом, а також розробляти заходи по забезпеченню стійкості роботи об'єктів в умовах надзвичайних ситуацій. В Україні триває процес створення сучасної нормативної бази в галузі охорони праці та цивільного захисту, опрацювання та прийняття нових, перегляд і скасування чинних нормативно-правових документів, що вимагає від здобувачів оволодіти навичками роботи з великим об'ємом документів. Практичне застосування таких навичок магістр демонструє під час самостійного виконання завдань за темами лабораторних робіт. А саме: розробляє інструкцію з охорони праці для майбутньої професії або виду робіт; складає план евакуації на випадок пожежі; заповнює акт розслідування одного із варіантів нещасних випадків, який стався на виробництві, тощо. Мотивацію та інтерес до навчання здобувача підвищують завдання для самостійної роботи, які пов'язані з питаннями безпеки праці під час його майбутньої трудової діяльності. А звичка молоді в повсякденному житті шукати будь-яку інформацію в мережі Інтернету дозволяє легко знаходити та опрацьовувати необхідні нормативні документи. При виконанні завдань здобувачам також стають у нагоді отримані знання Інтернет технологій (наприклад, креслення плану евакуації в системі AutoCad). Зі свого боку викладачі повинні забезпечити здобувачів всім необхідним для самостійної роботи, створити інформаційну підтримку в умовах дистанційного навчання, що включає: навчально-методичне забезпечення, використання сучасних інформаційних технологій навчання, наявність електронної бібліотеки.

Для вивчення дисципліни «Охорона праці та цивільний захист в галузі» проводиться робота по створенню єдиного інформаційного простору для здобувачів. З цією метою всі необхідні навчально-методичні матеріали (включаючи відео контент) завантажуються на платформу Moodle, як основу, а також на сайт кафедри БЖД та дизайну і в електронну бібліотеку університету. Великий обсяг і різноманітність інформаційних матеріалів, а також їх доступність, дозволяють магістру самостійно обирати шлях вирішення отриманих завдань та розширити свої знання з професійно важливих питань.

Самостійна робота здобувача має наступні складові: 1) отримання завдання; 2) методичне, технічне, інформаційне забезпечення самостійної роботи; 3) виконання завдання; 4) звітування про виконане завдання. Тестування в системі Moodle є достатньо об'єктивним і ефективним засобом контролю знань, отриманих здобувачем під час самостійної роботи.

Окремо треба зупинитись на прагненні та вмінні викладача постійно підвищувати свій науково-методичний потенціал, оволодівати сучасними інформаційно-освітніми технологіями. Це потребує багато часу й поки ще не має чіткого регламентування в годинах навчального навантаженням, але є

важливою умовою в правильній організації та керівництві самостійною роботою здобувачів.

Висновки. Підсумовуючи викладене, виділимо основні шляхи підвищення ефективності самостійної роботи магістрів над дисципліною «Охорона праці та цивільний захист в галузі» під час дистанційного навчання: комплексне використання сучасних інформаційно-освітніх технологій; створення практично значущих навчальних завдань, які б викликали професійний інтерес та покращували самостійну пізнавальну діяльність здобувачів; оновлення знань та навичок викладачів щодо вміння організації самостійної роботи здобувачів в умовах єдиного інформаційного навчального середовища.

Література

1. «Положення про організацію освітнього процесу» // наказ ректора ОНТУ № 137-01 від 25.05.2022 р. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2017/03/Perelik-vikoristanih-dzherel-6.pdf>

УДК 37.018.43:621.3.018.5:579.2

АСИНХРОННО-ДИСТАНЦІЙНЕ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН МІКРОБІОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Л.М. Пилипенко, А.В. Єгорова, Л.В. Труфкаті

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

У важких воєнних умовах, в яких опинилась Україна та її заклади освіти, поряд з фізичною безпекою велике значення має морально-психологічна безпека в процесі здійснення навчального процесу. Для підготовки фахівців різних галузей за відповідними освітньо-професійними програмами (ОПП) в умовах значного впливу на всі аспекти життя інформаційно-комунікаційних технологій, наочною потребою стають новітні підходи щодо організації, підготовки та проведення занять зі студентами. Особливі вимоги висуваються до такої підготовки у воєнний час, коли багато здобувачів освіти знаходяться в некомфортних для занять умовах (перебувають у лавах збройних сил України, виконують волонтерські обов'язки, знаходяться у інших місцях як переселенці, або переїхали до інших країн). Сучасні проблеми в здійсненні навчального процесу також пов'язані з тривалою, часто непрогнозованою, відсутністю електроенергії та мобільного зв'язку, територіальним знаходженням студентів у країнах зі значною відмінністю у часових поясах з Україною та інш. Саме тому кафедра біохімії, мікробіології та фізіології харчування ОНТУ, яка завжди приділяє незмінно значну увагу підвищенню методологічного рівня викладання дисциплін, здійснила ряд заходів для фортифікованого підходу до викладання дисциплін з урахуванням сучасних специфічних обставин.

Метою роботи було обґрунтування методологічних основ та розроблення асинхронно-дистанційного методу викладання кафедральних дисциплін мікробіологічного профілю як сучасного нового підходу для надання освітянських послуг здобувачам освіти у воєнних умовах.

Невід'ємною складовою забезпечення навчальної роботи студентів є професійний підхід викладачів до організації навчання, починаючи з розробки навчальних програм, написання підручників, посібників, опорних конспектів лекцій, методичних вказівок та засобів контролю знань студентів, які є складовими комплексу методичного забезпечення кафедри. На кафедрі біохімії, мікробіології та фізіології харчування ОНТУ постійно приділяється увага підвищенню методологічного рівня викладання дисциплін мікробіологічного профілю, а саме дисциплінам «Технічна мікробіологія», «Мікробіологія», «Загальна мікробіологія і вірусологія», «Мікробіологія галузі» для студентів різних галузей освіти і спеціальностей за відповідними ОПП. Проводиться регулярне оновлення комплексу методичного забезпечення з метою підвищення методологічного рівня викладання цих дисциплін та робота з наповнення сучасними матеріалами, певним обладнанням та експрес-тестами для практичного використання при підготовці фахівців різного рівня – бакалаврів, магістрів, аспірантів, а наразі ще й здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеню фаховий молодший бакалавр.

Візуалізація та комп'ютеризація навчальних матеріалів є невід'ємною складовою забезпечення цієї роботи відповідно вимог сучасних програм навчання.

Враховуючи перелічені особливості проведення навчальних занять в умовах воєнного стану колективом кафедри розроблені підручник та курс лекцій з дисципліни «Технічна мікробіологія» не лише українською, а й англійською мовами. Всі методичні матеріали постійно оновлюються з висвітленням нових наукових досягнень як в мікробіології, так і у відповідних галузях харчової промисловості та викладаються на сайті кафедри та сайті дистанційного навчання Moodle.

Крім того, суттєвим досягненням кафедри є комп'ютеризація контрольних заходів з встановлення ступеню засвоєння здобувачами освіти навчальних матеріалів. Контроль включає екзаменаційну перевірку, контролювання якості знань за регламентованими модулями, а також окремих письмових контролів згідно робочих планів дисциплін.

Особливої уваги заслуговує асинхронно-дистанційне викладання кафедральних мікробіологічних дисциплін, а саме розроблення викладачами кафедри ряду відеолекцій та підготовка до оформлення відеопрезентацій з основних видів і тем лабораторних робіт. За наявності висвітлених основних проблем в період воєнного часу в нашій країні це особливо необхідно для можливості прослуховування лекцій у зручний час для певного контингенту здобувачів освіти, а також особам, які виїхали за межі країни в місця з інши-

ми часовими вимірами. Ряд наведених розробок вже викладені на сайті дистанційного навчання Moodle.

Таким чином, проведена робота дозволяє зробити висновок, що асинхронно-дистанційне викладання кафедральних дисциплін мікробіологічного профілю дозволяє:

- покращити доступ до різних форм навчання здобувачам освіти, особливо в період воєнного часу;
- поширити можливості вивчення та перевірки засвоєння навчальних матеріалів з дисциплін кафедри;
- характеризувати його як сучасний новий підхід у воєнних умовах для надання якісних освітянських послуг здобувачам освіти.

Перспективи подальших розробок бачимо в удосконаленні та повному впровадженні асинхронно-дистанційного викладання всіх навчальних дисциплін кафедри.

УДК 378.147

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ

Т.А. Сагала

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Дистанційне навчання має свої переваги, у складних ситуаціях дозволяє не зупиняти навчальний процес, але воно суттєво змінює традиційні методи подачі та сприйняття інформації. Розглянемо основні виклики, які виявилися після досвіду роботи у так званому «онлайні».

Доступність. На сьогодні в Україні є багато населених пунктів, де якісний інтернет не поширений, немає стабільного та швидкого з'єднання. Загальна ситуація в сільській місцевості є прийнятною, але цього недостатньо для повного переходу на дистанційну освіту у найвіддаленіших районах.

Соціум і молодь. З раннього віку молоде покоління багато інформації отримує через взаємне навчання при спілкуванні з однолітками. Відчуття приналежності до соціуму є важливою частиною розвитку молодої людини. Тільки в реальному житті можна навчитись працювати в команді, вирішувати конфлікти та ефективно взаємодіяти один з одним. У дистанційному навчанні мало можливостей для розвитку таких навичок.

З іншого боку, відсутність живої взаємодії викладача та слухачів ускладнює розуміння матеріалу. Онлайн ніколи не замінить живе спілкування та обмін думками, незважаючи на те, що спілкування в інтернеті є досить звичним для молоді сьогодні.

Взаємодія «викладач – здобувач освіти». Увага та зацікавленість здобувачів освіти може бути втрачена на онлайн-заняттях. Під час аудиторних занять викладач контактує з аудиторією, оцінює інтерес та увагу слухачів. У разі втрати сконцентрованості та уваги викладач може прийняти міри для їх по-

новлення, такі як зміна темпу проведення заняття, включення здобувачів у дискусію, хвилинна перерва на відпочинок. Під час он-лайн занять, особливо при відсутності відеозв'язку у здобувачів, контроль уваги, на жаль, неможливий.

Наступні рекомендації не можуть вирішити вищеописані проблеми повністю, але значно допомагають в сприйнятті інформації здобувачами та покращують якість онлайн освіти:

1. Розробка якісного цифрового контенту для викладання.
2. Навчання викладачів роботі з новими матеріалами та технологіями. Сьогодні онлайн сфера розвивається швидше, ніж будь-коли раніше. Викладачам необхідно розвиватись та регулярно підвищувати свою кваліфікацію.
3. Максимальне перетворення стилю викладання з традиційного лекційного на взаємодію викладача та слухачів (постановка запитань, створення завдань для командного вирішення, сумісна розробка планів роботи на заняттях, дискутування щодо результатів роботи).

Висновки. Перехід на дистанційне навчання не є шокуючим, хоча цей процес не до кінця усталений. Для його усталеного розвитку та вдосконалення навчального процесу онлайн необхідно врахувати перераховані виклики сучасності. По-друге, якісний контент, сучасний формат подачі матеріалів та обов'язковий зворотній зв'язок ефективно впливають на отримання кращих результатів навчання.

Для технічних (інженерних) спеціальностей якісна онлайн освіта може бути не менш ефективною, ніж традиційна. А нашій країні необхідно готувати більше кваліфікованих фахівців за затребуваними професіями для якнайшвидшого поновлення країни в післявоєнний період.

УДК 664:378.147

ЗАСТОСУВАННЯ ЕФЕКТИВНИХ ПІДХОДІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «ТЕХНОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ВИРОБНИЦТВА ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ»

Л. С. Гураль, Н. В. Доценко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

В останні десятиліття популярності набуло дистанційне навчання, яке дозволяє здобувати нові знання у зручний та вільний від роботи час і не залежно від відстані. Глобальне впровадження дистанційної форми навчання закладами освіти у всьому світі в 2019 р. стало одним з вимушених кроків на шляху попередження розповсюдженню коронавірусної інфекції. На початку цього періоду педагогічні працівники зіткнулись з нагальною потребою в перегляді методології навчання та зміни способу роботи, однак упродовж року відбулась адаптація та сформувались механізми реалізації онлайн навчання. Тепер в Україні в умовах війни практикується гібридний (змішаний) формат

освіти, однак дистанційне навчання продовжує домінувати над аудиторними заняттями. Після трирічного віртуального навчання учасники навчального процесу стоять перед новими викликами, які потребують вирішення. До таких, зокрема, належить гострий дефіцит живого спілкування, можлива втрата концентрації уваги здобувачами під час занять, випадки порушення ними академічної доброчесності, знижений рівень навчальної самоорганізації при виконанні самостійної та індивідуальної роботи тощо.

У зв'язку з цим, важливим є пошук шляхів поліпшення дистанційної освіти. Тому під час вивчення обов'язкової освітньої компоненти «Технологічна експертиза виробництва харчової продукції» бакалаврами-експертами спеціальності 181 «Харчові технології» у форматі зоом-конференції апробовано демонстрацію теоретичного матеріалу з використанням барвистих інфографік, покрокове представлення складної для сприйняття інформації схематично в реальному часі, наведення прикладів проблемних ситуацій за поточною темою, над вирішенням яких працювали викладачі або роботодавці на підприємствах. На лабораторних онлайн-заняттях цей підхід зберігається та доповнюється відеодослідами з наступним їх обговоренням, формуванням за ними висновків. Правильно підібрані відео з організації виробничого процесу певного продукту та їх обговорення на занятті дає студентам цілісну картину для аналізу ризиків, що можуть вплинути на безпечність готового продукту. За результатами кожної лабораторної роботи заповнюються бланки різної технічної документації, складаються протоколи дослідження та акти експертизи. Візуальну навчальну інформацію зручно демонструвати з Google Диска, де вона зберігається, систематизується та доступна користувачам. Для обміну інформацією зі здобувачами освіти задіяні популярні месенджери та електронна пошта. З метою протидії списуванню під час виконання контрольних робіт чи складання іспиту раціональніше проводити оцінювання не в режимі інтерв'ю, коли стає можливим витік конфіденційної інформації, а з застосуванням таймінгового тестування з вибором типу питання, випадковим порядком питань і відповідей у Web-системі Moodle для організації дистанційного навчання при увімкнених відеокамерах здобувачів освіти, що складають тест. Напередодні перевіряється система тестування і надаються студентам інструкції щодо тестування. На платформі Moodle також міститься необхідне методичне забезпечення для успішного складання контрольних заходів. Такий формат тестування сприяє прозорому оцінюванню здобутих студентами знань. Для попередження академічного плагіату при написанні курсової роботи здобувачів знайомлять з сервісами з пошуку фахових науково-методичних і патентних джерел, методичними рекомендаціями щодо належного оформлення посилань на використані джерела та університетським сервісом для автоматизованого оформлення бібліографічних посилань. Стримувати прояви недоброчесності важливо нагадуванням здобувачам змісту Кодексу академічної доброчесності та про декларування прагнення до дотримання академічної доброчесності.

У цифрову еру в процес навчання доцільно включати методичні прийоми, які полегшуватимуть сприйняття здобувачами освіти інформації, мотивуватимуть їх, підвищуватимуть ефективність та продуктивність їхньої роботи, об'єктивно оцінюватимуть навчальні здобутки, формуватимуть доброчесність як фундамент здорової конкуренції, професійного успіху і самоусвідомлення в суспільстві.

УДК 372.853

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ І ВИКОНАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ З ФІЗИКИ

О.Є. Сергєєва, С.Н. Федосов

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Віртуальна фізика [1] – це новий унікальний напрямок у системі освіти. Відомо, що 90% інформації надходять до нас у мозок через зір. І не дивно, що поки людина сама не побачить, вона не зможе усвідомити природу тих чи інших фізичних явищ. Тому навчання має підкріплюватися наочним матеріалом.

Віртуальна фізика поступово входить і до нашого університету. Враховуючи особливості військового стану в Україні, часті оголошення повітряної тривоги та тривалі відключення електрики, в ОНТУ на кафедрі фізикоматематичних наук замість виконання студентами лабораторних робіт у реальних лабораторіях стали виконувати віртуальні лабораторні роботи.

Метою цього дослідження було пошук та порівняння різних платформ та програм в ресурсах Інтернет для створення або використання віртуальних лабораторних робіт з фізики, адаптованих для українських студентів.

Нещодавно МОН України та провідна платформа для віртуальних лабораторій та інтерактивної науки Labster оголосили про співпрацю. Платформа «Labster» [2] – це світовий лідер з розроблення віртуальних навчальних симуляторів, завдяки яким успішно навчаються вже 5 млн. студентів та учнів 3000 навчальних закладів в 70 країнах світу. Платформа Labster надає безкоштовний доступ до своїх інтерактивних курсів усім коледжам і університетам України.

Декілька університетів в Україні вже скористалися пропозицією Labster і почали впроваджувати їх розробки у своїх курсах. Але є суттєвий мовний бар'єр, тому що усі матеріали, презентації, пояснення і інструкції зроблені англійською мовою, і вони не можуть бути синхронно перекладені на українську.

В Інтернеті є багато інформації про віртуальні фізичні лабораторії і розробку відповідного програмного забезпечення. Розглянемо деякі з них.

На сайті [3] знаходиться збірник віртуальних лабораторних робіт з фізики. Усі роботи наглядні і прості. На сайті [4] знаходиться інформація про

фізику в анімаціях. Щоб користуватись, необхідно добре освоїти теоретичний матеріал. Джерело [5] рекомендоване для тих, хто хоче сам керувати процесами і «посмикати за мотузочки». Багато інформації знаходиться на сайтах [6-8].

Go-Lab [9] – це платформа з найбільшою колекцією безкоштовних онлайн-лабораторій з фізики. Сервіс має англomовний інтерфейс, для зручності можна скористатись перекладачем браузера. myPhysicsLab [10] розробляє інтерактивні симуляції, фізичні моделювання, анімовані в режимі реального часу. VirtuLab [11] і All-fizika [12] це віртуальні лабораторії, в яких є лабораторні роботи з фізики. Існує українська Ed-tech компанія HUMAN [13], що розробляє та впроваджує продукти для цифровізації українського освітнього процесу з урахуванням різних рівнів матеріально-технічного забезпечення та цифрової грамотності в закладах освіти. Цю систему застосовують 2152 заклади освіти.

Mozaik Education [14] – це повністю україномовний, унікальний навчальний сервіс із електронними підручниками з інтерактивними 3D-сценами, освітніми відео та завданнями практично з усіх основних предметів. GeoGebra [15] надає безкоштовні математичні інструменти для побудови графіків, геометрії, 3D та багато чого іншого. Це повністю україномовний навчальний ресурс.

STEM-лабораторія МАНЛаб пропонує дистанційну й очну фахову методичну і технологічну допомогу в організації STEM-навчання учнівської молоді України. Ця лабораторія спеціалізується на дослідженнях у галузі природничих дисциплін: фізика, хімія, біологія, географія, астрономія, екологія, мінералогія.

В Україні існує безкоштовне та платне ППЗ, за допомогою якого можна проводити демонстраційні досліди, фронтальні лабораторні роботи та віртуальні фізичні практикуми, тестування. Переваги при використанні такого роду програмного забезпечення очевидні: 1) Індивідуальний темп навчання для кожного студента; 2) Компенсація нестачі фізичного обладнання; 3) Економія часу викладача на заняттях; 4) Високий рівень безпеки при виконанні досліджень; 5) Економія навчального часу на підготовці приладів; 6) За короткий час здійснюються різні експерименти і наукові висновки; 7) Доступні експерименти, які в звичайних умовах майже неможливі. Однак зрозуміло, що віртуальна модель не спроможна дати вичерпних відомостей про перебіг явища чи процесу.

Не всі розробки віртуальних лабораторій є вдалимими. Наприклад, віртуальна фізична лабораторія, розроблена у 2009 р. Ігорем Філоїєнком [16], має суттєві недоліки. Не всі веб-сайти програми відкриваються. Після завантаження установочних файлів ці файли не відкриваються.

Найбільш відомою і безкоштовною американською платформою, де представлені віртуальні інструменти для створення лабораторних робіт є PhET [17]. Платформа PhET була створена в університеті штату Колорадо. Розробники інтерактивних симуляцій співпрацюють з фірмою MERLOT [18],

яка розробила цикл віртуальних лабораторних робіт з фізики. Розробники PhET надають важливі пропозиції для створення інтерактивних PhET симуляцій (сім, SIMS), які розроблені для підтримки навчання студентів. PhET сіми дозволяють студентам будувати своє власне розуміння наукових процесів і явищ.

Комп'ютерна програма ROQED Science [19] надає можливість моделювання і проведення освітніх демонстрацій для студентів. Програма містить моделі і анімації з фізики. PHYSICS LAB від ROQED – це віртуальний 3D симулятор лабораторних та практичних робіт, який дозволяє студентам в інтерактивному режимі вивчати фізичні явища, процеси та проводити досліди. Використання 3D інтерактивних віртуальних лабораторій ROQED Physics Lab і Roqed Science дає можливість провести наочно та віртуально демонстрації різних фізичних досліджень, зрозуміти суть роботи приладів, механізмів та обладнання. Перелік лабораторних робіт налічує 36 віртуальних робіт. Віртуальна фізична лабораторія ROQED Physics Lab коштує в Україні 5000 грн.

SimPhy [20] - це програмне забезпечення для інтерактивного моделювання 2D фізики. Це перший у світі симулятор фізики, який об'єднує всі галузі фізики, перша в Індії акредитована компанія - виробник програмного забезпечення. Вона надає програмне забезпечення для моделювання клієнтам по всьому світу. Їй довіряють понад 50 університетів і понад 100 000 користувачів. Альтернативами для SimPhy є такі програми: Algodoo, Physion, Step, OE-CAKE, FisicaLab.

На основі проведеного аналізу зроблено висновок, що найбільш прийнятною для наших студентів є платформа PhET. Нами було розроблено 16 віртуальних лабораторних робіт з усіх розділів курсу фізики та написано методичні вказівки до виконання цих робіт. Після формулювання мети роботи, а також переліку використовуваної віртуальної апаратури та вимірювальних приладів йде теоретична частина з коротким описом досліджуваного фізичного процесу або явища та всіма необхідними для виконання роботи формулами.

Далі слідує опис процесу виконання віртуальної лабораторної роботи у вигляді окремих завдань із зазначенням постійних величин, діапазонів вимірювань та розрахунків. Методичний опис закінчується контрольними питаннями, на які студенти мають відповісти письмово, щоб показати, як вони освоїли відповідний теоретичний матеріал та навчилися використовувати його.

Протягом двох семестрів віртуальні лабораторні роботи з фізики виконували студенти першого та другого курсів різних факультетів. В результаті нами було накопичено певний досвід проведення таких занять з виконанням віртуальних лабораторних робіт, виявлено особливості такого виду занять, їх переваги та недоліки порівняно із звичайними заняттями у фізичній лабораторії. Були також проаналізовані відгуки студентів щодо виконання віртуальних робіт.

Використані Інтернет ресурси:

1. <http://www.virtulab.net/>
2. <https://www.labster.com/>
3. <https://goo.gl/YkehU4>
4. <https://goo.gl/WuWpgR>
5. <https://goo.gl/VX3j3W>
6. <https://goo.gl/jc3zfT>,
7. <https://goo.gl/Knvhjb>
8. <https://goo.gl/EfZuMo>.
9. <https://www.golabz.eu/>
10. <https://www.mypysicslab.com/>
11. <http://www.virtulab.net/>
12. https://www.all-fizika.com/article/index.php?id_article=110
13. <https://www.human.ua>
14. <https://www.mozaweb.com/uk/>
15. <https://www.geogebra.org/>
16. <https://groups.google.com/g/sp-ua/c/jheszI0kb28>,
17. <https://phet.colorado.edu/>.
18. https://virtuallabs.merlot.org/vl_physics.html
19. <https://roqed.com/>
20. <https://simphy.com>

УДК 001.895 : 378.147

**ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ НАВЧАННЯ В СУЧАСНІЙ
ВИЩІЙ ОСВІТІ**

Т.С. Сугаченко, О.М. Кананихіна

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Сучасні інформаційні інструменти навчання відкривають нові можливості для вищої освіти, допомагаючи зробити навчання більш доступним, ефективним та інноваційним як з боку викладачів так і здобувачів.

Ми розглянули та проаналізували деякі з найпоширеніших технологій, що застосовуються та набувають популярності в сучасній вищій освіті: електронні підручники та ресурси; відео- та вебінарські заняття, інтерактивні дошки та програмне забезпечення, онлайн курси, мобільні додатки, віртуальна та доповнена реальність, машинне навчання та штучний інтелект, адаптивне навчання.

Електронні підручники (ЕП) та ресурси є важливою складовою сучасної вищої освіти. За їх допомогою учасники освітнього процесу можуть отримувати доступ до величезної кількості інформації та матеріалів. Це дозволяє здобувачам навчатись на власному темпі та забезпечує більш ефективне використання часу. Серед переваг електронних підручників та ресурсів:

доступність, відкритий доступ, взаємодія (ЕП та ресурси можуть містити інтерактивні елементи, це можуть бути відео, аудіо, анімація, тестові завдання тощо), мобільність, оновлення, що забезпечує більш актуальну та сучасну інформацію.

Відео- та вебінарські заняття є популярними формами дистанційного навчання. Обидва методи використовують технології Інтернету, щоб забезпечити студентам доступ до інформації та інтерактивної комунікації з викладачами та іншими здобувачами. Це особливо корисно для тих, хто не може фізично відвідувати заняття.

Відео-заняття зазвичай передбачають перегляд певного матеріалу, який може бути записаний викладачем або взятий з відкритих джерел. Вебінарські заняття більш інтерактивні і дають можливість здобувачам спілкуватися з викладачем та іншими здобувачами у реальному часі. Вебінари зазвичай проводяться за допомогою спеціальних платформ веб-конференцій (таких як Zoom, Skype або Google Meet), де можна взаємодіяти з викладачем через чат, відео або аудіо зв'язок. Вебінари можуть містити лекції, дискусії, практичні вправи та інші активності.

Окрім заявлених переваг, відео- та вебінарські заняття мають і деякі недоліки: відсутність безпосереднього контакту, що може створювати відчуття віддаленості від навчального процесу; можливість технічних проблем; відсутність можливості негайного отримання відповіді на питання, які можуть виникати під час навчання; потреба в високій самодисципліні та мотивації здобувача, оскільки він повинен самостійно планувати та організовувати свій час.

Інтерактивні дошки – це інтерактивні засоби навчання, які поєднують в собі функціональність звичайної дошки з можливостями комп'ютера. Ці дошки використовуються як засіб підвищення ефективності навчання, забезпечуючи більш взаємодійну та захопливу форму навчання.

Основні переваги використання інтерактивних дошок та програмного забезпечення для них: забезпечення інтерактивності; зручність; висока якість навчання: дозволяють показувати відео, зображення та інші мультимедійні матеріали з високою якістю, що забезпечує більш зрозумілий та захопливий спосіб навчання; заощадження часу: зменшують час, необхідний для виконання рутинних завдань, таких як запис даних на дошку, що дозволяє більше часу приділяти навчанню та взаємодії зі студентами; покращення зв'язку: інтерактивні дошки забезпечують можливість забезпечити швидкий та ефективний зв'язок між викладачем та здобувачами, що покращує якість взаємодії та сприяє зростанню ефективності навчання. Проте, вони мають і недоліки: висока вартість; потребують підготовки викладача та знань для ефективного використання; залежність від технічних пристроїв; потенційні проблеми з безпекою: інтерактивні дошки можуть містити конфіденційну та особисту інформацію, що може стати об'єктом зловживання та кібератак.

Онлайн-курси: такі платформи, як Coursera, edX та Udemy, дозволяють здобувачам брати курси від провідних університетів у своєму власному темпі

та за доступною ціною. Ці онлайн-курси можуть бути використані як додатковий ресурс для студентів, які вже навчаються у виші, або для тих, хто бажає підвищити свою кваліфікацію.

Мобільні додатки дозволяють слухачам отримувати доступ до навчальних ресурсів на своїх смартфонах та планшетах. Наприклад, додатки для вивчення мов, такі як Duolingo, дозволяють слухачам вчитися мови в будь-який зручний для них час.

Віртуальна та доповнена реальність використовуються в практичному навчанні, щоб студенти могли зануритися у віртуальне середовище та отримати досвід, який було б неможливо отримати в реальному житті.

За допомогою машинного навчання та штучного інтелекту можна автоматизувати процеси навчання та забезпечити персоналізоване навчання кожному студенту. Наприклад, з використанням аналізу даних можна визначити найбільш ефективні методи навчання для кожного студента та налаштувати навчання відповідно до його потреб.

Адаптивне навчання використовує технології, які дозволяють автоматично аналізувати дані про прогрес слухача, і на основі цих даних визначати оптимальний шлях подальшого навчання. Наприклад, система адаптивного навчання може показувати здобувачу завдання на різному рівні складності в залежності від його здібностей та результатів попередніх завдань.

Такий підхід до навчання дозволяє ефективніше використовувати час та зусилля здобувачів, оскільки вони зосереджуються на вивченні того, що є для них найбільш важливим і потрібним. Крім того, системи адаптивного навчання дозволяють навчатися в будь-який час і з будь-якого місця, що робить навчання більш доступним та зручним. Адаптивне навчання знаходить своє застосування в багатьох галузях, включаючи освіту, бізнес, військову та інші галузі, де важливо навчитися швидко та ефективно в новому середовищі.

Згадані сучасні інструменти можуть допомогти зробити навчання більш доступним, ефективним та інноваційним, а також забезпечити здобувачам можливість отримати кращу підготовку для своєї майбутньої кар'єри. В той же час необхідно, щоб використання технологій у вищій освіті було збалансованим та сприяло досягненню освітніх цілей. Загалом перелічені інноваційні інструменти є ефективними і зручними формами дистанційного навчання, однак щоб максимально їх використовувати, здобувачам потрібно бути самодисциплінованими та мотивованими.

УДК: [378.014.6:005.6]:378.018.43:351.01

**ЯКІСТЬ ОСВІТИ В ДИСТАНЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ
В УМОВАХ ВІЙНИ****Т.Д. Маркова, Г.Б. Пчелянська, О.Ю. Славута**
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Освіта для всіх є глобальним попитом, чітко вираженим у цілях стратегічного сталого розвитку кожної країни. Ніколи ще проблема якості освіти в Україні не мала такого важливого ідеологічного, соціального, економічного і технічного значення, як нині. Висунення на перший план цієї проблеми зумовлене об'єктивними чинниками: по-перше, від якості людських ресурсів залежить рівень розвитку країни та її глобальної економічної конкурентоспроможності; по-друге, якість освіти набуває все більшого значення в забезпеченні конкурентоспроможності випускників вищої школи на ринку праці [1]. Починаючи з весни 2020 року в Україні дистанційна освіта стала на рівні з традиційною. Передумовою переходу на дистанційний формат навчання з використанням інноваційних цифрових технологій, що є результатом науково-технічного прогресу, була хвиля пандемії Covid-19, а згодом ще вплинула й війна. Сфера освіти, як і всі сфери життя суспільства, зазнала великих змін в умовах воєнного стану. Усі ми вчилися та продовжуємо вчитися жити в цих нових умовах: хтось – продовжувати здобувати освіту, а хтось – працювати. Таким чином, онлайн-освіта є вимогою сучасності. Освітня нива, так само, як і державна політика, військова справа, волонтерська діяльність, стала фронтом боротьби для українських педагогів і потребує відданості, професійності, креативності, а також нових методів. Тому поняття «якість освіти» в нових викликах сьогодення розглядається і досліджується науковцями та науковими інститутами, оскільки однозначного визначення немає.

Цифрове навчання сьогодні домінує, однозначно. Але, попри всі переваги дистанційної форми навчання, в умовах війни вона не здатна в повній мірі забезпечити стабільність та безперервність навчання, а також високий рівень якості освіти. Основними ризиками в момент проведення занять є: відсутність доступу до мережі інтернет; відсутність світла; повітряні тривоги та необхідність переміщення в укриття; відсутність доступу до комп'ютера; термінова евакуація при попаданні в зону активних бойових дій. Також можна поповнити ці ризики ще проблемами, які впливають на якість заняття, а саме: не всі науково-педагогічні працівники вміють застосовувати інноваційні методи навчання, що відображається на якості підготовки здобувачів вищої освіти; недобросовісні студенти, які користуються складною ситуацією в Україні та без причин пропускають заняття. Однак, з'ясувати обставини за яких вони пропускають дистанційні заняття немає можливості. Тому, головною відмінністю дистанційного навчання від традиційної форми надання освітніх послуг є те, що в його основі лежить самостійна пізнавальна діяльність студента. Також величезне значення в забезпеченні надання освітніх

послуг займають освітні платформи, які почали активну роботу саме у зв'язку з кризовими явищами в країні, спричиненими війною.

Отже, основними принципами дистанційного навчання можна виділити: самостійність, науковість, систематичність, доступність, наочність, індивідуальність та активність всіх учасників освітнього процесу. Для успішного впровадження дистанційної форми навчання потрібні спеціально розроблені теоретично-практичні навчальні матеріали, належне матеріально-технічне забезпечення, підготовлені фахівці та ефективні методики викладання.

Якість освіти – багатопланова категорія, і критерії її оцінки можуть бути різними. Можна виділити чотири основних аспекти оцінки якості освіти, які доповнюють один одного [1]:

- гарантоване виконання базових стандартів і еталонів;
- досягнення поставлених цілей на різних етапах навчання (на вході, у процесі й на виході);
- здатність задовольняти попит і очікування споживачів освітніх послуг і зацікавлених учасників освітнього ринку;
- прагнення до вдосконалювання навчання.

Слід відмітити, що сьогодні, вимоги роботодавців є поштовхом до змін принципів якості освіти.

Якість освіти розглядають як сукупну, комплексну системну цілісну характеристику, яка включає в себе, окрім якості навченості, ще й цілу низку параметрів, завдяки врахуванню яких оцінка результатів навчання може бути як підвищена, так і зведена до нуля або навіть стати негативною. До них належать [1]:

1. *Знання, уміння і навички.* При цьому – знання розглядаються як перевірені практикою результати пізнання людиною навколишнього світу. *Уміння* визначаються як здатність особистості ефективно виконувати певну діяльність на основі набутих знань у змінених чи нових умовах. *Навички* - це здатність виконувати будь-які дії автоматично, без поелементного контролю, автоматизовані вміння.

2. *Показники особистісного розвитку*, а саме: розвиток інтелектуальної, емоційної, вольової, мотиваційної сфер особистості, рівень розвитку її пізнавальних інтересів і потреб, сформованість стійкої мотивації пізнання, рівень креативності студента, його вміння самовизначатися в усьому, бути суб'єктом власної освіти і розвитку, а також ступінь моральної, фізичної, екологічної та іншої розвиненості.

3. *Негативні ефекти (наслідки) освіти:* перевантаження і перевтома, поява дефектів здоров'я, поява відрази до навчання.

4. *Зміни професійної компетентності викладача і його ставлення до праці.* В освітньому процесі викладач набуває досвіду професійної педагогічної майстерності і поряд з цим - негативного досвіду. Одні поступово рухаються до свого апогею, інші вичерпують свої психічні й фізичні можливості, стають нездатними до сприйняття інновацій.

5. *Зростання (чи падіння) престижу навчального закладу в соціумі* [1].

Отже, забезпечення високого рівня якості освіти – головне завдання реформування сучасної вітчизняної освіти вже сьогодні [2] з урахуванням розвитку інноваційної діяльності та вимогами дистанційного формату навчання. Заклади освіти, які впроваджують у свою діяльність інноваційні розробки, активно використовують досягнення науки є рушійною силою для просування інноваційного розвитку та необхідних сутнісних перетворень у системі освіти.

Література:

1. Анненкова І.П. Критерії і показники якості освіти і ВНЗ. 2011. №8. URL: https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2011/8_2011/1.pdf
2. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проектна діяльність: Науково-методичний збірник / за загальною ред. С.М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140 с.

УДК 378.02

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

А.О. Соловей, Т.С. Ботіка

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

У кінці ХХ – на початку ХХІ ст. світова спільнота вступила в новий етап свого динамічного розвитку – інформаційний. З'явилося нове поняття «інформаційне суспільство», як історична фаза розвитку цивілізації, коли життя та діяльність людини безпосередньо пов'язані зі створенням, обробкою та використанням інформації.

Відомо, що інформаційні технології розвиваються в кілька разів швидше будь-яких інших технологій, а комп'ютер стає високопродуктивним робочим інструментом. Інформаційні технології становлять невід'ємну частину сучасного світу. Вони значною мірою визначають подальший економічний, суспільний та культурний лад. Відтак виникає необхідність модернізації і системи освіти, зокрема вищої. Звідси можна стверджувати, що актуальність даного питання має місце у сучасному освітньому середовищі, оскільки якісне викладання дисциплін не може здійснюватися без використання засобів, які надають інформаційні технології. Реалізації цих вимог сприяють педагогічні можливості та інновації, що і стало метою нашого дослідження.

Сьогодні система вищої освіти в Україні виступає однією з найголовніших складових суспільства, оскільки залежить від процесів, які відбуваються в ньому, а також впливає на всі сторони життя, в результаті чого готує фахівців, розвиває особистість, формує певні життєві стереотипи та світоглядні уявлення студентів. Передусім, особливої уваги заслуговує сучасний стан впровадження інноваційних технологій в освіту нашої країни, тому що це

сприяє підготовці фахівців за вимогами національних та європейських стандартів. Якісна підготовка майбутніх фахівців залежить від високого рівня педагогічної майстерності викладачів вищої школи, яка спрямована на швидкий розвиток у формуванні ринку послуг, впровадження нових стандартів, викликів і потреб суспільства.

Щоб успішно діяти в інформаційному просторі в умовах існуючих технологій виробництва та посилення конкуренції на ринку праці, людина повинна вміти постійно використовувати нові технології під час розв'язання професійних завдань, що стоять перед нею. Зміни в сфері освіти нерозривно пов'язані із процесами, що відбуваються в соціально-політичному й економічному житті суспільства. Використання інформаційних технологій у процесі навчання є нагальною потребою сучасної освіти. Залучення студентів до навчання із застосуванням інформаційних технологій, засвідчило підвищення якості засвоєння ними навчального матеріалу, настрою і бажання надалі із задоволенням вивчати відповідний предмет та виконувати різноманітні завдання.

У Національній доктрині розвитку освіти в Україні у XXI ст. зазначено, що пріоритетним напрямом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційних технологій, які забезпечують доступ до мережі високоякісних баз даних, розширюють можливості до сприйняття складної інформації. Це здійснюється шляхом побудови індивідуальних навчальних програм різних рівнів складності, залежно від конкретних потреб, використання можливостей Інтернет, впровадження дистанційного навчання, випуску електронних підручників тощо.

Специфіка вищої освіти полягає в тому, що, з одного боку, вона є, споживачем, а з іншого – активним виробником інформаційних технологій. Водночас інформатизація навчання вимагає від викладачів і студентів комп'ютерної грамотності. Необхідно пам'ятати, що інформаційні технології можуть стати основними компонентами у сфері освітньої, навчальної та творчої діяльності студентів, а також подальшої професійної діяльності.

Крім того, використання інформаційних технологій у системі освіти вищого навчального закладу дозволяє викладачам змінювати зміст, методи та організаційні форми навчання. Інформатизація навчального процесу сприяє адаптації студента як майбутнього фахівця до своєї професійної діяльності, підвищує якість підготовки, надає можливість більш вільно орієнтуватися в сучасному житті в цілому та у сфері професійної діяльності, зокрема.

Таким чином, інформаційні технології є важливим засобом навчання у системі вищої освіти. Наразі вони виступають вже не стільки інструментами, які доповнюють систему освіти, але є імперативом встановлення нового порядку отримання знань.

УДК 004 : 371.3**РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ
ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ»****Н.Й. Басюркіна, І.С. Чернега, І.Д. Спаський****Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

Використання змішаного навчання, яке передбачає поєднання очного (традиційного) та дистанційного (онлайн) навчання стає більш популярним особливо в умовах пандемії та на сьогоднішній день – в умовах воєнного стану. Дистанційне навчання – це прогресивна педагогічна технологія, яка ґрунтується на сучасних досягненнях у галузі інформаційних та телекомунікаційних технологій.

До позитивних властивостей впровадження інформаційних технологій (ІТ) в освітній процес можна віднести посилення інтелекту студента за рахунок його залучення до вирішення більш складних завдань, розвиток логічного і оперативного мислення, підвищення самооцінки, його впевненість у здатності вирішувати складні професійні завдання.

ІТ відіграють також важливу роль у вивченні дисципліни "Основи управління бізнесом" на кафедрі управління бізнесом Одеського національного технологічного університету. Давайте розглянемо основні аспекти ролі ІТ у цьому процесі:

1. Забезпечення доступу до необхідної інформації. ІТ дозволяють студентам швидко та ефективно знаходити необхідну інформацію для вивчення дисципліни. Вони можуть скористатися електронними бібліотеками, базами даних та ресурсами Інтернету, щоб знайти відповіді на свої запитання.

2. Стимулювання активної участі студентів у процесі навчання. ІТ стимулюють активну участь студентів у процесі навчання, оскільки вони дають змогу залучати студентів до онлайн-дискусій, здійснювати групову роботу над проектами, використовувати інтерактивні методи навчання, що збільшує рівень залученості та мотивації до вивчення матеріалу.

3. Розвиток компетенцій в галузі ІТ. Вивчення дисципліни "Основи управління бізнесом" з використанням ІТ сприяє розвитку компетенцій студентів в галузі ІТ. Вони отримують практичний досвід роботи з різноманітними програмними засобами, що дозволяє їм більш ефективно використовувати комп'ютерні технології в роботі та у повсякденному житті.

4. Забезпечення гнучкості вивчення. Використання ІТ можуть забезпечити гнучкість вивчення матеріалу. Це можна досягти за допомогою таких можливостей:

- онлайн-курси та вебінари. Інтернет дозволяє отримувати доступ до відео-лекцій та вебінарів від провідних фахівців в різних галузях. Це дає можливість студентам вивчати матеріал у будь-який зручний для них час та місце.

- електронні підручники та навчальні матеріали. Електронні підручники та навчальні матеріали дають змогу студентам самостійно вивчати матеріал та повторювати його в будь-який момент часу. Вони можуть бути доповнені відео-інструкціями, тестами та іншими інтерактивними елементами для більш ефективного навчання.

- мультимедійні засоби навчання. Використання мультимедійних засобів навчання (відео, аудіо, графіка) дозволяє більш ефективно і цікаво викладати складний матеріал та допомагає студентам засвоювати його легше та швидше.

- онлайн-тести та оцінювання. Онлайн-тести та оцінювання дають змогу студентам з мінімальними затратами часу та зусиль перевірити свій рівень знань та отримати негайний результат. Також вони можуть бути використані викладачами для оцінювання знань студентів та надання їм зворотного зв'язку.

- інтерактивність та соціальні мережі. ІТ можуть бути використані для створення віртуальних спільнот та обміну ідеями та знаннями між студентами та викладачами. Вони можуть об'єднані на спеціальних форумах чи сторінках соціальних мереж.

Незважаючи на багато переваг використання ІТ, також можуть бути виявлені деякі недоліки. Сюди можна віднести відсутність прямого контакту. Використання ІТ віддаляє студентів від викладачів та одногрупників, що може призвести до відчуття відірваності та недостатньої взаємодії.

Окрім цього виникає проблема відсутності контролю. У зв'язку з тим, що студенти зазвичай працюють самостійно, викладачі не можуть забезпечити повного контролю за тим, що вони роблять та як вони розуміють матеріал.

Також використання ІТ може ставити студентів у небезпеку внаслідок кібератак, зламу систем та інших шахрайських дій, що може привести до витоку конфіденційної інформації.

Використання ІТ може призвести до технічних проблем, таких як проблеми зі з'єднанням з Інтернетом, відмови обладнання, помилки в програмному забезпеченні та інші.

Ще одним суттєвим недоліком є відсутність мотивації. ІТ можуть призвести до відчуття віддаленості та безцільності в навчанні, оскільки студенти можуть відчувати відсутність мотивації та стимулів для продовження навчання.

Отже, використання ІТ має як переваги, так і недоліки, і викладачі повинні враховувати ці фактори при розробці та використанні електронних підручників та навчальних матеріалів під час онлайн-освіти в сучасних реаліях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Музичук Л. Роль інформаційних технологій в освітньому процесі/ Л. Музичук, О. Потіха // Збірник тез II Міжнародної наукової конференції молодих учених та студентів „Філософські виміри техніки“, 4-5 грудня 2019 року. – Т. : ТНТУ, 2019. – С. 151.

2. М'ястковська М.О. Світові тенденції розвитку дистанційної освіти та перспективи для України / М.О. М'ястковська // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. – 2015. – Вип. 21. – С. 256-258.

УДК 004.7 : 378

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ WEB-САЙТУ ЗВО

І.С. Чернега, Л.В. Фігурська, О.Г. Цюндик

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Освіта, як й інші сфери життя сьогодні розвивається на основі можливостей інформаційних та інтернет технологій. Інформаційні технології дають змогу вдосконалити внутрішню роботу закладу вищої освіти (далі – ЗВО) та процес навчання студентів, допомагають підвищити імідж та комунікацію ЗВО з його цільовою аудиторією.

Інтернет є дуже потужним засобом, що дозволяє значно розширити аудиторію відвідувачів, а сайти окрім інформаційної та комунікаційної функцій виконують також іміджеву функцію і підвищують престиж ЗВО.

Наявність web-сайту кожної установи або закладу вищої освіти на сьогодні є обов'язковою умовою успішної діяльності. Актуальність web-сайту обумовлюється можливістю оперативно розміщувати офіційну інформацію щодо діяльності закладу. Для учасників навчально-виховного процесу web-сайт – це можливість швидко отримати необхідні методичні та навчальні матеріали, інформацію про освітній заклад, а також широке поле для обміну досвідом, ідеями. Дієвий web-сайт ЗВО, особливо в сучасних умовах, відкриває нові можливості в організації навчального процесу, оскільки сучасні інформаційно-комунікаційні технології дозволяють застосовувати дистанційне навчання.

У багатьох випадках аналіз ефективності сайту зводиться до розгляду однієї з двох його сторін: функціональної або естетичної.

Ефективність сайту залежить як від його функціональної зручності, так і від його естетичного оформлення, пропорційне співвідношення яких залежить від призначення сайту. Функціональна та естетична сторони web-сайту призначені ефективно допомагати одна одній, щоб web-сайт загалом справив добре враження на користувача.

Комунікативні якості web-сайту взаємодіють з його художніми якостями і їх загальне поєднання визначає ступінь ефективності сайту. І, зважаючи на це, О.Г. Яцюк розглядає основні принципи ефективного web-дизайну, наводячи основні вимоги до web-сайтів:

- практичність (можливість допомагати користувачам у вирішенні певних завдань);

- зручність (здатність швидко знаходити потрібну інформацію, наочність і зрозумілість);
- візуальна привабливість (естетичність, грамотна композиційна організація сторінок, гарне поєднання кольорів, стильність).

Окрім цікавих прийомів і ефектів побудови інформації на сайті та у розробці дизайну, важливу роль у ефективному функціонуванні web-сайту ЗВО відіграє його наповненість. Воно складається з багатьох різноманітних блоків, найбільш популярними з яких є – історія, наука, цільова аудиторія, міжнародна робота, новини, навігація, карта сайту, 3D тур.

Максимальне висвітлення своєї історії на сайті ЗВО з одного боку свідчить про відкритість закладу, з іншого боку, показує динамічність розвитку і досягнень, напрацьований досвід. При цьому, приділяючи увагу своїй історії, не потрібно забувати вказувати майбутні перспективи.

Особливо важливим розділом сайту будь-якого ЗВО є блок з цільовою аудиторією. Сюди можна віднести абітурієнтів, студентів, аспірантів, слухачів курсів підвищення кваліфікації тощо. Для охоплення цього блоку необхідно максимально доступно висвітлювати інформацію щодо умов вступу, пільгові категорії вступників, підготовчі центри та курси, дні відкритих дверей (абітурієнти); розклад занять, платформи дистанційного навчання, оглядові лекції з різних дисциплін, інформація про конкурси, проекти, можливі варіанти працевлаштування, бібліотека, наукові вітчизняні та міжнародні конференції (студенти та аспіранти); графіки та умови проведення курсів підвищення кваліфікацій, семінарів, тренінгів. Цей блок інформації дає змогу взаємодіяти з різними цільовими групами ЗВО.

Наука і наукові дослідження на сайті закладу мають включати інформацію про роботу наукових шкіл, спеціалізованих вчених рад, аспірантуру і докторантуру, наукові видання, науково-практичні конференції, семінари, конкурси, тренінги, лабораторії, дослідження, проекти тощо. Цей розділ дає змогу сформувати такі характеристики, як інноваційність, науковий потенціал, сфера застосування та реалізації проектів.

Висвітлюючи в повній мірі міжнародну роботу ЗВО у інформаційному просторі, заклад створює свій імідж. Це дає змогу судити про можливості, роботу та перспективи ЗВО. Тут чималу роль відіграють міжнародні проекти, конференції, практика, стажування, виставки, обмін студентами, викладачами (останнє дуже часто зустрічається в європейських ЗВО). А також не зайвим буде висвітлення наукових напрямків для міжнародного співробітництва. Це показник можливостей ЗВО для широкого загалу, в тому числі для державних сфер, бізнесу, місцевої громади

Важливим для web-сайту є не тільки присутність блоку новин (новини, події, анонси, оголошення, відео-репортажі) але й їх своєчасне оновлення. Проблема оновлення інформації на сайті пов'язана з технічною підтримкою сайту і наданою інформацією. Проте важко переоцінити значення оновлення в новинах, оскільки це показує життя і діяльність закладу, формує загальну характеристику динамічності, сучасності та мобільності

Особливу увагу необхідно приділити також навігації сайту. Це не тільки полегшує роботу користувача сайту, але є також ефективним способом спрямування користувача на необхідні сторінки. Окрім цього, якщо встановити статистику відвідувань, можна вирахувати кількість відвідувачів веб-сайту за день.

Таким чином, зручний та зрозумілий у користуванні сайт, дає змогу розкрити на своїх сторінках максимальну кількість напрямів діяльності закладу та надає можливість будування стійких і довгострокових зв'язків з цільовою аудиторією та надання їм можливості отримати найбільш точну та цікаву інформацію про ЗВО.

УДК 004.45 : 37.018.43

ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ EXCEL У ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ У РІЗНИХ ОПЕРАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ

С.В. Котлик, О.П. Соколова

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

У сучасному світі комп'ютерні навички є невід'ємною частиною повсякденного життя та роботи у більшості сфер діяльності. У зв'язку з цим, все більшої популярності набувають дисципліни у ЗВО з навчання використання різних програмних продуктів, у тому числі і Microsoft Excel. У нашому університеті студентам практично всіх спеціальностей на першому курсі викладають дисципліну «Інформатика та інформаційні технології», яка передбачає вивчення електронної таблиці Microsoft Excel. Вивчення цього просунутого докладання ведеться вже багато років, проте останнім часом він наштовхується на певні труднощі [1].

Постановка проблеми. Насамперед ці труднощі пов'язані з вимушеним переходом на дистанційну форму навчання, адже раніше всі студенти займалися на нашому університетському обчислювальному центрі, практично на однакових комп'ютерах, на однакових операційних системах та із застосуванням одного й того ж варіанта Microsoft Office. Сьогодні ж студенти застосовують не лише різні комп'ютери та ноутбуки, але й підключаються на заняття за допомогою смартфонів, айфонів та планшетів. Звичайно, у всіх різні версії електронних таблиць Excel, що відрізняються не тільки пунктами меню, а й іноді навіть назвою функцій. Деякі функції та настройки можуть бути переміщені, перейменовані або прибрані з інтерфейсу користувача. У зв'язку з цим, викладач має бути добре знайомий з іншим інтерфейсом та вміти знаходити необхідні інструменти у програмі.

Також потрібно брати до уваги сумісність Excel із хмарними сервісами, такими як OneDrive і SharePoint. Це може дозволити суттєво полегшити працю викладача, оскільки дозволяє зберігати, відкривати та редагувати файли Excel у хмарі [2].

Основна мета даного повідомлення полягає у поширенні досвіду викладання Інформатики (тема - робота з Excel) в умовах, коли студенти підключаються на дистанційні заняття онлайн за допомогою різних пристроїв.

Основний матеріал. Виходячи з вищесказаного, у будь-якому випадку робота в різних операційних системах та на різних обчислювальних пристроях має свої особливості [3].

Для Windows: однією з головних переваг роботи з Excel на Windows є наявність багатьох шаблонів та додаткових функцій, які дозволяють заощаджувати час та підвищувати продуктивність роботи. Для студентів, які працювали з Windows, викладання Excel було досить простим та легким. Студенти могли швидко адаптуватися до програми та починати використовувати її для роботи.

Для Mac: викладання Excel на Mac було трохи складніше, ніж Windows. Деякі функції та команди були трохи різними. Проте в цілому Excel працював без проблем на Mac і можливості редагування були такими ж ефективними, як і на Windows.

Для Linux: для студентів, які працювали з Linux, використання Excel було найскладнішим. Однак, незважаючи на те, що Excel для Linux може не мати такої повної функціональності, як версії для Windows або Mac, він все ж таки був чудовим інструментом для роботи з таблицями даних.

Досвід роботи в цьому семестрі показав, що можна викладати Excel незалежно від версії операційної системи. Microsoft Excel має практично однакові функції, команди та інтерфейс на всіх версіях програми, незалежно від того, на якій операційній системі вона запущена.

Коли студенти підключаються до онлайн заняття Excel за допомогою різних пристроїв, викладання може вимагати деяких особливостей, щоб гарантувати ефективність навчання. Нижче наведено деякі заходи, отримані з викладацького досвіду, які можуть допомогти у вивченні цього розділу Інформатики у дистанційних умовах:

- Надання інструкцій щодо встановлення та використання Excel на різних пристроях, які будуть використовуватися студентами, таких як ПК, ноутбуки, планшети, смартфони (хоча це і не передбачено навчальним планом занять).
- Можливе використання хмарних таблиць, в яких студенти можуть отримати доступ до файлів та працювати над проектами в режимі реального часу з будь-якого пристрою.
- Забезпечення сумісності онлайн-чатів, де студенти можуть ставити запитання викладачеві, отримувати відповіді та спілкуватися між собою (на заняттях використовувався переважно ZOOM, хоча це не єдиний спосіб зв'язку).
- Використання відеолекцій, що демонструють, як використовувати певні функції Excel, де студенти можуть отримати доступ до них у будь-який час із будь-якого пристрою (наш MOODLE). Тут же можна розмістити мас-

штабовані матеріали у форматі PDF або електронні книги, які студенти можуть завантажити та використовувати для вивчення додаткових концепцій та функцій Excel.

- Перевірка знань студентів через онлайн-тести або домашні завдання, які вони можуть надіслати через Інтернет із будь-якого пристрою.

- Регулярний зворотний зв'язок та підтримка від викладача, що корисно для мотивації студентів та для привернення їхньої уваги.

Слід зазначити, що викладання Excel у різних операційних системах має свої особливості та переваги, але студенти можуть успішно використовувати Excel під час роботи на будь-якій із цих систем. Важливо пам'ятати, що Excel виконує своє основне завдання без проблем на будь-якій платформі, а добре знання програми допомагає створювати та обробляти ефективні таблиці незалежно від того, яку операційну систему застосовувати.

Висновки. Викладання Excel онлайн, коли студенти підключаються за допомогою різних пристроїв, вимагає ретельної підготовки та відповідної розробки курсу, високої кваліфікації викладача, знання ним особливостей інтерфейсу різних версій Excel, а також адаптації до методів навчання з урахуванням пристроїв, з яких студенти отримуватимуть доступ до матеріалів.

References

[1]. Learn Excel with clear examples and bite-sized videos [Electronic resource] – Доступно на: <https://exceljet.net/>

[2]. Welcome to Excel Easy [Electronic resource] – Available at: <https://www.excel-easy.com/>

[3]. Master Excel. Dominate Deadlines [Electronic resource] – Available at: <https://www.excelcampus.com/>

УДК 378.14

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

О.В. Тарасова

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Розвиток сфери освіти в сучасних умовах функціонування нашої держави зумовлює необхідність модернізації технологій для забезпечення якісних освітніх послуг з урахуванням дистанційних форм навчання. Дистанційне навчання ставить перед викладачами нові вимоги не тільки в змістовій сфері освіти, а й у технологічній. Воно вимагає створення спеціальних навчальних матеріалів. До особливостей дистанційного навчання слід віднести його інтерактивний характер, необхідність чіткого планування у часі, інтенсивність дискусій, необхідність участі слухачів у коригуванні структури, змісту і ефективності курсу. Застосування сучасних техно-

логій дозволяє структурувати дистанційне навчання, а саме: викладач встановлює онлайн-зв'язок зі студентами, публікує навчальні матеріали, завдання, перевіряє роботи студентів, здійснює зворотний зв'язок.

Застосування онлайн-платформи Moodle забезпечує технічну організацію дистанційного навчання, яка дозволяє підтримувати баланс теорії та практики. Ця онлайн-платформа дає студентам можливість переглядати презентації з окремих дисциплін, проходити тестування, самостійно опрацьовувати додатковий теоретичний матеріал, виконувати завдання для самостійної роботи тощо. Основними перевагами застосування Moodle для організації дистанційного навчання є: гнучкість системи, зручність, модульність, інтерактивність, різні форми контролю знань, журнал успішності, планування подій тощо [1, С. 42].

Курс дистанційного навчання це цілісний процес, що припускає індивідуальний пошук нових знань, обмін листами з викладачем і студентами, звернення до електронних періодичних видань. Систематичний контроль здійснюється у формах оперативного зворотного зв'язку і автоматичного контролю.

Електронна база навчальних матеріалів повинна включати: навчальні плани та навчальні робочі програми дисципліни, електронні підручники, навчальні посібники, тренінгові комп'ютерні програми, методичні розробки практичних та лабораторних занять, пакети тестових завдань, навчальні відеофільми та аудіо-записи, телеконференції, посилання на освітні, наукові та інші ресурси, інформація яких не входить до складу освітнього середовища, електронні каталоги бібліотек, глосарій.

У процесі навчання головним є самостійна пізнавальна діяльність студента (навчання, а не викладання). Важливо, щоб той, хто навчається, зумів самостійно здобувати знання з допомогою різноманітних джерел інформації, і з цією інформацією зміг працювати в зручний для нього час, використовуючи різні способи пізнавальної діяльності.

Самостійне придбання знань не повинне носити пасивний характер, а навпаки, здобувач вищої освіти із самого початку має бути залучений до активної пізнавальної діяльності, що не обмежується оволодінням знаннями, проте неодмінно передбачає їх застосування для розв'язання різноманітних проблем навколишньої дійсності.

Організація самостійної (індивідуальної або групової) діяльності тих, хто навчається, в мережі Інтернет припускає використання новітніх педагогічних технологій, які адекватні специфіці даної форми навчання, стимулюють розкриття внутрішніх резервів кожного і одночасно сприяють формуванню соціальних якостей особи. Найбільш вдалим щодо цього є навчання співпраці (для активізації пізнавальної діяльності кожного студента в мережах), метод проектів (для творчого інтегрованого застосування здобутих знань), дослідницькі, проблемні методи.

Дослідження становлення та розвитку дистанційного навчання в контексті використання сучасних технологій дозволяє виокремити перелік його

переваг у сучасних умовах, до яких належать: забезпечення доступу до освіти тих, хто не має інших можливостей для її здобуття; гнучкість освітнього процесу завдяки застосуванню онлайн-сервісів; додаткове залучення до освітнього процесу експертів з різних країн і закладів вищої освіти; наочність та візуалізація навчальних матеріалів для набуття практичних навиків [2, С. 83].

Використання дистанційних форм і методів навчання сприяє індивідуалізації процесу професійного становлення майбутніх фахівців, спонукає їх до самостійної роботи, формує інформаційну культуру, налаштовує на оволодіння інноваційними засобами здобуття та застосування інформації. Можливості дистанційного навчання цілком відповідають соціальному замовленню відповідно до підготовки майбутніх фахівців.

Література:

1. Осадча К., Осадчий В., Спирін О., Круглик В. Реалізація індивідуалізації та персоналізації навчання засобами MOODLE. *Молодь і ринок*. 2021. № 1(187). С. 38–43.
2. Кучай О., Дем'янюк А. Сучасні технології дистанційного навчання. *Гуманітарні студії: історія та педагогіка*. 2021. № 2. С. 77-85.

УДК 37.018.43:005.52

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Ю.Д. Чумаченко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Дистанційне навчання почало інтенсивно розвиватися в Європі та США ще на початку 70-х років. Поширення даної освіти дає рівні можливості всім людям незалежно від соціального стану в будь-яких районах країни та за кордоном реалізувати права людини на освіту та отримання диплома практично будь-якого вишу світу. Саме ця система може найбільш адекватно та гнучко реагувати на потреби суспільства та забезпечити право на освіту кожного громадянина країни. На даний момент дистанційна освіта найактивніше поширена в США: причому як приватна, так і державна.

У зв'язку з епідемією коронавірусу багато навчальних закладів у нашій країні перейшли на дистанційне навчання. Система дистанційної освіти стала надзвичайно популярною формою навчання через свою зручність та гнучкість. Вона усуває основну перешкоду – позбавляє необхідності відвідувати заняття за встановленим розкладом, запобігаючи контактам людей у складних умовах воєнного часу або посиленню карантинних заходів у разі пандемії. Разом з цим одним із основних та ключових побоювань, пов'язаних із переведенням освітнього процесу в дистанційний формат, є зниження якості підготовки студентів вищих навчальних закладів. Здавалося б, для онлайн-

освіти є все необхідне: широкий набір інтернет-ресурсів, підручники та конспекти у цифровому форматі, відеоконференції та багато іншого. Але не все так гладко, як хотілося б. Багато вишів виявилися не готовими до такого різкого переходу на віддалений формат навчання. Незважаючи на переважну кількість плюсів дистанційної освіти, дана система не є досконалою.

Перехід на нові освітні стандарти в освіті передбачає суттєве скорочення контактної взаємодії студентів та викладачів за рахунок збільшення частки самостійної роботи студента. Отже, самостійна робота є основним видом навчальної діяльності студентів. Збереження вимог до змісту освіти передбачає посилення ефективності процесу навчання та, як наслідок, створення та реалізацію інноваційних освітніх технологій, переробку навчально-методичного матеріалу, удосконалення організаційної структури взаємодії викладача та студентів.

За час реалізації електронних навчальних програм були виявлені такі проблеми дистанційної освіти:

Необхідна сильна мотивація: Практично весь навчальний матеріал студент освоює самостійно. Це потребує розвиненої сили волі, відповідальності та самоконтролю. Підтримувати необхідний темп навчання без контролю з боку вдається не всім. Особливо це важливо для першокурсників, які ще не пристосувалися до місцевих правил та звичаїв і не знають, наскільки важливою є самостійна робота.

Дистанційна освіта не підходить для розвитку комунікабельності:

При дистанційному навчанні особистий контакт учнів один з одним та з викладачами мінімальний, а то й зовсім відсутній. Тому така форма навчання не підходить для розвитку комунікабельності, впевненості, навичок роботи у команді. А дистанційне навчання позбавляє можливості повноцінно спілкуватися, обмінюватися емоціями, народжувати нові ідеї. Емоційне забарвлення та темперамент живої мови, харизма викладача можуть полегшити розуміння важкого матеріалу. навіть сухий і нудний матеріал можуть зробити цікавим.

Недолік практичних знань: он-лайн навчання підходить далеко не для всіх спеціальностей, в першу чергу технологічних, провести повноцінну лабораторну роботу по Zoom тільки розповівши методику точно не вийде. Навчання спеціальностям, які передбачають велику кількість практичних занять, дистанційно утруднено. Навіть найсучасніші тренажери не замінять «живої» практики.

Рішення виховних завдань обмежені: оскільки процес виховання передбачає безпосередній вплив особистості педагога на особистість студента, можливість використання невербальних контактів із нею, можливість безпосереднього обговорення та роз'яснення життєвих ситуацій на конкретних прикладах. Як наслідок, можливі соціально неприйнятні варіанти формування громадянської позиції та світогляду

Незадовільний рівень організації освітнього процесу з використанням дистанційних технологій: для вузу перевести всіх на дистанційне нав-

чання пов'язане із фінансовими витратами. Крім оснащення всіх викладачів та студентів потрібними технічними засобами, потрібно знайти та підготувати спеціальні кадри, які допомагатимуть вирішувати проблеми технічного характеру у процесі навчання. Особлива увага має приділятися викладачеві. Його функція в навчальному процесі зазнає деяких змін, а саме він виступає в ролі методиста, тьютера та програміста.

Підготовка викладачів у дистанційному режимі має складатися із трьох рівнів:

- Освоєння комп'ютерної грамотності;
- Освоєння засобів телекомунікаційних технологій;
- Підвищення кваліфікації у викладанні предмета.

На зниження якості освіти також можуть вплинути такі фактори, як обмеження можливостей контролю за успішністю студентів, ризик втрати специфічних знань, умінь та навичок, які здобуваються виключно в процесі очного навчання та спілкування з викладачем.

Якщо система та методи дистанційного навчання організовані не під тиском обставин, не для "галочки", а з турботою та увагою до студентів, щоб дати їм знання, це завжди буде позитивний досвід.

Об'єктивно про плюси і мінуси дистанційного навчання можна судити тільки з конкретного навчального закладу, програм навчання або курсів, тому що відмінності можуть доходити до того, що в одному місці якийсь параметр буде гідністю, в іншому навіть величезним мінусом.

УДК 37.018.43:005.52

ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Н.В. Хоренжий, О.С. Волошенко, Д.О. Жигунов

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Дистанційне навчання базується перш за все на використанні сучасних інформаційних технологій, що дозволяє зробити освітній процес більш цікавим та живим. На відміну від заочного навчання, дистанційна освіта передбачає постійний контакт здобувачів з викладачами, тобто здобувачі віддалені від викладача у просторі та часі, але можуть підтримувати діалог за допомогою різних засобів комунікації.

Інформаційні та комп'ютерні технології, які використовують для реалізації дистанційного навчання, сприяють підвищенню творчого й інтелектуального потенціалу здобувача освіти та підвищенню рівня його самоорганізації, т. я. основу освітнього процесу при дистанційному навчанні складає саме цілеспрямована самостійна робота студента [1-3].

Електронні версії спеціальних дисциплін є головною складовою інформаційних технологій при дистанційній формі навчання у ЗВО. Тому при розробці електронної версії науково-методичного забезпечення дисципліни не-

обхідно забезпечити повноту змісту у відповідності з робочою програмою. Для підвищення якості дистанційного навчання електронні версії дисципліни повинні мати певну структуру, обов'язковими елементами якої є: силабус, робоча програма, основний зміст дисципліни, викладений за кожним модулем (електронний підручник чи навчальний посібник), тести та питання для самоконтролю, задачі з відповідями для тренінгу, завдання для лабораторних та практичних робіт, підсумковий тест (завдання), рекомендований список основної та додаткової літератури.

Основними вимогами до електронної версії дисципліни є доступність, раціональність, адаптивність, інтерактивність, мультимедійність та придатність. Тобто навчально-методичні матеріали мають бути доступними із будь-якого пристрою та мати таку гнучку структуру, щоб забезпечити взаємодію з їх наповненням у різний спосіб.

Інтерактивність та мультимедійність електронної версії дисципліни забезпечуються використанням текстової або графічної інформації, аудіо та відеороликів або анімації. При виконанні віртуальних лабораторних та практичних робіт здобувачі освіти можуть взаємодіяти з об'єктами, втручатися в певні процеси, моделювати, використовувати засоби віртуальної реальності.

Використання електронної версії дисципліни надає можливість викладачеві практикувати сучасні технології моніторингу, контролю та обліку успішності здобувачів освіти.

Повнота наповнення електронної версії дисципліни основними дидактичними, методичними, науковими й інформаційно-довідковими матеріалами повинна забезпечувати високий рівень надання освітніх послуг за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями.

Список літератури

1. Логінова Н. І. Використання технологій дистанційного навчання в традиційному навчальному процесі / Н. І. Логінова // Наука і освіта: Науково-практичний журнал Південного наукового центру АПН України. – Одеса, 2004. – № 4–5. – С. 181–185.
2. Биков В.Ю. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України / В.Ю. Биков // Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології : кол. монографія / В.Ю. Биков, О.О. Гриценчук, Ю.О. Жук та ін. / Академія педагогічних наук України, Інститут засобів навчання. – К. : Атіка, 2015. – С. 77–140.
3. Долинський Є.В. Дистанційне навчання – одна з прогресивних форм підготовки фахівців / Є.В. Долинський // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Збірник наукових праць. Вип.42 / За заг. ред. проф. Матвієнко О.В. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2010. – С. 202-207.

УДК 378.018.43**АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЗВО****Г.І. Палвашова****Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

Пандемія COVID-19 призвела до переходу закладів вищої освіти в дистанційну форму навчання і це викликало низку проблем, які варто розглянути.

Однією з найбільш відчутних проблем дистанційного навчання є відсутність міжособистісного контакту між студентами та викладачами яке може призвести до почуття ізоляції та незадоволення якістю навчання та до проблеми з мотивацією для навчання дистанційно. Відсутність міжособистісного контакту та віддаленість від ЗВО можуть призвести до втрати інтересу до навчання та відмови від здобуття освіти взагалі.

Дистанційне навчання може бути незручним через необхідність використання комп'ютера та Інтернету. Деякі студенти можуть мати проблеми з доступом до цих ресурсів або з їхнім використанням, що може негативно вплинути на їх успішність в навчанні [1].

Ще однією з проблем є вміння організації часу студентами. Необхідність самостійно планувати свій розклад та надавати прибільшену увагу розкладу занять може стати складним для деяких студентів.

Важливим етапом у навчання є екзаменаційна сесія. Проведення екзаменів та заліків дистанційно може створювати деякі незручності. Наприклад, студенти можуть мати проблеми з доступом до необхідних програм або з відсутністю стійкого Інтернет-з'єднання під час екзамену чи заліку. Крім того, існує ризик зловживанням електронними засобами під час тестування.

Велика частка в матеріалі за навчальними планами виноситься на самостійну роботу. Дистанційне навчання може вимагати від студентів більшої самостійної роботи, ніж традиційна форма навчання. Це може бути складним для деяких студентів, які звикли до більш організованого навчання з настановами викладача.

Однією з проблем можуть бути несприятливі умови для навчання: дистанційне навчання може бути ускладненим через недостатню кількість часу, відсутність робочого простору та/або наявність відволікаючих факторів (наприклад, сімейні обов'язки або шум у місці проживання).

Технічні проблеми теж є перешкодою у дистанційному навчанні: використання комп'ютерів та Інтернету для дистанційного навчання може призвести до технічних проблем, таких як збої програмного забезпечення або проблеми з підключенням до мережі Інтернет [1,3].

На якість навчання в дистанційному режимі суттєво впливає брак можливості взаємодії з колегами, тобто відсутність особистого контакту може

позбавити студентів можливості взаємодіяти з колегами, співпрацювати над проектами та навчатися від інших студентів.

На жаль, введення воєнного стану в Україні, ускладнило низку проблем дистанційного навчання студентів. Виникли нові виклики та перешкоди, а саме:

- проблеми з доступом до Інтернету та електроенергії. Це може зробити важким або навіть неможливим виконання завдань та здійснення навчання віддалено.
- перешкоди для переміщення: воєнний стан може призвести до введення обмежень на пересування, що може ускладнити або навіть заборонити студентам дотримуватися розкладу занять та брати участь в іспитах.
- психологічний тиск: умови воєнного стану можуть спричинити психологічний тиск на студентів, що може негативно вплинути на їх здоров'я та здатність до навчання.
- відсутність необхідного обладнання: студенти можуть не мати необхідного обладнання, такого як комп'ютери, планшети та смартфони, щоб здійснювати навчання віддалено.
- складність забезпечення навчальними матеріалами: залежно від умов воєнного стану, може бути складно забезпечити студентам доступ до навчальних матеріалів та ресурсів.

Загалом, дистанційне навчання має свої переваги та недоліки, але важливо зробити все можливе для того, щоб ЗВО забезпечували студентів необхідними ресурсами та підтримкою, щоб забезпечити максимально ефективне навчання на віддаленій основі.

Щоб зменшити негативний вплив дистанційного навчання на студентів, ЗВО можуть здійснювати такі дії:

- Надавати студентам додаткову підтримку, наприклад, відповіді на запитання, допомогу з технічними питаннями та інші корисні ресурси.
- Забезпечувати доступ до потрібних ресурсів, включаючи електронні бібліотеки та інші джерела інформації, що в ОНТУ організовано на достатньо високому рівні.
- Надавати можливості для взаємодії між студентами та викладачами, наприклад, через вебінари, чати та форуми.
- Забезпечувати стабільність технічних систем для дистанційного навчання, щоб уникнути збоїв та забезпечити стабільну роботу.
- Розглядати можливість проведення занять у гібридному форматі, що поєднує віддалену та присутню форми навчання.
- Однак, незважаючи на ці проблеми, дистанційне навчання під час воєнного стану чи пандемії, допомагає зберегти безпеку студентів та сприяти збереженню нормального функціонування ЗВО. Важливо, щоб ЗВО робили все можливе, щоб забезпечити студентам необхідні ресурси та підтримку в разі таких небезпечних умов.

Існує декілька способів, які можуть допомогти заохочувати студентів до дистанційного навчання:

- Підготовка та надання якісного змісту курсу: студенти будуть зацікавлені в тому, що вони навчаються, якщо курс містить актуальну та корисну інформацію.
- Також можуть бути розглянуті альтернативні методи навчання, такі як зменшення кількості завдань або подовження термінів здачі матеріалу.
- Забезпечення технічної підтримки: надання студентам доступу до належної технічної підтримки та надання необхідної інформації про використання платформи дистанційного навчання.
- Створення спільноти для студентів, які навчаються дистанційно, може бути корисним для створення взаємопідтримки та спілкування.
- Використання нових технологій: використання новітніх технологій та інноваційних методів навчання може збільшити інтерес до дистанційного навчання.
- Надання відповідної підтримки: надання студентам підтримки від ЗВО, такої як психологічна підтримка або підтримка з навчання.
- Демократичний підхід: демократичний підхід до дистанційного навчання, що дозволяє студентам вибирати свій темп та режим навчання, може бути привабливим для багатьох студентів.

Загалом, заохочення студентів до дистанційного навчання полягає в тому, щоб створити для них зручні умови та надати необхідну підтримку, щоб вони могли успішно навчатися та отримувати користь від такого навчання. Такі умови надають інноваційні технології в системі внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності в університетах [2].

У сучасному світі розвиток інформаційних технологій дає нові можливості для покращення якості освіти. ЗВО можуть використовувати інноваційні технології, такі як онлайн-курси, відеоконференції, мобільні додатки, щоб покращити якість освіти та забезпечити студентам доступ до новітніх знань і практик.

Отже, узагальнюючи, дистанційне навчання може стати великим викликом для студентів університетів, але якщо ЗВО забезпечать студентам необхідні ресурси та підтримку, то ця форма навчання може стати дуже ефективною.

Література

1. Дистанційний навчальний процес: Навч. посібн. / За ред. В. Бикова та В. Кухаренка. – К.: Міленіум, 2015. – 292 с.
2. Козлакова Г. Інформаційно-програмне забезпечення дистанційної освіти: зарубіжний і вітчизняний досвід: Монографія. – К.: ВЦ „Просвіта”, 2002. – 230 с.

З. Стефаненко П. Теоретичні і методичні основи дистанційного навчання у вищій школі. Дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04 / Ін-т пед. і псих. АПН України. – К., 2002. – 490 с.

УДК 378.147

ЕЛЕКТРОННІ ДОШКИ ЯК СУЧАСНИЙ ЗАСІБ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ПІД ЧАС РОБОТИ У ДИСТАНЦІЙНО- МУ РЕЖИМІ

Н.В. Ружицька

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

В умовах адаптивного карантину та воєнного стану переважною формою навчання стала дистанційна. Сучасні програмні засоби, такі як Zoom, GoogleMeet, MS Teams дозволяють проводити заняття у вигляді відео конференції, демонструвати навчальні матеріали у вигляді презентацій, відеороликів.

Проте, як виявляється на практиці, виведення формул, деякі показові розрахунки часто виконують на звичайних дошках крейдою, або маркерами. Такий вид роботи потребує якісної камери та освітлення. Крім того, виникає необхідність згортати інші презентаційні матеріали.

В той же час існує ряд зручних у використанні віртуальних дошок. Такі дошки, або працюють у браузері, або встановлюються як додатки, мають безкоштовні версії, дозволяють писати, створювати схеми, друкувати текст (AWWApp, IDroo), та зберігати записи у вигляді PDF, або файлів зображень.

Найпростішим інструментом, який дозволяє використовувати екран як дошку, є панель коментування в Zoom. Вона дозволяє друкувати текстові коментарі, креслити прості геометричні фігури, має палітру з 15 кольорів, указку, яка залишає тимчасові помітки, та олівцем, який дозволяє писати. Звісно, робота з такими засобами потребує використання графічних планшетів, або стилусів, якщо заняття проводиться за планшету, або смартфона.

Основною перевагою панелі коментування в Zoom є її простота використання, можливість робити помітки, креслення, записи безпосередньо на фоні презентації, відеоматеріалів, в будь-якій частині робочого простору. При цьому є можливість робити знімок екрану. До коментування мають доступ всі учасники конференції, таким чином, студенти мають змогу візуалізувати на дошці відповіді на запитання, розрахунки (рис. 1).

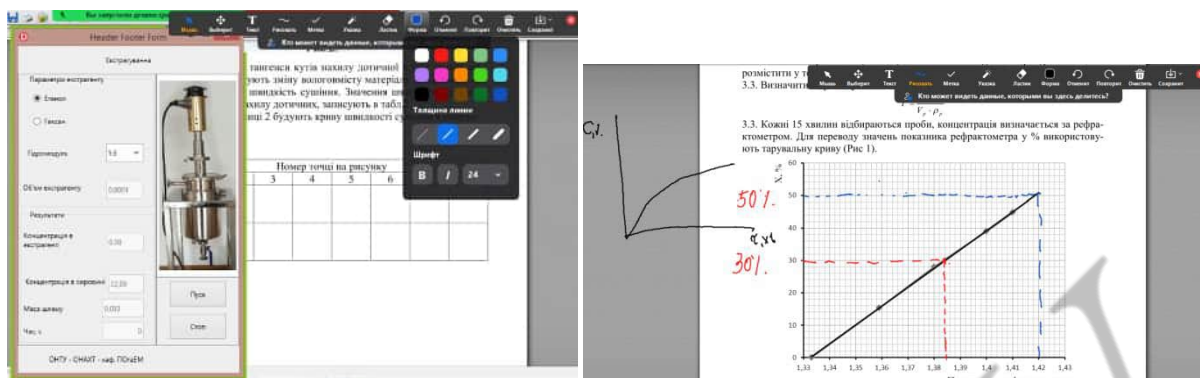

Рис. 1 – Використання панелі коментування Zoom під час виконання лабораторної роботи

До недоліків відноситься обмежене робоче поле, а також при зміні, або зміщенні слайду, всі записи залишаються на екрані і не пересуваються.

В умовах дистанційного навчання використання онлайн-дошок або панелі коментування Zoom дозволяє суттєво покращити якість візуалізації навчального матеріалу з боку викладача, та оперативно надавати відповіді та розрахунки з боку студентів. Онлайн-дошки є сучасною та ефективною альтернативою традиційним дошкам в умовах дистанційного навчання.

УДК 378.14

ЗНАЧЕННЯ КНИГИ У ЖИТТІ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА

В.О. Волчок, О.В. Волчок

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Протягом тривалого часу книга була головним джерелом інформації для людини, найулюбленішим засобом дозвілля, другом та радником. У середині ХХ століття, у зв'язку зі сплеском популярності кінематографа, а потім і телебачення, інтерес до паперової літератури дещо послабшав. Потім було винайдено електронні книжки, з'явилася можливість слухати їх у форматі аудіо, і здавалося, що людство повністю перестане читати. Але паперові видання пережили цей несприятливий період і зараз активно повертаються на полиці магазинів.

Історія чи знання, надруковані на папері, сприймаються набагато яскравіше та запам'ятовуються краще, ніж аналогічна інформація на слух [1]. Текст в аудіоформаті часто навіть не досягає мозку, тому що людина не вслухається в слова, її розум у цей час зайнятий вирішенням інших найважливіших завдань. Сідаючи в крісло або на диван з паперовою книгою, ми забуваємо про все на світі і повністю поринаємо в процес. Читання тренує пам'ять та фантазію, зменшує тягар проблем, дарує спокій.

Соціологічні дослідження [2] свідчать, що люди, які мають звичку щодня читати, набагато стресостійкіші, легше долають напругу сучасного ритму життя, краще переходять від стану бадьористі до стану спокійного сну. Чи-

тання надихає, дає можливість подорожувати, не залишаючи меж будинку, мотивує на нові звершення - можна сказати, воно відкриває перед людьми незліченні можливості.

У сучасних умовах дистанційного навчання в навчальній і науково-дослідній роботі студентів окреме місце посідає робота з джерелами в електронному вигляді. Цей вид дослідної роботи дозволяє швидко здобути необхідні джерела інформації. Опрацювання книжкового матеріалу відсувається на другий план. Але специфіка сприйняття інформації з екрану монітора не сприяє повній орієнтації в здобутті певної інформації. Сухість слизової оболонки, почервоніння, печіння - це лише мала частина симптомів, що виникають при читанні з монітора.

Читання паперової літератури допомагає поповнювати словниковий запас та підвищує інтелект студентів, розвиває здатність краще розуміти інших людей. Згідно з опитуванням [2], проведеним у 42 країнах, студенти, які читають крім обов'язкової навчальної літератури, набагато легше складають екзамени та виконують контрольні роботи. Більшість респондентів віддають перевагу паперовим виданням, бо до них можна доторкнутися. Зокрема підлітки зі Словаччини стверджують, що їм подобається запах книг. І це не дивно: виявляється, що лігнін, який входить до складу паперу, згодом починає випромінювати аромат ванілі. Тож понюхати стару книгу - це майже те саме, що насолодитися ексклюзивним парфумом чи смачним десертом.

Дослідження показують, що люди, які не читають книг, не читають і з екрану. Читання є невід'ємною частиною навчання, адже матеріал, викладений на папері, легше запам'ятовується, його можна перечитувати кілька разів.

З метою збереження читання як ціннісного пріоритету, нейтралізування об'єктивного фактору падіння інтересу до друкованого тексту, особливо у підлітків, у провідних країнах світу створено загальнонаціональні програми підтримки читання на всіх рівнях, переглянуті закони про бібліотеки та освіту, запроваджено проведення численних наукових досліджень та проектів.

Творці друкованої та електронної продукції працюють у партнерських відносинах, допомагаючи один одному. Позитивним прикладом такого співробітництва є поширення національної художньої літератури та науково-методичної навчальної літератури через її розміщення на сайтах, безкоштовний доступ до якого сприяє читанню якісної літератури [3]. Так, Gutenberg-проект розповсюджує ангlosаксонську літературу, проект Runeberg – скандинавську, Manigo project – італійську, ARTFL ABU – французьку. Чи існує безкоштовний доступ до гарної української літератури, поки що невідомо.

Організацій, які стосуються книжкової продукції, багато, та їх зусилля доки не приносять необхідних результатів. Однією з причин є роз'єднаність дій, нескоординованість заходів. Вчені, письменники, громадські діячі вважають, що без державної програми підтримки та розвитку читання нам не обійтися.

Зараз у студентів інші цінності і часу на читання книг вони не знаходять. Відомо, що часовий ресурс студента обмежений, і він не завжди буде

готовий присвятити свій час читанню, тим більше, що існує альтернатива – підробити у вільний від навчання час.

Не можна не погодитись з висловом Д. Дідро: «Люди перестають мислити, коли перестають читати». Дійсно, книга – це один із найбільших винаходів людства, невичерпне джерело знань та радості. Книги розширюють світогляд людей, формують позитивну оцінку таких якостей, як допитливість, ерудиція, виховують повагу до знань, спонукають до читання, саморозвитку, самоосвіти.

Список літератури

1. Галамага, Т. Особистість та інформаційне середовище / Т. Галамага // Вісник книжкової палати. – 2001. – №11. – С.35-37.
2. Цимбал, С. Інформаційна діяльність у період глобалізації комунікативних процесів / С. Цимбал // Intercultural Communication.- 2018. - Vol. 2(5). - Р. 196-199.
3. Кириченко, Г. Сучасний читач і бібліотека / Г. Кириченко // Бібліотечна планета. – 2008. – №4. – С.19-20.

УДК 378.4"364" : 004.738.5 : 02

ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ВОЄННИЙ ЧАС: ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК БАЗОВА ТРАЄКТОРІЯ ЗМІНИ РОБОТИ БІБЛІОТЕК

А.Ю. Волкова, О.В. Ольшевська

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Воєнні конфлікти завжди інтенсивно впливають на всі сфери життя людини, до них належить і один із найголовніших процесів розвитку суспільства - освіта, а головне вища освіта, як ключовий елемент відбудови будь-якої країни. Не дивлячись на скрутні часи, а також проблеми з інтернетом, світлом та зв'язком, задача кожного закладу вищої освіти - надавати здобувачам освіти якісний рівень знань. У 21 сторіччі є багато методів та засобів навчання, які допоможуть викладачам зробити освітній процес максимально ефективним.

У воєнний час університети стикаються з багатьма різними викликами, що пов'язані з організацією процесу навчання, доступом до освітніх, навчальних та наукових матеріалів та забезпеченням безпеки студентів. Повномасштабне вторгнення змусило усі заклади вищої освіти трансформувати процеси навчання та збільшити частку діджиталізації при їх організації, щоб студенти мали все необхідне для отримання якісної освіти.

З якими проблемами стикаються заклади вищої освіти під час воєнного часу, та які існують методи їх вирішення?

Першою проблемою можна відмітити переміщення студентів та викладачів. З часів пандемії COVID-19 викладачі звикли працювати у дистанційному форматі, що дуже допомогло у 2022 році. Тому наразі, викладачі вже з декою впевністю можуть працювати в незалежності від місця дислокації. На жаль складовою цієї проблеми є також евакуація викладачів із небезпечних зон, де освітній процес більше не є можливим навіть у дистанційному форматі. Це змушує студентів та викладачів переїжджати в інші регіони або країни. Такі дії призводять до втрати контактів між студентами та викладачами, розформування навчальних закладів, та втрати матеріальних ресурсів. Багато професійних викладачів з великим досвідом та знаннями залишаються без місця роботи. В такому випадку, одним з рішень є інтегрування викладачів з зон евакуації до закладів вищої освіти де освітній процес йде у активному режимі.

Завдяки великому різноманіттю сучасних технологій, цю проблему можна вирішити за допомогою відео та аудіо конференцій, електронної пошти, месенджерів та різних інтернет-платформ для навчання. Для проведення лекційних та практичних занять, використовуються такі популярні платформи як Google Meet, Discord та Zoom. Google Classroom та Moodle - інструменти для структуризації дистанційного навчання, зберігання домашніх завдань чи створення контрольних тестів. Для демонстрації лекційних матеріалів викладачі частіше за все використовують програму PowerPoint або онлайн ресурс Google Slides. Серед засобів комунікації студенти з викладачами обирають зручний для себе варіант серед Telegram, Viber, WhatsApp, чи іншими месенджерами, що дозволяють бути на зв'язку.

Хмарні сховища теж стали невід'ємною складовою дистанційного навчання, наприклад Google Drive, так як це універсальний інструмент для обміну та роботи з різноманітними документами, між студентами та викладачами. Такі ресурси працюють в незалежності від вашого місця знаходження, вам потрібен лише інтернет і разом з вашим викладачем ви можете працювати над дипломом, дисертацією чи іншими освітніми задачами.

Наступною проблемою навчального процесу, є питання забезпечення студентів підручниками та матеріалами для навчання на дистанційній формі. Наразі більшість студентів не може прийти за фізичною копією підручника чи методичними матеріалами в бібліотеку, так як хтось може знаходитись за кордоном, за містом чи у зоні бойових дій. Це дуже важлива проблема що піднімає тему діджиталізації бібліотек вищих навчальних закладів, з метою надання усіх необхідних матеріалів для своїх студентів, незважаючи на їх місцезнаходження.

У воєнний період кожна бібліотека ЗВО повинна усвідомити та врахувати те, що з великою вірогідністю, основний обіг інформації буде передаватися студентам не через паперові примірники, а їх цифрові копії за допомогою електронних ресурсів. Тобто, на момент виникнення необхідності дистанційної роботи, у бібліотеки повинен бути підготовлений достатній обсяг оцифрованих одиниць фонду, що дозволить видачу повнотекстових ма-

теріалів в персональний кабінет користувачів через авторизацію. Але треба зазначити, що починаючи з періоду пандемії бібліотеки ВНЗ почали активно оцифровувати свій фонд, що безсумнівно спростило процес надання матеріалів в воєнних умовах.

Бібліотечний сервіс реалізується в різних видах і формах, що забезпечує доступ користувачів до необхідної інформації. Так, послуга надання електронних каталогів і електронних документів через веб-портал – спосіб зробити інформацію доступною для користувачів без обов'язкового відвідування в бібліотеки.

З рішенням такої проблеми допоможуть різноманітні готові платформи що створені для збереження різноманітних академічних документів. Одним з таких є DSpace - інституційний репозиторій, що забезпечує доступ до результатів досліджень, наукових публікацій, бібліотечних колекцій та багато іншого.

Також у налагодженні передачі наукових матеріалів студентам допоможуть автоматизовані бібліотечні інформаційні системи (АБІС) та їх розширений функціонал.

Плюси АБІС в дистанційному навчанні полягають в тому, що користувачі бібліотеки можуть створювати свої персональні кабінети з пароллями, після чого мати доступ до літератури через електронний каталог університету. На електронному каталозі студент може не просто передивлятися і користуватися необхідними підручниками але й особисто, дистанційно керувати відбором літератури, видаляючи або доповнюючи перелік своїх наукових чи навчальних потреб.

Не менш важливим сервісом у воєнний час стала робота з абонентами ВРІ і ДОК. Послуга ВРІ (вибіркове розповсюдження інформації) та ДОК (диференційне обслуговування керівників) стає більш затребуваною. Це форма довготривалого бібліографічного обслуговування читача (абонента) з метою сигнального інформування про нові видання з певної теми, проблеми, навчальної дисципліни.

Її переваги особливо для викладачів, аспірантів/докторів філософії різних форм навчання очевидні: індивідуальний, диференційний – з боку бібліотекаря, підхід до користувача, безперервність і оперативність в інформуванні користувачів про вихід актуальних публікацій, економія часу абонентів для самостійного пошуку необхідної інформації. З таким сервісом, незважаючи на дистанційне навчання студент може працювати над дослідженнями та отримувати актуальну інформацію для них. [1]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. НеСпецифіка роботи бібліотеки ЗВО у специфічних умовах : монограф. нарис / І. І. Зінченко, О. В. Ольшевська, А. Ю. Волкова та ін. ; за ред. І. І. Зінченко ; Одес. нац. акад. харч. технологій, Наук.-техн. б-ка. — Одеса, 2020. —

УДК 378.018.43 : 37.091.32**ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ У ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ.
ПРОБЛЕМА НЕДОСТАТНЬОГО РОЗВИТКУ У СТУДЕНТІВ
НАВИЧОК ДИСКУСІЇ****В.А. Дроздова****Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

Починаючи з 2019 року система освіти зазнала суттєвих змін. Пандемія та військові дії створили ситуацію необхідності навчання переважно у дистанційному режимі, що одночасно погіршило та покращило ситуацію в освіті.

З одного боку, відсутність «живого» спілкування не дає змогу викладачу відстежувати повний спектр реакцій студентів, студентам проживати повноцінне студентське життя в якому є місце не тільки науці але й різноманітним іншим активностям (спорт, музика, тощо.) завдяки яким формуються навички спілкування, вміння розмовляти та домовлятися, тощо. З іншого боку необхідність спілкування в дистанційному режимі, в принципі показала, що така система можлива, та завдяки їй «стираються» кордони, можливо не виходячи з дома отримувати знання у таких закладах, що були раніше недоступні та суттєво заощаджувати на необхідності здійснення трансферу та проживанні. Окрім того, для людей із обмеженими фізичними можливостями дистанційне навчання відкрило безліч варіантів отримання освіти.

Проте, вже четвертий рік поспіль студенти, так само як і школярі, переважно спілкуються дистанційно, а це накладає суттєвий відбиток на їх підхід до спілкування. Якщо раніше у позаучбовий час збиралися групи та їхали на екскурсії, йшли у туристичні походи, театри, спілкувалися, отримували безліч емоцій, то зараз випускаються студенти, які часто свою групу бачили тільки в он-лайн режимі, та навіть, іноді тільки у вигляді аватарки на екрані.

Водночас, у сучасному світі почали звертати увагу на таке поняття як емоційний інтелект. У бізнес-середовищі успішними стають люди, що мають не тільки високий рівень знань, але й високий рівень емоційного інтелекту. Так звані *soft skills* дуже потрібні у сучасному світі, а особливо менеджерам різних рівнів.

«Емоційний інтелект – це здатність розуміти, усвідомлювати і управляти власними емоціями, своєю мотивацією, думками і поведінкою, регулювати свій емоційний стан, а також це вміння управляти емоційними станами інших людей, помічати їхні актуальні потреби, співпереживати і розвивати їхні сильні сторони»[1]. Вважається, що чим старша за віком стає людина тим більш високий рівень емоційного інтелекту вона має, а отже це навички, які можливо розвивати.

Відсутність або недостатній рівень розвитку навичок спілкування, на думку автора, заслуговує особливої уваги, як такі що треба фактично тренувати починаючи зі школи та особливо важливо розвивати їх у студентські роки.

Є різні методи розвитку подібних навичок. У закладах вищої освіти варто більше звертати увагу на риторику та використовувати у різноманітних предметах метод проведення дебатов. Взагалі, самі дебати як прояв демократії походять ще з часів стародавньої Греції, але як змагання серед студентів їх почали використовувати в Гарвардському університеті починаючи з 1953 року.

Директорка Інституту «Республіка» Олександра Гліжинська зауважила, що «дебати – це неймовірний досвід, який закладає в молоді не просто формування власної позиції, але й вміння висловлювати свою думку та відстоювати її. Тут важливо підбирати аргументи, вміти переконувати, дотримуватися ділового спілкування та навіть знати психологію. Цей досвід буде допомагати учасникам і під час навчання, і в особистому житті» [2]. Введення дебатів в учбовий процес дасть змогу та необхідність студентам більше спілкуватись один з одним навіть у дистанційному форматі.

На теперішній час вміння висловлювати свою думку, або представляти позицію групи осіб, бути переконливим та впевненим дуже важливо не тільки в особистому житті та бізнесі, а ще й у державних справах. Дебати в учбовому процесі, як тренування звісно не дадуть повноцінного занурення у реальне життя, яке на відміну від дебатів відбувається не за правилами, але принаймні сформує певні навички. Тому, чим частіше їх тренувати впродовж учбового процесу, тим кращій результат можливо отримати.

Список літератури:

1. Собчук Ю. Що таке емоційний інтелект та як його розвивати. 22.08.2022 URL: <https://www.sens.lviv.ua/shho-take-emocijnyj-intelekt-ta-yak-jogo-rozvyvaty/>
2. Все про дебати: що таке дебати та яка від них користь? Сайт Інституту «Республіка» URL: <https://inrespublica.org.ua/aktyvna-hromada/vse-pro-debaty-shho-take-debaty-ta-yaka-vid-nyh-koryst.html>
3. Що таке емоційний інтелект та навіщо він керівникам? 12.12.2017. URL: <https://lvbs.com.ua/news/shho-take-emotsijnyj-intelekt-i-navishho-vin-kerivnykam/>

УДК 338.48

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ШІ ПРИ НАВЧАННІ ЗДОБУВАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ МАРКЕТИНГ

О.О. Голубьонкова, М.Г. Брайко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Маркетинг – це про створення нового: ринку, продукту, попиту тощо. Штучний інтелект – наскільки новим він є? Перші розробки проводилися ще в середині 20 століття. Масове поширення відбулося кілька місяців тому.

Декілька статистичних фактів [1]:

- глобальний ринок ШІ \$136 + млрд.;
- у наступні 7 років вартість індустрії ШІ зросте більш ніж у 13 разів до \$1.81 трлн.;
- до 2026 року ринок ШІ в США досягне \$299,64 млрд.;
- з 2022 по 2030 рік ринок ШІ зростає на 38,1% у середньому;
- до 2025 року у сфері ШІ будуть працюватимуть 97 мільйонів людей;
- в 2023 р. порівняно з 2022 р., ринок ШІ може зрости щонайменше на 120%;
- 83% компаній стверджують, що ШІ є головним пріоритетом у їхніх бізнес-планах.

Динаміка розвитку ринку наведена на рис. 1.

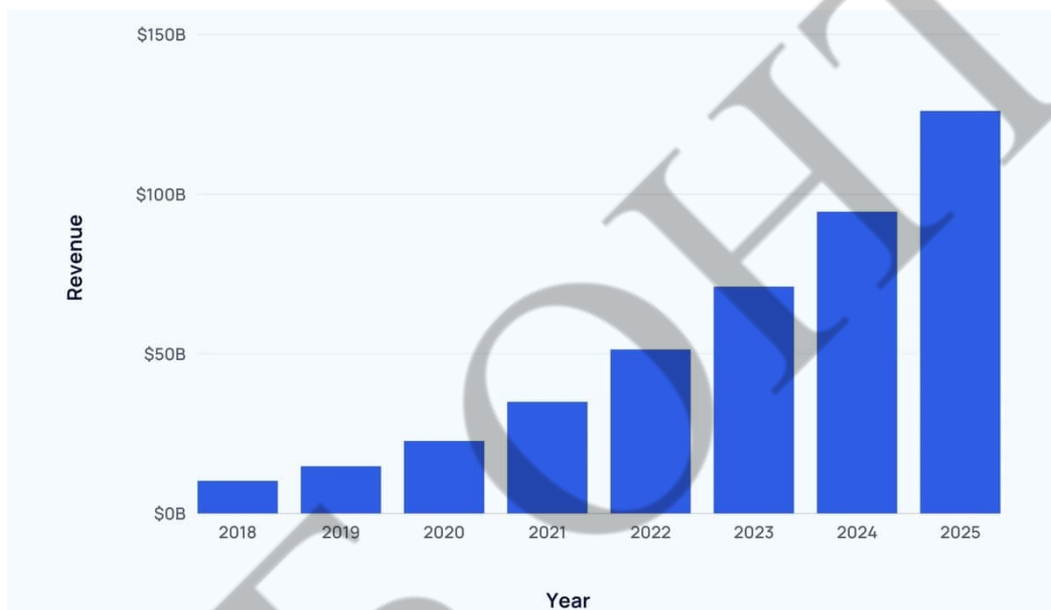

Рис. 1 – Динаміка доходів світового ринку розробки ШІ [1]

Сьогодні популярними є такі системи ШІ: ChatGPT, DALL-E, Bard AI, Anthropic, Character.AI та інші.

Все це є варіантами генеративного штучного інтелекту (Generative AI) - технологій, що містять алгоритми, які можна використовувати для створення нового вмісту, включаючи аудіо, код, зображення, текст, симуляції та відео.

Існуючі сьогодні системи ШІ здатні генерувати тексти, але для них текст – це набір слів, побудований за системою, що ґрунтується на статистичних даних. Тоді як людина вкладає в текст певні сенси та емоції.

Сьогодні є певні побоювання та очікування, що ШІ залишить без праці деяких працівників. На нашу думку, ці очікування мають сенс. Тому перед нами стоїть задача навчити майбутніх маркетологів ефективно використовувати можливості ШІ та керувати ним.

Навички, що знадобляться маркетологу для роботи зі ШІ на робочому місці:

- знати, як думають машини;

- розуміти аналітику та структуру даних;
- знайомство з різними типами ІІІ;
- знання сфери бізнесу та галузі;
- володіння сильною здатністю до спілкування;
- високий рівень емоційного інтелекту;
- навчання впродовж життя та інтелектуальна допитливість.

Саме тому вже у навчальному процесі майбутні маркетингологи мають опанувати майстерність використовувати технології ІІІ, а саме: створювати релевантні запити на написання контент-планів, текстів для публікацій у соціальних мережах, на сайтах, сценаріїв рекламних відео тощо. Критично оцінювати відповіді ІІІ, обробляти та вдосконалювати їх.

Поки що така компетенція відсутня у стандарті для даної спеціальності, але до цього треба бути готовим.

Літературні джерела:

1. Josh Howarth 57+ Amazing Artificial Intelligence Statistics (2023) Режим доступу: <https://explodingtopics.com/blog/ai-statistics>

УДК 37.018.43:004

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Ю.О. Халілова-Чуvasьва, А.К. Д'яконова, К.О. Жовтяк
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Триваюча війна в Україні призвела до того, що покоління українців, які мають отримувати освіту часто цього не можуть, або не отримують її у повному обсязі. Наслідки 13 місяців конфлікту лише доповнюють два роки втраченого навчання через пандемію COVID-19 і понад 8 років війни для дітей на сході України.

«Школи та навчальні заклади створюють для дітей важливе відчуття структури та безпеки, і відсутність навчання може мати наслідки на все життя», - сказав Афшан Хан, регіональний директор ЮНІСЕФ у Європі та Центральній Азії. «Немає кнопки паузи. Це не варіант просто відкласти навчання дітей і повернутися до нього після того, як будуть вирішені інші пріоритети, не ризикуючи майбутнім цілого покоління» [1].

Тривале використання вибухової зброї, в тому числі в населених пунктах, призвело до того, що тисячі шкіл, дошкільних закладів та закладів вищої освіти по всій країні були пошкоджені або зруйновані. У той же час багато батьків і опікунів не бажають відправляти дітей до навчальних закладів з міркувань безпеки. Тому сьогодні зберігається дистанційне навчання як основний елемент набуття знань в Україні.

Дистанційне навчання є одним з найважливіших і можливих елементів передачі знань, починаючи з періоду пандемії в нашій країні. Воно має багато переваг, але разом з тим і недоліків, які треба намагатись усувати для підвищення якості навчання взагалі. Розглянемо деякі з них.

Відсутність мотивації. Сьогодні студенти стикаються з тим, що знайти мотивацію для виконання необхідних робіт з кожної дисципліни може бути важко. Іноді способи викладання різних курсів не такі однозначні і прості як заняття, які проводяться в аудиторіях. Крім того, важко виконувати завдання, коли немає викладача або асистента, який би фізично сприяв навчанню і відстежував прогрес в отриманні знань студентами в режимі реального часу. Якщо не вирішити ці проблеми дистанційного навчання, вони можуть мати прямий вплив на успішність студентів. Для цього можна використовувати, наприклад, реальні нагороди та таблиці лідерів, заохочувальні бали та інше, щоб боротися з відсутністю мотивації та нудьгою, пов'язаною з дистанційним навчанням.

Ще одним елементом навчання та мотивації є залучення студентів для вирішення нагальних проблем сьогодення при підготовці навчальних завдань. Мається на увазі, включення студентів до створення новітньої історії нашої держави через впровадження інновацій у своїй справі, зокрема в готельно-ресторанному бізнесі. Важливу роль тут мають теми для написання студентами тез, статей, дипломних робіт по інноваційним видам діяльності закладів гостинності та ресторанів під час війни. Психологічно це надасть елемент причетності до своєї країни та її проблем у ці важкі часи.

Різні стилі та темп навчання. Існує багато різних стилів навчання, таких як візуальне навчання, вербальне навчання, соціальне навчання тощо. Дуже легко адаптуватися до різних стилів навчання для студентів, коли всі в аудиторії. Ті, хто найкраще вчиться, перебуваючи в соціальних мережах або, роблячи щось більш практичне, можуть мати проблеми з дистанційним навчанням. Дистанційне навчання може здатися дуже самотнім, коли не можна використовувати традиційний матеріал курсу або коли студентів не оточують інші студенти.

Викладачі також можуть краще контролювати темп навчання, коли вони можуть фізично бачити, як їхні студенти реагують на заняття в режимі реального часу. Іноді дистанційне навчання буває швидким, особливо якщо пари вже ідуть або їх неможливо повторити. Це може вплинути на збереження інформації у студентів, що безпосередньо вплине на бали оцінювання, показники загальних балів та ефективності викладання дисциплін.

Щоб цьому завадити, необхідно включати онлайн-обговорення частин курсу, заохочувати до коментарів та запитань, дискусій та інше. Це можна зробити використовуючи платформу Moodle, додаткові сесії в Zoom, конференції у Viber, WhatsUp, Telegram та інше. У поєднанні з інструментом інтервального повторення Brain Boost можна запропонувати студентам проходити персоналізовані тести, які генеруватимуть запитання з тем, які вони вже

вивчили. Це сприяє збереженню інформації та допомагає вирішити проблему швидкості дистанційного навчання.

Обмежений зміст навчання. Незважаючи на те, що для дистанційного навчання існує багато можливостей, матеріал, доступний для студентів, може бути недостатнім або обмеженим. Наприклад, навчальні матеріали можуть бути доступні лише в одному форматі, наприклад відео, PDF-файли, презентації PowerPoint, картки тощо. Але деякі дисципліни (як, наприклад, Етнічні кухні, Технологія продукції ресторанного господарства та інші) мають бути представлені в різних форматах, щоб ефективно донести інформацію до студентів. Ось тут треба надати можливість використовувати деякі платформи, які підтримують мультимедійний хостинг [2].

Відсутність миттєвого спілкування та зворотного зв'язку. Коли інструкції незрозумілі, студенти зазвичай просять роз'яснень. Однак у дистанційному навчанні зворотній зв'язок не завжди є миттєвим. На стосунки між студентами може вплинути відсутність спільного спілкування «студент-студент» або «студент-викладач». Це може зашкодити отриманню знань студентами.

Існують навчальні платформи, які підтримують опитування учнів, анкети, push-повідомлення та практичні звіти, які дозволяють викладачам спілкуватися зі своїми студентами. Їх можна використовувати разом для миттєвого надсилання відгуків, коментарів та нагадувань за допомогою персоналізованих сповіщень і звітів. Це надасть студентам більш комплексний досвід навчання, оскільки їхні навчальні потреби будуть розглядатися особисто [3].

Таким чином, в міру того як дистанційне навчання на практиці зростає, завдання для викладачів залишається зрозумілим і незмінним: розробляти інтерактивні, захоплюючі, мотивуючі курси, бути інноваційними та створювати більше інтерактивного вмісту, побудувати зв'язок із студентами, щоб налагодити стосунки на початку роботи. Крім того, допомагати студентам зберігати концентрацію завдяки коротким послідовним заходам таким як опитування, завдання, тести. Необхідно створити почуття спільності між студентами, об'єднуючи їх на виконання завдань, наприклад, в групи; відстежувати труднощі, які виникають у окремих студентів та допомагати їм. Все це дасть змогу студентам повноцінно отримувати освіту, незважаючи на труднощі сьогодення.

Список літератури:

1. 11 months of war in Ukraine have disrupted education for more than five million children: веб-сайт. URL: <https://www.unicef.org/press-releases/11-months-war-ukraine-have-disrupted-education-more-five-million-children>
2. Веб-сайт хостинг: веб-сайт. URL: <https://www.hubspot.com/products/cms/web-hosting?hstc=137761647.a64ed60b704f13dd9212d8f77fb6ac26.1675156665236.1675156665236.1675156665236.1&hssc=137761647.1.1675156665237&hsfp=793348294>

3. 10 Remote Learning Challenges: веб-сайт. URL: <https://www.edapp.com/blog/remote-learning-challenges/>

УДК 378.091.33

АНАЛІЗ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА» В ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ

В.Ю. Скляр, Т.В. Кравчук, Ю.А. Антонюк

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

В умовах інноваційного розвитку підприємств готельно-ресторанного господарства актуалізується потреба системної модернізації професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанного сервісу, зокрема щодо оновлення змісту підготовки, навчальних планів професійної та практичної підготовки, перегляду співвідношення теоретичних і практичних знань, умінь, компетенцій та їх відповідність до потреб роботодавців.

Аналізуючи зміни, пов'язані з сучасними реаліями освітнього процесу та переходу на дистанційну форму навчання, слід виділити пріоритетність таких проявів вищої освіти: модернізація інформаційного, науково-методичного, інвентарного та матеріально-технічного забезпечення шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема актуальних в умовах впровадження науково-технічних досягнень, формування ринку освітніх послуг та майбутньої професійної мобільності.

Інформаційні технології та методологічні підходи є важливою складовою дистанційного навчання. Проте, вони мають свої переваги та недоліки, які необхідно враховувати. Однією з них є відсутність особистого контакту між викладачем та студентом, що може стати перешкодою для розвитку ефективної взаємодії та обговорення питань навчального процесу. Крім того, в дистанційному навчанні студентам необхідно мати високу самодисципліну та мотивацію, щоб успішно вивчати матеріал та виконувати завдання.

Для студентів спеціальності «Готельно-ресторанна справа» більшість дисциплін професійного спрямування викладаються із застосуванням методології оберненого навчання та методології активного навчання.

Методологія оберненого навчання стала популярною останнім часом через свою ефективність у покращенні навчального процесу. Цей підхід полягає в тому, що студенти вивчають теоретичний матеріал самостійно вдома, а на заняттях виконують практичні завдання, спілкуються з викладачем та один з одним, обговорюють проблемні питання.

Методологія активного навчання сприяє більш ефективному засвоєнню матеріалу студентами, що в свою чергу призводить до покращення їх рівня знань і навичок. Основна ідея активного навчання полягає в тому, щоб сту-

денти були активно залучені в навчальний процес, а не лише пасивно слухали викладача або читали підручник. Це може включати в себе такі методи, як дискусії, проекти, групова робота, проблемно-орієнтоване навчання, рольові ігри, самостійну роботу, інтерактивні лекції та інше. Активне навчання дозволяє студентам бути більш самостійними, критичними мислителями, здатними до розв'язання складних задач, збільшує їхню мотивацію до навчання і знижує ризик втрати ними інтересу до предмету.

Також варто використовувати мультимедійні технології, які покращать процес навчання, роблячи його більш інтерактивним і привабливим для студентів. Ось декілька прикладів використання мультимедійних технологій у навчанні:

- Віртуальні екскурсії та моделювання використовуються, щоб дати студентам реалістичний досвід різних аспектів готельної та ресторанної індустрії. Наприклад, студенти досліджують віртуальний готель і дізнаються про різні відділи, такі як хаускіпінг, фронт-офіс та інші. Симуляції використовуються, щоб навчити студентів поводитися у різних ситуаціях, таких як скарги клієнтів або надзвичайні ситуації. Студентам варто проводити віртуальні кулінарні майстер-класи та інші практичні вправи.

- Відео та анімація використовуються для візуальної ілюстрації концепцій і процесів. Наприклад, відео використовується для демонстрації техніки приготування їжі, а анімація - для демонстрації процесу приготування страв і напоїв у ресторані.

- Онлайн-ресурси та інтерактивні матеріали. Інтернет-ресурси, такі як електронні книги, статті та веб-сайти, використовуються для доповнення матеріалів курсу та надання додаткової інформації студентам. Для більшого залучення студентів використовуються інтерактивні матеріали: вікторини та ігри.

- Соціальні медіа та дискусійні форуми використовуються для заохочення студентів до участі та співпраці. На факультеті ІТХіРГБ створена група у Telegram, де студенти діляться своїм досвідом та ідеями, дискутують та влаштовують дебати.

Отже, застосування методології активного та оберненого навчання має низку переваг: покращує засвоєння матеріалу, підвищує активність студентів, зменшує залежність від викладача та підвищує ефективність навчального процесу, що, в свою чергу, пояснює їх популярність при викладанні професійних дисциплін зі спеціальності «Готельно-ресторанна справа». Використання сучасних мультимедійних технологій дозволить значно підвищити ефективність викладання дисциплін, забезпечуючи більш привабливий та інтерактивний досвід навчання.

На сьогоднішній день для здійснення освітнього процесу в умовах дистанційного навчання з метою формування досконалої особистості майбутнього фахівця, викладачі повинні мати високий педагогічний рівень та бути компетентними в цифровій освіті, систематично оновлювати навчально-

методичні матеріали, формувати та розвивати інформаційну культуру всіх учасників навчально-пізнавальної діяльності.

УДК: 378.091.33:37.018.43
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ В ЗАКЛАДАХ
ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПЕРІОД ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

В.І. Соколова, Т.І. Соколова

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Останні 3 роки в Україні є складними в питаннях реалізації та надання освітніх послуг здобувачам усіх рівнів навчання, що обумовлено затяжним карантинном та воєнними діями на території країни. З початком повномасштабного вторгнення більшість родин були вимушені покинути свій дім і не всі мають можливості повернутись, але освітній процес повинен продовжуватись незважаючи на складнощі. З урахуванням, що реалізація освітніх послуг в повній мірі майже не можлива по всій території держави, працівники освіти та науково-педагогічний персонал постійно шукають можливість удосконалювати методи та методики навчання у дистанційному форматі. Такі виклики стають не лише стресом для здобувачів та викладачів, але і відкривають ряд нових можливостей, наприклад удосконалення освітнього процесу за рахунок введення інтерактивних методів навчання.

Основною метою викладачів є наближення дистанційного формату навчання до реального - очного, тобто створення таких умов, щоб кожен здобувач відчував підтримку, як від колективу, так і від навчального персоналу. Збереження тісного зв'язку в колективі при дистанційному навчанні майже неможливе, тому необхідно обирати такі завдання, які будуть задіювати не лише особу індивідуально, а фокус-групу. Такий метод дасть можливість формувати невеликі колективи для виконання спільних завдань та поліпшить процес комунікації. На кожне заняття бажано змінювати склад фокус-груп, щоб навчати здобувачів спілкуванню у різних колективах.

Для збереження уваги здобувачів під час заняття можна використувати швидкі бліц-опитування або ігри, де на швидкість учасники дають відповідь на питання по пройденому матеріалу. Такий підхід буде збуджувати мозок, а азарт дасть можливість підключати до заняття навіть найбільш пасивних студентів. Для проведення таких активностей можна використувати різноманітні інструменти та додатки, наприклад ресурс Kahoot, де можна створювати власні ігри та підключати до них здобувачів.

Не менш важливою навичкою, якою повинні оволодіти здобувачі є вміння висловлювати власну думку, тому доцільним є проведення в межах занять тематичних дискусій та обговорень, розбір ситуаційних задач. При виконанні таких завдань, здобувачі навчаються розвивати власну думку, ви-

словлювати її, доносити інформацію до колективу, набувають навичок вирішення конфліктів та спірних питань, що розвиває в них додаткові soft skills.

Зважаючи на затяжний період дистанційної освіти в Україні, необхідно постійно слідкувати за інтерактивними методами навчання, що використовують іноземні колеги та впроваджувати аналогічні практики у освітній процес. Не менш важливим є залучення здобувачів для відбору таких методів, бо їх думка є важливою в межах студенторієнтованості. Після впровадження кожної інновації в освітній процес варто проводити опитування серед здобувачів з метою отримання від них зворотнього зв'язку з метою удосконалення освітнього процесу в дистанційному форматі.

УДК 373.018.43

Бер 48

СУЧАСНИЙ ДОСВІД В ПИТАННЯХ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ НАВИЧОК ТА ВМІНЬ

І.В. Беркань

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Доречі якщо проходження практики безпосередньо у коледжі має достатньо напрацювань, що відображається на якісних результатах захисту здобувачів освіти після закінчення практики. Але результати проходження практики здобувачами освіти за допомогою технологій дистанційного навчання потребують поглибленого аналізу та внесення суттєвих коректив та систематизації методики проведення цих практик.

1. Складносці та питання які виникали під час проведення практик у змішаному режимі в коледжі за попередній термін:

- Частина здобувачів освіти мають змогу і бажання відвідувати практику в коледжі під керівництвом керівника практики (майстер виробничого навчання або викладач).
- Частина здобувачів освіти з поважних обставин не мають можливості відвідувати коледж, але мають можливість виходити в онлайн простір.
- Частина здобувачів освіти переїхала в нові місця проживання, і опинилась в ситуації відсутності стаціонарних комп'ютерів, або опинилась в зоні поганого інтернету, або зовсім немає інтернету. Їм складно навчатися в умовах дистанційного навчання, їм потрібна підтримка. Для них треба організувати будь-який зв'язок з коледжем та керівником практики.
- Здобувач освіти чекає на зворотний зв'язок від керівника – це спричиняє непорозуміння і відсутність дії та марнування часу.
- Керівники практик теж опинилися в тяжких умовах. Їм треба провести практику очно з тими здобувачами освіти які прийшли до коледжу.

Потім треба організувати зв'язок з тими здобувачами освіти які знаходяться на відстані і можуть вийти на практику в онлайн режимі і надати пакет інформації тим здобувачам освіти яких немає ні в очному ні в онлайн просторі. І це втомлює і керівників.

2. Поради як налагодити практику за допомогою технологій дистанційного навчання.

- Все починається з класного керівника який надає на відділення поглиблену інформацію про спроможність кожного здобувача освіти з його групи проходити практику очно ,синхронному онлайн режимі або асинхронному режимі.

- Керівник практики на базі цієї інформації розробляє свій інформаційний кейс під кожен підгрупу яка склалася.

- На початку практики в дистанційному режимі керівник практики розміщує всю інформацію у Google Classroom та надсилає лист з кодом доступу усім здобувачам освіти групи яка виходить на практику та їх класному керівнику. Класний керівник дублює цей лист на батьківський сервіс. В листі керівник практики надає здобувачам освіти (батькам) інформацію, яка пояснює тему кожного тижня практики, задачі практики та правила оцінювання результатів. Щоб всі розуміли систему, за якою буде працювати здобувач освіти. Одразу в листі зазначено в який час щодня будуть оприлюднюватися завдання у Google Classroom.

- На першому занятті керівник обов'язково доводить всю необхідну інформацію по виконанню програми практики з матеріалом для вивчення, завданням ,чіткими термінами виконання та графіком виходу на зв'язок. Крім того для здобувачів освіти складається список справ чи вправ. Але це не просто список з інструкціями, куди звернутися, якщо будуть запитання або проблеми. Це і список результатів, чого від тебе очікує керівник. Керівникам, заздалегідь, до початку практики , треба напрацювати цей список.

- Завдання має бути конкретним, прозорим. Воно має надати можливість послідовності вивченню матеріалу та виконання завдань. Корисні посилання, рекомендації, що потрібно подивитися, на що звернути увагу. Усі рекомендації мають бути чіткими.

- Має бути організований зворотний зв'язок у груповому чаті для всіх здобувачів освіти саме так ми зможемо відповідати на питання та корегувати і контролювати виконання програми практики. Зворотний зв'язок не може бути час від часу, він має бути постійним і послідовним. Наприклад, всі повинні знати, що вранці в понеділок є розсилка з розкладом. Або що потрібно зайти у цей час на певний сайт і побачити свій розклад. Якщо у керівника є можливість зробити зворотний зв'язок індивідуалізованим, то буде ще краще.

- Потрібно зробити контрольні перевірки виконання програми та завдань наприкінці кожного тижня. Не треба очікувати, що всі одразу перелаштуються, вибудують свій графік і будуть досконалыми. Зважаймо, що ми

живемо у стані невизначеності, це впливає на організацію життя здобувачів освіти. Тож потрібен контроль, для покращення результатів.

- Якщо потрібна консультація, то вона відбувається в межах робочого часу керівника практики, завідувача відділення або голови циклової комісії.

- Обов'язково є час для асинхронного навчання. Після сесії здобувач освіти за вказівками керівника і за допомогою батьків організовує навчання самостійно. Керівники допомагають спланувати роботу здобувачів освіти, надають індивідуальні консультації, якщо це їм під силу. Вони також надають завдання, шаблони та інструкції для опанування теми.

- До початку практики здобувачі освіти які не мають змогу проходити практику в очному режимі вже повинні мати список, що вони зобов'язані зробити під час проходження практики. Мета на тиждень важлива для щоденного навантаження на здобувача освіти – що здобувач освіти має зробити сьогодні і кожного дня.

- Правила напівгодини, саме в ці напівгодини через будь-який зв'язок (не обов'язково відеоконференцію) керівник перебуває з здобувачами освіти та може їх консультувати. На початку кожного дня керівник на пів години виходить на зв'язок з здобувачами освіти і дає їм завдання на сьогодні і пояснює як його виконувати.

3. Підсумкові оцінки практики. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти навчальних та виробничих практик.

Але важливо не тільки розробити програму, провести практику в змішаному режимі, важливо правильно її оцінити. Згідно наказу про проведення практики в ньому прописується що на прикінці практики призначається комісія яка і проводить захист та підбиває підсумки практики. Попрацювавши в цих комісіях я прийшов до висновку що комісіям досить складно об'єктивно оцінити здобувача освіти. Стало зрозумілим що критерії, за якими здійснюється оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти проходження практики повинні мати комплексний характер, а саме:

- рівень застосування знань та умінь в практичній роботі;
- уміння користуватися різними видами конструкторсько-технологічної документації та іншими джерелами інформації;
- дотримання технічних вимог у процесі виконання робіт (якість виробу);
- уміння організовувати робоче місце і підтримувати порядок на ньому в процесі роботи
- рівень сформованості трудових прийомів і умінь виконувати технологічні операції;
- дотримання правил безпечної праці та санітарно-гігієнічних вимог;
- дотримання норм часу на виготовлення виробу;

- рівень самостійності у процесі організації і виконанні роботи (планування трудових процесів, самоконтроль і т. п.), виявлення елементів творчості.

4. Поради для керівників практик та майстрів виробничого навчання як досягти єдиного підходу щодо результатів практик.

- Налагоджуйте взаєморозуміння. Долучайте класних керівників та батьків до інформації, які вправи їх здобувачі освіти (діти) мають робити, щоб виконати програму практики. Будьте добрими до себе та інших.
- Обирайте методику та зв'язок які працюють. Якщо щось не працює з цією групою чи здобувачем освіти, то наскільки б «накатаним» воно не було – спробуйте щось інше. Будьте реалістами.
- Чим чіткішими та конкретнішими будуть інструкції, чим краще будуть прописані алгоритми для самостійного опрацювання, тим більший навчальний ефект ви отримаєте.
- Найважливішим є зворотний зв'язок – конструктивний, раціональний, формувальний, який сприятиме розумінню навчального матеріалу здобувачами освіти. Не кожне заняття – це супервідео, думайте про кінцевий результат.
- Під кінець тижня керівник практики повинен перевіряти виконані роботи.
- Зосередьтесь на формувальному оцінюванні, перевірці на розуміння. Формувальне оцінювання має на меті зрозуміти, де помилка, чому здобувач освіти чогось не розуміє і допомогти йому налагодити навчання, щоб усе ж таки опанувати програму практики.
- Робіть усе можливе з того, що ви можете зробити зараз. Робіть і думайте про перспективу у майбутньому!

УДК 378.14

АДАПТАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ВИКЛАДАЧА ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ В СЕРЕДОВИЩІ GOOGLE WORKSPACE

Ю.Є. Суліма

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

В умовах дистанційного та змішаного навчання у багатьох користувачів платформ дистанційного навчання виникали ситуації, коли навчально-методичні матеріали не відкривалися на тому чи іншому пристрої або веб-браузері, або ж відображалися некоректно. Такі ситуації суттєво впливають на засвоєння навчального матеріалу здобувачами освіти, а також перешкоджають об'єктивному оцінюванню навчальних досягнень, якщо викладач не може перевірити надіслану роботу.

Розглянемо, як можна адаптувати навчально-методичне забезпечення дисципліни для ефективного використання всіма учасниками освітнього процесу в середовищі Google Workspace.

У 2021 році у ВСП «ОТФК ОНТУ» було розпочато пілотний проєкт щодо розгортання та впровадження системи Google Workspace у навчальний процес. Проєкт включає три фази – організаційну, навчально-методичну, а також фазу реалізації та оцінки якості.

Починаючи з вересня 2021 року вдалося налагодити ефективну взаємодію між учасниками освітнього процесу, організувати освітню діяльність через Google Classroom, а при переході з очної на дистанційну форму навчання проводити відеозустрічі через Google Meet.

Навчально-методична фаза включає проведення вебінарів по змішаному навчанню, проведення навчання викладачів, адаптацію навчально-методичних комплексів з навчальних дисциплін, створення навчального контенту, організацію та наповнення контентом Google Classroom, розробку системи оцінювання результатів навчання у Google Classroom.

У Classroom викладач створює завдання, до якого приєднує відповідні матеріали – це можуть бути файли текстових документів, презентацій, або посилання на попередньо завантажені на Google Диск викладача відеофайли, посилання на сторонні ресурси тощо.

Для того, щоб здобувачі освіти ефективно опрацьовували матеріали у Classroom, ці матеріали мають коректно відкриватися на будь-якому пристрої (смартфон / ноутбук) та в будь-якій операційній системі (Android/ iOS/ Windows/ macOS). Для цього треба передбачити різні сценарії роботи у класі та використовувати універсальні формати даних, наприклад, формат PDF, суттєвою перевагою якого є те, що вміст файлу захищений від правок, та завжди відображається однаково на будь-якому пристрої при відносно невеликому розмірі файлу. PDF-файл може містити текст, таблиці, формули, векторну і растрову графіку, гіперпосилання та мультимедійні елементи.

Дворічний досвід використання середовища Google Workspace у закладі фахової передвищої освіти дозволяє сформулювати низку загальних рекомендацій щодо адаптації навчально-методичного забезпечення дисципліни:

1. Провести облік всіх наявних навчальних матеріалів – підручники, посібники, конспекти лекцій, інструкції до виконання лабораторних і практичних робіт, самостійних робіт, індивідуальні завдання, контрольні роботи, різнорівневі тести тощо.

2. Перевести ці навчальні матеріали у цифровий вигляд.

Для створення та редагування файлів доцільно використовувати текстовий редактор MS Word, який дозволяє зберігати файли як у форматі DOC/DOCX, які можна доопрацьовувати в майбутньому, так і в форматі PDF для публікації у Classroom. Хмарний текстовий редактор Google Docs, наявний в середовищі Google Workspace, також дозволяє імпортувати файли у форматах DOC/DOCX та PDF, однак має дещо обмежений функціонал по

форматуванню документів, особливо таблиць та формул. Перевагою Google Docs є можливість голосового вводу тексту при наявності мікрофону.

Цей етап є чи не найтривалішим, бо потребує багато часу та ресурсів. Для того, щоб оцифрувати вже роздруковану раніше брошуру, необхідно відсканувати кожну сторінку, використовуючи спеціальне програмно-апаратне обладнання – сканер та програму розпізнавання тексту.

Звичайно, можна скористатися камерою смартфона та безкоштовними онлайн-сервісами, які надають можливість розпізнати до 10 сторінок тексту безкоштовно. Однак отриманий результат може розчарувати – текст розпізнається не весь, інколи некоректно, а таблиці та формули взагалі не піддаються розпізнаванню.

З цієї причини повністю автоматизувати процес оцифровки наявного навчально-методичного забезпечення неможливо. Він потребує значних витрат часу та досить високого рівня володіння цифровими компетентностями.

3. Також слід враховувати, що все навчально-методичне забезпечення має бути викладене державною мовою. Всі матеріали, які не відповідають цьому критерію, необхідно перекладати. Тут на допомогу знову приходять Google Docs, що мають вбудований перекладач без обмежень на кількість сторінок чи слів.

4. Після того, як викладач підготує всі навчально-методичні матеріали, вони мають бути розглянуті на засіданнях циклової комісії (кафедри) та затверджені методичною радою закладу освіти.

5. Для забезпечення вільного доступу здобувачам освіти до навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни, в середовищі Google Workspace можна швидко та безкоштовно створити сайт циклової комісії (кафедри) та наповнити його посиланнями на електронні ресурси. Також посилання на електронні ресурси або безпосередньо на файли лекцій, інструкцій до виконання лабораторних, практичних, самостійних робіт в електронному вигляді можна завантажити у відповідні Classrooms навчальних дисциплін, до яких у здобувачів освіти є постійний та вільний доступ.

Адаптація навчально-методичних матеріалів для використання в середовищі Google Workspace є тривалим, трудоемним процесом, який включає низку етапів, а саме облік наявних навчальних матеріалів, оцифрування існуючих у паперовому вигляді посібників, створення нових, їх розгляд та затвердження, розміщення в електронному вигляді на сайтах циклових комісій (кафедр) або у Google Classroom. Однак цей етап є необхідним для подальшої продуктивної освітньої діяльності при здійсненні навчального процесу в дистанційному або змішаному форматі. Для успішної реалізації процесу адаптації викладачеві потрібно підвищувати свій рівень цифрової компетентності до такого рівня, який дозволить виконати всі розглянуті вище кроки самостійно за допомогою стандартного програмного забезпечення.

УДК 378.147

**СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
ЗАСОБАМИ GOOGLE WORKSPACE****Ю.Ю. Суліма, Ю.Є. Суліма****ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса**

Створення безпечного освітнього середовища є одним з пріоритетних завдань сьогодення. Якщо облаштування безпечного фізичного простору відповідно до вимог ДСНС у закладі освіти наразі є неможливим або потребує чимало часу та значного фінансування, для забезпечення безперервного освітнього процесу слід зосередитися на рекомендаціях відносно створення безпечного освітнього середовища для дистанційної або змішаної форми навчання.

В умовах війни виникає необхідність системної організації дистанційного навчання як форми, альтернативної очному навчанню. Закладу освіти доцільно обрати єдину платформу для навчання здобувачів освіти, яка б містила розроблені систематизовані матеріали з усіх навчальних дисциплін для всіх навчальних груп. [1]

Google Workspace (Google Workspace for Education Fundamentals) – це пакет хмарного програмного забезпечення та цифрових інструментів для спільної роботи від компанії Google, який дає змогу створити безпечне освітнє середовище для дистанційного навчання. Заклади освіти можуть отримати Google Workspace безкоштовно за умови виконання певних умов. Робоча група викладачів коледжу виконала такі умови, і коледж отримав безкоштовний домен для розгортання цього середовища та дозвіл на безкоштовне використання системи Google Workspace. [2]

Система Google Workspace керується адміністратором, який за допомогою спеціального програмного інструменту – консолі – створює та видаляє облікові записи (корпоративні акаунти) для викладачів та здобувачів освіти. На самостійне внесення змін до імені та прізвища користувача накладено обмеження. Завдяки цьому система дозволяє однозначно ідентифікувати всіх користувачів. Для входу та використання сервісів в домені закладу освіти слід обов'язково пройти процедуру автентифікації. Увімкнена двоетапна (інакше двофакторна) автентифікація дозволяє значно підвищити захист облікових даних.

Всі доступні сервіси системи користувач використовує під своїм ім'ям та прізвищем з будь-якого пристрою і несе відповідальність за всі свої дії під час навчання. Панель адміністратора дозволяє створювати звіти про використання кожного з додатків, проводити аудит та аналіз журналів подій в Google Classroom, Meet, Chat тощо.

Приєднання до навчального курсу в Classroom або до відеоконференції в Meet сторонніх користувачів повністю контролюється адміністратором. Для створення безпечного середовища він може (а в деяких випадках навіть

повинен) обмежити доступ до сервісів у системі всіх користувачів, які не мають корпоративного акаунту.

Адміністратор створює організаційні підрозділи, задає налаштування на рівні груп та підрозділів, встановлює права доступу до сервісів різним підрозділам організації. Наприклад, навчальні курси у Classroom можуть створювати або видаляти лише користувачі підрозділу «викладачі».

Створення груп дозволяє здійснювати автоматичне наповнення здобувачами освіти класів, здійснювати групову розсилку листів, організовувати спільний доступ до контенту, додавати запрошення у календарі Google та багато іншого.

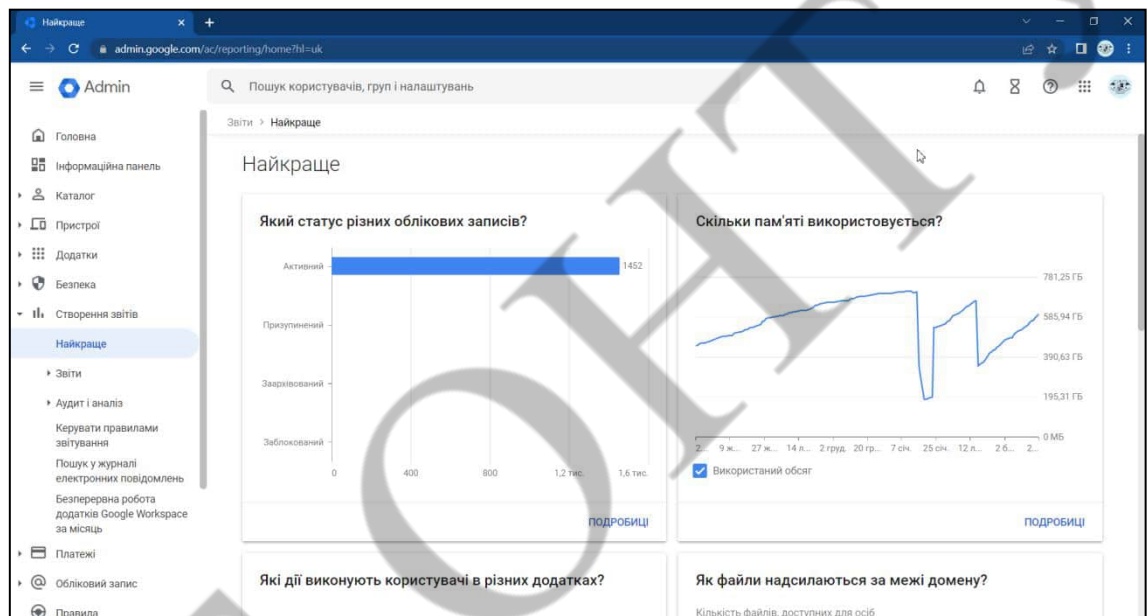

Рисунок 1 – Консоль адміністратора системи Google Workspace

Середовище Google Workspace використовується в якості єдиної системи для організації дистанційного навчання у ВСП «ОТФК ОНТУ». Викладачі, які мають створені курси на інших освітніх платформах, можуть розміщувати у Google Classroom посилання на зовнішні ресурси, в тому числі посилання на відеоконференції Zoom, доступ до яких також буде можливий лише за умови наявності у здобувача освіти корпоративного акаунту, що дає можливість запобігти широкому розповсюдженню такої інформації.

Всі викладачі та здобувачі освіти отримали корпоративні акаунти. Максимальна кількість облікових записів для безкоштовної версії системи наразі не обмежена.

Викладачами постійно проводиться робота по розробці та вдосконаленню навчальних курсів у Classroom, тож постає задача зберігання навчально-методичних матеріалів, серед яких можуть бути записи лекцій, відеоінструкції до практичних і лабораторних робіт, конспекти лекцій та методичні вказівки з ілюстраціями високої роздільної здатності, дистрибутив безкоштовного програмного забезпечення тощо. У системі Google Workspace

для зберігання навчальних розробок заклад освіти отримує хмарне сховище обсягом 100 Тб, що наразі є цілком достатньо. Користувачі системи отримують необмежений дисковий простір, на відміну від звичайних облікових записів, де встановлено ліміт 15 Гб.

Для синхронної роботи в режимі відеоконференцій викладачі використовують сервіс Meet, робота в якому повністю виключає безкарні порушення дисципліни здобувачами освіти. Це дозволяє викладачам і здобувачам освіти зосередитися на змісті навчального заняття, а не на питаннях дотримання дисципліни, що позитивним чином відбивається на засвоєнні матеріалу. На відміну від сервісу Zoom, в якому до відеоконференції може приєднатися сторонній користувач, до відеозустрічей в домені організації мають доступ лише власники корпоративних акаунтів. Всі дії в сервісі фіксуються у відповідному журналі подій, доступ до якого має адміністратор в консолі. В разі виникнення конфліктної ситуації можна швидко виявити порушника дисципліни та оперативно провести з ним виховну бесіду та роз'яснювальну роботу.

Система Google Workspace дозволяє налагодити безпечну взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу. Корпорація Google дотримується принципів конфіденційності та безпеки. При роботі з сервісами в домені організації не здійснюється збір даних здобувачів освіти у маркетингових цілях. Також в основних сервісах Google Workspace вимкнено рекламу. Вбудована система захисту своєчасно виявляє загрози в мережі Інтернет та запобігає їм, тому всі користувачі можуть бути впевнені в безпеці своєї особистої інформації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки. URL: <https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnie-seredovishhe-novi-vim/> (дата звернення: 15.03.2023).
2. Суліма Ю.Ю., Краснієнко Н.В., Суліма Ю.Є., Сологуб К.В. Пілотний проєкт запровадження змішаного навчання на базі Google Cloud Platform у фаховому коледжі // XIII міжнародна науково-практична конференція «Інформаційні технології і автоматизація - 2020», Одеська національна академія харчових технологій, Одеса, 22-23 жовтня, 2020. С. 185-188.

УДК 37.018:004.9
РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАВДАНЬ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ В УМОВАХ
ВІДКРИТОГО ОСВІТНЬО-ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

О.В. Скорнякова
ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Постановка проблеми. На початку 2021 року Урядом затверджений перелік нових проектів цифрової трансформації у ключових галузях, що сприятиме розбудові цифрової держави. У Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України визначено, що цифровізація освіти є сучасним етапом її інформатизації, що «передбачає насичення інформаційно-освітнього середовища електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними, що фактично уможливорює інтегральну взаємодію віртуального та фізичного, тобто створює кіберфізичний освітній простір» [1].

Основними завданнями цифровізації, які ставляться перед закладами освіти є: реалізація цифрових технологій в освітньому процесі; надання можливості колективного користування цифрових ресурсів і вільного доступу до них у хмарних сервісах; забезпечення підвищення рівня мотивації до професійного використання цифрових технологій викладачами та здобувачами освіти; створення інноваційних умов розвитку через впровадження цифрових технологій; накопичення, систематизацію та розповсюдження інформації щодо використання цифрових технологій закладами освіти [3].

Як зазначає О. Спірін, інноваційні зрушення можуть бути реалізовані в умовах освітнього середовища, в якому широко використовуються інформаційно-комунікаційні технології, цифрові платформи із підтримкою інтерактивного та мультимедійного контенту; впроваджуються технології дистанційного навчання, інноваційні комп'ютерні, мультимедійні, комп'ютерно-орієнтовані і мобільно-орієнтовані засоби навчання; забезпечується робота науково-дослідних STEM-центрів, спецлабораторій, тощо [4].

Сучасне відкрите інформаційно-освітнє середовище є потенційно необмеженим щодо обсягів ресурсів, що можуть бути застосовані в освітньому процесі, чисельності користувачів, які можуть використовувати його засоби і технології, а тому і кількості здобувачів, які можуть бути спільно залучені до процесу [2,7].

Особливо актуальним це питання стало під час організації освітнього процесу в умовах карантину, спричиненого COVID-19, та в умовах нинішнього воєнного стану. Для української освітньої спільноти – це є випробування, але і своєрідний стимул, який сприяє розкриттю нових можливостей, ставши каталізатором давно назрілих змін в освіті. Передусім йдеться про розвиток цифрової та дистанційної освіти, а підготовка майбутніх фахівців повинна забезпечувати реалізацію принципу «освіта впродовж жит-

тя», з урахуванням реальної ситуації в країні, сприяти використанню інноваційних навчальних стратегій у підготовці «фахівців майбутнього» [6].

Дослідники О. Малихін та Т. Ярмольчук рекомендують звернути увагу на такі стратегії [5]:

Гейміфікація – це інноваційний процес навчання з використання ігрового мислення й динаміки ігор для вирішення поставлених завдань. Насамперед, гейміфікацію слід використовувати для візуалізації та підкреслення таких дій і навичок, які важко продемонструвати за допомогою традиційних методик [5].

Масові відкриті онлайн-курси – це технологія онлайн-навчання, яка розширює потенціал відкритих освітніх ресурсів і дистанційних освітніх технологій, може бути використана для проєктування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів. Наразі існує декілька найбільш популярних платформ, що містять добірки масових відкритих онлайн курсів, створених у єдиному форматі: edX, KhanAcademy, EdEra, Udacity, Udey, Open Univercity, Coursera, Canvas Network, Iversity та ін. Одна із перших в Україні платформ, що пропонує слухачам масові відкриті онлайн-курси, є освітній проєкт Prometheus [5].

Технологія «віртуальний клас» – це навчальне онлайн-середовище, розміщене в мережі Інтернет з наявним вмістом навчальних матеріалів й організованою сукупністю онлайн-інструментів. Сьогодні популярністю користується безкоштовна інтерактивна платформа від Google – Google Classroom, що створена для закладів освіти з метою спрощення освітнього процесу. Google Classroom пов'язує Google Drive, Google Docs, Sheets and Slides та Gmail разом, щоб допомогти закладам освіти перейти до безпаперової системи [5].

Хмарні технології навчання є актуальним прикладом утілення нового вектору розвитку діяльності суспільства в сфері інформаційних технологій. З-поміж найбільш поширених освітніх сервісів і систем пропонуємо звернути увагу на Black board, Moodle, Microsoft Live@edu, Google Apps для освіти, Office 365, групи Google [5].

Синхронне навчання здійснюється в режимі реального часу й передбачає одночасну участь учасників, розділених лише територіально. Найбільш відомі програми для синхронного навчання: Interwise Webex (Cisco), Adobe Connect, Elluminate, Instant Presenter, Microsoft Teams, Zoom, Class Dojo, Classtime, Viber та інші [5].

Електронні листи, дошки для обговорень в Інтернеті, Вікіпедія та блоги – це ресурси, які підтримують асинхронне навчання. Деякі поширені асинхронні навчальні дії – це взаємодія із системами управління курсами, такими як Blackboard, Moodle для доставки курсових робіт, спілкування за допомогою електронної пошти, розміщення на дискусійних форумах та читання статей [5].

E-learning – електронне навчання, що ґрунтується на використанні інформаційних і телекомунікаційних технологій, які надають можливість

підтримувати весь процес навчання. E-learning передбачає використання засобів веб 2.0: блогів, вікі, подкастів, соціальних мереж тощо [5].

M-learning (мобільне навчання) – є активною формою електронного навчання. Мобільні пристрої у поєднанні з мережею Інтернет стали необхідними освітніми інструментами, які з плином часу стали більш портативними, доступними, ефективними та простими у використанні. M-learning можна комбінувати з іншими видами навчання, забезпечуючи інтерактивну взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу [5].

Висновки за результатами дослідження. В умовах стрімкого розвитку цифрового суспільства та інформаційних технологій відбуваються глобальні трансформації існуючих галузей світової економіки та виробництва. Питання підготовки фахівців, здатних швидко реагувати на виклики сучасності, залишається ключовим. Необхідність вирішення даного завдання та його актуальність наочно продемонстрував, зокрема, і розвиток подій, спричинених світовою пандемією COVID-19 та відвертою російською агресією проти нашої держави.

Одним із важливих способів розв'язання проблеми підготовки кваліфікованих фахівців є цифровізація освітнього процесу, створення відкритого інформаційно-освітнього середовища для підготовки майбутніх фахівців, що підвищуватиме рівень і якість освітнього процесу, навіть в умовах воєнного часу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

[1] Розпорядження Кабінету міністрів України. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації» від 17 січня 2018 р. № 67-р. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p>

[2] Биков В. Ю. Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти і науки України: *матеріали метод. семінару НАПН України "Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку"*. Київ, 2019. С.20–26.

[3] Карплюк С. О. Особливості цифровізації освітнього процесу у вищій школі. *Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку. Матеріали методологічного семінару НАПН України*. (Київ, 4 квітня 2019 р.); укл. А. В. Яцишин, О. М. Соколюк. Київ, 2019. С.188–197.

[4] Спірін О. М. Інформаційно-цифрові технології віртуального університету післядипломної освіти. [Електронний ресурс] URL: <https://lib.iitta.gov.ua/718722/1/ІЦТ%20університету%20ПО.pdf>

[5] Малихін О. В., Ярмольчук Т. М. Актуальні стратегії навчання у професійній підготовці фахівців з інформаційних технологій. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2020, 76 (2), С.43–57.

[6] Українська система вищої освіти в умовах воєнної агресії РФ: проблеми й перспективи розвитку [Електронний ресурс] URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/ukrayinska-systema-vyshchoyi-osvity-v-umovakh-voennoyi-ahresiyi-rf-problemy-y>

[7] Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія. К.: Атіка, 2009. 246 с.

УДК 801.8

ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ СЕРЕД ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ

М.М. Бурундукова

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

«Українська - це мова свободи й волі, а також могутня зброя українського народу в боротьбі за незалежність і перемогу», - наголосив Президент Володимир Зеленський. І саме сьогодні особливо загострилося питання про роль української мови в сучасному соціумі, адже вона є індикатором національної свідомості українців, складником виховання молоді. Саме мова була і залишається потужним чинником впливу та засобом формування національної свідомості, тому викладання української мови та українознавчих дисциплін у навчальних закладах повинно посідати важливе місце [1].

Щодо нинішньої динаміки мовної ситуації в Україні, то вона очевидна: українська мова досить відчутно заявила про себе й сьогодні бажання бути українцем і спілкуватися українською з боку молоді демонструє зростання як патріотичної, так і національно-мовної свідомості. І ситуація, яка склалася сьогодні, вимагає миттєвої реакції з боку освітян щодо підвищення саме ролі української мови серед молоді як запоруки існування і розвитку України.

Сьогодні освітяни змушені оперативно реагувати на зміни, зумовлені введенням воєнного стану на всій території України, та швидко адаптуватися під час організації навчального процесу [2]. Однак на практиці викладачі, зокрема української мови, стикаються з низкою проблем щодо організації якісної дистанційної форми навчання:

- навчальний контраст, що полягає у відсутності навичок роботи з інформаційними технологіями викладачів гуманітарних дисциплін, та високий рівень цифрових умінь у здобувачів освіти;
- відсутність чіткого контролю з боку викладача та відсутність гарантій, що студент навчається самостійно, оскільки слабе технічне забезпечення не дає змоги повноцінно забезпечити організацію навчального процесу;
- відсутність двосторонньої комунікації, а як правило вивчення та підвищення рівня та значущості ролі української мови дуже складно без «живого спілкування», онлайн навчання (тестування) не дає результативності в опануванні рідної мови;

- асинхронний режим навчання при викладанні української мови є також неоднозначним процесом, адже опанування будь-якої мови включає різні види мовленнєвої діяльності: письмо, читання, говоріння, аудіювання, тому, вважаємо, що дистанційне навчання не може повністю замінити стаціонарну форму;

- відсутність технічних можливостей, від'їзд частини здобувачів освіти та викладачів за межі країни або регіону;

- відсутність мотивації і самодисципліни у здобувачів освіти.

На жаль, суворе реальність ставить перед вищою школою України складне

завдання пошуку адекватних шляхів рішень, що ускладнюється дистанційним аспектом навчання, тривалою неможливістю «живого» спілкування студента та викладача. Крім того, у процесі навчання необхідно подолати підвищену тривожність не тільки здобувачам освіти, але й викладачам в тому числі, оскільки емоційний та психологічний стан безпосередньо впливають на результати освітнього процесу.

Враховуючи вищенаведене, можна зазначити, що обговорювана нами низка проблем має комплексний характер, і всі аспекти взаємозалежні: без технічного забезпечення неможливо контактувати, а дистанційне, зокрема асинхронне навчання дають дуже низький рівень знань та приводять до зниження мотивації здобувачів до навчання.

На нашу думку, саме зараз час для підвищення та потужної мотивації здобувачів освіти до вивчення української мови, але при цьому перед викладачами стає дуже нелегка задача - направити свою діяльність на позитивну спрямованість та шукати принципово нові підходи до психології здобувачів освіти, оскільки саме сьогодні українська мова становиться багатограним духовним феноменом, що має велику силу об'єднувати народ, зокрема молодь, вимірюючи рівень патріотичності та любові до держави, є ідентифікацією їх національної свідомості та громадянської позиції [4].

Література

1. Петришина О. Формування мовної толерантності майбутнього педагогасловесника в умовах війни. Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід. Тернопіль, 2022. С. 356–361

2. Дистанційне навчання. Вища освіта. URL: <https://bit.ly/3QkSVYF>. 2. Іванченко Л. І., Береза Л. О. Проблеми впровадження дистанційного навчання з української мови в технічному ВНЗ. Вісник Черкаського університету. 2018. URL: <https://bit.ly/3PpHuh8> (дата звернення 24.01.2023)

3. Гдакович М. С., Черевко В., Мова як засіб національної свідомості: матеріали II Форуму академічної спільноти (20–24 червня 2022 року, м. Дніпро; ДВНЗ «ПДАБА», 2022, с. 123-124

4. Маніпулятивна антиукраїнська інформаційно-психологічна агресія набуває нових витончених форм і методів.

URL: <http://www.golos.com.ua/article/361045> (дата звернення 24.01.2023)

УДК 37.0 **ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ**

Ю.О. Гаврилюк

ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса

Інформаційні технології дозволяють створювати інтерактивне навчальне середовище, яке забезпечує ефективний обмін інформацією та сприяє залученню студентів до активної співучасті в навчальному процесі.

Дистанційне навчання вимагає застосування нових методологій та підходів до навчання, що враховують особливості цієї форми навчання.

Один з ключових принципів методології дистанційного навчання - це активна взаємодія між студентами та викладачами, що забезпечує змістовне навчання та підтримку навчального процесу.

Застосування інформаційних технологій також дозволяє студентам отримувати швидкий та зручний доступ до навчальних матеріалів, допоміжних ресурсів та інформації про навчальний процес.

Використання спеціального програмного забезпечення, відеоконференцій та інших технологій дозволяє викладачам та студентам легко взаємодіяти один з одним, обговорювати матеріали та розв'язувати завдання.

Інформаційні технології також забезпечують студентам можливість здобувати знання в режимі онлайн, у зручний для них час та відповідно до їхніх потреб, незалежно від їх місцезнаходження

Дуже важливим у дистанційному навчанні є контроль та оцінювання результатів навчання, що дозволяє вчасно виявляти проблеми та дає можливість швидко їх усувати.

Головним у використанні інформаційних технологій в дистанційному навчанні є певна підготовка викладачів та студентів, а також врахування технічних обмежень та особливостей доступу до мережі Internet.

Важливо також пам'ятати, що методологічні особливості дистанційного навчання постійно змінюються та розвиваються, тому важливо бути в курсі останніх тенденцій та інновацій у цій галузі.

Викладачі мають слідкувати за тенденціями розвитку дистанційного навчання, використовувати в своїй роботі інноваційні технології задля досягнення поставлених завдань та підвищення рівня знань у студентів.

Список використаних джерел:

1. Хоружа, Л.І., & Хоружий, С.В. (2013). Інноваційні технології в навчанні. Видавництво «Нова книга».
2. Кононенко, І.В. (2013). Інформаційні технології в сучасній освіті. Львівський національний університет імені Івана Франка
3. Петровська, Л.І. (2014). Методика використання інформаційних технологій в дистанційному навчанні. Освітній простір.

4. Пометун О. (2004) Сучасний урок інтерактивних технологій навчання., наук.-метод. Посібник

УДК 004.912:37.091.26

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕСТОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

В.А. Гопало

ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса

Постановка проблеми. Результативність процесу навчання багато в чому залежить від ретельності розробки методики контролю знань. Контроль знань необхідний при будь-якій системі навчання і будь-якій організації навчального процесу. Це засіб управління навчальною діяльністю здобувачів освіти. Але для того, щоб поряд з функцією перевірки реалізувалися і функції навчання, необхідно створити певні умови, найважливішою з яких є об'єктивність перевірки знань.

Мета статті - визначити шляхи використання тестових технологій для оцінки та діагностики навчальних досягнень здобувачів під час контролю знань.

Виклад основного змісту. Використання тестів у навчальному процесі надійно увійшло у світову педагогічну практику. В Україні цей процес також набуває сил: розвиваються наші уявлення про призначення та педагогічні можливості тестів, форми тестів, формати запитань, методи обробки результатів тестування. Фундаментальні дослідження тестування як методу педагогічної діагностики, висвітлені в роботах С. Аванесова, В. Беспалька, Л. Долінера та інших. Питання використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для оцінювання навчальних досягнень здобувачів досліджували у своїх працях [1,4,5,6,7] Бербец В., Голубєва Н., Дичківська І., Лященко О., Сікорський П., та інші.

Тест (від англ. test – проба, перевірка) у педагогіці – це система спеціально підібраних завдань певного змісту і специфічної форми, що дозволяють кількісно оцінити навчальні досягнення. Цей термін введено американським психологом Джеймсом Кеттелом у 1899 році. Тести успішно використовуються в різних галузях, у тому числі і в процесі навчання. [8,с.4] Отже, якісно складені тести дозволяють викладачеві отримувати достовірну інформацію щодо підготовленості здобувачів.

Традиційна форма навчання має перелік недоліків, які не дозволяють якісно та ефективно проводити детальний аналіз навчальної діяльності усіх здобувачів, так як викладачеві не вистачає часу для опитування всієї аудиторії. Модернізація контролю навчального процесу потребує сучасної

комп'ютерної техніки та засобів комунікації, що не є перешкодою у його активному використанні.

Проведення on-line електронного контролю знань є основою отримання об'єктивної незалежної оцінки рівня навчальних досягнень здобувачів (знань, інтелектуальних умінь і практичних навичок). Під on-line електронним контролем розуміють процедуру, що дозволяє оцінити рівень засвоєння і розуміння досліджуваного матеріалу з метою управління поточним навчальним процесом і забезпечення індивідуалізації навчання в електронному середовищі.

За результатами виконання тестів можна судити про рівень знань, умінь і навичок здобувачів, про ступінь розвиненості їх деяких особистісних якостей, а значить, про успішність або, навпаки, неуспішність певного етапу навчання. Тести припускають наявність в здобувачів певного обсягу інформації, тому вони найчастіше застосовуються при повторенні і закріпленні знань. [5, с.20]. Така форма контролю має цілу низку переваг:

- охоплює контролем великий обсяг матеріалу, зменшує затрати часу на опитування;
- швидка перевірка, оцінювання великої кількості здобувачів одночасно;
- дає можливість для впровадження модульного навчання та системи рейтингового контролю;
- передбачає об'єктивність оцінювання знань і як наслідок, підвищує позитивне стимулювання пізнавальної діяльності здобувачів.

Аналіз оцінювання навчальної діяльності здобувачів має здійснюватися з дотриманням певних педагогічних вимог. Ряд вчених, зокрема П.І. Сікорський, називають їх принципами [7, с.2-6], сутність яких полягає в:

- систематичності й системності: аналіз і оцінювання мають відповідати структурним компонентам змісту вивченого матеріалу і бути постійними;
- об'єктивності: аналіз і оцінювання мають бути науково обґрунтованими;
- тематичності: перевірка якості знань здобувачів з окремих тем, розділів проводиться за темами (блоками, модулями);
- врахування індивідуальних можливостей здобувачів;
- єдності вимог: врахування загальнодержавних стандартів змісту освіти.

Система комп'ютерного тестування дуже зручна для оцінювання знань здобувачів з низьким та середнім рівнем навчальних досягнень, так як стимулює їх до виходу на певний достатній рівень знань. [3, с.309]

Однак проводити якісне тестування без застосування спеціальних засобів практично неможливо через значний обсяг даних. Для вирішення цих проблем використовуються програмні засоби, що дають можливість викладачеві оперативно складати безліч питань з теми і оцінювати результати тестування.

Розглянемо деякі програми для проведення тестування знань здобувачів.

1. **MyTestX** – можна використовувати за умови доступу одночасно до декількох комп'ютерів без мережі Інтернет. Програма MyTestX забезпечує на комп'ютері створення, редагування, використання та автоматичне відкриття навчальних тестів. Програма безкоштовна, проста і зручна у використанні, має постійну підтримку від виробника.

2. **Система Test-W2**. Ця система призначена для контролю знань здобувачів, перевірки відповідності знань вимогам навчальних програм, виявлення рівня навчальних досягнень здобувачів з будь-якого предмета за допомогою комп'ютера.

3. **Google Форми** - частина офісного інструментарію Google Drive. Мабуть, це один з найшвидших і простих способів створити своє опитування. Одержаний тест можна відправити здобувачам електронною поштою або вбудувати на свій сайт чи блог за допомогою спеціального коду.

4. **Kahoot!** дає змогу створювати інтерактивні навчальні ігри: вікторини, обговорення, опитування. А також сервіс може стати у пригоді керівнику та педагогічному колективу навчального закладу для різних форм наукової, методичної та організаційної роботи.

5. Платформа **«Всеосвіта»** дозволяє не лише розробляти тести для перевірки знань здобувачів, а ще й організувати проєктну діяльність, онлайн-квести, підготовку до ЗНО, домашню роботу. Є можливість задавати домашні завдання, поширюючи посилання через систему **Google Classroom**.

Поряд з перевагами тестового контролю слід відмітити, що є недолік - велика імовірність вгадування правильної відповіді. Особливо це характерно для найпоширеніших завдань закритої форми, а серед них — завдання з альтернативними відповідями: «так — ні». Подолати цей недолік можна, збільшивши кількість варіантів відповідей. Тому запитання повинно бути чітким, лаконічним, зрозумілим, не перевантаженим зайвими словами.

Висновки. І все ж, незважаючи на недоліки, можна говорити про те, що сьогодні стрімкого поширення набуває тестовий контроль навчально-пізнавальної діяльності здобувачів, оскільки даний метод перевірки знань потребує менше часу для написання, а при правильній його структурованості повноцінно розкриває набуті знання. Перехід від традиційних форм освіти до пошуку нових, більш ефективних, потребує створення якісно нової моделі системи контролю, яка б дала змогу об'єктивно оцінювати знання, уміння та навички здобувачів, виключаючи суб'єктивізм.

Список використаних джерел

1. Бербец В. В. Поєднання форм і методів контролю навчальних досягнень учнів в процесі проєктно-технологічної діяльності – Київ 2004. – С. 27-34.

2. Биков В. Ю. Дистанційний навчальний процес: навч. посіб. / В. Ю. Биков, В. М. Кухаренко. – Київ : Міленіум, 2005. – 292 с.
3. Вишнівський В. В. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів : навч. посіб. / В. В. Вишнівський, М. П. Гніденко, Г. І. Гайдур, О. О. Ільїн. – Київ : Держ. ун-т телекомунікацій, 2014. – 140 с.
4. Голубєва Н. В. Комп'ютерне тестування як одна з форм сучасного контролю знань. Львів : ЛДУБЖД, 2006. – С. 309-313.
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2004.
6. Ляшенко О.І, Лукіна Т.О. Тестові технології оцінювання ключових і предметних компетентностей учнів основної і старшої школи. Київ. Педагогічна думка. 2014 р.
7. Сікорський П. І. Моделювання дидактичних систем оцінювання // Шлях освіти / . – 2006. – № 2. – С. 2-6. Е.І.
8. Федорчук Е.І. Тести для самоконтролю з загальної педагогіки. Навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський: Видавництво «Абетка-світ», 2013.

УДК 378:004.4

ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КОМПЕТЕНТНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ

О.Г. Клименко, С.О. Баркар, Н.В. Швець

ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса

Постановка задачі. Однією з форм навчання у сучасних умовах є дистанційне навчання здобувачів освіти. Дистанційна форма навчання має свої методологічні особливості, переваги і проблеми. Викладання лекційного матеріалу, виконання практичних та лабораторних робіт, проведення контролю знань суттєво змінюється. Організація освітнього процесу, створення безпечного освітнього середовища, вибір електронних освітніх платформ та інформаційно-телекомунікаційних ресурсів – актуальна задача сьогодення.

Основна мета. Встановити співвідношення між поняттями «компетенція» й «компетентність», зазначити необхідність їх розмежування та визначити вплив форм, методів і засобів дистанційного навчання на їх формування в закладі фахової передвищої освіти.

Ми з вами живемо в умовах інформаційного суспільства коли модернізація освіти набуває нових обертів, тому найважливішим завданням для викладача є завдання навчитися впроваджувати всі нововведення, включати їх в свою щоденну працю. Від успішного вирішення цієї задачі, від нашої інноваційної компетентності та професійної установки на досягнення пріори-

тетних завдань освіти значною мірою залежить розвиток нашої країни та її місце у світовій спільноті.

Система освіти інформаційного суспільства та перехід на дистанційну форму навчання все більше спирається на новітні технології навчання. Вища освіта сьогодні ґрунтується на творчому поєднанні і традиційних і нетрадиційних форм та методів навчання, на запровадженні новітніх, інтерактивних, мультимедійних та інших інформаційних технологій. В статті визначаються вимоги до викладача в умовах нових форм освітнього процесу, зміна його ролі від джерела надання знань до коуча.

Дистанційне навчання в закладі фахової передвищої освіти має свої переваги та недоліки. Воно дозволяє скоротити або подовжити час навчання за розсудом студента; надає можливість займатися освітою в будь-якому місці, де є комп'ютер; дозволяє студенту виконувати завдання у зручний для нього час, в тому темпі, який він для себе обрав (у межах встановлених строків проведення курсу); сприяє пошуків навчання завдяки застосуванню інтерактивних методів та електронних ресурсів; відкриває доступ до більшого обсягу матеріалу через бібліотеки мережі Інтернет; надає можливість для здобуття вищих результатів рейтингу за допомогою системи само тестування; проведення відео-конференцій, он-лайн вебінарів, мозкових штурмів та інше. Разом з перевагами дистанційне навчання – це велика моральна відповідальність, як для викладача, так і для здобувача освіти. Відсутність очного спілкування викладача і студента, коли немає безпосередньої можливості здійснювати контроль за діями слухачів вимагає високого рівня само дисциплінованості і самосвідомості студента та володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей для викладача. В статті визначається і розкривається широке коло інших аспектів дистанційного навчання.

Ідея компетентнісного підходу – одна із відповідей на запитання, який результат освіти необхідний особистості і затребуваний сучасним суспільством. Освітня компетенція – вимога до освітньої підготовки, виражена сукупністю взаємопов'язаних смислових орієнтацій, знань, умінь, навичок і досвіду діяльності здобувача освіти по відношенню до певного кола об'єктів реальної дійсності, необхідних для здійснення особистісно і соціально значущої продуктивної діяльності. Поняття «компетенція» на пряму пов'язане з «компетентністю», оскільки конкретно окреслює коло питань в конкретній сфері діяльності, з якими повинна бути добре обізнана, компетентна особистість - здобувач освіти. «Компетенція» є певним набором знань, умінь, навичок, а «компетентність» – якісною характеристикою їх засвоєння, що проявляється в процесі практичної діяльності. В останні роки поняття «компетентність» вийшло на загальнодидактичний і методологічний рівень. Воно має системно-практичні функції та інтеграційно-метапредметну роль в загальній освіті. Метапредметність розуміємо як особливий рівень інтеграції знань, який розглядає загальні взаємозв'язки в системі «людина – суспільство

– природа – техніка». Метапредметність в закладі фахової передвищої освіти покликана:

- підвищити рівень інтеграції знань студентів;
- надати цілісності та системності навчальної діяльності;
- розвивати професійно спрямовані інтереси і здібності студента;
- допомогти студенту визначитись із напрямком подальшої освіти

для отримання обраної професії.

Посилення уваги до поняття «компетенції» також обумовлене рекомендаціями Ради Європи, що стосуються відновлення освіти, її наближення до потреб і замовлення соціуму. «Компетентності» - це насамперед замовлення суспільства на підготовку його громадян, тому їх перелік багато в чому визначається позицією суспільства в певній країні або регіоні. Необхідність формування ключових компетентностей визначена концепцією освіти, яка викладена в законі України про освіту. Але в умовах дистанційного навчання отримати практичні навички дуже важко. Можна десятки разів дивитися відео, але якщо в тебе не має можливості зробити своїми руками практичних навичок отримати не можливо. Візуальне сприйняття інформації дають тільки уявлення, що можна зробити у подібній ситуації, але ніколи не будуть відпрацьовані самі навички до виконання самих дій. Але студенти, які вчаться на комп'ютерних спеціальностях, найбільше мають в цьому переваги. Розробити програмне забезпечення, протестувати інформаційний ресурс чи клієнт-серверний додаток можна на будь якому комп'ютері та для цього не потрібна загальна аудиторія. Комп'ютерні технології, наявність он-лайн сервісів віртуальних лабораторій сприяють організації го електронного навчання у дистанційному режимі. На сьогоднішній день існує багато безкоштовних електронних ресурсів, які нам допомагають цікаво, плідно, творчо проводити освітній процес та, що важливо в умовах дистанційного навчання, отримувати зворотній зв'язок від студентів. Серед таких можна визначити: Canva, Class Tools, Mentsmetr, Padlet, Screencastify, Pinterest, Google Sites, Kahoot, Learningapps. В статті надані докладні характеристики цих електронних ресурсів.

Висновки. Дистанційне навчання дозволяє здійснити перехід від предметного принципу побудови змісту освіти до створення інтегрованих навчальних курсів, що дають цілісну картину професійної діяльності. Ідея компетентнісного підходу – одна із відповідей на запитання, який результат освіти необхідний особистості і затребуваний сучасним суспільством. Компетентнісно орієнтоване навчання вимагає застосування методів, які передбачають активну діяльність студентів. Важливим фактором успішної реалізації компетентнісного підходу в навчанні є добір ефективних методів, прийомів навчання і форм організації навчальної діяльності.

Література

1. Технологія розробки дистанційного курсу: навчальний посібник / [Биков В. Ю., Кухаренко В. М., Сиротенко Н. Г. та ін.], за ред. В. Ю. Бикова, В. М. Кухаренка – К.: Міленіум, 2008. – 324 с.
2. Волобуєва Т. Б. Самовчитель з організації дистанційної освіти. – Харків, Основа, 2010.
3. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія / В. Ю. Биков. – К.: АТІКА, 2009. – 684 с.
4. Про освіту: Закон України від 01.01.2023 № 2834-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n7>
5. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 01.07.2022 № 2315-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n706> .
6. Осмолівська А. О. Сучасні тенденції та виклики щодо формування освітньої політики України. Донецький національний університет імені Василя Стуса. ISSN 2519-2949 «Політичне життя» 3 – 2017р .
7. Державний стандарт базової середньої освіти : Постанова Кабінету міністрів України від 30.09.2020 року № 898. Офіційний вісник України 2020. № 81. Ст. 2615. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16>
8. Енциклопедія освіти / Акад. пед.наук України, головний ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008р. -- 1040с.
9. Мельник Ю.В., Богданова Н.В. Особливості комунікативних зв'язків у сучасній вищій школі // Розвиток професійних компетентностей державних службовців: комунікативний аспект: матеріали щорічної науково-практичної конференції за міжнародною участю (Київ, 3-4 листоп. 2016 р.) / за заг. ред. В.С. Куйбіди, М.М Белінської, В.М. Сороко, Л.А. Гаєвської. – Київ : НАДУ, 2016р. – 460 с.
10. Нова українська школа: порадник для вчителя / за загал. ред. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2018р. -- 160 с.
11. Інтернет-ресурси:
<http://zakon.rada.gov.ua>
<https://mon.gov.ua>
Центр навчальних та інноваційних технологій
<https://padlet.com/>
<https://jamboard.google.com/>
<https://sites.google.com/new>
<https://pinterest.com/>
<https://www.adobe.com/>
<https://sites.google.com/view/kursy-canva/>

УДК 37.018.43

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ЯК ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ

Т.О. Ковальська

ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса

Зміна соціально-технологічних аспектів життя людини привела до необхідності зміни всієї системи освіти. Освіта як найважливіший елемент соціалізації індивіда сьогодні все більшою мірою реформується завдяки структурним змінам у суспільстві, що відбуваються під впливом нових інформаційних технологій.

Однак в умовах війни дистанційне навчання стало не потенційною можливістю, а необхідністю, стало основною опцією доступу до знань, а заклади освіти намагаються адаптувати до нових умов свої напруцювання в часи пандемії. Особливо актуальними для викладання стали питання: як організувати дистанційне навчання, які засоби взаємодії в інформаційному середовищі використовувати і які методи навчання є найбільш ефективними в дистанційному форматі.

Дистанційне навчання – це процес передачі інформації за допомогою віддаленої взаємодії між студентом та викладачем. Формування дистанційного навчання відповідає тим ж цілями і дидактичними принципами, що і очне навчання - зміст, цілі, організаційні форми, засоби навчання, система контролю й оцінки результатів [1].

Відмінність дистанційного навчання полягає виключно в принципах організації, обумовлених специфікою інформаційного середовища в якому воно здійснюється.

Перехід від традиційного навчання до комп'ютеризованої освіти вимагає нових підходів у викладанні, і тому з'являється необхідність у розробці електронних навчальних комплексів, покликаних узагальнити, систематизувати і наочно представити використовувану в навчальному процесі інформацію [2].

Перевагою електронного навчально-методичного комплексу є наявність згрупованого матеріалу, який включає в себе програми лекцій і практичних занять та методичні рекомендації студентам з освоєння навчальної дисципліни, списки рекомендованої літератури.

У межах дистанційної освіти дистанційне навчання є особливою педагогічною технологією в організації освітнього простору, яка характеризується особливостями стратегії і тактики взаємодії студента з носіями та джерелами нових для нього знань.

Варто розуміти, що дистанційне навчання, як і будь-яка інша форма навчання, має свої переваги і недоліки.

До переваг можна віднести:

- індивідуальна організація процесу. Можливість для студента

підібрати індивідуальний темп навчання, самостійно планувати час і тривалість занять;

- організація постійного зворотного зв'язку між студентом і викладачем;
- використання в освітньому процесі новітніх досягнень інформаційних і телекомунікаційних технологій, що може підвищувати інтерес студентів до навчання;
- відкриваються можливості для підвищення ефективності методів навчання, пов'язаних з розвитком креативності студентів, формуються умови для творчого самовираження студентів;
- відкривається доступ до великих інформаційних ресурсів, що є недоступними під час звичайних занять;
- робота з дистанційними технологіями підвищує комп'ютерну грамотність, що є дуже важливим в сучасному інформаційному суспільстві.

Недоліки дистанційного навчання:

- навчання передбачає тривалий попередній етап підготовки і проектування;
- недоліки технічного оснащення. Для успішного здійснення дистанційного навчання необхідна наявність комп'ютерної техніки, швидкого Інтернету;
- відсутність безпосереднього, живого спілкування з викладачем. Особливу проблему представляє організація виховного процесу. Виховний вплив дуже складно здійснити без безпосереднього спілкування з викладачем;
- в умовах дистанційного навчання складно організувати практичні заняття;

До основних переваг дистанційного навчання можна віднести індивідуальний підхід до організації навчання, можливість підтримувати постійний зворотний зв'язок між студентом і викладачем, не обмежену часом заняття. Головний недолік дистанційної форми навчання - відсутність безпосереднього, живого спілкування з викладачем і студентами

Список використаних джерел

- 1.Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення: Лист; МОН України від 09.07.2018 № 1/9-434 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/v-434729-18>
- 2.Алексєєнко О.А. Електронний навчально методичний комплекс як засіб комплексної дії в професійній підготовці майбутніх фахівців / О.А. Алексєєнко // Відкрита та дистанційна освіта: від теорії до практики: зб. матер. III Всеукр. електронної наук.-практ. конф., 27 вересня 2018 р. [ред. кол.: Л. Л. Ляхощка (голов. ред.), С. П. Касьян, С.В.Антошук, Т.І. Сябрук]. – К. : ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти» НАПН України, 2018. URL: https://lib.iitta.gov.ua/712803/1/3_%D0%97%D0%B1_%D1%82%D0%B5%D0%

B7 %D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD
% D1%86%D1%96%D1%8F 27 09 2018.pdf

УДК 37.018.43:004

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

В.М. Криворучко

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Постановка проблеми. На сьогодні одним із пріоритетних напрямів розвитку вищої освіти є впровадження елементів дистанційного навчання, що регламентується нормативноправовими актами щодо дистанційної освіти в Україні.

Поштовхом до масового переходу на дистанційне навчання в Україні також стала складна епідеміологічна ситуація пов'язана з пандемією коронавірусної хвороби COVID-19, що виникла у 2020 році.

XXI століття вимагає від членів суспільства нового мислення та дій, інноваційних та альтернативних підходів, групових дій, професійної та географічної послідовності та, як наслідок, систематичного та ефективного навчання протягом усього життя.

Світ стає цифровим, а його мешканці повинні мати цифрові технології та використовувати їх ефективно в різних сферах. Поява Інтернет-технологій здійснила революцію у системі навчання. З 90-х спостерігається великий прогрес у розвитку дистанційної освіти. Дистанційні технології на основі використання Інтернету надають і студентам, і викладачам вищих навчальних закладів значних переваг. Студенти можуть навчатися незалежно від місця перебування та часу, вдома чи на роботі.

Мета статті. Звернути увагу що для успішного впровадження дистанційного проєктно-технологічного навчання, нових форм навчання, потрібні спеціально розроблені курси, належне технічне забезпечення, підготовлені фахівці у контексті віддаленого навчання та ефективна методика дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. Суть головної вимоги дистанційного навчання полягає в тому, що при управлінні та організації діяльності викладачем студент проте протягом усього періоду навчання повинен працювати індивідуально та засвоювати навчальний матеріал максимально самостійно. Засвоювати навчальний матеріал за допомогою смартфонів неможливо (90% студентів використовують смартфони). Підхід для розробки методичних вказівок має бути різним для гуманітарних, прикладних та спеціальних дисциплін.

Основний комплекс навчально-методичних матеріалів та освітніх послуг для дистанційного навчання має розроблятися централізовано під керівництвом Міністерства освіти і науки України.

Необхідні навчальні посібники, підручники, довідкова література має бути у вільному доступі для користування в інтернеті.

Основою організації навчальної діяльності в дистанційному форматі, є, по-перше, розуміння її змісту як педагогічно адаптованої моделі соціального досвіду людства в контексті проєктно-технологічної культури організації виробництва; по-друге, осмислене оволодіння алгоритмом і знаннями про способи проєктно-технологічної діяльності як фундаментального об'єкта змісту технологічної освіти.

Уведення у навчальних закладах посади освітніх технологів, котрі допомагають викладачам і студентам грамотно використовувати цифрові засоби для реалізації змісту навчальних програм з різних предметів та курсів, сприяти розвитку навичок цифрової грамотності.

Дистанційне навчання і самонавчання як творчий процес побудови індивідуальної траєкторії навчання передбачає подолання труднощів, неминучі помилки, які в результаті сприяють успіху, якісних освітніх продуктів, формування ключових і предметної компетентностей. Адже компетентність – це новий рівень самоорганізації людини в невизначених умовах, її усвідомлення самої себе, своїх можливостей, наявного освітнього досвіду, здатність бачити перспективи, ставити цілі та готовність їх досягати.

Висновки і перспективи подальших розробок

У майбутньому роль дистанційної форми освітнього процесу буде зростати. У зв'язку з цим, нагальними питаннями сьогодення є аналіз набутого досвіду, проблем, що виникли під час дистанційної форми навчання, та шляхів їх вирішення.

Для загальнодержавного дистанційного навчання в Україні вважаю за необхідне створення єдиної цифрової інформаційно-освітньої платформи, яка об'єднає якісні електронні освітні ресурси та цифрові інструменти для використання їх у процесі навчання викладачами, студентами. Ця платформа має постійно поповнюватися новими якісними матеріалами, які пройшли належну процедуру експертизи.

УДК Л 930.2

**МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ НА
ЗАНЯТТЯХ ІСТОРІЇ****С.А. Мельничук****ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та
інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса****Постановка проблеми**

В умовах сучасних реформ у системі освіти виникає потреба у оновленні змісту освіти з акцентом на комп'ютеризацію навчального процесу. Сьогоднішні інформаційні системи забезпечують швидкий та оперативний доступ до навчальних та довідкових матеріалів. В зв'язку з цим, вчителі, які викладають суспільствознавчі предмети, повинні більше використовувати універсальні дидактичні можливості комп'ютерних систем в своїх методиках навчання. Ці можливості спрямовані на розвиток в учнів навичок роботи з історичною інформацією під час пошукової діяльності. Сучасні інформаційні технології можуть значно підвищити ефективність навчального процесу на заняттях історії, створюючи умови для активної творчої діяльності, самонавчання, співпраці, критичного мислення, аналізу, висловлення та захисту власних думок та ідей. Необхідно пам'ятати, що заняття з історії передбачає не лише набуття знань, але й проведення пошукової діяльності з метою розвитку вмінь та навичок орієнтування в інформаційному просторі. При використанні мережі Інтернет учні повинні бути зосереджені на головних завданнях і вчитися перевіряти інформацію.

Виклад основного матеріалу

Інтеграція відповідних сегментів Інтернету на заняттях має комплексний та позитивний вплив на поглиблення знань з історії, формування інтересів та естетичних смаків учнів, а також сприяє підвищенню якості набутих знань та активізації їх дослідницької та творчої активності. Методи ІКТ значно допомагають у навчанні певних аспектів культури та історії, забезпечуючи віртуальне ознайомлення з зображенням, особистістю, картиною або спорудою.

Корисним для викладача стане **Learning Apps.org** - це науково-дослідний проект, який розробляється в Німеччині. Цей конструктор призначений для створення інтерактивних завдань з різних предметів, які можуть бути використані на заняттях історії. На сервісі доступно багато інтерактивних вправ, включаючи роботу з інтерактивною дошкою або індивідуальні вправи для учнів. Викладач може взаємодіяти з колегами, не лише зі свого навчального закладу, але й з усього світу. Використовуючи платформу, можна ефективно працювати зі своїми учнями в групах, оперативно створювати вправи на занятті, надавати завдання для самостійного виконання, здійснювати прийом зворотного зв'язку щодо результатів роботи та аналізувати їх. Є

також можливість використовувати ілюстративні, відео- та аудіо-матеріали. Створені завдання образні і легко запам'ятовуються.

Мобільний додаток **Quizlet** дозволяє створювати інтерактивні картки з термінами, тестові завдання різних рівнів складності та проводити опитування. Викладач разом з учнями зменшує обсяг інформації та створює власні навчальні модулі, в тому числі, залучаючи учнів-інтровертів до спільного вивчення теми. Це дозволяє не лише більш зацікавлено сприймати тему, а й висловлювати власне бачення проблемного питання або теми, що сприяє розвитку громадянської компетентності та інших навичок.

У сучасному інформаційно-освітньому середовищі учні повинні розвивати критичне та логічне мислення, вміти розрізняти головну та другорядну інформацію і ефективно працювати з медіа-файлами. **Canva** - це графічний дизайн-інструмент, який дозволяє учням використовувати текст та ілюстрації для створення інфографіки, колажів, мап думок та журналів. Цей безкоштовний сервіс дозволяє зберігати готові проекти в різних форматах та працювати над ними колективно, включаючи додавання авторських медіа-файлів, коментарів та відгуків.

Висновки

Використання інформаційно-комунікаційних технологій може сприяти пробудженню інтересу до вивчення історії, творчої та дослідницької роботи у процесі навчання, покращити змістовну складову предмету "Історія", а також індивідуалізувати процес навчання та розвивати самостійну діяльність учнів. Застосування інформаційних технологій може сприяти полегшенню навчального процесу викладачів та допомогти привернути увагу до зацікавленості пасивних учнів. Сучасний педагог повинен прагнути до інтерактивного використання ІКТ та розуміти, що це не обмежується лише презентаціями. Сьогоднішні освітні онлайн-сервіси, навчальні платформи, хмарні мультимедійні технології, дистанційне індивідуальне навчання та навчально-розвиваючі проекти є необхідними для забезпечення успішної освіти. Здатність людини втілювати свої навички в соціумі, вимагає використання сучасних інформаційних технологій на заняттях. Нові покоління освітніх ресурсів дозволяють викладати історію на новому рівні, застосовуючи найрізноманітніші методи та технології. Для викладача це означає можливість мати під рукою велику кількість ілюстративного матеріалу та швидкий доступ до нього. Застосування глобальної мережі на занятті історії повинне бути належно обґрунтоване, методично та дидактично продумане, що дозволить забезпечити високу образність та наочність заняття, зробити його більш цікавим та сприяти глибокому засвоєнню матеріалу учнями.

УДК: 378.3**ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОДНА З ФОРМ
ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ****В.В. Мєшкова****ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та
інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса**

Постановка проблеми: у сучасному світі темп, з яким застарівають старі знання та з'являється потреба в нових, набагато вище, ніж був навіть 20 років тому, не кажучи вже про більш віддалених часах. Швидкість старіння знань, за різними оцінками, в даний часом момент становить від трьох до восьми років, тобто людина, яка вважалася фахівцем у якійсь галузі вісім років тому, зараз гарантовано не буде такою, якщо тільки не підвищить рівень своїх знань. На цей процес впливає також і те, що знання, що перебувають без використання, з часом забуваються, і, навіть якщо інформація, як і раніше, актуальна, людина не зможе її продуктивно використовувати. Крім того, з часом знижується потреба в деяких професіях і виникають нові, часто не схожі на жодну з існуючих спеціальностей. При цьому вимоги до знань та навичок для наявних спеціальностей змінюються до невпізнання. Наприклад, ще 30 років тому робота з комп'ютерами була долею небагатьох програмістів, а сьогодні комп'ютер – це необхідний інструмент працівників найрізноманітніших спеціальностей. Ми живемо в епоху, коли знання та безперервне навчання є найважливішими компонентами успіху.

Виклад основного матеріалу Дистанційне навчання - це особливий вид навчання, головною особливістю якого є інтерактивність взаємодії всіх учасників освітнього процесу. При дистанційному навчанні реалізується особистісно-орієнтований підхід до навчання, відбувається максимальна індивідуалізація навчання. Для дистанційного навчання властиві як загальнопедагогічні дидактичні принципи навчання, так, і специфічні принципи. Використання нових інформаційних та телекомунікаційних технологій дозволяє здійснити взаємодію учасників дистанційного навчання незалежно від їхнього місцезнаходження за допомогою електронної пошти, чату, форуму, відеоконференції, вебінару, онлайн-семінару. Методичною особливістю дистанційного навчання є те, що засвоєння знань, умінь та навичок, передбачених навчальними програмами, здійснюється не у традиційних формах навчання (лекція, уроки, семінари тощо), а шляхом самостійної роботи того, хто навчається за допомогою різних засобів, – носіїв інформації. У центрі процесу дистанційного навчання знаходиться не викладання, а вивчення, тобто самостійна пізнавальна діяльність здобувача з оволодіння знаннями, вміннями та навичками.

При цьому той, хто навчається, повинен не тільки володіти навичками роботи з комп'ютером, але й способами роботи з навчальною інформацією, з якою він зустрічається в процесі дистанційного навчання. У зв'язку з тим, що

сучасне суспільство все більше схиляється до того, щоб отримати максимум свободи і результату, дистанційне навчання має перевагу над аналогічними видами навчання, оскільки не обмежує людину ні в часовому ні просторовому сенсі.

Інформаційно-освітнє середовище дистанційного навчання є системно організованою сукупністю засобів передачі даних, інформаційних ресурсів, протоколів взаємодії, апаратно-програмного та організаційно-методичного забезпечення, орієнтовану на задоволення освітніх потреб користувачів.

При цьому характерними рисами дистанційного навчання є: гнучкість, модульність, економічна ефективність, нова роль викладача, спеціалізований контроль якості освіти.

Дистанційне навчання – це такий тип навчання, заснований на взаємодії віддалених один від одного педагогів та здобувачів, що реалізується за допомогою телекомунікаційних технологій та ресурсів мережі інтернет. Для дистанційного навчання характерні всі притаманні навчальному процесу компоненти системи навчання: цілі, зміст, організаційні форми, засоби навчання, система контролю та оцінки результатів.

Метою дистанційного навчання є надання здобувачам безпосередньо за місцем проживання чи тимчасового перебування, можливості освоєння основних та додаткових професійних програм вищої та середньої професійної освіти відповідно до освітніх закладів вищої, середньої та додаткової професійної освіти. **Зміст** навчання можна визначити як педагогічну модель соціального замовлення, процес навчання, методи та організаційні форми його реалізації визначаються його змістом.

При відборі змісту під час дистанційного навчання доцільно користуватися загальними принципами та рекомендаціями. При цьому необхідно враховувати додаткові обмеження на об'єкт (суб'єкт) навчання, що може перебувати на великій відстані, та (або) мати особливий тимчасовий графік життєдіяльності, та (або) фізіологічну неможливість вчитися зазвичай та інші причини. Крім того, повинні бути враховані ті обставини, що за дистанційного навчання не за всіма спеціальностям можна проводити підготовку спеціалістів.

*Для дистанційного навчання можуть бути **рекомендовані методи:** демонстрація, ілюстрація, пояснення, розповідь, бесіда, вправа, розв'язання задач, заучування навчального матеріалу, письмові роботи, повторення.*

В освітньому процесі дистанційного навчання використовуються **наступні засоби:** книги (у паперовій та електронній формі), мережеві навчальні матеріали, комп'ютерні навчальні системи у звичайному та мультимедійному варіантах, аудіо навчально-інформаційні матеріали, відео навчально-інформаційні матеріали, лабораторні дистанційні практикуми, тренажери, бази даних та знань з віддаленим доступом, електронні бібліотеки з віддаленим доступом, дидактичні матеріали на основі експертних навчальних систем, дидактичні матеріали на основі геоінформаційних систем. Навчально-матеріальна підсистема – це важлива складова частина системи дистанційного навчання, нерозривно пов'язана із змістом та методикою навчально-

виховного процесу. Вона знаходиться в підпорядкованому положенні по відношенню до цілей навчання. Ефективність дистанційного навчання залежить від якості використовуваних матеріалів (навчальних курсів) та майстерності педагогів, які беруть участь у цьому процесі. Тому педагогічна, змістовна організація дистанційного навчання (як на етапі проектування курсу, і у процесі його використання) є *пріоритетною*. Звідси важливість концептуальних педагогічних положень, на яких пропонується будувати сучасний курс дистанційного навчання. Коротко їх можна викласти наступним чином. У центрі процесу навчання знаходиться самостійна пізнавальна діяльність здобувача. Організація самостійної (індивідуальної чи групової) діяльності здобувачів у мережі передбачає використання новітніх педагогічних технологій, адекватних спеціалістів цієї форми навчання, що стимулюють розкриття внутрішніх резервів кожного учасника та одночасно сприяють формуванню соціальних якостей особи. Найбільш вдалі щодо цього навчання у співпраці (для активізації пізнавальної діяльності кожного здобувача в мережах), метод проектів (для творчого інтегрованого застосування одержаних знань) та дослідницькі методи. Дистанційне навчання передбачає активну взаємодію як з викладачем – координатором курсу, так і з іншими партнерами, співробітництва в процесі різного роду пізнавальної та творчої діяльності. Проблеми соціалізації дуже актуальні під час дистанційного навчання. Система контролю має носити систематичний характер і будуватися як на основі оперативного зворотного зв'язку (передбаченою у структурі навчального матеріалу, оперативного звернення до викладача або консультанта курсу в будь-який зручний для навчання час), так і відстроченого контролю (наприклад, при тестуванні). Отже, з вищесказаного можемо зробити *наступні* властиві для ефективного дистанційного навчання *висновки та поради для викладачів*:

- ретельне та детальне планування діяльності для здобувача, її організації, чітка постановка завдань та цілей навчання, доступ до необхідних навчальних матеріалів;
- максимально можлива інтерактивність між здобувачем та викладачем, надання можливості групового навчання;
- наявність ефективного зворотного зв'язку, що дозволяє здобувачеві, отримувати інформацію про правильність свого просування шляхом від незнання до знання.

На сьогоднішній день дистанційна форма навчання – це демократична, проста і вільна система навчання.

УДК 378.018.43:37.091.26**ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКСТРЕННОГО ДИСТАНЦІЙНОГО
НАВЧАННЯ В ОСВІТУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН НА ПРИКЛАДІ
ПОРТУГАЛІЇ – ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ****Л.М. Мунтян, І.В. Мунтян****ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних
технологій ОНТУ», м. Одеса**

У всьому світі під час пандемії COVID-19 викладання та навчання зазнали значних змін. Замість того, щоб навчатися у звичному місці – аудиторії - у звичний час, ситуація пандемії призвела до просторового та часового розділення студентів та викладачів. Цей непередбачений і непідготовлений етап дистанційної освіти називається екстреним дистанційним навчанням. Термін "екстренне дистанційне навчання" описує тимчасове перенесення навчання на дистанцію та швидке створення альтернативних способів викладання з метою збереження певної форми освіти. Викладання під час екстреного дистанційного навчання здебільшого здійснювалося за допомогою цифрових засобів масової інформації та Інтернету. В рамках нагального пошуку нових методів викладання і необхідності знаходити творчі вирішення проблем, викладачі всього світу націлилися на розвиток нового типу безперервності в освіті: впровадження онлайн-освіти як "нової норми".

У Португалії навчальні заклади були закриті в середині березня 2020 року, тобто викладання в Португалії перейшло від очного навчання до практики дистанційного викладання. Починаючи з вересня 2020 року, Португалія відновила свою нормальну діяльність, поки країна пережила другий освітній локдаун з січня по березень 2021 року.

На етапі екстреного реагування португальські вчителі відчували брак рекомендацій, допоміжних ресурсів та інструментів для роботи в умовах дистанційного навчання. Більшість шкіл вирішили використовувати синхронні сесії через безкоштовні онлайн-платформи Google Meet та Classroom Teams. Щоб пом'якшити наслідки перерви у викладацькій діяльності, Міністерство освіти надало рекомендації щодо дистанційної освіти та у співпраці з португальським телебаченням RTP реалізувало телевізійну програму #EstudoEmCasa.

Під час навчання португальські викладачі зазначили, що основними труднощами були збільшення навантаження, необхідність змінювати стратегії та види діяльності, а також питання оцінювання, зворотного зв'язку та тайм-менеджменту. Крім того, повідомлялося про технічні проблеми, пов'язані з наявністю відповідних інструментів і обладнання та поведінкою з ними.

З точки зору студентів, висока автономія під час дистанційного навчання та відсутність цифрових компетенцій розглядалися як основні обмеження дистанційного навчання. Навіть більше, при наявності відповідного

обладнання та умов, пов'язаних із сім'єю, два соціально-економічні аспекти були названі студентами як обмеження. Відповідно до цього висновку, уряд інвестував у технічне оснащення студентів з меншими фінансовими можливостями. Окрім технічної підтримки студентів з нижчим соціальним статусом, Кабріто підкреслює, що студенти та викладачі набували і розвивали навички роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями, передбачаючи нове покоління, яке буде краще підготовлене до високотехнологічного майбутнього.

Дистанційна освіта в Європі: Проміжний висновок

У розглянутій європейській країні викладання та навчання на етапі експериментального навчання продемонструвало повторювані проблеми, спричинені COVID-19 у дистанційній освіті. Короткий огляд показує, що у Португалії виникли наступні проблеми дистанційної освіти:

1. Втрата особистої взаємодії

Дистанційна освіта вимагала швидкої зміни умов навчання: Не дивно, що європейські студенти назвали втрату звичних структур однією з головних труднощів під час дистанційного навчання. Повідомляється про брак взаємодії між студентами та викладачами та комунікації між студентами.

Викладачі також повідомляють про втрату контролю і брак дисципліни, а також про відсутність дидактично керованого викладання. Остання проблема - перебудова стратегій викладання для дистанційної освіти та розробка нових методів викладання для онлайн-середовища - також була названа як виклик для викладачів в Португалії. Крім того, викладачі підкреслили збільшення навантаження порівняно з очним викладанням.

2. Відсутність адекватного формувального оцінювання

Через просторову відокремленість викладачі стикалися з труднощами у формувальному оцінюванні, а також у діагностиці прогресу навчання та індивідуальній підтримці студентів. Більше того, у Португалії викладачі повідомили, що оцінювання та зворотний зв'язок щодо студентів були складними.

Ця проблема адекватного формувального оцінювання, очевидно, пов'язана з відсутністю взаємодії між студентами та викладачами, про яку повідомлялося в усіх країнах. Для моніторингу процесу роботи студентів, принаймні певною мірою, на відстані, викладачі використовували навчальні платформи.

3. Дефіцит навчальних ресурсів

Навіть якби навчальні платформи широко використовувалися для дистанційної освіти, можна припустити, що на етапі експериментального навчання бракуватиме доступних цифрових завдань. Вчителі повідомляли про брак допоміжних ресурсів та інструментів для роботи в умовах дистанційного навчання в Португалії або про самостійне створення принаймні половини використовуваних завдань. Враховуючи потенціал цифрових інструментів, адаптивний розподіл завдань і можливість (само)оцінювання може допомогти підтримати індивідуальну та автономну роботу студентів вдома і забезпе-

чити відповідну форму диференціації в умовах дистанційного навчання.

4. Брак технічного обладнання

Нарешті, здається, що етап екстреного дистанційного навчання найсильніше вплинув на студентів з низькою успішністю та студентів з нижчим соціально-економічним статусом. Було виявлено сильний зв'язок між наявністю технічних пристроїв і доходом домогосподарства. Важливість соціальних факторів для успішного навчання студентів у дистанційній освіті дуже ймовірно призвела до збільшення так званого цифрового розриву - впливу соціально-економічного рівня на доступ до ІКТ навіть тоді, коли держави надавали фінансову та матеріальну підтримку у відповідь на цю загрозу.

Крім того, здобувачі освіти з низькою успішністю та нижчим соціально-економічним статусом, як правило, отримували менше підтримки від батьків і витрачали більше часу на навчальну діяльність.

5. Брак цифрових компетентностей

Нарешті, участь у цифровому світі залежить не лише від наявності технічного обладнання. Успішне використання інструментів також вимагало, щоб вони використовувалися належним чином. Однак дослідження показали, що викладачам та студентам бракує цифрових компетентностей.

Список використаних джерел

1. Flores, M.A.; Gago, M. Teacher education in times of COVID-19 pandemic in Portugal: National, institutional and pedagogical responses. *J. Educ. Teach.* 2020, 46, 507–516.
2. Rádio e Televisão de Portugal. Estudo Em Casa. Тип доступу: <https://www.rtp.pt/play/estudoemcasa/>
3. Seabra, F.; Teixeira, A.; Abelha, M.; Aires, L. Emergency Remote Teaching and Learning in Portugal: Preschool to Secondary School Teachers' Perceptions. *Educ. Sci.* 2021, 11, 349.
4. Cabrito, B.G. COVID-19, Educação (básica) e equidade em Portugal. *Rev. Trab. Polít. Soc.* 2021, 6, 125–138.
5. Rodríguez-Muñiz, L.J.; Burón, D.; Aguilar-González, Á.; Muñiz-Rodríguez, L. Secondary Mathematics Teachers' Perception of Their Readiness for Emergency Remote Teaching during the COVID-19 Pandemic: A Case Study. *Educ. Sci.* 2021, 11, 228.
6. Hillmayr, D.; Ziernwald, L.; Reinhold, F.; Hofer, S.I.; Reiss, K.M. The potential of digital tools to enhance mathematics and science learning in secondary schools: A context-specific meta-analysis. *Comput. Educ.* 2020, 153, 103897.
7. Donevska-Todorova, A.; Trgalová, J.; Schreiber, C.; Rojano, T. Quality of task design in technology-enhanced resources for teaching and learning mathematics. In *Mathematics Education in the Digital Age*; Clark-Wilson, A., Donevska-Todorova, A., Faggiano, E., Trgalová, J., Weigand, H.-G., Eds.; Routledge: London, UK, 2021; pp. 23–41.

8. Mascheroni, G.; Saeed, M.; Valenza, M.; Cino, D.; Dreesen, T.; Zaffaroni, L.G.; Winther, D.K. Learning at a Distance: Children's Remote Learning Experiences in Italy during the COVID-19 Pandemic. Режим доступу: <https://ideas.repec.org/p/ucf/inorer/inorer1182.html>.

9. Fraillon, J.; Ainley, J.; Schulz, W.; Friedman, T.; Gebhardt, E. Preparing for Life in a Digital Age: The IEA International Computer and Information Literacy Study International Report; Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2014.

УДК 378.147

ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПРАКТИЧНИХ ТА ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

С.О. Порванова

ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса

Постановка проблеми. В жорстких умовах воєнного стану в Україні, через об'єктивні обставини, що склалися, студентів дуже складно або неможливо компактно зібрати в одному місці для проведення лабораторних та практичних робіт, навчальної практики та ін. Розкиданість студентів по різних містах планети, нестабільність ситуації для тих, хто лишився в Україні, унеможливають проведення стаціонарного навчання в освітніх закладах.

Мета дослідження: Розкриття особливостей організаційних аспектів освітньої діяльності та методики проведення освітнього процесу, що обумовлюють ці обставини; визначення основних проблем та шляхів їх вирішення для підвищення якості освіти при проведенні практичних та лабораторних робіт.

Виклад основного матеріалу. В умовах воєнного стану, зокрема, змінюються форми та методи підготовки та проведення лабораторних та практичних робіт з дисциплін, що викладаються у фаховому коледжі. Нинішня ситуація в країні змусила заклади освіти перейти на дистанційний формат, який має низку переваг, але не може забезпечити повною мірою відповідні освітні вимоги. Адже відомо, що у фахових коледжах окремі види навчального навантаження за своєю суттю не сумісні з дистанційним навчанням. Прикладами можуть бути практичні або лабораторні роботи з електротехніки, які є невід'ємною складовою навчального процесу підготовки фахівців за спеціальністю 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології».

Основним змістом більшості лабораторних робіт є натурний експеримент, проведення якого вимагає спеціального устаткування, принципово не доступного в домашніх умовах. Найпростішим вирішенням цієї проблеми є

проста заміна таких проблемних видів навантаження на їх аналоги, які можуть бути реалізовані при дистанційній роботі. Однак частина компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою за спеціальністю, може бути втрачена для майбутнього спеціаліста за такого підходу. Для часткового подолання подібних труднощів під час проведення лабораторних робіт ми, наприклад, намагаємося відсутність відповідного лабораторного обладнання замінити комп'ютерною моделлю, що відображає всі реальні процеси, тому що візуалізація – один з найбільш ефективних прийомів навчання, які допомагають простіше і глибше розібратися в різних явищах. Особливо корисні візуалізація і моделювання щодо динамічних, мінливих об'єктів і явищ, які важко зрозуміти, маючи лише статичну картину.

Такі віртуальні лабораторії дозволяють: візуалізувати процеси та явища на екрані комп'ютера; моделювати процеси, перебіг яких у реальних умовах принципово неможливий; спостерігати процеси та явища в іншому масштабі часу, прискорюючи та уповільнюючи процес їх протікання. Важливою перевагою віртуальних лабораторій є їхня безпека, особливо у випадках, пов'язаних з небезпечними умовами перебігу експериментів. Керування віртуальними процесами комп'ютером дає можливість швидкого проведення серії дослідів з різними вхідними та вихідними параметрами, що часто є необхідністю щодо залежності між ними. У деяких випадках потрібна подальша цифрова обробка великих масивів даних, яка також виконується комп'ютером після проведення серії експериментів.

Лабораторні роботи та навчальні експерименти не лише корисні, а й дуже цікаві – за відповідної організації. Але далеко не всі навчальні експерименти є можливим чи необхідним реалізовувати в «реальному» режимі, у таких ситуаціях найбільш підходящими для візуалізації та отримання результатів є віртуальні лабораторії. Ми пропонуємо використовувати моделювання в середовищі відповідної програмної системи автоматизованого проектування (CAD – системи), які часто є вільним програмним забезпеченням або надаються користувачам на пробний термін, якого цілком достатньо для проведення кількох лабораторних робіт. В якості віртуальних лабораторій можуть бути використані лабораторії на порталі VirtualLab, LabInApp, LabInApp Spark Learning App, віртуальні лабораторії МЕШ та лабораторії з "Професійної групи", в якій понад 100 віртуальних лабораторій та симуляторів (фізика, хімія, гідромеханіка, деталі машин, машинобудування, метрологія, механіка, екологія, опір матеріалів, теоретична механіка, теплотехніка, електротехніка та ін.). Програма Electronics Workbench (EWB) традиційно використовується при вивченні дисциплін електротехнічного, мікроелектронного і комп'ютерного напрямків в якості електронної лабораторії. Найбільшу популярність придбала версія 5.12 цієї програми внаслідок її достатньою простоти і широких функціональних можливостей. Програму відрізняє простий і інтуїтивно зрозумілий інтерфейс. EWB імітує реальне робоче місце інженера (техніка) - лабораторію, обладнану вимірювальними приладами, що діють в реальному масштабі часу. З її допомогою можна створювати і моделювати

прості і складні аналогові і цифрові пристрої.

Завдання використання віртуальних лабораторних робіт диктують певні вимоги до алгоритму їх побудови: логічність компонування матеріалу, методично грамотне його викладення, розумне використання анімаційних засобів, доступність довідкових даних, що дозволяють розширити можливості студента при поясненні результатів та відповіді на поставлені питання. Використання мультимедійних засобів дозволяє ввести елементи наукового дослідження у лабораторну роботу. Важливим фактором в оцінці якості віртуальних лабораторних робіт є співвідношення активної та пасивної складової діяльності студента. В даний час відомі комп'ютеризовані лабораторні практикуми, в яких користувач (студент) стежить за монітором, що відбувається на екрані, і описує спостереження в зошиті. Такі роботи можна класифікувати як віртуальний імітатор реальної лабораторної роботи, у якій зведена до мінімуму активна складова діяльності студента.

Логіка подання матеріалу у віртуальній лабораторній роботі відрізняється від реальної роботи більш детальним описом процесу дослідження, великою кількістю підказок та посилок, а також наявністю анімації. Віртуальна робота вимагає більшої чіткості в описі послідовності дій, тому методично обґрунтованим є представлення такого роду робіт у вигляді певної кількості розділів – вкладок, кожен з яких несе своє смислове навантаження:

- 1) Теоретичний матеріал.
- 2) Опис роботи.
- 3) Порядок виконання.
- 4) Лабораторне встановлення.
- 5) Звіт.

Для успішного виконання будь-якої лабораторної роботи студент повинен ретельно опрацювати теоретичний матеріал на тему дослідження, тому у віртуальній лабораторній роботі розділ з аналогічною назвою має бути представлений більш детально, ніж у класичному практикумі.

І якщо для якісного проведення більшості лабораторних робіт з електротехнічних дисциплін єдиним можливим варіантом стало дистанційне навчання, то для окремих – є низка практичних навичок, які можна отримати тільки у ході виконання реальних (а не віртуальних) практичних і лабораторних робіт. Студенти, на розсуд своїх закладів освіти, можуть навчатися не тільки у дистанційному, а й у змішаному форматі. Та чи інша форма навчання вибирається керівництвом коледжу виходячи із ситуації, яка складається навколо безпеки суб'єктів освітнього процесу. Реальні лабораторні роботи не завжди можна підмінити віртуальними. Комп'ютерні технології повинні доповнювати і поглиблювати знання здобувачів освіти про реальні елементи і пристрої і їх фізичні властивості.

Можна відзначити взагалі високий інтерес студентської аудиторії до проведення лабораторних та практичних робіт не очно, а віртуально за допомогою програм з моделювання експериментів завдяки тому, що застосу-

вання досить інтелектуального програмного забезпечення та отримання з його допомогою реальних результатів та характеристик досліджуваних систем виглядає професійно актуальним, престижним та привабливим.

Висновки. Тому в реальній освітній практиці необхідне поєднання використання реальних та віртуальних лабораторій з урахуванням властивих їм переваг та недоліків. Таким чином, продумане поєднання використання реальних та віртуальних лабораторій дозволить забезпечити найбільшу ефективність освітнього процесу у поєднанні з меншими фінансовими витратами.

УДК 37.018.43 : 004.738.5

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

О.Є. Пушкаренко

ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та
інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса

Постановка проблеми. У процесі реалізації освітніх реформ необхідним є впровадження новітньої форми навчання, яка б відповідала запитам і потребам, що пред'являються до інноваційної освіти, і гарантувала б результативне виконання фундаментальних освітніх програм. Мета розвитку дистанційного навчання визначається впровадженням технологічних інновацій, заснованих на використанні Інтернет-технологій, новітнього мультимедійного устаткування і традиційної національної освіти. Сучасне дистанційне навчання орієнтується на передовий методичний досвід світових інституцій, використання останніх педагогічних технологій, які відповідають запитам сучасної освіти та суспільства.

Метою дослідження є аналіз основних інформаційних технологій та методологічних особливості дистанційного навчання, як дієвого інструменту управлінської освіти.

Дистанційне навчання – це технологія, що базується на принципах відкритого навчання, яка широко використовує комп'ютерні учбові програми різного призначення і створює за допомогою сучасних телекомунікації інформаційне освітнє середовище для вивчення навчального матеріалу і спілкування.

Трансформаційні процеси в сучасному суспільстві викликають необхідність переорієнтації сучасної освіти та перерозподілу векторів її розвитку в площину дистанційного навчання. Закономірна зміна пріоритетів у перспективах розвитку вищої освіти спрямована на розширення кола користувачів та здобувачів освітніх та інформаційних ресурсів. Існуюча парадигма розвитку освіти, з огляду на постійні зміни характеристик середовища її функціонування, все частіше стає об'єктом трансформаційних перетворень свого змісту та структури. Рефлексія теоретико-методологічної моделі розбудови педаго-

гічної наукової думки стає підґрунтям для перегляду місця та ролі інструментарію традиційних педагогічних технологій у забезпеченні процесу освітньої комунікації між суб'єктами та об'єктами освітньо-наукової діяльності. Реалізація потенціалів дистанційної форми навчання, так само як і підвищення рівня використання педагогами інформаційно-комунікативних технологій, потребує не тільки усвідомлення останніми переваг тих чи інших педагогічних технологій, але й готовності об'єктів освітньо-наукової діяльності до сприйняття визначеної до засвоєння інформації.

В Україні діє спеціальна партнерська організація, мета якої – налагодити ефективну систему підготовки нової генерації професіоналів шляхом активного застосування технологій дистанційного навчання – UDL System. До складу організації входять: науково дослідні інституції, заклади вищої освіти, корпорації, банки та неприбуткові організації. Разом з тим діють й інші аналогічні об'єднання, такі як: Методична ліга вчителів дистанційного навчання українська наукова Інтернет-спільнота, як одна з провідних представників науково інформаційного ресурсу. Наголошено, що дистанційне навчання студентів українських університетів є складовою національної вищої освіти, становлення, функціонування і розвиток якої зумовлений глобальними інтеграційними процесами, суспільними трансформаціями, вимогами ринку праці, інноваційними освітніми процесами та необхідністю особистісного й професійного розвитку майбутніх фахівців. Встановлено, що пріоритетним є об'єднання організаційних структур ЗВО, відкриття студентам доступу до різноманітних джерел інформації, підвищення ефективності самостійної роботи. Визначено, що організаційно-технологічні моделі дистанційного навчання, що впроваджуються в освітній процес, потребують вдосконалення методик викладання та оцінювання знань, а також аналізу факторів, які впливають на ефективність роботи суб'єктів освітнього процесу. Обґрунтовано необхідність поєднання традиційного та віртуального компонента в навчальному процесі. Одним із видів інновацій в організації вищої освіти є введення дистанційного навчання. Ідея дистанційної освіти полягає в тому, що навчальна взаємодія викладача зі студентами відбувається у віртуальному просторі, що дає здобувачам можливість отримувати освіту, перебуваючи на будь-якій відстані від університету. У ХХІ столітті доступність інформаційних технологій сприяла поширенню дистанційного навчання в ЗВО. Виокремлення та обґрунтування тенденцій розвитку дистанційного навчання в розвинених зарубіжних країнах не лише сприяє глибокому й різнобічному розумінню сутності, змісту, соціальної ролі й функцій цього освітнього феномену в реальному часі, а й уможливорює прогнозування перспектив його імплементації в майбутньому.

При дистанційному навчанні студентів ЗВО можна використовувати різноманітні способи надання навчальної інформації: як традиційні друковані посібники, так і найсучасніші технології (аудіо/відеотрансляції, аудіо/відеоконференції, E-Learning/Online Learning, Інтернет-конференції, Інтернет-трансляції). Очевидно, що найбільш ефективною є інтерактивна взаємо-

дія суб'єктів навчального процесу з використанням інформаційних комунікаційних мереж. Дистанційне навчання відіграє значну роль у модернізації вищої освіти. Основними компонентами цього виду навчання є дистанційні курси; інтернет-сторінки та сайти; форуми та блоги; чат-заняття (синхронні навчальні заняття, які здійснюються з використанням чат-технологій); веб-заняття (дистанційні заняття, лабораторні роботи, конференції, семінари, колоквіуми й інші форми навчальних занять, проведених за допомогою засобів телекомунікація); теле - й відео конференції (проводяться з використанням електронної пошти та соціальних мереж).

Висновки і пропозиції. Здійснений аналіз наукової літератури дозволив констатувати, що дистанційне навчання є сучасним надбанням педагогічної науки. В Україні цей вид навчання перебуває на етапі активного становлення, що визначається умовами економічного розвитку країни та державною політикою в галузі освіти. До основних переваг дистанційного навчання належать зниження витрат на освіту, одночасне навчання великої кількості студентів, можливість доступу до різноманітних джерел інформації, підвищення якості освіти за рахунок застосування сучасних засобів, ресурсів електронних бібліотек, активізація самостійної роботи студентів, розвиток творчих здібностей, професійних навичок. Недоліки дистанційного навчання полягають у складнощах в організації освітнього процесу, відсутності безпосередньої взаємодії викладача зі студентом, технічних перешкодах, невідповідності рівня підготовки викладачів та низькій інформаційній культурі здобувачів.

Актуальним на сучасному етапі розвитку вітчизняної освіти є поєднання традиційного та дистанційного навчання. У перспективі вражає, за доцільне розглянути досвід країн Європейського Союзу щодо організації дистанційного формату навчання студентів різних спеціальностей.

Список використаної літератури

1. Романовський О. Г., Квасник О.В., Мороз В.М. та ін. Фактори розвитку та напрями вдосконалення дистанційної форми навчання в системі вищої освіти України. Інформаційні технології і засоби навчання. 2019. Том 74. №6. С. 20-42.

УДК 378.091:001.895](477:4)(063)

Ря – 97

ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ

А.О. Ряба

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Світ, в якому ми живемо називають світом VUCA (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity) – мінливим, невизначеним, складним та

неоднозначним. В цьому світі, щоб досягти успіху, не варто фокусуватися на новому (нове – вже старе!), а важливіше на теперішньому, актуальному. Серед таких – технологія гейміфікація, яка відома та активно застосовується в світі у різних сферах, зокрема, й в освіті на всіх її рівнях. Відомо, що гра, її процес та елементи – це кращий спосіб досягнення розуміння й ефективної комунікації. З п'яти трендів технологій, які змінять освіту, наведених журналом «Форбс», – **дистанційна освіта, персоналізація, гейміфікація, інтерактивні підручники, навчання через відеоігри** – чотири мають відношення до гейміфікації [2], що свідчить не тільки про актуальність даної технології, а й про її стратегічний потенціал в сфері освіти наподальший тривалий період часу.

Як технологія, гейміфікація дозволяє бути активними учасниками, мати сильну мотивацію та залученням до навчання всіх учасників освітнього процесу – і тих, хто навчає, і тих, хто навчається. Але, якщо у вітчизняній офлайн-освіті гейміфікація/ ігрофікація практикується активно і впевнено (на всіх рівнях, напрямках, профілях навчання, формальній та неформальній, дуальній тв. неформальній освіті тощо), то e-learning її тільки опановує. Нажаль, дослідження свідчать, що в українській освіті гейміфікація до останнього часу не була серед найактуальніших напрямів. Основними причинами цього є слабка технологічна оснащеність університетів, некомпетентність професорсько-викладацького складу в інформаційно-комунікаційній сфері, «англомовність» більшості Інтернет-платформ, методологічна та методичні недоліки у використанні принципів гейміфікації [3; 4], а також обмеженість швидкісного Інтернет-покриття по всій території України.

Стрімкий розвиток ІТ-технологій / сервісів, світова пандемія Covid-19, війна в Україні, що змусила змішане навчання поєднувати/ повністю переходити на дистанційне, специфіка поколінь Y, Z – лише стимулює цей процес.

Гейміфікація – це використання елементів гри й ігрових механік в неігровому контексті [1, с. 10]. Але основна ціль гейміфікації в побудові взаємодії між людьми яка б базувалась на ігровій логіці. Теорія і практика гейміфікації представлені в роботах К. Вербаха, Д. Хантера, Deterding S., Khaled R., Nacke L. E., Janaki K., Mario H, та інших, гейміфікація в освіті – Карп К. М., Kiryakova G., Angelova N., Yordanova L. G, Павлов Я. Ю., Смагіна О. О., Ткаченко О. та інші. Гейміфікація в освіті – «використання ігор, ігрових технік та ігрових практик з освітньою метою» [3].

Дистанційне навчання – не нова форма освіти, особливістю якої, як відомо, є добре організована і контрольована освітня діяльність з використанням ІКТ, але головне в ній – постійне інтерактивне спілкування студента з викладачем за допомогою Інтернету або локальних мереж університету (ЗВО). Не менш важливою складовою дистанційного навчання є спілкування студентів між собою: виконання завдань у групах, проведення семінарів, презентацій та дискусій у режимі он-лайн. Без усіх цих інтерактивних форм навчання й спілкування освітній процес на відстані стає статичним і мало ефективним.

Головною перевагою дистанційної форми навчання, зокрема, над очною формою є її зручність: студент самостійно обирає час і місце для навчання, що дозволяє йому працювати чи паралельно вчитися на стаціонарі в іншому місті чи навіть країні. Окрім того, заміна конспектів електронними ресурсами та новітніми методами навчання, а також постійні консультації з викладачем надають цій формі самоосвіти додаткові переваги перед заочною.

Серед основних недоліків: психологічна і «комп'ютерна» невідповідність викладачів, додаткові ресурси для забезпечення відповідною інфраструктурою і Інтернетом, відсутність системи прокторінгу при проведенні іспитів, студенти порушують принципи академічної доброчесності при виконанні навчальних завдань тощо. Дистанційне навчання надало і далі надає широкий спектр можливостей і перспектив для зміни й вдосконалення освітніх систем, для яких критична ситуація створює форсовані умови. Тотальне дистанційне навчання стало вимушеним заходом з огляду на складну епідеміологічну ситуацію в країні та світі. В цих умовах викладачі в Україні впроваджували в навчання нові інструменти і використовували онлайн-платформи з метою максимального наближення формату дистанційного навчання до очного – це Moodle і GoogleClassroom з інтерактивними засобами проведення занять, GoogleMeet, Microsoft Teams, Zoom, Skype та іншими.

Найбільшим викликом як для студентів, так і для викладачів стали підтримка мотивації, активності, залученості до навчання, інформаційно-комунікативна ефективність освітнього процесу. Відсутність вербального контакту сильно знижує інтерес до навчання у студента, а відсутність віддачі, зацікавленості, емоційної загуреності студентів – до викладання матеріалу у викладача.

Навчання «на відстані», передусім, передбачає сильну мотивацію й самоорганізацію, здатність студента працювати самостійно. Для когось це є перевагою, а для когось, навпаки, – недоліком, – все залежить від людини та її характеру, але багато наших студентів виявилось не готовими до навчання в нових умовах.

Основними компонентами гейміфікованого процесу навчання є: користувачі (всі учасники / студенти; завдання, які виконують користувачі, та прогрес у визначенні цілей; бали, що накопичуються в результаті виконання завдань; рівні, які користувачі передають в залежності від точок; бейджі (нагороди) за завершення дій; рейтинги користувачів відповідно до їхніх досягнень. До ігрових елементів, що формують ігрову механіку процесу гейміфікації відносяться: виклик (мета для досягнення); завдання, тести; співробітництво (виконання роботи над помилками, взаємодопомога при вирішенні задач); зворотний зв'язок (інформація про успіхи гравця); накопичення ресурсів (накопичення показників знань); винагороди (бонусні бали, нагороди, бейджіки, віртуальна валюта); стан перемоги (шкала досягнень, сумарний показник балів, поточний показник знань з урахуванням бонусів, підсумкова оцінка, рейтинг).

Гейміфікований процес навчання може базуватися як на всіх цих компонентах разом, а також застосовувати тільки деякі з них. Реалізувати ці елементи гейміфікації в навчальному процесу можна за допомогою освітніх сервісів, які збільшуються з кожним роком (Kahoot!, Zombie-Based Learning, MinecraftEdu, WorldofClasscraft та інші) [3].

Гра і, відповідно, гейміфікована діяльність активізують увагу, розуміння, інтерес, сприйняття, мислення, взаємодію з навчальним матеріалом та іншим учасниками завдяки урізноманітненню навчального процесу, внести в нього елементи розваг за допомогою сучасних ІКТ та 3Dдизайну. Всі дії з впровадження гейміфікації повинні бути дуже чітко сплановані. Розробка кожного сценарію потребує наявності спеціаліста з великим досвідом. Гейміфікація часто вимагає індивідуального підходу до особистості кожного студента» [3].

Таким чином, наразі ігрофікація активно входить в більшість сфер нашого життя, зокрема, стає одним з ключових трендів освіти. Подальші дослідження слід зосередити на вивченні досвіду та практик впровадження гейміфікації в дистанційну освіту (в навчальний процес, управління, професійний розвиток викладачів тощо).

Перелік використаних джерел

1. Вербах К. Вовлекай и властвуй: игровое мышление на службе бизнеса. М.: Манн, Иванов и Фербер, 2015. 223 с.
2. Левин М. Как технологии изменят образование: Пять главных трендов. URL: <http://www.forbes.ru/tehnobudushchee/82871-kak-tehnologii-izmenyat-obrazovanie-pyat-glavnyh-trendov>
3. Переяславська С., Смагіна О. Гейміфікація як сучасний напрям вітчизняної освіти. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2019. Вип. спецвип. С. 250-260. URL: <http://www.irbisnbuv.gov.ua/>
4. Ткаченко О. Гейміфікація освіти: формальний і неформальний простір. URL: <http://dspu.edu.ua/hsci/wp-content/uploads/2017/12/011-45.pdf>

УДК 373.3/5.091.3

Т-48

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

М.В. Ткач

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Процеси інформатизації сучасного суспільства та тісно пов'язані з ними процеси інформатизації всіх форм освітньої діяльності характеризується процесами вдосконалення і масового поширення сучасних інформаційних

технологій. Подібні технології активно застосовуються для передачі інформації і забезпечення взаємодії викладача та здобувача освіти в системах сучасної освіти. Стрімкий розвиток інформаційного суспільства, широке поширення мультимедіа, електронних інформаційних ресурсів, мережових технологій дозволяють використовувати інформаційні технології як засіб навчання, спілкування, виховання, інтеграції в світовий простір.

В умовах глобалізації світу поряд з високим розвитком комп'ютерних технологій все більше зростає роль іноземних мов. У зв'язку з інтеграцією України в єдиний європейський освітній простір посилюється процес модернізації української системи освіти. Основною метою сучасного навчання іноземним мовам є формування іншомовної компетентності, а саме навчання іноземних мов у світлі формування і розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності в їх складній взаємодії, навчання практичному оволодінню іноземною мовою. Посилення міжнародних професійних і культурних зв'язків вимагають від сучасного фахівця достатньо високого рівня міжкультурної професійної комунікації. Без професійного спілкування оперативний обмін інформацією, координація дій, досягнення взаєморозуміння, вироблення оптимальних і взаємоприйнятних організаційних, технічних та соціальних рішень є неможливим, через що і набуває особливо важливого значення формування іноземної мовної компетенції у майбутніх фахівців різних спеціальностей.

Питанням дослідження використання сучасних інформаційних технологій у формуванні іншомовної компетентності на заняттях з іноземної мови займалися такі науковці, як В. Биков, В. Афанас'єв, Ю. Жук, Є. Азимов, Р. Вільямс, О. Громова, О. Андрущенко, О. Плотнікова, О. Черемська та інші.

Метою цієї статті є проаналізувати дидактичні особливості та можливості інформаційних технологій навчання та визначити їхній вплив на процес формування іншомовної компетентності здобувачів освіти.

Використання комп'ютерної техніки при навчанні іноземної мови відкриває доступ до нових джерел інформації, підвищує мотивацію здобувачів освіти до отримання та обробки професійної інформації іноземною мовою за рахунок комп'ютерної візуалізації досліджуваних об'єктів, явищ, керування досліджуваними об'єктами, ситуацією, вкраплення ігрових ситуацій, розширює сферу самостійної діяльності тих, кого навчають, за рахунок реалізації можливостей інтерактивного діалогу, дає нові можливості для надбання та закріплення професійних навичок [4].

Інформаційні технології – це сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, розповсюдження, відображення і використання інформації в інтересах її користувачів. Головною і визначальною перевагою інформаційних технологій є можливість створення навчального мовного середовища, яке по автентичності та інтенсивності мовного спілкування наближено до реальної комунікації [1].

До напрямків поширеного використання інформаційних технологій для формування іншомовної професійної компетенції можна віднести використання навчальних, навчально-ігрових, тестових комп'ютерних програм та ви-

користання електронних засобів навчання – мультимедійних засобів та мережі Інтернет.

Комп'ютерні навчальні програми з вивчення іноземної мови надають можливість використання програмного продукту різного ступеню складності, задовольняють вимоги комунікативного підходу, дозволяють ознайомитися зі словом як лексичною одиницею, з лексичними шарами мови, покращити вимову, навчитися діалогічному і монологічному мовленню, письму, розвинути граматичні навички (English for Communication, Conversation Techniques, Bridge to English, Business English, Professor Higgins). Найбільш оптимально їх використовувати для стимулювання засвоєння іншомовних лексичних одиниць, демонстрації мовного зразка у вигляді діалогу, монологу, аудіо візуалізації ілюстрації змісту мовних зразків, створення фахової тематичної наочності. Основна особливість комп'ютерних програм полягає у тому, що в них є інтерактивність, зворотній зв'язок. Інтерактивне навчання – це вид діяльності, що передбачає взаємодію учня з навчальним середовищем, яке слугує джерелом засвоюваного ним досвіду. Зворотній зв'язок дає можливість викладачу контролювати, оцінювати і керувати взаємодією студента і комп'ютера. Внутрішній зворотній зв'язок дозволяє студенту робити певні висновки щодо результативності власної навчальної діяльності. Комп'ютерні мовні навчальні ігри допомагають зробити більш привабливим та ефективним процес оволодіння мовним матеріалом [5]. Розвиток розмовних навичок у процесі гри здійснюється через занурення у віртуальну мовну чи професійну ситуацію. Комп'ютерне тестування сьогодні є одним із найефективніших засобів контролю в навчанні іноземної мови. Воно має низку переваг: швидке отримання результатів; об'єктивність в оцінці знань; можливість співвіднести дані і провести своєчасну корекцію процесу засвоєння знань. Комп'ютерне тестування впливає на підвищення пізнавальної активності учнів і створює позитивну мотивацію. Сьогодні найбільш ефективно використовуються платформи Kahoot, Quizlet, GoogleForms, Всеосвіта.

Мультимедіа – це сукупність комп'ютерних технологій з одночасним використанням кількох інформаційних середовищ. Використання програми Power Point дозволяє створювати мультимедійні презентації з використанням тексту, графіки, анімації, фотографії, аудіо- та відео та сприяє створенню проблемних фахових ситуацій на заняттях, набуттю вмінь монологічного та діалогічного мовлення, відпрацюванню граматичних навичок та засвоєнню лексики. Студенти ж можуть створювати проекти з обраної теми, веб-сторінки у вигляді презентації, оформляти реферати. Мультимедійні технології дають змогу максимально унаочнити навчальний матеріал, створити спеціальне мовне чи фахове середовище, що сприяє більш якісному засвоєнню матеріалу [3].

Використовуючи інформаційні ресурси мережі Інтернет (відеозаписи, он-лайн відео, аудіозаписи) та інтегруючи їх у процес навчання іноземної мови, можна ефективно вирішувати дидактичні завдання з формування іншомовної компетенції майбутніх фахівців: вдосконалити навички мовлення-

вої діяльності, вміння аудіювання, читання на основі автентичних фахових текстів, передати та отримати інформацію за спеціальністю, здійснити інтерактивне спілкування з діловими партнерами [2]. Мережа Інтернет відкриває широкі можливості для отримання освіти у дистанційному форматі, коли комунікація та обмін навчальною інформацією між викладачами і студентами відбуваються не тільки в межах одного закладу чи регіону, а й на рівні різних країн. Нові засоби комунікації (Skype, Zoom, відеододатки до соціальних мереж) забезпечують спілкування іноземною мовою в режимі онлайн за допомогою вебкамери в інтерактивних заходах (форум, чат, дебати). Це дає можливість вивчати іншу культуру, отримувати знання з сучасної живої мови. Електронна пошта дозволяє студентам підтримувати зв'язки з носіями мови. Перевагою E-mail проектів є те, що комунікація іноземною мовою відбувається з реальними партнерами. Важливо, що електронні листи створюються для реальних партнерів з метою передачі інформації чи обговорення актуальної проблеми. Це сприяє розширенню мовної компетенції студентів і підвищенню мотивації до вивчення іноземної мови. Потужною технологією, що дозволяє зберігати та передавати основний обсяг навчального матеріалу, є освітні електронні видання, які поширені в комп'ютерних мережах та записані на електронних носіях інформації. Індивідуальна і колективна робота студентів за їх допомогою сприяє глибшому засвоєнню і розумінню навчального матеріалу.

Отже, застосування інформаційних технологій є важливим чинником оптимізації процесу викладання іноземної мови за рахунок розширення можливостей вибору форм та методів навчання. Завдяки використанню засобів інформаційних технологій створюється оптимальне навчально-пізнавальне середовище, яке сприяє реалізації дидактичних та методичних завдань з вивчення іноземної мови, а також посилюється мотивація, виробляється самооцінка, відбувається творче становлення особистості студента, яка здатна ціленаправлено розподіляти свої знання в галузях своєї спеціальності.

Список літератури:

1. Бабанський Ю.К. Оптимізація процесу освіти. – К., 2007. – 198 с.
2. Коваленко Ю.А. Використання інформаційних технологій у навчанні іноземних мов // Іноземні мови. – 1999. - № 4. – С. 37- 41.
3. Морська Л.І. Інформаційні технології у навчанні іноземних мов. – Тернопіль: Астон, 2008. – 346 с.
4. Носенко Є.Л. Використання ІТ в освіті // Освіта. – 2001. - № 7. – С. 16-18.
5. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Навч.-метод.пос. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.

УДК 378.147

Хіл-45

**ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ЗА ДОПОМОГОЮ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ****О.П. Хіль****ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса**

Основна мета навчання іноземної мови – це розвиток комунікативної компетентності, вміння здійснювати іншомовне спілкування в залежності від ситуації. Згідно освітньому стандарту з іноземної мови, вивчення англійської мови направлено на розвиток іншомовної комунікативної компетентності в сукупності всіх її складових: речової, мовленнєвої, соціокультурної й навчально-пізнавальної. Отже, оновлена навчальна програма з іноземних мов диктує новий підхід до навчання, сутність якого полягає в перегляді методики навчання окремих аспектів мовленнєвої системи, а саме забезпечення соціокультурної спрямованості навчання. Стрімкий розвиток інноваційних цифрових технологій в умовах подій, які у світі внесли свої корективи в освітній процес, сприяють більш ефективному використанню в навчальному процесі сучасних цифрових засобів і методів передавання знань і спонукають викладачів вдосконалювати процес викладання та навчання з метою розвитку та формуванню іншомовної комунікативної та соціокультурної компетентності при вивченні англійської мови.

Мета цієї роботи визначити особливості формування соціокультурної компетентності студентів у процесі навчання англійської мови та сформувати умови для її ефективного розвитку з використанням ресурсів, які потребують відповідного інформаційного забезпечення.

Ми живемо в епоху світової глобалізації та інтеграції усіх сфер діяльності людини. Відбуваються політичні та соціально-економічні зміни, наша країна намагається активно співпрацювати з західними партнерами, розширюються міжнародні відносини. У процесі співробітництва між країнами все більшого значення набувають особиста здатність людини до спілкування та вміння налагодити контакт. Успішна вербальна комунікація з західними партнерами неможлива без знання іноземної мови, яка на сучасному етапі є одним із головних факторів як соціально-економічного так і загальнокультурного прогресу суспільства. Володіння іноземною мовою дає можливість ознайомлення з духовним багатством іншої країни і безпосередньої участі в культурних, економічних та інших досягненнях світової цивілізації.

Виходячи з цього, величезне значення в сучасних умовах має гідне забезпечення навчального процесу, підбір сучасних методів та засобів організації педагогічної діяльності, які у повній мірі забезпечать якісне викладання іноземній мові та сприяють результативності та якості навчання. Згідно з лінгвокраїнознавчим підходом процес навчання англійської мови слід будувати як процес пізнання студентами іншої культури, за якого відбу-

вається зміщення акцентів у навчанні з розвитку лише мовленнєвих умінь на формування соціокультурної компетентності. Структура соціокультурної компетентності містить загальнокультурну, країнознавчу, лінгвокраїнознавчу, соціолінгвістичну та соціальну компетентності людини. Всі компоненти соціокультурної компетентності взаємопов'язані через поняття культурного та соціального контекстів. Якщо контекст культури передбачає знання реалій, загальних для всього народу-носія мови, то соціальний контекст – це знання конкретних соціальних умов спілкування, прийнятих у країні, мова якої вивчається. Соціокультурна компетентність формується як фонові знання, як загальнокультурна обізнаність комуніканта із світовою історією, літературою, мистецтвом тощо.

Інформаційна сфера є системотвірним чинником постіндустріального суспільства, що активно впливає на всі складові розвитку суспільства. Інформаційний простір є динамічним середовищем. Основними функціями, що нині виконує інформаційний простір, є: *інтегруюча* - об'єднує в єдине просторово-комунікативне і соціокультурне середовище різні види економічної діяльності; *комунікативна* - створюється особливе середовище інтерактивної і мобільної комунікації різних суб'єктів економічної діяльності; *соціальна* - інформаційний простір трансформує суспільство і змінює характер та зміст соціально-економічних відносин у всіх сферах: політиці, культурі, науці, релігії тощо. Швидке зростання обсягів інформаційних ресурсів людства і поява новітніх технологій викликають докорінні зміни в діяльності науки, освіти.

Як показала практика використання різноманітних ресурсів інформаційного простору забезпечує не тільки засвоєння іноземної мови як засобу спілкування, але і позитивно впливає на розвиток пізнавальної діяльності студентів, сприяє розширенню загального кругозору. Впровадження засобів інформаційно-комунікативних та цифрових технологій дозволяє суттєво змінити модель навчання. За допомогою інформаційного простору студенти мають чудову можливість ознайомитися з автентичним матеріалом та сформувати соціокультурні аспекти в процесі оволодіння навичками іншомовного спілкування. Автентичний матеріал можна класифікувати за трьома категоріями:

1. Автентичний аудіовізуальний матеріал: матеріал, який учні можуть бачити та чути голосом, наприклад, телевізійна реклама, вікторини, мультфільми, новинні ролики, комедійні шоу, фільми, опери, відеокліпи пісень, документальні фільми та рекламні пропозиції.
2. Автентичні візуальні матеріали: матеріал, який учні можуть бачити та насолоджуватися ним, оскільки він містить багато картинок і безсловесних зображень, таких як слайди Power Point, фотографії, картини, дитячі художні роботи, вуличні знаки без слів, силуети, малюнки, зображення листівок, книжки з картинками без слів, марки.
3. Автентичні друковані матеріали: матеріали, представлені на папері, такі як газети, реклама фільмів, тексти пісень, меню ресторану, продуктові

пакунки, туристичні інформаційні брошури, університетські каталоги, телефонні довідники, карти, електронні путівники, комікси, книги історій, вітальні листівки, розклад транспорту.

Сьогодні Інтернет, який вважається основним засобом масового поширення інформації, містить багато онлайн-навчальних програм, сайтів, електронних словників, енциклопедій, аудіовізуальних матеріалів та інших освітніх ресурсів. Сучасний інтернет це сукупність інформаційних ресурсів та інформаційних технологій, що переміщується в інформаційному просторі по каналах зв'язку. Інформаційний простір допомагає вільно орієнтуватися у різних типах культур та співвідносних з ними нормах комунікативного спілкування, адекватно інтерпретувати явища та артефакти, вибирати стратегії взаємодії для вирішення особистих питань у різних типах сучасного міжкультурного діалогу.

Таким чином, процес навчання англійської мови слід спрямовувати на ознайомлення студентів із новим способом спілкування – міжкультурним спілкуванням, із культурою та звичаями народу, мова якого вивчається. Завдяки широкому лінгво-дидактичному потенціалу засобів інформаційно-комунікативних та цифрових технологій, їх можна використовувати при опануванні різних аспектів мови, при формуванні вмінь і навичок у різних видах мовленнєвої діяльності. При вмілому використанні вони допомагають вирішувати реальні завдання спілкування засобами іноземної мови та сприяють формуванню стійкої мотивації учнів. У свою чергу студенти набувають необхідних навичок спілкування з представниками інших країн для успішної майбутньої професійної діяльності. Соціокультурна компетентність повинна виступати як мета і результат підготовки учнів до соціокультурної взаємодії у світі та суспільстві 21 століття.

Література:

1. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник / під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002. – С. 6 –36.
2. Практикум з методики викладання іноземних мов: Посібник для студентів під керівництвом С.Ю. Ніколаєвої і Г.С. Бадаянц. – К.: Ленвіт, 2001. – С. 9-18.
3. Бачинська Н. Я. Лінгвістичні основи формування соціокультурної компетенції учнів. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua>
4. Gryshchenko Y.
4. Сисоев П. В. Інформаційні та комунікативні технології. / Павло Вікторович Сисоев. – М.: Книжковий дім «Либроком», 2013. – 64 с.

УДК 378.046:37.018.43:0**ІНСТРУМЕНТИ ТА ЗАСОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ****М.В. Брітікова****ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса**

Непередбачуваність і невизначеність подальшого перебігу подій, віддаленість суб'єктів освітнього процесу зумовили активне використання систем управління навчанням (Learning Management System – LMS). LMS, як доводять американські дослідники Malcolm Brown, Nancy Millichap та Joanne Dehoney, виявилися досить успішними в наданні можливості адміністрування освітнього процесу, проте менш вдалим в забезпеченні можливостей навчання. Науковці пояснюють, що освіта поступово відходить від традиційного акценту на викладача, зміщуючи акцентування на навчання та здобувача освіти (студента).

Карантинні та воєнні обмеження посилили виклики, які стоять перед закладами освіти України. Потреба в нових підходах до навчання з обмеженням кількості аудиторних занять залишається проблемним питанням для значної частини освітянської спільноти. Водночас лишаються вкрай актуальними такі вимоги до вищої освіти, як:

- доступність та інклюзивність;
- гнучкість для окремих категорій здобувачів, які працюють, мають дітей тощо;
- індивідуальна траєкторія навчання здобувача;
- впровадження дуальної освіти.

Вирішення цих питань під час дистанційного навчання неможливе без широкомасштабного впровадження онлайн-технологій, ґрунтовних змін у підходах до організації навчання в закладах освіти та в кожній дисципліні, зокрема ролі аудиторних занять та ефективності їхнього проведення.

Зміни мають відбутися. Це не тимчасове рішення, а можливість вдосконалення, переходу на новий якісний рівень [1].

Дистанційне навчання визначається Оксфордським словником англійської мови як «метод навчання, при якому лекції транслюються або уроки проводяться заочно, без необхідності відвідування коледжу».

Фізична відокремленість студента від навчального закладу забезпечує більший ступінь гнучкості, ніж традиційний курс [2].

Якісна і ґрунтовна освіта в усі часи була основою прогресу. Нові інтерактивні навчальні технології, можливість використання величезних ресурсів глобальної мережі Internet, дають можливість віддаленого, дистанційного навчання. Мета сучасного педагога зробити навчання на відстані якісним і доступним для всіх.

Останнім часом популярною платформою для викладання різних дисциплін в коледжі є Google Classroom. Це новий інструмент від Google Apps

for Education, за допомогою якого викладачі можуть швидко створювати й упорядковувати завдання, надавати результати перевірок і легко спілкуватися зі своїми студентами. Google Classroom дозволяє створювати курси, більше схожі на електронні підручники: з текстовими лекціями, відеоуроками, презентаціями, тестами і завданнями.

Платформа має широкі можливості оцінювання і формування знань, фокус на розвиток мислення та інтуїтивно зрозумілий легкий у використанні інтерфейс.

Освітній проєкт “Всеосвіта” – це сучасна платформа, яка допомагає вчителям професійно зростати та підвищувати педагогічну майстерність. Тут є всі необхідні інструменти для організації дистанційного навчання, безкоштовна онлайн-бібліотека методичних матеріалів, розробки для розвитку й навчання учнів будь-якого віку.

Padlet – інтерактивна платформа, створена для спілкування великої кількості людей над одним проєктом та систематизації інформації. Вебсервіс створили для ефективної роботи бізнес-компаній. А зараз його активно використовують освітяни для проведення онлайн-занять та організації освітнього процесу.

Google Apps Education Edition (додатки Google для освітніх установ), а це понад шістдесят безкоштовних сервісів, які можуть бути під’єднані до одного домену, прості у впровадженні й використанні, обслуговуються компанією Google і не вимагають завантаження, установки та підтримки апаратного і програмного забезпечення. Крім своєї різноманітності, яка в змозі задовольнити будь-які потреби сучасного педагога, додатки Google мають такі характеристики, як доступність, простота, надійність, низька вартість, стабільність, варіативність, якість [3].

Додатковим аргументом на користь вибору інтернет-сервісів та служб Google для впровадження в навчальний процес є наявність спеціальних додатків для теле-фонів та планшетів, централізоване сховище даних і україномовний інтерфейс [4].

У зв’язку з виникненням глобальної мережі Інтернет з’явилися нові інформаційні технології, пов’язані з комп’ютерними комунікаціями і реалізацією функцій створення, збору, обробки, зберігання, передачі та використання навчальної інформації, які застосовуються в процесі спілкування на відстані. Це стало особливо актуальним в останній час в зв’язку з пандемією [5].

Традиційно для роботи над лекціями використовувався текстовий процесор Microsoft Word. В даний час Microsoft Word є повнофункціональною прикладною програмою редагування і обробки текстової та графічної інформації, створення документів, як в електронному вигляді, так і у вигляді друкованих копій.

Застосування слайдів під час лекції забезпечує динамічність, наочність, більш високий рівень і обсяг інформації, в порівнянні з традиційними методами. Презентація дозволяє зробити процес навчання більш наочним, яскравим, сприяє систематизації знань, більш успішному їх засвоєнню. На слайдах

презентації можна розміщувати необхідні формули, схеми відповідно до послідовності вивчення матеріалу на лекції.

Для створення презентацій використовується програма Microsoft Office Power Point.

Основною відмінністю презентацій від інших способів подання інформації є їх особлива насиченість змістом та інтерактивність.

Отже, використання мультимедійного супроводу істотно покращує сприйняття й осмислення питань, що розглядаються студентами, створює більш комфортні умови для аудиторної роботи студентів та викладачів [3].

Наше суспільство, суспільство незалежної держави, потребує освічених, інтелігентних людей із високим рівнем духовного і мовленнєвого розвитку, із добре сформованим мовленням, особистостей, які вміють думати, правильно, точно і зрозуміло висловлювати думки, коректно спілкуватися.

Отже, метою сучасної освіти є формування індивіда, здатного вийти за межі отриманих знань, відкритого до інновацій, спроможного повноцінно реалізуватися в майбутньому дорослому житті.

Розвиток мислення високого рівня, творчого мислення зокрема, -- одна з головних вимог сучасної психології мислення і сучасного життя.

Саме творчі особистості здатні спілкуватись із різними людьми, приваблювати їх до себе, впливати на них, переконувати. Люди з творчим потенціалом володіють здатністю до адаптації в різноманітних ситуаціях, можуть продукувати ідеї, застосовувати набуті знання і вміння в різних галузях людської діяльності. За Ушинським "слово має вирости з думки, а думка із спостережень за собою, людьми, природою".

Тому сьогодні перед викладачами стоїть важливе завдання – створення сприятливих умов для розвитку творчого потенціалу кожного студента та його самореалізації у навчально-виховному процесі.

Сучасні заняття мають бути плодом майстерності і творчості викладача, його професіоналізму. Адже саме перед педагогом стоїть завдання виховати особистість, навчити студентів мислити, робити хай невеличкі, але свої відкриття.

Активне використання вищезазначених інструментів і засобів дистанційного навчання дозволить підвищити ефективність, якість передвищої освіти та сприяти розвитку у студентів таких здібностей, як здатність бачити проблеми, виявляти суперечності, висувати гіпотези, оригінальні ідеї, аналізувати, інтерпретувати, здійснювати пошук, дослідницьку діяльність, критично мислити.

Список використаної літератури

1. Інтернет-ресурс. Міністерство освіти і науки України. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти
2. Інтернет-ресурс газети «Галичина» Оpubліковано: 16.12.2021 о 15:21 Що таке дистанційна освіта та як проходить дистанційне навчання

3. В. Окадчий, "Засоби інформаційних технологій у підготовці майбутніх учителів", Педагогіка, психологія та медико-біологічної проблеми виховання і спорудження, С. Епмакова, За ред. Харків, No 11, 2009 . – с. 72-78.
4. Подік І.В. Сервіси Google у навчанні студентів покоління Z. Інформаційні технології і засоби навчання. – 2017. – Том 60, №4. – с. 264-274.
5. С.В. Дядюн. Методологічні аспекти створення і впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освіті. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/pmovc/pmovc/paper/viewFile/5592/4760>

УДК 001

ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

К.М. Пономарьов

ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса

Розпочинаючи із 2020 року, коли з початком пандемії коронавірусної хвороби COVID-19 заклади освіти були вимушені перейти на дистанційний формат навчання. І наразі, під час воєнного стану та активних бойових дій на території України, у більшості навчальних закладів заняття проводяться у дистанційному форматі.

Тоді, у 2020 році питання переходу на дистанційний формат проведення занять шокувало багатьох. Але сьогодні, через майже три роки після такої зміни, викладачі звикли, знайшли нові методи викладання та оцінювання, нові платформи і засоби для проведення занять.

Основним застосунком для проведення дистанційних занять стала платформа Zoom, яка має достатній спектр можливостей для спілкування, обміну матеріалами, демонстрацією наочних презентацій тощо.

Платформа Google Клас дозволяє, як викладати матеріал у загальний доступ, так і надає зручні інструменти для проведення семінарських занять, поточного та підсумкового оцінювання. А у поєднанні з іншими сервісами Google, такими як YouTube, Meet, Диск, Календар, Документи, Таблиці, Форми та інші, платформа стає незамінною не тільки у дистанційному а й навіть змішаному або очному.

Але, не зважаючи на широкий спектр можливостей вищезазначених платформ, одним з найскладніших питань дистанційного освітнього процесу є проведення лабораторних занять. Подача лекційного матеріалу практично не змінюється, так само як і за очного формату – залишається зрозумілою та

прийнятною; проведення та перевірка семінарів навіть дещо спрощується із застосування Google Форм. Лабораторні роботи, на перший погляд, можна проводити лише із застосуванням відеороликів, які не завжди відображають конкретну тему і дозволяють зрозуміти особливості процесів. Проте, на Інтернет-просторі, існує багато програм, додатків та застосунків, які можна використовувати в процесі дистанційного навчання.

Окремого розгляду заслуговує питання підготовки фахівців зі спеціальності «Хімічна технологія та інженерія». Крім вивчення теоретичного матеріалу та розв'язання складних розрахункових задач, однією з основних складових навчального процесу цієї спеціальності є лабораторна та практична підготовка. Для покращення цієї складової освітнього процесу рекомендується застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення.

Одним з базових програмних продуктів, можливих для застосування не лише при навчанні за спеціальністю «Хімічні технології та інженерія», а і для вивчення курсу хімії повної загальної середньої освіти, є програма PL Table розроблена Костянтином Поляковим. На перший погляд, PL Table – це звичайна Періодична система хімічних елементів в окремому вікні. Проте, програма не обмежується лише відображенням хімічних елементів. Поряд із можливістю користувачем повного налаштуванням шрифтів, кольорів та опису хімічних елементів, програма має велику базу фізичних характеристик простих речовин та атомів. Також присутні функції найпростіших розрахунків відносної молекулярної маси або розв'язання рівнянь хімічних реакцій. В цілому даний програмний продукт є наочною Періодичною системою хімічних елементів з можливістю налаштування та додатковими корисними функціями.

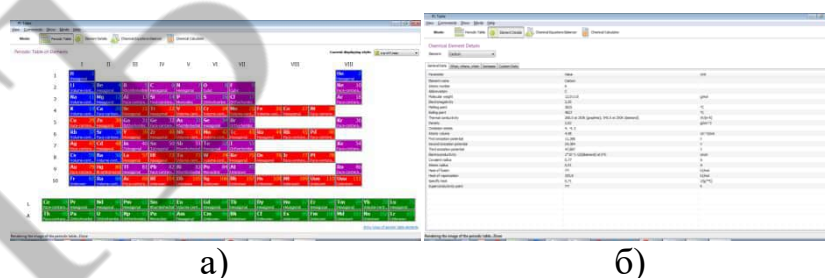

Рис. 1 – Вигляд робочого вікна PL Table: а) Періодична система хімічних елементів; б) докладна інформація про хімічний елемент.

Іншим цікавим продуктом є середовище PhET, яке було розроблено та підтримується Боулдерським університетом Колорадо. PhET – це середовище для інтерактивного моделювання, в якому наразі розміщено понад мільярд симуляцій з фізики, хімії, математика, наук про Землю та біології. Викладачі можуть отримати доступ до порад щодо симуляції та відео-посібників, ресурсів для навчання за допомогою симуляції.

Заснований у 2002 році лауреатом Нобелівської премії Карлом Віманом проєкт PhET Interactive Simulations створює безкоштовні інтерактивні мате-

матичні та природничі симуляції. Симулятори PhET засновані на великій кількості освітніх досліджень і залучають студентів через інтуїтивно зрозуміле середовище, схоже на гру, де студенти навчаються через дослідження та відкриття.

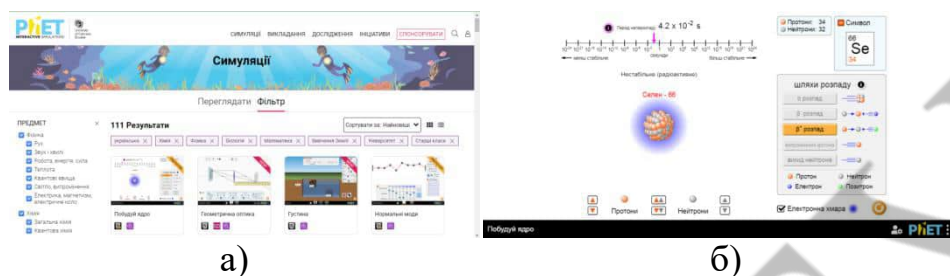

Рис. 2 – Використання PhET: а) сторінка вибору симуляції; б) приклад симуляції з ядерного розкладу ізотопів.

Симуляції доступні для безпосереднього використання онлайн. Вони написані на найбільш розповсюджених мовах програмування HTML5 та Java, що дозволяє для їхнього відтворення не встановлювати сторонні додатки до браузера. Крім того, велика частина симуляцій підтримує українську мову.

Для симуляції лабораторних робіт у наближених до реальних умовах можна використовувати середовище Labster. Ця віртуальна лабораторія розкрила можливість того, що викладачі природничих наук можуть запропонувати учням, одночасно вирішуючи деякі з найскладніших викликів у наукових колах сучасності. Віртуальні лабораторії широко застосовуються, щоб допомогти навчати, мотивувати та надихати наступні покоління вчених. У цьому посібнику викладено все, що потрібно знати про зростаючу роль віртуальних лабораторій у сучасній педагогіці.

Рис. 3 – Використання Labster: а) сторінка вибору симуляції; б) приклад симуляції з термодинаміки хімічних процесів.

Дуже цікавим і привабливим для використання в навчальному процесі при підготовці студентів спеціальності «Хімічні технології та інженерія» може бути програмний пакет COMSOL Multiphysics. За допомогою програми можна моделювати конструкції, пристрої та процеси у всіх галузях інженерних, виробничих та наукових досліджень. За допомогою платформи можна аналізувати як окремі, так і взаємопов'язані фізичні процеси. Програма містить середовище розробки моделей, яке дозволяє пройти всі етапи від побуду-

дови геометричної моделі, завдання властивостей матеріалів і опису задачі до виконання розрахунку та аналізу отриманих результатів моделювання.

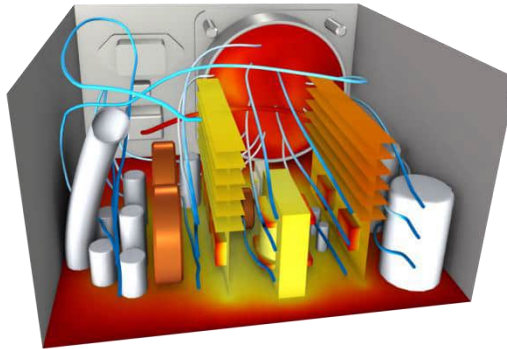

Рис. 4 – Приклад моделі побудованої в COMSOL Multiphysics.

Сьогодення ставить все нові і нові вимоги, яким мають відповідати викладачі фахової передвищої освіти. Наразі, існує дуже багато проєктів та платформ, які дозволяють значно покращити, оптимізувати та модернізувати освітній процес. І найважливішим завданням для викладача є опанування, застосування та планомірне введення в освітній процес зі свої дисципліни інноваційних інформаційних технологій.

УДК 378.147.31

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

С.В. Пастух

ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса

Дистанційне навчання можна розглядати як вид навчання, у процесі якого надання істотної частини навчального матеріалу і більша частина взаємодії з викладачем здійснюються з використанням сучасних інформаційних технологій: супутникових зв'язків, комп'ютерних телекомунікацій, мультимедіа, навчальних систем. Під технологіями дистанційного навчання можна розуміти сукупність знань про способи й засоби процесу навчання, яке відбувається на основі інформаційно-комунікативних технологій, при якому можна спостерігати якісну зміну об'єкта.

Багаторазове збільшення інформаційних потоків змушує формувати принципово нові пріоритети в підготовці майбутніх спеціалістів. Перед вищими навчальними закладами постає завдання формування нормативної та мотиваційно-ціннісної структури особистості майбутнього фахівця, основним компонентом якого буде необхідність постійного самовдосконалення.

Інформаційні технології дистанційного навчання – це технології створення, передачі і збереження навчальних матеріалів, організації і супроводу

навчального процесу дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційного зв'язку.

Головною метою використання технологій дистанційного навчання у ВНЗ є забезпечення студентам доступу до електронних освітніх ресурсів шляхом використання сучасних інформаційних технологій та телекомунікаційних мереж. Технології дистанційного навчання у фаховій передвищій освіті розкривають можливості позитивного впливу на вирішення наступних проблем при підготовці майбутніх фахівців:

- підвищення рівня якості освіти у ВНЗ;
- реалізація потреб майбутніх фахівців в освітніх послугах;
- підвищення професійної мобільності та активності майбутніх фахівців;
- формування єдиного освітнього простору в рамках вищої освіти;
- індивідуалізація навчання при масовості фахової передвищої освіти.

Важливо зазначити, що у світовій практиці дистанційне навчання є досить поширеним явищем. У багатьох країнах світу з кожним роком популярність його зростає, адже ця форма навчання, основним принципом якої є інтерактивна взаємодія між суб'єктами освітніх послуг, є найбільш гнучкою та доступною. Світові університети демонструють високий рівень сприйняття дистанційного навчання та його посилене використання в освітньому процесі.

Доцільно відзначити, що поняття «дистанційне навчання» трактується, враховуючи загальне його розуміння як діяльність з використанням онлайн-технологій і ресурсів. Тому важливо проаналізувати технології, які використовуються під час дистанційного навчання, зокрема з тією метою, щоб визначити їхні переваги та продовжувати їх для змішаного навчання або онлайн підтримки очних занять.

Класифікацію інформаційних технологій дистанційного навчання доцільно розглядати як:

- презентаційні форми навчальних матеріалів (книги та друковані матеріали, електронні тексти та публікації, комп'ютерні навчальні презентації, мультимедіа, гіпермедіа, телебачення, радіо, віртуальна реальність та моделювання, електронні підтримуючі системи);
- методи подання навчальних матеріалів (радіотрансляція, телетрансляція, онлайн програми, онлайн сервіси, аудіо- та відео носії інформації, CD-ROM, DVD, USB флеш накопичувач, інтернет);
- види взаємодії учасників освітнього процесу (телеконференції, електронна пошта, групові мережі). Застосування сучасних технологій дозволяє структурувати дистанційне навчання так: викладач встановлює онлайн-зв'язок зі своїми студентами за допомогою онлайн-сервісів, наприклад, таких як Google Classroom. Використовуючи ці онлайн-сервіси, викладач викладає навчальні матеріали, завдання, перевіряє роботи студентів, здійснює зворотний зв'язок тощо.

Студенти мають можливість використовувати зазначені онлайн-сервіси навчання протягом запланованого часу й виконувати завдання, слухати лекції або брати участь в інших заходах. На додаток до зазначених онлайн-сервісів, які застосовуються у дистанційному навчанні, викладачі також можуть зустрічатися зі своїми студентами за допомогою онлайн-платформ для відео - конференцій таких як Zoom або Skype. Час використання Zoom, Skype або будь-якої іншої платформи для прямих віртуальних конференцій може відрізнятися у застосуванні різними викладачами, але вони також є важливим інструментом для дистанційного навчання.

Література:

1. О. Кучай, А. Дем'янюк «Сучасні технології дистанційного навчання», 2021р. – 9с.
2. Ніколаєнко С. Від освіти масової до освіти якісної (нова стратегія розвитку освіти України). – К., 2011. – С. 32.
3. Логінова Н. І. Використання технологій дистанційного навчання в традиційному навчальному процесі / Н. І. Логінова // Наука і освіта: Науково-практичний журнал Південного наукового центру АПН України. – Одеса, 2004. – № 4–5. – С. 181–185.
4. В.В. Шовкун «Використання дистанційних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів інформатики» - 2016р.

УДК 378.147.31

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ

Журавльова М.В.

**ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та
інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса**

Зараз перед викладачами стоїть непросте завдання — створити ефективні способи залучення до навчального процесу і зробити так, щоби інтерес студента не пропадав. Онлайн-завдання не можуть зводитися лише до автоматичних тестів з відповідями «так» і «ні». Зараз і в майбутньому між студентом та системою має бути побудований захоплюючий діалог, взаємодія: пояснення нової теми, повторення та закріплення матеріалу.

В освіті вже давно в якомусь сенсі є елементи гри: хороші та погані оцінки за виконання завдання як бали у проходженні квесту. А після закінчення чергового навчального року у кожного відбувається перехід на наступний рівень складності.

Більшість інтерактивних уроків та курсів легко можна пройти на смартфоні, планшеті. Гаджети поступово стають помічниками. За допомогою

них та інтерактивних онлайн-завдань викладачі роблять уроки різноманітнішими, візуалізують інформацію.

Дистанційне навчання допомагає виховувати такі якості, як самостійність, відповідальність та вміння приймати рішення.

Навчанню допоможуть гаджети. Діти набагато швидше та ефективніше освоюють електронні послуги, ніж дорослі. Сьогоднішня молодь знайомі з гаджетами від народження, вміють набирати текст раніше, ніж навчаються писати, а також миттєво інтуїтивно пристосовуються до будь-якого електронного девайсу. Використання звичних і навіть улюблених пристроїв дозволяє ще більше залучатися до процесу навчання: шукати різні визначення нових термінів, дивитися подробиці про цікавий факт, шукати точний переклад іноземного слова, а викладачам більше дізнаватися про учнів.

Сьогодні все більше учнів та вчителів користуються системами відеоконференц-зв'язку, електронними освітніми платформами, книгами, підручниками, посібниками та іншими додатками, які допомагають у навчанні.

Сьогоднішній досвід показує, що онлайн-формат навчання стає невід'ємною частиною, при цьому повністю дистанційна освіта неможлива: живий контакт, як і раніше, необхідний. Швидше за все, у майбутньому змінюватиметься співвідношення офлайн та онлайн: якісь речі ефективніше доручити комп'ютеру — наприклад, перевірку домашніх завдань.

Великі дані сьогодні дозволяють вирішувати найважливіші завдання. Алгоритми машинного навчання, ґрунтуючись на отриманих даних про успіхи та невдачі учня, навчилися вибудовувати індивідуальні траєкторії вивчення шкільних предметів і не лише.

Штучний інтелект може проаналізувати, скільки часу дитина проводить за навчанням, як довго виконує домашнє завдання, де найчастіше робить помилки, та заміряти реальні знання. Виходячи з цього учню можуть бути підібрані персональні вправи, спрямовані на розвиток його навичок та покращення показників. Онлайн-навчання допомагає знайти індивідуальний підхід до освіти, до особливостей та здібностей кожної дитини.

Багато проектів спрямовані на те, щоб допомогти не тільки учням, а й вчителям: перерозподілити час з рутинних завдань на творчий та індивідуальний підхід. У розпорядженні викладача автоматична перевірка завдань, а також постійне спостереження та аналіз прогресу.

Фахівці кажуть, що в найближчому майбутньому індивідуалізація готова зробити крок ще далі. Системи навчаються підбирати та рекомендувати курси, завдання та навіть різні методики не тільки на основі того, як студент справляється з програмою, а виходячи з інтересів дитини, її улюблених видів спорту, комп'ютерних ігор, поїздок і подорожей, що пройшли або майбутніх, а також соціальних навичок..

Освіта нашої країні вимагає вдосконалення. Адже в еру інформаційних технологій освіта має йти в ногу з часом. Такий стрімкий розвиток техніки вже у найближчі кілька років повністю переформатує систему освіти.

Особисто моє бачення освіти майбутнього подвійне. З одного боку, сучасний світ потребує комп'ютеризації, адже це зручно. А з іншого - жоден робот не замінить живого спілкування між людьми. І це справжня проблема.

Яким би не було майбутнє нашої освіти, пріоритетним є атмосфера чи то в аудиторії чи в ZOOM під час занять. Вона повинна бути більш довірчою та невимушеною, потрібно налагодити зв'язок між студентом та викладачем.

Найрезультативнішим для поглинання інформації є використання медіа ресурсів на лекціях: презентації, відео. Це дає змогу краще зрозуміти матеріал і виступає альтернативою для отримання практичних навичок, які в сьогоденній ситуацію дуже важко отримати.

Список використаних джерел

1. Арешонков В.Ю. Цифровізація вищої освіти: виклики та відповіді. Вісник НАПН України, 2020. № 2(2). С. 1-6.
2. Дмитренко П. В., Дистанційна освіта / П. В. Дмитренко, Ю. А. Пасічник. – К.: НПУ, 1999. – 25 с.
3. Громяк М., Василенко Я., Галан В., Чорний В. Проблеми впровадження та використання електронного навчання у вищих навчальних закладах. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Педагогіка. № 1, с. 191-199, 2011

УДК 373.14:004.9

ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРІЙ У ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ З ХІМІЇ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Д.О. Стрижак

Полтавський державний медичний університет, м. Полтава

С.В. Стрижак

**Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка, м. Полтава**

Реформування системи вищої освіти передбачає активний розвиток та впровадження в освітній процес інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема мультимедійних технологій. Вони дозволяють використовувати різні форми представлення інформації, дають можливість активно взаємодіяти з нею. Використання зорової та слухової стимуляції, активізація різних каналів сприйняття та переробки інформації робить процес навчання більш насиченим, різноманітним та ефективнішим.

У даний час здобувачі освіти мають сформовані навички роботи у віртуальній реальності, яка надає широкий спектр можливостей для впровадження мультимедійних технологій у освітній процес. У зв'язку з цим перс-

пективним є використання у освітньому процесі з хімії віртуальних лабораторій.

Науковці Юрченко А.О., Хворостіна Ю.В. зазначають, що «віртуальна лабораторія це повна заміну лабораторної установки – коли всім процесом вимірювання та обробки даних займається комп'ютер, а рука дослідника потрібна тільки для правильного налаштування комп'ютерного обладнання» [2, 281].

Під віртуальною лабораторією розуміємо таке освітнє середовище, що імітує на екрані планшета, смартфона, комп'ютера або інтерактивної панелі інструменти навчальної лабораторії, комп'ютерні програми, що дозволяють моделі імітувати хімічні, фізичні та інші процеси, змінювати умови та параметри їх перебігу.

Віртуальні лабораторії набули широкого використання при організації практичної діяльності здобувачів освіти за умов дистанційного навчання, а також за недоступністю деяких реактивів та обладнання для проведення навчальних експериментів, небезпекою та шкідливістю досліджуваних процесів, складністю необхідного устаткування використовуваного тощо.

Важливим аргументом на користь застосування віртуальних лабораторій є позитивний вплив на навчальну мотивацію такої форми проведення занять [3].

Науменко О.М. виділяє низку переваг упровадження віртуальних експериментів у освітній процес з хімії, зокрема:

- використання їх як інструктивного матеріалу для ознайомлення здобувачів освіти з технікою та методикою виконання експериментів, хімічним посудом і обладнанням перед безпосереднім виконанням досліджень у лабораторії, з метою підготовки до роботи у реальній хімічній лабораторії;
- можливість безпечно виконувати хімічні експерименти непідготовленими користувачами;
- виконання небезпечних, вартісних або неможливих у реальній хімічній лабораторії досліджень;
- можливість автоматично записувати дані спостережень та досліджень;
- стимулювання здобувачів освіти до творчої дослідницької діяльності [1].

Найпопулярнішими програмами, що використовує переважна більшість опитаних вчителів хімії України є: такі Virtual Chemistry Laboratory; PhET Colorado; Chemist; VirtuLab; Beaker; LiCo; ППЗ «Віртуальна хімічна лабораторія 8-11 клас»; Віртуальна лабораторія 7-11 клас [3].

Доцільним є використання ресурсу <http://chemcollective.org>, це онлайн-симуляція хімічної лабораторії на якому розміщені симуляції, методичні рекомендації з вивчення хімії. Ресурс містить кілька різноспрямованих віртуальних лабораторій з хімії та допомагає здобувачам освіти пов'язати хімічні обчислення з автентичною лабораторною хімією. Лабораторія дозволяє сту-

дентам обирати реагенти із сотень стандартних і працювати з ними, ніби у справжній лабораторії.

Ресурс Chemcollective дає змогу проводити віртуальні досліди зі стехіометрії, термохімії, кінетики, рівноваги, кислотно-основної рівноваги, розчинності та приготування розчинів, окислення / відновлення та електрохімії, аналітичної хімії / лабораторних методів, фізичної хімії, дослідження властивостей розчинів.

До прикладу, здобувачі освіти з допомогою цього ресурсу визначають шкалу рН методом послідовних розведень, рКа та співвідношення концентрації білка в розчині, готують буферні розчини, прогнозують концентрації ДНК тощо.

Віртуальні лабораторії можна використовувати на аудиторних заняттях з викладачем або в самотійному режимі, в мережі Інтернет або на локальному комп'ютері, індивідуально або в групі. У віртуальній хімічній лабораторії можливе виконання як окремих експериментів для демонстрації властивостей речовин та явищ, так і лабораторних робіт з певних тем.

Обладнання хімічної лабораторії візуалізовано, тому здобувачі освіти можуть спостерігати за хімічними реакціями або самотійно проводити дослідження, маніпулюючи хімічними речовинами та лабораторними приладами та обладнанням.

Використання віртуальних лабораторій дозволяє зробити вивчення хімії більш доступним і повним. Наприклад, у робочих програмах не передбачено проведення експериментів зі шкідливими речовинами, хоча деякі з них мають велике значення, оскільки становлять основу історичних відкриттів та необхідні для отримання повного уявлення про природу та еволюцію хімічних знань.

Віртуальна лабораторія допомагає здобувачам освіти спостерігати за явищами, проводити дослідження, недоступні у реальній хімічній лабораторії. Можливим також є прискорення хімічних реакцій, що дозволяє витратити менше часу на навчальну роботу та при цьому не витрачати дорогі або недоступні реактиви. Необхідними для здобувачів освіти є знання правил поведінки в екстремальних ситуаціях, особливостей взаємодії різних хімічних речовин (до прикладу, сірки з ртуттю). Віртуальна хімічна лабораторія дозволяє ознайомитись з такими правилами у безпечних умовах та підготуватися до реального хімічного експерименту. За умови використання такого мультимедійного ресурсу відпрацьовуються не лише необхідні навички дослідження реальних процесів, а й попереджуються можливі помилки у постановці та проведенні експериментів, у способах поводження з реактивами, із складним обладнанням.

Віртуальні лабораторії дозволяють студентам вивчати та проводити експерименти в будь-якому місці та у зручний для них час.

Використання віртуальної лабораторії при навчанні хімії як дистанційно, так і під час аудиторних занять дозволяє підвищити ефективність виконання самотійної роботи студентів, урізноманітнити їх за формою та зміс-

том. Комп'ютерні моделі хімічної лабораторії спонукають здобувачів освіти експериментувати і отримувати задоволення від досліджень. Активна самостійна діяльність під час виконання віртуальних практичних робіт підвищує пізнавальний інтерес здобувачів освіти та сприяє активній взаємодії усіх учасників освітнього процесу.

Список літератури:

1. Науменко О.М. Віртуальна хімічна лабораторія як складова Інтернет орієнтованої педагогічної технології. // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2012, №5 (31) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті:<http://www.journal.iitta.gov.ua>
2. Юрченко А.О., Хворостіна Ю.В. Віртуальна лабораторія як складова сучасного експерименту / А.О. Юрченко, Ю.В. Хворостіна // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». – 2016. – Випуск 2 (39). – С. 281-283.
3. Шиян Н., Криворучко А., Стрижак С. Підготовка майбутніх учителів хімії до застосування хмарних сервісів у професійній діяльності. / Н. Шиян, А. Криворучко, С. Стрижак // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. – 2021. – Випуск 1 (48). – С.450–455.

УДК 378.016.147:004.77

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ НАУКОВИХ СИМУЛЯЦІЙ В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

В.В. Новосельцева

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

За останні декілька років в галузі освіти відбулась суттєва трансформація з точки зору методів і технік навчання. В таких умовах для навчальних закладів вкрай важливими задачами стали робота на випередження та підготовка студентів на належному рівні. Внаслідок пандемії COVID-19 університети були закриті на тривалий час, а все навчання було переведено в дистанційний режим, відбувся цифровий сплеск у системі освіти. Ці інновації можуть надалі допомогти освіті розвиватися та охоплювати нові тенденції та технології. Викладачі розглядають можливість розробки активної та інтерактивної форми роботи для студентів, а також інтерактивних наукових симуляцій, доповненої реальності або віртуальної реальності для пояснення та візуалізації складних питань, що є інноваційним підходом до навчального процесу.

Інтерактивні наукові симуляції в дистанційному навчанні – це організація навчального процесу, що включає розвиток, діалог і спілкування, які ведуть до розвитку знань студентів, враховує потреби студентів, студенти

аналізують свою власну діяльність, враховується їхній особистий досвід, проводиться цілеспрямована корекція знань і досягаються оптимальні результати.

Віртуальні лабораторії, як різновид інтерактивної наукової симуляції, містять різні педагогічні прийоми, які допомагають студентам краще зрозуміти теоретичну інформацію. Ці методи включають візуальне, активне навчання, на основі запам'ятовування та перевірку отриманих знань. При такому методі навчання студенти мають доступ до реалістичного лабораторного і практичного досвіду, мають змогу виконувати експерименти, практикуватися та удосконалювати свої навички в безпечному інтерактивному навчальному середовищі.

Віртуальними лабораторіями можна назвати платформи, які імітують фізичні наукові лабораторії на екранах. Ці платформи пропонують студентам ті самі можливості, що і фізичні лабораторії університету, але взаємодія обмежена двовимірним середовищем.

Навчаючись у віртуальній лабораторії студенти мають легкий доступ до передових технологій для наукових експериментів та практик. Студенти технологічних спеціальностей мають чудову змогу використовувати моделювання, віртуальне лабораторне або промислове обладнання, лінії, технології. З віртуальною лабораторією студентам не потрібно працювати на застарілому обладнанні, натомість вони можуть працювати в лабораторіях із сучасними методами навчання, сучасним обладнанням та штучним інтелектом.

Використовуючи віртуальні лабораторії, викладачі можуть легко пояснити студентам складні концепції за допомогою візуального ефекту занурення, який спростить розуміння студентами. Крім того, це забезпечує необхідну синхронізацію між поясненням теоретичних ідей і практичним застосуванням.

Студенти можуть спробувати різні види експериментів у віртуальній лабораторії, не ризикуючи травмуватися або пошкодити обладнання. Вони також можуть протестувати кілька сценаріїв, порівняти та визначити, який із них є найефективнішим.

Віртуальні лабораторії дозволяють викладачам привернути увагу студентів, дозволяючи їм легко перевірити та опрацювати весь матеріал в дистанційному режимі.

Ще одна перевага віртуальних лабораторій полягає в тому, що вони дозволяють студентам повторювати експерименти. Студенти можуть переглянути свої помилки, проаналізувати і спробувати ще раз.

Однією з найпоширеніших переваг дистанційного навчання є те, що студенти можуть навчатися самостійно, обираючи зручний час і темп. Те ж саме стосується і віртуальних лабораторій. Це допомагає студентам вивчати, готувати та виконувати лабораторні експерименти в будь-який час і в будь-якому зручному для них місці.

У віртуальній лабораторії немає обмежень щодо вартості експерименту, небезпеки отруєння хімічними реагентами. Студенти можуть починати все спочатку, а відчуття, схожі на гру, мотивують та приносять задоволення.

Віртуальні лабораторії поєднують теорію та практику, забезпечуючи мультимедійний зв'язок між абстрактними концепціями та практичним виконанням. Студенти використовують свій ноутбук або телефон, щоб спостерігати, перетягувати та вводити відповіді на відео, запитання та інструкції.

Багато віртуальних лабораторій зараз здебільшого працюють за допомогою програмного забезпечення або онлайн-додатків, які або доступні безкоштовно, або можуть бути придбані установами.

Віртуальні лабораторії є чудовими цифровими ресурсами, які допомагають заощадити кошти та значно підвищити продуктивність студентів. Крім того, вони бездоганно поєднують зручність і простоту використання, які пропонують сучасні технології. Віртуальні лабораторії набирали популярності ще до пандемії, і їх використання прискорилося під час дистанційного навчання, пов'язаного з пандемією. В той же час віртуальні лабораторії все ще потребують деяких удосконалень і розробок, щоб повторити фізичні лабораторії.

УДК 621.3.031 **ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ** **НАВЧАННЯ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН**

А.А. Галіулін, В.Ф. Бабіч, К.А. Шейда Голбад
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Розробка, дослідження і практичне застосування будь-якого електротехнічного пристрою супроводжується фізичним або математичним моделюванням. Фізичне моделювання пов'язане з великими матеріальними витратами, оскільки потребує виготовлення складних макетів і їх дослідження. Часто фізичне моделювання стає нездійсненим через складність і велику ціну приладів і неможливість забезпечення їх роботи у критичних режимах (коротке замикання, перенапруження та ін.). Крім того, досвід роботи з реальною навчальною стендовою апаратурою показує, що значну частину часу лабораторного заняття у недосвідченого студента займає не дослідницький процес, а збирання схеми та усунення помилок, що виникають. У цьому випадку вдаються до математичного моделювання з використанням обчислювальної техніки. Особливо ефективним такий підхід є для проведення лабораторних практикумів з дисциплін електротехнічного напрямку. Завдяки використанню програмного забезпечення «Electronics Workbench» віртуальна електронна лабораторія дозволяє зробити вивчення електричних схем набагато ефективнішим. Схемні файли-заготовки експериментальних установок студенти створюють наперед під час підготовки до лабораторного заняття у дисплей-

ному класі або на домашньому комп'ютері, а під час виконання лабораторної роботи вони займається тільки дослідницькою діяльністю під керівництвом викладача в лабораторії або дистанційно.

Так, здобувачі СВО «Бакалавр» спеціальності 141 – «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» у дисципліні «Теоретичні основи електротехніки» (ТОЕ) вивчають і на практиці застосовують різні режими резонансу в промислових пристроях. У доповіді наведено приклад дослідження послідовного і паралельного RLC -кола з використанням віртуальних стендів з програмним забезпеченням «Electronics Workbench». У процесі вивчення резонансних явищ встановлено особливу ефективність застосування вказаного програмного забезпечення при проведенні лабораторних занять з ТОЕ.

Комп'ютерне моделювання резонансних явищ може бути самостійною задачею або стати компонентом, що доповнює дослідження реального об'єкта. Наприклад, після випробувань на реальному лабораторному стенді послідовного RLC -кола студент за отриманими даними розраховує умови, коли напруга на реактивних елементах може бути в десятки, сотні разів більша за вхідну. З точки зору техніки безпеки відтворення таких умов на реальних установках студентів неприпустиме, але їх просто досягти на віртуальних стендах, де також можливо спостерігати і динамічні процеси, що поширює експериментальний досвід студентів.

Наведений приклад підкреслює доцільність використання запропонованого підходу до проведення лабораторних робіт в лабораторії або в дистанційному режимі дає можливість і багатофункціональність використання віртуальних стендів у навчальному процесі здобувачів СВО «Бакалавр» спеціальності 141.

Крім того, використання комп'ютерних технологій у процесі навчання електротехнічних дисциплін підвищує інтерес у молоді до їх вивчення.

УДК 378.147

СИНХРОННИЙ ТА АСИНХРОННИЙ РЕЖИМ НАВЧАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В.Р. Шишлюк

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

24 лютого 2022 року у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України та на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони Президентом України – Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України підписано Указ № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні». На підставі Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» від 06.02.2023 № 58/2023 продовжено строк дії

воєнного стану в Україні продовжити строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 19 лютого 2023 року строком на 90 діб, тобто до 20 травня 2023 року.

Після запровадження та тривалого продовження на території України правового режиму воєнного стану особливого значення набули питання, пов'язані з організацією навчального процесу здобувачів вищої освіти, який дозволив би безперервно здійснювати навчання в умовах безпекових викликів для життя та здоров'я науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти. Міграційні процеси, які розпочались з початком повномасштабного вторгненням російської федерації, зокрема, переїзд значної кількості здобувачів та викладачів за межі території України, перебування на тимчасово окупованих територіях, переміщення до інших регіонів всередині держави, а також тривала відсутність електропостачання та зв'язку зумовили необхідність впровадження нових технологій у навчанні та трансформацію звичних дистанційних форм і методів організації освітнього процесу, які були запроваджені та активно впроваджувались у період пандемії коронавірусу.

Саме тому виникли передумови до інтенсивного пошуку нових підходів до організації навчального процесу, інноваційних форм навчання, ефективних педагогічних та інформаційних технологій.

На сьогодні можна стверджувати, що заклади вищої освіти, науково-педагогічні працівники та здобувачі вже адаптувались до нових форм навчання. Проте досить проблемним є вибір формату змішаного навчання з правильною комбінацією навчальних занять, яка була б комфортною і для закладу, і для педагогів, і для здобувачів. Тому особливого значення набуває правильний вибір онлайн режиму роботи, який може бути синхронним чи асинхронним.

Синхронне дистанційне навчання – це модель е-навчання, при якій істотним і необхідним елементом навчального процесу є заняття, здійснювані на основі синхронної двосторонньої комунікації на відстані між студентом і викладачем [1, С. 322].

Таким чином, синхронний режим дистанційного навчання передбачає взаємодію, коли всі учасники освітнього процесу здійснюють комунікацію, навчання та обмін інформацією в спільному електронному середовищі. При цьому вони застосовують спеціальні програми для аудіо- та відеоконференції. Такий формат можна вважати найбільш подібним до оффлайн навчання в аудиторних умовах.

Асинхронні системи не вимагають одночасного зв'язку студентів і викладача. Студент сам вибирає час і план занять. До таких систем в дистанційній освіті належать курси на основі друкованих матеріалів (підручники, методичне забезпечення тощо), аудіо/відеокасет, електронної пошти, WWW, FTP [2, С. 31].

Тобто, асинхронне онлайн-навчання передбачає таку взаємодію між учасниками освітнього процесу, яка відбувається із певною затримкою в часі, а обмін завданнями та їх відповідями на них (розв'язками) здійснюється за

допомогою засобів дистанційного зв'язку, серед яких електронна пошта, месенджери, соціальні мережі тощо. Такий формат навчання є більшою мірою самостійним, проте вимагає контролю з боку викладача.

Синхронне навчання є подібним до освітнього процесу в режимі реального часу. Це зумовлено тим, що викладач може при безпосередньому спілкуванні зі здобувачем провести його опитування, поставити додаткові запитання та безпосередньо оцінити здобувача. Така взаємодія має істотні переваги для засвоєння навчального матеріалу. При цьому здобувачі також можуть здійснювати комунікацію з викладачем у випадку, якщо певні питання теми не для них незрозумілими. Проте проблемним у застосуванні такого формату онлайн-навчання є неможливість здійснення викладачем повного контролю за здобувачем під час відповіді на питання, коли він додатково може використовувати допоміжні джерела інформації.

Якщо говорити про переваги асинхронного режиму онлайн-навчання, то в даному випадку варто виділити, насамперед, гнучкість графіку роботи, можливість самостійного планування розпорядку дня та роботи у зручному для здобувача темпі. Проте недоліком у такому випадку є зниження навчальної дисципліни, відсутність зворотного зв'язку. Асинхронне онлайн-навчання передбачає необхідність більшої кількості зусиль від здобувачів, які повинні навчитись самостійно організувати свій робочий час та володіти навичками самодисципліни.

Дослідивши переваги та недоліки кожного з наведених форматів онлайн-навчання, можна виділити певні види діяльності, які будуть максимально ефективними у кожному з цих форматів.

Так, наприклад для з'ясування певних організаційних моментів, відповіді на питання, які залишились незрозумілими для здобувачів, консультацій більш ефективним є застосування саме синхронного онлайн-навчання.

Якщо ж мова йде про опрацювання нового матеріалу, то в цьому випадку доцільним є його опрацювання двома способами. Перший – коли викладач пояснює матеріал на занятті (асинхронно), а здобувачів після заняття вже самостійно його опрацьовують, шляхом виконання завдання по темі.

Також ефективним можна вважати, так званий підхід перевернутого класу, коли новий матеріал здобувачі опрацьовують самостійно і проблемні та дискусійні питання обговорюють разом з викладачем безпосередньо на онлайн занятті. При цьому також важливо, щоб заклад вищої освіти періодично здійснював в умовах воєнного стану перевірку можливості здобувачів брати участь у синхронному занятті. Якщо в силу певних обставин, які можуть виникати в умовах воєнного стану (наприклад, відсутність електроенергії, інтернету, зв'язку внаслідок ракетних атак чи обстрілів), можливість брати участь у синхронному онлайн-навчанні у здобувачів відсутня, слід передбачити альтернативний спосіб забезпечення здобувачам доступу до навчальних матеріалів.

Це може бути реалізовано, наприклад, шляхом розміщення на хмарних сервісах (Moodle, Google Workspace тощо) записів лекційних занять при цьо-

му дотримуючись вимог щодо тривалості та змісту такого запису, які мають відповідати встановленим нормам, але при цьому не перенавантажений зайвою інформацією і логічно структурований.

Якщо говорити про контроль засвоєння матеріалу здобувачами, то його доцільно здійснювати як синхронно, так і асинхронно. У синхронному форматі слід надавати перевагу співбесідам зі здобувачами, використовуючи можливість поставити додаткові запитання. Асинхронний формат передбачає оцінювання раніше виконаних завдань (тестів, задач, письмових відповідей на питання). Тому при перевірці засвоєння матеріалу здобувачами варто поєднувати та застосовувати різні формати онлайн-навчання.

Таким чином, в умовах воєнного стану організація освітнього процесу одночасне поєднання та застосування синхронного та асинхронного онлайн-навчання сприяє підвищенню автономії, самостійності та активності студентів у їхній навчальній діяльності, а вдале поєднання розглянутих форматів онлайн-навчання дозволяє також зменшити витрати часу викладача на організацію та проведення навчального процесу у порівнянні з його традиційною формою.

Література:

1. Калюжний В.С. Структура інформаційно-комунікаційного середовища державного регулювання розвитком дистанційного навчання. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління*. 2018. № 1 (8). С. 318-324.
2. Прибилова В.М. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України. *Проблеми сучасної освіти: збірник науково-методичних праць*. 2017. Вип. 4. С. 27-36.

УДК: 378.014.54:33.02.8

ЗМІШАНА ФОРМА НАВЧАННЯ ЯК ЕТАП ПОВЕРНЕННЯ ДО ОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

І.М. Світий, Т.А. Ревенюк

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Очна форма навчання – основний спосіб надання освітніх послуг в ОНТУ. Пандемія коронавірусу, а потім і російська агресія з наступною війною змусили ОНТУ до активного використання дистанційної форми навчання для реалізації освітнього процесу, яка розглядалася як допоміжна форма для двох основних форм навчання (очної та заочної).

Активне використання дистанційної форми навчання породило цілий ряд викликів, пов'язаних з втратою безпосереднього очного контакту викладача з аудиторією. Але впровадження он-лайн навчання виявило і цілий ряд

позитивних моментів, серед яких поява і зростання якості презентаційного матеріалу, лекційного відеоконтенту, методів реалізації лабораторного практикуму, розвиток дистанційних методів проведення контрольних заходів, захистів кваліфікаційних робіт, тощо. Лекції в дистанційному форматі, де контакт з аудиторією є не таким критичним, як на практичних заняттях і під час контрольних заходів, показали, що не критичним є брак мультимедійного обладнання в аудиторіях. Наявність такого обладнання вимагає значних капітальних затрат, а якість доведення презентаційного матеріалу до здобувача буде в будь-якому випадку нижчою, ніж за наявності у здобувача особистого гаджета (навіть мобільного телефона). Розвиток дистанційних методів проведення контрольних заходів підвищила об'єктивність такого контролю, але майже недосяжною залишається абсолютна персоналізація відповідей здобувачів. При цьому особиста бесіда з викладачем залишається найкращим способом оцінки знань здобувача.

Але ж основною формою надання освітніх послуг більшості здобувачів ОНТУ є очна форма навчання. А дистанційна форма суттєво підвищила якість методів донесення матеріалу до здобувачів і має бути вельми корисною при повному поверненні до очної форми навчання, особливо для донесення лекційного матеріалу.

Змішана форма навчання – перехідний етап на шляху повернення до очної форми. Університет має воліти до повернення здобувачів на лабораторні та практичні заняття до лабораторій. При цьому з'являється ряд викликів, пов'язаних з відродженням та розвитком лабораторної бази, потенціал якої втрачався за вимушеного дистанційного лабораторного практикуму. Викликом є також необхідність удосконалення методичного забезпечення лабораторних та практичних робіт у лабораторіях, потреби в якому не було з переходом до вимушеного дистанційного навчання, оскільки були інші виклики. Слід означити, що перехід до змішаної форми навчання ускладнюється браком фінансування університету і скороченням навчально-допоміжного персоналу, потреби в якому у тій же кількості, що і в умовах очного навчання, не було. Фактично імплементація наявного лабораторного обладнання до навчального процесу зупинилася і з поверненням студентів до лабораторій має поновитися.

Очна форма навчання, після її поновлення, вже ніколи не буде такою, як була раніше. Розвинені методи дистанційного навчання безумовно доповнять лекційні заняття, суттєво підвищивши їх якість. Але практичні заняття мають відбуватися в очному режимі. Основним видом консультативної підтримки здобувачів має стати індивідуальна очна консультація з викладачем, основною формою контролю здобувача має бути безпосередній контакт здобувача з викладачем або з екзаменаційною комісією. Адже здобувач у процесі контрольних заходів має продемонструвати не лише професійні знання та навички, але і комунікативні навички, що відносяться до так званих соціальних навичок. Здобувач має навчитися не лише демонструвати свої знання, але і вміти доносити свої знання до аудиторії різного соціального типу. Якщо

студент вважає, що занадто вибагливим є його викладач, хай подумає про свого майбутнього роботодавця. Отже, запорукою дійсно високого якісного рівню випускника ОНТУ буде саме продуктивний контакт здобувача з викладачем.

УДК 378.018.43:37.091.64:33

ВАЖЛИВІСТЬ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

О.М. Голодонюк, В.В. Мільчева

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Сучасне життя змінило уяву про форми, методи і можливості надання якісних послуг здобувачам освіти. Пандемія COVID-19 і воєнні дії, які і досі тривають в Україні, змусили працівників вищої освіти знайти нові підходи, механізми і засоби для ефективного продовження учбового процесу. Це знайшло відображення в дистанційному навчанні, яке наразі набуло небувалих темпів поширення і масштабів опанування.

Дистанційне навчання в багатьох закладах вищої освіти (ЗВО), в тому числі і Одеському національному технологічному університеті, організується за допомогою таких популярних в Україні платформ, як ZOOM та MOODLE.

Але, тільки сучасних технічних засобів і інформаційних технологій для комунікації зі студентами в онлайн режимі недостатньо без наявності, якісно розробленого науково-педагогічними працівниками, комплексу навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів (дисциплін) за умов компетентнісного підходу. До його складу входять:

- Робоча навчальна програма і силабус;
- Конспект лекцій;
- Методичні вказівки до семінарських/практичних і лабораторних занять;
- Методичні вказівки до самостійної роботи студентів;
- Пакет тестових завдань і задач для поточного і підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти;
- Методичні вказівки до виконання курсових і кваліфікаційних робіт;
- Робочі програми з проходження практики.

Без переліченого пакету навчально-методичних матеріалів неможливо надавати якісну освіту її здобувачам. Розглянемо більш детально в чому це полягає по кожному окремому складнику.

Робоча навчальна програма – є не тільки стрижнем будь-якої навчальної дисципліни, але й обов'язковим документом закладу вищої освіти, який розробляється на підставі освітньої програми у відповідності до навчального плану. В ній висвітлюються такі важливі структурні компоненти, як опис,

мета і завдання навчальної дисципліни, тематика лекцій, практичних/семінарських і лабораторних занять з розподілом між ними кількості академічних годин, теми на виконання самостійної роботи і перелік індивідуальних навчально-дослідних завдань, рейтинг оцінювання отриманих знань, посилення на рекомендовані джерела інформації. Але головне – це ті компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти при її вивченні і програмні результати навчання. Саме вони дозволяють зрозуміти якого фахівця і з якими здібностями ми готуємо для майбутньої практичної діяльності.

Робочі навчальні програми і силабуси повинні бути представлені у вільному доступі для ознайомлення зацікавлених осіб (студентів, абітурієнтів, батьків і т.д.) і викладені на сайтах кафедр закладу вищої освіти.

Конспект лекцій – це рукопис стислого викладу змісту лекції, в якому розглядаються теоретичні, методологічні і методичні аспекти кожної теми, визначеної робочою програмою навчальної дисципліни. Наявність такого конспекту дозволяє викладачу заздалегідь надіслати його студентам по електронній пошті або викласти на платформі MOODLE для ознайомлення перед початком лекції. Це дозволяє більш ефективно і в активній формі проводити заняття, не конспектуючи текст як раніше, а у вигляді презентації з обговоренням найбільш суттєвих її моментів разом зі студентами.

Методичні вказівки до семінарських/практичних і лабораторних занять – є надзвичайно важливою складовою навчального процесу, так як саме під час їх проведення студентами набуваються практичні навички за визначеними компетентностями дисципліни, що вивчається. Вони повинні містити формули, схеми, графіки, розрахунки.

В умовах дистанційного навчання викладач має можливість спілкуватися зі студентами в онлайн режимі, виводити на демонстраційний екран підготовлені методичні вказівки і детально обговорювати кожен крок вирішення поставленої ситуаційної задачі або виконання певного завдання.

Методичні вказівки до самостійної роботи студентів. Самостійна робота студентів є обов'язковою складовою навчального процесу на здобуття вищої освіти.

Мета її виконання полягає в засвоєнні і поглибленні теоретичних аспектів теми або кількох тем, що вивчаються, а також набуття практичних навичок і підходів до вирішення виявлених проблем.

Форма виконання самостійної роботи обирається викладачем і може бути різною. Наприклад:

1. написання реферату по одній із тем курсу, що вивчається;
2. проведення наукових досліджень з розробки і створення сучасного обладнання, інноваційних рецептур і технологій, з вивчення кон'юнктури ринку, смаків і переваг споживачів, поведінки конкурентів тощо;
3. виконання розрахунково-графічних завдань, пов'язаних з вирішенням реальних ситуацій і проблем, які виникають на підприємстві, з метою їх усунення і покращення основних показників його виробничо-господарської діяльності тощо.

Головне, що повинно бути присутнім в кожній самостійній роботі – це творча складова та індивідуальний внесок студента в її виконання.

Результати самостійної роботи студенти доповідають в присутності групи і викладача за допомогою презентації з використанням мультимедійної техніки і платформ дистанційного навчання.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій стає цікавою грою для студентів, що сприяє підвищенню їх інтересу і здатності до засвоєння та переробки нової інформації.

Методичні вказівки до виконання курсових і кваліфікаційних робіт – спрямовують зусилля студентів на глибоке опрацювання актуальної теми наукового дослідження, виявлення і аналіз управлінських проблем, які виникли на конкретному підприємстві або мають місце в галузі, а також на розробку і пропонування до впровадження ефективних шляхів і заходів їх подолання. В даному випадку підготовлений колективом кафедри і наданий студентам методичний матеріал є керівництвом до дії, в якому не тільки прописується мета і суть виконання роботи, її зміст (план) і характеристика написання окремих розділів і підрозділів, але й вказується обсяг роботи і вимоги до її оформлення згідно з діючими освітніми стандартами. Слід зазначити, що крім самостійної роботи над об'єктом дослідження, здобувач отримує постійні онлайн консультації від свого наукового керівника.

Робоча програма практики – це унормований навчально-методичний документ закладу вищої освіти, який розробляється випусковою кафедрою на основі наскрізної програми практик згідно діючого навчального плану. У змісті робочої програми обов'язково вказуються бази практик, їх мета і завдання. Проходження практики спрямовано на формування й розвиток предметних компетентностей шляхом виконання навчальних і виробничих завдань на підприємствах, в закладах та установах майбутньої діяльності здобувача вищої освіти. В умовах дистанційного навчання на платформі ZOOM відбуваються зустрічі здобувачів освіти і їх наукових керівників з провідними фахівцями підприємств і галузі у вигляді круглих столів, відкритих лекцій з демонстрацією презентацій і відеоеккурсій по об'єкту дослідження – базі практики. Під час зустрічі надається можливість діалогу за формулою «питання – відповідь», а також отримання всієї необхідної інформації для написання звіту з проходження практики, в тому числі і дані статистичної звітності підприємства.

Головним завданням кожного викладача дисципліни є підвищення інтересу здобувачів вищої освіти до знань. І тут на допомогу приходять освітні кейси, навчальні мультфільми, комп'ютерні ігри і інший демонстраційний матеріал або конкретні ділові ситуації.

Освітні кейси – унікальний навчальний матеріал, який сприяє поглибленню знань та розвитку компетенцій майбутніх професійно-орієнтованих і конкурентоспроможних фахівців. Важливість використання таких засобів в учбовому процесі, особливо в умовах дистанційного навчання, постійно зростає.

Здобувши якісні знання і оволодівши різними інструментами впливу на економічні, політичні, соціальні та інші процеси, які відбуваються в суспільстві, при вирішенні постійно виникаючих управлінських проблем, випускники закладів вищої освіти на практиці будуть втілювати їх у життя і сприяти успішній діяльності не тільки окремих підприємств, де вони працюють, але й економіки України в цілому.

Таким чином, можна стверджувати:

«Якісне навчально-методичне забезпечення – запорука ефективного освітнього процесу і підготовки молодих, професійних фахівців!»

УДК 37.02

DIGITAL GAMES AND THEIR USAGE IN THE TRAINING PROCESS

Ю.В. Байдак, І.А. Вереїтіна, О.В. Попель

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

A lot of researchers began to search teaching tools that will not only help the teacher to compensate for the time deficit and material base but also will be able to launch the professional and creative potential of each individual student in all disciplines. It was found that real learning should be contextual, immersive, all-encompassing and interactive, i.e. when students can directly apply it in authentic activities, contexts, and cultures. The task was to develop a comprehensive online multipurpose means of education (including self-education) to achieve a certain perfect level of social/professional readiness, based on a systems approach. Educational computer games have been adopted as a basis for the development of effective and motivating learning environments, in which students are stimulated to carry out various educational tasks and activities, environments that give students the opportunity to express themselves, regardless of gender, race, nationality and religion. In addition, these learning environments should continue to develop and increase the intercultural communication skills of the students. So the solution was found in the form of virtual learning environments.

The next decade is likely to witness virtual or online in-person learning environments, described as platforms that favor task-oriented creativity, direct problem-solving, interactive communication and fruitful collaboration among participants, visible experimentation, and task-oriented research as a form of applying information technologies in education. On the other hand, a virtual learning environment is a software program that provides web-based tools, services, and resources to track and manage teaching and learning processes for both online and blended delivery (Weller, 2007; Reese, 2015).

According to Miller, Looney, and Wynn (2010), interactive academic content and pedagogical activities, flexible interfaces, and information structures that meet educational needs, are all essential components of the "virtual learning envi-

ronment" concept. Special didactic tools are also necessary for the formation, application, and adjustment of learned academic knowledge and practical skills.

Any online learning environment used in the educational process should include the following essential features:

1) giving each student responsibility for managing his own learning process (lecturers must modify the training system by establishing context and activity components); 2) expecting strong academic self-concept, self-awareness, and active learning activities from students (in case of not following this requirement, the student cannot go to a higher degree of learning and to change the surface of acquired knowledge). 3) appropriate tools that guarantee the learning process runs smoothly based on the action-based approach and learner-centered design principles; 4) evaluation tools.

A virtual learning environment which is developed without adhering to the fundamental didactic principles is neither conducive to education nor helps in the process of development of students' own knowledge. The primary goal of how instructional content is organized in a virtual learning environment should be the following: full assimilation by each student in accordance with his or her unique abilities, pace of learning, and understanding of the particular topic content. The primary outcome of work done in a virtual learning environment should be awareness of the need for independent work and readiness for self-evaluation.

Being a student-centered, computerized (programmable), comprehensive educational system, the virtual learning environment is tailored to the needs of the student. Each student is simultaneously given psycho-pedagogical tools to clarify learning goals, create an individual program of educational activity, and choose the desired variant or level at which a subject is studied. The main goal of integrating a virtual learning environment into the teaching and learning process is to develop students' independent cognitive activity as well as the formation of creative person of the twenty-first century, who will be equipped with mega-cognitive abilities and the capacity for self-education (Solorzano, 2013).

What games should be utilized in "digital" teaching is also the question. The Situated Learning theory, which serves as a general theory of knowledge acquisition, and the Action-based approach, which is designated as the main in the Common European Framework of Reference for Languages, are both brought up when discussing games and their use in the training process. In a conventional learning process, students participate in cooperative activities that challenge their critical thinking and kinesthetic skills. These practices ought to be adaptable and transportable to students' homes, neighborhoods, and places of employment. Students challenge other students' presumptions while immersed in the experience, reflecting on previously held beliefs.

Based on the contextual learning concepts, virtual learning environments put students in real-world learning situations where they actively participate in an activity while applying problem-solving (critical thinking) skills. The teaching process will be significantly improved by the inclusion of game components, explanation graphics, poems, songs, audio and video recordings, interactive infor-

mation, streaming and recorded presentations, and evaluation for self-assessment. These opportunities ought to feature a social setting that mirrors actual circumstances. The contextual learning experience should also inspire students to challenge others in their community and draw on their existing knowledge. In other words, the fundamental role of this kind of education is played by previously acquired knowledge and abilities. The disadvantage is that you cannot participate in this platform if you lack knowledge. Situated learning says that learning happens through activities that imply interactions between individuals and guarantee the integration of prior and real knowledge, but there is also a reward.

Therefore, according to Herrington and Oliver (2000), situated learning should: 1. provide an authentic context that mirrors the way the knowledge will be applied in real-life; 2. provide authentic activities; 3. provide access to expert performances and modeling of processes; 4. provide multiple roles and perspectives; 5. promote reflection to enable the formation of abstractions; 6. allow for integrated assessment of learning within the activities; 7. encourage collaborative knowledge development; and 8. offer coaching.

The action-based approach is founded on the notion that cognizing an object is an active, aware, creative process that makes use of the brain's cognitive, emotional, and volitional capabilities. This method will assist the student in developing general or career-oriented study skills like maintaining focus on the information being presented, understanding the purpose of the task given, effectively collaborating in pairs and groups, making quick and frequent use of newly acquired knowledge, and the capacity to use available resources for independent learning (self-study).

In conclusion, our next aim is to integrate some aspects of intense learning programs into the virtual educational environment and provide students with a special chance to advance their language skills in a shorter period of time.

References

1. Herrington, J. Oliver.R., 2000. An instructional design framework for authentic learning environments, *Educational Technology Research and Development*, 48(3), 2000, 23-48.
2. Baidak, Y., Vereitina, I., 2016. Virtual learning environment –education or entertainment? Proceedings of XI International GUIDE conference and IX International Edtech IKASNABAR Congress E-learning 2016: New Strategies and Trends, Madrid, Spain. <https://ikasnabar.com/wp-content/uploads/2017/07/IKASNABAR2016.pdf>
3. Solórzano D. G., 2013. Toward the creation of effective virtual learning environments for online education. A dissertation submitted by David García Solórzano at the Universitat Oberta de Catalunya Barcelona, March 18, 2013.
4. Miller, R., et al, 2010. Thinking Strategically about Education and Technology: Making Learning Happen Today for Tomorrow's World. Thinking Deeper. Research Paper No. 1, Parts 1 and 2. Lancashire, Penn., Promethean Education Strategy Group www.innovationunit.org/sites/default/files/Promethean%20-

%20Thinking%20Deeper%20Research%20Pa-
per%20parts%201%20and%202.pdf

5. Weller, M., 2007. Virtual learning environments: using, choosing and developing your VLE. London: Routledge. pp. 4–5. ISBN 9780415414302.

СЕКЦІЯ 3

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ТА ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

УДК 377.1
ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВІДБІР НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТА
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

І.В. Пахомов

Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України,
м. Біла Церква

Постановка проблеми. В наш час постає актуальна проблема психологічного забезпечення роботи педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, які безпосередньо працюють зі студентами. Робота цих працівників може викликати негативні психологічні реакції та явища: професійне та емоційне вигорання, стрес, фрустрацію, депривацію тощо, тому постає проблема надання їм психологічної підготовки, яка повинна починатися з їх психологічного відбору.

Основна мета виступу. Визначити основні психологічні вимоги до педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих результатів.

Функціональні обов'язки педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти регламентуються численними нормативно-правовими актами Міністерства освіти і науки України. Для їх професійної діяльності притаманні: стрес, можливість професійного та емоційного вигорання, фрустрації та депривації. Тому психологічні вимоги до них повинні бути досить суворими.

Психологічне забезпечення як студентів, так і педагогічних працівників закладів вищої освіти, здійснюють психологи цих закладів, діяльність яких регламентується «Положення про психологічну службу у системі освіти

України», яке затверджено наказом Міністерства освіти і науки України №509 від 22.05.2018 року, яке передбачає насамперед психологічну роботу зі здобувачами освіти, а не з педагогічними працівниками.

Нажаль, дане Положення не містить конкретних психологічних вимог до кандидатів на певні посади, в тому числі і на посади педагогічних та науково-педагогічних працівників. Тому визначення цих вимог та психодіагностичних методик покладається на самого психолога закладу вищої освіти, який може не мати для цього необхідних компетентностей.

Прикладом для психологів закладів вищої освіти можуть служити конкретні психологічні вимоги до кандидатів на посади, передбачені наказами силових структур (Міністерства внутрішніх справ, Міністерства з надзвичайних ситуацій, Державної прикордонної служби, Національної Гвардії, Міністерства оборони України тощо). Усі кандидати на посади цих міністерств та відомств обов'язково проходять обласну військово-лікарську комісію, де є психофізіологічна лабораторія. Як «правило, вони проходять тест ММРІ, який визначає певні психопатичні та невротичні тенденції, але не визначає придатність саме до цієї посади.

На наш погляд, у педагогічного (науково-педагогічного) працівника закладу вищої освіти повинні бути розвинені пізнавальні психічні процеси (увага, відчуття, сприйняття, пам'ять, мислення, мова, уява). Щодо емоційно-почуттєвих процесів, у нього не повинно бути виражених негативних почуттів до засуджених чи персоналу. Рівень вольового самоконтролю також повинен бути високим.

Також у них не повинно бути схильності до негативних психічних станів (депресивності, агресивності тощо). Щодо психічних станів, у нього повинен бути сильний тип нервової системи (бажано сангвінічний темперамент), рішучий та врівноважений характер без виражених акцентуацій, комунікативні та організаторські здібності, позитивний життєвий та професійний досвід, професійна спрямованість.

Для вимірювання уваги кандидатів на посади педагогічних (науково-педагогічних) працівників ми радимо застосовувати методики «Коректурна проба» та таблиці Шульте. Якщо кандидат показує низькі показники за цими методиками, це свідчить про низький рівень концентрації уваги, що може призвести до помилок при складанні документів.

Для діагностики рівня інтелекту кандидатів ми радимо використовувати прогресивні матриці Равена, які вимірюють рівень логічного мислення. Якщо кандидат покаже низькі показники за цією методикою, він не зможе вирішувати професійні завдання, аналізувати та прогнозувати поведінку здобувачів освіти. Наш досвід показує, що виконання інших методик вимірювання інтелекту (ШТУР, тести Амтхауера, Векслера, Айзенка тощо) відбувається кандидатами досить складно.

Також педагогічним (науково-педагогічним) працівникам важливо не мати схильності до негативних психічних станів (депресивності, надмірної тривожності, агресивності тощо). Рівень їх нервово-психічної стійкості мож-

на визначати за методикою «Прогноз», рівень тривожності – за опитувальниками

Спілбергера-Ханіна та Тейор, агресивності – за опитувальником Баса-Даркі, депресивності – за Невротично-депресивний опитувальник Т. Ташева.

Звичайно, всі ці методики є опитувальниками, які дуже легко обійти, тому для діагностики психічних станів кандидатів на посаду краще застосовувати проєктивні тести: «Неіснуюча тварина», тест кольорових виборів Люшера, тематичний апперцептивний тест, «Дім-дерево-людина» тощо, які здійснюють комплексну діагностику психічних станів. Якщо у кандидата виявлено низький рівень нервово-психічної стійкості і високий рівень вираженості негативних психічних станів, він має низький рівень стресостійкості і може піддаватися негативному впливу професійного та емоційного вигорання.

Тип темпераменту кандидатів на посади педагогічних (науково-педагогічних) працівників доцільно діагностувати за допомогою опитувальника структури темпераменту (ОСТ) або опитувальник темпераменту Айзенка (FPI). Оптимальним для педагогічного працівника є саме сангвінічний темперамент, який характеризується рівновагою процесів збудження та гальмування нервової системи. Кандидат, який має холеричний темперамент, характеризується підвищеною збудливістю, неврівноваженістю та імпульсивністю, що може призвести до конфліктів зі здобувачами освіти та персоналом. Кандидат-флегматик, навпаки, характеризується підвищеною загальмованістю та повільністю. Кандидат-меланхолік характеризується слабким типом нервової системи, чутливістю та вразливістю, що може дозволити студентам здійснювати на нього вплив і маніпулювати ним.

Характерологічні особливості кандидатів на посади педагогічних (науково-педагогічних) працівників варто визначати за допомогою опитувальника Леонгарда-Шмішека. На наш погляд, кандидат не повинен мати жодної вираженої акцентуації характеру. Наявність вираженої тої чи іншої акцентуації характеру може призвести до конфліктів зі студентами.

На наш погляд, для кандидата на посаду педагогічного (науково-педагогічного) працівника наявність комунікативних та організаторських здібностей є обов'язковою. Без них він не зможе ефективно формувати компетентності здобувачів освіти та організовувати їх діяльність. Для визначення рівня цих здібностей можна застосовувати опитувальник «Комунікативні та організаторські здібності». Але опитувальник легко обійти, тому ми рекомендуємо перевірити рівень сформованості цих здібностей шляхом спостереження за спілкуванням кандидата зі студентами, а також за організацією ним певних заходів для них.

Також важливою якістю для педагогічних (науково-педагогічних) працівників є високий рівень вольового самоконтролю. Кандидат з низьким його рівнем легко підпадає під вплив здобувачів освіти і може навіть скоїти правопорушення. Для його визначення доцільно застосовувати опитувальник «Рівень суб'єктивного контролю». Якщо у кандидата екстернальний локус

контролю (причиною всього він бачить зовнішні чинники, якими не в змозі керувати), він не буде самокритично оцінювати власні дії, і тому робитиме багато помилок. Оптимальним для кандидата на посаду педагогічного (науково-педагогічного) працівника є інтернальний локус контролю (причину бачить у собі, у власних діях), який сприяє самокритичній оцінці власних дій, яка не сприяє повторенню власних помилок.

Відомо, що професія викладача закладу вищої освіти тісно пов'язана із конфліктами, тому він повинен застосовувати оптимальні стратегії їх подолання. Для цього доцільно застосовувати опитувальник Томаса-Кілмена, який дозволяє діагностувати частоту застосування різних стратегій: компромісу, суперництва, співробітництва, ухилення та пристосування. Оптимальними для викладача є стратегії співробітництва та компромісу, інші є небажаними.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок.

Таким чином, з метою підвищення ефективності психологічного супроводу педагогічних (науково-педагогічних) працівників закладів вищої освіти необхідно внести зміни до існуючого Положення про психологічну службу у системі освіти України або затвердити нове, в якому буде розділ про психологічну допомогу педагогам.

УДК 378.147

НОВІ МОЖЛИВОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Л.О. Ланженко, Н.О. Дец, Д.М. Скрипніченко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Вища освіта – важливий аспект розвитку кожної держави у політичному, економічному, соціальному сенсі та у сенсі розвитку сучасної молоді, яка є основою розвитку суспільства всього світу. Тому адаптування освітнього простору кожного закладу освіти до сучасності дозволить здобувачам отримати високоякісну вищу освіту, сформувані національну свідомість, активну громадянську позицію, отримати професійні якості та високу кваліфікованість [1].

Особливо у період сьогодення, в якому знаходиться Україна, розширення можливостей освітнього простору Одеського національного технологічного університету (ОНТУ) створить і нові можливості для викладачів і студентів, а саме:

- використання інтерактивних методів навчання в ОНТУ;
- залучення у процесі навчання інструментів та сервісів, які утримують студента у електронному навчальному середовищі;
- застосування для комунікації соціальних мереж як сучасного інструменту взаємодії;

- використання Smart-технологій для активізації пізнавальної діяльності студентів;
- розробка та впровадження інтерактивного мультимедійного середовища тощо.

Для підготовки кваліфікованих кадрів технічної спрямованості (технічних та технологічних спеціальностей) для харчової та переробної галузей економіки України, особливо важливим сьогодні є зближення теорії та практики, освіти і виробництва, тобто створення системи «наука-освіта-виробництво». Одним з таких варіантів є дуальна освіта як організаційно-відмінна форма навчання [2].

Інтерактивність освітнього простору тісно пов'язана з віртуальністю. Віртуальний освітній простір (рис. 1) постійно оновлюється та включає технології онлайн-комунікації між учасниками освітнього процесу, у тому числі в асинхронному режимі навчання, електронні навчальні курси, бібліотеки, платформи, засоби комунікації [3].

Рисунок 1 – Віртуальний простір

Тому для розширення можливостей ОНТУ для утримання сучасного розвитку освітнього простору, повинен швидко реагувати та змінювати власне віртуальне середовище, його наповненість, наповненість навчальних курсів, способів викладання, підвищувати інтерактивність освіти на основі досвіду провідних закладів Європи, США та світу.

Список використаних джерел:

1. Каліна К. Особливості організації освітнього процесу у ЗВО в період військового часу / К. Каліна, О. Калініченко; КНМУ. – Київ. – С. 75-76
2. Левчук О. Дистанційні інтерактивні форми навчання в умовах всеукраїнського науково-навчально-виробничого комплексу / О. Левчук; ВТЕІ КНТЕУ, 2018. – Вінниця. – С. 56-58.
3. Алпатова О.В., Кокарева А.М., Хоменко-Семенова Л.О. Віртуальний освітній простір як основа становлення нової культурної віртуальної комунікації. Соціальні комунікації в інноваційному освітньому просторі: теоретичні та прикладні аспекти. / Під заг. ред. С.М. Ягодзінського, А.М. Кокаревої – К.: Талком, 2020. – С. 6–24.) Колективна монографія, Гриф НАУ

УДК 378.4.091.12**МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ****В.Г. Мураховський, С.В. Лупол****Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

Нині усе більшого розвитку набуває підхід до дослідження кадрового потенціалу закладів системи вищої освіти як формувального чинника єдиного освітнього середовища й закономірного соціально-економічного явища.

Формування кадрового потенціалу науково-педагогічних працівників в сучасних умовах, що постійно змінюються не втрачає своєї актуальності та потребує ще більш уваги та ще більш досліджень з цього питання.

Під методологічною основою розуміють основне (вихідне) положення, на якому ґрунтується формування потенціалу кадрів. Основу методології складає мислення та світогляд. Основою розробки кожного процесу є методологія. Методологічна основа – це науковий фундамент, на якому будується, в нашому випадку, формування кадрового потенціалу.

Фундамент української освіти в цілому становлять українська народна філософія, праці та ідеї українських філософів про нескінченність світу, вічну зміну життя, людину як центр світобудови, свободу як найбільшу цінність людини, природу-матір, землю-годувальницю.

Методологічний інструментарій складається з певних рівнів. Розглянемо за рівнями:

- 1) перший рівень – філософія методології;
- 2) другий рівень – загальні принципи, форми та підходи;
- 3) третій рівень – конкретно до умов;
- 4) четвертий рівень – дисциплінарний підхід;
- 5) п'ятий рівень – використання досвіду інших.

Компонентами методологічних рівнів є загальні закони філософії й теорії пізнання, закони логіки, закономірності психології й педагогіки, методи дослідження, вчення класиків педагогіки.

Нині орієнтація України на інтеграцію у світовий освітньо-науковий простір, динамічні соціально-економічні трансформації, цифровізація соціуму вимагають модернізації професійної підготовки у вищій школі.

У зв'язку з цим українським університетам відкрито широкі можливості самостійного формування змісту освіти, пошуку дієвих механізмів удосконалення її якості, розробки методів й різноманітних методик, враховуючи методологічні основи, з метою підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних педагогічних кадрів, викладачів закладів вищої освіти, здатних професійно провадити науково-педагогічну діяльність, застосовуючи на практиці сучасний викладацький інструментарій та освітні інновації.

Кадровий потенціал науково-педагогічної сфери забезпечує конкурентоздатність державного освітнього сектору та визначає місце держави на світовому ринку освітніх послуг.

Потенціал науково-педагогічних працівників впливає і завжди, на нашу думку, суттєво впливав на роботу закладу освіти в цілому.

Кадрова складова всієї системи освіти перебуває у неврівноваженому стані через нестабільний рівень надання освітніх послуг, недостатній рівень забезпечення професійної діяльності науково-педагогічних працівників, відсутність багатоаспектності мотиваційних процесів, це пов'язане з воєнним станом та воєнними діями в нашій країні.

За останній час істотно розширилися професійні функції викладача як фахівця для формування студентської молоді в соціально активну особистість в руслі інновацій, студентоцентрованої та гуманістичної парадигм; створення умов для ефективної адаптації студентів до сучасного освітнього процесу в середовищі закладів вищої освіти; розвиток особистісно значущих цінностей для успішної соціалізації в освітньому середовищі та цифровому соціумі.

Сьогодні заклад вищої освіти розглядають як відкриту освітню систему, тому діяльність у ній ґрунтується на тісній співпраці всіх працівників університету у вирішенні культурних, виховних, освітніх проблем здобувачів освіти: адміністрації ЗВО, науково-педагогічних працівників, працівників різноманітних центрів та інших структурних підрозділів, а також роботодавців.

Сучасний викладач володіє низкою методів, засобів навчання, які можна адаптувати до дистанційного, змішаного, проектного навчання як сучасних форм організації освітнього процесу, а також здатністю розробляти, моделювати авторські методики навчання студентів в умовах соціальних і освітніх швидкоплинних трансформацій.

Важливою особливістю професійної діяльності викладача має бути її полікомпонентність (навчальна, методична, виховна, організаційна, наукова, профорієнтаційна, культурно-просвітницька, кроскультурна діяльність), що відображається у здатності розв'язувати складні задачі і проблеми освітнього характеру, передбачає проведення досліджень і здійснення інновацій особливо у період невизначеності умов і вимог.

Сучасні методологічні засади та підходи до покращення якості підготовки молоді зумовлюють певні вимоги до науково-педагогічного складу, передбачають її фундаменталізацію, посилення методологічного складника, залучення майбутніх фахівців до науково-дослідницької роботи, формування культури системного аналізу, вмінь адаптуватися до соціокультурних змін, а також прогнозувати результати своєї праці.

Розглянемо, які ж методологічні основи формування кадрового потенціалу існують в ОНТУ.

Освітня діяльність Одеського національного технологічного університету побудована виходячи з його місії та цілей, що призводить до певної ві-

дповідальності при формуванні кадрового потенціалу науково-педагогічних працівників нашого університету.

У зв'язку з цим важливим завданням є використання методологічних основ та визначення сучасних методологічних підходів до формування кадрового потенціалу педагогічних та науково-педагогічних працівників ОНТУ.

Якими ж методами володіє кадровий потенціал Одеського національного технологічного університету? Це і метод наукових досліджень, метод спостережень, метод інтерв'ю, методи різноманітного анкетування, метод тестування, метод рейтингування, метод незалежних характеристик, метод соціометрії, який полягає у вивченні структури і стилю взаємин у колективі, метод вивчення внутрішньої документації і кваліфікаційних робіт випускників, метод моделювання (метод створення і дослідження наукових моделей, вивчення моделі з метою отримання нової інформації про об'єкт або систему об'єктів дослідження), метод експерименту (активний метод перевірки нових ідей, пропозицій, підтвердження їх ефективності).

Для науково-педагогічного персоналу використовується методика рейтингового оцінювання, яка полягає у визначенні коефіцієнтів, які більш точніше характеризують внесок кожного викладача у навчальні, наукові та виховні процеси.

Важливим моментом формування кадрового потенціалу науково-педагогічних працівників є відповідність викладачів Ліцензійним вимогам впровадження освітньої діяльності (в редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 р. № 365), а саме у пункті 36 Ліцензійних умов зазначено вимоги до викладачів: науково-педагогічні, педагогічні та наукові працівники, які забезпечують освітній процес, повинні мати не менше чотирьох досягнень у професійній діяльності за останні п'ять років, визначених у пункті 38 цих Ліцензійних умов. Ліцензійні умови впровадження освітньої діяльності є основою формування кадрового потенціалу, роблячи наголос саме на цьому питанні, наведемо рисунок 1, де відображено відсоток викладачів кафедр, які відповідають тим самим 4 пунктам.

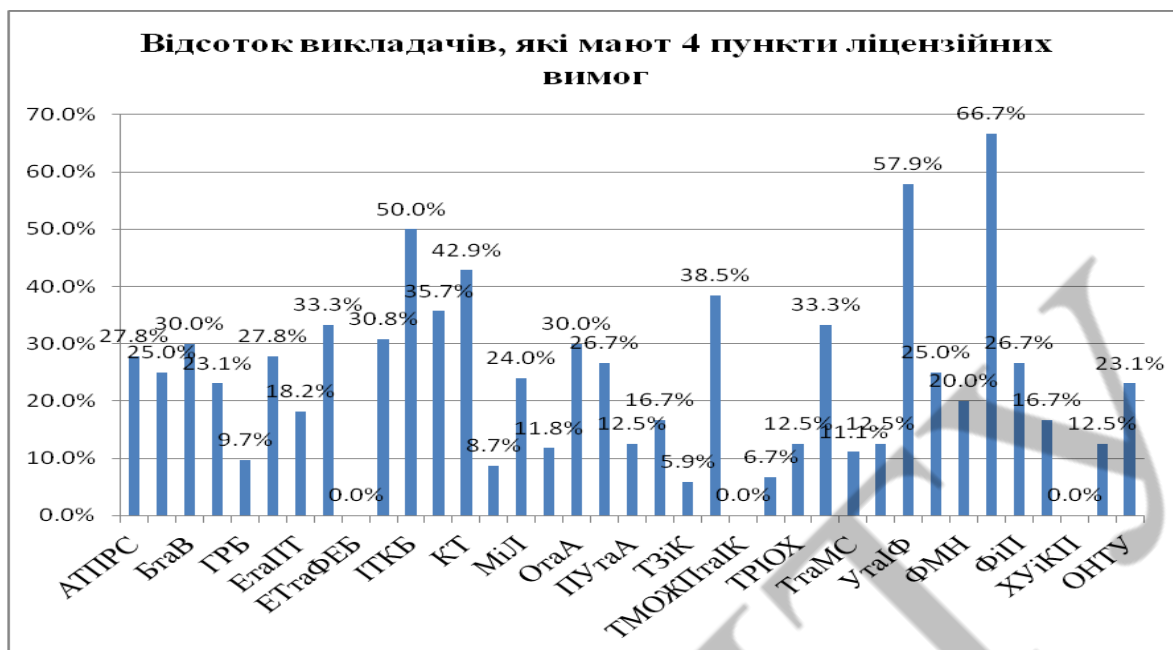

Рисунок 1. Відсоток викладачів кафедр, які мають 4 пункти ліцензійних вимог

У багатьох викладачів їх набагато більше. І це добре, бо головне завдання, яке постійно постає перед кадровим потенціалом НПП – підготовка суб'єкта навчально-виховного процесу до професійної діяльності в складних, динамічних умовах і, одночасно, самим виступати як зразок конкурентоспроможної особистості. А також розробка нових, модернізація наявних форм і методів навчання і контролю засвоєння навчального матеріалу, досягнення результатів навчання здобувачів освіти, що неможливо без якісного кадрового потенціалу педагогічного та науково-педагогічного персоналу.

УДК 331.108

ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В.М. Курепін

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

Постановка проблеми. В сучасних умовах кадрова політика будь якого закладу вищої освіти (ЗВО) передбачає передусім підходити до роботи з персоналом, розглядаючи її в нерозривному зв'язку з проблемами та завданнями, які вирішуються на етапах розвитку освітньої установи. Потенціал вищої школи, це випускники ЗВО, які проходять відповідну підготовку (система післядипломної освіти). Важливість кадрового потенціалу в галузі освіти пов'язують з освітнім продуктом, який створюється завдяки праці науково-педагогічного персоналу (НПП). Тому при наданні освітніх послуг

особливу увагу приділяють використанню якісних і творчих параметрів педагогічних працівників.

Мета тез. Обґрунтування методологічних підходів до формування кадрової політики як дієвого інструменту управління людськими ресурсами закладу вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Формування кадрового потенціалу закладів вищої освіти носить інерційний характер і вимагає значних зусиль [1]. Підготовка фахівців з науковими ступенями і званнями займає достатньо багато часу, тому робота з кадрами належить до ключових моментів діяльності будь-якого ЗВО. Кадрова політика забезпечує:

- організаційну інтеграцію - керівництво закладу приймає стратегію управління кадровою політикою і реалізує її у своїй оперативній діяльності;
- високий рівень відповідальності всіх НПП - ідентифікація з базовими цінностями ЗВО, реалізація визначених цілей у освітній діяльності;
- функціональність - варіантність функціональних завдань (рівень акредитації ЗВО, чим більший рівень акредитації, тим більші вимоги до його персоналу), зміна змісту надання освітніх послуг та появи нових спеціальностей у зв'язку з темпами технічного прогресу (якість існуючих послуг освіти перестає відповідати потребам матеріального виробництва);
- структурність - адаптацію до постійних організаційних змін, гнучкість організаційно-кадрового потенціалу (інноваційні процеси потребують постійного навчання та перепідготовки кадрового складу ЗВО для задоволення існуючих та перспективних суспільних потреб та завдань), високу якість роботи та її результатів.

Кадрова політика ЗВО повинна бути спрямована на основі реформування освітньої галузі з урахуванням національних традицій та світових освітніх тенденцій з метою забезпечення всебічного розвитку людини як найвищої цінності суспільства, розквіту її таланту, підвищення її освітнього рівня. Тому ефективна система формування кадрового потенціалу у закладах вищої освіти, це його інноваційний розвиток.

Основними завданнями кадрової політики ЗВО є:

- повне та своєчасне забезпечення освітнього процесу персоналом певної якості і кількості відповідно до стратегії розвитку освітніх установ;
- створення умов реалізації передбачених трудовими угодами та зовнішніми та внутрішніми нормативно-правовими актами прав і обов'язків працюючого персоналу [2];
- раціональне використання науково-педагогічного персоналу;
- формування і підтримка ефективної роботи в ЗВО.

Модель інноваційного розвитку ЗВО та її кадрового потенціалу повинна розвиватися через цілеспрямовані заходи, спрямовані на адаптацію до вимог зовнішнього і внутрішнього середовищ, професійну діяльність науково-педагогічних працівників та удосконалення внутрішніх взаємин. До зовнішніх чинників розвитку можна віднести: зміни міжнародного середовища діяльності ЗВО, підвищення вимог споживачів освітніх послуг, зміни

національних і міжнародних правових актів тощо. До внутрішніх чинників, які стримують розвиток, це: застарілі елементи менеджменту (структура, процедури, стилі та функції керівництва, рівень професійних знань і навичок персоналу) [3].

Найважливішим інструментом, що забезпечує стабільність кадрового персоналу, є високий рівень професійної підготовки [4] НПП відповідно до поточних і перспективних вимог зовнішнього й внутрішнього середовищ професійної діяльності. В Україні більшість з ЗВО відчують потребу підготовки науково-педагогічних працівників до професійної діяльності в умовах базової стратегії розвитку ЗВО. Таку проблему освітні установи можуть вирішувати через планомірне підвищення кваліфікації свого НПП, що є одним з найважливішим фактором їх успішного розвитку.

Робота з кадрами, це одна зі складових частин управлінської роботи керівництва ЗВО. Вона, як і вся робота, вимагає передусім планованості та обдуманості в діях, уміння протиставити калейдоскопу щоденних справ, твердий, попередньо підготовлений план.

Кадрова політика в освітнього закладу майбутнього повинна будуватися на принципах довіри до НПП та співробітників, надання їм максимальної самостійності; у центрі управління повинна бути людина та її ініціатива; ступеня згуртованості колективу; розвитку мотивації науково-педагогічного персоналу та співробітників ЗВО.

Якщо в заклад вищої освіти має пасивну кадрову політику, не має чіткої програми роботи з НПП та співробітниками він прогнозовано буде мати нестачу кваліфікованих кадрів, конфліктні ситуації, наявність відкритих вакансій, від цього реакція на проблеми, що виникають в освітньому процесі будуть несвоєчасні та малоефективні.

Під час здійснення кадрової політики потрібна діагностика проблеми з персоналом, аналіз причин кадрових невирішених конфліктних ситуацій, розробка та впровадження обґрунтованих пропозицій для ліквідації наслідків непорозумінь та розвитку кадрової ситуації (впливу на кадрову ситуацію).

Висновки і перспективи подальших розробок. У сучасних умовах ефективне функціонування закладу вищої освіти залежить від ефективності процесу формування та реалізації їх кадрової політики. Кадровий потенціал повинен розвиватися через пріоритети стратегічних цілей розвитку навчального закладу; специфіку надання освітніх послуг з урахуванням філософії професійної діяльності; кваліфікацію та особисті якості НПП; високий рівень корпоративної культури тощо. Подальші дослідження мають бути спрямовані на визначення шляхів ефективного реалізації та впливу на загальну результативність діяльності ЗВО, чинники впливу на якість та подальший розвиток кадрового потенціалу.

Список літератури

1. Курепін В. М. Фактори формування та використання кадрового потенціалу підприємства // Економіка, освіта, технології в контексті глобальних

викликів : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Черкаси, 23-24 вересня 2021 року Черкаси : Черкаський державний бізнес-коледж, 2021. С. 151-153.

URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/10092>.

2. Іваненко В. С., Курепін В. М. Управління розвитком персоналу та його конкурентоспроможністю // Актуальні проблеми безпеки життєдіяльності людини в сучасному суспільстві: матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 24 листопада 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 104-107.

URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/10509>.

3. Іваненко В. С. Деякі методи оцінки професійних ризиків // Сучасні підходи до охорони праці в закладах професійної освіти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, Біла Церква, 26 жовтня 2022 р. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН УКРАЇНИ, 2022. С. 55-59.

URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12472>.

4. Гуменний М. В. Професійне навчання запорука підвищення конкурентоспроможності персоналу на ринку праці // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу України: 32-ї студентської науково-теоретичної конференції, 18-20 березня 2020 р., Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2020. - С. 87-90.

URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7026>.

УДК 37.091.12 : 664

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ РЕСТОРАННОГО І ОЗДОРОВЧОГО ХАРЧУВАННЯ

Л.М. Тележенко, І.М. Калугіна, І.Р. Біленька

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Формування кадрового потенціалу на кафедрі технології ресторанного і оздоровчого харчування проводиться на основі своєчасного залучення найбільш талановитої молоді до роботи у наукових гуртках, інноваційних кваліфікаційних роботах та шляхом тісної взаємодії з провідними науково педагогічними працівниками кафедри при вивченні спеціальних дисциплін.

Індивідуальна робота зі студентами бакалаврами та магістрами проводиться для особистісного й професійного розвитку студентів через практико-орієнтовану науку. Відбувається зустрічний рух теорії і практики, які й породжують розвиваючу технологію навчання.

Головною рисою розвиваючого підходу в освіті є особлива увага до індивідуальності людини, її особистості, чітка орієнтація на свідомий розвиток самостійного критичного мислення, що є альтернативою традиційному підходу,

заснованому, головним чином, на засвоєнні готових знань і їх відтворенні. Це змінює пріоритети із засвоєння готових знань на самостійну активну пізнавальну діяльність кожного студента з урахуванням його особливостей і можливостей.

Найбільше індивідуальна робота магістрів зі спеціальності 181 «Харчові технології» виявляється при засвоєнні дисциплін освітньої програми «Інноваційні технології ресторанного бізнесу та здорового харчування», які викладаються на випусковій кафедрі технології ресторанного і оздоровчого харчування. А саме: «Методологія та організація наукових досліджень», «Технологічний інжиніринг закладів ресторанного господарства», «Управління якістю продукції та послуг у ЗРГ рекреаційного комплексу», «Технологія біологічно-активних речовин для оздоровчих харчових продуктів», «Інноваційні технології продуктів оздоровчого харчування з КП», «Нутриціологія», «Методика викладання у закладах вищої освіти» тощо та особливо при виконанні кваліфікаційної роботи магістра. Концепція кваліфікаційної роботи магістра має узагальнюючий характер, і в той же час, є самостійним оригінальним науковим дослідженням студента.

При засвоєнні освітніх компонентів у центрі уваги педагога перебуває перебудова навчальної діяльності студента як на рівні змісту, так і на рівні технології з тим, щоб забезпечити появу певних якостей: теоретичного мислення, рефлексії, самостійності у розв'язуванні різних навчальних задач тощо. Значна увага приділяється використанню ефективних форм, методів і технік навчання: широко впроваджується наочність; застосовуються асоціативно-емоційні способи представлення інформації, ігор, практичних вправ, які стимулюють навчальну діяльність.

При побудові послідовності освітніх компонентів у освітній програмі на кафедрі ТРiOX враховано логіку науки. Виклад цілісної теорії сприяє системному мисленню, особливо для майбутньої педагогічної діяльності фахівців. Необхідним є розвиток узагальнення, абстрагування, порівняння тощо. Знання набувають нових характеристик: широта, універсальність, гнучкість, еволюційність, непостійність тощо. Цим визначається характер їх інтерпретації, особливості оволодіння ними; розвивається сфера їх застосування.

Викладачі кафедри займають активну творчу позицію, самостійно опановують знання зі способів педагогічного мислення, процедур конструювання педагогічних моделей та технологій, конкретних умов їх застосування. Усі пройшли навчання у Вищій школі педагогічної майстерності університету, мають наукові ступені та вчені звання.

Така взаємодія викладачів кафедри зі студентами дозволяє забезпечити набуття загальних і спеціальних компетентностей студентами та досягти необхідних програмних результатів. Викладачі мають змогу виявити найбільш талановитих студентів та зацікавити їх у набутті більш високої кваліфікації.

На даний момент на кафедрі навчається п'ять аспірантів. Керівниками аспірантів є досвідчені фахівці галузі. Також у формуванні кадрового потен-

ціалу приймають участь провідні професори університету, які викладають ряд навчальних дисциплін загального та спеціального спрямування.

На кафедрі ТРiОХ аспіранти вивчають освітні компоненти тісно пов'язана з науковим напрямом аспірантів, такі як: «Наукові основи розроблення та удосконалення технологій харчових продуктів», «Новітні технології харчових продуктів». Програма освітніх компонентів гнучка і сприяє поряд з засвоєнням широкого спектру тем фокусувати увагу здобувача на технологічних процесах наукової тематики, що розробляється. Індивідуальний підхід є основним у формуванні педагогічних кадрів.

На сьогодні не можливо уявити навчання без застосування інформаційної технології, що використовує спеціальні способи, програмні і технічні засоби (кіно, аудіо й відео засоби, комп'ютери, телекомунікаційні мережі) для роботи з інформацією. Суть інформатизації вищої освіти полягає у створенні для педагогів, студентів і аспірантів сприятливих умов для вільного доступу до культурної, навчальної і наукової інформації. В університеті для цього створені всі умови.

Успішно застосовуються різні програмні комплекси – від відносно доступних (текстові і графічні редактори, засоби для роботи з таблицями і підготовки комп'ютерних презентацій), до складних і вузькоспеціалізованих (системи програмування, системи керування базами даних, пакети символічної математики і статистичної обробки даних тощо). Комп'ютерні засоби навчання називають інтерактивними, вони мають здатність «відгукуватися» на дії студента, аспіранта і викладача, «вступати» із ними в діалог, що і складає головну особливість інформаційних технологій навчання. Комп'ютер може використовуватися на всіх етапах процесу навчання: поясненні (введенні) нового матеріалу, закріпленні, повторенні, контролі знань.

Для удосконалення викладацької майстерності кожен може скласти програму власного професійного росту, що дозволить «перестрибнути через прірву» (термінологія науковців Силіконової долини), стати новатором, ентузіастом у своїй галузі, подолати «бар'єр страху» на шляху до майбутнього.

УДК 001.89-057.4(477):339.92:355.01

**ACTIVATION OF INTERNATIONAL COOPERATION OF
ODESA NATIONAL UNIVERSITY OF TECHNOLOGY DURING THE
WAR IN UKRAINE**

**M.R. Mardar, L.V. Fihurska, J.S. Levchuk
Odesa National University of Technology, Odesa**

Odesa National University of Technology actively participates in integration processes in the field of education, science and research projects, therefore establishing international relations with leading world educational institutions is a priority task for our University.

The Department of International Grants and Academic Mobility of Odesa National University of Technology is an information and analytical center focused on analytical activities that determine the development, expansion and strengthening of international relations and the authority of ONTU in the world community. At the same time, it is a coordinating structural unit of the entire university, created to develop and implement a strategy of international activity, expand and deepen international ties, and promote the development of international cooperation in the field of education and science.

With the beginning of the war in Ukraine, the world community united in order to provide support to scientists and students of Ukraine. One such example is Science For Ukraine. In the first days of the war, foreign colleagues created the Science For Ukraine platform, which is a public group of volunteer students and research scientists from academic institutions in Europe and the world. The mission of the project is to collect and disseminate information about support opportunities at the university, national and international levels for postgraduate students and scientists who are directly related to academic institutions of Ukraine.

From March 2022, the European Commission within the framework of the Erasmus+ Program introduced flexible procedures and exceptional measures for obtaining grants for educational and academic (credit) mobility to support Ukrainians who are pupils/students/students/employees of schools, professional (vocational and technical) and professional pre-higher education, education for adults and young people from Ukraine. Such support provides an opportunity for short-term study/practice or internship/teaching, participation in trainings and volunteer initiatives abroad.

Cooperation projects also had the opportunity to adapt project activities in accordance with the challenges of the martial law in Ukraine. And the additional opportunities of the Jean Monet competition allowed to submit additional projects to those institutions of higher education that could not do so at the beginning of the war. Alliances of European universities were given the opportunity to include Ukrainian universities as associated partners.

The purpose of implementing such projects is to unite the efforts, scientific and educational potential of the academic community, industrial companies and administrative structures of countries and regions to solve the urgent tasks facing society, namely the preservation of the scientific potential of Ukraine during the war.

As a result, the number of staff and students participating in academic mobility programs has increased over the last period, and there is hope for the improvement of other criteria for evaluating the university's international work.

УДК : 378**ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРЕЛІКУ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН ЗА ВІЛЬНИМ ВИБОРОМ ЗДОБУВАЧА****Г.П. Щука****Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, м. Берегове
Л.І. Гальків****Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів**

Сучасна вища освіта надає можливість здобувачам самостійно вибудувати власну освітню траєкторію. Згідно Закону України «Про вищу освіту», частка дисциплін вільного вибору складає 25 %, і це можуть бути дисципліни, як пов'язані зі спеціальністю чи напрямом підготовки здобувача, так і з іншої галузі наук.

Закладами вищої освіти та науково-педагогічними працівниками вже накопичено певний досвід побудови та реалізації освітніх траєкторій здобувачів. Значні напрацювання простежуються в області формування універсальних або функціональних компетенцій (soft skills – здатність до творчого вирішення життєвих і професійних питань в умовах постійних змін). Натомість викладачі, які реалізують вибіркові дисципліни професійної орієнтації стикаються з рядом проблем, на уникненні та вирішенні яких ми коротко зупинимося в даній публікації.

Отже, всі дисципліни вільного вибору (вбіркові дисципліни, дисципліни за вільним вибором) можна розділити на три великі групи: 1) більш повного задоволення освітніх особистісних потреб і можливостей здобувачів; 2) здійснення поглибленої підготовки за спеціальностями та спеціалізаціями – в основному з огляду на потреби регіонального ринку; 3) ефективного використання кадрових, матеріально-технічних та інших ресурсів закладу вищої освіти (Щука Г.П., Безрученков Ю.В., Міхо О.І. 2022). Частина вибіркових дисциплін покликана формувати загальні компетентності майбутнього фахівця, інша частина – фахові (спеціальні). Оптимальні умови для успішної реалізації вибіркових професійно зорієнтованих дисциплін – здобувач виявляє бажання поглибити свої фахові компетентності, а ЗВО має для цього відповідні ресурси. Розглянемо, як створити такі умови.

Насамперед, важливе розуміння – які потреби в підготовці майбутнього фахівця вирішуються шляхом введення даної вибіркової дисципліни. Наприклад:

- поглиблення знань – виникає у випадку скорочення обсягу вивчення базової дисципліни;
- розширення знань – введення спеціалізації з огляду на потреби ринку чи бажання студента;
- професійної адаптації – введення в майбутню професійну діяльність шляхом організації додаткових практичних занять чи тренінгів;

- ознайомлення з іншою спеціальністю – у випадках, якщо своя розчарувала, або ці спеціальності є дотичними і отримані компетентності розширюють можливості працевлаштування.

Розробка та викладання вибіркового дисциплін, які повинні доповнити, поглибити знання з базових освітніх компонентів спеціальності, забезпечити подальше формування фахових компетентностей має свої особливості. Основна проблема полягає в тому, що поглиблення знань передбачає наявність у здобувачів певної бази, що забезпечується дисциплінами-пререквізитами (англ. Prerequisite – дисципліни, що містять знання, уміння й навички, необхідні для освоєння дисципліни, що вивчається). Саме пререквізит визначає місце такої вибіркової дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки майбутнього фахівця, що обмежує коло студентів, які можуть її вивчати.

Професійно орієнтовані вибіркові дисципліни, які забезпечують спеціалізацію, також мають узгоджуватися за змістом з обов'язковими (нормативними) освітніми компонентами, але вже в меншій мірі. Проте, в даному випадку варто враховувати, що набуття спеціалізації не забезпечується однією дисципліною, тому для успішного результату краще пропонувати на вибір здобувачам кілька варіантів спеціалізацій, кожен з яких подається у вигляді блоку з 3–5 дисциплін. Очевидно, що успішність даного методу залежить від кількості та рівня усвідомленості здобувачів: кількість повинна дозволяти реалізувати кілька спеціалізацій, щоб не було тиску на студентів у процесі комплектації груп, а усвідомленість передбачає розуміння здобувачем власних потреб і можливостей, оскільки всі дисципліни в блоці будуть потім обов'язковими для вивчення.

Роль дисциплін, які покликані «ввести» здобувача у поле професійної діяльності, як показує їхня кількість у навчальних планах, недооцінюється в ЗВО. Натомість лише за наявності професійної мотивації пізнавальна діяльність студента матиме розгорнутий, наполегливий характер. Дані дисципліни не вимагають конкретного місця у структурно-логічній схемі підготовки майбутнього фахівця, але більш ефективні на початкових курсах.

Вибіркові дисципліни, що знайомлять з іншою спеціальністю, можуть мати прикладний характер (дають можливість опанувати конкретною, вузькоспеціалізованою, здатністю – «Створення та просування web-сайтів»), або бути на стику декількох сфер і забезпечувати підготовку «гібридного» фахівця (поєднує фахові компетенції з суміжних або взаємодоповнюючих сфер діяльності – «Медичний туризм», «Агрокібернетика» та ін.).

Очевидно, що кожна з визначених груп дисциплін має свої, специфічні, риси, які необхідно враховувати при визначенні форм та методів навчання. Тому до формування переліку вибіркового дисциплін необхідно підходити виважено, враховуючи наявність відповідного кадрового, навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення. Адже в одній групі будуть об'єднані здобувачі не лише різних курсів, але й різних спеціальностей, що вимагає певних знань та досвіду від викладача.

Отже, формування переліку професійно-орієнтованих вибіркових дисциплін починається зі встановлення потреби, яку ця дисципліна задовольняє. Це може бути потреба, яка продиктована ринком праці, чи скороченням базових освітніх курсів, чи необхідністю посилення професійної мотивації здобувачів, чи бажанням студента освоїти суміжні спеціальності тощо. Бажано, щоб у переліку вибіркових дисциплін кафедри були представлені пропозиції кожної групи.

УДК 371.321.2

**ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МОЛОДИХ ТА
МАЛОДОСВІДЧЕНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРЕЗ
ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ КАРТОК**

БОЙКО Ганна

**Білгород-Дністровський економіко-правовий фаховий коледж
ЗВО Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»,
м. Білгород-Дністровський**

*Перші кроки завжди найважчі.
(Рабіндранат Тагор)*

Основним завданням закладу освіти щодо роботи з молодими, малодосвідченими або новопризначеними викладачами – це формування компетенційно-орієнтованих та конкурентно-спроможних педагогічних фахівців через планування та здійснення заходів з поглиблення знань, отриманих у вузах, поліпшення методології навчання, поглиблення науково-теоретичної підготовки з предмета та методики його викладання, поповнення знань із суміжних предметів, допомога в розв'язанні конкретних проблем щодо викладання тощо.

На сьогодні надзвичайно актуальним є питання якісної підготовки до занять саме викладачів, вчорашніх випускників педагогічних вузів. Нікому не секрет, що особливого конкурсу на вступ до закладів такого напрямку немає, особливо на контрактній формі навчання, тому, на жаль, вступають у педвузи, на педфаки не завжди найкраще підготовлені випускники шкіл. Враховуючи те, що переважна більшість закладів вищої освіти останні три роки освітній процес організовували у дистанційній та змішаній формах, маємо розуміти, що і якість підготовки майбутніх педагогів буде, м'яко кажучи, зниженою. У той же час до шкіл, ліцеїв, коледжів звертаються і звертатимуться з метою працевлаштування молоді люди, які мотивовані, мають бажання працювати за обраним фахом.

Звичайно, всі чекають молодого фахівця з набором усіх компетентностей відповідно до держаних стандартів, які здатні навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними методиками, здатних до пошуку, оброблення та аналізу, системати-

зації й узагальнення інформації тощо. Але будемо відвертими, не кожному закладу так пощастить. Ось тут головною проблемою має бути питання підтримки новопризначених освітян з боку адміністрації педагогічного колективу, керівників методичних об'єднань, циклових комісій, наставників, окремих педагогів.

Варіантів стимулювання педагогів до покращення якості викладання може бути багато. Це і створення комплексу методичного забезпечення, у тому числі електронного, під керівництвом методиста, голови методичного об'єднання чи циклової комісії, старшого колеги; взаємовідвідування занять, заходів, з обов'язковим наступним обговоренням, самоаналізом; організація індивідуальних консультацій, занять, на яких здійснюється моделювання та обговорення запропонованих моделей занять, виховних заходів; спільного виготовлення зразків дидактичних матеріалів, оформлення сайту, Google кла-су тощо. Перед педагогами, які працюють з новопризначеними колегами виникає проблема: які методи застосувати? Чи можна пропонувати малодосвідченому викладачу вже готові матеріали?

У Білгород-Дністровському економіко-правовому фаховому коледжі Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (БДЕПФК) новопризначеним викладачам пропонують використання навчально-методичних карток занять, які підготували досвідчені колеги. Власне, мета виступу показати, що немає нічого негативного, «кримінального», коли молоді викладачі користуються розробками досвідчених колег.

Що таке навчально-методична картка (НМК) заняття? Це конспект (розробка, сценарій) заняття. У залежності від виду заняття викладач використовує різні НМК. Так, наприклад, НМК для семінару включає в себе дату проведення заняття, студентську групу, тему, перелік компетентностей, які формуватиме викладач на занятті, перелік літератури, в основному, підручники, із зазначенням конкретних сторінок, опис ходу заняття складається з наступних елементів: організаційний момент, вступне слово викладача (тема, мета, мотивація навчальної діяльності, вступ до теми), розгляд питань семінарського заняття, їх обговорення (з можливими варіантами відповідей здобувачів освіти), питання для активізації пізнавальної діяльності студентів, підведення підсумків заняття, оцінка діяльності студентів, активності ведення дискусії, вміння обґрунтовувати позиції, оголошення та обґрунтування оцінок, завдання для самостійної роботи студентів (домашнє завдання).

Тут може прозвучати критика. А як же самостійність? А як же креативний підхід? А як же академічна доброчесність?

Почнемо з того, що педагог може як скористуватися пропозицією, так і відмовитися. Відповідно до конкретних умов роботи, технічного забезпечення заняття, рівня підготовки студентів та мети викладачі можуть коригувати та доповнювати зміст НМК у межах теми та виділеного навчального часу і довільно вибирати завдання із запропонованих.

Переважна більшість новопризначених викладачів БДЕПФК активно використовують запропонований матеріал. Надання новопризначеному фахівцю кваліфікованої, ефективної і, головне, своєчасної допомоги в підготовці і проведенню заняття, в тому числі запропонувавши НМК, дає можливість накопичити знання і вміння з методики викладання, попередження найбільш серйозних недоліків у професійній діяльності; у педагога з'явиться певний час для підготовки власних методичних матеріалів; вивчення, апробування різноманітних методів навчання тощо

Як правило, вже на другий рік роботи викладачі все менше і менше користуються чужими НМК занять, у них поступово формується мотивація до безперервного навчання, організації самоосвітньої діяльності; поглиблюються знання навчальної програми дисципліни, вміння здійснювати аналіз навчальної програми, підручників та працювати з ними при підготовці до занять; накопичується методичний матеріал. Як наслідок, молодий педагог правильно визначає зміст своєї роботи, підвищується результативність занять, формується і постійно удосконалюється професійна майстерність, з'являється індивідуальний стиль викладача.

Звичайно, є і ряд труднощів у використанні НМК. Для того, щоб НМК запропонувати молодому колезі, їх необхідно розробити, систематизувати, постійно доопрацьовувати, враховуючи зміни в науці, в навчальній програмі. А це вже кропітка робота методичної служби закладу освіти, окремих досвідчених педагогів. До речі, НМК можна оформити і як передовий педагогічний досвід, розмістити його на сайті викладача чи офіційному сайті закладу освіти. Використання НМК іншого викладача можливе лише у разі посилання на автора. Ось і відповідь щодо дотримання академічної доброчесності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 23. 11. 2011 р. № 1392) // Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. – 2012. – № 4-5. – С. 3-56; [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-п>.
2. Стандарт вищої освіти України (Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 р. № 1460); [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/015-Profosvita-bakalavr.pdf>

УДК 37.06

ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ**І.А. Мартирисян, Н.С. Коваленко****ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса**

Сьогодні освіта потребує динамічних змін, а трансформаційні процеси та неперервна інформаційна змінність зумовлюють залучення освітян до складної системи, вимагаючи від неї здатності до ухвалення нестандартних і швидких рішень. А в умовах війни українська освітня галузь стикається із серйозними проблемами дестабілізації організаційних, правових та освітніх процесів, адже попри всі переваги дистанційної форми навчання, в умовах війни вона не здатна в повній мірі забезпечити стабільність та безперебійність навчання. Основними ризиками є:

- відсутність доступу до мережі інтернет;
- відсутність світла;
- повітряні тривоги та необхідність переміщення в укриття;
- відсутність доступу до мобільних інформаційних пристроїв;
- знаходження в зоні активних бойових дій тощо [1].

У зв'язку з цим сьогодні механізм освітньої діяльності порушений, і всі вищезазначені ризики приводять до дестабілізації порядку денного та дефіциту часу, адже відбувається зміна таймінгу не тільки здобувачів освіти, але й викладачів. Це вимагає нових підходів в організації освітнього і управлінського процесів. Фахівці тайм-менеджменту стверджують, що навчальні заклади за робочий тиждень отримують такий обсяг інформації, який їхні колеги п'ятьма століттями раніше сприймали за все життя. І під час війни навички та вміння ефективно організовувати життя та працю повинні стати запорукою збереження психологічної й емоційної рівноваги.

Міністерство освіти і науки України поставило одним із важливих пріоритетів в діяльності закладів освіти забезпечення психологічної стійкості учасників освітнього процесу, які страждають від російської воєнної агресії [2]. А психологи, у свою чергу, зазначають, що головна мета дистанційного навчання під час війни, не засвоєння нових знань, а психологічна підтримка, спілкування, переключення уваги здобувачів. Варто також зазначити, що досвід, набутий у 2020–2021 роках під час запровадження жорсткого карантину внаслідок COVID-19, надав можливість досить швидко організувати освітній процес у дистанційному форматі в умовах воєнного стану.

Емоційна складова дуже важливий компонент в організації робочого часу і взагалі життя не тільки здобувачів освіти, але й в першу чергу викладачів, оскільки саме викладачі мають знайти потрібні слова, надати психологічну підтримку, показати емоційну впевненість в майбутньому, віру в перемогу, тим самим мотивувати здобувачів до навчання. І тут знову виникають суперечливі аспекти, оскільки головною відмінністю дистанційного навчання

від традиційної форми надання освітніх послуг є те, що в його основі лежить самостійна пізнавальна діяльність здобувача освіти [3]. І в таких умовах також виникає гостра проблема спілкування між викладачем та студентами через відсутність світла та зв'язку, порушення графіку занять через повітряні тривоги тощо, де викладачі не мають можливості для спілкування та емоційної підтримки. І звичайно, як наслідок, знижена мотивація до навчання, якісного виконання завдання, і ця проблема стосується знов таки не тільки здобувачів, а й викладачів, адже на їх долю також випадає багато перешкод і вони також важко переживають воєнний стан, і на нашу думку, першочергово потребують у психологічній підтримці[4].

Викладачам треба швидко адаптуватися, мати високу стресостійкість емоційно-вольовий характер, у складних умовах дистанційного навчання якісно підготувати матеріал, особливо для асинхронного навчання, і паралельно стати джерелом психологічної підтримки. Викладачу сьогодні треба не тільки бути джерелом інформації, але й виконувати роль психолога і націлювати студентів на майбутнє. І тут знову таки стає питання дефіциту часу і виникає проблема самоорганізації. І саме в таких умовах гостро стає необхідність самоменеджменту та пріоритезація. Адже в екстремальних умовах важливо вміти розставляти та змінювати пріоритетність завдань та «робочого діалогу».

На наш погляд, саме психологам необхідно розробити рекомендації для підтримки психо-емоційного стану не тільки здобувачів, але першочергово для викладачів, а тайм-менеджерам - розробити практичні рекомендації за матрицею Ейзенхауера саме для викладачів та освітян.

Література

1. Українська система вищої освіти в умовах воєнної агресії РФ: проблеми й перспективи розвитку. URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/ukrayinska-systema-vyshchoyi-osvity-v-umovakh-voyennoyi-ahresiyi-rf-problemy-y>
2. Освіта в умовах воєнного стану. URL: <https://eo.gov.ua/osvita-vumovakh-voiennoho-stanu/2022/04/11/>
3. Саяпіна С. А. Підвищення якості професійної діяльності викладача як фундамент оновлення освітнього процесу ЗВО. С. 399-402
4. Параскун І. Л. Формування професійної компетентності фахових молодших бакалаврів педагогічних коледжів в умовах воєнного стану. С. 331-333

МУЗИКА ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ТЕРАПІЇ

М.О. Мусієнко, Н.А. Зворська

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків

Наш стрімкий і бурхливий час, сповнений стресів і хвилюючих негараздів, активізує пошуки вченими різних галузей наук (медицини, валеології, психології, соціології, педагогіки та ін.) способів зміцнення здоров'я людини, що визначається як неоцінений феномен буття. Різнобічний вплив музики на психіку людини обумовив музикотерапію одним із перспективних сучасних методів лікування хворих із порушенням нервової системи. Доведено, що музика, завдяки своїй властивості впливати на внутрішній світ людини, допомагає хворим звільнитися від душевного дискомфорту, конфлікту, тривалості; коректує емоційний стан; може відновити душевний спокій, тобто позитивно впливати на психічне здоров'я особистості. Цілющий вплив музики на організм людини був помічений ще на зорі цивілізації. Містичними легендами пояснювалось покращення самопочуття та настрою, зменшення болісних відчуттів, страху, повернення людині бадьорості, енергії під дією зачаровуючих звуків музики.

Важливо використовувати цілющі впливи музики для зміцнення психічного здоров'я людини на ранніх етапах її життя. Адже музика здатна допомагати молодій людині зрозуміти навколишню дійсність, красу природи, довершеність поезії, живопису, театру, історії свого народу, виступаючи специфічним генератором ціннісного ставлення до світу, оскільки справжні естетичні враження, насолоду від зустрічі з медичним мистецтвом дістає лише той, хто вміє уважно слухати, переживати, розмірковувати над почутим.

Отож необхідно змалку привчати дітей до роботи розуму і душі, збагачувати їхній досвід спілкування з музичними творами. Як довели вчені-психологи, систематичні заняття музикою у віці від 5 до 15 років дозволяють значно підняти IQ, тобто інтелектуальний потенціал людини, краще розвинути пам'ять, аналітичні здібності, орієнтацію, не кажучи вже про позитивну корекцію нервової системи. В більшості передових європейських країнах, як і за океаном уроки музики, спів, гра на інструментах належать до обов'язкового елементу виховання, оскільки музика найбільш сильніший емоційний вплив на дитину. Крім того, під час слухання музики регулюються фізіологічні процеси в організмі, стимулюється м'язова активність, підвищується загальний тонус організму, покращується мовленнєва та рухова активність. Впливає музичне мистецтво і на психіку, соматичну, душевний стан людини, що стало основою виникнення музикотерапії. Музикотерапія складається з творчої та рецептивної діяльності. Яка пов'язана зі сферою емоційних, етичних і естетичних відчуттів, пізнанням та спрямованістю інтересів особистості.

Крім універсальних якостей. Музичне мистецтво має специфічні унікальні можливості цілеспрямованого впливу в бажаному напрямі. Такі корегуючі профілактичні особливості музики базуються не лише на вербальному, багатоплановому за формою емоційному впливі на особу, а й впливають конкретно з її першоелементів – ритму, гармонії, які проникають у глибини психіки.

Сприйняття музики – це складний психічний процес. Психологи та музиканти визначають, що загалом він вписується між двома полюсами. З одного боку, це елементарне акустичне сприймання звукових сигналів як щось таке, що ми чуємо і що діє на органи слуху. А з іншого — це процес пізнання уявленого художнього змісту в музичній матерії. Сприймаючи музику, людина виражає своє емоційне “я”. В свідомості відтворюються переживання, образи та думки, втілені композитором у музичному творі. Музичний твір — це сукупність естетичної інформації, яку надає композитор. Музика часто передає такі відтінки почуттів і переживань, які важко висловити словами. О. Серов справедливо замітив: «Якби все, що відбувається в душі людини, можна було передати словами, на світі не було б музики». В свою чергу мова музики зрозуміла кожній людині.

Беззаперечно, міра гучності музичного звуку – величина історична. Від початку вона була здатна характеристиками найдавнішого музичного інструменту – людського голосу. Пізніше з’являються музичні інструменти супроводжуючі спів. Так, улюбленими інструментами древніх греків була ліра, кіфара, багаторубчата флейта сірініке і авлос. В період середньовіччя в Європі інструментом домашнього музикування стала лютіч, а в концертному релігійному та обрядовому житті панував орган. Удосконалення механіки клавісину веде до появи фортепіано. Його універсальна природа сприяла збільшенню популярності цього “найінтелектуальнішого інструменту” (Г. Нейгауз). Кожен інструмент виховував музичний слух покоління у відповідному діапазоні гучності. В умовах розвитку засобів масової інформації помітно збільшилась щільність звучання. Прикро, що мікрофони “з’їдають” природну красу піаніста чи співака класичного репертуару. Ще гіршим є спостерігати за тим, як багаточисленні оркестрики спішають озброїтися технікою: електрогітарами, мікрофонами, динаміками, синтезаторами. Наш слух здатен оцінити переваги “технічної” музики у всіх випадках, де техніка не стає виокремленою із музики, а навпаки, збагачує її новими виразовими можливостями. Живе інструментальне і вокальне музикування, культура і багатство музичного звуку в умовах безпосередньо створюваного виконання повинно стати шкалою музичного сприйняття для молоді. Адже музика є своєрідним емоційним камертоном, вона допомагає людям у різних життєвих ситуаціях.

Емоційне переживання – це джерело духовного світу особистості. Оскільки людина – істота емоційна, то емоційні переживання та почуття невід’ємні від духовного світу особистості. І саме твори мистецтва формують нашу емоційну культуру, культуру естетичних почуттів і смаків, духовну культуру нашого життя. Особливе значення мають естетичні почуття для під-

ростаючого покоління молоді. Вони (почуття) є органічною умовою для формування валеологічної культури гармонійно розвиненої особистості.

УДК 378.147:37.013.42

**РЕАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

В.Ю. Пономаренко, М.Ю. Галатюк

Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

Процес упровадження освітніх інновацій та професійна зорієнтованість викладача на важливості інноваційної педагогічної діяльності завжди залишались однією із важливих проблем підвищення результативності організації освітнього процесу в закладах вищої освіти. Актуальність відзначеної проблеми підтверджується існуванням суперечності між необхідністю оновлення традиційних методик і технологій підготовки фахівців соціальної роботи і складнощами, які виникають під час подолання формального підходу викладачів до організації навчально-пізнавальної діяльності студентів.

На нашу думку, для того щоб сформувані викладачеві індивідуальний стиль професійної діяльності, який характеризується високим рівнем педагогічної творчості, йому необхідно вийти за межі консервативних власних поглядів щодо дотримання лише традиційних підходів до організації навчання. Йдеться про те, що неухильне дотримання та використання здобутків тільки традиційної системи освіти утруднює процес формування індивідуального стилю викладацької і науково-дослідницької діяльності викладача, що в свою чергу, негативно впливає на удосконалення його компетентнісного досвіду професійної діяльності.

На наше переконання, інноваційна педагогічна діяльність посідає особливе місце у професійному зростанні викладача, а саме – допомагає бути постійним творцем принципово нових підходів та ідей з певної галузі знань, сприяє розвитку нового педагогічного мислення, а також удосконаленню освітнього простору підготовки майбутніх фахівців.

Наша мета – схарактеризувати зміст інноваційної педагогічної діяльності викладача закладу вищої освіти під час підготовки фахівців соціальної роботи.

Науковцями встановлено, що в основі інноваційних процесів освітньої діяльності знаходяться якісно нові зміни, які стосуються організації педагогічного процесу [1; 3; 4]. Ці зміни прийнято вважати освітніми інноваціями – найвищим рівнем педагогічної творчості викладачів. Впровадження інновацій у підготовку майбутніх фахівців соціальної роботи – це складний творчий процес, реалізація якого вимагає від викладачів-новаторів високого рівня професійного досвіду та науково-дослідницької компетентності.

На думку Л. Даниленко і Л. Карамушки, освітніми інноваціями є вдосконалені чи нові освітні, дидактичні, виховні системи або їх складові, а також освітні технології, які в значній мірі підвищують результати освітньої діяльності [2]. З іншого боку, освітні інновації є структурним елементом „інновації”, яка поєднує педагогічну, науково-дослідницьку, соціально-культурну та економічну складові.

На основі узагальнення наукових джерел ми встановили, що до педагогічних інновацій належать нововведення, які стосуються навчального та виховного процесу [1; 2; 3; 4].

Відзначимо, що всіх творчих викладачів, які здійснюють інноваційну діяльність доцільно розділити на три складові. До першої належать викладачі-винахідники. Вони отримують свої інноваційні продукти шляхом власної пошукової діяльності. Другу складають викладачі-модернізатори, які намагаються вдосконалити та інакше використовувати елементи створених раніше систем навчання для того, щоб досягти необхідних результатів у підготовці майбутніх фахівців. До третьої складової належать викладачі-майстри, як правило, вони характеризуються швидким сприйняттям і здатні ефективно використовувати в своїй професійній діяльності не лише традиційні, але й новітні інструменти (засоби, методи та підходи) під час підготовки майбутніх соціальних робітників [3].

Аналіз наукової літератури [1; 3; 4] засвідчує, що інноваційна педагогічна діяльність викладача під час підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи, як правило, характеризується багатьма важливими компетентностями, до прикладу:

- уміння здійснювати цілепокладання і планування навчально-пізнавальної діяльності у контексті сучасних вимог до особистості фахівця соціальної роботи;
- здатність проєктувати навчально-пізнавальну діяльність, враховуючи індивідуальні здібності та можливості студентів;
- уміння аналізувати і відстежувати динаміку інноваційних змін у всеукраїнському освітньому просторі;
- володіння інноваційними технологіями і методами навчання, а також використання сучасних підходів до організації навчально-пізнавальної діяльності студентів;
- уміння забезпечувати високий рівень внутрішньої мотивації і пізнавального інтересу до творчої навчально-пізнавальної діяльності студентів;
- готовність до здійснення творчого пошуку, здатність до постійного самовдосконалення та рефлексії власної інноваційної педагогічної діяльності;
- уміння розробляти проблемно-змістове забезпечення для реалізації творчої навчально-пізнавальної та науково-дослідницької діяльності студентів;
- володіння теоретико-методологічними знаннями, системою практичних умінь і навичок засвоєння та розробки інновацій педагогічної діяльності.

Ефективність інноваційної педагогічної діяльності визначається здатністю викладача застосовувати нетрадиційні (творчі) підходи до вирішення актуальних проблем, які стосуються, з одного боку – досягнень у науково-дослідницькій діяльності, а з іншого – розвитку фахових компетентностей і особистісних якостей студентів.

Таким чином, готовність до інноваційної педагогічної діяльності в контексті підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи передбачає здатність викладача до рефлексії своїх дій, наявність у педагога високого рівня мотивації та ціннісного ставлення до науково-дослідницької і викладацької діяльності, а також володіння продуктивними (творчими) методами та засобами досягнення цілей навчання.

Перспективи подальших розробок полягають у розробці механізму управління педагогічними нововведеннями під час підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи в закладах вищої освіти.

Література

1. Бартків О. Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності / О. Бартків // Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2010. № 1. С. 52–58.
2. Даниленко Л., Карамушка Л. Освітній менеджмент: Навчальний посібник. К.: Шкільний світ, 2003. 400 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2004. 352 с.
4. Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху. Методичний збірник / Упорядник Г. О. Сиротенко. Полтава: ПОІППО, 2006. 124 с.

УДК 621.565

ОСВОЄННЯ ОСНОВ ЕНЕРГЕТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ - НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СУЧАСНОГО ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ТЕПЛОЕНЕРГЕТИКІВ

М.Д. Потапов

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Ж.Ф. Дорошенко

Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса

Стан світового ринку енергетичних ресурсів дозволяє зробити висновки, що суттєвого поліпшення у ціноутворенні природного палива у найближчі роки очікувати не має сенсу. Саме така ситуація вимагає негайних дій з підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів. Енергетична ефективність будь якого об'єкту визначається рівнем раціонального спожив-

вання енергоресурсів, а тому зменшення енергоспоживання за умов якісного виконання його цільової задачі.

Використання прийомів енергетичного менеджменту можна розглядати як гарантію отримання позитивних результатів в справі підвищення енергоефективності обладнання, процесів, систем, підприємств. Така оцінка можливостей енергоменеджменту пояснюється логікою дій які є основою пошуку обґрунтованих рішень щодо підвищення енергетичної ефективності – кількісна оцінка реального рівня корисного використання енергетичних ресурсів, аналіз отриманих результатів, пропозиції щодо практичних дій, які забезпечують зменшення частки нераціонального використання ресурсів [1].

Кожний з наведених етапів потребує - по-перше, розуміння технологічних особливостей виконання цільової задачі розглядаемого об'єкту і методів, за допомогою яких можна отримати надійні кількісні результати, по-друге, володіти принципами аналізу на основі порівняння отриманих результатів з відповідними характеристиками «еталонного» об'єкту і, зрештою, володіти знаннями в області енергозберігаючих заходів і технологій, використання яких забезпечить очікуваний результат.

В процесі підготовки спеціалістів-теплоенергетиків сучасного рівня необхідно особливу увагу приділяти формуванню саме таких знань і навичок, використання яких дозволяють підвищити рівень енергетичної ефективності з урахуванням обмежених ресурсних можливостей.

Показником достатнього рівня професійної підготовки теплоенергетиків є уміння системно працювати над забезпеченням надійного і ефективного енергопостачання як промислових, так і муніципальних споживачів. Таке уміння базується на достатньому рівні теоретичної і практичної підготовки з використання прийомів і інструментарію енергетичного менеджменту.

В процесі підготовки фахівців з теплоенергетики увага до засвоєння основ енергоменеджменту не повинно обмежуватися рамками тільки цієї дисципліни. Практично, в кожній дисципліні циклу професійної підготовки теплоенергетиків за спеціальністю 144 всіх рівнів розглядаються питання, які мають пряме відношення до визначення енергетичної ефективності. В процесі розгляду таких задач доцільно оцінювати підвищення енергоефективності, в першу чергу, економією енергоресурсів за умов однозначного (кількісного) підтвердження зменшення енергоспоживання, і тільки після цього наводити економічні оцінки. В процесі підготовки спеціалістів з теплоенергетики важливо сформулювати розуміння того, що ефективність використання енергоменеджменту, у першу чергу, оцінюється зменшенням витрат енергоресурсів (паливо, теплота). Такий підхід сприяє формуванню поваги студента до майбутньої спеціальності, через отримання упевненості в собі, як майбутнього фахівця. Досягнення такого рівня підготовки забезпечується використанням комплексного підходу в навчальному процесі.

Підготовка теплоенергетиків, які здатні виконувати складні задачі, повинна включати розгляд питань підвищення енергетичної ефективності в кожній з дисциплін блоку професійної підготовки. Саме такий підхід включає

широкий розгляд конкретних задач з використанням сучасних енергозберігаючих заходів і технологій, що забезпечує практично безперервну підготовку кваліфікованих фахівців-теплоенергетиків сучасного рівня.

Література:

1. Хмельнюк М.Г., Яковлева О.Ю., Остапенко О.В. Енергетичний менеджмент і аудит. 1 частина: Підручник – Херсон: ФОП Грінь Д.С.. 2016. – 224 с.

УДК 378

ОСОБЛИВОСТІ САМООСВІТИ ВИКЛАДАЧА НАФТОГАЗОВОЇ СПРАВИ

М.М. Кологрівов

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Розглядається проблема підвищення ефективності навчання за спеціальністю "Нафтогазова інженерія та технології" в умовах кризи. Під кризою розуміються обмеження при пандемії, при воєнному становищі, при енергопостачанні та інші фактори.

Метою виступу є розгляд самоосвіти викладача як один із шляхів підвищення якості навчання та підвищення його професійної підготовки.

Самоосвіта – це свідома діяльність викладача щодо вдосконалення своєї особистості як фахівця. Сучасний стан довкілля, саме пандемія, воєнний стан, відключення світла та інші чинники істотно впливають на ефективність процесу навчання. У цьому випадку модель освіти та алгоритм дій до досягнення поставленої мети мають коригуватися. Особливо символічно розглядати особливості технології навчання у технологічному університеті. Цікаво знати, яку позицію займає самоосвіта в ієрархії моделей освіти (загальна освіта, вища професійна (середня професійна) освіта, післядипломна освіта). За своєю суттю самоосвіта займає найвищий щабель у цій ієрархії. Самоосвіта можлива під час реалізації будь-якої моделі. Самоосвіта дозволяє викладачеві опанувати будь-яку професійну компетенцію за його бажання.

Відомо, що навчати себе складніше, ніж будь-кого. Викладач не лише фахівець у своїй галузі він ще психолог, дипломат, актор, новатор, діловод. Викладач повинен постійно вчитися, бути у творчому пошуку, застосовувати нові освітні ідеї.

На будь-який технологічний процес складається технологічна картка. Модель програми професійного саморозвитку створюється з урахуванням того, що суспільству потрібні самостійні та ініціативні професіонали, здатні постійно вдосконалювати свою особистість та діяльність.

Закони воєнного часу обмежують підвищення професійної підготовки викладача на виробничих об'єктах нафтогазової галузі. У цьому випадку ак-

цент слід робити на вивчення та моделювання процесів транспорту та зберігання нафти та газу. Основним напрямом при цьому є енерго та ресурсозбереження. Особистий план саморозвитку сприяє формуванню у викладача високої предметної компетенції у цьому напрямі.

Дистанційне навчання в умовах можливих відключень електроенергії призводить до підвищеного інтересу до вивчення роботи різних пристроїв (комп'ютерів, генераторів, інверторів, трансформаторів та ін.). У викладача розвивається ініціатива до самостійності та вивчення різних наук та мов.

Види діяльності викладача у плані самоосвіти включають: читання методичної, педагогічної та предметної літератури; огляд в Інтернеті інформації з методики викладання предметів, з педагогіки, психології, педагогічних технологій; відвідування семінарів, тренінгів, конференцій, уроків колег; дискусії, наради, обмін досвідом із колегами; систематичне навчання за курсами підвищення кваліфікації; організація позаурочної діяльності з предмета; вивчення інформаційно-комп'ютерних технологій; відвідування предметних виставок та тематичних екскурсій з предмету під час навчання курсів; спілкування з колегами в районі, місті та мережі Інтернет; членство у радах різного рівня та журі конкурсів на різних етапах; вивчення та узагальнення інноваційного та перспективного досвіду колег; систематичний перегляд тематично та проблемно значущих телепередач; вирішення олімпіадних завдань, тестів, питань та інших завдань підвищеної складності.

Актуальність самоосвіти викладача нафтогазового профілю обумовлена психологічними впливами та специфікою педагогічної праці. По-перше, результати самоосвіти дають зрозуміти реальний стан справ у транспорті газу, нафти та нафтопродуктів. Вони порівнюються зі своїми, часто застарілими поглядами. По-друге, час працюючого викладача обмежен щодо отримання бажаної додаткової інформації. У період воєнного стану зміни про транспорт газу та нафтопродуктів повідомляються обмежено.

Технологію та критерії самоосвіти викладача в загальному випадку можна розглядати як сукупність таких складових: самооцінка – вміння оцінювати свої можливості; самооблік – вміння брати до уваги свої особисті якості; самовизначення – вміння вибрати своє місце у житті, суспільстві, усвідомлювати свої інтереси; самоорганізація – вміння знайти джерело пізнання відповідно до своїх можливостей, форм самоосвіти, планувати, організувати робоче місце та діяльність; самореалізація – реалізація особистістю своїх можливостей; самокритичність – вміння критично оцінювати переваги та недоліки власної роботи; саморозвиток – результат самоосвіти [1].

Інтенсивний розвиток інформаційних технологій сприяє самоосвіті. Ресурси Інтернету значно розширюють можливості самовдосконалення викладача. Спілкування з колегами, студентами електронною поштою, дистанційна участь у чатах, форумах, майстер-класах, тематичних відеоконференціях, вебінарах, семінарах сприяє отриманню додаткової професійної інформації. Дистанційно та професійно спілкуючись викладач удосконалює свої знання для застосування їх на практиці. Але самоосвітня діяльність буде результатив-

вною тоді, коли правильно сплановано. Саме тому особливе значення надається програмам самоосвітньої діяльності викладача. Правильно розроблені програми, плани дозволять викладачу реалізувати свої можливості у кризовий період. У цей період на викладача впливають чинники, що викликають у ньому стрес. У різних людей стійкість проти стресу різна. Важливою причиною процесу самовдосконалення є підвищення стійкості проти стресу. Це ставлення самого викладача до професійних вимог. Якщо він байдуже ставиться до них, про розвиток особистості не може йтися. Слід формувати самосвідомість викладача у цьому, головним засобом його життєздатності не його пристосованість до зовнішнім умовам, а здатність пристосовуватися змін у зовнішніх умовах.

Зміст процесу самовдосконалення має ґрунтуватися на гуманістичному уявленні про завдання професійної діяльності. У межах компетенції викладача – спеціаліста нафтогазового профілю це давати слухачам знання, які несуть добро людям: забезпечувати людей теплом, енергоносіями, сировиною для виробництва матеріалів, виробів, продовольства з урахуванням передових вимог.

Висновок. Процес самоосвіти є оптимальним засобом формування професійної компетентності викладача за умови кризи. Цей процес не самоціллю, а щаблем досягнення вищого покликання викладача – вчити слухачів і передати їм власний досвід. Самоосвіта викладача займає особливе місце у системі формування його професійної компетентності. Завдання викладачів нафтогазової справи «Одеського національного технологічного університету» полягає у подальшій самоосвіті, постійному оновленні знань, розвитку професійної компетентності.

Перелік посилань

1. Кларин, М. Инновации в мировой педагогике [Текст] / М. Кларин. – Москва, Рига : 1998. – 306 с.

УДК 378.091.2-021.414

ЗНАЧЕННЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У СУЧАСНОМУ ЗВО

В.С. Степанова, А.Д. Салавеліс, С.М. Павловський
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Відомо, що якісна вища освіта – запорука успішного, забезпеченого майбутнього. Навчання у ВНЗ у молодих людей не обмежується лише оволодінням спеціальністю, яку вони обрали. Це час спілкування з однолітками, можливість максимально проявити і реалізувати свої можливості, формування світогляду і моделей поведінки, тобто, у навчальному закладі студенти включені не лише у процес навчання, а й у виховний процес. Якщо раніше людина вибирала спеціальність на все життя, сьогодні, в середньому, кожні 10 років людина змушена перенавчатися на більш затребувані на ринку праці

спеціальності. Тому те, що людині знадобиться дійсно протягом усього життя – саме виховання, вміння жити в соціумі, а конкретні навчальні предмети є інструментом, за допомогою яких це вміння досягається.

Про важливість організації виховної роботи свідчить те, що практично у всіх ВНЗ функціонують відділи виховної роботи, які керують роботою студрад, спортклубів, студентських клубів, студентських молодіжних організацій тощо. Принципово новим напрямом стало створення за деяких ВНЗ на базі цих відділів соціологічних та соціально-психологічних служб, що дозволяють професійно досліджувати проблеми студентської молоді та сприяти їхньому вирішенню. Участь у вихованні та становленні особистості студента входять до обов'язків викладачів кафедр та керівництва навчальних закладів. Колектив університету прагне організувати навчальний та виховний процеси так, щоб молодь жила життям, насиченим творчими справами та яскравими враженнями, вміла робити вірний моральний вибір, орієнтуючись на цінності, які складають основу нашої культури та духовну суть народу.

Виховна робота університету здійснюється наступними основними напрямками: духовно-моральне та патріотичне виховання, культурно-масова робота, формування громадянських та моральних якостей, активізація навчальної діяльності студентів, естетичне виховання та організація вільного часу студентів через систему гуртків, клубів за інтересами, фізкультурно-оздоровча робота, виховна робота у гуртожитках, виховання правової культури та профілактика правопорушень.

Успішність навчання студентів у навчальному закладі багато в чому визначається реальними умовами їхнього життя, характером проблем, що виникають у процесі навчання, та можливостями їх вирішення з боку адміністрації та викладачів.

Для правильного визначення стратегії виховної роботи куратори та тьютери повинні чітко представляти спектр тих актуальних проблем, які є у студентському середовищі, та вміти відрізнити проблеми особистісного становлення сучасного студента від проблемних ситуацій, з якими стикаються студенти в конкретних умовах.

Система виховання студентів у вузі орієнтована на розвиток прагнення особистості у досягненні успіху, реалізації своїх цілей і самоствердження, допомагати формувати такі якості особистості, які допоможуть їй брати участь у різних сферах життя суспільства, тобто, головною метою виховання є формування культурної, різнобічно розвиненої особистості студента, життєстійкої та соціально-активної в умовах соціального середовища, що постійно змінюється.

Однак виховання молоді в умовах навчального закладу має підготувати їх до участі у конкурентній боротьбі, і, водночас, навчити захистити себе в умовах конкурентної боротьби і цьому сприяє здобуття якісної фундаментальної освіти, яка орієнтована на інтеграцію до світової освітньої системи.

ВНЗ формує соціокультурне середовище, створює умови для всебічного розвитку особистості через участь у студентському самоврядуванні, у ро-

боті громадських організацій, спортивних та творчих клубів, наукових студентських спільнот. Основні цілі та завдання виховної роботи ВНЗ, це:

- розвивати у студента здатність до самоосвіти та самооцінки;
- розвивати здібності до інноваційної діяльності;
- розвивати комунікаційні навички: вести дискусію, аргументовано відстоювати свою думку, вміти працювати у команді;
- розвивати навички презентації результатів своєї праці;
- розвивати здатності швидко опановувати нові види діяльності, адаптуватися до умов, що змінюються.

Таким чином, основні цілі та завдання студентів – пошук свого місця, можливість повноцінної самореалізації, особиста свобода – розглядаються ними як умови, що забезпечують гідне життя в суспільстві.

Завдання кураторів і тьютерів – донести до студентів, що реалізація особистісних перспектив можлива на основі якісної освіти, без освіти немає майбутнього. Тому університет, керуючись найкращими історичними традиціями, пріоритетним у процесі виховання студентів вважає виховання почуття обов'язку, відповідальності, патріотизму, працьовитості, громадянськості, поваги до свободи і права людини, любові до навколишнього середовища, сім'ї та Батьківщини.

УДК 378.091

ДО ПИТАННЯ ВИХОВАННЯ ЛІДЕРІВ СЕРЕД УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ МОЛОДІ

А.В. Вітюк, В.В. Іванов

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Інтерес, який вчені виявляють до проблеми лідерства в різних сферах життєдіяльності, висуває проблему становлення лідера в колективі, як одну з найважливіших. Цей процес не є стихійним, лідерів необхідно готувати і формувати в них лідерські якості в ході навчання і виховання, проводячи інтенсивну роботу з накопичення і передачі лідерського досвіду, за допомогою різноманітних методів навчання, тренінгових занять, в яких студент був би, як активним учасником процесу, так і суб'єктом свого становлення в якості лідера. Ним стає людина, яка наділена лідерськими якостями або має лідерський потенціал, що може реалізуватись у відповідних ситуаціях, але в науковій та методичній літературі в достатній мірі не розроблені технології формування лідерських якостей у навчально-виховному процесі університету.

З точки зору педагогіки феномен лідерства заслуговує на особливу увагу. Формування лідерських якостей є одним з найважливіших завдань, що стоять перед педагогами, які необхідно вирішувати в рамках освітнього процесу університету. Адже, будучи кадровим ресурсом суспільства, молоде по-

коління студентів в більшості має прагнення проявити себе в повній мірі, а також сформувати найбільш затребувані для поточного моменту соціальні та професійні якості, які б знадобилися під час вступу на роботу і стали конкурентоспроможними на ринку праці. Другий аспект формування лідерських якостей стосується необхідності прояву молодими людьми патріотичних почуттів до Батьківщини, готовності взяти на себе в потрібний момент відповідальність як лідера-патріота.

Важливо також відзначити, що студентський вік є сензитивним для формування якостей лідера ще і в силу психічних особливостей особистості студента, оскільки в цей період якраз і починається процес життєвого, особистісного та професійного становлення і самовизначення, з'являється потреба у виконанні суспільно корисної діяльності, виділенні із загальної маси і в прагненні до самопізнання і самовдосконалення.

Виховання конкурентоспроможних лідерів слід визнати одним із пріоритетних напрямків сучасної педагогічної науки, оскільки зміни соціально-економічних основ розвитку українського суспільства супроводжуються загальнопроцесами модернізації освіти, основним орієнтиром якої є формування освіченої, креативної особистості, що володіє лідерськими компетенціями. В цілому, вивчення проблеми лідерства в педагогіці, а також розглянуті раніше дослідження з питань якостей лідера, використання методів і прийомів розвитку лідерства можуть сприяти підвищенню ефективності професійної підготовки, поглибленому розвитку особистісних рис і здібностей студентів в умовах навчання в університеті.

Рішення вищезазначеної задачі складається з двох відносно самостійних, але взаємопов'язаних етапів: етап виявлення лідерів і етап роботи з ними, що включає діяльність по формуванню у студентів особливих особистісних якостей і навичок.

Перший етап реалізується з першого дня навчання в університеті. Завершитися він повинен до кінця першого року навчання з метою втілення лідерського потенціалу студентів в механізми виховання, що реалізуються в університеті. Процес виявлення лідерів протікає на рівні академічних груп і повинен здійснюватися під контролем викладачів-кураторів з метою адаптації студентів до умов навчання в університеті і формування комфортного психологічного клімату в студентській групі.

Важлива роль в процесі виявлення лідерів може бути відведена тестуванню. Для оцінки лідерських якостей особистості використовується метод соціометрії, що включає питання, які стосуються основних сторін життєдіяльності студентської групи: учбову, наукову, професійну, громадську, емоційно-особистісну та інші. Застосовувані для цих цілей тести повинні бути комплексними і включати питання, пов'язані з мотивацією і спрямованістю студентів, їх уподобаннями та інтересами, комунікативними, організаторськими здібностями, досвідом участі в громадській роботі, отриманим в школі. Важливе значення на етапі виявлення соціально-активних студентів має власне позанавчальне студентське життя в сукупності різних заходів. Система

конкурсів (творчих, організаційних, навчальних) сприяє тому, що дуже швидко в студентській групі визначаються лідери, які організовують і направляють життєдіяльність групи.

Другим етапом в системі роботи зі студентськими лідерами є діяльність з розвитку лідерських якостей, що здійснюється як за допомогою навчання, так і реалізації на практиці отриманих умінь і навичок. Таке розмежування досить умовне, оскільки здійснюється, як правило, в рамках організації та проведення студентських заходів.

Процес формування та розвитку лідерських якостей у студентів розглядається, як спеціально сконструйована педагогічна діяльність, що включає набуття студентами знань, умінь і навичок лідирування, впливу і управління. Тут необхідно застосовувати педагогічні та психологічні технології, спрямовані на вирішення задач з навчання членів групи самостійно чітко та конкретно формулювати свої цілі, доносити їх до оточуючих і намічати завдання для реалізації і засоби їхнього здійснення. Це дозволить студентам в майбутньому не тільки планувати свою особисту діяльність, а й допоможе швидко і ефективно діяти в професії. Застосовувані методи навчання використовуються з урахуванням вимог, які пред'являються до випускника, тобто, виходячи з моделі фахівця. Значна роль у цьому процесі належить саме викладачу, який перш за все є організатором освітнього процесу. Необхідність надихнути студента, залучити його до творчої діяльності, повести за собою у цікавий світ наукових досліджень також є проявом лідерства, який пов'язаний з умінням гідно опановувати зміни та пристосовуватися до нових і часто складних ситуацій.

У процесі навчання використовуються як традиційні методи (лекції та семінари), так і активні/інтерактивні, причому частка останніх в навчальному процесі постійно зростає. Серед інтерактивних методів важливе місце займають дебати, ділові ігри, ігрове моделювання, проектна діяльність, проведення нестандартних уроків (бінарних), різних заходів, квестів, літературних конкурсів тощо. Також при формуванні та розвитку лідерських якостей необхідно використовувати завдання, де студенти самі зможуть проаналізувати власні якості і ті звички і риси характеру, які заважають їм стати ефективними лідерами. Тут дуже важливо грамотно провести рефлексію і аналіз, оскільки створення негативного досвіду може несприятливо позначитися на особистості студента і його самооцінці, а це призведе до зниження його лідерського потенціалу.

У процесі підготовки студентів до лідерства, важливо також навчити їх виходити з конфліктних ситуацій. Для цього доцільно використовувати різного роду проблемні ситуації, рольові та ігрові методи або тренінги. Потрібно пам'ятати, що тема лідерства тісно пов'язана з темою особистості, тому при формуванні лідерських якостей у студентів доцільно застосовувати не тільки педагогічні методи впливу і навчання, а й використовувати багатий практичний і теоретичний досвід педагогічної психології.

Для вдосконалення в мистецтві переконання, красномовства, відстоювання своєї позиції, використання прийомів впливу на партнера і його протистояння можна провести різноманітні дискусії і дебати, також доцільне надання знань з риторики. Тут важливо навчити студентів правильній побудові свого виступу перед аудиторією, вибрати оптимальне рішення з альтернативно можливих, спрогнозувати результати діяльності в умовах ситуаційної невизначеності.

Великі можливості для розвитку лідерських якостей надаються під час роботи студентських рад і органів самоврядування, де студенти на практиці можуть відпрацювати навички лідирування, розвинути свої вміння, проаналізувати та оцінити можливості використання засвоєного матеріалу і досвіду виконання ролі лідера. Участь в конференціях або в будь-якій іншій дослідницькій та науковій діяльності дає крім того можливість розвивати інтелектуальні та аналітичні здібності, а також поглибити свої професійні знання.

І нарешті, позитивний вплив на особистість лідера надають заходи, пов'язані з волонтерською діяльністю, які дозволяють розвинути відповідальність, любов і турботу до навколишнього світу і людей, підвищити патріотичний дух, а також рівень загальних моральних та етичних цінностей.

УДК 378.091

СОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ В РАМКАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

А.В. Вітюк, Є.О. Осадчук

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Входження України в світовий освітній простір викликало зміни в системі освіти, яка стає все більш значущою частиною соціальних перетворень. Ці перетворення стосуються й актуалізації змісту навчального процесу у відповідності з потребами соціуму і культурному середовищу, що дозволить молодому поколінню всебічно розвиватися, оскільки життя, здоров'я і освіта визначаються як найвищі цінності цивілізованого суспільства. У сучасному світі залишається актуальною проблема підвищення ефективності освіти особистості, вирішення якої залежить від професійної компетентності викладача та його особистих якостей, як головної фігури освіти.

Наразі проблема якості освіти поступово утверджується, як головний критерій порівняння ефективності та життєздатності не тільки освітніх, а й соціальних систем. У соціальному вимірі освіта стає підсистемою суспільства, яка домінує й визначає рівень і якість розвитку економіки та праці; виступає стратегічним ресурсом функціонування державних і політичних структур; є фундаментальною засадою соціалізації особистості. Суспільство потребує висококваліфікованих працівників з інтелектуально розвинутим професійним

світоглядом, високим рівнем творчого потенціалу, працівників, які здатні самостійно й виважено приймати рішення в теоретичній та практичній сферах своєї діяльності.

Індикатором і показником розвитку особистості може слугувати системна модель життєвої активності та саморегуляції особистісного розвитку, до складу якої входять: чотири сфери саморозвитку (презентуються, як власний індивідуальний досвід - фізичний, психічний, соціальний, духовний); дев'ять груп видів діяльності (дозвільно-ігрова, фізично-оздоровча, художньо-образна, предметно-перетворювальна, навчально-пізнавальна, соціально-комунікативна, суспільно корисна, національно-громадянська, духовно-катарсична); чотири рівні життєвої активності особистості (потенційний, імпульсивно-ситуаційний, довільно-вольовий, креативно-творчий).

Безсумнівно, соціалізація, як процес інтеграції індивіда у суспільство, у різноманітні типи соціальних спільнот (група, соціальні інститути, соціальна організація) шляхом засвоєння ним елементів культури, соціальних норм і цінностей, на основі яких формуються соціально-значущі риси особистості, є однією з найважливіших функцій соціально-виховного середовища навчального закладу, яка повинна надавати різні можливості для саморозвитку і самореалізації.

Соціалізація – найширше поняття, що характеризує процес становлення особистості, воно передбачає не стільки свідоме засвоєння готових форм і способів соціального життя (ідей, цінностей, норм), скільки вироблення власних орієнтацій, свого стилю життя, соціального досвіду. Соціалізація у вищій школі є найбільш значущою ланкою в системі освіти, потенційно здатною забезпечити формування нового типу особистості, що оптимально відповідає сучасному етапу суспільного розвитку. Соціалізація молоді в період навчання у вищому навчальному закладі – це процес пізнання, освоєння і засвоєння студентом специфічних соціально-професійних ролей, норм і цінностей, вироблених і прийнятих в суспільстві, в конкретному вищому навчальному закладі, необхідних для виконання майбутніх соціальних і професійних функцій спеціаліста і формування на цій основі певного соціального типу особистості як системи її соціально і професійно важливих якостей. Соціалізацію молоді можна розуміти як двосторонній процес, що включає в себе, з одного боку, засвоєння індивідом соціального досвіду шляхом входження в соціальне середовище, з іншого боку, процес активного відтворення системи соціальних зв'язків за рахунок його активної діяльності, активного включення в соціальне середовище.

Виокремимо макро-, мезо-, мікрочинники соціалізації особистості під час навчального процесу. До групи чинників макрорівня входять глобальні тенденції розвитку людства, особливо конкретно-історичного етапу розвитку певного суспільства, відповідні декларовані і реально існуючі ціннісні ідеали і норми в сфері освіти. Макрочинники визначають загальну спрямованість розвитку вищої освіти. До групи чинників середнього рівня (мезорівня) відносяться регіональні особливості, що представляють собою етнічне, конфе-

сійне, територіальне культурне середовище, що накладає відбиток на функціонування освіти в різних регіонах країни, а також ті динамічні процеси, які відбуваються в самій системі освіти: особливості організації навчально-виховного процесу, викладацький склад, культурне середовище конкретного навчального закладу. До чинників мікрорівня відносяться вплив викладачів, як основних агентів соціалізації, внутрішньо групові та міжособистісні, формальні і неформальні відносини в процесі здійснення навчальної діяльності, вплив субкультурних груп.

Соціалізація в навчальному закладі здійснюється в два етапи. Перший етап соціалізації особистості являє собою процес її адаптації до специфіки освітньої діяльності у навчальному закладі. Другий етап соціалізації особистості визначається домінантою професійної спеціалізації.

В рамках сучасної освіти реалізуються такі напрямки соціалізації, як освітня, професійна і суспільна. Відповідно до них виділяється критерій інтелектуальності, тобто схильності діяти певним чином в процесі трудової діяльності. Критерії громадської соціалізації розглядаються на двох рівнях: базовому та активному. Базовий рівень включає в себе систему ціннісних орієнтацій. Критеріями активного рівня громадської соціалізації виступають ряд наступних соціальних якостей: конформність, що включає в себе законслухняність і відповідальність; толерантність; інтелігентність; критичне мислення; мобільність, як готовність до постійного самовдосконалення; самостійність.

Для актуалізації змісту навчального процесу у відповідності з потребами соціуму і культурному середовищу можна використовувати модель, засновану на особистісно-орієнтованому підході, що включає блоки - 1. Соціокультурне середовище освітнього закладу, що складається з морально-психологічної атмосфери, виховно-освітньої діяльності, поведінки її учасників (педагогів і студентів) і впливу педагогів з метою формування духовно багатой, соціально інтегрованої і професійно підготовленої особистості.

Студенти, які мають свою структуру, що розрізняється за рівнем засвоєння соціальних компетенцій за належністю до субкультурних утворень (формальних або неформальних), які складаються із особистостей з їхніми індивідуальними особливостями і схильностями.

З боку соціокультурного освітнього середовища йде соціально-педагогічний вплив на молодь з метою стимулювання їх соціалізації. У свою чергу, соціалізована особистість характеризується наявністю наступних соціальних компетенцій: світоглядних, комунікативної, оволодіння культурою суспільства, духовність і громадянськість, мотивація до навчання, досвід соціальної поведінки. Крім того, важливими є психолого-педагогічні умови, які найкращим чином сприяли б соціалізації особистості - створення середовища в навчальному закладі, стимулююча соціалізація; спрямованість навчально-виховного процесу на особистісно-орієнтований підхід.

Головне в цьому питанні для педагогів – надання студентам можливості самостійного вибору. Вони потребують індивідуалізації виховання і на-

вчання, ламання звичних стереотипів і стандартів, орієнтованих на усереднених, середньостатистичних індивідів. Навчальна робота повинна бути напруженою, інтенсивною, але обов'язково творчою. Отже, кінцевий результат повинен оцінюватися не за тим, як вдалося передати знання і вміння, а як підготували студентів до самостійних дій і їх вміння прийняття адекватних рішень в нестандартних умовах.

Центральним педагогічним інструментом, здатним підвищити ефективність соціалізації особистості, може стати антропоорієнтована практика кураторства. Це розробка нових засобів і технологій реалізації таких життєвих і освітніх ситуацій, в яких можливо особистісне і професійне самовизначення, набуття суб'єктності, формування і розвиток якостей, що сприяють ефективній соціалізації особистості.

УДК 81.411.2-922÷81.411.2

СЛОВО – ОСНОВНИЙ ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ РЕЗУЛЬТАТИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Г.І. Віват, А.В. Лупол, О.І. Філіпенко

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

*Заговори, щоб я тебе побачив
Сократ*

Із бурхливим розвитком суспільства розвивається й процес його інформатизації: збагачення соціальної комунікації новими комунікаційними каналами та засобами, перш за все комп'ютерними, тобто з розвитком електроніки у світі настав електронно-медійний етап, який спричинив глобальні процеси комунікації і уможливив віртуальне спілкування, що переплелось у часі й просторі, адже нарівні з традиційними з'являються машиночитні документи, традиційну пошту доповнює, а подекуди й замінює, електронна. Глобальна телекомунікація у всій її розмаїтості стала звичайним явищем. Цей процес, безперечно, вплинув і на освітньо-навчальну роботу, оскільки саме молодь знаходиться в авангарді інформатизаційного процесу, а відтак отримання освіти в дистанційному режимі за допомогою електронних пристроїв для неї не є проблематичним, а сприймається позитивно. Розмаїття електронно-комунікативних засобів, безперечно, розширили, урізноманітнили і збагатили можливості навчального процесу, однак у цій нашій праці хочемо звернути увагу професорсько-викладацького складу вищої школи України на дещо інші аспекти завдань, що постають у процесі викладацької діяльності.

Хочемо тут зацентувати увагу насамперед на відпрацюванні інструментів методично-дидактичних, придатних для ефективного навчання, а також одночасно для позитивного психологічного налаштування студентів щодо засвоєння нового матеріалу кожної навчальної дисципліни. Часом, захоплюючись новітніми технологіями у цивілізаційному розвитку людського сус-

пільства, якими, як тут уже було зазначено, насичена сучасна епоха, намагаючись якнайширше використовувати їх у житті людини, в тому числі й у навчальному процесі, ми забуваємо, що ніщо не може замінити живого розумного людського слова. Слово є основною складовою мови. Слова складають у речення, тексти, за допомогою яких і відбувається спілкування, а відтак і пізнання світу. Про роль і значення слова в житті людини написано багато досліджень, оскільки за допомогою мови передано весь досвід людства в пізнанні світу. Той досвід заангажовано не лише використанням словникового запасу мови, але й репрезентовано співвідношенням слів між собою та можливістю генерації нових понять, оприявнених через слово, для винайдення інших співвідношень. Слово (мова) в житті людини відіграє глобальну роль. Воно може як надихнути людину на великі справи, так і вкинути у глибокий смуток та депресію. Саме за допомогою потрібного слова та доброго ставлення до студентської аудиторії розумний викладач зможе повернути її до бажання вивчати саме ту навчальну дисципліну, яку він викладає. Вважаємо, що найперш треба дохідливо пояснити студентам мету і завдання навчальної дисципліни, переконати у важливості набутих знань саме з цього навчального предмета, результативну можливість застосування тих знань у майбутній професії. Для переконливості сказаного потрібно зацентрувати увагу студентів на тому, що саме набуті знання і практичні навички з тієї чи тієї навчальної дисципліни забезпечать у майбутньому можливість до фахового розвою. Варто тут, на нашу думку, задіяти методи позитивної психології, які (за Мартином Селігманом) пропагують позитивні емоції і суб'єктивне відчуття щастя, конструктивні роздуми про себе і своє майбутнє, впевненість у собі та у своїм майбутнім, оптимізм і наповненість енергією, «життєвою силою».

Позитивна психологія – це напрям сучасної психології, який акцентує увагу на покращенні особистого і суспільного добробуту, дослідженні можливостей психологічного саморозвитку людини. Як відомо, позитивна психологія сконцентрована на покращенні життєвих реалій при відсутності явних проблем на відміну від традиційної психології, яка переймається в основному психологічними проблемами і хворобами. Згідно з останніми науковими дослідженнями позитивні емоції сприяють більш відкритому саприйняттю світу особистістю і надихають на вивчення і знаходження нових розв'язань життєвих проблем, заохочують до креативного їх опрацювання. В основі позитивної психології, на нашу думку, є обнадійливе розумне слово, тобто доброзичливе мудре слово створить психологічний позитив у аудиторії, вибудує благодатне настроєве тло для опрацювання навчальної дисципліни і приведе до результативних надбань.

Отже, згідно з вищезазначеним можемо зробити висновок, що, крім оволодіння сучасними засобами електроніки, що, безперечно, є необхідною складовою сучасного навчального процесу, кожен викладач повинен ще добре володіти словом, фаховою термінологією, методикою викладання навчальної дисципліни та знаннями основ психології, щоб змогти заохотити студент-

ську аудиторію до опрацювання майбутнього фаху та вселити впевненість у майбутній затребуваності як фахівця.

UDC 005.951: 664
ABOUT THE SYSTEMATIC APPROACH TO THE FORMATION OF
STAFF CAPACITY OF SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL
WORKERS

I.V. Yakubash, S.O. Voinova
Odesa National University of Technology, Odesa

One of the factors in ensuring the socio-economic progress of the country and the high professional, intellectual, educational and cultural levels of specialists in various sectors of the economy is the functioning of a modern system of higher education, its resource potential, particularly with regard to staff capacity [1].

The personnel potential of institutions of higher education is defined as the total number of employees, with their inherent level of professional activity, creativity, motivation, mobility, role in the team.

The personnel capacity system is defined as follows:

- volume and quality of staff resources;
- professional capabilities of the staff;
- possibilities of information resources;
- opportunities for updating the educational, methodological and technical base;
- application of modern forms and methods of organization of scientific, pedagogical and managerial activities;
- taking into account the peculiarities of the industry direction.

The higher education system is developing in a complex environment caused by problems of personnel, financial and material-technical support of higher education institutions. To solve them, new scientific approaches are needed that will ensure timely adaptation to changing conditions.

The modern methodology for the formation of staff capacity requires a multifaceted transformation taking into account the world trends of socio-economic development and priority directions of world scientific research, world integration processes and development of personnel technologies; transformation processes in Ukrainian society; formation of the national innovation system of education, etc.

For the sustainable development of the higher education system and ensuring the competitiveness of universities, it is necessary to take into account all factors of the formation of their staff capacity, to develop a methodology for this formation on basis of a systematic approach [2].

The application of a systematic approach to the formation of the personnel potential of the institution of higher education involves consideration of a holistic

set of interrelated elements of diagnostics of educational activity - the professional qualities of pedagogical staff, upgrading of its skills, establishment of a system of continuing education, training in modern methods and technologies of personnel work, the use of automated information processing tools, the scale of scientific and innovative activity, resource support of educational and research work and international activities.

Here, it is important to assess the readiness of all categories of personnel to perform functions both at the moment and in the long term - taking into account age, scientific and pedagogical qualifications, practical experience, business activity, performance, professional mobility and innovation, level of motivation.

The main stages of personnel work under the condition of applying a systematic approach to the formation of the personnel potential of the university are:

- analysis of the quantitative and qualitative characteristics of the staff of the institution of higher education and the system of personnel work;
- definition of objectives, content, tasks, mechanism, methods, technologies for increasing and updating staff capacity;
- development and approbation of approaches to the formation of staff capacity;
- correction of experimental verification results;
- transformation of staff capacity into the staff of a higher education institution [3].

Modern methods of systemic analysis and assessment of the personnel potential of the institution of higher education can evaluate the activity of the university as a whole, as well as can evaluate directly the professors and teachers: personal qualities and individual characteristics of teachers; results of teaching activity.

As the main criteria, it is advisable to take the provision of the university with highly qualified personnel and the effectiveness of the activities of the academic staff:

- competence (indicators - the ratio of students and teachers, staff structure by type of employment, qualification structure);
- creativity (creative and scientific activity: share of research works, grants, author's certificates, publications, joint activities with students);
- corporatism (focus on results, university development, self-development, degree of participation in university management, sustainability of the composition).

Personnel work should be focused on supporting such values of the teaching profession, such as the propensity for creative self-expression through one's profession, the desire to constantly improve the teaching process, the sense of responsibility for the quality of teaching.

The methods of increasing the university staff capacity through a systematic approach are support, stimulation and enhancement of the status of pedagogical workers, training of pedagogical personnel, development of professional culture and competence of pedagogical workers, Improvement of the system of

retraining and further training of teachers, preservation and improvement of the health of teachers [4].

Thus, staff capital should be considered as staff capital, which determines the scale of production of educational services, the quantity and quality of specialists produced with a certain margin of competitiveness, as well as the quantity and quality of the staff itself and the relationships within the teaching staff and administration. At the same time, it should be taken into account that the ratio of realized and unrealized potential of the staff, interaction of personnel - is an indicator of efficiency of staff capacity.

The staff capacity of the university reflects not only the preparation of all categories of personnel to perform their functions at the moment, but also the totality of their capabilities in the long term, taking into account age, scientific and pedagogical qualifications, practical experience, business activity, quality of activity (including effectiveness), professional mobility and innovativeness, level of motivation.

In connection with the transition to new educational standards, the university desire to increase international competitiveness is important to provide university not only qualified personnel, but also teachers capable of self-development, actively involved in the development of educational organization and improving of the educational process and educational policy.

With this in mind, the system approach to the formation of the staff capacity of the university allows a systematic approach to the solution of the problem, using modern benchmarks for the development of educational systems.

Thus, the conceptual foundations of a systemic approach to the formation of the staff capacity of the university can be considered modern benchmarks for the formation of national staff capacity potential in the context of the strategy of European educational integration; international experience; approaches to the development of theoretical and methodological foundations; implementation of personnel policy; organizational and pedagogical conditions; structural and technological and organizational and methodological bases of development.

Such an approach will increase the effectiveness of the formation of the staff capacity of educational institutions; the simultaneous development of the professionalism of academic staff workers and specialists of the personnel service; their intellectual and creative development; development of professional competence; capacity for self-development; creation of conditions for formation of own base of professionally oriented knowledge.

Application of a systematic approach to the formation of the staff capacity potential of higher education institutions will provide a comprehensive, planned and systematic formation of their staff capacity, which, in turn, ensure the competitiveness of the public education sector and determine the place of the state in the world market of educational services.

Literature

1. Каленюк І.С., Куклін О.В. Розвиток вищої освіти та економіка

знань.- Київ: Знання, 2012.- 343 с.

2. Падалка О.С., Каленюк І.С. Економіка освіти та управління.– Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – 187 с.

3. Чернишова Є.Р. Реалізація системного підходу до формування кадрового потенціалу навчальних закладів системи післядипломної освіти // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. – 2012. – Вип. 22. – С. 199–207.

4. Чернишова Є. Р. Оцінювання ефективності формування кадрового потенціалу закладу вищої освіти: методологічний аспект. – К.: Ун-т менедж. освіти, 2011. – 160 с.

УДК 37.013.77:355.01

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Заболотна О.С.

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Війна корінним чином впливає на якість освіти. Студенти почали навчатися онлайн, але через відсутність електроенергії втратив можливість навчатися системно, хтось був вимушений покинути країну в пошуках безпеки й стикнувся з мовним бар'єром. Таких проблем безліч. Складно навіть перерахувати.

За таких умов істотно зростає роль всіх педагогічних працівників, які можуть надавати першу психологічну допомогу та підтримку усім учасникам освітнього процесу відповідно до цілей та завдань функціонування системи освіти.

Учні можуть страждати від стресу, страху та втрат. Необхідно забезпечити комплексну психологічну допомогу і підтримку для дітей, щоб допомогти їм краще адаптуватися до ситуації та зберегти їхню ментальну та емоційну благополучність.

Перша психологічна допомога – це сукупність заходів загальнолюдської підтримки та практичної допомоги ближнім, які відчують емоційне напруження та страждання. Таку допомогу може надати не лише практичний психолог, а також вчитель, знайомий з правилами надання першої психологічної допомоги. Її надання не передбачає значної професійної підготовки, достатньо педагогічних знань, отриманих в межах загальноосвітнього психологічного інформування, і природної здатності проявляти співчуття, людяність.

Рекомендуємо впровадження «психологічної хвилинки», яка допоможе здобувачеві освіти впоратися зі стресом та його наслідками, емоційно налаштуватися на навчання, на плідну роботу. Це дасть змогу створити сприятливу атмосферу, що дозволить дітям розслабитися, зняти емоційне напруження,

відновити почуття безпеки та психоемоційного комфорту, що є природним механізмом стабілізації.

Регулярне виконання «психологічних хвилинок» у зручний час та слушний нагоді допоможе здобувачеві освіти стати більш спокійним, врівноваженим, а також дозволить краще зрозуміти свої почуття. Звертаємо увагу, що вчитель має сам визначити, коли і у який час потрібно провести «психологічну хвилинку».

Реакції на кризову ситуацію у дітей різних вікових категорій є різними. Відповідно до таких ситуацій є різними й ризики, а також потреби виходу з них.

На травмуючу ситуацію можуть виникати такі реакції:

- недовіра до оточення;
- болісне реагування на критику;
- перезбудження;
- тривожність;
- емоційний ступор;
- уникання місць, людей, предметів, що нагадують про травмуючу подію.
- емоційна байдужість – захисна реакція;
- негативізм, «спалахи» гніву, агресії;
- уникання спілкування;
- ризиковані вчинки;
- занепокоєність щодо своєї безпеки та можливості повторення травмуючих подій;
- зниження уваги та концентрації;
- підвищена активність;
- роздратованість;
- пропущення занять;
- скарги на самопочуття;
- постійне обговорення подій та фокусування уваги на окремих деталях того, що трапилося.

ПРОПОНУЄМО

1. Дихальні вправи
2. Психогімнастичні вправи
3. Вправи на зняття м'язового напруження
4. Малювати
5. Читати позитивну літературу
6. Гуляти
7. Проводити час з друзями

На сьогодні існує гостра необхідність впровадження та активного використання ефективних профілактичних і реабілітаційних заходів, з метою попередження порушення психічного здоров'я учасників освітнього процесу та відновлення їх соціально-професійного статусу.

Література

1. Булах І.С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів: Навчально-методичний посібник. / Булах І.С., Долинська Л.В. - К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2002. - 114с.
2. Рибалка В. В. Психологія і педагогіка праці особистості : посібник / В. В. Рибалка. — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. — 136 с.
3. Смирнов С. Д. Педагогіка і психологія вищої освіти: від діяльності до особистості: Учеб. посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів. - М.: Видавничий центр "Академія", 2001. - 304 с.

УДК 334.012:378.091.3.016:37.091.214

РОЛЬ СТЕЙКХОЛДЕРІВ У РОЗРОБЦІ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

О.І. Гапонюк, Г.А. Гончарук

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

При сучасному варіанті розвитку освітнього процесу важливу роль відіграють стейкхолдери, а саме фізичні та юридичні особи, які мають легітимний інтерес у діяльності організації, тобто певною мірою залежать від неї або можуть впливати на її діяльність. Іноді їх називають групами інтересів або групами впливу.

Стейкхолдери поділяються на зовнішніх і внутрішніх. До зовнішніх відносяться: державні і регіональні органи влади; роботодавці; організації, діяльність яких спрямована на надання освітніх послуг; різноманітні громадські організації; безпосередньо батьки школярів і студентів, які знаходяться на стадії вибору ЗВО. До внутрішніх стейкхолдерів відносяться: різні категорії осіб, що отримують освіту та їх батьки; науково-педагогічні працівники, навчально-допоміжний і адміністративно-управлінський персонал.

Діяльність стейкхолдерів поширюється на освітні програми, що впроваджуються на кафедрі, де безпосередньо відбувається формування освітнього процесу через надання пропозицій та участь у засіданнях робочих груп щодо розробки та оновлення освітніх програм.

Саме для того, щоб мати можливість постійного розвитку організацій, необхідно діагностувати зовнішнє середовище та його представників, щоб нівелювати негативний вплив та мати можливість посилювати позитивний ефект від взаємодії.

Вивчення зацікавленості різних груп в діяльності організації є актуальним завданням, вирішення якого дозволяє організаціям розвиватися. Сучасні заклади вищої освіти знаходяться в центрі перетину інтересів і цілей різних груп зацікавлених сторін (стейкхолдерів), які можуть або доповнювати, або перешкоджати один одному.

Практична цінність теорії зацікавлених сторін може бути відчутною лише тоді, коли правильно визначено склад зацікавлених сторін, співвідношення інтересів, розроблено систему вимірювання та оцінки взаємного впливу різних сторін. З точки зору теорії зацікавлених сторін, будь-яка організація, включаючи заклади вищої освіти (ЗВО), існує для задоволення потреб усіх зацікавлених сторін, і це є їх основною метою.

У випадках, якщо ЗВО не орієнтований у своїй діяльності на інтереси зацікавлених сторін, він навряд чи може розраховувати на розвиток.

Тому, найважливішою задачею є встановлення суті інтересів стейкхолдерів та оцінити їх вплив на якість освітніх програм. Інтереси різноманітних груп мають різний вектор спрямування, і їх неврахування може призвести до конфлікту.

Під кожен освітню програму запрошуються кандидати, які обираються організацією або організаціями самостійно в залежності від бажання та проводять аналітичні дослідження в цій сфері. Інструменти аналізу стейкхолдерів передбачають використання різноманітних методів [1] включаючи матрицю і карту інтересів.

Отже, в умовах інтенсивного розвитку і реформування системи освіти України, якість вищої освіти залежить від грамотно вибудованої взаємодії з зовнішніми і внутрішніми стейкхолдерами.

Література

1. Смачило В.В., Колмакова О.М., Коломієць Ю.В. Процедура аналізу стейкхолдерів підприємства / Економіка та суспільство, 2017, вип. № 12. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua/journal-12/19-stati-12/1334-smachilo-v-v-kolmakova-om-kolomiets-yu-v>.

2. Freeman R.E. Strategic management: A stakeholder approach. – Boston: Pitman, 1984.

3. <https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/158420/3%203бipкa%20CD%201278-60-66.pdf?sequence=1#:~:text=Стейкхолдери%20рецензують%20>

УДК 378.4.091.33-027.22:33:378.046-021.68 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ З АСПІРАНТАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»

О.І. Павлов

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Складність проведення занять з аспірантами обумовлено малочисельним складом учбових груп, що породжує ряд проблем.

Перша з них, пов'язана з ризиком проведення занять як таких, що лекційних, так само і практичних (семінарських), оскільки групи мають кіль-

кість від однієї до трьох осіб. Останнім часом проявляється тенденція невідвідування занять під різними приводами.

Друга полягає у відсутності у певної частки аспірантів базової фахової освіти, що формує у них комплекс невпевненості у власних силах.

Третя характеризується недостатньою загальноосвітньою культурою аспірантів: зараховуються усі бажаючі та такі, що спроможні сплачувати контракт.

Четверта пояснюється відсутністю у аспірантів наукових основ здійснення дослідницької діяльності.

П'ята – є наслідком діджиталізації освіти та суспільства, інакше кажучи у абсолютної більшості аспірантів відсутні здібності та навички чітко та точно висловлювати свої думки, не кажучи вже про їх здатність до самостійного і критичного мислення, спроможності предметно дискутувати.

Ситуація ускладнюється намаганням викладацького складу до концентрації розкладу занять, яке не викликає заперечень від планувальних підрозділів університету, в результаті чого іноді доводиться проводити по 4 пари занять поспіль з однієї і тієї ж дисципліни в одній малокомплектній групі.

І наостанок, зауваження щодо практики видового планування занять: небажано ставити в розклад проведення практичних занять, доки не буде повністю вичитаний увесь лекційний курс з навчальної дисципліни.

Враховуючи зазначене актуальності набуває питання щодо організації та проведення вказаного виду занять з аспірантами з урахуванням їх рівня підготовки, ваги та складності навчальної дисципліни та її зв'язку з науковим планом підготовки аспірантів та тематики їх дисертаційних досліджень.

Організація проведення занять має відпрацьований й сталий алгоритм щодо підготовки до них аспірантів.

В першу чергу – це наявність доступу аспірантів до конспектів лекцій та методичних вказівок з проведення занять. Багато щоб викладачі, а це в переважній більшості доктори наук, надавали аспірантам посилання на власні наукові літературні джерела з теми дисципліни.

По-друге, викладачі має володіти інформацією щодо тем дисертаційних досліджень аспірантів та наявності у них публікацій, участі аспірантів у науково-практичних конференціях.

Загальними чинниками, що визначають особливості методики проведення практичних (семінарських) занять з аспірантами є такі:

- кількісний склад групи (одна чи більше осіб);
- поточний рік навчання;
- статус навчальної дисципліни (обов'язкова чи за вибором);
- спрямованість навчальної дисципліни (теоретична чи прикладна);
- ступень зв'язку навчальної дисципліни з темою дисертаційного дослідження аспіранта (безпосередній, опосередкований, відсутній);
- фахова освіта аспіранта (економічна, споріднена, не пов'язана зі спеціальністю, за якою навчається аспірант);

- форма навчання (очна, заочна);
- ступень зв'язку навчальної дисципліни з професійною діяльністю аспіранта (безпосередній, опосередкований, відсутній).

Форми активної участі аспірантів у заняттях з урахуванням попередньо викладених положень:

- підготовка письмових (з дотриманням вимог до наукового оформлення) рефератів, або 10–15-хвилинних реферативних повідомлень (є більш доцільним при наявності в групі лише одного аспіранта);
- підготовка рецензій на реферат, або реферативне повідомлення іншим аспірантом (аспірантами);
- проведення круглих столів з теми заняття (модератором виступає викладач, або хтось з 2–3 аспірантів);
- виконання аспірантами інших завдань, які вони отримують напередодні;
- розв'язання аспірантами завдань, задач, які викладач ставить безпосередньо під час проведення занять;
- обговорення окремих питань плану дисертаційного дослідження аспірантів, змісту авторефератів захищених дисертацій, проектів аспірантських статей;
- аналіз статей, пов'язаних з темами занять, що опубліковані викладачем.

Функції викладача в процесі проведення практичних (семінарських) занять з аспірантами:

- організація та контроль ходу занять, підведення їх підсумків;
- постановка запитань аспірантам;
- рецензування та аналіз виконаних аспірантами рефератів, реферативних повідомлень, інших завдань;
- відповіді на запитання аспірантів;
- надання додаткової інформації з обговорюваних тем занять;
- методологічний та теоретичний супровід обговорюваних тем занять;
- постійне інформування аспірантів про актуальні новітні наукові розвідки з тем занять;
- огляд зарубіжної та української періодики з тематики дисципліни.

Отже, викладач має слугувати для аспірантів прикладом сумлінного, творчого та доброчесного ставлення до своїх професійних обов'язків, що буде запорукою їх успішної фахової підготовки.

У свою чергу аспіранти мають виробляти навички самостійного наукового мислення, тим самим підтверджуючи свою спроможність до наукової та викладацької діяльності.

УДК 005 : 378.14
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТЕМАТИКИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ
РОБІТ МАГІСТРІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «ІННОВАЦІЙНІ
ТЕХНОЛОГІЇ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ ТА ЗДОРОВОГО
ХАРЧУВАННЯ»

І.М. Калугіна, Л.М. Тележенко
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Кваліфікаційна робота магістра – це самостійна випускна науково-дослідна робота, яка виконує кваліфікаційну функцію на здобуття СВО «магістр». Концепція кваліфікаційної роботи магістра, з одного боку, має узагальнюючий характер, оскільки є своєрідним підсумком підготовки магістра, а з іншого – є самостійним оригінальним науковим дослідженням студента, у розробці якого зацікавлені установи, організації чи підприємства, при цьому студент упорядковує за власним розсудом накопичені наукові досягнення та доводить їхню наукову цінність або практичну значущість.

Тематика кваліфікаційних робіт магістрів повинна відповідати навчальним завданням дисциплін і враховувати науково-технічний прогрес, проблеми виробництва високоякісної продукції закладами ресторанної галузі, бути актуальною та мати реальний характер.

Теми кваліфікаційних робіт магістрів спеціальності 181 «Харчові технології» освітньої програми «Інноваційні технології ресторанного бізнесу та здорового харчування» денної та заочної форм навчання, які виконуються на випусковій кафедрі технології ресторанного і оздоровчого харчування а можна поділити за двома напрямками:

- Оригінальне наукове дослідження магістра. Цей напрямок у тематиці кваліфікаційних робіт магістрів присвячений розробці нових технологій приготування страв та напоїв, кулінарних виробів і напівфабрикатів або удосконалення існуючих технологій, рецептур, тощо, з впровадженням у виробництво діючих закладів ресторанної галузі. Як правило, такі теми є продовженням науково-дослідної роботи студентів за попередні роки навчання, і включають результати досліджень технологічних процесів, вивчення фізико-хімічних, органолептичних показників якості сировини, напівфабрикатів, готової продукції. Для впровадження цих нових технологій у виробництво здобувач-дипломник може здійснювати в межах кваліфікаційної роботи проектування або реконструкцію різних типів закладів ресторанної галузі.

- Проект розвитку закладу ресторанної галузі. В рамках цієї роботи здобувач-дипломник розробляє інноваційний проект будівництва або реконструкції закладу ресторанної галузі, заготівельного підприємства або спеціалізованого цеху з розширенням асортименту або удосконаленням технологічних процесів окремих видів чи групи страв, кулінарних або кондитерських виробів, впровадженням нових технологій приготування страв і напоїв, новітньої концепції закладу, ефективних моделей організації виробництва,

перспективних інженерно-організаційних і компонувальних рішень, нових методів обслуговування відвідувачів, роботи персоналу, сучасного обладнання та технологічних ліній, тощо.

Надзвичайно результативним є застосування імітаційних технологій навчання у інноваційних кваліфікаційних роботах. Виконання комплексних робіт дозволяє впроваджувати розвиваючі методи навчання через вміння працювати у колективі, що сприяє розвитку кожного учасника. Безпосереднє емоційне заглиблення у ситуацію, змагання і колективізм у пошуку кращих рішень, можливість широкого моделювання ситуацій у процесі ділового спілкування розширює навички швидко реагувати на зміну обставин, що важливо для бізнес технологій у сучасних умовах.

Виконання кваліфікаційної роботи за цими двома напрямками дозволить всебічно охопити наукові та професійні складові у навчанні магістрів, а отже підвищити якість підготовки конкурентоспроможного фахівця для галузі ресторанного господарства.

УДК 378.09:371.13

Кас23

СУЧАСНИЙ ОБРАЗ ВИКЛАДАЧА В РЕАЛІЯХ НАШОГО ЧАСУ

В.В. Касаджик, Я.С. Лановенко

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

*Викладачам слово дане не для того,
щоб присипляти свою думку, а для
того, щоб будити чужу*

**Василь Осипович
Ключевський**

Навчання в учбових закладах України на даний момент проходять в нових реаліях, починаючи з пандемії у 20-му році і продовжуючи в умовах воєнного стану. Це все змушує викладача проводити заняття з використанням дистанційних форм навчання. Викладачі стали фахівцями широкого профілю.

По-перше треба враховувати психологічний та моральний стан здобувача освіти. Виступати не тільки в ролі людини, яка доносить теоретичний матеріал, але й налаштовувати здобувачів до творчого мислення, до здатності орієнтуватися в просторі наукової інформації, розвиватися в сучасних інформаційних технологіях [1].

Дистанційне навчання на даному етапі розвитку освіти в Україні виступає, як основна форма організації навчального процесу, яка є основою для широко застосування у навчальних закладах з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Поряд з наданням освітніх послуг шляхом використання комп'ютерних технологій, перед викладачем постає задача насам-

перед виховати особистість, яка буде мати бажання навчатися, спілкуватися, розвиватися, прагнути до самоосвіти.

Дистанційне навчання є процесом взаємодії між викладачами і здобувачами освіти, ізольованими у просторі. Наслідком цього є особливим чином організована поведінка учасників взаємодії, яка залежить від характеру відносин, дистанції між ними і може бути представлена у формі діалогу.

Викладач повинен використовувати нові підходи у навчанні:

- новизна та актуальність;
- відповідність пріоритетам державної політики та тематичним напрямкам наукових досліджень і науково-технічних розробок;
- практична корисність, можливість упровадження наданих рекомендацій та висновків;
- наявність попереднього досвіду та доробку науковців щодо виконання наукових досліджень [2].

При дистанційному викладанні потрібно використовувати телекомунікації для реалізації нетрадиційних педагогічних підходів і форм навчання, наприклад так звана методика навчання орієнтована не на викладача, а на здобувача освіти або колективні форми навчання[3].

Викладач, який здійснює дистанційне навчання повинен:

- знати основні принципи функціонування телекомунікаційних систем;
- знати особливості проведення теле- і відео-конференцій, форумів;
- знати основи телекомунікаційного етикету;
- володіти навичками інформаційної "навігації";
- вміти працювати з інформаційними ресурсами (базами даних, інформаційними службами);
- вміти створювати веб-сторінки;
- володіти конкретним інформаційно-освітнім середовищем;
- вміти користуватися комплексом послуг, які передбачені в середовищі;
- вміти подати навчальний матеріал так, щоб забезпечити ефективну, індивідуальну, незалежно від місця і часу, роботу учнів;
- знати факти, які стимулюють активізацію діяльності учнів в мережі
- вміти ними користуватися в процесі дистанційного навчання;
- знати Індивідуальні стилі навчально-пізнавальної діяльності учнів;
- знати особливості самостійної діяльності учнів в мережі в процесі дистанційного навчання;
- вміти проводити психолого-педагогічне тестування і поточну діяльність учнів;
- вміти попереджувати і розв'язувати конфліктні ситуації;
- знати активні методи навчання (навчання в співробітництві, метод проєктів, різнорівневе навчання, дослідницькі, пошукові методи);
- вміти проводити рольові мережеві ігри;
- вміти інтегрувати очні і дистанційні форми навчання;

- володіти методикою формування критичного мислення, рефлексії у учнів;
- вміти організувати і провести телекомунікаційний проект;
- активно використовувати можливості комунікацій через соціальні мережі (Фейсбук, Телеграмм, Інстаграмм) для організації плідного спілкування між учасниками навчального процесу [3].

Дистанційне навчання має як позитивні, так і негативні психологічні аспекти для особистості здобувача освіти.

Позитивні аспекти:

- віртуальна взаємодія дозволяє знизити психологічну напругу, уникнути психологічного дискомфорту, що пов'язано з відчуттям психологічної захищеності і підвищенням комунікативної активності здобувачів освіти;
- можливість виступати в якості анонімного учасника взаємодії або під вигаданим ім'ям стимулює рольове експериментування, сприяє кращому самопізнанню, розкриттю індивідуальності здобувача освіти.

Негативні аспекти:

- відсутність у здобувачів освіти безпосереднього емоційного, енергетичного контакту з викладачем, що ускладнює процес передавання соціокультурного досвіду, негативно впливає на групову та професійну ідентифікацію здобувачів освіти, їхню навчальну мотивацію;
- віртуальне спілкування викликає знеособлювання здобувачів освіти, тобто анонімність здобувачів провокує сенсорну деградацію у спілкуванні.

Також перед здобувачами освіти постають і специфічні вимоги:

- уміння виділити й відфільтрувати інформацію з великого інформаційного потоку;
- здатність коротко, точно і грамотно формулювати повідомлення або запити;
- уміння правильно розподіляти навантаження і швидко обробляти одержувану інформацію з дисципліни.

Таким чином, зрозуміло, що викладачу необхідно враховувати власний підхід до організації дистанційної освіти, а саме своєї дисципліни, який буде відповідати потребам здобувача освіти. Чітко формувати цілі та результати навчання, рівні мотивації та само менеджменту. Отже, як викладачі, так і здобувачі освіти повинні бути обізнані з новітніми технологіями навчання, володіти комп'ютерною грамотністю, вміти працювати з технічними засобами, мати постійний надійний доступ до комп'ютерів та Інтернет мережі, необхідних для виконання вимог у процесі дистанційного навчання щодо вивчення навчальної дисципліни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/12276/1/%d0%b7%d0%b1.%20%d1%81%d1%82.%20%d0%9e%d0%b4%d0%b5%d1%81%d0%b0_433-435.pdf

1. https://ksada.org/pdf1/ZVIT_otsinka%20yakosti%20dystantsiunogo%20navchannya_2k.DALS_2022.pdf
2. <https://studfile.net/preview/5196871/page:28/>
3. Биков В. Ю. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України // Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби технології: монографія / [В. Ю. Биков, О. О. Гриценчук, Ю. О. Жук та ін.] / Академія педагогічних наук України, Інститут засобів навчання. – Київ : Атіка, 2005. – С. 77–140.

УДК: 342.7

**ФУНКЦІОНУВАННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО ОМБУДСМЕНА
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ**

К.В. Мануїлова

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Ю.В. Норчук

Військова академія, м. Одеса

Постановка проблеми. Існування власного омбудсмена у ряді вищих навчальних закладах України стало доброю демократичною традицією, яка направлена на впровадження європейських цінностей у вітчизняні вищі навчальні заклади.

Захист прав учасників освітнього процесу у вищих навчальних закладах є важливим аспектом роботи освітнього омбудсмена. Адже, студенти та науково-педагогічні працівники ВНЗ можуть стикатися з різними проблемами та порушенням їх прав.

Важливим механізмом захисту прав у сфері вищої освіти є освітній омбудсмен та омбудсмени, які діють у вищих навчальних закладах.

Метою публікації є внесення пропозицій щодо впровадження університетського омбудсмена для захисту прав здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників університету.

Виклад основного матеріалу. З метою забезпечення належних умов для реалізації права особи на освіту діє **освітній омбудсмен**. Наголосимо що, інститут освітнього омбудсмена передбачений статтею 73 Закону України “Про освіту”[1].

У нашій державі вищі навчальні заклади впровадили у свої структури посаду омбудсмена.

У 2021 р. відбулась перша зустріч освітнього омбудсмена зі студентськими омбудсменами. У цій зустрічі взяли участь 13 студентських омбудсменів з Вінницької, Київської, Львівської, Полтавської, Тернопільської, Харківської, Херсонської, Хмельницької та Черкаської областей [2].

За останні 2 роки кількість омбудсменів у вищих навчальних закладах значно зросла. Зокрема, у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса діє Омбудсмен з захисту прав здобувачів вищої освіти [3]. У Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана Омбудсмен з прав студентів [4]. У Харківському національному університеті імені В. Каразіна – власний мовний омбудсмен [5]. Студентський омбудсмен функціонує у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого [6], у Полтавському державному медичному університеті є освітній та студентський омбудсмени [7]. У Міжнародному науково-технічному університеті імені академіка Юрія Бугая діє Офіс студентського омбудсмена [8] тощо.

Наголосимо, що університетські омбудсмени все частіше захищають права не лише студентів, але й науково-педагогічних працівників.

У кожному вищій де функціонує власний омбудсмен є чітко закріплений в нормативно-правових актах вищу перелік функціональних обов'язків омбудсмену.

На наш погляд, для забезпечення ефективного захисту прав учасників освітнього процесу слід ввести у вищий навчальний заклад дві посади омбудсмена («університетський офіс омбудсменів»), до якого входить освітній (для науково-педагогічних працівників) та студентський омбудсмени.

До повноважень університетського офісу омбудсменів слід віднести:

1. участь в апеляційній комісії при розгляді скарг, поданих учасниками освітнього процесу;
2. самостійне здійснення контролю за реалізацією та дотриманням прав, свобод і законних інтересів учасників освітнього процесу та вживання відповідних превентивних заходів;
3. сприяння заходам щодо впровадження Кодексу академічної доброчесності та ділової етики Університету та системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти Університету;
4. ініціювання та участь у моніторингу та публічних обговореннях освітніх програм, навчальних планів, індивідуальних освітніх траєкторій студентів та аспірантів, практики співпраці зі стейкхолдерами;
5. внесення на розгляд університетських керівних органів пропозицій щодо підвищення рівня забезпечення прав, свободи та законних інтересів учасників освітнього процесу.
6. проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед учасників освітнього процесу щодо їх прав і свобод;
7. надання рекомендацій учасникам освітнього процесу щодо запобігання виникненню конфліктних ситуацій;

8. надання рекомендацій керівництву вишу щодо досягнення справедливих і збалансованих результатів для всіх сторін у конфліктних ситуаціях.

Висновки. Для впровадження офісу університетського омбудсмена для захисту прав здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників у виші важливо послідовно дотримуватися ряду етапів реалізації:

8. проведення аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду впровадження та функціонування омбудсмену у вищих навчальних закладах;

9. розробка положення про університетський офіс омбудсменів на основі ст. 73 «Про освіту» та постанови Кабміну «деякі питання освітнього омбудсмена [9];

10. обрати омбудсменів шляхом таємного голосування;

11. при виборі кандидатури університетського омбудсмена слід звернути увагу на фах претендента (має бути юридична та/або психологічна освіта).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України: Про освіту Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Освітній омбудсмен запрошує до співпраці студентських омбудсменів. Освітній омбудсмен України 11.05.2021. URL: <https://eo.gov.ua/osvitniy-ombudsmen-zaproshuie-do-spivpratsi-studentskykh-ombudsmeniv/2021/05/11/>
3. Омбудсмен. URL: <https://www.donnu.edu.ua/uk/ombudsmen/>
4. Омбудсмен з прав студентів. URL: https://kneu.edu.ua/ua/student_life/ozps/
5. Андрєєва Вікторія В університеті Каразіна призначили власного мовного омбудсмена. Українська правда. 19 січня 2023. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2023/01/19/252423/>
6. Студентський омбудсмен. URL: <https://nlu.edu.ua/organizacziyi/studentskyj-ombudsmen/>
7. Освітній та студентський омбудсмен. URL: <https://www.pdmu.edu.ua/cyovgm/osvitniy-ta-studentskiy-ombudsmen>
8. Студентський омбудсмен. URL: <https://istu.edu.ua/%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D0%BE%D0%BC%D0%B1%D1%83%D0%B4%D1%81%D0%BC%D0%B5%D0%BD/>
9. Постанова Кабінету міністрів України від 6 червня 2018 р. № 491. «Деякі питання освітнього омбудсмена». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/491-2018-%D0%BF#Text>

УДК 331.101.262:37.013.364

**РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗВО ЗА УМОВ
ВОЄННОГО СТАНУ****Б.В. Мироненко, К.Б. Козак****Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

Зрушення в економіці України суттєво впливають на діяльність усіх господарюючих суб'єктів, зокрема закладів вищої освіти (далі – ЗВО). В умовах ринкового механізму господарювання особливого значення набувають задачі щодо збереження та розвитку людських ресурсів, а також їх потенціалу, спроможних забезпечити ефективне управління та підвищити конкурентоспроможність університету у складних висококонкурентних умовах. Криза під час пандемії COVID-19 привнесла нові реалії в освітні процеси, а з початку введення воєнного положення докорінно змінило ситуацію в освітньому просторі [1]. Перед керівниками ЗВО поряд з проблемами відтворення, збереження й розвитку людських ресурсів постав ряд інших питань, успішне вирішення яких забезпечить не лише підвищення конкурентоспроможності, а й обумовить можливість подальшого успішного функціонування університетів. Орієнтація на певний конкурентний статус спонукає до найбільш ефективного використання всіх наявних ресурсів, людських здібностей та можливостей, адаптаційного потенціалу, особливо в умовах війни [2]. Освітнє середовище покликане консолідувати синергетичний ефект провідних функцій освіти – навчання і виховання, забезпечуючи вищу якість людського потенціалу. Людський потенціал ЗВО формується 5 основними категоріями (рис. 1).

Рис. 1. Основні категорії людського потенціалу ЗВО
(складено авторами на основі джерел [2, 3])

За умов воєнного стану людський потенціал ЗВО є основним чинником, що активно впливає на функціонування і розвиток закладу освіти. Людський потенціал ЗВО є сукупністю потенціалів кожної особистості, які належать до однієї з вищезазначених категорій. Елементами такого потенціалу є [4]:

- особисті характеристики (мотиви поведінки, цінності, відносини до праці, творча активність та ін.);
- соціально-демографічні характеристики (стать, вік, національність та ін.);
- психофізіологічні характеристики (тип темпераменту, стан здоров'я, схильність до певного роду діяльності, працездатність та ін.);
- кваліфікаційні характеристики (рівень освіти, практичний досвід, професіоналізм, творчі здібності тощо).

Людський потенціал ЗВО є важливим фактором розвитку університету: формує імідж та суспільний авторитет, забезпечує результати і досягнення, становить плацдарм освітнього процесу в цілому. В умовах воєнного стану управління людським потенціалом ЗВО повинно бути більш зосередженим і базуватись на принципах [5]:

- виміру результатів роботи ЗВО та його окремих підрозділів, що передбачає розробку показників аналізу потенціалу та встановлення цілей для підвищення його використання;
- оцінки ефективності роботи ЗВО та його підрозділів, що передбачає визначення фактичної ефективності використання потенціалу, її порівняння з цілями ефективності та виявлення резервів щодо її зростання;
- провадження управлінських дій, що передбачає прийняття рішень, що сприяють підвищенню ефективності використання потенціалу, тобто за кожним з виявлених резервів виробляються рішення для наближення фактичного значення показника до цільового;
- моніторинг ефективності, що передбачає контроль виконання рішень і збір інформації, необхідної для подальшого розвитку людського потенціалу ЗВО.

Внаслідок воєнних дій, соціальних та економічних кризових явищ українські університети стикнулись з величезним масивом викликів: від необхідності повної евакуації до зменшення контингенту студентів. Почався процес, коли науково-педагогічні працівники, які брали участь у виконанні грантів і мають міжнародний досвід, відносно легко можуть знайти собі роботу в європейських університетах. Звісно такі суттєві міграційні процеси, що відбуваються з 24.02.2022 року спричинили безпрецедентні зміни в діяльності ЗВО. Частина працівників втратили можливість виконувати свої обов'язки, значна кількість ЗВО частково або повністю втратила приміщення, зазнали пошкодження лабораторій і обладнання. Перехід на дистанційні та змішані формати роботи частково вирішує певні проблеми на оперативному рівні. Тому, наразі особливого значення повинно набувати дистанційне

управління людським потенціалом, що вимагає ґрунтовного дослідження особливостей даного напрямку в умовах воєнних дій.

Як результат, роль людського потенціалу ЗВО постійно зростає і становить невід'ємну складову розвитку ЗВО в цілому. Тому, вже сьогодні на вищих управлінських рівнях необхідно окреслювати плани з розбудови інфраструктури людських ресурсів та підвищення якості людського потенціалу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Указ Президента України №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 р. URL: [president.gov.ua/documents/642022-41397](https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397)
2. Жук О. С., Пашкуда Т. В. Управління ефективністю праці на підприємстві в умовах війни. The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing. 2022. С. 97–102.
3. Сич. Т. В. Управління людськими ресурсами закладу освіти [навч. посібник] / ЛНУ ім. Т. Шевченка. – Старобільськ, 2021 – 283 с.
4. Мурашко М. І. Менеджмент персоналу: Навч.-практ. посіб. Київ: Т-во «Знання», КОО, 2002. 311 с.
5. Марк Е. Генсон. Керування освітою та організаційна поведінка (пер. з англ. Х. Проців). Львів: Літопис, 2020. 384 с.

УДК 331.52 : 658.16

ОСОБЛИВОСТІ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВО В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ

К.Б. Козак, А.В. Ліпська

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Нині всі підприємства існують у новій реальності – тривожному, крихкому і незрозумілому світі. Однак майже 45% компаній стверджують, що їм вдалося впоратися із випробуваннями [1]. Ще 15% зазначили, що спостерігали стабільну роботу бізнесу, попри складні умови. Компанії стають більш гнучкими, бізнес масово впроваджує гібридний робочий простір. Згідно з даними кадрового порталу grc.ua, лише 59% пошукачів згодні працювати full-time в офісі [2]. У великих містах співробітники частіше шукають роботу поруч з домом, а компанії пропонують для працівників коворкінг-простори у зручному розташуванні до місця проживання.

Підтримання рівня залученості співробітників потребує нових зусиль та заходів. Інститут громадської думки Gallup Analytics [3] (США) підрахував, що правильно організована дистанційна робота покращує HR-брендинг та є результативною політикою для залучення талантів. Майже 54% офісних

співробітників віддадуть перевагу компанії, що запропонує роботу з гнучким графіком та можливістю працювати з дому.

Важливо також відмітити, що відстежується дефіцит кадрів та при цьому поступове полегшення проблеми ейджизму. Подальше старіння нації, збільшення пенсійного віку, трудова еміграція та демографічна криза 90-х, відголос якої вже почали відчувати роботодавці, підштовхнуть компанії до попиту на спеціалістів 45 та старших. При цьому, глобальна тенденція ринку праці це широка географія рекрутингу в умовах віддаленої роботи. Так, наприклад, найбільша кількість пошукачів, які розглядають віддалену роботу, знаходяться в таких регіонах як Київ, Донецьк, Дніпро, Харків, Одеса та Луганськ [4].

Паралельно із трансформацією ринку праці та підходів до підбору працівників, відбувається зміна цінностей та все більша диджиталізація процесів. Так, за результатами деяких джерел, найбільш важливими під час вибору компанії-роботодавця стають такі чинники: стабільність компанії на ринку, фінансова спроможність компанії, корпоративна культура, безпека. Впровадження цифрових технологій у процеси управління персоналом (HR процеси) вирішує низку завдань (рис.1).

Підприємства вже пристосувалися до нової реальності, незважаючи на системну, епідеміологічну, економічну, політичну, управлінську, культурну, кадрову та етичну кризи. Стрес серед робітників підприємств світу знову досяг історичного максимуму. Незалежно від того, чи переживають працівники стрес через роботу, чи їхній стрес переноситься на роботу, ясно одне: працівники в усьому світі відчувають ще більший стрес, ніж у 2020 році (попередній рекорд за весь час) [2].

Рис.1. Впровадження цифрових технологій у HR-процеси
(узагальнено авторами)

В сучасних кризових явищах система працевлаштування має суттєві недоліки. Законодавством передбачено певну кількість гарантій для переміщених осіб, що прагнуть працювати, проте вони часто стикаються з відсутністю зацікавленості роботодавців забезпечувати роботою, особливо якщо йдеться про перекваліфікацію. З другого боку, а людина, не знайшовши роботу за фахом, починає шукати інші шляхи заробітку, тим самим втрачаючи свою кваліфікацію та навички. Врешті-решт, частина пошукачів втрачає бажання офіційно працювати взагалі, що сприяє погіршенню економічної ситуації.

При цьому, враховуючи всі складні обставини важливо створити умови для розвитку життєстійкості працівників. Так, до основних складових життєстійкості людини можна віднести - адаптивність, самовладання, міркування, здоров'я, резел'єнтність, завзятість і співпраця, тощо (рис. 2). В сучасних реаліях важливо розуміти, що навіть на етапі працевлаштування добре самопочуття співробітників є імперативом нового робочого місця. Так, добробут і залученість взаємодіють один з одним потужними способами: коли співробітники залучені в інтенсивний процес що відбувається на підприємстві, вони відчують значно менше стресу, гніву та проблем зі здоров'ям.

Ще один важливий момент - у 2025 році 75% робочої сили будуть складати міленіали. Це люди з цінностями, яких не мотивують гроші, їм дуже потрібна свобода і гнучкість замість стабільності, а також покликання аби зростати та реалізовуватися. Роботодавцю обов'язково необхідно працювати з їх покликанням, давати відчуття залученості, можливості для розвитку, а також щедро винагороджувати [2].

Рис. 2 Модель життєстійкості працівника
(розроблено авторами)

У світі все змінюється: швидкість, характеристики, підходи, але ціль у HR-ів лишається одна – люди хочуть турботи, люди хочуть бути потрібними, значущими, отримувати гідну оплату праці й знати, що є сенс в тому, що вони роблять. Тож, центрам зайнятості рекомендовано координувати навчання громадян, здійснювати аналіз та прогнозування ринку праці на високому рівні. Закладам освіти – налагоджувати співпрацю з роботодавцями, займатися спільною розробкою освітніх програм, профорієнтацією та популяризацією робітничих професій, навіть за умов воєнного стану.

Література

1. Офіційна сторінка кадрового порталу – Режим доступу: <https://grc.ua/blog> (дата звернення 09.03.2023)
2. Ринок праці України: сьогодення і тенденції майбутнього- Режим доступу: <https://eba.com.ua/rynok-pratsi-ukrayiny-sogodennya-i-tendentsiyi-majbutnogo/> (дата звернення 09.03.2023)
3. Офіційний сайт консалтингової експертизи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gallup.com/analytics/234512/world-poll-topics.aspx> (дата звернення 09.03.2023)
4. Ринок праці України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eba.com.ua/rynok-pratsi-ukrayiny-sogodennya-i-tendentsiyi-majbutnogo/> (дата звернення 10.03.2023)

СЕКЦІЯ 4

ФАХОВА ПЕРЕДВИЩА ОСВІТА ЯК СКЛADOVA МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

УДК 377.36:005.336.1

ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СИСТЕМИ ЯКІСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

О.А. Глушков

**ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій інженерії та
інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса**

Починаючи з історії філософських шкіл Древньої Греції, проходячи через утворення просвітницьких центрів у монастирях середньовіччя, світова історія розвитку освіти перебуває в стані постійної трансформації, орієнтованої на необхідність відповідати постійним потребам людства у пізнанні не тільки навколишнього світу та стрімкого технологічно розвитку, а й самим

бути причетним, як стверджував академік Вернадський, до еволюції біосфери в вищу стадію - ноосферу «сферу раз ума» [1].

У сучасному світі людина навчається упродовж всього життя, ця концепція отримала свою назву «Lifelong learning», у глобальному сенсі вона обумовлює розвиток особистості починаючи з народження. Звісно, що кожна послідовність має свої рівні кваліфікації, іншими словами, кожний етап розвитку особистості має бути підтверджено, щонайменш, мінімальним рівнем знання. Це схоже на вислів «закрити свій Гештальт» - філософське поняття, що позначає об'єкт у його цілісності, без розчленування на складники, цілісна структура, яка формується у свідомості людини при сприйнятті об'єктів або їхніх образів [2]. Для чіткого розуміння цієї послідовності, були розроблені «Рамки кваліфікації», вони є українські, європейські, стосуються вищої, професійної та професійно - технічної освіти та для підтвердження загальної концепції інтегровані одна в одну.

Зі свого досвіду роботи, як керівника так і викладача коледжу, хочу зазначити, що для покращення якості підготовки майбутніх студентів вищої школи, переходи між рівнями кваліфікації, мають відбуватися плавно. Ще у 2019 році, на зустрічі директорів шкіл Київського району міста Одеси, з керівником Київської районної адміністрації Одеси, нами була презентована стратегія «Школа – Коледж - Академія», головна теза якої була, поступова, м'яка трансформація від школяра до студента науково - вищого навчального закладу.

Що таке фаховий коледж у сучасних умовах, це яскравий представник поетапної освіти в Україні, за національною та європейською рамкою кваліфікації, він охоплює три ступені, починаючи з повної загальної середньої освіти. На практиці перший етап це школа, потім теоретично – практичне навчання обраної спеціальності з можливістю додатково отримати робітничу професію, а наприкінці навчання знайомство з навчальними дисциплінами університету. Така система навчання якісно відрізняє студента закладу вищої освіти який закінчив фаховий коледж від вступника тільки з повною загальною середньою освітою.

Чому так важлива ланка фахової передвищої освіти, у забезпеченні якості вищої освіти. По - перше, це можливість впливати на підготовку фахівців різних спеціальностей за допомогою розробки інтегрованих навчальних планів. Друге, на етапі формування компетенції фахового молодшого бакалавра, залучати кадровий потенціал університету, через читання лекцій, проведення практичних та лабораторних занять, залучати студентів коледжу до більш глибокого вивчення дисциплін. А по - третє, матеріально - технічна база університету дозволяє краще засвоювати теоретичний матеріал. І тут у більш вигідній позиції знаходяться заклади вищої освіти до структури яких входять фахові коледжі.

У підтвердженні всього вищевикладеного привожу системність освітнього процесу Фахового коледжу нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу Одеського національного технологічного університету.

Окрім трьох відділень коледжу, до складу яких входять випускові предметно - циклові комісії, було створено відділення Повної загальної середньої освіти (ПЗСО), до складу якого увійшли комісії, що складаються з викладачів виключно с профільною педагогічною освітою. Так би мовити створена старша школа в стінах коледжу, як зразок старшої школи (англ. high school) - останнього етапу середньої освіти в Сполучених Штатах Америки.

Головні завдання перед відділенням ПЗСО, це допомога в адаптуванні вчорашніх школярів, більшості з яких чотирнадцять років, звісно, що зміна місця навчання, зміна оточуючих, як викладачів так і студентів і тому подібне, може приводити до відчуття «залишення зони комфорту», що може сказатися на бажанні повернутися до школи. Щоб цього не відбувалося, у коледжі розроблена система поступової адаптації, починаючи ще до вступних іспитів чи співбесід для вступу, після відвідування різноманітних рекламних заходів у стінах коледжу в форматі днів відкритих дверей, майбутній студент коледжу запрошується до підготовчих курсів, ціна яких, що важливо, чисто формальна, а завдання дуже важливе - більш глибоке знайомство й початок звикання до нового оточення та місця навчання. Тому вступивши до коледжу, приходячи на свято посвяти в студенти першого вересня, наш студент пройшов щонайменше три етапи перетворення школяра в студенти.

Навчаючись на відділенні ПЗСО студенти коледжу не тільки вивчають програмні дисципліни але й готуються до здачі ДПА у формі ЗНО (останні два роки це Національний мультипредметний тест), для цього крім педагогів коледжу залучені викладачі інших навчальних закладів. На другому курсі студенти починають «входити» в обрані спеціальності, що дає можливість починати розуміти свою майбутню професію. Всі ці два роки, наші студенти знаходяться не тільки в освітньому середовищі, але проходять системний виховний кластер. Хочу зазначити необхідність, особливо на початкових курсах, участі в адаптуванні студентів практичного психолога коледжу.

Завдяки системній та комплексній роботі відділення ПЗСО коледжу, закінчивши другий курс, ми отримуємо не звичайного випускника школи з свідоцтвом на руках, а вмотивованого, адаптованого, успішного студента коледжу.

Переходячи на третій курс студенти коледжу, розподіляються за профільними відділеннями, де розпочинається вивчення безпосередньо спеціальних дисциплін.

Практична та теоретична підготовка студентів старших курсів коледжу відбувається за інтегрованим навчальним планом у навчальні плани Одеського національного технологічного університету. Це інтегрування дає можливість підготовлювати студентів за програмами навчання з широким спектром нових знань, які раніше не вивчалися у коледжу. Відбувається все це за рахунок залучення науково - педагогічного потенціалу університету, як один з прикладів, вивчення мікробіології студентами спеціальностей 241 «Готельно - ресторанна справа», 161 «Хімічні технології та інженерія», 101 «Еколо-

гія» нашого коледжу на кафедрі «Біохімії, мікробіології та фізіології харчування», до 2018 року ця дисципліна взагалі не вивчалася в стінах коледжу.

Перебуваючи та навчаючись на матеріально - технічній базі університету, студенти коледжу починають розуміти систему навчання вищої школи, знайомитись з лабораторним обладнанням, опановувати технологічні процеси виробництва, легко та непомітно для себе, частково ставати студентами університету.

Підводячи підсумок під викладеним можна з впевненістю сказати, що стратегія поступового переходу від школяра до студента вищої школи, мета якої вихований, обізнаний, вмотивований на особистий результат здобувач освіти, дає відмінний результат, якій підтверджений рівнем знання та успіхам у навчанні випускників фахового коледжу.

Література

1. Дедю І. І. Екологічний енциклопедичний словник. - Кишинів: Гл. ред. МРЕ. - 1989. - 406 с.
2. Гештальтпсихологія // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. - Київ : ВЦ «Академія», 2007. - Т. 1 : А - Л. - С. 224-225.

УДК 37.01/9

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В КОЛЕДЖАХ

В.Л. Бакулевський

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Постановка проблеми. Відомо, що рівень професійної підготовки студента залежить від того, наскільки якісну освіту надає навчальний заклад в сучасних умовах [1,2]. Здатність своєчасної адаптації навчального закладу до загальних умов сьогодення визначає якість освіти. В умовах реформування освіти в Україні, це питання актуальне і потребує ретельного дослідження.

Основна мета виступу полягає в проведенні аналізу сучасного стану та методів щодо поліпшення якості передвищої освіти з запропонованим алгоритмом, який дозволить удосконалити даний процес з урахуванням всіх аспектів сьогодення.

Виклад основного матеріалу.

Основною метою поліпшення якості освіти є підвищення якості знань, умінь та навичок, які отримують студенти, і підготовка їх до викликів сучасного світу.

Окрім цього, мета поліпшення якості освіти може включати [3]:

– покращення процесу навчання та навчального середовища, щоб забезпечити студентам максимально комфортні умови для навчання;

- забезпечення високої якості підготовки викладачів та інших працівників освітньої сфери;
- забезпечення високого рівня взаємодії між студентами, викладачами та адміністрацією, щоб студенти могли максимально ефективно отримувати знання та навички;
- розвиток інноваційних методів та технологій навчання, які допоможуть забезпечити максимально ефективний процес навчання та навчання протягом життя;
- забезпечення адаптивного та гнучкого підходу до навчання, що дозволить студентам навчатися за потреби та забезпечувати максимальну взаємодію між учасниками освітнього процесу;
- забезпечення зв'язку між освітнім процесом та ринком праці, щоб студенти отримували навички та знання, які відповідають вимогам ринку праці та дозволяють їм успішно розвиватися в майбутньому.

Отже, мета поліпшення якості освіти полягає в тому, щоб забезпечити якісну та ефективну підготовку студентів до викликів сучасного світу та їх успішного розвитку в майбутньому.

Інноваційні шляхи розвитку та забезпечення якості передвищої освіти можуть бути різними в залежності від контексту та потреб, але деякі загальні підходи та інструменти можуть бути корисними.

Відомо, що інноваційні шляхи розвитку та забезпечення якості передвищої освіти можуть включати наступні елементи [1-4]:

- використання новітніх технологій: з появою новітніх технологій в освіті, таких як штучний інтелект, віртуальна та доповнена реальність, можна покращити якість освіти та зробити її більш доступною. Зокрема, можна розробляти інтерактивні навчальні платформи, які допоможуть студентам вивчати матеріал більш ефективно та інтерактивно;
- розвиток міжнародної співпраці: міжнародна співпраця в галузі освіти допоможе студентам отримати більше можливостей для навчання та досліджень, а також познайомитися з різними культурами та традиціями. Для цього можна розробити програми обміну, спільні проекти, конференції тощо;
- активне використання методів проектної роботи: проектна робота дозволяє студентам здобувати практичні навички та розвивати креативність. Вона забезпечує зв'язок між теорією та практикою, а також дає можливість студентам самостійно розв'язувати проблеми;
- розробка програм навчання, спрямованих на потреби ринку праці: заклади передвищої освіти можуть співпрацювати з роботодавцями та іншими зацікавленими сторонами, щоб розробляти програми навчання, які відповідають потребам ринку праці та забезпечують студентам практичні навички;
- залучення до навчання відомих вчених та практикуючих фахівців з різних сфер діяльності. Це допоможе забезпечити практичну спрямованість

навчального процесу та забезпечити студентів знаннями та навичками, які є нагальними та інноваційними сьогодні;

- залучення експертів з практичної підготовки: залучення експертів з практики може допомогти студентам більше розуміти реальні вимоги та потреби ринку праці. Це може стати важливим фактором при формуванні вимог до навчальних програм та формуванні кар'єрних компетенцій студентів;

- використання методів асесменту: використання різних методів оцінювання дозволяє отримати більш точну інформацію про рівень знань. Заклади передвищої освіти можуть використовувати різні інструменти та методи, щоб забезпечити якість навчання та підвищити рівень задоволеності студентів. Наприклад, оцінювання результатів навчання, опитування студентів, моніторинг викладачів тощо;

- розвиток та підтримка інноваційних проектів: заклади передвищої освіти, можуть створювати та підтримувати інноваційні проекти в повному обсязі або частково, від залежності від потреб, можливостей та умов фінансування.

Враховуючи всі аспекти, в роботі запропоновано наступний алгоритм поліпшення якості передвищої освіти може включати етапи, які детально розглянуті далі.

Перший етап (початковий): «Аналіз поточного стану освіти». Першим етапом є аналіз поточного стану системи освіти, включаючи аналіз показників якості, обсягу фінансування, якості підготовки викладачів та інших ключових факторів.

Другий етап: «Визначення стратегії та цілей». На основі аналізу поточного стану освіти необхідно визначити стратегію розвитку та конкретні цілі, які необхідно досягнути. Ці цілі повинні бути SMART - конкретними, вимірюваними, досяжними, релевантними та часово обмеженими.

Третій етап: «Впровадження інноваційних методів та технологій». Для поліпшення якості освіти необхідно впроваджувати нові методи та технології, такі як електронне навчання, відео-лекції, віртуальні лабораторії, он-лайн-курси та інші.

Четвертий етап: «Розвиток кваліфікації викладачів та іншого персоналу». Викладачі та інший персонал повинні бути підготовлені до роботи з новими методами та технологіями. Для цього необхідно забезпечити їх професійну підготовку та навчання.

П'ятий етап: «Залучення стейкхолдерів». Для досягнення успіху необхідно залучати до процесу поліпшення якості освіти всіх зацікавлених стейкхолдерів, таких як студенти, викладачі, адміністратори, роботодавці та інші.

Шостий етап (заключний): «Моніторинг та оцінка результатів». Після впровадження нових методів та технологій необхідно постійно моніторити та оцінювати їх ефективність.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок. В роботі проведено аналіз сучасного стану та методів щодо поліпшення якості передвищої освіти з запропонованим алгоритмом, який дозволить удоскона-

лити даний процес з урахуванням всіх аспектів сьогодення. Запропонований алгоритм включає всі основні етапи поліпшення якості освіти в коледжах, тому його запропоновано прийняти до уваги.

Перелік літератури

1. Клімова Г. П. Інноваційний розвиток вищої освіти України: методологічний аспект аналізу / Г. П. Клімова // Право та інноваційне суспільство. – 2013. – №1(1). – С. 107-124. [Електронний ресурс]. URL: <https://openarchive.nure.ua/items/f5b49bc4-8b1e-40f9-a143-e76534d1dd8e> (дата звернення: 13.03.2023)
2. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: навчальний посібник / С.М. Ілляшенко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2003. – 278 с.
3. Інноваційна парадигма соціально-економічного розвитку України / В. В. Онікієнко, Л. М. Ємельяненко, І.В. Терон; за ред. В.В. Онікієнка. – К. : РВПС НАН України, 2006. – 480 с.
4. Галиця І.О. Що ж таке інноваційний розвиток? // Економіка та держава № 10, 2003 с. 32-33.

УДК 159.92:37.091.12.011-051:377 ПРОФЕСІЙНА ЗРІЛІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

О.О. Баюш

ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса

Повномасштабне вторгнення і воєнний стан в Україні спричинили необхідність кардинальних змін в усіх, без винятку, сферах суспільного життя країни, зокрема й у системі вищої та фахової передвищої освіти. Швидке ускладнення соціального світу, динамізм сьогоденних суспільних перетворень у соціокультурному та економічному житті сучасної України, в тому числі й через воєнну агресію, стрімкий науково-технічний розвиток суспільства, наявність конкурентного середовища викликає до життя потребу якісно нового рівня професіоналізму.

Закон України «Про фахову передвищу освіту» трактує, що інноваційна діяльність у сфері фахової передвищої освіти – це діяльність, яка спрямована на створення або вдосконалення конкурентоздатних технологій, у тому числі інформаційних, продукції або послуг; трансформація наукових досліджень і розробок у практичну діяльність, новий підхід до надання освітніх послуг, їх адаптація до потреб ринку праці та суспільства; застосування рішень організаційно-технічного, виробничого, адміністративного або іншого

характеру, що істотно поліпшують якість виробництва та/або соціальної сфери [1].

Сьогодні, перед системою фахової передвищої освіти постає важливе завдання щодо належного мобільного та висококомпетентного педагога професіонала, який враховує психолого-педагогічні аспекти освітнього процесу, креативного, вміє нестандартно та конструктивно вирішувати різні педагогічні ситуації, професійно зрілого, відповідального за результати власної діяльності, здатного до інноваційної діяльності, соціально активного, що вміє працювати в команді, володіє умінням протистояти життєвим труднощам і може надавати підтримку тим, хто її потребує.

Професійна діяльність є однією із провідних сфер життєдіяльності людини, оскільки саме в процесі її виконання відбувається самоактуалізація та самореалізація особистості. Саме професійна діяльність виступає в якості свідомої діяльності та спрямована на удосконалення особистості та досягнення нею професіоналізму й професійної успішності відповідно до сучасних вимог професії. Адже, у реаліях сьогодення, професіоналізм особистості є невід'ємним чинником її успіху та ефективності. У найзагальнішому вигляді, професіоналізм – це вміння якісно та ефективно виконувати свої професійні обов'язки незалежно від впливу зовнішніх або внутрішніх факторів. Відтак, зауважимо професіоналізм особистості передбачає досягнення високих результатів, професійна мотивація, система устремлінь, ціннісних орієнтацій, усвідомлення сенсу професійної діяльності самої людини-професіонала. Як зазначає вчена Г. Яворська, «професіонал – це соціально компетентна, психологічно зріла особистість, що відзначається високою професійною майстерністю, яка визначає її спосіб життя, особливий професійно орієнтований, відповідальний світогляд і почуття приєднання до професійної спільноти» [5].

Досліджуючи поняття професійної зрілості в контексті акмеологічної моделі сучасного педагога, О. Вітковська зауважує, що професійна зрілість – це готовність учителя до інноваційної професійно-педагогічної діяльності, а саме: 1) професійна компетентність як система знань і вмінь педагога; 2) педагогічна майстерність як здатність творчо, нестандартно виконувати професійні завдання; 3) педагогічна спрямованість професійної діяльності, стійка мотивація [2, с.92].

Особливості сучасної економічної і соціальної ситуації через пандемію коронавірусу COVID-19, прискорили необхідність форсованої модернізації системи вищої освіти України з тим, щоб вона стала більш динамічною, конкурентоспроможною та легко адаптованою до сучасних реалій. Екстрений та вимушений перехід освітнього процесу в умовах пандемії в дистанційний формат має суттєві відмінності і формує запит на оцінку готовності усіх закладів освіти, викладачів та студентів до реалізації навчання в нових умовах [4, с.52].

Зазначимо, що найбільш важливими професійно значущими рисами викладача дистанційного навчання у коледжах є:

1) віртуальна комунікабельність (готовність і вміння за допомогою нових інформаційно-комунікаційних технологій і глобальної мережі Internet вести раціональну і відповідальну дискусію, що дозволяє відчувати присутність реальних людей у процесі віртуальної взаємодії, відсутність психологічних бар'єрів при взаємодії з персональним комп'ютером, віртуальним освітнім середовищем або в процесі віртуальної взаємодії);

2) гнучкість мислення (уміння знаходити нестандартні рішення навчальних завдань);

3) доброзичливість (діалогізм до сучасного здобувача);

4) інформаційна грамотність (функціональні знання та вміння, які потрібні для правильної ідентифікації інформації, необхідної для виконання завдання, вміння визначити свої інформаційні потреби, раціонально і ефективно шукати необхідну інформацію, організовувати та реорганізовувати її, інтерпретувати і аналізувати знайдену і витягнуту інформацію, оцінювати точність і надійність інформації, а також застосовувати інформацію відповідно до поставлених освітніми цілями певних результатів);

5) комп'ютерна грамотність (глибоке знання практичних засад сучасних платформ, де спілкування реалізується за допомогою вебчатів, вебінарів, вебсемінарів, відеоконференцій, телеконференцій);

6) винахідливість (здатність свідомо змінювати і розвивати себе, виявляти новизну у постановці мети і завдань).

Підсумовуючи, зазначимо, готовність викладачів закладу передвищої освіти до реалізації дистанційного навчання є сукупністю професійно значущих знань, умінь і навичок, а також цілеспрямованим вираженням особистості, що включає внутрішні передумови до активної експлуатації дистанційного навчання в освітньому просторі. Особливостями діяльності викладача дистанційного навчання є методичний супровід навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти протягом усього процесу навчання у закладі фахової передвищої освіти, за допомогою мережевого інструментарію інформаційно-освітнього середовища, своєчасного надання зворотного зв'язку на основі письмової комунікації та координація самостійної роботи здобувачів на відстані обумовлюють необхідність його спеціальної підготовки. Підготовка викладачів до реалізації сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в педагогічному процесі сприяє модернізації української системи освіти в частині зміни технологій, методів і характеру діяльності викладачів і студентів, підвищуючи її конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг.

Отже, як зауважує вчена С.М. Стрельбицька, професійна зрілість особистості, як найвищий етап її професійного розвитку та складова професіоналізму настає, як правило, після набуття досвіду професійної діяльності, а процес її досягнення потребує синергійного розвитку особистісних та професійних якостей [3, с.92].

Таким чином, впевнені, що педагогічна діяльність потребує постійного й цілеспрямованого професійного й особистісного зростання та удосконалення педагогічної майстерності. Адже одним із показників успішності вико-

нання професійної педагогічної діяльності є рівень сформованості професійної зрілості як складової професіоналізму у фахового молодшого бакалавра.

Список використаних джерел:

1. Про фахову передвищу освіту: закон України від 06.06.2019 р. №2745-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>.
2. Вітковська О. Акмеологічна модель сучасного педагога в системі післядипломної освіти. Науково-методичний, інформаційно-освітній журнал. Миколаїв, 2020. № 1(84). С. 90-99.
3. Стрельбицька С.М. Професійна зрілість як складова професіоналізму особистості: концептуальні засади, Педагогічні науки: реалії та перспективи, серія 5, випуск № 88, 2022. С.199-203.
4. Стрельбицька С.М. Готовність викладачів закладу вищої освіти до реалізації дистанційного навчання, С.52-57.
URL:https://www.onmedu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8272/Str_elbitskaya.pdf?sequence=1&isAllowed
5. Яворська Г. Х. Соціально-професійна зрілість курсантів вищих закладів освіти МВС України. Одеса : ПЛАСКЕ ЗАТ, 2005. 408 с.

УДК 378.22:001.895

ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Ю.В. Богач

**ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій інженерії та
інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса**

Розвиток людської спільноти у значній мірі визначається станом освіти і науки. У зв'язку з розширенням Європейського Союзу, процесом зближення України з ЄС одним з основних напрямів євроінтеграції нашої держави є реформи в галузі освіти, зокрема вищої.

З огляду на євроінтеграційні прагнення перед Україною стоїть складне завдання – провести реформування освітньої галузі і при цьому зберегти напрацьовані національні традиції підготовки висококваліфікованих фахівців з одночасним забезпеченням їх відповідності новітнім освітнім тенденціям в Європі.

Основні засади входження України до європейського освітньо-наукового простору визначені низкою документів, але передусім Законом України «Про вищу освіту». Нормативний документ містить багато суттєвих змін, спрямованих на реформування національної вищої школи, але ставить і багато запитань, зокрема щодо перспектив коледжів, які будуть готувати фа-

хівців середньої ланки за освітньо-кваліфікаційним рівнем фаховий молодший бакалавр.

Коледж – галузевий вищий навчальний заклад або структурний підрозділ університету, академії або інституту, що проводить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям ступенів фахового молодшого бакалавра та/або бакалавра, проводить прикладні наукові дослідження.

За даними статистики майже 60 відсотків випускників коледжів продовжують навчання у ВНЗ III-IV рівнів акредитації відповідно до інтегрованих навчальних планів та програм за контрактом, тому така система є економічно вигідною для держави і виробництва, має адресне призначення і відповідає європейським стандартам.

Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу Одеського національного технологічного університету» планує випускати фахівців ступеню фахового молодшого бакалавра за двома економічним напрямом: маркетинг та підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

Використання новітніх педагогічних технологій в підготовці фахівців-маркетологів та підприємців в системі коледжу в умовах ринкової економіки дуже актуальна. Доведено, що для формування професійних компетенцій маркетолога та підприємця необхідно дотримуватись таких чинників: індивідуальний стиль та позитивне ставлення до діяльності. Формування індивідуального стилю професійних компетенцій дає можливість фаховим молодшим бакалаврам продовжити навчання в академії або успішно працевлаштуватися на підприємствах України та Західної Європи.

Викладачі економічних дисциплін розробили моделі формування економічної компетентності фахівців у процесі фахової підготовки. Згідно з навчальним планом викладаються такі актуальні дисципліни: маркетинг, ринкові дослідження, розробка товару, реклама та PR, підприємництво, біржова діяльність та інші.

Також планується викладання таких сучасних дисциплін: маркетинг відносин, бренд менеджмент, стратегічний та тактичний маркетинг, маркетинговий менеджмент та прогнозування в маркетингу. В коледжі є як педагогічні умови, так і практичне програмне забезпечення засобів ділових відносин для майбутніх фахівців-маркетологів та підприємців.

Головним завданням викладацького складу коледжу є допомога формуванню у студентів логічного, плюралістичного мислення та вміння правильно уявляти реальність, визначати професійні завдання, шляхи та способи конкретних дій як на практиці, так і в теорії.

Викладачі та керівництво коледжу допомагають студентам у виконанні реальних маркетингових проектів, спілкуванні з керівниками підприємств. Це створює необхідне підґрунтя для проведення практичних занять з професійно-орієнтованих навчальних дисциплін та для організації самостійної роботи на якісно нових засадах. Фактично заняття перетворюються на презентації студентами результатів самостійно виконаних професійних маркетинго-

вих завдань. Отже, замість розгляду умовних навчальних прикладів студенти розробляють реальні документи (маркетинговий план, креатив-бриф, бюджет маркетингу тощо), виконують різноманітні види аналітичних робіт (ситуаційний аналіз, бенчмаркінг, портфельний аналіз тощо).

Інноваційні інформаційні технології в вивченні маркетингу та підприємництва – це оригінальні технології (методи, засоби, кейси) створення, передавання та збереження навчальних матеріалів. Інформаційні ресурси освітнього призначення є основою для організації і супроводу навчального процесу (традиційного, дистанційного, мобільного) за допомогою телекомунікаційного зв'язку та комп'ютерних мереж і кібертехнологій, що систематично й послідовно втілюється в педагогічну практику викладання майбутнім фаховим молодшим бакалаврам.

У ході занять студенти відпрацьовують уміння публічної презентації і захисту власних проектів. Усе це сприяє формуванню професійних компетенцій маркетологів та підприємців протягом періоду навчання. Вважаємо за необхідне підкреслити, що проблема співвідношення теоретичної та практичної підготовки зараз гостро стоїть в Україні, адже через відсутню достатню матеріальну базу, багато дисциплін вивчаються з теоретичного боку, а застосувати свої знання на практиці молоді фахівці можуть лише влаштувавшись на роботу. В Європі не менше ніж 50% загальної навчально-професійної підготовки відводиться на практичну підготовку студентів.

Перспективним етапом може стати визначення педагогічних умов формування професійної компетентності у майбутніх маркетологів та підприємців у вищих навчальних закладах.

Таким чином, організація підготовки майбутніх маркетологів та підприємців на засадах компетентнісного підходу може бути успішною за умови інтеграції наступних складових: глибокого опанування теорії маркетингу та інших професійно-орієнтованих навчальних дисциплін, знання проблематики практичної діяльності професійних маркетологів та підприємців та системне і послідовне використання сучасних технологій.

Розглядаючи сучасні проблемні реалії розвитку української освіти можливо сказати, що перспективи підготовки фахового молодшого бакалавра повинні ураховувати європейський досвід та аналізувати перспективи подальшої роботи коледжів, що готують фахівців середньої ланки для потреб економіки держави.

Література

1. Ф.Г. Ващук. Інтеграція в Європейський освітній простір: здобутки, проблеми, перспективи. - 2011р. – 561с.
2. Кляп М.І., Росоха В.В. Інноваційний потенціал коледжу: Про підготовку фахівців середньої ланки в контексті імплементації Закону України «Про вищу освіту». – 16с.
3. А.М. Ільченко, С.В. Шейко. Вища освіта і Болонський процес. – 2014р. – 319с.

4. С.С. Вітвицька. Моделювання професійної підготовки фахівців в умовах євро інтеграційних процесів – 2019 р. – 304с.
5. МОН. Інститут освітньої аналітики. Освіта України в умовах воєнного стану. – 2022р. – 358с.
6. І.В. Артёмов, О.М. Ващук. Концептуальні та правові основи формування європейського освітнього простору. – 2011р. – 486с.

УДК 377.6

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Ю.В. Бурмакіна

ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса

Одним із найважливіших для світової спільноти документів стала програма «Цілі розвитку тисячоліття», ухвалена на саміті ООН у 2000 році. Цей документ визначає основні пріоритети людства, серед яких — доступ до освіти для всіх як запорука добробуту народів і націй. Уряд України прийняв «Цілі розвитку тисячоліття» як стратегію економічного зростання та розвитку української держави. У документі проголошено курс України на досягнення найвищих стандартів якості в освіті.

У широкому сенсі якість освіти — це збалансована відповідність процесу, результату та освітньої системи меті, потребам і соціальним нормам (стандартам) освіти. У вузькому розумінні якість освіти — перелік вимог до особистості, освітнього середовища й системи освіти, яка реалізує їх на певних етапах навчання.

Якісна освіта стає головним пріоритетом сучасного світу. Її забезпечення є однією з головних умов мобільності, сумісності та привабливості системи вищої освіти будь-якої країни, головною складовою престижу кожного освітнього закладу, у тому числі закладів фахової передвищої освіти. Дійсно, якість освіти визначає якість життя людини й суспільства. Нині освіта характеризується не лише рівнем знань, умінь і навичок, а і якістю особистісного, світоглядного, громадянського розвитку майбутнього покоління.

Завдання забезпечення якості освіти є багатоплановим і включає наявність необхідних ресурсів (кадрових, фінансових, матеріальних, інформаційних, наукових, навчально-методичних тощо), організацію навчального процесу, яка найбільш адекватно відповідає сучасним тенденціям розвитку національної та світової економіки та освіти, контроль освітньої діяльності ЗФПО та якості підготовки фахівців на всіх етапах навчання та на всіх рівнях.

Нині ми, разом з нашою країною, робимо впевнені кроки до розбудови системи забезпечення якості освіти, для чого формуємо довіру абітурієнтів та

їх батьків до нашого закладу освіти, гарантуючи високий рівень якості навчання.

Система управління якістю освіти у фаховому коледжі повинна забезпечувати моніторинг основних показників якості та на їх основі підготовку рекомендацій для покращення всіх складових підготовки фахівців. До ключових ланок такої системи відносяться не тільки якість освітніх програм, освітнього процесу, але й інформаційно-методичне забезпечення освітнього процесу (рівень оснащеності освітнього процесу), постійне підвищення кваліфікації викладацького складу та рівень підготовки випускників (включаючи практичну підготовку і готовність виконувати професійні функції), та їх затребуваність на ринку праці.

Для забезпечення якості підготовки фахівців ФКПАІТ ОНТУ встановлює вимоги до абітурієнтів, студентів, викладачів і критерії оцінки їхньої відповідності цим вимогам. Стосовно освітнього процесу студентів, вимоги висуваються до всіх циклових комісій фахового коледжу, які забезпечують цей процес, включаючи цикли дисциплін гуманітарної та соціально-економічної, природничої та професійно-практичної підготовки. При цьому за якість підготовки фахівців з окремих спеціальностей відповідають випускові циклові комісії.

Центральною ланкою системи управління та забезпечення якості є освітній процес. Контроль у системі забезпечення якості підготовки фахівців має на меті виявлення найбільш слабких сторін навчального процесу шляхом самооцінки діяльності ФКПАІТ ОНТУ, яка проводиться систематично за критеріями, визначеними стандартами вищої освіти (ОНТУ), та відповідно до вимог центральних органів управління освітою. Іншими складовими системи є проведення регулярних опитувань (анкетування) студентів, випускників та їх потенційних замовників.

Тобто метою нашого коледжу є створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів фахової передвищої освіти, включаючи надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії та побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства здобувачів фахової передвищої освіти та адміністрації, педагогічних (науково-педагогічних) та інших працівників закладу фахової передвищої освіти. А головним завданням стає забезпечення якості освітньої діяльності та якості фахової передвищої освіти, їхньої відповідності ліцензійним умовам надання освітніх послуг, і хоча якість освіти характеризує не тільки результат освітньої діяльності - властивості фахівця - випускника навчального закладу, а й фактори формування цього результату, що залежить від мети освіти, змісту та методології, організації та технології. Усе це характеристики, на формування яких необхідно свідомо впливати, а отже, якими необхідно керувати. Освіта має потребу в системі управління якістю, що повинен мати кожен заклад освіти. Така система неможлива без сучасної, комплексної системи оцінки як якості освіти в цілому,

так і всіх її складових окремо. Для виконання цього завдання і створена у ФКПАІТ ОНТУ система внутрішнього забезпечення якості, яка передбачає:

- контроль за:
 - кадровим забезпеченням освітньої діяльності;
 - навчально-методичним забезпеченням освітньої діяльності;
 - матеріально-технічним забезпеченням освітньої діяльності;
 - якістю проведення навчальних занять;
 - якістю знань студентів
- забезпечення мобільності студентів;
- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- забезпечення публічності інформації про освітні програми
- впровадження засад академічної доброчесності, тобто системи запобігання академічного плагіату як у здобувачів освіти, так і серед викладацького складу коледжу.

Успіх же ми бачимо в системній методичній роботі зі студентами, реалізація якої дасть змогу викликати та підвищити у них мотивацію до навчання. Впевнені, що намагання поєднати основні принципи та методи викладання теоретичних дисциплін з набуванням практичних знань та навичок, наближення навчання до конкретної професійної діяльності сприятимуть оптимізації засвоєння теоретичних знань здобувачами освіти, кращому засвоєнню ними професійних знань та набуттю важливих для майбутньої роботи фахових компетентностей. Нині людей вже не цікавлять знання самі собою, для них важливо використовувати знання в реальному житті, чи сприятимуть вони самодостатності, життєвому успіху особистості. Освіта, яка не сприяє успіху і добробуту людей, а також економічному розвитку держави, не може визнаватися якісною.

УДК 373.05.16

Дав 13

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ПРЕДМЕТУ
«ФІЗИКА ТА АСТРОНОМІЯ»**

В.Л. Давидова

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Вибір руху нашої країни у напрямку інтеграції із Європою передбачає процес входження України в єдиний Європейський освітній простір та модернізацію змісту вищої освіти. Підготовка компетентних фахівців повинна відповідати умовам сьогодення.

Фахівці із спеціальності комп'ютерна інженерія знаходяться на передовій розвитку технологій, ця спеціальність є своєрідним «містком» між різними дисциплінами.

Енергетичне машинобудування готує фахівців, які спеціалізуються на процесах, що відбуваються в енергетичних установках: компресорах, холодильних машинах і установках, системах кондиціювання та життєзабезпечення, теплових насосах та інше.

Праця фахівців харчового профілю полягає у виготовленні та зберіганні кондитерських, хлібопекарських, макаронних продуктів харчування, розробці і впровадженні ефективних технологій виробництва.

Сучасне суспільство ставить перед вищою школою високі вимоги щодо підготовки фахівців, здатних не тільки компетентно, творчо й відповідально виконувати професійні функції, а й постійно підвищувати рівень своєї компетентності відповідно до конкурентних умов ринку праці.

У педагогічній науці простежуються різні підходи до тлумачення компетентності, яку дослідники трактують як володіння компетенціями, соціальною якістю, оцінковою категорією, певну здатність чи здібність, сукупність знань, умінь і навичок, готовність, результат освіти, самоосвіти і саморозвитку майбутнього фахівця, одну з ознак професіоналізму. При визначенні сутності компетенції теж існують різні підходи, згідно яких її визначають як здатність фахівця, здібність, сукупність знань, умінь і навичок тощо.

На основі розгляду понять «компетентність» і «професіоналізм», проаналізуємо трактування сутності професійної компетентності (як інтегративної (інтегральної, інтегрованої, базової) характеристики ділових і особистісних якостей фахівця, його професіоналізму, способу поведінки і життя майбутнього фахівця, його готовності до самостійної професійної діяльності).

У межах компетентнісного підходу студент розглядається як суб'єкт суспільної практики, а навчання представляється у формі надбання та має практичну орієнтацію. Одночасно у контексті компетентнісного підходу до навчання особливого значення набуває особистісно орієнтований підхід, який повинен мати на меті формування особистості, розвиток її культурної та мотиваційно-ціннісної сфер [1]

Як основні складові формули компетенції можна визначити [2]:

- знання, але не просто інформація, а швидко змінювана, динамічна, різноманітна, яку треба вміти знайти, відсіяти від непотрібної, перевести у досвід власної діяльності;
- уміння використовувати це знання у конкретній ситуації; розуміння, яким чином можна добути це знання, для якого знання який метод потрібний;
- адекватне оцінювання — себе, світу, свого місця в світі, конкретного знання, необхідності чи зайвості його для своєї діяльності, а також методу його здобування чи використання.

Професійна компетентність виступає, насамперед, як спосіб поведінки, спосіб життя майбутнього фахівця, в якому інтегруються його пізнавальні й творчі перетворювальні можливості та здібності. Таким чином інтегрований

підхід до формування професійної компетентності майбутніх фахівців може бути визначений, як підхід, який сприяє інтеграції навчання студентів під час вивчення фізико-математичних дисциплін, внаслідок чого зростає рівень їхніх професійних здібностей, оволодіння досвідом роботи, та забезпечує високий рівень професійного та інтелектуального розвитку [3].

Методологічні підходи до формування професійної компетентності майбутніх фахівців зі спеціальностей: комп'ютерна інженерія, енергетичне машинобудування, харчові технології	
Інтегрований підхід	Забезпечує інтеграцію знань студентів з фізичних та математичних дисциплін; розглядає професійну компетентність як сукупність взаємозв'язаних компонентів
Компетентнісний підхід	Сприяє формуванню та розвитку ключових і спеціальних компетенцій, дає змогу оцінити рівень підготовленості майбутніх фахівців харчового профілю до професійної діяльності
Системний підхід	Дає змогу розглянути вивчення фізико-математичних дисциплін в цілісній системі професійної підготовки у ЗВО; дає можливість визначити структуру професійної компетентності, виявити особливості побудови змісту навчання
Особистісно орієнтований підхід	Враховує індивідуальні особливості особистості студентів комп'ютерного, холодильного та харчового профілю, сприяє становленню й удосконаленню особистісних якостей майбутніх фахівців, необхідних для подальшої діяльності за фахом
Діяльнісний підхід	Передбачає професійне навчання та цілеспрямоване опанування студентами особливостей майбутньої професійної діяльності, що сприяє професійному становленню і розвитку майбутнього фахівця

У підготовці фахівців зі спеціальностей комп'ютерна інженерія, енергетичне машинобудування, харчові технології, вивчення фізики посідає важливе місце серед інших фізико-математичних дисциплін. Таке важливе значення фізики зумовлене тим, що сучасна техніка (комп'ютери, теплові та холодильні машини, рефрактометри, виробничі лінії) базуються на законах та принципах цієї науки, у всіх галузях сучасного виробництва споживається електрика. Метою вивчення даної дисципліни є отримання студентами потрібних знань про склад, будову, фізичні властивості речовини, сформуванню базові знання про закони термодинаміки, електромагнетизму, оптики та інше.

З метою кращого засвоєння теоретичних основ фізики слід використовувати різні наочні посібники, технічні засоби навчання, комп'ютерну техні-

ку, особливо під час дистанційного навчання допомагає використання Youtube та джерел з мережі Internet.

Лабораторні роботи слід виконувати при вивченні відповідної теми, що сприяє кращому засвоєнню теоретичного матеріалу і дає можливість студентам ознайомитися з методикою проведення лабораторних робіт і самостійно робити відповідні висновки. У сучасних умовах дуже корисним є використання віртуальних лабораторій з фізики.

Практичні роботи з фізики сприяють науковому розумінню матеріальної картини світу, розвивається пізнавальний інтерес, студенти починають розуміти яким чином фізика використовується у виробничих процесах.

Інтегрований підхід до формування професійної компетентності майбутніх фахівців під час вивчення фізико-математичних дисциплін, сприяє зростанню рівня сформованості їх професійних знань, умінь, навичок і здібностей, оволодінню досвідом роботи, що забезпечує високий рівень знань за спеціальністю та інтелектуального розвитку.

Перелік літератури

1. Бех І. Д. Становлення професіоналізму в сучасних соціальних умовах. Педагогіка толерантності. 2001. №3–4.
2. Мачинська Н. І. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фахівців в умовах магістратури. Компетентнісний підхід у сучасній університетській освіті: збірник наукових праць. Рівне: НУВГП, 2011.
3. Туриця О. О. Творча компетентність як складова професійної компетентності майбутніх технологів харчових виробництв. Матеріали звітних наукових конференцій кафедри загальної та соціальної педагогіки. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014.

УДК 37.06

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

Г.Ф. Гришко

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Сучасному суспільству потрібні компетентні фахівці, які мають не тільки професійні знання, уміння та навички, але й можуть приймати відповідальні рішення в ситуаціях вибору, схильні до співробітництва, вирізняються мобільністю, динамізмом, конструктивністю, здатністю до адаптації, умінням реалізувати свої творчі здібності.

Модель сучасного фахівця описує основні вимоги до спеціалістів, тенденції їх використання, сфери застосування тощо.

Компетентнісна модель спеціаліста-випускника являє собою опис того, яким набором компетенцій повинен володіти випускник навчального закла-

ду, до виконання яких професійних функцій він повинен бути підготовлений і якою повинна бути ступінь його підготовленості. У наукових публікаціях відображені різні компетентнісні моделі спеціалістів.

- особистісні; соціальні, що визначають її взаємодію з іншими людьми; ці компетенції характеризують уміння “вчитися бути”;
- загально-професійні, спільні для широкого кола професій: інформаційні, управлінські,
- організаційні, проектувальні та ін.;
- спеціальні або професійно-функціональні, які забезпечують здатність ефективно виконувати професійні функції.

Практичну орієнтацію освіти посилює компетентнісний підхід, який забезпечує здатність здобувача освіти відповідати новим запитам ринку, мати відповідний потенціал для практичного розв’язання життєвих проблем, пошуку свого «Я», орієнтує на побудову навчального процесу відповідно до очікуваного чи бажаного результату освіти (що буде знати і уміти студент «на виході»).

Для успішного вирішення професійно орієнтованих задач здобувач освіти в галузі харчових технологій повинен уміти аналізувати реальну ситуацію, знаходити оптимальні шляхи її поліпшення, пропонувати найбільш ефективні рішення виникаючих проблем, володіти навичками роботи з різними джерелами інформації.

При цьому найважливішим напрямом формування професійної компетентності виступає посилення професійних якостей майбутнього фахівця.

Професійній компетентності властива повна реалізація здібностей і цінностей людини як професіонала, виявлення і розвиток своїх можливостей, пізнання ним своєї власної природи і прагнення стати тим, ким він може і хоче стати.

Переважає більшість працівників (випускників) констатують, що в реальних умовах виробництва відповідні фахівці не можуть повністю відповідати заданим вимогам роботодавця.

Найбільш значущою складовою для майбутніх фахівців харчової галузі вважають практичну підготовку.

Практична підготовка майбутніх технологів відбувається на практичних та лабораторних заняттях із фахових дисциплін та під час проходження різного виду практик: в спеціалізованій лабораторії коледжу, на підприємствах харчової промисловості різної потужності, в пекарнях торгівельних мереж.

Велика увага приділяється *практичному навчанню* здобувачів освіти. Перша навчальна практика відбувається в лабораторії, тут є необхідне технологічне обладнання для виробництва продукції, за допомогою якого студенти отримують свої первинні навички та вміння. В подальшому студенти проходять технологічну практику на провідних підприємствах міста, таких як 4 хлібозавод, підприємство Нове діло, пекарні торгівельної мережі Обжора та в інших містах.

Війна, нажаль, вносить свої корективи. Відсутність електропостачання та дистанційна форма навчання ускладнюють проведення практичних та лабораторних занять.

Щороку до нас звертаються представники різних підприємств, які пропонують випускникам *працевлаштування*.

На комісії спецдисциплін технологічного циклу щорічно проводяться конкурси «Кращий кондитер» та «Кращий хлібопекар», де студенти із задоволенням приймають участь, займають призові місця. Це стимулює їх до поглиблення знань та надбання професійних вмінь.

Ставлення студентів до майбутньої професійної діяльності багато в чому визначається характером навчальної роботи, в якій повинна певним чином моделюватися майбутня професійна діяльність.

Моделювання майбутньої професійної діяльності в навчальній діяльності забезпечує перехід пізнавальної діяльності в професійну з відповідною зміною мотивів, цілей, засобів, результату.

Реалізуючи компетентнісний підхід в навчальному процесі, необхідно використовувати активні форми проведення занять. Створення проблемних ситуацій, впровадження діалогу або гри, застосування методу моделювання, та інші форми навчання завжди будуть спрямовані на розвиток у студентів самостійного мислення і здатності кваліфіковано вирішувати нестандартні професійні завдання.

Відомо, що практичні роботи становлять собою один із видів активної навчальної діяльності студентів. Індикатором якісної освіти виступає можливість майбутнього фахівця запроваджувати отриманні знання на практиці. Тому найкращу якість отриманих знань дають умови наближені до виробничих. Такі умови можливо відтворити на лабораторно-практичних заняттях. Зміст таких практичних занять включає:

- Вивчення нормативних документів;
- Аналіз виробничих ситуацій;
- рішення задач різного виробничого характеру;
- ознайомлення з технологічним процесом;
- вивчення будови машин;
- робота на різних апаратах;
- діагностика якості сировини та готових продуктів.

У процесі практичних занять відбувається формування готовності до використання сучасних технологій та нових інформаційних засобів навчання, досвіду застосування теоретичних знань у практичній діяльності, самостійності прийняття рішень під час професійної діяльності.

Важливого значення у підготовці спеціаліста набуває поєднання теоретичної підготовки фахівців в галузі харчових технологій з їх практичною діяльністю в умовах навчальних закладів.

На практичних заняттях необхідно створювати виробничу ситуацію (постановка виробничих цілей або виробнича проблема), будувати алгоритм вирішення ситуації, що склалася. Викладачу необхідно мати підбір про-

фесійних задач і вміння змодельовати робочу ситуацію в ході проведенного заняття. Так створюються умови для розвитку професійних компетентностей.

Важливою умовою практичної підготовки студентів є формування в них професійного мислення. Адже невміння студента приймати самостійні рішення в нестандартних умовах, висловлювати незалежні в тих чи інших ситуаціях думки, толерантно обґрунтовувати їх, прогнозувати результати взаємодії з клієнтом є серйозною проблемою у справі підготовки кваліфікованих кадрів.

Розвиваючи мислення студентів, залучаючи їх до вирішення проблем, поглиблюючи знання і одночасно розвиваючи фахові навички та вміння мислити, міркувати, осмислювати свої дії, ми зможемо бути впевнені в ефективній роботі по формуванню і розвитку професійних компетентностей майбутніх фахівців харчової галузі.

Таким чином, враховуючи попередній досвід, зауваження і рекомендації розробників компетентнісного підходу, компетентнісна модель здобувача освіти розуміється нами як наукова основа результату і процесу підготовки, виражена системною якістю – компетентністю, що забезпечує готовність і здатність випускників до успішної (продуктивної) діяльності в професійній і соціальній сферах, змістовно поданої складом (структурою) загальних і професійних компетенцій.

Підготовка сучасного фахівця, який би володів необхідними знаннями, мав сучасну практичну підготовку, володів новітніми технологіями виробничого процесу, є реальним завданням фахової передвищої освіти.

УДК 640(4)

САМООСВІТА У ПРОФЕСІЙНОМУ ЗРОСТАННІ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Н.М. Ільчишина

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Європейські науковці зазначають: необхідно забезпечити більшу відповідність викладача вимогам цивілізації XXI століття, освіта викладача має бути складовою частиною неперервного навчання і наголошують на необхідності електронного навчання в професійній діяльності викладачів, кореляції змісту навчальних програм із сучасним рівнем науково-технічного знання, економічними реаліями суспільства на національному рівні.

В умовах входження освіти України в єдиний освітній європейський простір та посилення інформатизації освітнього процесу окремі питання самоосвіти викладачів ЗФПО потребують переосмислення. Тому особливої актуальності набуває проблема професійного розвитку викладача як процесу, спрямованого на всебічний розвиток особистості, систематичне поповнення

знань упродовж життя для розвитку особистості й удосконалення професійної компетентності, що є одним зі стратегічних напрямів реформування системи фахової передвищої освіти в Україні.

Особливого значення самоосвіта викладачів набула за час карантину в Україні – соціального обмежувального заходу внаслідок поширення у світі пандемії (COVID-19). Форс-мажорні обставини спонукали заклади освіти переглянути підходи до нових можливостей, які відкривають сучасні електронні технології. Запровадження дистанційної освіти викликало потребу в самоосвіті викладачів з оволодіння новими цифровими технологіями та навичками.

За визначенням енциклопедії освіти, самоосвіта – це «самостійна пізнавальна діяльність людини, спрямована на досягнення певних особистісно значущих освітніх цілей: задоволення загальнокультурних запитів, пізнавальних інтересів у будь-якій сфері діяльності, підвищення професійної кваліфікації тощо».

Статтею 59 Закону України «Про освіту» внесені зміни до системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників: професійний розвиток педагогічних і науково-педагогічних працівників передбачає постійну самоосвіту, участь у програмах підвищення кваліфікації та будь-які інші види і форми професійного зростання.

Так, відповідно до сучасних тенденцій у Європі та світі, Закон України «Про освіту» передбачає три форми здобуття освіти: формальну, неформальну та інформальну.

Інформальна освіта (самоосвіта) – освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям. У межах інформальної освіти відбувається навчання і соціалізація особистості всіма засобами впливу (соціальне середовище, читання періодики, засобів масової інформації та інтернету, професійні зустрічі, відвідування культурнопросвітницьких та розважальних закладів тощо). Самоосвіта є серцевиною неперервної освіти викладача, його професійним та особистісним зростанням. Вона є процесом розкриття його творчого потенціалу, який впливає на якість та ефективність педагогічної діяльності.

Самоосвіта буде ефективною, коли є власна зацікавленість викладача в самовдосконаленні та мотиваційно-стимуляційна діяльність закладу освіти, де працює викладач. Це можуть бути зустрічі, диспути, круглі столи з відомими в педагогіці особистостями, участь у конференціях, стажування.

За змістом самоосвіта є багатогранною, оскільки вона обумовлена увагою особистості до сучасних проблем і подій у світі та в державі, пов'язана з необхідністю вдосконалення методів і засобів пізнавальної діяльності.

Основними принципами самоосвіти є цілеспрямованість, неперервність, інтегративність, єдність професійної та загальної культури, доступність, випереджальний характер, варіативність та ін.

Серед основних підходів формування готовності до самоосвіти слід зазначити розвиток її психологічних складових (самоосвітні потреби, мотивація, пізнавальні інтереси, самосвідомість та ін.). Самоосвіта може здійснюватися як в індивідуальній, так і в керованій формі.

До основних напрямів самоосвіти і самовдосконалення викладача відносяться професійні, педагогічні, психологічні, методичні, естетичні, історичні, політичні, здоров'я, інтереси, захоплення та ін.

Серед сучасних технологій самоосвіти ефективними є технології інформаційні, комунікативні, особистісно орієнтовані; проблемного, ігрового, тренінгового, розвивального навчання тощо.

До найпоширеніших форм самоосвіти викладача слід віднести науково-дослідницьку діяльність за обраним науковим напрямом, вивчення наукової, фахової, методичної та навчальної літератури; написання монографій, підручників, посібників; вивчення досвіду колег; підготовка до занять, розробка нових методик проведення занять і практична апробація нових технологій, форм і методів навчання.

На сьогодні українські педагоги вирішують проблеми цифрової освіти самотужки, практично зводячи цей процес до самоосвіти, використовуючи дистанційні курси, вебінари, інтернет-конференції, педагогічні форуми та ін. У сучасних умовах дистанційна форма навчання як одна з форм самовдосконалення є ефективною і виправданою. Будь-яка форма самоосвіти є ефективною, якщо вона має результат – підвищення рівнів професійної та педагогічної майстерності.

Результати самоосвіти педагог репрезентує на кожному її етапі, беручи участь у семінарах чи конференціях, інформуючи на засіданнях циклової комісії чи методичному об'єднанні, доповідаючи на засіданні педагогічної чи методичної ради, створюючи навчально-методичну літературу, розробляючи нові методики проведення занять чи авторські методи викладання навчальних дисциплін; проводячи показові заняття; вивчаючи кращий педагогічний досвід та ін.

Результативність діяльності ЗФПО значною мірою залежить від ефективності професійної діяльності викладацького складу. Зміни, які відбуваються в системі освіти, мають фундаментальний характер і потребують вирішення проблеми підвищення професійного рівня викладача. Тому перед педагогами стоїть завдання постійного самовдосконалення та професійного саморозвитку.

Самоосвіта викладача ЗФПО – це провідна форма вдосконалення професійної компетентності, що полягає в засвоєнні, оновленні, поширенні й поглибленні знань, узагальненні досвіду шляхом цілеспрямованої, системної самоосвітньої роботи, спрямованої на саморозвиток та самовдосконалення особистості, задоволення власних інтересів і об'єктивних потреб освітнього закладу. Одним із важливих резервів підвищення ефективності самоосвіти викладача закладу освіти в умовах інформатизації освітнього процесу стає

впровадження нових інформаційних і комунікаційних технологій на базі інтернету.

Самоосвіта викладача є необхідною умовою професійної діяльності та зростання педагога, яка дає позитивні результати лише тоді, коли вона здійснюється цілеспрямовано, планомірно і систематично. Таким чином, необхідність самоосвіти викладачів, з одного боку, є специфікою педагогічної діяльності, а з іншого – вимогою часу та необхідністю викладачеві навчатися упродовж життя, оскільки змінюються як потреби суспільства, так і вимоги до викладачів закладів фахової передвищої освіти.

Використані джерела

1. Закон України «Про освіту» від 24.06.2020 р. № 2145-VII : Закон України «Про освіту» URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3>
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – Київ : Либідь, 1997. – С. 96.
3. Енциклопедія освіти / гол.ред. В.Г. Кремень. – Київ : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. 4. Лекції з педагогіки вищої школи : навч. посіб. / За ред. В. І. Лозової. – Харків : «ОВС», 2006. – С. 322.

УДК 340.15

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ЯК МЕТОД ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ

Т.В. Качан

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Найважливішим завданням освіти на сучасному етапі є підвищення якості виховання та навчання молоді, достатній рівень її соціальної, життєвої компетентності, сформованість таких особистісних якостей, які допоможуть молодій людині знайти своє місце у житті, визначитися з колом своїх інтересів та уподобань, стати активним членом суспільства і щасливою, упевненою у власних силах людиною.

Сучасний здобувач освіти у більшості отримує знання, які йому надають вчителі, батьки. Учні спроможні лише відтворювати фрагменти несистематизованих знань, проте часто не вміють застосовувати їх для вирішення життєвих проблем. А це свідчить про низький рівень мотивації до навчання, здобуття нових знань, досвіду.

Після вибору професії наступним важливим кроком на шляху професійного становлення студента є навчання. Вони ще не усвідомили, чого прийшли навчитися (дуже далекі від перспективи майбутнього спеціаліста).[1].

Для підвищення мотивації навчання, для усвідомлення, як саме буде застосовуватися математика в майбутній обраній професії доцільно використовувати метод математичного моделювання. Математичне моделювання передбачає використання в якості специфічного засобу дослідження оригіналу його математичну модель, вивчення якої дає нову інформацію про об'єкт пізнання, його закономірності. Математичною моделлю називають опис якого-небудь реального процесу на мові математичних понять, формул і відносин. Математична модель – це спрощений варіант дійсності, використаний для вивчення її ключових властивостей. Метод математичного моделювання полягає в тому, що для дослідження якого-небудь об'єкта вибирають або будують інший об'єкт, в якому-сь відношенні подібний досліджуваному. Побудований або вибраний об'єкт вивчають і з його допомогою вирішують досліджувані завдання, а потім результати.

Розглянемо приклад розв'язання задач із застосуванням математичного моделювання.

Компанія повинна обрати одну із двох можливих стратегій розвитку: 1) вкласти 10 млн. гривень у нове обладнання і одержувати 3 млн. гривень прибутку кожного року на протязі 10 років; 2) закупити на 15 млн. гривень більш досконале обладнання, яке дозволить одержати 5 млн. гривень прибутку щорічно на протязі 7 років. Яку стратегію треба обрати компанії, якщо номіальна облікова щорічна ставка 10%.

Математичною моделлю до розв'язування даної задачі буде тема знаходження визначеного інтегралу. Дана задача буде цікава, як для студентів, що обрали економічні спеціальності, так і для інших, адже в майбутньому і технологи і модельєри можуть створювати свій бізнес і розвиватися.

Розв'язування: Якщо $f(t)$ є прибуток за час t і $r = \frac{R}{100}$ є номіальна облікова щорічна ставка, то дійсне значення загального прибутку за час $t=0$ та $t=T$ дорівнює $\int_0^T f(t)e^{-rt} dt$. При $R=10$ маємо $r=0,1$. Тому для першої стратегії дійсне значення прибутку за 10 років буде

$$P_1 = \int_0^{10} 3e^{-0,1t} dt - 10 = \left[-30e^{-0,1t} \right]_0^{10} = 30(1 - e^{-1}) - 10 = 8,96 \text{ (млн. гривень)}$$

Для другої стратегії одержимо:

$$P_2 = \int_0^7 5e^{-0,1t} dt - 15 = 50(1 - e^{-0,7}) - 15 = 10,17 \text{ (млн. гривень)}.$$

Отже, друга стратегія краще першої і тому її доцільно обрати для подальшого розвитку компанії.

Можна розглядати багато задач прикладного змісту, які показують наочний приклад використання математики в майбутній професійній діяльності таким чином мотивувати студентів до вивчення математики. При-

кладом задач є: «Якими мають бути розміри коробки для торта з квадратною основою, якщо об'єм її повинен дорівнювати V і на її виготовлення необхідно витратити найменшу кількість матеріалу?» , «Із наявного матеріалу (стрічна з дорогоцінним оздобленням завдовжки 32 м) потрібно оздобити прямокутні елементи сукні. Як цією стрічкою оздобити прямокутній елемент найбільшої площі, використавши її тільки з трьох боків»

Мета викладача - перетворити студентів із об'єктів на суб'єктів діяльності, що має забезпечити доцільність, організованість і правильність їхньої подальшої діяльності, організувати чітке бачення результатів діяльності, ресурсів (інформації, умінь, навичок), які їм стануть у нагоді. Використовуючи методи математичного моделювання, інтерес студентів до математики підвищився, студенти із середніми та початковими компетенціями відчували, що вони також здатні приймати посильну участь у праці роздумів на заняттях, їх інтерес до предмету помітно зростає.

Література

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 351 с.
2. Психологія – підручник для студентів вищих закладів освіти під редакцією Ю.Л. Трофімова: Київ-“Либідь”, 1999 р., с.386-390.

УДК 377.018.43

Су - 89

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

І.С. Касапова, О.В. Шимко, А.С. Пятніченко
ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

У статті розглядається перспектива покращення якості освіти в ОТФК в умовах дистанційного навчання та створення інноваційних умов для надання якісних освітніх послуг, як під час синхронних, так і асинхронних занять.

Метою публікації є розробка концепції та механізму викладання економічних дисциплін в умовах воєнного стану, пандемії або блек-ауту.

На сьогоднішній день, дуже гостро постає питання щодо моделі надання якісних освітніх послуг. Навчання сьогодення ставить перед собою цілі вивчення та розвитку компетентностей. Часи змінюються, і освітній процес слід адаптувати до викликів сучасності. Тому основним, базовим компонентом освітнього процесу з підвищення його якості є: впровадження в освітній простір компетентної освіти, зокрема функціонування оффлайн та онлайн-ресурсів, ціннісних орієнтирів освіти, кардинальне оновлення системи підготовки та супроводу компетентного викладача.

Починаючи з 2020 року навчальний процес в закладах освіти, у більшій мірі, проходить у дистанційному форматі. Проводячи онлайн-заняття, стало зрозумілим, що здобувачі освіти краще сприймають інформацію, коли вона супроводжується візуалізацією та наочністю, а, ніж суто вербальне спілкування. Тому ідея створення свого роду «онлайн-курсів» стало одним із пріоритетних завдань комісії економічних дисциплін.

Виконуючи поставлену мету, комісія економіки планує створення Ютуб-каналу для розміщення своїх лекцій. Так, викладачем Шимко О.В. був створений пілотний проект власного Ютуб-каналу [1], де розміщені лекції з дисципліни «Організація виробництва» у вигляді презентацій з поясненнями викладача. На нашому каналі будуть викладатись лекції з економічних дисциплін як для економістів так і для здобувачів освіти за іншими спеціальностями.

Вважаємо, що створення та використання Ютуб-каналу комісії - це сучасний та популярний напрям передачі інформації для отримання необхідних знань та компетентностей кожним здобувачем освіти.

Посилання на лекції з Ютуб-каналу будуть розміщені в курсах економічних дисциплін на корпоративній платформі Classroom.

При здійсненні такої моделі навчання, буде застосований метод, коли лекції на одному курсі будуть викладатись різними викладачами комісії економічних дисциплін, що повинно привернути додаткову увагу здобувачів освіти і покращити сприйняття інформації, адже кожен викладач має свою індивідуальну тактику, структуру та форму подання матеріалу. Здобувачі освіти після перегляду відео-лекції зможуть надавати коментарі і тим самим здійснювати зворотній зв'язок з викладачами.

Ведення Ютуб-каналу може зацікавити й осіб, які шукають платформу для теоретичної або практичної консультації з економічних та фінансових питань. Це буде передбачати проведення вебінарів, круглих столів та семінарів. Тому створення та розвиток Ютуб-каналу комісії економічних дисциплін коледжу може стати підґрунтям для введення в роботу навчального закладу неформальної форми освіти.

З викладеного, можна зробити висновок, що створення онлайн-супроводу для студентів, дасть змогу забезпечити засвоєння максимальної кількості матеріалу, зробити навчання більш доступним не тільки для здобувачів освіти певного закладу, а й створити можливість покращувати свої теоретичні знання студентам різних навчальних закладів. Адже, перегляд матеріалу, який наданий різними викладачами у розрізі певного професійного напрямлення, спричинить формування у здобувача творчих та наукових поглядів. Він зможе сприймати інформацію з різних джерел та будувати своє бачення і розширювати кругозір.

Також, такий досвід стане дуже корисним для викладачів навчального закладу:

- молоді спеціалісти зможуть взяти за основу роботу старших колег;

- кожен викладач, переглядаючи свою роботу, зможе удосконалюватись;
- такий формат подачі матеріалу стане доступнішим для здобувачів всіх рівнів успішності.

Список використаних джерел

1. Ютуб канал викладача Шимко О. В. Режим доступу: <https://www.youtube.com/@user-pw3or9wu3j>

УДК 378.14

ДОСЛІДНИЦЬКЕ НАВЧАННЯ У СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ/ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Н.І. Хлизова

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Актуальним питанням на сучасному етапі соціально-економічного розвитку України є формування основних засад дослідницького навчання в закладах вищої/фахової передвищої освіти в контексті їх реформування. Дослідження природи наукової творчості й її розвитку - найактуальніша проблема сьогодення, яка змусила педагогічну науку розпочати пошуки нових дидактичних шляхів формування творчих здібностей молоді. Один із шляхів полягає у наближенні методів і засобів навчання до методичних прийомів творчої діяльності вченого. Аналіз будь-якої технології навчання передбачає розкриття притаманного їй алгоритму дій, чітке дотримання якого дасть змогу одержати гарантований результат. Сутність технології дослідницького (евристичного) навчання полягає в тому, щоб побудувати навчальне пізнання як систему завдань і розробити алгоритм дії здобувача.

Технологія дослідницького навчання має на меті, по-перше, допомогти закладу вищої/фахової передвищої освіти усвідомити проблемність пропонованих завдань (зробити проблемність наочною), по-друге, вирішення проблемних ситуацій зробити значимим для нього, по-третє, навчити його бачити й аналізувати проблемні ситуації, виділяти проблеми і завдання. Набуті теоретичні та практичні особливості розвитку дослідницьких якостей та навичок викладачів сприятиме впровадженню особистісноорієнтованих наукових підходів в освітнє середовище закладів вищої/фахової передвищої освіти.

Технології дослідницького (евристичного) навчання підсилюють креативну складову вищої/фахової передвищої освіти, сприяють виробленню освітніх курсів і дисциплін пошукового типу, конструюванню інтерактивних комп'ютерних навчаючих засобів і телекомунікаційних технологій.

У процесі розв'язування практичних завдань розрізняють чотири види діяльності здобувача:

- репродуктивна, в якій проблемність незначна, завдання розв'язується шляхом виконання декількох елементарних кроків;
- алгоритмічна, передбачає виконання завдання за алгоритмом, що задається формулою, властивістю, правилом;
- перетворююча, побудована на використанні здобувачем відомих формул у нових умовах, провідну роль виконують евристичні дії;
- творчо-пошукова передбачає поєднання логічного аналізу та інтуїції.

Основною технологічною одиницею евристичного навчання є освітня ситуація, організована викладачем, чи та, що виникла спонтанно. Одержаний здобувачами продукт (ідея, проблема, гіпотеза, схема, дослід, текст) передбачити неможливо, педагог задає технологію діяльності, пропонує культурно-історичні зразки, веде освітній процес, але не визначає результат наперед.

Метод проєктів завжди орієнтований на самостійну діяльність здобувачів - індивідуальну, парну, групову, котру вони здійснюють впродовж цілком визначеного відрізка часу. Метод проєктів - це метод, в основі якого лежить розвиток пізнавальних, творчих навичок здобувачів, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, критично мислити. Проєкт - це комплекс пошукових, дослідницьких, розрахункових, графічних та інших видів робіт, що виконуються здобувачами самостійно, проте під керівництвом викладача, з метою практичного або теоретичного розв'язання значущої проблеми. Проєктний метод передбачає, що проєкування виконується не під опікою викладача, а разом з ним, будується не на педагогічному диктаті, а на педагогіці співробітництва.

Метод проєктів як форма навчання, надає можливість на основі практичного життєвого досвіду, здобувачів в професійному пошуку, розв'язанні соціальних, освітніх психологічних і культурних проблем. Застосування методу проєктів у освітньому процесі покращує ефективність засвоєння та усвідомлення знань суб'єкта навчання, сприяє формуванню умінь працювати з інформацією, аналізувати, систематизувати, узагальнювати, встановлювати асоціації з раніше вивченим, робити висновки, висувати ідеї, знаходити варіанти розв'язання проблеми, передбачати можливі наслідки рішень, обґрунтовувати власну думку, знаходити компроміс, прогнозувати результати своєї діяльності. Творча співпраця викладача і здобувача під час проєктної діяльності забезпечує творчу самореалізацію як викладача, так і здобувачів, задовольняє їх потреби в самовдосконаленні та саморозвитку; сприяє досягненню високих творчих результатів у процесі навчання.

Даний підхід передбачає використання викладачами таких дослідницьких підходів і методики до організації освітнього процесу здобувачів вищої освіти, які забезпечать максимальну ефективність їхнього навчання. Як наслідок, це включає освоєння викладачами основних дослідницьких засад побудови та розвитку освітнього середовища закладів вищої/фахової передвищої освіти в різних його варіаціях.

Список використаних джерел

1. Джеджула О. М. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник Вінниця : ВНАУ, 2020. 208 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / І. М. Дичківська. 3-тє вид., випр. К. : Академвидав, 2015. 303 с.
3. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 492 с.
4. Інноваційні педагогічні технології: посібник / за ред.. О. І. Огієнко; авт. кол.: О. І. Огієнко, Т. Г. Калюжна, Ю. С. Красильник, Л. О. Мільто, Ю. Л. Радченко, К. В. Годлевська, Ю. М. Кобюк. К. : 2015. 314 с.
5. Інноваційні технології навчання : навч. посіб. / кол. авт.: Х. Ш. Бахтіярова (відп. ред.), А. В. Арістова (наук. ред.), С. В. Волобуєва та ін. ; Нац. транспортний ун-т. Київ : [НТУ], 2016. 171 с.
6. Лучанінова О. П. Педагогічні технології у вищій школі : [навч. посіб.]. Нац. металург. акад. України. Дніпропетровськ : Ліра, 2013. 223 с.
7. Освітні технології сучасних навчальних закладів : Навч. метод. посібник / О. Янкович, Ю. Беднарек, А. Анджесівська. Тернопіль : ТНПУ ім В. Гнатюка, 2015. 212 с.
8. Педагогічні технології: теорія та практика /За ред. М. В. Гриньової). Полтава : 2012. 232 с.
9. Чепіль М. М. Педагогічні технології: навч. посіб. /М.М. Чепіль. К. : Академвидав, 2012. 224 с.

УДК 37.01/.09**Ком – 63****ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
В КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ****Н.М. Комар****ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса**

Поняття інформаційної культури виникло в процесі активізації дослідницької уваги до механізмів, способів, засобів інформаційного обміну в соціокультурних сферах з середини другої половини ХХ століття, що зумовлено становленням нового постіндустріального суспільства.

Пріоритетність наукових розробок у цій галузі, безумовно, належить негуманітарним спеціальностям, що пов'язано зі стрімким розвитком інфокомунікацій.

На часі постала потреба якісного систематизування розрізнених знань, класифікації простежених моделей, що є завданням такої спеціалізації, як соціолінгвістика, яка має поки що незначний досвід, але надзвичайний потенці-

ал розвитку, поштовхом та стимулом якого став своєрідний «інформаційний вибух», у ситуації котрого перебуває сучасне суспільство. Характеризуючи специфічні ознаки цієї ситуації, варто звернути увагу на загрозливі тенденції до перетворення інформаційної культури як сукупності норм, правил та стереотипів поведінки, пов'язаних з процесом спілкування на культ інформації. Слово «інформація» в перекладі з латини – «ознайомлення», «уявлення» – означає, по-перше, систему даних, повідомлень, що передаються шляхом сигналів, по-друге, зменшення невідомості про певне явище чи процес. Маємо парадоксальний приклад: кількість повідомлень стрімко збільшується, однак поглиблюється відчуття ентропійної кризи. Суспільство, створивши стрімкий інформаційний вир, поступово стає жертвою цієї примхливої круговерті, не відрізняє в ній достовірне, об'єктивне, актуальне, потрібне, корисне, правильне, тобто, інформація не стає знанням, надбанням, вона є інструментом влади та кореляції суспільної свідомості, що найпомітніше в осередках молоді. До сучасного соціального лексикону (поряд з феноменом «технократії») додається поняття «інфократії» (влади інформації).

Ця своєрідна передмова до титульної теми даної стислої наукової розвідки якнайкраще опрозорює основну проблематику взаємовідношень та взаємозв'язків мови як найефективнішого засобу суспільної комунікації та тенденцій розвитку сучасного інформаційного процесу. Наприклад, ключовими поняттями доведення актуальності заявленої теми обрано такі семантичні моделі: 1)інформаційна культура ; 2)інформаційний вибух; 3)інфократія. Ці поняття не належать до вузькоспеціальної терміносфери, не закріплені за певною науковою галуззю, легко мігрують у всі сфери гуманітарної науки, вільно функціонують у масовому, публічному вжитку. Кожна з трьох моделей може бути пояснена в контексті багатьох лінгвістичних аспектів, однак найбільше зацікавлення викликає останнє слово. По-перше, воно має найбільшу вірогідність функціонування у публічному тексті, бо відповідає найпопулярнішим тенденціям інформаційної презентації.

У сучасному світі чимало новотворів, кількість яких щодня зростає. Застосування несподіваного, іноді незрозумілого слова гарантує принагідне зацікавлення аудиторії, створює враження надзвичайної цінності, новизни, актуальності пропонованої інформації. Цінність інформації передусім визначається не лише критерієм своєчасності та актуальності, але й ступенем закритості, тобто, загальновідоме не варте уваги. Внутрішні резерви мови можуть перетворити нецінну інформацію у її вартісний аналог. Найпростіший спосіб – заміна автентичного, корінного чи активного лексичного складу на іншомовний, запозичений або введення новотворів.

Більшість неологізмів не витримують випробування часом, однак є і такі, котрі, не зважаючи на їх очевидну недоцільність, ненормативність та стилістичну недоречність досить активно функціонують у вжитку, задля їхнього зникнення замало філологічної заборони.

Наприклад, слово «піар», прикладами до якого можуть бути найнесподіваніші лексеми : піар-менеджер, піар-кампанія, піар-агенство (або аген-

ція), навіть піар-директор (у засобах масової інформації вживається як синонім до «рекламний»), – яскравий приклад того, як незнання буквального значення іншомовного слова замінюється приблизною контекстуальною інтерпретацією, а графічне відтворення наслідує фонетичну транскрипцію; утворене від англомовної ідіоми public relation, іноді ще зберігає норми правописної регламентації іншомовних аббревіатур – PR – (як і деякі віднедавна засвоєні аббревіатури електронного дискурсу: WWW – всесвітнє інформаційне середовище, PC – персональний комп'ютер, IRC – спілкування в реальному часі, ICQ. Форми адаптації іншомовних аббревіатур доволі примхливі та несподівані, можуть стати об'єктом окремого спеціального дослідження. Викликає занепокоєння інша проблема – межі лінгвістичної лояльності та толерантності у порушенні нормативного слововжитку, постає питання про асиміляцію вузькоспеціальної лексики та загальнозживаної, термінологічну міграцію та детермінологізацію. Сучасний молодіжний лексикон розширюється англомовними сполуками, транслітами та маргінальними новотворами, сленговість стає домінантою комунікації.

З одного боку, неформальність та лінгвістична девіація свідчить про комунікативну розкутість та природність: спілкування в різних мережевих ресурсах урізноманітнюється. З іншого – спрощується до примітивізму. У студентському осередку простежуються емоційна надмірність висловлювань, неправильність тематичного розгортання, що компенсується невербальним заміщенням. Посутньою тенденцією усного презентування є стилістична плутанина, яка є наслідком одноманітного інформаційного контенту. Переважно застосовується розмовно-побутові прийоми: короткі речення, тавтологічність, плеоназм, просторіччя та незнищений суржик, який через майже злочинну лояльність ЗМІ проріс повсюдно. Ідеться вже не тільки про міжслов'янську інтерференцію, а й про англо-українську асиміляцію[1;2]. Найактивнішого вжитку серед таких, як пранк, фейк, тролінг, набуває «хейтерство», що походить від «ненависть». Загрозливим є те, що агресивність спілкування презентується як радикальна сміливість та навіть свобода вираження думки. Застосування інвективної лексики не цензурується, а це шлях до знецінювання морально-етичних засад. Виправдовується така мовленнєва тактика іноді надмірною емоційністю та епатажістю, однак у міжособистісному спілкуванні — це провокація, вияв вербальної агресії, примітивної форми афективного мовлення, що не лише дискредитує мовця, знеособлює адресата – реального чи віртуального. Ця лексика з латентним чи відвертим лихослів'ям має намір принизити, образити, зганьбити адресата мовлення різко та цинічно[3].

Пряме моралізаторство та різка заборона призводять до протилежного ефекту, мовленнєва агресія інтонується в підтексті або провокує відверто табуйовані репліки. До царини толерантної мовленнєвої культури не існує коротких стежин, це довгий, але цікавий шлях навчання, засвоєння універсальних знань, оскільки тільки всебічно розвинена особистість здатна як критично оцінювати фейковість спотвореної інформації, так і врівноважено ко-

мунікувати. А для цього необхідно мотивувати молодь до читання різноманітних текстів, що дає досвід різноаспектного сприйняття.

Радикальний пуризм чи іншомовна надмірність, безумовно, перешкоджають природному розвитку інформаційного суспільства, однак рухливість контактів, своєрідна мовна міграція якнайкраще підтверджують продуктивність інтеграційних процесів, питома вага запозичених слів стимулює інтелектуальні пошуки. Саме тому в процесі викладання мови необхідно застосовувати лексикологічний тренінг, що збільшуватиме кількість одиниць мовленнєвого вжитку, а також універсалізує міждисциплінарний контент.

Ці незначні лінгвістичні спостереження про специфіку розвитку сучасної інформаційної культури, можливо, стали б підґрунтям певних висновкових узагальнень на більш сприятливому соціологічному ґрунті. Проблема загострюється тим, що йдеться про нашу українську мову та нашу українську інформаційну культуру, що перебуває на перехресті різноманітних впливів, експансія яких знову випробовує нас на стійкість.

Література

1. Голдованський Я.П. Словник англіцизмів – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до словника : <http://www.slovnyk.lutsk.ua/>
2. Тлумачний словник чужомовних слів в українській мові / О.М. Сліпушко – Львів : Астролябія, 2003. – 608 с.
3. Форманова С.В. Інвективи в українській мові : дис. ... докт. філол. наук : 10.02.01 / Світлана Вікторівна Форманова / ОНУ імені І.І. Мечникова. – Одеса, 2013. – 450 с.

УДК 378.14

ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У КОЛЕДЖІ

О.А. Комкова

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Міністерство освіти і науки спільно з Державною службою якості освіти розробили методичні рекомендації з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти. Рекомендації оприлюднено на сайті МОН 30 листопада 2020 року. Але коледжі повинні теж розробити положення про забезпечення якості освіти. Тому система внутрішнього забезпечення якості освіти в Механіко-технологічному фаховому коледжі ОНТУ функціонує відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про фахову передвищу освіту, Закону України «Про вищу освіту» та ґрунтується на принципах викладених у «Стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої

освіти» Європейської асоціації із забезпечення якості вищої освіти і національному стандарті України «Системи управління якістю».

Згідно з положенням система забезпечення якісної освіти має зовнішні стимули, такі як ЗНО або НМТ, в залежності від наказу Міністерства освіти. Оскільки студенти коледжу на перших курсах вивчають предмети стандарту середньої освіти, такі як математика, українська мова і література, історія України, англійська мова та інші, вони складають ДПА у вигляді ЗНО. Результати ДПА заносяться у атестат, який вони отримують разом з дипломом, а сертифікати ЗНО можуть подавати у ОНТУ при вступі на інтегрований курс вищої освіти.

До зовнішніх стимулів також можна віднести і атестацію та сертифікацію педагогічних працівників. Згідно з положенням про атестацію працівники кожний навчальний рік повинні проходити курси з підвищення кваліфікації, приймати участь у роботі конференцій, семінарів, роботі обласного методичного об'єднання, а також кожні 5 років проходити підвищення кваліфікації.

Але система забезпечення якості освіти має ще внутрішні інструменти: урахування вимог та інтересів усіх учасників процесів із забезпечення якості освіти: держави, роботодавців, адміністрації, студентів, викладачів; впровадження продуктивного навчання; практичної спрямованості освітнього процесу, забезпечення публічності інформації про діяльність коледжу.

Так як коледжі готують фахових молодших бакалаврів для роботи на підприємствах по-перше потрібно випускати фахівців, яких потребує промисловість і державні установи, по-друге оскільки на підприємствах обладнання змінюється на більш сучасне, треба навчити студентів працювати на ньому, оскільки підприємство бажає отримати фахівця, який має досвід роботи на обладнанні. Зараз майже всі навчальні заклади мають сайти, на яких розміщено рейтинг успішності студентів за певний семестр, це спонукає студентів більш сумлінно відноситись до навчання, щоб отримувати стипендію.

Метою внутрішньої системи забезпечення якості освіти в коледжі є досягнення позитивної динаміки якості підготовки здобувачів фахової освіти шляхом забезпечення відповідності освітньої діяльності вимогам державних освітніх стандартів та потребам зацікавлених сторін.

Але на теперішній час маємо таку ситуацію. У коледж, нажаль, поступають учні, які мають слабкий рівень підготовки з природничо-математичних дисциплін, оскільки учні з високою підготовкою залишаються у ліцях та гімназіях. Тому на коледж випадає дуже великий обсяг підготовки студентів до ЗНО, тому що потрібно надолужити всі прогалини зі шкільного курсу математики, фізики, хімії тощо. І складання студентами ЗНО з природничих предметів вимагає від студентів сумлінної роботи щодня для підготовки до іспиту. Підвищення кваліфікації працівниками коледжу теж є необхідною складовою, так як викладач повинен володіти ще і шкільним курсом математики, фізики, хімії.

Також треба зробити увагу ще і на тому, що у зв'язку з пандемією і військовим станом з'являється потреба у забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу та підтримки самостійної роботи здобувачів фахової передвищої освіти. Викладачі коледжу проводять заняття за допомогою конференції ZOOM, створюють тести у різних оболонках, створюють електронні посібники. Тому розвиток інформаційних систем з метою підвищення ефективності управління освітнім процесом стає дуже в нагоді при такій роботі. Забезпечення публічності інформації про діяльність коледжу дає змогу абітурієнтам зробити усвідомлений вибір спеціальності.

Якщо всі учасники освітнього процесу будуть створювати ефективну систему та механізми академічної доброчесності, то якість освіти буде високою.

УДК 81.411.1-7

МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ» У ПРОЦЕСІ КОМПЛЕКСНОГО НАВЧАННЯ

О.К. Коннікова

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м.Одеса

Уміння володіти словом - велика майстерність, а мовні знання - один із основних компонентів професійної підготовки. Мовленнєва культура включає вільне володіння лексикою свого фаху, користування нею, мовознавчу компетентність, правильну вимову. Важливим компонентом ділового спілкування є етика мовлення. Недаремно один мудрий філософ сказав: "Заговори, щоб я тебе побачив". Адже від того, якими лексичними засобами володіє мовець, яку має інтонацію, вимову, як володіє своїми емоціями, залежить рівень його освіченості й культури, що є критерієм професійної майстерності [1].

Основні положення Закону України «Про вищу освіту» передбачають вдосконалення освітнього процесу, що має на меті формування особистості, яка володіє вміннями усного і писемного мовлення, вміннями відбору мовленнєвих засобів в залежності від завдань професійного спілкування, що забезпечують її мовленнєву компетентність. Важливим у формуванні мовленнєвої компетентності виступає розвиток уміння усвідомлювати й долати комунікативні бар'єри, які виникають, наприклад, при відсутності розуміння ситуації спілкування, що викликається, розходженням між партнерами [2]. І виходячи з цього, головним завданням сучасної вищої школи стає підготовка випускника такого рівня, який потрапивши в проблемну ситуацію міг знайти декілька варіантів її вирішення, обрати раціональний спосіб, обґрунтувавши своє рішення.

Розуміння науково-навчального тексту починається саме з оволодіння термінологічною лексикою, яка організовує мовну структуру наукового текс-

ту, сприяє усвідомленому засвоєнню фахових дисциплін, підвищує ефективність спілкування у подальшій професійній діяльності, яка вимагає застосування української мови у виробничій сфері [3].

Сьогодні, переживаючи складні реалії війни, на міжнародній арені постало питання піднесення статусу української мови як державної, забезпечення використання її в усіх сферах. Досконале, ґрунтовне володіння українською літературною мовою в повсякденно-діловій діяльності є обов'язком кожного фахівця. Викладання мовних дисциплін у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації не тільки підвищує мовну освіченість здобувачів, але й стає вагомою. Адже проблема формування мовленнєвої компетентності є надзвичайно актуальною для методики викладання української мови, особливо в економічних вишах, оскільки саме під час навчання у закладах освіти формуються засади фахового лексичного запасу.

Актуальність вивчення даного питання зумовлена тим, що спілкування посідає вагоме місце в професійній діяльності саме підприємців, зокрема товарознавців-експертів. Актуальність даного питання викликана також стикуванням з певними проблемами, зокрема тим, що серед здобувачів освіти, а згодом серед вже кваліфікованих працівників сфери торгівлі та підприємництва, спостерігається низький рівень сформованості мовленнєвих навичок і вмінь, недостатній ступінь розвитку вміння побудови професійних відносин з колегами, невміння і небажання налагодження довірливих відносин з поставальниками, посередниками, торговельними мережами. Адже підприємець – це суб'єкт господарювання, що може створити і вести власну справу, шукає нові можливості для розвитку ринку в сфері торгівлі та інших послуг; особа, яка вкладає власний капітал для одержання прибутку, задоволення потреб споживача. Тобто дана професійна діяльність потребує постійної взаємодії у сфері «людина-людина». Ця багатофакторна проблема потребує комплексного вирішення, починаючи з перших днів навчання здобувачів освіти [4]. Воно полягає саме в набутті знань та професійних вмінь не тільки зі спецдисциплін та державної мови окремо, а в комплексі через міжпредметне бінарне навчання. І на наш погляд, одним із значущих кроків для вирішення даної проблеми – це: є

- сумісне складання тематичних планів та навчально-методичного забезпечення з дисципліни «Українська мова» та «Українська мова за професійним спрямуванням» із викладачами спецдисциплін;
- проведення бінарних комплексних занять;
- в умовах дистанційного та асинхронного навчання виконання здобувачами освіти дворівневих завдань, де завдання з української мови переплітаються із вирішенням ситуаційних виробничих задач.
- складання міжпредметних завдань із самостійної роботи для здобувачів освіти із використанням інноваційних інтерактивних форм навчання тощо [].

Адже, як показує наш власний досвід, комплексне навчання дає можливість засвоєння дисциплін на достатньо високому рівні, дає змогу засвоювати потрібну інформацію, реалізовувати отримані знання в діалозі з колега-

ми і партнерами. Отже, спілкування в життєдіяльності кожного майбутнього фахівця у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності відіграє важливу роль, оскільки у відносинах партнерів постійно виникають ситуації, в яких треба виявити тактовність, дипломатичність, акторські здібності, вміння викликати довіру тощо. І звичайно, будь-які торговельні відносини досягаються усно та документально закріплюються письмово[2-4].

Таким чином, узагальнюючи вищезазначене, можемо констатувати, що майбутній фахівець повинен володіти такими компетенціями як читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, уміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, і першочергово - це здатність співпрацювати з іншими людьми. Адже фахівець з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності – це особистість, яка володіє системою знань, умінь і навичок спілкування, здатністю до професійного саморозвитку впродовж професійної діяльності, сформованими професійними, громадянськими й морально-етичними якостями та мовленнєвою компетентністю, необхідними для ефективної діяльності у підприємницькій, торговельній та біржовій сферах[3,4].

Отже, застосування в навчальному процесі комплексних форм і методів дасть змогу здобувачам з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності розширити, активізувати й закріпити словниковий запас фахових лексем, що водночас інтенсифікує навчальний процес, наблизить його до умов реальної професійної діяльності, підвищить ефективність формування культури фахової мови майбутніх спеціалістів

Література

1. Мовлення та його особливості. URL: <https://studfile.net/preview/7174129/page:4/>
2. Стеблюк С. В. Актуальні питання професійної освіти з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. Budapest, 2019. VII (80). Issue: 198. С. 44–47.
3. Комунікативно-діяльнісний критерій формування професійної компетентності майбутніх фахівців з підприємництва в системі ступеневої освіти. Психологія і педагогіка: актуальні питання : зб. тез наук. робіт міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Харків, 10–11 квітня 2020 р.) / Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень». Харків, 2020. С. 86–89
4. Н. В. Твердохліб. Формування комунікативних компетентностей студентів-товарознавців у процесі викладання дисципліни «Українська мова (за професійним спрямування)». Актуальні проблеми теорії і практики експертизи товарів : матеріали I міжнародної наук.-практ. інтернет-конф., (м. Полтава, 18–20 берез. 2014 р.). Полтава: ПУЕТ, 2014. – 273 с.

УДК 378.018.43:005.6
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ТА
ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ У ФАХОВІЙ ПЕРЕДВИЩІЙ ОСВІТІ

Т.П. Костиренко, І.В. Мунтян
ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних
технологій ОНТУ», м. Одеса

Сучасна освіта вимагає нових методів оцінювання якості навчання, оскільки традиційні методи оцінювання, такі як тестування та екзамени, можуть бути недостатніми для оцінювання комплексних знань та навичок. Інноваційні методи оцінювання якості навчання дозволяють більш точно визначити рівень знань та навичок здобувачів освіти, забезпечують більш глибоке розуміння процесу навчання та можуть сприяти поліпшенню якості освіти.

Існує багато інноваційних методів оцінювання якості навчання, наведемо деякі з них:

- формування портфоліо здобувача освіти;
- оцінювання з використанням системи автоматизованого тестування;
- оцінювання з використанням інтерактивних технологій;
- порівняльний аналіз;
- перевірка знань на практиці;
- проектна діяльність.

Ці методи оцінювання можуть використовуватися окремо або в поєднанні між собою, залежно від конкретних цілей та завдань

Один із інноваційних методів оцінювання якості навчання - це проектна діяльність. Проектна діяльність є комплексним підходом до навчання, який передбачає виконання здобувачами освіти проекту, що містить практичні завдання та дослідження в конкретній галузі. Проекти можуть бути різними: від створення веб-сайту до проведення соціологічного дослідження. Основною метою проектної діяльності є розвиток здобувачів освіти як особистостей, підвищення їх мотивації до навчання, формування їхніх навичок роботи в команді, критичного мислення та творчого підходу до розв'язання завдань. Оцінювання проектів забезпечується не тільки за результатами, але й за якістю виконання завдань та здатністю до комунікації та співпраці в групах

У новій освітній парадигмі здобувач освіти стає суб'єктом пізнавальної діяльності, а не об'єктом педагогічного впливу. Це спричиняє необхідність організації освітнього процесу, спрямованого на пошук і розвиток задатків, здібностей, закладених у кожного здобувача освіти. Результатом роботи викладача стає активна, творча діяльність здобувача освіти.

Якщо надати провідну роль проектній технології, можна створити умови для:

- формування й розвитку внутрішньої мотивації здобувачів освіти до більш якісного оволодіння матеріалом й загальною комп'ютерною грамотністю;
- підвищення розумової активності здобувачів освіти та надбання навичок логічного мислення;
- мовного розвитку здобувачів освіти, удосконалення комунікативної компетенції загалом;
- розвитку індивідуальних особливостей здобувачів освіти, їхньої самостійності, потреби у самоосвіті;
- зміні ролі викладача у дистанційному освітньому середовищі;
- більш результативного рішення завдань дистанційної освіти.

Проектний метод дозволяє відійти від авторитарності у навчанні, завжди орієнтований на самостійну роботу здобувачів освіти. За допомогою цього методу вони не тільки одержують сукупність тих або інших знань, але й навчаються здобувати ці знання самостійно, користуватися ними для рішення пізнавальних і практичних завдань.

У процесі виконання навчального проєкту можна виділити наступні етапи:

I. Етап постановки мети – усвідомлення здобувачами освіти конкретної задачі (організація проєкту).

II. Етап планування роботи – вибір раціонального способу дії (планування проєкту).

III. Етап виконання – реалізація діяльності. Супроводжується поточним контролем і перебудовою за необхідності (реалізація проєкту).

IV. Етап перевірки результатів, виправлення помилок, зіставлення отриманих результатів із запланованими, підбиття підсумків роботи та її оцінювання (підсумок проєкту) [2].

Реалізація методу проєктів і дослідницького методу на практиці веде до зміни позиції викладача. З носія готових знань він перетворюється в організатора пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

Ще один інноваційний метод оцінювання якості навчання - це портфоліо здобувача освіти. Портфоліо - це компіляція різних матеріалів, які відображають академічні та професійні досягнення здобувача освіти. Студенти можуть включати до портфоліо різні види робіт, такі як есе, доповіді, наукові статті, проєкти, відео- та аудіозаписи тощо. Крім того, вони повинні надати рефлексивний аналіз цих робіт, у якому вони описують свій досвід роботи та відображають свої навички та знання. Оцінювання портфоліо забезпечується за багатьма критеріями, такими як технічні вміння, аналітичні здібності, креативність, самостійність, критичне мислення тощо. Оцінювання портфоліо здобувача освіти дозволяє отримати більш повну картину про досягнення студента, його здібності та навички, ніж це можливо в разі застосування традиційних методів оцінювання.

Українські джерела, що досліджують інноваційні методи оцінювання якості навчання, вказують на те, що використання таких методів може допо-

могти покращити якість освіти в Україні. Наприклад, у статтях автори досліджують вплив застосування проєктної діяльності та портфоліо на якість навчання в українських ЗФПО, ЗВО та вказують на те, що ці методи дозволяють відстежувати прогрес студентів та забезпечують більш точне оцінювання їх знань та навичок. Ці методи дозволяють студентам виявити свої індивідуальні здібності та розвинути їх, а також допомагають викладачам виявляти недоліки та проблеми в процесі навчання та вчасно їх виправляти.

Однак, необхідно зазначити, що застосування інноваційних методів оцінювання якості навчання вимагає певних зусиль від викладачів та здобувачів освіти. Здобувачам потрібно більше самостійності та креативності, а викладачам - більше часу та зусиль для оцінювання портфоліо та проєктів.

Отже, інноваційні методи оцінювання якості навчання є важливим інструментом покращення якості фахової передвищої освіти в Україні. Застосування таких методів дозволяє відстежувати прогрес студентів, забезпечує більш точне оцінювання їх знань та навичок, допомагає виявляти проблеми та недоліки в навчальному процесі та своєчасно їх усунути. Однак, для успішного застосування інноваційних методів необхідно залучити до них як здобувачів освіти, так і викладачів, а також забезпечити відповідну підготовку та підтримку з боку закладів освіти та влади.

Список використаних джерел:

1. Проєктна діяльність як одна з форм інноваційних методичних технологій навчання / О. В. Косович // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Педагогіка. Соціальна робота / [редкол.: Козубовська І.В. (гол. ред.) та ін.]. – Ужгород: Видавництво УЖНУ «Говерла», 2011. – Вип. 22. – С. 76–78.
2. Гутич Е. Ю. Портфоліо як нетрадиційний метод оцінювання навчальних досягнень учнів // Практика роботи сучасного вчителя: інноваційні розробки та традиційні методики - 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://genezum.org/library/portfolio-yak-netradyciynyy-metod-ocinyuvannya-navchalnyh-dosyaghen-uchniv>.
3. Литвиненко Т.І., Різнікова Т.М. Особливості застосування інноваційних методів оцінювання якості навчання у вищих навчальних закладах // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія "Педагогіка". - 2019. - Вип. 2 (89). - С. 53-58
4. Слободяник О.В. Аналіз поняття «проєкт», «проєктна технологія», «педагогічне проєктування» у дослідженнях зарубіжних та вітчизняних науковців/ О.В. Слободяник // Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико – математичної і технологічної освіти. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2015.– Вип. 7- Ч.3. 306с.- С.235-243
5. Використання методу проєктів у навчанні студентів (узагальнення досвіду циклової комісії) Т.П. Лаврова, І.В. Мунтян. Методична розробка – Одеса: ТПА ОДАХ, 2011. – 22 с.

УДК 377
УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ
ПРОФІЛЬНОЇ ОСВІТИ. УЧАСТЬ В ПРОГРАМАХ ERASMUS+

П.В. Кузнецова

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

ERASMUS+ – це Програма міжнародної співпраці Європейського Союзу з іншими країнами світу у сфері освіти, молоді та спорту.

Програма Еразмус була запроваджена у 1987 році. Її названо на честь видатного голландського вченого XV століття, гуманіста і теолога Еразма Роттердамського, який багато мандрував Європою, навчався і працював у різних університетах. Після смерті, він залишив весь свій статок Базельському університету (Швейцарія). Erasmus є акронімом, що розшифровується як «Схема дії європейського співтовариства для підвищення мобільності студентів університетів».

Ключовими пріоритетами Програми Erasmus+ у сферах освіти, професійної підготовки, молоді та спорту на 2021-2027 рр. наголошені: інклюзія та різноманітність у всіх сферах освіти, професійної підготовки, молоді та спорту, навколишнє середовище та боротьба зі змінами клімату, вирішення питань цифрової трансформації шляхом розвитку цифрової готовності, стійкості та спроможності, спільні цінності, активне громадянство.

Крім цього, продовжується підтримка викладання, навчання та проведення досліджень з питань європейської інтеграції.

Програма підтримує можливості навчальної та академічної мобільності в освіті та для молоді, проекти та партнерства, розвиток стратегій і співпраці, професійні мережі та відкриті ресурси.

Завдяки бюджету понад 28 мільярдів євро, що майже вдвічі більше фінансування порівняно з попередньою Програмою 2014-2020 рр., оновлена Програма 2021-2027 рр. є не тільки міжнародною, а й більш інклюзивною, цифровою та екологічною!

Відкриті можливості для України в Програмі ЄС ERASMUS+ у сфері фахової передвищої освіти на 2021-2027 рр. можуть включати:

1. Проект навчальної мобільності
2. Співпраця між організаціями та установами

КА1 Проект навчальної мобільності спрямований на надання можливостей індивідуальним особам для навчання, підтримку інтернаціоналізації та інституційного розвитку закладів фахової передвищої освіти та інших організацій у сфері професійної освіти та навчання.

Напрямок навчальної мобільності включає наступні цілі:

1. **Підвищення якості неперервної професійної освіти та навчання в Європі шляхом:** посилення ключових компетентностей та нави-

чок, зокрема вивчення мови та набуття цифрових навичок; підтримка розвитку професійних навичок, необхідних в даний час та в майбутньому на ринку праці; обмін кращими практиками та сприяння використанню нових та інноваційних педагогічних методів і технологій, а також підтримка професійного розвитку викладачів, тьютерів, наставників та інших працівників професійної освіти; нарощування спроможності закладів ФПВО для виконання високоякісних проєктів мобільності та їх здатності формувати якісні партнерства під час розробки власної стратегії інтернаціоналізації; зробити мобільність реальною можливістю для будь-якого здобувача освіти закладу фахової передвищої освіти та збільшити середню тривалість мобільності задля підвищення її якості та впливу; сприяння якості, прозорості та визнанню результатів навчання під час мобільності за кордоном за допомогою європейських інструментів.

2. Посилення європейського виміру викладання та навчання шляхом: просування цінностей інклюзії та різноманітності, толерантності та демократичності; просування знань про спільну європейську спадщину та різноманітність; підтримка розвитку професійних мереж по всій Європі.

Для участі в проєкті з навчальної мобільності передбачені заходи, що передбачають мобільність персоналу до України; мобільність студентів до України; запрошення експертів, навчання освітян, підготовчі візити (до мобільності) в Україні та в Європі.

КА2 Проєкти співпраці між організаціями та установами спрямовані на підтримку модернізації та розвитку закладів фахової передвищої освіти (VET) і освітніх систем у країнах-партнерах відповідно до загальних пріоритетів Програми.

Усі проєкти спрямовані на розбудову спроможності та потенціалу провайдерів VET освіти і сприяння та реалізацію інклюзивності й різноманіття, стійкості до навколишнього середовища, мати цифровий вимір та розділяти спільні цінності, залученість суспільства, таким чином зміцнюючи відносини між освітою та ширшим соціально-економічним середовищем.

Серед цілей цього напрямку зазначено: посилення зв'язків між системами VET країн-членів та партнерів Програми та їх ринками праці; посилення зв'язків між VET та місцевими/регіональними/національними стратегіями і пріоритетами щодо розвитку ключових компетентностей; посилення спроможності організацій що надають VET освіту; наближення працівників, керівників та тих хто приймає рішення до вимог ринку праці; покращення знань, технічних, менеджерських та педагогічних компетентностей викладачів VET закладів; модернізація освітніх програм, розроблення нових і інноваційних курсів та посилення навичок працевлаштування тощо.

Для участі в проєкті співпраці між організаціями та установами передбачені заходи, для створення і розбудови мереж та обміну досвідом; розроблення освітніх програм, навчально-методичного забезпечення та освітніх, інформаційних й інших ресурсів; розроблення механізмів залучення приватного сектору для створення нових і модернізацію існуючих освітніх

програм високої якості, а також методів, методик, технологій та ресурсів для навчання і викладання; розроблення та впровадження міжнародних (віртуальних) обмінів працівниками тощо.

Під час розробки проєктів пріоритети, що рекомендовані **Програмою ЄС ERASMUS+ та МОН України** стають **ключовою ланкою**, на основі якої розбудовується проєкт.

Пріоритети від Програми **ERASMUS+** до яких відносять інклюзію та різноманітність у всіх сферах освіти, боротьбу зі змінами клімату, цифрову трансформацію в освіті, спільні цінності та активне громадянство, доповнюють пріоритети, рекомендовані професійній та фаховій передвищій освіті та навчанню від **МОН України**: адаптація до потреб ринку праці, підвищення гнучкості можливостей, забезпечення якості, інновації, підвищення привабливості, створення та реалізація стратегій інтернаціоналізації для провайдерів професійної та фахової передвищої освіти.

Розглядаючи питання участі в проєктах Програми Erasmus+ можна сказати, що такий крок дозволить реалізувати перспективну модернізацію та удосконалення організації та підвищення якості системи професійної освіти в нашому навчальному закладі. Одна з пріоритетних ідей з розвитку потенціалу коледжу – це модернізація освітніх програм відповідно до забезпечення якості та кредитної системи, де можуть бути використані сучасні методи викладання та навчання, цифровий формат викладання у віртуальному середовищі, інтерактивні посібники, курси, тощо. А також ідея професійного розвитку викладачів в контексті євроінтеграції та інтернаціоналізації шляхом запровадження нових форм в рамках міжнародного і національного співробітництва між навчальними закладами та стейкхолдерами.

Література

1. Офіційний сайт. *Еразмус+ UA*. URL: <https://erasmusplus.org.ua/> (Дата звернення: 16.03.2023)
2. Програмний довідник Еразмус+. Основний посібник для розуміння Еразмус+. URL: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/erasmus-programme-guide> (Дата звернення: 16.03.2023)

УДК 378:37.09(045)

ПРОБЛЕМИ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

І.С. Маначина, В.В. Мінаті

ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса

В умовах воєнного стану сфера освіти зазнала сильних змін. Усі ми вчилися та продовжуємо вчитися жити в цих нових умовах: учні та студенти – продовжують здобувати освіту, а викладачі – працювати.

Частина учасників освітнього процесу внаслідок загрози життю, бойових дій та тимчасову окупацію окремих територій вимушено перемістилася в межах України або за кордон. Багато педагогів та здобувачів освіти все ще залишаються на тимчасово окупованих територіях та потребують особливої підтримки держави. Деякі заклади освіти були фізично зруйновані.

Переміщені за кордон батьки та здобувачі освіти потребували та все ще потребують державної й міжнародної підтримки для забезпечення можливості для продовження навчання дітей.

Тому актуальні питання проблеми забезпечення якості освіти, які найбільше хвилюють учасників освітнього процесу та українське суспільство, постійно обговорюються і на рівні органів центральної влади, органів місцевого самоврядування та органів управління освітою, закладів освіти.

Із самого початку війни МОН оперативно реагує на події, які впливають на діяльність ЗВО та ЗФПВО. За цей період для адаптації роботи цих закладів освіти, серед іншого, розроблено низку документів (наказів, методичних рекомендацій) та проведено численні заходи (вебінари, конференції тощо), які націлені на забезпечення безперервності та якості освіти в усіх її сегментах, від дошкільної до вищої.

Освіта в умовах воєнного стану потребує чітких, швидких та вчасних рішень, доступних роз'яснень, розробки нових нормативно-правових і законодавчих актів та внесення змін в наявні.

Збройна агресія РФ проти України на самому її початку істотно вплинула на діяльність більшості ЗВО та ЗФПВО. Зараз більшість ЗФПВО здійснюють освітній процес дистанційно, лише деякі – за змішаною, за інформаційно-консультативною та за очною формами навчання, адже організація освітнього процесу залежить від безпекової ситуації в кожному населеному пункті. Структура й тривалість навчального тижня, дня, занять і відпочинку, а також форми організації освітнього процесу визначаються педагогічною (вченою) радою закладу освіти в межах часу, передбаченого освітньою програмою (відповідно до обсягу навчального навантаження та з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного й інтелектуального розвитку здобувачів освіти, особливостей регіону тощо).

Нині схвалено **Стратегію розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки та Операційний план її реалізації у 2022-2024 роках** (Розпорядження КМУ від 23 лютого 2022 р. № 286-р). Цей стратегічний документ визначає пріоритети системи вищої освіти на сучасному етапі розвитку суспільства та економіки країни, а також головні характеристики, що будуть сформовані до 2032 року. Цілі та завдання Стратегії є детальною дорожньою картою для відбудови та продовження реформування системи вищої освіти в післявоєнний період. Виконання завдань, визначених Стратегією

єю, дозволить зменшити деструктивні наслідки, спричинені повномасштабним вторгненням російської федерації на територію незалежної України.

Документ передбачає реалізацію 5-ти стратегічних цілей:

1. Ефективність управління в системі вищої освіти.
2. Довіра громадян, держави та бізнесу до освітньої, наукової, інноваційної діяльності закладів вищої освіти.
3. Забезпечення якісної освітньо-наукової діяльності, конкурентоспроможної вищої освіти, яка є доступною для різних груп населення.
4. Інтернаціоналізація вищої освіти України.
5. Привабливість закладів вищої освіти для навчання та академічної кар'єри.

Очікуваним результатом реалізації Стратегії є створення сучасної ефективної системи вищої освіти, яка задовольняє потреби громадян, економіки та суспільства, має гідну репутацію та є конкурентоспроможною на внутрішньому та світовому ринку освітніх послуг. З урахуванням теперішньої ситуації, завдання та заходи з реалізації потребуватимуть коригування, проте стратегічні цілі та ключові завдання залишаються незмінними.

Майже все це стосується не тільки університетів та академій, але й коледжів, які входять до їх складу.

Не менш важлива чесна, вчасна й зрозуміла комунікація з учасниками освітнього процесу, виокремлення проблем та пропонування рішень для їх розв'язання.

Проблеми, впливають на якість освіти та з якими повсякденно зіткаються колективи коледжів у воєнний стан, у всіх майже однакові.

Виокремлюю лише основні:

1. Організація форми навчання (щоб і безпечно було для учасників освітнього процесу і якість освіти від цього не зменшувалася)
2. Відновлення кадрового потенціалу ЗВО та ЗФПВО, контингенту абітурієнтів/студентів.
3. Практична підготовка студентів
4. Безпека викладачів та здобувачів освіти
5. Робота закладів освіти в зимовий час
6. Перебої з електропостачанням та тимчасова відсутність інтернету
7. Фінансова нестабільність та секвестр бюджетів коледжів у 2022 році.

Розглянемо їх детальніше.

1. Дистанційна форма навчання. Два роки ковідних карантинів привчили нас усіх до дистанційного навчання. Сьогодні вся наша система демонструє готовність до дистанційного навчання. Чесно кажучи, без досвіду дистанційного навчання зараз під час війни втрати якості освітнього процесу були б катастрофічними!

Звичайно, дистанційний формат не вирішує всіх питань якості освітнього процесу в цілому. Це означає, для того, щоб мінімізувати втрати якості, доведеться серйозно попрацювати людям: освітянам і здобувачам освіти. Бе-

зумовно, другий фактор «за» – відданість роботі, усвідомленість, щирість наших науково-педагогічних працівників.

Завжди в часи випробувань ключовим стає людський фактор. Технологія дистанційного навчання вже опанована, тепер якість освіти залежить тільки від людей. Як би не було важко, держава сьогодні має право розраховувати на вірність наших науково-педагогічних працівників своєму професійному покликанню; на те, що викладачі готові до звитяжної, творчої, креативної праці, щоб все ж таки передавати знання студентам та забезпечувати якість освіти.

При сьогоднішньому навчанні якість освіти – повністю сфера відповідальності викладача. Ще раз хочу наголосити: не адміністрації ЗПФО та університету, які формально несуть відповідальність. Реальна відповідальність, реальні можливості у того викладача, який безпосередньо виходить до здобувачів освіти.

І тут постає проблема підвищення кваліфікації викладачів, їх перепідготовки та адаптації до умов сьогодення; необхідності покращення результатів підготовки кадрів ЗФПВО за рахунок посилення зв'язку теоретичної складової підготовки з вимогами ринку праці щодо вмінь, навичок здобувачів освіти тощо. У допомозі стає низка заходів ДУ «Український інститут розвитку освіти», ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», ДНУ «Інститут освітньої аналітики», Державної служби якості освіти щодо методичного супроводу організації безперервності та доступності освітнього процесу в умовах воєнного стану; оперативне змістовне наповнення платформи для дистанційного та змішаного навчання «Всеукраїнська школа онлайн» та реалізація освітніх проєктів в умовах воєнного стану, платформи «Всеосвіта», «На урок» та інші програми, семінари, практикуми та вебінари кращих фахівців в галузі освіти.

2. Втрати кадрового потенціалу ЗВО та ЗФПВО, контингенту абітурієнтів, студентів, які переорієнтувалися на безпечніші регіони країни чи на виїзд на навчання за кордон; підвищена ймовірність істотного скорочення контингенту для формування державного замовлення на наступні навчальні роки: у повоєнний період велика частка студентської молоді, викладачів та інших працівників цих закладів освіти можуть не повернутися до України, залишившись за її межами.

3. Звуження бази для проведення практики внаслідок згортання роботи навчально-виробничих комбінатів (центрів, комплексів тощо) й провідних українських підприємств; тобто постає питання пошуку механізмів розширення бази для проведення навчальної практики шляхом залучення до розв'язання цієї проблеми європейських країн та інших країн-партнерів України.

4. Триваюча збройна агресія російської федерації проти України спричинила загрозу життю та здоров'ю всіх громадян України.

Основний негативний фактор проти якості світи – фактор фізичних руйнувань закладів освіти або евакуації студентів. Нам доведеться намагати-

ся компенсувати цей фактор. І тут має вирішувати адміністрація закладів освіти: якщо у місті без пекова ситуація така, що можливо організувати очно-дистанційний режим (зокрема, проводити лабораторні роботи), то бажано спробувати, але, звичайно, за умови повної безпеки учасників освітнього процесу.

До того ж, є ще моральний фактор війни. Суспільство сьогодні знаходиться під моральним тягарем війни. Оборона країни – на першому місці. Якщо для людини на першому місці оборона, на другому – збереження життя рідних та близьких, освітній процес ніколи не буде на першому місці. Тобто спостерігається послаблення мотивації здобувачів освіти та їхніх батьків до навчання, апатія й неспроможність сконцентруватися на навчальному матеріалі. (більшість батьків заявляють про складний емоційний стан та психологічні проблеми їхніх дітей, а частина опитаних батьків повідомили, що в дитини немає бажання вчитися.)

Останні три пункти:

- Робота закладів освіти в зимовий час
- Перебої з електропостачанням та тимчасова відсутність інтернету
- Фінансова нестабільність, секвестр бюджетів коледжів у 2022 році.

Це цілком залежить від існуючих обставин, адже забезпечити електроенергією, опалення та постійний інтернет заклад освіти не може. До того ж, скорочення фінансування ЗВО вже є, двічі секвестр бюджету відбувався, але це війна. Проте державою планується збільшення обсягів державного замовлення на високотехнологічні і перспективні інженерні спеціальності,

Отже, ми повинні працювати над якістю освітнього процесу в межах цих ключових обмежень.

На жаль, сьогодні освітній процес посідає саме таке місце в нашій системі пріоритетів: оборона, безпека, навчання. Це не звично для закладів освіти. Це ставить освітній процес в умови, в яких він раніше не був, але задача забезпечення якості освіти при цьому нікуди не ділась.

УДК 378.633.018.43

ТЕХНОЛОГІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

О.І. Маренченко, К.С. Ігнатська

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

У нинішній час викликом стало для студентів та викладачів дистанційне навчання. Використання сучасних цифрових технологій при організації якісного дистанційного навчання студентів є одним з важелів сьогодення.

Успішність дистанційного навчання залежить від ефективної його організації, від керівництва самим процесом і майстерності викладачів, що

приймають в ньому участь. Вивчення математичних дисциплін у випадку дистанційного навчання має свою специфіку і особливості, які дозволяють значно розширити види навчальної роботи порівняно з традиційним навчанням. Звичайні лекції можуть бути замінені відеолекціями, слайд-лекціями; місце практичних занять займають індивідуальні комп'ютерні тренінги та лабораторні заняття; підсумковий контроль можна здійснювати за допомогою колективного тренінгу, тест-тренінгу, заліку, іспиту тощо. Для здійснення дистанційного навчання необхідно подбати про мультимедійний супровід курсу, що викладається. Такий курс дозволяє поєднувати в собі теоретичну, практичну і контролюючу частини і забезпечувати неперервний дидактичний цикл [1].

Дистанційне навчання має свої недоліки та переваги. Щодо недоліки, то є певні обмеження прямого контакту з викладачем.

Дистанційне навчання є формою одержання освіти, при якій в освітньому процесі використовуються традиційні і специфічні методи, засоби і форми навчання, засновані на комп'ютерних і телекомунікаційних технологіях, які дозволяють перебороти недоліки традиційних форм навчання, зберігаючи при цьому усі їх достоїнства. Основу освітнього процесу при дистанційному навчанні складає цілеспрямована самостійна робота того, кого навчають [2].

Замість традиційного підходу до студента як пасивного об'єкта навчання, який вимагає від викладача докладання максимуму зусиль для передачі знань та неабиякої майстерності в застосуванні ефективних засобів їх трансляції, сьогодні актуальним є розвиток концепції дистанційного навчання як відкритого партнерства викладачів та студентів, які самостійно навчаються і значною мірою самі спрямовують та контролюють свій навчальний процес [3].

На відміну від традиційної освіти, де центральною фігурою є викладач, в процесі використання нових інформаційних технологій центр ваги переміщується на студента, який активно вибудовує свій власний навчальний процес, формуючи власну траєкторію в освітньому середовищі. Важливою функцією викладача стає підтримка студента, сприяння його успішному просуванню в морі навчальної інформації, полегшення вирішення методологічних та методичних проблем, що виникають, допомога в освоєнні різноманітної інформації. У світовому освітньому співтоваристві в зв'язку з цим набув поширення новий термін – *facilitator* (той, хто сприяє, полегшує, допомагає навчатися), який відображає суттєві зміни у викладацькій діяльності, статусі викладача та його основних функціях [3]. Застосування засобів нових інформаційних технологій дозволяє збільшити частку самостійної роботи кожного студента в загальному бюджеті часу. Використання комп'ютерів і телекомунікацій, введення гнучкого графіка вивчення дисциплін, модульної побудови і вивчення дисциплін, і інші дидактичні й організаційні заходи дозволяють одержати нову форму очного навчання, відмінної від традиційної. Відповідно до концепції розвитку дистанційної освіти в Україні, технології дистанційно-

го навчання можуть застосовуватися не тільки в дистанційній освіті, але й в інших формах навчання: очної, заочної, екстернаті; крім того – в окремих дисциплінах і блоках дисциплін, що служать для підвищення освітнього рівня кваліфікації окремих осіб і груп слухачів [4].

Отже, навчальний процес технології та особливості дистанційної форми навчання, повинен бути забезпечений наступними навчальними матеріалами:

- навчальні матеріали для самостійної роботи студента (електронні конспекти лекцій);
- самостійна робота студентів (робочі зошити практичних та лабораторних робіт);
- матеріали для перевірки остаточних знань (питання, тести).

Висновки

Дистанційне навчання в даний час є перспективною формою отримання освіти. Надає більше можливостей до отримання інформаційних ресурсів, які розташовані по всьому світу в навчальних закладах та бібліотеках.

Література

1. Биков В.Ю., Кухаренко В.М., Сиротенко Н.Г. та ін. Технологія створення дистанційного курсу. Навч. посібник / За ред. В.Ю. Бикова та В.М. Кухаренка. – К.: Міленіум, 2008. – 324 с.
2. Андреев А.А. Дидактические основы дистанционного обучения. – М.: ВУ, 1999.
3. Журавський В.С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. – К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2003, - 416 с.
4. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. – м. Київ, 20 грудня 2000 р.

УДК: 378.147

МОТИВАЦІЯ ЯК ОДИН ІЗ ФАКТОРІВ ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Л.В. Мельник

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Проблема мотивації навчання вже давно стоїть перед педагогічною теорією і практикою. Але в умовах дистанційного навчання вона значно загострилася. Спочатку ковідні обмеження, тепер виснаження та вигорання в умовах довготривалої війни – всі ці проблеми особливо гостро позначаються на студентах: навчання дається через силу, знижуються показники уваги та запам'ятовування, можливий і регрес. В таких умовах перед викладачами сто-

їть питання: Як організувати навчання в режимі он-лайн, щоб воно було ефективним і натхненним?

Одним з найважливіших факторів успішного дистанційного навчання є правильна мотивація студента. Велику частину часу в режимі он-лайн студент проводить в самостійному освоєнні матеріалу. Для цього необхідні концентрація уваги, наполегливість, бажання вчитися. У дистанційному навчанні багато видів традиційної мотивації працюють не так ефективно, як при очній формі навчання. Але деякі, навпаки, набувають особливого значення. Час зобов'язує педагога шукати такі форми проведення он-лайн заняття, які захопили б, принесли радість і задоволення.

Як відомо, зміст навчання, його значущість для студента є підґрунтям мотиваційної сфери. Від змісту навчання залежить спрямованість студента, тобто мотиви навчання.

Мотив навчання — це спрямованість студента на різні сторони навчальної діяльності. Таким чином, існує зв'язок різних типів ставлення студента до навчання з характером його мотивації і станом навчальної діяльності.

Мотивація — це комплекс внутрішніх і зовнішніх процесів, що спонукають до дії. Фахівці поділяють мотивацію на внутрішню та зовнішню.

Внутрішня мотивація — це прагнення виконати певну діяльність заради самої діяльності. І єдиною винагородою, яку очікують від цього процесу, є отримання нових знань, розвиток, відчуття задоволення та радості.

Зовнішня мотивація — це спонукання людини до активності зовнішніми обставинами або стимулами.

Також виділяють *позитивну* мотивацію (до чогось) і *негативну* (від чогось). Від чогось — це уникнення покарання або неприємності, а до чогось — це прагнення отримати нагороду, похвалу. Ці два види мотивації врівноважують одне одного. Перспективнішим і тривалішим є стимулювання позитивної: прагнення до мети, досягнень, успіхів. Нагорода та покарання, а також конкуренція мають короткотермінові результати, але це саме ті види «мотивації», які ми часто використовуємо в процесі навчання. Загальнови-знано, що *доцільно прагнути до побудови внутрішньої мотивації студентів*: на основі особистого задоволення та інтересу. Однак варто зазначити, що навіть якщо ми хочемо розпалити такий «внутрішній вогонь», ми все одно маємо вирішити, які зовнішні ситуації, стимули та дії ми хочемо і можемо для цього використати.

Складові мотивації:

- внутрішні мотиви;
- зовнішні стимули;
- власні переконання;
- емоції;
- дії.

Розмірковуючи над мотивацією студентів, нам слід подумати, як вплинути на всі ці компоненти. Якщо певні рішення аргументовані, добре продумані, враховують потреби студентів та базуються на взаєминах із ними, вони

можуть дати хороші результати. До речі, в Інтернет просторі можна знайти багато порад та рекомендацій з цього питання.

Основними мотиваційними аспектами, до яких звертається викладач, є формування пізнавального інтересу, проблемність і практичність знань та вмінь, які здобувають студенти протягом навчання.

Найчастіше мотивацію навчальної діяльності реалізують за допомогою таких прийомів:

- ✓ створення проблемної ситуації, для розв'язання якої потрібно засвоїти нове;
- ✓ бесіда про зв'язок навчального матеріалу з реаліями життя, розкриття практичного значення його;
- ✓ вплив на емоційну сферу (перегляд відео фрагментів, робота із фотографіями тощо);
- ✓ різні види рольових ігор (квести, вікторини, діалоги тощо).

Час сьогодні вимагає стимулює до пошуку нових, ефективніших методів навчально-пізнавальної діяльності студентів, які забезпечують виконання замовлення й потреби суспільства.

Потреби суспільства можна скомпонувати в блок таких дидактичних вимог до організації навчально-пізнавальної діяльності студентів:

- Формування у студентів навичок самоосвіти, самооцінювання, самовизначення, самоаналізу дій тощо.
- Науково-практична підготовка особистості до свідомого професійного росту.
- Формування вибіркової, відносно стійкої спрямованості інтересів і потреб особистості на певний аспект соціальних цінностей.
- Формування соціальної компетентності, що характеризуються наявністю соціальних знань, соціального досвіду.
- Формування в студентів соціальної поведінки, яка характеризується рефлексією особистості на соціум, що продовжує їхню взаємозумовленість.
- Формування навичок пошукової активності.
- Виховання відповідальності за морально-ціннісний вибір засобів досягнення мети.
- Розвиток таких якостей як працездатність і цілеспрямованість.

Перелічені пріоритетні характеристики є стратегічними орієнтирами, що визначають зміст і спрямованість освітнього процесу на забезпечення виконання соціального замовлення на якісну освіту.

Пропоную свій досвід використання сучасних освітніх технологій на он-лайн заняттях з дисципліни «Основи комп'ютерних технологій» на платформі ZOOM для мотивації студентів:

1. *Активна форма проведення семінарських занять.* На початку заняття жеребкуванням визначається послідовність виступу студентів. На екран виводиться категорії розділів (4-5 розділів), які охоплюють вивчену тем, в кожній темі по 10-15 прихованих питань. Студент обирає розділ і номер питання, яке потім виводиться на екран, і дає відповідь. За правильну відповідь він

отримує бал відповідно складності питання. Якщо студент дав неправильну відповідь, то будь-який студент групи може висловити свою версію відповіді піднявши руку в чаті, і, таким чином, заробити додаткові бали на свій рахунок. Така форма показала якісні результати в невеликих групах (10-15 студентів), тому що під час заняття кожен студент може дати відповіді на 5-6 питань з різних розділів.

2. *Онлайн-квести на практичних заняттях.* Основою квесту є виконання поставлених завдань (за певним алгоритмом дій), а також пошук підказок і схованих деталей. На таких заняттях я, як викладач, виступаю модератором, а не безпосереднім учасником. Перед початком практичного заняття проводиться детальний інструктаж, де пояснюються навіть очевидні на перший погляд речі. А на фініші обов'язково має бути відповідь у вигляді QR-коду, паролю для входу на тест або що.

3. *Пошуково-дослідницькі проекти під час самостійної роботи.* Група студентів поділяється на підгрупи по 3-4 студенти, які обирають тему для свого проекту. Теми, як правило, пов'язані з майбутньою професійною діяльністю. Студенти використовують Google сервіси для спільної роботи і оформлення свого проекту, а потім на платформі ZOOM демонструють результати. Така колективна робота спонукає до відповідальності та набуття професійних компетентностей працювати в команді.

Список використаних Інтернет-ресурсів

1. <https://optima.school/info/porady-batkam/motivacia-v-distancijnomu-navcanni>
2. <https://osvitoria.media/experience/motyvatsiya-pid-chas-dystantsijnogo-navchannya-misiya-mozhlyva/>
3. <https://www.classtime.com/blog/yak-motyvuvaty-uchniv-do-navchannya/>
4. <https://osnova.com.ua/praktichni-poradi-schodo-formuvannya-v-uchniv-motivatsii-do-navchannya/>
5. <https://naurok.com.ua/formuvannya-motivaci-navchannya-322028.html>
6. <https://vseosvita.ua/library/embed/000ueu-bb0f.docx.html>

УДК 3.377

ПРОЄКТИ ОЩАДНОГО ВИРОБНИЦТВА В СУЧАСНОМУ ТЕХНІЧНОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ

В.О. Мирошниченко

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Постановка проблеми зумовлена консолідацією зусиль України в модернізації та гармонізації технічної освіти, головним вектором якої виступає

– компетентнісна освітня парадигма, що визначає принципово нові підходи до підготовки майбутніх фахівців, зумовлює необхідність докорінної перебудови вітчизняної освітньої системи задля досягнення нових вимірів її якості. Інноваційність як панівний принцип педагогічної системи технічного фаховому коледжу відображає результати застосування кращих світових освітніх проектів. Передумовою продуктивності його реалізації у сучасних складних соціально-економічних умовах є відповідність особистісно-професійного рівня викладачів вищих навчальних закладів вимогам часу.

Результати дослідження. Впровадження у процес професійної підготовки майбутніх фахівців у технічному фаховому коледжі ідеї розрахунковості та ощадності використання можливостей освітнього процесу, реалізація принципів якої спрямована на виявлення втрат (моніторинг) для збільшення працездатності, покращення професіоналізму, творчості, підвищення рівня готовності до будь-якого виду діяльності, спрямована на всі види професійних умінь майбутнього фахівця перетворити в набір компетентностей у процесі його професійної підготовки, тобто ключової ідеї лін-освіти. Втілення лін-технологій у процесі професійної підготовки фахівців у технічному фаховому коледжі – це своєрідні інвестиції, як у розвиток інноваційних педагогічних технологій, так і у процес формування конкурентоспроможних фахівців. При цьому моніторинг результативності освітнього процесу передбачає не лише констатацію наявного рівня знань, умінь і навичок, а й їх діагностику та облік, тобто встановлення реальної педагогічної ситуації забезпечення умов навчання, оцінка якості отриманих знань за результатами поточного контролю, аналіз їх динаміки та відповідна корекція навчального процесу з упередження негативних наслідків. У такий спосіб актуалізується визнання якості професійної підготовки майбутніх фахівців технічного профілю, де важливим є дві функції: супровід (інноваційна технологія професійної підготовки і моніторинг професійної підготовки) та постійне самовдосконалення.

Суттєвим є те, що сьогодні актуалізується конкретизація «покрокової» професійної підготовки майбутніх фахівців [1]. На сучасному етапі розвитку інженерної проектної діяльності все більшої *актуальності набувають ідеї лін-освіти*, основний зміст якої полягає у неперервності освіти, отриманні професійних знань, умінь і навичок у природно створеному в межах освітнього закладу "неперервного ціннісного потоку, де навчальний процес набуває прогностичного виробництва знань" спрямованого на подвійне випередження й ощадливе використання можливостей освітнього процесу відповідного освітнього навчального закладу.

Технологія ощадливого виробництва в інженерній проектній діяльності може бути зведена до *реалізації* п'яти послідовних *кроків*:

- визначення цінності, інженерно-технічного знання;
- створення процесу виробництва сучасних знань та отримання цієї цінності;
- організація безперервного інноваційного маршруту цього процесу;
- упровадження принципу "витягування" (замість виштовхування);

- безперервне удосконалення всіх елементів системи.

Проте, усі ці кроки ускладнюються [2] *першочерговими завданнями інженерної проектної діяльності* що є визначенням результату цінностей. Так, у відповідності з моделлю Н. Кано, варто виділяти три *рівня цінностей* [2].

Перший рівень - це ті властивості, вимоги або можливості, які для студента представляються само собою зрозумілими. Такі цінності повинні виконуватися "по замовчуванню". Але ж у викладача можуть бути інші уявлення. У цьому полягає перша складність. *На другому* рівні знаходяться вимірні цінності. Це можуть бути, наприклад, характеристики деякого продукту, такі як проектування зовнішнього вигляду автомобіля. Вимірні цінності спочатку необхідно якимось чином виміряти. Тому в цьому випадку необхідний вибір конкретних показників (заходів), вибір засобів і методів вимірювання, встановлення еталонів (якщо можливо), оцінювання метрологічних характеристик. *На третьому* рівні знаходяться цінності, про які сам студент ще не знає. Мова йдеться за те, що студент, як майбутній кваліфікований спеціаліст, швидше за все, має смутні уявлення про які-небудь якості його продукції. Найчастіше буває, що студент ще не сформував свої вимоги, тому він сам, а також викладач, не можуть чітко висловити те, що може зробити продукцію цінною на ринку. Тим не менш, для працівника інженерної проектної діяльності питання про вимоги (цінності) третього рівня - ключові.

Другим кроком, головним завданням інженерної проектної діяльності є створення процесу отримання цінності. При його розробці важливо уникати, по можливості, операцій, які не створюють доданої цінності для будь-кого.

Третім моментом є упровадження процесу створення продукції шляхом інженерної проектної діяльності і створення продукту, який забезпечує необхідними цінностями всі зацікавлені сторони.

Четвертий етап означає практичне застосування принципу витягування в інженерній проектній діяльності. Це означає, що ніякі дії не робляться, поки наступна стадія процесу не повідомить, що вона готова прийняти нове знання, інформацію, вміння та ін. Заходи щодо впровадження ощадливого виробництва здійснюються вже на основі тотальних ініціатив щодо підвищення якості та зменшення витрат при вивченні будь-якої технології. Майстерне спрямування цих ініціатив у бік підтримки безперервного руху потоку за допомогою інфраструктури (устаткування і оптимально планованих приміщень) призводить нас до технології ТРМ (загальне керування устаткуванням).

П'ятий крок є стабільним - це неперервне вдосконалення інженерної проектної діяльності. Така особливість пов'язана з тим, що ніколи не вдається відразу створити процес, у тому числі і в інженерній проектній діяльності, оптимальний раз і назавжди. Його доводиться постійно вдосконалювати. Це пояснюється змінним зовнішнім середовищем. Якщо головна мета інженерної проектної діяльності - задоволення вимог споживача, то вона незмінно має вдосконалювати та розвивати себе [1, 2]. Технологія професійної підго-

товки майбутніх інженерів у технічному фаховому коледжі у контексті ідеї безперервної освіти на засадах «ощадного виробництва знань» є системою безперервного моніторингу результативності освітнього процесу та ощадного використання його можливостей у технічному фаховому коледжі, як домінянти професійної підготовки майбутніх інженерів, що спрямована на постійне виявлення та знешкодження освітніх втрат для розвитку професіоналізму й творчості за рахунок «витягуючого» виробництва знань та їх повсякчасного самовдосконалення. Структурними складовими експериментальної моніторингової технології професійної підготовки майбутніх фахівців у технічних навчальних закладів встановлено такі: концептуальна, процесуальна, технологічна. Згідно з концептуальною складовою, професійна підготовка стає більш продуктивною за умови використання дидактичних засобів лін-освіти, які перетворюють процес професійної підготовки у свого роду «виробничо-технологічний» процес із гарантованим результатом. Процесуальна частина експериментальної моніторингової технології професійної підготовки актуалізувала цілі навчання та зміст навчального матеріалу й безпосередньо організацію навчального процесу. Технологічна частина (методи і форми навчальної діяльності всіх учасників освітнього процесу, діяльність викладача з управління процесом засвоєння матеріалу, моніторинговий супровід навчального процесу) передбачала врахування етапів природного циклу навчання майбутніх фахівців у технічному навчальному закладі.

Відтак, визначено, що експериментальна моніторингова технологія професійної підготовки є суто моніторинговою стратегією професійної підготовки майбутніх фахівців, яка має постійно змінний характер і різні результати в залежності від різних чинників його впровадження.

Висновки. Упровадження у процес професійної підготовки майбутніх фахівців в технічних навчальних закладах лін-технологій забезпечує «ощадне навчання», «витягуюче» навчання, візуальний моніторинг, кайдзен, що, у свою чергу, складає раціональний вектор розв'язання порушеної проблеми.

Список використаних джерел

1. Іванова, О. С. (2013) Нова філософія інженерної освіти: логіка формування гуманітарно-технічної еліти. *Перспективи*, (3), 40-45.
2. Мирошніченко В.О. (2021) Технології ощадливого виробництва у процесі професійної підготовки майбутнього інженера в закладі фахової перед вищої освіти. *European scientific discussions. Abstracts of the 3rd International scientific and practical conference*, 383-391. Вилучено з: <https://sci-conf.com.ua/iii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-european-scientific-discussions-1-3-fevralya-2021-goda-rim-italiya-arhiv/>.

УДК 378.115:377.1.687.1**Куз 89****ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ (ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ ЦИКЛОВОЇ КОМІСІЇ
СПЕЦДИСЦИПЛІН ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ)****Н.В. Кузіна****ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса**

У сучасному світі, де знання і технології оновлюються швидше, ніж життя одного покоління людей, слід спрямувати навчально-практичний процес не тільки на засвоєння базових знань, а й на набуття потреби, умінь і навичок самостійно засвоювати нові знання та інформацію впродовж усього життя й ефективно використовувати їх на практиці. Виникає необхідність у соціально і професійно активній особистості, яка володіє високою компетентністю, професійною мобільністю, самостійністю, вмінням постійно удосконалювати свої професійні навички, професійно реалізовувати подальше творче зростання. Одним із провідних завдань у формуванні професійно-творчих умінь майбутніх фахівців легкої промисловості на сучасному етапі модернізації системи фахової освіти України є пошук форм її інтеграції з наукою і виробництвом, підвищення ролі та відповідальності фахівця, забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог, зокрема, розвинення практичних навичок їх застосування в процесі професійної діяльності. Всі здобувачі освіти повинні бути конкурентоспроможними фахівцями та мають володіти професійними вміннями і навичками, що ґрунтуються на сучасних спеціальних знаннях певної галузі виробництва та високим рівнем професійної компетентності, що ґрунтується на критичному мисленні та здатності застосовувати теоретичні надбання на практиці.

Навчальна практика для здобувачів освіти спеціальності 182 «Технології легкої промисловості» є ланкою їх практичної підготовки, що проводиться у процесі вивчення циклу технологічно-конструкторських дисциплін. За змістом практична підготовка здобувачів освіти полягає в отриманні загальних та початкових практичних знань та набуття професійних навичок на основних технологічних операціях з проектування одягу, взуття та шкіргалантерейних виробів та умінь здійснювати оцінку якості таких виробів. Під час проходження практики здобувачами освіти здійснюється як закріплення знань, які вони отримали в процесі вивчення дисциплін «Матеріалознавство», «Технології виробів» та «Сучасні технології на підприємствах індустрії моди», так і підготовка теоретичного та практичного матеріалу для початку вивчення курсу «Основи конструювання виробів» або «Проектування складових елементів костюму». Метою навчальної практики є практична підготовка здобувачів освіти – вивчення та закріплення теоретичного курсу технології та конструювання виробів індустрії моди, формування навиків роботи з практичного конструювання при розробці нових моделей, набуття досвіду

роботи на промисловому обладнанні, обробки різних вузлів виробів та їх виготовлення та вміння розробляти конструкторсько-технологічну документацію.

Формування професійно-творчих умінь майбутніх фахівців легкої промисловості спрямовано на розвиток важливих якостей особистості, підвищення рівня продуктивності діяльності, освоєння предмета професійної діяльності, удосконалення знань, умінь, навичок, освоєння нових методик та технологій майбутньої професії, формування основ професійної майстерності здобувачів освіти. Одними з таких методик є розвинення тактильного сприйняття матеріалів, візуального сприйняття формоутворення виробу.

Сьогодні наші здобувачі освіти – це нове покоління, яке досить відрізняється від студентів, які отримували фахові знання ще 10 років тому. Представники покоління «зумерів» цікавляться наукою та технологіями (наприклад, припускають, що багато представників покоління займатимуться інженерно-технічними питаннями та робототехнікою), а також мистецтвом.

Працюючи із здобувачами освіти молодших курсів в ході навчальних практик можна зробити висновок, що на сьогоднішній день для них одним з найактуальніших методів сприйняття інформації є тактильні відчуття. Людина тримаючи у руках матеріал більш детально може відчувати його текстуру, фактуру, вміти сприймати матеріал за фізіологічними та механічними його властивостями (наприклад, працюючи із шкіряними матеріалами, можна навчитися визначати їх поверхневу текстуру, товщину, фактуру, еластичність, розривне навантаження та ін. за допомогою тактильного сприйняття). Методика візуального сприйняття формоутворення виробу, що має бути спроектований в ході практики, розвиває творче, технологічне та конструктивне його бачення. Для напрацювання вищезазначених здібностей та підвищення зацікавленості своєю майбутньою професією здобувачу освіти в позааудиторній формі пропонується волонтерська діяльність в межах тижнів мод, зокрема Odessa Fashion Week та Odessa Fashion Day. Зростання професійних компетенцій здобувача освіти під час комунікації з діючими дизайнерами виробів індустрії моди визначається у більш детальному дослідженні та вивченні властивостей інноваційних матеріалів та технологій його обробки. Їм надається можливість самостійно аналізувати конструктивну форму виробу, спостерігати нестандартні поєднання у виробі матеріалів. Також з'являється можливість розвинути комунікативні здібності у професійному спрямуванні. Така діяльність здобувача освіти є однією із складових його професійно-творчого зростання.

І як результат, майбутній фахівець легкої промисловості в ході навчальних практик повинен навчитися і продемонструвати вміння збирати, аналізувати та систематизувати отримані дані, запропонувати конкретне дизайнерське рішення, та матеріалізувати його у створенні виробу.

Література

1. Навчальна програма наскрізного практичного навчання здобувачів освіти спеціальності 182 «Технології легкої промисловості». Одеса, ВСП ОТФК ОНАХТ, 2020.
2. Положення про організацію навчально – виробничої практики Одеського технічного коледжу Одеської національної академії харчових технологій. Одеса, ВСП ОТФК ОНАХТ, 2015.
3. Коростіль Л.А. Покоління Z: пошук способів педагогічної взаємодії. Електронне наукове фахове видання: Народна освіта [Електронний ресурс] URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5229/ (Дата звернення 10.01.2022).

УДК 37.090

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН «ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ» ТА «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА»

О.В. Сахневич

**ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних
технологій ОНТУ», м. Одеса**

Чи можна якісно викладати фізичну культуру чи фізичне виховання дистанційно? На перший погляд це надскладне завдання, адже спортивні дисципліни потребують інвентарю, простору та особистої присутності викладача. Але сучасні умови диктують сучасні рішення: головне – експериментувати та не зупинятися. У викладача фізичного виховання нового покоління стоїть виклик бути сучасним та цікавим своїм студентам, володіти цифровими компетентностями та медіаграмотністю.

Викладання фізичної культури в сучасних умовах – це і дистанційна форма навчання, і оф-лайн, і змішана, індивідуальна та сімейна, екстернатна в тому числі. Викладачі не повинні чекати відновлення нормальної роботи своїх закладів освіти, забезпечення спортивним інвентарем. Вони мають працювати, вмикаючи свою креативність та добирати ті модулі для викладання із використанням наявного інвентарю. І сильною стороною сучасного педагога стає проведення уроків онлайн. Посилання на YouTube, уроки у Viber, конференції Zoom – це краще ніж нічого. Бо всі чекають на спілкування. Саме так підлітки можуть позбутися стресу, тривожності і долучитися до фізичної активності.

З 2020 року Міністерство науки і освіти України запропонувало створити всеукраїнську школу онлайн для того, щоб здобувачі освіти могли займатись дистанційно на період коронавірусу. Уроки фізичної культури були представлені короткими відео роликами, які проводили за участю відомих діячів шоу-бізнесу спорту та вчителів фізичної культури. В умовах воєнного

стану все це значно розширилося, поповнилося новими розробками сучасних педагогів, тренерів.

На сайті Інституту модернізації змісту освіти є багато записів семінарів та марафонів, тренінгових програм для вчителів фізичної культури, щоб можна було запровадити інноваційні варіативні модулі. Було створено проекти «Будь активним заради миру!», «Перемагаємо разом» спільно з громадською організацією «Рух Олександра Педана Junior». Тож тепер, завдяки величезній кількості інформації, доступної в Інтернеті, викладачам фізкультури легко знайти навчальні відео-уроки, які можуть задовольнити потреби кожного студента.

Використання відео-роликів, презентацій на заняттях дозволяє більш детально та наочно викладати теоретичний матеріал, що робить навчальний процес максимально ефективним. За допомогою презентації можна пояснити правила спортивних ігор, тактичні дії гравців, наочно уявити історичні події, біографії спортсменів. Наявність набору інформації дозволяє закріпити їх у пам'яті.

Тому, для підвищення якості освіти при викладанні дисциплін «Фізична культура» та «Фізичне виховання» викладачам потрібно бути гнучкими, експериментувати, підлаштовуватися під реалії та власні вподобання. А в реалізації креативних задумів стануть у нагоді сучасні онлайн-ресурси:

1. Google Classroom – завдяки цьому сервісу можна проводити тести, вікторини, ділитися враженнями від заняття, надсилати зворотний зв'язок.

2. Viber, Telegram, Direct в Instagram, Messenger у Facebook – месенджери підходять для зручного спілкування зі студентами та їх батьками.. Із ними можна втілити індивідуальний та груповий підхід. Якщо у студентів чи батьків виникнуть запитання до виконання будь-якої справи, вони можуть поставити їх у зручному месенджері та навіть отримати відеовідповідь.

3. YouTube та Google Drive – зручні платформи для розміщення відеоуроків та інших матеріалів для студентів. Використовуйте також Google Drive. Завантажуйте на нього відзнятий матеріал і діліться посиланням з студентами.

4. Відеочати для проведення дистанційного заняття фізичної культури в реальному часі. Відеоурок може тривати 25-30 хвилин. За цей час необхідно провести три етапи роботи: підготовку (розминку), основну частину та завершальну (заминку). Для цього можна використовувати Skype, Zoom та Google meet.

Практичні заняття можуть виконуватися з безпосереднім контролем викладача, або самостійно з наданням фото та відеозвіту. Передбачаються форми: Табата, Just Dance та ін. Теоретичні заняття можуть бути у вигляді подкастів чи відеороликів з коротким тестуванням наприкінці. Самостійний блок заняття – письмовий аналіз енерговитрат та харчування протягом дня, конкурси. Наприклад: Аналіз енерговитрат та раціону харчування за день. Ціль: порівняння енерговитрат протягом дня; аналіз раціону харчування та його коригування.

Також можна використовувати такі інноваційні технології, як проєктна діяльність. Така робота спрямована на формування теоретичних знань у галузі фізичної культури та метапредметних умінь. Тематика проєктів може бути різноманітною, складеною на основі міжпредметної інтеграції. Також теми для проєктів можна знайти у повсякденній діяльності студента, у мистецтві.

Цікавою темою є різноманітні челенджі в соціальних мережах. Ця форма змагання передбачає публікацію результатів дій за певний період. Потрібно визначити основну мету, призначити нагороду. Це можуть бути стікери, публікації на сайті школи, накопичувальні бали для оцінки фізичної культури.

Кейс-технології мають призначення формувати вміння у певній ситуації. Кейсами можуть стати: ситуації із підбором комплексу фізичних вправ, підбором спортивного інвентарю, ситуації із диференціюванням фізичного навантаження, ситуації із дослідженням функціональної готовності студента.

Також цікавими стануть і заняття з фізичної культури з використанням домашнього начиння. Це заняття, у яких використовують предмети побуту як спортивного інвентарю. На етапі контролю можна запропонувати студентам захистити свою власну ідею занять фізичними вправами з різними предметами (пляшка з водою, віник, рушник, швабра тощо).

Відеоконкурси. «Найспортивніша сім'я», «Найбезпечніше та найграмотніше місце для занять фізичною культурою», «Комплекс ранкової гімнастики», «Тренування з диванною подушкою» тощо. Педагогу необхідно затвердити критерії оцінки результатів конкурсу.

Для дистанційного оцінювання можна використовувати такі активності:

- Інтерактивні завдання – цікаві тести
- Фізичні завдання – блок фізичних вправ, насичений урок тощо.
- Робота у відеочатах без домашнього завдання – якщо студент активно працює разом із вами у відеочаті, можна оцінити його старання просто у «прямому ефірі».
- Відповідь на запитання чи розв'язання невеликого завдання з тестів самостійно (або в групі).
- Танцювальні виклики, завдання з використанням фітнес-додатків та схожі активності.
- Відеозапис виконання заданих вправ, здачі нормативів та ін.

Процес організації дистанційної освіти дуже залежить від адміністрації навчального закладу, можливостей кафедри фізичної культури та окремо викладача, матеріально-технічної, інтелектуальної власності та творчості, бажання вчитися новому та експериментувати. Наприклад наші викладачі можуть провести насичене, цікаве та активне заняття навіть у невеликій кімнаті, адже завдання викладача вибрати такі методи навчання, які б кожному студенту дозволили проявити свою активність, свої творчі здібності, активізувати рухову і пізнавальну активність.

Єдиного алгоритму для розв'язання задач не існує, ми на шляху створення чогось нового. Адже мета навчання – це надихнути. Освіта – наймогутніша зброя, за допомогою якої можна змінити світ. Та зараз саме викладачі фізичної культури можуть допомогти молоді уникнути депресивних станів та негативних емоцій. А рухова активність та спорт цьому сприяє.

УДК 378.147

Швец 35

МОТИВАЦІЯ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Л.І. Швець, Т.В. Дьякова

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Мотивація навчальної діяльності здобувачів освіти є однією з пріоритетних проблем в сучасній українській освіті. Бажання виконувати і доводити до завершення свою роботу можливе лише в тому випадку, коли є мотив. В умовах сучасного суспільства відбувається постійне оновлення змісту навчання, що призводить до формування у здобувачів освіти потреби самостійного отримання знань і розвитку активної життєвої позиції.

Ефективність навчального процесу неможлива без мотивації та без стимулу оволодіння новою професією. Здобувачі освіти повинні розуміти, навіщо та для чого вони займаються певними видами діяльності та яку користь від цієї діяльності вони отримають. Оволодіння знаннями, уміннями та навичками, які в майбутньому можуть сформувати основу професійної діяльності, і є основними факторами, що впливають на мотивацію навчання здобувачів освіти. Підвищити мотивацію навчальної діяльності можливо шляхом використання на кожному етапі навчання проблемних завдань, застосуванням інтерактивних технологій, зміною діяльності здобувачів освіти, зацікавленістю в отриманні результату.

Таким чином, навчання буде ефективнішим та результативнішим, якщо воно мотивоване, і діяльність здобувачів освіти збігається за спрямованістю та внутрішніми мотивами.

За характером мотивації і станом навчальної діяльності можна виділити декілька типів ставлення здобувача освіти до навчання:

- негативне;
- байдужне або нейтральне;
- позитивне аморфне;
- позитивне пізнавальне, усвідомлене;
- позитивне відповідальне, особистісне.

Характерними особливостями негативного ставлення здобувачів освіти до навчання є: бідність і вузькість мотивів; пізнавальні мотиви вичерпуються інтересом до результату; не сформовані вміння ставити цілі, долати трудно-

щі; навчальна діяльність не сформована; відсутнє вміння виконувати дію за розгорнутою інструкцією; відсутня орієнтація на пошук різних способів дії.

При позитивному (аморфному) ставленні здобувачів освіти до навчання в мотивації спостерігаються нестійкі переживання новизни, допитливості, спонтанного інтересу; широкі соціальні мотиви обов'язку; розуміння і первинне осмислення цілей, визначених викладачем.

За позитивного (пізнавального) ставлення здобувачів освіти до навчання мотивація характеризується постановкою нових цілей; виникненням нових мотивів; осмисленням співвідношення своїх мотивів і цілей. Навчальна діяльність включає не тільки відтворення за зразками викладача завдань, способів дій, але й виникнення самостійно визначених цілей, а також виконання дій з власної ініціативи. Відбувається опанування вміннями планувати й оцінювати свою навчальну діяльність до її здійснення, перевіряти та контролювати себе на кожному етапі заняття.

Позитивне (особистісне, відповідальне) ставлення здобувача освіти до навчання характеризується стійкістю і неповторністю мотиваційної сфери; уміннями ставити перспективні, нестандартні цілі та реалізовувати їх; умінням долати перешкоди задля досягнення мети. У навчальній діяльності, спостерігається пошук нестандартних способів виконання навчального завдання, гнучкість і мобільність способів дій, опанування навчальними діями та уміннями до рівня навичок і звичок культури праці, вихід з навчальної діяльності в самоосвітню, перехід до творчої діяльності.

Яким же чином можна стимулювати здобувачів освіти до навчання? Для цього можна використовувати наступні методи:

1. Враховувати бажання здобувача освіти. Важливе не те, чого бажаємо ми самі, а те, чого хоче здобувач. Він не винний у своїх бажаннях. Завдання педагога — змінити напрямок його прагнень, якщо вони не збігаються з педагогічними цілями.

2. Використовувати ідентифікацію. Стимулюйте здобувачів освіти чогось палко забажати. Головне — «щоб бажання виникли», а викладач зміг би їх використати.

3. Враховувати інтереси й нахили. Починати бажано з того, що цікавить ваших учнів, Намагайтесь обернути «побічні» інтереси здобувача освіти на свою користь. У важких випадках ідіть від яскравої форми до змісту, від емоцій до логіки.

4. Використовувати наміри, адже намір виникає на основі потреби. Знаходьте можливість допомогти здобувачам освіти у здійсненні їх намірів.

5. Заохочувати бажання досягти визнання. Багато здобувачів освіти вчиться не тільки заради знань, а й заради престижу. Не слід нехтувати цим бажанням.

6. Пам'ятати, що завжди краще хвалити, ніж критикувати. Авансуйте найменші позитивні зрушення. Безпрограшний стимул — «Я вірю, що ти зможеш!»

7. Зробити діяльність привабливою. Використовуйте зовнішньо привабливі й цікаві форми роботи, оформлення результатів, кінцевої оцінки діяльності.

8. Використовувати ситуацію. Різні життєві ситуації, що виникли випадково, потрібно помітити й миттєво використати як стимул.

Основною формою організації навчальної діяльності є лекція, лабораторне, практичне заняття та семінар.

Для проведення любого виду заняття існують рекомендації, впровадження яких сприятиме створенню мотиваційних моментів.

1. Потрібно використовувати різноманітні форми й методи організації роботи, що враховують суб'єктивний досвід здобувачів освіти щодо теми, яка розглядається.

2. Створювати атмосферу зацікавленості кожного здобувача освіти як у власній роботі, так і в роботі всієї групи.

3. Заохочувати здобувачів освіти до використання різноманітних способів виконання завдань на парі без побоювання помилитися, одержати неправильну відповідь.

4. Стимулювати прагнення здобувачів освіти до самостійної роботи, аналізувати під час заняття різні способи виконання завдань, запропоновані здобувачами, відзначати та підтримувати всі види діяльності, що сприяють досягненню здобувачами мети.

5. Створювати педагогічну ситуацію спілкування, що дозволяє кожному здобувачеві освіти, незалежно від ступеня його готовності до уроку, виявляти ініціативу, обговорювати наприкінці уроку не лише те, «що ми дізналися» (що опанували), але й те, що сподобалось (не сподобалось) та чому; що хотілося б виконати ще раз, а що зробити по-іншому.

6. На лабораторному, практичному та семінарському заняттях аналізувати не лише правильність (неправильність) відповіді, але і її самостійність, оригінальність, бажання здобувача освіти шукати та знаходити різноманітні способи виконання завдань.

Здобувач освіти на уроці повинен бути настроєний на ефективний процес пізнання, мати в ньому особисту зацікавленість, розуміти, що й навіщо він виконуватиме. Без виникнення цих мотивів навчання, без мотивації навчальної діяльності пізнання не може принести позитивний результат.

Література

1. Макаревич О. Мотивація як підґрунтя дій особистості. Соціальна психологія. 2006. № 2 (16). С. 134–141.
2. Kovalenko, N. P., Bobrova, N. O., Hanch, O. V., & Zachepylo, S. V. (2020). МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ. *Медична освіта*, (3), 43–48.
3. Бугрименко А. Г. Внутрішня і зовнішня навчальна мотивація у студентів педагогічного ВНЗ. Психологічна наука і освіта. 2006. № 4. С. 28.

4. Додонов Б. І. Структура і динаміка мотивів діяльності. Питання психології. 1984. № 4. С. 48–56.
5. Занюк С. С. Психологія мотивації. К. : Вид. «Либідь», 2002. 304 с.
6. Коваленко Н. П. Мотивація навчальної діяльності як запорука успішної професійної підготовки студента. Сучасний підхід до викладання навчальних дисциплін в контексті підвищення якості вищої освіти : матеріали 50-ї наук.- метод. конф. викладачів і аспірантів. Полтава, 2019. С. 13–16.
7. Колчигіна А. В. Специфіка навчальної мотивації студентів. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». Херсон, 2018. № 1 (2). С. 46–50.

УДК 378.14

ДОТРИМАННЯ ВИМОГ ЄСКД ПРИ ВИКОНАННІ ДИПЛОМНИХ ПРОЄКТІВ

В.В. Столярчук, С.С. Корнєєнко

ВСП «Механіко технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Дипломне проектування є одним з найважливіших видів самостійної роботи, яка завершує підготовку фахівця на етапі навчання студентів за програмою спеціаліста ступеневої базової вищої освіти і є основою для проведення державної атестації фахових молодших бакалаврів. Дипломний проект передбачає проведення аналізу та теоретичної розробки (моделювання, дослідження процесів і об'єктів) об'єкта діяльності.

Мета дипломного проектування – узагальнити та систематизувати знання та практичні навички студентів, одержані ними під час вивчення навчальних дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки; математичної та природничо-наукової підготовки; професійної та практичної підготовки. У процесі роботи над дипломним проектом студенти набувають досвіду роботи з науково-технічною, нормативною та довідковою літературою, вчаться використовувати державні стандарти, складати пояснювальну записку до проекту, практично засвоюють знання під час прийняття конкретних проектних рішень. В методичних рекомендаціях містяться вимоги до змісту та оформленню дипломних проектів згідно вимог ЄСКД.

Пояснювальна записка містить текстову частину, рисунки, таблиці які оформляють на аркушах формату А4 (210x297 мм), для об'ємних таблиць і рисунків допускається використання аркушів формату А3 (420x297 мм).

Текстові документи виконують на формах, встановлених відповідними стандартами Єдиної системи конструкторської документації (ЄСКД). Оригінали текстових документів виконують одним з наступних способів: – рукописним з висотою букв і цифр не менш 2,5 мм. Цифри й букви необхідно писати чітко чорним чорнилом або пастою;

– із застосуванням друкуючих і графічних пристроїв ЕОМ (ДСТУ 2.004).

При написанні пояснювальної записки рукописним засобом, рисунки повинні виконуватись олівцем, а таблиці – чорними чорнилами або пастою. Описки й графічні неточності, виявлені в процесі виконання документа, допускається виправляти підчищенням або зафарбовуванням білою фарбою й нанесенням на том же місці виправленого тексту (графіки) чорним чорнилом або пастою рукописним способом (але не більше двох виправлень на один аркуш). Ушкодження аркушів текстових документів, помарки й сліди не повністю вилученого колишнього тексту або рисунка не допускаються.

При застосуванні ЕОМ пояснювальна записка до дипломної роботи подається у вигляді електронного документу у форматі Word 6.0 і подальших версій, а також у друкованій версії одного примірника на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (210мм x 297мм) до тридцяти рядків на сторінці. При комп'ютерному наборі слід використовувати шрифт Times New Roman розміром 14 пт з міжстроковим інтервалом 1,0 або 1,5.

Відстань від рамки форми до границь тексту на початку й наприкінці рядків - не менш 5 мм. Відстань від верхнього або нижнього рядка тексту до верхньої або нижньої рамки повинне бути не менш 10 мм. Робочими мовами дипломної роботи є українська. Текст основної частини дипломної роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти. Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ЛІТЕРАТУРА», «ДОДАТКИ» і т.інш. друкують великими літерами у середині сторінки симетрично до тексту, шрифтом h7. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Переноси слів у заголовках підрозділів не допускаються. Якщо заголовок не міститься в одному рядку, то другу й наступні рядки варто писати також з абзацного відступу.

Кожний розділ пояснювальної записки треба починати з нової сторінки.

Відстань між заголовком і текстом, між заголовками розділу й підрозділу при виконанні документа із застосуванням друкуючих і графічних пристроїв ЕОМ повинне бути дорівнює 3 інтервалам (пропущений один рядок), при виконанні рукописним способом - 16-20 мм. Відстань між рядками тексту при виконанні документа рукописним способом повинне дорівнювати 8-10 мм. Усередині розділів, підрозділів, пунктів або підпунктів можуть бути наведені перерахування. Після цифри, яка позначає номер розділу, крапку не ставлять. Номер підрозділу розділяють крапкою, на кінці крапку не ставлять.

У тексті документа, за винятком формул, таблиць і малюнків, не допускається:

– застосовувати математичний знак (-) перед негативними значеннями величин (варто писати слово «мінус»);

– застосовувати знак « / » для позначення діаметра (варто писати слово «діаметр»). При вказівці розміру або граничних відхилень діаметра на крес-

леннях, поміщених у тексті документа, перед розмірним числом варто писати знак «(»;

– застосовувати без числових значень математичні знаки, наприклад $>$, $<$, $=$, i , J , № . Варто писати більше, менше, дорівнює, більше або дорівнює, менше або дорівнює, не дорівнює. А також знаки № (номер), $\%$ (відсоток).

Перелік скорочень слів, що допускаються, установлений у ДСТУ 2.316. Якщо в документі прийнята особлива система скорочення слів або найменувань, то в ньому повинен бути наведений перелік прийнятих скорочень, що поміщають наприкінці документа перед переліком термінів. Якщо в документі приводяться написи, що пояснюють, наносимі безпосередньо на виготовлений виріб (наприклад, на планки, таблички до елементів керування й т.п.), їх виділяють шрифтом (без лапок), наприклад ВМК., ВИМК., або лапками - якщо напис складається із цифр і (або) знаків. Умовні літерні позначення повинні приводитися відповідно до прийнятого в державних стандартах. У тексті документа, перед позначенням параметра, дають його пояснення, наприклад «Опір лінії RL».

При необхідності застосування умовних позначок, зображень або знаків, не встановлених діючими стандартами, їх варто пояснювати в тексті або в переліку позначень. У документі варто застосовувати стандартизовані одиниці фізичних величин, їхнього найменування й позначення відповідно до ДСТУ 8.417.

До загального обсягу пояснювальної записки не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та малюнки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів підлягають нумерації на загальних засадах.

З урахуванням необхідних вимог виконуються пояснювальні записки до дипломних (курсівих) проектів (робіт), що дає змогу отримати загальний вигляд за стандартами ЄСКД та дотримуватись спільного формату оформлення.

УДК 378.14

ВНУТРІШНЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФАХОВІЙ ПЕРЕДВИЩІЙ ОСВІТІ

А.А. Трубнікова, О.М. Кічук

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Постановка проблеми. Реалії російсько-української війни вимагають якісно нових підходів до підготовки здобувачів освіти, організації освітньої діяльності, налагодження і впровадження організаційних та навчально-виховних технологій, які могли б забезпечувати не тільки виконання завдань трансформації і розвитку України, а й сприяти всебічному розвитку особи-

стості та її успішній самореалізації в соціальному та професійному середовищі.

Вирішення завдань щодо внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості фахової передвищої освіти у навчальних закладах викликає теоретичний і практичний інтерес наукових та науково-педагогічних працівників, що обумовлено кардинальними змінами в концепції функціонування освіти в сучасному суспільстві, яка висуває нові вимоги до особистості як суб'єкта діяльності, до його професійної культури та особистісних якостей.

Метою роботи є дослідження педагогічної проблеми внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості фахової передвищої освіти у навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу. Забезпечення якості фахової передвищої освіти виступає основним пріоритетом розвитку сучасної освіти. Якість освіти варто розглядати як практичний результат, траєкторія якого визначається цілями та цінностями, які лежать в основі суто людської діяльності у сфері освіти [1].

В умовах розбудови незалежної України, захисту її територіальної цілісності від російських агресорів активізуються пошуки нових форм, методів та механізмів управління різноманітними структурами держави. Сучасна система освіти, її заклади та органи управління, як складові суспільства, не можуть перебувати осторонь цих проблем. Головне завдання, яке має вирішуватися сьогодні – це поліпшення внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти у навчальних закладах фахової передвищої освіти, що в результаті приведе до підвищення ефективності її функціонування та якості підготовки фахівців для потреб держави.

Внутрішня система забезпечення якості передвищої освіти має на меті створення алгоритму постійної інституційної уваги до якості освіти, включно з переглядом і покращенням навчальних курсів та освітніх програм. Внутрішнє забезпечення якості відноситься до елементів інституційної акредитації, що також частково присутні в акредитації освітніх програм. Ця система має особливе значення для забезпечення конкурентоздатності сучасного університету, оскільки коледж самостійно повинен розвивати власну якість на основі принципів автономії, самоврядності і саморегулювання. Запровадження внутрішньої системи забезпечення якості спирається на унікальну внутрішню культуру навчального закладу, його місію, традиції, відповідну політику якості [2].

Процес реалізації цілей та завдань внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості передвищої освіти у навчальних закладах передбачає взаємопов'язану і взаємоузгоджену діяльність усіх суб'єктів освітнього процесу, що об'єднані досягненням спільної мети.

Якими ж інструментами системи внутрішнього забезпечення якості освіти володіє заклад освіти? Це перелік адміністративних, навчально-методичних, наукових, пізнавальних, самоосвітніх та інших процедур. Їх ре-

алізація направлена на вивчення та проведення дослідження стану справ, думки з того чи іншого питання, доведення отриманих результатів керівнику вищого навчального закладу та організація проведення контролю за внесенням відповідних змін щодо виправлення ситуації. Іншими словами внутрішній моніторинг якості вищої освіти є основним інструментом навчального закладу для сталого функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти та системи управління якістю освіти навчального закладу.

Внутрішня система забезпечення якості підготовки фахівців передбачає систематичне проведення моніторингу, який розглядається сучасними вченими як найважливіша ланка в управлінському циклі. У свою чергу, успішність діяльності закладу вищої освіти допомагає визначити налагоджена в ньому система моніторингу управління освітнім процесом [3].

При проведенні оцінювання забезпечення якості освітньої діяльності може виникати потреба в певних нормах знань та вмінь слухачів, або стандартах. Нормування це одна з обов'язкових умов і основ результатів навчання, оскільки саме з ним порівнюють фактичні результати тих, хто навчається.

Одним із важливих чинників, що забезпечують якість освіти є характер розвитку педагогічної діяльності (та її компонент) науково-педагогічних працівників закладу перевищої освіти. Внутрішні чинники забезпечення якості освіти, які визначають базові параметри педагогічної діяльності викладача, характер суб'єкт-суб'єктної взаємодії в освітньому процесі, що веде до прогнозованого результату і визначає забезпечення високих стандартів освіти. Вихідними принципами, які покладено в основу розвитку компонент діяльності викладача (особистісна, проєктивна, комунікативна) та визначають його характер є такі: доброзичливості, відкритості, неупередженості, конструктивності, досконалості. Вони створюється своєрідне інформаційне середовище (які задаються вихідними принципами), в якому суб'єкти освітнього процесу за певними параметрами конструюють і розвивають педагогічну діяльність і комунікацію, що створює відповідну психолого-педагогічну атмосферу суб'єкт-суб'єктної взаємодії в освітньому процесі, одним із результатів якої є формування базових особистісних пріоритетів як у викладачів, так і в майбутніх фахівців (здобувачів освіти) на засадах гуманізму, демократії і саморозвитку. Майбутні дослідження варто сконцентрувати на визначенні об'єктивних показників результативності педагогічної діяльності в освітньому процесі ЗФПО, які лежать не тільки у підніжжя високих навчальних здобутків студентів. Лише суб'єкт із високим рівнем особистісної відповідальності і пошукової активності здатний самодосконалювати власну діяльність, раціонально її організувати в різних умовах освітнього процесу закладу фахової перевищої освіти та за його межами [4].

Для вибору можливих варіантів оцінювання внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності коледжу потрібно розглянути цю проблему на відповідних семінарах з залученням керівництва і провідних фахівців університету. Результатом має стати п'яти-десяти річний план оцінювання

внутрішнього забезпечення підготовки фахівців, інструкція щодо проведення такого оцінювання та методичні рекомендації щодо аналізу результатів оцінювання внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності університету.

Висновок. В умовах розвитку навчального закладу фахової передвищої освіти важливим є система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти, а саме механізми її оцінювання. Ключовою особливістю оцінювання системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти у коледжі є спрямованість на досягнення не тільки конкретного результату (підготовка фахівців), а й забезпечення високого рівня якості освіти.

Подальшого дослідження потребують питання створення конкретних інструментів системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності навчальних закладів, побудова механізму ефективного застосування визначеної системи для забезпечення якості освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Назарова, Л. В. "СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЗАКЛАДАМИ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ." *Інтеграція освіти, науки та бізнесу в сучасному середовищі: зимові диспути: тези доп. І Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 6-7 лютого 2020 р.*—Дніпро, 2020.—Т. 2.—571 с. (2020): 430.
2. Бойко, С. М. "РОЗБУДОВА ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПОШУКИ ШЛЯХІВ ЇХ ПРАКТИЧНОГО ВИРІШЕННЯ." *Професійна підготовка медичних та фармацевтичних фахівців у закладах фахової передвищої освіти*: 116.
3. Ваніна, Наталія Миколаївна, and Тетяна Миколаївна Пашенко. "Методи і методики оцінювання якості фахової передвищої освіти." (2020).
- Курок, Роман. "Тенденції розвитку фахової передвищої освіти в сучасних умовах." *Професійна педагогіка* 1.22 (2021): 41-48.

УДК 378.14

ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА

А.А. Трубнікова, О.А. Лубенець, Н.Д. Іщенко
ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Постановка проблеми. Швидкий темп змін освітнього ландшафту призводить до пошуку та впровадження інновацій у викладацькій діяльності. Одна з таких інноваційних форм освіти – дистанційне навчання [1].

Процес організації дистанційної роботи зумовлює переосмислення ролі педагога, якими можуть бути: куратор, консультант, наставник, дослідник, експерт, менеджер та ін., що приводить до суттєвої трансформації його особистісних і професійних навичок, якими поряд із загальновідомими для педагога, є інноваційність і креативність, технологічний ентузіазм, відкритість до питань, здатність до рефлексії, якісно новий характер комунікації, відповідальності й автономності.

Сьогодні є досить багато моделей дистанційного навчання, реалізованих у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників, профільному вивченні окремих предметів, підготовці до іспитів, здобутті профільної педагогічної вищої освіти. У системі загальної освіти дистанційне навчання дедалі активніше впроваджується у роботу освітніх організацій, оскільки дозволяє організувати мережеву взаємодію між різними учасниками освітнього процесу, створює умови для навчання людей з особливими потребами тощо. Однак питання дистанційного навчання майбутніх фахівців освітньої царини розроблені недостатньо, незважаючи на те, що для вищої педагогічної школи ця форма організації освітнього процесу є дуже перспективною [2].

Особливу роль система дистанційної освіти почала відігравати з початком повномасштабної воєнної агресії російської федерації проти України. Основною метою системи освіти України на сьогодні є створення безпечних умов освітнього середовища з метою отримання майбутніми фахівцями якісної освіти. Саме з цим питанням і допомагає дистанційна форма освіти [3].

Метою роботи є вивчення моделі дистанційної освіти з метою актуалізації її ефективності в умовах воєнних реалій та виявлення сприятливих умов організації дистанційного навчання майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу. Дистанційне навчання давно перестало бути нововведенням у царині сучасної фахової освіти. Воно займає міцні позиції, і поряд із традиційними формами навчання стає конкурентоспроможною формою здобуття фахової передвищої освіти. Переваги застосування цієї форми навчання очевидні. За певних умов дистанційне навчання може забезпечити доступність якісної освіти, широким верствам населення, незалежно від місця проживання, наявності чи відсутності трудової діяльності; максимально використовувати педагогічний, науковий, кадровий потенціал коледжу.

Саме дистанційна освіта для багатьох здобувачів освіти стала засобом навчання під час повномасштабного воєнного вторгнення. В Україні дистанційна освіта визнається самостійною формою навчання. Відповідно до законодавства України для запровадження навчання за дистанційною формою заклади можуть створювати центри дистанційного навчання як їх відокремлені структурні підрозділи. Отримання дидактичних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час занять, які проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової

інформації у синхронному чи асинхронному режимах. Державна атестація під час підготовки фахівців з дистанційної форми навчання здійснюється відповідно до статті 7 закону України «Про вищу освіту»[4].

До дистанційної форми навчання висувають такі самі вимоги, як і до традиційної. Педагог повинен як сам перебудувати акценти своєї діяльності, так і надавати педагогічний супровід студентам. І цей момент також викликає появу проблемної ситуації. Технічно дистанційне навчання постає як добре укомплектований продукт, але з погляду методичного забезпечення спостерігаються серйозні недоліки. Зокрема гостро це питання постає у царині педагогічної освіти під час воєнного вторгнення, бо майбутні педагогічні працівники повинні засвоїти не тільки безпосередні професійні компетенції, але й освітні методики, в тому числі й дистанційні. Педагог пропонує здобувачу цікавий навчальний курс, але не все може бути викладено у площині тексту. Тоді виникає велика проблема – налагодження взаємодії учасників освітнього процесу. Важливо говорити про взаємодію в умовах ДН, оскільки вона виступає сполучною ланкою між викладачем та студентом, орієнтиром для останніх у складній навчальній ситуації [5].

Активна реалізація дистанційного навчання під час повномасштабного вторгнення ставить безліч питань перед педагогічним колективом, – про форми та методи роботи, про зміну етапів заняття та його зміст, про організацію та умови здійснення комунікації між педагогом та студентами, про способи взаємодії. Як згадувалося, державна підтримка цієї форми навчання поширюється і на технічну організацію цього процесу. Систематизація досвіду призвела до появи терміна «педагогічна взаємодія», який поєднує у собі взаємодію учасників освітнього процесу, і безпосередньо саму комунікацію. Стає ясно, що слово «педагогічна» має відношення до тієї сфери, де знаходить своє втілення процес взаємодії, – педагогічна наука та практика. Поняття «взаємодія» слід віднести до базисних філософських категорій. Дослівний переклад дозволяє виявити приховане значення цього поняття – «взаємна дія»[8]. Таким чином, педагогічна взаємодія – різнобічне явище, яке передбачає участь різних сторін. У таблиці 1 представлена схема організації педагогічної взаємодії між учасниками дистанційної форми освіти. Кількість учасників педагогічної взаємодії залежить від ситуації, і таке поняття як двосторонність не є обов'язковим [6].

Висновок. Воєнна агресія проти України зумовила низку перетворень в усіх царинах суспільного життя. Ці перетворення не могли оминути царину фахової передвищої освіти. Перед державою і суспільством постала проблема якісної організації навчального процесу, зокрема для майбутніх фахівців. Саме тому сьогодні дистанційна форма організації навчального процесу в умовах фахової передвищої освіти стає актуальною. За основу у цьому дослідженні було прийнято термін, який відбиває всю сутність дистанційного навчання. Це навчання, при якому всі процедури здійснюються з використанням сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій за територіальної роз'єднаності викладача та здобувачів. Важливу роль

при цьому відіграє інформаційно-освітнє середовище дистанційної освіти, під яким розуміється сукупність засобів передачі даних, інформаційних ресурсів, протоколів взаємодії, апаратно-програмного та організаційно-методичного забезпечення, орієнтовану на задоволення освітніх потреб користувачів. Автоматизована система навчання, де комп'ютер виступає як технічна складова, забезпечує умови для організації педагогічної взаємодії в умовах дистанційного навчання. Практична значущість дослідження буде глибшою за умови повного розкриття дидактичного потенціалу методів навчання, які можуть бути використані для організації ефективної педагогічної взаємодії, а також вивчення механізмів адаптації методів навчання для дистанційної форми навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інноваційні технології навчання: досвід впровадження та перспективи розвитку: матеріали LIV навчально-методичної конференції ХНМУ (Харків, 17 березня 2021 р.) / Міністерство охорони здоров'я України, Харк. нац. мед. ун-т. Харків : ХНМУ, 2021. Вип. 11. 154 с.
2. Кобченко, І., & Козубай, І. (2022). Дистанційна освіта: нова парадигма здобуття знань. Матеріали конференцій МЦНД, (07.10.2022; Суми, Україна), 65-66.
3. Кухаренко В. М., Рибалко О. В., Сиротенко Н. Г. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс. Навч. посібник. 2-е вид. доп./за ред. В. М. Кухаренка. Харків, 2001. 282 с.
4. Babayan, A.V., & Varfolomeeva, Z.S. (2022). Conducting lecture son physical education at the university with the use of distance educational technologies. In Towards an In creased Security: Green Innovations, Intellectual Property Protectionand Information Security (pp.773–781). Springer International Publishing.
5. Yuckman, C. H. (2022). Paul the apostle and distance educator: Ancient pedagogy for the pandemic era. Teaching Theology & Religion, 25(1), 14–21. <https://doi.org/10.1111/teth.12606>
6. El Bettioui, R., Haidane, A., Jaouhari, L., & Mirdasse, S. (2022). Pedagogical digitalization and the challenges of distance education. RevistaMultidisciplinar, 4(1), 27-48.

УДК: 378.147.88**ПРОЄКТНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ У ПРОФІЛЬНІЙ
ПІДГОТОВЦІ МОЛОДШИХ ФАХОВИХ БАКАЛАВРІВ****І.І. Яровий****ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса**

Технології обробки інформації у вигляді потоків оцифрованих даних сьогодні стали продуктивними та доступними як ніколи раніше. Вартість «цифровізації» виробничих, економічних і навіть суспільних процесів продовжує падати, а нарощування цифрової потужності суспільства вже пропонує нам досягати нових горизонтів у вигляді технологій «Big Data», «Machine Learning» та «Artificial Intelligence».

Все це наслідки цифрової революції, яку ми продовжуємо переживати. Невисока вартість та доступність компонентів цифрової техніки, стандартизація та уніфікація її модулів, сигналів, протоколів передачі даних та інтерфейсів, призвели до ситуації в якій саме цифрова обробка сигналів (інформації в загальному сенсі) в купі з можливістю програмування реакцій технічних засобів на зміни величин сигналів та їх комбінацій стала найдешевшим і найпростішим шляхом для створення систем контролю та керування.

Програмування системи керування в загальному сенсі є способом визначення реакцій технічного засобу (керуючого приладу) на деякий набір можливих станів об'єкту керування. Стан об'єкту керування в свою чергу оцінюється шляхом порівняння величин сигналів від сенсорів (які безперестанно ці сигнали генерують) з наперед заданими значеннями таких сигналів, що відповідають зразковим технічним чи технологічним параметрам об'єкту.

Сучасні АСУ, завдяки використанню програмного керування, здатні реалізувати сценарії (алгоритми) керування будь якої складності. А це означає, що для будь якої машини та апарата можна створити такий алгоритм керування, який буде забезпечувати його роботу в режимі максимально близькому до оптимального. Така функціональність сучасних систем керування забезпечується (в загальному випадку) використанням комбінації трьох складових – програмованих логічних контролерів (ПЛК), спеціалізованого керуючого програмного комплексу та комплексу мережевих технологій передачі даних між ними.

Різноманітність задач, які постають перед спеціалістами з автоматизації при розробці керуючих комплексів для дуже різних процесів, змусила останніх знаходити все нові та нові варіації як для компонентів цього набору, так і для їх комбінацій. Тож в сьогоднішній автоматизації можливо практично все, будь який процес можна автоматизувати з різними рівнями керування, різними ступенями захисту та різними обсягами функціональності, а останнім обмеженням у впровадженні повністю автоматичного керування є (як правило) необхідність в участі людини – оператора, цей же оператор є і головним «за-

побіжником», який не дозволяє системі керування «зависнути» при виникненні нетипової ситуації.

Тож завершимо формування уявлення того, що являє собою сучасна КІ АСУ ТП і перейдемо до проблематики навчання за спеціальністю «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка». На погляд автора однією з важливих проблем сучасної технічної освіти є подекуди надлишкова «деталізація» інформації, що надається здобувачам. Мається на увазі саме той негативний сценарій коли «за деревами лісу не видно», тобто при вивченні суто технічної дисципліни студенту надається інформація про технічні засоби, способи їх використання, взаємодію з іншими приладами, але недостатньо повно формується уявлення студента про цілісність системи, функції та варіативність окремих її елементів, не в повній мірі формується поняття загального дизайну системи (наприклад системи керування процесом).

Дещо іншим сценарієм надання фахової компетентності могла б стати стратегія формування у студента спочатку дуже узагальненого але системного погляду на такі відносно складні речі як АСУ ТП та її компоненти з наступною деталізацією окремих елементів її структури (в залежності від спеціалізації здобувача). Можна впевнено ставити під сумнів новизну такої пропозиції, бо в більшості навчальних дисциплін саме такий варіант пізнання (від узагальненого до прикладного) і закладено. Можливо, але профільні дисципліни часто залишаються кожна «в своїй пісочниці», питання взаємної інтеграції навчальних курсів спеціальних дисциплін, почало набувати своєї актуальності в останнє десятиліття, але дещо відійшло на другий план порівняно з завданнями оптимізації навчальних планів, стандартами спеціальностей та освітньо – професійними програмами. Останні, до речі, цю інтеграцію і мають реалізовувати.

Завдання створення «ідеальної» ОПП для окремо взятої спеціальності виглядає досить складним, і мабуть буде реалізоване кожною робочою групою в якійсь із майбутніх ітерацій такого документу. Проте для ситуації «тут і зараз» розробникам навчальних курсів можна запропонувати деякі «know-how», що представляють собою новий реліз давно відомих освітніх технологій.

Для прикладу візьмемо саме спеціальність «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка». Одним з шляхів оптимізації процесу формування у студента загального уявлення про системи автоматизованого керування є використання прийомів характерних для технічної творчості з наступною їх формалізацією до проектного методу навчання. Тобто пропонується через першочерговий розвиток технічної уяви студента дозволити йому вже з перших занять складного навчального курсу уявити результат навчання, спонукати до самостійного та творчого рішення поставлених задач, зокрема під час лабораторно – практичних робіт.

Суть використання проектного методу, у вивченні спеціальних дисциплін, полягає в тому, щоб надати студенту можливості та інструментарій для

логічного, послідовного (покрокового) вирішення типових професійних завдань. Шляхом варіювання вихідних умов та очікуваних результатів, вбудовуючи нові знання в сталу структуру вже відомих студенту методів, можливо підштовхнути його (студента) до самостійного бачення, вибору та здійснення власних траєкторій вирішення поставлених задач.

В якості прикладу реалізації такого підходу можна запропонувати до обговорення та критики цикл лабораторних робіт з дисципліни «Автоматизація технологічних процесів» апробованих автором у поточному навчальному році, спільно з кафедрою автоматизації технологічних процесів та робототехнічних систем ОНТУ, для студентів Механіко – технологічного фахового коледжу. Так як цикл реалізовано на базі однієї з навчальних лабораторій кафедри він отримав назву інтегрованого з університетом.

Дякуючи кафедрі АТПтаРС автор та його студенти отримали вільний доступ до групи навчальних стендів, що моделюють конструкцію і роботу локальних КІ АСУ ТП. В ході виконання лабораторних робіт і було прийнято рішення про необхідність розробки нової методики: «Методичні вказівки до лабораторних робіт інтегрованої з ОНТУ частини курсу «Автоматизація технологічних процесів», розділ «КІ АСУ ТП: Мікропроцесорні засоби автоматизації».

Основним змістом циклу лабораторних робіт є декілька послідовних завдань об'єднаних тематикою (проектом) створення локальної комп'ютерно-інтегрованої системи керування технологічним процесом на базі ПЛК.

Особливістю циклу є поєднання в логічній структурі навчального проекту самостійної роботи студентів та наступної апробації отриманих ними результатів на діючих навчальних стендах. В першій частині методики, разом з самими завданнями пропонуються і можливі варіанти їх вирішення (для порівняння з власними рішеннями студента). В другій частині, для іншого об'єкту керування та іншого навчального стенду схожої функціональності, пропонуються лише завдання, а в якості контрольного заходу для успішно виконаного циклу робіт пропонується запуск програми керування об'єктом та перевірка якості функціонування розробленого студентами варіанту КІ АСУ.

Методичні вказівки доступні студентам коледжу в системі дистанційної освіти університету. Повний текст методичної розробки може бути наданий за запитом.

УДК 330

**ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.
ПЛЮСИ І МІНУСИ****Г.Г. Бойко, К.М. Мелентьєва****ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса**

Сьогодення диктує нам потребу у високо кваліфікованих фахівцях, незважаючи на досить складні умови навчання. В нових економічних умовах, держава, наука, виробництво потребує від випускників не тільки теоретичні знання, але і практичні уміння, навички і компетенції, які дозволили б їм успішно адаптуватися до швидко змінних конкурентних умов.

Всім нам: і викладачам, і студентам довелося адаптуватися до нових умов освітнього процесу. Під час пандемії, а потім і введення воєнного стану, викладачі перейшли до дистанційної форми навчання. Безумовно, під час постійних тривог, виключення електроенергії, відсутності якісного інтернету цей процес є нелегким, але є і позитивні моменти, тим більше, що є унікальні навчальні матеріали, які розміщені в вільному доступі на просторах інтернету. Сучасний рівень розвитку комп'ютерної техніки і різноманітних інтернет платформ надають досить широкі можливості для підвищення ефективності навчання.

Дистанційне навчання – одна із форм навчання, яка виникла й удосконалювалася разом із розвитком інтернет-технологій, і на сьогодні має чіткі характерні ознаки, принципи і певні методичні напрацювання. Поняття «дистанційне навчання» характеризується різноманітністю визначень, що свідчить про широкий діапазон підходів до його тлумачення.

Дистанційне навчання — сукупність інформаційних технологій та методик викладання, які передбачають здобуття освіти без фізичної присутності здобувачів у навчальному закладі. Відмінністю дистанційного навчання від заочного навчання є використання синхронного режиму — при якому здобувачі освіти працюють разом із педагогічним персоналом закладу наживо, використовуючи засоби та технічні рішення зв'язку в реальному часі, дотримуючись встановленого закладом освіти розкладу занять.

Тривале дистанційне навчання має відбуватись із застосуванням спеціальної онлайн-платформи. Аби студентам і викладачам було комфортно, важливо, щоб така платформа була доступна і зрозуміла для усіх учасників освітнього процесу. Це може бути, наприклад, Google Classroom, ZOOM або ж інші освіти платформа. Викладачам у свою чергу важливо надавати зворотний зв'язок студентам та налагодити систему оцінювання через чіткі критерії, терміни виконання завдань та запровадження дедлайнів.

Дистанційне навчання – сукупність наступних заходів:

- засоби надання і тлумачення учбового матеріалу студенту;
- засоби контролю і оцінки успішності студента;
- засоби консультації студента;

- засоби інтерактивної співпраці викладача і студента;
- можливість швидкого доповнення курсу новою інформацією, коригування помилок.

Безумовно дистанційне навчання відрізняється від традиційного, якщо розглянути їх з погляду форм взаємодії викладача і студента. В основу традиційної класичної моделі навчання покладено читання лекцій, проведення семінарських, лабораторних та різних ігрових видів занять, організація самостійної роботи студентів та інші форми роботи. База навчання - книга і викладач як інтерпретатор знання. Дистанційне навчання орієнтоване на впровадження в навчальний процес принципово відмінних моделей навчання, що передбачають проведення конференцій, самостійну роботу студентів з інформаційними полями з різних банків знань, проектні роботи, тренінги й інші види діяльності з комп'ютерними та нетрадиційними технологіями, використання технічних приладів, що не завжди можливо при офлайн заняттях.

Таким чином, зміни в сфері освіти, ті корективи, які вносять в навчальний процес реалії сьогодення, тісно пов'язані з процесами які відбуваються в інших сферах життя і розвитку суспільства. Використання в навчанні комп'ютерних і телекомунікаційних засобів розширює можливості варіювання матеріалу, інформаційного фонду, яким може користуватися студент в освітньому процесі, робить більш гнучким і оперативним реагування викладача на характер його помилок і труднощів. Це здійснюється за допомогою постійно підтримуваного обома сторонами зворотного зв'язку. Специфічні для дистанційного навчання засоби розширюють межі інформаційного поля студента, кількість пропонованих йому варіантів навчання, підсилюють зворотний зв'язок.

Але слід зазначити, що при дистанційному навчанні студент найчастіше має справу з телетекстом, у якому немає можливостей для зчитування жестів, міміки, інтонації. У процесі контактного навчання викладач, залежно від його здатності до рефлексії, аналізує і коректує свої дії, чого не може зробити машина. У педагогічному спілкуванні студент і викладач пізнають один одного, обмінюються інформацією і ролями, виявляють певні почуття, що також неможливо у дистанційному варіанті. Безумовно, нам сьогодні усім не вистачає традиційного, живого контакту між викладачем і студентом.

У той же час, використання в навчанні комп'ютерних і телекомунікаційних засобів розширює можливості варіювання матеріалу, інформаційного фонду, яким може користуватися студент в освітньому процесі, робить більш гнучким і оперативним реагування викладача на характер його помилок і труднощів. Це здійснюється за допомогою постійно підтримуваного обома сторонами зворотного зв'язку. Специфічні для дистанційного навчання засоби розширюють межі інформаційного поля студента, кількість пропонованих йому варіантів навчання, підсилюють зворотний зв'язок.

Але слід зазначити, що при дистанційному навчанні студент найчастіше має справу з телетекстом, у якому немає можливостей для зчитування жестів, міміки, інтонації. У процесі контактного навчання викладач, залежно від його здатності до рефлексії, аналізує і коректує свої дії, чого не може зробити машина. У педагогічному спілкуванні студент і викладач пізнають один одного, обмінюються інформацією і ролями, виявляють певні почуття, що також неможливо у першому варіанті.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту»: редакція від 6.04.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти: затверджено наказом МОН від 8 вересня 2020 року №1115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
3. <https://imzo.gov.ua/2021/09/21/nakaz-mon-vid-20-09-2021-999-pro-realizatsiiu-innovatsiynoho-osvitn-oho-proiektu-ya-doslidnyk-2-0-dydaktychna-systema-pryrodnycho-naukovoi-pochatkovo-osvity-na-veresen-2021-lystopad-2024-roky/>

УДК 378.14

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

В.В. Ольховська

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Швидкий розвиток науки, зростання обсягу нової інформації потребують від сучасної освіти підготовки активних, самостійних людей, які мали б високі творчі здібності та володіли певними якостями, уміли самостійно та творчо мислити; грамотно опрацювали інформацію; удосконалювали розвиток особистої моральності, інтелекту, культурного рівня.

Саме використання інноваційних технологій навчання на заняттях рідної мови створюють умови кращого засвоєння нового матеріалу та активізації пізнавальної діяльності студентів, де саме студент сам відкриватиме, здобуватиме й конструюватиме знання та власну компетентність у різних галузях життя.

На заняттях української мови не тільки поповнюється запас спеціальних знань з фонетики і граматики, збагачується їхній словниковий запас, виробляються навички усного й писемного мовлення, а й поглиблюються уявлення про науку в цілому. Це напружена, науково-організована й результативна праця всіх студентів у співпраці з викладачем, яка розвиває творчі здібності; сприяє здобуванню знань студентів самостійною роботою; диференціює та індивідуалізує процес навчання;

стимулює роботу з додатковою літературою; розвиває аналітичне мислення, вміння робити узагальнення; формує у студентів навички самооцінки та самоконтролю своєї навчальної діяльності.

При цьому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх студентів. Це співнавчання, взаємне навчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де і студент і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють. Використання інноваційних методів сприяє інтенсифікації навчально-виховного процесу.

Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації.

Довільно, але доречно обирати методи, прийоми, форми діяльності, які можуть застосовуватися на заняттях (робота з метою заняття, теми; прийом незакінчених речень, есе, вільне письмо, інтерв'ю, створення асоціативних рядів, формування запитань до автора (тексту), рефлексійні запитання; читання з позначками, створення опорних конспектів, активне слухання, метод «Прес», мозковий штурм, акваріум, мозаїка, організаційно - ділові ігри).

До інформаційно - комп'ютерних технологій відносяться – комп'ютерні ігри, які дозволяють організувати навчальну діяльність в цікавій формі. Освітня технологія розвитку критичного мислення в процесі навчання студента створює умови для усвідомлення ними матеріалу, узагальнення одержаних знань. Ця технологія допомагає готувати студентів нового покоління, які вміють розмірковувати, спілкуватися, чути та слухати інших.

Однією з умов формування критичного мислення є забезпечення відповідного психологічного клімату на занятті. Під психологічним кліматом розуміємо відкритість студентів до спілкування та обговорення різних проблем. Використання елементів технології розвитку критичного мислення на заняттях української мови сприяє тому, що кожен студент відчуває себе цікавою особистістю; у студентів пробуджується прагнення до спільної організації життя, формується здатність обґрунтовувати свою позицію і приймати думку іншого, якщо вона більш обґрунтована.

Використання інноваційних технологій на заняттях української мови та літератури - це засіб для досягнення такої атмосфери в аудиторії, яка сприяє співпраці, порозумінню й доброзичливості, дає можливість дійсно реалізувати особистісно орієнтоване навчання.

Література

1. Большакова І. Розвиток критичного мислення / І. Большакова // – 2012. – № 11. – С. 3–7.

2. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика /О.Пометун, Л.І.Пироженко. - К.: Вид-во А.С.К., 2002. – 136 с.

3. Пометун О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання: наук-метод, посібник/ О.Пометун, Л. Пироженко. - К.: Вид-во А.С.К., 2004. - 192 с.

УДК 378.14

**ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС
ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ
ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ**

Є.І. Колесник, Є.О. Шмідт

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Освіта - це процес становлення особистості.

Століття, в якому ми сьогодні живемо - століття домінування інформації і наукових знань.

Освіта є стратегічною основою розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука її майбутнього, найбільша масштабна і людино ємна сфера суспільства. Саме розвиток освіти є стратегічним ресурсом подолання кризових процесів, поліпшення людського життя, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету та конкурентоспроможності української держави на міжнародній арені. Тому нинішній час висуває до освіти нові вимоги. Провідні держави світу освоюють стратегію сталого людського розвитку. Пріоритетами нової світової динаміки стають демократія, авторитет особистості, культура, толерантність та ринкові відносини. Усе це робить своєрідний виклик освіті, зумовлює потребу в її радикальній модернізації.

Сучасному суспільству потрібна якісна освіта, спроможна забезпечити нове покоління, яке живе в інформаційному, динамічному, емоційно-напруженому середовищі. Цифрові технології стають не просто новим засобом навчання, а сильним багатофункціональним інструментом ефективного навчання.

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, інформатизація суспільства, зміна способів розповсюдження та застосування інформації впливають на процес навчання.

Одним із сучасних засобів реалізації процесу навчання на основі інформаційно-комунікаційних технологій є дистанційна освіта. Дистанційні форми і методи навчання сприяють індивідуалізації процесу та використання STEM - освіти і збільшення обсягів самостійної роботи, наштовхують на використання інноваційних засобів знаходження та використання інформації.

Існують різноманітні способи застосування засобів мультимедіа в навчальному процесі, серед яких:

- використання електронних лекторів, тренажерів, підручників, енциклопедій;

- розробка ситуаційно-рольових та інтелектуальних ігор з використанням штучного інтелекту;
- моделювання процесів і явищ;
- забезпечення дистанційної форми навчання;
- проведення інтерактивних освітніх телеконференцій;
- побудова систем контролю й перевірки знань і умінь здобувачів освіти (використання контролюючих програм-тестів).

Роль викладача в запровадженні нових технологій.

Сучасний викладач має володіти такими професійно-педагогічними фаховими вміннями, які б не тільки були б спрямовані на передання знань, а й сприяли б формуванню особистості як людини нового типу з гнучким нестандартним мисленням, зі стійкою внутрішньою мотивацією та умінням самореалізації.

Запровадження в навчальний процес нових технологій навчання значно підвищує відповідальність викладача за якість навчально-методичних матеріалів, зміст яких потребує постійного поновлення і вдосконалення, а досвід традиційної організації навчального процесу - адаптації до нової системи комунікацій між викладачем і студентом.

За потреби здобувачі освіти можуть отримати консультативну допомогу викладача, спілкуючись з ним в онлайн режимі, безпосередньо використовуючи інтернет як засіб зв'язку Telegram, Viber, ZOOM, Google, Meet. Студентів приваблює використання на заняттях сучасних месенджерів для виконання завдань і спілкування між собою у сьогоденні.

Починаючи з 2020 року всі навчальні заклади України і світу зіткнулися з проблемою організації освіти в умовах пандемії. Уряд, педагоги були вимушені долати труднощі у зв'язку з введенням карантину ще й воєнного стану в Україні на сьогодні і прибігати до нових методів та засобів навчання та різних можливостей інтернет-технологій. Для нашої країни це був зовсім новий досвід.

Карантин, який ще на початку весни 2020 року здавався тимчасовим став довготривалим і набув ознаки «нової реальності».

Освіта - це одна із сфер, що страждає найбільше від таких умов життя.

Усі заклади освіти змушені були швидко реагувати на виклики пандемії та перевести освітній процес у дистанційний режим. Дистанційне навчання представляє собою нову організацію освіти, що ґрунтується на використанні як кращих традиційних методів отримання знань, так і нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, а також на принципах самоосвіти.

Впровадження та застосування інформаційних технологій в Одеському механіко-технологічному фаховому коледжі ОНТУ

Використання мультимедійних технологій в навчальних аудиторіях, зокрема в механіко-технологічному фаховому коледжі

ОНТУ залишило далеко позаду традиційні методики проведення довгих та нудних лекцій. Використовуючи сучасні технології, викладачі можуть створювати аудіо та відео презентації, які дозволяють студентам повною

мірою бути активно залученими у навчальний процес і забезпечують краще розуміння усіх наукових концепцій.

Наші педагоги сьогодні пізнали багато нового, продемонстрували свої знання, пройшовши тестування на національній платформі Дія.

І хоча дистанційне навчання не є заміною звичайного, студенти під час хвороби або відсутності на заняттях з інших причин (перебування за кордоном) мають змогу навчатись. Сьогодні воно вже стало ефективним інструментом не тільки під час жорстокого карантину

На заняттях зарубіжної літератури нові технології дозволяють демонструвати наочність - проводити захоплюючі мандрівки цариною зарубіжної літератури. Ці віртуальні подорожі “за кордон” до інших країн і континентів, до інших національних традицій, що утворюють багатоголосий ансамбль світової культури не потребують віз і квитків;

- ілюстрації до творів зарубіжних письменників, та їх портретів;
- власні малюнки студентів до прочитаних творів;
- студенти створюють презентації, які використовуються під час занять та виховних годин.

Дистанційне навчання - сукупність інформаційних технологій, що забезпечують здобувачеві освіти основного обсягу навчального матеріалу, активну взаємодію здобувачів освіти і викладачів у процесі навчання; надання їм можливості самостійної роботи із засвоєнням навчального матеріалу, а також оцінювання їхніх знань та умінь у процесі навчання.

Запровадження в навчальний процес нових технологій навчання значно підвищує відповідальність викладача за якість навчально-методичних матеріалів яких потребує постійного поновлення і вдосконалення, а досвід традиційної організації навчального процесу - адаптації до нової системи комунікацій між викладачем і студентом.

Онлайн освіта є добре продуманим, послідовним і заздалегідь спланованим процесом і передбачає відповідну методологію й дизайн дисциплін та освітніх програм. З іншого боку, надзвичайне віддалене навчання застосовується у відповідь на кризові ситуації, а дизайн дисциплін та освітніх програм розроблений для традиційного викладання в аудиторії.

Надзвичайне віддалене навчання може використовуватися тимчасово в «аварійному режимі», але, якщо такий режим стає “новою реальністю”, то варто задуматися про перехід до онлайн освіти з її закономірностями, правилами, методологією, методиками та практиками. [4, с.5]. Це не простий і досить ресурсномісткий процес.

Але, сьогодні свідчить, що онлайн освіта не тільки може бути якісною - у багатьох випадках ефективнішою, ніж традиційна освіта.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биков В.Ю. Дистаційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України /В.Ю. Биков // Інформаційне забезпечення навчально-

виховного процесу: інноваційні засобитехнології: монографія /В.Ю.Биков, О.О.Гриценчук, Ю.О.Жук та інш. - К.:Атіка, 2005. - С.77-140.

2. Блага О.В. Інформаційні технології як невід'ємна складова новітнього освітнього процесу //Вісник НТУУ «КПІ» Філософія. Психологія.Педагогіка: зб.наук.праць. - 2007. -№2. - С. 45-52.

3. Дичківська І.М. Іноваційні педагогічні технології. Навчальний посібник. Академвидав, 2004 р.

4. Федорчук О.М. Використання інформаційних технологій в освітній сфері ВНЗ: прикладні аспекти /О.М.Федорчук // Інноватика у вихованні. - 2016. - Вип. 4. -С.350-

УДК 378.14

ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄНОГО СТАНУ

О.Д. Лукашова, Н.К. Чебан

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Важливим завданням практичного навчання є безпосередня практична підготовка до самостійної роботи фахівця на виробництві чи установі, поглиблення та закріплення теоретичних знань, практичних навичок із спеціальності та формування професійних компетентностей.

Останні два роки запровадження карантинних заходів вкупі зі станом воєнного часу, поставили перед закладами фахової передвищої освіти непросте завдання – як саме організувати освітній процес у форматі дистанційного навчання. [1]

Постанова проблеми. Опираючись на об'єктивні обставини, в яких освітяни та здобувачі освіти опинилися сьогодні (перебування у зоні бойових дій, на окупованих територіях або за кордоном) унеможливорює зібрання студентів в одному місці для проведення навчальної, технологічної та переддипломної (виробничої) практики. Такий процес обумовлений особливістю організації освітньої діяльності та методики проведення освітнього процесу. Насамперед, прибуття здобувачів освіти на місця практик та гарантування безпечного отримання професійних навичок, особливо, здобувачів освіти, які не досягли повноліття; підготовка та методичне забезпечення навчальної, технологічної та переддипломної практики з освітньої програми, формування змісту індивідуального завдання практики та порядку його виконання, складання звітності за виконання завдань практики та підсумкове оцінювання.

Виклад основного матеріалу. Опираючись на збір отриманих даних, шляхом аналізу викладеної інформації на інтернет ресурсах, офіційних сторінок у соціальних мережах, на час воєнного стану керівники закладів фахової передвищої освіти освітній процес забезпечують в межах автономного

навчання, що визначено Законом України «Про фахову передвищу освіту», що потребує захисту учасників освітнього процесу, працівників і прилеглих територій, так як у разі потреби здійснюють евакуацію до безпечного місця. Можна дійти твердження, що більша частина перейшла на змішаний тип практичної підготовки здобувачів освіти з виключним «але» якщо студенти не мають змоги за рахунок обставин, потрапити до установи (підприємство, виробництво), де повинен проходити практичне навчання, йому надається можливість засвоїти процес підготовки online, якщо це допускає специфіка освітньої програми та установа (підприємство, виробництво) володіє навичками та можливостями використання online-технологій, таким чином, організувавши діяльність надаючи консультації з використання технологій дистанційного навчання тощо [4].

Під час адаптації змісту програм практик більшість закладів фахової передвищої освіти враховували низку рекомендацій МОНУ щодо впровадження змішаного навчання, а саме:

1. Під час адаптації завдань практик здійснено структурування змісту, за цього їх обсяг не зменшений. Це дозволило: самостійно опанувати потужний обсяг матеріалу здобувачами фахової передвищої освіти; перевірити ступінь розуміння основних понять; дати можливість спільного обговорення дискусійних питань, практичного застосування; створити підґрунтя й мотивацію для розгляду складніших і проблемних завдань.

2. В умовах дистанційного навчання включено обов'язковий аналіз та вивчення можливостей онлайн-сервісів, які можуть бути використані для проведення занять різних типів у дистанційному режимі. Такі завдання дозволяють здобувачам освіти визначити базові інструменти та платформу для проходження першого етапу практики, а згодом виробити чіткий алгоритм дій, обрати найбільш зручні і ефективні засоби в подальшому.

3. Використання керівниками практик цифрових інструментів роботи з відео, онлайн-дошки, інтерактивні сервіси миттєвого опитування, тощо.

4. Обсяги завдань практики відповідають можливостям виконання їх студентами, особливо самостійно. Студентам-практикантам надається можливість брати активну участь в дискусіях як під час відеоконференцій, організованих керівником практики, так і в чаті або на форумі (для тих студентів, яким комфортніше висловлюватись письмово). [2]

Практичне навчання здобувачів освіти в умовах воєнного стану у ВСП МТФК ОНТУ, здійснюється відповідно до навчальних планів, адаптованого графіку навчального процесу, наскрізних програм з практичного навчання, робочих навчальних програм з практичного навчання, індивідуальних завдань для здобувачів освіти на період проходження навчальної, технологічної, переддипломної практик.

Проходження практики (технологічної, переддипломної) планується на діючих підприємствах Одеської області та інших регіонів (з укладанням або без укладання угод про проходження практики) або дистанційно, в залежності від регіону.

При дистанційній формі організація практичного навчання здійснюється з використанням соціальних месенджерів Viber, Telegram, WhatsApp та за допомогою платформ Zoom, Skype, Google Meet, а також електронного листування тощо [3].

Висновок. Воєнний стан суттєво впливає на рівень забезпечення стабільності та безперервності навчального процесу залежно від місця територіального перебування здобувачів освіти, зокрема, він сприяє погіршенню якості надання/отримання освітніх компонентів, організацію практичного навчання, що у майбутньому відобразиться на якості професійної діяльності та навиків випускників фахової передвищої освіти. Таким чином, перед освітянами стає питання вирішення підвищення якості надання освітніх послуг, шляхом залучення іновачій та враховуючи досвід країн, що перебували/перебувають у воєнному стані.

Подальшого дослідження потребують визначення можливостей щодо покращення шляхів практичної підготовки, створення дієвих інструментів підвищення якості професійних навиків здобувачів освіти за рахунок досвіду іноземних навчальних закладів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шульга М. А., Досвід дистанційного викладання: деякі організаційні підсумки; Збірник матеріалів всеукраїнського науковопедагогічного підвищення кваліфікації «Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні» (3 травня – 13 червня 2022 року).
2. Климчик О. М., ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ; Збірник матеріалів всеукраїнського науковопедагогічного підвищення кваліфікації «Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні» (3 травня – 13 червня 2022 року).
3. Ільніцька К.С. ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ВОЄННОГО СТАНУ; Збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції «Підготовка майбутніх учителів фізики, хімії, біології та природничих наук в контексті вимог Нової української школи», (26-27 травня 2022 року).
4. «Про рекомендації стосовно окремих питань завершення 2021/2022 навчального року у закладах вищої, фахової передвищої освіти» /лист МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ від 21 квітня 2022 року № 1/4334-22

UDC 378.14 (430)**DUAL EDUCATION SYSTEM AS AN EFFECTIVE TOOL
FOR IMPROVING THE EDUCATION QUALITY:
THE SSS "PCOGTESI of ONUT" EXPERIENCE****O.A. Sahdieieva****Separate structural subdivision «Professional College of Oil and Gas
Technologies, Engineering and Service Infrastructure of Odesa National
University of Technology», Odesa**

As an integrative characteristic, the quality of the professional pre-higher education largely depends on the ability and timeliness of the educational institution to meet the requirements of modern society and the country's production potential. Practical training of the education acquirers is the main component in ensuring the education quality, as it directly forms the professional competencies of the future specialist. In today's conditions, the possibility of performing practical and laboratory work in accordance with the curricula is somewhat limited, which generally affects the level of practical training of the education acquirers and the practical component of the educational process in general. Therefore, an effective innovative mechanism for ensuring the education quality through the implementation and improvement of practical skills and professional competences is a dual form of education.

Dual education is a method of obtaining education, professional competences and practical skills, which involves combining the education of students with practical training at workplaces in enterprises, institutions and organizations to acquire a certain qualification; as a rule, it is provided on the basis of an agreement on the education implementation under dual form of education. The basis of the dual programs development is a combination of invariant and elective courses, taking into account the features of the modern production process and the competence abilities of the education acquirer, which generally corresponds to the principles of systematic integration of the education content.

As a methodological characteristic of professional pre-higher education, duality is the basis of the coordinated interaction of educational and industrial spheres for the training of qualified personnel of a certain profile within difference of organizational forms of education. Since the main task of the institution of professional pre-higher education is to provide the education acquirer with updated practical competences in one or another specialty, the dual education form is an effective tool in achieving this goal. The implementation of a dual form of education in the institutions of professional pre-higher education helps to eliminate the main shortcomings of traditional forms and methods of training future specialists, to overcome the gap between theory and practice, education and production, and to improve the quality of training of qualified personnel, taking into account the requirements of employers within the framework of new organizational and exceptional forms of education.

For two academic years in a row, Separate structural subdivision “Professional College of Oil and Gas Technologies, Engineering and Service Infrastructure of Odesa National University of Technology” has been participating in the dual education project with the support of the Training Center of DTEK “Odesa Electric Networks”, which involves a combination of college education (30% of theory) and at the enterprise (70% of practice). The college's partnership with DTEK “Odesa Electric Networks” is an important step for students to a career in energy: studying in a dual form, they become employees of DTEK “Odesa Electric Networks” with an individual schedule of on-the-job training that takes into account the time of studying at the college, and monetary reward. In this way, the young specialist gradually adapts to the first workplace that corresponds to his educational specialty and qualifications.

Each participant of the program is assigned a professional mentor who accompanies them at all stages of the practical part of the training. Three-way contracts are concluded with students for obtaining education in a dual form, as well as fixed-term employment contracts. They receive an official monthly salary and a social package provided for all employees of DTEK “Odesa Electric Networks”. Students who participate in the dual training program of DTEK “Odesa Electric Networks” are trained in the company as an electrician, engineer, specialist, and electrical fitter. After graduation, students are adapted and able to work with the equipment of a specific enterprise, will receive jobs and corresponding positions in the organization within the scope of the contract.

The experience of implementing dual education in the SSS “PCOGTESI of ONUT” allows us to draw the following conclusions about the effectiveness of using such an effective tool in improving the education quality.

Thus, the advantages of the dual form of obtaining a professional pre-higher education for the college were: increased competitiveness in the market of educational services; access to update information about the current state of development of professions and types of economic activity; improvement of the education quality through the adaptation of educational programs to the employer requirements; improvement of the employees qualifications and expansion opportunities for applied scientific research.

As a result of a statistical and analytical survey, the advantages of a dual education form for the dual education acquirers at the SSS “PCOGTESI of ONUT” were such as the presence of a guaranteed first job; the availability of work experience before the end of training; and the salary payment during the implementation of the dual education program, i.e. throughout the whole last year of study.

For the enterprise - the business entity, DTEK “Odesa Electric Networks”, the positive results of the project were manifested in the opportunity to prepare personnel for itself “by order”; in the opportunity to select the best graduates; and to improve the image of its own enterprise.

Thus, the experience of implementing a dual education form of at SSS “PCOGTESI of ONUT” proves that the dual form of professional education is now considered as an educational phenomenon successfully adapted to the conditions of

the market economy; and a similar new form of training specialists based on social partnership of enterprises and professional educational institutions is successful and effective in improving the education quality and training highly qualified personnel for the socio-economic development of the state.

УДК 378.004

Р 81

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Ю.О. Рощина-Боговик

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Компетентність (від лат. *competens* - належний, відповідальний) - сукупність знань та умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію [5].

Одним із пріоритетних напрямів сучасної освітньої політики є вивчення проблеми удосконалення системи організації фахової передвищої освіти завдяки впровадженню компетентнісного підходу. Рівень сформованості спеціальних (фахових) компетенцій у здобувача освіти є визначальним компонентом оцінки якості його знань. Орієнтація змісту підготовки майбутніх фахівців на потреби ринку праці та сучасні економічні виклики, удосконалення процесу формування їхньої професійної компетентності є актуальним завданням для модернізації й розвитку освіти, забезпечення її випереджувального характеру. В Законі України «Про фахову передвищу освіту» [1] закріплені вимоги до змісту та результатів діяльності закладів фахової передвищої освіти в межах кожної спеціальності через розробку стандартів фахової передвищої освіти. Стандарти освіти розробляються для кожного рівня освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій (НРК) [2] і використовуються для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності закладів. В методичних рекомендаціях щодо розроблення стандартів фахової передвищої освіти представлені поняття «компетентність» та її рівні: Компетентність - динамічна комбінація знань, вмінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, проводити професійну та/або подальшу навчальну діяльність; Загальні компетентності - універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача фахової передвищої освіти в різних галузях та для його особистісного розвитку (перелік загальних компетентностей корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК);

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності - компетентності, актуальні для предметної області, та важливі для успішної професійної та/або подальшої початкової діяльності за певною спеціальністю (перелік рекомендованих спеціальних (фахових, предметних) компетентностей корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК).

Формування професійних компетентностей здобувачів освіти спрямовані на зростання економічного потенціалу держави. Європейські експерти пропонують таку структуру компетентності: знання; пізнавальні навички; практичні навички; ставлення, емоції, цінності, етика; мотивація. Рекомендації Європарламенту і Ради Європи «Ключові компетентності для навчання впродовж життя» (18 грудня 2006 р.) є на сьогодні основним орієнтиром для педагогічних працівників щодо формування компетентностей. На симпозіумі Ради Європи з теми «Ключові компетентності для Європи» було визначено вісім ключових компетентностей:

1. Знання рідної мови.
2. Знання іноземних мов.
3. Математичні компетентності та базові науково-технічні компетентності.
4. Інформаційно-комунікаційні компетентності.
5. Уміти вчитися та формувати професійні компетентності.
6. Соціальні та громадянські компетентності.
7. Ініціативність і підприємливість.
8. Культурна обізнаність та здатність до експресії (вираження).

Використання компетентнісного підходу в сучасній освіті дає змогу забезпечувати високий рівень підготовки майбутніх фахівців, ґрунтовне оволодіння випускниками закладів фахової передвищої освіти уміннями успішно виконувати завдання професійної діяльності за фахом, відповідну гнучкість та професійну мобільність, підвищення конкурентоспроможності у ринкових умовах. В Одеському технічному фаховому коледжі навчають спеціальностям, які є найбільш перспективними на ринку праці, передусім, нашої країни, а також країн Європейського Союзу. Усі вони характеризуються швидкою зміною програм та технологій які відповідають сучасним вимогам, внаслідок чого відбувається внесення оперативних змін до навчальних програм.

Професійні компетентності формуються в процесі фахової загальної, теоретичної та практичної підготовки. Робочі навчальні плани та програми розробляються навчальним закладом відповідно до вимог чинного законодавства. Забезпечення належної якості фахової передвищої освіти відбувається завдяки впровадженню в навчальний процес державних стандартів з відповідних спеціальностей на основі НРК, інформаційно-комунікаційних технологій закладів фахової передвищої освіти тощо. Для формування у здобувачів освіти необхідних професійних компетентностей під час навчання в коледжі за останні роки оновлюється перелік традиційних навчальних дисциплін, їх зміст. У цьому контексті особливо актуальним є використання інноваційних форм та методів навчання, формування методики викладання

навчального матеріалу для здобувачів освіти, що відповідає сучасним освітнім вимогам. Формування професійних компетентностей забезпечують наступні результати навчання:

- Застосування базових знань з навчальних дисциплін циклу загальної підготовки для засвоєння навчальних дисциплін циклу професійної підготовки;
- Застосовування в процесі професійної діяльності всі наявні стандартні процедури з дотриманням чинних нормативних вимог з метою завчасного забезпечення якості виробленої продукції, наданої послуги, виконаної роботи;
- Застосування сучасних інформаційних технологій, інформаційно-пошукових систем та програмних комплексів для рішення практичних завдань у сфері професійної діяльності; тощо.

Для випускників сьогодні особливо важливим є розуміння соціального значення своєї професії, розуміння свого місця в системі соціальних відносин, а також здатність до критичної оцінки свого життєвого та професійного досвіду, свідомого вибору шляхів та методів удосконалення своїх особистих і професійних якостей. В умовах компетентнісного підходу здебільшого акцентують увагу на результаті навчання; при цьому як результат розглядається не сума засвоєної інформації, а здатність людини діяти в різних проблемних ситуаціях, застосовувати досвід успішної діяльності в певній сфері. Тому, компетентності випускника відображають погляд зовнішніх замовників: роботодавців, професійних асоціацій на освітню та/або професійну підготовку і мають максимізувати здатність до працевлаштування. Засобами навчальних дисциплін, що викладаються в коледжі формуються важливі і необхідні в професійній діяльності компетентності, володіння якими підвищиться конкурентоспроможність випускників на ринку праці.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про фахову предвищу освіту» від 06.06.2019 р. № 2745–VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Заблоцька О. С. Компетентнісний підхід як освітня інновація: порівняльний аналіз / О. С. Заблоцька // Вісник Житомирського держ. ун-ту. — 2008. — Вип. 40. — С. 63–68. — (Серія «Педагогічні науки»).
4. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: б-ка з освітньої політики; за заг. ред. О. В. Овчарук. — Київ: К.І.С., 2014. — С. 15–24.
5. Рудь М. Компетентнісний підхід в освіті / М. Рудь // Вісник Львівського ун-ту. — 2016. — Вип. 21, ч. 1. — С. 73–82. — (Серія «Педагогіка»).

УДК 371.14:378.147:004

В 67

ВИКОРИСТАННЯ ДОШКИ CLEVERMATHS ПРИ ВИВЧЕННІ ПРЕДМЕТІВ ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

С.В. Волянська

ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Вступ. Однією із основних задач сьогодні щодо вимог освітнього процесу у навчальних закладах фахової передвищої освіти є забезпечення шляхів удосконалення якості освіти за допомогою ефективного впровадження в навчальний процес цифрових інструментів які допомагають візуалізувати навчальний процес, як складову в якості освіти.

Глобальна пандемія, війна суттєво змінила умови та можливості взаємодії викладачів та студентів в процесі навчання. Традиційні форми навчання, коли викладач має безпосередній контакт зі студентами, за новими умовами повинні бути замінені на дистанційні. Сучасна освітня реформа фокусується на трьох напрямках: нова педагогіка, нові навчальні середовища та цифрове навчання.

Метою статті є покращення навчальних досягнень, формування компетентності викладачів, які відповідають вимогам потреб сучасності та майбутнього часу, оновлення педагогіки шляхом експериментів та перетворення навчання в натхненний процес, який відбувається протягом життя.

Виклад основного матеріалу. Сучасні освітні технології Clevermaths має всі функції, які можна очікувати від корисного програмного забезпечення для проведення онлайн-занять (рис.1). Інструмент включає деякі інструменти для певних предметів. Зробіть заняття математики цікавими за допомогою інтерактивних інструментів математики(рис.2).

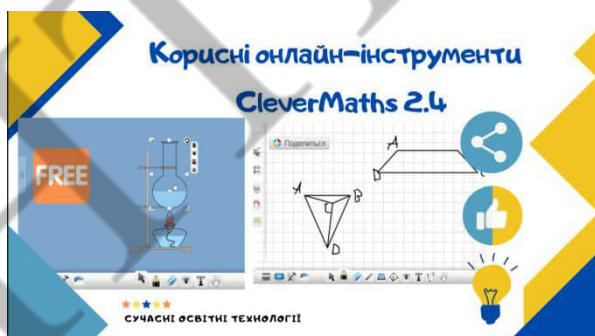

Рисунок 1- Програмне забезпечення

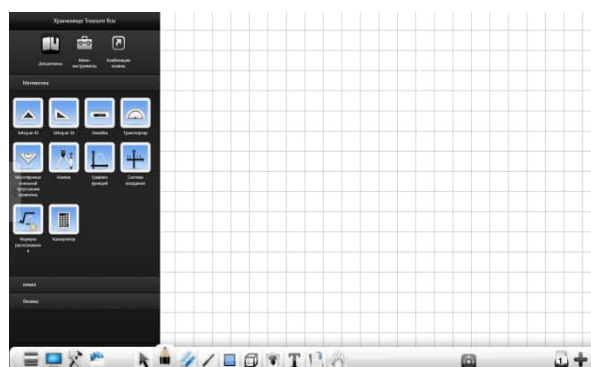

Рисунок 2 – Інтерактивний інструмент

Візуально розміщений матеріал спрощує пояснення при поясненні креслення та механіки. Записує наукові експерименти та зберігає результати в папках, щоб легко порівнювати результати подальших експериментів. На лийте рідини між склянками, виміряйте лінії та фігури та створіть графіки. Окрім розпізнавання тексту, існує також революційна функція розпізнавання формул, яка автоматично перетворює рукописну формулу в текст.

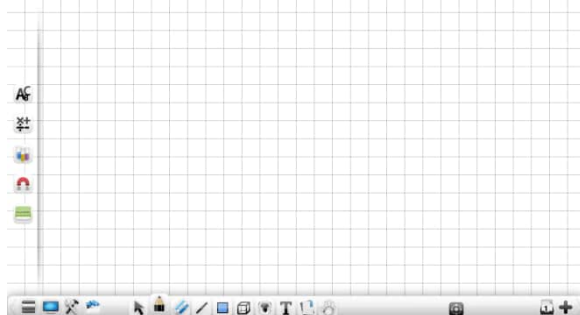

Рисунок 3 – Предметні сторінки

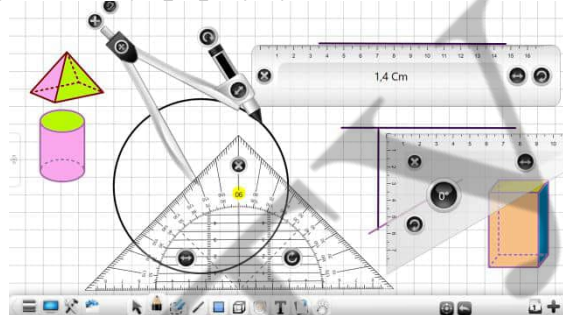

Рисунок 4 – Віртуальний інструмент

Коли ви відкриваєте програму, використовуйте бічне меню, щоб вибрати одну з п'яти предметних сторінок (рис. 3), які ідеально підходять для використання на дисципліні: англійська мова, математика, хімія, фізика, креслення (рис. 4), механіка та режим дошки.

Дозволяє розміщувати текст (розмір літер, вирівнювати текст, виділяти його жирним, курсивом), ілюстрації, математичні формули; геометричні параметри; вбудовувати документи (рис. 5).

Є можливість спільного перегляду веб-сайтів в режимі онлайн. Має візуально привабливий і інтуїтивно зрозумілий інтерфейс.

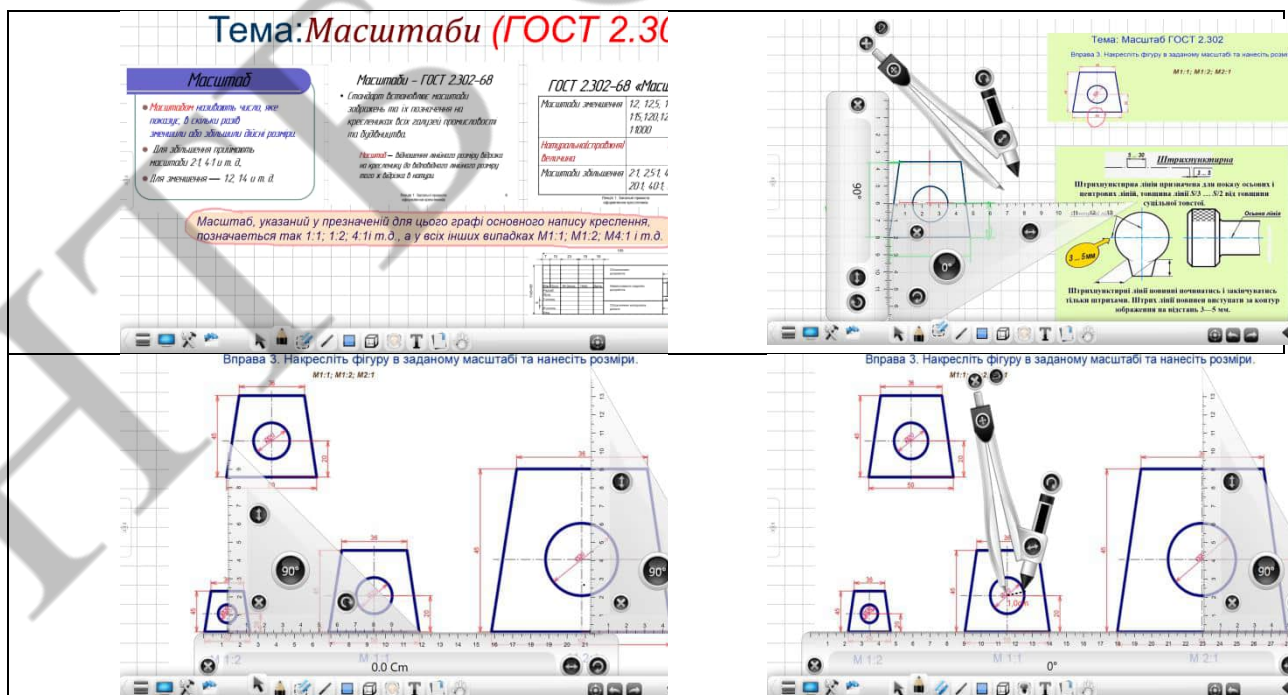

Рисунок 5 – Приклади застосування інструментів при поясненні матеріалу

Висновки. Отже, освіта в Україні, як і за кордоном. Перебуває на етапі змін і вдосконалення. Тому до сучасних викладачів вимоги відповідні. Сучасний науково-педагогічний працівник має бути творчим й активним, орієнтований у всьому новому і прогресивному. Навчальний процес має відбуватися як творчий процес, який переходить у мистецтво, визначатиметься новаторством, то всі учасники навчальної діяльності тільки виграють. Такі викладачі будуть затребувані у будь-якому закладі, а студенти у таких викладачів будуть мати міцні знання.

Коледжам слід створити умови і можливості для вдосконалення фахової майстерності, запроваджувати програми, спрямовані на вдосконалення професійних вмінь недостатньо кваліфікованих викладачів, а також сприяти формуванню атмосфери, в якій професійні вміння викладачів будуть належно оцінені та заохочені як оточуючими, так і ними самими.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1 <https://clevermaths.software.informer.com/> Онлайн-дошка CleverMaths 2.4
- 2 Корисні онлайн-інструменти CleverMaths 2.4
- 3 Як встановити дошку CleverMaths 2.4? <https://youtu.be/6McSi9uwt9w>
- 4 Функціонал онлайн-дошки CleverMaths 2.4 <https://youtu.be/AfsQeq7aI2s>
- 5 Telegram: <https://t.me/pakhomovaeducation>
- 6 FB: <https://www.facebook.com/educationXXII/>

УДК 378.14

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ

Н.К. Чебан

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Практика показує, що сьогодні однією з найбільш важливих складових соціального, економічного, політичного та інших напрямів зростання нашої держави стає професійний рівень її фахівців. Саме тому на особливу увагу заслуговує питання підготовки майбутніх фахівців, підвищення якості надання освітніх послуг, підвищення рівня професійних знань та загального інтелектуального рівня особистості, формування активності молоді, її прагнення постійного зростання, самореалізації, самоствердження.

Зростання науково-практичного інтересу до професіоналізації студентів на етапі навчання засвідчує низка нормативних документів про освіту: Закон України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», що в свою чергу акцентує увагу на потребі підвищення професійного рівня кожного випускника.

Структурними складовими професійної компетентності майбутнього фахівця виступають знання, уміння та навички, отримані під час навчання та у процесі практичної діяльності, де знання формуються на етапі теоретичного навчання, уміння - у процесі вивчення фахових дисциплін, навички - добре відпрацьовані і доведені до автоматизму уміння.

Слід зауважити, що чисельність компетентностей майбутніх фахових молодших бакалаврів включає не лише достатній рівень набутих знань, сформованих умінь і навичок у процесі навчання у освітньому закладі, а й тих, які студенти можуть набути у процесі практичної діяльності.

Особливе місце у процесі оволодіння компетентностями сьогодні посідає формування власного погляду здобувача освіти на професію; ознайомлення його з моральними нормами та принципами; вивчення, узагальнення та упровадження у подальшій практичній роботі традицій тощо.

Загалом освітній процес передбачає формування компетентностей здобувача освіти у декілька етапів:

I етап - засвоєння, розширення та закріплення теоретичних знань;

II етап - осмислення та систематизація набутих знань шляхом розв'язання проблемних ситуацій;

III етап – удосконалення професійних умінь та навичок;

IV етап - доведення сформованих умінь і навичок професійної діяльності до автоматичного виконання;

V етап - систематичне закріплення практичних умінь та навичок шляхом їх реалізації при розв'язанні професійних ситуацій.

З іншого боку, розвиток особистості майбутнього фахівця, її інтересів повинен відбуватися за умови переорієнтації освітнього процесу з вузько-предметного характеру викладу і вивчення навчальних дисциплін на розвиток у здобувачів професійно-орієнтованої й наукової форми мислення, прояву творчості та креативного підходу. Сучасний зміст освіти набуває ознак багатокомпонентності, включаючи не лише знання, а й способи практичної діяльності, досвід, ціннісні орієнтації особистості, що загалом забезпечують рівень фахової компетентності.

Різні методи та прийоми роботи зі студентами привчають їх приймати оптимальні рішення, активізують пізнавальну активність, розширюють самостійність, виховують відповідальність за прийняті власні рішення і, як результат - формують професійну компетентність майбутніх фахівців.

Отже, вищезазначене дозволяє зробити висновок, що навчання у коледжі слугує набуттю знань, формуванню умінь і навичок, розвитку професійних рис та якостей, набуттю необхідної професійної компетентності кожного майбутнього фахівця.

УДК 378.14

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Н.Д. Іщенко, О.А. Лубенець

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

В умовах пандемії COVID-19 перед багатьма країнами світу, й Україною зокрема, постала проблема пошуку адаптивних і ефективних форм навчання, спрямованих на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу. В умовах соціального дистанціювання єдиною можливою формою освітньої діяльності стало дистанційне навчання. Потреба в продовженні освітнього процесу в новому контексті актуалізувала питання швидкої інтеграції технологій дистанційного навчання в традиційні форми провадження освітньої діяльності.

Слід зазначити, що однією з основних перешкод на шляху ефективного впровадження технологій дистанційного навчання в освітній процес стала неготовність викладачів, їх недостатня інформаційна компетентність, відсутність необхідних навичок використання комп'ютерних систем навчання [1]. Проблема широкого впровадження в практику освіти дистанційного навчання зумовила потребу в підвищенні відповідного рівня знань викладачів закладів освіти в галузі інформаційно-комунікаційних технологій і вміння застосовувати їх на практиці [2].

Спеціальна підготовка викладачів повинна бути спрямована на формування умінь проєктувати й конструювати технології для підтримки процесу навчання в інформаційному освітньому середовищі, обґрунтовувати логіку організації педагогічної взаємодії зі студентами як на комунікативному рівні, так і на рівні мережевої взаємодії, вибирати адекватні форми та методи управління пізнавальною діяльністю студентів.

Оволодіти цією технологією означає не просто вивчити теорію дистанційного навчання, уміти відрізнити такий вид навчання від інших видів і форм отримання знань, а й бути здатним до самостійного створення дистанційних освітніх елементів будь-якої складності, до виконання різних професійних дій із їх застосуванням, дистанційно організовувати консультативну, комунікативну та тьюторську підтримку, проєктувати й оснащувати інформаційно-освітнє середовище.

У дистанційному навчанні, як і в традиційному, за якість та результативність освіти відповідає викладач. Особливості дистанційного навчання спричинили появу викладача, що володіє технологіями дистанційного навчання та супроводжує тих, хто навчається в системі дистанційного навчання, а також володіє, крім свого предмета, комп'ютерною грамотністю на високому рівні. Особливості освітнього процесу в системі дистанційного навчання, специфіка діяльності викладача дистанційного навчання [3] зумовили введення слова «тьютор» (від англ. tutor – домашній учитель, репетитор, наставник).

У процесі дистанційного навчання великого значення набувають технології дистанційного навчання, дослідженням яких займалося багато вчених.

Удосконалення інформаційно-комунікаційної компетентності є актуальним питанням у всьому світі, що відображено в ключових документах у галузі освіти. Дослідження підтверджують існування взаємозв'язку між рівнем інформаційно-комунікаційної компетентності педагогів, інтенсивністю застосування засобів ІКТ і ефективністю їхньої професійної діяльності.

Цифрові технології заповнили сучасне життя людей у всіх сферах діяльності. Надання інформації в цифровому форматі є головною метою структурних реформ у багатьох країнах, підставою для запровадження інновацій в навчанні та викладанні, невід'ємною складовою професійної діяльності. Пандемія стала глобальним викликом світового масштабу та змусила замислитися над тим, якою має бути система освіти, котрій належить провідна роль формування світогляду особистості й загальнолюдських знань і вмінь. Питання якості навчання та організації освітнього процесу стали ще актуальнішими в процесі переходу закладів освіти на дистанційний режим роботи під час пандемії. Проблеми стосувалися всіх аспектів освіти, а саме забезпечення якісного освітнього процесу за допомогою технологій дистанційного навчання, а також віддаленого функціонування самого закладу освіти як об'єкта управління. Очевидно, що ефективність діяльності закладу освіти в умовах сьогодення істотно залежить від компетентності та професіоналізму керівника, здатності оперативно запровадити новий регламент функціонування закладу освіти й нові підходи до організації освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Krasnova L. A. Development of teachers' information competency in higher education institution. *Astra Salvensis*. 2017. Vol. 5(10). P. 307-314. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/197460698.pdf>.
2. The new roles of secondary school headteachers / Interagency Group on Secondary Education. UNESCO, 2009. URL: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000149057_eng.
3. Young J. Learning Online: Pedagogies for New Technologies. London, Kogan Page. The 24-hour professor. *The Chronicle of Higher Education*. 2002. No. 48 (38). P. 31-33.

УДК - 390**ФАХОВА ПЕРЕДВИЩА ОСВІТА ЯК СКЛADOVA МЕХАНІЗМУ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ****О.С. Новгородська****ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій інженерії та
інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса**

Питання забезпечення якості вищої освіти науковці традиційно розглядають через відповідну систему призм, а саме через компоненти, елементи та детермінанти системи вищої освіти. Така спрямованість дослідження певним чином звужує зміст предмета наукової уваги, що неминуче позначається на якості наукових результатів. Питання забезпечення якості вищої освіти не тільки можна, але й потрібно розглядати в контексті діалектично зумовлених взаємозв'язків системи вищої освіти із системами середньої та професійної передвищої освіти. Це припущення пов'язане з тим, що саме в системах професійної передвищої та середньої освіти відбувається формування тих знань, умінь, навичок і комунікацій, які є відправною точкою для їх подальшого розвитку в системі вищої освіти. Враховуючи цей факт, автори статті зробили припущення щодо можливості використання потенціалу системи фахової передвищої освіти у забезпеченні якості вищої освіти.

За результатами порівняльного аналізу змісту 4-го та 5-го кваліфікаційних рівнів Національної рамки кваліфікацій встановлено наявність принципової різниці між кваліфікаціями професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти. Результати порівняння змісту кваліфікацій «фаховий молодший бакалавр» (система довищої освіти) та «молодший бакалавр» (система вищої освіти) не дозволили виявити принципових відмінностей.

Аналізуючи наведені вище з'ясовані факти крізь призму історичної ретроспективи розвитку інституту технікумів у системі освіти України, а також враховуючи дублювання змісту знань, умінь, навичок та комунікацій для професійного молодшого бакалавра, та молодший бакалавр, автори публікації обґрунтували пропозицію виключити кваліфікацію «молодший бакалавр» із переліку ступенів вищої освіти. Такий крок, з одного боку, дозволить уточнити межу між компетентністю систем професійної передвищої та вищої освіти, а з іншого позитивно вплине на підвищення якості останньої. Розвиток системи фахової передвищої освіти з одночасним підвищенням вимог до здобувачів системи вищої освіти дозволить кожній із цих систем наблизитися до свого історично зумовленого місця в системі освіти України. Реалізація цих завдань може здійснюватися шляхом удосконалення фінансово-економічних, нормативно-правових, адміністративно-організаційних, політико-інформаційних механізмів державного управління розвитком освіти за такими основними напрямками: інституціоналізація трактування довищої освіти; категорія в межах норм відповідного основного закону; збільшити

обсяги державного фінансування систем довищої та професійної (професійно-технічної) освіти; підвищити вимоги до тих абітурієнтів, які мають намір вступати до ВНЗ тощо. Кожна з цих пропозицій була обґрунтована крізь призму проблем державного управління забезпеченням якості вищої освіти та конкретизована в рамках авторських висновків та узагальнень.

УДК 378.14

ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ

А.А. Трубнікова, Н.К. Чебан, О.Д. Лукашова

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Постановка проблеми. Формування, збереження та розвиток кадрового потенціалу визначається дієвою кадровою стратегією, яка є певною моделлю, генеральною лінією та вектором управління кадровим потенціалом. Наразі наша держава перебуває в тяжких умовах військової агресії, яка, серед іншого, зумовила вимушене переміщення або виїзд людей за кордон, і управлінські рішення у сфері кадрового менеджменту приймаються в умовах невизначеності та ризиків. Попри це, прийняття кадрових управлінських рішень в закладах освіти має бути орієнтоване не тільки на збереження наявних досягнень та результатів діяльності, а й на збереження професійних кадрів та інтелектуального потенціалу. Повоєнне економічне відновлення потребуватиме фахівців для виробництва, тобто для реального сектору економіки, підготовку яких здійснюють фахові коледжі. Саме тому якість підготовки фахівців напряму залежить від кадрового потенціалу закладів фахової передвищої освіти.

Метою роботи надати рекомендації щодо розвитку кадрового потенціалу закладу фахової передвищої освіти на основі кадрової стратегії.

Виклад основного матеріалу. У розвинутих країнах світу значні інвестиції спрямовуються в освіту, підготовку і перепідготовку кадрів. Між тим, в Україні склалися несприятливі умови щодо збереження і відтворення трудового і кадрового потенціалів. Це є результатом, насамперед, затяжної кризи в політичній, соціально-економічній, ідеологічній, культурній сферах. Отже, Україна може втратити можливість перетворення на розвинуту демократичну соціальну країну, в якій багатством суспільства є людина з її інтелектом та знаннями [2]. До того, такий ризик підсилює військова агресія з боку РФ, руйнівні наслідки якої наша держава відчуває натеper і долатиме тривалий період часу. Кадровий потенціал у системі освіти в загальному вигляді можна представити як можливість працівників, якість їх професійної, фахової та кваліфікаційної підготовки; сукупність трудових, особистісних, психологічних і фізіологічних якостей, а також творчих здібностей [3]. Кадровий потенціал закладу фахової передвищої освіти відображає спроможність

керівників, професорського, викладацького складу, навчально-допоміжного персоналу, фахівців різних структурних підрозділів закладу до виконання своїх функцій на поточний момент, а також їх професійні, творчі можливості, які у результаті грамотного й ефективного адміністрування можуть бути активізовані у процесі трудової діяльності у відповідності до посадових обов'язків і поставлених перед освітнім закладом цілей [1].

Кадрова стратегія (або персонал-стратегія) при практичній її реалізації у діяльності фахового коледжу має передбачати визначення системи добору, відбору, розвитку кадрів; планування, організування, контролю діяльності закладу в цілому та його структурних підрозділів. Кадрова стратегія має бути інтегрованою у загальну стратегію фахового коледжу, тобто її цілі за змістом є підцілями загальних цілей на рівні навчального закладу. Кадрова стратегія має відповідати певним вимогам: 1) має бути складовою загальної стратегії, визначає кадрове забезпечення реалізації загальної стратегії; 2) має бути достатньо гнучкою, поєднувати, на перший погляд, дві протилежні категорії: стабільність та динамічність; 3) має бути економічно обґрунтованою, тобто виходити з реальних фінансових можливостей фахового коледжу; 4) має бути особисто орієнтованою для кожного працівника. Основою для розробки кадрової стратегії є бачення кадрового потенціалу від «сьогодні» на «завтра» як моделі, генеральної лінії щодо розвитку кадрового забезпечення. І якщо кадрова стратегія містить відповідь на питання: «Що будемо робити для необхідного кадрового забезпечення?» – то кадрова політика відповідає на питання: «Яким чином?». Кадрова політика є збалансованою кадровою роботою, спрямованою на досягнення цілей та виконання завдань організації за рахунок формування високопродуктивного та згуртованого кадрового потенціалу, здатного вчасно реагувати на мінливі вимоги ринку; розробку програми реалізації поставлених цілей, враховуючи мікро- та макрооточення. Тобто кадрова політика, як поведінка адміністрації по відношенню до своїх працівників, конкретні заходи і управлінські рішення, є інструментом для реалізації кадрової стратегії. Кадрова політика має розроблятися адміністрацією навчального закладу і реалізовуватися кадровою службою на основі виконання працівниками цієї служби своїх функціональних та посадових обов'язків. Вона має відображатися у таких внутрішніх документах: Кодекс корпоративної культури; колективний договір; правила внутрішнього трудового розпорядку; функціональні обов'язки; посадові інструкції. Відтак уся діяльність адміністрації по роботі з кадрами (відбір, складання штатного розпису, атестація, підвищення кваліфікації, стажування, навчання, просування тощо) має бути запланованою та корелюватися із стратегічними цілями та завданнями, а також представленою у тактичних цілях та завданнях. При цьому важливим моментом має бути розуміння того, що стратегічні цілі визначає для себе як навчальний заклад, так і співробітник на рівні індивідуальних цілей саморозвитку, самореалізації та самовдосконалення. І якщо керівництво фахового коледжу має стратегічне бачення та орієнтири, розраховує на тривалу і стабільну діяльність закладу, то важливо дотримуватися

головного принципу кадрової політики, а саме: відповідності індивідуальних цілей працівників цілям фахового коледжу. Тобто поданий принцип передбачає знаходження на одному рівні необхідності досягнення особистих цілей працівників та цілей фахового коледжу. Отже, кадрова політика має бути спрямованою на створення сприятливих умов праці та на забезпечення можливості просування по кар'єрних сходинках, на створення впевненості у майбутньому.

Висновок. Кадровий потенціал закладів фахової передвищої освіти представляється необхідною та максимальною участю висококваліфікованого персоналу в освітній діяльності, здатністю до наукової та інноваційної діяльності, подальшого розвитку; освітньо-кваліфікаційним рівнем, психофізіологічними якостями, які можна використати для реалізації стратегії навчального закладу та зміцнення конкурентних позицій на ринку освітніх послуг. Відповідно кадрова стратегія є «дорожньою картою» у прийнятті кадрових управлінських рішень з погляду перспективного розвитку навчального закладу

ЛІТЕРАТУРА

1. Хромушина Л. А. Розвиток кадрового потенціалу закладів фахової передвищої освіти на основі кадрової стратегії. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог: Вид-во НаУОА, червень 2022. № 25(53). С. 49–55.
2. Козакова О. М., Козаков В. В. Формування кадрового потенціалу в умовах модернізації економіки. Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, м. Одеса, 7–11 вересня 2015 р.). 2015. С. 25–31.
3. Шевчук Н. В., Колос І. В. Кадровий потенціал системи освіти і його роль у підготовці фахівців для інноваційної економіки. 2014. URL: https://knutd.edu.ua/publications/conference/27.03.2014/Kolos_Shevchuk_54.pdf (дата звернення: 05.05.2022).

УДК 378.14

АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

О.Л. Завадський

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку світу ефективно впроваджуються нові освітні технології дистанційного навчання. Свої корективи в організацію освітнього процесу внесла епідемія COVID-19, а на нинішній день, починаючи з 24 лютого 2022 року, – воєнний стан. Маючи нестабільну безпекову ситуацію, віялові відключення світла, роль і значення

дистанційного навчання ще більше зростає. Освітні технології сприяють упровадженню дистанційного навчання як одного з головних напрямів стратегічного розвитку системи освіти в Україні. Відзначимо, що питання дистанційного навчання є нагальним для здобувачів освіти. Отже, ЗВО переходять на дистанційну форму навчання, а це, в свою чергу, передбачає впровадження в освітній процес інноваційних комп'ютерних технологій [1].

Метою роботи є дослідження адаптації студентів-першокурсників Відокремленого структурного підрозділу «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ» до дистанційного навчання в умовах воєнного стану

Виклад основного матеріалу. Питання адаптації на нинішньому етапі життя суспільства має важливе значення, особливо гостро стоїть для тих, хто здобуває освіту.

У дистанційному форматі лекції, переважно, проводяться за допомогою відеоконференції. Використання інтерактивних вправ сприяє підвищенню мотивації та зосередження уваги. Для студентів, які в цей час не мають змоги приєднатися, є можливість прослухати аудіозапис та переглянути презентацію. Отже, використання ІКТ робить лекції виразними та унаочненими та надає можливість слухати у будь-який час і на будь-якій відстані. Семінарські заняття у дистанційній освіті є активною формою організації освітнього процесу. Проводяться за допомогою відеоконференцій. Можливість, безпосередньо, комунікувати дає можливість викладачеві оцінити кожного студента за ступенем активності. У ході проведення лабораторних і практичних занять студенти мають можливість практично застосувати знання та вправлятися в уміннях. Використання новітніх Інтернет-сервісів, мультимедіа-технологій дає можливість реалізувати творчий потенціал кожного студента. Під час організації та проведення консультації у дистанційному форматі використовуються різноманітні платформи та Інтернет-сервіси, що дає змогу керувати, допомагати, надихати студентів до самостійного вивчення навчальної дисципліни[2]. Важливим під час організації дистанційного навчання є зворотній зв'язок. Спілкування між учасниками дистанційного навчання опосередковано технічними та технологічними засобами, тому при відсутності якісного зворотного зв'язку виникає персональна ізоляваність студента, що може спровокувати появу відчуття невизначеності щодо успіхів у роботі під час вивчення дисципліни, невпевненості у власних силах. Усе це може сприяти зниженню мотивації й негативно впливати на хід освітнього процесу в цілому.

Висновок. Як свідчать результати опитування студентів-першокурсників успішній адаптації до дистанційного навчання в умовах війни сприяють психологічна підтримка викладачів і родини, вмотивованість на здобуття майбутньої професії, проведення нестандартних занять і використання інтерактивних завдань за допомогою різних Інтернет-сервісів і платформ. Перевагою дистанційного навчання є можливість навчатися вдома і не наражати себе на небезпеку під час повітряної тривоги та автономія навчання. Результати дослідження також свідчать, що студенти успішно адаптува-

лися до умов дистанційного навчання в умовах сьогодення, а також указують на недостатність комунікації з викладачами та одногрупниками. Отже, на сьогодні дана форма затребувана українським суспільством і дає змогу отримати освіту незалежно від соціального статусу, географічного розміщення тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Непорада, Ірина Михайлівна. "Адаптація студентів-першокурсників до дистанційного навчання в умовах воєнного стану." *Імідж сучасного педагога* 1 (208) (2023): 39-44.

2. Круглякова В. В. Педагогічний контроль в системі дистанційного навчання. Дистанційне навчання у ЗВО: моделі, технології, перспективи : матеріали круглого столу за участю порадників академічних груп та викладачів факультету управління фінансами та бізнесу. Львів : ФУФБ, 2021. С. 58–63.

УДК 378.14

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ У МТФК ОНТУ ЯК ТЕХНОЛОГІЇ STEM-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

О.М. Кічук, К.М. Мелентьєва, Г.Г. Бойко

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Вступ. На сучасному етапі світового розвитку виникає необхідність переходити до системної інтеграції освіти, науки і виробництва. Головним критерієм такої інтеграції повинен стати їх взаємний розвиток для досягнення спільного результату та якості виробництва, а також підготовка конкурентоспроможного підготовленого фахівця. Він має вміти вільно висловлювати інноваційні та творчі ідеї, співпрацювати з представниками різних галузей діяльності, розуміти механізми взаємодії природничих наук і мистецтва, математики та гуманітарних наук і технологій, усвідомлювати галузі їх застосування, бути здатним до творчості та винахідливості, що виходить за межі STEM-навичок [3, стор.7].

Сьогодні Україна переживає складні часи. Ці складнощі спостерігаються у соціально-економічному, політичному розвитку, а також у розвитку культури та освіти. Освітні заклади не отримують достатнього фінансування на утримання та розвиток навчальних закладів, застаріла база комп'ютерів, є відставання в інформатизації та комп'ютеризації від сучасних вимог.

Тому освітяни шукають нові підходи до навчання, до формування майбутнього висококваліфікованого фахівця. А формування особистості майбутнього працівника як творчої індивідуальності у процесі навчання відбувається тоді, коли освітній процес у закладах фахової передвищої освіти, що вибудовується на основі особистісно орієнтованої професійної освіти,

створює умови для творчого оволодіння цілісним досвідом професійної діяльності. Таку модель навчання можна збудувати, поєднавши теоретичне навчання з практичним.

Мета статті полягає у висвітленні переваг дуального навчання як одну з форм STEM-навчання у професійній освіті в умовах необхідності підвищення якості освіти і виробництва.

Виклад основного матеріалу. Дуальність як методологічна характеристика професійної освіти передбачає узгоджену взаємодію освітньої та виробничої сфери з підготовки кваліфікованих кадрів. Основне завдання упровадження елементів дуальної форми навчання – усунути основні недоліки традиційних форм і методів навчання майбутніх фахівців, подолати розрив між теорією і практикою, освітою й виробництвом та підвищити якість підготовки кваліфікованих кадрів із урахуванням вимог роботодавців у рамках нових організаційно-відмінних форм навчання.

Таку модель навчання можна запровадити на основі співпраці з підприємством вітчизняного рівня ООО «УКРЕЛЕВАТОРПРОМ», де студенти нашого коледжу проходять навчально-виробничу практику, а частина робітників підприємства є здобувачами освіти на заочному відділенні. Велика перевага полягає у тому, що підприємство розташоване неподалік від коледжу.

Розглянемо шляхи впровадження дуальної освіти у Механіко-технологічному коледжі ОНТУ.

По-перше, відповідно до наказу МОН № 175 від 13.02.2019 р «Про створення робочої групи з реалізації I та II етапу Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти, затвердженою розпорядженням Кабінету міністрів України від 19 вересня 2018 року № 660» необхідно оформити нормативні документи про співпрацю з впровадження дуальної системи професійного навчання між федерацією роботодавців Одеської області з підприємством;

По-друге, вивчити діючі законодавчі документи, що регулюють працевлаштування на роботу. Роботодавець надає інформацію щодо переліку професій/спеціальностей, кількості робочих місць[4].

Навчальному закладу необхідно розробити навчальні програми дуального навчання, робочий навчальний план, графік освітнього процесу, провести разом з представником підприємства конкурсний відбір серед здобувачів освіти. Ті студенти, які пройшли відбір пишуть заяву, надають копію залікової книжки. В результаті засідання комісії укладається 3-сторонній договір. Далі погоджується графік ОП/програми дуального навчання у відповідності до робочого місця та графіку (плану) навчання згідно з умовами виробництва. Видається наказ про дуальне навчання, місце і термін навчання, призначення наставника на підприємстві.

Отже, заклад освіти:

- забезпечує теоретичну підготовку, цілісність освітньої програми навчання, відповідність стандартам освіти та професійним стандартам, несе відповідальність за якість підготовки здобувачів освіти;

- має право спільно з роботодавцем визначати освітні програми, за якими організовується освітній процес за дуальною формою здобуття освіти;
- відповідає за налагодження співпраці між закладом освіти та роботодавцями, а також подальшу ефективну комунікацію сторін;
- проводить відбір підприємств, установ та організацій, що надають місця практичної підготовки за дуальною формою здобуття освіти;
- спільно з визначеними роботодавцями розробляє і затверджує навчальний план відповідної освітньої програми;
- спільно з визначеними роботодавцями забезпечує узгодження змісту теоретичної та практичної частини програми;
- координує навчання здобувача освіти на підприємстві та разом з представником підприємства приймає звіт про результати навчання за дуальною формою здобуття освіти та оцінює результати;
- приймає відповідні внутрішні документи, призначає осіб/підрозділи, що відповідатимуть за впровадження дуальної форми здобуття освіти;
- організовує обговорення освітньої програми (програм) за дуальною формою здобуття освіти за спеціальністю (професією) із роботодавцями/професійними асоціаціями на предмет відповідності професійним стандартам та вимогам роботодавців до компетентностей майбутніх фахівців[6].

Роботодавець:

- може ініціювати налагодження співпраці із закладом освіти щодо підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти, в тому числі шляхом ініціювання створення програм дуального навчання;
- забезпечує дотримання встановлених законодавством вимог з охорони праці;
- разом із закладом освіти бере участь у розробленні та затвердженні освітніх програм та навчального плану;
- бере участь у відборі здобувачів освіти на навчання за дуальною формою здобуття освіти;
- веде постійний діалог із закладом освіти і здобувачем освіти щодо етапів та результатів навчання шляхом призначення відповідального за співпрацю із закладом освіти за дуальною формою здобуття освіти;
- оцінює разом із закладом освіти результати навчання згідно з освітньою програмою;
- надає робоче місце здобувачу освіти на підприємстві, в установі чи організації, що передбачає грошову винагороду;
- відповідно до законодавства закріплює за здобувачами освіти кваліфікованого працівника;
- надає необхідні ресурси та інформаційні матеріали для виконання роботи, створює необхідні умови і можливості для виконання здобувачем освіти навчального плану;
- у разі необхідності створює умови для підвищення професійного рівня працівників, що здійснюють навчання здобувачів освіти на виробництві;

- спільно з профспілками або їх об'єднаннями вирішують питання умов праці, запровадження та визначення розмірів надбавок, доплат, премій,
- винагород та інших видів матеріального та морального заохочення для працівників, що здійснюють навчання здобувачів освіти на виробництві[6].

Висновок

Реформування системи освіти передбачає здійснення державної політики у сфері освіти України з урахування напрямів розвитку освіти світового співтовариства та країн Європейського Союзу і спрямоване на посилення розвитку наукового напрямку у навчальній діяльності, що сприятиме формуванню молоддю компетентностей дослідно-експериментальної, конструкторської, винахідницької діяльності, необхідних на різних рівнях освіти.

А впровадження дуальної системи освіти як складової STEM-навчання сприятиме підвищенню не тільки якості знань і виробництва, матеріальної зацікавленості, а й можливості молоді реалізувати себе, отримати якісну освіту, навчаючись у коледжах та згодом продовжити навчання у вищих навчальних закладах. Це новий рівень підготовки, який формуватиме загальні і професійні компетенції випускників, буде забезпечувати ринок праці висококваліфікованими робітниками.

Перелік джерел посилання

1. Багашова В., Ісак Т.. STEM-освіта – від уроку до інновації // Наукові записки Малої академії наук України: зб. наук. праць. – К. : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2017. – Вип.10. – С. 183-196.
2. Бутурліна О. Філософсько-освітня рефлексія STEM-інновацій // Наукові записки Малої академії наук України: зб. наук. праць. – К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2017. – Вип.10. – С. 35-46.
3. Упровадження STEM-освіти в умовах інтеграції формальної і неформальної освіти обдарованих учнів: методичні рекомендації / Н. І. Поліхун, К. Г. Постова, І. А. Сліпухіна, Г. В. Онопченко, О. В. Онопченко. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2019. – 80 с.
4. Наказ МОН № 175 від 13.02.2019 р «Про створення робочої групи з реалізації I та II етапу Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти».
5. Розпорядження КМУ від 19.09.2018 № 660-р «Про схвалення Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти».
6. <http://www.osvitaua.com/2020/07/90485>.

УДК 352.085

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**К.С. Колеснікова****Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

Постановка проблеми. Проблема механізмів державного управління якістю загальної середньої освіти України розглянемо, як одного з пріоритетних напрямів освітньої політики. Визначено, що управління якістю загальної середньої освіти як соціальний процес конструється діями державних органів залежно від структурних умов та схем самоорганізації.

Метою дослідження є розкриття механізмів державного управління якістю загальної середньої школи.

Виклад основного матеріалу. Зазначено, що механізмами державного управління якістю загальної середньої освіти виступає певна структура системи державного управління якістю загальної середньої освіти із певною сукупністю процесів, закономірностей, з яких і складається система управління як соціальне і суспільно-політичне явище, визначення механізмів державного управління якістю загальної середньої освіти. Це засоби, практичні заходи, які здійснюють органи управління, задля надання якісної освіти учням, щоб результати їх навчання відповідали критеріям вказаним в державних стандартах. Зазначено, що сучасний стан державного управління системою освіти характеризується процесом децентралізації. Він полягає в тому, що державні органи розробляють стратегічні напрямки розвитку, а регіональні та місцеві органи вирішують конкретні організаційні, фінансові, кадрові, матеріальні проблеми.

До державних органів із забезпечення якості освіти входять органи виконавчої влади та його територіальні органи, спеціально уповноважені державою органи, які здійснюють зовнішнє оцінювання якості освіти у галузі загальної середньої освіти належить органам управління та установам, установи що здійснюють зовнішнє незалежне оцінювання, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, акредитовані професійні асоціації, інші акредитовані юридичні особи, які самостійно оцінюють якість освіти та освітню діяльність навчальних закладів. Необхідно звернути увагу, що система забезпечення якості у сфері загальної середньої освіти формується відповідно до Закону України “Про освіту”, та містить такі складові: – внутрішня система забезпечення якості освіти в закладах освіти; – система зовнішнього забезпечення якості освіти; – система забезпечення якості в діяльності органів управління та установ. Механізми державного управління якістю загальної середньої освіти представляють комплекс процесів, процедур та технологій взаємодії суб’єктів державного управління й місцевого самоврядування. Механізми можемо розділити на два види: зовнішні – що задають порядок діяльності будь-якому об’єкту, та внутрішні. Зовнішні ме-

ханізми виконують сполучну функцію між діяльністю державних та громадсько-управлінських структур. Розглянемо внутрішні механізми якості освіти, вони формуються навчальним закладом і включають механізми забезпечення академічної чесності, порядок виявлення та встановлення фактів її порушення, види відповідальності педагогів і учнів за конкретні порушення академічної чесності. Керівник та інші педагогічні працівники закладу освіти забезпечують дотримання принципів академічної доброчесності згідно своєї компетентності. Іншим механізмом державного управління якістю загальної середньої освіти є державні стандарти. Вони розроблені та затверджені для відповідних рівнів освіти: для початкової, базової середньої та спеціалізованої середньої освіти, а також містять вимоги до результатів навчання учнів в освітніх секторах. Вони описують загальне навантаження учнів на відповідному рівні повної загальної середньої освіти. Слід зазначити, що рішення задач ліцензування та акредитації освітніх установ, вдосконалення педагогічного корпусу, організації системи дистанційної освіти є забезпеченням сучасної організації та якістю у сфері загальної середньої освіти.

Задля забезпечення здобуття фахових компетентностей спеціалізованої освіти педагогами, проводиться атестація педагогічних працівників. За її результатами визначається відповідність педагогічного працівника займаній посаді, присвоюється або підтверджується кваліфікаційна категорія та може бути присвоєне педагогічне звання. Якщо мова йде про сертифікацію педагогічних працівників, то вона проводиться з метою виявлення та заохочення педагогічних працівників з високим рівнем педагогічної майстерності, які володіють методиками навчання і новими освітніми технологіями та сприяють їх поширенню.

Слід відмітити, що ресурсне (інформаційне, науково-методичне, матеріально-технічне) забезпечення якісної освіти є провідним інструментом забезпечення якісної освіти сьогодення.

Висновки. Отже, в якості внутрішнього механізму в державному управлінні діє соціальна інформатизація, що виражається громадською думкою, і активною соціальною позицією громадян.

Розглянемо внутрішній механізм, що стосується збору інформації та розвитку ініціативи і соціальної свідомості населення: моніторинг, проведення зборів громадськості, опитування, волонтерські акції, розвиток партнерських відносин і т.д.

Моніторинг як систематичне відстеження процесів або тенденцій з метою своєчасної оцінки ситуації для коригування дій в процесі досягнення мети. Сутність концепції моніторингу полягає в синхронності процесів спостереження, вимірювання, вироблення на цій основі нових знань про стан об'єкта та подальші моделювання, прогнозування та прийняття відповідних управлінських рішень. Освітній моніторинг функціонально пов'язаний з усіма етапами управління, утворюючи з ними замкнутий цикл регулювання.

Таким чином, розглянувши механізми, виділимо, що вони полегшують процедуру оцінки якості загальної середньої освіти. Така оцінка забезпечує

зворотній зв'язок, необхідний для прийняття управлінських рішень в цілях сталого функціонування та розвитку системи освіти. Механізми державного управління якістю представляють собою сукупність процесів, процедур та технологій взаємодії суб'єктів державного управління й місцевого самоврядування. Отже, механізми державного управління якістю загальної середньої освіти – це засоби, практичні заходи, які здійснюють органи управління в галузі загальної середньої освіти, задля надання якісної освіти учням, щоб результати їх навчання на відповідних рівнях відповідали критеріям державним стандартам.

Література:

1. Дзвінчук Д. Освіта в історико-філософському вимірі: тенденції розвитку та управління : монографія Київ. 2006. 378 с.
2. Конституція України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Закон України “Про освіту”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Закон України “Про повну загальну середню освіту”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
5. Національна доктрина розвитку освіти України. 2018. Ч.1. С. 5-24.
6. Енциклопедичний словник з державного управління. Київ. 2020. 820 с.
7. Закон України “Про ліцензування видів господарської діяльності” URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>.
8. Семенець-Орлова І. Ціннісні засади державної політики щодо розвитку освіти в Україні. Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком: XIII наук.-практ. конф. заміжн. уч., 29 листопада 2019 р. Дніпро, 2019. С. 530-533.
9. Лукіна Т. Державне управління якістю загальної середньої освіти в Україні. Київ. 2015.
10. Паращенко Л. Державне управління розвитком загальної середньої освіти в Україні: методології, стратегії, механізми: [монографія]. Київ, 2017. 536 с.
11. Матвієнко О. Стратегії розвитку середньої освіти в країнах Європейського Союзу : монографія Київ. 2016. 381 с.

УДК 377/378]-043.86**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ****Н.А. Крупіна****ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса**

Постановка проблеми в дослідженні: необхідність визначення місця фахової передвищої освіти у вітчизняній освітянській системі та перспективи розвитку цієї новоутвореної ланки професійної освіти.

Мета: окреслити основні тенденції розвитку фахової передвищої освіти в умовах реформування освітньої системи України.

Виклад основного матеріалу.

Реформування системи освіти в Україні зумовлено інтеграційними устремліннями нашої країни до Європейського співтовариства, а також необхідністю підвищення рівня та якості надання освітніх послуг, що має сприяти підвищенню конкурентоспроможності випускників закладів освіти на вітчизняному та міжнародному ринках праці. Наслідком цього є впровадження в освітню діяльність нових законодавчих норм, зміна усталених підходів до організації та здійснення освітнього процесу, розроблення сучасних стандартів підготовки фахівців різних галузей, введення нових рівнів та видів освіти, форм її здобуття тощо. Варто зазначити, що наслідки реформування освітнього простору відчули на собі всі заклади освіти України, проте, на нашу думку, найбільш глибинних перетворень зазнала сфера професійної освіти.

У наукових колах прийнято вважати, що система професійної освіти охоплює професійну (професійно-технічну) освіту (або професійну невищу освіту) та вищу освіту професійного спрямування [1]. Разом із тим, варто зазначити, що окремі професійні компетентності особа може отримати й на інших рівнях освіти. Дволанкова система професійної освіти існувала до 2017 року, коли після прийняття Закону України «Про освіту» з системи вищої освіти було виокремлено фахову передвищу освіту як окремий невід'ємний складник системи освіти в Україні. Зазначена подія дала підстави стверджувати про розширення системи професійної освіти, утворення третьої її ланки – фахової передвищої освіти [2].

З метою реформування системи підготовки молодших спеціалістів, приведення її до вимог національних та міжнародних нормативно-правових актів, вирішення поточних проблем та підвищення рівня надання освітніх послуг технікумами та коледжами, а також на виконання норми, передбаченої абзацом другим підпункту 2 пункту 6 Розділу XII Закону України «Про освіту», було підготовлено проєкт Закону України «Про фахову передвищу освіту», який було прийнято Верховною радою України в червні 2019 року. Цей закон регламентує порядок, умови, форми та особливості здобуття фахової передвищої освіти.

Разом із тим, передбачається можливість підготовки фахових молодших бакалаврів окремими закладами професійної (професійно-технічної) освіти, в разі отримання ними відповідної ліцензії та дотримання стандартів фахової передвищої освіти.

Зазначені законодавчі зміни є важливим кроком у процесі реформування фахової передвищої освіти, що дозволять впровадити концептуальні засади компетентнісного підходу в освітню діяльність фахових коледжів. Панівною ідеєю компетентнісно-орієнтованого навчання є зміщення акцентів з процесу отримання відповідних знань, умінь і навичок у певній сфері на досягнення конкретних результатів навчання (компетентностей), що визначають здатність фахівця ефективно виконувати завдання майбутньої професійної діяльності.

Тому однієї з тенденцій подальшого розвитку фахової передвищої освіти, що дасть змогу досягти окресленої мети, є підвищення рівня якості надання освітніх послуг шляхом стандартизації підготовки здобувачів за освітньо-професійним ступенем «фаховий молодший бакалавр». Стандарт фахової передвищої освіти визначає такі вимоги до освітньо-професійної програми: перелік обов'язкових загальних та спеціальних компетентностей і результатів навчання здобувачів фахової передвищої освіти; вимоги до попередньої освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою; обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття ступеня фахового молодшого бакалавра за відповідною спеціальністю; форми атестації здобувачів фахової передвищої освіти; вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості; вимоги професійних стандартів (за наявності).

Наступним напрямом розвитку фахової передвищої освіти, що забезпечить реалізацію компетентнісної парадигми, є гуманізація освіти. Сутність її полягає в переорієнтуванні освітнього процесу з традиційного знаннєвого підходу, що полягає в ретрансляції необхідних знань та формуванні умінь у межах відповідної спеціальності на студентоорієнтоване навчання, де на перший план виходить особистість студента, його освітні потреби та необхідні соціальні навички, що дозволять йому в майбутньому ефективно здійснювати професійну діяльність та успішно соціалізуватися в суспільстві.

Варто зазначити, що в Законі України «Про фахову передвищу освіту» вперше на законодавчому рівні сформульоване поняття «студентоорієнтоване навчання» та визначено його як «підхід до організації освітнього процесу, що передбачає: заохочення здобувачів фахової передвищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу; створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів фахової передвищої освіти, включаючи надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії; побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства здобувачів фахової передвищої освіти та адміністрації, педагогічних (науково-педагогічних) та інших працівників закладу фахової передвищої освіти» [3].

Важливою тенденцією подальшого розвитку фахової передвищої освіти є створення розгалуженої мережі закладів на основі функціонуючих на даний момент коледжів і технікумів та формування єдиної системи професійної освіти, яка б поєднувала професійно-технічну та фахову передвищу освіту. Відповідно до даних, які містяться в Стратегії розвитку вищої освіти на 2021-2031 роки, станом на початок 2020-2021 навчального року кількість університетів, інститутів, академій зросла порівняно з 2014 – 2015 навчальним роком на 1,4 % (до 281), і, натомість, технікумів, коледжів та училищ зменшилось на 12,7 % (338 закладів), а порівняно з 1991 роком – на 51,1 % [4]. Це свідчить про збереження тенденції щодо збільшення кількості закладів вищої освіти і зменшення чисельності закладів фахової передвищої та професійно-технічної освіти. Основною причиною цього явища, на нашу думку, є низький престиж робітничих спеціальностей у суспільстві та бажання абітурієнтів та їхніх батьків отримати вищу освіту. Так, за даними Міністерства освіти і науки України в 2020 році 14,7 % випускників базової середньої освіти в Україні обрали навчання в системі професійно (професійно-технічної) освіти, 64,8 % – продовжили навчання для здобуття повної середньої освіти в закладах загальної середньої освіти (школах) і 19,6 % – у закладах вищої [4].

Висновки та пропозиції.

Стан підготовки здобувачів професійної освіти не повною мірою відповідає сучасним потребам ринку праці. Чинниками, що негативно впливають на стан підготовки відповідних фахівців є: тривалий процес формування системи фахової передвищої освіти та структурні зміни в діяльності відповідних освітніх закладів; незавершеність законодавчого та відомчого нормативно-правового регулювання даного рівня освіти; недостатнє фінансування галузі; недосконалий механізм формування державного замовлення, що не повною мірою відображає потреби ринку праці; недостатня участь роботодавців у формуванні змісту освіти, розв'язанні проблем фахової передвищої освіти; недостатній кадровий потенціал та недосконалість системи підвищення кваліфікації та стажування педагогічних працівників тощо.

На підставі проаналізованого стану функціонування системи фахової передвищої освіти в сучасних умовах можемо виділити основні тенденції розвитку цього складника освіти, а саме: завершення процесу формування її нормативноправової бази; стандартизація підготовки здобувачів за освітньо-професійним ступенем «фаховий молодший бакалавр»; закріплення принципів студентоорієнтованого навчання в освітньому процесі; розширення мережі закладів із сучасною навчально-виробничою інфраструктурою та формування єдиної системи професійної освіти, яка б поєднувала професійну (професійно-технічну) та фахову передвищу освіту; удосконалення якісного складу педагогічних працівників, які здійснюють підготовку здобувачів освіти.

Список використаних джерел:

1. Луговий, В. І. та Таланова, Ж. В., 2017. Особливості стандартизації професійної невищої і вищої освіти: теоретико-методологічний аспект. Педагогіка і психологія. Вісник НАПН України, 1(94), с. 5- 20.
2. Верховна Рада України. Законодавство України, 2017. Про освіту. Закон України. [online] (Останнє оновлення 23 Квітень 2021). Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [Дата звернення 31 Січень 2021].
3. Верховна Рада України. Законодавство України, 2019. Про фахову передвищу освіту. Закон України. [online] (Останнє оновлення 20 Березень 2020). Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> [Дата звернення 4 Березень 2021].
4. Стратегія розвитку вищої освіти на 2021-2031 роки. [online]. Доступно: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> [Дата звернення 7 Березень 2021].

УДК 37.026-047.44:378.091.32/.33

ДИДАКТИЧНІ ПРИНЦИПИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

С.В. Рябцева

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Дидактичні принципи контролю знань-це теоретичні положення, складається практична діяльність викладача і студентів і на підставі яких визначається зміст, методи і форми організації контролю знань.

Додержання дидактичних принципів контролю знань дозволяє виявляти справжній стан знань, вмінь, навичок і допомогти студентам раціонально організувати навчальну роботу в подальшому.

Основними принципами контролю є: єдність вимог, дієвість, систематичність, індивідуальність, диференціювання, об'єктивність.

Принцип єдності вимог: один і той самий рівень знань, вмінь і навичок повинен оцінюватися всіма викладачами однаково. Виховна дія викладачів посилюється, як що всі вони виступають “**єдиним фронтом** “. Відсутність єдиних вимог породжує ряд негативних явищ: пропуски занять, не підготовлятися до занять не виконувати самостійні роботи, не готуватися до контрольних робіт і т.д.

Принцип дієвості: перевірка знань студентів повинна завжди стимулювати студентів і викладачів до зусиль щодо досягнення у навчальній роботі нових успіхів. Отже, опитування студентів на кожному занятті дає результат.

Принцип систематичності полягає в тому що: 1) перевірка і оцінка знань здійснюється не від випадку до випадку, а планово у нерозривному зв'язку з усім процесом навчання, з усіх навчальних дисциплін. 2) контроль повинен бути неперервним протягом всього процесу навчання. 3) перевірка і

оцінка знань проводиться у певній послідовності, у поступовим ускладнюванням завдань, змісту і методики. Чим регулярніша перевірка тим повніша інформація про перебіг засвоєння, тим краще виконуються всі функції перевірки. Штурмівщина перед екзаменами свідчить про порушення принципів систематичності і про те, що процес контролю здійснювався заради контролю, а не є засобом управління процесом навчання і підвищення якості роботи викладача.

Принцип індивідуальності означає, що викладач прагне глибокої і справедливої оцінки успіхів кожного студента, а не групи в цілому. Тільки враховуючи і оцінюючи особливості роботи кожного студента окремо, його досягнення, труднощі і зриви, викладач може успішно керувати науковим зростанням студентів.

Принцип диференціювання полягає у визначенні кількісних і якісних різниць у знаннях, вміннях і навичках студентів та їх оцінці. Диференціювання оцінок знань студентів дає необхідну інформацію для ефективної перебудови навчання у майбутньому, до оцінки знань кожного конкретного студента, робить більш ефективною оцінку результатів якості роботи студентських груп і курсів, дасть змогу повніше враховувати отримані результати при підведенні підсумків роботи, моральне і матеріальне стимулювання студентів. Це потребує підвищення рівня компетентності викладача, вдосконалення його системи оцінювання знань, розширення шкали оцінювання, детальну розробку вимог до знань і вмінь з навчальної дисципліни.

Принцип об'єктивності означає, що кожна окрема оцінка повинна бути об'єктивною тобто відповідати істинній якості і кількості засвоєних знань, умінь і навичок. Якщо це не так, то оцінка втрачає не тільки педагогічне значення а й завдає шкоди навчально-виховній роботі. До виставлення оцінки треба підходити принципово і суворо. Виявляючи надмірну жалість, м'якість, доброту викладач вводить студентів в оману, в них складається не вірне уявлення про вимоги до якості знань. Будь який лібералізм в оцінці знань перетворює весь облік у просту формальність дезорганізує весь навчальний процес, діє негативно на студентів. При цьому складається недоброзичливе ставлення до тих викладачів, які добросовісно виконують свої обов'язки, вимогливо перевіряють роботу студентів, об'єктивно оцінюють їх знання. Наслідком зазначеного механізму є різке зниження якості виконання інших вимог: обов'язкового відвідування занять, конспектування виконання домашніх завдань, то що. За об'єктивність оцінки викладач несе відповідальність перед державою. Практика свідчить, що навіть виставлення негативної оцінки сприймається студентом позитивно, як що вона виставлена об'єктивно і справедливо. Оцінки ні є абсолютними, і часто на іспиті найсильнішої групи і на іспиті найслабшої групи одні й ті самі оцінки визначають нерівноцінні відповіді. Викладач невимушено корегує рівень вимог сильних і слабких груп.

Література

1. Грицю Лідія Костянтинівна, and М.В. Сірук «Організація самостійної роботи студентів в навчальному процесі вищого навчального закладу.» (2011)
2. Гончар Олена «Педагогічна взаємодія учасників навчального процесу в умовах дистанційної освіти». Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету 1 (2012)

УДК 004.896:378.091.33

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ CHATGPT В СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

І.А. Допіра

ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса

Постановка проблеми. ChatGPT (Generative Pre-trained Transformer, «генеративний попередньо навчений трансформатор») - це чат-бот на базі штучного інтелекту, що здатний за лічені секунди писати сценарії, текстовий контент і навіть творити вірші [2]. Бот безоплатно відповідає на поставлені питання, пише твори та, прогнозує, навіть може позмагатись з пошуковиками та замінити деяких працівників.

Лише нещодавно ChatGPT став доступний і в Україні. Громадяни вільно можуть скористатись програмою та перевірити штучний інтелект в дії.

Освітняни одразу замислилися над тим, чи не стане це ще однією можливістю для учнів обійти систему та шукати з його допомогою відповіді на завдання, писати доповіді, реферати та навіть власні висловлення.

Справді, поява ChatGPT піднімає багато питань, пов'язаних із можливістю списування та, як наслідок, оцінюванням й академічною доброчесністю. Але водночас він дарує безліч можливостей для освітян.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Ідея чатботів насправді не є нова. Саме бот ChatGPT з'явився в листопаді 2022 року і одразу захопив увесь світ. Компанія OpenAI, що розробила цю технологію спільно з Ілоном Маском, відкрила для користувачів крутого робота-помічника та паралельно створила й певну загрозу освіті [2].

Ця тема досить нова для України, але їй приділяють досить багато уваги. В Україні серед тих, хто вивчає досить проблемні питання про поширення використання. До них входить Володимир Співаковський, Олександр Краковецький, Володимир Страшко, Валерія Буняк, Марія Ломинська та ін. Серед зарубіжних вчених по дослідженню штучного інтелекту визначились Сем Альтман, Бен Герцель, Вудро Вілсон Бледсоу, Вольфган Вальстер, Вольфган Вальстер та ін.

Метою даної статті є вивчення можливостей використання штучного інтелекту ChatGpt в сфері вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. ChatGPT (відомий також як GPT-3.5), про який нині говорять, базується на концепції чатботів, яку чимало компаній, підприємців доволі успішно використовують давно і навіть без застосування розумних моделей, таких як GPT-3.5.

GPT — це третя ітерація моделі розуміння природної мови, і коли вона вийшла вперше, то створила небувалий фурор серед науковців. Вона могла настільки реалістично доповнювати тексти, створені людиною, що остання могла насправді не розуміти, що це зробила машина.

Компанія OpenAI, яка створила цю модель, ставить собі за мету зробити III доступним для всіх.

Штучний інтелект вторгся в клас і в будинок студента. Чат-бот, здатний робити більшість того, що знадобиться студенту в майбутньому навчанні. Область освіти була здивована, коли учні почали використовувати ChatGPT для написання есе та виконання шкільних завдань.

Чи не найбільший вплив нової технології очікується на сферу освіти. Тепер, коли до послуг штучного інтелекту можуть звертатися школярі, студенти і викладачі, виникає потреба у переосмисленні поняття академічної доброчесності. На додачу відкриваються оригінальні шляхи для оптимізації навчального процесу[5].

«Зараз маємо дуже серйозну проблему з прогалинами у навчанні, які діти отримали спершу під час пандемії, а тепер – у ході повномасштабної війни. Залежно від свого навчального досвіду, вони мають зовсім різний рівень академічних досягнень. Щоб заповнити ці прогалини, необхідно їх діагностувати. А це означає, що ми потребуємо значної кількості оцінювальних матеріалів з усіх предметів для різних вікових категорій, за якими викладачі зможуть протестувати дітей і відповідно до результатів – тренувати їх у необхідних напрямках. Тобто головне завдання полягає у тому, як допомогти вчителям почати правильно використовувати чат-бот з цією метою, і як відповідальні особи можуть їм такий інструментарій забезпечити. На мою думку, саме ChatGPT може зекономити багато часу на підготовку матеріалів, пов'язаних з оцінюванням», - розповіла проректор Київського університету імені Бориса Грінченка Лілії Гриневич [5].

Основні приклади щодо як можна використати ChatGPT в навчальному процесі :

- Питання до штучного інтелекту. ChatGPT допомагає навчити школярів ставити запитання. А звідси виникає головне вміння – «навчитися вчитися».
- Написати промову від імені історичного діяча. Завжди було цікаво, що б нам могли сказати Богдан Хмельницький, Леся Українка, Іван Франко чи Петро Могила. На жаль, ми не можемо вирушити в минуле, але ми можемо спробувати уявити це завдяки штучному інтелекту [4].

- Влаштувати справжнє змагання зі штучним інтелектом. Запропонуйте учням спробувати позмагатися зі штучним інтелектом. Наприклад, для початку діти отримають текст із помилками та всі разом відредагують його. А потім можна ввести той самий початковий текст у ChatGPT, щоб штучний інтелект поредагував [4].

- Здобувачам освіти вдасться оптимально нарощувати своє критичне, логічне, аналітичне мислення та концентрацію уваги. Розширювати картину світу та вміти розмовляти з іншим інтелектом, чого раніше не було.

- Розвивати інформаційну грамотність. Інформація в інтернеті не завжди є точною, тож важливо сприймати будь-які дані виважено та довіряти лише надійним джерелам. І ChatGPT може допомогти вам навчити учнів цьому! Наприклад, під час роботи над проектом діти можуть поставити боту питання, пов'язане з темою свого дослідження, а потім, спираючися на наукові джерела, оцінити достовірність і правдивість інформації, згенерованої штучним інтелектом. Це допоможе учнів навчитися визначати неточності в інформації [4].

- Створення нових прикладів, курсів занять та завдань. Для вчителів з математики ChatGPT може стати ресурсом швидкого пошуку або генерації завдань [4]. Наприклад, він може придумати приклади чи рівняння.. Швидше, розумніше, наочніше і результативніше. Навчання та викладання стануть набагато легшими, а система освіти – більш структурованою.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок.

Нині стара система освіти переживає значну кризу, і, щоб процес отримання знань був адекватний викликам сьогодення, ми мусимо кардинально переглянути підхід до того, якими мають бути нинішній учитель і сам навчальний процес.

До офіційного визнання та впровадження популярного чат-боту у сферу освіти його інструменти мають пройти різнобічне апробування. Наприклад, за допомогою пілотних проєктів, які множаться у світі щодня. Попри це, натхненні користувачі самостійно відкривають для себе досвід спілкування з ШІ та усіляко експериментують [5].

Очевидно, що технологічна новинка викликає багато запитань у всіх учасників освітнього процесу. Викладачі обмірковують ризики недобросовісного використання ChatGPT своїми учнями, батьки переймаються, що їхні діти втратять здатність критично мислити і самостійно шукати необхідну інформацію.

ChatGPT через свої особливості жодним чином не зможе замінити роботу вчителів. Адже генерування навчальних матеріалів та завдань — лише маленький відсоток роботи педагогів.

Щодо освітніх процесів і системи оцінювання, то варто зосередитись на тому, як ми зможемо взаємодіяти з новітнім чат-ботом та з його допомогою поліпшити навчальний процес.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Валерія Буняк. ChatGPT став доступним в Україні. Режим доступу до публікації: <https://ms.detector.media/trendi/post/31219/2023-02-18-chatgpt-stav-dostupnym-v-ukraini/>
2. Володимир Страшко. Як штучний інтелект змінить нашу освіту. Режим доступу: <https://zn.ua/ukr/EDUCATION/jak-shtuchnij-intelekt-zminit-nashu-osvitu.html>
3. Євгенія Нестренко. Вдав сліпого та найняв фрілансера для проходження капчі: штучний інтелект ChatGPT обійшов перевірку безпеки в Інтернеті. Режим доступу до публікації: <https://2plus2.ua/novyny/vdav-slipogota-naunyav-frilansera-dlya-prohodzhennya-kapchi-shtuchnij-intelekt-chatgpt-obiyshov-perevirku-bezpeki-v-interneti>
4. Марія Бондар. Штучний інтелект в освіті: цікаві ідеї, як вчителям використати ChatGPT для уроків. Режим доступу до публікації: https://24tv.ua/education/chatgpt-dlya-vchiteliv-yak-vikoristati-chat-bot-dlya-urokiv_n2265779
5. Настя Кириченко. ChatGPT: перспективи та ризики інтеграції в сферу освіти. //Укрінформ – Мультимедійна платформа іномовлення України. Режим доступу до публікації: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3676843-chatgpt-perspektivi-ta-riziki-integracii-v-sferu-osviti.html>
6. Олена Коваль ChatGPT доступний в Україні: що це таке і як він змінить освіту? Режим доступу до публікації: <https://osvitoria.media/experience/kontrolnu-napyshe-shtuchnyj-intelekt-shho-take-chatgpt-ta-yak-vin-zminyt-osvitu/>

УДК: 354:378**ФАХОВА ПЕРЕДВИЩА ОСВІТА ЯК СКЛАДОВА МЕХАНІЗМУ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ****Л.Я. Донець, С.А. Памбук, І.В. Мунтян****Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

Формування економіки України, висока конкуренція на ринку праці, потребує від випускників закладів фахової вищої та передвищої освіти, більш високого рівня кваліфікації, здатності до ризику генерування нових ідей і прояву творчості, готовності до змін та збільшення відповідальності [1].

Високий рівень безробіття серед молоді обумовлений тим, що значна частина молодих людей не має необхідних професійних навичок. Роботодавці вважають рівень підготовки у закладах професійної (професійно-технічної) і фахової передвищої освіти низьким і таким, що не відповідає вимогам

сучасного виробництва. Їх не задовольняє не лише якість підготовки, а й рівень кваліфікації значної кількості випускників.

Тому об'єктивною є потреба у підвищенні якості професійної підготовки кваліфікованих працівників з урахуванням вимог роботодавців. Виконання цього завдання потребує чіткого підходу, впровадження інноваційних технологій навчання, сучасних інформаційних засобів, оновлення змісту професійного навчання, залучення соціальних партнерів до розроблення державних освітніх стандартів на основі вже професійних стандартів, а не застарілих кваліфікаційних характеристик. Особливої актуальності набуває питання мобільності, конкурентоспроможності та рівня кваліфікації майбутніх працівників.

Встановлено також, що одним з факторів, що впливають на дисбаланс ринку праці, є недостатньо врегульоване питання механізму працевлаштування випускників, підготовка яких проводилася за державним або регіональним замовленням.

Проект Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки визначає місце передвищої та вищої освіти у суспільстві й економіці країни через формулювання місії та візії, основні стратегічні й операційні цілі та завдання щодо їх досягнення, механізм реалізації та моніторингу, очікувані результати та способи їх вимірювання. У Національній стратегії розвитку освіти України одними з пунктів є те, що у професійно-технічній освіті необхідно оптимізувати мережі професійно-технічних навчальних закладів різних типів, професійних спрямувань та форм власності з урахуванням демографічних прогнозів, регіональної специфіки та потреб ринку праці; розширення їх автономії, створення навчально-виробничих комплексів; також удосконалити механізм формування державного замовлення на підготовку робітничих кадрів відповідно до реальних потреб економіки, регіональних ринків праці, запитів суспільства [2].

Зазначені законодавчі зміни є важливим кроком у процесі реформування фахової передвищої освіти, що дозволять впровадити концептуальні засади компетентнісного підходу в освітню діяльність фахових коледжів. Основною ідеєю компетентнісно-орієнтованого навчання є розуміння того, що є першочерговим і необхідним для отримання відповідних знань, умінь і навичок у певній сфері і як це впливає на досягнення конкретних серед результатів навчання (компетентностей), які визначають здатність фахівця ефективно виконувати задання майбутньої професійної діяльності. Тому однієї з тенденцій подальшого розвитку фахової вищої та передвищої освіти, що дасть змогу досягти цих результатів (компетентностей), є підвищення рівня якості надання освітніх послуг шляхом стандартизації підготовки здобувачів за освітньо-професійним ступенем «молодший бакалавр» та вступу до вищих навчальних закладів. Що в свою чергу дозволить визначити зміст освітньої діяльності, компетентності та кінцеві результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачем під час підготовки за спеціальністю.

На сьогодні в нашій країні активно розробляються стандарти для підготовки фахівців різних спеціальностей на різних рівнях освіти, в тому числі й для фахової передвищої освіти і фахової вищої освіти. Стандарт фахової передвищої освіти визначає сукупність вимог до освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти, що є спільними для всіх освітньо-професійних програм у межах певної спеціальності [3].

Література:

1. Верховна Рада України. Законодавство України, 2017. *Про освіту. Закон України*. (Останнє оновлення 1 Січня 2023). Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 3.04.2023).
2. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки: проєкт. Громадське обговорення проєкту Стратегії розвитку вищої освіти України: новини від 25.09.2020. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitkuvishchoiosvitivukraini02102020.pdf>. (дата звернення: 3.04.2023).
3. Верховна Рада України. Законодавство України, 2019. *Про фахову передвищу освіту. Закон України*. [online] (Останнє оновлення 20 Березень 2020). Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> . (дата звернення: 3.04.2023).

УДК 378.14

НЕТРАДИЦІЙНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

С.В. Рябцева, Н.В. Драган, В.А. Ваховська

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса

Традиційні форми організації навчального процесу в навчальних закладах різного рівня акредитації, таких як: лекції, практичні заняття, лабораторні заняття, семінари, технологічна практика, існують давно, але в наше ХХІ століття швидкими темпами увійшли нетрадиційні форми роботи зі студентами (нетрадиційні форми існували і раніше) [1].

Нетрадиційні форми – це заняття, яке включає в себе методи й прийому неоднакових форм навчання. Вони будуються на основі спільної діяльності викладача і студентів, колективному пошуку, експерименту ефективності навчального процесу [2].

Нетрадиційне заняття – це заняття, в якому є якась новинка, а саме. Індивідуальна робота студентів в поєднанні з колективною, використання матеріалу, який доповнює програмний матеріал (музика, відео, фото, реферати, доклади, комп'ютерні технології та інші) Такі заняття сприяють розвитку логічного мислення студентів, виховувати у них інтерес до досліджу, до творчого підходу при рішення поставлених задач, шукати кращі форми роботи. До но-

вого типу занять, на відміну від традиційного можна віднести нетрадиційне заняття. На такому занятті студенти стають активними учасниками навчального процесу, де створюється максимально сприятливі умови для роботи, де панує довірлива атмосфера між студентами, а також між студентами і викладачами, де студенти можуть приймати участь в плануванні заняття, в його проведенню, роботи аналізу і висновки разом з викладачами.

Для проведення такого заняття потрібно багато часу, а саме, підготовка і розробка сценарію нетрадиційного заняття, спілкування зі студентами, яким необхідно роздати якість завдання (підготувати реферати, відео, доповіді) перевірити їх готовність, надати консультації та інше. Довга і спільна робота викладача і студентів – це є результат їх роботи у вигляді демонстрації заняття.

До нетрадиційних форм навчання можна віднести інтегроване заняття – це спільна робота викладачів і студентів, на якому відбувається синтез, об'єднання, злиття, тобто на одному занятті об'єднуються в декілька дисциплін. Так, наприклад, можна провести заняття з трьома викладачами, викладачами креслення, технічної механіки, матеріалознавства і технології конструкційних матеріалів. Заняття можна провести у вигляді практичного заняття, або семінару у вигляді прес-конференції

Так можна провести заняття з будь-якої теми у вигляді прес-конференції, коли група ділиться на дві, одна група – виконує роль представників преси, друга – спеціальність з матеріалу заданої теми, які готові відповісти на питання преси. Таку форму навчання можна використовувати як підсумкову по даному розділу.

Комбіноване заняття – це заняття, в якому об'єднуються матеріали теми з елементами нетрадиційної форми навчання (проблемно-пошуковий метод, реферати, кросворди) [3].

До нетрадиційних форм навчання можна віднести проблемно-пошуковий метод, змагання команд «Краще знання матеріалу теми» Змагання студентів за титул «Найкращі студенти групи», ділові ігри, робота в групах, робота в парах, розв'язання кросвордів, урок-дискусія, між командами. Дистанційне навчання лекцій-презентацій, наприклад практична робота на тему: вибір матеріалів для конкретних виробів де будуть обговорюватися дуже багато аспектів з різних тем що до вибору матеріалів. Усі ці форми навчання визивають у студентів зацікавленість і вони старанно готуються до таких занять.

При проведенні інтегрованого заняття, прослідковується зв'язок між дисциплінами, а при проведенні заняття у вигляді іспиту між командами прослідковується зв'язок між різними темами матеріалу дисципліни [4].

Для студентів важливо знати, що ні одна наука не може розвиватися сама по собі не опираючись на інші наукові досягнення. Кожна нова дисципліна, яку починають вивчати студенти, спирається на матеріали попередніх дисциплін.

Література:

1. Ждан, Вячеслав Миколайович, Віктор Миколайович Бобирьов, and Ольга Вікторівна Шешукова. "Досвід упровадження нових форм організації навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи." (2006).
2. Місяченко, Ірина. "Нетрадиційні форми організації навчального процесу при підготовці студентів спеціальності «Соціальна педагогіка»." *Проблеми та перспективи наук в умовах глобалізації: матеріали IX Всеукр. наук. конф., Тернопіль, 18–22 листопада 2013 р.* 2013.
3. Грицюк, Лідія Костянтинівна, and М. В. Сірук. "Організація самостійної роботи студентів в навчальному процесі вищого навчального закладу." (2011).
4. Гончар, Олена. "Педагогічна взаємодія учасників навчального процесу в умовах дистанційної освіти." *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету* 1 (2012).

УДК 377:53.01**ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАЛЬНОГО
МАТЕРІАЛУ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФІЗИКИ****М.І. Нестор****Новороздільський політехнічний фаховий коледж, м. Новий Розділ,
Львівська обл.**

Постановка проблеми. Фізика – це важлива загально-технічна дисципліна, яка визначає технічний прогрес та сприяє розвитку творчих здібностей і науково-технічного мислення студентів, закладає фундамент знань, без яких неможливо оволодіти сучасною технікою.

Однією із умов опанування цією дисципліною є засвоєння її основних понять, що дає можливість глибше вивчати суміжні навчальні предмети. Систематичне, цілеспрямоване використання міждисциплінарних зв'язків у навчальному процесі – один зі шляхів інтеграції знань, важливий момент реалізації завдань з підвищення ефективності навчального процесу і рівня підготовки спеціалістів середньої ланки у коледжах, якості і творчої спрямованості навчання.

Метою є розгляд питання професійної спрямованості навчального матеріалу в процесі вивчення фізики.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо питання здійснення професійної спрямованості навчального матеріалу при вивченні деяких тем на заняттях фізики для спеціальності “Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів”.

Під час вивчення теми “Механіка” наголосити студентам, що такі поняття як пройдений шлях, переміщення, швидкість, прискорення, а також

інші поняття кінематики і динаміки безпосередньо пов'язані із рухом автомобіля.

Під час ремонту та експлуатації автомобіля неможливо обійтися без знання про різні види деформацій, а для характеристики автомобільних двигунів потрібні знання про ККД та потужність.

При конструюванні автомобілів враховуються сили, які діють на нього, умови рівноваги та поняття про центр тяжіння.

При вивченні питання про агрегатні стани речовини в темі “Основи молекулярно-кінетичної теорії” нагадати студентам, що одержання із нафти таких продуктів, як бензин, солярне масло та інші, базується на можливості переведення цих складових нафти (фракцій) із рідкого стану в газоподібний.

При введенні поняття вакууму звернути увагу на те, що в автомобілях шляхом створення вакууму рідке паливо засмоктується із бензобаку і надходить в карбюратор, а також цей процес відбувається у вакуумних регуляторах, у робочих процесах в системах живлення та електрообладнання, вакуумному підсилювачі та гальмівній системі.

Під час розгляду теми “Основи термодинаміки” зауважити, що робота двигуна внутрішнього згоряння, який є основним вузлом автомобіля, здійснюється за рахунок внутрішньої енергії, що виділяється при спалюванні палива. Показати, що ізохорний, ізобарний, ізотермічний та адіабатний процеси використовуються у будові дизельних двигунів.

У темі “Властивості рідин”, розглядаючи внутрішнє тертя в рідинах, відмітити, що бензин при перекачуванні з великими швидкостями відчуває внутрішнє тертя, нагрівається (що є небезпечним, бо бензин легкозаймистий), тому швидкість перекачування не повинна перевищувати 3-5 м/с.

Вивчаючи тему “Властивості твердих тіл”, підкреслити, що знання про типи кристалічних структур, одержані студентами при вивченні цієї теми, дозволяє в подальшому зрозуміти технологію виробництва матеріалів і те, що залежно від внутрішньої структури отримують матеріали із різними властивостями.

Звернути увагу студентів на практичне застосування теплового розширення тіл. Наприклад, в автомобілях використовуються біметалічні пластини, виготовлені із двох металів з різними коефіцієнтами розширення: з інвару і хромо-нікелевої сталі. Такі пластини використовуються у контрольно-вимірювальних приладах і освітленні автомобілів.

При вивченні статичної електрики в темі “Електричне поле” необхідно вказати студентам, що крім іскри в приладах електрообладнання на автомобілі іскрові розряди можуть виникнути і при терті кузова об повітря, відпрацьованих газів у трубопроводах.

Під час вивчення теми “Закони постійного струму” зауважити, що на основі закону Ома працюють усі прилади системи електрообладнання автомобіля. Поняття про електрорушійну силу джерела постійного струму використовується при розгляді процесів зарядки і розрядки акумулятора, роботи генераторних установок, стартерів. Залежність опору провідників від темпе-

ратури враховується в регуляторі напруги, обмотка якого виготовляється із міді з малим температурним коефіцієнтом опору.

Розглядаючи тему “Електричний струм у напівпровідниках” звернути увагу на те, що напівпровідникові елементи використовуються в електрообладнанні автомобілів: діоди - в випрямляючому блоці – генераторі для перетворення змінного струму в постійний; транзистори, стабілітрони – в регуляторі напруги. Використання тріодів дозволяє збільшити силу струму в колі збудження генератора і виключити утворення іскри між контактами, а отже, підвищити довговічність і надійність регулятора напруги.

Вивчаючи тему “Магнітне поле”, показати, що знання закону Ампера, який виражає дію магнітного поля на провідник зі струмом необхідне для розуміння роботи стартера автомобіля, оскільки головною частиною стартера є електродвигун постійного струму.

Як приклади застосування електромагнітів можна навести використання електромагнітних реле в обмежувачах струму, регуляторі напруги, реле сигналів, реле увімкнення стартера.

Розглядаючи тему “Електромагнітна індукція”, зауважити, що явища електромагнітної індукції і самоіндукції знаходять практичне застосування в системі запалювання автомобіля: струм, який проходить первинною обмоткою котушки запалювання, створює довкола витків обмотки наростаючий магнітний потік, який, перетинаючи витки первинної обмотки, індукуює в них ЕРС самоіндукції, протилежну по знаку ЕРС джерела, і, отже, таку, що затримує його наростання, внаслідок чого магнітний потік буде зростати повільно, тому у витках вторинної обмотки буде індукуватися ЕРС взаємоіндукції не більше 2000 В.

Вихрові струми використовуються для демпфування рухомих частин приладів, зокрема для заспокоєння коливань стрілок у показах контрольно-вимірювальних приладів.

У темі “Механічні коливання і хвилі. Звук і ультразвук” наголосити, що в автомобілях застосовуються електричні, вібраційні і пневматичні сигнали звукової частоти. Електричні сигнали звукової частоти за рівнем звукового тиску поділяються на тональні і шумові. В тональних сигналах частота звучання 240 - 280 Гц, а в шумових 200 - 400 Гц. Тональні звукові сигнали виготовляються з рупорним резонатором, а шумові - з дисковим. Часто на автомобілях встановлюють обидва сигнали - низького і високого тону.

Ультразвук знаходить практичне застосування в технічному обслуговуванні автомобілів.

Вивчаючи тему “Фотометрія”, звернути увагу, що для забезпечення кращої освітленості дороги застосовується відбивач оптичного елемента фар, що випромінюється лампою, в межах малого тілесного кута. Це дозволяє одержати велику силу світла (25000 - 70000 кд) в центральній його частині.

У темі “Випромінювання і спектри. Рентгенівські промені” розповісти про використання рентгенівських променів в діагностиці автомобіля під час його ремонту.

Висновки. Міждисциплінарний підхід є одним із ключових для підвищення ефективності навчального процесу та поглиблення знань із фізики студентами. Запропоновані до розгляду теми та послідовність їхнього вивчення підсилуватимуть логічність навчального процесу та сприятимуть оволодінню студентами глибокими теоретичними, загально-технічними та спеціальними професійними знаннями.

Список використаних джерел:

1. Фізика. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Навчальна програма з фізики для 10 - 11 класів. Авторський колектив під керівництвом Локтева В.М. 2017. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/fizika-10-11-avtorskij-kolektiv-pid-kerivnicztvom->
2. Дмитрієва В.Ф. Фізика. Навчальний посібник. К. Техніка. 2008. 641 с.
3. Фізика. 10 клас. Бар'яхтар В.Г., Божинова Ф.Я. Харків. Ранок. 2010 р.
4. Фізика. 11 клас. Бар'яхтар В.Г., Божинова Ф.Я., Кірюхін М.М., Кірюхіна О.О.. 2011 р.
5. Кисликов В. Ф., Лущик В. В. Будова й експлуатація автомобілів: Підручник. 6-те вид. К.: Либідь. 2006. 400 с.
6. Лудченко О. А. Технічна експлуатація і обслуговування автомобілів. Технологія: підруч. Київ. Вища школа. 2007.

ЗМІСТ

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
	ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ	3
1	ОСВІТНІ ПЛАТФОРМИ ЯК СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНОГО ВИКЛАДАЧА Ф.А. Трішин, Н.О. Дец, Л.О. Ланженко Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	3
2	СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПІДГОТОВЧИХ ЕТАПІВ АКРЕДИТАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ А.І. Капустян, В.Г. Мураховський Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	14
3	ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ Л.В. Іванова ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	17
4	ДУАЛЬНА ОСВІТА: ДОСВІД КРАЇН ЄВРОСОЮЗУ ТА ПЕРШІ ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ОНТУ П. І. Осадчук Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	26
5	ДУАЛЬНА ОСВІТА В ДТЕК ОДЕСЬКІ ЕЛЕКТРОМЕРЕЖІ С.О. Аніканова, С.В. Рахубенко Центр з підготовки та навчання персоналу ДТЕК Одеські електромережі, м. Одеса	29
	СЕКЦІЯ 1	32
6	СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ І.В. Тарасюк Центральний інститут післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ	32
7	ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ТА ПІДГОТОВКИ В КРАЇНАХ-ЧЛЕНАХ НАТО О.О. Мітягін, Н.В. Вавілова Національний університет оборони України імені Івана Черняховського, м. Київ	35
8	УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ДОСВІД США В.С. Карпенко Національний університет оборони України імені Івана Черняховського, м. Київ	37
9	ЯКІСТЬ ОСВІТИ КРІЗЬ СЬОГОДЕННЯ Є.А. Іванченко, Н.Й. Білоножко Військова академія, м. Одеса	39

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
10	ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ДОСТОВІРНОСТІ ОТРИМАНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В.М. Сідлецький Національний університет харчових технологій, м. Київ	42
11	РОЛЬ ВЗАЄМОДІЇ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ СВІТИ У ПІДГОТОВЦІ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ ФАХІВЦІВ Б.В. Єгоров, А.В. Макаринська, Т.М. Турпунова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	43
12	ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ О.Г. Складар, Р.В. Складар Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Запоріжжя	45
13	НАУКОВИЙ СУПРОВІД УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ Т.Й. Франчук Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський	48
14	КЛАСИФІКАЦІЙНИЙ АНАЛІЗ ОСВІТНІХ МОДЕЛЕЙ У СУЧАСНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ К.В. Батаєва Житомирський економіко-гуманітарний інститут університету «Україна», м. Житомир	51
15	РОБОТА В МАЛИХ ГРУПАХ ЯК ФОРМА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ КОМУНІКАТИВНУ СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАННЯ В.А. Перцева Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків	54
16	НОВІ МЕТОДИКИ ВИКОНАННЯ РГЗ З ТЕОРЕТИЧНОЇ МЕХАНІКИ М.Б. Косой, К.С. Палій, О.П. Царенко Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса	56
17	ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ СТОМАТОЛОГІВ У ПДМУ А.В. Зайцев, Н.В. Котелевська, О.П. Костиренко Полтавський державний медичний університет, м. Полтава	59
18	METHODS OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN'S CIVIC EDUCATION IN A MODERN SCHOOL Т. Ya. Hritchenko Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman	62

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
19	РОЗБУДОВА СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В.С. Сорока, В.І. Корбутяк, М.Ф. Малиновська Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне	65
20	ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТУ «КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА» НА ДОДИПЛОМНОМУ РІВНІ СТУДЕНТАМ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФАРМАЦІЯ. ПРОМИСЛОВА ФАРМАЦІЯ» О.О. Нефьодов, О.І. Грицук Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, м. Одеса	68
21	СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ С.М. Тодорова, Г.А. Шевченко, В.Г. Шевченко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса Одеський національний медичний університет, м. Одеса	70
22	ШЛЯХИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ Д.В. Вітер, В.М. Оліферук, Н.О. Шабатіна Національний університет оборони України імені Івана Черняховського, м. Київ	71
23	TEAMWORK SKILLS DEVELOPMENT AS A PREREQUISITE FOR FUTURE PUBLIC ADMINISTRATORS' ADAPTATION TO PROFESSIONAL ACTIVITY Oleksandr Balan, Maryna Shepel, Illia Samarchenko Odesa Polytechnic National University, Odesa	74
24	ТУРИЗМОЛОГІЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ УПРАВЛІННЯ В ТУРИЗМІ ТА ГОСТИННОСТІ Л.В. Безкоровайна Запорізький національний університет, м. Запоріжжя	77
25	МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ФАХІВЦІВ ІЗ УПРАВЛІННЯ В ТУРИЗМІ ТА ГОСТИННОСТІ ПІД ЧАС НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ Л.В. Безкоровайна Запорізький національний університет, м. Запоріжжя	80
26	СТРУКТУРА СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ А.М. Зельницький, О.А. Заболотний Національний університет оборони України імені Івана Черняховського, м. Київ	83

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
27	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ НА КЛІНІЧНІЙ КАФЕДРІ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО ФОРМАТУ НАВЧАННЯ Т.В. Чабан, О.М. Усиченко, К.М. Усиченко, М.І. Чубач Одеський національний медичний університет, м. Одеса	86
28	ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ Г.К. Копійка, Т.Ю. Кравченко, Н.Г. Лотиш Одеський національний медичний університет, м.Одеса	88
29	ДІЛОВА ГРА ЯК ОДИН З ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ Т.Ю. Кравченко, Г.К. Копійка, Н.Г. Лотиш Одеський національний медичний університет, м.Одеса	90
30	ПРОКТОРИНГ В СИСТЕМІ ОСВІТИ І.В. Бацуровська Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв	92
31	ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ MOODLE ПРИ СТВОРЕННІ ОСВІТНЬОГО ПОРТАЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ Д.В. Пашнєв, З.Г. Демидов Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків	95
32	ВПРОВАДЖЕННЯ КОУЧИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ Л.О. Валецька, О.Г. Соколовська, В.А. Шалений Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	98
33	МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ І.Р. Біленька, Н.А. Лазаренко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	101
34	УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЯ КРУП'ЯНОГО ВИРОБНИЦТВА» С.М. Соц, Н.В. Хоренжий, І.О. Кустов Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	103
35	CONDUCT OF VIRTUAL WORK ON ELECTRICAL ENGINEERING I.N. Svitlyy, H.Y. Rozina, T.A. Revenyuk Odesa National University of Technology, Odesa	104
36	СТРАТЕГІЯ ФАКУЛЬТЕТУ ММтаПА – ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ СТРУКТУРНОГО ПІДРОЗДІЛУ Ю.В. Дьяченко, І.М. Агеєва, Є.М. Коренман Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	105

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
37	АКАДЕМІЧНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЗВО ЯК НАПРЯМ ЇХ РОЗВИТКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ Н.М. Купріна, Х.О. Баранюк, Н.А. Гребейникова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	108
38	ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН КАФЕДРИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ДИЗАЙНУ О.О. Фесенко, В.М. Лисюк, С.М. Неменуца Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	110
39	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ШЛЯХОМ УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ І ПРАКТИЧНИХ РОБІТ ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕХНІЧНИХ НАУК В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ Н.В. Жихарева, В.О. Когут Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	114
40	СУЧАСНА МОТИВАЦІЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ А.Д. Салавеліс, С.М. Павловський, С.О. Поплавська Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	116
41	ВПРОВАДЖЕННЯ В ДИПЛОМНИХ РОБОТАХ ПРОЄКТУВАННЯ СУЧАСНИХ СИСТЕМ КОНДИЦІОНУВАННЯ ПОВІТРЯ МЕТОДОМ МОРФОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ ЗА ДОПОМОГОЮ СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ – БАЗИ ДАНИХ Н.О. Піщанська Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	118
42	НДР-НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ О.М. Котузаки, О.В. Макарова, В.Ю. Толстих Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	122
43	ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ВИКЛАДАЧІВ – ОДИН З ОСНОВНИХ РИЗИКІВ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ О.А. Кручек, Н.А. Ткаченко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	124
44	ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЯК СПОСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В.В. Мільчева, І.В. Мунтян Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	126
45	ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ К.О. Васьковська Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	129

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
46	КЕЙС-ЗАВДАННЯ ЯК НОВА ФОРМА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕХНОЛОГІЙ ХАРЧОВИХ ВИРОБНИЦТВ Н.В. Доценко, Л.С. Гураль, Т.М. Афанасьєва Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	131
47	ВПЛИВ КРИЗОВИХ СТАНІВ В УКРАЇНІ НА МОТИВАЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ СТУДЕНТІВ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ С.В. Халайджі, Р.С. Яготін, О.М. Кананихіна Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	133
48	ВИКОРИСТАННЯ MICROSOFT OFFICE EXCEL У НАУКОВО-ДОСЛІДНІЙ РОБОТІ ЗБОБУВАЧІВ БАКАЛАВРСЬКОГО СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ЯКОСТІ ПРАКТИЧНОЇ НАВИЧКИ К.І. Науменко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	138
49	ПОСИЛЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТЕХНОЛОГІЇ ПРОДУКТІВ БРОДІННЯ І ВИНОРОБСТВА» ЯК ШЛЯХ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ О.Л. Ходаков, Л.О. Ткаченко, Т.С. Сугаченко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	139
50	КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ – БАЗОВИЙ НАПРЯМ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ Н.М. Корсікова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	140
51	СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ ПРИ ВИКЛАДАННІ «НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПРАКТИКУМУ» ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОНП «СЕНСОРНИЙ АНАЛІЗ В ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЯХ» Т.А. Манолі, О.Б. Ткаченко, Н.В. Каменева Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	142
52	ВПЛИВ ВИРОБНИЧИХ ПРАКТИК НА ПРОФЕСІЙНУ КОМПЕТЕНЦІЮ ТА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ВИПУСКНИКІВ А.Д. Салавеліс, С.Л. Колесніченко, С.М. Павловський Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	145
53	ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ ВИКЛАДАННЯ У ЗВО Самофатова В.А. Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	147
54	МЕТОДИЧНИЙ ПОРТФЕЛЬ – НОВА ФОРМА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ О.Г. Бурдо, І.В. Сиротюк, Ю.О. Левтринська Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	148

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
55	ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ПРИСТРОЇВ (ФІТНЕС-ТРЕКЕРІВ) ЯК МОТИВАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ Т.П. Сергєєва, Б.І. Струк, О.М. Кананихіна Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	149
56	ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ О.В. Синиця Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	152
57	САМОРОЗВИТОК СТУДЕНТІВ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ А.В. Вітюк, Н.В. Нужна Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	154
58	ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ» В ОНТУ Г.І. Віват, А.В. Лупол, О.І. Філіпенко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	157
59	ВРАХУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ АСПЕКТІВ ЗДОРОВ'Я ЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ Т.В. Захлевська, Н.Г. Лаговська, О.В. Павлюк Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	159
60	NLP ЯК ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ А.В. Жмудь, В.В. Атанасова, Ю.О. Козонова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	162
61	ПРЕДМЕТНО-МОВНЕ ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ БАКАЛАВРІВ ФРАНЦУЗЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ О.С. Зінченко, П.М. Безніс Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	165
62	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В.О. Орлова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	167
63	ЛАНДШАФТНО-ЕКОЛОГІЧНА ПРАКТИКА У ФОРМУВАННІ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОРГАНІЗАТОРІВ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ М.М. Мадані Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	169
64	ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ ПСИХОЛОГІЇ А.В. Черкаський Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	172

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
65	ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ НА КАФЕДРІ ТОВАРОЗНАВСТВА ТА МИТНОЇ СПРАВИ Я.Г. Верховкер, О.М. Мирошніченко, М.В. Шенгелая Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	174
66	ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ СТУДЕНТА Г.В. Коркач, Т.І. Нікітчина, Т.А. Манолі Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	175
67	ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ П.М. Безніс Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	178
68	САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ВАГОМА СКЛАДОВА ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ І.А. Мартирисян, В.А. Луцькова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	181
69	ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ» Ю.О. Бровкіна Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	184
70	ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКИХ СТАРТАПІВ В УКРАЇНІ І.С. Чернега, І.Д. Спаський, Т.В. Бордун Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	186
71	ПЛАТФОРМА «LABSTER» ДЛЯ ВІРТУАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРІЙ ТА ІНТЕРАКТИВНОЇ ПЛАТФОРМИ - НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ Жихарєва Н.В. Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	188
72	ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИШІ К.В. Мануїлова Одеський національний технологічний університет м. Одеса	191
73	ЯКІСНА ВИЩА ОСВІТА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ В.Д. Мужайло, Н.О. Брюшкова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	194

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
74	ЗМІНИ ПІДХОДІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ О.В. Ніколюк, Т.В. Савченко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	197
75	ПОЄДНАННЯ НАВЧАННЯ І НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ СВО «МАГІСТР» ОПП «ТЕХНОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ТА БЕЗПЕКА ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ» ПРИ ВИКОНАННІ КУРСОВОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКСПЕРТИЗА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ» О.В. Малинка, О.О. Антіпіна Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	198
76	СТАТИСТИЧНА І ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ АНАЛІТИЧНИХ РОЗРАХУНКІВ В КУРСОВИХ ТА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБОТАХ О.П. Антонюк, Т.М. Ступницька, Х.О. Баранюк Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	200
77	ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ Р.І. Шевченко, М.М. Мадані Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	202
78	ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ» В.І. Булюк, З.М. Сахарова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	205
79	ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ВІД ТРАДИЦІЙ ДО ІННОВАЦІЙ О.В. Харахаш Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	208
80	ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ АБОНЕМЕНТІВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ Л.В. Савченко, Н.А. Брагінська, Ю. В. Борцова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	210
81	ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ Т.А. Кулаковська, С.О. Магденко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	212
82	ВПРОВАДЖЕННЯ SMART – ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС І.О. Кузнецова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	214

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
83	ВИКОРИСТАННЯ МЕМІВ В НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ Г.М. Ряшко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	216
84	ЛІН-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СКЛАДОВА УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ Т.В. Стрікаленко, А.А. Савенко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	219
85	ІННОВАТИКА В ОСВІТІ – ШЛЯХ ДО ЇЇ ЯКОСТІ Л.В. Крайз, О.А. Романська ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	220
86	СТУДОЦЕНТРОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК МЕТОД УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ЗФПО Т.П. Андріяш, Н.Ф. Русол ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса	224
87	БІНАРНЕ ЗАНЯТТЯ ЯК ФОРМА ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ Н.К. Пеньковська, Н.Р. Бейлекчі, І.О. Андріє ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	227
88	ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ Л.Г. Бригадир ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	230
89	МЕХАНІЗМ ТА ЗАСОБИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЗАКЛАДУ ФПО Ю.В. Воронкова ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	233
90	ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ Т.І. Гратій, В.С. Охрімчук ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ» м. Одеса	235
91	ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ А.Є. Ділова ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса	238

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
92	МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІКИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФЕЙКОВИХ НОВИН І.С. Дружкова ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса	240
93	ІНСТРУМЕНТИ ТА МЕТОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ВИКЛАДАЧАМИ КОМІСІЇ ТОВАРОЗНАВСТВА Н.В. Макарова ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	243
94	ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ Д.А. Федоркан ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	246
95	ВЗАЄМОУЗГОДЖЕНИЙ РОЗВИТОК СИСТЕМИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ К.Є. Фріауф, Д.І. Колесниченко ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	248
96	ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛЕЙ STEM-ОСВІТИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ-ЕКОНОМІСТІВ О.С. Хачатурян ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	250
97	ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В.М. Ролінська ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	252
98	ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ Т.Ю. Ракул ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	255
99	АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ТЕХНОЛОГІВ-ПИВОВАРІВ І.В. Мельник, А.В. Єгорова, А.В. Борта Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	258

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
100	ДО ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ З БАЗОВИХ ДИСЦИПЛІН В.В. Браїловський, Г.І. Ластівка, М.Г. Рождественська Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича, м. Чернівці	260
101	ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ В КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБОТАХ БАКАЛАВРІВ Є.П. Штепа Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	263
102	ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ В ОСВІТІ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ Г.П. Атамась, Н.С. Згадова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	265
103	БЛОК ДИСЦИПЛІН ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ Т.І. Ткачук, Г.М. Павленко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	268
104	ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ НА БАЗІ SMART-ТЕХНОЛОГІЙ О.В. Алексашин, Г.А. Гончарук, С.О. Ромашкевич Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	270
105	ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТАМИ О.В. Алексашин, О.Д. Кара Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	271
106	СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ПРИКЛАДНОЇ МЕХАНІКИ А.Г. Аванес'янц Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	272
107	САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ФОРМА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ А.Г. Аванес'янц Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	273
108	АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНИХ ІНСТРУМЕНТІВ У БОРОТБІ З ПЛАГІАТОМ С.С. Шекера Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	274
109	ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ Є.В. Литвиненко Сумський державний університет, м. Суми	277

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
110	НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК УМОВА ЇХ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ О.М. Мирошніченко, О.Л. Ходаков Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	280
111	МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ТЕМАТИКИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 142 «ЕНЕРГЕТИЧНЕ МАШИНОБУДУВАННЯ» З УРАХУВАННЯМ ЗМІН ДОСТУПНОСТІ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ ТА НЕЗАПЛАНОВАНИХ ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ РИЗИКУ Л.І. Морозюк, В.В. Соколовська-Єфименко, А.М. Басов Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	282
112	ЩОДО ОНОВЛЕННЯ МЕТОДИЧНОЇ БАЗИ З ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЇ ЗБЕРІГАННЯ ТА СУШІННЯ ЗЕРНА» А.В. Борта, Т.В. Страхова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	284
113	РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ І.С. Лісецька, І.А. Дмитренко, М.М. Василечко Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ	286
114	ВПРОВАДЖЕННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У ВИЩІЙ ОСВІТІ А.П. Левицький, А.П. Лапінська Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	288
115	ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ШЛЯХИ РОЗВИТКУ І ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Л.В. Березовська Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	291
116	НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ РІШЕНЬ В ЕНЕРГОТЕХНОЛОГІЧНИХ УСТАНОВКАХ В.М. Ярошенко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	294
117	МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЯ ПЕРЕРОБКИ МОЛОКА» ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 204 «ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА» В ОДЕСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ТЕХНОЛОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ Н.А. Ткаченко, О.А. Кручек Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	297

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
118	ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ АСПЕКТ І.О. Седікова, Д.В. Седіков Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	303
119	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ І.І. Савенко, І.О. Седікова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	305
120	ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ - ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ФАХОВОЇ ОСВІТИ А.С. Паламарчук, І.В. Солоницька Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	308
121	PROBLEMS IN THE USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN EDUCATION AND WAYS TO SOLVE THEM A.S. Palamarchuk, S.D. Patyukov, O.A. Glyshkov National University of Technology, Odesa	310
122	МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ» Л.В. Агунова, О.А. Глушков, Н.А. Ткаченко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	312
123	ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ С.М. Дідух, Л.Л. Лобоцька, О.Л. Фрум Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	313
124	ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНОГО ПРАКТИКУМУ ДЛЯ ТЕХНОЛОГІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ О.М. Кананихіна, Т.М. Турпунова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	316
125	РОЛЬ TRELLO В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ О.В. Ольшевська, О.Ю. Сакалюк Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	318
СЕКЦІЯ 2		321
126	ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ВПЛИВ НА ОСВІТНІ ПРОЦЕСИ ТА АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ Л.В. Іванченкова, А.Ю. Волкова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	321
127	ІНФОРМАЦІЙНІ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ Г.О. Ткачук, Л.В. Іванченкова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	323

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
128	МАСОВІ ВІДКРИТІ ОНЛАЙН КУРСИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ Д.В. Дец, Н.О. Дец, Л.О. Ланженко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	325
129	МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ GOOGLE FORMS В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ Д.В. Дец, Н.О. Дец, К. Шейда-Голбад Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	327
130	ВИКОРИСТАННЯ В НАВЧАННІ МАСОВИХ ВІДКРИТИХ ОНЛАЙН-КУРСІВ – ШЛЯХ ДО ЯКІСНОЇ ОСВІТИ Ю.К. Корнієнко, І.Г. Лісова, Х.О. Кулагіна Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	328
131	РОЗРОБКА МОДУЛЯ ДЛЯ АНАЛІЗУ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ КАФЕДР ОНТУ Д.В. Кухарук, Ю.К. Корнієнко, С.В. Болтач Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	333
132	МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО СИНХРОННОГО НАВЧАННЯ ТА ЇХ ВРАХУВАННЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ О.Г. Литвин, Н.Б. Манчинська Харківський національний університет радіоелектроніки, м. Харків	335
133	ВПРОВАДЖЕННЯ НОВОГО ОБЛАДНАННЯ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС В.С. Буряк, А.О. Нікуліна, С.К. Клеошин Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова, м. Миколаїв	339
134	ВИКОРИСТАННЯ GOOGLE JAMBOARD У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ХІМІЇ А.В. Криворучко, Н.І. Шиян Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава	342
135	ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ В ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСАХ ІЗ ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН Н.А. Доценко Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв	346

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
136	ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ І.В. Онищенко Криворізький державний педагогічний університет, м. Кривий Ріг А.М. Кислінська КЗО «Навчально-виховний комплекс № 131 «Загальноосвітній навчальний заклад І ступеня – гімназія» Дніпровської міської ради, м. Дніпро В.Ю. Пархоменко КЗ «Нікопольський фаховий педагогічний коледж» Дніпропетровської обласної ради», м. Нікополь	348
137	ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК СУЧАСНИЙ ФОРМАТ ОСВІТИ Л.В. Месарош Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, м. Берегово	351
138	ІНСТРУМЕНТИ GOOGLE WORKSPACE У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ В.О. Ульянова, Л.А. Миронова, О.К. Бондаренко Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса	353
139	PECULIARITIES OF APPLICATION OF THE LMS MOODLE INSTRUMENTATION IN THE IMPLEMENTATION OF THE PROBLEM BASED LEARNING METHOD IN A TECHNICAL UNIVERSITY Т.О. Kulik Technical University "METINVEST POLYTECHNIC", Zaporizhia	355
140	ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ СЕРВІСІВ GOOGLE В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ Л.Я. Мартинович, Г.В. Коренкова Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса	358
141	РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ В.К. Шевченко, В.Л. Мельник, О.П. Костиренко Полтавський державний медичний університет, м. Полтава	361
142	DIGITALE LERNOPTIMIERUNG DURCH NUTZUNG VON ZOOM IM DAF-UNTERRICHT Natalia Didenko Metschnykov Nationaluniversität Odessa, Odessa	364
143	MEDICAL BIOCHEMISTRY TEACHING BY SOME DIGITAL TOOLS USING N.Yu. Tereshchenko, H.I. Malyshevskaya, L.V. Yanitska Bogomolets National Medical University, Kyiv	367

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
144	ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ГУМАНІТАРНИХ НАУК В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ М.М. Самуйлік Одеський державний аграрний університет, м. Одеса І.В. Саєнко Військова академія, м. Одеса	368
145	ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЯКІСТЬ ІНЖЕНЕРНИХ КАДРІВ Ю.О. Желіба Одеський національний технологічний університет, м. Одеса Т.О. Желіба Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса	371
146	АНАЛІЗ СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ В СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ОНТУ В.М. Стогул, Ю.К. Корнієнко, С.В. Болтач Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	374
147	МОДЕЛІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ О.О. Попова, О.Л. Гаркович Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	377
148	ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – СУЧАСНА ФОРМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ Т.М. Афанасьєва, Н.В. Доценко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	380
149	МЕДІЙНА ЕЛЕКТРОННА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ У ТЕХНІЧНОМУ ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ Г.А. Черняк Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	383
150	ПРО МОЖЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ XOURNAL++ ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ Ю.С. Федченко, Н.Г. Коновенко, Є.В. Черевко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	386
151	ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ТЕКСТОВОЇ НЕЙРОМЕРЕЖІ «ЧАТ GPT» У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН І.Д. Спаський, І.Г. Кривоногова, О.М. Ласкаєв Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	389

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
152	ВПЛИВ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН О.Ю. Славута, Т.Д. Маркова, Г.Б. Пчелянська Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	392
153	ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ COURSERA В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ О.І. Сіренко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	395
154	СУЧАСНІ ЗАСОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ТЗіК А.К. Кац, Г.М. Станкевич, Л.Д. Дмитренко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	397
155	ВСТАВНІ КОНСТРУКЦІЇ У ФАХОВОМУ МОВЛЕННІ Я.В. Машарова, О.В. Шевчук Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	399
156	ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ОНТУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ С.В. Халайджі, Т.П. Сергєєва, Р.С. Яготін Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	401
157	ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В.О. Кожевнікова, О.В. Ткачук, Н.В. Асауленко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	405
158	FEATURES OF SOFTWARE USING IN DISTANCE EDUCATION OF HIGHER EDUCATION STUDENTS N.M. Kushnirenko, S.D. Patyukov, A.D. Kushnirenko Odessa National Technological University, Odessa	408
159	ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ О.О. Євтушевська, М.С. Шошина Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	410
160	ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИЧНОГО МАТЕРІАЛУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ РОЗДІЛУ «ЕЛЕКТРИКА» В.Г. Задорожний Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	413
161	ДУАЛЬНА ОСВІТА В УНІВЕРСИТЕТАХ: ОСОБЛИВОСТІ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА НЕДОЛІКИ Ю.О. Левтринська Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	414

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
162	САМОСТІЙНА РОБОТА МАГІСТРІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З «ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В ГАЛУЗІ» В.М. Лисюк, С.М. Неменуца, З.М. Сахарова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	417
163	АСИНХРОННО-ДИСТАНЦІЙНЕ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН МІКРОБІОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ Л.М. Пилипенко, А.В. Єгорова, Л.В. Труфкаті Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	419
164	НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ Т.А. Сагала Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	421
165	ЗАСТОСУВАННЯ ЕФЕКТИВНИХ ПІДХОДІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «ТЕХНОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ВИРОБНИЦТВА ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ» Л. С. Гураль, Н. В. Доценко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	422
166	ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ І ВИКОНАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ З ФІЗИКИ О.Є. Сергєєва, С.Н. Федосов Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	424
167	ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ НАВЧАННЯ В СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ОСВІТІ Т.С. Сугаченко, О.М. Кананихіна Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	427
168	ЯКІСТЬ ОСВІТИ В ДИСТАНЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ В УМОВАХ ВІЙНИ Т.Д. Маркова, Г.Б. Пчелянська, О.Ю. Славута Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	430
169	ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ А.О. Соловей, Т.С. Ботіка Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	432
170	РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ» Н.Й. Басюркіна, І.С. Чернега, І.Д. Спаський Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	434
171	ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ WEB-САЙТУ ЗВО І.С. Чернега, Л.В. Фігурська, О.Г. Цюндик Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	436

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
172	ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ EXCEL У ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ У РІЗНИХ ОПЕРАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ С.В. Котлик, О.П. Соколова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	438
173	МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ О.В. Тарасова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	440
174	ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ Ю.Д. Чумаченко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	442
175	ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ Н.В. Хоренжий, О.С. Волошенко, Д.О. Жигунов Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	444
176	АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЗВО Г.І. Палвашова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	446
177	ЕЛЕКТРОННІ ДОШКИ ЯК СУЧАСНИЙ ЗАСІБ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ПІД ЧАС РОБОТИ У ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ Н.В. Ружицька Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	449
178	ЗНАЧЕННЯ КНИГИ У ЖИТТІ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА В.О. Волчок, О.В. Волчок Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	450
179	ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ВОЄННИЙ ЧАС: ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК БАЗОВА ТРАЄКТОРІЯ ЗМІНИ РОБОТИ БІБЛІОТЕК А.Ю. Волкова, О.В. Ольшевська Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	452
180	ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ У ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ. ПРОБЛЕМА НЕДОСТАТНЬОГО РОЗВИТКУ У СТУДЕНТІВ НАВИЧОК ДИСКУСІЇ В.А. Дроздова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	455
181	ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ІІІ ПРИ НАВЧАННІ ЗДОБУВАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ МАРКЕТИНГ О.О. Голубьонкова, М.Г. Брайко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	456

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
182	ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ Ю.О. Халілова-Чуваєва, А.К. Д'яконова, К.О. Жовтяк Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	458
183	АНАЛІЗ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА» В ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ В.Ю. Скляр, Т.В. Кравчук, Ю.А. Антонюк Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	461
184	ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПЕРІОД ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В.І. Соколова, Т.І. Соколова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	463
185	СУЧАСНИЙ ДОСВІД В ПИТАННЯХ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ НАВИЧОК ТА ВМІНЬ І.В. Беркань ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	464
186	АДАПТАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ВИКЛАДАЧА ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ В СЕРЕДОВИЩІ GOOGLE WORKSPACE Ю.Є. Суліма ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	467
187	СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАСОБАМИ GOOGLE WORKSPACE Ю.Ю. Суліма, Ю.Є. Суліма ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	470
188	РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАВДАНЬ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІДКРИТОГО ОСВІТНЬО-ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА О.В. Скорнякова ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	473
189	ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ СЕРЕД ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ М.М. Бурундукова ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	476
190	ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ Ю.О. Гаврилюк ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса	478

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
191	ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕСТОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В.А. Гопало ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса	479
192	ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КОМПЕТЕНТНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ О.Г. Клименко, С.О. Баркар, Н.В. Швець ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса	482
193	ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ЯК ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ Т.О. Ковальська ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса	486
194	ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ В.М. Криворучко ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	488
195	МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ НА ЗАНЯТТЯХ ІСТОРІЇ С.А. Мельничук ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	490
196	ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОДНА З ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В.В. Мєшкова ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	492
197	ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКСТРЕННОГО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН НА ПРИКЛАДІ ПОРТУГАЛІЇ – ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ Л.М. Мунтян, І.В. Мунтян ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса	495
198	ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПРАКТИЧНИХ ТА ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ С.О. Порванова ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса	498

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
199	ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ О.Є. Пушкаренко ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	501
200	ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ А.О. Ряба ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	504
201	ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ М.В. Ткач ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	507
202	ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ О.П. Хіль ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	510
203	ІНСТРУМЕНТИ ТА ЗАСОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ М.В. Брітікова ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	513
204	ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ К.М. Пономарьов ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	516
206	ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ С.В. Пастух ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	520
206	ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ Журавльова М.В. ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	522
207	ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРІЙ У ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ З ХІМІЇ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ Д.О. Стрижак, Полтавський державний медичний університет, м. Полтава С.В. Стрижак, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава	524

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
208	ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ НАУКОВИХ СИМУЛЯЦІЙ В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ В.В. Новосельцева Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	527
209	ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН А.А. Галіулін, В.Д. Бабіч, К.А. Шейда Голбад Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	529
210	СИНХРОННИЙ ТА АСИНХРОННИЙ РЕЖИМ НАВЧАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В.Р. Шишлюк Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	530
211	ЗМІШАНА ФОРМА НАВЧАННЯ ЯК ЕТАП ПОВЕРНЕННЯ ДО ОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ І.М. Світий, Т.А. Ревенюк Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	533
212	ВАЖЛИВІСТЬ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ О.М. Голодонюк, В.В. Мільчева Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	534
213	DIGITAL GAMES AND THEIR USAGE IN THE TRAINING PROCESS Ю.В. Байдак, І.А. Вереїтіна, О.В. Попель Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	538
	СЕКЦІЯ 3	541
214	ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВІДБІР НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТА ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ І.В. Пахомов Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Біла Церква	541
215	НОВІ МОЖЛИВОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ Л.О. Ланженко, Н.О. Дец, Д.М. Скрипніченко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	544
216	МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В.Г. Мураховський, С.В. Лупол Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	545

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
217	ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В.М. Курепін Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв	549
218	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ РЕСТОРАННОГО І ОЗДОРОВЧОГО ХАРЧУВАННЯ Л.М. Тележенко, І.М. Калугіна, І.Р. Біленька Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	552
219	ACTIVATION OF INTERNATIONAL COOPERATION OF ODESA NATIONAL UNIVERSITY OF TECHNOLOGY DURING THE WAR IN UKRAINE M.R. Mardar, L.V. Fihurska, J.S. Levchuk Odesa National University of Technology, Odesa	554
220	ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРЕЛІКУ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН ЗА ВІЛЬНИМ ВИБОРОМ ЗДОБУВАЧА Г.П. Щука Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ, м. Берегове Л.І. Гальків Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів	555
221	ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МОЛОДИХ ТА МАЛОДОСВІДЧЕНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ КАРТОК БОЙКО Ганна Білгород-Дністровський економіко-правовий фаховий коледж ЗВО Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», м. Білгород-Дністровський	557
222	ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ І.А. Мартиросян, Н.С. Коваленко ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	560
223	МУЗИКА ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ТЕРАПІЇ М.О. Мусієнко, Н.А. Зворська Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків	562
224	РЕАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В.Ю. Пономаренко, М.Ю. Галатюк Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне	564

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
225	ОСВОЄННЯ ОСНОВ ЕНЕРГЕТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ - НЕ-ВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СУЧАСНОГО ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ТЕПЛОЕНЕРГЕТИКІВ М.Д. Потапов Одеський національний технологічний університет, м. Одеса Ж.Ф. Дорошенко Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса	567
226	ОСОБЛИВОСТІ САМООСВІТИ ВИКЛАДАЧА НАФТОГАЗОВОЇ СПРАВИ М.М. Кологривов Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	568
227	ЗНАЧЕННЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У СУЧАСНОМУ ЗВО В.С. Степанова, А.Д. Салавеліс, С.М. Павловський Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	571
228	ДО ПИТАННЯ ВИХОВАННЯ ЛІДЕРІВ СЕРЕД УНІВЕРСИТЕТ-СЬКОЇ МОЛОДІ А.В. Вітюк, В.В. Іванов Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	573
229	СОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ В РАМКАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ А.В. Вітюк, Є.О. Осадчук Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	576
230	СЛОВО – ОСНОВНИЙ ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ РЕЗУЛЬТАТИВ-НОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ Г.І. Віват, А.В. Лупол, О.І. Філіпенко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	579
231	ABOUT THE SYSTEMATIC APPROACH TO THE FORMATION OF STAFF CAPACITY OF SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL WORKERS I.V. Yakubash, S.O. Voinova Odesa National University of Technology, Odesa	580
232	ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ Заболотна О.С. Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	584
233	РОЛЬ СТЕЙКХОЛДЕРІВ У РОЗРОБЦІ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ О.І. Гапонюк, Г.А. Гончарук Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	586

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
234	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ З АСПІРАНТАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА» О.І. Павлов Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	587
235	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТЕМАТИКИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ МАГІСТРІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ ТА ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ» І.М. Калугіна, Л.М. Тележенко Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	589
236	СУЧАСНИЙ ОБРАЗ ВИКЛАДАЧА В РЕАЛІЯХ НАШОГО ЧАСУ В.В. Касаджик, Я.С. Лановенко ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	591
237	ФУНКЦІОНУВАННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО ОМБУДСМЕНА У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ К.В. Мануїлова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса Ю.В. Норчук Військова академія, м. Одеса	594
238	РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗВО ЗА УМОВ ВОЄННОГО СТАНУ Б.В. Мироненко, К.Б. Козак Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	596
239	ОСОБЛИВОСТІ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВО В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ К.Б. Козак, А.В. Ліпська Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	599
СЕКЦІЯ 4		602
240	ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СИСТЕМИ ЯКІСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ О.А. Глушков ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	602
241	ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В КОЛЕДЖАХ В.Л. Бакулевський ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	605

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
242	ПРОФЕСІЙНА ЗРІЛІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ О.О. Баюш ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса	608
243	ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ ФАХОВОГО МОЛОД- ШОГО БАКАЛАВРА ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФАХОВОЇ КОМ- ПЕТЕНЦІЇ Ю.В. Богач ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	611
244	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ Ю.В. Бурмакіна ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса	614
245	ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗДО- БУВАЧІВ ОСВІТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ПРЕДМЕТУ «ФІЗИКА ТА АСТРОНОМІЯ» В.Л. Давидова ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	616
246	ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗДО- БУВАЧА ОСВІТИ Г.Ф. Гришко ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	619
247	САМООСВІТА У ПРОФЕСІЙНОМУ ЗРОСТАННІ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ Н.М. Ільчишина ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	622
248	ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮ- ВАННЯ ЯК МЕТОД ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ Т.В. Качан ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	625
249	СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ І.С. Касапова, О.В. Шимко, А.С. Пятніченко ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	627
250	ДОСЛІДНИЦЬКЕ НАВЧАННЯ У СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ/ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ Н.І. Хлизова ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	629

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
251	ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ Н.М. Комар ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	631
252	ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У КОЛЕДЖІ О.А. Комкова ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	634
253	МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ» У ПРОЦЕСІ КОМПЛЕКСНОГО НАВЧАННЯ О.К. Коннікова ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	636
254	ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ У ФАХОВІЙ ПЕРЕДВИЩІЙ ОСВІТІ Т.П. Костиренко, І.В. Мунтян ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса	639
255	УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФІЛЬНОЇ ОСВІТИ. УЧАСТЬ В ПРОГРАМАХ ERASMUS+ П.В. Кузнецова ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	642
256	ПРОБЛЕМИ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ І.С. Маначина, В.В. Мінаті ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса	645
257	ТЕХНОЛОГІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ О.І. Маренченко, К.С. Ігнатєва ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	649
258	МОТИВАЦІЯ ЯК ОДИН ІЗ ФАКТОРІВ ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ Л.В. Мельник ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	651
259	ПРОЄКТИ ОЩАДНОГО ВИРОБНИЦТВА В СУЧАСНОМУ ТЕХНІЧНОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ В.О. Мирошніченко ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	654

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
260	ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ (ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ ЦИКЛОВОЇ КОМІСІЇ СПЕЦ- ДИСЦИПЛІН ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ) Н.В. Кузіна ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	657
261	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИС- ЦИПЛІН «ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ» ТА «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА» О.В. Сахневич ВСП «Фаховий коледж промислової автоматики та інформаційних технологій ОНТУ», м. Одеса	659
262	МОТИВАЦІЯ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ Л.І. Швець, Т.В. Дьякова ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	662
263	ДОТРИМАННЯ ВИМОГ ЄСКД ПРИ ВИКОНАННІ ДИПЛОМ- НИХ ПРОЄКТІВ В.В. Столярчук, С.С. Корнеєнко ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	665
264	ВНУТРІШНЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФАХОВІЙ ПЕРЕДВИЩІЙ ОСВІТІ А.А. Трубнікова, О.М. Кічук ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	668
265	ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХО- ВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА А.А. Трубнікова, О.А. Лубенець, Н.Д. Іщенко ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	671
266	ПРОЄКТНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ У ПРОФІЛЬНІЙ ПІДГОТОВ- ЦІ МОЛОДШИХ ФАХОВИХ БАКАЛАВРІВ І.І. Яровий ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	674
267	ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ. ПЛЮСИ І МІНУСИ Г.Г. Бойко, К.М. Мелентьєва ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	677
268	ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ В.В. Ольховська ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	679

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
269	ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ Є.І. Колесник, Є.О. Шмідт ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	681
270	ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄНОГО СТАНУ О.Д. Лукашова, Н.К. Чебан ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	684
271	DUAL EDUCATION SYSTEM AS AN EFFECTIVE TOOL FOR IMPROVING THE EDUCATION QUALITY: THE SSS "PCOGTESI of ONUT" EXPERIENCE O.A. Sahdieieva Separate structural subdivision «Professional College of Oil and Gas Technologies, Engineering and Service Infrastructure of Odesa National University of Technology», Odesa	687
272	ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ Ю.О. Рощина-Боговик ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	689
273	ВИКОРИСТАННЯ ДОШКИ CLEVERMATHS ПРИ ВИВЧЕННІ ПРЕДМЕТІВ ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ С.В. Волянська ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	692
274	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ Н.К. Чебан ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	694
275	ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ Н.Д. Іщенко, О.А. Лубенець ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	696
276	ФАХОВА ПЕРЕДВИЩА ОСВІТА ЯК СКЛАДОВА МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ О.С. Новгородська ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	698
277	ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ А.А. Трубнікова, Н.К. Чебан, О.Д. Лукашова ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	699

№ з/п	Тема, автори, навчальний заклад	Стор.
278	АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ О.Л. Завадський ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	701
279	ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ У МТФК ОНТУ ЯК ТЕХНОЛОГІЇ STEM-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ О.М. Кічук, К.М. Мелентьєва, Г.Г. Бойко ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	703
280	МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ К.С. Колеснікова Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	707
281	ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ Н.А. Крупіна ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	710
282	ДИДАКТИЧНІ ПРИНЦИПИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ С.В. Рябцева ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	713
283	МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ СНАТГРТ В СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ І.А. Допіра ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНТУ», м. Одеса	715
284	ФАХОВА ПЕРЕДВИЩА ОСВІТА ЯК СКЛADOVA МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ Л.Я. Донець, С.А. Памбук, І.В. Мунтян Одеський національний технологічний університет, м. Одеса	718
285	НЕТРАДИЦІЙНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ С.В. Рябцева, Н.В. Драган, В.А. Ваховська ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНТУ», м. Одеса	720
286	ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФІЗИКИ М.І. Нестор Новороздільський політехнічний фаховий коледж, м. Новий Розділ, Львівська обл.	722